image
not
available

CONSTITVTIONES, ET DECRETA SEX PROVINCIALIVM Synodorum Mediolanensium.

Quas Illustriss. & Reuer. D. D. Carolus Borrhomæus. S. R. E. Tit. S. Praxedis, Presbyter Cardinalis, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia, Archiepiscopus Mediolani habuit.

Ab Anno Domini M D LXV. vsq; ad annum M D LXXII.
Pio IIII. Pio V. & Gregorio XIII.
Summis Pontificibus.

Hoc volumine, sex libris distincto, præmissis vnicuique titulo summarijs contexta. Per Reuer. Presbyterum Dominicum Zucchinettum à Suna, Verbani lacus, Nouariensis Diœcesis.

Instructionibus Ecclesiasticæ fabricæ, & supellectilis suis locis, pro materiæ, quæ in eis tractatur, ratione, diuerso charactere adiunctis.

Sacrosanctique Tridentini Concilij decretis in margine opportunè citatis. Adiunctis in calce Constitutionibus Pontificijs, quarum in ipsis Concilijs mentio fit.

Indice quoque rerum, & materiarum omnium ipsis Synodis, & Instructionibus contentarum copiosissimo.

Tractatu, De cura Pestilentiæ: inter decreta Concilij Quinti Prouincialis inserto separatim post ipsum Indicem collocato.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS,
Apud Franciscum de Franciscis Senensem. M D XCVI.

REVER. ET ILLVST. D. D. CAROLO A BASILICA

Petri Episcopo Nouariensi,

RIPARIAE LACVS S. IVLII: Gaudianique Comiti: ac Sorisij domino.

Dominicus Zucchinettus presbyter Nouariensis.

INcredibiles planè sunt labores, quod præsertim te non fugit Carole Præsul amplißime, quos Carolus ille Borrhomæus S.R.E. Cardinalis Mediolaniq; Archiepiscopus in Ecclesiastica disciplina promouenda, hominumque moribus, ad rectam officij Christiani normam reuocandis, suscepit. Sed haud scio, an illustriores per se, atque vniuersæ prouinciæ vtiliores vlli fuerint, quàm quos in prouincialibus Synodis cogendis, earumque decretis conscribendis posuit. Nam quæ deinceps morum mutatio secuta est in Ecclesia, atque adeo prouincia Mediolanensi, ab eo tempore, quo ille vir æter-

na dignus memoria, ex Tridentini Concilij decreto Episcoporum Concilia cogere cœpit; ea ferè vniuersa sanctissimis hisce Conciliorum decretis accepta referri debent. Maiorem enim & in administrandis sacramentis curam, & scientiam; & in suscipiendis, animi pietatem, ac religionem; sanctiorem diuinorum officiorum concelebrationem; accuratiores cærimoniarum ritus, cultiores, ac nitidiores templorum ornatus, ecclesiasticæ disciplinæ restaurationem, quæ omnia longo post tempore, quasi postliminio restituta fuere, hinc ferè profecta fuisse dixerim. Illud tamen in hoc tanto bono perincommodum accidebat: quod succrescente successu temporis librorum numero, magna sæpe cum difficultate decreta, vbi opus erat, in tot voluminibus inueniebantur; præsertim cum eadem de re, non uno in loco, ac volumine agere, & aliquando etiam, exigente id temporum conditione, nonnulla immutare necesse fuerit. Cui sanè incommodo, vt erat totus ad omnia, quæ Dei gloriam animarumque salutem spectabant, intentus, occurrere decreuerat Præsul vigilantissimus, quemadmodum in decreto ea de re sancito apparet: & ipsemet studij multum, operæque, vt optimè tu operis adiutor, nosti, in eo posuerat; sed optimum illius consilium mors interrupit. Cùm autem tàm vtile, ac necessarium opus, iam multos post eius mortem annos desiderari viderem; in eo studio, quicquid otij, ac temporis ab animarum cura, suffurari poteram, qua potui diligentia posui; neque id infæliciter omninò, ut mihi quidem uidetur, successit. Sed opus

tamen,

tamen; quòd nec meo iudicio in re præsertim mea fiderem, neque cuius sententiam rogarem magnopere haberem, decreueram apud me supprimere; cùm tu Præsul optime ad amplissimæ huius Ecclesiæ Nouariensis administrationem, Dei prouidentia, atque, vt multorum est fides, eiusdem Caroli Cardinalis precibus, maximo nostro bono, incredibili bonorum gratulatione, vocatus es. Cui, cùm hanc Conciliorum quasi compactionem obtulissem, rectè me facturum existimasti, ac potius iussisti, vt post nonnulla laboris additamenta ad communem omnium utilitatem illud euulgarem; quippe qui opus huiusmodi, uti non semel in familiaribus colloquijs affirmasti, animo iam, & cogitatione efficiendi cupidus agitabas, ut Ecclesiæ tuæ id afferres adiumenti, virisque amplissimis efflagitantibus satisfaceres. Eam vero in tuo potissimum nomine apparere uolui: cui enim labor hic, qualis, qualis is demum sit, Caroli Cardinalis insigne monumentum debebatur, nisi Carolo Præsuli, quem Carolus ille dum vixit, tamquam filium valde dilectum consiliorum habuit socium, atque administrum; cuiusque opera, cùm in his ipsis concilijs compingendis, tùm in alijs frequenter negotijs, atque illa præsertim ad Philippum Hispaniæ Regem potentissimum, legatione, optatissimo successu est usus, & uita functus uirtutum suarum reliquit imitatorem, scriptoremque grauissimum? Quare munusculum hoc eo arbitror animo, & respicies, & recipies, quo filij parentis optimi demortui pignora intueri solent. Mihi uerò satis su-

perque fuerit. Signum aliquod erexisse, in quo æternis in uia notis Borrhomæi præclarè statuta uidere poteris, ut eiusdem uirtutes, ac præclarè facta in animo altè defixa, semper intuearis. Deus te seruet, & diuinarum opum muneribus expleat. Pernati Kal. Iunij, Anno salutis. M D XCIIII.

DOMINICVS ZVCCHINETTVS PRESBYTER NOVARIENSIS

Pio Lectori.

MEdiolanensis Prouinciæ constitutiones, atque decreta omnia, quæ Carolus Borrhomæus Cardinalis & Mediolanensis Archiepiscopus, uir omni sanctitatis, ac pastoralis vigilantiæ laude cumulatus, Synodis sex prouincialibus Mediolani habitis ab anno Millesimo, Quingentesimo, Sexagesimo quinto, vsque ad annum Millesimum, Quingentesimum, Octuagesimum secundum, Pio IIII. Pio V. & Gregorio XIII. Summis Pontificibus, confecit, atque edidit, toto hoc volumine, libris sex distincto, comprehendi: à quibus nihil detractum est, nihil immutatum, nihil additum: ea vero adiuncta, quæ ab ipsis decretis pendent; quæuè ad perfectam eorum cognitionem, executionemque pertinent. Cùm enim ipsis conciliorum decretis omnibus legendis aliquam dedissem operam, quantum mihi per alias occupationes licuit, in eisque magnam, multiplicemque doctrinam, ac disciplinam vnicuique ecclesiastico gradui, & laicali etiam ordini optimè informando accōmodatam, eamq; diuersis titulis ita dispersam deprehendissem, vt multi ab ipsorum decretorum lectione, & studio, uarietate ipsa facillimè auocari possent: pro ea, quæ omnibus inesse debet de rebus publicis bene merendi uoluntas, & in publicæ materiæ elaborandi potestas, mihi aliquando in mentem uenit, decreta ipsa omnia Concilijs prouincialibus dispersa, ita coacta disponere, ut quicquid dispersum vni potissimum materiæ, tituloque congrueret, id totum uno in loco, vnoque in titulo distinctè reponerem, & collocarem, nè illius inueniendi causa, omnes decretorum ipsorum libros euoluere, longiusque euagari, & quasi peregrinari animo, ac mente necesse esset. quod aggredi quidem principio minimè sum ausus, tùm quod

sperarem Cardinalem ipsum pastorem vigilantissimum id facturum, ut decreto concilij sexti pollicitus fuerat, (quod sanè præstitisset, si diuturnior illius uita fuisset,) tùm quod tanto oneri vires meas, meamque industriam imparem agnoscerem. Verùm, cùm neque ipsum Cardinalem, neque alios uiderem id effecisse, uixque ulla prouincialium decretorum exempla essent reliqua; quæ tamen magno animi desiderio etiam ab exteris disciplinæ Christianæ cultoribus expeterentur; hortantibus etiam amicis nonnullis, negotium suscepi, demumque iudicio, ac potius iussu Reuerendissimi D. D. Caroli à Basilica Petri, Episcopi Nouariensis, mei Præsulis, adductus, qui commodum eiusmodi, auxiliumque suæ Diœcesi ad disciplinæ Christianæ instaurationem quam primum afferri uolebat, ad exitum perduxi.

In hoc opere illud à me potissimum obseruatum fuit, ut ijmet tituli retinerentur, qui in primo concilio inscripti fuere, ijsque deficientibus, alij aliorum insequentium conciliorum adderentur, ad eosque materiæ reducerentur. Ex quorum sanè titulorum materia, cùm illa aliquot in locis multiplex, diuersaue sit, aliqui alij tituli acuti, alij uerò noui concepti fuere, prout rerum ordo expostulabat. quò facilius conciliares omnes materiæ distinctæ, explicatæque reperirentur: quod, ut exemplo planum faciam; Primi Concilij titulus, cùm solummodo esset: De professione fidei, & eius tuendæ cura, uel ut in alijs concilijs: Quæ ad fidem tuendam, uel quæ ad fidei tuendæ studium pertinent, ex ijs, quæ illo uno titulo continerentur, subsequentia capita deprompsimus: De Hæreticis, Hæresisuè nomine susceptis: De sanctæ Inquisitionis officio: De Cingaris: De Editione, & usu sacrorum librorum, ac Indice librorum prohibitorum: De Impressoribus, & Bibliopolis: De Ludimagistris: De sacramento quoque Eucharistiæ titulus unicus, in hos etiam titulos plures, non ab re partitus fuit: Videlicet de custodia sanctæ Eucharistiæ: De sanctæ Eucharistiæ in Ecclesia administratione: De sancta Eucharistia ad ægrotos deferenda. De sanctissimo Sacramento processionaliter deferendo: De Oratione quadraginta horarum: De Vasis, instrumentisque ad sacra Eucharistiæ, tùm asseruandæ, & ministrandæ, tùm deferendæ, & exponendæ usum opportunis. Nam &

Libellum

Libellum instructionis Fabricæ, & supellectilis Ecclesiæ dispertitum suis titulis, locisque ad maiorem utilitatem, commoditatemque inserui, diuerso tamen caractere imprimendum. Præterea ubi decreta aliqua ad rem plurium titulorum facere uidebantur, eorum in ipsorum omnium argumentis mentionem habui, cum citatione locorum, capitumuè, ubi integra decreta reperiri poterunt. quod si alicubi forte ommissum fuerit, copiosissimi indicis beneficio, quem opere adiunxi, facillime suo quidque loco reperietur. imò nè Lectorem tederet, decreta ipsa pluries citata requirere; illa aliquando dedita opera integra in pluribus titulis reposui. Titulis autem singulis, instructionem quoque Ecclesiæ fabricæ comprehendens pro materiæ conciliaris ratione adiunctam; argumenta, summariauè totam tituli materiam complectentia, præposita fuere; adiunctis numeris decreta singula, ac instructionis capita indicantibus. Demùm constitutiones Pontificiæ, post singula decretorum prouincialium volumina olim impressæ; quoniam in ipsis decretis citatæ sunt, uel ad eorum maiorem declarationem, auctoritatemuè pertinent, operi adiuncta sunt. Quæ res multo tempore, maximoque labore absoluta, si erit eiusmodi, quæ alicuius expectationi minimè satisfaciat, is rem uniuersam occupationum angustijs, & rerum implicatione, ac multitudine metiatur: atque omnia, ut arbitror, æqui, bonique consulet; donec opus iterum fortasse Deo bene iuuante perfectius à nobis edatur, aut uerò id efficiat alius, cuius labore nos cum alijs perfruentes laudare, gratiasque agere possimus.

INDEX TITVLORVM QVI HOC VOLVMINE, Sex libris distinctio, continentur.

Tituli Libri Primi.

De

Tituli Libri Secundi.

Tituli

Tituli Libri Tertij.

Tituli Libri Quarti.

De

INDEX.

De

INDEX.

Tituli Libri Quinti.

Tituli

INDEX.

Tituli Libri Sexti.

FINIS.

INDEX RERVM, ET MATERIARVM OMNIVM, HIS SEX CONSTITVTIONVM,

ET DECRETORVM SYNODALIVM Prouinciæ Mediolanensis, & Instructionum Ecclesiasticæ fabricæ, libris, contentarum.

A

B

Qui-

bona

C

Cam-

Cano-

Statu-

non

Cau-

Eiusdem

Eadem

pon

Do-

Con-

Cogno-

Aduoca-

Mul-

Conuo-

Monia-

Caueant

fru-

I

immuni-

Introi-

M

Officium

De

Com-

N

Eorum

Remoti

Quę

Patri-

Pen-

Contra

Puellę

Quando

In

S

Scholæ

Eius

Statuta

T

Quo

Scholæ

Eius

Statuta

Quo

T

Quo

viri

Visitatio

De

Errata impressoria huius voluminis Constit. Syn. Prou. Mediol. hoc signo ✱ notata, hoc altero signo ✤ correcta.

✱ In fine ep. nuncup. inuia	✤ incisa.
In Praef. ad lect. p. 1. publice	publica
Ibid. pag. 2. lin. 6. efficisse	effecisse
Ibid. lin. 19. acuti	aucti
Ibid. lin. 25. continerentur	continentur
Ibid. p. 3. lin. 8. opere	operi
In princ. in d. tit. de S. reliq.	de Sacrarũ reliq.
pag. 2. nu. 6. à formula	ad formulam
Ibid nu. 7. tenuitatis	temeritatis
Ibid. nu. 9. videatur supra	videatur infrà
Ibid. nu. 13. quod eam	quo ad eam
Pag. 3. lin. 31. ex his	& ex his
Pag. 7. nu. 2. ac birreto	seu birreto
Pag. 9. nu. 25. & doctrina	eis doctrina
Ibid. nu 34. adimenda	non adimenda
Ibid. conuensis	conuersis
Pag. 12. nu. 13. & in codicem	in codicem
Pag. 21. nu. 36. praestetur	superfluum
P. 22. nu. 41. bened. ep. peteda	amouenda
P. 23. nu. 27. in marg. adden.	Sextum quae ad conc. pert.
P. 29. lin. 11. poterat	poterit
Ibid. nu 13. si autem	sin autem
Ibidem nu 15 sin	sint
Ibid. 21. bi certus	Ibi certus
P. 30. nu. 26 inuiolutae	inuolutae
P. 31. lin. 5. vasculiuè	vasculi
Ibid. nu 32. traxilio	braxilio
Ibid. nu. 35. assumentur	asseruentur
Ibid. nu 36. Vnde	In
P. 32. nu 44. in marg. add.	Sextũ de cul. Sanct.
P. 33. lin. 7. ab illis	ab illisq. ijsdem
P. 34. nu. 26. recitandae	retinendae
P. ead. a tergo n. 1. aut sculpat	add. quod
P. 36. nu. 19. in fi. attingitur	effingitur
Ibid. nu. 25. in gymnasio	add. ludimagist.
Ibid. nu 27. in marg. decis.	decret.
Ibid. nu. 1. cuius	crucis
Ibid. in fi. & eiusmodi	& cuiusmodi
Ibid. n. 3. Humi exprimẽdũ	Huic nõ exprim.
P. 38. nu. 15. qui uti	vbi vbi
P. 39. nu. 1. maledici	malefici
P. 40. nu. 9. & constitut.	ex constitut.
P. 45. nu. 38. discrete	dies recte
P. 47. nu. 12. ac rursus,	ac rursus
P. 60. nu 33. domu ingrediat	nõ ingrediatur
P. 67. nu. 34. inane,	immane
P. 68. nu. 40 terrae	cereae
Ibid. lin. 4. & ecclesiae	ex ecclesiae
P. 70. lin. 2 oliuae	oliuaeq;
P. 83. nu. 8. in fi. curata add.	quatuor, plurave
Ibid. nu. 9. Sabatum	Sabarum
P. 88. in marg. De mensura	De mensa
P. 95. nu. 7. at nemo	vt nemo
P. 98. n. 31. 32. tollẽda apostilla.	De sacr. &c.
P. 107. nu. 2. vt bene,	& bene
P. 111. nu. 30. communione	à communione
Ibid. 35. nemini	à nemine
P. 112. nu 4. lin. fi. in eo,	ne eo
P. 117 nu. 2. sint	sintque
Ibid. nu. 3. in collegiata	add. Sex.

Ibid. parrochiali	in parochiali
P. 118. nu. 6. intro	puro
P. 119. nu. 20. infirmos sumere impeditum	infirmo sumere impedito
P. 120. nu. 10. tum cùm,	tum eum
P. 122. nu. 20 cum genibus	dum genibus
Ibid. nu. 20 eius pro	eius pio
Ibid. 25. Papae	saepe
P. 128. nu. 2. lumula	lunula
Ibid. picto	puro
P. 132. lin. 2. is breuis	isq. breuis
P. 133. nu. 27. rursus.	rursusque
P. 133. nu 37 at parochus	id parochus
lin. 14. ut alias	ut huic alias
Ibid. nu. 18. in marg. Quintũ	Sextum
P. 139. nu. 22. alia	add. poena
Ibid. nu. 24. in marg. Quintũ	Sextum
Ibid. iactant	iaceant
Ibid offeram	afferant
P. 142. nu. 21. & si	etiam si
Ibid. nu 37 reficienda	referenda
P. 146. nu. 29. Nec	nè
P. 148 nu. 4. circà fi. animaduertendum est	animaduersum est.
P. 151. coniuncta	add. ipsis
P. 156. nu. 16. aueritur	auersitur
Ibid. nu. 17. erigat	erigat
P. 163. lin. 4. ac sacram	ad sacram
lin. 6. vel scilicet,	vel menstruũ scilicet
lin 9. intestata,	ante stata
lin. 15 quę uerba,	quae vel à
P. 165. lin. 2. confectio	confictio
P. 166. nu. 16. quo se,	qui se
Ibi. n. 17. idq; testificaturus cuius cui obligatum	idq. testificationis obsignatum
P. 168. nu. 20. lin. 17. qui sua	qui ab sua
P. 172. lin. 2. seu	sui
P. 173. nu 41. ad alicuius	ad illius
P. 174. lin. 3 aliquid	add. se
P. 175. in marg. de examine	examinandi
lin. 15. presumi	praesertim
nu. 50. grauior	grauiter
Poculentauè	add. capiant
P. 176. nu. 53. quę,	quam
nu. 56 exponatur	experiatur,
qui examen habendum subeundum	qui ad examen
P. 177. nu. 62. igitur	agitur
nu. 64. mitatur	incatur
P. 180. nu. 76. proponendi	proponant
P. 181. lin. 4. dicarit	dictarit
P. 182. nu. 82. subdiaconis,	à subdiaconis
P. 183. lin. 6. nu. 100.	dicendũ nu. 78.
Ibid. nu. 84. lin 21. vt infrà	vt supra
P. 184 nu. 86. praestetur	add. officium
P. 187 nu. 102. ut illorum	vt ille
P. 188. processionem	progressionem
p. 189. nu 3 & alione,	& aliorum
p. 192 lin. 4. ad remittatur	ad eatã remittat
Ibid. in marg. lin 5.	add Quintum
lin 6. & episcopus	et episcopus

p. 197.

p. 197 nu.4. celebrationibus celebrioribus
p.199.nu 14.à Pio Quarto Pio Quinto
p 200.nu.19.Vt vbi
nu.20 eius fructus eius cui fructus
p.201.nu.24.quo ob qui ob
p.202.n.28 in marg Quintū Sextum
p 203.n 31 in marg Quintū Sextum
p.205.nu 6 Quintum Sextum
p 207.nu.11.præsumunt possunt;
Ibid.nu 1.non omittendum non emittendū
Ibid.5.Illud etiam ad pedem ab eodem
p.209.lin 2.initientur in itentur
p.210 nu.1.An si quos habuerint add.vnde
Ibid penitiorum peritiorem
examen examini
Prædictum esse oporteat prædictū esse oporteat
p.214.nu 7 per alia faueris Nec alia faciens
p.218.nu.9 Quod super Quod si per
p.221 nu.27 Populis diuina damma
p.230.nu.58.nominis montis
p.234.nu 1 retinere retinentes
p.237.nu.4 tenetur tenetur.
p.240.nu 43 æqualem, & qualem
Ibid.51.eorū aliorū exēpta, episcoporū aliorum exempla
Ibid.cua gerat curam gerat
p.241.nu.1.lin.pe.hoc conuenimus huc conuenimus
p.242.lin.4.Sanctas hauctas
p.243.lin 3.in marg add.Quartū de epis
p.144 lin.pe.cobdita condita
p.246.lin.10.vt an vt ad.
nu 28.accupatæ acupietæ
p.250 nu.4. sari sacri
p.251.n 51.constitutionesq. cōsultationesq.
p.252.lin.1.laborans laborantis
nu 59. uiuent. suuent
nu 60.quando eo quando ex
p.255.nu.26.adhibentur adscribendi
p.258.nu.1.& sacri ex sacri
p.261 nu.17 inducunt induent
p.262.lin.3.absumens ab humeris
n 26 in mar add Sextū, quæ ad cleri disc.att.
Ibid suspecti suspensi
p.263.nu.35 olennibus solennibus.
p.271.nu 105.iñ oris in hortis
p 272.in marg.Quintum Sextum
p.276.nu.55. habere non permittant habere in ecclesia non permittant
nu.58.liberi eius liberi sint
p 277.nu 81.vbi exercitet vbi exorcizet
nu.82.exercitetur exorcizentur
nu 86 exercitentur exorcizentur
nu 88.exercitando exorcizando
p.278.lin.1.tabellionatæ tabella notatæ.
Ibid nu.2.diligant deligant
nu.4.& tantum ex tantum
vel maximè vi lereutur maximè viderent
p.279.nu.7.Venire vitre n.11. Nisi Nixi
Ant. Aut
p.280 lin 5.ansenserint consenserint
nu.16.sedes,add id eū amouere eū amouere
p 285.nu.61 nosenosse 63, laicos hæreticos.
p.286.epellat expellat

p 287.nu.86. actæ ritæ actæ ritæ
p.288.nu.92 affetans affectans
nu.3.celebrantur celebranda
p.289.nu.18 reliquis reliquias
p.290.nu.64 recludendum recondendum
p.291.lin 1.erratis vt erratis
p.300.lin.1.esse etiam
p.301.nu.75.quæ gressus qua egressus
qui in eum, qui in ecclesia
extant exeant
p.302.lin.1.aliquando aliqua de
p 305 lin.4 extimescat add sicut psalmorum voces indicant, & quod denique ore proferet, animo primum cōcipiat.lin.7 incendantur incedatur lin.12.quo ad quod lin.34 si sint hi sint
p 310.nu.2.consecraturi consecuturi
p.311.nu.7.cum sumptum eum sumptum
p.313 lin.16 & cum et cum 19 atlaris allatis
p.314.lin.2.ministrorumq. ministeriorūq.
nu.10.episcoporum episcopo
p 315.nu.2 prætensæ prætensa
p 317.lin.fi.extrema add.parte ornatę
p 321.lin.15.libri labri
p 324.per capellam per capellanum
singula sine. singula sint
abegineis abiegineis p.325. bacila bacilia
lin.fi bicubitabili biculitali
p 332.nu 1.celebrentur celebrandum
nu.2.eaque eaue p.333.n.6.adsint desunt
p.334.n 2 idem Mansionarij idem prestabūt Mansionarii nu.3.freditus præditus
p 335.nu.4.quibusque quibuscunque
nu.7.episcopi sit episcopi iussit
nu.12.in mar.Secundū tit.2. dec.6.
p.340.lin.2 restingendi restinguendi
p 366.n.8 statim dies stati dies
p.370.nu.25.quo supra de quo supra
p.372.nu.31.curæ sit, cura sit
p.389.19 Concilii Tridētini adden.ratione
nu.23.residerent resederint
p 391.nu.2 capellarum capellanorum
custodiam. custodum
p.396.31.in marg. add. Primum de off. Punctat.& in marg.p.2. singulis hebdomadis adden Quartum de distribut.
p.397.41.habitant habeant
p.400 lin.18.Vt distributionibus quibus distributionibus lin.20.& ex
p.401.lin.8. in aurora tollendum
p 403. si amplius sit si amplius sit
p.424.nu.20.fieri fierit
p 444.nu.1.quoquo quo
p.446.nu.3.claudatur atem, claudatur autem,
p.450 lin.5.fituba situla quod altē, qđ altè
p.452 lin 2.seruandum sedendum
nu.22.obseruentur obserentur
nu.23.inter nitor
p.455.vel canonicali vel de canonicali
p.461 nu 3.asserendæ asseruandæ
p.462 nu 3.quam quem
p.467.9.de confect. de consecrat.
p.468.nu.8.in marg.Quartū Primum
p.473 nu 8.albano, albario
p.476.nu.4.ad illum adillud

p.478.

p 477 10.In marg add. Quintum, quæ ad dies
p.492.nu.1.Missæ sacramentû. Missæ sacrum
p.495 14 fienda facienda
p.505.23.è talem si talem idoneus sit
add habere potest, diaconatu initiatus sit.
p.507.lin.2.doctores sectores
p.521.nu.3.in feratur inferatur
p.523 nu.25.in marg.Quintum Sextum
p. 529.nu.7.1 clerici cleri
p.538.nu.13.De hlis De his
p.560 lin.1.in marg add. Quartum
nu 20.procedere prodere
p.561.nu 46.pertinendæ pertinentes
p.563.nu.9.aliquis aliquos
p.570.nu.51.in marg add.Quartum ibid.
p.586.nu.2.prohibito pro libito
p.611.nu.1.osculis oculis
p.612.nu.8.scriptum scriptionem
p.611.nu 2.inquam iniquam
nu.7.Renunciationum Denunciationû
p.618.nu.3 singuli, adden. episcopi
nu.5.nec detur, add.nec
p.619.nu.13.repudiata reproducta
p.626.nu.5.in mar. Quintû Sextum
p.631.institutionibus instructionibus.
p.634.nu.12.in marg add. Tertiu de ijs, quæ
ad ep.for pert.
p.648.nu.5.& nocturnis ex nocturnis
p.652.nu.4.exponentium addendum nomina visitatori deferenda
p.655 nu.2.communia communione
p.678.nu.62 ibro libro
p.680.nu.20.exempla exemplaria
p.682 nu.5.sed ad
p.684.nu.25 earum earumque

p.695.nu 4 Ariolam Atriolum
p.699 nu 7.aut vt
p 716 nu.6 ius ordinis eius ordinis
p.723 nu 19 rerum earum
p 731.nu.12.catellæ catellus
nu.16.fienda facienda
p 738.nu.17.in mar Sextum quæ ad No.Me.
p.742.nu.37.laicis Laicusve Casuve causave
p 747.nu 1.pœnitentibus add. mulieribus
p 750.nu.26 Archiepiscopale Archiuium episcopale
p.751.nu.11.visitatione visitatione
p.754.nu.5.non is adden.est
p.755 n .2.si qui si quis
p.756 nu.4 ostendat add.parochus
p.759.nu.11.Morum illorum
nu.14 peruentis peractis
nu 2 Quæcunque quamcumque
p.762.nu.9 in marg.adden. Tertium ibid.
p.766.nu 2.in marg.add. Quintû.3. in marg. add.Sextum.
p.776.lin.13.debet dent
cum originariis cum originariis
p 784.lin.9.viuis add.&
p.785.lin.pen faciant.add.ac
p.803 circa fi.quo si quòd si
p.806 in Prouincia in prouinciali
p.813.lin.fi.es eis
p.822.amplectens amplectentes
p.856. dimittendum dimittentem
p 857.lin 3.ualeant valeant
plurasque pluresque
p.870.ingredientur add.die
p.875 existentem existentibus
incidentes incedentes

Errata permulta alia, huius voluminis uti leuia, hic de industria prætermissa, lectoris iudicio corrigenda relinquuntur, etiam quò ad ommissorium, translationem numerorum.

Quod autem in editione huius Indicis potissimùm desiderabatur, gratumque omnibus fuisset, id erat, quòd primæ dictiones singularum variantium materiarum caracteribus amplioribus, vel aliquanto remotioribus ab aliis lineis imprimerentur; vt materiæ singulæ, suo quæque loco distinctius omnium oculis subiicerentur. Quod cum minimè factum sit, nè quis propterea eius auctori vitio det, si rem aliquanto implicatam inueneris: qui, vt rerum conciliarium inuentionem faciliorem redderet, earumque unamquamq. sua in propria sede, maiusculis literis exaratam, imprimendam ediderat.

CONSTITVTIONVM ET DECRETORVM

Synodalium Prouinciæ Mediolanensis.

Liber Primus.

De Professione fidei, & eius tuendæ cura.

SVMMARIVM.

1 *Pastorum cura quibus in rebus potissimum versetur.*
2 *Fidei professionem beneficiati, quiq. Synodo interesse debent, emittãt.*
3 *Qui illam non emiserint in proxima sequenti Synodo, emittant.*
4 *Illi in certum librum à Cancellario Episcopali referendi.*
5 *Constitutio Pij IIII. de professione Fidei facienda ab Episcopo publicanda.*
6 *Ludimagistri. Pedagogi. Artes alias liberales docentes eandem fidem profiteantur; & infra, quod tempus. Hiq; etiam in librum referendi.*
7 *Fidei professionem impedientes, puniendi.*
8 *Parochorum cura in ijs, qui in sua Parochia docent, inquirendis.*
9 *Parochi non patiantur id munus à quoquam suscipi, exercerive qui eandem Fidei professionem non emiserint.*
10 *Arithmeticam. Musicamq; & liberales alias artes profitentes.*
11 *Concionatores, etiam regulares.*
12 *Confessarij.*
13 *Medici. Chyrurgi*
14 *Aduocati, & Procuratores causarum Sanctæ Inquisitionis.* — *Idẽ profiteantur.*
15 *Canonici, dignitatemq; in Cathedrali Ecclesia obtinentes, ac Parochi, si in tempore non emiserint, quid amittant.*

86 *Bibliopolæ* } *idem præstent.*
Impressores }
Qui alij fidem ipsam profiteri teneantur. De Constitutionibus numero 21.

87 *Formulæ professionis fidei.*

Primum de prof. fid. &c. §. eod.

1 PRIMA, & maxima pastorum cura versari debet in ijs, quæ ad fidem Catholicam, quam Sancta Romana Ecclesia colit, & docet, & sine qua impossibile est placere Deo, integrè, inuiolatéque conseruandam pertinent. Ideò nos hinc potissimum exordiendum esse duximus, vt quæ ex eodem spiritu est fides, eandem vna oris confessione profiteamur.

Ibid. §. Sacri Sess. 25. c. 2. de Re. Sess. 24. c. 12. de Ref.

2 Sacri igitur Tridentini Concilij authoritate innixi, mandamus, vt omnes ij, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, vel in posterum obtinebunt: & qui in Synodum Diœcesanam conuenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur; omnia, & singula à Sancto Concilio Tridentino definita, & statuta, palàm recipiant: veram obedientiam Summo Romano Pontifici spondeant: simulq; hæreses omnes publicè detestentur, & anathematizent: fidem profitentes eisdem verbis, quibus ex formula à Sanctissimo Domino Nostro Pio IIII Pont. Max. præscripta, Nos, & Coepiscopi nostri, initio huius sanctę Synodi, iurati præstitimus, & professi sumus: etiam si anteà in Diœcesana Synodo id officium, ad exequendum iussa Tridentini Concilij, quacumq. ratione, & modo obierint.

Tertiũ quæ ad fidei tué. stud. pert. §. eod.

3 Quos oportet, Sacri Tridentini, Prouincialisq; nostri Concilij primi iusso in Diœcesana Synodo, Canones & Decreta Tridẽtina recipere; fideiq. professionem præstare; nisi illos id præstitisse Episcopus perspexerit, in ea, quę proximè futura est, Synodo, ab illis præstari iubeat.

Ibid. §. eod.

4 In aliquem verò certum librum, qui in Episcopali Archiuio asseruetur, eos omnes, ac singulos Cancellarius Episcopalis, ordine referat, tum qui anteà præstiterunt, tùm qui in posterum præstabunt in singulis Synodis deinceps sequentibus.

Primũ Ibid. Bulla Pij IIII. edi. an. 1564. Idib. Nouemb.

5 Episcopi omnes Prouinciæ nostræ Constitutionem Sanctissimi Domini Nostri Pij IIII Pontificis Maximi de professione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs Curatis, & Canonicatibus prouisi sint, & à docentibus litteras, & à promouendis ad Doctorales, vel alios gradus; publicent in suis Ciuitatibus, & Diœcesibus intrà mẽsem; & ab omnibus inuiolatè seruandam curent: præsertim uerò ab ijs, qui

cuiuscunq;

cuiuscunque status, conditionis, & dignitatis sint, quouis modó, vel nomine, publicè, aut priuatim, domi suæ, vel alienæ, etiam si pædagogi sint, pueros, adolescentes, aliosuè cuiusuis sexus, & ætatis, quascunque artes litterarias, vel alias liberales, etiam si ipsa prima Grammaticæ rudimenta, legendo, interpretando, vel repetendo, vel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant: quorum etiam omnium mores, ante quàm ad docendum accedant, probare debebunt; alioquin de ijs pœnas, in eadem Constitutione proposita sumant.

6 Quicumque litteras, & liberales artes quouis nomine, vel publicè, vel priuatim docent, ij, quales quales sint, & reliqui prætereà, quibus Pij IIII. Pontificis Maximi Constitutione, vel eiusdem prouincialis Consilij Decreto fidei professionem facere iussum est, trium mensium spacio illud a formula ab eodem Pontifice præscriptam, aut iam præstitisse ostendant, aut re ipsa præstent. Qui verò in posterum illud legendi, interpretandi, docendique munus suscepturi sunt, fidei professionem ad idem præscriptum ante præstent quam id suscipiant, exerceantur. Hique, & illi omnes libro notentur.

3. Quæ ad fidei tué. stud. pert. §. Quicumque. Sess. 25. ca. 2. de refor.

7 Qui verò, ne prædicti huic Decreto obtemperent, impedierint; aut huius tenuitatis quacunque ratione illis auctores aut adiutores fuerint, seuerè puniantur.

1 de prof. fidei ver. Qui vero.

8 Vt autem id facilius, ac melius effici possit, studiosè inquirant parochi, quinam in suis parochijs eò docendi, munere fungantur, & eorum nomina ad Episcopum ad mensem a die publicationis Constitutionis eiusdem numerandum deferant. Quos verò deinceps eiusmodi cognouerint, primo quoque tempore Episcopo indicent.

Ibid. uer. vt autem.

9 Parochus nè vllo modo patiatur in suæ parochiæ finibus id, vt supra, munus à quoquam deinceps suscipi, aut iam nunc susceptum exerceri, si is scripta Episcopi, testimonio non ostenderit, se fidei professionem præstitisse: immò verò, si ita testatum non fecerit; ei illo munere interdicat: si non paruerit, ad Episcopum deferat; qui in eum, prout iuris est, animaduertat.

3. Quæ ad fi. tuen. &c. §. parochus.

Quibus autem id ludimagistri munus committatur: Quæ de eius vita informationes sumendæ antequam docere incipiant: quęq; obseruanda sint postquam docere incęperint; & quos ij adhibere debeant libros, uideatur suprà de ludimagistris.

10 Quòd ex Pij IIII. Pont. Max. sanctione in primo, & tertio Concilio prouinciali nostro, de ijs, qui fidei professionem facere debent, deque illorum ipsorum vita, & moribus, ante inquirendis, & probandis decretum est; id Episcopus omnino efficiat, ut pręstetur: tum compellat pręterea ad idem omnes ac singulos, sicut etiam à Sancta sede

4. de fidei prof. §. Quod.

Apostolica declaratum est, quicunque Arithmeticam, & Musicam, vel artes cuiusuis generis liberales profitentur.

5. Quæ ad fi. tuen. stud. pt. §. Quoniam.

11 Quoniam in ijs, quę & ad fidem, & ad pietatem tuendam attinẽt, omni vigilantissima cura, summaque diligentia pastoribus maximè elaborandum est; nos veterem Sanctorum patrum, Sacrorumq; Conciliorum consuetudinem, & authoritatem in primis Oecumenicę Synodi Tridentinę secuti, de ijs ipsis multa superioribus nostris Concilijs Prouincialibus constituimus. Sed in eo genere, cum nullum tãtum studium, quantum certè maximè requiritur, adhiberi possit, illis superiorum Conciliorum Decretis, adiungenda hęc etiam censuimus.

Nemini etiam regulari, ne in sui quidem ordinis Ecclesia concionari permittat Episcopus, antequam sibi, suoque Vicario, ille, quicunque concionaturus est, fidei professionem ad sanctionis Pontificię, quam Pius IIII. edidit, pręscriptam formam pręstiterit. Vbi vero semel pręstiterit, non opus erit iterum ob eam caussam eidem Episcopo pręstare: Sed satis sit, professionis, ei semel illo nomine pręstitę, testimonium scriptum, atque obsignatum afferre, & exhibere.

12 Id omne de confessarijs Sacerdotib. sancimus, & decernimus.

13 Hoc ipsum de Medicis, & Chyrurgis item cautum sit, qui nisi trium mensium spatio apud Episcopum, aut eius Vicarium, ex illius Pontificię formulæ prescripta ratione fidem profiteantur, medendi arte ab eodẽ Ep̃o interdicantur, quod eam professionem pręstiterint.

At verò in posterum quisquam Medicus, uel Physicus, vel Chyrurgus medicinam exercere ne aggrediatur, nisi pręstita primum vt supra fidei professione.

14 Aduocati pręterea, & procuratores, in caussis Sanctę Inquisitionis suscipiendis, agendisve, nullum ante aditum, locumvè habeant, quàm fidei professionem Episcopo pręstiterint.

15 Qui Ecclesiam parochialẽ, aliudve beneficium curam animarum habens, aut canonicatum, aut dignitatem in Ecclesia Cathedrali quouis modo obtinuit, nisi in tempore, & loco sanctione Tridentina pręstituto, fidei professionem præstiterit, nec ei Episcopus beneficij Ecclesiastici fructus, quos ex eod. Triden. Decreto, suos non fecit, aliquo pacto remittat, neq; ab eodem exigi patiatur, sed si quos exegerit, illum restituere cogat.

Sess. 24. c. 12. de ref.

6. Quę ad fidei tuen. pt. §. eo.

Bibliopolę, quique impressoria faciunt, ne quam aggredi uolunt artem prius exerceãt, quàm iurati, fidei professionem Episcopo, conceptis formulę statutę Pontificię verbis, pręstiterint.

4. de fi. prof. §. eo.

17 Formula verò, ad cuius pręscriptum fidei professionem pręstari oportet, pontificia illa sanctione conceptis uerbis tradita hęc sanè est.

Ego N. firma fide credo, & profiteor, omnia, & singula, quę conti-

continentur in symbolo fidei, quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet.

Credo in vnum Deum patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium; Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum; Et ex patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo verò; Genitum, non factum, consubstantialem patri, per quē omnia facta sunt; Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est; Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est; Et resurrexit tertia die secundum scripturas; Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram patris; Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis: Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex patre filioq. procedit; Qui cum patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per prophetas: Et vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum; Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Conc. Trid. sess. 3. dec. de Symb. fidei.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquiasq. eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & Constitutiones firmissimè admitto, & amplector.

Conc. Trid. multis in locis.

Item Sacram scripturam iuxtà eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione Sacrarum scripturarum, admitto: nec eam unquam nisi iuxtà vnanimem consensum Patrum, accipiam, & interpretabor.

Sess. 4. Decr. de Canonicis scripturis. Dec. de edit. & vsu Sacr. lib.

Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo, Domino nostro, instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria; scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre: ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse.

Sess. 7. de Sacramentis.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solenni administratione recipio, & admitto.

Sess. 22. ca. 5. & Can. fi.

Omnia, & singula, quæ de peccato Originali, & de Iustificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Sess. 5. decr. de pecc. orig.

Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis, & defunctis: atque in Sanctissimo

Sess. 22. c. 2. & Can. 1.

Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vna cum anima, & diuinitate Domini Nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini, in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.

Sess. 13. c. 3. & sess. 21. c. 3. & Can. 3.

Fateor etiam sub altera tantum specie, totum atque integrũ Christum, verumque sacramentum sumi.

Conc. Trid. Sess 22. ca. 2. & Can. 3. Sess. 22. decret. de purg.

Constanter teneo purgatorum esse, animasque ibi detentas fideliũ suffragijs iuuari, similiter, & sanctos vna cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

Ead. sess 25. c. de inuocatio. ven. & reliq.

Firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis, necnon aliorum sanctorum, habendas, & retinendas esse: atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam.

Ead. sess. Decret. de Indulgentiis.

Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse, affirmo.

Sess. 22. ca. 8. ses. 25. De delectu ciborũ. Sess. 25. ca. 2. de refor.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiá omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco: Romanoq. Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro.

Ead. ses. de recep. & obser.

Cætera item omnia a Sacris Canonibus, & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo.

Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, in præsenti spontè profiteor, & veraciter teneo, eandem integrá, & inuiolatam, vsque ad extremum vitæ Spiritum, costantissimè, Deo iuuante, retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum, Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei euangelia.

Cætera, quæ huic titulo desunt, ex ordine Conciliorum Prouincialium; videantur in titulis: De Hereticis. De officio Sanctæ Inquisitionis. De Iudæis. De Cingaris. De editione, & vsu Sacrorum librorum. De ludimagistris, quos titulos, & multos alios partiri visum fuit, vt facilius Conciliares materiæ reperirentur.

De Hæreticis, Hæresisve nomine suspectis.

SVMMARIVM.

1 *Parochorum cura in hæreticis inquirendis.*
2 *Inquirendoque de dictis, & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.*
3 *Edicti contra hęreticos promulgatio quotannis.*
4 *Principum studium in tollenda hæreticorum consuetudine.*
5 *In hæreticorum locis catholici non instituendi.*
6 *Nisi vigesimumquintum annum agant.*
7 *Ad hæreticorum loca accedat nullus absque licentia.*
8 *Licentia ipsa ab Episcopo, uel Inquisitore concedenda, & quomodo.*
9 *Hæreticorum propè fines habitantibus possit parochus talem facultatem impartiri & qualiter.*
10 *In hæreticorum loca migrandi gratia, ibique domicilium constituendi nemo bona sua alienare possit.*
11 *Contra suspectum huius rei, ut procedatur.*
12 *Principes non permittant milites hæreticos ad suas ditiones uenire.*
13 *Episcopi officium, vbi illi diuerterint.*
14 *Hæreticis cibos vetitos subministrans diebus prohibitis, excommunicatus.*
15 *Hæresis labe infecti proficiscentes ex finibus hæreticorum, eove nomine suspectorum, an, & quomodo recipiendi.* 16.
17 *Recipiens, Episcopo, vel Inquisitori, aut parocho, si in diœcesim venerint, denunciet.*
18 *Ab ecclesiasticis non excipiendi.*
19 *Neque admittendi in Ecclesia, tempore concionis excepto.*
20 *Episcopi quale studium in hæresi profliganda.*

1 PAROCHI diligenter animaduertant an in suis parochijs vllus sit, quod ad fidem attinet, prauis opinionibus imbutus, vel eo nomine suspectus; eumq; ad Episcopum, vel Inquisitorem deferant. Moneant pretereà populum debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, vel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem venerint, statim deferre.

Primum de prof. fid. &c. §.co.

2 Obseruent etiam eos, qui ex finibus hęreticorum, uel hęresis nomine suspectorum veniunt singulorumque dicta, & facta odorentur: ac de eorum vitę consuetudine, & ratione cognoscant. Et si qua de ijs

ſuſpicio fuerit, Epiſcopum, vel Inquiſitorem admoneant.

2. Quę ad ſi. tuë. &c. parag. eo.

3 Epiſcopus edicto quotannis publicè propoſito, omnes, & ſingulos ſuæ Diœceſis homines, etiam quauis dignitate, gradu, honoreve præditos, moneat, eiſdemq; in virtute ſanctæ obedientiæ, ac pœna ex communicationis latæ ſententiæ propoſita, id iubeat, vt ſi eorum quiſpiam iam ſcit cuiuſuis ſectę hęreticos homines, eove nomine ſuſpectos, aut infames, aut quouis modo à fide catholica aberrantes, aut qui verba hęreticalia protulerint, aut qui hęreticorum libros, ſcriptave, quæ quouis modo auctoritate ſedis Apoſtolicæ prohibita ſunt, legunt, vel apud ſe habent, decem ad ſummum diebus poſt edicti promulgationem; Si uerò in poſterum ſciet, decem diebus poſtquam id norit, illos omnes, & ſingulos, vel ipſi Epiſcopo, uel hęreticæ prauitatis Inquiſitori denunciet.

Parochis autem ſuis iubeat, ut edictum eiuſmodi in ſingulos annos ſemel Quadrageſimæ initio, iterum ineunte Domini Aduentu, publicè in ſua quiſque parochia, cùm in Miſſa frequentior populus adeſt, de ſcripto ipſi pronuncient, & promulgent.

Primum de prof. fid. &c. parag. eo.

4 Principes verò, & Ciuitatum Magiſtratus hortamur, ac per viſcera miſericordię Chriſti Domini obteſtamur, vt cœleſte lucrũ terrenis commodis pręferentes, commercium, & conſuetudinem hęreticorum, quàm fidelibus pernicioſam, ac peſtiferam eſſe conſtat, pro ſua pietate, ac ſtudio religionis è ſuis vrbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.

5 Prohibeantq; nè ſuæ ditionis homines, percipiendę etiam linguę cauſa, aut mercaturæ, aliove nomine, in hęreticorum locis inſtituãtur, aut commorentur. Quod ſequitur, vide infrà de Inquiſioris Officio, numero 15. & 16.

6. Quæ ad ſi. tuë. pt. parag. eo.

6 Nemini ad hęreticorum fines, locave, nè diſcendæ etiam mercaturæ cauſa, mittere filios liceat, qui annum ſaltem vigeſimumquintum non agant.

3. Quæ ad ſi. tuen. itud. pt. parag. eo.

7 Profecturus aliquis ad ea loca, vbi etſi catholico etiam more à multis uiuitur, impunè tamen, & publicè ab alijs prędicatur, aut creditur, quod à Romanę Eccleſię doctrina, & fide alienum eſt, profectionis ſcriptam facultatem ab ſuo parocho, vel ab eo, quem Epiſcopus conſtituerit, antè impetret, quàm abeat. Quibus facultatis litteris caueatur, vt & reuerſionis tempore, etſi diutius illis in locis fuerit, ſingulis annis teſtatum faciat, ſe catholico more, & vixiſſe, & viuere, vtque id teſtimonium ſcriptum ſit ab illius loci, vbi fuerit, Epiſcopo, aut parocho, ſi ibi parochus eſt, aut à catholicis viris, probatis hominibus, illorum locorum incolis. Hocque is, cui eò proficiſci conceſſum erit, præſtet omninò.

8 Ne

8 Ne cuiquam item, ut alio Concilio cautum est, ad hæreticorum loca proficisci liceat; nisi primùm ab Episcopo, aut Inquisitore eius rei facultatem impetrarit. Atque hæc quidem facultas ne cuiquàm permittatur, deturve, nisi à parocho testimonium scriptum attulerit, se more catholico uixisse, sanctaque sacramenta frequentasse: hac prætereà adiecta conditione, vt si cui facultas permittitur diutius illic commorandi, is quotannis semel saltem inde redeat, ut, & confiteatur, & sanctissimam Eucharistiam sumat: aut testimonij litteras mittat, quibus legitimè testatum fiat, se confessum, constituto tempore sacram Eucharistiam sumpsisse, catholicęq; fidei congruenter vixisse.

6. Quæ ad 8. tuē. pt. parag. co.

9 Qui verò propè hæreticorum loca habitant, ijs à parocho eam facultatem dari licebit ad breue sanè tempus: ita tamen, vt cùm is exiguum illud breuis morę spatium certum proficiscenti pręscribat, tùm illam pręterea conditionem, ne die festo illic opus faciat; nec uerò mercaturam ullo modo exerceat, aliave agat, quę sacro festo die agi, fieri, exercerive prohibitum est. Immò festo eo saltem die, domum omninò redeat, & Missæ, Vesperis, Doctrinæque Christianæ scholis intersit.

10 Nec uerò cuiquam fas sit, patrimonium, bonaq; sua uendere, alienareve, ut in hæreticorum loca migret, ibiq; domicilium constituat.

11 Si quis in huius rei suspicionem uenerit, contrà eum agatur ad Canonum, Pontificiarumq; sanctionum pręscriptum.

12 Huius Prouinciæ, Principes, & Magistratus, pro fidei Catholicæ tuendæ officio, proq; pietatis suæ studio sperandum est, id numquam permissuros esse, vt in has regiones, eorum ditioni subiectas, nè ad diuersandū quidē itineris gratia, milites, à Catholicæ Romanæ Ecclesię fide dissidentes, veniant, cùm certum, atque planè exploratum sit, nulla alia re Deum grauius offendi nullaque ad vehementiorem iram, quam hæresum labe pronocari; nihilq; rursus ad Prouinciarum, Regnorumque interitum maiores vires habere, quàm teterrimam illam pestem. Verùm, si quando acciderit, quòd Deus prohibeat, in eam curam toto animo, omnique studij pastoralis contentione Episcopus incumbat, atque adeò elaboret omni ope, vt nè eius morbi contagione oues, Christi sanguine redemptæ, suæque fidei commissæ ullo modo inficiantur.

5. Quæ ad si. tuē. stu. pert. parag. co.

13 Itaque ad Diœcesis suę loca, vbi pestiferos illos homines diuersari contigerit, se in primis ipse conferat; populum fidelem, etiam atq; etiam diligenter moneat, vt ne eorum mores vsquàm attendat; nè verbis mentem, auresve adhibeat; nè cum eisdem ullo modo versetur; nè carnis licentiam, & liberam, & falsam viuendi securitatem exemplo illorum consectetur: sed in orthodoxa fide, & charitate Christi Domi

ni cum

ni cum timore, & tremore perseuerans, in Sanctæ Romanæ Catholicæ Ecclesiæ vnitate, & obedientiæ studio, in catholicæque pietatis officijs sese contineat.

Parochis verò leges prętereà præscribat, quas in tanto discrimine omninò sequantur.

Atque in ijs quidem hæ sint.

Ne eos mortuos sacris locis in sepulturam tradant.

Vt animaduertant prætereà, si fieri potest, non modo singulis horis, sed singulis etiam momentis, quid ab illis agatur, quid cogitetur, quid struatur in ijs, quę ad fidem pertinent, longè prospiciant Sathanæ insidias, & conatum omnem, quantum in se est, sedulò reprimant.

Vt uideant, nè quicquam uel minimum, unde labes aliqua existere possit, sensim latius dimanet. Quamobrem de quotidiano huius rei statu Episcopum certiorem faciant quàm diligentissimè.

Nec verò ea omni diligentia contentus Episcopus, desistat alia subsidia ad tuendum gregem comparare. Proinde cum alios religiosos, prudentesque viros, ad rem omnem inquirendam mittat, tùm acres etiam, piosq; Concionatores ad causam communem adiuuandam.

A Magistratibus etiam, & Principibus, in re, quæ non religioni solum, sed vniuerso Prouinciæ Statui periculum certissimum afferre potest, omnem opem, atque auxilium imploret, vt expedire censuerit.

14 Excommunicationis verò pœnam, præter alias, quæ summorum Pontificum, Canonumve sanctionibus expresse sunt, ipso facto subeundam proponat, atque edicat ijs, qui istiusmodi impijs hominibus cibos vetitos vendiderint, aliove modo subministrauerint, quibus diebus minimè liceat illis vesci. Agat verò contrà illos, qui non paruerint, ad iuris, edictique promulgati præscriptum. Omnem denique aliam rationem, quæ potissima sibi videbitur, opportunè ineat ad eam pestem propulsandam. Et verò id, quod caput est, in tanto salutis periculo, assiduis precibus, omnique supplicatione ad Deum confugiat, vt gregem sibi in curam traditum, ab omni hæresum fęditate integrũ inuiolatumque custodiat, & conseruet perpetuò.

6. Quæ ad fi. tuẽ. pt. §. co.

15 De commercio hæreticorum, quàm diligentissimè cauendo, nos pro nostri officij munere, superioribus Concilijs Decreta aliqua confecimus, atque edidimus: quibus etiam ex Sanctissimi D. N. Gregorij Papæ XIII. iussione, & prescripto, hæc quò diligentior porrò cautio in eo genere adhibeatur, adiungenda censuimus.

16 Optandum est, omnique pastorali studio, atque officio id valdè curandum, ut quem hæresis labe infectum esse constet, nemini umquam quicumque sit, impunè permittantur ex hæreticorum, cove nomine suspectorum finibus, ac regionibus finitimis, ad Prouinciæ huius loca

venire:

venire: Verùm si quandoque aliter accidit, ubi ei rei alia ratione occurri non possit, hæc saltem caueantur, atque planè seruentur.

Ne cuiquam, quem ex ijs locis proficiscentem hæreticum esse certum sit, hospitium, diuersoriumve præberi liceat, præterquàm in caupona publica, uel in domicilio sui procuratoris, si quem fortasse ipse habet.

17 Is uerò, qui prębuerit, illius aduentum, habitationemque Episcopo, Inquisitorive, aut parocho, si in Diœcesim venerit, confestim denunciet.

18 At Ecclesiasticus homo, quicũque sit, ne eum vllo modo excipiat.

19 Neque rursus, illum in Ecclesiam ingredi permissum sit, nisi sacrę concionis tempore.

20 Quam summum in hæresis crimine profligando studium, & cura, quàm longè omnium diligentissima, Episcopi esse debeat, cùm aliorum multorum Pontificum sanctiones iubent, tùm verò & Innocentij Tertij rescriptum, & Martini Quinti Constitutio, iam pridem edita, ostendunt. Quibus Constitutionibus tùm in virtute obedientiæ districtè pręcipitur, vt quę eo de genere in illis sancita sunt, ad ea efficaciter exequenda Episcopi per Diœceses suas diligenter inuigilent, si canonicam uelint effugere ultionem: tùm etiam deponi iubetur ab Episcopali officio, si quis eorum super expurgando de sua Diœcesi hæreticę prauitatis fermento negligens fuerit, uel remissus. Proinde in ea perenni sollicitudine, perpetuaque vigilia Episcopus versari in primis debet, ut non modo pestilentissimus ille hæresis morbus nusquam in gregem sibi commissum irrepat; sed omnis planè suspicio ab eo quàm longissimè absit. Si uerò fortasse, quod pro sua pietate, & misericordia Christus Dominus auertat, irrepserit; in eo maximè elaboret, omni ope, vt quàm celerrimè depellatur: quique ea labe infecti erunt, uel suspecti, cum illis agatur, ad Canonum, sanctionumque Pontificiarum pręscriptum.

5. Quę ad fi. tuē. ftu. pert. §. co.

De Sanctæ Inquisitionis Officio.

SVMMARIVM.

1 *Sanctæ Inquisitionis Officij congregatio instituenda.*
2 *Quando conuocanda.*
3 *In ea, quid agendum.*
4 *Ministris secretum indicendum.*
5 *Formula iuramenti eisdem præstandi.*
6 *Excommunicatio in reuelantes Congregationis secreta. Eius Congregationis*

gregationis initio, oratio de Spiritusancto recitanda, & quæ. De foro Episcop. num. 2.

Quintū, quæ ad fi. tue. stu. pert. §. Idem.

1 IDEM (Episcopus) prætereà vnà cum Inquisitore Congregationem, quæ certo numero constet, Theologorum, & Iurisperitorum hominū instituat, qui ad causarum Sanctæ Inquisitionis consultationem adhibeantur.

2 Ea porrò Congregatio, vt opus erit, conuocetur, semelque in singulos menses, atque adeò crebrius, cum occasio tulerit.

3 Nec verò quicquam aliud in ea agatur, geraturve, nisi quod ad eiusdem Sanctæ Inquisitionis officium pertinet.

4 Et quoniam sępè contingit, causarum Inquisitionis acta, processusve, de quibus deliberandum est, ijs patefieri, explicari, atque communicari oportere, quorum consilio, uel damnationis, vel absolutionis sententia ferenda est: quò & accusatorum, denunciantium, testiumque periculis efficacius occurratur; & in ijs ipsis Inquisitionis actis, causisque, cautius agatur: id propterea omnibus singulisq; consultoribus, & cęteris item, qui in ea Congregatione adscribentur, admittenturve, Episcopus, vt Bonifacij VIII. Constitutionem cautum est, secretum, reticentiamque indicat.

ca. statuta. §. iubemus, de hęret. in 6.

5 Atque ij ipsi porrò statim certa pręscripta formula iurati eidem Episcopo sanctè spondeant, se, neque verbis, neque litteris, nec nutu, neque alia cuiuscumque generis significatione, ullove modo cuiquam patefacturos, aut euulgaturos esse Congregationis, in quam admittuntur, adscribunturve, arcana; nec uerò alia quæcumque sint, quæ vllis

Inquisi-

Inquisitionis,vel causis,uel hominibus,uel ipsi Cōgregationi,officiove præiudicium afferre aliquo modo posśint.

6 Pœnā uerò excommunicationis latę sententiæ proponat, atq; edicat, etiam in Congregatione ipsa,ex ea Bonifacij Constitutione in omnes,& singulos,qui contra indictum secretum, aut iusiurandum quicquam patefecerint sine licentia eiusdem Episcopi.

7 At prætereà Notarij Sancti Officij hoc iurent,quòd nec causarum acta, nec testium nomina,neque testificationes,aliudve quicquam eius generis patefacient,aut euulgabunt,anteaquàm iudex patefecerit,euulgaritve,aut euulgari iusserit. De sententijs itidem eorum, qui consultores adhibentur, consultationibus, deliberationibus, actionibusque Congregationis huius,idipsum præstabunt omninò; ac de suo officio in omnibus fideliter exercendo.

Clemen. 1. §. porrò, de hęret.

8 Si quis eorum quicquàm contra vllo pacto fecerit, excommunicationem latæ sententię ipse subeat; ac prætereà alijs pœnis, pro modo culpæ,arbitrio Episcopi, plectatur.

9 Custodes etiam carceris, priusquam suum exerceant officium,iusiurandum, ad pręscriptam formam in Concilio Viennensi præstent: Idemq; etiam alij ministri ad id officium exequendum necessarij.

Ead.Clem.& §.porrò.

10 Nè Inquisitionis causarum acta,breuiter, summatimq; descripta, quę summaria processuum dicunt, nec verò actorum relationes, nec facti narratio,neque alia quæcumque tam iuris, quàm facti itidem explicatio,instructiove cuiusuis generis, ad eas causas pertinens,nec denique ullæ scripturæ eiusmodi,quę,uel pro reo, vel contra eum conficientur, vllo vnquam modo in posterum typis edantur,imprimanturve: sed quæcumque acta sint, quę eas causas attingant, manu scripta, ijs solum, vel iudicibus, vel consultoribus; alijsve ministris dentur, quibus dari oportet.

11 Aduocati & Procuratores in causis Sanctæ Inquisitionis suscipiendis,agēdisve nullum ante aditum locumve habeant, quam fidei professionem Episcopo præstiterint.

Quintū,quæ ad si. tuē. ste. pert. §.Aduocati.

12 In causis fidei Episcopus,Iudexve,cum Aduocatus,Procuratorve reo dandus est,eum det,qui probus sit, de legalitate non suspectus, & procurator quidem vtriusque Iurisperitus, vterque verò fidei zelator,quique hæresis nomine numquàm, neque suspectus, neque accusatus,neque ea infamia notatus fuerit: id verò, nisi planè ostenderit, se ex Iudicis sententia innocentem esse, & ab omnibus hæresis labe, suspicioneve purum,atque integrum.

§. De eo.§.in causis.

Patrocinij autem in ijs causis suscipiendi facultas cum datur, litteris exarata detur: nec verò aliter quisquam suscipiat.

13 Qui porrò datur,is,antequàm patrocinium suscipiat, iuret, se bene,ac

nè, ac fideliter defensurum, legitimisq; defensionibus vsurum esse, nec dilationibus captiosis, cauillationibusq; causam prorogaturum.

Vbi verò patrocinium susceperit, sciat suas partes esse, admonere reum, vt veritatem confiteatur, pœnitentiamq; petat pro culpa, si quã habet; eiusq; responsionem Curiæ notificare, intimareve.

14 Meminerit verò Aduocatus, & Procurator, item nullum vnquã patrocinium, neque hæreticis, nec suspectis, neque credentibus, neque fautoribus præstandum esse; ne, prout Innocentij III. sanctio est, ab officio suspensi, perpetuæ infamiæ subiaceant.

Itaque vbi primum ex causarum actis, aliave vlla ratione animaduerterit, reum, qui delatus est, hæreticum esse, aut eo nomine suspectũ, id cùm ipsi reo, iudiciq; denunciet, tùm statim illius defensionem deserat. Nec verò, si quid erit, quod ad Sanctum Officium pertinens, in eiusdem causa reticeri oportet, cuiquam patefaciat, quod eidem officio præiudicium ferat.

Primum de prof. fid. §. sacro.

15 Sacro denique Inquisitionis Officio, in omnibus ex animo (Principes, scilicet, & Magistratus) faueant, & opitulentur; & vt eius edicta seruentur, auctoritatem etiam suam rogati interponant.

16 Cumq; eis à Sancta sede Apostolica concessum fuerit, vt causis fidei ad patrocinium Catholicę veritatis adsisterent, nihil sibi in illis vsurpare, neque quidquàm, quod contra sacros Canones sit, attentare velint.

3. Quę ad fi. tué. stu. pert. §. eo.

17 Quicumque autem Sanctæ Inquisitionis Officium, statum, res, & ministros aliquo modo læserit, violaritve, contrà eum, vt Pij V. Constitutione sancitum est, Episcopus agat ad illius sanctionis pręscriptũ.

18 Quam grauissimam sanctionem aliquãdo, cùm expedire censuerit, promulgari iubeat.

De Iudæis.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi morum Christianorum corruptores.*
2 *Pileo, ac birreto crocei coloris vtantur.* 20.
3 *Cum eis Christiani cibum non capiant,* & 5.
Neque ad eorum dies festos, & Synagogas accedant. & 23.
Ne item cum eis ludant, & choręas ducant.
4 *Ne in eorum famulatu quoque esse possint.*
6 *Christianæ mulieres Iudæorum non sint nutrices.*
Neque illarum opera vtantur ad fucum, & ornatum. 9.
7 *Christiani, Iudæis medicis non vtantur.*
8 *Neque eorum opera in matrimonijs contrahendis.*

Iudæis

1 VT quantum possumus, Iudæis corrumpendi Christianorum mores, & eis bona per fraudem auferendi occasionem adimamus; ipsosque ad viam salutis traducere studentes, ex sacrorum etiam Canonum Decretis, edicimus.

Primum de Iudęis, §.co.

2 Vt Iudæi semper, & quocumque iter faciant; viri pileum, seu birretũ crocei coloris; mulieres imposito reliquo capitis integumento, pannum eiusdem coloris ferant.

3 Ne Christiani ad conuiuia, nuptias, vel dies festos, & Synagogas Iudæorum accedant; aut cum eis ludant, vel quod detestabilius est, choreas cum Iudæis agant.

4 Ne Iudęis Christiani in famulatu esse posint.

5 Ne Christiani, si in diem, uel horã, Iudęis operas suas locauerint, apud illos cibum capiant.

6 Ne Christianę mulieres, Iudęorum nutrices in eorum domibus esse vllo pacto possint. Nec verò extrà eorum domos, nisi cùm necessitas, ordinario probanda, postularit.

7 Ne Christiani, Iudæos medendi causa, ad se accersant.

8 Ne coniungendis inter se matrimonijs eorum opera utantur.

9 Ne Christianę mulieres Iudæas fuci, pigmentorum, aut ornandi se causa adhibeant.

10 Agros, prędia Ecclesiastica, Iudęis locari, vasa, vestes, aliave sacra, vel ad vsum Ecclesiæ destinata, vendi, aut pignori dari ne liceat.

11 Ne in ędibus, quæ Ecclesijs vicinæ sint, Iudæi habitent; & si qui in eis nunc habitant, intra certum tempus omninò migrare cogantur.

12 Ne Christiani cum Iudęis in diebus festis, emptionis, uenditionis, vel alio nomine contrahere audeant.

13 Ne tribus ante Pascha diebus Iudęi in publicum prodeant: neque quidquam palàm, vel secreto, in contemptum Christianę religionis facere audeant.

14 Ne dignitatem, uel publicum officium, quod ad Christianos pertinere aliquo modo possit, Iudęi obtineant.

Hęc & reliqua, quæ de Christianorum cum Iudæis consuetudine sacris Canonibus constituuntur, curent Episcopi, & Principes, ac Magistratus, pro suæ quisque auctoritatis munere, pœnis contrà Christianos, & Iudęos acrioribus constitutis, ut inuiolatè seruentur.

15 Vehementer etiam à Principibus petimus, vt in singulis Ciuitatibus certum locum constituant, ubi Iudæi separatim à Christianis habitatum conueniant. Et si quas proprias ædes Iudęi in Ciuitate habẽt; intra sex menses eas uerè, non autem simulato contractu, Christianis vendi iubeant.

16 Illud prętereà pro sua pietate Principes statuere debebunt, ut Iudęi in quibusuis contractibus, & negotijs, quę cum Christianis habuerint, in libris suis conscribendis, litteris, & lingua uulgari nostra, non autem sermone, aut caracteribus Hebręis utantur: si secùs fecerint, seuerè puniantur. Nullumque inde ius eis esse posit agendi, uel excipiendi.

17 Omni denique diligentia illos in eo eniti ęquum erit, ut fraudulentam, & insidiosam Iudęorum cum Christianis contrahendi ra-

tionem, & eorum facultatibus inhiantem auaritiam comprimant, & coerceant.

De Iudæis Concilio Prouinciali primo multa cauimus, quibus hæc addenda statuimus, quo diligentius etiam perniciosæ eorum consuetudini, atque diuini cultus offensionibus occurratur.

5. Quę ad fi. tué. stu. pert. §. eo.

18 Quod olim Summorum Pontificum Constitutionibus, & præsertim Pauli IIII. & Pij V. qui eiusdem Pauli sanctionem litteris xiij. Calend. Maij M. D. LXVI. editis, renouauit, & auxit, sancitum fuit de vita, & habitatione Iudæorum, cùm ad Christianorum hominum fidei integritatem, & morum puritatem tuendam valdè pertineat; Episcopus, in cuius Diœcesi illi, vel habitant, uel aliquando diuersantur, singulis annis stata die eam Constitutionem Pij V. qua etiam illa, quæ ab eodem Paulo IIII. iam anteà edita erat, continetur, promulget: curetque omni diligentia, vt in primis, tum ex earum Constitutionum, tum etiam ex Concilij Lateranensis præscripto, in Ciuitate, oppido, pago, locove, vbi Iudæi habitant, si complures Synagogas habent, seu domos ad Synagogæ officium iam adhibent, tollantur omninò, cessentque omnes, vnà tantum excepta, quæ tamen ab ecclesijs fidelium distet. At uerò nouas construere, constituereve, aut penitus dirutas reficere ne patiatur: nec rursus ueteres altius extolli, aut amplificari, aut magnificentius aliquo modo exædificari.

19 Agat etiam cum Principibus, si opus erit, vt quemadmodum olim à nobis decreto Prouinciali, & eisdem Pontificijs Constitutionibus cauetur, sublatis impedimentis, verè tandem Iudæi omnes in vno, & eodem loco Vrbis, locive, ac si ille capax non erit, in duobus, aut tribus, qui inter se cōtinentes sint, & à Christianorum habitationibus seiuncti, ad præscriptum illarum Constitutionum habitent; domiciliū verò non solum proximum, sed ne in conspectu quidem Ecclesię, oratorijve, quo populus conuenire soleat, constituere, habitareve vllo modo patiatur.

20 Vt mares, & fœminæ signum semper patens ferāt, quò in urbibus, municipijs, locisve omnibus, atque adeò in itinere dignoscantur ad earum Constitutionum præscriptum.

21 Qua in re quicquam à nemine concedi, permittive vllo quouis, etiam dispensationis nomine posse illis sanctionibus cautum est.

22 Ne Dominicis, uel aliis festis diebus, quos coli, & sanctificari præcepti, consuetudinisve est, Iudæi opus quicquam seruile, mundanūve publicè per seipsos, seu alios faciant.

23 Nec uerò fidelis quisquam in eorum Synagogis ullo modo, vt eo primo Concilio vetitum est, sed neque ullo usquam loco eorundem

B cęremo-

cęremonijs, ritibusve intersit.

6. Quæ ad fi. tuẽ. pt. §.eo. Constit. Grego. XIII infrà de Constit. num. 38.

24 Grauis illa sanctio, qua summus Pontifex Gregorius XIII. Iudæorum blasphemijs, & flagitijs obuiam ire voluit, in omni nostra Prouincia, præsertim ubi Iudæos habitare permissum est, quotannis non semel, atque iterum, sed etiam sæpenumero, prout Episcopus opus esse censuerit, de more promulgetur. Atque ob eam causam Concilio huic sexto in fine illam adiungi statuimus.

Primum de Iudæis. §. eo.

25 Monemus verò Episcopos, ut ab hominibus pijs, ac peritis linguæ Hebraicæ, & rituum Iudæorum: vel si huiusmodi non reperiantur ab alijs doctis, ac bonis uiris curent fidem, ac doctrinam Christianam Iudæis prædicandum.

26 Ad eas conciones Iudæi omnes iussi conueniant; sed pueri, ac puellæ seorsum à parentibus, atque alijs maioribus natu, concionatorem audiant: qui ipsos familiariter instituat, & interrogantibus benignè satisfaciat.

27 In quo signum aliquod conuersionis cognitum fuerit, is ab alijs separetur: & in domum aliquam, Cathecumenorum, ad id paratam deducatur; ubi diligentius omnia, quæ scire Christianum oportet, doceatur.

28 Catechumeni ne baptizentur, nisi prius diligenter instructi, & examinati fuerint, præsertim si grandiores sint.

29 Baptizati curæ alicuius probi uiri, saltem per annum committantur, qui uitam illorum ijs rationibus regat, ac moderetur.

Vt diebus festis Missam, Conciones, ac Vesperas obeāt. Alijs diebus aliquo artificio, quo uictum quærere possint, vtantur.

30 Ne cum Iudęis ullam omninò consuetudinem habeāt: Neve cum Christianis, quorum uita flagitiosa sit.

5. Quæ ad fi. tuen. stud. pt. §. eod.

De Iudęis nuper baptizatis, in Concilio Prouinciali primo aliqua constituimus, quibus hęc de illis ipsis, & de alijs etiam Neophytis adiungenda decernimus.

31 Episcopus igitur, in cuius Diœcesi Iudæi habitant, cum fieri possit, ut Deo uolente, eorum multi è tenebris ad fidei lumen accedant, illud aliqua ratione curet, ut certa domus, locusve pius, si commodè potest, eo potissimum nomine constituatur, ubi illi nuper baptizati, Neophytive alantur, ad uitęque Christianę usum instituantur. At uerò, si id fieri nullo modo potest; eos, si quos in Vrbe, Diœcesique habuerit, certè alterius loci pij Congregationi in curam tradat, aut aliquem certum sacerdotem, spectata probitate uirum, spiritualisque uitæ studiosum, deligat, qui illorum uitam instituat, ac moderetur.

32 Quo in genere eius, qui ab ipso Episcopo delectus, eorum curæ

quouis

quouis modo præerit, studio, hæc ratio, quemadmodum infrà ineatur.

Vt non solum diebus festis, vt alio Concilio cautum est, sed in ferijs etiam singulis; Missæ sacrificio intersint, Et conciones præterea, sacras lectiones, supplicationes, officiaque diuina, vesperas, præsertim festis diebus obeant: charitatisque Christianæ opera præstent, ægrorum publicas hospitales domos præcipuè visitando.

Vt singulis diebus bis, mane, & vesperi, certo breui temporis spatio sanctè orent.

Vt cum signum salutationis Angelicę ter in die datur, genua flectant, & attentè precentur.

Vt stationes, ecclesiasve indulgentiarum frequentent.

Vt octauo quoque die peccata confiteantur; & decimoquinto quoque die rursus confessi, sacram communionem sumant.

Vt quo die sumunt, in sancta oratione, sanctisque exercitationibus, & charitatis operibus illum totum consumant.

Vt feria sexta, & sabbato, qui per ætatem, & valetudinem possunt, ieiunent.

Vt sacra anni tempora, vtpotè Aduentus, Quadragesima, alięque statæ anniuersarię celebritates, cùm appropinquant; ad eorum, earumve mysteria instruantur, quò sanctioris vitę disciplina, & operibus, Christiana pietate dignis, sacrorum eorum temporum, dierumve cursum religiosius conficiant.

Abstineant a lautioris, & delicatioris uitę usu, longeque diligentius ab improborum hominum consuetudine.

Aliquam quoque cautionem adhibere curet Episcopus, vt hi homines, cum matrimonium ineunt, non inter se contrahant, sed cum ijs, qui à Christianis antiquam, perpetuamque originem ducunt.

Ne inter se item multam consuetudinem habeant, ut Pauli III. Pont. sanctione cauetur.

Constit. Pauli III. videatur, titu. de Cōst. nu. 36.

Ne ulla in re Mosaycæ legis ritus retineant, aut sectentur.

33 Hoc in genere si Episcopus negligens erit; sciat se in Concilio Prouinciali, re omni diligenter perquisita, rationem redditurum ex eadem Pontificia Constitutione: quæ quotannis semel, vbi aliquis Neophytorum numerus est, in Ecclesia Cathedrali, Collegiatisque, de more promulgetur, certo die, quem idem Episcopus præstituerit.

34 Curet Episcopus, ut Iudęus, qui ad fidem se conuerterit, omnia bona sua habeat, ac si filiusfamiliàs sit, legitima, & quęcumque alia bonorum pars, ei iure debita, à patre, etiam uiuente, detur. Vel,

si mulier fuerit, ei dos à marito restituatur, uel à patre constituatur, vnde ali possit, ex præscripto Constitutionis Pauli III. Summi Pont. præsertim in iis, quæ ille statuit de iis facultatibus, quæ ex vsuris comparatæ sunt.

De Cingaris.

SVMMARIVM.

1 *Cingari, Magistratus opera eijciendi, & 2.*
3 *Episcopi officium in eorum vita inquirenda.*
4 *Si publicè offenderint, vt emendandi.*

Primum de Histrio. Cingaris, & cæt. §.eo.

DE his etiam Principes, & Magistratus commonendos esse duximus.

1 Vt vagum, & fallax Cingarorum genus arceant; nisi certis sedibus collocati, vitam honestis artibus, & in reliquis omnibus, vt Christianos homines decet, agere velint.

§.Quę ad fi. tuē. stu. pert. § eo.

2 Quibus Prouinciæ locis vagum, & fallax Cingarorum genus adhuc versatur, & nondum ex decreto Concilij Prouincialis primi, Magistratus opera, atque officio à Prouinciæ finibus arcentur, hæc diligentia adhibeatur.

3 Primò, Episcopus, in cuius Diœcesi eos morari, aut vagari contigerit, diligenter inquirat, an, vt Christianos decet, in omni uita se gerant, anq; sanctæ Ecclesiæ institutis, & præceptis pareant.

Rursus an quicquam contra agant, quod Schismaticorum morem, vsumque præ se ferat.

An Quadragesimæ tempore, ieiunijsque diebus, carne, & cibis vetitis vescantur; an nouis ritibus vtantur. Quod si contra Ecclesiæ instituta, ritusque ab illis aliquid agi, geri, fierive compertum erit, quodque præsertim eiusmodi sit, quamobrem hæresis nomine suspecti esse possint, in eos Episcopus grauiter agat, & animaduertat, etiam pro culpæ ratione ad sacrorum Canonum, Pontificiarumque sanctionum præscriptum.

4 Si verò eos vllo alio modo publicè offendere cognitum erit, ab Ecclesia diuinorum officiorum tempore eijci iubeat, quò ad emendatæ vitæ explorata testimonia, & exempla viderit.

De

De editione, & vsu sacrorum librorum, ac Indice librorum prohibitorum deq; Impressoribus, & Bibliopolis.

SVMMARIVM.

1 *Perniciosorum, & falsorum librorum pesti occurrendum.*
2 *A Bibliopola, & alijs libri venales non exponendi Indice non confecto, obtentaq; licentia.* 3.
4 *Libri inuecti denunciandi, nullique commodandi, Indice nundum ministris exhibito.*
5 *Libri, opuscula, &c. nondum recognita non euulganda.*
6 *Neque imprimenda.*
7 *Recognitionis scriptum libri principio imprimendum.*
8 *Libri exemplum auctoris manu, & nomine signatum, & impressum, quibus tradendum, & vbi asseruandum.*
9 *Libri, qui non edendi ficto alterius auctoris nomine.*
10 *Librorum impressioni litteræ grandiusculæ cuius imaginis non adhibendæ.*
11 *Qui etiam characteres non adhibendi.*
12 *Libris impressis impressionis tempus adiungendum.*
13 *Libri imprimendi in Codicem referendi.*
14 *Libri, aliàs concessu editi, sine noua facultate non imprimendi.*
15 *Libris à defuncto relictis non vtantur hæredes, neque illos vendant Indice non confecto, obtentaq; licentia.*
16 *Bibliorum, & Testamenti Noui vulgarium, certorumq; aliorum librorum vsus, quibus concedendus.*
17 *Libri de Officio Beatæ Virginis, qui non vendendi.*
18 *Libri paruuli, falsis, superstitiosisq; titulis aspersi, nisi recogniti, & expurgati non retinendi, neque vendendi.*
19 *Libri alij pestiferi, Indice Tridentino non notati, ab Episcopo interdicendi.*
20 *Librorum venalium, Index ab Episcopo subscriptus habendus.*
21 *Libri venales à parocho, de improuiso visitandi.*
22 *Libri in Indicem non relati, Episcopo denunciandi, & sequestrandi.*
Libri damnati vbi reperiantur, quid agendum.
Bibliopolæ, & Impressores — *Fidei professionem emittant.* De profess. Fidei, numero 16.
23 *Indicis librorum prohibitorum, regulæ à quibus seruandæ.*
24 *Indicem ipsum, Theologi, Iurisperiti, Medici, et alij litterarũ professores habeant.*

25 *Conclusiones in publicum proponendæ à quibus probandæ.*
26 *Libellorum famosorum facinus prohibetur.*
27 *Laicorum, & clericorum illos euulgantium pœna.*

Tertiũ, quæ ad fi.tuẽ.ſtu. peit.
Conc. Trid. ſeſ.4. De edi. & vſu ſacr. libr.

1 PERNICIOSORVM, & falſorum librorũ, cum perpetua quodammodo peſtis ſit, cui remedium ſemper afferre oporteat, de ijs ſæpè, & ſummorum Pontificum Conſtitutionibus, & ſacrorũ Canonum iure, cautum eſt. Poſtremò autem multa, tum Concilij Lateranen. ultimi Decreto, tùm nuper Tridentino Concilio, & Indice utiliter conſtituta ſunt. Quæ ut Epiſcopi ſtudio à Bibliopolis, Impreſſoribus, & reliquis item omnibus, quorum intereſt, diligentius, quàm hactenus factum ſit, ubique præſtentur; illa ferè omnia, aliaq; nonnulla eodem ſpectantia, quę addenda cenſuimus, ſimul complexi, Prouinciali hac Conſtitutione toto eo degenere ſic edicimus, propoſitis, eodem Lateranenſi, & Tridentino tum Concilio, tum Indice, & Pij IIII. Conſtitutione de eo Indice lata, pœnis ſancitis, & prætereà Epiſcopi arbitratu.

Trid. ſeſs. 4. de edit. &c. ver. ſed & impreſſorib.
Seſſ. 10.
Seſs 4.

2 Vt quicumque artem librariam exercet, ab eo ne patiatur Epiſcopus libros uenales proponi; niſi confecto librorum ſuorum Indice, cui ab ſe, aut ab eo, à quo eam curam in recognoſcendis libris geri is uoluerit, & ab Inquiſitore, etiam ſubſcriptum ſit: neque facultate ſibi ab eiſdem non permiſſa ullos alios cuiuſuis generis libros ille habeat, aut uendat, aut quauis ratione tradat, illo Indice non notatos.

Ead. ſeſ. & decreto, ver. neque illos.

3 Ne loco publico, portorijs, mercibusve importandis conſtituto, libros miniſtri publici eius loci exportari patiantur; niſi, qui illos importarent, aut Bibliopolę, aut alij, quorum ſunt, ſcriptum, eorundem manu ſignatum, attulerint, quò exportandi poteſtas fiat.

4 Libri non publico mercium loco expoſiti, ſed alio in Vrbem inuecti, ab eo, qui inuexerit, uel inuehi iuſſerit, eiſdem denuncientur: nec libri à quouis inuecti, uel in Vrbem introducti, alijs commodentur, aut quauis alia ratione tradantur, antequàm is, qui introduxerit, illis, ad quos recognitio pertinet, Indicem eorum oſtenderit; ab eiſdemque item facultatem obtinuerit, idque, niſi libri id generis ſint, ut eos omnibus permiſſos eſſe perſpicuè conſtet.

Tridẽ. ſeſs. 4. de edit. &c. ver. ſed &.

5 Ne quis opuſcula, libros, commentarios, aliaque id generis, quouis titulo, & nomine, quę manu ſcripta ſunt, euulget; niſi ab Epiſcopo, aut ab alio eius iuſſu, & ab Inquiſitore recognita ſint, atque approbata ſubſcriptionibus.

6 Ne prætereà quis librum, ſcriptumve cuiuſuis generis imprimat,

impri-

imprimive curet; nisi ab eisdem, Episcopo, & Inquisitore recognitum, & scripto comprobatum.

Conc. Trid. ibid.

7 Quod recognitionis, & comprobationis scriptum, libri imprimendi principio, recognitorũ manu notatũ principio itẽ libri imprimatur.

Eod. ses. 4. de edi. ver. ipsa. Ibid.

8 Libri exemplum, auctoris manu, & nomine notatũ, ubi primum impressum est, recognitoribus tradatur asseruandum.

Hoc decretũ per seq. abrogatum.

Vt fraudi occurratur, quæ plerumq; in opere impressorio fit, ea præter cęteras cautio adhibeatur, vt liber, ubi primùm impressus est, per recognitionis præfectos ante conferatur, quàm uenalis officinis, tabernisve librarijs pponatur. Qui liber, ita accuratè collatus, auctoris subscriptione signatus, non recognitoribus, vt alio Cõcilio Decretum est; sed quò rectius custodiatur, Episcopo tradatur, qui eundem certo loco in Archiuio asseruari perpetuò iubeat.

5. Quæ ad fi. tuẽ. stu. pert. §. eo.

9 Moris olim fuit vitandæ glorię, ostẽtationisve causa, libros aliquando alterius nomine, etiam assimulato, euulgari: sed quoniam hęc tẽpora, quib. impressoria editione aditus esse potest, ad nefaria quæq; prosеminanda, diligentiorem cautionem requirunt; interdictũ esse uolumus, mẽtito, fictove alterius auctoris nomine libros, uolumina, litteras, scriptave cuiusuis generis, argumentive, de quib. in Indice, seu Concil. Trident. cauetur, euulgari, edi, typisve imprimi, sine consensu illius, cuius nomine edentur, ac Episcopi permissu.

6. Quæ ad fi. tuẽ. pt. §. eo.

Sess. 4. decre. de edi. & vsu sacr. libr.

Alioquin in delinquentem animaduertatur pro grauitate criminis, arbitrio eiusdem Episcopi.

10 Ne litteras grandiusculas, quas initio, uel librorum, uel capitum imprimi moris est, aliquam obscęnæ, turpisque imaginis speciem exprimentes, ad librorum impressionem adhibeant, qui artem impressoriam quouis modo faciunt: cùm eiusmodi sint, quæ hominum mentes aliquando, fœdè, turpiterque afficiant, & bonos itidem offendant, vt obscœnè scripta.

5. Quæ ad fi. tuẽ. stu. pert. §. eod.

11 Ad libros uerò, qui de rebus Ecclesiasticis, aut spiritualibus conscripti sunt, imprimendos, ne characteribus grandioribus utantur, in quibus expressa appareat alicuius rei prophanæ, nedum turpis, obscęnæve species.

12 Libris impressis, apposito imprimentis nomine, adscribatur item annus, quo impressi sunt.

3. Quę ad fi. tuẽ. stu. pert. §. eo.

13 Libri, quos typis mãdari cõcessum, & in Codicem à recognitorib. referantur, notato cõcessæ facultatis anno, & die, descriptis etiam nominibus eorum, quibus eos imprimendi potestas facta est.

14 Ne liber, uel exiguus, quamuis superiorum concessu, aliàs sæpè editus, sine facultate iterum impetrata, typis in uulgus emittatur, imprimaturve.

6. Quæ ad fi. tuẽ. pt. §. eo.

j.eo.tit.& §. 15 Ne hæredes, vltimarumve voluntatum exequutores, libris à defuncto relictis, vtantur, aut alijs vtendos dent, vel uendant, aliave quauis ratione tradant, antequam illos, aut eorum Indicem ipsis Episcopo, & Inquisitori attulerint, facultatemque obtinuerint.

16 De Biblijs autem uulgariter redditis, & de Testamento Nouo, in uulgarem etiam sermonem conuerso, de libris præthereà qui de rebus inter Catholicos, & hæreticos controuersis communi item lingua conscripti sunt, ea diligens cautio adhibeatur, vt illorum vsus iis tantũ concedatur, quibus Episcopus, aut Inquisitor, de consilio parochi, aut confessarij permittendum iudicarit.

17 Libri de officio, & precibus horarijs B. Marię Virginis uulgariter, vel Italicè, vel Hispanicè, vel Gallicè, vel Germanicè: vel partim Latino, partim uulgari sermone expressi, venales ne proponantur, neq; uédantur. Si qui verò eos adhuc habent, ad sacræ Inquisitionis officiũ statim deferre cõpellantur, vt edita à Pio V. Constitutione sancitum est.

18 Caueat Episcopus, ne libri illi paruuli, quibus preces uariæ continentur, falsis, superstitiosisque titulis aspersi, habeantur, aut vendantur; nisi suo, aut Inquisitoris, aliorumve Theologorum, quos huic muneri præfecerit, diligenti studio primum recogniti, & purgati sint.

19 Adhibeat idem aliquãdo aliquot suæ Ciuitatis peritissimos homines, quorũ opera, & studio accuratè cognoscat, si qui pestiferi libri sũt, Indice Tridentino non notati, quorum vsu, & lectione interdicẽdum sit, eiusdem Indicis auctoritate. Quos libros id generis cognouerit, ne in Vrbem, aut in Diœcesim suam illi inuehantur, caueat quàm diligentissimè, eorumque nomina, cum ad sacræ Romanæ Inquisitionis Patres deferenda curet, tum alijs Prouinciæ Episcopis significet, quò diligentius pesti obstruatur aditus.

20 Qui per Vrbes præthereà, vicos, oppida, aliave loca, libros venales circumferuntur; eorum etiam Indicem habeant, cui ab Episcopo, & ab Inquisitore, aut ab ijs, quibus librorum recognitio ab illis delegata est, subscriptum sit.

21 Hos parochus, in cuius parochiæ finibus illi uenales libros exponunt, circumferuntve, de improuiso aliquando visitet. Ac si, aut illorũ Indicem non habere, aut alios præthereà, eo Indice non descriptos, uendere, habereve compererit; tum eos Episcopo, aut Inquisitori denunciet, tum libros omnes sequestri nomine inhibeat, donec aliter ab eo, cui denunciarit, iussum erit.

22 Si libros, Indice Tridentino damnatos, improbatosve, apud eos deprehenderit, illos etiam comprehendi, aut sponsione saltem facta, sibi ab illis caueri curet, vt ad certum diem se sistant in iudicio Episcopi, aut Inquisitoris.

Episcopi

23 Episcopi regulas Indicis de libris vetitis, ab ijs, qui illi negotio à Sacrosancta Tridentina Synodo præfecti fuerunt, ex authoritate Sanctissimi D. N. Pij IIII. editas, ab omnibus librorum impressoribus, ac Bibliopolis, ceterisque omnibus laicis, & Ecclesiasticis personis seruari iubeant.

1. de prof. fidei, §. eo.
Sessio. 18. in princ. & sess. 25. c. fi.

Quorum librorum purgatio, eiusdem Indicis iussu facienda est, eos legi, uendi, aut emi, haberiue omnino uetamus, donec ab ijs, ad quos pertinet, purgati, & probati fuerint.

24 Librorum prohibitorum indicem, iussu Tridentini Concilij confectum, iam pridem promulgatum, omnes, singulique apud se habere curent, siue Theologi, siue Iurisconsulti, siue Medici, siue aliarum litterarum professores, disciplinarumq. studiosi, & alij item, quicumq. librorum numerosam suppellectilem possident. Si quis uerò eorum, qualis, qualis sit, eum non habuerit, tantum absit, vt excusationi legitimę locus relinquatur, quòd nescierit, illos id generis esse, ut contra cũ pro librorum, quos uetitos, retinuerit, ratione seuerius agatur ad pręscriptum regulę eiusdem Concilij.

5. Quæ ad fidei tuẽ. stud. pert. §. eo.
Sess. 25. de Indice librorũ, &c.

25 Quę de quauis scientia problemata, uel axiomata uel alia quęuis eius generis publicè exercendi ingenij causa, aliave ratione proponi solent, curet Episcopus ne in posterum ante à proponantur, quàm ab ipso, aut ab ijs, quos huic rei pręfecerit, cognitum sit, nihil in ijs subesse quod doctrinę fidei, & pietati Christianę repugnet.

2. Quę ad fidei tuen. &c. Decreto 4.

26. 27 Libellorum famosorũ graue facinus, unde alia pręterea peccata, & scelera, & mala exoriuntur, ut quantum in nobis est, è prouincia nostra profligetur, statuimus, sancimusque, eos, quicunque sint, qui illos scripserint, ediderint, diuulgarint, excommunicationis latè sententię pœnam statim subire. Si clericus uerò sit, qui tale crimen admiserit, beneficiorum etiam, si quę habet, amissione mulctetur, pręter alias pœnas, eo de genere Canonum legibus sancitas.

C. de fam. libell. l. vni.
5. Quę ad fidei tuẽ. stud. pert. §. eo.

A qua excommunicationis pœna nemo quisquam, huius criminis reus, absolui possit, nisi fama, & honore, cui iniuriosè detractum est, restituto, pro arbitratu Episcopi. Id verò ipsum, quanto difficilius est pręstari, tanto diligentius, studiosiusq. pro suę quisque conscientię religione ab eo flagitio, sceiereve cauere debet.

De abutentibus Sacra scriptura.

SVMMARIVM.

1 *Sacra scriptura abutentes ab Episcopo coercendi.*

Con-

2 { *Concionatores* / *Parochi* / *Confessarij* } *de huius peccati grauitate populum admoneant.*

1.de abu Sacra scriptura §.eo.

1 NEFARIA est eorum temeritas, qui Sacræ scripturæ verbis, vel sententijs ad iocum, assentationem, contumeliam, superstitionem, impietaté, aut ad quosuis profanos sensus abutantur. Quamobrem Episcopi eos, qui in hoc genere deliquerint, ex Sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij Decretis grauiter animaduertant.

Trid. Conc. ses. 4. de edit. & vsu Sac. li. ver. posthæc.

2 Et vt detestabilis hæc licentia prorsus tollatur fidelem populum per concionatores, parochos, confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

De Ludimagistris.

SVMMARIVM.

1 *Ludimagistri quales deligendi.*
2 *Episcopi iudicio comprobandi.*
3 *Probatio eorum qualis.*
4 *Probationis facultas quamdiu duret.*
{ *Fidei professionem ijdem emittant. De profess. fid. nu. 5. & 6.*
{ *Ea nondum emissa, quid a parocho agendum. Ibid. num. 9.*
4 *Fidei professione ab illis facta, eorum mores, vita, & puerorum institutio obseruandi.*
6 *Quos libros interpretantur: quosque interpretari prohibeantur.*
7 *Profana ad Christianam institutionem conuertant.*
8 *Fidei rudimenta doceant.*
9 *Concilij Lateranensis iussa ut obseruent, quid ab illis agendum.*
10 *Pueros ad Missam, Concionem, Vesperas, Sacras lectiones doctrinæq. Christianæ scholas conducant.*
11 *Quotidianas ludi exercitationes pia prece inchoent, & concludant.*
12 *Tabellam Sacræ imaginis in ludo affixam publicè habeant.*
13 *An Ludimagistri superius dicta exequantur visitationis tempore inquirendum.*
Anque libros habeant improbatos, vel suspectos, & an pueri honestè educentur.
14 *Episcopi, quæ cura cum magistris ipsis.*

Prin-

PRINCIPES, & Magistratus in Domino vehementer hortamur, vt nulla sumptus sui habita ratione, publicos Ludimagistros in vrbes, & suæ ditionis loca conducant, non minus fidei, & vitæ, quàm doctrinæ, & scientiæ laude commendatos.

1. de Ludimagistris.

2 Quorum etiam omnium mores, antequàm ad docendum accedant, probare debebunt: alioquin de ijs pœnas, in eadem constitutione propositas, sumant.

1. de prof. fidei §. Episc. ver. Quorũ.

3 Et quoniam ad Christianam pietatem hoc valde interest, vt instituendę pueritiæ, atque adolescentiæ munus committatur viris, non scientia solum, sed fide, ac moribus, vitaque probatis: eam ob causã; à quo fidei professionem Episcopus recepturus est, ante ab eo, cùm vitę suæ rationes perquirat, tum si quod testimonium fidei, morumque à probatis viris habet, afferri iubeat. Quod si ea vel non afferuntur, vel eiusmodi sunt, quibus ipsius Episcopi conscientiæ ac iudicio non satisfiat, idipsum aliundè Episcopus quærat, ab ijs præsertim, apud quos ille diu fuerat: hocque diligentius inuestiget, si vel è longinquis, vel hæresis nomine suspectis, vel morum corruptela inquinatis locis illum esse, aut venire animaduerterit.

3. Quæ ad fidei tuẽ. stud. pt. §. eo.

4 Quo autem exploratiores vitæ, disciplinæq. Christianæ mores magistrorum, pręceptorumve sint, eam Episcopus cautionem adhibeat; vt cùm illos moribus probat, huius probationis facultas, litteris exarata, nè diutius cuiquàm eorum suffragetur, quam per annum vel biennium, trienniumve ad summum. Quo tempore confecto, cum Episcopum adierint, qui illam proroget, confirmetve, tunc maximè is de illorum moribus, vita, ac etiam de docendi, instituendique rationibus item diligenter perquirat, sique eos nec præstare quę debent, vel in re aliqua offendere animaduerterit, facultatem nè proroget, neve confirmet, antequam illorum, vel negligentiam, vel aliam culpam, emendatam cernat.

5. Quæ ad prædicationem, &c. §. eo.

5 Hoc prętereà diligentię adhibeat Episcopus, ut posteaquam aliquis, fidei professione, ad pręscriptum facta, docendi curam suscępe rit, eius etiam vitæ, morumque ratio, & puerorum, institutio aliquando obseruetur, idque in ijs potissimum Ludimagistris, qui certa pacta mercede, in disciplinam suam traditos pueros domi educant.

3. Quæ ad fidei tuẽ. stud. pert. §. eo.

6 Qui verò litteras docebunt, non solum libros, Indice Sanctissimi Domini Nostri Pij IIII. authoritate edito nominatim vetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur: Sed neque etiam alios, quibus obscęna, uel turpia contineantur.

1. de Ludimagistris. §. eo.

Quorum librorum lectione, explicationem puerorum, aut adolescen-

3. Quæ ad fidei tuē. stud. pert.

scentium animi deprauantur, & mores facilè corrumpuntur; quo in genere ij sunt, qui res obscænas, & turpes continent: eos, vt Indice Tridentino sancitum est, è Ludimagistris prælegi, explicariue, Episcopus non patiatur, ac planè vetet, ac illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodque impietatem inducat, vt Lateranensi vltimo Concilio decretum est.

5. Quę ad fidei tuē. stud. pert. §. eo.

Episcopi cura sit, tum pueros, adolescentesve, tum Doctores, ac Magistros prohibere vsu eorum librorum, quos ex Decreto Concilij Tertij prouincialis, quoniam obscæna contineant, aut bonis moribus repugnent, aut ad impietatem inducant, certo Indice nos complectemur.

5. Quæ ad prædicat. verbi Dei, &c. §. eo.

7 Si quæ profana magis aliquando exponent, omnia ad rectam disciplinam, egregiamque morum indolem præclaris interpretationibus traducere studeant, quod facilè assequentur, si quid perpetuo in suis explicationibus interponēt, quod ad institutionem Christianæ pietatis studijs dignam, pertineat.

5. de Ludimagistris. §. eo. Sess. 9.

8 Pręcipimus etiam vt bonis moribus, & salutaribus pręceptis eos erudiant; in primisque in aliqua pia, & Christiana institutione, si Episcopo videbitur, exerceant; cęteraque omnia officia, quæ Leo X. in Lateranensi Concilio statuit, præstent. In ijs si deliquerint, pro delicti genere plectantur.

3. Quæ ad fidei tuē. stud. pert. §. eo.

Iubeat Episcopus pueros, adolescentesve à Ludimagistris Christianę religionis præcepta, atque fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs solū libris, quos Episcopus ipse præscripserit, prout ad illud instituendi munus eos idoneos esse iudicauerit. Dominicis verò, & festis diebus nullo alio prætereà doctrinæ genere illos instrui liceat, quod omne eo ipso Concilio Lateranensi præscriptum est.

5. Quæ ad prædicatio. &c. §. eod.

9 Ludimagistri, quo commodius pręstent, quod ex Concilio Lateranensi in Synodo nostra prouinciali tertia eis ad pueros in doctrina, pietateque Christiana rectè instituendos pręscriptum est, decernimus, tum hanc ipsam Decreti partem, tùm conscriptum de eadem doctrina libellum, cum libris rudimentorum Grammaticę cōiungi, eisdemque agglutinari. Nec vero id generis libros, quos Episcopus intra suæ Diœcesis fines, in frequentiori puerorum vsu esse animaduerterit, talesque notarit, ac declarauerit, decreuerit ue, deinceps sine eo doctrinę Christianæ libello imprimi, vendi, in vsumve puerorum adhiberi liceat.

3. Quæ ad fidei tuē. stud. pert. §. eo.

10 Illud etiam eisdem pręscribat Episcopus, vt diebus festis, scholæ suæ adolescentes, pueros ve, aut ipsi conducant aut frequentes illos cōuenire iubeant ad solenne Missę conuentualis sacrum, ad verbi Dei conciones, ad diuina Vesperarum officia, ad sacrarum litterarum interpreta-

pretationes; ad doctrinæ Christianę scholas; & ad alia denique vitæ Spiritualis studia, atque exercitationes.

11 Quotidianas Ludi exercitationes, ac studia inchoent, & concludant item pia aliqua oratione, & prece, quæ antequam absoluatur, pueri è Ludo sine vrgenti causa nè missi fiant.

5. Quę ad prædicat. §. eo.

12 Proinde in gymnasiō, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius Sacræ imaginis appenditur, ad quam diebus singulis discipuli statas preces faciant.

Ibid.

13 Hæc omnia, an ab ijs prȩstentur, Episcopus visitando aut ipse, aut alius eius nomine inuestiget diligenter, tū maximè, an libros illi apud se habeant, vel ob fidei doctrinam, uel ob morum institutionē damnatos, improbatosve: tum præterea, an qui in eorum disciplinam traditi sunt, honestè educentur.

3. Quę ad fidei tuē. stud. pt. § .eo.

14 His temporibus tanta puerorum licentia est, atque adeò effrȩnata, vt cum peccandi materiam afferat; tum disciplinę Christianę detrimenta importet nō leuia: hinc in Scholis nimia petulantia, in Ecclesijs irreuerentia, turbulenta foris concitatio, atque in omni loco sese efferēs impudentia, & penè proiecta audacia.

5. Quæ ad Matrimoniū pert. §. eo.

Quare Episcopi, qui omni morum speculationi sanctè inuigilare debent, videant, ne grauiores offensiones inde existant: proinde, & cum Magistratibus, eDcurionibusve agant, ut aliqua inita ratione ei rei occurrant: & pręterea Sacerdotes aliquot vitę probitate, castissimisque moribus pręstantes, aliosque pios viros, & salutis animarum zelo accēsos deligant, qui puerorū scholas, sępè inuisant, mores, & vitam eorum perquirant, in Dei timore, officijsq; Christianę institutionis illos contineant: idque omne cum parentibus, magistris; pręceptoribusque agant.

Curentque, vt pius aliquis Ciuitatis locus, piave Confraternitas id oneris suscipiat, quemadmodum alicubi fit, vt huius generis vagantes pueri colligantur, eorumque effrȩnatis moribus opportunè consulatur.

Quod si hęc non successerit, aliam omnem, quę sibi potior videatur, rationem ineant, ut puerorum effrænatę libertati, quę multa spiritalia incommoda parit, rectissimè occurratur.

Nullo verò modo patiantur, ut huiusmodi pueri Ecclesiam perturbent: quod ea maximè ratione præstabitur, si parentes, vel ij, ad quos id pertinet, liberos suos tenerę ętatis, apud se teneant, secum ducant, eisqueostendant, pie, suppliciterque orare, & sacris interesse.

De

De fidei initijs à Parocho tradendis, & Scholis Doctrinæ Christianæ.

SVMMARIVM.

1 *Parochi fidei initia quibus diebus pueros doceant: etiam si regulares sint. De parochijs, & num. 48.*
2 *Doctrinæ Christianæ sodalitas instituenda, ubi illa adhuc instituta non sit 4.*
3 *Quibus locis ipsa sodalitas institui non poterit; quid agendum.*
5 *Institutæ, instituendæq; quibus regulis vtantur.*
6 *In pagis, & villis a parochiali istantibus, cuius cura, & auxilio constituendæ.*
In Hospitalibus errigendę. De piorum locorum adm. num. 32.
7 *Clerici Parochum adiuuent in tradenda Doctrina Christiana, & num. 6.*
8 *Doctrinæ Christianę tradendę, & percipiendę ratio præscripta.*
9 *Vt illius ignorationi occurratur, quid pręstandum.*
10 *Parentium, & dominorum negligentię, ut consulitur.*
11 *Quibus Confessarij remittere possint recitationem quatuor capitum Doctrinę Christianę.*
Doctrinæ Christianę rudis in nulla Confratria adscribendus. Quę ad sodalit. pert. num. 9.
Mendici uagentes ad scholas Doctrinæ Christianę ducendi, ut illas ediscant. De piorum locorum administr. 57.
12 *Indulgentię eisdē sodalitatib. concessę, a quib. & quādo promulgādę.*
13 *Scholę ipsę sępissimè uisitandę.*
14 *Visitatorum quod officium.*
15 *Confessarij, & Concionatores* } *plures eisdem scholis constituendi.*
16 *Ob concionem a prandio habendam scholæ ipsę non impediendę.*

1.de fid. init. &c. § eo. Sess. 24. ca. 4. Vt quisque de Vit. & honest. cler.

1 PAROCHI singulis Dominicis, & alijs festis diebus, qui Ecclesię pręcepto agi soleant, pueris singuli in suis parochijs initia fidei tradant; eosque ad obedientiam, primum Deo, deinde parentib. prętandam, erudiant, ac propterea a prandio stata hora, proprio campanę sono, ad id munus assignato, ad Ecclesiam conuocandos curabunt.

2 Quo studiosius parochi in ea curam, quę constitutione de fidei

initijs,

initijs, à parocho tradendis, superiori Concilio, præscripta est, incumbat id etiam curet Episcopus, vt in singulis diœcesis suæ oppidis, & vicis Doctrinæ Christianæ sodalitas instituatur, quæ in eo munere ipsos parochos adiuuet. Cuius rei causa libellus, quem vnusquisque Episcopus in suæ Diœcesis scholis, eo nomine institutis, adhibere poterit, iussu nostro edetur. 2. tit. 1. dec. 2.

3 Quibus autem locis sodalitas eiusmodi instítui non poterit, in ijs duo, tresve homines saltem deligantur, authoritate grauiores, qui pro Christiana pietate, id sollicitudinis suscipiant; vt pueros, adolescentesve ad parochum inducant, à quo in Ecclesia illi fidei rudimētis imbuantur. Ibid.

4 Quibus in oppidis, vicis, ac locis, quæ ad suam diœcesim pertinēt, Episcopus has necessarias doctrinæ Christianæ scholas, & sodalitates, vt altera prouinciali Synodo iussum est, non adhuc instituit, illas, quàmprimum, & quàm diligentissimè institui curet, studeat verò quàmplurimos cuiusuis conditionis, status, & ætatis homines probatos, tum mares, tum fœminas, ijs scholis iam institutis, vel instituendis, adscribi, adscriptosque operam illis nauare, vt concessi Indulgentiarū muneris participes sint. 3. De scholis doct. Christ. § eo.

5 Eas verò iam institutas, vel in posterum, instituendas, scholas, & sodalitates, ad illas præscriptas regulas, dirigi curet, quæ iussu nostro, ad communem earum vsum edentur in lucem.

6 Vbicumque in Diœcesis pagis, aut vicis præsertim frequentioribus, quoniam ab Ecclesia parochiali aliquantulum ea loca distent, aliàve ob causam Episcopus expedire censuerit scholas doctrinæ Christianæ institui, erigivè, præter eas, quæ parochialis Ecclesiæ loco institutæ sunt; Vicarij Foranei diligentia, & parochi cura quàmprimum illæ instituantur, in Ecclesia, Capella, oratoriove illis propinquiori, aut commodiori; tùm maximè opera, & adiumento Sacerdotum, & Clericorum quorumcunque illius pagi, uici, locive. 4. de doctri. Christ. § eo.

Si quando præterea in diœcesi per pluuiæ vim, niues, aliamue temporis grauitatem, viæ, aut itineris difficultati adiunctam, ad eiusmodi scholas in parochiali Ecclesia, qui debent, conuenire difficilius possunt eiusmodi Vicarij, & parochi cura sit, ut tunc in oratorijs, vel Capellis propinquioribus, aut saltem, si id non potest, alio honesto loco, per Clericum idoneum, seu per alios scholæ sodales, & vitæ, & doctrinæ Christianæ studio instructiores, aliqua tum tradendę, tum percipiendæ, eiusmodi doctrinę exercitatio fiat; ne ob ullam causam statis diebus hoc institutum, atque pabuli spiritalis vsus illis desit.

7 Clerici quicumque Dominicis, festisque diebus, qua hora in Choro diuinis officijs concelebrandis obstricti non sunt, parochum, intra

cuius

cuius parochię fines habitant, in Doctrinę Christianę scholis, vbicumque loci intra fines illius parochię constitutis adiuoent, idque in Vrbe, & Diœcesi ad prescriptum eorum, quibus id curę ab Episcopo datum erit.

ᵹ. Quæ ad p̄dicat. ver. Dei & doct. Chr. pert. §. co.

8 Ad salutem cum omnibus fidelibus admodum necessarium sit, Christianæ fidei rudimenta scire, tum certè huius in primis prouincię populis, qui hæreticis finitimi, nisi in fidei fundamentis firmi fuerint, ac stabiles, summopere verendam esset, ne fortè ab eis in aliquam impietatis, ac nefarię doctrinę fraudem facilius adducerentur.

Quamobrem nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, vt omnes, ac singuli Christi fidelis, in fidei Christianę rudimentorum institutione erudirentur: sed cum parum nos hucusque profecisse tanta in re cognouerimus; negotij, periculique magnitudine adducti, hęc preterea decernimus.

Primo omnibus, singulisque animarum curatoribus, & cęteris Cōfessarijs siue Sęcularibus siue Regularibus, in virtute sanctę obedientię id pręcipimus, vt faciant, antequam confessiones audiant, orationem Dominicam, Angelicam salutationem, Symbolum fidei, & Decē pręcepta Dei, quę Decalogo continentur, ut pœnitentes recitent, aut ipsis audientibus referant. Quarum rerum si quos ignaros, rudesque ostenderint, hanc eorum spiritualem socordiam acriter repræhendant, ostendantque quàm grauis esse debeat illorum conscientię ignoratio rerum, quę ad salutem tantoperè necessarię sunt. Cum autem eos absoluunt, prętер alias pœnitentias, et actiones satisfactorias, id etiam imponant, ut quatuor hęc saltem potissima Doctrinę Christianę capita in posterum accuratè edis cant; certo illis, pro arbitratu suo pręfinito congruo tempore, quod tamen ob necessariam aliquam causam semel, aut ad summum iterum prorogari liceat. Eo autem temporis spatio confecto, si eadem adhuc illos ignorare viderint, tunc nè illorum confessionem audiant; nisi Consilio, & assensu, aut Vicarij Foranei, si Diœcesani sunt, aut illorum, quos huic curę in Ciuitate Episcopus pręfecerit, si in Ciuitate viuunt. Si qui verò semel ita admissi ad Sacramentū pœnitentię, eos postea in rudi hac, crassaque ignorantia persistere cōpertum erit, de ijs ad Episcopum ipsum referatur, antequam amplius admittantur, qui illorum saluti diligentius, & efficacius consulat, vt viderit in Domino expedire.

9 Quo facilius porrò perniciosę huius ignorationis incommodo occurratur, neque aliqua fideles excusatione suam negligentiam prętexant, illud eisdem animarum curatoribus mandamus, ut die festo, vel intra Missarum solennia, uel in Vesperis, aut paulò ante, si frequentior tunc fidelium multitudo pręsens in Ecclesia aderit, clara voce, cum di-

sertis,

festis, distinctisque verbis, quæ ab omnibus exaudiantur, modo vnum, modo alterum, aliquando plura ex ijs præcipuis doctrinæ Christianæ capitibus, prout opportunius sibi videbitur, recitent: simulque vniuersos, qui aderunt, hortentur, vt eadem verba, quibus ipsi præibunt, illi simul referant.

Et verò, quo populus doctrinæ Christianæ præceptis atque institutis in dies instructior fiat; ijdem parochi illo tempore, nunc vnam, nunc alteram eorundem quatuor illius doctrinæ capitum partem studiosè explicent. Qua in re Cathechismi Romani, aliorumque probatorum authorum, qui in hoc genere, piè, diligenterque versati sunt, doctrinam potissimum sequantur.

Nec verò propterea, quæ nunc decernimus, quicquam detractum, derogatumve sit, quominus tum qui pro captu suo apti sunt maiori eruditioni, aut pro ratione status sui explicatius, & plenius vniuersam doctrinam Christianam discere debent, præstent, quod debent; tum parochi, alijque ad quos illam docere spectat, cumulatè præstent quæcumque in hoc genere olim decretum est ab illis præstari debere, & reliquas prætereà omnes sui muneris partes.

10 Porro confessarii grauissimam pœnitentiam imponant, itemque concionatores diuinam vltionem denuncient, & patribus familias, & dominis, qui nulla, aut saltem parua diligentia adhibita, omnem rationem non ineunt, vt sui liberi, ad famuli Christianam doctrinam addiscant; neque eis, quos in famulatu habent, tantum diebus saltem festis vacui temporis concedunt, quo in Ecclesias, aliaue loca pia, vbi ea doctrina traditur, ad illam percipiendam conuenire possint.

11 Quo faciliorem executionem habeat decretum in Concilio Prouinciali Quinto editum, de quatuor præcipuis illis doctrinæ Christianæ capitibus confessario, ante confessionem à pœnitente recitandis, nos decernimus, & declaramus Episcopi iudicio, & prudentiæ hoc permissum esse, vt certis confessarijs, quibus concedendum esse ipse censuerit, concedat, detque facultatem, qua illam fidei rudimentorum recitationem eo Proinciali Concilio decretam, ac præscriptam possint pœnitentibus aliquando remittere; quos certò sciunt illa capita rectè nosse; & ijs maximè, quibus pœnitentiæ sacramentum frequentius ministrabunt. At verò illud confessarius caueat, nè eius recitationis munus illis condonet, quos certo non scierit fidei rudimenta memoriter tenere, ac rectè nosse. Verum cum illis, qui ea ignorant, agat ad præscriptum eiusdem Concilij Quinti.

5. Quæ ad pœnit. sacr. pert.

3. de Schol. doc. Chr. §. 10.

12 Quo maior in dies concursus; & progressio fiat ad doctrinæ Christianæ scholas, ad earumque studium vehementius excitentur iam institutæ, & in posterum Deo iuuante, instituendę eius rei nomine sodalitates: Indulgentiarum, quæ & à Pio V. & nuper à Sanctissimo Domino Nostro Gregorio XIII. earum sodalitatem hominibus concessæ sunt; donum quotannis per parochos duobus ante Calendas Maij diebus Dominicis proximis promulgetur, cum frequens populus adest. Illis autem constitutis Calendis, earum sodalitatum homines, vt Indulgentias consequantur, confessi, Sacram Eucharistiam sumant; ac processionem præterea agant solenni ritu. Si verò sæpius id promulgari, vel alijs potius certis diebus hæc ab illis agi, Episcopus censuerit, id constituat arbitratu suo.

3 Ibid.

13 Scholas prætereà quàm sæpissimè visitari, tum ab earum præfectis, tamen ab alijs etiam iubeat, quibus id negotij dederit. Ijque diligenter ei referant, cum de omni instituta earum ratione frequentiaque illorum qui conueniunt, tùm de reliqua earundem sodalitatum spirituali progressione.

Ibid.

15 Eisdem, quo plures poterit, constituat Confessarios Sacerdotes, & in concionibus habendis exercitatos, quorum & ministerio adiuuētur, & salutaribus monitis, cerebrisque cohortationibus inflammentur in dies magis, ad illud scholarum, & piarum exercitationum institutum, atque studium.

16 Si quam aliquando concionem sacram à prandio populo haberi contigerit ei certa hora ab Episcopo statuatur: ita vt neque concionator a doctrinæ Christianæ scholis, neque hæ ab illo impediantur.

De Præbenda Theologali, & lectione Sacræ scripturæ.

SVMMARIVM.

1 *Præbenda Theologalis quibus in Ecclesijs constituenda: cuique illa conferenda. 2.*

Theologali, pœnitentialique prębenda uacante, a quo proponendum edictum: & cui conferenda. De edicto proponen. num. 5.

3 *Theologalem præbendam obtinens, quę legat, & ubi doceat.*

4 *Consultus de Theologię quæstionibus, gratis respondeat.*

1 QVAE Ecclesiæ Cathedrales, aut Collegiatæ in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine Theologię interpreti assignatum non habeat, cum in illis Sacrum Concilium Tri- 2 dentinum præbendã primò uacaturam, ad hunc vsum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri voluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, vt quamprimum decreto Concilij satisfiat.

1. de præb. Theo.§.eo. Seß.5.c.1. de Ref.

3 Quicunque prębendam Theologalem, vel Tridentino decreto, vel alia authoritate, rationeve institutam, in Cathedrali, Collegiatisue Ecclesijs obtinet, is, & quæ Sacrarum lectionum genera, & quibus diebus Episcopus præscripserit, vt interpretationis suæ munere fungatur, accuratè ad illius præscriptum præstet; ita vt etiam si expedire censuerit, & in Seminario, & in alijs Clericalibus, Sacerdotalibusve Collegijs doceat: in Basilica verò Cathedrali saltem die festo semper sacrã scripturam publicè interpretetur & exponat; nisi aliquãdo aliud iusserit Episcopus.

5. Quæ ad benef.collat. attinent.

4 Idem ab Episcopo, aut ab alio consultus, Theologiæ quęstionibus alijsve eius generis gratis respondeat: cęteraque denique omnia præstet, quæ pro suscepti muneris ratione ab eo præstari debere idem Episcopus censuerit.

De Prædicatione verbi Dei sacrisve concionibus.

SVMMARIVM.

1 *Prædicatio præcipuum Episcopi munus, & quando illud exercendum. De Missa, & Vesp.Pontif.num.2.*
2 *Impeditus per quos alios id præstet.*
3 *Ipseque tunc concionibus intersit.*
Quo tempore habendæ conciones.4.
4 *Parochi quo tempore omnino prędicent, etiam si Regulares sint, & de parochijs, &c.num.48.*
5 *Si rudes qua ratione prædicandi munus expleant.*
6 *Doctrina, & progressus eorum vt probandi.*
7 *Negligentium, & contumacium pœnę.*
8 *Inhabilibus quando coadiutores dandi.*
9 *Parochi quid præstent, ut officio concionandi satisfaciant.*
10 *Vltra parochi officium, quando ab Episcopo per Diœcesim mittendi prædicatores, & a quibus excipiendi.*

Prædicandi ratio concionatoribus propoſita.

Epiſcopus, Parochus, & Alij } *quo ritu, & ratione vtãtur in habẽdis concionib.*

11 *Concio noctu non habenda.*
12 *Eo intra Miſſarum ſolennia Euangelia ſcilicet recitato habenda.*
13 *Concionis tempore Miſſa non celebranda, horæ Canonicę non recitandæ, neque eleemoſina quærenda, & de Concionatoribus, num. 26.*
14 *Epiſcopo concionante ab alio nemine concionandum.*
15 *Parocho ſermonem habente a populo non diſcedẽdum.*
16 *Conciones ſacrę à Canonicis, & clericis, ac laicis in ſua parochia parocho monente audiendæ. 17. & 18.*
Concionib. quo veſtitu Clerici interſint. 17.
19 *Iis audiendis loca mulierum ſint diſtincta.*
20 *Ad eam audiendam, quæ præparatio.*
21 *Vt ex ea ſalutares fructus capiantur, quid docendum a parocho.*
22 *Eius rectè audiendę modus traditur, eaque abſoluta quid agendum.*
In Miſſa Conuentuali cõgregationum Foranearum habendi. De Vicarijs Foraneis. 8.
Indulgentię celebrantibus, & conuenientibus ad ipſam Miſſam congregationum Foranearum euulgandę. De Indulgentijs. 17.
In funere qualis habenda concio. De funerib. 35.
Ad Iudęos, vt etiam habeatur. De Iudæis. num. 25.
Vt conciones in vrbe, vel oppidis a ruſticantibus audiantur certis tẽporibus, & feſtis ſolennibus, parochi cura. De Sanctæ Euchariſtię in Eccle. adminiſtr. num. 4

r. de prędic. ver. Dei. §. eo.

1 APOSTOLI, in quorum locum Epiſcopi ſucceſſerunt, ſatis nobis aperiunt, verbi Dei prædicationem eſſe præcipuum illorum munus, qui in Epiſcopali ſede collocantur.

Seſſ. 5. c. 2. ſeſſ. 24. c. 4. d Ref.

Quamobrem nos authoritatem ſacroſancti Tridentini Concilij, & veterum patrum ſequuti, in Domino Epiſcopos hortamur, vt toto pectore in hanc curam incumbentes, greges ſibi commiſſos ipſimet, præſertim in Eccleſia ſua, verbo Dei paſcant.

a. Ibid.

Quòd ſi leui de cauſa, aut quódam animi languore impediti non fecerint, ſciant ſibi prætermiſſi neceſſarij officij Iudici Deo pręcipuè rationem eſſe reddendam.

Seſſ. 5. cap. 2. Conc. Later. ſub Inn. 3. c. 10.

2 Sin autem ſe interdum verè impeditos cognouerint, per viros idoneos, ex pręſcripto eiuſdem Concilij Lateranen. deligendos,

hoc munus studiosissimè populo prestent.

Episcopus, si verè, legitimèque aliquando impeditus, in Cathedrali Ecclesia prædicationis munus per se ipse præstare non potest, vt certè Concilii Tridentini sanctione decretisque prouincialibus debet, id per alios, qui idonei sint, ex eorum decretorum prescripto prestet impensis scilicet suis, nisi immemorabilis consuetudinis est, eas ipsas impensas ab aliis illo predicationis nomine fieri.

5. Quæ ad prædic. verbi Dei &c. §. eo.

3 Episcopi ijs diebus, quibus legitimè impediti predicandi munus in suis Ecclesiis, per alios prestabunt, eisdem sacris concionibus, quantum poterunt, interesse studebunt.

1. Ibid. §. eo.

4 In alijs verò Ecclesijs parochialibus, vel aliam curam animarum habentibus, saltem omnibus Dominicis, & solennibus diebus festis, ieiuniorum autem Quadragesimæ, & Aduentus tempore, quotidię, vel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio parocho, & curato, oues sibi commissas, pro earum sensu, & intelligentia, salutarib. verbis pascendas mandamus.

Sess. 5. c. 2. Sess. 25. c. 4. Conc Magûtiacû c. 25. Conc. Later. sub Inn. 3. ca. 10. c. inter cętera, de offic. ord.

5 Si qui autem propter inscitiam id prestare non poterunt, ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, vel homilias sibi prescriptas, vel latinos sermones authoris, ab Ecclesia recepti, in linguam vulgarem conuersos, approbatos tamen ab ordinario, aut memoriter, aut de scripto pronuncient.

Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum vsum Metropolitani cura prodibit in lucem.

6 Sed vt norint Episcopi, & eorum industriam, qui Doctrina sunt prediti, & illorum diligentiam, qui aliorum verbis diuinam legem enunciant, iubeant, si eis ita videbitur, ab vnoquoque parocho, & Curato, unum singulis mensibus, ab eo habitum in Ecclesia sermonem ad se mitti.

Eorum autem in pascendo populo verbi Dei predicatione, industria, & doctrina, & in eo genere salutaris progressus ab Episcopo cognoscatur, vel illis in Episcopales ędes, alioue, aliquando coram se ad concionandum, euocatis, vel etiam ex sermonibus, quos habuerint, aliquando ad ipsum Episcopum missis, vt prouinciali Decreto olim sancitum est, vel alia omni ratione, quam inierit idem Episcopus.

4. de ver. Dei pd. § eod.

7 Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarij arbitrio suo puniant; & preterea alios deligant, qui eorundem impensa opus illud explere possint; donec ipsi resipiscentes, munus suum expleant.

1. Ibidem. Sess. 5. c. 2.

8 Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam, vel peritorum industria, vel homiliarium libris, uel alia quacunque ratione

adiutos, parum proficere; quosve ei muneri minus aptos esse, vel prædicatione destruere potius, quàm ædificare iudicarint.

4. de ver. Dei prædic. §. eo. Sess. 5. c. 2.

Parochis non idoneis ad munus suum obeundum in pascendo sibi commissum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere sustinendo, tum toto temporis, anno, vt est à Tridentino Concilio sancitum, & primo etiam prouinciali nostro, Decretum, tùm maximè in Quadragesima detur ab Episcopo: cum ea mercede, aut eleemosina, ad eius sustentationem à parocho persoluenda, quæ eidem Episcopo videbitur congrua. Vide tamen, de concionatoribus, §. Populus.

4. Ibid. §. eo.

9 Parochi prætereà, vt & concionando, & docendo fideles, sibi commissos, salutaribus institutis, sanctaque disciplina instituere possint; eos sibi libros, cum per facultates possunt, comparare studeant, quæ à probatis authoribus piè, & doctè conscripti viam, & rationes aperiunt, partim ad sanctissimam sacrarum litterarum explicationem, optimamq. concionandi normam; partim ad spiritualis vitæ institutionem, virtutumque Christianorum exercitationes; tum denique ad parochialis Ecclesiæ curam, sanctè, & religiosè gerendum.

1. de prędic. V. Dei. §. eo. Sess 24. c. 4.

10 Extra vrbem verò in vniuersa Diœcesi, præter officium, quod Curati præstabunt, tam multos distribuant Episcopi concionatores, vt in Curatis Ecclesijs, quæ in frequentioribus vicis sitæ sunt, cæterisque omnibus etiam non Curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo Dei verbum prædicetur; Eos autem ab illis, in quorum Ecclesijs prædicabunt hospitio recipi volumus, suppeditatis omnibus rebus, ad eorum victum necessarijs, data etiam eleemosina aliqua ex fructibus beneficiorum, vel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam vt id onus ferre possint; nisi sint, qui iure debeant, vel dare consueuerint. De hoc vide etiam in titulo de Concionatoribus.

Sacra concione noctu nũquam, sed opportuno tẽpore Episcopi pręscripto habeatur.

11 Curent Episcopi, quod ueteris Ecclesiæ instituti est, sermonem, sacramue concionem vbique intra Missarum solennia potissimum haberi, siue ab illo eodem Sacerdote, qui Missam tunc celebrat, caniturve, siue ab alio habeatur: idque prætereà, etiam si Missam sacrificiũ pro mortuis fiat: nisi sermo aliquando Episcopi concessu de mortui laudatione in Ecclesia habeatur, qui nullo modo in Missa, sed ea peracta, pronuncietur.

4. de ver. Dei præd. §. eo.

Cum verò concionis, sermonisve munus in Missę Sacrificio pręstatur, id fiat semper statim, postquã Euangeliũ recitatũ est, vt Ecclesiastici ritus ratio postulat, non in alia Missę parte, aliove tempore.

Dum

13 Dum concio habetur, nec Missæ, aut horę Canonicæ, clara, aut submissa uoce in ex Ecclesia dicantur,

Dum vel Episcopus, vel parochus, vel alius sermonem concionemue habet, ne eo ipso tempore, in Ecclesia, vbi habetur, in eiusue aliquo sacello, aut in alia eiusdem parte, ac ne in ea quidem, quæ subterranea, Scuroli nomine vocatur, Missę Sacrificium ab vllo quouis Sacerdote fiat.

14 Quod à Clemente V. Pontifice Maximo in Concilio Viennensi de prædicatione verbi Dei constitutum est, id omnis Ecclesiastica ratio suadet ad vsum, vel reuocari, vel introduci. Qua igitur hora Episcopus, cuius pręcipuum munus est prędicationis, id officium præstat, ne quis alius, cuiuscunque ordinis est, illa ipsa hora, in ea vrbe, oppido, vico, locoue, ubi ille predicat, etiam in Ecclesia regularium, aut aliàs exempta; sermonem, concionemue habeat, nisi facultate ab illo impetrata.

Clem. Dudū de sepult.
Ibid.

15 Quoniam parocho concionante nonnulli, parum salutis suę memores, cum ad illius concionem conueniunt, sępè discedunt ea non absoluta, ideò debiti in hoc genere officii sui eos crebro Parochus admoneat, prout necessarium esse viderit. Quod si quos aliquando monitos ex verbi Dei, uel parochi concionantis contemptu in contumacia perseuerare animaduerterit, illos ad Episcopum deferat, qui pro culpę grauitate eosdem afficiat, tum aliis pœnis, tum si opus est, Sacramentorum communione priuet, ad Carthaginensis Concilijs pręscriptum.

3. Quę ad Conc. pert. §. eo.

16 Qui verò dignitates, personatus, vel Canonicatus in Cathedrali Ecclesia obtinent, & alij eiusdem Ecclesiæ Clerici, Dominicis, ac festis solennibus diebus semper; Quadragesimę autem, & Aduentus tempore quam sępissime verbi Dei conciones in eadem Ecclesia audiant. Quod officium à cęteris quoque ciuitatis clericis pręstari diligenter curabunt Episcopi, ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum verbum Dei studiosius confluant.

C. Sacerdotes de cons. dist 1.
1. de Prędic. verbi Dei, §. Episcopi ver. Qui uero.

Superiori Concilio iussum est, Canonicos, & alios clericos sacris concionibus interesse, quod cum ab eisdem non ita pręstetur, ut debet, pœnis propositis, id efficiendum censuimus, quod iussu, & cohortationibus non potuit. Quare Canonici Cathedralium, tum Collegiatarum, etiam Ecclesiarum, & reliqui pręterea clerici si tempore Concilij superioris constitutione prescripto, non interfuerint sacris concionibus, aut ad eas sacrarum litterarum interpretationes lectionesue non accesserint, quas ipsis Episcopus prescripserit, mulctentur eiusdem Episcopi arbitratu.

2. Quę ad Missa, &c. decr. 27.

17 Canonici, & alij item dignitate prediti, ac reliqui pręterea

4. de ver. Dei præd. §. fi.

quicunque sint, cuiusuis Ecclesiæ Clerici cum in sua Ecclesia, concionibus, lectionibusue sacris intersunt, superpelliceis, eoque clericali, Canonicaliue habitu, quem in Choro Canonicarumq; horarum officijs obeundis uestiunt, induti omnino sint.

1. Quæ pert. ad celeb. Missæ. Sess. 24. c. 4. de Refor.

18 Moneantque eum diligenter, debere vnumquemque, vt à Sacra Tridentina Synodo traditum est, in parochiam suam, vbi id fieri commodè potest, conuenire ad audiendum verbum Dei.

1. de prædic. verbi Dei. 5. Quæ ad pd. ver. Dei &c. §. co.

19 Conciones audiendę causa, loca uirorum, & mulierum si fieri potest Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot viros adhibeat, & à secularibus magistratibus, si opus erit auxilium petat.

20.21 Magna in verbo Dei uis inest ad commouendos animos, si qui audiunt, ita se instituant, atque adeo parent, vt vtiliter audiant. Parochi igitur sępè moneant, ac doceant, quo scilicet modo fideles salutares vtilitates, spiritualiaque emolumenta, & fructus vberrimos è Sacra Concione capiant.

22 Doceant igitur hæc in primis.

Vt cum quis ad verbi Dei concionem accedit, non concionem profanam, sed Sacram, religiosam, sanctæ disciplinę institutis excultam, atque charitatis studio elaboratam, se auditurum putet; proindeque persuadeat, se à Deo, qui concionatoris ore tunc sanè loquitur, salutaribus præceptis, consilijsque erudiri ad optimè agendum.

Vt in Ecclesiam ingressus, hæc à Deo precetur, primum sibi peccata remitti, tum etiam sibi aperiri aures cordis, ut audiat, oculosque mentis, vt videat, agatque adeò ad instituendæ vitæ rationem, & vsum accommodet quę concionator enunciarit.

Vt firma, fixaque animi deliberatione statuat, se velle perficere, atq; exequi, quæcumque in ea concione sibi dicta putauit.

Vt quæ è concione audierit, ne planè ad alium quemquam, sed ad seipsum omnino referat.

Vt animo nō uanè distracto, sed collecto, atque attentissimo concionatorem, tamquam eum, qui Dei verba, non sua pronunciet.

Vt neque eloquentiam, neque actionem, artemve concionantis spectet, aut admiretur, eiusque sermone, tanquam carmine musico, inquit propheta, quod suaui, dulcique sono canitur, tantum oblectetur, ita vt verba audiat, & non faciat ea: sed totus in eo sit, ut diuini uerbi spiritū hauriat, quo incensus, quæ audierit, studiosè efficiat, atq; exequatur.

Vt dei verba, quæ è concionantis ore exeunt, non solum aurium sensu, sed intelligentia, menteque ita religiosè percipiat, vt animi

volun-

voluntatem, ardentemque affectum simul accendat ad omne sanctè agendi officium.

Vt concione absoluta, si modo ibi moraturus non sit, quò ad Missæ solennis sacrificium peragatur; ne tamen statim de Ecclesia abeat, sed in oratione paululum consistat; tùm verbi Dei, quod audierit, præcipua capita, quæ præsertim sibi conueniant, tacita cogitatione secum repetat, rationemque certam concipiat, atq; ineat, qua res tam salutares rectè exequi possit.

Vt de templo à concione, orationeque egressus, ne de concionante intemperanter loquatur, ne temerè iudicet. Ne rursus ad inanes confabulationes, profanaque colloquia se conferat, vt ne effluat, quod & audiendo, & meditando castè, sanctéq; concepit.

Immò vero amicis obuiam factus, cum illis salutaria instituta, quæ concionator explicauit, studiosè, & opportunè communicet.

Domum reuersus, familiam item sæpè commonefaciat, quæ de sanctæ uitæ institutione ab eo accepit.

Quæ in hoc Titulo desiderantur, vide in Titulo sequenti de Concionatoribus.

De Concionatoribus, siue Episcopi, siue Parochi, siue alij quicumque sint, etiam regulares.

SVMMARIVM.

1 *Concionatores fidei professionem faciant. De profess. fid. nu. 11.*
Illis prædicandi ratio proposita.
Vt sacram scripturam Catholicè interpretentur.
2 *Vt allegorijs tantum approbatis vtantur.*
3 *Vt Antichristi, extremique iudicij certum aduentum non prædicent.*
4 *Vt historias ex apocryphis scripturis non narrent.*
5 *Vt miracula falsa non referant.*
6 *Vt fabulas non recenseant.*
7 *Vt hæreticorum argumenta omittant.*
8 *Quando, & qua ratione referant.*
9 *Vt res dubias, & obscuras vitent, &c.*
10 *Vt inanes quæstiones fugiant.*
11 *Vt Euangelium, Symbolum, Orationem Dominicam, Angelicam salutationem, Decem præcepta, Ecclesiæ Sacramenta, & sacros Ritus explicent.*
12 *In reprehendendis vitijs, vt se gerant.*

Prauas

Quas

Quas Constitutiones cohortationibus adiuuent. De iurisdictione Episcopali, num. 10.

Feria sexta hebdomadæ Sanctæ Crucis effigiem de suggestu proponant. De ratione diui. off. 61.

Concionemque habeat post recitatam Domini passionem. Ibidem.

39 *Concionatores regulares in Ecclesiis suorum ordinum prædicare non possunt absque licentia suorum Superiorum, & Episcopi benedictione. 42.*

Contrafacientes puniantur. 43.

40 *Neque in Ecclesiis aliis absque Episcopi licentia, idque Parochi cura.*

41 *Concionandi facultas, etiam in loco exempto ab Episcopo impetranda.*

Benedictio Episcopalis petenda.

43 *Concionatorem deligendi Episcopi cura.*

44 *Concionator examinandus, & à quo.*

45 *Concionandi facultatis, susceptæve benedictionis litteris Concionatorum instructiones describendæ.*

Concionatorem quis excipiat. De prædicatione verbi Dei, nu. 10.

46 *Ad eius sustentationem, qui compellendi.*

Concionandi causa examinati, in libros à Cancellario referendi an probati, improbative sint. De Cancellario, & Notariis, num. 30.

1 IIS autem, qui prædicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus Christianam doctrinam tradendi, munere funguntur; hanc viam, & rationem ineundam proponimus.

Primum, de prędica. ver. Dei, §. eod.

Vt sacram Scripturam interprętentur eo sensu, quem Catholica Ecclesia, & consentiens Sanctorum Patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Ecclesia, aut à Doctoribus Ecclesiæ probatis alienum proferant.

2 Vt, si quando ad auditorum vtilitatem vtendum erit allegorijs, eas ex receptis ab Ecclesia scriptis seligant.

3 Ne certum tempus Antichristi aduentus, & extremi iudicij diem prædicent: cùm illud Christi Domini ore testatum sit: Non est vestrũ nosse tempora, uel momenta. Neve quidquam præterea futurum ex sacris litteris diuinare, eique euentui certam diem præfinire audeant. Neque temerè, id sibi diuinitus reuelatum esse, affirment.

4 Ne historias, ex apocryphis scriptoribus populo narrent.

5 Neve miracula, quę probata Scriptoris fide nõ cõmendentur, si quæ tamen auditoribus salutaria iudicarint; ita commemorent, vt à

certa

certa eorum affirmatione abstineant.

6 Ne ineptas, & ridiculas fabulas recenseant: Neve superuacanea, & parum fructuosa.

7 Ne hęreticorum opiniones, & argumenta referant apud imperitam multitudinem.

8 Quod si alicubi necessitas postularit, ut eorum falsa dogmata accuratius, ac liberius confutentur, id non longa disputatione, sed graui redargutione faciant, quod facilè assequentur, si Catholicam veritatem exprome̅tes, sanctæ Ecclesiæ, Conciliorum, & probatę veteris consuetudinis auctoritate, ac Sanctorum Doctorum, quos probat Ecclesia, testimonijs roborarint; & sacrę Scripturę locos, quorum sensus ab illis ad corrumpendas simplicium hominum mentes deprauantur, & ex aliis eiusdem Scripturę locis, & ex Sanctorum Patrum sententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, vt dogmatum peruersitas, quę falsa interpretatione nitebatur, Catholicę veritatis vi, & rectę interpretationis pondere corruat.

9 Ne quid ambiguum, ancepsve loquantur, quod auditoribus variè intelligendi occasionem prębere posit. Neve concisè, & obscurè quidquam exponant, qua ex re auditorum animi expectatione incerti, & suspensi relinquantur.

10 Ne ostentandę doctrinę, & eloquentię causa, difficiles, atque inanes quęstiones, fucumve orationis, & pigmenta cõquirant, vnde sui ipsius potius, quàm Iesu Christi prędicatores esse uideantur.

11 Sed pręcipuè in Euangelij, Symboli, Orationis Dominicæ, Angelicæ salutationis, Decem preceptorum, Sacramentorum Ecclesię, & sacrorum Rituum dilucida explicatione versentur.

12 In repręhendendis vitiis ita se gerant, vt pietatis, & caritatis studio eos adductos, non hominum, sed peccatorum odio id facere omnes intelligant.

Diligentes, ac vehementes sint in ijs vitiis, & peccatis exagitandis, in quibus magis uolutatum populum, aut ad ea procliuiorem uident.

13 In prauas etiam consuetudines inuehantur. Et in eas, quę, etsi malæ non videntur, tamen facilè peccandi causam afferunt.

Ne quemque nominatim, aut tacitò illum designantes, insectentur.

Ne in ordinem ullum, statum, aut uitę genus ab Ecclesię receptum, inuehantur.

14 Ne Episcopos, aliosve Prælatos, neve Ciuiles Magistratus cum auditorum offensione asperiùs obiurgent; sed piè potius admoneant.

15 Populumq; doceant, prępositis suis, etiam discolis obedire.

1. Tim. 2. Quem etiam sæpissimè moneant ex Apostoli sententia, ut faciat obsecratio-

ſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, qui in ſublimitate conſtituti ſunt; præſertim verò pro iis, qui peruigilant, quaſi rationem pro animabus eorum reddituri; vt quietam, & tranquillam vitam gerant, in omni pietate, & caſtitate.

Ita afficere ſtudeant auditores, ut ſua peccata dolenter defleant: quos interdum propoſitis ſupplicijs ęterni ignis, à flagitijs, & facinoribus deterreant; interdum cõmemoratis cœleſtis vitæ pręmiis, ad uirtutes, in primis uerò ad Dei, & proximi amorem accendant.

16 Omnes hortatu, & præceptis ad pietatem erudiant; & quę cuiuſq; ſit propria virtus, quod officium patris, filij, uiri, vxoris, domini, ſerui, laici, clerici, priuati, Magiſtratus, omnium denique ætatum, generum, ordinum, partes, & munera, aſſiduè commemorent.

4. De uerb. Dei pd. §. co.

17 Verbi Dei prędicatio, tractatiove multiplex illa quidem, & magna, nos hoc admonet, ut pręter illa, quæ ſuperioribus Concil.js noſtris Prouincialibus eo de genere conſtituta ſunt, hęc etiam pro dignitate rei, proque vtiliori, ac faciliori illius muneris præſtandi ratione decernamus.

Illud proprium, ac peculiare ſit, non ſolum Epiſcopi, ſed etiam parochi, genus docendi, ut beati Pauli Apoſtoli exemplo ſigillatim cuiuſcumque ſtatus homines, uterque inſtruat, & pręcipua uirtutum officia demonſtret; modo filios, modo parentes, nunc ſeruos, nunc Dominos, nunc uiros, nunc uxores, nunc ſenes, nunc iuuenes erudiens, ac diligenter, quę cuique propria ſunt, pręſcribens, paterna charitate, & ſollicitudine, fideles ſibi commiſſos, à uitiis deterreat: tùm ad uirtutes accendat, & teſtimoniis diuinarum litterarum, & Sanctorum Patrum doctrina, atque exemplis, & ſacris Eccleſiæ traditionibus, & ſimilitudinibus, & ſanctioribus etiam figuris. Quod ſanè officium, ſi graui oratione, & ab omni, uel artificii, uel hominis ſua ſpectantis, ſuſpicione aliena, tractabitur; maiorem inde fructum, iuuante Domino, fore ſperandum eſt. Nec verò minus in publicis ſermonibus, quàm in priuatis etiam colloquiis, & ſecretis confeſſionibus Apoſtoli præceptum uterque implere ſtudeat, arguendo, obſecrando, increpando, in omni patientia, & doctrina.

18 Id planè ſibi proponat, optimè noſſe, quę in populo uitia, peccatave potiſſimum euellenda; quę rurſus virtutes in primis diſſeminandæ ſint; eoque intendat maximè omnem uim prędicationis ſuę. Nec verò ſemel, atque iterum, ſed ſępè, prout uſu uenerit, in eodem unius, uel uirtutis ſuadendę, uel uitij deteſtandi ſtudio uerſetur; quò ad, quantũ in ſe eſt, perenni quadam doctrinę perſeuerantia; & perpetua quaſi pugna, & contentione, id quod olim Sanctiſſimos Epiſcopos, Ambroſium, Auguſtinum, & Chryſoſtomum feciſſe conſtat, fidelium animos,

etiam

etiam in malè agendo penè obfirmatos, expugnet, deprauatosq; uiuendi mores, iam inueteratos, radicitus iuuante Deo, euellat.

19 Quod ipsum, vt Concionator omnis præstet, atque exequatur cùm ad aliquem locum mittitur; tunc, & Episcopus, & loci parochus, & Vicarius Foraneus, si ad locum Diœcesis mittitur, conquisitas, collectasque paulò antè diligenter morum corruptelas, tunc frequentiores eò loci, vbi concio habenda erit, verbi Dei concionatori, tempestiuè significabit: rursusque eundem admonebit, si quod pietatis opus est, quod in illa parochia, locove, eo tempore, vel institui, vel vehementius excitari velit.

Primũ, ibid. 20 Decreta Concilij Tridentini, præsertim, quæ ad mores, & disciplinam Christianam restituendam pertinent, & has nostras Constitutiones populo studiosius inculcent.

21 Hanc prætereà rationem habeant, vt non solum Dei, & Ecclesiæ præcepta seruanda esse doceant; sed modũ illis tradant, quò ea ex Dei voluntate seruare oporteat.

22 Commoneant, vt non solum præceptis seruandis, sed etiam consilijs amplectendis, ad perfectiorem vitam in dies magis contendere studeant.

23 Doceant, quo modo vtendum sit bonis animi, corporis, & externis: Quove modo secundis, & aduersis rebus, vt ea sint illis tamquam instrumenta, ad consequendam vitam cœlestem.

24 Maximè verò caueant, ne quod præceptis, & hortatu ædificant, id vita, & moribus destruant; ne cum alijs prædicauerint, ipsi reprobi efficiantur.

25 Indulgentias populo nè publicent, nisi de consensu Episcopi.

26 Neminem populo paupertatis nomine commendent: nisi is testimonium ab Episcopo scriptum attulerit.

Neque ei inter concionem permittatur, vt eleemosynam à quoquam petat in Ecclesia: sed aut ad fores Ecclesiæ stet; aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commodè, ac celeriter agatur, vt minimè concionem impediant.

27 Concionator in Vrbe ne sine scripta Epi facultate pecuniæ collectam inter cõcionandum proponat, faciatve: neq; itidẽ in Diœcesi, sine Vicarij Foranei licentia. Liceat tamen concionatoribus Regularibus in eorum ecclesiis, absq; facultate illis tradita ab Episcopo, siue eius Vicario; sua Monasteria populo commendare.

Nec verò eleemosynæ causa concionatori seipsum commendare liceat: ab aliis tamen piis, honestisque hominibus eius causa de Episcopi licentia conquiri, & colligi vetitum non sit.

4. De verb. Dei prędic. 5. eod. 28 Episcopus, cùm in Missæ solennis sacrificio sermonem, aut concio-

nem

nem habet, Mitra, Episcopalique sacro omni vestitu, quem in Missa adhibet, indutus sit.

Cui Concionanti, ministri Ecclesiastici, sacris vestibus ritè induti, septem, ut antiquo Canone iussum est, vbi potest, sin minus, pauciores, ab utroque eius latere assistant.

Adsit etiam, vel dignitate præditus, vel Canonicus, vel alius deniq; ad quem ex probato instituto spectat baculi pastoralis sustentatio, pluuiali indutus; qui ante ipsum à latere sinistro baculum manu sustineat.

Si uerò sermonem in Missę sacrificio non solenni habet, sacris item vestibus, Missę sacrificio dicatis, vtatur, & mitra, & cum baculo item adsit minister. Eiq; assistant præterea ministri duo ad minimum, superpelliceo, aut si Canonici, uel dignitate præditi sint, suo in chori officijs stato habitu quotidiano induti; nisi pro alicuius celebritatis, solennisve actionis, ac populi concursus ratione, aliis sacris uestibus eos amictos esse aliquando iusserit.

Id porrò muneris obeat, sedens in medio altari, in faldistorio, aut in sede, loco eminentiori collocata, aut in cathedra Episcopali; aut etiam, suggestũ, ambonéve ascendat: ubi itidẽ sedẽs, & mitra item ornatus, cęterisq; vt suprà adhibitis, cõmodius à populo cõspiciatur, & audiatur.

In alia verò actione, quàm in Missæ sacrificio, aliove tempore, prout actio solennis, populive frequentia est, sermonem ijsdem, vt suprà locis, arbitratu suo, habeat, pluuiali, & mitra etiam indutus; adhibitis quoque; vel pluribus, vel duobus saltem, qui digniores aliis in Ecclesia sint, vbi de more illius Ecclesiæ Episcopo in sacris actionibus ij assistere solent, vel Archidiacono, & altero diacono, qui digniori loco sedet; aut demum duobus, ut Episcopo videbitur, canonicis diaconis, sacro diaconali amictu uestitis.

Quod si cappa Episcopali, & stola potius, quàm pluuiali, & mitra vti maluerit: illi duo assistentes, non sacro diaconali amictu; sed & ipsi, & alij ministri, superpelliceo, aliove sui canonicatus, dignitatisve in chori officiis insigni induantur: adhibeaturque præterea, non solum, qui pastoralem baculum, sed alter ẽt, qui mitrá à dextero latere teneat.

Cùm uerò sermonem, aut concionem minus frequenti populo, aut in actione minus solenni, uel in Ecclesia non insigni habebit; poterit roccheto, & mozzeta indutus id præstare, stola etiam adiuncta.

Nec uerò propterea omittet; quo minus, si per temporis, & loci opportunitatem liceat, & assistentes, & alios ministros, vt suprà adhibeat, cum insignibus Episcopalibus. Si quando autem tunc duo illi canonici, cum superpelliceo, uel cum indumento, habituve canonicali non assistent, ecclesiastici tamen ordinis homines aliquot grauiores, præsentes adesse, conueniens erit.

Triplex

Triplex porrò hæc ratio, vel pluuiali, uel cappa Episcopali, uel rocchetto, mozzetaque cum stola utendi, cum sermonem non in Missæ sacrificio, sed in alia functione, aliove tempore Episcopus habet, non ita ei præscripta est; quia modo unam, modo alteram, modo tertiam, prout maluerit, & temporis, loci, personarumve ratio tulerit, adhibere possit. Nec prætereà prohibetur ex tempore, ut aliquando usui uenerit, ubique etiam sine stola gregem suum verbo Dei, & salutaribus monitis pascere pro munere suo pastorali; cùm eius & dicta, & facta, quasi perpetuam quandam prędicationem ministrare, præbereve debeant.

29 Parochi uerò, Præpositi, & alii, Episcopo inferiores, cùm in altari id munus obibunt, tunc capite aperto stare debebunt, ad sacerdotalis libri pręscriptum.

30 Quò autem facilius à frequenti populo audiantur, suggestum eos ascendere opportunius erit; tuncque casulam deponere, si maluerint, licebit: quam statim, sermone habito, ad altare reuersi, induant.

In suggestu concionem, aut sermonem, cùm habent, operto sint capite, & sedeant, aut stent, prout maluerint.

Cùm non is Sacerdos, qui sacrificium Missę facit, sed alius intrà Missę celebrationem, sermonem, concionemve habiturus est, is suggestum ascendat: intereà uerò sacerdos celebrans, loco à laicis segregato, & ab altari paululum remoto, non extrà tamen capellę fines, in qua Missa celebratur, sacris uestibus indutus, cum duobus ministris, scilicet diacono, & subdiacono, si illi in Missa tunc adhibiti sunt, ab vtroque latere considentibu, ssedebit.

31 Episcopus, parochusve, sacrum Euangelium, aut etiam Scripturæ sacrę partem, coram populo, etiam è loco superiori tractans, collocatū ante se aliquando, cùm uiderit expedire, habeat euāgelij, aut sacrę scripturę librum: de quo ipse, aut etiam minister, cùm Episcopus est, per membra, clausulas, & sententias distinctè eiusdem Euangelij; sacręve Scripturę uerba: quę ipse scilicet, uel Episcopus, uel parochus concionando, quo ordine leguntur, sigillatim populo explicet.

32 Minister uerò, in hoc munere legendi, Episcopo Archidiaconus sit, uel diaconus canonicus; aliusve denique, quem Episcopus elegerit; isque ante illum capite aperto stans, de libro verba distinctè pronunciet.

3. Quę ad Cōciū. pert. §.eo.

33 Anniuersaria festorum, solenniumq; dierum quadam quasi uicissitudine, & statis pro solennitatum, temporumq; ratione sacris cęremoniarum Ritibus Dei Ecclesia a Spiritu sancto instructa redemptionis nostrę mysteria, & sacras alias actiones in anno, tamquàm uno libro descriptas, fidelibus proponit: qui si minus ad ea instructi sunt, nec quę

sanctè,

ſanctè, religioseq; aguntur, intelligunt, non eum fructum, quem alioqui perciperent, capiunt. Quò igitur diligentius illi instruantur, indiesq; magis accendantur ad publicas ſacras actiones, & myſteria colenda, quæ ſtatis anni ſolennitatibus, & temporibus Eccleſia Dei celebrat; Epiſcopus tum ipſe aliquando, tum Concionatores, & parochi, certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrarinè contigerit, populum doceant, cum ſacroſancta ea myſteria, tum religioſum eorum anniuerſarium cultum, tum ſanctiores ſtatarum ijs colendis ſacrarum cęremoniarum, ac rituum rationes, & ſignificationes.

34 Itidem, cum ſolennes aliquæ ſtatæ proceſſiones, vel aliæ ſupplicationes, aliqua publica cauſa indictę, aguntur, vel Iubilæum in vniuerſa Eccleſia indictum, celebratur; conciones ab eiſdem habeantur: quibus præter cætera, explicētur cauſę, quamobrem aut Iubilęum celebretur, aut illę ſupplicationes fiant; tum excitentur, atq; admoneantur fideles, quàm religiosè incumbendum ſit ei Sanctę actioni, quidq; ab illis pręſtandum, vt illius Iubilęi ſpirituales diuitias ipſi conſequantur.

35 Vt autem religioſa animi pręparatione ſi ſolennes dies à fidelibus colantur; non ſatis illi id eſſe putent, myſteria illa à ſe ſermonibus, concionibusve ijs ipſis diebus, quibus celebrantur, explicari, ſed feſtis etiam, aut Dominicis diebus eas ſacras, vel ſolennitates, vel actiones proximè præcedentibus eoſdem concionibus inſtruant, & eorum animos, menteſque pręparare, atque inflammare ſtudeant, cùm ad omnē religioſum myſteriorum, quę ſanctè agētur, cultum; tum maximè pro ſolennitatum ratione, ad pœnitentię Sacramentum, & ad ſacram Euchariſtiam ſumendam.

36 Id verò etiam ſeruetur, cum ſtata ieiuniorum tempora, Aduentus Domini, Septuageſima, & eiuſmodi inſtant.

37 De Sacramento, etiam Chriſmatis populum inſtruant in illis Pentecoſtes diebus, quibus potiſſimùm ab Epiſcopo id Sacramentum ſolenniter miniſtrari ſolet.

38 Parochi autem id omne inſtruendi populi officium pręſtent ad pręſcriptum inſtructionis, quę eo nomine cura noſtra conficietur ad communem Prouincię vſum.

39.40 Ne patiatur parochus, cuiuſuis ordinis Regulares in ordinis ſui eccleſijs, intra fines parochię ſuę ſitis, concionē habere; niſi ex ſcripto teſtimonio perſpexerit, eos, muneris eiuſmodi in illis eccleſijs obeundi cauſa, ſe ad Epiſcopum cum concionandi facultate, quàm à Superioribus ſuis ipſi obtinuerint, contuliſſe; & benedictionē, vt Tridentino Concilio cautum eſt, ab eodem petiiſſe, neque itidem in alienis eiuſdem parochię Eccleſiis; niſi, ibi concionandi facultatem ſibi ab Epiſcopo litteris conceſſam, illi oſtendant.

3. quę ad Cō ciō. pti. §. eo. Seſs. 5. c. 2. de Refor. & ſeſ 25. c. 4. de Regu. & Mon. ſeſs. 24. c. 4. de Refor.

6. Quę ad cōcionat. pert. §. eod.

41 Ne in Monasteriis quidem, & locis, vbi Regulares spiritualem, tēporalemq́ue iurisdictionem habent, quisquam Ecclesiasticus homo, ét Regularis exemptus, prædicationis munus obeat; nisi primùm ab Episcopo probatus, intra cuius Diœcesis fines ea monasteria, locave sunt.

42 Regulares verò à suis Superioribus approbati, ac de eorum licentia in Ecclesijs suorum ordinum prædicaturi, antequàm prædicare incipiant, coram Episcopo personaliter cum ipsa licentia se præsentét, ab eo benedictionem accepturi: sine qua benedictione, aut Episcopo contradicente, prædicare non præsumant.

5. Quæ ad pdi. &c. §. eo.

43 Si quis cōtrafecerit, ei pœnæ, & censuræ constitutæ sint, contrà alios sancitæ.

Episcopi solùm sit, abrogatis quibuscumque contrarijs consuetudinibus, & priuilegijs, & in Ecclesia Cathedrali, & in aliis non modo iurisdictioni suę subiectis; sed etiam in exemptis, quæ curatæ sunt, concionatorem liberè deligere, atque constituere. Idemq́ue ad eum spectet in Regularium, etiam Ecclesiis, vbi, pro maiore commoditate, consuetudinis, morisq́ue est, populi, Vniuersitatisve, aut pij loci, Scholæ, aut Confratriæ, etiam laicalis sumptibus, uel eleemosynis, collectis, vel legato pio, aliave huiusmodi ratione quotannis certo stato tempore permissu Episcopi concionem haberi.

Nec verò illius deligendi, constituendive ius vlla ratione cōpetat, neque ipsis Regularibus, etiam per turnum, neque Vniuersitati, neque Magistratui, neque loci pij administratoribus Confratriæ, Scholęve etiam laicali, nec alij cuiquam laico; etiam si ei eleemosyna, alimentave è publico, aut è Confratria, aliove modo, vt suprà suppeditentur, subministrenturve. Quæ, vt nihilominus subministrentur, atque adeò persoluantur ab ijs, qui solent, aut alia quacumque ratione debent, omni appellatione postposita, Episcopus cogat, ut Concilio Prouinciali quarto cautum est.

vt inf. nu. 60.

44 Nemini autem concionandi facultatem concedat Episcopus; nisi pręter alia, uel examine, uel alia ratione, pro arbitrio suo illius scientiā, & peritiam in eo munere probant.

vt inf. de Cōciō. examine.

3. quæ ad Cōcion. ptī §. e.

45 Quę in Concilio Prouinciali primo, De prędicatione verbi Dei, & quęcumque item alia Cōcionatoribus à nobis pręscripta sunt, ea, quò diligentius seruentur, illam cautionem adhibent vnusquisque Episcopus, ut cum eorum cuiquam in sua Diœcesi concionandi potestatem faciat, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in nostram Concionatorum instructionem, ad communem Prouincię vsum simul redacta; & quæ item Episcopus Ecclesię suę rationibus accommodata ab illis seruanda censuerit, illis litteris describi iubeat; quibus, uel concionandi facultas permittetur, uel pręsentationis,

postula-

postulateq; benedictionis testimonium fiet.

46 Populus, & Vniuersitas detrectans subministrare victum, ut anteà consueuit, Concionatori; solitamve eleemosynam ad eiusdem vitę tanquam sustentationem, omni iuris ratione, etiam interdicti pęna ab Episcopo ad id compellatur. Vide etiam supra, num. 47.

4. De uerb. Dei pd. §. co.

Quę hic desunt, videantur in Titulo. De prędicat. verbi Dei.

De examine Concionatorum, & sacræ Scripturæ interpretum.

SVMMARIVM.

Examinatorum officium in Concionatoribus approbandis, quale. Quę ad Sacr. ord. pert. 46.

1 *Concionatores, & sacrę Scripturæ interpretes, de quibus interrogãdi.*

Sacrę lectionis interpretandæ causa examinati, in librum à Cancellario notandi, an probati, reprobatiuè fuerint. De Cancellario. 30.

1 IAM est locus examinis Concionatorũ, & sacrę Scripturę interpretum, à quibus hęc quęrãtur.

5. Ibidem.

Primò de doctrinę articulis, dogmatibusve Concilio Tridentino explicatis, vtpotè de Canone Scripturę; de peccato originali, de iustificatione, de Sacramentis, & generatim de sacrificio Missę, de Purgatorio, de Inuocatione, & veneratione Sanctorum, de Sacris reliquijs, de Imaginibus Sanctorum, de Indulgentijs; potestate, & auctoritate Papę; de Ieiunijs, de diebus festis, & reliquis multis.

An pręterea habeat reliquos Theologię notos, & tractatos locos.

Quem in Scholasticis pręsertim auctorem familiarem habeat.

An sæpius Sacrorum Bibliorum volumina, cum glossa, aliove commentario studiosè euoluerit: anque in iis ipsis ita diligenter versatus, vt inde locos facilè, apteque promere possit ad omne sacrę tractationis genus.

An Sanctarum interprętationum vsu literatè peritus.

An ex antecedentib. & consequentibus verum Scripturę sensum elicere norit: anque item ex Euangelistis, in eodem narrationis genere versantibus.

An sursus temerè, pro suoque libito sacram Scripturam à vero sensu detorqueat.

An tropologicos, moralesve sensus, cum litterali sensu non cohęrentes, commenteutur.

An explicãdis parabolis rectum, pręcipuumq; rerum sensum spectet, prætermissis explicationibus, quę nihil ad propositum faciunt.

An traditionum Apostolicarum, Ecclesiasticarumq; notitiã teneat.

An in Sanctorum Patrum scriptis, atque sermonibus peritè versatus sit.

Quem item è Patribus, maximè in concionando sequatur, atque imitetur.

An sacrorum temporum mysteria norit, anve sacrorum Rituum significationes habeat.

An rerum in Ecclesia sancta gestarum, & Conciliorum præsertim vniuersalium cognitionem teneat.

An Sanctorum vitas, historiamq; veram norit.

An congruam Canonum scientiam teneat.

An Summorum Pontificum iura, atque instituta sciat.

An Conciliorum, Prouincialium præsertim, & Diœcesanorũ decreta in promptu habeat, vt in parochorum examine pręscriptum est.

An casuum conscientiæ doctrina instructus sit.

An Theologię illius mysticæ, quæ tota in spiritualis uitæ institutis tradendis; quæq; in purgandis affectibus, in reformationeq; interiori uersatur, pręcepta, atque exercitationes benè norit.

An denique Sanctarum meditationum, orationisque mentalis vsum habeat.

An morum doctrinæ, Christianæque disciplinæ locos, non solum ordine collectos, sed rectè notos habeat.

Quos locos teneat, quibus auditorum animi excitantur, uel ad Dei amorem, uel ad cœlestis patriæ desiderium; uel ad uirtutum studium; uel ad detestationem scelerum, uel ad misericordiam, uel ad certas prætereà affectiones, quæ ad cœlum excitatę Christianas virtutes pariunt.

An apti denique sint, atque idonei ad concionem concipiendam, & explicandam, non solum Theologiæ locorum tractatione; sed similitudinibus, quę ab agricultura, vinea, semente, aliisque rebus ducuntur, quę sub sensum cadunt, atque intelligentiam, pręsertim eorũ etiam rudium, ad quos concio habetur.

An ad concionis ingressum recta ratione, & ab ijs vitiis refugiat, quę plerique eo in genere admittunt.

An totam concionem rectè, ordineque disponat.

An dilucidè distinctèq; enarret.

An bene pronunciet.

An illius verba pondus habeant, anq; uim item, ut non solùm audientium aures attingant, sed animos intimè penetrent.

An in

An in tota concione, pro cuiusq; rei, de qua agit, ratione, rectè, aptè, decorè, & congruenter agat.

Quo in genere omni, & perquirendo, atque explorãdo, tum in alijs diligentius indagandis, examinatores, prout occasio tulerit, quàm diligentissimè instructiones adhibebunt, quæ de Cõcionatoribus ad Prouinciæ vniuersæ vsum ex Concilij Prouincialis auctoritate, iussu nostro editæ sunt.

De cultu Sanctorum.

SVMMARIVM.

1 *Sancti Ambrosii festum celebrandum, commemoratioq; agenda.*
2 *Sancti Barnabę festum in Prouincia colendum.*

1 DEVOTIONE cõgrua, & debitis honoribus beatus Christi Confessor Ambrosius Eps, Sãctę Ecclesię Metropolitanæ Mediolanẽsis pater pariter; ac patronus, cuius doctrina etiam tota illustratur Ecclesia, ut à Prouinciæ nostræ fidelibus colatur; eius, & diem festum, qui septimo Idus Decembris agitur, sicut reliquos dies festos, quos coli præceptum est, quotannis à clero, populoq; celebrari, & commemorationem de eo, quibus diebus ex Ritu Ecclesiæ eiusmodi commemorationes fieri licet, in vespertino, matutinoque officio antiphona, & oratione à clero fieri perpetuo, pro suæ pietatis studio, Episcopi, omni etiam adhortatione curent.

Quartũ, de S. Ambrosio.

2 Dei munere, beneficioq; cùm Ecclesia Mediolanensis prædicatione Sanctissimi Apostoli Barnabæ primùm fidei mysterijs imbuta, tùm alię pleręq; huius Prouinciæ Ciuitates Euangelij lumine illustratę, causam oẽm festi illius diei, præcipuè colendi habent. Quamobrẽ dies eius Natalis, qui est tertio Idus Iunij, vt de more aliorum dierum festorum, quĩ à clero, populoq; ex pręcepto coluntur, piè, & religiosè sanctificetur, Episcopus curet, ubi in sua Dięcesi non colatur, sanctificeturve.

Sextum, de diebus festis.

Cætera ad cultum Sanctorum pertinentia, uideantur in Titulo de festorum dierum cultu.

De Sanctarum Reliquiarum veneratione, atq; custodia.

SVMMARIVM.

1 *Reliquiæ nouę ab Episcopo recognoscendę.*
Eæ à Regularibus, & exemptis non proponendæ; nisi etiam ab Episcopo recognitę. 5.

38 *A laicis eæ non tractandę.*
39 *Thurificatio, quando illis adhibenda.*
40 *Quando illę ostendendæ.*
41 *Non ostendendę nudæ, nec quæstus gratia; neq; ad ęgrotos deferendę.*
42 *Cùm exponuntur, quæ seruanda.*
43 *De loco ad locum non transferendę; neque donandæ.*
44 *Contrafaciens, tàm donans, quàm donatarius excommunicationem incurrit, etiam si sit Regularis.*
45 *Translatio, ut fiat.*
46 *Translationis scriptura publica; ac memoria in tabula conficienda.*
47 *Cùm transferuntur; ornandus locus, ubi illæ collocantur: Illisq; occurrendum hymnorum, & psalmorum decantatione.*
48 *Translationis officium agendum: quamque in feriam cadat.*
Breuis Apost. tenor de Reliquijs non transferendis. De Constit. 49.
Campanæ, quando ob insignes reliquias pulsandæ, locaq; vestibus, & candelis ornanda. De festorum dier. cultu. 35.

1 AD ea, quę de sacris reliquijs, per nos primi, & tertij Cōcilij Prouincialis decretis sancita sunt, hęc pro religiosa, illas & recondendi, & exponendi, & transferendi, & asseruandi ratione, piaque earundem ueneratione, atque cultu adiungenda censuimus.

> Quartum, de sacris Reliquiis, Miraculis, & Imaginibus.

Sanctorum corpora, & sacras reliquias, Episcopus à religiosis, peritisq; Sacerdotibus, quos eo potissimum nomine deligat, tum in Vrbe, tum in Diœcesi sua, quibuscumque in ecclesijs, locisve illa sint, recognosci quamprimum iubeat. Qua in recognitione hęc pręstentur.

> Quartū, ibi.

> Sess. 25. de Inuoc. vener. & reliq. Sanctorum.

2 Primò, ut scripta, tabulæ, litterę, certi annalium Codices, aliave cuiusuis generis monimenta, quę in ijs ipsis ecclesijs, earumve atrijs, atque ędibus, aut alijs locis extant, scheduleq; uasculis, arcisve sacrarum reliquiarum affixę, inclusęuè recognoscantur accuratè, & diligenter: unde illarum, uel translatio, uel collocatio ibi facta, cognosci, aut alia eiusmodi notitia earundem haberi queat. Testes pręterea conquirantur, si qui sunt, qui testimonium dent, antiquæ, constantisque traditionis, ex qua certa earum cognitio, constet, aut alia, sicut opus erit, id generis diligentia ad rei perspicientiā adhibeatur.

Deinde, ut singulę ipsę sacrę reliquię, quas extare compertum est, re ipsa cernantur: ita tamen, ut ubi sub altaribus, alijsuè subterraneis eiusmodi locis, corpora Sanctorum collocata, reconditauè sunt, nec ostium, neque fenestra insit, vnde inspici queant, non aperiantur, aut

effodiantur;nisi ob causam aliter Eps aliquando faciendum censuerit.

3 Qua omni recognitione facta,diligentiaq; adhibita,librum præcipuum,certumq; confici Episcopus curet:in quo singulæ,quæ in Ecclesiis, & Vrbis,& Diœcesis sunt,reliquiæ sacræ,rectè, atq; ordine describantur: notatis etiã diligenter,non solum iis ipsis ecclesiis,ubi recõduntur,sed scriptis etiam,annalibus, tabulis, aliisve monimentis, è quibus illarum testimonium constet.

4 Is verò liber in Archiuio Episcopali certo loco custodiatur, & asseruetur perpetuò.

5 In eo item libro,rectè referantur, si quas deinceps sacras reliquias comperiri, aut aliundè asportari contigerit; ubi primùm ab Episcopo illæ recognitæ,& probatæ sunt.

Nec verò sine scripta Epi probatione, etiam à Regularibus, & alijs exemptis,ullas nouas reliquias euulgari, aut populo exponi, uenerandasve proponi patiatur Episcopus;antequam à se recognitæ,& probatæ illæ sint. Qua in probatione seruet is omninò formam à Tridẽtino Concilio ea de re præscriptam.

Inf. de Miraculis nouis, Nouisq; Reliq.

6 Reliquiæ Sanctorum ne in priuatis ędibus,neve apud laicos homines;sed in ecclesia,loco conspicuo,bene septo,atq; vndiq; ornato,collocentur,& asseruentur. Atque ita eo loco decenter, ac piè,uel arcis, vel capsulis,uel vasibus,loculisve reconditæ,includantur: vt & pro illarum ratione,ac pro ecclesiarum dignitate,& facultatibus,formæ instructionibus nostris præfinitæ,omni ex parte respondeatur.

Primum,de Sanctarũ Reliq.vener.

Vt Sanctorum Reliquijs,quæ debetur,veneratio, & cultus adhibeatur,statuimus;ut in locis honestissimis,ac decoris uasculis,qua debent, religione asseruentur.

4.de sacr.Reliqu.

7 Liceat tamen aliquando, quibus Episcopus rationabili & pia causa id concedendum censuerit,asseruari in priuato oratorio,tuto, ornato,ac decenti,eiusdem Episcopi iudicio.

8 Is porrò locus duabus saltem clauibus, ijsq; diuersis,claudatur:quarum vnam Eps,alteram Rector ecclesię, ubi sunt, custodiat diligenter. Vbi verò consuetudinis est,ab vniuersitatis, sodalitatisve hominibus, aut à Syndicis,laicis hominibus,clauem etiam teneri; illam tertiam illis permittere poterit Episcopus arbitratu suo.

Instr. Fab. li. 1.ca.15.§.Sãctorũ igitur.

9.10 Sanctorũ corpora,quæcũq; recõdenda sint in ecclesia partem illam subterraneã habente,quæ confessio, uulgò Scurolũ dicitur,in ea præsertim,& in altaribus ipsis lapideis,aut subter ea, ut antiqui instituti est,piè,decenterq; recõduntur.Quam ob causam è marmore,vel saltem è solido lapide arcam,leuigato opere intus expolitã fieri cõueniet: quæ ex operculo eiusdem generis fastigiato constans,sacraq; corpora, bene inclusa continens,intus,subtusve in illis firmiter collocetur.

Alio

11 Aliò etiam præter altaria, Ecclesiæ loco conspicuo, reponi poterũt; tuncque arca è marmore pretiosiori extruatur: quæ extrinsecus etiam opere sculptorio elaborata, pio religiosoq; ornatu emineat.

Hæc igitur quattuor, pluribusve, si pro situs ratione commodè potest, columnellis itidem marmoreis aptè confectis, sustentata, aut in gremio Ecclesiæ, prout loci amplitudo fert, aut in capella insignioris præterquàm in ea, vbi Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum asseruatur, decentius collocabitur.

Si in gremio Ecclesiæ ponetur, à pariete, omnique alio opere vndique disiuncta extet: si uerò in aliqua capella à posteriori eius parte, vel à latere altaris collocari poterit; aut parieti inhærens, aut in illius decenti continuitate paululum inclusa, à pauimentoque capellæ altaris cubitis quattuor extructa, extabit.

12 Arca vero omnis, quocumque loco conspicuo posita, siuè è pauimento, siue è pariete emineat, clathris ferreis, pro situs ratione apte, decoreque muniri debet.

13 Si autem non in altari, neque subter, sed alio loco sub pauimento, iam recondita sunt sanctorum corpora; sternatur tamen omnino locus ac muniatur clathris ferreis ab omni latere, tum è parte superiori dense confectis.

Corpora sanctorum, quæ non sub altari, sed sub Ecclesiæ pauimento collocata sunt; nisi decentiori Ecclesiæ loco recondenda Episcopus censuerit, saltem crate ferrea politè, ornatèque confecta, ne pedibus, eorum locus irreuerentius tractetur, vndique sepiantur, atque obtegantur, ex instructionum præscripto. 4. de Reliq. &c. §. eo.

14 Vt autem sanctorum corpora, sacrauè ossa, incorrupta, atque inuiolata, ab omniq. sorde, & puluere pura, tum ab omni vi, ac iniuria perpetuò tuta conseruentur, hæc sanè cautio adhibeatur; vt cum arca omnis, vel conspicuo loco, vel in altari, subtusve posita ita extrinsecus inter se solidè compacta, & fibulis etiam ferreis, plumboque ab omni latere conglutinata sit, vt nè rimula quidem appareat: tum præterea in eã alia capsa, vel aurea, vel argentea, stamneave, eaque inaurata, firmiter quoque confecta, includatur; in qua Sacra corpora recondantur. Inst. Fab. lib. 1. c. 15. §. eo.

15 Sin autem cum in ipsa capsa reconduntur, inuoluta, & vestita pãno serico, aut pretiosiori velamine coloris ad sanctum, sanctamve, cuius sacra ossa reponuntur, ex Ecclesiæ instituto ritè accommodati.

16 Capsa autem vel theca, vel loculi, vel vascula, cuiusmodi sint, stata prece in libro pontificali, rituulive præscripta, ritè prius benedicantur, quàm reliquiæ sacræ in illis includantur.

17 Qua verò in arca, diuersa sanctorum corpora reponenda sunt, vt inter se distincta, internoscantur, arca eiusmodi fiat, quæ opere

sculpto-

sculptorio pro sacrorum corporum, sacrarumve reliquiarum numero bipartita, & tripartita sit; aut tabulatis, marmore, aliave ratione d. center, aptèque diuisa, aut saltem ipsis solum capsulis argenteis, stanneisve distincta.

Tabella item ænea singulis capsulis includatur: in qua incisę litteræ, nomina sanctorum indicent.

18 Inscriptio prætereà in arcæ lapide incidatur: ex qua sanctorum nomina, & corpora, quo tempore recondita, rursusque vnde translata, & alia id generis, si modo certa sint, perspicuè cognoscantur.

19 Sanctorum autem capita, quæ à corporibus disiuncta sunt, vt aliquando statis diebus, pro pietatis studio fidelibus ostendantur, exponanturve; separatim a corporibus locis infra præscriptis reponi conueniens erit, inclusa scilicet in theca aurea, aut argentea: vel, vbi præ inopia non potest, ænea inaurata, quæ capitis, cum collo dimidiatoque pectore formam, similitudinemque exhibeant.

20 Si quæ verò corpora sanctorum adhuc integra, membrisque suis omninò coniuncta, vel in altari, vel in arca conspicua reconduntur, vt cerni aliquando possint; ita altare, arcaue struatur, vt à fronte fenestellulam cancellis ferreis, æneisve munitam, quæ firmis uasculis, ad præscriptam infra rationem, claudatur, ornatè confectam habeat, vnde inspici queant.

21 Quibus verò locis Sacra aliqua sanctorum membra, insignesque sacræ reliquiæ asseruantur; ibi certus locus, in quo illæ decenter, religiosèque recondantur, ad vnius, aut alterius formæ, infra primo loco descriptæ, modum, sacrarum Basilicarum Romanarum exemplo, extrui poterit.

22 In Ecclesiæ naui, quæ ampla sit, à latere Euangelij longèque à columnis, pilisvè naualibus, quattuor, aut quinque cubitis, suggestus struatur, magnitudine cubitorum item circiter quinque, isque quattuor columnis è marmore, aut è solido lapide confectis, altitudine sex, aut octo cubitorum suffulciatur, & sustentetur.

Super suggesti extructione armarium, vbi Sacrę reliquię reponantur, è marmore, aliove lapide, ornatè, & decorè fiat: quod intrinsecus tabellis nuceis, pretiosioribusve vndique vestiatur, sericoque ornetur, coloris, ex ritu Ecclesię, sacris illis reliquijs, quę recundendę sunt, accommodati: tum prętereà ostiolo constet, quod valuis, extrinsecùs ęre intectis, & serico eiusdem coloris intrinsecus ornatis, claudatur: ad quod etiam claudendum pessuli duo, seræ duę saltem, claues totidem, eęque singulę diuerso fabrili opere, adhibeantur.

A summa columnarum parte, loco suggesti plano, podium etiam extruatur cubito vno, & dimidio latum, tamque longum, prout est eius-

dem

dem ſuggeſti longitudo.

Quod podium à parte anteriori repagulum habeat: idque vel ex ęre fuſili, vel è ferro, vel è marmore, alioue ſolido lapide, vel è ligno, tornatili opere ſit.

Scalas nullas coclides, aliave forma habeat: ſed eę ligneæ geſtatorię tunc ſolum adhibeantur, cum ſacrę reliquiæ certis ſolennibus diebus populo oſtenduntur.

23 Si quę verò Eccleſię, non ſatis ampla magnitudine, reliquias inſignes, vt ſuprà habent; in earum ferè ipſo medio, propius tamen altari maiori, vel apud parietem qui in capite Eccleſię extrà capellam maiorem à latere Euangelij eſt, podium extruatur: quod parieti affixum, longè, latèque pateat, ad formam ſuperioris pręſcriptum.

In intima parte parietis, cui illud affixum, agglutinatúve eſt, armarium, in quo illę aſſeruentur, è marmore, aliove ſolido lapide, fiat: tabulis querneis, aut alterius generis, ad diuturnitatem accommodatis, intrinſecus circumueſtitum, ac ſerico item eius coloris, qui ex inſtituto Eccleſię cum ſanctis, quorum illę reliquię ſunt, conueniat, vndique ornatum, quod valuis ęratis, & ſeris duabus, ijſque diuerſis, vt ſuprà, claudatur.

Huic ſcala lapidea, ligneave, qua podium aſcendatur, accommodari poteſt, ſi modo à poſteriori parte armarij fieri commodum ſit vt Eccleſię ſpatium non impediatur, alioqui ſcala geſtatoria, vt ſupra adhibeatur.

24 Forma loci tertia hęc ſit: eaque in Eccleſijs reliquias ſacras habentibus, vbi nullus locus, ad primę, aut ſecundę formę, ſupra pręſcriptę, modum extructus eſt, aut extrui poteſt.

In capella maiori, intra eius ſcilicet ſepta, à parte Euangelij, armarium, quod ad altare maius verſus, vbi poteſt, recta ſpectet, ita latè, longè, altè, profundeque in ipſo pariete concauetur, prout ſacrarum reliquiarum, quę in eo aſſeruandæ ſunt, multitudo, ac magnitudo, poſtulat. Altè a pauimento capellę, ad ſolum ſuum vſque extructum ſit cubitis quattuor, intus tabulis vndique ſepiatur, tum aliquo panno ſerico eius coloris, qui ſacris reliquijs conueniat, circumornetur.

Benè muniatur, & claudatur valuis, ęre extrinſecus munitis, ijſque decentibus, ſera ſolida, duplicique claue, & vnaquaque fabrili opere diuerſa.

Quo in armario, ità ornatè inſtructo, Sacrę reliquię, vaſculis, loculiſve, incluſę, ordine recondantur.

25 Vaſcula quib recondantur, ex auro, argẽto, aut è cryſtallo, aut ex aliquo metalli genere ſint, eaq. artificio elaborata, atque inaurata, prout illę inſignes ſunt, & Eccleſię, ubi aſſeruantur, facultates ferunt.

Ea

Ea totidem sint, quot sanè illarum genera, quæ habentur, vt singulæ, binæve, aut plures, singulis vasculis distincto ordine separatim asseruentur; singula vela sint, quibus illa vasa integantur, eaque colore distincta, pro sacrarum reliquiarum, quæ in vasculis asseruantur, ratione.

Si quæ Sacræ reliquiæ eiusmodi sunt, quæ tenues non vascula maiora, sed loculos minores requirunt, ita recondantur.

Tabula sectilis, è nucea, ligneave alia, & pretiosiori etiam materia, vt potè eburnea, argenteave deligatur: quę fabri opere politè elaborata, tam latè, longèque pateat, vt ad vsum, cuius causa paratur, satis esse queat. In ea totidem capsulę, seu loculi, iique singuli trium vnciarum mensura concauentur, quot Sacrę reliquię recondendę, asseruandęve sunt.

Ij loculi vndique à parte summa paruulis coronicibus inauratis ornentur.

Hęc tabula, his loculis extructa, opere vitreo operiatur ita, vt singulis loculi vitro pellucido contegantur.

Quod vitreum integumentum, coronicis ligneę inauratę, vel pretiosioris etiam materiæ ornatu vndique muniatur: vt fixum firmumque hęreat.

26 Singulę sacræ reliquię serico taffetano duplici, ormesinove, aut aliquo serico pretiosiori, auro, argentove intexto inuiolatè recondátur, eo distincto serici colore, qui pro sanctę matris Ecclesię ritu, sanctis, vel Apostolis, vel Martyribus, vel Virginibus, vel Confessoribus, quorum reliquię ibi recondantur, conueniat.

27 Eę in quocunque loculi, armarij, vasculive genere reconditę sint; singulę, quarum nomina constant, inscriptionem in carta pergamena, patentibus litterulis expressam, earumque vnicuique vel potius serico, in quo illę singulę inuolutę sunt, affixam habeant: qua vniuscuiusque Sancti, Sanctęve reliquię, quę in ijs reconduntur, planè significentur.

28 Quę reliquię inscriptionem habent, non vetustate consumptam sed integram, & ex pręscripto instructionum nostrarum confectam; ità vt est, illa inscriptio retineatur, & conseruetur. Quarũ uerò inscriptiones aliqua ex parte exesę sunt, aut aliàs non ad pręscriptum factę, eę in carta pergamena rectè exaratę, renouentur.

4. De reliq. §. quæ reliq.

Quę nihil inscriptum habent: sed tamen constat quorum sanctorũ, sanctarumve illę sint; ijs singulis nomina propria inscribantur, ad instructionum pręscriptum.

Inst. Fab. lib. 1. c. 15. §. eo.

29 Si quę verò ex certis monimentis constat, quorum potissimum sanctorum sint, ita tamen inter se permixtæ apparent, vt diudicari non

queat,

queat, quę pręcipuè propriè huius, atque illius sancti sint; eę in vno eodemque loculo, vasculove recondantur: cui loculo, vasculove, singula eorum omnium eorum sanctorum nomina inscribantur, quorum reliquiæ in eo asseruantur.

Idem de inscriptione vasculive, loculive, in quo sacræ reliquiæ, quæ in eo asseruantur, inscriptiones quidem habent, at ab illis seiunctas, varièque ita permixtas, vt ijs ipsis adhibitis nulla distinctionis ratio iniri possit.

30 Rursus si quę sunt, quarum nomina non constant, in loculo vno recondantur, inscriptione etiam hac adiuncta: RELIQVIAE SACRAE, QVARVM NOMINA IGNORANTVR.

31 In Armarij item, vbi sacræ reliquię reconduntur, pariete etiam adiuncto, sanctorum pictura, religiosè, decorèque exprimatur, quorum insigniores præsertim reliquiæ in ea reconditæ, asseruantur.

32 Fiat virgæ duæ è ligno eburneo, aut, quod vocant, traxilio, aliòve genere decenti; ac tricubitales sint: quæ a summa parte, lamina argentea, exiguisque vncis binis constet, vnde fidelium coronæ precariæ appendantur ad sacras reliquias, vel potius earum vasa tangenda.

33 Quacunque deniq. in Ecclesia sanctorum reliquiæ, corporauè sũt, in ea loco cõspicuo, atq. illustri, utpotè in colũna capellæ maioris à latere Euangelij, aliove insigni loco, tabula, vel ænea, vel marmorea litteris grandiusculis incisa, firmiter parieti, columnęuè agglutinata, collocetur: in qua res tota de reliquiis ibi reconditis, breuiter, summatimq. narretur, extat etiam in cons. 4. decretum sequens.

Sanctorũ reliquiæ, præsertim insignes, & sacra corpora, sacraq. membra, quæ ex certis monumẽtis, in vlla quauis Ecclesia recondi constat, in tabula ærea, aut marmorea, lapideauè litteris incisa, quo accuratius memoria perpetuò conseruetur, diligenter, ordineque Episcopi cura, describantur: tum præterea in capellæ, maioris colũna, latereve, aut in gremio Ecclesiæ, loco aperto, ac perspicuo, ea tabella, parieti calce conglutinata, in omnium conspectu sit.

4. de reliq. §. eod.

34 Scripta tabulæ, & antiqua monimenta, ad illas spectantia, in earundem Ecclesiarum Sacristia, archiuioue reponantur, vbi tuto asseruentur.

35 Vniuscuiusque sancti, sanctæuè, cuius corpus, vel sacrę reliquię, pręsertim insignes, assumentur, vitę aut Martyrij historia, ex probatis authoribus breuiter collecta, ab Episcopo ante recognita, & comprobata in tabellam, aut in aliquem certum codicem, charta pergamena exarata, referantur. Qui.

36 Codex in Ecclesiæ Sacristia, certo loco diligenter asseruetur. Vnde

illa

illa autem vitę, breui narratione ex certis monimentis, antiquáue traditione, omnique alia, quę constet, ratione, exponatur deinceps, in extrema scilicet parte, ac paucis item uerbis, quo tempore, quoue, modo, sacrę illę reliquię eò translatę, uel reconditę sint.

37 Sacris autem reliquijs, si Sanctissimo Eucharistię Sacramento nó ita propè quidem eę collocatę sunt, ut illius lampade harum cultui satisfiat, lampas propria assiduè perluceat: nisi hanc impensam, nimia, & Ecclesię, & populi ęgestas Episcopi iudicio non patitur. Cęterum corporibus sanctorum, & reliquiis, Episcopi iudicio insignibus lampas omnino una semper colluceat. Vbi uerò plures, aut ex legato, seu alia obligatione, usuvè adhibeantur, aut pro reliquiarum ratione, uel Ecclesiæ amplitudine, facultatibusuè adhiberi Episcopus iusserit, id etiam seruetur.

38 Nè sacrę reliquię per laicos, etiam cuiusuis ordinis, dignitatis homines ullo modo tractentur: nec uerò tangantur, cum hoc sacrilegum ac minus propterea ferendum esse, sanctus Gregorius Pontifex scribat.

39 Cum uerò ab Ecclesiastici ordinis hominibus illę cum suis loculis, uasculisuè suscipiantur, uel populo ostendantur, uel in altari exponantur, uel in processionibus ferantur; primum illis thurificatio adhibeatur: sique in uia ferantur, tunc acoluthus, sacerdoti illas ferenti pręeat, qui item thurificet.

40 Ne passim omni tempore, sed certis tantum festorum dierum celebritatibus, utpotè in Natiuitate Domini, Epiphania, Pascha Resurrectionis, Ascensione, Pentecoste, & eiusmodi, festoque ipso die exponantur, ostendanturuè, quo illius sancti, cuius reliquiæ sunt, uel Ecclesię, in qua reconditę sunt, celebritas solemni, festoque officio agatur, tum pręterea quo die, ob aliquam causam Episcopus iusserit, cócesseritué.

1. de sanct. reliq. ven. 4. de eo. §. eo.

Ne temerè exponantur omnium oculis.

41 Nullo autem modo unquam illę ab operimetis, aut uelis nudæ ostendantur, exponanturuè.

1. de san. reliq. vener. 5. de Indulgétiis, & sac. reliq. §. eo.

Ex loculis uero, & receptaculis, ubi conditę sunt, nè educantur. Neuè quęstus gratia.

Ne sacrę reliquię in Ecclesię Sacristia reconditę, è loco, ubi asseruantur, ad ægrotos ullo modo exportentur, nè consuetudinis quidem pretextu.

4. de reliq. §. eo. 1 de sancta: si Reliq. ver. §. eo.

42 Cum in altari autem exponuntur, hæc seruentur. Primo in illis exponendis, processio per Ecclesia, ubi illę sunt, ab eiusdem clero agatur, certo luminum numero adhibito: prout etiam primo Concilio statuitur his uerbis.

Cum populo pietatis causa ostenduntur, lumina accenantur.

Rur-

Rursus idem præstetur, cum reconduntur.

A sacerdote, qui post Episcopum in illa Ecclesia digniorem sacerdotalem locum obtinet, nisi aliquando Episcopus ipse munus sibi obeundum censuerit, exponantur, & recondantur. 4. Ibid.

Isque superpelliceo, & stola, vel pluuiali etiam, pro reliquiarum, Ecclesiæve ratione indutus sit.

Dumque exponuntur, & item cum reconduntur, hymnus, vel de Apostolis, vel de Martyribus, vel de Confessoribus, uel de Virginibus canatur, prout sunt sancti, sanctorumve reliquiæ, quæ exponuntur: tum Antiphonæ, & alia eiusmodi ad rem accommodata, vltimoque loco, oratio de sanctis illis: si verò sanctus, sancta ve est, cuius proprius hymnus, Antiphonæ, oratiouè extet, illæ canantur.

Cum item exponuntur, de stato eo libro, tabellave supra præscripta, vniuscuiusque Martyrium, aut vitæ historia breuiter explicata, uulgari sermone grauiter in populi frequentia pronuncietur: ad quam rem præterea sacerdotis, de diuinis illorum sanctorum uirtutibus, cœlestiq. vita, & rebus per eos fortiter, ac mirificè gestis, grauitur, breuique tractantis, officium, vbi potest adhibeatur: quo ardentius populi, sacras reliquias spectantis, animi ad omne pietatis studium inflammentur.

Dum in altari expositæ sunt, candelæ, saltem quattuor, grandiores ac censæ ibi colluceant: ad earumque custodiam adhibeatur, qui semper assistat, unus, duouè, sacris maioribus ordinibus initiati, iique moribus probati, ac superpelliceo induti.

Horum uero clericorum, non laicorum opera, miuisteriove adhibito, liceat fidelibus pietatis, & religionis causa, calculorum coronis sacrarum reliquiarum uascula, loculosuè attingere, qua hora Episcopus concesserit.

Cum reliquiæ sanctorum non in altari exponuntur, sed è loco superiori, aliouè, in quo reconditę sunt, populo ostenduntur, omnis eadem ratio plenè seruetur, processione excepta.

In quibus autem processionibus illas, uel per Ecclesiæ, uel extra portari contigerit, debito cultu, apparatuuè ferantur ab iis, qui in Sacerdotio constituti, post Episcopum Ecclesiastica sacerdotali dignitate, Canonicatuuè aliis in illa Ecclesia præstant, nisi Episcopus id munus ipse obeat.

43 Sacras porrò reliquias, uno in alium locum transferri ne liceat, sine iusta, & legitima causa, & facultate scriptis ab Episcopo permissa.

44 Ne sine Episcopi concessu, facultateue litteris consignata, extra Diœcesim sacras reliquias, asportari, nec uerò quæ etiam aliundè allatæ sunt, intra diœcesis quoque fines, ab vna Ecclesia eiusuè Rectore, 5. De cultu Sanct. §. eod.

etiam de consensu Capituli, alteri Ecclesiæ donari; minus verò cuiquã Ecclesiastico, aut laico homini earum particulam aliquam priuatim cõcedi, tradi, donariue liceat, proposita excommunicationis pœna, quam subeat, tum is, qui dederit, concesseritue, tum ille qui acceperit, vel asportauit, etiam Ecclesiæ suæ nomine. Idque omne quod de reliquijs neque dandis, neque transferendis, hoc Decreto alijs præceptum est, vt Regulares etiam, atque exempti sentient, eos in Domino monemus.

Quarta Ibid. 45 Sicut sacrarum reliquiarum translationis memoriam, festa solenni ue celebritate fieri, religiosè, iam ferè ab initio nascentis Ecclesiæ institutum, perpetua Ecclesiæ consuetudine sanctè retentum est, ita, si quando sanctorum corpora, membraue, aut sacras reliquias, Episcopi iudicio insignes, transferri contigerit, vel ab vno oppido, vrbeue ad aliã; vel in ea ipsa etiam vrbe, oppidoue ab vna ad aliam Ecclesiam, id ritu solenni religiosoque cultu præstari oportet.

Itaque hæc decernimus.

Primum aliquot ante diebus si opus erit, aut certè, omnino pridie illius diei, quo sacræ reliquiæ transferendæ sunt ab Episcopo, alioue, vbi adhiberi potest, Ecclesiastica dignitate prædito, cui nominatim is id muneris dederit, accuratè, diligenterque recognoscantur, testibus aliis sacerdotibus grauioribus adhibitis. Quæ recognitio fiat, vt suprà diligenter conquisito omni monimentorum genere.

Recognitæ vbi sunt, ordine componantur, tum in arca duabus saltẽ, ac diuersis clauibus quarũ altera ab Episcopo, aut ab eo, quẽ ipse maluerit, asseruetur: inclusæque signo Episcopali obsignentur.

Dies translationis, tum in loco, vnde transferuntur, tum ad quem transferuntur, tum etiam quibus locis transeundum est; per parochos Episcopi iussu, Dominico die, vel festo proximè præcedenti nuntietur.

Idemque illis locis iubeatur coli, manè, saltem, vt dies festus, significetur etiam proximis ante diebus frequenti sono campanarum illius Ecclesiæ, ad quam translatio facienda est.

Pridie verò translationis, vespere significatio celebritatis detur solenni campanarum omnium vtriusque loci sono.

Eo die ieiunium à Clero Ecclesiæ, ad quam transferendę sint, seruetur: noctuque item arca cum sacris reliquiis, si commodè super altari Ecclesiæ, vnde trãsferendę sunt, si verò non potest, alio decenti loco collocata, & adhibitis præterea ad earum uenerationem sex saltem luminibus ab eodem Clero, & aliis item Ecclesiasticis hominibus, quibus Episcopus id iusserit, vigiliȩ fiant: statoque tempore nocturna iudẽ ritè de sanctis decantentur, quorum reliquiȩ transferuntur.

Mane quo die transferuntur, processio solennis, psalmis, hymnis, &

canticis

Canticis, omnique prece agatur, ad Ecclesiam, in quam translatio fit: vbi iterum illis recognitis, tum de eorum vita, deque historia sanctarum reliquiarum, olim eo loco reconditarum, de causis item translationis, ab Episcopo, vel ab alio, eius iussu, sermo apposité habeatur: nisi commodius censuerit Episcopus postea habendum inter Missarum solennia: deinde adhibita primum illi thurificatione, clero, & populo ostendantur: ab illis ijsdem debitus cultus, & veneratio tribuatur.

Transferantur autem inclusæ in arca, pro earum ratione, proque ritu Ecclesiæ decenter ornata, & vmbella præterea adhibita, vt Episcopus censuerit.

Arca vero humeris portetur à Sacerdotibus, qui digniores sint, et in toto clero, & in ea Ecclesia, ad quam translatio fit: illique vicissim, prout Episcopus iusserit, id onus subeant, sacris vestibus induti, tum capite aperto: præeant verò duo Acoluthi, semper thurificantes.

Clerici præterea aliquot, superpelliceo amicti, qui capite item aperto sint, lumina deferant, hincinde congruo numero, & ordine accensa: hæcque præter cereos, quos accensos reliquus etiam clerus, & populus, laicorumque hominum sodalitates, & cæteri, earum piè prosequentes, pro sua pietate manibus gestarint.

Verum si Episcopus in loco adest, ipse quoque cum sacerdotib. qui in Cathedrali Ecclesia, Sacerdotali dignitate præditi sint, canonicatumve sacerdotalem habentes, digniores sunt, humeros sacræ arcæ portandæ subijciat, idque saltem paululum, tùm initio, tum in fine processionis, quæ translationis causa agitur.

Cum vero arcã non portat, eam proximè subsequatur, reliquo omni clero præeunte.

Vasculo, quod ab vno ferri possit, reconditæ sacræ reliquiæ, ab Sacerdote item portentur, qui dignior est, cæteris etiam seruatis, supra mox præscriptis.

Vbi ad Ecclesiam ventum est, in qua collocandæ, recondẽdæue sunt, per Episcopum, aut per alium Sacerdotem, eius iussu, Missarum solennia celebrentur de sanctis, quorum translatio facta est: idque solenni ritu, nisi horæ tarditas impediat.

Peractis Missarum solennibus, certo loco benè septo, & clauso vt ne populus propius accedat, in altari exponantur, vbi per illum diem sint, accensis saltem sex luminibus, & adhibitis ad custodiam duobus sacerdotibus, vel vno saltem, alioque clerico in sacris ordinibus constituto: quorúm Sacerdotum cura sit, Sacras reliquias custodire, & earum arcam, aut loculos precatoriis fidelium coronis, quæ porrigentur, religiosè tangere.

E Confe-

Confecto translationis die, sub occasum solis constituto loco ab Episcopo, vel alio quem miserit, cum thurificatione, psalmis, hymnis, canticis, Antiphonisuè religiosè recondantur.

46 Translationis tabulæ, publicè à notario confectę, in librum, in Sacristia illius Ecclesię asseruandum referant, tum rei gestæ, litterę in ęre, vel marmore incisę in eo reliquiarum loco, ad perpetuitaté collocétur.

47 Corpora sanctorum, sacrauè membra, aut insignes sacrę reliquię, cum aliunde è loco longè remoto transferuntur, si vel nauigio vel curru vehuntur, illius locus, parsve, vbi pro vectione collocantur, piè ornetur, vna etiam, vel duabus pluribusuè lampadibus accensis. Si ad vectionem iumentum adhibetur, decenter item sternatur.

Quacumque illis transferendis iter sit, per vrbes, siuè per oppida obuiam solenniter procedatur: ita vt Psalmis, Hymnis, & Canticis illas, cũ clerus vniuersus, sacris vestibus indutus, religiosè excipiat; tum populus item, luminum numero, portarum, & viarum publicarum apparatu, religioso ornatu, pięque venerationis studio, & spiritualis lętitię significatione.

48 Dies translationis in vrbe, oppidum, aut saltem in Ecclesia, in qua collocantur, ut Episcopus iusserit, anniuersario Canonicarum horarum officio de sanctis celebretur, quorũ sacra corpora, reliquięuè eiusdem Episcopi iudicio insignes transferuntur.

Quod officium, vt solenniter, & cumulatè pręstetur, id prospiciatur, vt dies, quo celebritas translationis, agenda est, in feriam certam cedat, quę sanctorum, quorum reliquię translatę sunt, cultui dicari possit, vniuersè, vel, in ea saltem Ecclesia.

De Miraculis, nouis, nouisque reliquijs.

SVMMARIVM.

1 *Forma à Tridentino Conc. miraculis nouis approbandis, & nouis reliquijs recipien. præscripta ab Episcopo seruanda.*
2 *Episcopi quid agant, vbi quid pro miraculo euulgetur.*

Quartũ de Reliq. &c. §. eo. Sess. 25. de Inuoc. vener.

1 FORMAM à sacra Synodo Tridentina, miraculis nouis approbandis, & nouis reliquiis recipiendis traditam, Episcopi seruent diligenter in omnibus, etiam Regularium, & alijs exemptis Ecclesijs.

Ibid.

2 Nec verò patiantur, causa a se non cognita, & scripto probata, altare propterea erigi, aut imagines vllas

villas extra morem ornari, votauè, aut oblationes suspēdi, aut quicquam noui ea in re omninò geri. Sed quia plerumque fit, ut vulgi concursu, populique clamore, aliquid pro miraculo, aut sacra reliquia euulgetur, quod re uera non est, studeant hoc summoperè, ubi eiusmodi occasio se obtulerit, ut primis illis uulgi clamoribus piè obsistant, donec rei ueritas, legitimè comprobata, constet. Si quis uerò dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, uel omninò aliqua de ijs rebus grauior quęstio incidat: Episcopus, ante quam controuersiam dirimat, Metropolitani, & prouincialium Episcoporum in Concilio prouin. sententiam expectet, ita tamen, ut quemadmodum ab eodem Tridentino Concilio pręscriptum est, nihil inconsulto Sanctissimo Pontifice, nouum aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De Imaginibus sacris, & profanis, Deque pictoribus, & sculptoribus.

SVMMARIVM.

1 *Imagines Sacræ, quæ, & quomodo pingendæ.*
2 *Quæ historię pingi prohibentur.*
3 *Quę seruanda: quæque cauenda in imaginibus sacris.*
4 *Imagines, ut exprimendæ pro earum decentia.*
Earum habitus, ornatus, locus ab Episcopo inspiciendus.
5 *Sanctorum insignia apponenda.*
6 *Nomina quoque inscribenda.*
7 *Quæ ornatus causa illis addi non debeant; quęque liceat.*
8 *Quibus in locis non pingendę.*
9 *Pictores, & Sculptores conuocandi, docendique à quibus cauere debeāt in sacris imaginibus effingendis.*
10 *Ii, parocho inconsulto, Sacram imaginem non pingant.*
11 *Contrafacientes ut puniantur.*
12 *Interdicto ab Ecclesia plectēdi insolitam imaginem pingentes.*
13 *Rectores verò id permittentes, excōmunicatione, & mulcta feriendi.*
14 *Imaginib. effingendis, quę difficultatem habent, Episcopi iudicium a parochis requirendum.*
15 *Imagines, quę delendæ, uel corrigendæ.*
16 *Veteres renouandę: sordidæ delendæ.*
17 *Tabulæ pictæ, ob vetustatem, comburendæ.*
18 *Imagines sculptę, si deformatæ, sub pauimento collocandæ.*
19 *Imagunculę cereę profano ornatu compositæ, non permittendæ.*
20 *Eæ minimè vendendę. Ipsæque cuiusmodi sint.* 19

1. Quę seru. sunt in Sacr. Im effing. Ses. 25. de In uoc. ven. & reliq. sanctorũ.

1 CVM Sacrosancta Tridentina Synodus decreuerit, nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusque diligentiæ & curæ commendarit, vt in sacris effingendis imaginibus, nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præ posterè, nihil non rectè, atque ordine adhiberetur, illud in primis caueant Episcopi, nè quid pingatur, aut sculpatur, veritati scripturarum, traditionum, aut Ecclesiasticarum historiarũ aduersetur: nè cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur.

2 Historiæ quoque quibus neque Ecclesia, neque probati scriptores authoritatem vllam dederunt; sed sola vulgi vana opinione commẽdantur, effingi prohibeantur.

Instr. Fab. li. 1. cap. 16.

3 In Ecclesia, alioue loco, nè imago sacra exprimatur, quæ falsum dogma contineat: quæque periculosi erroris rudibus occasionem præbeat: quæuè Sacræ Scripturæ, uel traditioni Ecclesiæ, repugnet: sed quæ ueritati scripturarum, traditionum, Ecclesiarumve historiarum, matrisque Ecclesiæ consuetudini, & vsui conueniat.

Prætereà sacris imaginibus pingendis, sculpendisuè, sicut nihil falsum, nihil incertum, apocryphumuè, nihil superstitiosum, nihil insolitũ adhiberi debet: ita quicquid profanum, turpe, vel obscænum, inhonestum, procacitatemuè ostentans, omnino caueatur: & quicquid nẽ curiosum, quodq. non ad pietatem homines informet; aut quo fideliũ mentes, oculiq. offendi possint, prorsus vitetur item.

In illis autẽ, sicut sancti, cuius imago exprimenda est, similitudo, quoad eius fieri potest, referenda est, ita cautio sit, vt nè alterius hominis viuẽtis, vel mortui effigies de industria reprǽsentetur. Effigies prætereà iumentorũ, canum, piscium, aliorumve brutorum animãtiũ in Ecclesia aliove sacro loco fieri non debent, nisi historiæ Sacræ expressio, ex matris Ecclesiæ consuetudine aliter quandoque fieri postulat.

Effigies iumentorũ, canũ, aliorumuè brutorũ animaliũ in Ecclesia nè

ſanticum aliquid inhoneſtum, aut profanum in ea apparere nefas ſit, ex Tridentini Concilij ſanctione; idque planè etiam ſeptima Nicena Synodo œcumenica vetitum ſit.

4. & reliq. &c. §. eod.

Si verò hiſtoriæ ſacræ expreſſio, ex Sanctæ Eccleſiæ matris conſuetudine, aliter quandoque fieri poſtulat, hoc ſanè non vetatur.

Ibid.

4 Sacrarũ imaginum expreſſio, tota prototypi dignitati, & ſanctitati aptè, ac decorè corporis habitu, ſtatu, & ornatu reſpondeat.

Vt hæc omnia ad protypi dignitatem, & ſanctitatem apta ſint, & decora, atque ex imaginis inſpectione pietas excitetur; nulla uerò turpis cogitationis detur occaſio, vniuſcuiuſque, imaginis os, corpus, corporis habitum, & ſtatum, ornatum, & locum inſpiciendum curent Epiſcopi.

Inſt Fab. vt ſupra de decore ſacrarum Imaginum.

1. Quæ ſeruãda ſunt in ſacris imag. eſfin. §. Deinde.

5 Quæ præterea ob ſignificationem rei ſacræ, imaginibus ſanctorum appinguntur, eiuſmodi apponantur, quæ ex Eccleſiæ inſtituto aptè, decoreq; conueniant, vt corona, quæ ſicuti rotundi inſtar ſanctorum capitibus apponitur; palmæ in manibus martyrum, mitra, & baculus paſtoralis, quæ Epiſcopis dantur, & alia id generis; tum quod proprium eſt, ac præcipuum inſigne cuiuſque ſancti. In quibus omnibus diligentia adhibenda eſt, vt ex hiſtoriæ veritate, Eccleſiæ vſu, ac patrum præſcripta ratione exprimantur. Videndumque eſt, vt Chriſti Domini corona, à coronis ſanctorum diſtinguatur, crucis figura.

Inſt. Fab. vbi ſupra de inſignib. ſanctorum.

Hoc cauendum eſt item, vt eiuſmodi corona nemini apponatur, niſi quos Eccleſia canonizauit.

6 Nec verò alienum illud eſt, ut in multitudine ſacrarum imaginum, quæ in Eccleſijs exprimuntur, imaginibus minus notis, nomina ſanctorum ſubſcribantur, quod & ueteris conſuetudinis eſt, & ſanctus Paulinus illo verſu oſtendit.

Inſt Fab. li. 1. c. 16. de nominib. SS. iſcribendis.

Martyribus mediam pia nomina ſignant.

7 Parerga, vtpotè, quæ ornatus cauſa imaginib. pictores ſculptoreſve addere ſolent, nè profana ſint, nè voluptaria, nè delicioſa, nè denique à ſacra pictura abhorrentia, vt deformiter efficta capita humana, quæ Maſcharoni vulgo nominant, non auiculæ, non mare, non prata uirentia, non alia id generis, quæ ad oblectationem, delitioſumque proſpectũ atque ornatum effinguntur, niſi eiuſmodi ſint, quæ cum hiſtoria ſacra, quæ exprimitur, uerè conueniant: aut tabulæ votorũ, in quibus, & capita, & alia vt ſupra, ad eorum explicationem pinguntur. Ornamenta itẽ, indumentaue alia, quæ ſacris imaginib. appinguntur, nihil ineptum, nihil deniq. habeant, quod nihil parumve cum ſanctitate conueniat.

Inſt. Fab. vt ſupra de parergis, &c.

8 Nec uerò ſacra imago, etiam in Eccleſia humi exprimatur neque locis item uliginoſis, quæ picturæ corruptionem, ac deformitatem aliquo temporis ſpatio gignunt, effingatur: neque ſub feneſtris, vnde aliqua

Inſt. Fab. lib. 1. c. 16. de locis picturæ, &c.

pluuiæ gutta stillare possit: neque eo loci, vbi claui aliquando figendi sunt: neque rursus humi, sordidoque lutulentove vllo loco.

Quo loco ne historia quidem Sancti, Sanctæve exprimatur: nec verò vlla sacrorum mysteriorum figura: neque præterea vllus eorundem typus, significatiove.

4. de reliq. §. eod.

Quod de sacrosanctę crucis effigie, in Concilio prouinciali Tertio per nos sancitum est, itidem interdictum sit, sacras alias scilicet imagines, ac sanctorum, sanctarumve historias, sacrorumuè mysteriorum figuras, & significationes in vllo quouis humi strato, pauimento, aut loco sordido, etiam extrà Ecclesiam, insculpi, pingi, effingiuè.

1. Quę seru. sunt in sacr. imag. effing. §. eod.

9 Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini Concilij præscripto, vt cómodius Episcopi exequantur, conuocent suarum Diœcesum pictores, & sculptores, omnesque pariter doceant, à quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingendis: curentque nè illi, inconsulto, parocho, aliquam sacram imaginem publicè, vel priuatim effingant.

1. Ibid.

10. 11 Quod, si qui deliquerint, puniantur, tam ipsi artifices, quam ij quorum sumptibus, vel iussu effictæ erunt imagines.

4. de reliq. §. eod.

12 Pictoribus, & sculptoribus grauis mulcta, ac pœna etiam interdicti ab Ecclesia, Episcopi arbitratu proposita sit, si quid inordinatè, aut præposterè, aut tumultuariè accommodatum; si quid profanum, aut inhonestum finxerint, aut effinxerint, contrà eiusdem Concilii Tridentini decretum.

Ses. 25. de Inuoc. vener. &c. Ibid.

13 Rectoribus etiam Ecclesiarum, qui vllam sacram imaginem insolitam, contraque illius Concilij sanctionē, in suis Ecclesis etiam exemptis, poni permiserint, pęna, etiam excommunicationis, mulctauè constituta sit, arbitratu Episcopi, pro ratione culpæ irroganda.

1. vt su. §. eo.

14 Parochi verò Episcopo significent, quæ ille iudicarit in sacris imaginib. effingendis ad se propter difficultatem deferri debere.

1. ut sup.

15 Quod si quæ iam pictæ imagines, fictauè simulachra ob artificum temeritatem, aut inscitiam, eiusmodi fortasse fuerint, ut ferenda nullo modo videātur, ea curent Episcopi, doctorum etiam, & peritorū virorū Consilio adhibito, ut omninò deleantur, vel saltem aliqua ratione corrigantur.

4. de Reliq. §. eo.

10 Si quę sacræ tabulæ, imaginesve pictæ nimia vetustate, carie, situ, aut sordibus penè deletæ indecenti aspectu sunt; eas Episcopus, pia religiosaque pictura ab ijs, quorum interest, renouari iubeat; aut si id non potest, omnino deleri.

17 Ne tabulæ sanctorum imaginib. expressæ, vetustate contemptæ, in vilem, & sordidum, profanūque vsum conuertantur: sed, vt de altaris pallis, ac velis, temporis vsura penè confectis, Beati Clementis Pontificis, & Martyris decreto sancitum est, in ignem conijciantur: tum cine

res

res præterea, ne pedibus inquinentur, in pauimenti fossis collocentur.

18 Imagines quoque Sacræ sculptæ, si deformatæ sint, amoueantur, & sub pauimento Ecclesiæ, aut saltem sub cæmiterij solo collocentur.

19 Imaguncula illæ paruulæ, fictili opere effectę, si ita fuco, alioque apparatu concinnatę sint, vt Episcopi iudicio, vanitatem præ se ferre, aut offensionem præbere videantur, ad altare nè adhibeantur in posterū.

Votorum item tabulæ, donaria, ex cera fusiles imagines, & eiusmodi aliæ, quæ ad memoriam, vel recuperatæ valetudinis, vel periculi depulsi, vel beneficij diuinitus, mirabiliterque accepti in Ecclesijs, ex antiquo more, instituto que suspendi solent; cum sæpè falsò, indecorè, turpiter, superstitiosèque affingantur, in ijs ipsis exprimendis cautio sit, suprà præscripta.

Inst.Fab.ecc. lib.1.c.16.de tabulis uotorum.

20 Ne imagines ceræ, uoti causa, Ecclesijs, pijsq. locis oblatæ, vendi tari vllo modo possint; ac nè confractæ quidem etiam vetustate temporis, nisi concessu Episcopi in vsum Ecclesiæ conuertendæ.

4. de parochijs, &c. §. eod.

21 Cruces, & sanctorum imagines, solenniter, statisq. precib. ex Ecclesię ritu benedicantur. Ex instructionibus item fabricæ, de imaginum benedictione hæc habentur.

4.de reliq. §. eod.

Nec verò loci solum habenda ratio est, sed antiqui, Ecclesiasticiq; ritus, vt cum scilicet expressæ sunt sanctorum imagines, solenni benedictione, statisque precibus Pontificaliuè libro præscriptis, consecrentur.

Inst.Fab. lib. 1.c.16 d ritu bened. imagin.

22 Curet præterea, atque adeo efficiat Episcopus, vt & per se, & per alios, Theologiæ scientia peritos, ac illos in primis, qui illius interpretādæ, aut populi docendi munus, in vlla quauis Ecclesia quouis modo sustinent, fidelibus accuratè enucleateque exponantur, quæcumque & de sanctorū intercessione, inuocatione, atque cultu, & de sacrarū reliquiarum, imaginumque veneratione, & de historijs mysteriorum nostræ redemptionis, pictura, aliave similitudine expressis, eos instrui, docerique Tridentina Oecumenica Synodus iussit.

4. de Reliq. §.eo.

Ses.25. de Inuoc.§. ven. Sanctorum.

23 Aequissimum est, cum rationeq. pietatis coniunctū, sanctorum patronorum vniuscuiusque ciuitatis Prouinciæ huius sacris imaginibus Ecclesiā Metropolitanam splendescere: cum eorum etiam intercessionem, patrociniūve ibi diuinis Officijs, & Litanijs implorari moris sit. Quamobrem id cum in primis ad religionis cultum, cum ad eiusdem Ecclesię ornatum, splendoremuè prestetur.

6.de cultu sāctorum. §. 1.

24 In cubiculis omnibus, reliquisque domus locis frequentiorib. nè desit aliqua mago sacra.

Quartum de Epis. §. eod.

25 Proinde in gymnasio, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius sacrę imaginis appendatur, ad quam diebus singulis discipuli, statas preces facient.

5. Quę ad pd.&c. §. eo.

26 Et quoniam Christianorum hominum mentes facilè corrumpun-

3. De js quę partim ad ordinis sacramentum, &c. 5. eod.

tur, peccandi libidine inflammatę, ob rerum turpium, atque obscęnarum imagines, ideò illas effingi vetitum est constantinopolitanę synodi canone.

Itaque curet Episcopus, vt quicumque laici homines, id generis imagines habent, uel tabulis, vel parietibus, expressas, pro pietatis Christianę, cui addicti esse debent, studio, eas abijciant, vel planè deleant, vel ad honestatem reconcinnente.

2. tit. 2. decis. 28.

27 Cum Christianę pietatis rationi illud alienum sit ad ornatum templorum adhiberi ea, quę non modo religionem non excitant; sed intuentium mentes facilè illiciunt in fœdas, turpesque cogitationes: id propterea nè quis ad illa ornanda peristromatis, aulęisque vtatur, quę obscęnis figuris intexta sint; neque item pictas imagines, & signa adhibeat, quę vel ethnicorum hominum, vel aliarum rerum, loci sanctitati repugnantium formam, ac speciem prę se ferant.

28 In omni pręterea publicarum supplicationumve apparatu, quę obscęnarum rerum speciem ostendunt, ea nè adhibeantur.

De imagine sanctę Crucis, & Pilis structilibus in vijs publicis constituendis.

SVMMARIVM.

1 *Cuius insigne in frequentiorib. triuijs proponendum, certisuè alijs locis, & ex qua materia. Et eiusmodi.* 2.
3 *Humi exprimendum.*
4 *Statis precibus benedicendum.*
Sub capellæ maioris fornicato arcu proponendum. De Eccle. fabrica. 29.
Crucis adoratio feria sexta in parasceue qua hora in omni Ecclesia celebranda. De diu. off. 60.
Quaque animi humilitate, & corporis prostratione. Ibid. 61.

9. Quę ad sacramentualia, & sacram. gener. pert.

1 CHRISTIANAE pietatis ornamentum, in quo populum fidelem gloriari oportet, altare est cœlestis holocausti, sacrosancta illa arbor crucis, in qua auctor humanę redemptionis pependit Christus Dominus. Quamobrem ad Christianę religionis gloriam insignis admodum fuit ea veterum pietas, vt Crucis signum non in templis solum, sed domi, forisq. in parietib. ac vestibulis,

passimq; in Vrbe expressum appareret, tamquàm & præclarum populi Christiani trophæum, & clarissimum Diuinæ misericordiæ monimentum, & sempiternum denique testimonium, quo palam fieret, fideles cum inimicis Crucis Christi, Iudæis, Ethnicis, & Hæreticis nihil habere commune; sed contrà eos omnes liberè profiteri, quem colunt, Dominum Iesum, & hunc Crucifixum. Hoc igitur maiorum religioso exemplo, atque instituto, cuius etiam vestigia in hac Prouincia aliquot locis perspici licet, excitatus Episcopus, illud curet, vt hoc Sacrosanctæ Crucis insigne, vel ligno, vel lapide, vel, vbi commodè per facultates fieri potest, marmore expressum, in Vrbe, & Diœcesi sua, vbi triuia frequentiora sunt, publicè proponatur, atque erigatur: quò crebrius, perspecta ea Sacræ Crucis arbore, fideles sese erigant, tū ad summi mysterij, in ea peracti, gratam memoriam, tum ad ueram illam gloriam, ad quam Christo duce, populus fidelis, qui populus est acquisitionis, contendere debet.

2 Pilæ quædam structiles, in vijs publicis constructæ, cum sancta aliqua imagine, vel cruce, edito loco picta, aliove modo expressa, à superiori parte tectæ conseruentur, ne corruant. *4. de Oratorijs ĩ via sitis.*

Cureturque item, vt aliæ eiusmodi pilæ ad hominum pietatem excitandam certis congruis locis ædificentur.

3 Quod prætereà aliàs sancitum est, id pro Sacrosanctæ Crucis cultu, & veneratione seruari Episcopus iubeat, vt ne ea humi exprimantur, neve sordidis, & aliqua labe inquinatis locis. *Tertiū, ibid.*

Quod de Sacrosanctę Crucis effigie, in Concilio Prouinciali tertio, per nos sancitum est; itidem interdictum sit, sacras alias scilicet imagines, ac Sanctorum, sanctarumve historias, sacrorumve mysteriorum figuras, & significationes, in vllo quouis humi strato, pauimento, aut loco sordido, etiam extrà Ecclesiam insculpi, pingi, effingive. *4. de sacris reliq.*

4 Cruces, & Sanctorum imagines, solenniter, statisque precibus, ex Ecclesiæ ritu, benedicantur. *Ibidem.*

De Indulgentijs.

SVMMARIVM.

1 *Abusus quauis causa, in Indulgentias introducti, à Metropolitano ad summum Pontificem deferendi.*
2 *Concionatores Indulgentias populo non publicent, sine Episcopi concessu. 8.*
Principes, & Magistratus, curantes obseruari decreta Concilij Lateranen. contra blasphemos, quam indulgentiam acquirant.

De

1 EX præcepto sacri Concilij Tridentini collegimus, & cognouimus abusus omnes, qui in Indulgentias ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis causa in Prouincia Mediolanensi irrepserunt; vt Metropolitanus de ijs, ex sententia Synodi ad Summum Romanum Pontificem referat, cuius auctoritate, & prudentia constitutis ijs, quæ huic Prouinciæ nostræ expedire videbuntur, fideles salutarem indulgentiarum fructum piè, & sanctè percipiant.

Primum de pęnis, & aliis decr. in gñe. Sess. 21 ca 9. de Refor. & sess. 25. decr. De Indulgentij., &c.

2 Indulgentias populo ne publicent Concionatores, nisi de consensu Episcopi.

1. De prędi. uerb. Dei.

3 De sanctis indulgentijs tractatio, prout vsu venerit, accuratè in sermonibus item habeatur: vt & earum cœlestem vim, & pietatis officia ad illas consequendas necessaria, populus intelligat: seque propterea omni intima mentis, animiq; religione, & Christianę charitatis actionibus atque operibus, ad vberrimas, salutaresque earum utilitates assequendas diligenter paret.

4. de Indulgẽtijs, §. 1.

4 Id autem omne officium per parochos, & alios, quorum interest, præstari Episcopus iubeat, ijs præsertim instructionibus, quæ eo de genere, nostra in Concilio Prouinciali auctoritate confectæ, ad communem Prouinciæ huius vsum in lucem emittentur.

Ibid cũ seqq.

5 Quæcumque indulgentiarum, quæ olim, uel nuper cuiuis etiam Regularium, aut aliter exemptorum ecclesiæ perpetuò concessæ sunt, tabulæ, scripta, monimẽtave alia omnia eiusdem generis extant; ea ubi illa sint, siue in Vrbe, siue in Diœcesi, Episcopus studiosè conquirenda curet; tum illa conquisita, indeque summatim exscripta, in librum certum, eo nomine confectum, qui in Archiuio Episcopali asseruetur, diligenter, rectèque referri iubeat.

6 Quæ præterea indulgentiæ Vrbis, Diœcesisque suę ecclesijs in posterum perpetuo, uel ad certum tempus concedentur, ubi primum ad se, aut ad Vicarium Episcopalem, qui illas recognoscat, delatę sunt, eodem, aliove libro notentur, ordineq; deinceps describantur.

7 Singulę autem ecclesiæ quibus uel concessæ sunt, uel cócedentur, proprium eiusdem generis Codicem, in quo illę exscribantur, accuratè confectum, aut tabellá eiusdem generis in Sacristia habeant; illarum exemplari in Archiuio, vel in Sacristia asseruato.

8 Ne cuiuis Rectori Ecclesię, etiam exemptæ, quouis modo, neque ulli ordini Regularium, neque cuiquam Scholę, Confratrię, etiam Rosarij, & Crucesignatorum, locive pij Collegio, prętextu, causave, vel priuilegiorum, etiam antiquorum, vel indulgentiarum, quas sibi quouis modo concessas, etiam instar ecclesiarum, locorumque piorũ, Confratria-

5. de Indulgẽtiis, §. eod.

fratriarũve Vrbis Romę hẽt, liceat illas ipsas i suis ecclesijs ꝑmulgare.

Sess. 21. ca. 9. de Refor.

9 Sed, vt decreto Tridentino cauetur, per Episcopum adhibitis duobus de capitulo, illæ quotannis stato tempore publicentur, atque euulgentur.

Ibidem.

10 Eleemosynæ item, atque charitatis subsidia, quęcumque eo nomine, occasioneve à fidelibus offerentur, per eos ipsos colligantur; & Ecclesiæ, locove; cuius causa indulgentia concessa est, omninò attribuantur; idque gratis, ac nulla prorsus mercede.

Conc. Tridẽ. sess. 21. ca. 9. de Refor.

11 Ne indulgentiarum litterę, inscriptionesve, earum nomine exaratę, eo loco, ubi capsa ad eleemosynam colligendam apparata est, etiam extrà ecclesiam, proponantur, affigunturve, sed, vel in altari maiori, uel in alio, ubi indulgentię causa statio, oratiove constituta est.

12 Ac proinde statis ijs diebus, quibus Episcopus indulgentiam promulgandam decreuerit, cùm fideles ad eleemosynam Ecclesię, locove pio tribuendam, vbi illius indulgentię celebritas agitur, parochus, concionatorve excitabit, doceat simul diligenter, eius consequẽdę causa non esse necessario pręstitutam eleemosynę largitionem; vt cœlestem eum Ecclesię thesaurum, spiritaliaque munera exponi omnes intelligant non ad quęstum, sed ad peccatorum satisfactionem, & ad pietatis exercitationem.

Si vero aliquando, Episcopi concessu capsa, in quam eleemosyna fidelium conijciatur, palam ponitur; intus in ecclesia, loco longè ab altari, ubi Indulgentiæ statio agitur, decorè collocetur, de eleemosina verò seruetur ratio suprà pręscripta.

6. de Indulgen. &c. De Const. num. 30.

13 Quò uberiores ex orationis instituto fructus existunt, eo sæpius ad illius exercitationem fideles cohortandi sunt. Officium igitur Parochi sit, quò magis illos proposito spirituali dono alliciat, crebrò, cùm occasio tulerit, indulgentiam euulgare, iis concessam, qui orationi quadraginta horarum ordinarię, aut extraordinarię, Episcopi iussu expositę, uacauerint. Hoc officium, vt is pręstet indulgentię litteras unà cum hoc Concilio in fine edi volumus.

6. ibidem. De Constit. num. 42.

14 Idem præstet de indulgentia ijs data, qui in oratione, quæ dicitur sine intermissione, versabuntur. Idque ex litteris Pontificiis, infrà huius Concilij vltima parte eo nomine editis.

6. ibidem. De Constit. num. 47.

15 Idipsum pręterea sępenumero agat de indulgentia fidelibus data, qui uti fuerint in eleuatione Corporis Domini orauerint. Cuius etiam Indulgentię, litterarum monimenta, infrà eo nomine impressa sunt.

6. quę ad processi. pt. §. eo.

16 Supplicationibus publicis obeundis, fideles suę quique Ecclesię parochialis uexillo pręlato, vt frequentes ordine procedant, eos parochus sępenumero, prout occasio tulerit, accuratè moneat, valdeq; accendat,

cendat, dono, munereque indulgentiæ, quam Summus Pontifex Gregorius XIII. pro sua paterna charitate Prouinciæ Mediolanensi concessit: cuius Indulgentiæ Pontificias litteras in fine huius Cócilij sextu impressas, ob eam causam frequenter parochialibus suis euulget.

De Constit. num. 44.

Quò frequentiores item in concione sacra, in Missa maiori, Vesperis, & Completorio, præsentes adsint, iisdem Indulgentiæ litteris illos crebrò cohortetur, & moneat.

17 Indulgentiæ, cuius etiam litteræ in vltima parte huius Concilij editæ sunt, Congregationis nomine concessæ, singulis mensibus à Sacerdotibus foraneis, ex Decreto Prouinciali in singulos menses euulgentur, quo die missa illius Congregationis celebratur.

6. q ad Synodū, &c. §. eu. De Constit. num. 45.

18 Parochi præterea, quò magis, atque magis huius pietatis studium, exardescat, (vt scilicet oretur pro defunctis,) sæpè accurata cohortatione ad illius studium, vsumque perpetuum, parochiales suos inflammare studeant: & quò magis eosdem alliciant, indulgentiam proponant ijs concessam, qui sono campanæ moniti, atque excitati ad orationem, pro mortuis piè recitauerint Psalmum, De profundis; aut Orationem Dominicam, Salutationemque Angelicam ter dixerint: cuius Indulgentiæ Pontificias litteras, ut parochi aliquando de scripto euulgent, in fine huius Concilij loco suo impressas extare voluimus.

6. quæ ad funera, &c. §. e.

De Constit. num. 46.

19 Sanctissimus Pontifex Gregorius XIII. vt salutarem aliquam ægrotis medicinam afferret, certis Apostolicis suis litteris, Episcopis huius Prouinciæ auctoritatem dedit, Indulgentiæ ægris concedendæ, quos uel ipsi, uel eorum nomine alij visitauerint. Quæ litteræ, ut omnibus notæ sint, proindeque ægroti salutare medicamentum contriti, & confessi capiant ex visitatione Episcopali, illæ à parocho, prout usu venerit, studiose, accuratèq; euulgentur.

6. de visit. infir.

De Constit. num. 48.

De actionibus, & repræsentationibus sacris.

SVMMARIVM.

1 *Actiones, & repræsentationes Passionis Domini non agendæ.*
2 *Passio Saluatoris ut exponenda.*
3 *Repræsentationes martyrum itidem probibitæ.*

1 QVONIAM piè introducta consuetudo repræsentandi populo venerandam Christi Domini Passionem, & gloriosa martyrum certamina, aliorúq; Sanctorú res gestas, hominum peruersitate eò deducta est, ut multis offensioni, multis etiam risui, & despectui sit; ideò statuimus.

Vt

2 Vt deinceps Saluatoris passio, nec in sacro, nec in profano loco agatur. Sed doctè, & grauiter eatenus à Concionatoribus exponatur, vt, qui sunt vberiores concionum fructus, pietatem, & lachrymas commoueat auditoribus, quod adiuuabit proposita Crucifixi Saluatoris imago, cæterique pij actus externi, quos Ecclesiis probatos esse Episcopus iudicabit.

3 Item Sanctorum martyria, & actiones ne agantur; sed ita piè narrentur, vt auditores ad eorum imitationem, venerationem, & inuocationem excitentur.

De Magicis artibus veneficijs, diuinationibusq; prohibitis.

SVMMARIVM.

1 *Magia prohibita.*
Magi, & Maledici } è societate fidelium exterminandi, ac puniendi.
2 *Diuinatio vetita, Diuinatoresq; coercendi, & eijciendi.*
3 *Eos consulentes, auctoresque consulentium puniendi.*
4 *Annuli ad superstitiosos, & magicos vsus vetantur.*
5 *Astrologorum licentia, & eorum, qui illos consulunt, coercetur.*
Veneficijs, & fascinationibus matrimonia impedientes excommunicati. Quæ ad sacr. matr. pert. 46.
Illis etiam soluendis verba improbata adhibentes, excommunicati. Ibidem.
Consilium quoque mandatumve adhęc dantes, eandem censuram incurrunt. Ibid. 47.

Primum, de Magicis artibus, &c.

1 MAGOS, & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus verbis occultis mētes hominum perturbare, morbos inducere vel expellere; corporum figuram, & constitutionem immutare, uentis, tempestati, aeri, ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent, aut alijs pollicentur: cęterosque omnes, qui quouis artis magicę, & veneficij genere pactiones, & fœdera expressè, vel tacitè cum dæmonibus faciunt; Episcopi acriter puniant; & è societate fidelium exterminent.

2 Deinde omnem diuinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguiū, & lineamentorum corporis inspectione ex sortibus, somnijs,

ſomnijs, mortuis, alijsque rebus, quibus per dæmonum ſignificationẽ incerta pro certis affirmãtur, futura prædicere furta, theſauros abſcon ditos commonſtrare ſe poſſe profitentur, & huius generis reliqua, per quæ curioſorum, & imperitorum hominum mentes facilè decipiuntur, coerceant, & eijciant.

3 In eos etiam, qui huiuſmodi diuinatores, ſortilegos, coniectores, ariolos, & cuiuſuis generis magos de aliqua re conſuluerint, vel vt con ſulerentur cuique auctores, adiutores, hortatoresve fuerint, vel eis fidem habuerint, ſeuerè animaduertant.

4 Si quis etiam annulos, vel aliud ad magicos, vel ſuperſtitioſos vſus fecerit, aut vendiderit, graui pœna afficiatur.

5 Aſtrologi, qui ex Solis, Lunæ, & aliorum aſtrorum motu, figura, & aſpectu de hominum actionibus, quæ à libero voluntatis arbitrio proficiſcuntur, certo aliquid eventurum affirmant, grauibus pęnis plectantur. Quæ pœnæ etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiuſmodi rebus detulerint.

Denique pœnas ſumant Epiſcopi de ijs omnibus, qui in itineris ſuſceptione, aut cuiuſuis rei inſtitutione, vel progreſſione dies, tempora, & momenta obſeruantes, quadrupedum voces, auium garritum, aut volatum notantes, ex occurſu etiam hominum, uel pecudum, ſuſcipiendi operis fœlicitatem augurantur.

De Superſtitionibus.

SVMMARIVM.

Superſtitionum cauſa Eucharistia, ſacrisve rebus abutentes, ab Epiſcopo abſoluendi. De Confeſſario, num. 22.

1 Parochi &
2 Confeſſarij } *cura in ſuperſtitionibus euellendis.*

Superſtitionis cauſa nihil in feretro, &c. apud mortuum ponendum, De funeribus, & exequijs. 8.

Quartũ, de Superſtitionibus.

1 QVANTVM in religione ſtabilienda, atque augenda laboris ponendum eſt, tantum in ſuperſtitione, ex hominum mentibus euellenda, curæ, ac diligentiæ eſt impendendum. Quare parochi diligenter ei rei inuigilent: ac ſi quod ſuperſtitionum genus in ſuæ parochiæ hominibus animaduertant, id ſemper ante proximam Synodum, tempore, quod Epiſcopus præſtituerit, ad illum in

ſcriptis

ſcriptis deferant, vt ei malo occurri opportunè poſſit.

2 Confeſſarij quoq; diligentes in eo genere ſe prę ſtent, inueſtigétq; num pęnitentes aliquod remedium valetudini, aut vulneribus adhibeát; quod non à medica arte, & cognitione, ſed à ſuperſtitione profi ciſcatur: tum prætereà, num tempora, aut loca, aut quid eiuſmodi; ſuperſtitioſa opinione obſeruent: & quos ea in re peccare nouerint, grauiter obiurgent; & ab eiuſmodi vano ſenſu, atque errore deterrere, & auertere conentur.

De Blaſphemia.

SVMMARIVM.

1 *Blaſphemandi temeritas coercetur.*
2 *Clericus palam Deum, et Sanctos blaſphemans, qua pœna puniendus.*
3 *Laicus, vt etiam plectendus.*
4 *Deum, & Sanctos occultè blaſphemans mitius puniendus.*
5 *Blaſphemo in foro conſcientię, grauis pœnitentia imponenda.*
6 *Blaſphemi accuſandi: ſerui domo eijciendi.*
7 *Principes, & Magiſtratus hortantur ad ſeruandum decreta contra blaſphemos; & quid ob id lucrentur.*
Eos accuſantibus indulgentia tributa. Ibid.
Indulgentia ipſa ſæpè à parocho, & Concionatore denuncianda. Ibid.
8 *Iudices non caſtigantes blaſphemos, quibus pœnis ſubijciantur.*
Quando ad Confeſſionem, & Communionem blaſphemi non admitten di. De Euch. in eccl. adm. 11.
9 *Vt blaſphemiæ occurratur, Sodalitas nominis Dei inſtituenda: quæq; eidem ſodalitati Indulgentiæ conceßæ. De Conſtitut. 7.*
Quæ etiam pœnæ contra blaſphemos, & Conſtit. Pij V. propoſita. De Conſtit. num. 11.

Primum de Blaſphemia.

Seſs. 9. tit. de Refor. Cur.

1 BLASPHEMIAE impudentia, & impietas eo prolapſa eſt, vt in ea coercenda vix ſatis diligentiæ adhiberi poſſe uideatur. Itaque ſacris concionibus, & Pontificũ decretis, maximè verò ijs, quę Leo X. in Lateranenſi Concilio decreuit, innixi hæc mandamus.

2 Vt quicunque Deo palàm, ſeu publicè maledixerit, contumelioſiſq; aut obſcœnis verbis Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vel glorioſam Virginem Mariam, eius matré, expreſsè blaſphemauerit; ſi clericus ſit, primum fructibus vnius anni beneficiorum Eccleſiaſticorum, quæcumq; habuerit, mulctetur. Si iterũ in eo peccarit, eo

rit, eo beneficio, quod habet, priuetur; & si plura obtineat, eo priuetur, quo ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates, ac beneficia omnia, quæcumque sibi fuerit, eo ipso amittat, ad eaque deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit.

3 Si verò laicus fuerit; primùm, aut etiam secundo, pecunia mulctetur, ex præscripta in eodem Concilio ratione: tertio grauem pœnitentiam publicè agat, eo modo, quo à sacris Canonibus præscriptũ est.

Innouationẽ ac auctionem pœnæ, uide ĩ Bulla Pij V. cùm primũ, inf. de Constitutio. nu. 11.

4 Qui verò Sanctos blasphemauit, aut in Deum, & gloriosam Virginem Matrem maledicta; non tamen palam, aut publicè, contulerit, mitius aliquanto iudicis arbitrio puniatur.

5 In foro autem conscientiæ, ei, qui blasphemiæ reus fuerit, grauem pro modo culpæ pœnitentiam confessor imponat.

6 Qui blasphemantem audierit, si possit sine periculo, asperius obiurget; omninò autem intra triduum eius nomen ad iudicem ecclesiasticum, vel secularem deferat. Si plures simul audiuerint, singuli idem faciant; nisi inter eos conuenerit, vt unus pro omnibus eo fungatur officio. Quòd si domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut ministros audierint blasphemantes, semel monitos, si iterum in eo genere peccarint, domo eijciant.

7 Principes autem, & Magistratus, per Dei gloriam, quæ blasphemia maximè violatur, obsecramus, vt hæc omnia diligentissimè seruari studeant, vberrimam piæ curæ à Deo mercedem expectantes, præter decem annorum indulgentiam, quam Leo X. in eodem Lateranensi Concilio, & ipsis, & iudicibus, & deferentibus elargitus est.

Sess. 9. de ref. Curiæ. 3. quę ad Cõcion. pt. §. e.

Parochus & Concionator sæpè, prout opus esse animaduerterit, illam decem annorum indulgentiam edicat, ac denunciet, quam Sũmus Pontifex Leo X. in Lateranensi Concilio toties cuiuis concessit, quoties aliquem blasphemantem accusarit.

8 Quòd si seculares iudices, quòd minimè futurum speramus, blasphemiæ conuictos, iustis pœnis non affecerint; sciant iidem pœnis, quas de sontibus sumere neglexerunt, ex eodem Concilio se teneri.

1. de blasphe. in fine.

9 Vt detestabile blasphemiæ scelus, quàm diligentissimè fieri potest, tollatur, prætérea, quę superiori Concilio Prouinciali sancita sunt, id Episcopi studeant, ut in sua quisque Vrbe, & Diœcesi, hominum, qui zelo religionis accensi sunt, sodalitatem Dei nominis instituant, præscriptis eidem sodalitati regulis, vnà cum Indulgentijs in Bulla expressis, quam fel. record. Pius IIII. eius rei causa confecit.

2. titu. 1. Decreto 3.

De Festorum dierum cultu.

SVMMARIVM.

1 *Festi dies colendi.*
2 *Festis diebus seruilia opera, atque infra notata vetantur.*
3 *Nundinæ, emporia, mercatus.*
4 *Contractus, rerum medicinalium, & necessariarum exceptis, & his seruatis conditionibus.*
5 *Officinæ apertę.*
6 *Collectæ, Taleę.*
7 *Librorum, imaginum, signorum venditiones.*
8 *Ad aleæ vsum pertinentia.*
9 *Tonsoribus, pistoribus, sutoribus, calcearijs, & alijs opificibus certa præscribendę regulæ.*
10 *Choreę quoque, saltationes, tripudia.*
11 *Commessationes.*
12 *Comędię, ludi scenici, theatrales, hastiludia, ludi equestres, &c.*
13 *Circulatorum spectacula.*
14 *Tortura reorum.*
15 *Testimonium, tam in ecclesiastico quàm sęculari foro.*
16 *Arborum incisio, erectioque Calendis Maij.*
17 *Contrafaciẽtes arbitrarijs pœnis, tam decretis prouincialibus, quàm Pij V. Constitutione puniendi. De Constit. 11.*
18 *Quibus actionibus diebus festis incumbendum.*
19 *Parochi, & Concionatoris officium in admonendo populo, vt diem festum vtiliter traducat.*
20 *Modus ritè festi diei consumendi pręscriptus.*
21 *Epi officiũ in occupãdis fidelibus, ut se abducãt à profanis actionib.*
22 *Festis diebus nullus iter faciat Missa nondum audita.*
23 *Ecclesiastici à domo, & ab ecclesia sua nõ discedãt, nisi ob vrgẽtẽ cãm.*
24 *Principes, & Magistratus, quibus diebus ad Cathedralem cõueniant: eaque in re Episcopi officium.*
25 *Dies, veteri instituto, votove colendi, ab Episcopo inuestigandi.*
26 *Vota item, piæque consuetudines obseruandæ.*
Eiusdem Episcopi, ijs obseruandis, quæ cura. 28.
27 *Monimenta festorum dierum, et piorum institutorũ, quæ in Archiuio Episcopali, & quæ in Ecclesia parochiali assumenda. 30.*
29 *Vigiliæ, festiq; dies obseruandi, in Synodo decernendi, atque in Calendarium referendi.*
30 *Ii, Dominico die publicandi: docendumq; quid vigilijs, festisq; colendis, agendum.*

31 Quæ etiam pia opera infrà hebdomadam præstanda, quæ stationes, & indulgentiæ publicandæ, quæ orationes, processiones, et anniuersaria agenda, quæque alia à parochis seruanda ipsis diebus festis.
32 Sancti, Sanctæve, cui parochialis Ecclesia dicata, vigilia, festumque agendum, & quibus officijs celebrandum.
33 Eiusdẽ Sãcti, Sãctæve vita, & gesta, post Vesperas, pronuncianda.
34 Vitæ Sanctorum, qui in vrbe, & diœcesi coluntur, vno libro ab Episcopo contexendæ.
35 Festo die Sancti, cuius reliquię adfuerint, quid agendum.
36 Festi dies edicto Episcopali sanctificandi, à Regularibus ẽt obseruãdi. Eorumque Tabellæ in Sacristia etiam à Regularibus retinenda.
37 Ieiunia quoque ab eisdem obseruanda.
38 Festi dies, & celebritates, & quæ alia in librum referenda.
39 Liber is, singulis mẽsibus ad episcopum afferendus: à quo quid propterea agendum.
40 Eorum dierum corruptelę ab Episcopo corrigendæ, & qua ratione.
31 Ieiunium in festum incidens, nihilominus obseruandum.
Quibus festis diebus, templa, ecclesiæve decentius ornandæ. De ornatu ecclesiarum, num. 10.
Festus dies Ecclesiæ Monialium, non magnifico apparatu celebrandus. De eccle. Monial. 28.
Neque tunc admittendi Musici, nec figuratus cantus. Ibid.
Vt certis festis, & tpibus solennibus in vrbe, & oppidis habitent rusticãtes, parochi cura. De sanctę Euch. in eccle. administr. num. 4.

1 MAXIMAM in eo diligentiã, ac studiũ Epi ponere debent, vt dies festi, piè, sanctèq; obseruentur ab oĩbus. Cum enim ij potissimũ ad celebrãdas Dei, & Sanctorũ laudes salutariter instituti sint, curandum est etiam diligenter, vt ne ijs ipsis quisquam ad diuinã offensionem, & animæ suæ perniciem abutatur.

Primum de festorũ dierũ cultu. Conc. Tridẽ. sess. 25. de delect. ciborum &c.

2 Prohibeant igitur ij, ne illiberales artes exerceantur, aut ullum opus fiat eo tempore alienum, *Quæ sequuntur infrà dicentur.*

3. de fest. dierum cultu. sess. 25.

Sacrosancta Tridentina Synodus cum statuit, fideles religioso festorum dierum cultu abuti non debere ad comessationes, ad luxum, & lasciuiam, tum pastores omnes vehementer in domino obtestata, debitam, sanctamque eorundem obseruantiam pastorali diligentię magnoperè commendauit. Quamobrem primo Prouinciali Concilio, de illorum cultu quamuis à nobis sancitum sit: tamen hac Constitutione, eo ipso de genere diligentius decernendum censui-

Sess. 25. decr. de inuo. Sãc. Sess. ead. dec. de delec. cib. Primum, p. 1. de fest. dierũ cultu.

censuimus; cùm ea sint morum corruptelæ, is deprauatus usus ab omni, & diuina, & humana lege alienus, vt Deo dicati dies, sanctisq; rerum officijs cõsecrati, ac Spiritusſancti doctrina instituti, tum ad recolenda diuina beneficia, tum ad honores debitos Sanctis tribuẽdos, ad eorumq; vitę imitationem excitandam, non modo, ut oportet, sanctè non colantur, sed, quod grauissimũ est, nefariè violentur, operibus, officijs, rerumq; actionibus, ab eorum cultu, & pietatis Christianę studio alienis. Itaq; in maxima hac offensione, nos sacrę illius Synodi auctoritate, Canonum iure, Summorũ Põtificum sanctionib. & Pij V. Pontificis Constitutione, eo nomine edita, Patrum item institutis, tum ipsis Imp eratorijs legibus adducti, edicimus; vt ne quid seruilis operis sacris ijs diebus qui Sanctæ Matris Ecclesię instituto, aut vniuscuiusq; loci consuetudine, votove publico coluntur, fiat; nec quicquam deniq; quod in illis agi, geri, fierive non liceat.

Sess. 25. Const. Pij V. de obser. fest. edita 1566.

Et quoniam in ijs, quę sequuntur, maximè peccatur, hęc nominatim vetamus.

3. ibid. §. eo. 3 Ne ijs diebus nundinę, emporia, mercatusve agantur: ne quicquã prętereà fiat, exerceaturve, qđ ad earũ nundinarum, vel mercatus apparatum pertineat, etiamsi in diem proximè sequentem, illæ cadant.

1. ibid. §. eo. Ne fiant nundinę, sed quę festo die fieri consueuerint, in antecedentem, vel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur.

3. ibid. 4 Ne contractus ulli cuiuſuis generis sint, neve ullę rerum exequutiones fiant; nisi cum iure nominatim permissum est.

1. ibidem. Nequid ematur, aut uendatur, pręter id, quod ad uictum illius diei, vel ád ægrotorum curationem necessarium sit.

3. ibidem. Ne quas res ad uictum necessarias, uendi licet; illę propè Ecclesias, in eorumve conspectu uenales proponantur.

Neque earum ipsarum rerum, pręter quam panis à Sole aut pluuia defendendi causa, in foro, locisve publicis tentoria, rastrave sint, quibus illę exponantur.

Neque earũdem rerum occasione, causave officinę apertę ullo modo sint: sed eárum ostiolum paruulum patens sit licet, reliqua omni parte clausa. Quo in genere prętereà Episcopus, illarum rerum venditioni certam horam, & modum prę scribat; ne ex uenditione aliquid existat scandali, offensionisve, aut occasionis, qua distrahantur homines à diuinis officijs.

1. ibid. §. eod. 5 Ne officinę, aut omninò, aut aliqua ex parte apertę habeantur.

Pro officinis apertis, rebusve uenditis, si filius famulus, ministri, deliquerint, etiam pater, dominus, & artifex pœnam subeant.

3. ibidem. 6 Ne collectę, taleęve in oppidis, pagis, uicis, ut ex deprauata cõsuetudine quibusdã i locis factum est, festis diebus exigantur, præsertim, quo

quo tempore, vel sacra fiunt, vel concio habetur, vel processiones, vel alia diuina officia celebrantur, vel scholarũ doctrinæ Christianæ exercitationes aguntur. Nec verò vllo prætereà vmquam die in Ecclesia, in cœmeterio, atriove ecclesiæ illas exigi liceat.

7 Ne libri, imagines, signa, & alia id genus vsquam venalia proponantur, aut circumferantur.

8 Ne quę ad aleæ lusum pertinent, neque laruę itidem, nec vestes ad personatorum hominum vsum vendantur, vel locentur.

9 Tonsoribus prætereà, pistoribus, sutoribus, calcearijs, aliisq; eiusmodi, & reliquis item opificibus, quibus præscribi oportet, Episcopus certas regulas præscribat, ne deinceps dierum festorum cultum violent, in quo maximè peccare plerique solent.

10 Quoniam autem vsu iam hac in prouincia nimis compertum est, deprauatis his temporibus, & moribus, ad choreas, trepudia, saltationes, & id genus alia numquàm ferè conueniri sine multis, & ijs quidẽ grauissimis Dei offensionibus; idque cum ob turpes cogitationes, obscęnè dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & perniciosas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuò coniunctas, tum propter cædes, rixas, dissidia, stupra, adulteria, aliaque mala plurima inde consequentia quam sæpissimè: his tot offensionum, & peccatorum seminarijs locum dari, ijs præsertim diebus, qui dies propitiationis sunt, & ijs illis diebus fideles plerosque, nefarijs illis Sathanæ blanditijs illectos, à diuinis officijs, religiosis supplicationibus, lectionibusque sacris abduci, aueruque rudes à percipiendis fidei rudimentis, aliosque ab alijs Christianæ pietatis officijs, in quæ eo tempore religiosè incumbendum est, abstrahi, & amoueri, hoc certè grauissimum est in conspectu Dei, & Ecclesiæ. Quare festis ijs diebus saltem horis, quibus diuina celebrantur officia, interdicimus ne saltationes, tripudia, choreæ ducantur, aut fiant.

Choreæ, & saltationes in vrbibus, suburbijs, oppidis, vicis, aut vsquã omninò ne agantur. 1. de fest. dierũ cultu, § c.

11 Prohibeat verò diligenter Episcopus, atque omninò efficiat, vt nõ modo nõ saltationes, & choreę, verùm ẽt ne eo nellationes in honorẽ Sanctorum, ludi, aliæve profanę actiones, ab eorũ festorũ dierũ, & piorum institutorũ cultu alienæ, vllo quouis modo, ẽt illorum prętextu, occasioneve introductæ, publici ijs ipsis diebus fiant. 3. de fest. dierũ cultu, § c.

12 Ne item comœdiæ, ludi scenici, vel theatrales, hastiludia & alia cuiusuis generis spectacula agantur. 3. Ibid.

Ne ludi equestres, certamina, aut alia ludicra, & inania spectacula adhibeantur. 1. Ibid.

13 Ne circumforanei circulatores, & id generis nebulones, pręstigias 3 Ibid.

 suas,

ſuas, inaniaque ea ſpectacula agant, neq; quicquam omninò uendát, ne medicamenti quidem prætextu.

Primum, p. 2. Commun. de rat. diuin. off. § eo.

Epiſcopi ne patiātur circulatores, circū foraneos, & id fallax hoīum genus tempore diuinorū officiorum in foris, & plateis eccleſiarum ver ſari, vt ne populus illecebris eorum artificij ab eccleſiis euocatus, ſalutares cogitationes abijciat.

4. de ferijs, §. eod.

14 Rei ne feſtis diebus, diuino cultui dicatis, torqueantur, ſi modò criminis atrocitas aliud non poſtulet.

Ibidem.

15 Ac ne teſtes quidē ijs diebus teſtimoniū dicāt, ēt ſi feriali die iurati id ſint, niſi in cauſis, in quib. licet eiſdē diebus iuſiurandū illis deferri.

Id omne ſanè Epiſcopus, cùm in Epiſcopali foro, tum in ſęcularibus iudicijs caueat, vt ſeruetur.

c. quę ad dies feſtos &c. §. e.

16 Calendis Maij, qui dies Sanctorum Apoſtolorum, Philippi, & Iacobi ſolennitati conſecratus eſt, eum prauum vſum paſſim in prouincia noſtra retineri ad nos perlatum eſt, vt inciſę arbores frondeſcētes, per vrbes, oppida, vicos, & pagos in plateis, ac triuiis ludibundo ſpectaculo erigantur.

Id porro graue, atq; eiuſmodi eſſe animaduertimus, vnde peſtiferū quoddam ſeminarium exiſtit non paucorum malorum, cùm quidam homines illius ridiculæ actionis cupiditate, atque uoluptate prolapſi, Miſſæ ſacrificio adeſſe, eo die feſto, pernicioſè negligant, tum arbores alienas, ſæpeq; in prędijs eccleſiaſticis conſitas, furtim per vim, atque iniuriam pręcidant. Hinc illa manant conuitia, rixæ, contentiones, iniurię, odia, inimicitiæ, & aliquando cędes. Accedit præterea tum uulgi clamor, tum bellicorum inſtrumentorum vehemens ſtrepitus, quo diuina officia, ſacręve conciones valdè perturbantur; & comeſſationes deinde, & compotationes fiunt, quibuſcum ebrietates, obſcœnè dicta, inhoneſtę actiones, pernicioſę ad omnia opera carnis illecebrę, & alia plurima mala ꝑpetuò coniuncta ſunt, non ſine noīs Chriſtiani iniuria. Nos igitur, & ſacrorū canonum iure, & ſacroſanctis ſanctionibus, & Concilij in primis Tridentini decretis, quibus corruptelas à pietatis Chriſtianę vſu, & à dierū feſtorum pręſertim cultu alienas, omni paſtoralis vigilantiæ officio tolli iuſſum eſt, & noſtrę ēt curę, officijq; munere adducti, tantæ, tamq; publicę offenſioni occurrendum cenſuimus. Quare Eṗs, tum pœnis, quouis iure ſancitis, in eos animaduertat, qui in ea occaſione diem illum feſtum, vel opere ſeruili, vel alia actione, illius rationi, ſanctitatiq; aliena, violarint: tum prętereà expoſitis grauiſſimis peccatis, & cōmōſtratis detrimentis, ac damnis, quę plurima inde animę, corporiq; eueniunt, fideles ſibi in curam traditos, à re illa ꝑnicioſa, quę tamquam gentilitię ſuperſtitionis ſpeciē quandam exhibet, oī Eṗali cohortatione, & officio reuocare ſtudeat ad oēs partes religioſi

cultus,

cultus, quo eorum Apostolorum dies festus illis Calēdis coli, sanctifica riq; debet. Ac proinde quidem, abiectis illis ludibundis spectaculis, quę turbulenta illa pręcisarum arborum erectione, voluptario quodā, profanoq; clamore, ac multiplici strepitu agebantur, fideles pietatis opera diligentius amplexi, eum diē festum de ecclesię more celebrent, hymnis, canticis, supplicationibus, processionibus, alijsq; sanctè agēdi officijs. Arborum pręterea loco, excitati imitatione Sancti illius Apostoli Philippi, qui pro Dei gloria Cruci affixus est, Sacrosanctum arborē Crucis, in qua auctor humanę Redemptionis pepēdit Christus Dñs, tantò religiosius locis conspicuis publicè erigant, quantò inutilius olim profanas eas arbores frondescentes erexerint.

Atqui in omni re hac efficienda, atq; exequenda Episcopus, si quando usui erit, Magistratuum etiam laicorum, auxilium, opemq; implorabit, prout expedire censuerit.

17 Qui secus fecerit, seuerè plectatur, Episcopi arbitratu.

Vt aūt hę oēs de festorum cultu leges ab oibus seruētur; contrà eos, qui non paruerint, Eps agat pęnis, & alijs item remedijs arbitratu suo.

18 Doceant verò populum debere vnumquemque eo potissimum tempore, in diuinis officijs, & concionibus audiendis frequentem esse, ac in precibus, recolendisque Dei maximis beneficijs, assiduè versari.

Festis diebus Sacrosancto Missæ sacrificio fideles omnes intersint.

Nequeuerò excusentur puellę nubiles, neque deinceps uiduę, ne pmissu quidem primi nostri Concilij, ob recentem mariti mortem, neque vllo alio cuiusuis consuetudinis prætextu.

19 Vt verò ij dies omni pietate, & religiosius colantur, hæc crebrò populum Parochi, & Concionatores admoneant, atq; hortentur, vt illorum dierum tempus, quod Deo, eiusque cultui debetur, in ijs actionibus totum consumant, in quibus sanctè consumendum est.

20 Vt concionem mane, & sacram lectionem à prandio, ubi explicari solet, audiant.

Vt diuinis, Vesperarum pręsertim, officijs præsentes piè, religioseq; adsint.

Vt in Christianæ doctrinę rudimentis, ac præceptis, vel percipiendis, uel recolendis versentur.

Vt in operibus, officijsque pietatis se exerceant, ægros homines visitando, morientes piè consolando, & alia eiusmodi præstādo.

Vt denique ab illis actionibus, vnde omnis peccandi materia, atque occasio existit, feriati, in ea opera incumbant, ob quæ sunt illi sacri instituti dies.

21 Episcopi igitur cura sit, uel litaniarū, processiones, vel orationis,

1 de fes. dier. cultu, §. eo.
3 de fest. dierū cultu, §. c.
1. Ibid.
Const. Pij V. inf. de Cōsti. num. 11.
3. Ibid.
Primum, p 2. quæ pert. ad celeb. Missæ, § moneant.
3. Ibid.

aliarumq; Christianarũ virtutum exercitationes instituere; in quibus per festos dies occupati fideles, abducant se à profanis actionibus.

5. quæ ad festos dies, &c.

22 Ne quis diebus Dominicis, festisque ex vrbe, oppido, aliove loco, cum iter facturus est, ante discedat, quàm Missæ sacrificio interfuerit, nisi ad eum locum proficiscatur, vbi in tempore interesse possit.

23 Ecclesiastici verò hoĩes, quicũque sint, ex ijs præsertim, qui diuinorũ officiorũ celebritatib. in choro adesse debent, videant, atq; adeo caueant, ne sacris illis diebus, quos in Dei laudibus, religiosisque pietatis officijs, & in ecclesia potissimũ à clero consumi oportet, iter, nisi ob urgentem causam suscipiant: vt hoc etiam eorũ exẽplo excitati fideles, sacris illis diebus à diuinis officijs opere itinerario non auocentur.

3 de fest. dierum cultu.

24 Sicut Principes, & Magistratus, qui gubernationi præsunt, dignitate præcellunt, ita prælucere debent, exemplo, quo reliqui incendatur ad perpetuum piè agendi studium. Quamobrem pro muneris sui officio, eos paternè cohortando, & admonendo Episcopus curet, vt ipsi per annum solennibus diebus, & in quibus potissimũ humanæ redemptionis mysteria peraguntur, in Natiuitate scilicet Domini, die Circumcisionis, & Epiphaniarum, in hebdomada Sancta, Pascha Resurrectionis, Ascensione, Pentecoste, in solenni die Corporis Domini, ad Cathedralem Ecclesiam conueniãt, Episcopalique Missæ sacrificio, quod solenni ritu fit, diuinisque Vesperarum officijs intersint.

Idem præthereà efficiat, cum ob Iubileum, vel ob aliam publicã causam generales processiones, & supplicationes aguntur.

25 Eps̃ id curæ, diligentięq; adhibeat, ut tũ ex ecclesię suę libris veteribus, manuq; scriptis, tũ ex publicis Ciuitatis scriptis, monimentisve, atque aliunde peruestiget, si qui dies sunt, quibus colendis, vel veteri instituto, usuq;, uel publico voto ciuitas adstricta est, aut alius item quiuis dięcesis suę locus.

26 Qua pręthereà diligentia vtatur in conquirendis reliquis, tam votis, tum pię consuetudinis institutis.

27 Si uerò eiusmodi monimenta compererit, ea diligentius conscripta, in Episcopali Archiuio asseruanda curet.

28 Certosq; illos dies festos, ijs monimentis notatos, coli, & alia huiusmodi pia instituta præstari iubeat.

29.30 Vigilię aũt, & festi dies Sanctorum, qui publico Ciuitatis voto, aut consuetudine coli debent, dięcesanę Synodi Cõstitutione ab Ep̃o decernantur: Et in Calendarium quotannis relati, die Dominico, prout vniuscuiusq; eorum Sanctorum festus dies in aliquam hebdomadam inciderit populo à parocho denuncientur.

Monimenta verò festi diei, uel piorum institutorũ, quæ in aliquo solo dięcesis, oppido, locove voti publici, aut consuetudinis ratione

seruari

seruari oportet, in eius etiam loci parochiali Ecclesia asseruentur: cum autem dies illa festus, vel quo pium institutum seruari debebit, inciderit, parochi sit, die Dominico, proximè præcedenti, illum populo indicere ac denunciare.

Dominicis diebus parochus non solum festos dies populo denũciet, sed etiam illum sæpè doceat, quæ officia tum in illis, tum in eorum vigilijs colendis ab eo religiosè prestari oporteat.

3. de parochis, §. eo.

31 Eidem præterea significet, atque indicet Stationes, & Indulgẽtias, quæ Episcopi iussu promulgandæ erunt, & publicam, si quæ aliquando ob aliquam causam indicta est, orationem, & processiones, & officia mortuorum in sua parochiali Ecclesia obeunda, si quę eiusmodi in eam hebdomadam inciderint, ut fideles, parochi sui voce moniti, aut illis officiorum significatione campanarum sono, cum iam ante commoniti intelligant, quæ precationes, quæuè officia in Ecclesia fiant: ipsi etiam, quamuis absint, vel domi, vel alio loco, vbicumque sint, piè Deum precentur.

Cum autem dies festus, vel quo pium institutum seruari debebit, inciderit, parochi sit, die Dominico, proximè præcedeat; illum populo indicere, ac denunciari.

3. de fest. die. cultu, §. Monumenta, verbo eod.

In omni Ecclesia Cathedrali, & parochiali, singulis Dominicis, Anniuersaria, quæ in hebdomadam proximè sequentẽ, in ea Ecclesia celebranda erunt, fidelibus denuncientur. Idem de septimo, & trigesimo, & alio eiusmodi officio præstetur, qua in denunciatione, Parochus cohortatione illos excitet ad orandum pro mortuis, proposita etiam humanæ vitæ conditione.

6. Quę ad funera pert. §. eod.

Cætera à parochis seruanda ijs ipsis diebus festis, videantur in titulo de Parochis.

32 Quo religiosius incolæ vniuscuiusque parochiæ festum diem colãt, illius Sancti, Sanctæuè, cuius patrocinio parochialis Ecclesia dicata est, cohortationibus parochus, vt pridie eius diei illi sanctè ieiunent, animo piè repetentes, tum ieiunia, tum religiosas alias eius sanctarum uirtutum exercitationes: quarum meritis in cælum ille vocatus, cum sempiterna gloria perfruatur, pro charitate, qua abundat eorum, quorum salutis patrocinium suscepit, preces Deo offert, ieiunia item, & lachrymas. Tum eidem illos admonere, atque vehementer in Domino cohortari non desistat, vt pietatis Christianæ officijs, sanctis operibus, debitaque veneratione, sancti illius diem festum colant, utque ab omni seruili opere abstinere studeant.

3. Ibid.

33 Eodem præterea die sancti, qui parochiæ patronus est, & custos, quo ad illius imitationẽ magis fideles inflammentur, id parochus præstet, ut peracto uesperarum officio, cum frequentior in Ecclesia populus

lus adest, aut ipse, aut alius in suggestu, alionè loco superiori, de libro quo illius vita, verè expressa continetur, res eius sanctè, admirabiliterque gestas, religiosæ vitę instituta, morum disciplinam, pietatis studia, virtutes, pronunciet.

34 Quoniam verò Sanctissimis Summorum Pontificum constitutionibus, & Prouincialis Concilij primi nostri Decreto sancitum est, ut quę apocrypha sunt, in Ecclesia nè legantur: de vitis sanctorum, qui in vnaquaque huius prouinciæ vrbe, Diœcesiuè certis potissimum locis coluntur, liber ab Episcopo conficiatur, doctis, & pijs viris adhibitis, tum ex probatis auctoribus, tum certis suę Ecclesiæ scriptis, ac traditionibus.

35 Sanctorum, qui in Domino dormierunt, sacris sepulchris, & reliquiis colendis, & venerandis, eò maximè augetur gloria Dei, quo religiosius illa coluntur. Quo igitur die sancti alicuius dies festus agitur, si in aliqua vrbis, diœcesisuè Ecclesia, sancti alicuius corpus reconditum est, sacraue eius membra, vel aliæ insignes reliquię asseruantur; eo die, & significatio detur frequenti campanarum sonitu, & ille Ecclesiæ locus, vbi ea sunt, sacrarum uestium apparatu, & candelarum lumine ornetur, tum ad maiorem cultum diuina officia solennius celebrentur.

5. Quæ ad dies festos, §. eo.
Sess. 25. c. 12. de regul.

36 Quos dies festos Episcopus in vrbe, diœcesique sua coli, sanctificarique edixerit, ac præceperit, ij ab uniuersis cuiuscumque ordinis regularibus quauis ratione exemptis, colantur, sanctificentur, atque obseruentur. Dierum autem festorum, quos in ea vrbe, aut diœcesi coli consuetudinis est, ille tabellam conficiendam curet, quam certo Sacristiæ loco affixam, ijdem etiam regulares habeant.

37 Ieiunia prætereà, quæ certis pręcipuis locis, vbi monasteria illi habent, à reliquo clero, populoque vniuerso obseruari moris consuetudinisuè est, curet Episcopus, vt ipsi itidem, sicut cæteri omnes ritè, rectèque colant, celebrent, atque obseruent.

6. de dieb. festis.

38 Quo religiosius in vnaquaque vicinia, tam vrbis quàm diœcesis, dies festi colantur, & sanctificentur, Episcopus certum librum constituat, in quem à Cancellario, cum omnes, singuliq. dies festi parochiales, alijve, qui vbique in uicinia aliqua, vel vrbis, vel diœcesis vniuersè, sigillatimuè agantur; tum reliqui etiam discretè, atque ordine referantur, quibus Indulgentiæ Iubilei, alteriusuè celebritatis causa ad Ecclesias concursus esse solet. Quo libro deprauati pręterea mores, abususuè notentur, si qui illis celebritatibus esse in ijs ipsis uiciniis solent. Atque ijs quidem diebus exscribendis Episcopus ad cognitionē certam parochos singulos adhibeat, quorum etiam officium sit, si quę noua in dies Indulgentia Ecclesijs suis accesserit, si quæuè alia celebri-

tas,

tas, causave denuo inciderit, quamobrem populi concursus in parochiali vicinia ad aliquam Ecclesiam fiat, de ea Episcopum cutiorem facere, vt illa, quęcumque sit, in eundem librum referatur.

39 Porro eum ipsum librum accuratè exscriptum, notatis mensibus, & diebus, quibus pręcipuè illæ celebritates singulis in viciniis, locisuè aguntur, Episcopus ad se in singulos menses afferri iubeat; vt cum vniuscuiusque regionis, atque adeo pagi, lociuè celebritatem certo die agi perspexerit, de illius sanctificatione, cultuque litteras etiam pastorales opportunè scribat, tum aliam prætereà omnem diligentiam eo nomine adhibeat.

Ibid. Ses. 25. De inuo. vener. & reliq. SS.

40 Et uero ijs litteris, officijsuè parochus, clerusque monitus, vsque adeò parochorum studiis etiam adiuuentur, vt & vitę sancti, quem pręcipua veneratione colit, exempla ad imitandum, & Episcopi monita paterna, & Decreta quoque prouincialia, diœcesanaque eo de genere ad exequendum sibi planè proponat: Sicque à morum corruptelis, quas praua consuetudo introduxit, in festorum dierum sanctificatione abstineat.

41 Si quando dies festus sancti, sanctæuè, cuius celebritas à clero, populoque colitur in diem vigilię, ieiunijque incidit, qd ex præcepto Ecclesiæ seruetur; nè fideles ob festi diei solennitatem, quam agunt, id quod a plerisque committi ad nos delatum est, ieiunium vllo modo uiolent; sed vt instituti ratio Ecclesiæque matris præceptio postulat, rectè, pièque colant. Quare Episcopus, si quid istius modi in sua diœcesi patrari, committiuè animaduerterit, huic graui peccato, & offensioni, omni pastoralis officij sui ratione occurrere quam diligentissimè studeat.

De Clericorum ad festorum dierum celebritates conuentu.

SVMMARIVM.

1 *Parochus festis diebus ad alienam Ecclesiam Missam celebraturus, absque licentia, non accedat.*
2 *Quæ licentia quibus, & à quibus detur.*
3 *Sacerdotes quot conuocandi.*
4 *Parochi non adhibendi, vbi sacerdotes alij adhiberi possunt.*
5 *Parochus à sua Ecclesia absfuturus, Sacerdotem alium substituat, & qualem.*
6 *Si substituendum habere non poterit, quid agat.*
7 *Vbi plures vocandi Sacerdotes, qui, & quibus seruatis euocandi.*

Im

8 *In euocandis Sacerdotib. & clericis, qui ordo seruetur.*
9 *Euocati, in choro superpelliceo mundo induantur.*
10 *Sacerdotes, Clericique* } *haud uocati, non admittendi.*
11 *Alieno nomine missi, quantum eleemosynæ capiant.*
12 *Plures præscripto numero admittentes, non vocati; licentia carentes; eosque excipientes, mulctandi.*

4. de clericorum ad fest. dierum celebrit. couëtu.

1 NE diebus festis, quæ præcepto Ecclesię, aut cōsuetudine votove coluntur, ad alienam Ecclesiam, Missam celebraturus, parochus accedat; nisi ab eo, cui id curę Episcopus dederit, facultatem, scripto exaratam impetrarit.

2 Quam facultatem ill; tantum ijs det, quos omnibus benè consideratis, ad Missarum solēnia, diuinaque officia in Ecclesia, vbi celebritas in vrbe, diœcesiuè agitur ritè concelebranda necessarios esse viderit.

3 Qua in celebritate, cum ab aliis Ecclesiis Sacerdotes euocandi sūt, nè vllo pretextu plures euocentur, quam quattuor, vel sex ad summum: id verò nisi vel legati pij; vel fundationis iure aliquando plures adhiberi necessarium sit.

4 Iemdiligenter hoc Episcopus caueat, vt si ad celebritatem sacerdotes alij, quam parochi adhiberi possunt, nè parochos à suis Ecclesijs auocari, abesseve eadem causa ijs diebus vllo modo patiatur: si verò aliter fieri non potest, vicinioribus solum parochis, pauciorem q; populi multitudinem habentibus, eam facultatem permittat.

5 Tum preterea videat, vt qui parochus festo die ad celebritatem euocatus, abfuturus est, Sacerdotē alium, vel ordinarium, vel conductum habeat: qui illo die Missæ sacrificium in Ecclesia parochiali faciat: quique cætera, vt ipse, si pręsens adesset, omninò præstet, ante ab Episcopo in ijs fructionibus obeundis probatus.

6 Si verò Sacerdotem eiusmodi quandoque habere non poterit, festo die celebritatem, ad quam vocatus est, pręcedenti, populo suo significet, se ob eam causam in Ecclesia parochiali Missam celebraturum non esse: sed in ea, ad cuius celebritatem vocatus est; proinde illum moneat, vt ad eam ipsum Ecclesiam, aut aliam propinquiorem, vbi Missæ sacrificio intersit, se conferat.

7 Sin autem pro Ecclesiæ, in qua celebritas a situ, amplitudine, & dignitate, aliquando ad solemnitatem concelebrandam sacerdotibus pluribus opus esse censuerit, alijs item aliquot sacerdotibus, etiam parochijs; hoc det, vt in Ecclesiis suis primum sacro peracto; sique parochi

chi sint, habita etiam concione, ac alijs præstitis, quæ inter Missarum solennia ab ipsis, pro parochialis curæ munere præstari debent, tum ad Ecclesiam, ubi solennitas celebratur, proficiscātur, illius Rectorem in diuinis concelebrandis officijs adiuturi; néc verò desint Ecclesiæ suæ reliquis eo die obeundis parochialibus muneribus, & officijs.

8 In euocandis quidem, admittendisuè Sacerdotibus, & clericis ad dierum festorum celebritates, ratio atque ordo seruetur infra in Decreto de exequiis eorundem euocationi præscriptus ad funera concelebranda.

De funer. & exeq. §. funeribus.

9 Illi porrò omnes, qui euocabuntur, in choro dum diuina officia fiunt, superpelliceo mundo decenter induti, semper adsint.

10 Nec verò præter clerum illius Ecclesiæ, alius Sacerdos, clericusve qui ad celebritatem vocatus non sit, in chorum, quouis prætextu asciscatur, recipiaturuè; nevè eleemosynarum quæ in ea celebritate tributæ sunt, aut tribuuntur, particípes ullo modo sit; nec præterea in mensa excipiatur.

11 Neque rursus quisquam à Præposito, Archiepiscopo, parochouè missus, plus capiat, quàm si proprio solum nomine esset euocatus.

12 Quicumque præter cōstitutum numerum, aliquem asciuerit, qui item minimè vocatus, quiuè sine prescripta facultate accesserit; ac rursus, qui admiserit, quiuè exceperit, qui denique plus acceperit, mulctetur arbitratu Episcopi.

De obseruandis à Christi fidelibus in Aduentu, Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, Quadragesima, aliisque Ieiunii diebus, ac sacris quattuor Temporibus, & Feriis, rogationibusque.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium commendatur.*
2 *Ieiunantes à quibus abstineant.*
3 *Quadragesimale ieiunium quibus diebus præscripta. 12. Et eius initium quando.*
4 *Sacra quattuor tempora, ac uigiliæ, ieiunandæ, & quæ faciendum 6.*
5 *Rogationum tempore in Mediolanensi Ecclesia etiam ieiunandum. Et de proceß. 19.*
8 *Ieiunij lege, qui legati, & soluti. 11.*

Episco-

occupantes fructus bona,&c. Ecclesiarum eod. num. 28.
Die Dominico Aduentus vltimo,& Quadragesimæ secundo Decretũ de Notarijs pia legata non denunciantibus,promulgandum.
De piorum locorum administr.nu.59.
Quadragesimæ initio solennis pœnitentia quibus imponen.De sacram. pœnit.num.23.
Promulgandum etiam aliud decretum Concilij tertij.De sacram.pœniten.num.4.
Aduentu,& Quadragesimæ initio confessariorum regularium nomina ad Episcopum deferenda.De confessario,num.32.
Aduentu,& Quadragesima ineunte,parochus patres familias ad parochialem Ecclesiam conuocet,ibique quid cum illis agat. De patribus famil.num.5.
42 Septuagesimæ,& Quinquagesimæ hebdomadis spectacula, ludi scenici,&c non fiant.
43 Neque lauratorum hominum ficta simulachra incẽdantur,nuptiæ inanes fingantur,&c.
Ieiuniorum diebus Aduentu, & Quadragesima instantibus inflammentur fideles ad confessionem,& communionem suscipien. De concionat.num.36.
Quinquagesimæ Dominico die utilitates ex benedictione cinerum prouenien.ab Episcopo parocho,concionatore denunciandæ. De sacramẽtis in genere Sacram.num.54.
Dominico die Rogationes præcedẽte,admoneatur populus à Curato,ne esculenta,&c.deferat. De proces.18.
Quattuor anni temporibus Episcopus aduocet parochos pro habenda informatione vitæ subditorum suorum.De diligentia adhiben.in statu vniuscuiusque parochi cognosc.num.6.
44 Dominico die,ac quarta feria, ea tempora præcedentibus concio habenda,& cuius tractatus.
45 Ea in re officium parochi.
46 Sabbato conuentus fidelium.
47 Temporibus ijs denunciandis formula præscripta adhibenda.
48 Formulæ denunciationis ieiunij quatuor temporum tenor.
Iis ipsis temporibus eleemosynæ colligendæ pro pauperibus, & quib. De piorum locorum administr. 53.
Dominica vero proximè præcedenti eleemosynarum collecta indicenda,ex præscripta formula. Ibidem.54.
Sancti,aut sanctæ,loci patroni vigilia agenda. De fest.dier.cultu. 32.
Ieiunia edicto episcopali seruanda, etiam à regularibus obseruẽtur. Ibidem,36.

Ieiunium in diem festum incidens, obseruandam, Ibid. 41.
Vt in Quadrag. & certis aliis diebus solennibus in vrbe, & oppidis habitent rusticantes, parochi cur. 1. De S. Euch. in cal. adm. 4.

Sess. 25. in decr. de delectu ciborum.
1. quæ pert. ad sac. pęnit. administr. §. eod.
Sess. 25. in decr. de delect. cib.

1 SACRA Tridentina Synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur, vt omnem adhibeát diligentiam ad fideles cohortandos, vt ea, quę ad domandam carnem conducant, pręsertim ciborum delectum, & ieiunium, omni studio amplectantur.

Itaque eius nos authoritati, & sacrorum canonũ decretis innitentes, edicimus:

2 Vt omnes carne, cęterisque omnibus, quę à carne trahunt originem, vt ouis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant.

3 Sciantque singulis Quadragesimę diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege se obstrictos esse. Sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quędam, quę in oblatione ieiunij, pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.

4 Vt per sacra quatuor anni tempora, Vigilias Natalis Domini, Assumptionis Beatissimę Virginis Marię, Beatorum Apostolorum, exceptis Ioannis Euangelistę, & Philippi, & Iacobi Vigiliis. Item diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptistę, & beati Laurentij ieiunium seruent.

5 Vt triduo etiam Rogationum post Ascensionem Domini, ex veteri instituto, in Mediolanensi Ecclesia ieiunium adhibeatur.

6 Edicimus preterea, vt in prouincia nostra proxima quarta feria post Quinquagesimam, omnes Quadragesimalis obseruantię initiũ faciant: preter Ciuitatem Mediolanensem, easque diœcesis partes, vbi ex Diui Ambrosii instituto diuina officia celebrantur.

Illorum uero damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadragesimę diebus, Romanę Ecclesię more institutis, Mediolanum se conferunt, patrię ritum in ieiunio, & ciborum abstinentia fugientes.

7 Caueant autem ieiunii cultores, nè dum vetitis cibis abstinent, aliarum rerum delitias, luxuriamque consectentur: immò verò moderato cibo, & potu carnis vitia coerceant: vt liberi mentes ad cœlestium rerum amorem, & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur. Vide etiam seq.

8 Ab his autem omnibus eos excipimus, quos vrgens necessitas, vel imbecilla ętas a ieiunii lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusve iustę causę excusationem habent: sed horum iudicium Episco

po

po tantum, vel ijs, quos ei muneri ipse præfecerit, scripto faciendum relinquimus: idque quò ad morbum attinet, de medici consilio.

Quod autem ex diuinarum litterarum sententia, parũ homini prodest, se per ieiunium cibo temperasse, si animus in peccatis sit intemperans: idcirco fideles in ieiunio præcipuè studeant, vt dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter à culpa ieiunet: omnesque in Dei laudibus, eleemosynis, alijsq; piis officiis occupentur: hoc est enim ieiuniũ, quod se Dominus Esaiæ ore delegisse testatur.

Esai 68.

9 Omnis sacrorum temporum celebritas, cùm ab Episcopo singularem solicitudinem tum à populo obseruantiam, cultumque ei solennitati debitum planè deposcit. Atque in ijs quidem vnum, quod piè, religiosè, sanctèque coli à fidelibus maximè oportet, totum Quadragesimale tempus virtutum Christianarum disciplinæ, atque exercitationibus dicatum. Est enim plenum sacris mysterijs, quodq; non sine mysterio magnam illam Paschæ Resurrectionis Domini celebritatem, qua vna omnium solennitatum dignitas, inquit Leo Pontifex consecrata est, proximè præcedit. Fuit porrò ieiunium Quadragesimale à Christo Domino dedicatum, & ab Apostolicis vsque temporibus in vniuersa Ecclesia Dei religiosè obseruatum perpetuò: atque ita quidem, vt qui in Quadragesima, quemadmodum olim Canone Toletano cautum fuit, neglexerit, cõtempseritve, Quadragesimalis abstinentiæ, ieiunijq; disciplinam, prohibitisq; cibis illam violarit, is non solum reus censeretur Resurrectionis Dominicæ; sed etiam alienus fieret ab eiusdem diei communione, ac præterea toto illo anno carnium esu abstineret. Quare, vt tempus hoc sacrum, tamq; religiosum, in quo colendo, sanctèque obseruando veterum pietas mirificè admodum eluxit, à prouinciæ nostræ fidelibus, maioris obseruantiæ studio, abstinentia, ieiunijs, eleemosinarum largitionibus, oratione, continentia, carnis maceratione, omniq; salutaris pœnitentiæ disciplina colatur, hæc, ut infrà, sancimus, atque edicimus, præterea, quæ superioribus Concilijs sancita, & constituta sunt.

ς quę ad dies festos, &c.

10 Quæ omnia, & singula, Episcopus curet, ac efficiat, ut vulgari sermone reddita, quotannis die Dominico, Quadragesimæ initium proximè antecedenti, populo in omni sua diœcesi, proponantur, edicatur, ac promulgentur: ita tamen, ut ijs ipsis ab illo, pro arbitratu suo addi liceat.

11 Omnis igitur, quem vrgens necessitas, vel imbecilla ætas à Quadragesimali lege non eximit, quocumque etiam gradu, ordine, potestate, dignitateve præditus sit, carne, ceterisq; omnibus, quæ, vt Concilio Prouinciali primo cautum est, à carne originem trahunt, vtpote ouis, lacte, caseo, butyro, & alijs id generis, toto Quadragesimæ tempore,

abstineat, ijs exceptis, quos ob iustas causas Episcopus, aut illi, quibus eam curam ipse delegarit, facultate, vt infra, eaque scripta, speciatim excusarint.

12 Omnis prætereà quicumque sit, qui ieiunij lege astrictus est, singulis Quadragesimę diebus, Dominicis exceptis, ieiunium seruet: alioqui enim peccato mortali alligatum se esse nosse debet.

13 Ne cibi vetiti, ad ægrotantium, imbecilliumque hominum vsum passim venales publicè exponantur, sed certis tantũ constitutis locis.

Ne tabernarum valuis omninò patentibus, sed magna parte clausis, vendi liceat.

Ne in foro, aut in via publicè vnquam exponantur, ne à rusticis quidem, alijsve cuiusuis generis hominibus.

Neque passim item ab omnibus vendi fas sit, sed ab ijs solum, quibus facultatem, litteris exaratam, Episcopus permiserit.

Nec verò omne carnis genus ab ijs vendi liceat, sed vitulinum, aliudve, quod vsui sit ægrotantium corpori.

Neque omnibus vendatur licet, sed ijs solum, qui scriptam ab Episcopo facultatem habuerint. Quæ facultas etiam nullo tempore præfinito, data, tunc planè extincta sit, cùm primum causa, ob quam data est, cessarit.

At verò si decem dierum spatio diuturnior causa erit; iterum ea facultas impetretur: alioqui rescissa sit. Idem deinceps decimo saltem quoque die fiat quamdiu opus erit.

Nec verò sine ea scripta facultate, ac sigillatim, nominatimque data, cauponæ, tabernarij, & alij, qui cœnaculariam faciunt, eos uetitos in Quadragesima cibos uendant, uenalesuè exponant, etiam hospitibus, peregrinis, viatoribusuè, quales, quales sint. Nec uerò eos mensæ apponant.

Nec præterea illos, alio loco coctos, condimentisuè apparatos, non modo in caupona, taberna, hospitiouè suo, aut loco curæ suæ subiecto, comesse cuiquam permittant, sed ne aliundè quidem apportari, nedum in mensa apponi patiantur.

14 Quicũque uerò contra sanctionis huius capita quicquam cõtrafecerit; is pœnis, mulctisuè, in locorum piorum usum erogandis, & censuris, aliisque Canonum iure, & Pontificijs Constitutionibus omnique alio modo contra Quadragesimæ uiolatores, sancitis pœnis, uel aliis, quas pro personæ ratione, & culpæ, cõtumaciæuè grauitate Episcopus arbitratu suo irrogandas censuerit, afficiatur.

15 Sacro præterea Quadragesimæ, & aliorum ieiuniorum tempore, quæ religiosè olim à Christianis hominibus præstita esse, & sanctissimi Pontifices, & grauissimi Ecclesiæ patres, & Canonum decreta osten-

ostendunt, vt ea pro gloria Christi Domini, proque studio salutis animarum, in quo quisque adiutrice Dei gratia, omni sanctarum actionũ spiritalium exercitationum, & salutarium operum contentione, vt maximè potest, elaborare debet, a fidelibus prouinciæ nostræ præstentur, Dominum omnipotentem suppliciter exoramus, ac monemus. Atque ea quidem hæc sunt, ad quæ exequenda suum quisque populum parochus, & Concionatores item, vt occasio tulerit, omni verborum vi sanctissima, omniq; suasione accendant.

16 Primò ijs Quadragesimalibus, aliisq; ieiunij, pœnitentię, & publicæ supplicationis diebus, fideles se vitæ disciplina seueriori astringãt: sanctisq; institutis, & moribus, sacro illi tempori conuenientibus, se, suosque qui patresfamiliàs sunt, quàm rectissimè in omnes partes conforment.

17 Pretiosas vestes non induant, sed amictum, si non humilem, & demissum omninò, at cum pœnitentiæ, ieiunijque tempore congruentem.

18 Simultatem, odium, inimicitias, rixas, deponant, pacem cum omnibus concilient.

Carnis vim, impetum, non modo religiosa abstinentiæ, ieiunijque lege, sed cilicio, & verberationis disciplina coerceant, & humi aliquando cubent, vt à pijs etiam laicis factum esse, memoriæ proditum est.

19 Cùm autem id olim obseruatum sit, vt per totam Quadragesimã ab vxore fideles abstinerent, ad Elibertani Canonis præscriptum; meminerint, qui matrimonio iuncti sunt, studendum sibi, vt eo sacro tempore, mutuo consensu, diebus saltem Dominicis abstineant, vt hòc de genere sanctissimi Pontificis Nicolai Primi; rescriptum extat.

20 Omni tempore à iocis Christianum hominem abstinere cõuenit, at Quadragesimæ, ac ieiunij tempore, tantò diligẽtius, quantò frequentius, studiosiusque orationi, abstinentiæ, omniq; pœnitentiæ generi incumbẽdum est. A iocis igitur, à verborum scurrilitate, à colloquio inani, otioso, longeque cautius à noxio, & criminoso, se continere sacro pœnitentiæ tempore studeant, vt Pontificio, Apostolicoq; illo rescripto cauetur.

21 A venationibus item, vt eodem rescripto continetur, abstineat itẽ, eo ipso Quadragesimali tempore, quo neque carne vesci, neque adeò carnalia consectari licet.

22 Ciborum Quadragesimalium suauitates, ac delitias ne exquirat: nec multiplici epularum apparatu mensam extruat, sed frugalem parsimoniam adhibeat.

23 Conuiuia autem in Quadragesima non condicat, nec verò appareat, ne Dominicis quidem diebus, vt idẽ Nicolaus Põtifex rescribit,

24 In orationis studio frequentior sit: dolenter peccata, & sua, & aliena lugeat: pro quibus Dei misericordiam omni pietatis, pœnitentięq; officio imploret.

25 Eleemosynas, cũ per facultates potest, vberiores pauperibus, egentibusq; in sustentationem conferat, in aliaq; pietatis officia, atque opera liberali charitate eroget. Oblationes offerat largiores.

26 Frequentius ad Ecclesiam conueniat; Psalmis, Hymnis, canticis spiritualibus, precumq; diuinis officiis, omni attentione, & religiosa meditatione assistat.

27 Missæ sacrificio quotidie intersit, alia omni negociatione posthabita.

28 Diuinis colloquijs, sacrisq; concionibus præsens adsit.

29 Moneatur, vt item sanctitati ita incumbat, vt singulis Dominicis saltem diebus confessus, sacram Eucharistiam sumat, si singulis diebus non potest: id quod olim in consuetudine, vsuq; fuisse ex eiusdem Nicolai Pontificis rescripto, liquido constat.

2 tit. 1. Decreto 20.

30 Quibus, ob infirmam valetudinem, aut ob aliam iustã causam permissum erit Quadragesimæ diebus, carne, aut aliis eo tempore vetitis cibis vesci, eos Parochi piè illud admoneant, ne publicè, neve etiam cum domesticis, sed separatim in remotiori ædium loco, eius generis cibum capiant, ut ob corporis imbecillitatem, aut morbum potius, quo laborant, quàm ob ingluuiem facere cognoscantur.

5. Quæ ad dies fest. &c.

31 Aegroti, cum per inualetudinem corporis ieiunare non possint, quodam intimi animi dolore, gemituque, vt Sanctus Augustinus monet, cibum capiant, pro eo, quòd alijs ieiunantibus, ipsi abstinere non possint.

32 Caueant autem, quod alio Prouinciali Concilio ex eiusdem Sancti Augustini sententia cautum est, ne alios suo exemplo ad violandum ieiunium prouocent.

4. de feriis.

33 Quo tempore ad salutem animæ toto corde, totaq; mente, atque omni Christianæ pietatis officio incumbendum est; in iudiciali foro tunc aditus patefieri non debet, ad iudicia, ad lites, & ad causas, quibus sępè distrahuntur homines à pietatis officijs: ne aliquando Isaię prophetæ illis vocibus nos Dominus grauissimè arguat; Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis: ecce ad lites, & contentiones ieiunatis. Quare ne Quadragesimę, quatuor Temporum, & aliorum ieiuniorum diebus, id quod & Liberij Pontificis Maximi, & Concilij Triburiensis Canone sancitum est, in aliquo foro, mane, quo tempore Missæ sacro, diuinis officijs, & verbi Dei prædicationi Christianos homines interesse potius oportet, ius dicatur, iudicia exerceantur, aut quicquam agatur, quod ad iudicij forensis.

-rensis ordinem pertineat. Id verò pro pastorali gregis Dei cura, quàm suscepit Episcopus, ab omnibus præstari quàm diligentissimè studeat.

34 Nihil nō aggrediūtur, atque omni astu semper agunt hostes fidei Catholicæ, vt impietatum suarum virus disseminent: venenatasq; suas voces in omnium aures infundant. Ecclesiæ igitur pastoribus, omni, quo maximo possunt, studio elaborandum est, ut cum omni tempore, ac diligenter, tum in Quadragesima, verbi Dei prædicatione, tāquàm pabulo vitæ, fideles nutriantur, atque confirmentur. 5. Ibid.

Quamobrem quod multis huius prouinciæ locis, & alijs bene institutis Ciuitatibus antiqui, religiosique instituti est, vt eo Quadragesimali tempore, quo frequentissimi fideles ad prædicationem conueniant, nullę neque tabernæ, neque officinę patētes vsquam sint, dum concio sacra habetur, id, quod sanctissimæ consuetudinis est, vt perpetuò retineatur, omni officio Episcopi omninò efficiant: vbi verò hoc ipsum, vel intermissum, vel in more positum non est, vt ad usum inducatur, atque adeò restituatur itidem curabunt Episcopi.

35 Parochi hebdomada, Quadragesimæ initium proximè pręcedente, populum, curę suæ commissum, ad se conuocent: tum hęc cum illo grauiter, solliciteq; agant, prout antiqui, religiosiq; instituti, & consuetudinis in Ecclesia sancta fuit.

36 Vt canonica auctoritate reconcilient, si quos in eo dissidentes scierint, dissensionum semina extirpare studentes.

37 Concubinarios homines ab illa peccandi libidine, vt maximè possunt, reuocent: proinde sanctiones Episcopales, eo de genere hominum editas cùm de scripto legant, tum communi sermone planius explicent.

38 Singulos, denique à Christiana uiuendi via aberrantes, ad semitam iustitiæ, & salutis studiosè perducant.

39 De humilitate, patientia, castitate, benignitate, misericordia, eleemosynis, pœnitentia, cæterisque Christianę Religionis virtutibus omnes accuratè commonefaciant, vt Cabilonensis Concilij Canone, piè, vtiliterque cautum est.

40 Rursus uitia, & crimina, pro quibus homines, sicut eiusdem Concilij uerbis expressum est, cum diabolo deputantur, detestanda, fugienda, atque adeò abijcienda omninò illa quidem curent, atque in ijs, quę ab Apostolo, commemorantur, fornicatio scilicet, immunditia, luxuria, ueneficia, inimicitiæ, contentiones, emulationes, irę, rixę, dissensiones, sectæ, inuidię, ebrietates, commessationes.

41 Quęcumque excommunicationum sententię, uel à Summis Pontificibus, vel Tridentini, aliorumque generalium, & prouincialium 3. de ijs, quæ ad pœni. sacr. pert.

Mediolanensium Conciliorum decretis, uel diœcesanarum cuiuscũque Vrbis synodorum Constitutionibus latæ sunt, quibus ipso facto, vel iure homines irretiuntur, hæ omnes, summatim vulgari sermone expressę, & in tabellam aliquam ordine relatæ, die primo Dominico Quadragesimæ in singulis Cathedralibus Ecclesijs, de suggestu frequenti populo de scripto legantur, quo fideles meminerint, diligenter ab illis cauendum esse. Idque etiam fiat in parochialibus illis Ecclesijs singulis, vbi id fieri Episcopus expedire censuerit.

3. de fest. dierum cultu.

42 Studeat etiam Episcopus, vt quo temporein Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ hebdomadis Ecclesia mater, & officiorum ritu, & hymnis, canticisque fidelium mentes ad mœstitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum vestimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei instruit, ac præparat tot antè diebus ad sanctè recolendam Christi Domini Passionem, & Crucem, eo potissimum tempore fideles, sibi in curam traditos, spectacula, ludos scenicos, & alia, quæ gentilitatis speciem præ se ferunt, tunc præsertim morum corruptelis introducta, illa ipsa tamquam à sanctissimis Ecclesiæ institutis abhorrentia, omninò fugientes, ad pietatis Christianæ studia, & ad orationem attentiores sint, proposita omni Christianarum actionum exercitatione.

5. quæ ad festos dies, &c.

43 Graue est, nec propterea ferendum, vt quibus diebus sancta Ecclesia ad ieiunium, ad pœnitentiam, ad omneque pietatis officium animos fidelium excitare, & accendere studet, in ijs maximè sęculi homines operibus Sathanicis operam nauent.

Quare corruptelam illam, quam in nonnullis prouinciæ huius Vrbibus, locisque insignibus, deprauato vsu adhuc retineri accepimus, vt primis illis sacri Quadragesimalis temporis diebus laruatorum hominum efficta simulachra incendantur, inanes nuptiæ fingantur, concursationes nocturnæ, tumultusque fiant, radicitus euellere cum maximè cupiamus, hoc decreto vetitum, interdictumque sit, vt ne quid tale in posterum, neque quicquam aliud eius generis religioso illo tempore usquam fiat, agatur, committaturve: nec verò agi, fieri, admittive, permittatur, pœna ijs omnibus, & singulis, qui contrafecerint, interdicti proposita, quam eo ipso subeant.

Parochus uerò, in cuius parochiæ finibus id criminis, etiam si à pueris solum, qui tamen doli capaces sint, committi solet, primò in eam curam ipse incumbat omni studio, vt ne offensiones hę, peccataque id generis fiant. Deinde verò si occurrere nullo modo poterit, rem omnem in tempore, si in Vrbe est, ad Episcopum, si in diœcesi, ad Vicarium foraneum deferat, quo uel alijs rationibus,

uel

vel grauiori pœna eiusdem Episcopi arbitrio, ijs morum erroribus consultum, ac prouisum sit omninò.

4. de sacris quatuor tempor.

44 Sacra quatuor ieiuniorum tempora, ex sancti Spiritus doctrina salutariter instituta, sicut olim, & frequenti fidelium conuentu, & solenni celebritate, & religioso supplicationum officio colebantur, ita ad illorum cultum, pastorali cura eruditis fidelium mentibus, in vsum antiquæ pietatis reuocanda sunt. Quare in omni Prouinciæ nostræ Ecclesia, vel cathedrali, uel parochiali, non solum die Dominico, illa tempora præcedenti; sed etiam ubi populus erit frequens, feria quarta proximè sequenti, eo de genere concionem sacram haberi statuimus: qua fideles excitati, solennibus his feriis, quarta scilicet, sexta, & sabbato, pro antiquæ deuotionis consuetudine frequentiores Missæ sacro, diuinisque officiis, ut in Moguntino Concilio primo cautum est, intersint, orationes, ieiunia, eleemosynas, cęteraque pietatis opera pręstent: quibus, quò specialius illę feriæ pręstitutę sunt, eo uehementiori Christianę virtutis contentione ad illa paratos esse oportet.

45 Ad quam diligentiam parochi prętereà fidelium charitatem omni religioso proposito ita prępatare studeant, vt unanimiter, auxiliante Christo, statarum illarum feriarum solennitatem, religiosa piorum operum sollicitudine celebrantes, Sabbato sub Vesperum frequentissimi ad Ecclesiam, vt pię consuetudinis fuit, conueniant: vbi sanctis precibus, cùm pro sacra ordinatione; tum pro his commodis, quę singulorum annorum reuolutione consequimur, omnium bonorum largitori Deo, gratia habeatur, sicut, & instituta illorum temporum ratio, & Christianę religionis cultus deposcit.

47 Ijdem statis ijs temporibus, populo denunciandis, formulam hanc, ex Sanctissimi Pontificis Leonis Primi, verbis conceptam, adhibeant: cuius sententiam, etiam vulgari sermone explicent uberiùs.

48 Quod sacrorum temporum ratio, & deuotionis Christianę admonet consuetudo, paterna vobis dilectissimi, sollicitudine denunciamus, mensis. N. sacrum celebrandum esse ieiunium, diuinitus inspirata doctrina præceptum, ac statis mensium curriculis distributum: vt lege abstinentiæ omnibus adscripta temporibus, & alijs Christianę militię pręsidiis, ad mentium nostrarum, corporumque sanctificationem diuinę institutis, stato dierum interuallo, sine cessatione renouatis, nos ardentiori cura, maiorique studio in salutis cursu progrediamur, quò specialius pręstituti sunt dies ad pietatis officia. Quarta igitur, sexta feria, & Sabba-

tho ieiunemus: frequentes in cathedrali, parochialique Ecclesia ad Litanias, orationemque conueniamus, & quò sacris illis ferijs à cibo abstinentiores esse debemus, eo abundantiori eleemosynarum liberalitate, erga Christi pauperes effusiores simus: tum Sabbatho sub vesperum orationem parochialem communem celebremus: qua, & pro spe fœlicitatis æternæ, ad quam per fidem currimus, & pro sacra ordinatione, quam eo die à Reuerendissimo Episcopo haberi solenne est, & pro ijs commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur, Deo omnipotenti, gratias agamus: eundemq; religiosis supplicationibus oremus, quatenus Sanctorum, quorum patrocinia imploramus, suffragantibus meritis, eius misericordiam in omnibus impetremus, Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre, &c.

De Oratione.

SVMMARIVM.

1 *Oratio nostræ indigentiæ interpres.*
2 *Institutio orationis communis, seu vespertinæ.*
3 *Indulgentiæ eius rei causa concessæ, quando à parochis publicanda.*
4 *Certa hora, & campanarum signa præscribenda, ad conueniendum. 6.*
5 *Calamitatibus imminentibus à clero, & populo, ex præscripta ratione, orationi vacandum. 14.*
7 *Vbi Sacerdos, vel clericus desit, qui hoc signum det, quæ ratio ineunda.*
8 *Oratio quando in Ecclesia facienda.*
9 *Quando item in oratorijs, capellis, &c.*
10 *Vt saltem in oratorijs fiat Sacerdotum, & clericorum opera requiritur.*
11 *Domi, quando fiat.*
12 *Matutinæ orationis quotidianæ communis vsus, etiam introducendus.*
13 *Vbi exercendus.*
15 *Parochi cura procellis imminentibus.*
16 *Eiusdem & Concionatoris officium in admonendo populo, vt ante operis inchoationem, oret.*
17 *Vtque cibum benedicat, & eo sumpto gratias Deo agat.*
Orantibus sine intermissione, quæ indulgentiæ concessę. De indulgentijs, num. 14.

Qua

Quæ & orantibus in eleuatione corporis Domini, Ibid. num. 15.

17 *Quæ item conuenientibus ad orationem 40. horarum, ad concionem, Missam maiorem, Vesperas, Completorium, & ad orationem, processionemq; sub vexillo: ac ad Missam Congregationum foranearum, Ibidem. 13. 16. 17.*

Initio quarum Congregationum, quæ oratio dicenda. De foro Episcopali. 2.

18 *Oratio pro Defunctis, vespertina introducenda.*

19 *In vnaquaque diœcesi instituenda.*

20 *Prima hora noctis facienda, & in Vrbe, in Cathed. Ecclesia.*

21 *Fidelis vniuscuiusque officium.*

Parochi ad illius studium suos parochiales inflamment: indulgentiam denunciando orantibus pro Defunctis concessam. De indulgentijs. 18.

Indulgentiæ eiusdem concessionis litteræ. De Constitut. nu. 46.

Oratio Quadraginta horarum, quo loco, & modo habenda. De oratione Quadrag. hor. 2. & 3.

Oratio, quibus in Ecclesiis instituenda pro summo Pontifice ægrotante. De diuin. off. num. 48.

Quibus etiam in Ecclesiis instituenda pro ægrotante Episcopo. Ibidem. 46.

1 VNA omnium optima indigentiæ nostræ interpres, & conciliatrix eorum, quæ necessaria, tum ad animæ, tum ad corporis bona à Deo patre expetuntur, est oratio sancta. Cuius studium, ut proprium fidelium est, sic necessarium, atque omnino iussu diuino debitum: id cœlestis magister, Christus Dominus, exemplo docuit, verbo præcepit, crebris cohortationibus monuit. Eo igitur studio fideles, quò vehementius exardescerent, seseque quotidie singuli certa hora colligentes, id quod Christianarum mentium est, vitæ à se illo die actæ rationes inspicerent, maleque actæ pœnitentes, ardenti oratione veniam precarentur, & Deo gratias agerent de beneficijs, quę acceperint.

3. de iis, quæ ad matrimonii Sac. pert.

2 Instituta est in hac prouincia orationis cõmunis exercitatio, quę ad Christianæ pietatis progressionem introducta ut & perpetuò conseruetur, & augeatur item, id cum omni studio Episcopus curet, tum propositis spiritualis gratię muneribus, sedis Apostolicæ benignitate, eius rei, causa concessis.

3 Itaque à parochis suis singulis sanctissimi Dñi N. Gregorij XIII. litteras

litteras de Indulgentia, huius prouinciæ hominibus concessa, qui in orationis communis instituto sese exercuerint, ter in singulos annos descripto, vel summatim pronunciari iubeat, semel ineunte Aduentu, iterum Dominico die Quadragesimę primo, tum solenni die Pentecostes.

4 Episcopus pręthereà pro temporum ratione certam horam statuat, qua datis huius rei causa campanarum signis, patresfamiliàs, suę quisque domi, vna cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Vt autem, qui in eo precandi instituto se exercuerint, Indulgentię concessę donum consequantur, diem itidem Dominicum Quadragesimę, proximè pręcedentem, is constituat, quo illi confessi omnes simul sacram Eucharistiam sumant.

5 Imminentibus verò calamitatibus, quo tempore cùm nullum certius pręsidium sit, quàm illud, vt fideles ad Deum patrem misericordiarum assiduis precibus confugiant, certam aliquam prætereà rationem is diligenter ineat, vt & à clero, & à populo sine intermissione, ac religiosius in orationem incumbatur.

4. de orone. 6 Orationis vespertinę, olim in hac prouincia institutę, signum distinctis campanę ictibus, vt Episcopus pręscripserit, detur. Vbi verò in vicis, & pagis, ob campanę exiguitatem, sonus ita difficilius exauditur, non intermisso, sed continenti sono per horę quadrantem illius significationem fieri, si ita censuerit, iubeat Episcopus.

7 Rursus, qua in ecclesia parochiali, diœcesis pręsertim, ob vacationem, uel ob aliam causam, nullus, uel sacerdos, vel clericus aliquando est, qui huius orationis signum campana det, alia per Episcopum, vel Vicarium foraneum ratio ineatur, qua illius significatio fiat, campanę item sono.

8 Vbi domicilia, inter se proxima, aut continentia sunt, in ecclesia, tum maximè diebus festis, illam à populo fieri conuenientius est: quem frequentem conuenire, omni officio parochus curet. Ipse verò si adesse neglexerit, intermiseritve, mulctetur Episcopi iudicio. Curet autem parochus, vt in Ecclesiam non tardius multò ducatur, quam ad statam horam, qua sub crepusculum noctis Salutationis Angelicę signum datur.

9 Si ex pagis, & vicis, pręsertim frequentioribus in Ecclesia parochiali fideles difficilius conuenire possunt: quoniam ab ea aliquantulum illa loca distant; constituat Episcopus Ecclesiam, aut capellam, Oratoriumve illis singulis propinquiorem, aut commodiorem, aut denique crucem, sacramve aliam imaginem in triuio

erectam,

erectam, quo etiam sub dio ad orationem vespertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio in capella, in oratorio, vel in Ecclesia, quæ parochialis non est, etiam adhiberi poterit. Si quando prætereà, alijs etiam diœcesis locis, pluuiæ uis, niues, aliave temporis grauitas, itineris difficultati adiuncta, difficiliorem fidelium conuentum ad Ecclesiam parochialem faciat, ne ob vllam causam à tam salubri orationis instituto, & multiplicibus Apostolicæ Sedis priuilegijs commendato, vllo die populus desistat.

10 Quo in officio in ijs locis adiuuetur, maximè opera sacerdotum, & clericorum quorundamq; illius pagi, locive.

11 At ubi, neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vniuscuiusque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem, domi saltem ab vnoquoque, qui ad Ecclesiam non conuenerit, cum familia sua certo loco fiat.

12.13 Norint porrò fideles, quod etiam Concilio Aurelianensi quarto olim iussum est, sibi sæpius singulis diebus orandum esse: quod si aliquando frequentius non possunt, saltem non vesperi solum; sed etiam mane id à se præstari oportere. Quare Episcopi cura sit, illum vespertinæ orationis quotidianæ communis vsum, mane etiam, paulo scilicet ante auroram, aut sub ortum Solis, id quod in plerisque huius prouinciæ locis iam seruari cœptum est, vbique locorum, cùm in Vrbe, tum in diœcesi sua paulatim introduci, atque ea ratione institui, vt, vel in Ecclesia, vel suæ quique domi, cum familia certo loco, vel in officinis, tabernisve, vel in ipsis etiam agris, atque adeò in itinere, uel in alijs denique locis, ubicumque, (vt illo Concilio cautum est,) ea matutina hora sunt, & patresfamiliàs, & liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operæ, institoresve, & cęteri quicumque sunt, siue mares, siue fœminæ, huius matutinæ orationis officium, antequam artificium, negotium, remve vllam aggrediantur, precibus, litanijs, omnique oratione, ac toto animo, menteq; vacent; sicque quotidianarum actionum, operum, & negotiorum initium à Deo faciant, finemque itidem, & 16.

14 Nimbis, procellisve imminentibus, sicut Ecclesiasticæ consuetudinis est, campanis sonetur, tum ad tempestatem vi diuina, quæ ex solenni prece, sacraque benedictione illis inest, depellendam, tum ad Dei misericordiam implorandam Christianæ pietatis orationibus: ita fideles, earum sono tunc excitati, in ecclesiam, vel cathedralem, vel parochialem, vel in aliam saltem propinquiorem adorandum conueniant: si minus possunt, saltem vbicumque sint, siue domi, siue foris, supplices Deum orent, tum clerici, Psalmis,

Litanijs, precibus, & orationibus, quæ ex ritu sanctæ Matris Ecclesiæ ad arcendam tempestatem dicuntur, Dei misericordiam deprecentur.

15 Parochi verò in primis sit, cùm in ecclesia sua hoc officium religiosè præstare ad præscriptum libri Ritualis, aut Sacerdotalis, tum sollicitè conuocare clericos, & populum, vt ob eam causam Deum sanctè precaturi, ad ecclesiam frequentes concurrant. Idque ipsum, prout in concionando vsu uenerit, aliquando fideles paternè, diligenterque monere meminerit.

5. de oratione ante op. inchoat.

16 Non decet Christianum hominem, opus aliquod ante suscipere, aggredive, quàm Dei auxiliū religiosis precibus imploret. Dixit enim Dominus, sine me nihil potestis facere.

Parochus igitur, cuius est populum ad optima quæque instituta erudire, Concionator item illum, prout vsu venerit, cohortetur, ac moneat, vt neque publicè, neque priuatim quicquam aggrediatur, nisi primo sanctis precibus Deo adhibitis.

17 Neque cibum sumat, anteaquàm stata prece benedicat. Post cibum, item Domino gratias precatione agat. Id enim à nobis expectat, qui nos pascit Deus, vt pro pręstitis ab eo escis illi gratias referamus, & saturati donis ipsius, laudes ei dicamus, inquit sanctissimus Pater noster Ambrosius.

6. quæ ad funera pert.

18 Pro fidelibus defunctis religiosas Deo preces, orationemque adhibere officium est salubre, illud quidem sanctum, Christianęq; pietatis studio planè dignum. Quam ob causam Summus Pontifex Gregorius XIII. Romę instituit, prima hora noctis pro illis in singulos dies piè orari: cuius exemplo nobis ad imitationem proposito maximoperè excitati, cùm iampridem proximis annis orationem vespertinam quā communem dicimus, pro uiuis decreuerimus, hanc alteram pro mortuis iam nunc constituimus.

19 Itaque vnusquisque Prouinciæ Episcopus, pro salutis animarum zelo, quo præcipuè incensus esse debet, in eam curam incumbat, vt vbique locorum in sua Diœcesi religiosè celebretur, omnique ardentissimo charitatis, & precationis spiritu.

20 Illius horam pro ratione temporis, vel brumalis, uel æstiui, proque prudentia sua, sub primam noctis vigiliam ita statuat, vt iam decreta oratio vespertina nullo modo impediatur.

Pręfiniat in Vrbe Basilicam Cathedralē, & certas alias ecclesias, in quibus stata hora, statoque campanæ signo significatio huius orationis, precationisve fiat.

21 Vnusquisque autem fidelis, ubi sit, vel domi, vel foris ad memoriam mortis excitatus, primum paulisper tacitus in mortis suę, quam breui

breui fortasse obibit, meditatione versatus, tum se accendat ad orationem pro mortuis, quam Psalmo, De profundis, aut precatione Dominica, & Salutatione Angelica sæpius repetita intimo religiosi cordis affectu perorabit, vt Defunctorum animæ, è Purgatorij supplicijs ereptæ, Dei misericordia ad sempiterna cœlestis vitæ premia perducãtur. *Quod sequitur videatur in Titulo de Indulgentijs.* 18.

De Religiosis Peregrinationibus.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinationi clericorum præscripta ratio.*
2 *Sine dimißorijs litteris &c. non peregrinetur: quibus hæc adscribenda.* 3.
4 *Peregrinationis comites.*
5 *Substitutio in parochiali, capella, aliove beneficio.*
6 *Confessio peccatorum, Missæ celebratio, vel communio, &c. antè peregrinationis initium, & cum ad peregrinationis locum peruentum fuerit.* 19.
7 *Qualitas habitus, & tonsura.*
8 *Horarum canonicarum recitatio, ieiuniorumq; obseruatio.*
9 *Missæ à Sacerdote quotidie celebratio, vel præsentia, etiã clericorũ.*
10 *Itinerarij recitatio.*
11 *In itinere boni exempli præstatio.*
12 *Hebræorum, & mulierum societatis vitatio, etiam in cauponis.* 17.
13 *A profanis cautionibus, &c. seiunctio, & abstinentia.*
14 *Mendicationis prohibitio.*
15 *Ecclesiæ visitatio, ante hospitij ingressum.*
16 *Hospitiorum vitatio, vbi alibi excipi possint.*
18 *Mensæ benedictio: & gratiarum actio.*
20 *Susceptę peregrinationi intentio, curiositatum vitatio, & ecclesiarum deuota visitatio.*
21 *Alio uagandi prohibitio.*
22 *Episcopi, uel Vicarij aditio post peregrinationem, testimonijque sanctæ peregrinationis exhibitio.*
23 *Laicis quoque peregrinandi hęc ratio pręscripta, Consilij sanctè peregrinandi à parocho captio, litteræq; Epales, & cuius facultatis.*
24 *Benedictionis à parocho petitio.*
25 *Confessio, & Eucharistiæ sumptio ante discessum, & ubi ad loca uisitanda perueuerit.* 35.
26 *Deuotionem impedientium euitatio, ieiuniorumque obseruatio.*
27 *Missę auditio, & Eucharistię sumptio.*

Itinerarij

28 *Itinerarij recitatio.*
29 *Eleemosynarum largitio, & orationi, meditationibusq; instantia.*
30 *Hebræorum certarumque mulierum in curru, nauigio, hospitio, vitatio.*
31 *Profanorum canticorum, & colloquiorum prauæque societatis, etc. abstinentia.*
32 *Mendicationis prohibitio.*
33 *Ecclesiæ aditio, ante hospitij introitum.*
34 *Sacrorum locorum, & reliquiarum deuota visitatio.*
36 *Benedictio suscipienda à parocho post reditum.*
Peregrinationis causa absentes, distributionum non fiunt participes. *De distribut. num. 33.*

Quartū, de relig. peregrin.

1 VT ex Sanctorum Patrum institutis, fideles prouinciæ nostræ sanctas peregrinationes suscipiāt; salutisque vberiorem fructum, diuina auxiliante misericordia inde capiant: hæc illis seruanda proponimus: ac primo ecclesiastici ordinis hominibus, tum laicis item.

2 Ne quisquam Sacerdos, clericusve cuiusuis ordinis, peregrinaturus, itineri, peregrinationis causa, sine litteris dimissorijs, ac testimonialibus Episcopi se committat, vt Canone veteri sancitum est, tum præterea nec sine benedictione, quam Episcopus sacerdoti, clericove peregrinaturo, statis precibus, libro Sacerdotali, ritualive præscriptis impartiet.

3 Iis sanè litteris à Cancellario ascribantur hæc singula capita, sacerdoti clericove peregrinanti, infra præscripta, quò accuratius ab eo illa seruentur.

4 Peregrinationis comites, quos sibi adiunxerit, cùm in viam se daturus est, Episcopo, aut Vicario exponat: quorum comitum nomina à Cancellario litteris dimissorijs adscribantur.

5 Si quis item peregrinaturus, ecclesiam parochialem, aut capellam, aliudve cuiusuis nominis beneficium ecclesiasticum obtinet, cui ministerium aliquod debeat, is, vt Episcopus opus esse censuerit, sacerdotem, vel clericum, qui eidem Episcopo, Vicariove probatus sit, pro ratione ministerij ante substituat, quam iter suscipiat, ne ecclesia debito ministerio, cultuque careat, cuius rei, per se præstitæ, testimonium scriptum, aut Episcopo, aut Vicario exhibeat. Ei verò, quem substituerit, aut alij, quem Episcopus maluerit, si aliquot dierum peregrinationem facturus est, vestes sacras, ornamenta, libros, scripta, omnemque ecclesiasticam supellectilem committat, indice eorum omnium sigillatim,

ac diligenter confecto, eo scilicet præsente, cui hoc munus Episcopus dederit; ne ex eius absentia aliquod detrimentum Ecclesia patiatur.

6 Deinde is, uel Sacerdos, vel clericus, antequam peregrinationi se committat, peccata primò confessus, tum si sacerdos est, Missæ sacrificium, quod est, pro iter agentibus offerre: si clericus inferior, sacram Eucharistiam sumere studeat.

7 In itinere, clericali habitu contractiori, ad Conciliorum præscriptum, omnis sacerdos, & clericus, dum in peregrinatione est, uti possit: pileum autem induat, clericali ordini congruentem, & à laicali vestitu distinctum.

Tonsuram clericalem perpetuò habeat.

8 Ne itineris causa canonicas horarias diuini officij preces omittat, ac tum etiam stata de præcepto ecclesiæ ieiunia seruet, nisi cum legitimè excusatus est.

9 Si Sacerdos est, vbi probatus fuerit, Missam quotidie celebrare curet: at uerò Dominicis & festis diebus id facere ne omittat. Singulis verò diebus, siue Sacerdos, quando ipse non celebrat, siue clericus, Missæ sacrificio interesse studeat.

10 Mane singulis diebus, præter officium diuinum debitum, preces etiam illas piè recitare curet, quæ itinerarij nomine appellantur.

11 In omni denique itinere, quòd sanctæ peregrinationis causa suscepit, cum se vitæ moribus, omniqne actione pręstare studeat, ut piè, religiosèque peregrinandi exemplum laicis prębeat, quorum si aliquem socium, & comitem habet, sanctis peregrinationis exercitationibus, atque rebus ad salutem instruere curet.

12 Hebręis, & mulieribus comitem non se adiungat, neque eodem curru cum eisdem uehatur, neque item eodem nauigio, vt scandalum euitetur, si aliter sibi consulere poterit.

13 Neque ijs etiam se adiũgat in uia, nisi necessitas coegerit, qui dum iter faciunt, profanis cantionibus, cytharis, alijsve musicis instrumentis vtuntur.

Abstineat item ipse à profanis canticis, & colloquiis eiusdem generis, quorum vsu, pietatis in peregrinatione suscepta studium refrigescit. Psalmis, Hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, ac rerum diuinarum meditationibus vacet: & spiritualibus item sermonibus, si comites habet, quibuscum loquatur, corporis, vel animi lassitudinem subleuet.

14 Ne mendicet, ostiatimve victum quæritet, nisi ex uoto, uel alia causa, ab Episcopo probata, & facultate nominatim scriptis impetrata.

15 Cùm ad aliquem locum vesperi perueniet, ecclesiam, quæ eo loco est, antequam ad hospitium diuertat, religiosè adeat, si potest, vbi sup-

plex

plex litanias, vel alias religiosas preces recitet.

16 Si apud religiosos homines, vel apud alios uiros honestos diuersari potest, ab hospitijs publicis abstineat.

17 Ad caupones verò, si diuertere necesse habet, nec unà cum eisdem Hebreis, aut mulieribus accumbat in publico hospitio, aut alio omni loco, & tempore.

18 Antequam discumbat, mensę benedicat: tum pransus, aut cœnatus gratias agat: cęteraque obseruet, quæ de temperantia, frugalitate, & modestia clericali decretis prouincialibus præscripta, accuratè præstare debet.

19.20 Cum primùm ad peregrinationis locum peruenerit, confessario probato confiteatur, & Missam Sacerdos celebrare, & sacram communionem clericus sumere curet, totusq; peregrinationi susceptæ intentus, non rerum nouarũ curiositates, non loci antiquitates, non quicquam aliud, à peregrinandi proposito alienum, consectetur, sed religiosa animi pręparatione ecclesias, sacrasq; reliquias, quas potissimũ deuotionis, uotive causa uisitatum uenit, tum alias etiam sollicitè visitet, qua visitationis sollicitudine, pietatis sibi ardorem excitare studeat, vt maximè potest.

21. Nec verò vbi sanctam peregrinationem absoluerit, alio longius uagetur.

22 A peregrinatione reuersus, Episcopum primo, aut Vicarium cum litteris dimissorijs, quas dedit, conueniat: sanctæq; suæ peregrinationis testimonium ab ordinario loci, aut saltem, à præfecto Ecclesiæ afferat, ad quam peregrinationis causa iter suscepit, nisi literis dimissorijs alius nominatim ab Episcopo exprimatur, cuius allato scripto testatum facere debet.

23 Laici item, antequàm peregrinationem suscipiant, suum quique parochum conueniant: à quo sanctè peregrinandi consilium capiant, & litteras habeant ab Episcopo canonicas, vt Canone expressum est, quarum etiam fide, testimoniove eis liceat ubique, & cuiuis cõfessario, ab ordinario loci approbato, peccata confiteri.

24 Deinde benedictionem ab eodem parocho petant, qui superpelliceo, & stola indutus, illis bene precetur, & benedicat, statis religiosis precationibus, quę ex ecclesiæ instituto peregrinis adhibentur.

25 Peregrinationis verò iter suscipiant, vbi ritè confessi, sacram Eucharistiam religiosè sumpserint.

26 Peregrinando omnia fugiant, quę deuotionis studium perturbant, aut impediunt, & illa amplectantur, quibus illud excitari solet.

In itinere stata pręcepto ecclesię ieiunia seruent, nisi cum legitimè excusati sunt.

Sin-

27 Singulis diebus Missæ sacro interesse studeant: Dominicis verò & festis, ne vllo modo desint, tum sacram communionem sumere curent.

28 Mane preces, quas Itinerarium vocant, piè recitare studeant, qui legere nouerint.

29 Eleemosynas, si per facultates possunt, largiantur.

Instent potissimùm orationi: Psalmis, Hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitatione, & rerum spiritualium meditationibus, & sermonibus lassitudinem subleuent.

30 In curru, nauigio, & hospitio, cum Hebræorum maximè, tum mulierum etiam, nisi quas cognatione, affinitateve iunctas, aut etiam ex familia sua sancta peregrinationis socias habeant, omne consortium vitent, nisi necessitas aliud coegerit. At sanè verò in hoc sancto piè peregrinationis proposito, ac studio, ad vsum reuocari cupimus, quod olim factum esse ex sacris litteris, patrumque monimentis animaduertimus, ut scilicet, qui etiam eiusdem familiæ essent, cum templum, locaque sacra visitatum irent, viri à fœminis iter separatim facerent.

31 Abstineant item à profanis canticis, colloquijs, cytharis, aliisque musicis instrumentis, atque adeo ab eorum societate, qui in itinere ijs, aliisve eius generis actionibus, operam dant, quibus pietatis studiũ in peregrinatione suscepta languefiat.

32 Ne mendicatim eleemosynam quæritent, nisi ex voto, vel necessitate, aliave causa Episcopi litteris, & testimonio probata.

33 Ad loca, vbi primùm vesperi diuertunt, ecclesiam precandi causa prius adeant, quàm in hospitium veniant, si temporis tarditas, aliudve non impedierit.

34 Ad sacra loca, quæ religiosè visitaturi sunt, cùm peruenerint, nihil aliud sibi propositum habeant, quàm vt, aut Iubileum, indulgentiamve consequantur, aut vota sanctè persoluant, sacras reliquias, & sacra loca piè visitent, ab omni curiositate, peccandique occasione abstinentes.

35 Itaque primo confessi, cum sacram Eucharistiam sumpserint, tum religiosè Sanctorum statas ecclesias visitent; ita vt ex ipsorum locorum admonitione maior affectus in ipsis resurgat ad excitandam pietatem, & Sanctorum, quorum auxilium implorant, orationibus adiuuentur.

36 Reuersi à peregrinatione, primò parochum conueniant, à quo benedicantur, adhibitis ex Ecclesiæ instituto præscriptis Sanctis orationibus.

De Votis, & Consuetudinibus pijsve institutis.

SVMMARIVM.

1 *Voto publico nuncupando Episcopus consulendus, & quando non.3.*
2 *Eius nuncupandi formula, eiusdem Episcopi sententia concipienda.*
4 *Ad illud nuncupandum vniuersitatis consensus accedat. Nuncupatio ad Altare maius Ecclesię maioris faciẽda.8.& ad offertoriũ.13.*
5 *In eius nuncupatione hæ præparationes, & cęremoniæ adhibendæ, vbi autem adhiberi non possint, illę præstandæ cum primum licebit.19.*
6 *Primò adulti, confessi, communionem sumant.*
7 *Pridie diei nuncupationis ipsius, sero campanæ pulsandæ: quo populus sequenti die conueniat.*
9 *Congregato populo, processio agenda.*
10 *Ea peracta, Missa celebranda.*
11 *Concioque in Missa habenda.*
12 *Sacerdotum, & clericorum præsentia.*
13 *Missam celebrans, ad offertorium, voti formulam, per delectos ab Vniuersitate pronunciari mandet.*
14 *Quod ab ipsis delectis, flexis genibus fiat.*
15 *Communio ministranda.*
16 *Voti nuncupati instrumentum quando ad Episcopum mittendum, & vbi asseruandum.*
17 *Votum ipsum, causa, & conditiones tabella lapidea incidenda.*
18 *Ea conspicuo Ecclesiæ loco ponenda.*
20 *Vbi à ciuitate nuncupandum sit votum, ritus, ceremoniæq; celebriores adhibendæ.*

Veteri instituto, vsuque vel publico Ciuitatis voto, qui dies festi colendi, ab Episcopo intelligendum. De fest. dier. cultu. 25.

Votis etiam, & pijs consuetudinibus conquirendis, eadem diligentia ab Episcopo præstanda. Ibid num. 26.

Vigiliæ, & festi dies Sanctorum publico Ciuit. voto aut consuetudine colendi Synodo notandi, in Calendarium referendi, & publicandi. Ibid. num. 29.

Festorum dierum, & institutorum voti publici, aut consuetudinis ratione seruandorum monimenta, vbi asseruanda. Ibidem numero 27. & 30.

Quintũ, de Votis.

1 SI quando ob calamitatem imminentẽ, aliamve causam, à populo, vel ab Vniuersitate, uel à vicinia parochiali votum Deo fieri deliberandum est, vt de hoc genere toto quàm rectissimè statuatur, parochus Episcopum, ad quem præsertim in graui, quæ ad spiritales res pertineat, deliberatione, confugiendum patres censuerunt,etiam per litteras, vbi opus est,consulat: de cuius sententia formula uoti ritè concipiatur.

2

3 Si uerò aliquando temporis angustia non patitur, id quod in pestilentia euenire aliquando solet, ut ille consuli non possit,cum populo agat, vt uotum nuncupetur: at sanè, quæ speciatim ad illius rectè exequendi modum pertinere possunt, eæ rationes omnes in ipsa uoti nuncupatione, Episcopi sententiæ,iudicioque relinquantur, quò sanctius, religiosiusque uoti nuncupati ratio omnis ad executionis vsum perducatur.

4 Caueat item parochus, rectorve Ecclesiæ, vt vniuersitatis consensu, atque omni alia opportuna, necessariaq; ratione votum nuncupentur, vt firmum, ratumq; sit, ac proinde ab uniuersis, quorum interest, piè obseruetur, atque præstetur.

5 Quo præterea, & ardentiori pietatis studio ad illud nuncupandũ, & uehementiori sollicitudine ad idem ritè exequendum populus incendatur, hoc præterea parochus curet, ut in voti nuncupatione statæ tum præparationes, tum etiam cerimoniæ adhibeantur, omni externę pietatis, sanctiq; cultus ratione, & significatione, in eum, qui sequitur modum.

6 Primò igitur, ut illius Vniuersitatis adulti omnes, quo die uotum fiet, antegressa peccatorum confessione, sacram communionem sumant, curet idem parochus omni cohortatione.

7 Pridie etiam diei, quo uotum nuncupabitur, sub uesperum campanarum sono signum detur: quo populus excitatus, ad ecclesiam frequens conueniat, ubi postridie illud publicè, sanctèq; nuncupet.

8 Videat vero, vt in ecclesia parochiali, primariave ad altare maius nuncupetur.

9 Vbi populus conuenerit, processio uoti causa de more agatur.

10 Missarum solennia, processione peracta, à parocho, rectoreuè Ecclesię eo nomine celebrentur.

11 In qua Missę celebratione de uoto concio habeatur, ac de eius causis, tum exponantur rationes, quibus sanctissimè deuincti, qui uouerint, uotum quàm diligentissimè præstare debent.

12 Huic actioni omnes parochialis viciniæ, aut oppidi, locive Sa-

cerdotes, & clerici intersint.

13 Parochus autem, aliusve Sacerdos, qui Missarum solennia eo nomine celebrat, cùm Offertorij tempus est, ab ijs, qui Vniuersitatis nomine delecti erunt, voti formulam in conspectu Dei de scripto sibi ritè, distinctèque pronunciari mandet.

14 Quod illi genibus flexis, supplices præstent.

15 Deinde, cum celebrans ipse corpus, & sanguinem Domini in Missa sumpserit; tum qui præparati accesserint, eisdem sacram communionem ministrabit.

16 Voti nuncupati instrumentum, Notarij manu confectum, auctoritateque munitum, ad Episcopum mensis saltem spacio afferatur, vt in Archiuio Episcopali asseruetur perpetuò. Cuius instrumenti etiam exemplum, eiusdem Notarii testificatione, fideq; roboratum, in Ecclesia illius populi, Vniuersitatisve, quæ vouit, vt diligentissimè potest, custodiatur ad perpetuitatem.

17.18 Vtque voti, cuius executio in perpetuum præstanda sit, monimentum in conspectu omnium extet, idem curet, in tabella lapidea votum, votiq; causam, & conditiones incidi, eandemq; loco Ecclesiæ conspicuo, atque illustri collocari, atque parieti agglutinari.

19 Vbi autem, cum votum nuncupatur, præscripta ratio, ac ceremoniæ, ob pestem, aliamve causam necessariam prestari non possunt, tunc omninò eas præstari curet parochus, ubi primum poterunt.

20 Hanc omnem rationem, tum celebriores etiam ritus, ceremoniasque adhiberi Episcopus curet, si Ciuitatis ipsius populus uotum nuncupare deliberarit.

FINIS LIBRI PRIMI.

CON-

CONSTITVTIONVM, ET DECRETORVM

Synodalium Prouinciæ Mediolanensis

Liber Secundus.

De Sacramentis in genere, ac sacramentalibus.

SVMMARIVM.

Eorum

46 Eorum suffumigatio in agris adhibenda ad depellendas tempestates.

47 Candelæ, Palmę aut Oliuæ } in Ecclesia benedictæ, singulæ singulis pluribus distributæ, manibus gestandæ in processionibus.

48 Quibus etiam absentibus tradi liceat.

49 Earum candelarum vsus, benedictionisque ritus mysteriorum plenus.

50 Parochus, Concionator } has ex illarum benedictione vtilitates exponant.

51 Vt scilicet valeant ad sanitatem animæ & corporis.

52 Ad dęmonem depellendum.

53 Ad corda fidelium sancti Spiritus splendore illustranda, charitatisq; ignem in animis accendendum. 61.

54 Benedictionis Cinerum vsus antiquissimus.

55 Salutares ex eorum benedictione vtilitates ab Episcopo, parocho, Concionatore, Quinquagesimæ Dominicę docendæ, & quæ.

56 Parochus ipso die Cinerum populum moneat, qualiter ad illos suscipiendos accedat. 61.

57 Illius ministerium in cathedrali, propriaque parochiali agendum.

58 Benedictionis Palmarum institutum sacris mysterijs plenum, à parocho & concionatore explican. & quando. 6[illegible].

59 Illius fructus & vtilitates.

61 Quo ordine candelæ, cineres, & palmę capiendę.

62 Benedictionis ædium vsus, restituendus: ritualis forma seruata. 67.

63 Atque hac ratione Conciliari decreto pręscripta.

64 Parochi in ea officium, & partes. 68. 71.

65 Quę ędes minimè benedicendę.

66 Benedictio noctu non peragenda.

69 Qui adsint.

70 Benedictionis causa nihil accipiendum.

72 Patrisfamilias ędium benedicendarum, pręparatio, & officium.

73 Benedictio mensę à maiori ordine initiato facienda.

74 Vestes in diuinis officijs non adhibendę, antequam sint benedictę.

75 Eas, indumentaque, & vasa quis benedicere possit.

76 Libri sacri ecclesiastici ve ne ad vilem, & sordidum vsum non adhibendi.

77 Tabernaculum omne benedicendum, antequam Eucharistię Sacramentum in eo recondatur.

Tabernaculi clauis à quo custodienda, suprà num. 15.

tho ieiunemus: frequentes in cathedrali, parochialique Ecclesia ad Litanias, orationemque conueniamus, & quò sacris illis ferijs à cibo abstinentiores esse debemus, eo abundantiori eleemosynarum liberalitate, erga Christi pauperes effusiores simus: tum Sabbatho sub vesperum orationem parochialem communem celebremus: qua, & pro spe fœlicitatis æternæ, ad quam per fidem currimus, & pro sacra ordinatione, quam eo die à Reuerendissimo Episcopo haberi solenne est, & pro ijs commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur, Deo omnipotenti, gratias agamus: eundemq; religiosis supplicationibus oremus, quatenus Sanctorum, quorum patrocinia imploramus, suffragantibus meritis, eius misericordiam in omnibus impetremus, Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre, &c.

De Oratione.

SVMMARIVM.

1 *Oratio nostræ indigentiæ interpres.*
2 *Institutio orationis communis, seu vespertinæ.*
3 *Indulgentiæ eius rei causa concessæ, quando à parochis publicandæ.*
4 *Certa hora, & campanarum signa præscribenda, ad conueniendum. 6.*
5 *Calamitatibus imminentibus à clero, & populo, ex præscripta ratione, orationi vacandum. 14.*
7 *Vbi Sacerdos, vel clericus desit, qui hoc signum det, quæ ratio ineunda.*
8 *Oratio quando in Ecclesia facienda.*
9 *Quando item in oratorijs, capellis, &c.*
10 *Vt saltem in oratorijs fiat Sacerdotum, & clericorum opera requiritur.*
11 *Domi, quando fiat.*
12 *Matutinæ orationis quotidianæ communis vsus, etiam introducendus.*
13 *Vbi exercendus.*
15 *Parochi cura procellis imminentibus.*
16 *Eiusdem & Concionatoris officium in admonendo populo, vt ante operis inchoationem, oret.*
17 *Vtque cibum benedicat, & eo sumpto gratias Deo agat.*
Orantibus sine intermissione, quæ indulgentiæ concessæ. De indulgentijs, num. 14.

Quæ & orantibus in eleuatione corporis Domini, Ibid.num.15.

Quæ item conuenientibus ad orationem 40. horarum, ad concionem, Missam maiorem, Vesperas, Completorium, & ad orationem, processionemq; sub vexillo: ac ad Missam Congregationum foranearum, Ibidem.13.16.17.

Initio quarum Congregationum, quę oratio dicenda. De foro Episcopali. 2.

18 *Oratio pro Defunctis, vespertina introducenda.*

19 *In vnaquaque diœcesi instituenda.*

20 *Prima hora noctis facienda, & in Vrbe, in Cathed. Ecclesia.*

21 *Fidelis vniuscuiusque officium.*

Parochi ad illius studium suos parochiales inflamment: indulgentiam denunciando orantibus pro Defunctis concessam. De indulgentijs. 18.

Indulgentiæ eiusdem concessionis litteræ. De Constitut. nu.46.

Oratio Quadraginta horarum, quo loco, & modo habenda. De oratione Quadrag.hor.2.& 3.

Oratio, quibus in Ecclesiis instituenda pro summo Pontifice ægrotante. De diuin.off.num.48.

Quibus etiam in Ecclesiis instituenda pro ęgrotante Episcopo. Ibidem. 46.

1 VNA omnium optima indigentiæ nostræ interpres, & conciliatrix eorum, quæ necessaria, tum ad animæ, tum ad corporis bona à Deo patre expetuntur, est oratio sancta. Cuius studium, ut proprium fidelium est, sic necessariū, atque omnino iussu diuino debitum: id cœlestis magister, Christus Dominus, exemplo docuit, verbo præcepit, crebris cohortationibus monuit. Eo igitur studio fideles, quò vehementius exardescerent, seseque quotidie singuli certa hora colligentes, id quod Christianarum mentium est, vitæ à se illo die actæ rationes inspicerent, malęque actæ pœnitentes, ardenti oratione veniam precarentur, & Deo gratias agerent de beneficijs, quę acceperint.

3. de iis, quæ ad matrimonii Sac. pert.

2 Instituta est in hac prouincia orationis cōmunis exercitatio, quę ad Christianæ pietatis progressionem introducta ut & perpetuò conseruetur, & augeatur item, id cum omni studio Episcopus curet, tum propositis spiritualis gratię muneribus, sedis Apostolicæ benignitate, eius rei, causa concessis.

3 Itaque à parochis suis singulis sanctissimi Dn̄i N. Gregorij XIII.

litteras

litteras de Indulgentia, huius prouinciæ hominibus concessa, qui in orationis communis instituto sese exercuerint, ter in singulos annos descripto, vel summatim pronunciari iubeat, semel ineunte Aduentu, iterum Dominico die Quadragesimę primo, tum solenni die Pentecostes.

4 Episcopus pręterea pro temporum ratione certam horam statuat, qua datis huius rei causa campanarum signis, patresfamiliàs, suę quisque domi, vna cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Vt autem, qui in eo precandi instituto se exercuerint, Indulgentię concessę donum consequantur, diem itidem Dominicum Quadragesimę, proximè pręcedentem, is constituat, quo illi confessi omnes simul sacram Eucharistiam sumant.

5 Imminentibus verò calamitatibus, quo tempore cùm nullum certius pręsidium sit, quàm illud, vt fideles ad Deum patrem misericordiarum assiduis precibus confugiant, certam aliquam prætereà rationem is diligenter ineat, vt & à clero, & à populo sine intermissione, ac religiosius in orationem incumbatur.

4. de orone. 6 Orationis vespertinę, olim in hac prouincia institutę, signum distinctis campanę ictibus, vt Episcopus pręscripserit, detur. Vbi verò in vicis, & pagis, ob campanę exiguitatem, sonus ita difficilius exauditur, non intermisso, sed continenti sono per horę quadrantem illius significationem fieri, si ita censuerit, iubeat Episcopus.

7 Rursus, qua in ecclesia parochiali, diœcesis pręsertim, ob vacationem, uel ob aliam causam, nullus, uel sacerdos, vel clericus aliquando est, qui huius orationis signum campana det, alia per Episcopum, vel Vicarium foraneum ratio ineatur, qua illius significatio fiat, campanę item sono.

8 Vbi domicilia, inter se proxima, aut continentia sunt, in ecclesia, tum maximè diebus festis, illam à populo fieri conuenientius est: quem frequentem conuenire, omni officio parochus curet. Ipse verò si adesse neglexerit, intermiseritve, mulctetur Episcopi iudicio. Curet autem parochus, vt in Ecclesiam non tardius multò ducatur, quam ad statam horam, qua sub crepusculum noctis Salutationis Angelicę signum datur.

9 Si ex pagis, & vicis, pręsertim frequentioribus in Ecclesia parochiali fideles difficilius conuenire possint: quoniam ab ea aliquantulum illa loca distant; constituat Episcopus Ecclesiam, aut capellam, Oratoriumve illis singulis propinquiorem, aut commodiorem, aut denique crucem, sacramve aliam imaginem in triuio

erectam,

erectam, quo etiam sub dio ad orationem vespertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio in capella, in oratorio, vel in Ecclesia, quæ parochialis non est, etiam adhiberi poterit. Si quando præterea, alijs etiam diœcesis locis, pluuiæ uis, niues, aliave temporis grauitas, itineris difficultati adiuncta, difficiliorem fidelium conuentum ad Ecclesiam parochialem faciat, ne ob vllam causam à tam salubri orationis instituto, & multiplicibus Apostolicæ Sedis priuilegijs commendato, vllo die populus desistat.

10 Quo in officio in ijs locis adiuuetur, maximè opera sacerdotum, & clericorum quorundamq; illius pagi, locive.

11 At ubi, neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vniuscuiusque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem, domi saltem ab vnoquoque, qui ad Ecclesiam non conuenerit, cum familia sua certo loco fiat.

12.13 Norint porrò fideles, quod etiam Concilio Aurelianensi quarto olim iussum est, sibi sæpius singulis diebus orandum esse: quod si aliquando frequentius non possunt, saltem non vesperi solum; sed etiam mane id à se præstari oportere. Quare Episcopi cura sit, illum vespertinæ orationis quotidianæ communis vsum, mane etiam, paulo scilicet ante auroram, aut sub ortum Solis, id quod in plerisque huius prouinciæ locis iam seruari cœptum est, vbique locorum, cùm in Vrbe, tum in diœcesi sua paulatim introduci, atque ea ratione institui, vt, vel in Ecclesia, vel suæ quique domi, cum familia certo loco, vel in officinis, tabernisve, vel in ipsis etiam agris, atque adeò in itinere, uel in alijs denique locis, ubicumque, (vt illo Concilio cautum est,) ea matutina hora sunt, & patresfamiliàs, & liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operæ, institoresve, & cęteri quicumque sunt, siue mares, siue fœminæ, huius matutinæ orationis officium, antequam artificium, negotium, remve vllam aggrediantur, precibus, litanijs, omnique oratione, ac toto animo, menteq; vacent; sicque quotidianarum actionum, operum, & negotiorum initium à Deo faciant, finemque itidem, & 16.

14 Nimbis, procellisve imminentibus, sicut Ecclesiasticæ consuetudinis est, campanis sonetur, tum ad tempestatem vi diuina, quæ ex solenni prece, sacraque benedictione illis inest, depellendam, tum ad Dei misericordiam implorandam Christianæ pietatis orationibus: ita fideles, earum sono tunc excitati, in ecclesiam, vel cathedralem, vel parochialem, vel in aliam saltem propinquiorem ad orandum conueniant: si minus possunt, saltem vbicumque sint, siue domi, siue foris, supplices Deum orent, tum clerici, Psalmis,

Lita-

Litanijs, precibus, & orationibus, quæ ex ritu sanctæ Matris Ecclesiæ ad arcendam tempestatem dicuntur, Dei misericordiam deprecentur.

15 Parochi verò in primis sit; cùm in ecclesia sua hoc officium religiosè præstare ad præscriptum libri Ritualis, aut Sacerdotalis, tum sollicitè conuocare clericos, & populum, vt ob eam causam Deum sanctè precaturi, ad ecclesiam frequentes concurrant. Idque ipsum, prout in concionando vsu uenerit, aliquando fideles paternè, diligenterque monere meminerit.

5. de oratione ante op. inchoat.

16 Non decet Christianum hominem, opus aliquod ante suscipere, aggredive, quàm Dei auxiliū religiosis precibus imploret. Dixit enim Dominus, sine me nihil potestis facere.

Parochus igitur, cuius est populum ad optima quæque instituta erudire, Concionator item illum, prout vsu venerit, cohortetur, ac moneat, vt neque publicè, neque priuatim quicquam aggrediatur, nisi primo sanctis precibus Deo adhibitis.

17 Neque cibum sumat, anteaquàm stata prece benedicat. Post cibum, item Domino gratias precatione agat. Id enim à nobis expectat, qui nos pascit Deus, vt pro pręstitis ab eo escis illi gratias referamus, & saturati donis ipsius, laudes ei dicamus, inquit sanctissimus Pater noster Ambrosius.

6. quæ ad funera pert.

18 Pro fidelibus defunctis religiosas Deo preces, orationemque adhibere officium est salubre, illud quidem sanctum, Christianęq; pietatis studio planè dignum. Quam ob causam Summus Pontifex Gregorius XIII. Romę instituit, prima hora noctis pro illis in singulos dies piè orari: cuius exemplo nobis ad imitationem proposito maximoperè excitati, cùm iampridem proximis annis orationem vespertinam quā communem dicimus, pro uiuis decreuerimus, hanc alteram pro mortuis iam nunc constituimus.

19 Itaque vnusquisque Prouinciæ Episcopus, pro salutis animarum zelo, quo præcipuè incensus esse debet, in eam curam incumbat, vt vbique locorum in sua Diœcesi religiosè celebretur, omnique ardentissimo charitatis, & precationis spiritu.

20 Illius horam pro ratione temporis, vel brumalis, uel æstiui, proque prudentia sua, sub primam noctis vigiliam ita statuat, vt iam decreta oratio vespertina nullo modo impediatur.

Pręfiniat in Vrbe Basilicam Cathedralē, & certas alias ecclesias, in quibus stata hora, statoque campanæ signo significatio huius orationis, precationisve fiat.

21 Vnusquisque autem fidelis, ubi sit, vel domi, vel foris ad memoriam mortis excitatus, primum paulisper tacitus in mortis suę, quam

breui

breui fortasse obibit, meditatione versatus, tum se accendat ad orationem pro mortuis, quam Psalmo, De profundis, aut precatione Dominica, & Salutatione Angelica sæpius repetita intimo religiosi cordis affectu perorabit, vt Defunctorum animæ, è Purgatorij supplicijs ereptæ, Dei misericordia ad sempiterna cœlestis vitæ premia perducantur. *Quod sequitur videatur in Titulo de Indulgentijs. 18.*

De Religiosis Peregrinationibus.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinationi clericorum præscripta ratio.*
2 *Sine dimissorijs litteris &c. non peregrinetur: quibus hæc adscribenda. 3.*
4 *Peregrinationis comites.*
5 *Substitutio in parochiali, capella, aliove beneficio.*
6 *Confessio peccatorum, Missæ celebratio, vel communio, &c. antè peregrinationis initium, & cum ad peregrinationis locum peruentum fuerit. 19.*
7 *Qualitas habitus, & tonsura.*
8 *Horarum canonicarum recitatio, ieiuniorumq; obseruatio.*
9 *Missæ à Sacerdote quotidie celebratio, vel præsentia, etiã clericorũ.*
10 *Itinerarij recitatio.*
11 *In itinere boni exempli præstatio.*
12 *Hebræorum, & mulierum societatis vitatio, etiam in cauponis. 17.*
13 *A profanis cautionibus, &c. seiunctio, & abstinentia.*
14 *Mendicationis prohibitio.*
15 *Ecclesiæ visitatio, ante hospitij ingressum.*
16 *Hospitiorum vitatio, vbi alibi excipi possint.*
18 *Mensæ benedictio: & gratiarum actio.*
20 *Susceptę peregrinationi intentio, curiositatum vitatio, & ecclesiarum deuota visitatio.*
21 *Alio uagandi prohibitio.*
22 *Episcopi, uel Vicarij aditio post peregrinationem, testimonijque sanctæ peregrinationis exhibitio.*
23 *Laicis quoque peregrinandi hęc ratio prescripta, Consilij sanctè peregrinandi à parocho captio, litteræq; Epales, & cuius facultatis.*
24 *Benedictionis à parocho petitio.*
25 *Confessio, & Eucharistiæ sumptio ante discessum, & ubi ad loca uisitanda perueneri t. 35.*
26 *Deuotionem impedientium euitatio, ieiuniorumque obseruatio.*
27 *Missę auditio, & Eucharistię sumptio.*

Itinerarij

Quartũ, de relig. peregrin.

1 VT ex Sanctorum Patrum institutis fideles prouinciæ nostræ sanctas peregrinationes suscipiãt; salutisque vberiorem fructum, diuina auxiliante misericordia inde capiant; hæc illis seruanda proponimus: ac primo ecclesiastici ordinis hominibus, tum laicis item.

2 Ne quisquam Sacerdos, clericusve cuiusuis ordinis, peregrinaturus, itineri, peregrinationis causa, sine litteris dimissorijs, ac testimonialibus Episcopi se committat, vt Canone veteri sancitum est, tum præterea nec sine benedictione, quam Episcopus sacerdoti, clericove peregrinaturo, statis precibus, libro Sacerdotali, ritualive præscriptis impartiet.

3 Iis sanè litteris à Cancellario ascribantur hæc singula capita, sacerdoti clericove peregrinanti, infra præscripta, quò accuratius ab eo illa seruentur.

4 Peregrinationis comites, quos sibi adiunxerit, cùm in viam se daturus est, Episcopo, aut Vicario exponat: quorum comitum nomina à Cancellario litteris dimissorijs adscribantur.

5 Si quis item peregrinaturus, ecclesiam parochialem, aut capellam, aliudve cuiusuis nominis beneficium ecclesiasticum obtinet, cui ministerium aliquod debeat, is, vt Episcopus opus esse censuerit, sacerdotem, vel clericum, qui eidem Episcopo, Vicariove probatus sit, pro ratione ministerij ante substituat, quam iter suscipiat, ne ecclesia debito ministerio, cultuque careat, cuius rei, per se præstitæ, testimonium scriptum, aut Episcopo, aut Vicario exhibeat. Ei verò, quem substituerit, aut alij, quem Episcopus maluerit, si aliquot dierum peregrinationem facturus est, vestes sacras, ornamenta, libros, scripta, omnemque ecclesiasticam supellectilem committat, indice eorum omnium sigillatim,

ac diligenter confecto, eo scilicet præsente, cui hoc munus Episcopus dederit; ne ex eius absentia aliquod detrimentum Ecclesia patiatur.

6 Deinde is, uel Sacerdos, vel clericus, antequam peregrinationi se committat, peccata primò confessus, tum si sacerdos est, Missæ sacrificium, quod est, pro iter agentibus offerre: si clericus inferior, sacram Eucharistiam sumere studeat.

7 In itinere, clericali habitu contractiori, ad Conciliorum præscriptum, omnis sacerdos, & clericus, dum in peregrinatione est, uti possit: pileum autem induat, clericali ordini congruentem, & à laicali vestitu distinctum.

Tonsuram clericalem perpetuò habeat.

8 Ne itineris causa canonicas horarias diuini officij preces omittat, ac tum etiam stata de præcepto ecclesiæ ieiunia seruet, nisi cum legitimè excusatus est.

9 Si Sacerdos est, vbi probatus fuerit, Missam quotidie celebrare curet: at uerò Dominicis & festis diebus id facere ne omittat. Singulis verò diebus, siue Sacerdos, quando ipse non celebrat, siue clericus, Missæ sacrificio interesse studeat.

10 Mane singulis diebus, præter officium diuinum debitum, preces etiam illas piè recitare curet, quæ itinerarij nomine appellantur.

11 In omni denique itinere, quòd sanctæ peregrinationis causa suscepit, cum se vitæ moribus, omnique actione prestare studeat, ut piè, religiosèque peregrinandi exemplum laicis prebeat, quorum si aliquem socium, & comitem habet, sanctis peregrinationis exercitationibus, atque rebus ad salutem instruere curet.

12 Hebreis, & mulieribus comitem non se adiungat, neque eodem curru cum eisdem uehatur, neque item eodem nauigio, vt scandalum euitetur, si aliter sibi consulere poterit.

13 Neque ijs etiam se adiūgat in uia, nisi necessitas coegerit, qui dum iter faciunt, profanis cantionibus, cytharis, alijsve musicis instrumentis vtuntur.

Abstineat item ipse à profanis canticis, & colloquiis eiusdem generis, quorum vsu, pietatis in peregrinatione suscepta studium refrigescit. Psalmis, Hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, ac rerum diuinarum meditationibus vacet: & spiritualibus item sermonibus, si comites habet, quibuscum loquatur, corporis, vel animi lassitudinem subleuet.

14 Ne mendicet, ostiatimve victum quæritet, nisi ex uoto, uel alia causa, ab Episcopo probata, & facultate nominatim scriptis impetrata.

15 Cùm ad aliquem locum vesperi perueniet, ecclesiam, quæ eo loco est, antequam ad hospitium diuertat, religiosè adeat, si potest, vbi sup-

plex

plex litanias, vel alias religiosas preces recitet.

16 Si apud religiosos homines, vel apud alios uiros honestos diuersari potest, ab hospitijs publicis abstineat.

17 Ad cauponas verò, si diuertere necesse habet, nec unà cum eisdem Hebreis, aut mulieribus accumbat in publico hospitio, aut alio omni loco, & tempore.

18 Antequam discumbat, mensę benedicat: tum pransus, aut cœnatus gratias agat: cęteraque obseruet, quæ de temperantia, frugalitate, & modestia clericali decretis prouincialibus præscripta, accuratè præstare debet.

19. 20 Cum primùm ad peregrinationis locum peruenerit, confessario probato confiteatur, & Missam Sacerdos celebrare, & sacram communionem clericus sumere curet, totusq; peregrinationi susceptæ intentus, non rerum nouarũ curiositates, non loci antiquitates, non quicquam aliud, à peregrinandi proposito alienum, consectetur, sed religiosa animi pręparatione ecclesias, sacrasq; reliquias, quas potissimũ deuotionis, uotive causa uisitatum uenit, tum alias etiam sollicitè visitet, qua visitationis sollicitudine, pietatis sibi ardorem excitare studeat, vt maximè potest.

21. Nec verò vbi sanctam peregrinationem absoluerit, alio longius uagetur.

22 A peregrinatione reuersus, Episcopum primo, aut Vicarium cum litteris dimissorijs, quas dedit, conueniat: sanctæq; suæ peregrinationis testimonium ab ordinario loci, aut saltem, à præfecto Ecclesiæ afferat, ad quam peregrinationis causa iter suscepit, nisi litteris dimissorijs alius nominatim ab Episcopo exprimatur, cuius allato scripto testatum facere debet.

23 Laici item, antequàm peregrinationem suscipiant, suum quique parochum conueniant: à quo sanctè peregrinandi consilium capiant, & litteras habeant ab Episcopo canonicas, vt Canone expressum est, quarum etiam fide, testimoniove eis liceat ubique, & cuiuis cõfessario, ab ordinario loci approbato, peccata confiteri.

24 Deinde benedictionem ab eodem parocho petant, qui superpelliceo, & stola indutus, illis bene precetur, & benedicat, statis religiosis precationibus, quę ex ecclesiæ instituto peregrinis adhibentur.

25 Peregrinationis verò iter suscipiant, vbi ritè confessi, sacram Eucharistiam religiosè sumpserint.

26 Peregrinando omnia fugiant, quę deuotionis studium perturbant, aut impediunt, & illa amplectantur, quibus illud excitari solet.

In itinere stata pręcepto ecclesię ieiunia seruent, nisi cum legitimè excusati sunt.

Sin-

27 Singulis diebus Missæ sacro interesse studeant: Dominicis verò & festis, ne vllo modo desint, tum sacram communionem sumere curent.

28 Mane preces, quas Itinerarium vocant, piè recitare studeant, qui legere nouerint.

29 Eleemosynas, si per facultates possunt, largiantur.

Instent potissimùm orationi: Psalmis, Hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitatione, & rerum spiritualium meditationibus, & sermonibus lassitudinem subleuent.

30 In curru, nauigio, & hospitio, cum Hebræorum maximè, tum mulierum etiam, nisi quas cognatione, affinitateve iunctas, aut etiam ex familia sua sancta peregrinationis socias habeant, omne consortium vitent, nisi necessitas aliud coegerit. At sanè verò in hoc sancto piè peregrinationis proposito, ac studio, ad vsum reuocari cupimus, quod olim factum esse ex sacris litteris, patrumque monimentis animaduertimus, ut scilicet, qui etiam eiusdem familiæ essent, cum templum, locaque sacra visitatum irent, viri à fœminis iter separatim facerent.

31 Abstineant item à profanis canticis, colloquijs, cytharis, aliisque musicis instrumentis, atque adeo ab eorum societate, qui in itinere ijs, aliisve eius generis actionibus, operam dant, quibus pietatis studiũ in peregrinatione suscepta languefiat.

32 Ne mendicatim eleemosynam quæritent, nisi ex voto, vel necessitate, aliave causa Episcopi litteris, & testimonio probata.

33 Ad loca, vbi primùm vesperi diuertunt, ecclesiam precandi causa prius adeant, quàm in hospitium veniant, si temporis tarditas, aliudve non impedierit.

34 Ad sacra loca, quæ religiosè visitaturi sunt, cùm peruenerint, nihil aliud sibi propositum habeant, quàm vt, aut Iubileum, indulgentiamve consequantur, aut vota sanctè persoluant, sacras reliquias, & sacra loca piè visitent, ab omni curiositate, peccandique occasione abstinentes.

35 Itaque primo confessi, cum sacram Eucharistiam sumpserint, tum religiosè Sanctorum statas ecclesias visitent; ita vt ex ipsorum locorum admonitione maior affectus in ipsis resurgat ad excitandam pietatem, & Sanctorum, quorum auxilium implorant, orationibus adiuuentur.

36 Reuersi à peregrinatione, primò parochum conueniant, à quo benedicantur, adhibitis ex Ecclesiæ instituto præscriptis Sanctis orationibus.

De Votis, & Consuetudinibus pijsve institutis.

SVMMARIVM.

1 *Voto publico nuncupando Episcopus consulendus, & quando non. 3.*
2 *Eius nuncupandi formula, eiusdem Episcopi sententia concipienda.*
4 *Ad illud nuncupandum vniuersitatis consensus accedat. Nuncupatio ad Altare maius Ecclesię maioris faciēda. 8. & ad offertoriū. 13.*
5 *In eius nuncupatione hæ præparationes, & cęremoniæ adhibendæ, vbi autem adhiberi non possint, illę præstandæ cum primum licebit. 19.*
6 *Primò adulti, confessi, communionem sumant.*
7 *Pridie diei nuncupationis ipsius, sero campanæ pulsandæ: quo populus sequenti die conueniat.*
9 *Congregato populo, processio agenda.*
10 *Ea peracta, Missa celebranda.*
11 *Concioque in Missa habenda.*
12 *Sacerdotum, & clericorum præsentia.*
13 *Missam celebrans, ad offertorium, voti formulam, per delectos ab Vniuersitate pronunciari mandet.*
14 *Quod ab ipsis delectis, flexis genibus fiat.*
15 *Communio ministranda.*
16 *Voti nuncupati instrumentum quando ad Episcopum mittendum, & vbi asseruandum.*
17 *Votum ipsum, causa, & conditiones tabella lapidea incidenda.*
18 *Ea conspicuo Ecclesiæ loco ponenda.*
20 *Vbi à ciuitate nuncupandum sit votum, ritus, ceremoniæq; celebriores adhibendæ.*

Veteri instituto, vsuque vel publico Ciuitatis voto, qui dies festi colendi, ab Episcopo intelligendum. De fest. dier. cultu. 25.

Votis etiam, & pijs consuetudinibus conquirendis, eadem diligentia ab Episcopo præstanda. Ibid num. 26.

Vigiliæ, & festi dies Sanctorum publico Ciuit. voto aut consuetudine colendi Synodo notandi, in Calendarium referendi, & publicandi. Ibid. num. 29.

Festorum dierum, & institutorum voti publici, aut consuetudinis ratione seruandorum monimenta, vbi asseruanda. Ibidem numero 27. & 30.

Quintũ, de Votis.

1 SI quando ob calamitatem imminentẽ, aliamve causam, à populo, vel ab Vniuersitate, uel à vicinia parochiali votum Deo fieri deliberandum est, vt de hoc genere toto quam rectissimè statuatur, parochus Episcopum, ad quem præsertim in graui, quæ ad spiritales res pertineat,
2 deliberatione, confugiendum patres censuerunt, etiam per litteras, vbi opus est, consulat: de cuius sententia formula uoti ritè concipiatur.

3 Si uerò aliquando temporis angustia non patitur, id quod in pestilentia euenire aliquando solet, ut ille consuli non possit, cum populo agat, vt uotum nuncupetur: at sanè, quæ speciatim ad illius rectè exequendi modum pertinere possunt, eæ rationes omnes in ipsa uoti nuncupatione, Episcopi sententiæ, iudicioque relinquantur, quò sanctius, religiosiusque uoti nuncupati ratio omnis ad executionis vsum perducatur.

4 Caueat item parochus, rectorve Ecclesiæ, vt vniuersitatis consensu, atque omni alia opportuna, necessariaq; ratione votum nuncupetur, vt firmum, ratumq; sit, ac proinde ab uniuersis, quorum interest, piè obseruetur, atque præstetur.

5 Quo præterea, & ardentiori pietatis studio ad illud nuncupandũ, & uehementiori sollicitudine ad idem ritè exequendum populus incendatur, hoc præterea parochus curet, ut in voti nuncupatione statæ tum præparationes, tum etiam cerimoniæ adhibeantur, omni externę pietatis, sanctiq; cultus ratione, & significatione, in eum, qui sequitur modum.

6 Primò igitur, ut illius Vniuersitatis adulti omnes, quo die uotum fiet, antegressa peccatorum confessione, sacram communionem sumant, curet idem parochus omni cohortatione.

7 Pridie etiam diei, quo uotum nuncupabitur, sub uesperum campanarum sono signum detur: quo populus excitatus, ad ecclesiam frequens conueniat, ubi postridie illud publicè, sanctèq; nuncupet.

8 Videat vero, vt in ecclesia parochiali, primariave ad altare maius nuncupetur.

9 Vbi populus conuenerit, processio uoti causa de more agatur.

10 Missarum solennia, processione peracta, à parocho, rectoreuè Ecclesię eo nomine celebrentur.

11 In qua Missę celebratione de uoto concio habeatur, ac de eius causis, tum exponantur rationes, quibus sanctissimè deuincti, qui uouerint, uotum quàm diligentissimè præstare debent.

12 Huic actioni omnes parochialis vicinię, aut oppidi, locive Sa-

cerdotes, & clerici interſint.

13 Parochus autem, aliusve Sacerdos, qui Miſſarum ſolennia eo nomine celebrat, cùm Offertorij tempus eſt, ab ijs, qui Vniuerſitatis nomine delecti erunt, voti formulam in conſpectu Dei de ſcripto ſibi ritè, diſtinctèque pronunciari mandet.

14 Quod illi genibus flexis, ſupplices præſtent.

15 Deinde, cum celebrans ipſe corpus, & ſanguinem Domini in Miſſa ſumpſerit; tum qui præparati acceſſerint, eiſdem ſacram communionem miniſtrabit.

16 Voti nuncupati inſtrumentum, Notarij manu confectum, auctoritateque munitum, ad Epiſcopum menſis ſaltem ſpacio afferatur, vt in Archiuio Epiſcopali aſſeruetur perpetuò. Cuius inſtrumenti etiam exemplum, eiuſdem Notarii teſtificatione, fideq; roboratum, in Eccleſia illius populi, Vniuerſitatisve, quæ vouit, vt diligentiſſimè poteſt, cuſtodiatur ad perpetuitatem.

17.18 Vtque voti, cuius executio in perpetuum præſtanda ſit, monimentum in conſpectu omnium extet, idem curet, in tabella lapidea votum, votiq; cauſam, & conditiones incidi, eandemq; loco Eccleſiæ conſpicuo, atque illuſtri collocari, atque parieti agglutinari.

19 Vbi autem, cum votum nuncupatur, præſcripta ratio, ac cęremoniæ, ob peſtem, aliamve cauſam neceſſariam prętari non poſſunt, tunc omninò eas præſtari curet parochus, ubi primum poterunt.

20 Hanc omnem rationem, tum celebriores etiam ritus, cęremoniaſque adhiberi Epiſcopus curet, ſi Ciuitatis ipſius populus uotum nuncapare deliberarit.

FINIS LIBRI PRIMI.

CON-

CONSTITVTIONVM ET DECRETORVM

Synodalium Prouinciæ Mediolanensis

Liber Secundus.

De Sacramentis in genere, ac sacramentalibus.

SVMMARIVM.

46 *Eorum suffumigatio in agris adhibenda ad depellendas tempestates.*

47 Candelæ
Palmę aut
Oliuæ } *in Ecclesia benedictæ, singulæ singulis pluribus distributæ, manibus gestandæ in processionibus.*

48 *Quibus etiam absentibus tradi liceat.*

49 *Earum candelarum vsus, benedictionisque ritus mysteriorum plenus.*

50 Parochus
Concionator } *has ex illarum benedictione vtilitates exponant.*

51 *Vt scilicet valeant ad sanitatem animæ & corporis.*

52 *Ad dęmonem depellendum.*

53 *Ad corda fidelium sancti Spiritus splendore illustranda, charitatisq; ignem in animis accendendum.* 61.

54 *Benedictionis Cinerum vsus antiquissimus.*

55 *Salutares ex eorum benedictione vtilitates ab Episcopo, parocho, Concionatore, Quinquagesimæ Dominicę docendæ, & quæ.*

56 *Parochus ipso die Cinerum populum moneat, qualiter ad illos suscipiendos accedat.* 61.

57 *Illius ministerium in cathedrali, propriaque parochiali agendum.*

58 *Benedictionis Palmarum institutum sacris mysterijs plenum, à parocho & concionatore explican. & quando.* 6[illegible].

59 *Illius fructus & vtilitates.*

61 *Quo ordine candelæ, cineres, & palmę capiendę.*

62 *Benedictionis ædium vsus, restituendus: ritualis forma seruata.* 67.

63 *Atque hac ratione Conciliari decreto pręscripta.*

64 *Parochi in ea officium, & partes.* 68. 71.

65 *Quę ędes minimè benedicendę.*

66 *Benedictio noctu non peragenda.*

69 *Qui adsint.*

70 *Benedictionis causa nihil accipiendum.*

72 *Patrisfamilias ędium benedicendarum, prępăratio, & officium.*

73 *Benedictio mensę à maiori ordine initiato facienda.*

74 *Vestes in diuinis officijs non adhibendę, antequam sint benedictę.*

75 *Eas, indumentaque, & vasa quis benedicere possit.*

76 *Libri sacri ecclesiastici ve ne ad vilem, & sordidum vsum non adhibendi.*

77 *Tabernaculum omne benedicendum, antequam Eucharistię Sacramentum in eo recondatur.*

Tabernaculi clauis à quo custodienda, suprà num. 15.

mentorum, qui una, & eadem certissima cęremoniarum regula constet, quique omni ex parte absolutus sit, ad sanctam illam administrationem, in prouincia nostra nullus ferè extat; nos prætereà iubemus, librum eo de genere Reuerendissimi Dominici Bolani Episcopi Brixiæ iussu iampridem confectum, à iurisperitis, quos delegerimus, primò recognitum, & necessarijs aliis partibus auctum, ab omnibus, ac singulis Sacerdotibus prouinciæ nostræ, qui Ritu Romano Sacramenta ministrant, huius decreti prouincialis auctoritate, cùm primum nostra cura typis in lucem prolatus erit, ad vsum recipi, atque adeo introduci, ut in Sacramentorum administratione cęremonijs, & ritibus, eo libro præscriptis, utantur, neque ullis prætereà alijs. Id uerò tamdiu, quò ad Ritualis liber Romanus emittetur.

7 Sacerdotes in Sacramentorum administratione semper superpelliceum, & stolam adhibeant.

Primũ de iis, quę ad sacramen. administrat. &c.

8 Epi in administrandis Sacramentis, illorũ uim, & vsum, pro eorũ, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt.

Idem quoque facient parochi, ea ratione, ac sententia, quæ in Catechismo Romæ edendo auctoritate sanctissimi D. N. præscribetur. Interim verò aliquo Catholici Scriptoris Catechismo ab Episcopo deligendo utantur.

Conc. Tridẽ. sess. 24. ca. 7. de refor.

9 Quò magis fideles ad rerum diuinarum cultum excitentur, Episcopus, non in Sacramentorum solum administratione; verùm etiã, cum consecrationis, quæ cuiquam Ecclesiæ, altarive adhibetur, vel benedicendæ campanæ, vel velandæ Monialis, vel alterius cuiusuis rei consecrandæ munus in conspectu populi aggreditur, illius mysterij, quod tractat uim, & rationem piè explicet.

2. tit. 1. dec. 7.

10 Parochi crebris cohortationib. in id maximè incũbant, ut populus sibi cõmissus, ad cõfessionem, & cõionem frequenter, præcipuè aũt in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac alijs solennitatibus accedat.

Primũ, ibid.

11 Aegrotos verò, etiam non uocati, inuisant, ut ad Sacramentorum susceptionem inducant, & eorum animabus, quacumque ratione possunt, sollicitè consulant.

12 Si parochi ad aliã ecclesiam transierint, antequã à priore migrẽt, successori libros tradant, in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi, infrà iubemus. Qui secùs fecerit, grauissimè ab Ordinario puniatur.

Primũ, vt sup.

13 Moneat sępè parochus, hocq; tum maximè cum Sacramenta ministrat, vt fideles, quibus ea ministrãtur, & qui Compatres ad Sacramenta, Baptismum, & Confirmationẽ adhibentur, ensem, pugionẽ, & eiusmodi deponãt: memores se in oĩ spiritu humilitatis, sanctęq; pietatis studio adesse oportere sacris illis mysterijs. *Vide tit. seq. num. 15.*

3. quæ ad sacramentalia, &c.

Vt

5. quæ ad sacramentalia, &c.

Vt sanctissimis Sacramentis debitus religionis cultus, etiam externus ab ijs tribuatur, qui ea suscipiunt, ne Episcopus, parochusve patiatur, quemquam ad illa suscipienda accedere, nisi exteriori quoque habitu, vestiumque modestia debitam illis venerationem, ac reuerentiam præ se ferat.

3. vt supra.

14 Fons baptismalis, ne vsquam in alijs Ecclesijs, quàm in parochialibus sit, vel Episcopi concessu in illis locis, vbi propterea quod parochialis Ecclesia longius distat, idem populi commodo magis consulendum esse censuerit.

4. quæ ad sacramentalia, &c.

15 Et tabernaculi, vbi sacratissimum corpus Domini asseruatur, & armarij item, vbi sacra olea, statis vasculis inclusa, custodiuntur, & fontis præterea Baptismalis, claues Rector Ecclesiæ, animarumve curator, diligenter, cauteq; apud se custodiat: ac ne clerico quidem ministro illas vllo modo committat. Nec verò prohibetur, quo minus easdem muneris alicuius præstandi causa aliquando Sacerdoti committat, quem in officij parochialis cura coadiutorem habet.

4. ibidem.

16. 17 Vnaquęq; parochia vascula duo sacrorũ oleorum, Chrismatis, & Cathecumenorum, vascula item duo extremæ vnctionis habeat: quæ confecta, & ornata sint ad formam in libro instructionũ præscriptam. Idque vt die sacro Cœnæ Domini, illa vacua, diligenter ante abstersa, ac benè parata, nec verò ampullæ, aut alia eiusmodi, ad olea sacra recens consecrata, ferenda adhibeantur, aliaque rursus retineantur ad asseruandum quod reliquum est sacrum oleum vetus, quod vsui esse possit, si in sua parochiali cura opus esset, dum illa recentia, apportantur.

18 Vbi verò plures parochi, animarumve curatores, aut alij sunt, qui parochialis curæ portionem, vel officium habent, totidem vasa olei sacri infirmorum sint.

Instr. fab. libro 2. De vasis sacrorũ oleorum in Parochia. eccl.

19 *Vascula parochialis Ecclesię, ad vsum sacra olea seruandi, vbi prę inopia ex argento fieri non possunt, è stanno puro, eoque nobiliori fient: tum perpolita, mundaque omninò sint.*

Tria autem parentur, forma rotunda, atque eiusmodi, quæ inter se nulla planè dissimilitudine sint: atque sic quidem aptè coagmentata, coniunctave, vt trianguli figuram exhibeant.

Iis omnibus vasculis simul contegendis operculum vnum solidum adhibeatur, ita confectum, vt & paululum vasculorum contegendo vndique capiat, &, cum illa operiuntur, hoc non disiungatur, sed in vna parte fixum hęreat, totumq; vasculorum opus operiatur.

Id operculum, etsi totum solidum vnumque est, triplici tamen circulo distinctum, tripliciq; concauitate ab interiori parte constans, rursus ab exteriori paululum eminens, quæ concauitas vsui sit ad reponendum bombicem,

cem, quo sacrum oleum opertum est, cùm illud posteà ad ministerium adhibetur, & intrinsecus, & extrinsecus, in vnoquoque circulo litteras apertè expressas habeat: quibus uniuscuiusque sacri olei uasculum distinctè internoscatur.

In imo uasculo sacrum oleum Chrismatis asseruetur.

In altero oleum Cathecumenorum.

Operculum vasculi sacri Chrismatis insculpitur his litteris, CHR.

Alterum, quo uasculum olei Cathecumenorum, insculpitur CATH.

In tertio uase alterum uasculum, quod minusculum sit ex argento, aut stanno, aut è salice, inseratur operculo contectum.

In hoc ipso uasculo, sal asseruetur, ut, cum sal renouari opus est, hoc exiguum uasculum inde tutò, depromatur, ac periculum euitetur sacri olei effundendi, aut permiscendi.

Cotyla prætereà, quam scatulam dicunt, è nuce, aliave materia solida opere tornatili cum operculo fiat, totumque corio contegatur, cuius operculum corio item intectum, ornatu aliquo impresso, atque inaurato decoretur.

Tum scatula, & operculum à parte interiori aliquo ornamento serico albo uestiatur.

Quæ ita confecta sit, ut paulò depressior sit, quàm vasculi altitudo, quò facilius aperiantur, neque necesse sit inde depromi.

Sacculus è serico confectus sit albo colore: si quando usu uenerit, in locis montuosis, facultate ab Episcopo data, baptismum ministrari in alia ecclesia, quàm in parochiali, quæ remotior sit.

20 Sancti item Chrysmatis, & sacri Cathecumenorum olei vascula, ne alibi, sed in Ecclesia religiosè asseruentur in ciborio aliove eiusdẽ Ecclesiæ certo constituto loco, quem Episcopus comprobant.

3. quæ ad sacramentalia, &c.

21 *Vasculum sacri olei extremę unctionis ex argẽto, aut stanno pretiosiori sit, idque à reliquis sacrorum oleorum uasculis separatum.*

Instr. fab. li. 2. De vascu. extre. vnct.

Cui operculum in medio paulisper concauum affixum ita sit, ut cum uasculum aperietur, non disiungatur. Eius inscriptio hęc sit. EXT. VNCT.

Ad hoc uasculum asseruandum scatula item, ut suprà, adhibeatur.

Sacculus item sericus, coloris uiolacei, cuius forma sit eadem, quę sacculo præscripto uasis Chrysmatis, & sacri olei Cathecumenorum constituta est.

Fundum habeat, forma non quadrata, sed rotunda, instar paruulę rosæ, chordulas item sic oblongas, ut parocho, animarumvè curari usui esse possint ad uasculum collo appendendum.

22 Sacrum præthereà oleum infirmorum in Ecclesia itidem custodiatur uase, ab aliorum sacrorum oleorum uasculis distincto, nisi quibus parochis Episcopus propter eorum domicilij à parochiali Ecclesia distan-

3. quæ ad sacramentalia pert. &c.

distantiam, illud domi tunc aliquando solum asseruari concesserit, cum in parochiæ finibus grauius ægrotantes habent, quibus usu uenire potest, ut quam celerrimè succurrendum sit illius Sacramenti administratione.

4. quæ perti. ad ext. vnct.

Quibus parochis Concilio Prouinciali tertio permittitur, domi aliquando habere sanctum oleum infirmorum, ij fenestellam in ipsa domo loco decenti, ac tuto construant, panno serico circumuestiant, valuis, & claue claudant, vt, & in honore, & rectè custodiatur.

Inst. fab. li. 1. de vasculis sacror. oleorũ in Pleb. Eccl.

23 *Vascula sacrorum oleorum vsui Plebanæ Ecclesiæ grandia sint, pro Ecclesiarum, quibus distribuenda sunt, numero.*

Quę vascula argentea sint, aut saltem è stanno pretiosiori, litteris, vt infrà, inter se distincta: quibus singula sacra olea internoscantur.

Instar phialæ sint, operculoque duplici integantur, vno, quod in os vasis inseratur, altero, quo vasis collum extrinsecus tegatur: quod vtrumque in gyrum obliquè torqueatur, vt ijs ita firmiter opertis, oleum sacrum effundi nequeat.

Capsulam habeat, quę seruandis, portandisque sacrorum oleorum vasculis vsui sit, cùm ad ea ab Ecclesia Cathedrali accipienda, stato Paschę tempore mittetur.

Ea capsula è ligno sit, in tresq; partes distincta, vt in singulis partibus vnumquodque sacri olei vasculum cum bombacio aptè collocetur.

Corio decenti, vndique pro integumento muniatur; ornatuque serico rubro intrinsecus circumuestiatur.

Operculum habeat eiusmodi, quod extrinsecus planum non sit, sed forma paulò eminentiori.

Claue, & sera ita claudatur; vt cùm ad accipienda sacra olea portatur, aperta tradita, possit à Cathedralis Ecclesię ministro, postquam is olea tradiderit, claudi digito paululum, à superiori eius parte presso: nec aperiri subinde alia claue queat, quàm illa ipsa, quę apud prępositum asseruatur.

4. quæ ad sacramentalia, &c.}

24 Parochus, vbi primum olea sacra noua acceperit, vetera statim cõburat in lampade, quæ ante sanctissimum Sacramẽtum collucet, bombice in sacrario planè exusto. Vascula autem ubi anno proximo asseruata sunt, diligenter, politeq; abstersa, accuratè in Sacristia conseruet, vt anno sequenti vsui sint, quibus afferantur itidem olea sacra.

Ibidem.

25.26 Sacro oleo deficiente, si tempus non patitur, ut id aliundè haberi possit; illa ratio ineatur, Canone præscripta, vt cum oleo consecrato, misceatur non consecratum: id uerò non consecratum, guttatim ita infundatur, vt semper, quod infunditur, minus sit oleo cõsecrato, quod vel exiguum in uase reliquum est.

2. tit. 1. dec. 9.

27 Cui in Ecclesia Cathedrali id muneris datum est, ut oleum, aut

Chrysma

Chrysma sacrum Plebanis, aliisve distribuat, is in librum, eo nomine confectum, illarum Ecclesiarum nomina referat, quibus dederit.

28 Pari ratione Pręposíti, Plebanive libro notent eas Ecclesias parochiales, quibus singulis annis sacra olea distribuerint.

29 Ij verò omnes ne illa alijs deferenda dent, nisi ijs, qui sacris ordinibus initiati sunt.

30 Ad sacri Chrysmatis oleum accipiendum, quotannis ante Pasca mittantur, qui accipiant, vt ueteri Canone decretum est.

3. quæ ad sacramentalia, &c.

Cum oleum Chrysmatis consecratur, omninò intersint, & qui dignitates, seu personatus obtinent, & Canonici, ac reliqui Cathedralis Ecclesię clerici: & quos ex alijs ecclesijs suæ Ciuitatis, & diœcesis Episcopus uocandos censuerit.

1. quæ pert. ad baptis. administ.

31 Monachi, Regularesve cuiusuis ordinis, etiam exempti, non aliunde, sed ab Ecclesia Cathedrali intra cuius diœcesis fines habitant, olea sacra sumant. Si secùs fecerint, arbitrio Episcopi, in cuius diœcesi manent, puniantur.

6. de sacramentalibus.

32 Moneant parochi puerperas, vt cum primùm post partum domo exierint, mox ad Ecclesiam, Deo acturæ gratias, accedant, ubi benedictionem à parocho suscipiant.

1. quæ pert. ad bapt. adm.

33 Ad preces, quæ suprà puerperam funduntur, cum post prolem emissam, illa actura gratias, ad Ecclesiam se confert, parochus puerperę domum ne ingrediatur, etiam si mulier ob aduersam valetudinem Ecclesiam adire nequeat.

3. quæ ad sacramentalia pert. &c.

Fœminis prætereà, post puerperium ad Ecclesiam venientibus, panis benedictus, sub hostiæ forma ne præbeatur.

Ibidem.

34 Graue, atque inane facinus est, infantes per imprudentiam suffocari, qui eos, ne annum quidem natos, in cubili, nulla cautione collocant. Qui quoniam neque alia ratione, neque rei grauitate, qua Deus in primis offenditur, nec verò immanitate nefaria in officio contineri hactenus potuerunt, nos tale facinus pœnis coerceri censuimus. Itaque quæcumque mulier, infantem, anno ætatis non expleto, secum in lecto iacentem, non ea cautione tenuerit, quam ab Episcopo præscriptam, parochus vnusquisque ei sigillatim demonstrauit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat: cuius vinculo irretita, non absoluatur, nisi graui, atque insigni imposita pœnitentia, quæ cęteris exemplo sit.

4. quæ pti. ad Sacram. bapt.

35 Grauissimo suffocationis infantium, qui nondum ætatis suæ annũ expleuerunt periculo, vt occurreretur, pœna excõmunicationis, quam mulier in eo genere delinquens, ipso facto subiret, in Concilio Prouinciali Quarto sancitæ. Verùm, cùm aliquando causæ, & difficultates incidant, ob quas non omninò præstari potest, quod salutariter cautũ

6. de Baptis.

est;

est; ideo hoc Prouinciali Decreto eam cautionem adhibere nobis visum est, vt pro conscientiæ suę religione, Episcopus in grauioribus causis dispensare, dispensandique aut habilitandi facultatem eo in genere Vicariis foraneis delegare possit, alijsque item ecclesiasticis hominibus prudentia, & rerum vsu præditis.

36 Quod si quis, quicumque sit, etiam præter nutricē, & matrem non adhibita illa cautione, neque dispensatione impetrata, infantem, contra præscriptum, in lecto tenuerit, aut matrem, nutricemve id facere coegerit, aut impedierit, quo minus eo decreto pręscripta cautio adhiberetur, is eadem pœna irretitus sit, quę illo Decreto, mulieri in eo genere delinquenti constituta est.

4. quę pti. ad Sacr. Bapt.

37 Parochus verò tùm sæpè populum moneat, ne huiusmodi infantes secum in lecto vmquam teneant, tum etiam euulget decretum istud, pœnamque in decreto sancitam.

3. quæ ad sacramentalia, &c.

38 Singulis diebus Dominicis Sacerdos, Missæ parochialis sacrum facturus, antequam illud inchoet, aquam sale aspersam benedicēdo renouet, eamq; vt moris est, aspergat.

6. de sacramētalibus.

39 Aquę benedictæ, quę vel sabbatho Sancto, vel in Vigilia sacri diei Natalis Domini, vel alio tempore pro locorum consuetudine ædes parochialium hominum aspergi solent, aspersio, cùm plena mysteriorum est, tum propria Parochorum. Quamobrem stato tēpore ne alius Sacerdos, quàm proprius Parochus illas aspergat, aliusve ab eo constitutus, neve item sabbato Sancto ante ille aspergat, quàm benedictio solennis fontium celebrata sit. Aspergendo autem, precibus ritè vtatur Parochus ad præscriptum libri Ritualis. Illud autem in hoc aspersionis munere caueat omninò, vt ne signo quidem aliquo, ac nutu, nedum verbis eo sanctæ aspersionis nomine quicquam petat, exigatve.

3. quæ ad sacramentalia pert.

40 Sanctissimi Domini nostri Gregorij XIII. Pontificis constitutio, qua excommunicationis pœna proposita, ipso facto incurrenda, interdictum est, ne innocentissimi Agni imagine figuratę certæ illæ formę, & per Romanos Pontifices statis temporibus consecratæ, minio, auro, aut vllo colore inficiantur, neque uenales proponantur, promulgetur in Ecclesia eo anno, quo illas consecrari moris est in Pascha, & quoties item Episcopus opus esse censuerit.

5. quę ad sacrament. &c. pert.

41 Sanctissimi item, veteriq; instituti est, à summo Pontifice formas illas certas, quas Agnos Dei, à figura impressa vocamus, solenni benedictionis ritu, multisque religiosis cęremonijs, non solùm primo, sed septimo quoque Pontificatus anno consecrari. In quo consecrationis munere, sicut ille Christi Vicarius, cuius oratio tanto maioris est momenti, quanto eius officium in Ecclesia sublimius, & cum eodem

Christo

Christo Domino coniunctius, multa sanctè precatur à Deo illis conce di, qui animo pio, deuotoque eos agnos apud se habuerint: ita à fidelibus magna deuotione ijdem gestandi sunt, ad eosque vsus religiosè adhibendi, ad quos sacræ preces, & Ecclesiæ instituto referuntur. Qua re decreto Concilij Prouincialis tertij, quod ex Constitutione sanctissimi Pontificis Gregorij XIII. de illis minio non inficiendis cautum est, hæc etiam adiungenda censuimus.

Primò cum illi domi asseruantur, vt piæ consuetudinis est, loculo decenti recondantur: cum autem collo appensi gestantur, in thecam au ream, argenteam, eburneam, christallinamve, aut alterius generis decentis rectè inclusi sint, ita vt tactu violari non possint.

42 Neque ad ornatum habeāt quicquam, quod profanum sit, quodq; minimè deceat.

43 Thecarum fabri ne vllo modo eos tangant, attrectentque, ne chyrothecis quidem, forcipe, aut vllo alio instrumento; sed ad eos thecis includendos, clericus, in sacris constitutus, adhibeatur.

Ne minimam item particulam sacræ illius ceræ, è qua agni imago est, in eis includant, quo pluris opus suū vendant; sed ab eo accipiant, qui thecam agni causa faciendam locarint.

44 Neque autem quisquam sacrum illum agnum annulo gestet: cum ita parum religiosè gestetur, vt aliqua fœditate, turpive tactu violari facilè queat.

Qui sacros agnos gestant, hoc religiosius caueant, ne quid impurè, turpiterue agant, aut à sacra eiusmodi re alienum.

45.46 Nec prætereà in agri campum hi agni proijciantur, nec verò cuiquam arbori affigantur, neque è ramis suspendantur; sed, quod antiqui est instituti, eorum cera adoleatur, ad suffumigationem in agris, vineisq; ob imminentem tempestatem, aliàsve diabolicas illusiones depellendas.

47 Quod pietatis, & Dei honoris causa ab sancta Matre Ecclesia institutum est, vt festo die Purificationis B. Mariæ Virginis candelæ, & palmæ, aut oliuæ, prout locorum consuetudo est, Dominico die, qui de palmis dicitur, in Ecclesia solenni ritu benedicantur: eæque candelæ accensæ statis illo tempore processionibus circumferantur, non sine sanctissima mysteriorum significatione: id, vt instituti ratio postulat, ita religiosè celebrari debet. Quamobrem edicimus, ne alio loco, nisi in Ecclesia, neque dum manibus laicorum tenentur, sed constituto loco positæ, solennibus ceremonijs benedicantur, & singulæ singulis distribuæ, tum palmę, tum candelę accensę manibus per eos, qui acceperint, gestentur, ex Ecclesię instituto, dum statis illis diebus processiones, & sacrę alię actiones habentur.

3. quę ad sacrament. &c. pert.

Vtque

Vtque prætereà introducto ei vsui occurratur, quo multis locis in hac prouincia fit, vt illæ, vel candelæ, vel palmæ, oliuæ, sacro eo ritu benedictæ non in Ecclesia à quibusdam sumantur; sed ad eos domum deferantur: & quod grauius est, à laicis quibusdam quasi tributum quoddam sibi à parochis, vel ab aliis quibusuis debitum, illæ exigantur, decernimus, vt saluo, si quod patronus aliquis beneficij habet, illas exigendi iure, ijs solum, qui in Ecclesia intererunt; & illis item tantum tradi liceat, qui ijs ipsis diebus ad illam Ecclesiam cõuenire solent; sed non potuerunt, vel quia ægroti, vel alia legitima causa impediti.

48

5. quę ad sacrament.

49 Die sacro Purificationis beatissimæ Marię Virginis, vsus, ritusq; benedictionis candelarum, cereorumve, cum plenus mysteriorum est, tum salutarium vtilitatum: quas non solum ex orationibus, quibus Ecclesia in ea benedictione vtitur, sed ex omni Rituali libro probato, parochus, concionatorve, eo ipso die fidelibus studiosè exponat, quò religiosius illas, & gestent, & habeant.

50

Nam cum illius benedictionis precatio ad alia multa referatur, tum adhęc in primis.

51 Vt candelę valeant ad sanitatem animæ, & corporis, terra, marique.

52 Vt de locis, vbi accendentur, dęmon, & quicquid dęmonis ars molitur, machinaturve, depellatur.

53 Vt mentes, & corda fidelium, igne, & splendore sancti Spiritus accendantur, illustrenturque, ac depulsis vitiorum tenebris, videant, quę sint Deo grata, & saluti vtilia.

Hęc sibi omnia à Christo Domino, qui est Deus verus, & splendor lucis ęternę, sibi concedi precantur intercessione, & sanctissimis meritis beatæ Marię Virginis quicumque fideles in illius honorem candelas, quibus benedictionis preces eo die adhibitę sunt, deuotè gestant.

5. Ibidem.

54 Sacrorum cinerum vsus in Ecclesia Dei antiquissimis est, ac non solum ad significandam, sed ad excitãdam etiam pniam introductus.

55 Quare Episcopus, parochus, & concionator die Dominico qui feriam aspersionis Cinerum proximè pręcedit, populum salutares eas utilitates doceat, quas in eorum benedictione multis orationibus Ecclesia petit. Atque hę quidem, pręter cęteras, sunt.

Vt fideles, qui sacro cinere asperguntur, ad intimam cordis humilitatem adiuuentur.

Vt in eos benedictio cœlestis descendat, qua adiuti, uerè, intimeq; toto animo peccata doleant; hoc mente secum reputantes, ob hominis peccatum terram maledictam fuisse, nosq; omnes in cinerem, ac terram redituros.

Vt detur corporis valetudo ad pœnitentiã peccatorum peragendã.

Vt ani-

Vt anima diuino auxilio protegatur.

Vt à Deo impetremus, quæ ad illius voluntatem petimus.

Vt constanti animo in bene agendo perseueremus.

56 Hæc bona, quæ mater Ecclesia pro sacrorum Cinerum ritu à diuina benignitate precatur, vt piè fideles consequantur, parochus illos eo ipso die moneat, quàm religiosa intimi animi pietate, quàm humili, contritoque corde, quàm humili, demissoque vestitu ad eam actionem conueniunt, quamque seriò secum statuant, illos ieiunij dies in amaritudine animę suæ traducere ad peccatorum satisfactionem.

57 Hoc aspersionis Cinerum ministerium Episcopus studeat potissimum in Cathedrali, propriave parochiali Ecclesia ab vnoquoque suscipi.

58 Sanctissimi prætereà, & antiquissimi instituti in Ecclesia Dei est, die Dominico, Pasca Resurrectionis Domini proximè antecedente, ramos palmarum, oliuarum, solennibus precibus benedici, ac fidelibus tradi, qui gestent, domiq; religiosè, atque decenter asseruent. Et sicut ritus is, & insignem illum Iesu Christi Domini ingressum ad Vrbem Hierosolymam, & triumphum illum commemorabilem significat, quem passione, & morte sua superatis hostibus, idē Dominus resurgens reportauit; ita alijs etiam mysterijs plenus, à parocho, & à concionatore explicetur, quò ardentius ad religionem illius fideles accensi, spirituales fructus capiant, quos à Deo eis Ecclesia precatur: suntque hi præsertim.

59 Vt accipiant mentis, corporisq; vim ad salutis opem, Deique gratiam implorandam.

Vt quemadmodum rami foliis virent, ita opera nostra, & iustitia, & omni virtute sancta quàm florentissima sint.

Vt sicut populus Hebręus, Christo ramis obuiam factus, vnà cum eo Hierosolimā ingressus est, ita nos sanctissimis officiis, atq; piis operibus Domino obuiam procedamus, illiusq; vestigia secuti, in cœlestē patriam eo auctore, & duce recipiamur.

Vt veluti Christus Dominus de Sathana hoste Cruce sua triumphauit, sic nos quàm sæpissimè id misericordię opus animę ita repetamus, vt Christi amore incendamur ad pugnam, & ad victoriam de dęmone, carne, & mundo reportandam.

Vt quocumque hi rami introducentur, eius loci incolæ benedictionem Dei consequantur, omnique re aduersa propulsata, virtute altissimi defendantur.

60 Has, & alias salutares vtilitates parochus, & concionator fidelibus exponat: vt, qua debet pietate, religiosoq; animo sacros ramos capiendo, gestando, & asseruando, ita Dominum precentur, vt & per passio-

nem, mortemque suam, qua dęmonem fregit, ac superauit, & per misericordiam illam immensam, qua id egit, non solum corpora à malis tueatur, sed animæ gratiam suam cęlestem infundat: sicque ipsi multis virtutibus, bonisque operibus florentes, Christum Dominum sequantur: hostibusque omnibus superatis, ad gaudia cęlestis Hierosolymæ introducantur.

61 Bini omnes ad candelas, & rursus ad cineres capiendas accedant, ad palmas etiam, ramosq; oliuarum suscipiendos, sine strepitu, ac tumultu, sed religioso silentio.

Qui extra ordinem accesserint, à ministris eijciantur, neque digni sint, qui sacrorum ramorum tunc participes sint, nisi aliud Episcopus censuerit.

4. de Eccle. & alt. cõsec. &c.

62 Antiquus ille benedictionis ædium, quæ vel recenter ędificatæ sunt, vel immundis spiritibus, aliave ratione vexantur, Ritus, ubi in usu esse desijt, Episcopi cura restituatur.

In illa porrò benedictione parochus ritum, preces, psalmos, orationes, in libro Sacerdotali, Ritualive præscriptas, adhibeat.

5. quæ ad sacramentalia, &c.

63 Veterem illum ædibus, atque ædificijs benedicendi morem, ritumq; ex sanctæ Ecclesiæ instituto introductum, ac decretó prouinciali, quod in Concilio quarto confecimus, restitutum, vt parochi, & reliqui animarum curatores, ad quos religiosæ illius benedictionis munus pertinet, piè, sanctèque obseruent: & laici, quorum ædificijs, domicilijsq; benedicendum est, spiritualia inde commoda vberrima in Domino capiant, hęc in illis benedicendis ratio sit.

64 Primò parochus huius benedictionis munus aggrediatur pro voluntatis proposito, & quo debet, religionis officio.

Pridie autem illius diei, quo benedicendi munus aggreditur, præcipuo sanctæ precationis studio, & aliquando ieiunio se parare curet.

Quo item die ad benedicendum aggreditur, anteaquàm aggrediatur, Missæ sacrificium celebrare studeat: in quo ob hanc causam orationem de spiritu Sancto piè recitet.

65 Ne ædibus benedicat, vbi aliquis excommunicatus habitet.

Nec verò illis, quas fœneratores, meretrices, publici peccatores, manifestoq; criminosi homines incolunt.

Neque ijs item, si quæ aleis, ludisque vetitis publicè expositæ sunt.

66 Ne noctu, sed interdiu benedictionem peragat.

67 Ritu vtatur ad præscriptum formulæ, quę in libro Sacerdotali, Ritualive concepta, extat.

68 Dum ad benedictionis munus accedit, in eoq; versatur, superpelliceo, & stola vtatur.

Clericus

69 Clericus adsit, qui crucem in uia, & in benedictionis ministerio preferat.

Alter item, qui aquę benedictę vasculum cum aspergillo ferat.

Cęteri Sacerdotes, & clerici, si qui alij adsunt, ordine distincti, bini pręcedant, & suo quique superpelliceo de more induti.

70 Benedictionis huius causa, occasioneve nihil planè quicquam vel minimum, neque is, neque sacerdotes, clericive, quos sibi socios, adiutoresve adiunxerit, petant, exigant, ac ne spontè quidem ultròque oblatum, donove datum capiant.

71 In hoc benedictionis officio, ne ommittat ex Instructionum præscripto, Concilijq; Prouincialis decreto, patresfamiliàs docere, rectèq; erudire ad optimam familiæ educationem. Cuius etiam rei argumentum satis amplum habebit, ex statis illis religiosis precibus, & orationibus, quæ adhibentur.

72 Paterfamiliàs autem, cuius ędibus domicilijsve benedicetur, piè se pręparabit ad eam sancto desiderio suscipiendam.

Ideòante familiam suam rectè recognoscet, monebitq; uniuersos, & singulos, ad pręscriptum regularum, quæ de Christiana familię institutione editę sunt.

Amoueri curabit quęcũque domi suę sunt, Christianę familię instituto insignia, quęq; Dei oculos offendunt.

Libros de rebus obscœnis, turpibus, impudicis, inanibus, ac de cantionibus inhonestis, cęterisque id generis, inflammati curabit.

Libros de vitę religiosę, spiritalisq; institutis, atque exercitationibus introducet.

Imagines obscęnas, & turpes incendat: profanas verò, quęque ad inanem uoluptatem alliciant, amouere studeat.

Sacras Christi Domini, beatissimę Virginis Marię matris, & Sanctorum pręsertim Imagines, quos patronos habet, ubique domi suę, locis honestis statuat.

Tesseras, aleas, aleatorias ve tabellas; pictasq; ad aleę ludum pagellas, procul abijcere curet.

Sacram Communionem in parochiali ecclesia simul eo die, ut sumant omnes de familia sua, procuret.

Sacerdoti, ad benedictionis munus accedenti, obuiam, uel ad ecclesiam, uel ad primariam ędium ianuam simul cum tota familia procedat, eiudemque benedictionem omni domus loco prosequatur religioso pietatis studio.

Dùm Sacerdos benedicit, nemo domi, uel in officina, cui benedicitur, quicquam seruilis, mundanive operis faciat.

73 Ne minoris ordinis clericus, alio, qui maiore ordine initiatus est,

pręsente, mensę benedicat: sed hoc munus sit, uel Sacerdotis, uel illius, qui maioris ordinis clericus pręsens in mensa adest.

2.ti.2.dec.20

74 Quę uestes, & ornamenta cuiusuis generis, ad usum sacrum comparata, Ecclesię instituto benedici debent, ea in Missę sacrificio, cęterisque diuinis officijs ne prius adhibeantur, quàm solennibus precibus ab Episcopo, uel ab alio, qui auctoritatem habeat, benedicta sint.

6. de Sacramentalib.

75 Ne quis Episcopo inferior, uestes, indumenta, uasave ad Missę sacrificium, diuinorumq; officiorum cultum, aut ad altaris ornatum parata, sine sedis Apostolicę facultate, benedicat; nisi si alicui de iure talia benedicendi facultas competeret. Quę autem ab Episcopo, aliove auctoritatem habente benedicta non sunt, (ut alio Concilio cautum est,) stata solenni prece benedicantur.

2. tit. 2. decre. 21.

76 Libri sacri, Veteris & Noui testamenti, uolumina item Sanctorũ Patrum, nostrę fidei interpretum, tùm scripta etiam ecclesiastica, quibus & res, & uerba diuina consignata sunt, etsi temporis uetustate omninò consumpta, ad rerum tamen uilium, ac sordidarum usum, ne ullo pacto conuertantur, sed in ignem potius conijciantur.

c. Altaris, pallam, de cõsec. dist. 1.
6. de Sacramentalib.

77 Sacra prece, ex formula libri Pontificalis, tabernaculum etiam ligneum, in quo sanctissima Eucharistia recondatur, ante benedicatur, quàm ad illius recondendę usum adhibeatur.

Quæ alia ad hunc titulum pertinere aliqua ratione possent, videantur in titulis proprijs de Sacramentis.

Quæ pertinent ad Sacramentum Baptismi.

SVMMARIVM.

1 *Baptismus domi prohibetur: quoque tempore ministrari vetatur.* 18.
2 *Quo casu permittitur: & à quo eo in casu administrari potest.*
3 *Eius forma, & à quo tradenda, & vbi, & qualiter.*
4 *Domi baptizatorum baptismus notandus.* 17.
Ante nonum diem infans baptizandus; aliàs excommunicatio, & à quibus, incurritur. 1.
5 *Baptizatus rectè domi, in Ecclesia intra nonum diem sistendus.*
6 *Baptizaturus Sacerdos, quid consideret.*
7 *Infantes suę parochiæ tantum baptizet, extrà necessitatem.*
8 *In Ecclesia Cathedrali tantum quo tempore baptizandum.*
9 *Nomina eorum, qui in Cathedrali baptizantur, vbi notanda.*
10 *Infante ab obstetrice baptizato, de formula adhibita, inquirendum.*
11 *Obstetrices, in diœcesi à Vicario foraneo probandę, in Ciuitate verò à quo.*

12 *Ea cùm baptizant, duas mulieres testes adhibeant.*
13 *Infans, quo vestitu ad baptismum deferendus.*
14 *Quales compatres eligendi: eaque in re parochi officium. Quique non admittendi.*
15 *Compatrum ipsorum quę partes. Et suprà, num. 13. Et de Sacramental. num. 13.*
16 *Baptizatum infantem in altare collocandi, vt muneribus compatrũ redimatur, consuetudo tollenda.*
Compatres nihil infantibus, aut parentibus largiantur.
17 *Compatres in Ecclesia adhibiti in librum referendi.*
18 *Baptismi cęrimoniæ à quo non adhibendæ.*
19 *Qua stola, quo ritu, quo vase ad infundendam aquam, quo Chrysmate vtendum.*
20 *Chrysma, linteolaq; Chrysmate inuncta à laicis non attingenda.* 21.
22 *Iudæi, infidelesq; alij præsentes esse, non permittendi.*
23 *Fideles, vt religiosè intersint, à parocho monendi.*
24 *Nomina baptizandi, quæ imponenda.*
25 *Baptismi suscepti dies piè celebrandus.*
26 *Infans expositus, vt baptizetur.*
27 *Pluribus infantibus oblatis, qui ordo seruandus.*
Mas prior fœmina baptizandus.
28 *Adultis baptizandis diligens cautio adhibenda.*
29 *Iudęis, Turcis, Mauris, alijsq; infidelibus baptizandis, quę item adhibenda cautio.*
Baptizatus Iudęus, cuius curę tradendus: quaque consuetudine is non vtatur. De Iudęis. 29. 30.
30 *Liber baptizatorum à parocho habendus, in quem compatrum etiam nomina referenda.*
31 *Benedictio puerorum, cùm primum ad Ecclesiam introducuntur.*

1 NEMINI liceat quemquam intrà domesticos parietes baptizare, sed natum infantem ij, quorum ea est cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curent. Quod si neglexerint, excommunicationis pœnam subeant.

Primũ, quę pert. ad Bapt. admin.

2 Permissa est tamẽ, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis ędibus Sacerdoti, uel si is absit, u[illegible]ri sacris initiato, uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum fœminę, qui rectè nouerint veram baptismi formam;

3 Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritussancti.

Quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebrò populum suum parochus admoneat.

4. quæ perti. ad Sacramé. Baptis.

Baptizandi formulam ipse non solum, ut primo Concilio Prouinciali iussum est, populo generatim; sed etiam priuatim, ac precipuè obstetricibus in ecclesia tamen, planè ostendat, ac tradat; quam et an illæ rectè teneant aliqñ eodem loco accuratè uideat, ac diligenter quærat.

Ibidem.

4 Infantis, qui domi ob necessitatem baptizatus est, baptismus in libro baptizatorum à parocho de more referatur; notato patrini nomine, & qui domi ante baptismum, & qui in ecclesia ad catechismum, exorcismumve adhibitus est. *Vide etiam infrà num.* 17.

Primú, vt sup.

5 Quod si domi baptizatus posteà uixerit; omninò intrà nonum ab ortu diem, uel cum primùm per ualetudinem licuerit, eum in ecclesia sistant, ubi si rectam baptismi formãm seruatam esse constiterit, ei tantum ritus, ac cęremonię baptismi adhibeantur.

6 Sacerdos baptizaturus, primùm, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sanctè, grauiterque accedat.

4. quæ pert. ad Sacr. bapt.

7 Videat parochus, ubi primùm infans baptismi causa ad se delatus est, an suę parochię sit: quem si alienę esse norit, eum, nisi instante necessitate, ne baptizet: sed ad parochũ proprium, à quo baptizetur, deferri iubeat.

8 Si qui infantes intrà alicuius vrbanę parochialis ecclesię fines à Sabbato Sancto, vsque ad Sabbatũ in Albis: & à Sabbato item vigilię Pentecostes, usque ad Sabbatum proximum nati, baptizandi sunt; ad Cathedralem Ecclesiam, cui pro obseruantię officio, proq; ueteris instituti usu, statis illis hebdomadis hoc tribui debet, deferantur; si modo cuiquàm; ob mortis periculum in Parochiali Ecclesia, quę propius abest, baptismum statim ministrare necesse sit.

9 Baptizatorum uerò eiusmodi nomina, & cętera id generis prę scripta, in libro, tum Cathedralis, tum proprię Parochialis Ecclesię, ut Tridentino, & Prouinciali primo Concilio iussum est, notentur.

Sess. 24. ca. 2. de reform. Primũ Prou. vt inf. f.

10 Parochus uerò cùm perquiret ex decreto Prouinciali, an infans baptizatus sit, diligenter obstetricem, & testes etiam de verbis prolatis interroget; ut sibi constet, an baptismi forma rectè adhibita sit, an uerò secus, quamobrem oporteat infantem à se baptizari.

5. quæ ad baptis. pert.

11 Obstetrices, tribus, post huius decreti promulgationem, mensibus, pœna arbitratu Episcopi proposita, officium ne pręstent; nisi per Vicarium Foraneum, si in diœcesi sunt; si uerò in Vrbe, per eum, cui Episcopus id curę dederit, scripto probatę sint idoneę ad Sacramentum Baptismi, cum necesse erit ministrandum.

12 Quę autem probata est, cùm baptizabit, curet, quòad eius fieri

potest,

potest, vt duæ saltem mulieres, ac mater præsertim, si potest, testes præsentes adsint, quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant.

13 Quoniam in baptismo vnusquisque piè, ac religiosè pollicetur, operibus Sathanæ renunciare, eiusque pompas deserere, id parochus, cùm vsu venerit, populum doceat, præsertimque baptismi tempore præmoneat, non solum quomodo, &, quàm simplici amictu ad illum infans deferendus sit; sed quam religiosa in Deum pietate, quàm humili spiritu, & quanta etiam vestitus moderatione compatres, commatresve adesse debeant.

Nec verò vllum, vel ornamentum, uel aliud quicquam, quod mũdi huius pompam præ se ferat, adhiberi patiatur: cùm minimè consentaneum sit, in ipso vitæ Christianæ ingressu statim ijs rebus studeri, quibus potissimum solenni sponsione renunciatur.

14 Fideles in baptizandis filijs eos potius eligant compatres, qui eorum animæ consulere, quàm qui inopiæ subuenire possint.

Primũ, ubi supra.

Cuius officij sæpius eos parochus admonebit, curabitq; vt compatres tales deligantur, qui fidei, & morum ratione, suscipiendo muneri satisfacere possint.

Cùm id nostra superiori Prouinciali Synodo de compatribus præscriptũ sit, vt illi tales deligãtur, qui suscepti muneris partes explere possint, id aũt ipsi præstare non queãt, si nè rudimenta quidẽ fidei norint: idcircò ea cura sit parochis, vt quos cõpatres ita imperitos nouerint, ut Symbolum fidei, siue ea, quę in symbolo continentur, ignorẽt, illos eo officio suscipiendi de baptismo infantes, fungi ne patiantur.

1. tit. 1. decre. 10.

De conse. dist. 4. c. Vos ante.

Parochus, ante quam baptizet, accuratè in primis uideat, an qui adhibendi sunt in baptismo compatres, tales sint, quales eos esse debere, Concilijs Prouincialibus nostris præscriptum est: ac si quos aliundè certò non sit, orationem Dominicam saltem, Salutationem Angelicã, & fidei Symbolum tenere eos experiendo cognoscat. Quam ob causã ea doctrinæ Christianæ rudimenta sibi ab illis ante recitari mandet.

4. quę perti. ad Sacr. bapt.

Caueant parochi, ne excõicatos, vel eos, qui eo anno Paschę tpe, ex pcepto ecclesię peccata confessi nõ fuerint, & sanctissimã Eucharistiã non sumpserint, admittant ad leuandũ baptizatum de sacro fonte.

1. quæ pert. ad baptis. adminis.

In baptismo etiam compater ne sit, qui sacro chrismate cõfirmatus non est; Eademq; de commatre cautio sit. Proinde parochi erit, studiosè de hoc ante perquirere.

Ne præterea compater adhibeatur, neque in Confirmationis Sacramento item, qui minor natu sit quattuordecim annis, sed qui maior, vel potius ætate sit prouectiori, vt non re solùm, sed animo, atq; seriò ad interrogata, quæ in baptismo fiunt, respondeat, ac planè intelligat suscepti à se muneris partes.

5. quę ad Baptis. pert.

Primũ, ut supra.

Deinde cõpatres moneat, vt iocis oĩbus, nugisque semotis, piè, ac religiosè, quid agatur, attendant: intelligentes Christos filios spũaliter generari, teneriq; se pro suo susceptionis officio, eos Catholica fide, & probatis moribus instituere, si parentes id facere omiserunt.

16 Detestabilem consuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, vt muneribus compatrum inde redimantur, Episcopi seuerius uindicabunt.

Compatres, & commatres nihil infantibus, quos susceperũt, aut eorum parentibus baptismi tempore largiantur.

6. de Baptis.

17 Eorum, qui domi, aut in Ecclesia tãquam compatres ad baptismũ adhibiti sunt nomina, in librum baptizatorum Parochus notet: ne impedimentum matrimonij contrahendi ignoretur.

5. quę ad Baptis. pert.

18 Nemo, nisi parochus, aut is, cui ille, Episcopusvè nominatim concesserit, in baptismo ministrãdo statas solennes cęrimonias adhibeat, etiam si ob necessitatem ministret.

Ne ante ortũ, nec verò post occasũ Solis baptismus in ecclesia ministretur, nisi aliter fieri aliquando temporis ratio, necessitasve cogat.

5. vt sup. §. nemo, ver. eodem.

19 Quo in ministerio non alterius cuiusquam, sed albi coloris stola vtatur.

4. quę perti. ad Sacr. Bapt.

Baptizandi ritus, accuratè seruetur: nec verò vllo modo cõfundatur, ita scilicet, vt pro Ecclesiæ vsu, per Episcopum probato, vel aquæ infusione, uel immersione baptismus ministretur.

5. quę ad Baptis. pert.

Ad aquam baptismalem infundendam, ne manus, sed vas, quod ob eam causam paratum, in fonte baptismali, eiusve ciborio asseruari debet, adhibeatur.

Ad aquam baptismalem, quæ capiti illius infunditur, qui baptizatur, eamve excipiẽdũ, qua Sacerdotis manus, sacro oleo illitę, abluunt, peluis ne adhibeatur, quæ Ecclesiæ tantum vsui addicta non sit.

4. Ibidem. ca. si quis, de conse. dist. 4.

Parochus, Sacerdosve baptizans, caueat ne ad infantem baptizandum alio Chrysmate vtatur, quam eo, quod illo ipso anno consecratũ est, vt ueteri Canone cautum est.

1. quę perti. ad Bapt. admi nistr.

20 Caueant parochi, ne sacrum Chrisma in baptismo à laicis attingatur.

21 Neve linteola, quibus in baptizatis sacri Chrismatis vnctio extergitur, ad hoc asseruent, ut ijs tangenda tradant, quos parentes baptizatį sibi compatres, uel commatres fieri cupiunt.

5. quę ad bapris. pert.

22 In baptismo, parochus, sacerdosve baptizans præsentem adesse non patiatur, neque Iudęum, neque denique alium quenquam à fide Christiana auersum.

23 Fideles uerò, qui præsentes adsunt, piè, religiosè, omnique animi attentione adesse sæpè moneat, memoria tacitè, studiosèque

repeten-

repetentes, quę Deo, cum baptismum ipsi susceperunt, sanctè spoponderunt.

24 Curet idem, vt infantibus proprio nomine in baptismo appellandis, ea nomina non imponantur, quæ turpia, aut ridicula sunt, quæve gentilium, atque adeò impiorum, & impurorum hominum memoriam referant, sed illorum, qui ob veræ pietatis, ac sanctæ religionis, virtutisque Christianæ laudem Sanctorum numero adscripti sunt, vt & in ipso vitæ ingressu cum Ethnicis ne nomen quidem commune, fideles habere uelle protestentur, & ipsi infantes etiam, cum ætate processerint, nominum similitudine, ad eorum, à quibus illa accepta sunt, imitationem excitentur; & prætereà, quos imitari studeant, eosdem quoque frequentius precentur, ac sperent eos potissimum sibi ad salutem, tum animi, tum corporis aduocatos fore.

4 quæ pti. ad Sacr. baptis.

25 Religiosi instituti olim fuit, diem Baptismi quotannis à fidelibus piè celebrari, id quod S. Gregorius Nazianzenus aliquando ostendit. Quæ sanè institutio, cùm ad pietatis Christianæ cultum, piamque morum disciplinā non parū adiumēti, in primis adiutrice Dei gratia afferre possit: eā in usum reuocari vehementer in Domino cupimus.

6. de Baptis.

Itaque Parochus, & Confessarius, prout occasio tulerit, cohortationis officio in id incumbant, vt fidelium, quorum curam gerūt, vnusquisque quo die baptizatus est, quotannis ardentiori prece, eleemosyna, si per facultates potest, omnique charitatis opere, atque officio, spiritalisque gaudij celebritate, recolat; memor se Chyrographo damnationis deleto, hæreditatis cœlestis participem in Christo Domino factum esse.

Qua in cogitatione, cùm semper aliàs, fereque in singulos dies, vt beatus Chrysostomus monet, tum eo potissimum die sanctè sese excitet ad præclaram illam sponsionem, & Christianam professionem, quam in sacro lauacro per sponsores solenniter edidit; Repete, inquit, Sanctissimus pater noster Ambrosius, quid interrogatus sis, recognosce, quid responderis. Renunciasti Diabolo, & operibus eius; Mundo, & luxuriæ eius, ac uoluptatibus: Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ series cautionis. Parentum cura sit, diem ob eam causam notare, quo eorum filius Christo renatus est; Ideoque parochus cum baptizauerit, moneat etiam, vt id ab illis fiat, præter scriptionem, quam ipse eodem genere in Codicem statum parochialem referre debet. Baptismi verò dies, qui solenni illa abrenunciationis sponsione, professioneque insignis est, ad omnem pietatis exercitationem, usumque non pompis sęculi, non conuiuiorum apparatu, non luxu, non operibus tenebrarum, cum dies lucis sit, celebretur: sed sanctæ charitatis erga Deum, ergaque proximum officijs.

Infans

3. de bapt. infantiũ expositorum.
Arg. c paruulos, & c. seq. de cõſ. diſt. 4.

26 Infans expoſitus, licet appenſum collo ſcriptum habeat, quo ille baptizatus ſignificetur, ſi tamen, re diligenter perquiſita, quemadmodum Catechiſmo Romano expreſſum eſt, adhuc dubium ſit eum baptizatum eſſe, ea conditionis formula baptizetur, ſi tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, et ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo, &c.

5. quę ad baptiſ. pert.

27 Si duo, pluresve infantes offeruntur, qui eodem tempore baptizentur, eorum vnicuique catechiſmum, exorciſmum, & reliquas ſtatas cęrimonias, baptiſmumque parochus ſigillatim miniſtret, atque adhibeat.

Cùm duo infantes, mas ſcilicet, & fęmina ad baptiſmum offerũtur, is ordo ſeruetur, qui antiquiſſimi ritus eſt, vt mari primùm, deinde fęminæ miniſtretur; niſi neceſſitas aliter cogit. Idemq; ſeruetur, ſi plures offeruntur, partim mares, partim fœminæ.

28 Libris Ritualibus, canonumq; legibus permulta tradita, atq; explicata ſunt, quę in adultis baptizãdis adhiberi ritus poſtulat. In ijs omnibus Eps cùm diligens erit, tum magnam in eo curam ponet, vt illis prę ter doctrinæ Chriſtianę rudimenta, quę neceſſariò ſcire debent, admiſſorum ſcelerum malè actæ uitę pœniteat, tum vt ijdem in poſterũ à peccatis omnibus abſtinere ſtatuant. Vix enim vlla alia cauſa eſſe poteſt, quamobrem qui adulti baptiſmum ſuſcipiunt, non modo vllam in Chriſtianis virtutibus progreſſionem faciant; ſed plerumq; flagitiis nefarijs inquinati præcipites ad perniciem, interitumque ruant, pręter eam unam, quod non ita, ut par eſſet, affecti ipſi, nec verò ab alijs exculti, ad tantum Sacramentum accedunt.

29 Quod uerò, licèt horribile dictu ſit, aliquando tamen eueniſſe compertum eſt, aliquem ſcilicet, ad turpem quæſtum, iterum baptiſmum ſuſcepiſſe, id ne vmquam porrò accidat, Epiſcopus, antequàm baptizet, omne diligens ſtudium adhibeat, quo iſtos homines, vel Iudęos, vel Turcas, Maurosve, qui baptiſmum ſibi conferri petierint, planè dignoſcat, de illorumque conditione, ac ſtatu omni, quantum licuerit, à probatis viris accipiat teſtimonium obſignatum, idemque exigat omninò.

5. quę pert: ad Bap. adminiſtr.

30 Parochus librum habeat, diligenterq; cuſtodiat, in quo baptizati, parentum, & compatrum nomen, cognomen, diemque natiuitatis, ac baptiſmi, & an ex legitimis nuptijs procreatus ſit, deſcribat: & quotannis ſingulorum annorum ſcriptę eius rationis exemplum det Epiſcopo, qui id fideliter aſſeruandum curabit.

4. Ibidem.

31 Qđ pij inſtituti, ſanctęq; conſuetudinis eſt, id ad vſum vbiq; reſtitui, introducive nos in Domino cupiẽtes, monemus à parocho, vbi primum parochię ſuę pueri in eccleſiã introducuntur, illis pia precatione benedici,

benedici, ad Sacerdotalis, Ritualisve libri præscriptum.

11 Hoc autem, vt diligentius præstet, aliquando, prout vsu venerit, parochialis suæ ecclesiæ fideles instituti huius, & cõsuetudinis admoneat.

Quæ hic desunt, videantur seq. tit. & De Sacramentalibus.

De Baptisterio, vasis, instrumentisq;, & alijs, ad baptizandi vsum pertinentibus, cum eorum formulis.

SVMMARIVM.

1 *Baptisterium in vnaquaque Parochiali Ecclesia collocandum, & quibus in alijs ecclesiis.*

2 *Eius forma ex Concilij Prouincialis decreto 14. & 15. Ex Instruct. verò fabricæ eccles. formæ tres præscribuntur. 21. 35. 41. Quæque magis respondeat formæ Conciliari, num. 41.*

Baptisterio, sequentia adiunguntur.

3 *Ciborium, cum tabella, eiusq; forma. 24. 38.*

4 *Conopæum, & quale, 29.*

5 *Sæpimentum* } *cuiusmodi.*
6 *Tegmen* }

7 *Imago Sancti Ioannis, & vbi pingenda. 34.*

Vascula sacrorum oleorum, Chrysmatis, & Cathecumenorum, & cuius formæ. De Sacramentis in genere, & Sacramen. 19.

Vas ad aquam infundendam, cochleareve, & quale. 30. & quę pert. ad Sacram. baptismi. 19.

8 *Mantilia, quot, & qualia. 9. Eadem ad profanũ vsum non adhibẽ. 10.*

Vas item vnum, vsui suscipiendæ, & ferendæ aquæ baptismalis ab Ecclesia Cathedrali, vel Plebana, & cuiusmodi.

11 *Situs.*

12 *Baptisteria in Ecclesiis, capellisve separatim extructa, toleranda: & non extructa, vbi ædificanda.*

13 *In eis sepulchra non exstruenda.*

14 *Baptisteria, cum sacrario annexo, quibus in ecclesiis conficiantur. 15.*

16 *Baptisterij formæ tres, cùm ex Instructionibus ecclesiasticę fabricæ prescribantur, quibus in Ecclesiis formæ primæ adhibendum.*

Prima Baptisterij forma, cum illius situ, more Romano, qualis. 21.

17 *Capellæ Baptisterij ipsius locus, & forma.*

18 *Altare capellę ipsius.*

19 *Capella ipsa vbi exstrui non possit, qui locus alius deligendus.*

20 *Baptisterij, more Romano, & Ambrosiano distinctio.*

22 *Baptisterij, more Ambrosiano, situs, & forma.*

Baptiste-

Primum, quę pert. ad Bapt. administr.

3. quæ ad sacramentalia, &c.

1 Singulæ parochiales Ecclesię, singulos fontes habeant, in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismatis, solenni Ritu benedicta.

Fons baptismalis, ne vsquam in aliis ecclesijs quam in parochialibus sit, vel Epi concessu in illis locis, vbi propterea quod parochialis Ecclesia lõgius distat, idem populi commodo magis consulendum esse censuerit.

4. quę pert. ad Sacramen. baptis.

2 Fons baptismalis è marmore, aut è solido lapide constet: qui si præ rimulis, aliave ratione, eiusmodi est, vt inde aqua sensim effluat, lapis alius bene firmus, solidus, ac tutus, quamprimùm comparetur.

Intereà verò ad aquam baptismalẽ tuto continendam, dũ ille alter paretur,

paretur, non uas fictile, alteriusve generis; sed æreum, stanno ab interiori parte illitum, tanta magnitudine, quanta lapidis uacuitas est, ita ponatur, vt intrinse cus illum vndique strictim attingens, beneq; cõpactum, eidem cohærescat.

3 Habeat operim entum, vel ciborium ad sacra olea tutò, decenterq; conseruanda in eo ipso fonte accommodatum, nisi ubi ex instructionibus nostris aliter exstruendum est.

Tabellam habeat item intrinsecus, quæ dimidia tantum aperiatur, fontisq; ostium compresse claudens, aquam à puluere, & aliis sordib. cautius tueatur. Quæ tabella in omnibus fontibus sit, in quibus per infusionem baptizatur: in ijs verò, in quibus immersio adhibetur, si petra ipsa pro eius magnitudine id patietur, sine impedimento immersionis.

4 Conopæo etiam è tela saltem, opertum sit.

Conopæum verò baptisterij è serico albo sit, vel saltem, in Ecclesiis scilicet, quarum census tenuis est, è tela linea tenui: amplitudine autem, & ornatu, vt suprà. Appendatur, & annectatur in ciborij summitate, cruci subiecta.

Inst. fab. li. 2. De Conopæo.

5 Sępiatur omninò vnumquodque baptisterium, si ferro, vel lapide, Episcopi iudicio non poterit, saltem ligneis cancellis.

4. quæ pti. ad Sacram. bapt.

6 Prætereà, si extrà fornicatam capellam, aut parietis concauitatem hemycicli instar constructam, totum aut ex parte sit, tum tegmen habeat, quod ex marmore, vel ex asseribus constet, aut saltem è tela decenter picta.

7 Decebit etiam in capella, aut in pariete proximo S. Ioannis imago, Christum Dominum baptizantis.

4 vt supra.

8 In baptismalis fontis ciborio, mantilia duo, eaque candida, ab omnique sorde munda asseruentur, quæ infantis capiti abstergendo vsui sint. Pluraque ideò in Sacristia id gñis mantilia certo loco conseruent. Prætereà alia eiusmodi mãtilia sint ad eũ usum, uidelicet in Cathedrali sex, plurave in collegiata curata, quãplurave, in parochiali quattuor.

9 *Pannus, seu Sabanum, quod ab baptizati caput abstergendum adhibetur, è tela byssina, quod pretiosius, vsui ministerij Episcopalis est, constare debet: è tela verò linea, quod ab alijs, adhibebitur. Erit verò circumquaque, aptè, decorèque fimbriatum è tela, vel byssina, vel lintea. longitudine erit cubitorum trium: latitudine verò tanta, quanta est tela, è qua constat latitudo.*

Instr. fab. libro 2. De panno ad abst. cap. bap.

Vt certum vasculum sit, quo, & in vrbe è Cathedrali, & in diœcesi, è præpositurali plebana Ecclesia in Sabbato Sancto, vigiliaq; Pentecostes, ad vnamquamque parochialem Ecclesiam aqua baptismalis afferatur; parochi singuli phialam paruulam ex argento, aut è stanno pretiosiori, dedita

Instr. de for. supellec. li. 2. De vase ad aquam baptis. feren. accommodato.

dita opera confectam, sibi comparent, quæ huic solum, neque alij prætereà vsui sit.

Hæc porrò phiala eiusmodi sit, quę duas, tresve vncias aquæ capiat: habeat prætereà tùm operculum, cathenula minuta affixum, quo, in orbem vbique versatili integatur: tùm alteram item cathenulam, operculo vncijs tribus altiorem, quæ illi deferendæ vsui esse possit, adiuncta huic cathenulæ cordula sericea, quæ dum affertur, à collo Sacerdotis ferentis pendeat.

4. Ibidem.

10 Si verò, uel mantilia, vel sudariola ad eum usum aliquando afferuntur; ea, nisi noua, ne adhibeantur: tum noua adhibita ne in profanum, sed in ecclesiæ usum, cui rectè accommodari possint, cõuertantur: alioqui comburantur.

11 In ecclesiæ ingressu collocatus fons baptismalis, isque à sinistra ingredientium parte: nisi quibus in ecclesiis pro situs ratione illum ab altera parte potius collocandum, Episcopus iudicarit.

12 Quæ verò Baptisteria in ecclesiis, capellisve, eo potissimum nomine extructis, Cathedrali, uel collegiatæ, uel parochiali Ecclesię ferè adhærentibus, extant; illa non amoueantur; sed ecclesiæ, aut capellę, vbi illa sunt, instaurentur, aut reconcinnentur. Vbi verò in ecclesiis, præsertim insignioribus, non sunt; in posterum eas, uel ecclesias, uel capellas ædificari, in illisque baptisterium construi, idem Episcopus curet.

6. quæ ad cultum eccl. pti.

13 In Baptisterij sacello nullum sepulchrum, sepulturamve extrui liceat. Si quod autem baptisterium extrà sacellum ædificatur, permittiturve, ne sepulchrum proximè fiat: sed tam longè, ut ab illius sępimento sepulchrale os distet, spatio cubitorum saltem triũ, ac pręterea concauitas sepulturę ne sępimentum attingat.

4. vt suprà.

14 In baptismali fonte, vbi per infusionem baptizatur, id planè caueatur ut ne aqua, capiti infantis infusa, in eundem fontem recidat; sed in sacrarium profluat: idque proptereà sacrarium è marmore, solidove lapide propè fontem construatur, ad præscriptum instructionum.

Instr. fab. li. 1. De Baptisterio.

15 *Baptisterium igitur, cum sacrario in singulis Cathedralibus, & item, vt in Concilijs nostris Prouincialibus præscriptum est, parochialibus, atq; in alijs etiam quibusuis Ecclesiis, ubi uel animarum cura geritur, uel facultate ab Episcopo, ob causam data, illud constitui concessum est, forma, & modo infrà præfinito, pro uniuscuiusque ecclesię ratione, amplitudinevè exstruatur.*

Instr. Ibidem. De loco & forma capellę Baptisterii

16 *Primo in unaquaque Ecclesia Cathedrali, & Archipresbyterali, Præposituraliuè, aliouè nomine, quæ caput Plebis sit, Baptisterij locus, & forma hæc esse potest.*

17 *Locus à fronte Ecclesiæ, prout situs fert, distans, ad meridiemq; vergens,*

gens, architecti iudicio deligatur: quo in loco Sancti Ioannis Baptistę nomine sacellum, capellave, cuius vacuum sit triginta tribus circiter cubitis exædificetur insigni structura opere, pro illius ecclesiæ ratione.

Forma exædificationis rotunda, aut octangula, aut sexangula, aliave eiusmodi, quæ perfecti circuli fines non egrediatur, adhibenda est: illa verò accommodatior, & decentior, quæ octanguli similitudinem exhibet.

Tectum ædificij huius fornicato, concameratove opere sit, ac pro modo formæ eminentius fastigiato, laminisq; plumbeis operto; tum in ipso summo fastigio è tholo constet, vnde lux ab omni parte excipiatur.

Pauimentum è marmore, lapideve solido, & opere tessellato, aut, vbi id non potest, testaceo saltem fiat: à soloque viæ publicæ extet altius gradibus tribus, pluribusve, modo ne solo Ecclesiæ altius sit.

Ianua ad occidentem versus spectet, paruo vestibulo ornata: formaque vt supra, in ostio Ecclesiæ demonstrata.

Fenestræ plures, pro ædificij modo, & architecti periti iudicio; singulæ autem forma, eidem architecto probata pro ratione ædificij.

Ædificij totius altitudo, vsque ad summum fastigium ducta, latidini respondeat, pro operis ratione; idque de consilio item architecti.

18 Altare vnum tantum in hoc sacello exędificandum est; cubitis duobus à pariete, ad orientem versus extructo, distans, si modo amplitudo sacelli tantum spatij ferat: forma autem reliquorum altarium, & modo pręfinito fiat, muniatur, sæpiatur, instruatur, atque ornetur.

Instr. fab. li. I. De Altari capellæ Baptisterij.

Super quo item altari in pariete expressa sit sacra historia sancti Ioannis Baptistæ, Christum Dominum baptizantis.

Si verò ne altare quidem pręfinita amplitudine, & ratione extrui, ullo modo potest; illius saltem loco sit icona, aut pictura sacra, in pariete expressa Sancti Ioannis item Baptistę.

19 Vbi præterea sacellum Sancti Ioan. Baptistę, ab Ecclesia separatum non est, neque item prę facultatibus exędificari potest, tunc in sacello Ecclesię Baptisterium forma, infrà suo loco demonstrat fieri poterit, concessu Episcopi.

Instr. fab. li. I. de loco Baptisterij vbi separatim ab ecclesia extrui non potest.

20 Sequitur, vt Baptisterij formam demonstremus, quam ita distinximus, prout baptismi ministrandi nunc vsus est. More Romano baptisteriũ illud diximus, illam scilicet baptisterij formam accommodatam ad baptizandum aquę effusione, cum in ecclesiis ferè omnibus, ritu Romano vtentibus, ita baptizari moris, & consuetudinis frequentioris hodie sit. Alteram porrò formam extructam ad vsum baptizandi immersione, appellauimus baptisterium, Ambrosiano more: vtpotè cum hic immersionis vsus in ecclesiis ritus Ambrosiani seruetur, ac retineatur.

Ibid. de distinc. Baptist. more Roma. & Ambr.

21 Situs Baptisterij in media capella esse debet; isque cùm latè patens cubitos vndecim; tum ita profundus, vt à capellæ pauimento descendatur tribus

Ibid. de situ & forma Baptist. more Rom.

tribus saltem gradibus: hocque descensu, & aliquantula profunditate, aliquam sepulchri similitudinẽ exhibeat. In imò autem graduum descensu spacium vacuum sit: quod per diametrum amplè pateat cubitos septem, & vncias sedecim.

In eo spatio medio vas baptisterij, in quod aqua defluet, ponatur: cuius latitudo vacua per mediam rectam lineam sit cubitis tribus: altitudo duobus. Forma autem sit, vel rotunda, vel octangula, vel alia, quæ cum forma capellę conueniat. Conficiatur verò ex uno, si potest, lapide, solido, marmoreo, uel alterius generis: aut è duabus, pluribusve laminis marmoreis, lapideisve, crassitudine unciarum octo, eæque laminę solidę, nec spongosæ sint; rectè, atq; apta cõmissura inter se compactę, ac firmiter conglutinatæ: intrinsecus pręterea opere leuigato expolitæ; extrinsecus, decenter ornatus specie piè exsculptæ.

Huius vasis fundus sternatur, ac solidetur, si ex uno tantum lapide non constat, sectilibus crustis marmoreis, siliceisve, aptè, ut suprà, inter se connexis, bitumineq; benè firmatis. Vndique item diuexus, ac paululò acclivior sit, exiguos aliquot canaliculos habens: quibus ad foramen, medio situ sub basi columellæ suffosum, aqua deriuetur.

Sub fundo prætereà huius vasis, cisterna paruula, pro sacrario loco subterraneo effodiatur; in quam aqua, ex infantis, qui baptizatur, capite dilapsa, confluat.

In eiusdem fundi, locive medio, columella marmorea figatur, erigaturuè, supposita eius scapo basi triangula, aut quadrangula, sexangulauè, aut alia, quæ uidebitur, forma; eaque politè, & ornato opere decenter elaborata.

In columellę huius summa parte uas ipsum baptismale, in quo per totum annum baptismalis aqua seruabitur, aptè, decenterq; collocetur.

Quod uas, forma rotunda, uel octangula sit, aliauè eiusmodi, quæ respondeat formæ capellæ, uasisq; inferioris: latè autem pateat cubitos duos, profunde autem uncias circiter duodecim, aut paulò amplius, pro urbis, locorumuè amplitudine, proq; ecclesiarum ratione.

Hoc uas altius collocatum illo inferiori esse poterit uncijs circiter sexdecim: altitudine scilicet, ab inferioris summo labro ad huius, quod superius est, uasis labri summitatem, perpendiculo ducta.

22 *Atque hæc quidem de forma, & situ baptisterii more Romano, nunc sequitur situs, & forma, more Ambrosiano.*

Ibid. de situ & for. Baptis. more Ambr.

Primò situs baptisterii in media capella, atque eiusmodi, ut gradibus eo cum descendatur, ad instar sepulchri sit; quemadmodum suprà in forma baptisterii Romani demonstratum est.

Vasis autem baptismalis forma, quam ex antiquis baptisteriorum, uestigiis per ueterem esse animaduertimus, hæc ipsis baptisteriis exstruẽdis

præfinita

præfinita in eiusmodi ecclesiis, Cathedralibus, Plebanis, Præposituralibus, Archipresbyteralibusve adbibenda erit.

Vas è marmore, lapideve solido, non spongioso fiat: quod si ex uno tan tum integro lapide marmoreo fieri potest, ad baptismalis fontis instar sepulchri, exstruendi, usum accommodatius erit, si minus ex vno solo, è duobus, ac si ne ex his quidem, & pluribus lapidibus quadratis, aptè inter se compactis, bitumineque firmiter consolidatis exstrui potest.

Qui lapides crassitudine unciarum octo ab interiori parte leuigato opere expolito, ab exteriori decenter pia sculptura elaborati esse debent.

Forma, vt illud superius more Romano, octangula, aut rotunda, aut alia cum ædificij ratione conuenienti.

Altitudine ab ima ad summam partem ducta esse debebit cubitorum duorum.

Latitudine per vacuum ducta, tricubitali.

Foramine ab ima parte, quæ ad orientem versus statuetur, triunciali sit, vnde cum aqua baptismalis renouatur, vetus in sacrariũ quod subtus, vt infrà demonstratur, instar paruulę cisternæ exstruetur, defluat. Id verò foramen ligno querneo, vel fraxineo, eoque arido, stuppæ inuolucris obducto, aut alia firmiori ratione, bene obstruatur.

Fundo solido, integroq; constet, si ex vno tantum lapide factum est, si verò à pluribus, fundum habeat, accurato, diligentiq; testaceo opere confectum, & solidè ita pauimentatũ, vt ne rimula quidem sit, vnde aqua sensim effluere vllo modo possit.

Eiusmodi ꝑtereà fund⁹ sit, vt totus accliuiter pẽdeat ad foramẽ uersus.

In vmbilico capellæ, situsve præfiniti, eiusmodi vas, firmiter communitum, statuatur, vt suprà.

Cisternula, in quam aqua baptismalis, cùm renouatur, effluet, à parte orientali pro sacrario suffodiatur in plano, quod circum baptisterij vas est. Quæ cisternula, propè baptismali vasi adhærẽs, ex ostiolo vndiq; cubitali constet: hocq; valuulis, sera, ac pessulo firmiter muniatur: tantũq; pateat, cum per illud, aperto vasis foramine, aquam effundi opus est.

23 Huius Baptisterij Ambrosiani, & Romani, quod ad exstructionem attinet, hæc communia esse possunt; operimentum, seu ciborium, situs spatiũ, sæpimentum, ornatus, tectum, & conopęum, vt mox infrà uniuscuiusque forma demonstratur.

Instr. fab. li. 1. Cõmunia baptisterij Roma. & Ambr.

24 Operimentum igitur, quod ciborium dicunt, & vtriusque baptisterij vsui accommodatum esse potest, è marmore, lapideve solido in Ecclesiis insignioribus fiat: & columellis, pilastrisque angustioribus, vt in intercolumnijs satis commodi spatij detur, altitudine duorum cubitorum suffultum, firma structura nitatur.

Ibid. de ciborio.

Quæ columellæ, pilastrataeuè, vbi ritu Romano baptisterium est, vasis inferioris labro summo fixæ collocentur; vbi Ambrosiano, in vasis ipsius baptismalis labro consolidatę hæreant.

In earum columellarum summitate, Epistylij, & Zophri ornatus decēs Coronixq; de architecti cōsilio adhibeatur, tum totum opus operimēti contegatur tecto marmoreo, forma orbiculari, aut piramidali: in cuius summa parte statua collocetur sancti Io. Baptistæ, Christum Dominum baptizantis. Spatia autem illa, inter pilastratas interiecta, valuulis ęneis, aliqua pia historia conflatis, ità occludantur, vt cum vsu venerit, amoueri queant.

Instr. Fabr. ibid. de Mensura.

25 Vasi baptisterij, siue Romano, siue Ambrosiano more, forma suprà pręscripta exstructi, & cæteris item alia forma infra demonstratis, ad baptismalis aquæ asseruandę mundiciem, mensa è duabus tabulis nuceis constans, fibulisque ferreis media inter seiuncta, & inter ciborium, vasq; ipsum collocata adhibeatur: qua eiusdem vasis ostium pro illius vasis forma, & modo planè tegatur, & claudatur.

Quæ mensa, vbi ritu Ambrosiano mergendo baptizatur, in baptisterijs solum amplioribus locum habeat. nè infantis immersio impediatur: in omnibus autem, vbi ritu Romano baptismus infusione ministratur, esse potest.

Instr. Fabr. Ibid. de situ vtr. baptist.

26 Situs vero vtriusque baptisterij, forma eadem sit, qua vas baptismale, & capella.

Huius situs planum solidetur tessellato opere marmoreo: cingatur columnario opere à summo gradu.

Instr. Fabr. ibid. de columnario.

27 Forma columnarij sit, pro baptisterij ędificationis modo constet columnis octo, ordine singulis, aut sexdecim, ordine binis: si sexangula forma, ex columnis sex, aut duodecim pro formę ratione.

Ibid.

28 Ornetur, & cingatur à summa parte Zophoro, & coronicibus de architecti consilio.

Operiatur tecto laqueato, aut fornice, aut opere concamerato arundinibus firmiter contexto, tectorijque incrustatione, & albarij operis cęlati, inauratique specie exornato.

Inter septum sit etiam hoc columnarium clathrato opere, ab vna ad alteram columnam ducto; atque ita omnino, ut de clathratis ferreis capellarum suprà pręscriptum est.

29 Conopęum ad ciborium totum contegendum adhibeatur: idque è serico, aut subserico, coloris albi sit. Qui color mysterij huius sacramenti rationibus respondet: non tamen è tela decenti eiusdem coloris, vetatur.

Instr. Fabr. ibid. De cochl. argēto.

30 Cochleare argenteum, ad aquam infantis qui baptizatur, capiti infundendam adhibeatur: idque è superiori vase, manubrio, à summa parte paululum adunco, appendatur.

Eiusmodi

Eiusmodi sit, ut ab illius ore, è parte sinistra labrum paulò contractius, instar paruuli canalis existat: unde infantis caput aqua tenuiter effundatur:

30 *Armarium autem, in quo sacri chrismatis, & olei catechumenorũ vasculum, liber Ritualis sacramẽtorum, mantilia, & reliqua ad baptismi ministrationẽ necessaria, reponuntur, ad baptisterij, Romano, Ambrosianove more exstructi, vsum in ipsa capella ab aliquo latere in pariete, aut parieti adhærens, de consilio architecti fieri poterit, valuis, sera, & pessulo benè clausum, marmoreoque opere, sculpturavè pijs imaginibus elaborata ornatum; intrinsecus autem partitum, ac decenter distinctum pro ratione, & vsu rerum, quę ibi asseruanda sunt; tù verò tabulis populeis circum amictum, aut alijs eiusmodi, vt ab humiditate, quę ex muro, aut marmore existit omninò defendatur. Panno autem serico, albi coloris vndique circumuestitum sit.*

Instr. Fabr. ibid. De Armario, &c.

31 *Vbi verò, prę situs angustia, aut præ tenuitate facultatum Sancti Ioannis Baptistę sacellum & Baptisterium ita amplum, atque altum exstrui non potest, eadem tamen vtriusque seruata forma, angustius fiat; ità vt Baptisterium, remoto columnario opere, clatbris solum ferreis, gradui quem vnum tantum in descensu habeat affixis cingatur, & tecto sacelli solo operiatur; cum alterum proprium, pro ędificij humilitate habere non queat. Facultas pręterea operimenti, ciborijve, etiam cum armario coniuncti, ex ligno, forma, vt infrà demonstrata, construendi erit, vbi marmoreum illud fieri non poterit.*

Ibid. De bapisterio angustiori.

32 *In omni ecclesia parochiali, aliave inferiori, vbi fontem baptismalẽ constitui concessum sit, intus ad ostium maius, & à latere vbi Euangeliũ legitur, sacellum, capellave extruatur, quę instar aliarum capellarum lateralium sit, quę pro altaribus exædificantur.*

Inst. fabr. ibi. De altera sacelli, situsve forma, &c.

De illius pauimento, limine, longitudine, latitudine, altitudine, toto denique spacio fornice, clathris ferreis, alijsve, & cæteris seruentur, quæcunque in alijs capellis, quę cum altaribus sunt, præscribuntur.

Quibus verò in ecclesijs, prę situs angustia, exstrui non potest, quæ tantę magnitudinis sit, quantam præfiniuimus; ea tamen omninò exædificetur, quæ situs sui spacio, baptisterij saltem opus totum supra demonstratum capiat; tum prætere a aliquantulum loci sit sacerdoti, baptismum ministranti, & compatribus.

Si verò ab Euangelij parte ad prescriptum capella hęc exstrui nullo modo potest, ab altera parte, vbi præfinita forma, & commodius possit, ea exędificetur arbitrio Episcopi, vt infrà exponitur.

Vbi autem per loci angustias, nè ab altera parte, neq; hac exigua quidem magnitudine, fieri capella potest; tunc ab Euangelij latere ad ostium paries aliquantulum ità concauetur, ut foris etiam ad hemicycli

formam promineat: in qua concauitate baptisterium totum, aut pars, aptè cohæreat, & clathris ferreis, à tribus partibus sæpiatur.

Vbi prætereà neque hac forma exstrui potest, ab eo ipso latere, propè parietem illud tolleretur, ea tamen adbibita ratione, vt ne vel impediri, vel occupari à situ ianuæ possit, quæ ab eo latere fiet: & clathris item, vt supra, muniatur: ita tamen, vt inter hæc, & ipsum baptisterij opus, spacij tantum intersit, quantus est cubitus, aut paulò amplius, pro situs ratione. Illa autem cautio ne baptisterij situ ianua, quæ à latere maioris ostij est, impediatur, adhibenda est, etiam accuratè in omni, infrà demonstrata baptisterij forma.

Verùm quo maximè, si potest, caueatur, ne baptisterium parieti proximum adhæreat, cùm ecclesia, nullis etiam nauibus constans, ampla tamen est, tunc ad illius ostium, ab eodem euangelij latere, situs, qui ab vno, & altero pariete cubitis duobus, vel pluribus pro spacij modo, seruata illa, vt mox suprà, ratione æquè distet, clathris ferreis, forma quadrata, aut octangula, uel eiusmodi præfiniatur.

In cuius situs medio baptisterium, cuiusmodi forma sit, ita collocetur, vt ab omni clathrorum sepimẽto cubiti vnius, & dimidij saltem, si potest, spatio absit.

Si uerò nauibus, & intercolumnijs, non ualdè inter se distantibus, ecclesia exstructa est, intrà illius tantùm intercolumnij, ecclesiæ ostio maiori proximi, fines, ab eo ipso euangelij latere; aut in eo spatio, quòd inter columnio, & ianua maiori continetur, baptisterium, præscripto spatio, clathris ferreis concludatur: atque ita, vt is situs conclusus formam quadratam, aut octangulam, aliamuè, quæ pro loci ratione commodior, decentiorque videatur, exhibeat.

Quæcumque uerò de forma clathrorum, & altitudine loco de capellis suprà dicta sunt, eadem in clathris pro baptisterio, seruanda erunt.

Baptisterium quocũque situ, vel forma in ecclesia constructum, si Epi iudicio præ tenuitate facultatum cancellis ferreis sæpiri non põt, nec marmoreis item, ligneis saltem muniatur, ut de capillis præscriptum est.

Instr. ibidẽ. De loco Baptist. à dextero latere.

33 Vbi Epi iudicio à dextro potius, quàm à sinistro ecclesiæ latere commodius, præscripta ratione, baptisterium constitui queat, ab eo, eiusdem facultate data ponetur, seruata in cæteris, proximè præscripta ratione.

34 Baptisterij capella, seu hemicyclus, seu paries, proxima pictura Sancti Ioannis Baptistæ ornetur, Christum Dominum baptizantis.

In eiusmodi capella, aut loco, situve baptisterium, ad quod uno, pluribusuè gradibus descensus fiat, & forma, in cæteris etiam superius demonstrata, ecclesiæque, uel Romanæ, uel Ambrosianæ usui accommodata, exstruatur, si pro facultatum ratione potest; si minus formæ sequens formanda est, more Romano.

Vas

35 *Vas rotundum, aut alia decenti forma, quæ videbitur, è marmore, aliouè solido lapide, per diametrum latè cubitis duobus & dimidio patens fiat; profundum vncijs octo, aut decem ad summum; & in fundo sensim concauum, cum suis, vt supra canaliculis.*

Instr. fab. vt sup. de forma secunda, &c.

In base, columnaue collocabitur; à pauimento autem, vsque ad labrum vasis non altius cubitis duobus.

In eius medio foramen, digito circiter patens sit, quod per columellam, basemque vsque ad paruulam cisternam, effusæ aquæ baptismalis excipiendæ causa suffossam, penetret.

Præterea, in eiusdem vasis medio, alterum etiam vas, marmoreum itidem forma simili, & amplitudine minori, ita vt per diametrum cubito vno, & vncijs octo, cum ipsius vasis crassitudine, latè patens, statuatur.

Ibid. de altero vase.

Idque vas sustentetur aliquo marmoreo, lapideovè fulcimento, quod in vase inferiori nitatur.

Hocque ipso in vase minori baptismalis aqua asseruetur.

36 *Forma autem Baptisterij Ambrosiani secunda, hæc erit.*

Vas modo, ac forma, vt mox suprà more Romano præfinita, fiat: at in medio non perforatum, sed profundius excauatum: nec verò superiori vase, vt illud constet.

Ibid. de forma secunda, &c.

Sin autem vas ipsum non ex solido lapide factū sit, ità vt aqua sensim disperdatur; in eo inseratur aliud vas stanneum, æreumve stannatum, donec aliud lapideum solidum, nec rimosum, spongiosumvè paretur.

Sacrarium autē ad baptisterij huius, more Ambrosiano exstructi, vsum fieri potest vno, aut altero modo infrà demonstrato de sacrarijs: ita tamē, vt & baptisterium, & sacrarium infrà vnius septi fines concludantur.

Ibid. de sacrario.

37 *Pauimentum autem Baptisterij, cuiusmodi forma, siue Romano, siue Ambrosiano vsu demonstrata sit, etiam in ecclesia ità profunde sternatur, vt si minus tribus gradibus, vno saltem ad baptismum descendatur, quamuis baptisterij vas, columella suffultum, emineat.*

Ibid. Cōmunia vtriquesc clidæ Baptist. formæ.

Baptisterio, quod extrà capellam, hemicyclive concauitatem totum, vel ex parte positum est, siue parieti inhæreat, siue ab eo distet, fiat tegumentum, aut opere fornicato, quod duabus, pluribusve columnis, ab ipso pariete paululum extantibus, suffulciatur, aut struatur tabulis sectilibus, ijsque pictura piè ornatis; aut è tela picta fiat. Quod è ligno, aut è tela integumentum, cathenis ferreis è tecto pendentibus, aut alia firma structura, sustineatur.

38 *Ciborium verò, & Armarium vtriusque commune, eiusmodi fiet.*

Pyramidis forma illud exstruetur ex tabulis sectilibus nuceis politè elaboratis, &, vbi potest, pictis etiam, atque decore inauratis. Quæ tabulæ inter se aptè commissæ, & compactæ, omni coassatione cohæreant: earumque commissuræ paruulis, tenuibusque asulis, coronicibusve

Instr. ibidē. De ciborio, & armario.

rectè annexis, ita contegi debent, vt nec puluis, neque vllæ aliæ sordes in baptisterium penetrent.

Id ciboriũ labro vasis inferioris Baptisterij, si Romani moris est, si Ambrosiani, summitate labri ipsius vasis baptismalis, nitatur, atque suffulciatur. A cuius ciborij parte superiori, armarium paruulum, asseruandis sacris oleis, alijsque rebus, ad baptismi ministrationem necessarijs, accommodatum, exstrui debet: quod à summo vase distet uncijs circiter octo; intrinsecus autem tela serica coloris albi, bene circumuestiatur.

Ibid. de ciborij altera forma.

39 *Ciborij præterea forma altera esse potest: quæ è ligno etiam, vt altera, confecta columellis, & pilastris ligneis suffulta, eodem modo fiat, quo suprà demonstrata est forma ciborij marmorei.*

Ibid. de valuis ciborij.

40 *Ciborij valuæ, quacumque forma illud sit, anteriorem partem Ecclesiæ spectare debent, vt & baptizatis Sacerdotis facies, & infantis, qui baptizatur, caput ad orientem versus respiciat.*

Nec verò intrinsecus, sed extrinsecus illæ aperiantur: & amplæ præterea sint, vt ijs apertis, totius baptisterij dimidia pars pateat. Claue autem, sera, pessuloque firmissimè claudantur.

Ibid. de Baptist. forma tertia, &c.

41 *Alia tertia sequitur baptisterij forma, quæ vsui Romano tantum accommodata permitti poterit, vbi Episcopus præ magna inopia necessariò illam concedendam censuerit.*

Lapis marmoreus solidus, opere sculptili eiusmodi apparetur, qui forma ouata sit, ac longè cubitos duos, et uncias octo pateat, latè cubitum unum, & vncias duodecim.

In quo lapide, vasa duo, eaq; vnciarum trium interuallo inter se disiuncta, scalpro politè concauentur; quæ, & forma rotunda sint; & eadem altitudine, amplitudineque item.

Tum columella etiam, ad formæ præscriptæ modum, sub ornato lapide statuetur.

E duobus his vasibus vnum erit, ad altare maius vergens; in quo aqua baptismalis asseruabitur: alterum, in quo, dum baptizatur, aqua eadem effundetur: idque spectans ad parietem, altari maiori appositum.

Ideoque in huius fundo paruulus canalis fiat: per quem ad foramen, quod à latere in vna parte fodietur, aqua ducatur; indeque per columellam, intus uacuam penetrans, ad subterraneam paruulam cisternam defluat.

Hoc item Baptisterium operimento, ciborioue ligneo, ex præscripta suprà forma, contegatur: armariola item, ut suprà exstructo: & conopæo item adhibito.

4. quæ pert. ad Sacr. bapt.

42 Vetus illa consuetudo, quę adhuc in compluribus huius prouincię locis retenta talis est, vt & Sabbato Sancto, & Sabbato item Pentecostes.

ſtes, frequenti ſacerdotum conuentu, ac ſolenni ritu, cùm in Cathedrali Eccleſia, tum in diœceſis etiam locis, eccleſiisve plebanis, fontis baptiſmalis benedictio fiat, vbi in prouincia noſtra hoc tempore non ſeruatur, omninò introducatur, in vſumque vbi intermiſſa eſt, reuocetur.

43 Quibus ſtatæ ſolennibusque ſabbatis, ad illius ſolennis benedictionis officium omnes, ſinguli que eccleſiarum quarumcumque quouis etiam dignitatis nomine, titulove inſignium rectores, quibus animarum curationis munus incumbit, qui in Vrbe ſunt, in Cathedralem; qui in Diœceſi, ad ſuam quiſque plebanam eccleſiam frequentes conueniant.

Si verò exemptionis nomine, aliave ratione quis à plebanæ eccleſię iure liber, atque immunis ſit, non tamen expreſsè ex priuilegio Apoſtolico, huius ſolennis benedictionis officij concelebrandi cauſa in eam plebanam eccleſiam conueniat, intrà cuius fines habitat, aut cui propinquior eſt, vt Epiſcopus potius cenſuerit.

Nec verò propterea in cęteris quicquam illius immunitati, libertative derogatum ſit.

44 Hoc autem decreto adſtrictos non teneri ſtatuimus illarum eccleſiarum, etiam quæ parochiales tantum ſunt, rectores, quibus, vel ob locorum longinquitatem, vel ob aliam iuſtam cauſam Epiſcopus facultatem ſcripto exaratam, daret fontis baptiſmalis, in illorum eccleſiis ſolenniter benedicendi. At verò ea facultate, ne propterea eccleſiæ plebanæ iuri quicquam præiudicij vllo vmquam tempore allatum cenſeatur.

In ijs porrò eccleſiis, quibus hæc baptiſmalis fontis ſolenniter benedicendi poteſtas aliquando fiet, ſtatis illis duobus ſabbatis, is benedictionis ritus celebretur, ſacerdotibus tribus ſaltem præſentibus, ad illam adhibitis. Id prætereà, de tribus ſcilicet ſacerdotibus adhibendis locum in omni eccleſia habeat; ſi quando per annum in aliqua eccleſia, extra illa ſtata duo ſabbata, illius fontis aquam baptiſmalem ob extraordinariam cauſam renouari neceſſe erit.

45 Fōtis baptiſmalis, quem ſtatis illis ſolennibus diebus in Eccleſia Cathedrali conſecrari ſolenne eſt, conſecrandi officium, atq; munus, niſi Epiſcopus legitima cauſa impeditus ſit, ipſe obeat.

46 Ille verò, vbi nullus fons baptiſmalis eſt, introductus in aliquot locis mos aquæ benedicendæ, conſecrandęve, quo tempore baptiſmum miniſtrari oportet; tum baptiſmo celebrato, in ſacrarium proijciendæ, tollatur in poſterum omninò.

Quæ pertinent ad Sacramenti Confirmationis administrationem.

SVMMARIVM.

1 *Administrationis Sacramenti huius dies denunciandus.*
2 *Eius vis à parocho explicanda, & qua ratione. Et de Sacramentis in genere, & Sacramental. 8.*
3 *Instruendusq; populus, qua religione illud suscipiendum. 4. 12.*
4 *Quo tempore, dieve ipsa instructio facienda à parochis vrbanis.*
5 *Vt ab omnibus illud suscipiatur, parochi cura. 8.*
6 *Suscipere negligens, cui pœnæ subiaceat.*
7 *Negligentiæ huic, vt occurratur, quid faciat parochus.*
8 *Orationem etiam instituat, & ad quem finem 9.*
10 *Adultis, vt de peccatis confiteantur, &c. eiusdem cura.*
11 *Vt confirmandi, pridie caput lauent.*
12 *Cætera instructione eo nomine comprehensa, ab eodem denuncianda.*
13 Parochi diœcesani, *vrbanis parochis præscripta,* in monendo, docendoque populo, de huius Sacramenti susceptione exequantur, & quando.
14 *Pentecostes solennitate id ab Episcopo ministrandum.*
15 *Paschæ etiam Resurrectionis, Aduentus, & Visitationis tempore conferendum, & vbi. 22.*
Quo ordine. 23. Qua hora. 24.
16 *Infirmis confirmari petentibus ministrandum.*
17 *Non tamen alienæ diœcesis hominibus.*
18 *Neque minori septennio.*
19 *Nisi ob iustam causam aliter Episcopus censuerit.*
20 *Minoribus confirmatis, quod officium parochi erga parentes.*
21 *Confirmandi, & patrini, orationem Dominicam, Angelicam salutationem, & Symbolum fidei non ignorent.*
Ea in re Episcopi, & parochi cura.
Compatres cuius ætatis sint. Quæ pert. ad Sacr. Baptis. 14.
25 *Adolescentes senioribus / Mares fœminis, & / Maribus fœminæ* } *Compatres non sint citrà necessitatē. 26.*
27 *Compater, vt confirmandum minorem, adultumque teneat.*
28 *Confirmandi, / Patrini, cæteriq.* } *præsentes deuotè adsint, quidque secum reputent.*
29 *Ab ipsis compatribus nihil confirmatis, nec eorum parentibus largiendum, & quare.*

Turpe

30 *Turpe nomen habentibus in confirmatione mutandum.*
31 *Confirmati frons bombyce, & aqua abstergenda.*
32 *Aqua ipsa in sacrarium proijcienda.*
33 *Confirmati, & compatres in librum à parocho referendi.*

1 PArochi in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum Chrisma ministrandum erit.

Primũ quæ pert. ad Sacr. Cõfir admi. Ibidem.

2 Eos, qui confirmandi sint, eius Sacraméti vim, ac virtutem edoceant.

3 De Sacramento etiam Chrismatis populum instruant (parochi scilicet, & Concionatores) in illis Pentecostes diebus, quibus potissimum ab Episcopo id Sacramentum solenniter ministrari solet.

3. quæ ad Cõcionat. pert.

Parochi autem id omne instruendi populi officium præstent ad pręscriptę instructionis normã, quę eo nomine cura nostra cóficietur ad communem prouinciæ vsum.

4 Parochi, animarumve curatores, qui in Vrbe sunt, die Dominico Pentecostis solennitatem præcedente, populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum, cuius ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet.

4. quę perti. ad Sacr. Confirm.

5 Videant item, ne quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat.

Quare præmoneant, quod etiẽ Concilij Vuormatiensis Canone sancitum est, vt quicumque intrà parochię suę fines habitant, neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant, qui ætate sunt, qua Episcopus eos duxerit esse debere, qui ad hoc Sacramentum tunc accedant.

6 Si quis verò neglexerit, Canonicis subiaceat disciplinis.

7 Parochus aliquot ante diebus, quàm Episcopus ministraturus sit hoc Sacramentum, ut nemo quisquam eorum, qui suæ curæ concrediti sunt, illud suscipere negligat, illos per familias distinctè, rectèque notet, qui illud nondum susceperint: ac qui ætate sint ab Episcopo præscripta, ordine in ecclesiam vocet ad id ritè, religioseque suscipiendum.

5. quæ ad Cõfir. Sacr. pert. 5. idem aliquot.

8 Eiusdem cura sit, paucis ante diebus, quam Episcopus Sacramentum hoc ministret, non solùm fideles pręmonere, quæ Concilio prouinciali quarto præscripta sunt: sed etiam in parochiali ecclesia orationem eo nomine instituere, vt, qui nondum confirmati, ad id accesserint, adiutrice diuina gratia, digni sint, qui Spiritussancti dona vberrimè recipiant.

10 Elaborent prætereà idem, vt, qui adulta ætate confirmandi sunt, primo de peccatis confiteantur, tum etiam admoneant, vt ieiuni il-

illud

lud suscipiant, cum mane ministratur.

5. vt suprà.

11 Neque hoc quidem is denunciare omittat, vt, qui proximè confirmationem suscepturi sunt, pridie illius diei, quo suscipient, caput lauent, aliove modo mundent, capillosque sibi tonderi curent.

4. vt suprà.

12 Reliqua etiam diligenti cohortatione denuncient, quæ ad hoc Sacramentum, rectè, sanctèque suscipiendum pertinentia, monitionum tabella comprehendentur, quæ, ad communem prouinciæ vsum per nos edetur. Quibus monitionibus, pro ratione locorum suæ diœcesis, ab Episcopo addi, tum detrahi: rursusque easdem mutari liceat.

13 Quæ cuncta diœcesani item parochi præstabunt, ita scilicet, vt singuli parochi vniuscuiusque loci, vbi sacrum Chrisma Episcopus ministraturus est, Dominico die hebdomadam illam proximam, qua ministrabit antecedente, cùm populum omnia, & singula doceant, ac moneant, mox suprà parochis, in vrbe commorantibus, præscripta: tùm etiam præstari curent.

14 Sacrum autem Chrisma, Episcopus, cùm id ministrare proprium Episcopalis curæ munus sit, ne stata Pentecostis solennitate id præstare prætermittat, tum ad singulas vniuersæ diœcesis partes, parochiasve, & loca, vel infima visitando accurrat, vbi illud ministrari necesse sit.

5. vt suprà.

15 Episcopus non solum sacris, solennibusq; Pentecostes diebus; sed etiam, si ita Ciuitatis suæ ingens frequentia, multitudoq; postularit, & Paschæ Resurrectionis tempore, & in Aduentu sacro Domini, & quoties visitatione obibit, Sacramentum Confirmationis ministret: & ob eam causam, vt Concilio Prouinciali quarto cautum est, ad ministrandum sæpè accurret, quibus in locis diœcesis opus erit.

Primum de visitat.

Confirmationis Sacramentum visitationis tempore, vbi opus erit, ministrabunt.

5. vt suprà.

16 Quod si quis cum periculosè ægrotat, se Chrismatis Sacramento confirmatum non esse meminerit, ac proptereà id sibi ministrari petat; tunc Episcopus si eo loci est, vbi ille ægrotat, vt ne sine hoc Sacramento decedat, cum charitate paterna inuisat, & ritè confirmet.

4. vt suprà.

17 Caueat porrò, ne cum huius ministrationis munus obit, alienæ diœcesis hominibus, de iure non exemptis, qui in sua diœcesi domicilium iam non constituerint, hoc Sacramentum ministret, nisi proprij illorum Episcopi concessu, aut assensu scripto.

Quo igitur tempore ministrat, populum ea ipsa de re per parochos præmoneri iubeat.

1. ibidem.

18 Minori septennio Confirmationis Sacramentum nemini præbeatur.

5. ibidem.

19 Alio decreto, quod in Concilio Prouinciali primo sancimus, cautum est, ne confirmationis Sacramentum ijs præberetur, qui annis se-

ptem

ptem minores natu sunt: si tamen Episcopus ob aliquam causam iustam, atque adeò necessariam, paruulo, & infanti, qui non modò eam ætatem expleat, sed ne attingat quidem, ministrandum aliquando censuerit, ne sit vetitum.

20 Iis verò minoribus natu, atque adeò paruulis, si quandoque ministrabitur, eorum parentes, vel qui curam gerunt, parochus moneat, ut ætate procedente, illos ea de re certiores faciant: ne parentibus, curatoribusve posteà mortuis, ipsi aliquando dubitent, an hoc Sacramentũ, quod iterari nefas est, susceperint. Id verò parochus curet, præter eam diligentiam, quæ sibi præscripta est de confirmatis, eorumque compatribus in libro certo describendis.

21 Qui confirmandi sunt, & qui patrini adhibentur, parochus ante videat, quos rudiores esse suspicabitur, an orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum norint. Atque ob eam quidem causam Episcopus, illa fidei rudimenta sibi ab illis recitari iubebit. Quam diligentiam idem Episcopus, etiam, vt opus esse viderit, aliquando præstet per se, vel alium sacerdotem, quem in ea re cognoscenda constituerit.

22 Videat item, ut in quacumque Ecclesia confirmationem ministrarit, si pauci sunt, qui suscipiunt, ubi commodè fieri potest, ante altare maius decenter exornatum, semper ministret.

23 Primò mares in ecclesia à parte sua, fœminæ ab altera sint: sicque separatim distincti, genibus flexis, manibus ante pectus iunctis, suo quique ordine, piè, & religiosè orent: in primisque ab omni strepitu, vociferatione, & inani confabulatione caueant: sed silentio sancto vtantur.

Et quod ueteris ritus est. primùm mares, deinde fęminæ cõfirmentur, nisi aliquando aliter fieri Episcopus censuerit.

24 Hoc Sacramentum Episcopus ministrare studebit hora tertia potissimum, quæ ex antiquo ritu stata huius Sacramenti hora est.

25. 26 Vt ne fœminis mares, nec verò cõtrà, maribus fęminæ, neq; senioribus adolescentes, cùm minimè hoc per ætatem conueniat, compatres in confirmationis Sacramento adhibeantur; nisi id aliter necessitas aliquando postulet.

5. quę ad Cõfir. Sacr. pti.

27 Quod antiqui ritus est, id seruetur, ut compater dextera suscipiat, & teneat, quem in hoc Sacramento ministrari Episcopo offert. Si verò, qui offertur, adulta ætate est, pedem suum super dexterum compatris, qui ipsum offert, ponat: id quod non sine mysterij significatione fit. Quam ob causam, & qui confirmatur, & patrinus, tunc coram Episcopo confirmante stet.

28 Dum Sacramentum hoc Episcopus ministrat, non modo, qui illud

illud suscepturi sunt, quique eos offerunt, sed omnes, quicumque præsentes sacro illi ministerio adsunt, sanctè, pièq; orent, ac summa animi attentione spectent, quod in ea solenni mysterij celebritate peragitur.

Tum verò mente secum reputent, cęlestia illa Spiritussancti dona, quæ illius Sacramenti virtute fidelibus impartiuntur: in primisque tacita meditatione videāt, quas in illis ipsi progressiones habeant; anq; vitam agant tanta cœlestium donorum vbertate dignam.

1. quæ perti. ad Sacr. Confir. administr.

29 Susceptores in Sacramento Confirmationis, neque ijs, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquàm omninò largiātur, ne cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc sacramentum, quod nefas est, occasionem prębeat.

5. vt suprà.

30 Curēt etiam Episcopus, ac parochus, vt, qui turpe, ridiculumve nomen habet, neque planè conueniens Christiano homini, illud mutet, sumatque in confirmationis sacramento nomen alicuius, qui verę pietatis, sanctęque religionis laude floruit, vt qui hactenus non ad normā Christi Domini vitam instituit, iam abiecto eius modi nomine, deposi toq; veteri homine, & antiqua socordia, rursusque, ac sancto suscepto nomine, virilem in sanctè agendo constantiam perpetuò deinceps præstet.

31. 32 Confirmati frons, Chrismate ab Episcopo illita, primùm bombyce diligenter à Sacerdote abstergatur: mox à clerico, in sacris constituto, aqua lauetur. Quę aqua in Baptisterij sacrarium proijciatur.

De Sacramētis, Can. 9.

33 Omnem diligentiam adhibeant Episcopi, vt qua ratione commodius fieri poterit, Parochi describant confirmatos, & compatres: seruatis cęteris omnibus, quę de libro baptizatis describendis præscripsimus.

2. vt sup. 5. fi.

De custodia Sanctæ Eucharistiæ. Deque vasis, & instrumentis ei vsui opportunis.

SVMMARIVM.

1 *Quibus in ecclesiis, & altaribus asseruanda.*
2 *Quo in Tabernaculo.*
3 *Eiusdem Tabernaculi forma, & ornatus ex decreto Concilij quarti.*
4 *Altera forma ex instructionibus fabricę Ecclesiæ cum illius Conopæi formula. 5.*
6 *In eo quid aliud retineri non possit: eiusque clauis à quo, & vbi custodienda.*

Illud

Illud benedicendum, antequàm in vsum adhibeatur. De Sacramentis in genere, & Sacrament. 77.

7 *Quot particulæ consecratæ semper in eo asseruandæ, quoque tempore illæ renouandæ.*

8 *Quo in vasculo custodiendæ, & cuiusmodi. 9.*

10 *Idque vas, vt contegendum.*

Vela item quot, & qualia ad eum vsum paranda. Ibidem.

Quando in hostia magna consecrari possit. De vasis ad sanctiss. Sacr. in process. deferen. necess. num. 2.

11 *Quibus ex hostijs fiat.*

12 *A quo illæ conficiendæ.*

13 *Quoque in vasculo eæ retinendæ, ac particulæ ipsæ.*

14 *Lampas ante ipsam, qualisq; accensa colluceat. Et de lampadibus.*

15 *Nimbis, procellis, &c. imminentibus, non extrahenda sacra Eucharistia, sed tabernaculum aperiendum.*

Intrà Monasterij Monialium septa non asseruanda. De eccles. Monial. 11.

1 EPiscopus diligentissimè curet, vt in Cathedrali, collegiatis, parochialibus, & aliis quibusuis ecclesijs, vbi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, vel debet, in maiori altari collocetur, nisi necessaria, vel graui de causa aliud ei videatur.

Conc. Tride. sess. 13. c. 6. Quæ pert. ad sacros. Euch.

2 Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, vt benè septum, ac munitum sit.

3 Tabernaculum ligneum, aliave materia constans, in quo sanctissima Eucharistia asseruatur, panno serico intrinsecus circumuestitum vndique sit: conopęo etiam decenti, pro ecclesiarum facultate, lociq; dignitate contectum, ac benè prætereà, tutoque clausum: atq; ita quoque aptatum, vt inde sanctissimum Sacramentum commodè depromi possit, neque super altare propterea ascendi necesse sit.

4. quæ ad sanctiss. Euchar. Sacr. pert.

4 *Quoniam verò ex decreto prouinciali tabernaculum sanctissimæ Eucharistiæ in altari maiori collocari oportet, de eo instructionem aliquam hoc loco fieri conuenit.*

Instr. fab. li. 1. cap. 13.

Primò illud in ecclesiis insignioribus, vbi potest, è laminis argenteis, aut æneis, ijsdemq; inauratis, aut è marmore pretiosiori, fieri decens est. Quòd tabernaculi opus, politè elaboratum, & aptè beneq; inter se compactum, pus item mysteriorum passionis Christi Domini imaginibus exsculptum, & inaurato artificio certis locis, periti viri iudicio, decoratum, religiosi, et venerandi ornatus formam exhibeat. Intrinsecus autem tabulis populeis circumamictum esse debet, vel alijs eiusmodi, vt ab humiditate, quæ ex

metalli,

tribus saltem gradibus: hocque descensu, & aliquantula profunditate, aliquam sepulchri similitudinẽ exhibeat. In imò autem graduum descensu spacium vacuum sit: quod per diametrum amplè pateat cubitos septem, & uncias sedecim.

In eo spatio medio vas baptisterij, in quod aqua defluet, ponatur: cuius latitudo vacua per mediam rectam lineam sit cubitis tribus: altitudo duobus. Forma autem sit, vel rotunda, vel octangula, vel alia, quæ cum forma capellę conueniat. Conficiatur verò ex uno, si potest, lapide, solido, marmoreo, uel alterius generis: aut è duabus, pluribusve laminis marmoreis, lapideisve, crassitudine unciarum octo, eæque laminę solidę, nec spongosæ sint; rectè, atq; apta cõmissura inter se compactę, ac firmiter conglutinatæ: intrinsecus prętereà opere leuigato expolitæ; extrinsecus, decenter ornatus specie piè exsculptæ.

Huius vasis fundus sternatur, ac solidetur, si ex uno tantum lapide non constat, sectilibus crustis marmoreis, siliceisve, aptè, ut suprà, inter se connexis, bitumineq; benè firmatis. Vndique item diuexus, ac paululò accliuior sit, exiguos aliquot canaliculos habens: quibus ad foramen, medio situ sub basi columellæ suffosum, aqua deriuetur.

Sub fundo prætereà huius vasis, cisterna paruula, pro sacrario loco subterraneo effodiatur; in quam aqua, ex infantis, qui baptizatur, capite dilapsa, confluat.

In eiusdem fundi, locive medio, columella marmorea figatur, erigaturuè, supposita eius scapo basi triangula, aut quadrangula, sexangulauè, aut alia, quæ uidebitur, forma; eaque politè, & ornato opere decenter elaborata.

In columellę huius summa parte uas ipsum baptismale, in quo per totum annum baptismalis aqua seruabitur, aptè, decenterq; collocetur.

Quod uas, forma rotunda, uel octangula sit, alianè eiusmodi, quæ respondeat formæ capellæ, uasisq; inferioris: latè autem pateat cubitos duos, profunde autem uncias circiter duodecim, aut paulò amplius, pro urbis, locorumuè amplitudine, proq; ecclesiarum ratione.

Hoc uas altius collocatum illo inferiori esse poterit uncijs circiter sexdecim: altitudine scilicet, ab inferioris summo labro ad huius, quod superius est, uasis labri summitatem, perpendiculo ducta.

22 *Atque hæc quidem de forma, & situ baptisterii more Romano, nunc sequitur situs, & forma, more Ambrosiano.*

Ibid. de situ & for. Baptis. more Ambr.

Primò situs baptisterii in media capella, atque eiusmodi, ut gradibus eo cum descendatur, ad instar sepulchri sit; quemadmodum suprà in forma baptisterii Romani demonstratum est.

Vasis autem baptismalis forma, quam ex antiquis baptisteriorum uestigiis per ueterem esse animaduertimus, hæc ipsis baptisteriis extruẽdis

præfinita

præfinita in eiusmodi ecclesijs, Cathedralibus, Plebanis, Præposituralibus, Archipresbyteralibusue adhibenda erit.

Vas è marmore, lapideue solido, non spongioso fiat: quod si ex uno tantum integro lapide marmoreo fieri potest, ad baptismalis fontis instar sepulchri, exstruendi, vsum accommodatius erit, si minus ex vno solo, è duobus, ac si ne ex his quidem, & pluribus lapidibus quadratis, aptè inter se compactis, bitumineque firmiter consolidatis exstrui potest.

Qui lapides crassitudine unciarum octo ab interiori parte leuigato opere expolito, ab exteriori decenter pia sculptura elaborati esse debent.

Forma, vt illud superius more Romano, octangula, aut rotunda, aut alia cum ædificij ratione conuenienti.

Altitudine ab ima ad summam partem ducta esse debebit cubitorum duorum.

Latitudine per vacuum ducta, tricubitali.

Foramine ab ima parte, qua ad orientem versus statuetur, triunciali sit, vnde cum aqua baptismalis renouatur, vetus in sacrariũ quod subtus, vt infrà demonstratur, instar paruulę cisternæ exstruetur, defluat. Id verò foramen ligno querneo, vel fraxineo, eoque arido, stuppæ inuolucris obducto, aut alia firmiori ratione, bene obstruatur.

Fundo solido, integroq; constet si ex vno tantum lapide factum est, si verò à pluribus, fundum habeat, accurato, diligentiq; testaceo opere confectum, & solidè ita pauimentatũ, vt ne rimula quidem sit, vnde aqua sensim effluere vllo modo possit.

Eiusmodi ꝑtereà fund⁹ sit, vt totus accliuiter pẽdeat ad foramẽ uersus.

In vmbilico capellæ, situsve præfiniti, eiusmodi vas, firmiter communitum, statuatur, vt suprà.

Cisternula, in quam aqua baptismalis, cùm renouatur, effluet, à parte orientali pro sacrario suffodiatur in plano, quod circum baptisterij vas est. Quæ cisternula, propè baptismali vasi adhærẽs, ex ostiolo vndiq; cubitali constet: hocq; valuulis, sera, ac pessulo firmiter muniatur: tantũq; pateat, cum per illud, aperto vasis foramine, aquam effundi opus est.

23 Huius Baptisterij Ambrosiani, & Romani, quod ad exstructionem attinet, hæc communia esse possunt, operimentum, seu ciborium, situs spatiũ, sæpimentum, ornatus, tectum, & conopęum, vt mox infrà uniuscuiusque forma demonstratur.

Instr fab. li. 1. Cõmunia baptisterij Roma. & Ambr.

24 Operimentum igitur, quod ciborium dicunt, & vtriusque baptisterij vsui accommodatum esse potest, è marmore, lapideue solido in Ecclesiis insignioribus fiat: & columellis, pilastrisque angustioribus, vt in intercolumnijs satis commodi spatij detur, altitudine duorum cubitorum suffultum firma structura nitatur.

Ibid. de ciborio.

Quæ columellæ, pilastratæuè, vbi ritu Romano baptisterium est, vasis inferioris labro summo fixæ collocentur; vbi Ambrosiano, in vasis ipsius baptismalis labro consolidatę hæreant.

In earum columnellarum summitate, Epistylij, & Zophri ornatus decẽs Coronixq; de architecti cõsilio adhibeatur, tum totum opus operimẽti contegatur tecto marmoreo, forma orbiculari, aut piramidali: in cuius summa parte statua collocetur sancti Io. Baptistæ, Christum Dominum baptizantis. Spatia autem illa, inter pilastratas interiecta, valuulis ęneis, aliqua pia historia constatis, ità occludantur, vt cum vsu venerit, amoueri queant.

Instr. Fabr. ibid. de Mensura.

25 *Vasi baptisterij, siue Romano, siue Ambrosiano more, forma suprà prescripta exstructi, & cæteris item alia forma infra demonstratis, ad baptismalis aquæ asseruandę mundiciem, mensa è duabus tabulis nuceis constans, fibulisque ferreis media inter seiuncta, & inter ciborium, vaq; ipsum collocata adhibeatur: qua eiusdem vasis ostium, pro illius vasis forma, & modo planè tegatur, & claudatur.*

Quæ mensa, vbi ritu Ambrosiano mergendo baptizatur, in baptisterijs solum amplioribus locum habeat. nè infantis immersio impediatur: in omnibus autem, vbi ritu Romano baptismus infusione ministratur, esse potest.

Instr. Fabr. Ibid. de situ vtr. baptist.

26 *Situs vero vtriusque baptisterij, forma eadem sit, qua vas baptismale, & capella.*

Huius situs planum solidetur tessellato opere marmoreo: cingatur columnario opere à summo gradu.

Instr. Fabr. ibid. de columnario.

27 *Forma columnarij sit, pro baptisterij ędificationis modo constet columnis octo, ordine singulis, aut sexdecim, ordine binis: si sexangula forma, ex columnis sex, aut duodecim pro formę ratione.*

Ibid.

28 *Ornetur, & cingatur à summa parte Zophoro, & coronicibus de architecti consilio.*

Operiatur tecto laqueato, aut fornice, aut opere concamerato arundinibus firmiter contexto, tectorijque incrustatione, & albarij operis cęlati, inauratique specie exornato.

Inter septum sit etiam hoc columnarium clathrato opere, ab vna ad alteram columnam ducto; atque ita omnino, ut de clathratis ferreis capellarum suprà prescriptum est.

29 *Conopęum ad ciborium totum contegendum adhibeatur: idque è serico, aut subserico, coloris albi sit. Qui color mysterij huius sacramenti rationibus respondet: non tamen è tela decenti eiusdem coloris, vetatur.*

Instr. Fabr. ibid. De cochl. argēto.

30 *Cochleare argenteum, ad aquam infantis qui baptizatur, capiti infundendam adhibeatur: idque è superiori vase, manubrio, à summa parte paululum adunco, appendatur.*

Eiusmodi

Eiusmodi sit, ut ab illius ore, è parte sinistra labrum paulò contractius, instar paruuli canalis existat: vnde infantis caput aqua tenuiter effundatur:

30 Armarium autem, in quo sacri chrismatis, & olei catechumenorũ vasculum, liber Ritualis sacramẽtorum, mantilia, & reliqua, ad baptismi ministrationẽ necessaria, reponuntur, ad baptisterij, Romano, Ambrosianove more exstructi, vsum in ipsa capella ab aliquo latere in pariete, aut parieti adhærens, de consilio architecti fieri poterit, valuis, sera, & pessulo benè clausum, marmoreoque opere, sculpturavè pijs imaginibus elaborata ornatum; intrinsecus autem partitum, ac decenter distinctum pro ratione, & vsu rerum, quę ibi asseruanda sunt; tù verò tabulis populeis circum amictum, aut alijs eiusmodi, vt ab humiditate, quę ex muro, aut marmore existit omninò defendatur. Panno autem serico, albi coloris vndique circumuestitum sit.

Instr. Fabr. ibid. De Armario, &c.

31 Vbi verò, prę situs angustiæ, aut præ tenuitate facultatum Sancti Ioannis Baptistę sacellum & Baptisterium ita amplum, atque altum exstrui non potest, eadem tamen vtriusque seruata forma, angustius fiat; ità vt Baptisterium, remoto columnario opere, clathris solum ferreis, gradui quem vnum tantum in descensu habeat affixis cingatur, & tecto sacelli solo operiatur; cum alterum proprium, pro ędificij humilitate habere non queat. Facultas pręterea operimenti, ciborijve, etiam cum armario coniuncti, ex ligno, forma, vt infrà demonstrata, construendi erit, vbi marmoreum illud fieri non poterit.

Ibid. De bapisterio angustiori.

32 In omni ecclesia parochiali, aliave inferiori, vbi fontem baptismalẽ constitui concessum sit, intus ad ostium maius, & à latere vbi Euangeliũ legitur, sacellum, capellave extruatur, quę instar aliarum capellarum lateralium sit, quę pro altaribus exædificantur.

Inst. fabr. ibi. De altera sacelli, situsve forma, &c.

De illius pauimento, limine, longitudine, latitudine, altitudine, toto denique spacio fornice, clathris ferreis, alijsve, & cæteris seruentur, quæcunque in alijs capellis, quę cum altaribus sunt, præscribuntur.

Quibus verò in ecclesijs, prę situs angustia, exstrui non potest, quæ tantę magnitudinis sit, quantam præfiniuimus; ea tamen omninò exædificetur, quæ situs sui spacio, baptisterij saltem opus totum supra demonstratum capiat; tum prætereà aliquantulum loci sit sacerdoti, baptismum ministranti, & compatribus.

Si verò ab Euangelij parte ad pręscriptum capella hęc exstrui nullo modo potest, ab altera parte, vbi præfinita forma, & commodius possit, ea exędificetur arbitrio Episcopi, vt infrà exponitur.

Vbi autem per loci angustias, nè ab altera parte, neq; hac exigua quidem magnitudine, fieri capella potest; tunc ab Euangelij latere ad ostium paries aliquantulum ità concauetur, ut foris etiam ad hemicycli

formam promineat: in qua concauitate baptisterium totum, aut pars, aptè cohæreat; & clathris ferreis, à tribus partibus sepiatur.

Vbi prætereà neque hac forma exstrui potest, ab eo ipso latere, propè parietem illud tolleretur, ea tamen adhibita ratione, vt ne vel impediri, vel occupari à situ ianuæ possit, quæ ab eo latere fiet: & clathris item, vt suprà, muniatur: ita tamen, vt inter hæc, & ipsum baptisterij opus, spatij tantum intersit, quantus est cubitus, aut paulò amplius, pro situs ratione. Illa autem cautio ne baptisterij situ ianua, quæ à latere maioris ostij est, impediatur, adhibenda est, etiam accuratè in omni, infrà demonstrata baptisterij forma.

Verùm quo maximè, si potest, caueatur, ne baptisterium parieti proximum adhæreat, cùm ecclesia, nullis etiam nauibus constans, ampla tamen est, tunc ad illius ostium, ab eodem euangelij latere, situs, qui ab vno, & altero pariete cubitis duobus, vel pluribus pro spacij modo, seruata illa, vt mox suprà, ratione æquè distet, clathris ferreis, forma quadrata, aut octangula, uel eiusmodi præfiniatur.

In cuius situs medio baptisterium, cuiusmodi forma sit, ita collocetur, vt ab omni clathrorum sepimēto cubiti vnius, & dimidij saltem, si potest, spatio absit.

Si uerò nauibus, & intercolumnijs, non ualdè inter se distantibus, ecclesia exstructa est, intrà illius tantùm intercolumnij, ecclesiæ ostio maiori proximi, fines, ab eo ipso euangelij latere; aut in eo spatio, quòd inter columnio, & ianua maiori continetur, baptisterium, præscripto spatio; clathris ferreis concludatur: atque ita, vt is situs conclusus formam quadratam, aut octangulam, aliamuè, quæ pro loci ratione commodior, decentiorque videatur, exhibeat.

Quæcumque uerò de forma clathrorum, & altitudine loco de capellis suprà dicta sunt, eadem in clathris pro baptisterio, seruanda erunt.

Baptisterium quocūque situ, vel forma in ecclesia constructum, si Epi iudicio præ tenuitate facultatum cancellis ferreis sæpiri non pōt, nec marmoreis item; ligneis saltem muniatur, ut de capillis præscriptum est.

Instr. ibidē. De loco Baptist. à dextero latere.

33 Vbi Epi iudicio à dextro potius, quàm à sinistro ecclesiæ latere commodius, præscripta ratione, baptisterium constitui queat; ab eo, eiusdem facultate data ponetur, seruata in cæteris, proximè præscripta ratione.

34 Baptisterij capella, seu hemicyclus, seu paries, proxima pictura Sancti Ioannis Baptistæ ornetur, Christum Dominum baptizantis.

In eiusmodi capella, aut loco, situve baptisterium, ad quod uno, pluribusuè gradibus descensus fiat, & forma, in cæteris etiam superius demonstrata, ecclesiæque, uel Romanæ, uel Ambrosianæ usui accommodata, exstruatur, si pro facultatum ratione potest; si minus formæ sequens formanda est, more Romano.

35 *Vas rotundum, aut alia decenti forma, quæ videbitur, è marmore, alioue solido lapide, per diametrum latè cubitis duobus & dimidio patens fiat; profundum vncijs octo, aut decem ad summum; & in fundo sensim concauum, cum suis, vt supra canaliculis.*

Instr. fab. vt sup. de forma secunda, &c.

In base, columnaue collocabitur; à pauimento autem, vsque ad labrum vasis non altius cubitis duobus.

In eius medio foramen, digito circiter patens sit, quod per columellam, basemque vsque ad paruulam cisternam, effusæ aquæ baptismalis excipiendæ causa suffossam, penetret.

Præterea, in eiusdem vasis medio, alterum etiam vas, marmoreum itidem forma simili, & amplitudine minori, ita vt per diametrum cubito vno, & vncijs octo, cum ipsius vasis crassitudine, latè patens, statuatur.

Ibid. de altero vase.

Idque vas sustentetur aliquo marmoreo, lapideovè fulcimento, quod in vase inferiori nitatur.

Hocque ipso in vase minori baptismalis aqua asseruetur.

36 *Forma autem Baptisterij Ambrosiani secunda, hæc erit.*

Vas modo, ac forma, vt mox suprà more Romano præfinita, fiat: at in medio non perforatum, sed profundius excauatum: nec verò superiori vase, vt illud constet.

Ibid. de forma secunda, &c.

Sin autem vas ipsum non ex solido lapide factũ sit, ità vt aqua sensim disperdatur; in eo inseratur aliud vas stanneum, æreumve stannatum, donec aliud lapideum solidum, nec rimosum, spongiosumvè paretur.

Sacrarium autẽ ad baptisterij huius, more Ambrosiano exstructi, vsum fieri potest vno, aut altero modo infrà demonstrato de sacrarijs: ita tamẽ, vt & baptisterium, & sacrarium infrà vnius septi fines concludantur.

Ibid. de sacrario.

37 *Pauimentum autem Baptisterij, cuiusmodi forma, siue Romano, siue Ambrosiano vsu demonstrata sit, etiam in ecclesia ità profunde sternatur, vt si minus tribus gradibus, vno saltem ad baptismum descendatur, quamuis baptisterij vas, columella suffultum, emineat.*

Ibid. Cõmunia vtriusque eiusdẽ Baptist. formæ.

Baptisterio, quod extrà capellam, hemicyclive concauitatem totum, vel ex parte positum est, siue parieti inhæreat, siue ab eo distet, fiat tegumentum, aut opere fornicato, quod duabus, pluribusve columnis, ab ipso pariete paululum extantibus, suffulciatur, aut struatur tabulis sectilibus, ijsque pictura piè ornatis; aut è tela picta fiat. Quod è ligno, aut è tela integumentum, cathenis ferreis è tecto pendentibus, aut alia firma structura, sustineatur.

38 *Ciborium verò, & Armarium vtriusque commune, eiusmodi fiet.*

Pyramidis forma illud exstruetur ex tabulis sectilibus nuceis politè elaboratis, &, vbi potest, pictis etiam, atque decore inauratis. Quæ tabulæ inter se aptè commissæ, & compactæ, omni coassatione cohæreant: earumque commissuræ paruulis, tenuibusque asBulis, coronicibusve

Instr. ibidẽ. De ciborio, & armario.

rectè annexis, ita contegi debent, vt nec puluis, neque vllæ aliæ sordes in baptisterium penetrent.

Id ciborium labro vasis inferioris Baptisterij, si Romani moris est, si Ambrosiani, summitate labri ipsius vasis baptismalis, nitatur, atque suffulciatur. A cuius ciborij parte superiori, armarium paruulum, asseruandis sacris oleis, alijsque rebus, ad baptismi ministrationem necessarijs, accommodatum, exstrui debet: quod à summo vase distet uncijs circiter octo; intrinsecus autem tela serica coloris albi, bene circumuestiatur.

Ibid. de ciborij altera forma.

39 *Ciborij præterea forma altera esse potest: quæ è ligno etiam, vt altera, confecta columellis, & pilastris ligneis suffulta, eodem modo fiat, quo suprà demonstrata est forma ciborij marmorei.*

Ibid. de valuis cibor.j.

40 *Ciborij valuæ, quæcumque forma illud sit, anteriorem partem Ecclesię spectare debent, vt & baptizatis Sacerdotis facies, & infantis, qui baptizatur, caput ad orientem versus respiciat.*

Nec verò intrinsecus, sed extrinsecus illæ aperiantur: & amplæ præterea sint, vt ijs apertis, totius baptisterij dimidia pars pateat. Claue autem, sera, pessulaque firmissimè claudantur.

Ibid. de Baptist. forma tertia, &c.

41 *Alia tertia sequitur baptisterij forma, quæ vsui Romano tantum accommodata permitti poterit, vbi Episcopus præ magna inopia necessariò illum concedendam censuerit.*

Lapis marmoreus solidus, opere sculptili eiusmodi apparetur, qui forma ouata sit, ac longè cubitos duos, et uncias octo pateat; latè cubitum unum, & vncias duodecim.

In quo lapide, vasa duo, eaq; vnciarum trium interuallo inter se disiuncta, scalpro politè concauentur; quæ, & forma rotunda sint; & eadem altitudine, amplitudineque item.

Tum columella etiam, ad formæ præscriptæ modum, sub ornato lapide statuetur.

E duobus his vasibus vnum erit, ad altare maius vergens; in quo aqua baptismalis asseruabitur: alterum, in quo, dum baptizatur, aqua eadem effundetur: idque spectans ad parietem, altari maiori appositum.

Ideoque in huius fundo paruulus canalis fiat: per quem ad foramen, quod à latere in vna parte fodietur, aqua ducatur; indeque per columellam, intus uacuam penetrans, ad subterraneam paruulam cisternam defluat.

Hoc item Baptisterium operimento, ciborioue ligneo, ex præscripta suprà forma, contegatur: armariolo item, ut suprà exstructo: & conopæo item adhibito.

4. quæ pert. ad Sacr. bapt.

42 Vetus illa consuetudo, quę adhuc in compluribus huius prouincię locis retenta talis est, vt & Sabbato Sancto, & Sabbato item Pentecostes.

stes, frequenti sacerdotum conuentu, ac solenni ritu, cùm in Cathedrali Ecclesia, tum in diœcesis etiam locis, ecclesiisve plebanis, fontis baptismalis benedictio fiat, vbi in prouincia nostra hoc tempore non seruatur, omninò introducatur, in vsumque vbi intermissa est, reuocetur.

43 Quibus statæ; solennibusque sabbatis, ad illius solennis benedictionis officium omnes, singulique ecclesiarum quarumcumque quouis etiam dignitatis nomine, titulove insignium rectores, quibus animarum curationis munus incumbit, qui in Vrbe sunt, in Cathedralem; qui in Diœcesi, ad suam quique plebanam ecclesiam frequentes conueniant.

Si verò exemptionis nomine, aliave ratione quis à plebanæ ecclesię iure liber, atque immunis sit, non tamen expresse ex priuilegio Apostolico, huius solennis benedictionis officij concelebrandi causa in eam plebanam ecclesiam conueniat, intrà cuius fines habitat, aut cui propinquior est, vt Episcopus potius censuerit.

Nec verò propterea in cęteris quicquam illius immunitati, libertative derogatum sit.

44 Hoc autem decreto adstrictos non teneri statuimus illarum ecclesiarum, etiam quæ parochiales tantum sunt, rectores, quibus, vel ob locorum longinquitatem, vel ob aliam iustam causam Episcopus facultatem scripto exaratam, daret fontis baptismalis, in illorum ecclesiis solenniter benedicendi. At verò ea facultate, ne propterea ecclesiæ plebanæ iuri quicquam præiudicij vllo vmquam tempore allatum censeatur.

In ijs porrò ecclesiis, quibus hæc baptismalis fontis solenniter benedicendi potestas aliquando fiet, statis illis duobus sabbatis, is benedictionis ritus celebretur, sacerdotibus tribus saltem præsentibus, ad illam adhibitis. Id præterea, de tribus scilicet sacerdotibus adhibendis locum in omni ecclesia habeat; si quando per annum in aliqua ecclesia, extra illa stata duo sabbata, illius fontis aquam baptismalem ob extraordinariam causam renouari necesse erit.

45 Fōtis baptismalis, quem statis illis solennibus diebus in Ecclesia Cathedrali consecrari solenne est, consecrandi officium, atq; munus, nisi Episcopus legitima causa impeditus sit, ipse obeat.

46 Ille verò, vbi nullus fons baptismalis est, introductus in aliquot locis mos aquæ benedicendæ, consecrandęve, quo tempore baptismum ministrari oportet; tum baptismo celebrato, in sacrarium proijciendæ, tollatur in posterum omninò.

Quæ pertinent ad Sacramenti Confirmationis administrationem.

SVMMARIVM.

1 *Administrationis Sacramenti huius dies denunciandus.*
2 *Eius vis à parocho explicanda, & qua ratione. Et de Sacramentis in genere, & Sacramental. 8.*
3 *Instruendusq; populus, qua religione illud suscipiendum. 4. 12.*
4 *Quo tempore, dieve ipsa instructio facienda à parochis vrbanis.*
5 *Vt ab omnibus illud suscipiatur, parochi cura. 8.*
6 *Suscipere negligens, cui pœnę subiaceat.*
7 *Negligentię huic, vt occurratur, quid faciat parochus.*
8 *Orationem etiam instituat, & ad quem finem 9.*
10 *Adultis, vt de peccatis confiteantur, &c. eiusdem cura.*
11 *Vt confirmandi, pridie caput lauent.*
12 *Cętera instructione eo nomine comprehensa, ab eodem denuncianda.*
13 *Parochi diœcesani, vrbanis parochis præscripta, in monendo, docendoque populo, de huius Sacramenti susceptione exequantur, & quando.*
14 *Pentecostes solennitate id ab Episcopo ministrandum.*
15 *Paschæ etiam Resurrectionis, Aduentus, & Visitationis tempore conferendum, & vbi. 22.*
Quo ordine. 23. Qua hora. 24.
16 *Infirmis confirmari petentibus ministrandum.*
17 *Non tamen alienæ diœcesis hominibus.*
18 *Neque minori septennio.*
19 *Nisi ob iustam causam aliter Episcopus censuerit.*
20 *Minoribus confirmatis, quod officium parochi erga parentes.*
21 *Confirmandi, & patrini, orationem Dominicam, Angelicam salutationem, & Symbolum fidei non ignorent.*
Ea in re Episcopi, & parochi cura.
Compatres cuius ætatis sint. Quæ pert. ad Sacr. Baptis. 14.
25 *Adolescentes senioribus, / Mares fœminis, & / Maribus fœminę* } *Compatres non sint citrà necessitatē. 26.*
27 *Compater, vt confirmandum minorem, adultumque teneat.*
28 *Confirmandi, / Patrini, cęteriq.* } *præsentes deuotè adsint, quidque secum reputent.*
29 *Ab ipsis compatribus nihil confirmatis, nec eorum parentibus largiendum, & quare.*

Turpe

30 *Turpe nomen habentibus in confirmatione mutandum.*
31 *Confirmati frons bombyce, & aqua abstergenda.*
32 *Aqua ipsa in sacrarium proijcienda.*
33 *Confirmati, & compatres in librum à parocho referendi.*

1 PArochi in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum Chrisma ministrandum erit.

Primũ quæ pert. ad Sacr. Cõfir admi. Ibidem.

2 Eos, qui confirmandi sint, eius Sacraméti vim, ac virtutem edoceant.

3 De Sacramento etiam Chrismatis populum instruant (parochi scilicet, & Concionatores) in illis Pentecostes diebus, quibus potissimum ab Episcopo id Sacramentum solenniter ministrari solet.

3. quæ ad Cõcionat. pert.

Parochi autem id omne instruendi populi officium præstent ad prescriptę instructionis normã, quę eo nomine cura nostra cõficietur ad communem prouinciæ vsum.

4 Parochi, animarumve curatores, qui in Vrbe sunt, die Dominico Pentecostis solennitatem præcedente, populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum, cuius ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet.

4. quę perti. ad Sacr. Confirm.

5 Videant item, ne quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat.

Quare præmoneant, quod etiã Concilij Vuormatiensis Canone sancitum est, vt quicumque intrà parochię suę fines habitant, neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant, qui ætate sunt, qua Episcopus eos duxerit esse debere, qui ad hoc Sacramentum tunc accedant.

6 Si quis verò neglexerit, Canonicis subiaceat disciplinis.

7 Parochus aliquot ante diebus, quàm Episcopus ministraturus sit hoc Sacramentum, ut nemo quisquam eorum, qui suæ curæ concrediti sunt, illud suscipere negligat, illos per familias distinctè, rectèque notet, qui illud nondum susceperint: ac qui ætate sint ab Episcopo præscripta, ordine in ecclesiam vocet ad id ritè, religioseque suscipiendum.

5. quæ ad Cõfir. Sacr. pert. 5. idem aliquot.

8 Eiusdem cura sit, paucis ante diebus, quam Episcopus Sacramentum hoc ministret, non solùm fideles pręmonere, quæ Concilio prouinciali quarto præscripta sunt: sed etiam in parochiali ecclesia orationem eo nomine instituere, vt, qui nondum confirmati, ad id accesserint, adiutrice diuina gratia, digni sint, qui Spiritussancti dona vberrimè recipiant.

10 Elaborent prætereà idem, vt, qui adulta ætate confirmandi sunt, primo de peccatis confiteantur, tum etiam admoneant, vt ieiuni illud

lud suscipiant, cum mane ministratur.

5. vt suprà.

11 Neque hoc quidem is denunciare omittat, vt, qui proximè confirmationem suscepturi sunt, pridie illius diei, quo suscipient, caput lauent, aliove modo mundent, capillosque sibi tonderi curent.

4. vt suprà.

12 Reliqua etiam diligenti cohortatione denuncient, quæ ad hoc Sacramentum, rectè, sanctèque suscipiendum pertinentia, monitionum tabella comprehendentur, quæ, ad communem prouinciæ vsum per nos edetur. Quibus monitionibus, pro ratione locorum suæ diœcesis, ab Episcopo addi, tum detrahi: rursusque easdem mutari liceat.

13 Quæ cuncta diœcesani item parochi præstabunt, ita scilicet, vt singuli parochi vniuscuiusque loci, vbi sacrum Chrisma Episcopus ministraturus est, Dominico die hebdomadam illam proximam, qua ministrabit antecedente, cùm populum omnia, & singula doceant, ac moneant, mox suprà parochis, in vrbe commorantibus, præscripta: tùm etiam præstari curent.

14 Sacrum autem Chrisma, Episcopus, cùm id ministrare proprium Episcopalis curæ munus sit, ne stata Pentecostis solennitate id præstare prætermittat, tum ad singulas vniuersæ diœcesis partes, parochiasve, & loca, vel infima visitando accurrat, vbi illud ministrari necesse sit.

5. vt suprà.

15 Episcopus non solum sacris, solennibusq; Pentecostes diebus; sed etiam, si ita Ciuitatis suæ ingens frequentia, multitudoq; postularit, & Paschæ Resurrectionis tempore, & in Aduentu sacro Domini, & quoties visitatione obibit, Sacramentum Confirmationis ministret: & ob eam causam, vt Concilio Prouinciali quarto cautum est, ad ministrandum sæpè accurret, quibus in locis diœcesis opus erit.

Primum de visitat.

Confirmationis Sacramentum visitationis tempore, vbi opus erit, ministrabunt.

5. vt suprà.

16 Quod si quis cum periculosè ægrotat, se Chrismatis Sacramento confirmatum non esse meminerit, ac propterea id sibi ministrari petat; tunc Episcopus si eo loci est, vbi illè ægrotat, vt ne sine hoc Sacramento decedat, cum charitate paterna inuisat, & ritè confirmet.

4. vt suprà.

17 Caueat porrò, ne cum huius ministrationis munus obit, alienæ diœcesis hominibus, de iure non exemptis, qui in sua diœcesi domicilium iam non constituerint, hoc Sacramentum ministret, nisi proprij illorum Episcopi concessu, aut assensu scripto.

Quo igitur tempore ministrat, populum ea ipsa de re per parochos præmoneri iubeat.

3. ibidem.

18 Minori septennio Confirmationis Sacramentum nemini præbeatur.

3. ibidem.

19 Alio decreto, quod in Concilio Prouinciali primo sancimus, cautum est, ne confirmationis Sacramentum ijs præberetur, qui annis se-

prem

ptem minores natu sunt: si tamen Episcopus ob aliquam causam iustam, atque adeò necessariam, paruulo, & infanti, qui non modò eam ætatem expleat, sed ne attingat quidem, ministrandum aliquando censuerit, ne sit vetitum.

20 Iis verò minoribus natu, atque adeò paruulis, si quandoque ministrabitur, eorum parentes, vel qui curam gerunt, parochus moneat, ut ætate procedente, illos ea de re certiores faciant: ne parentibus, curatoribusve posteà mortuis, ipsi aliquando dubitent, an hoc Sacramentũ, quod iterari nefas est, susceperint. Id verò parochus curet, præter eam diligentiam, quæ sibi præscripta est de confirmatis, eorumque compatribus in libro certo describendis.

21 Qui confirmandi sunt, & qui patrini adhibentur, parochus ante videat, quos rudiores esse suspicabitur, an orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum norint. Atque ob eam quidem causam Episcopus, illa fidei rudimenta sibi ab illis recitari iubebit. Quam diligentiam idem Episcopus, etiam, vt opus esse viderit, aliquando præstet per se, vel alium sacerdotem, quem in ea re cognoscenda constituerit.

22 Videat item, ut in quacumque Ecclesia confirmationem ministrarit, si pauci sunt, qui suscipiunt, ubi commodè fieri potest, ante altare maius decenter exornatum, semper ministret.

23 Primò mares in ecclesia à parte sua, fœminæ ab altera sint: sicque separatim distincti, genibus flexis, manibus ante pectus iunctis, suo quique ordine, piè, & religiosè orent: in primisque ab omni strepitu, vociferatione, & inani confabulatione caueant: sed silentio sancto vtantur.

Et quod ueteris ritus est, primùm mares, deinde fęminæ cõfirmentur, nisi aliquando aliter fieri Episcopus censuerit.

24 Hoc Sacramentum Episcopus ministrare studebit hora tertia potissimum, quæ ex antiquo ritu stata huius Sacramenti hora est.

25.26 Vt ne fœminis mares, nec verò cõtrà, maribus fęminæ, neq; senioribus adolescentes, cùm minimè hoc per ætatem conueniat, compatres in confirmationis Sacramento adhibeantur; nisi id aliter necessitas aliquando postulet.

5. quę ad Cõfir. Sacr. pti.

27 Quod antiqui ritus est, id seruetur, ut compater dextera suscipiat, & teneat, quem in hoc Sacramento ministrari Episcopo offert. Si verò, qui offertur, adulta ætate est, pedem suum super dexterum compatris, qui ipsum offert, ponat: id quod non sine mysterij significatione fit. Quam ob causam, & qui confirmatur, & patrinus, tunc coram Episcopo confirmante stet.

28 Dum Sacramentum hoc Episcopus ministrat, non modo, qui illud

Illud benedicendum, antequàm in vsum adhibeatur. De Sacramentis in genere, & Sacrament. 77.

7 Quot particulæ consecratæ semper in eo asseruandæ, quoque tempore illæ renouandæ.

8 Quo in vasculo custodiendæ, & cuiusmodi. 9.

10 Idque vas, vt contegendum.

Vela item quot, & qualia ad eum vsum paranda. Ibidem.

Quando in hostia magna consecrari possit. De vasis ad sanctiss. Sacr. in process. deferen. necess. num. 2.

11 Quibus ex hostijs fiat.

12 A quo illæ conficiendæ.

13 Quoque in vasculo eæ retinendæ, ac particulæ ipsæ.

14 Lampas ante ipsam, qualisq; accensa colluceat. Et de lampadibus.

15 Nimbis, procellis, &c. imminentibus, non extrahenda sacra Eucharistia, sed tabernaculum aperiendum.

Intrà Monasterij Monialium septa non asseruanda. De eccles. Monial. 11.

1 EPiscopus diligentissimè curet, vt in Cathedrali, collegiatis, parochialibus, & aliis quibusuis ecclesijs, vbi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, vel debet, in maiori altari collocetur, nisi necessaria, vel graui de causa aliud ei videatur.

Conc. Tridē. sess. 13. c. 6. Quæ pert. ad sacros. Euch.

2 Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, vt benè septum, ac munitum sit.

3 Tabernaculum ligneum, aliave materia constans, in quo sanctissima Eucharistia asseruatur, panno serico intrinsecus circumuestitum vndique sit; conopęo etiam decenti, pro ecclesiarum facultate, lociq; dignitate contectum, ac benè præterea, tutoque clausum: atq; ita quoque aptatum, vt inde sanctissimum Sacramentum commodè depromi possit, neque super altare propterea ascendi necesse sit.

4. quæ ad sanctiss. Euchar. Sacr. pert.

4 Quoniam verò ex decreto prouinciali tabernaculum sanctissimæ Eucharistiæ in altari maiori collocari oportet, de eo instructionem aliquam hoc loco fieri conuenit.

Instr. fab. li. 1. cap. 13.

Primò illud in ecclesiis insignioribus, vbi potest, è laminis argenteis, aut æneis, iisdemq; inauratis, aut è marmore pretiosiori fieri decens est. Quòd tabernaculi opus, politè elaboratum, & aptè beneq; inter se compactum, piis item mysteriorum passionis Christi Domini imaginibus exsculptum, & inaurato artificio certis locis, periti viri iudicio, decoratum, religiosi, et venerandi ornatus formam exhibeat. Intrinsecus autem tabulis populeis circumamictum esse debet, vel alijs eiusmodi, vt ab humiditate, quæ ex metalli,

metalli, marmorisve genere existit, sanctissima Eucharistia illo amictu omninò defendatur.

Ubi tabernaculum eiusmodi non fiat, tunc è tabulis non nuceis, vel alijs, quæ humiditatem gignunt, sed populeis, aut similibus politè elaboratis, & religiosarũ, ut suprà imaginum sculptura ornatis, ijsdemq; inauratis exstruatur.

Amplum, pro dignitate, & magnitudine, ratione ve ecclesiæ, in cuius altari maiori collocandum est.

Forma, vel octangula, vel sexangula, vel quadrata, vel rotũda, prout decentius, & religiosius, accommodata uidebitur ad ecclesiæ formam.

In summo tabernaculo imago Christi gloriosè resurgentis, uel sacra uulnera exhibentis; uel si in altari exiguæ alicuius ecclesiæ per tabernaculi occupationem congruus locus Cruci, quæ alias super eo collocaretur, esse non potest, ea pro alia sacra imagine in tabernaculi summitate, uel perpetuò affigatur, uel processionũm causa aliquando amouenda, decorè cõstituatur, affixa Christi crucifixi sacra effigie.

Bene præterea idem tabernaculũ super altari, basis ornata firmitudine suffultum, aut firmis altaris gradibus, decorè confectis, aut angelorum statuis, alijsuè suffulcimentis, religiosum ornatum exhibentibus, sustentatum, firmiter fixum hæreat: tum bene etiam claue munitum sit.

A summo frõte altaris procul collocatũ extet, nõ minus cubito uno, & uncijs sexdecim, ita ut corporale latè expãdi, et pixis, cũ aliquando usu uenit, cõmodè in altari poni possit. Neq; rursus à fronte sic absit, ut ad sacrã eucharistiam depromendam, Sacerdoti gradu etiam ligneo opus sit, nisi situs, & illius structuræ ratio aliud necessariò postulet.

In insignioribus porrò ecclesiis, ubi p̃sertim à tergo altaris chorus est, proq; illarum structuræ rõne, eius altaris latitudo ampla admodum est, remotius esse potest; quoniã ab illa chori parte posteriori cõmodè, et decenter ipsa sacra Eucharistia è tabernaculo sumi potest, tuncque ab eadem chori parte ostiolum alterum præscripta forma fiat.

Atque sub tabernaculo armariolum nullum sit, ac ne asseruandis quidem libris, supellectiliuè ecclesiæ locus sit.

Ubi in altari ita, ut suprà, collocari, suffulciriuè præ illius angustia, tabernaculũ totũ non põt: à tergo suppositis basibus, atq; alijs suffulcimentis, bene firmis, illud, aut totũ, aut pars nitatur, ea tamen forma, & ratione, ut neq; spatium inter altare, & parietem interiectum, quando exiguum est, impediatur, quo minus altare circuiri possit.

Panno serico rubri coloris, si Ambrosiani ritus ecclesia sit, aut albi si Romani, intus ab omni parte uestitum, atque ornatum sit. Ostiolum habeat ab anteriori parte ita patens, ut paruulum alterum tabernaculum, quod intus in eo includitur, facilè, commodèque introducatur, & expromatur:

tur:

turita præterea ad aperiendum accommodatum, ut totum in frontispicio à latere planè hærens, Sacerdotis, inde sacram Eucharistiam depromentis, brachium, manumuè non impediat. Sit uerò ornatum sacra Christi Domini Crucifixi, aut resurgentis, aut uulneratum pectus exhibentis, imagine, aut alia pia effigie.

5 Conopeum Tabernaculi sanctissimæ Eucharistiæ, in ecclesiis ritu Romano, è serico, auro, argentoue intexto; uulgò brocato, uel è tela argentea, aureaue, aut saltem è serico simplici, coloris albi. In ecclesiis ritu Ambrosiano utentibus, ex eadem materia, at rubri coloris. Amplè undique pateat, pro tabernaculi maioris amplitudine, ita ut a summa parte cuspitum, in fimbrijs etiam, non angustè; sed longè latius decenter respondeat. Habeat uerò, ut moris est, ab extremis partibus ornatum laciniarum, decorè contextarum.

Inst. fab. li. 2. de Conopeo.

6 Vacuum, etiam sit à reliquijs, vasculo olei infirmorum, atque in ani alio vase, vt omnino sacra Eucharistia, cum suo uase in eo duntaxat conseruetur: aliud præterea nihil.

4. vt suprà.

7 Quinque saltem particulæ consecratæ seruentur assiduè, vbi sanctissimum Sacramentum conseruatur, quæ octauo quoque die renouentur.

Ibidem.

8 Pixis una in Cathedrali, collegiata, & parochiali Ecclesia adsit ad conseruandam sanctissimam Eucharistiam.

9 Pixis, quæ ad sanctissimam Eucharistiam, rectè, pièq; custodiendã adbibetur, ex auro, aut ex argento puro saltem, eoque inaurato, fieri debet. Quæ Pixis cùm ex argento sit, si minus ab interiori, & exteriori parte auro non illinitur, saltem ab interiori parte illiniatur.

Cuius pes, ut manu facilè, firmiterque capi queat, altitudine sit sex unciarum.

Nodus in medio decorè, rectèq; ornatus, nihil, uel minimum eminẽs habeat, quo, dum pixis capitur, incõmodè capiatur, aut digiti quicquã lędantur, præsertim quo tẽpe, inter Missę sacrum populo sanctiss. Eucharistia ministratur, & illa indice, & pollice coniunctis, manu tenetur.

Instr. sup. Basil. Cath. colleg. & paroc. Eccle de supellectili. Quæ a leultum & adm. sacræ Euchar. & c li. 2. Instr. de for. supell. lib. 2. de pixide.

Vas, seu cuppa, forma rotunda, aut ouata profunda sit, & decenter pro profunditatis ratione ampla; in fundoque medio paululum aliquid habeat, quod in orbem tenuiter emineat.

In summa pixide circulus tenuis, à labro minimum distans, insit, cui in orbem prominenti operculum innitatur.

Pixidis operculum forma itidem rotunda sit, uel ouata, quæ respondeat formę pixidis, quod in medio instar ferè pyramidis extet: ab uno, & altero item latere paruulos, tenuesq; mutinos habeat: quibus in circulo aptè includatur. In eius summo crux paruula, aut imago Christi crucifixi, uel resurgentis infixa hęreat.

Vbi

Vbi præ inopia aliud non potest, Episcopi iudicio, operculum, & pixis ex aurichalco, aut stanno inaurato esse poterit.

Instr. de for. sup. lib. 2. de velis pixidis.

10 *Vela ad vsum sacræ Eucharistiæ, quæ in tabernaculo maiori asseruatur decenter contegendæ, in Basilica Cathedrali, quattuor; in collegiata, tria; in Parochiali duo sint.*

Vela Pixidi, aut tabernaculo minori adhibenda, auro, aut argento sint contexta, vel quod magis laudabile esset, aurea, aut argentea, fimbrijs circumquaque ex eadem materia adhibitis. Eiusdem verò mensuræ cum ijs velis erunt, quæ calicibus adhibenda præscripsimus, vel maiora, pro pixidis magnitudine.

4. quæ ad Euchar.

11 Idque fiat ex hostijs, non ante viginti dies ad summum confectis.

4 ibidem.

12 Hostias pro sacra Eucharistia conficienda non laicus homo, nec verò fœmina faciat.

Instr. de for. supp. li. 2. De vasculo in quo sacræ hostiæ asser.

13 *Vasculum, quod sacris hostijs asseruandis paratur, ex operculo constans, forma rotunda sit, ex argento, aut saltem ex polito ligno tornatili, aliave decenti materia, decoroq; item ornatu, & opere confectum: intrinsecus verò serico panno vestitum, latè pateat vncias quattuor, pluresve, vt hostiæ inde promi commodè possint.*

Alterum item vasculum, minoribus hostijs asseruandis paretur, quod ex eadem materia, eodemq; opere, eodemque ornatu constet; at amplitudine maiore, nempè sex pluriumve vnciarum per diametrum ducta, vt pro ratione loci, plures hostias capere queat.

1. quæ pert. ad Sacr. sacro san. Euch. 3. de iis, quæ ad Sacr. euchar. pert.

14 Ante ipsam semper lampas accensa colluceat.

15 Cùm nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur: sed tabernaculũ, vbi illud in altare reconditur, patefacia: licet: tumq; in eius conspectu litanias, aliasque religiosas preces, eius rei causa institutas, piè, sanctèque pronunciet.

De sanctæ Eucharistiæ in ecclesia administratione, ac sumptione.

SVMMARIVM.

1 *Eucharistiam quilibet Paschæ tempore sumat.*
2 *A proprio parocho. 5. 9.*
3 *Ob idq; infirmo etiam, eo tempore ab eodem deferenda.*
4 *Quibus eo tempore ministranda à parocho: quidque vlterius ab eo præstandum.*

Primũ, quę pert. ad Sacr. sanctiss. Euchar.

1 NEMO Paschæ tempore Eucharistiæ sumptionem vlla de causa differat.

2 Paschæ tempore, à suo cuique parocho proprio sanctam Eucharistiam ministrari Ecclesiæ institutum, ac præceptum est.

Sextum, quę ad sacr. Euchar. Sacram. pert.

3 Quamobrem is, si quem parochialem habet, qui ex morbo laborans, aliave necessitate verè impeditus non potest sacro Paschæ tempore ad Ecclesiam conuenire, vbi sanctissimam communionem cum cæteris fidelibus percipiat, ad illum, etiam si paucis ante diebus perceperit, ipse illo Paschali tempore de more deferat.

Secũdũ tit. 1. decr. 12.

4 Parochi Paschæ tempore, sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum ijs tantum ministrent, qui non modo tunc in parochiæ suæ finibus habitant: verùm etiam maiorem anni partem, aut sex saltem menses in ea habitarint, nisi sint, qui paucioribus ante diebus, mensibusve illuc habitatum venerint eo animo, vt in ea domicilium habeant, nisi item, qui ab Episcopo, propriove Parocho facultatem scripto concessam, exhibuerint alio loco communicãdi, tum præterea, nisi peregrini sint, & aduenæ homines; idque in parochia aliqua diœcesis: quod si in vrbe, tum in Cathedrali Ecclesia Eucharistię Sacramentum ij percipiãt. Horum autem peregrinorum, & aduenarum, Eucharistiæ Sacramentum percipientium, nomina, cognomina, originis, seu domicilij locus, uno in libro fideliter asseruando à Parocho, ante omnia adnotentur. Quare singulis diebus, cùm in Pascha Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi Sacramentum Eucharistiæ administrabunt, antequàm illud cuiquam præbeant, ad populum conuersi denuncient, vt si quis eorum, qui adsunt, Parochiæ suę incola non est, ad suam quisque parochialem ecclesiam abeat, ubi, quemadmodum canonum sanctionibus iussum est, eo tempore sacram Eucharistiam sumat.

Ibidem.

Parochi verò vrbani admoneant, atq; hortentur crebro eos, qui rus ire sæpius solent, vt festis diebus illis solennibus, nempè die Natali Domini, in Quadragesima, & hebdomada sancta potissimùm, Paschæ tempore, Ascensionis Domini die, in celebritate corporis Domini, in die Pentecostes, ruri non habitent, sed in vrbe, atque in frequentioribus oppidis, vbi à rusticatione feriati, sacris, & diuinis officijs intersint; de verbo Dei conciones audiant, cæteraq; Christianæ pietatis munera pręstent, quæ ab vnoquoque christiano homine debita, solennes, & stati illi dies maximè requirunt.

4 quę ad sanctis. Euchar. Sacram. pert.

Vt, & quod sacrorum canonum iure statutum est, seruetur, & parochi certam rationem inire eorum possint, qui curæ suæ commissi, sacrã communionem in Pascha Resurrectionis Domini sumpserint, in eo

tempore,

tempore, etiam in Ecclesia Cathedrali, ijs, qui intra alterius parochiæ fines in vrbe, aut in diœcesi habitant, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministretur, nisi aliqui sint, quibus iusta de causa Episcopus, aut proprius eius parochus, facultatem, scripto exaratam, nominatim dederit.

Peregrinis autem, aduenisve hominibus ex secundi Concilij Prouincialis præscripto, præberi, ministrarive liceat.

Episcopus de vita, & moribus mendicorum vagantium, diligenter inquirat, itaq; aliqua ratione curet omnino, vt sacro Paschæ tempore illi communicent.

2. tit. 1. decre. 14.

Laici famuli quicumque regularium monasterijs operam nauant; tametsi in illis habitent, stato Paschæ tempore in sua quique ecclesia parochiali sacram Communionem sumant.

5. quę ad sanctiss. Euchar. Sacram. pert. Sels. 25. c. 12. de reg.

5 Parochus ijs omnibus, qui intra ecclesiæ suæ fines habitant, in Pascha sacram Eucharistiam ipse, non sacerdos alius prębeat: nisi ob frequentem multitudinem, necesse sit alterum etiam sacerdotē adhibere.

3 de ijs, quę ad Sacramē. Euchar. pert.

6 Qui pręstituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Episcopum, ad sex dies post octauam Paschę, scripto deferat, expositis etiam causis, quas extra confessionem cognouerit, alioqui pœnas det Episcopi arbitratu.

1. quę perti. ad Sacramē. sanct. Euch.

7 In eos verò oēs Episcopus censuris, & alijs pœnis acriter animaduertat, ijs exceptis, qui eiusdem parochi consilio iusta de causa sumptionem in aliud tempus produxerint.

8 Qui Paschę tempore Eucharistię Sacramentum non sumpserint, si postquam ter, aut vnica monitione, quę vna pro tribus satis sit, etiam generatim moniti, in contumacia pseuerauerint, iubeat Episcopus eos ipsos ecclesię ingressu, & ecclesiastica sepultura interdictos in propria parochiali Ecclesia denunciari, tum eorum nomina descripta ad cathedralis, & parochialis Ecclesię valuas affigi: si uerò in contumacia perseuerauerint, in eos prætereà, prout iuris est, animaduertat.

2. tit. 1. decre. 13.

9 Huic decreto ne fraus fieri possit, statuimus, vt si quis ex necessitate, uel alia iusta causa, ab Episcopo, vel proprio parocho, comprobanda, extrà parochiam suam dicto tempore Eucharistiam sumpserit, parocho suo de eo fidem faciat; sin minus, in eum agatur, ac si non communicasset.

1. vbi suprà.

10 Quicūque in Pascha ab diœcesi absfugrit, is reuersus se eo tempore sacram Communionem sumpsisse, testatum faciat scripto sacerdotis, à quo sumpserit. Quod testimonij scriptum manu, vel sigillo ordinarij, aut eius, cui id curę ille dederit, munitum sit: alioquin, ut Ecclesię pręcepto pareat, cōfessus in propria parochiali Ecclesia, sacrā Eucharistiam suscipiat. Quod nisi fecerit, prout iuris est, pęna afficiatur.

3. de iis, quę ad Sacramē. Euch. pert.

1. de eod.

11 Publici concubinarij, fœneratores, ac blasphemi, & alij eiusmodi facinorosi homines, semel ad pœnitentiam, & Communionem admissi, si posteà eos in eodem luto peccatorum hærere cognitum fuerit, amplius ad sacram communionem ne recipiantur, nisi postea eos vitam, & mores re ipsa emendasse, parochi perspexerint.

12 Qui sumunt, vt ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu, & humili uestitu, pœnitentiam, & animi submissionem præ se ferant.

13 Sacerdos sanctissimam Eucharistiam ijs, qui rarò sumunt, non prius ministret, quàm eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia, & humilitate ad tremendum illud Sacramentum accedere debeant, quantaque illis supplicia sint parata, qui indignè suscipiunt.

14 Adolescentibus, qui tūc primum Eucharistiam sumere uoluerint, parochus non præbeat, nisi eos ante aliquot dies examinarit, & de vi, & ratione Sacramenti diligenter instruxerit.

15 Populo, postquam Eucharistiam sumpserit, vinum calice consecrato, vel alio vase, quod ad sacri calicis formam factum sit, ne præbeatur.

16 Eucharistiæ Sacramentum, ubi pro Ecclesiarum amplitudine, commodè fieri poterit, maribus seorsum à fœminis ministretur.

5. quæ ad sanctiss. Euchar. Sacram. pert.

17 Is ordo præterea adhibeatur, vt primo ecclesiasticis hominibus superpelliceo indutis, si verò Sacerdos quis est, stola etiam, quæ signum Crucis, ad antiqui canonis prescriptū, in pectore exhibeat: deinde laicis maribus, tum fœminis sacra communio ministretur, loco distincto, vt in Concilio Prouinciali quarto cautum est; eaq; ratione dispositis, vt altari maiori terga ne uertant.

4. vt suprà.

18 Quod & Toletano quarto, & Braccarensi primo Concilijs sancitum est, id de sacra communione ministranda religiosè seruetur, vt diaconis scilicet, & clericis ad altare, aut in choro illa præbeatur; populo autem, loco à choro, altarive aliquanto remotiori.

5. vt suprà.

19 Hoc institutum, quod antiquissimi ritus est, Sacerdos religiosè seruet, vt intra Missarum solennia, postquam scilicet sanguinem ipse sumpserit, fidelibus, sacram communionem sumpturis, ministret.

20 Nec verò tamen illam ministrare vetitum sit, si quando occasio tulerit, vt quis alio tempore, quàm in Missa, sumpturus sit.

21 Cùm autem peracto Missæ sacrificio, statim eam ministrat, vestibus Sacerdotalibus, quibus in Missæ vsus est, indutus ministret, casula tantum deposita, & manipulo item. Si verò non statim, sed alio post tempore, quàm in Missæ sacrificio, tunc superpelliceo, stolaque alba, & vbi ritus Ambrosianus est, rubra vtatur.

22 Verùm pluuiali Episcopus indutus sit, quando illam non in

Missæ

Missæ sacrificio ministrabit.

23 Sacerdos, illam ministraturus, antequā præbeat, vnicuiq; cui mini strabit, sigillatim illa verba pronunciet. Corpus Domini N. Iesu Chri sti custodiat animam tuam in vitam æternam: & qui suscepturus est, prius respondeat. Amen.

Id quot antiquissimi instituti est, nec sine mysterij significatione fieri, sanctissimus Pater, & Ecclesiæ Catholicæ Doctor, Ambrosius scribit.

24 Populus autem ad tabellæ instructionis, quæ propterea iussu nostro edetur, præscriptum doceatur, qua ratione sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum religiosè, decoreque percipiatur; ne quid accidat, quod illius augustæ diuinitati, ac sanctitati non conueniat.

25 Cùm frequenti populo sanctissima Eucharistia administratur, licèt eius vis, atque virtus explicetur, non facilè tamen tota huius generis explicatio, sermoque percipi, audirive ab omnibus potest: nec præterea omnes administrationis initio interesse solent; id propterea magnopere Episcopus curet, vt, vel per se, vel per parochum, vel per alium, in adhortandi munere exercitatum, ac probatum, etiam inter communicandum, verborum pondere, & sententiarum, quasi iaculis, & opportuna aliqua, & crebra, breuique cohortatione, populus collectus, cùm ad frequentem sanctissimi Sacramenti sumendi vsum excitetur tùm etiam commonefiat, quàm periculosum, exitiosumque sit ad sacram diuini illius cibi mensam indignè accedere: ac rursus quàm valde admodum in omnes partes vtile, ac fructuosum pabulo illo cælesti salutariter, ac frequenter vti.

4. vt supra.

Conc. Tridē. Sess. 13. c. 6.

Hocque ipsum omne, die festo, frequentem populi communionē proximè præcedente, aliquando longiori, publicaque concione omninò præitetur.

26 Cùm sacra Communio diebus, præsertim solennioribus, aut frequentiori fidelium multitudini ministratur, ex veteri instituto antiphona, Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum, & psalmus. Benedixisti Domine; & psalmus item, Dominus regit me, &c. & alia in rituali libro præscripta, aut alias ab Episcopo præscribenda, à clero canantur, cùm id per illius frequentiam fieri potest.

27 Ne occasione sacræ Communionis, etiam in Pascha ministratæ, vel ministrandæ, eleemosyna, peluicula, aut vasculo exposito, vllove alio modo, directè, aut indirectè, quæratur.

28 Parochi crebris cohortationibus in id maximè incumbant, vt populus sibi commissus, ad Confessionem, & Communionem frequen-

1. de ijs, quæ ad Sacramentorū admin. gen. pert.

ter, pręcipuè autem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac alijs solennitatibus accedant.

3. de ijs, quæ ad Sacr. Euc. pert.

29 Ad saluberrimum illum sacrę Eucharistię frequenter sumendæ vsum parochi, vt primo Prouinciali Concilio iussum est, & concionatores item, quàm sępissimè populum cohortentur, nascentis Ecclesiæ institutis, atque exemplis, & grauissimorum Patrum vocibus, & vberrima hoc ipso de genere Catechismi Romani doctrina, & sententia denique Tridentinæ Synodi, quę optaret quidem fideles in singulis Missis, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistię perceptione communicare.

Sess. 22. ca. 6.

30 Quod si quis concionator, etiam regularis aliquid contra directè indirectève dixerit, aut concionatus sit; Episcopus in cuius vrbe, diœcesive hoc ille admiserit, ei, tamquàm scandalum disseminanti, Tridentini eiusdem Synodi auctoritate, interdicat prædicatione verbi Dei. Ad cuius prędicationis munus ne idem restituatur, nisi primùm eiusdem Episcopi iudicio satisfecerit eo ipso loco, vbi ea in re scandalum, & offensionem præbuerit.

Sess. 5. c. 2.

Itidem pro ratione culpę corripiantur, corriganturve, & satisfacere quoque compellantur quicumque uel sermonem habenda, uel colloquendo hoc in genere offenderint.

4. vt suprà.

31 Parochus autem, cum ad eam frequentissimum Sacramentorum vsum parochię suę fideles cohortetur, vt Prouinciali tertio Cōcilio sanciuimus: tum crebris monitis illud, quod Siluerius Pontif. Max. statuit, in consuetudinem reuocare studeat, ut, qui sæpius non communicant, singulis saltem Dominicis diebus in Quadragesima Corpus Domini sumant, ac pręterea diebus Dominicis Aduentus.

5. de ijs, quæ ad diui. offic. pert.

32 Feria quinta in Cœna Domini, singuli, qui in Cathedrali, Collegiatave ecclesia, vel dignitatem, uel canonicatum obtinēt, etiam qui sacerdotalis ordinis sunt, & reliqui item singuli eiusdem Ecclesiæ clerici, Corpus Domini in solenni Missę sacro, quod illo die in ea Ecclesia fiet, sumant. Idque nisi ex ijs aliqui sint, qui eo ipso die debitum Missę sacri faciendi munus alio loco pręstituri sunt.

1. de frequēt. diu. Sacr.

33 Cęteris etiam clericis, vt singulis mensibus, diaconi quidem & subdiaconi bis saltem, qui verò in minoribus ordinibus, aut etiam clerici tantum sunt, semel sacram Eucharistiam sumant. Qui sine necessaria causa, id facere omiserint, parochus eos sui officij admoneat; & nisi paruerint, ad Episcopum deferat.

2. ci. 2. dec. 26

Diaconi, subdiaconi, & reliqui clerici inferioris ordinis confessionem, & communionem frequentent, vt superiori Synodo Prouinciali pręscriptum eis est. Confiteantur autem ijs tantum sacerdotibus, quos ad audiendas eorum confessiones idoneos Episcopus, & in vrbe,

Sess. 23. c. 11. & 14.

& diœcesi comprobabit: dummodo talis sit numerus eiusmodi sacerdotum, ut confiteri uolentes delectum habeant inter illos. Sacrę verò Eucharistię Communionem in propria parochia, uel in alia ecclesia, quam Episcopus statuet, diebus festis percipient, idque in Missa solenni, si modo eo loco, eoq; die celebrabitur.

34 Illius autem rei fidem, tertio quoque mense, Episcopo exhibebunt.

35 Auersus ab Eucharistię Sacramento irreuerenter sedere, aut cum in Missa sustollitur, stare, nemo audeat.

1. de ecclesiis & earũ cultu.

De vasis, instrumentisq; ad sacræ Eucharistiæ in ecclesia administrandæ usum, cum eorundem formis.

SVMMARIVM.

1 *Scamna oblonga in Cathedrali, collegiata, & parochiali quot. Cuiusque forma.* 2.
3 *Mappæ longiores ad scamna sternenda, in Cathedrali, collegiata, & parochiali ecclesia, quot, qualesque.* 4.
5 *Mappulæ breuiores, & quot eiusmodi.* 6.
7 *Vasa pro purificatione populi quot, cum illorum forma.* 8.
9 *Vasa hæc ad alium usum non adhibenda.*
10 *Vasa uinaria pro uino purificationis, quot, & qualia.* 11.
12 *Pixides quot, & quales.* *De vasis ad sacram Eucharistiam ægrotis deferendam, nu.* 1. *Et de custodia Sanctæ Eucharist.*

1 S*CAMNA oblonga in Basilica Cathedrali ad ad apparatum communionis populi, sex, plurave, prout est eius frequentia.*

2 *Scabella oblonga, quæ vsui sacrę Communionis in ecclesia præbendæ, sunt, altitudine constent cubitorum circiter duorum, latitudine vnciarum sexdecim; sint condecenter dolata.*

3 *Mappæ ad apparatum communionis, ministrandæ in Basilica Cathedrali decem, plures, pauciores ve pro populi ratione in collegiata s pluraue parochiali quattuor, plura ve.*

4 *Mappæ, quibus scabella oblonga, ad sacræ communionis, in ecclesia ministrandæ, vsum parata, sternuntur, latæ sint, non minus cubitis duobus: longe verò, vt est scabellorum longitudo.*

5 *Mappulæ breuiores, subter sanctissimam Eucharistiam sustinendæ dum in ecclesia, aut ægrotis ministratur in Cathedrali quinque, in Collegiata*

1 Inst. supell. eccl. Basil. Cathe. eccl. colleg. & paroc. ii. 2. de supel. quę ad cultũ, & adm. sacræ Euch. & c. vsui est.
2 Inst. de for. suppel. lib. 2. De scabellis oblongis.
3 Instr. suppe eccl. Basil Cathe. eccl. colleg. & paroc. De supell. q̃ ad cultũ, & c.
4 Inst. de for. sup. libro 2. De Mappis ad vsum sacræ Commun.
5 Instru. sup. eccl. libro 2. Bas. cath. colle & Par. ecc. Quæ ad cultum, & c.

giata & parochiali Ecclesia totidem.

6 Inst. de for. supp. libro 2. De Mappis ad vsū sacræ Comm.

6 *Mappulæ autem breuiores, quę ad eum usum parātur, cum in ecclesia, vel ægrotis sacra Eucharistia ministratur, confectæ sint nitro, & tenui textura opere: longè pateant cubitos tres, latæ circiter duos; ac ne extremitates quidem fimbriatas habeant, præter capita, quæ certè exornari cōuenit.*

7 Instr. supp. eccl. Basil. Cathe. colleg. & paroc. vt sup.

7 *Vasa pro purificatione populi in cathedrali quattuor, sexve in collegiata totidem, in parochiali quattuor.*

8 Inst. de for. supp. lib. 2. de vasis pixidis.

8 *Vasa ad purificationis vsum parata, caueatur, ne si aurea, aut argentea sint, calicis formam exhibeant, neque verò similia item Cyathis vinarijs, è chrystallo saltem conficiantur.*

9 3. de ijs, q ad Sac. Euch. pert.

9 *Ad communicantium purificationem vasa adhibita, nè alterius rei vsui sint; eaque propterea in Sacristia seruentur.*

10 Inst. supp. li. 2. vt suprà.

10 *Vasa pro vino purificationis maiora, in cathedrali quattuor, ac minora totidem: totidemq; in Collegiata, in parochiali verò, duo.*

11 Instru. de for. supp. li. 2. De vasis purif.

11 *Oenophora è stanno parentur, ita ampla, quæ purificationis vinum continea nt: vrcei item minores.*

12 Inst. supp. lib. 2. vt sup.

12 *Pixides duæ, ac plures ēt, pro ratione frequentis populi, ad sacrā Communionem conuenientis, eæq; grandiores, & ad eum vsum, cùm scilicet aliquando, eodem tempore, viris separatim à fœminis sacra Eucharistia ministratur: eodemq; item tempore aliæ hostiæ ad eiusdem populi cōmunionē consecrandæ sunt: idq; in Basilica Cathedrali, in Collegiata verò, vna; at si animarū cura ibi geratur, plures pixides, vt in Basilica Cathedrali, suprà narratum est: in parochiali autem vna.*

4. quæ ad sanctiss. Euch. Sacram. pert.

Duas Pixides vnaquæque parochialis ecclesia saltem habeat, alteram forma maiori ad vsum sacræ communionis, populo in ecclesia ministrandę; alteram minori, qua sanctissimum Sacramentum, ad infirmos deferatur.

De sancta Eucharistia ad ægrotos deferenda: indulgentiaq; publicanda.

SVMMARIVM.

1 *Sacra Eucharistia, hortante parocho, à populo prosequenda.*
2 *Eiusq; deferendæ causa quid ulterius à parocho curandum.*
3 *Sodalitates corporis Domini instituendæ.*
4 *Institutæ quibus regulis vtantur.*
5 *Sacra Eucharistia à parocho deferenda: & eo impedito à quo alio Sacerdote.*
6 *Noctu, quando ad infirmum deferri possit.*
7 *Antequam feratur, ægroti cubiculum approbandum.*
8 *Confratrum eiusdem sodalitatis ea in re officium.*

Vespe-

9 *Vesperi pridie delationis diei, & cùm deferenda erit signum campanæ dandum.* 10.
11 *Parochus delaturus, lotis manibus, oret, superpelliceum stolam, ac pluuiale induat.*
12 *Clerici comitantes quo habitu induantur.*
13 *Quidque in uia recitent.*
14 *Quid item, laici, & quo ordine prodeant.*
15 *Particulæ duæ sacræ à parocho deferendę.*
16 *Et quando unica tantum.*
17 *Obuians sacerdoti Eucharistiã deferenti, equo, curru &c. descendat, et genuflectat. Illaq; comitetur & quod ea in re parochi officium.*
19 *Ægroti familia illi quoque obuiam procedat.*
20 *Infirmos, sumere impeditum, quid agendum.*
21 *Periculosè ægrotanti, sumpta eucharistia, & extrema unctione, pro uiatico illa iterum non præbenda, eadem in infirmitate.*
22 *Ægrotanti sępius tamen Eucharistiã, pro cõione ministrari liceat.*
23 *Reus capitis damnatus, quo die Eucharistiam pro viatico sumpsit, vltimo supplicio non afficiendus.*
24 *Relato ad ecclesiã Sacramento, indulgentia denuncianda benedictioq; impartienda.*
25 *Eadem indulgentia à Paulo III. concessa his sodalitatibus sæpe promulganda, &.*
26 *In quibus sodalitijs id præstandum.*
27 *Indulgentia etiam à Gregorio XIII. concessa eisdem sodalitatibus euulganda.*

1 VT sanctiss. Eucharistia, ad ęgrotos summa cum religione, deferatur; parochi populũ sæpissimè hortentur, vt frequens semper prosequatur.

Primũ, quæ pert. ad Sacr. sanc. Euchar. Conc. Tridẽ. Sess. 13. c. 6. 6. quæ ad sãc. Euch. Sac. pt.

2 Parochus hortetur, & curet, vt vnusquisq; paterfamilias, præsertim dato campanæ parochialis signo, quo sacræ Eucharistiæ ad ægrum deferendę significatio fit, sine mora in Ecclesiã parochialem conueniat, vel aliũ de familia digniorẽ mittat, ad illã cerei candelęve lumine prosequendã. Si qñ autem is, qui paterfamilias est, per necessariã occupationem non potest, saltem certum aliquẽ hominẽ, vel filium natu maiorẽ, uel denique famulum, aliumve mittat; qui id pietatis officium præstet. Atque eam ob causam domi etiam omnis paterfamilias perpetuò funale çereum, aut cãdelam vnam, pluresve habeat, quæ ad id pietatis opus, officiumq; vsui sint.

3 Quamobrẽ et sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant. 1. vt supra.

4 Quæ prętereà sodalitates, eo nomine, vt alias prima Prouinciali

Synodo

3. de ijs, quæ ad Sac. Euch. pert.

Synodo iussum est, institutæ iam sint, & in posterum instituentur; regulis vtantur ad communem illarum, huius Prouinciæ sodalitatum vsum nostro iussu edendis. Quibus Episcopus addat, quæ pro urbis, diœcesisve suæ ratione expedire videbuntur.

4. quæ ad sanctiss. Euch. Sacram. pert.

5 Ad ægrum parochus ipse, nisi in valetudine, aliave necessaria causa impeditus sit, Corpus Domini deferatur: si verò aliquando in hoc ministerio necesse habet alio sacerdote uti; ne alio, si potest, vtatur; nisi quem, ad confessiones audiendas, concessa scriptis facultate, Episcopus probauerit, idoneumque iudicauerit: cùm sępè contingat, ægrum, cui sanctissimum corpus Domini defertur, iterum confiteri velle, propterea quòd post peractam confessionem aliquid commiserit, vel ante commissum meminerit.

5. quæ ad sanctiss. Euchar. Sacram. pert.

6 Cum verò ad ęgros, omni reuerentia, omnique religiosi cultus studio, atque honorificè, quò ad eius fieri potest, afferẽda illa sit, neque id noctu commodè fieri queat, vetitum propterea sit, ne noctu afferatur, nisi ęgri mortis periculum instet.

5. vt suprà.

7 Parochus, ęgroto illam allaturus, accuratè hæc pręmoneat, primũ, ut ęgrotantis cubiculum ab omni sorde, omnique inquinamento purgetur; & amota omni re profana, pio apparatu, & sacris imaginibus, ubi põt, exornetur; tũ pręterea mensa, mappa nitida, puraque constrata, cruce, aliaq; effigie sacra, cãdelabris, & cãdelis, cereisve saltẽ binis instructa apparetur, in qua sup corporali pixis, cũ sanctiss. ipso Sacramento collocari possit: sit etiam uas uitreum ad ablutionis usum.

8 Quę omnia, ut ab ijs, qui ęgroti curam habent, parentur, cura sit in primis confratrum sanctiss. Eucharistiæ. Apud eos verò, qui pręęorum egestate, inopiaq; id pręstare non poterunt, ipsi sodales apparent.

9 Deinde idem parochus, & uesperi pridie illius diei, quo sacrã Eucharistiam allaturus est, si eo tempore de hoc officio pręstando certior est, & tunc item paulò scilicet ante quam afferat, certis campanę percussionibus confratres sanctissimi Sacramenti, & clericos, & reliquos fideles, pręsertim illius parochialis uicinię, euocari mandet, qui illud pia ueneratione prosequantur.

1. vt suprà.

10 Cùm uerò deferenda erit, tũ cum campanę sonitu pręmoneant.

5. Ibidem.

11 Post ipse, ubi manus lauerit, ad altare genibus flexis, paululum tacitus religiosè oret, tum superpelliceo, stola; ac, ut alio Concilio decretũ est, pluuiali, ubi potest, se induat.

3. de ijs, quæ ad Sacr. Euc. pert.

Sacerdos, cum Corpus Christi Domini ad ęgros interdiu in Vrbe, alijsq; frequentioribus locis defert, non superpelliceo solũ; sed pluuiali pręterea indutus incedat, ubi per facultates, & per loci, tẽporisq; rõnem commodè fieri potest: tum pręterea, ubi etiam potest, aliqui clerici adhibeantur, clericali habitu, & superpelliceo induti, qui comitan-

tes unà cum deferente, sanctas religiosasq; preces recitent.

Sacerdotes uerò cęteri, clericive, qui comitiitur, superpelliceum adhibeant; si canonicorum capitulũ sit, cappam, uel almutium aliudve indumentum, vt illis in choro moris est. — 5. Ibidem.

13 Reliqui fideles bini prosequantur, capite aperto, & quamplurimi cũdelis accensis, ac primo loco uiri, in quibus scholares sanctissimi Sacramenti pręcedant; postremò fœminę.

14 Parochus, cùm uel sacrosanctam Eucharistiam, uel extremę unctionis sanctum oleum ad ęgrum defert, in uia septem psalmos ex animo, piéq; dicat, vel alias religiosas preces. Omnes, pręsertim ecclesiastici homines, hymnos, & psalmos pœnitentiales, aliosve, intima animi pietate simul cùm parocho, sed alternatim pronuncient; atque alij item religiosè orent. — 2. tit. 1. dec. 15. — 5. Ibidem.

15 Duas autem sacrę Eucharistię particulas deferant, ne eis ad ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum adoret. — 1. Ibidem.

16 Quod superioris Concilij Prouincialis decreto, de duabus Eucharistię particulis, ad ęgrum deferendis, constitutum est, id quoniam non sine difficultate ubiq; & semper obseruari potest: ideo ubi Episcopi iudicio, uel loci distantia, uel itineris, temporisve difficultas, uel alia causa impedit, quominùs illud pręstari possit; tunc licebit sacerdoti, eã sanctissimę Eucharistię particulam solum deferre, quam ęger percepturus est: ita tamen, ut, cum inde parochus redit, non superpelliceo, non stola indutus sit, neq; tintinnabulum pulsetur, neque vmbella adhibeatur, extinctis ẽt luminibus, non palam uasculum deferatur. — 2. ti. 1. dec. 15

17 Cùm quis sacerdoti, sanctissimi corporis Domini Sacramentum ad ęgros ferenti, aut cùm eodem inde redeunti, obuiam fit, dum uel equo, uel curru, uel iumẽto uehitur, ubi primũ illum id ferentẽ, uiderit, inde statim descendat, humiq; flexis genibus tamdiù in adoratione permaneat, quò ad ille cum Sacramento transiuit. — 5. Ibidem.

18 At uerò omnis, siue sacerdos, siue clericus, siue laicus, quicumque eidem sanctissimo Sacramento obuiam fiet, pro Christianę religionis cultu, domum usque eius, cui ministrandum est, & ad ecclesiam quoq; quo reditur, pia ueneratione prosequi, & comitari omninò studeat, nisi necessitate, causave urgenti uehementer impediatur.

Id omne, ut cuncti fideles studiosè, religiosèq; pręstent, illos unusquisque parochus quàm sępissimè, ac diligentissimè commonefaciat.

19 Familia uerò, quę domi habitat, ubi ęgrotus est, sanctissimo Sacramento, ad ecclesiam usque uel saltem extrà ianuę fines obuiam procedat cum cereis accensis, & omni alio interiori, & exteriori pietatis cultu, depositisque planè armis.

20 Sacra cõmunio ad ęgrotũ non deferatur, nisi ad eum, qui uerè illã sumptu-

sumpturus est. Si verò aliquando fit, vt dum ad eum parochus venit, morbi vi ità affectum illũ inueniat; ut eam tunc ministrare ritè non possit, collocata pixide super corporale, in mensa, eo nomine apparata, paululum moretur, cum genibus flexis, vna cum cæteris, qui adsunt, ac potissimum cum ægroto ipso sanctè oret: ac postea recessurus, Eucharistia pixide inclusa, eidem benedicat. Quod si ægrotus ipse id vehementer exoptat, Sacramentum aperta etiam pixide, liceat ostendere adorandum.

21 Cum quis periculosè ægrotans, ac etiam penè in extremo spiritu sanctissimã Eucharistiã, & Sacramẽtũ extremæ Vnctionis suscepit, si postea aliquot dies superstes sacram Communionem sibi ministrari petit, eius pro religiosoque desiderio parochus nè desit modo nè pro viatico iterum in eodem morbo præbeat; cum id à sanctis patribus olim fieri consueuisse traditum sit.

4. quę ad sanctiss. Euch. Sacram. pert.

22 Aegrotantibus, etiam sine mortis periculo Sacræ Eucharistiæ frequentius sumẽdæ, desiderio flagrantib. iis præsertim, qui dũ integra valetudine sũt, frequẽti Sacrórum vsu, se religiosè, salutariterq; pascunt, nè parochus, quantũ per alias necessarias in parochiali munere occupationes sibi licet, spiritualem illam consolationẽ, salutareq; adiumentum, religiosa præparatione ab eisdem adhibitã, deneget.

5. vt suprà.

23 Reus capitis damnatus, quo die pro viatico Sanctis. Corpus Domini sumpsit; Christo Redemptori, qui pro illius etiam anima sanguinẽ in ara crucis profudit, à piis iudicibus, magistratibusque illo ipso sãguine redemptis, tribuatur, ut nè eo die supplicio afficiatur, ut multis locis pie, & laudabilis consuetudinis est.

3. de ijs, quæ ad Sacr. Euchar. pert.

24 Perfunctus deferendi Sacramenti munere sacerdos, ubi ad Ecclesiam red erit, fidelibus, qui in eo deferendo præsentesq; adfuerãt, quã ex illo pietatis officio consequuti sint indulgentiam denunciet; paucis uerbis eos cohortans, ut in religioso eo instituto sanctæ perseuerent; tũ pronunciata oratione, quæ est de sanctiss. Sacramento illos dimittat in pace cum benedictione.

25 Indulgentia autem a Paulo Tertio Pontif. Max. corporis Domini sodalitatib. concessa Papæ promulgetur, crebrisque cohortationibus fideles incendantur, quo frequentiores illæ, vbique locorum instituantur, institutæque debitum munus obeant.

4. vt suprà.

26 Quod de Indulgentia à Paulo III. Pont. Max. corpus Domini sodalitatibus concessa, sæpius promulganda, Concilio Prouinciali tertio sancitum est, id in iis sodalitiis præstetur quib. illa tributa, cõcessave est.

27 Indulgentia verò a Sanctiss. D. N. Greg. XIII. omnibus, & singulis, quæ in hac prouincia institutæ, instituendæve sunt, corporis Domini sodalitatibus data, cuius concessæ Indulgẽtiæ exẽplum

typis

typis impressum, in vltima huius libri parte extabit, vbique in illis, sæpeq; promulgetur, ad excitandos in salutari instituto, eiusq; munere sollicitè obeundo, fidelium animos.

Quæ ad medicorum officium erga infirmos, attinent quæque alia ad hunc titulum pertinere aliqua ratione poterunt, videantur potissimum in tit. de Sacramento Pœnitentiæ, & titulis aliis, in quibus de sacra Eucharistia mentio extat.

De vasis, instrumentisq; ad sacram Eucharistiam ægrotis deuotè afferendam opportunis, cùm eorundem formis.

SVMMARIVM.

1. *Pixis vna, tàm in Cathedrali, & collegiata, quàm parochiali ecclesia.*
2. *Sacculus, eiusq; forma.*
3. *Vela duo maiora, tam in Cathedrali, & collegiata, quàm parochia Ecclesia, & cuius formæ.*
4. *Vmbella maior, eiusq; exemplar.*
5. *Vmbella alia minor, & qualis.*
6. *Crux, imago ve, & cuiusmodi.*
7. *Laternæ grandiores in Cathedrali, & collegiata sex, in parochiali quatuor.*
8. *Illarum forma, cum hastilibus.*
9. *Cereoferaria breuiora in Cathedrali. & collegiata viginti quatuor, in parochiali duodecim.*
10. *Eorum forma.*
11. *Tintinnabulum.*

1 *AD sanctissimam Eucharistiam ægrotis deferendam tam in Cathedrali, & Collegiata, quàm parochiali Ecclesia pixis vna saltem adsit.*

Instr. sup. p. eccl. Basil. cathe. eccl. colleg. & paroc. lib. 2.

Duas Pixides vnaquæque parochialis ecclesia saltem habeat, alteram forma maiori ad vsum sacræ Communionis, populo in Ecclesia ministrandæ; alteram minori, qua sanctissimum Sacramentum, ad infirmos deferatur.

Ec supel. quæ ad cultum, & administr. sacræ Euch. &c. vsum est.

2 *Pro hac Pixide ad ægrotos deferenda, sacculus sericeus ab vnoquoq; diœcesis parocho habeatur ornatissimus, cùm opus erit, adhibendus.*

4. quæ ad sanctiss. Euchar. Sacr. pert. Ibid.

Sacculus

Instr. de for. supp lib. 2. de sacculo Pixidis.

Sacculus, in quem pixis includatur, cùm sacra Eucharistia, per loca montuosa, præruptosque colles via difficili defertur, è serico villoso, beneq; contexto sit, colore autē albo, ritu Romano, sed rubro, more Ambrosiano. Intrinsecus circumuestitus tela bombycina eiusdem coloris, vt est sacculus. Altior paulò sit pixide, quæ includitur.

Fundum habeat firmiter consutum, benè crispatum, non quadratum, sed rotundum instar rosæ. A summa parte funiculos sericos, eosq; solidos, certis foraminibus ita insertos habeat, vt cùm ducuntur, sacculi os astrictum, bene cohæreat. Qui sacculi ita oblongi sint, vt cum vsu venerit, illis collo appositis, pixis inde pendeat.

Instr. supp. Basil. cathe. Eccl. Colleg. & parochi. li. 2 De suppell. q ad cultum & admin. sacræ euch. &c. vsui est.

3 *Vela præterea duo ad sacræ Eucharistiæ contegendæ vsum, cum ad ægrotos illa defertur tam in Cathedrali & collegiata, quàm parochiali Ecclesia adsint.*

Vela maiora ad sanctissimæ Eucharistiæ deferendę vsum, auro pariter, aut argento intexta, aut si quis velit, etiam aurea, aut argentea, lata sint, vt veli tela, longa cubitis sex.

Inst. de for. supp. li. 2. de velis Pixidis in fi.

4 *Vmbella vna in vnaquaque ecclesia, Cathedrali, collegiata, ac parochiali, vsui cùm ad ægrotos Eucharistia defertur.*

4 Instr. supp. Ecc. Cathed. Colleg. & paroch. ecc. li. 2 De suppell. q ad cultũ, &c. vt suprà.

Vmbellę, vna scilicet ad sacrę Eucharistiæ contegendę, altera ad insigniorum processionum officium vsui, è serico, aut panno, auro, argentoue intexto sint. Vmbella autem minus pretiosa è panno subserico, uel saltem è zambelloto confici poterit.

Instr. de for. supp. lib. 2. de vmbellis.

A superiori parte contectæ sint tela bombycina: vndique verò ornatum habeant duplicium fasciarum, quę duodecim circiter vnciis longè pendeant: iisque fasciis consutæ sint ab omni parte fimbriæ filamentis satis prolixis. Porrò inter vtramque fasciam bastile inseratur: quod panno adaptatum, & annexum, rectè extendat latera vmbellæ. Cuius vmbellæ lateribus singulis, hastilia picta, paribus inter se spatiis disposita, quibus illa tolli, & gestari possit, quattuor, plurave pro eiusdem vmbellæ magnitudine supponantur.

Sint verò vmbellæ rubri coloris, vbi ritus Ambrosianus est, & vbi Romanus, albi.

Inst. supp. eccle. colleg & paroc. ecc lib. 2. tit. de sup. quæ ad cultũ &c. ut suprà.

In locis montuosis vbi per semitas, angustosque tramites sanctissima Eucharistia aliquando fertur, umbella augustior sit, atque eiusmodi, quæ ab vno tantum homine sustineri, portarive queat: quæ vmbella in Collegiata, curata, ac parochiali ecclesia adsit sequentis formæ.

Inst de for. supp lib. 2. dè vmbellis.

Tertia vmbella, quæ adhibenda est, ubi sæpè per semitas & angustos tramites sanctissima Eucharistia fertur, eiusmodi sit, quæ in orbem ducta, ac non nihil fastigiata, latè per diametrum pateat cubitis circiter tribus: fasciola præterea circundetur, quæ ex eadem materia constans, filamentis appensis circulatim pendeat.

6 *Crux, imago ve Christi Domini crucifixi in Cathedrali, collegiata, & parochiali una, eaque decenter expressa ad infirmos deferenda.*

Crux quæ ad ægros fertur, ex auro, argento ve, aut auricalcho, è ligno picto, inauratoq; præclarè cōfecta, eiusmodi sit, in qua Christi Domini imago decorè expressa pietatem excitet.

7 *Laternæ grandiores usui sacræ Eucharistiæ ad ægros ferendæ in Cathedrali, & collegiata sex, in parochiali quattuor.*

Lumina &c. Vide infrà, nu. 11.

8 *Laternæ ad sanctissimi Sacramenti ferendi usum comparentur quattuor, quæ ex ligno inaurato, picto ve, aut ex tenuissima saltem lamina ferrea constent: in ijsque fenestellæ aptè dispositæ, cornu pellucido clausæ existant; ferrumq; prætereà intrinsecus promineat cereis inserendis infigendis ve accommodatum. Vt autem altè præferantur, hastilibus longitudine quattuor cubitorum firmiter infixæ hæreant.*

9 *Cereoferaria breuiora, deferendis luminibus usui, cùm sacra Eucharistia defertur, in Cathedrali, & collegiata viginti quattuor; in parochiali duodecim.*

10 *Cereostrata breuiora, quæ usui esse possint sacræ Eucharistiæ associandæ, ea forma apparari debent, quæ cereoferarijs longioribus præscripta est: at hæc breuiora esse debent, ut cum usu uenerit, cereis insertis, possint manibus gestari. Colore, uel rubro, uel albo, prout ecclesia more utitur Romano, aut Ambrosiano.*

11 *Tintinnabulum gestatorium unum, cum sacra Eucharistia fertur adsit in Cathedrali, collegiata, parochialiq; ecclesia.*

Lumina, Tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum; ac prætereà, ubi fieri poterit, umbellam adbibeant.

Inst sup. ecc. cath. colleg. & paroc. ecc. lib. 2. de supel. q̄ad cultum, &c.
6 Inst de for. supp. li. 2. de Cruce ad ægrotos ferenda.
7 Inst. supp. ecc. cath colleg. & paroc. eccles. lib. 2. De supp. quæ ad cultū, &c. vt suprà.
8 Inst. de for. sup. lib. 2. de laternis.
9 Inst. supp. ecc Cathed. colleg. & paroch. ecc. li 2 De suppell. q̄ ad cultū. &c. vt sup.
10 Instr. de for. sup. li. 2. De cereo stratis breuiorib.
11 Inst. supp. eccl. Cathe. colleg. & paroc. ecc. li. 2. de supp. quæ ad cultū, &c. vt sup:à.
Primū, quæ pert ad Sāct. Sacr. Euch.

De sanctissimo Sacramento processionaliter deferendo.

SVMMARIVM.

1 *Sanctissimum Sacramentum die festo corporis Christi à quo circumferendum.*
2 *Processiones in celebritate corporis Domini quibus in ecclesiis, & quando fiant.*
3 *Reliquiæ in illa processione non deferendæ.*
4 *Canonici intortitium, & alij ministri cereos accensos deferant.*
5 *Superpelliceo induti.*
6 *Vt solennitas Corporis Christi à fidelibus religiosius colatur, quid parochus cum fidelibus ipsis agat.*

Indul-

7 *Indulgentię quoque concessæ hac pręstantibus, euulgandum, videlicet. Ieiunantibus, & c.*

8 *Ea processionis celebritas è fenestris non spectanda.*

Reliqua ad rectam processionis agendę rationem videantur in tit. de Processionibus & supplicationibus.

Primò, quæ pert. ad Sacr. sanct. Euch.

Conc. Trid. sess. 13. cap. 5. de cultu, &c.

1 DIE festo Corporis Christi Domini, cùm sacrosancta Eucharistia in solenni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferendæ Eucharistiæ officio fungatur, si nõ adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum, pro eius loci consuetudine, honore cęteris pręstat, nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.

2 ti. 2. dec. 7.

2 Quæ processiones post solennem illam, quæ manè in celebritate Corporis Domini fit, vel eodẽ die, vel reliquis seq. septẽ diebus obiri solent, eæ ne fiant, nisi quibus Ecclesijs Episcopus concesserit, ijsq; facultatem tantum det, vt mane, non à prandio habeantur, nisi temporis iniuria impediret, quo minus mane obiri possent.

4, quę ad sanctiss. Euchar. Sacram. pert.

3 In solenni illa processione, in qua sanctissimum Domini corpus per vrbem religioso cultu defertur, ne reliquiæ vllæ, sed illud solum, vt veteris instituti, ecclesiæq; Romanæ matris consuetudinis est, pio, religiosoq; apparatu, solennique celebritate feratur.

4 Canonici singuli, & qui dignitates obtinent, cùm processiones publicas, illam præsertim solennem, quæ in celebritate sacri diei Corporis Domini agitur, atque alias item in portando sanctissimo Sacramento singulis mensibus constitutas, obeunt, intortitium accensum in manibus, capite aperto, ferant.

Capitulum autem decenti magnitudine, & crassitudine habeat, quot canonicorum numero satis sint.

Reliqui chori ministri cereos item accensos habeant, eosq; forma conuenienti.

4. de processionibus.

5 In omni processione, & illa præsertim, quæ solenni die Corporis Domini agitur, clerus sęcularis, super pelliceo mundo, candidoq; indutus, vt adsit, præmoneatur.

4 quæ ad sanctiss. Euchar. Sacram. pert.

6 Quò autem religiosius Prouinciæ nostrę fideles sanctissimi Corporis Christi Domini solennitatem colant; pietatisque operibus, quæ sacro illius solennitatis tempore pręstanda sunt, indulgentias à summis Pontificibus, Vrbano IIII. Clemente V. Martino V. item & Eugenio IIII. concessas, consequantur; parochorum cura sit, die Dominico, solennitatem pręcedenti, hęc paterna charitate, grauique

grauique sermone illos præmonere, atque hortari.

Primò, vt confessi, vel in solennitate, vel intra octauam, sacram communionem sumant.

Vt pro facultatibus eleemosynam dent.

Vt, purè, casteq; in orationibus frequentes, atque assidui sint, in pietatisq; Christianæ exercitationibus conseruentur.

Vt pridie solennitatis ieiunent.

Vt, & in solennitate, & reliquis deinceps septem diebus ad vespertinum, & matutinum, aliarumq; canonicarum horarum officium, & Missæ solennis sacrum frequentissimi conueniant, processionemq; solennem item supplices obeant.

7 Vtq; ad ea Christianæ pietatis officia fideles magis inflammētur; per eosdem parochos, indulgentiæ, vt infrà exponuntur, ab eisdem Pontificibus unicuiq; verè pœnitenti, & confesso datę, euulgentur.

Ieiunantib. pridie solennitatis, indulgentia cōcessa annorum cētū.

Præsentibus in vesperis primis, Indulgentia annorum etiam cētum.

Ijs, qui in solennitate Missę solennis sacro intererunt, indulgentia annorum totidem.

Qui in matutino aderunt, ijs indulgentia annorum totidem.

Qui in secundis vesperis intererunt, ijs quoque data indulgentia totidem annorum.

Qui Primæ, Tertię, Sextæ, Nonę, Completorij officijs aderunt, indulgentia ijs datur quadraginta annorum pro singulis horarum officijs.

Qui intra octauam, vespertino, matutinoq; officio, & Missę solennis sacro aderunt, indulgentia item datur annorum centum.

8 Quod in multis huius Prouinciæ locis religiosæ consuetudinis est; retinere, aut, sicubi non est, introducere Episcopi studeant, ut omnes, tum mares, tum fœminæ sacro solennitatis sanctissimi Corporis Domini, religiosoque die eam processionis celebritatem non è fenestris, neque omninò è superiori loco inspiciant; sed eam prosequantur, omni piæ, religiosęque venerationis studio.

4. vt suprà, de processionis.

De Vasis, instrumentisq; ad sanctissimum Sacramentum in processionibus deferendum necessarijs, cum eorundem formulis.

SVMMARIVM.

1 *Tabernaculum paruulum; vnum in parochiali, in Cathedrali verò & collegiata duo.*

2 *Eiusdem tabernaculi forma ex decreto Prouinciali, & Instructibili.*

3 *Velum vnum in Cathedrali, & Collegiata tantum, & quale.*

4 *Vmbellę duæ, tam in Cathedrali, & collegiata, quàm parochiali ecclesia, & quales. De vasis, ad sacram Eucharistiam ęgrotis afferendam, num. 4.*

5 *Candelabra, cercoferrariave duo, cum luminibus. De Processio. numero 9.*

Inst. sup. ecc. Basil. Cathe. & colle. ecc. lib. 2. De supell. quæ ad cultum, &c. Ibid. De supel. eccl. par.

1 T*ABERNACVLA paruula duo: alterum altius, atque ornatius, alterum minori, & altitudine, & ornatu. Amboque ad usum exponendæ in altari sacrę Eucharistiæ, & in processionibus ferendę, in Cathedrali, collegiataque Ecclesia.*

Tabernaculum paruum ad sacrę Eucharistię, in altari exponendæ usum, & in processionibus ferendæ in parochiali.

4. quæ ad sanctiss. Eucha. Sacr. pert.

2 Tabernaculum autem, quod agendis processionibus, uel exponendę sacrę hostię usui est, pellucido uitro, uel christallo undique circundatum sit: lunulamque forma instructionibus suppellectilis Ecclesiasticæ præscripta, huiusmodi habeat, ut aperiri commodè possit, & fragmenta colligi, si quę fortè ibi relicta sunt. Ipsa autem lunula saltem cum supposito paruulo scuto, ex argento constet.

Instr. de for. supel. lib. 2. De Tabern. paruulo sanctiss. Euch.

Tabernaculum paruulum sanctiss. Eucharistiæ, sit ex auro, aut argento puro picto, eoque certis locis inaurato aut saltem ex auricalcho conflari debet, quod auri puri specie bene integatur.

Forma rotunda sit, & altitudine cubitali, aut maiori, minorive, pro tabernaculi magni ratione: amplitudine, quæ hostiam amplam commodè capiat.

Distingui debet certis spatijs, intra columellas interiectis: quæ columellæ ornatè fabrefactæ, non impares, ne sacræ hostiæ prospectum à latere impari impediant: sed pares, nempè quattuor, aut sex, aut octo esse possunt: quæ si octo, binæ collocentur.

A summa parte columellarum existere debet ornatus è Zophoro Coryntho, quod opus fregio vocant, & coronicibus constans: ita ut in eo tabernaculi fastigium semisphærale, aut pyramidali nitatur, adiunctis in ima parte fastigij duabus fibulis, siue uncis, quibus fastigium cum Zophoro connectatur, affixa in summo paruula cruce quadrata, aut imagine Christi Domini crucifixi, uel resurgentis.

Pes, quo tabernaculũ huiusmodi sustentatur, in orbẽ latiusculè ductus, forma sexangula, uel octangula sit, quo firmius, & decentius hæreat. Nodus in medio decorè, rectèq; ornatus, nihil uel minimum eminens habeat,

quo

quo dum capitur, incōmodè capiatur, aut digiti quicquā lædantur. A parte inferiori tabernaculi, lamina orbicularis omninò argentea, atque inaurata, pro illius magnitudine esse debet: quæ sensim à lateribus, indeque circum in labijs eminens, fundum constituat, atque eiusmodi, vt, cum vsu venerit, amoueri queat.

In cuius laminæ, fundiue superiori parte, media affigi debet parua lunula aurea, vel saltem argentea inaurata, duplex: quæ, breui, tenuique sustulcimento sustentata, à fundo paululum extet; tantulo præterea spacio diuisa, quantulum sacræ hostiæ crassitudo capit: eo item fabrili opere confecta, vt una altera in sustentaculo firmiter, aptèque inserta, aliquando disiungi possit: quò accuratius, si quæ fragmenta hostię sacræ in paruulo illius medio spacio remanserint, colligatur.

A parte autem inferiori lamina hac paruulo, tenuiq; tubo transuersali constet, per quem spinula argentea ducta, eam laminam firmiter cum tabernaculo planè connectat.

Tabernaculo ita construcło, vas forma orbiculari, illius magnitudini aptè conueniens, à summa parte clausum, & solidum, ab ima uerò apertum è chrystallo, aut è uitro pellucido pretiosiori apparari debet: quòd intra ipsas tabernaculi columellas inseratur: unde sacræ hostiæ prospectus, esse possit.

3 *Velum unum, idque insignius ad sanctissimam Eucharistiam in processionibus solennioribus ferendam, in cathedrali, collegiataque Ecclesia paretur.*

Vela maiora ad sanctiss. Eucharistiæ deferendæ usum, auro pariter, aut argento intexta, aut si quis uelit, etiam aurea aut argentea, lata sint, vt ueli tela, longa cubitis sex.

4 *Vmbella una pretiosior, in solemnioribus processionib. adhibēda, eaq; tam in Cathedrali, & collegiata, quàm parochiali ecclesia præparetur.*

Inst. supp. eccle. Basil. Cathe. & collie. eccle. lib. 2. De sup. quę ad cultū, &c. Inst. for. sup l. 2. De velis Pixid. in fi. Inst. sup. ecc. Cath. colle. & paro. eccl. li. 2. de supel. quæ ad cultum, &c.

De oratione quadraginta horarum, & sanctissimi Sacramenti asseruatione, feria v. in Cœna Domini.

SVMMARIVM.

1. *Oratio quadraginta horarum instituta, retinenda. 3.*
2. *Ea in ecclesia, & qua. 3. Quoque modo habenda. 2.*
4. *Sanctissimum Sacramentum ubi collocandum. 2. Et quo ornatu. 2. 4.*
5. *Quot luminaribus.*
   Quibusq; clericis, qua ratione, & cum quibus alijs. 7.
6. *Orationis huius initio, uesperi pridie expositionis, maneq; eiusdem diei signum campanis dandum.*

8 *Clericis congregatis processio agenda.*
9 *Eo exposito, quot clerici assistant, quoque habitu.*
10 *Tabulæ precum, ad altaris cancellos affigendæ.*
11 *Sermo, frequenti populo, habendus.*
12 *Orationes eiusdem curatores, qui deligendi; quod illorum munus.*
13 *Sumptus ad ornatum orationis, ex eleemosyna faciendus.*
14 *Orationis eiusdem tempore, vas non exponendum.*
15 *Horis quadraginta continenter.*
16 *Populus oraturus in classes partiendus.*
17 *Fœminæ à viris separatæ orent.*
18 *Noctu, qui ad eam non conueniant.*
19 *Orantibus noctu deficientibus, quid faciendum.*
20 *Cùm oratio noctu celebratur ostia clausa retinenda.*
21 *In monialium ecclesiis noctu, nemo ad orandum intromittendus.*
22 *Sanctissimum Sacramentum reponendum, illo mane deprompto.*
23 *Horarum quadraginta tempore transacto diutius non exponendum, citra Episcopi licentiam.*
24 *Absoluta oratione in vna Ecclesia, si in alia sit inchoanda, quid agēdū.*
25 *Præscripta ratio in exponenda ordinaria hac oratione, seruanda etiā in extraordinaria.*
26 *Extra hunc ordinem in vlla ecclesia non constituenda, sine Episcopi concessu.*
27 *In Cathedrali ecclesia oratio ipsa, pluribus luminibus, maiori cleri frequentia, & populi concursu celebranda; classium vt suprà distinctione facta.*
Orationi huic quadraginta horarum ordinariæ, aut extraordinariæ vacantibus, indulgentia concessa: eaque sæpè publicanda. De Indulgentijs. 13.
28 *Vbi sanctissimum Sacramentum feria quinta in Cœna Domini recondendum est, sacerdos excubet.*

Primū, quæ pert. ad Sacr. sanct. Euch.

1 VT oratio, quam vocant, quadraginta horarum, coram sanctiss. Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate, & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur, decernimus.

2 Vt Sacramentū in altari, decenter ornato, collocetur: quo tpe, vel Litaniæ cantentur, uel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur, neq; tamen extrà ambitum templi sacra Eucharistia deferatur, nisi secus videatur Episcopo.

4. quæ ad sanct. ss. Euchar. Sacram. pert.

3 Oratio quadraginta horarum, religiosè instituta, vt perpetuò sanctis-

sanctissimè, cum salutarique animarum fructu retineatur, hæc etiam præter cætera, eo de genere alias sancita, constituimus, & decernimus.

3 Primò in ijs solùm Ecclesijs siue sæcularibus, siue regularibus, fiat celebreturve; in quibus sanctissimum Sacramentum adseruatur: nec verò in ijs omnibus; sed in illis tantummodo, quas Episcopus statuerit.

4 Fiat autem in conspectu sanctissimi Sacramenti: quod è tabernaculo repositum, in maiori, aliove, si Episcopus ita censuerit, altari propalam collocetur. Quod, vt cum dignitate, decorè, religiosèque agatur, altaris, vel capellæ, vbi exponetur, collocabiturve, ornatus decens sit.

5 Cerei prętereà in altari accensi, ad summum decem, minimum verò sex decenti crassitudine, ac longitudine colluceant: lampades itē ne plures, quàm duodecim, aut tredecim, nec verò pauciores, quàm tres. licebit tamen Episcopo ob causam permittere, vt maior luminum numerus aliquando adhibeatur.

6 Orationis initio, cùm sanctissimum Sacramētum palā proponendum est, primùm datis solenniter de more pridie illius diei, vesperi, & iterū eo die paulò ante cāpanarum signis, præsens adsit, cùm sacerdos, plu uiali indutus, qui illud religiosè proponat: tùm illius ecclesiæ, ubi oratio futura est, aut totius parochiæ, si ecclesia parochialis est, clerus superpelliceo vestitus, qui in hac functione illum adiuuet.

7 Si verò, qui conuenerint, clerici, vel parochiæ, vel ecclesię paucio res sunt, quàm sex; alij aliunde euocentur, vt ne eo numero pauciores adsint; hique cum luminibus accensis, tum homines itidem, parochiæ, in cuius ecclesia, finibusve oratio exponitur, pręsertim sanctissimi Sacramenti sodalitati adscripti.

8 Processio in exponendo sanctissimo Sacramento per ecclesiam agatur litanijs, statisque antiphonis, precibus, & orationibus, tum cereis accensis: itidemque in eo reponendo seruetur.

9 Dum illud in altari propositum est, interdiù clerici duo superpelliceo induti, capite aperto, ad altare semper assistant: quorum alter diaconus, saltem sit; noctu verò saltem vnus, isque in sacro ordine constitutus.

10 Ad altaris vero capellęve, ubi proposito sanctissimo Sacramento oratio fit, cancellos affixę sint tabulę precum, & orationum, quę pro temporum, calamitatumque ratione orantium vsui ex sanctę Matris, Ecclesię instituto accommodatę, eæque litteris grandiusculis exscriptæ, loco perpetuò sint.

11 Ad excitandam prætereà populi, in stata hac oratione uersantis

pietatem, hoc curetur, vt aliquando, quo præsertim tempore, quâve hora frequens est fidelium ad eam concursus, sermo, is breuis, ad piç meditationis studium inflammandum appositè habeatur.

12 Vt autem ad huius Constitutionis præscriptum omnia, quæ ad huius statæ orationis vsum, sanctè retinendum pertinent, decorè, rectè, ordineque agantur: vnicuique vrbis regioni ab Episcopo aliquot uiri graues, pietatis, spiritualisque vitæ amantes, & in ijs saltem vnus ecclesiastici ordinis, qui alijs præsit, constituantur: qui in sua quique regione orationis huius curam gerant, quo tempore illa celebratur. Eorum, præter cætera, munus erit, cùm videre, vt ad huius sanctionis præscriptam normam illa fiat, celebreturve; tùm quibus in Ecclesijs proximè ea futura est, illarum ministris ipsam significare, ac prçnunciare.

13 Porrò ad ornatum, atque apparatum huius orationis celebrandæ, ne quid ob sumptus necessarios desit; à parochiæ incolis parocho, in cuius ecclesia illa fiet, adhibitis simul aliquot parochialis viciniæ viris, Episcopo probatis, eleemosynam eo nomine quæritare, & colligere liceat. Quç eleemosyna, si quç vnquam ex impensis illis reliqua erit, Episcopi arbitrio in vsum, & ornatum, qui ad cultum spectet, sanctissimi Sacramenti, erogetur in illa ecclesia, vel in alia, vbi magis necessaria sit.

14 Nec verò, hoc vel alio prætextu, illo orationis tempore ad eleemosynam excipiendam, colligendamve pelues, aut uasa eiusmodi patula exponantur; sed Episcopi permissu, concessuve capsulas proponi liceat.

15 Orationis huius curatores videãt, vt per quadraginta ipsas horas continenter fiat: ac ne ad momentum quidem temporis, nec diu, nec noctu intermittatur.

16 Cui rei, quò cautius prospiciant; supputata parochialis viciniç incolarum, tum marium, tum fœminarum ratione, illisque in certas ob eam curam classes congruenter distinctis, & dispositis horas statæ orationis pro supputatione inita, & populi partitione facta; ita separatim ordineque assignent, vt sua hora classes singulç ad orandum conueniant, & intermissionis nullum spatium relinquatur.

17 Hoc orationis tempore, in ecclesia, vbi illa celebratur, fœminæ à maribus separatæ, tabulato ad instructionum præscriptum interiecto, aut alio intersepto adhibito, orent.

3. vt suprà. Interdiù autem mares, quantum fieri potest, separatim à fœminis orent.

Ibidem. 18 Nemini autem eo, præter orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Ne

Ne noctu fœminis orandi stata hora, aditusve in ecclesia detur. 4. vt suprà cū sequ.

19 Quòd si noctu orantes deerunt, sanctissimum Sacramentum in tabernaculo reponatur.

Quòd si fortè ex hac, vel alia causa Episcopi iussu aliquando noctu intermitti contigerit; interdiù compenseturt continenti orandi spacio.

20 Cùm oratio noctu celebratur; ne propterea ecclesię ostia pateant, sed clausa, pulsantibus, & ad orandum conuenientibus, etiam singulis, aperiantur.

21 In ecclesijs monialium, cùm oratio hæc celebratur, nemo prorsus noctu in illam ad orandum intromittatur.

22 Verùm ibi sanctissimum Sacramentum per noctem in tabernaculo maiori repositum, moniales solum ab interiori ecclesia ad orantes, nocturno eo tempore per statas horas in oratione perseuerent; summo verò mane iterum è tabernaculo illud depromatur.

23 Præfinito illo quadraginta horarum tempore, nec verò diutiùs, in ecclesia, vbi concessum est, oratio hæc celebretur. Id verò temporis protogari ne liceat, nisi Episcopi concessu.

Tamen cum noctu terminari contigerit, ad lucem produci eiusdem iussu licebit, si quando huius orationis initium, & finem noctu fieri, minus decenter ille animaduerterit.

24 Per horam, antequàm in vna ecclesia oratio hæc terminetur, in altera, vbi proximè futura est, de more ritè inchoetur.

25 Quæcumque de loco, ecclesiave, in qua exponenda sit sacra Eucharistia pro oratione quadraginta horarum, hac constitutione suprà pręscripta sunt, aut de alijs ad cultum, & venerationem sanctissimi Sacramenti, aut ad altaris, capellæve, vbi illud palàm proponetur, apparatum, atque ornatum pertinentibus, ea cum in ordinario orationis huius instituto, & usu, tum etiam, si quando extraordinariè idem adhiberi petitum, aut concessum erit, inuiolatè, accuratèq; seruentur.

26 Oratio, quę quadraginta horarum dicitur, ne vlla in ecclesia extrà ordinem constituatur, sine Episcopi concessu. Isque eam ita sanctè geri curet, vt pij illius instituti ratio exigit. 2. ti. 2. dec. 16.

27 In ecclesia Cathedrali, quoties oratio quadraginta horarum, uel inchoatur, uel peracto in aliis ecclesijs illius cursu, in eadem iteratur, aliave ratione exponitur, indiciturve; omnis ratio suadet, vt splendidiori luminum apparatu, & maiori cleri frequentia, maioriq; populi cōcursu habeatur, atque celebretur. Quare illius orationis initio, quod in ea ecclesia fit, rursus in eiusdem fine, vt epo videbitur, cū illius Ecclesiæ clerus, populusq; si qhem pro parochię rōne peculiarem hēt; tam etiam vniuersus vrbis clerus, tam sęcularis, quàm regularis, quę suppli 4. vt suprà.

cationibus publicis interesse solet, ac sodalitates omnes; & cunctus prętereà populus, suis parochialibus sanctorum insignibus distinctis, in illam matricem ecclesiam generatim, vniuersèque ad orationis celebritatem conueniat.

Sigillatim uerò pro uniuscuiusque parochię, uiciniæve, in classes distinctæ, ratione, quam Episcopus certam statuerit, inieritve idem tum clerus sęcularis, ac regularis, tum populus statis horis, sibi ordine specia tim attributis, ad eam Basilicam concurrat, more solęnnium processionum, cruce .s. prelata, & precum, añarum, psalmorumq; pio, ac religioso cantu; indeq; quo ordine processerit, eodem piè, deuoteque redeat.

6 quæ ad diu. o.f. pert.

28 Feria quinta Cœnæ Dñi, quò religiosius colatur, & custodiatur locus, in quo sanctiss. Christi Domini corpus recondi solęne est: Episcopus diligenter curet, ut & in Basilica Cathedrali, & in Ecclesijs, tam collegiatis quàm parochialibus semper unus saltem Sacerdos, aut sacris initiatus, eo sacro loco, tanquam in statione collocatus, excubet, atque euigilet in assidua precatione, sanctaque meditatione.

De Vasis, & instrumentis exponendę sacræ Eucharistiæ vsui, pro oratione quadraginta horarum, necessarijs cum eorundem formulis.

S V M M A R I V M.

1 *Tabernaculum paruum, & cuius formæ. De vasis, &c. ad sanctissimum Sacram. in process. deferen. num. 1.*
Vela, & qualia. De custodia sanctiss. Euch. num. 10.

Instr. supp. eccle. Cathe. colleg. & paroc. eccl li. 2. De supelle. q ad cultũ. &c.

1 TABERNACVLVM unum in parochiali ecclesia, ad exponendam in altari sacram Eucharistiam; & in processionibus deferendam, in cathedrali uerò, & collegiata ecclesia duo sint, ad eundemmet usum.

Quæ pertinent ad Sacramenti pœnitentię administrationem.

S V M M A R I V M.

1 *Confessio peccatorum semel saltem in anno parocho facienda.*
Non tamen vsque ad hebdomadam Sanctam differenda. 13.
Confessi in Pascha referendi in librum. De Confessario, nu. 7.
Qui eo tempore non communicarint, ecclesiæ ingressu interdicendi. De Sanctæ Euchar. in eccl. administr. num. 8.
2 *Quod interdictum, vt relaxandum.*

Con-

1. q̄ ad pt. ad sacram. post administr. c. omnis vtr. sexus de pœnit. & rem. c. cū infirmus, eo. 3. de iis, quæ ad pœn. sacr. per.

1 INnocentij Tertii constitutionem, in generali Cōcilio æditam, qua sancitum est, ut fideles, saltem semel in anno, proprio parocho peccata sua confiteantur, inuiolatè omnes seruent.

2 Si quibus Ecclesiæ ingressu, Christianaq; sepultura publicè interdictū est, qm̄ confessi, ut est sanctæ matris Ecclesiæ præceptum sacræ Paschę tempore corpus Dñi nō sumpserint, eorum interdicti vinculum non relaxetur; nisi primum cauerint, se tempore eis a parocho præscribendo, & de peccatis confessuros, & sacram Eucharistiam sumpturos esse, & in posterum sanctæ Ecclesiæ præceptis; & huic præcipuè obedientes fore, quod est de confessione, & de communione Paschæ tempore sumenda. Parochus deinde populo significet illos ipsos, quos iam interdicti vinculo irretito denunciarat; eodem solutos.

Ibidem.

3 Qui ad confessarium, etiam regularem, in aliena diœcesi commorantem, dedita opera se conferens, peccata sua sit confessus, nisi confessarius ille, & ab Episcopo loci, & à confitentis ordinario ad confessiones audiendas probatus erit, ei, tanquam in confesso, parochus Eucharistiæ Sacramentum nè præbeat: illius præthereà ordinarius, cuius confessionem ille sacerdos confessarius non probatus audierit, nè eum patiatur in sua diœcesi confessiones per biennium audire, neque itidem concionari.

4 Quod decretū Quadragesimę initio a parocho promulgetur quibus locis Episcopo videbitur.

1. vt suprà.

5 Salutarem eiusdem Innocentii Constitutionem, eo item Concilio latam, nos ad vsum reuocantes, pręcipimus, ut medici ad ęgros, in lecto iacentes, adducti, antequam illorum curam suscipiant, eos planè moneant, ut idoneo confessori de eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui spatio ad summum pręstiterint, eorum curationi defuturos.

6 Parochum etiam curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius parochia morbo affectus teneatur, qui pro sui officii munere statim ęgrum, conuenire, & cum eo agere debet, ut per hoc Sacramentum Deo reconcilietur.

7 Iubemus autem medicos, excommunicationis pœna iis proposita, quam iure ipso subeant, si secus fecerint, transacto quattriduo ab illorum curatione omninò abstinere, nisi certo cognouerint, eos postquā in eam febrim, morbumuē inciderunt, confessos esse, aut Episcopo, eiuè, cui Episcopus eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa videatur.

8 Hortamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat,

vt

vt nullam occasionem omittant inculcandi eis, quę ad animę salutem pertineant.

9 Quod Summus Pontifex Pius V. propositis excommunicationis, alijsque pœnis iussit, medicos ab ęgrotantis curatione post triduum abstinere, nisi eo tridui spatio, de peccatis suis confessus ille sit, id Episcopus curet quàm diligentissimę obseruari. Rationemq; pręterea aliquam statuat, qua medicis ipsis facilius exploratum esse possit, ęgrũ peccata sua verè confessum esse.

2. tit. l. decr. 17. De cõst. n. 8.

10 Grauissima illa a Pio V. Summo Pontifice de Medicis edita constitutio, quotannis semel saltem, de more promulgetur, si id opus esse Episcopus censuerit.

3. de iis, quę ad pœn. sacr. pert.

11 Medici quicumque, uel in vrbe, vel in diœcesi sunt, duorum mẽsium spatio per singulos Episcopos, si id ante non pręstiterint, iureiurãdo obstringantur, quo spondeant, se, quod Pij V. Pontif. Max. sanctione, de medicis edita, pręscriptum est, integrè, inuiolatèq. seruaturos esse. Qui id iusiurandum pręstiterint, nè excommunicationis pœna, Concilio prouinciali primo Decreta; sed iis tantum pœnis illa Pontificia Cõstitutione sancitis, irretiri teneantur, si contrafecerint.

4. quæ pert. ad sac. pœn.

12 Nec verò confessarius sacerdos, confitendi tempus ęgrotãti prorogat, nisi primum re cum Episcopo, eoue, cui ille id curę dederit, communicata, prorogationis facultatem, scripto exaratam, ab illo impetrarit.

13 Parochi sępè cohortentur, & moneant fideles, nè confessionem, quę Paschę tempore fieri debet, vsque ad sanctam hebdomadã differant.

1. ut supra.

14 Caueant Curati, nè ijs temporibus, quibus confessiones frequentiores esse solent, pręcipuè per octo dies ante Natalem Domini, & à Dominica Passionis vsque ad Resurrectionis octauam, etiam alio ad funera, & alia sacra officia uocati illud audiendę confessionis munus in sua Ecclesia, sine causa necessaria, pręter mittant, aut ullo modo differant.

15 Ad sacramentum pœnitentiæ, quo a peccatis liberamur, nemo sine debita pręparatione accedat, ut in spiritu humilitatis, & amaritudine animę suę, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua enunciare possit: cuius tamen diligentia adiuuandus erit, vbi aliqua in parte deficere videbitur.

In pœnitentię sacramento magna humilitas summè necessaria est. Itaque pœnitentes, cum ad confessarium, qui Christi Domini locum in eo ministerio tenet, accedunt, intimo animi dolore, omnique humilitate, non subiectis puluinaribus, si necessitas aliud non postulat, ii se ad illius pedes proiiciant, ac prosternant, id quod ab Apostolicis vsq;

5. quæ ad pœnit. sac. pert.

posi-

positum est,ut se reos agnoscant,atque profiteantur mortis æternæ.

Dum confitentur,sint manibus iunctis,digitis paulululum erectis, oculis demissis.

§. quæ ad pœnit.sacr.pert.

17 Vt ad sanctum pœnitentiæ Sacramentum fideles sollicitè,diligenterque accedant; at parochus præstet, ut in hebdomada, quæ quadragesimam proximè præcedit,ad patrum familias ędes, quæ intra parochiæ suæ fines sunt,sigillatim eat, ac uideat accurratè, qui obligatione huius Sacramenti suscipiendi, & Sacræ Eucharistiæ Paschæ tempore sumendæ deuincti sint,eorumque nomina rectè describat: ac singulos pręterea,eosque præsertim,qui per rarò confitentur,moneat,ut nè cōfessionem differant in postremos illos quadragesimę dies, quibus sacerdotes,vel ob mysteriorum celebritatem,assidua diuinorum occupatione ab audiendis confessionibus impediuntur, vel frequenti, tunc concursu fidelium defatigati,ita in eo ipso munere pręstando ferè opprimuntur,vt tantum, tamque salutare ministerium in frequētissima multitudine uix rectè illis pręstare queāt.Proinde Quadragesimę hebdomadas, pro populi sibi commissi ratione, sic partiri curet, vt alias illi viciniæ,familięve,aut partim viris,adolescentibus, & pueris, partim mulieribus,virginibus,puellisue prętituat, quibus ad confitēdum distinctè,atque in tempore accedant.

§. quæ ad pœnit.sacr.pert.

18 Salutariter ex doctrina Spiritus sancti cautum est, Christi fideles de peccatis confiteri debere,quotiescunque rem,actionemuè aliquam aggrediātur, in qua pręsens mortis periculum pertimescendum sit. Quamobrem parochus curet,atque efficiat, vt, pręter id, quod Pij V. Constit.Decretoque prouinciali de ęgrotante sancitum est, si quis etiam parochialis eò profecturus est,vbi sit, aut pestis, aut hęresis, vbi nullam confessarii copiam habere possit,aut ad bellum iturus sit, pugnam initurus, aut iter infestum, nauigationemque periculosam facturus,ante quam vię,nauigationiuè se committat,peccata confiteatur.

19 Idem officium pręstet de mulieribus proximè pariturus.

20 Id prętereà cohortetur,ut quis nauigationem, iter longum, negociumuè periculosum suscepturus,religiosè etiam sumat sacrosanctę Eucharistię Sacramentum: & mulieri item proximè paritura frequentius.

Moneat quoque; sępenumero, cohorteturque, vt quoties quis rem arduam,& difficilem,etiam,in qua nullum mortis periculum extimescendum sit,aggreditur,primò confessus itidem faciat, ut tanto Sacramento corroboratus spe erectiori fiat rei benè gerendę.

21 Cum autem, vel ab itineris,uel à nauigationis, vel à belli alteriusuè rei periculo,aut a negocii,vtcumque successit,cura difficili, benè iuuante Deo,liber erit;hoc cum hortetur item, ut quamprimum piè confes-

sessus, Deo gratias agat huius sacramenti sumptione, in qua pręcipua quędam ratio inest, qua Deo pro immensis in nos collatis beneficiis aliquam gratiam referamus.

22 Iidem, quemadmodum a sancta Tridentina Synodo iussum est, publicè peccantibus, publicam pœnitentiam imponant, neque illud publicè pœnitentię genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta aliã commutare audeant.

1. vt supra. Sess. 24. ca 8. de refor.

23 Studeat Episcopus ad sacrorum Canonum, & Tridentini Concilii pręscriptum, pro publicorum delictorum grauitatis ratione, & publicam, & solennem pœnitentiam in vsum reuocare.

Quos verò ita solenniter pœnitere oportet, mense ante Quadragesimę initium ad se per parochos deferri curet, ut primum ineunte Quadragesima illi pœnitentia affici, tum die Cœnę Domini Ecclesiæ reconciliari possint, stato solenni ritu,

3. de iis, quæ ad pœn. sacr. per. c. pœnitẽtes, c. in capite cum seq. dist. 50. Sess. 24. c. 8.

Quod in Concilio prouinciali tertio de pœnitentia, & publica, & & solenni, sacrorum canonum iure, & œcumenicę Synodi Tridentinę authoritate sancitum est, id ad vsum inducatur, vel reuocetur, atq; adeò ita ritè, rectèque pręstetur prout instructionibus, quę ad communem totius prouincię vsum iussu nostro edentur, ex canonum fontib. sanctorum hominum disciplina, Ecclesiasticisque institutis pręscriptum erit.

5. vt supra.

24 Episcopi cura pręter cæteras illa etiam pręcipua esse debet, vt quantum in se est, fideles peccatorum laqueis implicitos à turpissimã peccandi occasione sollicitudinis Episcopalis studio, atque officio reuocet, animarumque vulneribus remedia opportuna adhibeat. Ineunte igitur in primis Quadragesima, quam diligentissimè inuestigabit, si qui, uel in vrbe, vel in diœcesi sunt, qui opera carnis sectantes turpiter uiuant: si qui item odia, & inimicitias exerceant, si qui alii denique, qui in aliqua peccandi consuetudine, vsuque iactant. Si quos porrò huiusmodi ille compererit, omni ratione, atque officio illos ad id inducat, ut à uia, quę ducit ad interitum, sine mora se abducentes, iter salutis omninò, uerèq. suscipiant.

5. quæ ad pœnit. sacr. pt.

Quamobrem eos ipsos, ut pro facti ratione magis expedire iudicabit, vel priuatim ad se accersat, atque adeò instet, quemadmodum ait Apostolus, opportunè, importunè arguat, obsecret, increpet, cum omni patientia; uel seueriori quoque disciplina in eos agat omni iure, omnique officio ad sacrorum canonum, sanctionumq; pontificiarum pręscriptũ. Nec verò antequam ipse perspexerit, illos, ab ea malè agẽdi uia recessisse, peccãdique ocasioonẽ, ac publicas offensiones ꝑcidisse pmitat; ẽt si qui testimoniũ confessarii offerãt, nè in Paschali quidem celebritate Sacram Communionem eis ministrari; quinimò illam tamdiu

differri

differri iubeat, quoad eorum ueram vitę emendationem Episcopus cognouerit, immo uerò contra eos, qui quoniam, salutaria monita spernētes, in offendiculis perseuerant, neque flagitiosam vitam deserunt, à sā-ctissimę Eucharistię sumptione reiiciuntur, agat Episcopus, agive iubeat, ut in Concilio Prouinciali secundo agi contra illos sancitum est, qui Paschę tempore Eucharistię Sacramentum non sumpserint, si verò in contumacia perseuerauerint, in eos preterea seuerius pro ut iuris est, animaduertat.

Quæ in hoc titulo desiderantur, videantur in titulo de Pœnitentiario. De confessario, & de obseruandis a Christi fidelibus in Aduentu, &c.

De Pœnitentiario, eiusque examine.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarius in omnibus Cathedralibus Ecclesiis instituendus.*
2 *Episcopi, & qualis id negligens cui rationem reddituri.*
Quando is distributionum particeps sit, vel non. De distribut. 32.
Pœnitentiali præbenda vacante, à quo proponenda. De edicto proponendo in examine præficiendo Ecclesiæ parochiali, num. 5.
Quæ conditiones in pœnitentiarij electione spectandæ. Ibid.

1. quæ pert. ad sacr. pœn. adm. Trid. sess. 24. c. 8. de Ref.

1 Episcopi in suis Cathedralibus Ecclesiis, Tridētini Concilii authoritate, pœnitentiarium intra tres menses instituant, cū vnione prębēdę, quæ primo quoque tempore vacauerit.
2 Negligentes proxima prouinciali Synodo prętermissi officij rationem reddent.

De Confessario.

SVMMARIVM.

1 *Confessarij munus qui agant, quique non. 2.*
3 *Ii Episcopi iudicio probandi in sua diœcesi, nō alterius prælati etiam regularis.*
Quales deligendi, vbi regulares iurisdictionem habent. 6.
Regularib. approbandis, quid attendendum. 4.
Sine approbatione, confessiones audientes, ex communicati. 2.
7 *Amonendi si malè se gerant.*

Insti-

Con-

Confessarij moneant, quam graue sit abuti sacra scriptura. De abus. sac. script. num. 2.

Antequam confessiones audiant, quid sibi recitari faciant a pœnitentibus. De fid. init. a par. trad. n. 8.

Si ignorantes repererint, quid faciant. Ibid. & num. 9.

Ad confessiones audiendas examinati, in librum a Cancellario notandi, probati improbatiuè sint. De Cancell. num. 30.

De confessoribus Monialium recurratur ad tit. de concionatoribus, confessoribus, &c. Monialium.

1 QVi parochialem Ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones nè audiant; quemadmodum statuit Tridentina Synodus, nisi.

1. quæ pert. ad sacr. pœn. adminis. ses. 23 18. de ref.

2 Episcopi scripto approbati fuerint: qui contra fecerit, excommunicat. pœnam subeant.

4. quæ pert. ad sac. pœn.

Excommunicationis pœnam, Concilio Prouinciali primo, & Sacerdotibus, sine approbationis facultate, ab Episcopo data, pœnitentię Sacramentum ministrantibus propositum, ipso facto eos, qui contrafecerint, subire decernimus, & declaramus.

3 In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pii, benè morati, docti prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, quę in confessione dicuntur, prouecta etiam ętate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

1. vt supra.

4 Confessionis sacræ audiendę munus sacerdotibus regularibus, quamuis ad illud ob peritiam, scientiamque idoneis, non committatur, nisi a monasterii præfecto testatam letteris fiat, eos vitę disciplina moribusque probatos esse, ac dignos propterea, quibus id muneris imponatur, Quo in testimonii genere ipse uideat, ne quid testificando admittat, quod religiosę conscientię suę fraudi, sed labemue afferat.

4. vt supra.

5 In iis, quę ad sacerdotes, pro Sacrę confessionis ministerio, vel examinandos, vel probandos pertinent, nè pręlatus, etiam regularis, & exemptus, se in aliena diœcesi ullo modo ingerat, sed eam omnem illos examinandi, probandique curam Episcopo diœcesano planè relinquat.

5. quę ad pœnit. sac. pert.

6 Ne in monasteriis quidem, & locis, vbi regulares spiritualem, téporalemque iurisdictionem habent, quisquam Sacerdos etiam regularis, & exemptus confessiones audiat, nisi primum ab Episcopo intrà cuius diœcesis fines, ea monasteria, locauè sunt, ad id probatus fuerit.

5. quæ ad sac. pœn. sac. pt.

Epi-

7 Episcopus à confessionibus audiendis suspendat, aut omninò amoueat confessarios, etiam regulares iam approbatos, quos pro suæ timoratæ conscientię religione uiderit in eo munere non ita sincerè, integrèque, & cum ędificatione se gerere, quemadmodum & tanti ministerii illis commissi sanctitas postulat, & animarum salus deposcit, quę suę fidei concreditę sunt. — *5. ut supra.*

8 Confessariis sacerdotibus prę scriptę è nostris prouincialibus Synodis, instructiones ad prouincię vsum, alięque item, quas eisdem, pro vrbis, diœcesisque suę rationibus, addi Episcopus censuerit, in litteras includantur, quibus, vel probationis testimonium, vel facultas dabitur illius muneris gerendi. — *3. de iis, quæ ad pœn. sacr. pert.*

9 Instructiones ad sacramentorum, & pœnitentię, & sacrę communionis ministrandorum vsum, cultumque pertinentes, à nobis Concilii prouincialis tertii decreto confectas, atque editas, in sua quisque vrbe, diœcesique Episcopus seruari omni diligentia curet. — *4 ut supra.*

10 Sacerdotes, nisi ex causa necessaria, mulieres ante solis ortum, vel post eius occasum, confitentes nè audiant — *1. vt supra.*

Nève in cellis, sed publicè in ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omninò inter confitentem, & confessorem interiecta sit.

Huiusmodi autem sedes in Ecclesiis, ab iis, ad quos pertinet, constituendas Episcopi quam primum curabunt.

Nec sine causa necessaria in priuatis ędibus cuiusquam maris, vel fœminę confessionem audiant.

11 Omnes uerò uideant, nè extra Ecclesiam, oratoriumve confessionem audiant, pręterquā ęgrotantiū, & virorum, nisi ob urgentē causā. — *5. vt supra.*

12 Episcopus, quo decentius, atque adeò religiosius Sacramenti huius administratio fiat, presbyteros confessarios, etiam qui alicuius congregationis clericorum regularium, alteriusue societatis regularis sint, ad audiendę confessionis officium nè admittat, neve illam audire, etiam in suis Ecclesiis, sine superpelliceo, & stola patiatur.

Efficiat, uerò, ut reliqui regulares, tam monachi, quam mendicātes, in hoc ministerio habitum, vestitumque adhibeant, quem ex regulę prę scripto in choro ad diuina officia celebranda adhibent, in his canonici regulares congregationis Lateranensis censeantur, cum ad rochetum, cappam etiam extrinsecus adhibent.

13 Confessarius quicumque, vel sęcularis, vel regularis sit, non stando sed in Sede, tamquam pro tribunali iudex, sedendo, sacram confessionem audiat pœnitentium, quales, quales sint, etiam in Summo aliquo dignitatis gradu constituti itidem faciat, cum absolutionis sententiam pronunciat.

14 Quod in Ecclesia antiqui instituti, veterisque consuetudinis est,

rectè omninò seruet, vt dum absolutionis formulam, præcesque adiūctas profert, supra caput pœnitentis manum dexteram eleuet: id quod etiam cum mysterii significatione fit.

2. vt supra. 15 Caueant confessores; nè ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus cum facultas adsit aliena restituendi, uel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persoluendi, illisque, vt id facerent, superiori confessione præceptum sit, præstare tamen neglexerunt; exceptis ijs, qui periculosè ęgrotant, quos tamen moneant, ut quod debent, quamprimum persoluant.

Et, quia interdum in falsi testis manu est, ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione, ac vita spolientur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit, nisi prius dato damno, quatenus id facere poterit, et uiolatę illius existimationi satisfecerit.

Nè illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de ijs sciat, non indicarit, nisi hoc officium ante persoluerit.

16 Iidem omni adhibita diligentia, conscientiam examinent singulorum, qui fœnerantur, & qui iniquos contractus exercent, neque quemquam in his casibus absoluant nisi debita restitutio, aut satisfactio, ex Canonum præscripto prius intercedat.

17 Confessores Canones pœnitentiales benè nouerint, & de pœnit. quam cuique peccato præscripserunt, confitentes admoneant, ut tanto diligentius à peccatis cauere studeant, quanto in pœnitentiis canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

3. vt supra. 18 Si pœnitentibus pœnitentia præscribenda est aliqua pecuniæ ratione, nè sibi Sacerdotes confessarii eam pecuniam; sed locis pijs attribui curent, ut in officia, operaque pietatis erogetur.

Neque verò huius pecuniæ distribuendæ curam ipsi, vllo planè modo, suscipiant.

19 Neque præterea sibi dari curent, si quid eleemosinæ causa pœnitenti erogandum est in Missæ sacris faciendis.

1. vt supra. 20 Confessores omnes casus, Summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant; nè quid per incuriam sibi facultatis assumant.

Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. 21 Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam resecandam, prohibemus, nè confessores quemquam, illis ijs criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis ab Episcopo permissa sit. Cuius potestati, & eorum sacerdotum quos ipse ei muneri præposuerit, eiusmodi absolutionem in sua cuique diœcesi reseruamus.

Raptores

24 Raptores virginum,
Qui Moniales violarint.
Qui abortum procurarint.
Qui secũdo, vel ꝓpinquiori cognationis gradu incestũ admiserint.
Incendiarios, & qui damni, iniurięve causa vites, vel arbores alienas inciderint.
Ecclesiam polluentes.
Homicidas voluntarios.
Qui parentes percusserint.
Qui locis piis, infantes exposuerint, cum habeant, unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.
Notarios, qui legata ad pias causas facta, non denunciarint, ex nostri decreti præscripto.
Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.
Qui stateras mensuras, monetasve adulterauerint corruperintve. 3. Ibidem.

22 Nè cõfessarii regulares, eorum peccatorum, quorum absolutio Episcopo reseruata est, vinculis irretitos pœnitentes absoluat, quemadmodum a S. Sede Apost. declaratum est, id eis nõ licui quamuis priuilegiorum suorum authoritate. 5. vt supra.

23 Cum pro temporum varietate casuum reseruatione ab Episcopo aliquando mutari expediat, quo planius illos casus, ei reseruatos, cõfessarii sacerdotes perpetuò norint, eos E pus singulis annis, uel i Synodo diœcesana, vel ineunte Ianuario ꝓmulget, ita, ut, quæ illorum casuum promulgatio proximè facta est, vim habeat, quo ad altera fiet.

24 Ab iis verò casibus, proximè promulgatis, si quis confessarius cuiusuis ordinis sine facultate scripta ab Episcopo data, aliquem absolue re attentarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat.

25 Si uero ab uno aliquo speciali casu reseruato, & altero itẽ, aut etiã plurib. absoluẽdi facultas aliquando sigillatim petetur, verbo, ẽt sine scripto, cõcedi poterit, tum aliàs ẽt, quãdo E pus ita faciendũ cẽsuerit.

26 Nè facultatum priuilegiorũve iure, quę cuicũq; ẽt Rosarij, & Cruce signatorũ scholæ, cõfratriæ, collegiove, ẽt laicorũ, quęve collegis, cõfratribusue in eo ascriptis, ante, uel post Conc. Trid. confirmationem, concessa sunt, confessarius, cuiusuis ordinis, ab iis casibus, quos sibi Episcopus in sua diœcesi reseruauerit, pęnitentes sine illius faculta te absoluat. Si contrafecerit suspensionem à diuinis ipso facto incurrat.

27 Quod superiorib. Conc. ex S. Sedis Apost. decreto confessariis Sacerdotib. & Regularib. vetitũ est, nè pęnitẽtẽ, quẽquã ex priuilegiorũ, q̃ ipsis regularib. aut cõfratrib. data sũt ui authoritateq. absoluãt, idẽ iis interdictũ est, etiam Indulgentiarũ litteris, quæ ecclesiis cõcessæ sunt. 5. ut supra.

4.vt supra. 28 Casus restitutionis rerum, quę incertum est, quibus restitui debeant Episcopo deinceps reseruati sint.

3 ut supra. 29 Episcopus id confessarios Sacerdotes interdum admoneat; vt si quando, quauis facultate, authoritate ve eis licebit, pœnitentium vota commutari, nec ea illi commutent, nisi in alia maior pietatis opera, uel Deo gratiora, vel saltem, quæ tantidem valeant.

Qua in re iudicanda rationem habeant, & sumptuum, & laborũ & molestiarum, & omnium denique incommodorum, quę pœnitentes perpessuri erant, si uotum, quod sanctè conceperant, re ipsa pręstitissent.

Ibidem. 30 Nè confessarii sacerdotes, cum sibi facultate, vel ex Iubileo, vel ex aliis Apostolicis litteris concessa, pœnitentium confessiones audire, eosdemque a peccatis etiam grauioribus, quæ admiserant, & à pęnis item, ac censuris, quibus irretiti sunt, absoluere licet, cum eo, qui irregularitatem incurrerit, dispensent, nisi eius rei facultate illis litteris nominatim expressa.

1.ut supra. 31 In foribus Sacristiæ cuiusuis Ecclesię, vbi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina, & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

4.vt supra. Sacerdotum confessariorum, qui probati sint, nomina, in tabella ordine descripta, ad ualuas Sacristię Ecclesiæ, vbi complures illi habitãt, affixa in omnium conspectu sint.

4.vt supra. 32 Vniuscuiusque monasterii regularis pręfectus, bis quotannis, semel scilicet ineunte aduentu, iterum Quadragesimæ initio, confessariorum sacerdotum sui monasterii, probatorum, nomina in folio exscripta, ad Episcopum deferat, ut, cum regulares ex vno in aliud monasterium commigrare frequenter soleant, earumq; ob causam illorum numerus interdum minuatur, aliunde ipse Episcopus, alios in eo munere gerendo idoneos, ac probatos opportunè habere possit.

4.vt supra. 33.34 Episcopus in vrbe, & quo tempore etiam visitationem obit, in frequentioribus diœcesanis locis confessarios Sacerdotes, etiam Regulares, aliquando ad se, tum singulos, tum vniuersos conuocet. Iisque primo, cum cęteras muneris, quod susceperunt, partes, grauiter, accuratèque ostendat; tum pręcipuè moneat quantum, quamque graue, vel ad salutem, vel ad perniciem animarum onus sustineat: proinde demonstret item, & quam benè notos casus ipsi habere debeant, in quibus absoluendi authoritatem nullam habent; & quam studiosè propterea caueant, nè in messe aliena falcè ponant, & quam cautè item in pœnitentium absolutione agant, cum præsertim, vel de restitutione, vel de occasionibus, quibus ad mortalia peccata aditus fit, obiiciendis agitur.

Nè

Nè uerò facile in eodem peccati genere fideles offendat; hoc etiam illos ipsos confessarios admoneat, quam prudentes, quàm cautos, quã diligentes in pœnitentiis salutaribus imponendis eos esse oporteat: tũ prospicere etiam, vt non solum vitia, peccataque fideles fugiãt, sed virtutes, Christianæque uitę officia, opera, & actiones, cum christiani nominis splendore congruentes, suscipiant, ac præstent: maioresque in uia Domini progressus in singulos dies habeãt, proposita vnicuiq; ꝓ eius ingenio, & conditione, ac statu, benè, sanctèque agendi ratione.

Demonstret denique quàm sedulo caueant, ut nè eorum dicta sanctarum cohortationum, paternarumq; obiurgationum plena à factis vllo modo dissentiant: ac nè item, audiendis sacris cõfessionib. vllam, nè minimam quidem, auaritię in primis, suspicionem præbeant.

35 Confessarios oẽs, qui in vrbe sunt, tũ aliqñ per annum, ut in Concilio prouinciali quarto constitutum est, tum præcipuè semel hebdomada prima quadragesimę iterum aduentu ineunte, ad se Episcopus conuacari curet, cum iisque agat, ut eodem Concilio cauetur. 5. ut supra.

36 Confessarius sacerdos, quicumque sit, etiam regularis, nè auditæ sacræ confessionis testimonium scriptum, aut impressum manu sua, suoque sigillo signatum, sibi peccata confessis, dare ommittat, tum in Pascha, ut parochis, tum in ægrotationis tempore, ut medicis, quod debent, eos præstitisse planè constet. 4. vt supra.

37 Confitentium prætereà Paschæ tempore nomina, & cognomina, vt fraudi multiplici occurratur, in librum certum, notato etiam die, & mense referat: quem librum Episcopo petenti, pro debito charitatis studio, non modo non deneget, sed promptè ostendat, atque exhibeat, tradatve. Ibidem.

38 Testimonii verò formula certa ab Episcopo præscribatur: cuius exempla, vbi ars impressoria sit, & vbi opus est, typis impressa, quamplurima vnicuique sacerdoti confessario tradantur.

De Confessionali.

SVMMARIVM.

1 *Confessionale vnũ in ecclesia parochiali, & vbi duo pluraue 4.*
2 *Quot in Cathedrali ecclesia.*
3 *Quot etiam in collegiata.*
5 *Quibus in aliis ecclesiis collocandum.*
6 *Confessionalis forma.*
7 *Pœnitentis scabellum quale.*
8 *Quæ confessionali ipsi affigenda.*

9 *Capsulæ eleemosinariæ prope illud non collocandæ.*
10 *Quo loco confessionalia constituenda.*
11 *Qui præterea locus confessarij, & pœnitentis.*

4. quæ pert. ad sac. pœn.

1 Ecclesia parochialis, eique item annexa, in qua confessiones audiri aliquando solent, confessionale vnum habeat, forma in instructionum libro demonstrata, cōstructum, duo verò, eadem forma, & modo, vbi quingentarum animarū, & amplius cura geritur. Ecclesia autem, quæ plures habet confessarios, totidem confessionalia, quot confessarios, habeat, siue parochialis illa sit, siue collegiata siue Cathedralis.

Instr. Fabr. Ecc. lib. de cō fess. num.

2 *Primo igitur in Ecclesia Cathedrali confessionalia totidem construantur, quot pro Iubilei, Indulgentiarumue celebritate, aut solennitatum ratione, Sacerdotes confessarios constitui adhiberiue opportunum, necessarium uidebitur.*

3 *In singulis item Ecclesiis collegiatis, sæcularibus, regularibusue totidem etiam, quot sanè requiruntur, pro confessariorum sacerdotum ratione, qui in frequētiori populi cōcursu esse, adhiberiuè ibi plerumque solent.*

4 *In vna quaq. præterea parochiali Ecclesia statuantur confessionalia duo, vt viri, quod sæpè, non sine irreuerentia loci sacræque illius actionis, & offensione piorum cernitur, cum mulieribus nè confusè permixti, neue etiam densè inter se compressi sint, cum ad sacram confessionem frequens cōcursus est, sed ita distincti, ut hi in uno, illæ in altero confiteantur, quēadmodum in plerisque huius prouinciæ Ecclesiis certus ijs ipsis, & distinctius est locus, tum præterea, vbi illud non ex prouinciali decreto distingui iussum est, ut unum parocho, alterum confessario alij Sacerdoti vsui sit, si quē ab Episcopo probatum, ille aliquando, eiusdem concessu, in frequenti confitentium multitudine adhibere necesse habeat.*

In qua uerò parochiali Ecclesia plures parochi, portionarij, alijue Sacerdotes etiam coadiutores sunt, qui cōfessionis audiendæ munus exercent: totidem item confessionalia fieri debebunt, quot sanè illi sunt.

Quod uerò de duobus confessionalibus, in unaquaque parochiali Ecclesia statuendis, supra animaduertēdū est; id etiam præstandum erit in singulis Ecclesiis, quæ licet parochiales non sint; tamen ijs ipsis, aut parochiali quouis iure subiectæ, aut annexæ, aut adiunctæ aut intrà earum fines constitutæ sunt, in quibus aut sacerdos quispiam residere, qui idem confessarij munus obeat, aut parochus, quouis iure, uel quauis causa, debeat, soleat ve.

5 *In Ecclesiis item non parochialibus, ubi doctrinæ Christianæ scholæ exercentur, confessionale adhibeatur, unum saltem, uel duo item, si utriusq; sexus;*

sexus, schola Christiana ibi exerceatur: vel demum plura etiam, ubi plures confessarios Sacerdotes, tempore scholæ Christianæ, adhibentur ex decreto prouinciali.

6 *Forma, ad cuius præscriptum confessionale extruendum erit, hæc est, qua seruata, licebit aliqua præterea ornamenta adhibere, utpotè in anteriori parte coronices elaboratas, aliuduè ornati genus decens.*

Inst. Ibid. de forma conf.

Primo ex tabulis sectilibus, vel nuceis, vel certè alterius cuiusuis generis, totum sit, sæptum scilicet ijs, & à latere vtroque, & à tergo, & à parte superiori eisdem intectum: à parte anteriori apertum omninò, neque vllo modo occludatur.

Habeat tamen, præsertim in frequentioribus Ecclesiis ostium ex crate, cancellisue ligneis, inter se vnciarum circiter quattuor spatio distantibus, cum sera, clauique, ut cum confessarius in ea non est, nè ibi cum irreuerentia ministerij, quod ibi agitur, laici, vagique, & sordidi homines sedeant, otioseue dormitent.

Basis huius confessionalis, vbi sacerdotis confessarij, & pœnitentis pedes innixi hærent ab Ecclesiæ pauimento alta extet, vncijs ad summum octo; latè cubitis duobus; longè cubitis circiter quattuor pateat.

Ibid. de basi.

Sedes confessarij in eo sit: quæ a basi alta sit cubito, & vncijs, circiter tribus; lata à dextera, ad sinistram partem, cubito item, & dimidio, à frõte, ad tergum, uno tantum cubito.

Ibid. de sede confessarii.

Totius huius confessionalis structuræ altitudo, a basi vsque ad summũ ducta, cubitis quattuor constet.

Ibid de confessionalis altitudine.

In parte interiori tabulæ intermediæ inter confessarium, & pœnitentẽ, assula item collocetur: in qua ipse confessarius, brachio nixus, hærere possit: eaque instar repaguli sit, ita ut, & deprimi, & rursus, pro libito, extolli queat.

Ibid. de assula in qua cõfes. nitatur.

7 *A parte exteriori, pœnitentis scabellum; ab ima parte latum vncijs quattuordecim, basi innixum, & tabulæ intermediæ hærens, accliniterque ab immo ad summum ascendens, altum à basi extet, cubito, & vncijs viginti. Cuius summitatis tabella leniter accliuis sit: in qua pœnitens manibus supplicibus niti possit, dum in confessione genibus flexis est, eademque lata vncis duodecim; longa cubito vno, & dimidio.*

Ibid. de scabello pœnit.

In una parte habeat hoc scabellum gradum annexum, super quo pœnitens genuaflectat, quod suprà basim emineat vncias octo: latè pateat vncias sexdecim, ea longitudine qua scabellum.

Ibid. de gradu scabelli.

Fenestella in medio tabulæ quæ inter confessarium; & pœnitentem interiecta est, fiat: cuius pars ima emineat supra sedem confessarij, cubitum, & uncias octo: quæ uncijs sexdecim alta, duodecim vero lata sit.

Ibid de fenestella intermedia.

Hæc verò fenestellæ diuisa sit in spatia paria tria, relictis in ipsa duab. columellis, seu paruis fulcimentis eiusdem tabulæ.

Cui fenestellæ à parte pœnitentis, affigatur lamina ferrea, plena foraminum, quæ singula instar ciceris, minuta, paruaque sint.

Fenestellæ præterea, à parte confeßarij, configatur tela tenuis saia, aut multitia, quem buratum dicunt.

Ibid. de imagine crucifixi.

A parte pœnitentis, quæ exterior est, loco suprà fenestellam, crucifixi imago, in carta religiosè expreßa, apponatur.

Ibid. de ijs, quæ affigenda sunt certis confessionalis tabulis.

8 Tabulæ item, inter confessarium, & pœnitentem interiectæ affigatur, ab illius anteriori parte, alia tabula, quæ transuersè pateat cubitũ vnum: ita vt pars paulò maior, ad pœnitentem versus, altera ad confessarium uersus spectet.

In huius tabulæ parte, quæ ad confeßarium spectat, intus fixa collocetur, & imago aliqua Christi Domini, aut beatæ Mariæ Virginis), & sub eatum oratio illa præparatoria, impreßa ad vsum confeßariorum Sacerdotum, cùm ad pœnitentium confessionem audiendam accedunt, tum forma absolutionis.

Alteri etiam tabulæ, quæ à confeßarij altero latere est, neque fenestellã habet, intus affixæ sint litteræ processus in Cœna Domini, prout quotannis à sanctissimo Domino Nostro promulgatæ erunt.

In alia tabula, quæ à tergo est, canonum pœnitentialium tabella collocetur.

Tabulæ suprà fenestellam, à parte scilicet confessarij apponatur tabella casuum, quorum absolutionem sibi Epũs reseruarit: quiq; alio quouis iure, vel eidem, vel summo Romano Pontifici reseruati sint.

4. quæ pert. ad Sacr. pœn.

In confessionali hæc affixa sint, sacra scilicet imago, litteræ processus die Cœnę Dñi, quotannis editæ; tabella casuum, quos sibi Eps reseruarit, forma absolutionis, & orationes præterea præparatoriæ ad sacram confessionem audiendam impressę.

Ibidem.

9 Ne capsulę, loculive, colligendæ eleemosynę causa, siue confessarij vsui, siue ecclesię vtilitati ea sit, ac ne ob pium quidem ullum aliud opus, loco confessionalibus proximo, nedum ipsis confessionalibus, affigantur, apponanturve.

Inst. fab. ibid. De capsulis eleemosinarij, &c.

Nec in eo confessionali capsulæ, loculive ulli omnino colligendæ eleemosynæ causa, struantur quouis prętextu, aut eidem propè affigantur.

Ibid. Confessionalia quo loco ecclesię constituen.

10 A latere Ecclesię, extra capellæ maioris ambitum, loco aperto, patentique confessionalia constituantur, partim à meridionali regione, partim à Septentrionali.

In alijs etiam Ecclesiæ locis, pro ratione amplitudinis, & situs Ecclesię, Episcopi concessu aliquando collocare licebit, vt in capellis quibusdam amplè patentibus, aut in earum aditu, vel limine, ita vt confeßarius intra clatbri septa, pœnitens verò extrà sit; quo fiat, ut clatbris capellæ

pellæ arceantur, qui inordinatè concurrentes ad sacram confessionem, nimisq; propè alium, qui tunc peccata sua confitetur, uel ipsum pœnitentem, vel confessarium facilè interturbant.

11 *Confessionale in Ecclesia, si ab Euangelij, quod in altari maiori recitatur, latere collocabitur; tunc pœnitentis scabellum, & fenestella, à dextera confessarij sit: rursusque ab illius sinistra, cùm à latere Epistolę illud erit: vt & confessarius à parte superiori Ecclesiæ semper sit, & pœnitens aspectu sit ad maius altare, caputue Ecclesiæ versus.*

De confessarij examine.

SVMMARIVM.

Examinatorum officium in confessarijs approbandis, quale.
Quæ ad ordinis Sacramen. pertinet. 46.
1 *Confessarijs, quæ interrogationes faciendæ.*

1 PRÆTER cętera, quæ cum Sacerdotis, & parochi officio, munereve coniuncta sunt, hęc etiam sigillatim, atque exploratiori ratione perquirantur.

5. de examinandi rōne.

De Sacramenti pœnitentię necessitate.
Quare institutum sit hoc Sacramentum, & à quo institutum.
Quę huius Sacramenti materia.
Quę forma.
Qui illius effectus.
Qui minister.
Quę conditiones in eo requirantur.
Quę regulę ad dignoscendum, & distinguendum peccatum mortale à veniali.
Quæ pœnitentiæ partes.
Quæ earum partium ratio.
Quid contritio.
Quę ad veram contritionem sint necessaria.
Quę contritionis fructus & vtilitas.
Qua quisquam ratione se ad contritionem exercere possit.
Quę signa sint verę contritionis.
Perquiratur item, quę confessionis, quę secunda pars pœnitentiæ est, natura sit, atque substantia.

An

An diligenter inquirere sciat, & peccatoris circumstantias, & peccati item.

Quæ mutent speciem peccati, & quę in confessione explicanda sint.

Quæ restitutionem expostulent, quæ radices, causęve restitutionis.

An dubios, suspectosve cõtractus norint, aut saltem de ijs dubitationes, & quęstiones instituere, inireve sciant.

Quibus criminibus annexæ sint censuræ.

An item illarum peritiam, & vim teneant.

An casus, in quibus irregularitatis macula contrahitur.

An saltem in ijs omnibus, & alijs, quę ad verum, perfectumve huius Sacramenti pœnitentiæ ministrum pertinent, sciant dubitare, & nouerint consulere peritos, quomodo agendum sit id, de quo in dubitationem adducunt.

Qui item ritus, & sacræ ceremoniæ confessionis.

Quę conditiones ad confessionem uerè pœnitentis necessariæ.

Qui ordo confitendi, quando quis statim confiteri debeat, quando item confessionem iterare.

De satisfactione, quæ tertia pars pœnitentiæ est, quæratur.

Quæ satisfactionis partes.

Quis satisfactionis finis.

Qui fructus, quæve vtilitates satisfactionis.

Quæ in satisfactione requirantur.

Qualis, & quanta pœnitentia pœnitenti imponi debeat.

An salutares, & conuenientes satisfactiones pro grauitate criminũ, & pœnitentium facultate iniungere sciant.

An item ex Innocentij III. præscripto, more periti medici sciant infundere vinum, & oleum vulneribus sauciati, ac quale debeant pręberre remedium, aut consilium.

An prætereà canones pœnitentiales rectè teneant.

Quæ differentia sit satisfactionum pœnitentiarum, &c.

De absolutione indagetur.

Quæ verborum formula requiratur.

Quæ preces, orationesve prætereà adhibeantur.

Quis ordo seruandus in absoluendo tam à peccatis, quàm ab excõmunicatione, suspensioneve.

De sigillo item confessionis plura quærantur, ac præsertim quę vis, & quanta sigilli.

Quæ sub illud cadunt.

Ex sanctionibus Ecclesiasticis, Tridentino Concilio, Synodis, tum Prouincialibus, tum etiam diœcesanis indagetur, quæ in illis constituta ad pœnitentiæ Sacramentum pertinent, quæque de cleri, & populi disciplina,

ſciplina, & moribus conſtituta ſunt, vt paulò ante in parochorum examine demonſtratum eſt. Sed hactenus de ratione interrogationũ, quæ examinandis confeſſarijs Sacerdotibus adhibentur.

Quæ ad Sacramentum extremæ vnctionis pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Extrema vnctio ægroto adhibenda dum integris eſt ſenſibus.*
2 *Eo nihil intelligente, quando nihilominus adhibenda.*
3 *Quibus infirmis miniſtranda, & quibus non.*
4 *Mulieribus, quæ corporis partes non vngendæ.*
5 *A quo Sacramentum hoc miniſtrandum.*
6 *In eo miniſtrando parochi diligentia.*
7 *Quando vna cum ſanctiſſimo Sacramento vaſculum olei deferen.*
8 *Negligens miniſtrare parochus, grauiter plectendus.*
9 *Exemplum Epiſcopi Malachiæ.*
10 *Aegroti frequenter viſitandi. 23. & ſequentibus.*
11 *Hoc Sacramentum miniſtraturus plures Eccleſiaſticos adhibeat, vel ſaltem clericum.*
12 *Accedens ſtola, & ſuperpelliceo ſit indutus.*
13 *Septem pſalmos in via recitans.*
14 *Vas ſacri olei à laico non deferendum, neque dum vngitur tenendum. 16.*
15 *Vtque illud deferendum, ac delatum vbi collocandum.*
16 *Menſa, quibus rebus inſtructa, paranda.*
17 *Aeger à parocho conſolandus, & hortandus ad cogitationem cæleſtis beatitudinis.*
18 *Precesque Deo à præſentibus pro eo faciendæ.*
19 *Eis quoque explicanda uis, & vtilitates huius Sacramenti.*
20 *Sacramento miniſtrato quod parochi, & domeſticorum officium.*
21 *Per errorem vno oleo pro alio adhibito quid faciendum.*
22 *Si dubitetur, æger viuus ne ſit, an mortuus quibus verbis vtendum.*
23 *Vicarij foranei, vel Præfecti Regionarij erga ægrotos officium.*
24 *Epiſcopi etiam erga eoſdem officium tam per ſe, quàm per alios præſtandum.*
Præſertim verò erga eccleſiaſticos quoſcumque. De vita Epiſ. nu. 62.
25 *Fideles morituri à parocho inducendi ad benedictionem Epiſcopalem petendam.*
Aegris ab Epiſcopo, vel alio eius nomine, viſitatis Indulgentiæ conceſſæ à parocho populo euulgandæ. De Indulgentijs, num. 19.

Vt

26 *Vt cura à parochis erga infirmos adhibita constet, librum ipse parochus habeat, in quo hæc scribantur.*

Episcoporum officium erga Metropolitanum ægrotantem, atq; defunctum. De vita & honest. Episc. nu. 59.

Episcopus ægrotans quid agere debeat cum suo capitulo. Ibidem, numero 60.

Primum, quę pert ad extr. vnct. admin.

1 EXTREMÆ vnctionis Sacramentum, curet parochus, vt ęgroto, dum integris est sensibus, adhibeatur.

3. de ijs, quę pert. ad Sacr. extr. vnct.

2 Quod Concilio primo decretum est, vt, dum æger integris est sensibus, extremæ vnctionis Sacramentum ei ministretur: si tamen, vel curantium negligentia, vel morbi ui, vel repenpentino aliquo casu sensum omnem amiserit, vt nihil planè intelligat; illius decreti sententia, vetitum nõ esse declaramus, quin hoc extremæ vnctionis Sacramentum, ei ministrari liceat; si modo adhuc viuat, & dum vsum rationis haberet, pij animi significationem dederit, vt inde iudicari possit, eum hoc Sacramentum petiturum, si adhuc integra mente esset.

4 quæ pt. ad ext vnct. &c.

3 Parochus extremę vnctionis Sacramentum, sicut his ministrare debet, adultis scilicet, periculosè ęgrotantibus, propeque moribundis, senio confectis, etiam non ęgrotis, in diem morituris; ita istis, ne ministret, nempè pueris, rationis vsu carentibus, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiscentibus, nauigantibus, peregrinantibus, & ijs, qui mox ultimo supplicio mulctandi sunt.

Conc Tridẽ sess. 14. De doctr. sac. extr. vnct. 3.

5. tit. eodem.

Ne pueris, qui nondum ullum rationis vsum habent, Sacramẽtum extremę vnctionis ministretur.

4. Ibidem.

4 Mulieribus ministraturus, renes ne inungat.

5. Ibidem.

5 Ne alius sacerdos, nisi parochus hoc Sacramentum ministret. Si porrò is impeditus, aut alias in mora est, mortisq; periculum instat, tunc sacerdos alius ministret, licet.

14. bidem.

6 Idem cum pro ęgris parochialis vicinię suę semper oret, sacrificiumque offerat, tum si quem ex ijs periculosè ęgrotare viderit, hoc curet diligenter, vt die, noctuque ad extremę unctionis Sacramentum, ei ministrandum pręsto sit, & paratus.

7 Cùm autem is ad ęgrum, qui à parochiali ecclesia longius abest, grauiter, ac non sine periculo mortis, febri, morbove laborantem, sanctissimum Corpus Domini defert; ne, vbi ad parochiale domicilium ipse redierit, mortem ille prius obeat, quàm ad extremę vnctionis Sacramentum, eidem ministrandum, reuerti possit, uasculum etiam sacræ

illius

illius unctionis secum ferat, illam ei, postquam corpus Domini præbuerit ministraturus: si ita, pro morbi ingrauescentis ratione, mortisque periculo faciendum censuerit.

8 At caueat parochus, ne in eo ministrando negligentiam, ullamve moræ culpam contrahat. Alioqui si ad illius ministrationem accersitus, ire neglexerit, cum rationem Deo reddet, tùm pœna ab Episcopo grauiter plectatur. — 5. Ibidem.

9 Is porrò ad omnem huius Sacramenti, in tempore administrandi, diligentiam, prçterquàm quòd prçcipuè curę suę, quę sanctę sollicitudinis plena est, officio ualde admodum perpetuò excitetur; proposito etiam sibi exemplo sanctissimi Episcopi Malachiæ accendatur, qui tá uehementi animi dolore ex eo affectus est, quòd culpa sua mulier quędam, Sacramenti huius gratia fraudata, decesserit, ut totam noctem orando, gemendo, lachrymando consumpserit, lachrymarumque ui, quasi maximo imbre, pro oleo Sancto, quod non ministrauit, mortuá perfuderit. Manè autem exaudiuit Dominus sanctum suum: ita ut illa ò morte, tamquam è somno excitata, è lecto sese erigens, Sacramentum hoc ab eo acceperit, ac deinceps à morbo conualuerit.

10 Ægrotos verò, etiam non uocati, inuisant, ut ad Sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, sollicitè consulant. — 1. de iis, quæ ad sacramentorum administ. gene. 51.

Quod Concilio Agathensi cautũ est, id unusquisque parochus præstare curet, ut Missę sacrificio peracto, si quos in parochiali uicinia ægrotos habet, frequenter, atque adeò quotidie, quantum per alias suę curę parochialis occupationes potest, inuisat, atque eisdem prçstet, quę sunt sollicitudinis, munerisque parochialis officia, prout opus esse uiderit. — 5. Ibidem.

11 Id extremę unctionis Sacramentum ministraturus, quot commodè potest, prçsbyteros, & clericos adhibere studeat, superpelliceo indutos: qui ipsum, & ministrantem, & precantem, pietatis, orationisq; studio in eo ministerio adiuuent. — 4. Ibidem.

Quod si plures habere non potest, unum saltem omninò adhibeat clericum sibi ministrantem.

12 Accedat autẽ illud ministraturus, stola, & superpelliceo indutus.

13 Parochus, cùm uel sacrosanctam Eucharistiam, uel extremæ unctionis sanctum oleum ad ęgrum defert, in uia septem psalmos ex animo, piéque dicat, uel alias religiosas preces. — 2. ti. 1. dec. 16.

14 Hoc ipsum etiam seruetur, cùm parochus ad sacrum oleum ęgris ministrandum accedit, ut ipse scilicet, non laicus homo, illud in itinere deferat. — 2. eod. tit. decre. 9.

15 Vas sacri olei, nè sinu, brachiove compręhensum, sed sacculo se- — 4. Ibidem.

rico

rico aptè inclusum, chordula serica à collo pendens, piè, reuerenterque ferat.

16 Cùm auertitur propè ægrotantis lectum, mensam paruulam, vbi commodè fieri potest, parari; mappave candida sterni curet: super qua, & uas sit, vbi bombix, seu stuppa ad abstergendas vnctiones, micaque panis ad abstersionem digitorum præparata, & uas alterum aquæ ad manus lauandas, & candela ceræ item parua. Qua in mensa vas sacri olei à parte lecto viciniori ponatur, à laico autem homine ne manu teneatur.

2.ibidem.

17 Idem cùm ad vngendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur, & hortetur, vt bono animo sit, & à curis, ac desiderijs huius uitæ ad cœlestis beatitudinis cogitationem ita erigat, vt abiecto mortis metu, se à Deo in æternam requiem vocari gaudeat.

18 Omnes verò, qui adsunt, moneat, vt preces Christo Domino pro eo faciant.

3.ibidem.

19 Parochus in Sacramento extremæ vnctionis ministrando ex Catechismi Romani doctrina, ægro, cæterisq; præsentibus explicet illius uim, & utilitates; tum ad animæ salutem, tum etiam ad corporis valetudinem, si hæc ad æternam gloriam profutura sit.

4. tit. eod.

20 Vbi Sacramentum ægro ministrarit, dum ille sermonis, & sensuũ usum non amisit, cum breuibus, & suauibus, ardentibusque verbis excitare ad desiderium vitæ æternæ, & ad spem de diuina misericordia concipiendam, ne opportunè desistat; tum, cum propè moribundus est, in illius animæ commendatione, quàm maxima potest, intima animi pietate, statas religiosas, sanctasque preces recitet.

Curetque toto eo tempore, vt domestici simul omnes, qui adsunt, pro eo Deum piè precentur.

Vbi hoc officium piè, accuratèque præstiterit, si æger adhuc uiuit, aut animam agit; ne eidem præsens adesse, omniaque salutaria officia præstare omittat. Si verò adesse aliquando non potest, vel quia aliis grauiter ægrotantibus, Sacramenta ministrare necesse habet, uel quia necessarijs parochialis curæ occupationibus alijs impeditur, tunc ea pietatis officia illi à sacerdote, si quis alius eo loco est, sollicitè præstari curet.

Ad quod etiam officium, sibi hoc subsidium, cum opus est, comparet, vt confratriæ sanctissimi Sacramenti, aut doctrinæ Christianæ homines aliquos, parochiali sua diligentia, ad consolationis, & spei excitandæ officia, aliaque eiusmodi, instructos adhibeat.

Hoc etiam parochus domesticos, qui ægroti curam habẽt, moneat, vt ne post extremæ quidem vnctionis Sacramentum, quod ei ipse ministrauerit, corporis curam deserant.

Paro-

21 Parochus, si per errorem aliud oleum, quàm quod infirmorum est, ad ægrotum ungendum vnquam adhibuerit, etiam si Chrismatis, aut Cathecumenorum sit, vt erratum emendet, olei sacri, quod proprium infirmorum est, unctionem eidem adhibeat: tuncq; Sacramenti formam iteret. — 5. tit. eod.

22 Aeger, si dum sacro oleo vngitur, extremum spiritum emiserit, parochus ungere desistat. Si verò aliqua morbi uis de repentè illum oppressit, ut dubitetur, uiuus ne sit, an mortuus, ea conditione in ungendo utatur: Si es viuus, per istam sanctam unctionem, &c.

23 Singulis mensibus, in diœcesi vnusquisque Vicarius foraneus, & in Vrbe Præfectus regionarius, aut alius, cui id muneris Episcopus dederit, à suæ regionis parochis de illis perquirat, qui obierint: iisque animam agentibus, an ipsi præsentes adfuerint; an curæ, & pietatis officia omnia eisdem moribundis præstiterint; tum ubi opportunè in mortuorum agnatos, affinesve inciderit, parochialium sacerdotum debitum officium ab illis diligentius recognoscat. — 4. ibidem.

Quod si eos negligentiores esse animaduerterit, vbi primum illos, ut par est, reprehenderit, tum eorum negligentiam, culpamve ad Episcopum deferat.

24 Episcopus pro sua uigilanti cura in vrbe, aut alio loco, in quo ipse sit, cùm ægros grauiter laborantes, presertim uitæ spiritualis amantes, pietatisque laude insignes, paterna charitate aliquandò uisitare studeat; tum Episcopalem benedictionem moribundis impertiat.

Hoc officium quoque diligentius, cùm potest, sępè parochis, sacerdotibus, religiosis uiris, ægrotantibus, & moribundis item, pręstare idem piè curet.

25 Parochus verò fidelibus propè morituris suggerat, ut, ex hoc sæculo, antequàm migrent, qui præsertim in Vrbe sunt, aut alio loco, in quo Episcopus sit, ad illum, certum hominem mittant, qui eis Episcopalem benedictionem petat.

26 Vt Episcopo, eiusque Vicarijs, aut Visitatoribus aliquando constet diligens parochorum in salutaribus illis officijs, quæ fidelibus ægrotantibus illi debent, cura: eorum vnusquisque librum pręcipuum habeat; in quo sigillatim, & pręscribat singulis diebus parochiæ suæ incolas, qui mortem obierint, & quę Sacramenta eorum unicuique ministrarit; & prætereà quando commendationis animę officium pręstiterit, & quo die hęc singula ministrarit. — 5. eod. tit.

De vasis, ac instrumentis ad extremæ vnctionis Sacramentum decenter ministrandum necessarijs, cum eorundem formulis.

SVMMARIVM.

1 *Vasculum ex argento, stannoque ab alijs separatum.*
2 *Vbi duo, plurave. Et de Sacramen. in genere, num. 18.*
Eiusdem forma. Ibidem. 21.
Cotyla, & sacculus, eorumque forma. Ibidem.
Illius custodiæ locus. Ibid. 22.
Clauisque à quo custodienda. Ibidem. 15.

Inst. for. sup. lib. 2. De vascu. extr. vnctio.

1 *VASCVLVM sacri olei extremæ vnctionis, ex argento, aut stanno pretiosiori sit: idque à reliquis sacrorum oleorum vasculis separatum.*

Inst. sup. li. 2. De sup. eccl. Cath. colleg. & paroch.

2 *Vasa duo sacri olei infirmorum, cum suis cotylis, & sacculis: Vbi verò plures parochi, animarumve curatores sunt; totidem etiam vasa olei sacri.*

Quæ ad ordinis Sacramentum, sacramq; ordinationem, & ordinandorum examen, atq; examinatorum officium pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Ordinibus conferendis ratio à Tridentino Concilio præscripta, seruanda.*
2 *Nihil in eorum collatione accipiendum.*
3 *Ordinationes sacræ, quando, & quo loco habendæ.*
4 *Edictum publicè ante ordinationem proponendum, & cuiusmodi: & vbi affigendum.*
5 *Dominico die, edicti promulgationem, & indictionis litteras subsequente, Vrbani, & diœcesani parochi, quid præstent.*
6 *Eo ipso die, & alijs Dominicis diebus per mensem ante ordinationem supplicationes quæque alia agenda.*
7 *Dominico autem die ordinationē præcedente pastorales litteræ legendæ, processio agenda, populusque admonendus.*
8 *Ordinibus maioribus initiandi, mense ante ordinationem Epm adeāt.*

Primam

Sess. 23. per totum.

Primũ, quę ad sacr. ord. adm. pert.

1 ACcuratè complexa est Tridentina Synodus omnem diligentiæ rationem, quam in conferẽdis ordinibus adhibere debẽt Epi, vt Ecclesiæ idoneos sacerdotes, & alios ministros habeant. Quamobrem eos tantum admonendos esse duximus, vt idem studium in exequendo præstent, quod in præcipiendo adhibitum esse omnes intelligunt.

1. ibidem. Sess. 21. c. 1. de Refor.

2 Quod à Tridentina Synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopi, & eorum ministri quidquam, etiam spontè, quauis de causa datum, accipiant, id, & ipsi inuiolatè seruent, & à suis cubiculariis, cæterisque familiaribus seruandum curent.

4. quæ pert. ad Sacram. ordinis.

3 Sacræ ordinationes, tum statis solum quattuor anni temporibus, nisi ob vrgentem causam, illas alio tempore aliquando, facultate à Sede Apostolica litteris data, haberi necesse sit, tum in Ecclesia Cathedrali, ritu solenni, canonicisque præsentibus, habeantur. Si verò quandoque in diœcesano loco habentur, in illius loci Ecclesia primaria celebrentur, clero eiusdem præsente, vt decreto Tridentino cautum est.

Sess. 23. c. 8.

Sess. 7. c. 11. Sess. 14. c. 2.

4 Vt & Episcopo, sacram ordinationem habituro, & ijs, qui ordinis Sacramento initiandi sunt, satis temporis detur, quo præstare possint, quæcumque; vel sacri Tridentini Concilij decretis, vel nostris etiam Prouincialibus Constitutionibus, ante stata illius sacræ ordinationis tempora, in ijs præsertim, qui maiores ordines suscepturi sunt, præstari iussum est; primò Episcopus, statis illis temporibus eam de more solenniter celebraturus, duobus antè mensibus, aut amplius, minusve, pro diœcesis amplitudine illius habendę diem litteris indicat: tum Edictum, certa verborum formula conscriptum,

4. ibidem.

publicè proponi, Ecclesiæque Cathedralis valuis, alijsque vt consuetudinis est, locis affigi, idemque præterea à singulis parochis promulgari iubeat. Quo edicto omnes quicumque, vel primam tonsuram, vel ordines minores, maioresve suscepturi sunt, ac sacram ordinationem euocet.

Certum præterea, vel scilicet, vel, quod ad Diœcesanos attinet, longius etiam, pro diœcesis amplitudine, spatium præstituat, quo ad se omninò illi singuli, qui prima tonsura, aut aliquo sacro ordine initiandi sunt, intestata ordinationis tempora conueniant.

Sess.23. c.5

Certam item diem, sacræ ordinationi proximam, edicat, qua primò, qui in vrbe sunt, tum rursus alteram, qua diœcesani, qui prima tonsura, aut aliquo ordine initiandi sunt, cùm præscripta testimonia afferant, tum stata examina subituri, præstò sint. Reliqua præterea omnia, & singula edicat, & commoneat, quæ verba clericis, qui initiandi sunt, vel à parochis, sacræ ordinationis causam, præstari debent.

5 Proximo autem post illam edicti promulgationem, die Dominico, parochi, qui in vrbe sunt, tùm verò diœcesani, vbi primum litteras indictionis diei sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die, proximè sequenti, in sua quique Ecclesia illas publicè proponant, atque affigant, vnà cum edicto, de sacra ordinatione, & Episcopi etiam litteris pastoralibus, ex præscripta formula, per nos edenda, aut alia ratione, argumentove, cum re, quæ sanctè agenda est, consentaneo, prout Episcopus aliquando expedire censuerit.

6. 7 Quo Dominico promulgationis die, ob sacram ordinationem proximè futuram in singulis ecclesijs parochialibus, vt alias decretum est processio de more agatur, litanijs, supplicationibus publicis, quibus vnusquisque secum mente reputans, quam pauci operarij in messe multa sint, hoc Deum toto corde exoret, vt, qui dominus est messis, ipse mittat operarios in messem suam, ac lumen Episcopo præbeat, vt in ijs deligendis, quos ordinibus adscribat: quos verò Episcopus delegerit, ope diuina illi adiuti, in sanctitate & iustitia ei seruiant, eiusdem gloriam omnibus in rebus sibi proponentes. Quod, vt eo nomine Deum populus supplex sæpius oret, id illam singulis diebus Dominicis per mensem ante sacræ ordinationis tempus, crebra cohortatione, parochi intra Missarum solemnia præmoneant: at Dominico die, illam proximè præcedenti, pastoralis etiam illas Episcopi litteras de scripto accuratè iterum recitent; tum præterea, admonitione populum ad illud excitent, vt non modo supplicationes ob eam

causam, altero Concilio Prouinciali decretas, piè religioseq; tūc obeat; sed illis ipsis statis, qui sequuntur, sacrę ordinationis diebus, frequens in oratione, purè, sanctèque versetur, vt Dei, Sanctorumque ope, pijs fidelium precationibus impetrata, & Episcopus ordines ijs conferat, quos utiles operarios ecclesia Dei postulat, & qui ordines suscipient, in dies progressus maiores habeant, in vitę, morumque sanctitate, religione, doctrina, ac prudentia.

2.ti.1.dec.22. Iubeat Episcopus, vt Dominico illo die, qui quattuor stata ieiunij tempora, quibus ordinis Sacramentum ministratur, proximè antecedit, parochi non solum solenne illud ieiunium huius rei causa, institutum denuncient; verùm etiā in sua unusquisque eorum parochiali ecclesia supplicationes, litaniasque piè ac religiosè, uel intus habeat, uel prosequente fidelium multitudine, foris ecclesiam, sicut moris est, obeat: ut Dei, Sanctorumque ope implorata, tum Episcopus in eorum delectu, quibus ordines cōferet, Spiritussancti lumine illustretur; tum illi, quibus cōferantur, in uitę sanctitate, doctrina, religiosisque uirtutibus proficiant.

4. ibidem. Sess. 23. c. 7.

8 Qui maioribus ordinibus initiari uolunt, ij, quod Tridentino decreto iussum est, inuiolatè planè seruent, ut mense scilicet, aut longiori, ante statam sacrę ordinationis diem, temporis spatio, prout, edicto Episcopali pręfinitum erit, ad Episcopum se conferant.

9 Quoniam verò prima tonsura, ut Catechismi etiā Romani litteris traditur, ad ordines suscipiendos quędam prparatio ijs est, qui Dei ministerio dicādi sint, permultum propterea refert, omnem in illa conferenda, & suscipienda, diligentiam studiosè adhiberi. Quamobrem id quoque ab ijs, qui prima tonsura initiandi erunt, omninò seruari, ac pręstari decernimus, nisi aliquando Episcopus aliud ob causam faciendum censuerit.

10 Pręstituto igitur tempore omnium, ac singulorum, tum qui prima tonsura, tum etiam, qui maioribus ordinibus initiandi, ad Episcopum accesserint, nomē, cognomen, parentes, patria, ecclesia parochialis, intra cuius fines quisque ortus, atque illa item, ubi proximè habitarit, rectè notentur, Episcopi iussu. Ac pręterea beneficium ecclesiasticum, pensiove, aut patrimonium, illiusve generis census, cuius nomine, titulove quis sacros ordines suscepturus est. Hęc verò ipsa litteris exarata à parocho; ab eove, cui Episcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur die festo inter Missarum solennia in Ecclesia, & Cathedrali, & propria parochiali, & in illa quoque in cuius finibris postremò domicilium habuerit, & ubi pręterea Episcopus cēsuerit. Ac quod ad censum attinet, in ea omninò parochiali Ecclesia, intra cuius limites maior eius census, siue ecclesiastici, siue alte-

Sess. 23. c. 5.

rius generis pars posita est, vt denunciari queat, si quæ uel confectio sufficientis census, vel alia fraus subest, vel aliud quamobrem illud beneficium, aliumve censum non pacificè possideat, vel si quæ census illius pars ære alieno, aliove modo obstricta teneatur, vnde is, deinde initiatus sacris, non habeat satis vnde viuat, cogaturque proptereà turpiter victum quæritare.

11 Hac adhibita ratione, inquirat diligenter is, cui id muneris Episcopus dederit, de eorum, qui prima tonsura, vel sacris maioribus ordinibus initiandi sunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à viris spectata probitate.

Nec uerò is testimonialibus solum, quæ eorundem, qui ordinibus initiandi sunt, nomine fient, vel afferentur, contentus omninò sit; sed aliunde, etiam pro officij sui munere, ea omnia de illis studiosè indaget, ut sibi hoc de genere toto, veritas omni ratione constet.

Quinimò quod ad mores illorum inquirendos attinet, testificatio ab ijs nulla conquiratur, quos suæ vitæ testes ipsi attulerint, nominarintve; si id testimonij genus ab aliis, spectata integritate uiris, rectè haberi queat.

Alia prætereà omnis diligens cautio, ac ratio in hac ipsa tum indagatione, tum testificatione ab eo, quem huic muneri Episcopus constituerit, adhibeatur.

12 Litterę porrò, quibus tota hęc inquisitio, ac testificatio continetur, ad Episcopum rectè obsignatę ab eo mittantur, cui id ille curæ mandauit. At uerò, ne propter eiusmodi; aliamve diligentiam, quam pro sui muneris officio Episcopus, in eorum, qui ordines suscepturi sunt, natalibus, ac moribus, cęterisque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quisquam excusetur, quo minus pręscriptas sibi de se, suisque conditionibus, qualitatibusve testificationes certas, infra constitutas, afferat.

13. 14 Quas testificationes afferendi id tempus illis pręstitutum sit, quo examen subituri, ordinis suscipiendi causa, ad Epm conuenient. Quod sanè tempus Episcopali ēt edicto, significandum illis, qui in vrbe sunt, feriam scilicet secundam hebdomadę, statam sacrę ordinationis diem pręcedentis: dioecesanis aūt, aliisve ante feriam quartā hebdomadę, in qua ipsa sacra ordinatio inciderit, constituimus; id uerò, nisi uel pro dioecesis exiguę, aut amplioris ratione, uel pro numero eorum, de quorum agetur promotione, breuius, aut longius conueniendi tempus, edicto suo Episcopus præscribendum censuerit.

Trid. Conc. Sess. 23. c. 7.

distinc. 24. c. quando.

15 Omnis, quicumq; uel primam tonsuram, uel ordines minores, maioresve suscepturus est, ea singula, quę mox infrà ordine statuuntur,

de se litteris, legitimè testata suo Episcopo faciat.

Primò se legitimo matrimonio natum esse, aut ob natalium impedimentum, secum dispensatum esse.

Præterea se, vel origine, vel beneficio ecclesiastico, quod in diœcesi obtinet, uel decennali domicilio, vel alia quauis legitima ratione diœcesanum esse.

Sess. 23. c. 5. Tum à parocho, à ludiq; magistro, vt Tridentina Synodus œcumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis studiorum genere audit, aut si in Seminario adscriptus est, ab illius Rectore, aut ab alijs, quos Episcopus maluerit, obsignatas litteras afferat, quibus de vitæ suæ disciplina, moribusque testatum fiat.

Doctrinæ item Christianę scholas se frequentare, id testimonij afferat, uel à pręfecto illarum, in parochiali vicinia sua cōstituto, vel ab eo, qui omnium id generis scholarum curæ præest.

16 Hæc præterea testimonia afferet, quo se prima tonsura initiari vult.

Trid. sess. 23. c. 4. Sacro Chrysmate confirmatum esse.

In ecclesia frequentius, religiosiusque versatum esse.

Spe esse, se in clericalis ordinis disciplina permansurum: hoc verò testimonium à parocho, aut ab eo sacerdote habeat, cui Episcopo in disciplina traditus est, postquā clericalis ordinis suscipiendi animum, voluntatemq; ei patefecit.

Sacram item Communionem crebrò per annum sumpsisse.

Licebit tamen Ep̄o, ét sine testimonio, tum sumptę Communionis, tum frequentatę scholæ doctrinę Christianę ob causam admittere.

Sess. 23. c. 5. 17 Qui verò aliquo minori, maiorive ordine initiandus est, testimonium præter ea, quę mox suprà pręscripta sunt, afferat, etiam de his, quę sequuntur.

De prima tonsura, aut de ordine, quem proximè suscepit.

De illius ordinis functionibus, à se præstitis: idque testificatum habeat à pręfecto ecclesię, cuius adscriptus èst. Nec verò etiam regularis, cuiuscumque ordinis sit, admittatur, qui hoc testimonium non attulerit à suo superiore.

De habitu clericali, ad prouincialium, diœcesanorumq; Consiliorum pręscriptum, post ordinem proximè susceptū, à se assiduè gestato. Quam testificationem à parocho afferat.

Sess. 23. c. 11. & 13. De confessione frequentiori ex decretorum prouincialium pręscripto, cuius rei testimonium obligatum ab aliquo confessario sacerdote, probato ad audiendas confessiones clericorum afferat.

De sacra Communione, vt decretis prouincialib. iussū est, crebrius sumpta. Hoc autem testatum afferat, vel à parocho, vel à pręfecto

eccle-

Ecclesiæ, in qua adscriptus est, vel ab alio sacerdote, qui Episcopi iussu ministrarit.

18 Qui subdiaconatum, aliumve sacrum ordinem suscepturus est, scripta praeterea afferat, quibus præter cætera testetur.

De se ex præscripta formula, denunciationes in Ecclesia Cathedrali, & in aliis per Episcopum constitutis, publicè die festo inter Missarũ solennia factas esse. Sess. 23. c. 5.

Aetatem item, sanctione Tridentina præscriptam, annos scilicet viginti duos, si subdiaconatum; vigintitres, si diaconatum; vigintiquinq; attigisse, si sacerdotium suscepturus est. Sess. 23. c 12.

Censum item, vel Ecclesiasticum, vel laicalem; quem & pacificè possideri, & tantum esse constet, quantum ad vitæ eius sustentandæ vsum satis esse Episcopus censuerit, secundum prouinciæ, vel loci qualitatem. Sess. 21. c. 2.

De Censu prætereà denunciationes, præfinitis suprà locis, factas esse, atque ad huius Concilii præscriptum.

Quicumque verò subdiaconus, aut Sacerdos creandus est, id præter alia testificationis afferat, se spirituales exercitationes ad decreti in hoc prouinciali Concilio editi, præscriptum, præstitisse videlicet.

Subdiaconatum suscepturus, qui diligentius vitæ perpendat rationẽ cui se illum suscipiendo sanctè obstringit, ac proinde re tota accuratius deliberata, puriori mente, ardentiorique animi voluntate, ad rem tanti momenti accedat, priusquam eo Sacro ordine initietur, aliquem semotum locum adeat, vbi ab omnibus curis, & occupationibus liber, cum omnis ante actæ vitæ suæ peccata, diligenti conscientię discussione, ritè confiteatur: tum in salutaribus meditationibus, aliisque spiritualibus exercitationibus totus versetur, duce, & moderatore sibi adhibito, religioso viro, earum vsu perito, quem Episcopus in primis probarit.

In illis autem, vel mense, vel longiori, breuiorive tempore persistat, prout de moderatoris Consilio, Episcopus expedire censuerit.

Quas item exercitationes, eodem præscripto, & modo, eo tempore diaconi cum ad sacerdotii gradum accessuri sunt, piè ineant, ac præstent.

19 Sæpè illud, facilèque euenit, vt uel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque exploratum erat, id postea aliquo modo patefiat: quo fit, ut, quem Episcopus, superiorve aliquando probarit, dignumque existimarit, aliquo etiam sacro ordine initiari, illum ipsum post inueniat indignum, neque idoneum esse, cui dem, aut maior ordo conferatur. 4. Ibidem.

Quare ut, & erroribus, multiplicique fraudi occurratur, & pla-

Sess. 23 c. 11.
Sess. 23 c. 8.

nè seruentur decreta illa Trid. vnum, quo vetatur ad superioris ordinis gradū illos ascendere, qui in inferiori aliquandiu, E pi iudicio, versati non sint: quique cū ætate, vitę et merito, doctrinaq. maiori non processerint: alterū, quo cauetur, nemini licere ab alio Episc. primā tonsurā, aut ordinē aliquē suscipere, nisi eius probitas, & mores, ordinarii sui testimonio, primū cōmendētur, Epus, aliusve superior prout pro sua prudentia, pietateq. expedirē cēsuerit, in primis videat, nè cuiquā antequā sacrę ordinationis tēpus proximè instet, litteras eiusmodi testimoniales, dimissoriasve, pro ordinib. ab alio Epo suscipiendis: sine necessaria cā, vnquā cōcedat. Neque item iisdem litteris facultatē det, plures ordines suscipiendi, quam illos ipsos tantum, quos vno, eodemq. tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sacros canones, conciliaque licuerit.

Pręfiniat pręterea in illis ipsis certum suscipiendi ordinis, cui quisquam adscribendus est, tempus menstruum scilicet, vel bimestre, vel longius, ut pro loci distantia, pro aliave eiusmodi causa opus esse viderit. Quo pręstituto tempore transacto, eas litteras, illo nomine a se concessas, ei imposterum nihil suffragia, nihilque roboris habere iisdem litteris declaret: quas etiam cancellario Episcopali, ab illo, cui concessę sunt, reddi decernent.

20 Nec verò alienę diœcesis clerico sęculari, neque ulli omnino regulari, litterarum authoritate, quas dimissorias, testimonialesve hic ab superiore, aut ille ab ordinario suo habet, Episcopus ordinem aliquē, vel minorem, vel maiorem, ac nè primam quidem tonsuram, tempore illarum litterarum pręterito, conferat.

Quod si nullum iisdem litteris spatium temporis præscriptum sit, nè item in sacra ordinatione quemquam promoueat; nisi eas recēter, aut scriptas, aut renouatas, confirmatasve is afferat: atque ità recenter quidem; ut non amplius duobus, tribusve mensibus ante sacrę ordinationis, qua ille proximè initiandus est, tēpus, datę, confirmatęve sint: si modo, aut loci distantia, aut eius, qui ordinem suscepturus est, diuturna ab suo Epo supioreve absētia aliave id generis causa, vetustiores has, eiusdem Episcopi iudicio, admitti, probarive non postulet. Idipsum quoq. Episcopus in testimonialibus morum litteris cauebit, quas suæ etiam diœcesis clerici, aliive quicumque eo de genere afferent.

Litteras autem ejusmodi, de moribus testatum facientes, ab alienæ diœcesi clericis, regularibusve item, qui sua diœcesi, monasteriove proximè aliquandiu abfuerint, sibi afferri, exhiberive curet, non solum ab eorum Episcopo, superiorive, sed ab illo etiam, apud quem proximè manserint, eiusvé auctoritate scriptas, atque obsignatas.

21 Quod idem a suis clericis præstari iubeat, qui in aliena diœcesi, aliquo temporis spatio, proximè fuerint.

Si

22 Si vero, qui eo spatio in litteris præfinito, aut si nullum etiam præfinitum sit, duobus, aut tribus post datas, renouatasve litteras, mensibus, ordines non susceperit; tunc litteras illas, vel dimissorias, vel morum testimoniales, eo nomine sibi ab suo ordinario, vel superiore primum datas, vel recenter confirmatas, renouatasve, quamprimũ per loci distantiam potest, eidem per se, vel alium restituat, reddatve.

23 Cum autem deinceps ordines suscipere vult, iterum recentes illas ab eo impetret.

Qui item ab suo Episcopo eos suscepturus est, quod ad morum suorum testificationes attinet, a quibus debet, iterum recentes illas ei afferat, exhibeatve.

24 Si quis una aliqua culpa, impedimentove, ut infra irretitus tenetur, nè ad sacram ordinationem, contra sacrorum canonum, & conciliorum præscriptum, accedat, ut nè censuras, pœnasue canonico iure illis, qui tales ad eam accesserint, constitutas, subeat. Rursus diligentiam Episcopus adhibeat, nè fraude, uel dolo quispiam Sacræ ordinationi sese ingerat.

Impedimento irretiti hi sunt.

Minores natu. — Dist. 6. c. 1. dist. 51. c. qui in aliquo.

Sacramento chrismatis non cõfirmati. — Trident. sess. 23. ca. 4. de Ref.

Rudes, & ignari. — Dist. 51. c. q ĩ aliquo Trid. ses. 23. p tot.

Criminosi. — Trid. sess. ead. sess. 14. cap. 7.

Solenniter pœnitentes. — ca. 1. de bigamis nõ ord.

Neophyti. — Distinct. 51. capit. qui.

Ebrietati, & gulæ dediti. — De vit. & hon. cler. cap.

Impudici.

Lapsi post ordinem susceptum. — Dist. 51. c. qui.

Periuri.

Vsu-

Dist 47. cap. Episcopus.	Vsurarij manifesti.
Dist. 51. c. qui 6. q. 1. infames.	Infames.
c. vnic. d obl. ad rat. & 51. dist. i summa. & 53. dist. legem.	Ratiocinijs obligati.
De ser. non ord. & & dist. 24. per tot.	Serui.
de corp. rit. ord.	Corpore vitiati.
51. dist. c. si.	Insigniter deformes.
Dist. 56. c. presbyterorum, & extra eo.	Illegitimè nati.
Dist. 51 c. qui.	Peregrini, & ignoti.
De bigam. non or.	Bigami.
	Irregulares quouis alio modo.
	Suspensi.
	Interdicti.
	Excommunicati.
	Amentes.
	Morbo caduco laborantes.
	Energumeni.
	Non examinati, & probati.

5. de init. ord. sacr.

25 In ijs, quę œcumenica Synod. Trid. de sacra ordinat. statuit, vberius et prouincialiũ Cõciliorũ decretis explicata, multa sunt, quorum diligens ratio, etiam in Regularibus habenda est, atq; eorum quidem capita quędam pręcipua infra hoc decreto complexi sumus. Videat igitur Episcopus, vt quicquid de iis ipsis capitibus, vel eodem Tridentino Concilio, vel Synodis prouincialibus, etiam generatim constitutum est, in illis initiandis quam diligentissimè ab ipso seruetur.

Culpę,

Culpæ impedimentave canonica ordinis suscipiendi quarto Concilio enumerata.

Litteræ testimoniales superioris, de quibus suprà fol. 20.

Testimonium de natalibus, & ætate præscripta Tridentino Concilio. Sess. 23. c. 12.

Testificatio ordinis proximè suscepti.

Progressio in Ecclesiastica disciplina.

Testimonium bonum.

Denunciatio nominis in Ecclesia.

Ascriptio, & ministerium in Ecclesia, cui adscriptus est.

Exercitatio functionum ordinis suscepti.

Frequentia Sacræ communionis.

Reuerentia, atque obseruantia erga sacerdotes, & superiores.

Interuallum anni inter postremum ordinum minorum gradum, & subdiaconatum, ac rursus inter vnum, & alterum ex sacris ordinibus; nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi aliud postulet. Sess. 23. c. 11.

Diligens examen Episcopi ead. sess. c. 12.

Litterarum scientia, & cantus peritia, ac aliæ instructiones ad ordinis suscipiendi functiones ritè, rectèq. obeundas.

Vsus, & peritia recitandi diuinum officium.

Loco tituli, censusve, testificatio præstitę professionis regularis, præscripta in Concilio prouinciali secundo: vt sequitur.

26 Vt quod Summus Pontifex Pius Quintus in explicatione decreti Tridentini, quod est sess. vigesimaprima, capitulo secundo constituit, executionem habeat, Episcopus, nè clericum ullum regularem, neq; secularem qui regularium more in communi vitæ disciplina sit, beneficiumque ecclesiasticum non habeat, ordinibus sacris adscribat, nisi à superiore fidem ille attulerit, se religionis, cui adscriptus est, professionem confecisse: iuratusque affirmet, scripto, manu sua subsignato, corã Episcopo, se id spontè fecisse, aut ratum habuisse. Illud autem scriptũ in Archiuio asseruandum Episcopus curet. 2. tit. 1. dec. 23.

27 Infirma valetudine, aliave iusta causa impeditus Episcopus si statas; sacras ordinationes habere non potest, & aliquem propterea clericum suum ad alium Episcopum mittere velit, a quo alicui Eccles. ordini adscribatur, testimonialibus litteris ei datis, hęc adscribat, & testata faciat, uitæ imprimis, & morum probitatem, doctrinam, qua idoneus, examine habito, iudicatus est; Ecclesiasticum ordinem, quo est proximè initiatus, cum præterea natales, aut dispensationem. Si quam super illis obtinuerit: Si verò maiori ordini ascribendus est, ætatem item, & titulum, sufficientemque censum beneficii, vel pensionis, uel patrimonii, qđ ille habet. Quicumq. clericus non huiusmodi 3. de iis, quæ partim ad or. sacr. &c. Sess. 14. c. 3. Sess. 2. c. 3. & 8. Sess. 21. cap. 2. de refor.

litteras attulerit; quibus ea omnia adscripta, testata ve fiant, ordini, cu adscribi vult, nè adscribatur, perinde, ac si nullas Episcopi seu dimissorias litteras impetrarit.

5. de imit. or. acr.

28 Quod prouinciali tertio Concilio decretum est de ratione seruanda in concedendis litteris dimissorijs ab Episcopo impedito suis diœcesanis pro ordinibus suscipiendis id locum, et habeat Episcopo absente.

Sede vacante ut concedendę litteræ dimiss. Conc. Trid. sess. 7. c. 10. sess. 23. c. 20.

29 Clericos verò à diœcesi absentes, qui dimissorias litteras petunt, Episcopus ad se, examinis causa euocet: liceat tamen ei aliquãdo si hoc minus commodè præstari posse censuerit, examen illud speciatim Episcopo delegare, in cuius diœcesi illi morantur, at uerò tunc litteras dimissorias nè det; antequam examinis facti litteras, ab eo acceperit, cui illud delegauit.

Sess. 7. ca. 11. & 12. de ref.

30 Si cui etiam Sedis Apostolicæ litteris, facultas permissa est, sibi licere ordinis Sacramentum ab alio, quam ab ordinario suo suscipere, is, antequam initietur, etiã sui ipsius ordinarii litteras obsignatas habeat, quibus vitæ suæ mores, disciplina probitas, & cætera id generis testificata, commendentur.

4. quæ pert. ad sacr. ord. Sess. 14. ca. 2. de ref. Sess. 23. c. 3. & 10.

31 Clericus, qui a suo Episcopo litteris testimonialibus, dimissorijsve impetratis, ordinem ab alio Episcopo susceperit; mense post illum susceptum, aut longiori, pro loci distantia temporis spatio, in eisdem litteris præscripto, testificationem ordinis, quem susceperit scriptam suo Episcopo afferat: Si verò legitima causa impeditus est, id per aliũ præstet.

32 At vbi primum poterit, ipse quoque Episcopum conueniat, ut, & in eorum, qui ordinibus adscripti sunt, librum referatur, & certæ Ecclesiæ, si nondum adscriptus est, ex Tridentino Decreto adscribatur.

5. de initi. an ord. sac. Sess. 23. c. 10.

33 Nè Abbates, & baculi, & mitræ iure vtentes, alioue eiusmodi priuilegio, & authoritate conferendi minores ordines, munitos, patiatur Episcopus diœcesanus, tonsuram, neque minores ordines, id quod Tridentina Synodus vetuit, aliis conferre, quàm iis, qui regulares sunt, & eorum iurisdictioni subiecti, nisi & ipsius Episcopi consensus ante accedat, & illi initiandi à suo Episcopo, vel regulari superiori attulerint litteras dimissorias non generatim, sed speciatim concessas. Nec verò quibusuis Abbatibus id permitti liceat; sed ijs tantum, qui Sacerdotio initiati sunt, & statis benedictionis precibus consecrati.

5. Ibidem.

34 Qui subdiaconatus ordini adscriptus est, cum statim lege astrictus sit, canonicarum horarum officium, & Breuiarii præscripto recitandi, nemo ad eum ordinem capescendum recipiatur, qui in horarii illius officij, cuius lege deuinctus tenetur, rectè, ac[illegible] rite recitandi vsu peritus non sit. In-

35 Inferioribus verò ordinibus initiandi, qui nullum beneficium obtinent, versati sint in beatæ Mariæ officii recitatione.

36 Nemo titulo seminarii sacris maioribus ordinibus adscribatur, neque titulo, item beneficii, aut pensionis, alteriusve census quē ei ad victum, Episcopi iudicio, satis esse non constet.

4. quæ pert. ad sacr. ord.

37 Quod alio Concilio vetitum est, nè seminarii titulo, clerico, cuiquam Episcopus ordinem aliquem Sacrum conferat, id decernimus locum habere, nisi cum beneficij, seminario vnionis iure adiuncti, vsui, & cultui ministerium est ab illo præstandum, tuncque certus annuus census constituatur, vnde qui eo titulo ordinem suscepit, sustentari queat Episcopi iudicio.

5. de init. or. sacr.

Nec vere tamen is in illo censu vllum ius habeat, cum primum aliunde habuerit, unde itidem uitæ suæ sustentationi Episcopi iudicio consultum, & prouisum sit. Quod si aliunde ex parte tãtum eius sustentationi prouisum sit, tunc extincta censeatur illa census attributio pro tanta parte, quantam ad illam sustentationem aliunde habet.

38 Pensionis, & patrimonii, quod quis habet, & bonorum item quæ perpetuo, & eo nomine ab aliquo ei donantur, titulo, Episcopus sacrũ aliquem ordinem alicui, etiam familiari suo conferre potest. Idque de familiari, etiam si alienæ diœcesis sit, modo post triennium ab initio familiaritatis, si Ecclesiarum suarum, uel necessitatem, vel vtilitatem hoc flagitare iudicarit, vt sacris ille initietur.

5. de init. or. sac. Concilio Trid. Ses. 21. c. 2. Sess. 23. c. 9.

40 At verò etiam, si quis ei, qui sacris initiandus est, verè spondeat certa cautione, si quæ ad uitæ cultum vsui necessario sunt, suppeditaturũ, saltem donec ei aliunde prouisum sit huic, ob sacerdotum penuriam ab Episcopo sacer ordo conferatur licet, sine alicuius etiam, vel beneficii, vel patrimonii titulo.

41 At verò hæc in primis Episcopus diligentissimè uideat, ut pensionem, patrimoniumve illud verò obtineat; vtque ea donatio, sponsiove uerè, ac sine fraude, doloue facta sit: eiusque tabulæ, ut ritè, & rectè, confectæ sint; vtque pensio, patrimoniumve, & quę dono data sunt, tãtum inde census pcipiatur, ut satis esse possit ad alicuius honestam vitæ sustentationē: qua in re omni cognoscenda promulgationes adhibeat, & reliquam diligentiam quarto prouinciali Concilio in hoc genere praescriptam. Vide Quartum infra num. 44.

42 Ne quis patrimonij ab alio cuiusuis conditionis homine assignati, aut promissionis titulo, quæ certa cautione de re omni uictui necessaria suppeditanda facta sit, secus ordinibus maioribus initietur; nisi prę ter cæteras præscriptas cautiones, illud etiam publico instrumento caueatur, ea certa adiecta clausula, vt vterque, & qui patrimonium assignat, & cui assignat iureiurando affirmet, id patrimonium uerè possideri,

6 quæ ad or. sacr. pert.

deri, obtinerique, ac nihil prætereà inesse doli, & fraudis, nullumque esse eo nomine contractum initum, nullumque promissum factũ; nec verò in posterum aliquid acturos, facturosve esse, quo minus clericus, qui initiãdus est, assignato patrimonio verè, reque ipsa vtatur, fruatur: proindeque. Si quid contra actum, gestum, factumve erit, id omne irritum, rescissum, atque planè ipso iure nullum, nulliusque roboris esse velle; si quid autem contra actum erit, ei prætereà, qui sacris initiatus est, pœna sit, vt statim ipso facto Episcopi arbitrio, ab ordinum, quos suscepit, munere, functioneque suspensus sit: nec aliis maioribus ordinibus ascribi possit.

Ses. 21. c. 2.

43 Verum, nè qui patrimonium assignat aliquo timore deterreatur, quominus illud, vel assignet, aut cautione victus, qui clerico satis sit, præstet: sed quo magis ad id ipsum excitetur, statuimus patrimonium eo nomine assignatum, cautionemque item ità ei vsui annecti, vt qui initiatus est, illud patrimonium, aut cautionem alienare, vel remittere nullo modo possit, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sit adeptus: vel aliunde habeat, vnde viuere possit. Sed nec delinquendo amittere, vsque adeo, ut nè grauis quidem criminis, quod ille admiserit, causa præscribi, nec fisco applicari queat: Sed ad eum, qui assignauit, donauit, cauitque, & ad eius hæredes, aut ad alios, qui ab intestato clerico initiato succederent, ipso iure redeat.

4. quæ pert. ad sacr. ord.

44 Episcopus, cum clerum, ut in Concilio prouinciali tertio iussum est, recognoscet, hoc præter cætera videat, an in alicuius clerici titulo, censuve Ecclesiastico, vel etiam laicali, cuius nomine is ordinibus adscriptus est, quicquam innouatum sit.

Sique vel beneficii Ecclesiastici cessionem, vel patrimonii alienationem, vel pensionis extinctionem, aut remissionem factam esse comperit, canonum iure, sanctioneque Tridentina agat, vt iuridicè recuperetur, restituaturve, quod vel cessum, vel alienatum, vel remissum, extinctumve, ipsi clerico præiudicium adfert ad vitæ sustentationem: aut si quid alia ratione, pactove commissum, actumve est, quod vel Decreto Tridentino ea de re edito, sacrisve canonibus repugnat, vel fraudem facit: contra quoscumque verò, qui tale quippiam admiserint, idẽ pœnis agat, iure Canonico constitutis, iisdemque ab Synodo, & Tridentina renouatis,

Ses. 21. ca. 2. de refor.

45 Stata illa temporum interualla, ordinibus, tum minoribus, tum maioribus suscipiendis, Concilii Tridentini decreto præscripta, nè facilè, ac passim sine vllo delectu prætermittantur, ommittanturve.

4. Ibid. sess. ead. c. 11.

Quod si de ijs aliquid ab Episcopo remitti, dispensarivè contigerit, id in litteris dimissoriis testimonialibusue ordinum, adscripta etiam dispensationis causa testatum planè fiat.

Ses. 23. c. 11. & 12.

In

In ecclesiæ administratione, ut necessarium, ita multiplex est examinis de litterarum peritia, & disciplina officium: modo namque ab episcopo, cum ad eorum, qui ordinis sacramento initiandi sunt, tum etiam ad concionatorum, confessariorumque approbationem adhibetur, tum præterea ad indagandam, perspiciendamque cleri in litterarum studijs rationem, progressionemve; ad aliaque item multa episcopo idem adiumento, atque usui est: modo autem non solum, de illis, qui ecclesiis parochialibus, alijsque curam animarum habentibus, præficiuntur, illud instituitur, & conficitur, sed de ijs etiam, quibus beneficia ecclesiastica cuiuscunq; generis, uel literarum Apostolicarũ, q̃ forma. Dignum, conscribi solent, auctoritate, uel alio iure conferũtur, quive ad ea præsentationis, nominationis, electionisve nomine instituũtur. Quamobrem, ut omnis, quacunq; causa suscipitur, hęc examinãdi rõ per examinatores, ut fieri potest, quàm rectissimè, conficiatur, pręter aliqua, quę pręsumi Cõcilio prouinciali quarto enucleatius decreta sunt, has ẽt instructiones conficiendas censuimus: quę partim ad uniuersum hunc examinandi modum pertinent, partim verò certorũ examinũ proprię sunt. Atq; ijs quidẽ oibus pro sua quisq; pietate episcopus, & prudentia alias ẽt instructiones adiungat, aut de ijs aliquid remittat licet, prout è suæ diœcesis rationibus, atque usu esse uiderit.

5 de examinatione.

Quæ instructiones, ut in morem, & usum inducantur, cura sit eiusdem Episcopi, & Vicarij, qui examini præest.

48. Porrò in primis examinatores, in synodo diœcesana constituti, cum eorum, qui ecclesiis parochialibus præficiendi sunt, examen ineunt, iusiurandi, quo publicè in synodo, quo primum tempore delecti sunt, sese obstrinxerint, memores uideant, ut omni humana affectione deposita, munus à se susceptum rectè curent, atque administrent, nè quod sanctè, religiosèque spoponderint, uiolent, & propterea periuri fiant.

49 Examinis causa, occasioneve, nihil quicquàm, nè minimum quidem, neque ante, neque uerò post accipiant, alioqui sciant, qui dant, se simonię crimen ex sanctione Tridentina subijsse, nec vero pręterea se neque adeo illos, qui dant, absolui licere; nisi dimissis beneficiis ecclesiasticis quęcumque obtinent: ac inhabiles item factos se esse, quibus in posterum ea, vel alia conferantur.

Sess. 24. c. 18.

50 De omni uerò culpa, in suscepto munere commissa, ij rationem etiam in synodo prouinciali reddant, in eaque grauior auctoritate Tridentini Concilij puniantur.

Sess. & c. eod.

Nec verò item, qui examinatores liberè, pro arbitratu Epi, ad alios quocumq; nomine causave examinãdos asciscũtur, examinis occasione vnquã quicquàm, nè esculenta quidem, procul entauè.

Qui contra fecerit, cum indignus deinceps censeatur, qui id muneris gerat, tum alia pœna arbitrio Episcopi afficiatur.

51 Omnes uerò examinatores, quicumque sint, nouerint, sibi munus, usque adeò graue commiti, ut si negligenter, aut malè se ullo modo gesserint, Deo in primis culpę, in eo munere admissæ, exactam rationem reddituri sint.

Quare non spe, non metu, non premio, non personarum ratione, non aliquo affectu ducti muneris sibi commissi curam gerant.

52 Proposito sibi in primis timore Dei, nè quęquam, quem indignũ norint, probent, rursus quem, experimento, periculoue facto, idoneũ, dignumque comperiunt, nè reijciant. Itaque grauiter, maturè, prudenter, rectèque tum de probando, tum de reijciendo deliberent.

53 Cum in locum conuenerint, ubi moris est, clericorum experimentum fieri, priusquam aggrediantur, à stata prece, orationeq. congregationum usui præscripta, quę de libro pronũciet, qui examini pręsidet, initium faciant; hoc piè, intimèque pręcantes, ut Dei ope imprimis illud rectè, prudenter, diuinæq. uoluntati congruenter conficiant.

54 Nè quempiam, de quo examen, periculũue fiat, examinator alii collegæ ulla ratione commendet.

55 Nè ad alicuius examen accedat, nec uerò suffragii ius habeat, nisi Episcopi, Vicariiue iussu ad illud euocatus.

Si quis quempiam priuatim docuerit, qui examen subiturus est, cũ id subibit, nè pręsens quidem ille adsit, nè dum ad examẽ adhibeatur: sed alius in eius locum, Episcopi, Vicarijque iussu tunc uocetur.

56 Cautio diligẽs sit, nè alterius noĩe quis examen exponatur, experimentumue subeat, quod aliquando factum esse compertum est.

Quęratur item diligenter de iis, qui examen habendum accesserint, an aliàs institutis de more examinandi quæstionibus, experimentum, periculumue sui fecerint, anque si quid extet, quod de illis compertum, uel deliberatum sit.

Nè examinis initium fiat, nisi præsentes adsint, tum Episcopus, uel Vicarius, tum examinatores ex præscripto Concilii Tridentini, ad minimum tres, cum de beneficio curato, quauis ratione conferendo examen instituitur. Id quod locũ etiam habeat deinceps, cum de aliquo maioribus ordinibus initiando, uel de concionatore, confessarioue approbando examen conficitur.

4. quæ pert. ad Sacr. ord.

Id Episcopus, quantum sibi per occupationes Episcopales licèt, maximè curet, ut, cum experimentum, examenue de iis instituitur, qui ordinibus, præsertim maioribus initiandi, quique Ecclesiis parochialib. præficiendi sunt, ipse præsens in eo examine adsit.

5. de ex. rat.

58 Cum quis in examen uenerit, eius uultus, & habitus corpis, & uestitus,

ſtitus,& inceſſus,& geſtus,& ſermo inſpiciatur diligenter.

59 Si quis vel clericali veſtitu deformi ab ordinis Eccleſiaſtici decore, aut diſciplina alieno indutus, vel ſine congrua, pro ſui ſtatus, & ordinis ratione tonſura acceſſerit, nè ad vllam examinis, experimentive rationem ei aditus fiat, niſi decenti veſte amictus,& tonſura præſcripta ad illud redierit.

60 Nè de vllo quoque initiando, ſi modo non aliter Epiſcopus aliquando cenſuerit examen, experimentũve antea fiat, quam ætatis, natalium, aut diſpenſationis conceſſæ, beneficii eccleſiaſtici, vel penſionis, patrimoniive teſtificationes ſcriptas: eaſdemq. à Vicario Epiſcopali recognitas, illiuſque ſubſcriptioni ſignatas, ac probatas attulerit, exhibuerit ve: niſi aliquando Epiſcopus eas poſt examen exhiberi, recognoſcive iuſſerit.

Neque item, niſi aliàs præſcriptas decretis prouincialibus, edictove Epiſcopali teſtificationes dederint.

Nec verò præterea, niſi de eo à Cancellario Epiſcopali examinatores audierint, cognouerintve, quæcumque Epiſcopi iuſſu inquiſitiones de eo factæ, atque ex officio præſcriptę, aliorum litteris ſignificatæ, vel denunciatæ, vel delatæ ſint.

61 Teſtificationes verò omnes, tum ab eo, qui initiandus eſt, tum ab alio quouis examinis occaſione exhibitæ, Cancellario Epiſcopali reſtituantur, tradanturve.

Cuius ſit illas ipſas in codicem certum, eo nomine confectum, ſummatim referre, eaſdemque in Archiuio Epiſcopali aſſeruare.

62 Verum teſtificationes ætatis, natalium, ac ſi de eo, qui maioribus ordinibus initiandus eſt, igitur patrimonii, beneficijue Eccleſiaſtici idem Cancellarius aſſeruet: ac litteris publicis, quas de eo, qui ordinem ſuſceperit, conficiet, de illis pro ratione ſibi præſcripta teſtatum faciat.

63 Cum examen initur illius, cui in curam certa Eccleſia parochialis tradenda eſt, videant ante examinatores, qui qualis, & quam numeroſus populus ſit, cuius parochialem curationem is ſuſcipiet.

Quod ſanè re diligenter explorata in examine, quod inibunt, ſibi proponant accuratè perſpicere, an ad eam curam ſuſcipiendam, gerendamve idoneus omnino ille ſit.

64 His omnibus ita præſcriptis, examinatores ordine ad interrogationes, quæſtioneſve veniant. Atq. in examine quidem ea rõ nitatur, vt interrogationes, quæſtioneſve is examinator proponat, quẽ ꝑ viciſſitudinis rõne, & ꝑ doctrinæ, diſciplinæve genere, mõ hũc, mõ illũ in eo ipſo examine Epũs Vicariuſve, examinis pręſes interrogari iuſſerit, vt nè vnus alterũ uario, multipliciq. interrogationũ mõ certatim īterpellet.

65 Interrogationum porrò, & quęstionum rõnem examinatores ita teneant, ut illis inter se sic distributis examinis instituti rõnib. prout oportet cumulatè satisfactũ sit: atq; eorũ unusquisq. quo de genere quærere instituerit, ita de eo quærat, interrogetve, ut, quemadmodum par est, illius generis quęstiones, interrogationisve satis explicatæ sint.

66 Silentio, dum examen habetur, vtantur, nec inter se colloquia, cõfabulationesve habeãt: nec mutuas itidem quæstiones, dubiorumque explicationes sibi proponant; sed ad illius, de cuius doctrina interrogationibus quæritur, responsiones attenti, animum attentionis studio eidem addant, ad rectè explicandas propositas sibi quæstiones.

Nec verò examinatorem, loco suo interrogantem alius inter turbet; sed vnusquisque expectet, dum sibi ordine; pro quæstionis genere, rationeve interrogare contigerit.

67 In quæstionibus, interrogationibusve proponendis, non verbis, nõ aspectu, non ullo modo seueros, vehementesque se præbeant, vt, qui examen subeunt, seueritate deterriti, animum nè despondeant, memoriaque languescant, ac vacillent, non sine aliquo dedecore: at benigni, gratique animi significatione illos, vel differentes, vel respondentes audiant: nec verò quibusdam interrogatiunculis, aliave vlla ratione interpellent.

Si quid autem vel in differendo, vel in legendo, vel in pronunciando, vel in respondendo eos offendere animaduerterint; nè tunc illos doceant, obiurgentue, ac nè moneant quidem; nisi quid ad examen rectè instituendum, perficiendumue pertineat: sed examine peracto eos breui admoneant, doceantue, siquid necessario illos, tunc admonẽdos, docendosue duxerint.

68 In omnibus porrò, & singulis examinis interrogationib. spectetur non solum uniuscuiusque eorum, qui examinantur, scientia, sed etiam vsus iudicium, ingenii, ius, ac solertia.

Examinis autem omnium ea ratio instituta sit.

69 Vt primo de toto uitæ statu, genere, patria, domicilioue eius quæratur, qui examen subit.

An impedimentum aliquod habeat, quo irretitus, uel initiari, uel beneficium Ecclesiasticum cuius nomine experimentum fit, uel prædicandi munus, uel confessiones audiendi suscipere, ac exercere non possit. Quo impedimento, si quis etiam occultè illigatus tenetur, id planè Episcopo saltem patefaciat, nè quisquam illegitimè, uel initietur, uel beneficium consequatur, uel aliud munus suscipiat, geratue.

An in orationis sanctæ studio, usuque uersatus.

Quibus meditationibus instructus, Deum tacitus oret.

Qui orationis modus.

Qui illius fructus, quæve vtilitates.

Quot, quibusve partibus illa constet.

Quæ regulæ preparationis ad orationem, & cætera multa eiusdem generis, prout prudens, piusque examinator pro ratione, aut personæ, de qua quæritur, aut causæ, ob quam fit examen, opus esse viderit.

70 His perquisitis examinatores ad scientiæ, eruditionisve experimentum descendant: Vt autem ij certam sibi formulam proponant, qua illorum, qui examinantur, & litterarum doctrinam, & vitę clericalis disciplinam, & rei Ecclesiasticæ peritiam experiantur, in omni experimenti, examinisve ratione, sacris Bibliis, Catechismo Romano in primis, Concilio Tridentino, sacrorum Canonum decretis, & aliis Pontificiis Constitutionibus, Synodisq; tum prouincialibus, tum diœcesanis vtantur, vnde suas interrogationes hauriant, quibus, prout est illorum ingenii captus, explorent, eorundem, & scientiam, & Ecclesiasticarum rerum notitiam, atque vsum.

71 Cautio autem sit, ut si dum quis interrogatur, ita rudem, atq; ignarum se ostendat, qui rerum facilium, minimarumque nullam sciētiam, vsumque teneat, nè aliarum rerum difficilium interrogationibus tempus conteratur.

72 Rursus cum quempiam, quanta doctrina, & vsu litteratè peritus sit, exploratum erit, non est, cur pluribus interrogationibus secum diutius agatur.

73 Nunc igitur vniuersè infrà præscribemus, quæ ad rationem pertinent vniuscuiusque examinis eorum, qui vel ordinis Sacramento initiantur, vel parochialium Ecclesiarum curam, vel alterius beneficii munus suscipiunt, vel Sacrę confessionis audiendę officium sumunt, vel ad Dei prędicationem mittuntur. At verò speciatim longè plura, atque adeò pauciora, prudentum examinatorum, ac pręsertim Epi, eiusve, qui examini pręest, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine, quo quis initiandus est, & pro ratione locorum, quo mittuntur, & pro genere doctrinę, quam profitentur.

74 Qui verò earum rerum, quę certis interrogationibus demonstratę, in hac instructione continentur, se minus eruditos esse ostenderint, eos Episcopus admoneat, ut diligenter in posterum in doctrinis incūbant, atque harum ipsarum rerum in primis peritiam, & scientiam percipere studeant, ita, ut cum visitationis munus, aliave eorum studiis, & progressus in litteris recognitio adhibebitur rectè, peritèque omni eo doctrinę genere instructi comperiantur.

75 Ac primò quidem eum, de quo examen faciendum est, legere examinatores iubeant, quoad experiundo videant, an

ille rectè, explicitèque legat.

76 Post, si ordinis, aut beneficii, aut recognoscendæ clerici cuiusquã in litterarum studio progressionis causa experimentum fit, grammaticorum more, verborum constructionem proponendi: quo in genere si quid is errat, labiturue, ita vt, nè pro grammaticæ quidem ratione, illorum vsum, peritiamve teneat, nè propterea eum inter turbent, interpellentue, aut impediant, quominus ad propositum grammaticæ instructionis modum redire possit.

77 Tum verborum, quæ legerit, construxeritve sensum ab eo quærant: quem vt rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, eiusmodi sit, quo tota sententia, sensusque perfectus concludatur: nihilque in se habeat, quod sub historiæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, consequentiuè alio capite explicatio existat; deinde ad alia grauiora eius doctrinæ, disciplinæve experimenta examinatores progrediantur.

78 Qui primam tonsuram, aut minores, maioresve ordines suscepturi, ad experimentum, examenvè accedent, ab vnoquoque eorum vniuersè, ac sigillatim quæratur præterea, an impedimentis, quæ Concilij prouincialis quarti decreto, de initiandis, commemorata sunt, irretiti teneantur; vtpotè, an scilicet sint.

Minores natu.
Rudes, & ignari.
Criminosi.
Solemniter pœnitentes.
Neophiti.
Ebrietati, & gulę dediti.
Impudici.
Lapsi, post ordinem susceptum.
Periuri.
Vsurarij manifesti.
Infames.
Ratiocinijs obligati.
Serui.
Corpore vitiati.
Insigniter deformes.
Illegitimè nati.
Peregrini, & ignoti,
Bigami.
Irregulares quouis alio modo.

Sess. 23. c. 17. de refor.

Quo in genere cautio sit, ut præter alia, speciatim perquiratur ab eo.

An

An stipendium belli fecerit, vnde cędes hominum extiterit.

An iudicis Criminalis in foro laicali officium gesserit.

An sententiam capitis tulerit.

An criminis, cuius nomine capitis quis damnatus sit, acta, sententiam, testificationesque dicarit, aut conscripserit.

An in eo procuratoris, aduocatique fiscalis munus administrarit, aliaque exercuerit; vnde irregularitatis maculam contraxerit.

An suspensi.

An interdicti.

An excommunicati.

An amentes.

An morbo caduco laborantes.

An energumeni.

An verò non examinati, & probati.

Exploretur item, an furtim, per saltumve ordinem susceperit.

Inuestigetur prætereà, cum quis ordinem aliquem suscepturus, ad examen uenit, quamdiù est, quò alium ordinem suscepit, ut nemini ad altiorem gradum pateat ascensus, nisi in singulis alijs inferioribus ordinis gradibus congruo temporis spacio perstiterit ad præscriptum Tridentinę sanctionis. Ses. 23. c. 12.

An vim, & naturam, mysteriaque ordinis, quem suscepturus est, norit.

An item ritus, & cærimonias, quæ ex libro pontificali adhibētur, cum initiantur.

An eorum item significationes sanctiores.

An sacrarum vestium, quibus induuntur, mysteria item, & significata.

An functionū notitiā habeat, ordinis, quo quisq; initiādus est.

An earum vsum, exercitationemque rectè teneat, cum in litteris, tū etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.

Quicumque Ecclesiasticum aliquem ordinem suscepturus est, de eo periculum, experimentumve fiat, non solum in litterarum scientia, verum etiam in cantus peritia, ad ordinis, quem tunc suscipiet, functiones ritè, rectèque obeundas necessaria; tum prætereà si sacro ordini adscribendus est, in vsu, ac notitia, quam in recitandis diuini officii horariis laudibus, precibusque habeat. 4. quæ pert. ad sac. ord.

Qui subdiaconatus ordini adscriptus est, &c. supra num. 34. 5. vt supra.

79 Hæc generatim ab omnibus, & singulis explorentur: Nunc prętereà sequuntur, quæ sigillatim cuiusque ordinis propria, suo loco præscripta, perquirenda sunt, ità tamen, vt examinatores pro prudentiæ suæ ratione, quæ in ordinis inferioris examine, exploratione-

neve requirantur, aliquando etiam perquirant ab iis, qui superiori ordine initiantur.

De iis, qui prima tonsura initiandi sunt, quæratur, & inuestigetur.

Primum, quam ob causam se clericos fieri velint.

An sęcularis iudicii vitandi causa initiari curent.

An contentiosis litibus implicati.

An rixam, simulatemque exerceant.

Quod item artificium teneant; quave in arte, quove in vitæ genere hactenus versati sint.

An tales sint, qui spem prebeant ecclesiæ ministros vtiles se fore.

A quo sacerdote, sanctioris vitæ magistro, instituti sint ad clericalis vitæ modum.

An legere, & pronunciare, & scribere norint: tum in vtroque genere de ijs periculum fiat.

An doctrinæ Christianæ præcepta, institutaq. sciant.

An Epactę intelligentiam habeant.

Præterea an Sacramentum confirmationis susceperint.

80 De iis vero, qui minoribus ordinibus ascribi uolunt, quęratur experiundoque cognoscatur.

An saltem primordia grammaticę, & linguam latinam intelligant.

An scientię spes tales eos ostendat, qui digni sint, ut ad maiores ordines aliquando ascendant.

An versati sint in recitatione officij Beatæ Mariæ Virginis, supra num. 35.

5. & init. ord. sacr. §. Qui ver. inferior. 5. de examine rat.

81 Qui verò sacris ordinibus, vtpotè subdiaconatu, diaconatu, Sacerdotio initiandi sunt, cum ornati, excultique iis virtutibus esse debeant, quæ in clericis inferiorum ordinum requiruntur, sicut ad altiorem ordinis gradum ascendunt, ita virtutum, & probitatis, & doctrinę quodam quasi ascensu præstare debent.

Quamobrem hoc imprimis examinatores videant, an qui ordinis Sacramento initiantur per singulos illius gradus, & in uitę spiritualis disciplina maiorem progressionem fecerint.

An Breuiarium, anque sacra Biblia, an item sanctorum patrum volumina, Concilium Tridentinum, & prouincialia quoque Synodos Episcopi diœcesani, Catechismum Romanum, rationale diuinorum officiorum, & libros aliquos, de vitæ spiritualis rationibus conscriptos, sui muneris vsui accommodatos habeant.

82 Subdiaconis potissimum de ordinum minorum quæratur, & maiorum differentia.

An

An in minoribus ordinibus probati sint.

De voto item continentiæ, quod subdiaconatus ordini coniunctum est.

De Sacramentorum etiam doctrina, saltem generatim.

Tum eorundem periculum, experimentumve fiat in officij diuini recitandi ratione: suprà nu. 100. in fi.

83 Diaconorum examen, experimentumve fiat prętereà aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrina.

Experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione, Concionatorum examini præscripta.

84 Ab ijs, qui sacerdotio initiari volunt, hæc sigillatim studiosius perquirantur.

An piè, & fideliter in ministerijs ante actis se gesserint.

An spectata pietate, anq; castis moribus.

An præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expectari possint.

Hæc prætereà quærantur.

Quid sit Missæ sacrificium.

Qui illius sacrificij effectus.

Quæ eiusdem partes.

Quæ mysteria in eo insint.

Quæ sacrarum vestium significationes.

Quæ in eo officio offerendo requirantur.

Vbi, & quando illud fieri non licet.

Quæ dubia aliquando incidere possunt.

Quæ explicatione opus habeant, vt illud rectè fiat.

Tùm experimentum eorum ex præscriptis infrà regulis fiat.

An sacræ confessionis aliquam peritiam habeant.

An ad alia item Sacramenta rectè, ritèque ministranda idonei sint.

An eorum cognitionem explicatiorē habeant, ex interrogationum præscripto, vt infrà de parocho.

An doctrinam item teneant, qua verbum Dei rectè tractare, concionemve habere possint.

Anque de re sacra, de christianarum virtutum officiis, atque de omni re ad salutem necessaria aptè populum instruere, aut docere possint.

Cum verò à cęteris omnibus, vt præscriptum paulò ante est, qui clericali militiæ adscribuntur, de vitæ spiritualis, sanctiorisque institutis, atque exercitationibus perquirantur, tum maximè ab ijs, qui vel sacerdotio initiantur, uel parochialem curam suscipiunt, vel sacræ confessionis audiendæ munus sumunt, uel in tractatione verbi Dei, sacrisq;

concio-

concionibus uersari volunt. A quibus omnibus, & singulis, cùm ad examen veniunt, preter cętera, quæ ad sanctæ spiritualis vitę vsum pertinent, ea maximè explorentur, quę de orandi modo, deque omni sanctarum meditationum, cęlestiumve contemplationum exercitatione ab alijs, qui in eo genere religiosè sese exercuerunt, tradita sunt. Quę sequuntur, videatur in titulis sequentibus. De examine eorum, qui pręficiendi sunt ecclesijs parochialibus. De cōfessarij examine. De examine Concionatorum, &c. De examine clericorum ad indagandam eorum in litterarum studijs progressionem, & sacrę Scripturę interpretum.

5. de init. or. sacr.

85 Regularium examen diligens ab Episcopo fiat, Quod potissimum uersetur circa litterarum scientiam, & cantus peritiam, ac alias instructiones ad ordinis suscipiendi functiones ritè, rectéq; obeundas.

Ac circa usum, & peritiam recitandi diuinum officium cętera ad ipsos regulares spectantia videantur suprà, nu. 25. & 26.

3. de ijs, quæ partim ad ordi. sac. &c.

86 Conuocato pręcereà sępe per annum, vt aliàs iussum est ad se clero, aut ipse, aut sacerdos aliquis, vir doctus in ecclesiasticaq; disciplina uersatus, eius nomine ad illum, remotis laicis, sermones, conciones ve habeat de ordinis eorum pręstantia, & sanctissimis officijs, de virtutibus, quibus clericalis ordinis homines pręlucere debent: de vitiis, quibus in populo offensionem præbere possunt, de omni denique clericali morum disciplina, virtutumque perfectione. Idem quoque pręstet pridie eius diei, quo statas sacras ordinationes habebit, conuocatis illo die tum clericis; qui postridie ecclesiasticis ordinibus adscribendi erunt, tum alijs, quos de clero urbano tunc accersendos esse censuerit.

Idq; præstetur officiū, qđ ipse Eps ex Prouincialib. nřis decretis die sequēti pręstare debet, sermone in explicāda clero, populoq; doctrina rituum, sanctorumq; significatione mysteriorum, quæ tunc in ecclesia publicè ipse agit.

5. de init. or. sacr.

87 Eo sermone, quem pridie illius diei, quo sacra ordinatio celebratur, Prouinciali decreto haberi institutum est, illud in primis spectetur, vt quæ monitiones postero die de libro Pontificali leguntur, disertis verbis, ijsque uulgariter conceptis explicentur vberius.

Vnusquisque porrò eorum, qui sacris ordinibus initiabūtur, etiam, atque etiam diligenter admoneatur, quod, quàmque sanctum munus suscepturus est.

Verùm eius sermonis ius, in subdiaconis potissimū monendis versetur, quò rectius, dū integrum est, deliberare possint, an castitatē, quæ ppetua illi ordini est annexa, profiteri velint, eoq; accuratius propterea in graui illa deliberatione videant, quid Deo auxiliante pręstare posse sperent,

sperent, neq; in eo Ecclesiastico spiritaliq; munere suscipiendo quicquam agnatorũ, vel huiusmodi aliena voluntate, sed sua spontanea deliberatione agant; nec verò in sacri eiusdẽ ordinis susceptione, vitæ huius cómodum, aut aliud quicquã eiusmodi, sed Dei honorẽ sibi propositũ habeãt. Huius gñis sermo, à quoũq; apposité habetur, utilis ille quidem est, at multis partibus longè vtilior erit, atque opportunior, si eundem Episcopus accuratè, studiosèque habuerit.

88 Constitutione Pij II. Pont. Max. Quicumque clerici sine canonica dispensatione, extra tpa, vel ante legitimã ætatẽ, vel absque dimissoriis ordinarij sui litteris, se ad aliquẽ sacrum ordinem promoueri fecerint, ab suorũ ordinũ, quos susceperint, exequutione ipso iure suspẽsi sunt. Siq; suspensione durante, illorum ordinũ ministerium, functionesve obierint, statim irregularitatẽ subeant: ob quam, pręter alias pęnas, contra istos canonũ iure sancitas, beneficijs ẽt ecclesiasticis priuari posśũt. Is igitur pęnis, ne quis facilè illigetur, illam constitutionẽ quotannis, tũ in diœcesana Synodo promulgari, tum pridie illius diei, quo sacræ ordinationes habebuntur, edici clericis iubemus, qui initiabuntur.

3. de ijs, quæ partim ad ordi. sacr. &c.

4 Bulla edita 15. calen. Decemb. 1461.

89 Quicũque aliquẽm ecclesiasticum ordinem suscepit, is, vt Tridẽ. Concilio iussum est, certę Ecclesiæ adscribatur, in qua functiones, quas ei Ẽps pręscripserit, obeat: nec verò alius eidem ordo ante conferatur, quàm ipsi Ẽpo fidem, testimoniumque ille attulerit se in Ecclesia, cui adscriptus est, præstitisse præscriptas sibi functiones.

2. ti. 1. dec. 14

Seß. 23. c. 13. 14. 16.

Si uerò aliqua de caussa eodẽ tpe, ex sacrorũ canonum permissu plures ordines minores clerico Ẽps contulerit, eidem pręscribat arbitratu suo functiones, ad vnumquemque minorem ordinem, quem ille susceperit, pertinentes.

90 Videat etiam omnino, ut quẽcumq; eiusmodi titulis ordinauit, ẽt familiarẽ suum, certæ illũ ecclesiæ addicat vbi ordinis suscepti functiones, ac munera, ut ipsius Concilii decreto cauetur, ipse verò præstet.

5. de init. or. sacr.

Seß. 23. c. 16.

91 Qui certis ecclesiis adscripti sunt, in ipsis dieb. ad eas cõueniant, & in ijs functiones eas pręstent, quę vnicuiq; eorũ ab Ẽpo p̃scriptę erũt. Si tamen ijs diebus aliqñ ad diuina officia obeunda ad funerave in alias ecclesias vocabuntur, eò illos accedere permittat Episcopus.

2. tit. 2. dec. 28.

92 In testimonialibus ordinis, ab vnoquoque suscepti, litteris, fiat testificatio etiam ecclesiæ, locive pij, cui is tum adscriptus est, ex Tridentino decreto. Nec verò, &c.

93 Quicũque clericus, alicui Ecclesię adscriptus, ubi ordinis à se susceptũ, functiones obeat, memor cõplurium Sanctorũ, qui vel toto vitæ tpe, vel multis saltẽ annis, in alicuius ẽt minoris ordinis ministerio, munereve religiosè versari, ad altiorẽ se ordinis gradũ prouehi passi non sũt, eorũ recordatione, exẽploq; excitatus illud sedulò curet, atq; adeò

5. de fruit. ordi. sacr.

efficiat,

efficiat, vt ordinis, quo proximè initiatus est, præscriptas functiones, nō elatè, sed humiliter, non rarò, sed frequenter, non negligēti studio, sed accurata, vereq; clericali sollicitudine, & disciplina, piè, rectè, atq; ritè p̄stet. Alioqui si in sanctis ijs functionib. negligenter, contraq; ac p̄scriptum est, se gesserit; illud norit, eo voluntatis suæ testimonio, sibi apud Episcopum, aditum præcludere ad altiorem gradum ascendendi.

2. ti. 2. dec. 28

94 Rector aūt, in cuius ecclesiā illi cōueniunt, tertio quoq; mēse Ep̄o referat, vel litteris significet, non solum an huic decreto ab illis obtēperetur, verum etiam an ea præstentur, quæ superiori prouinciali Concilio illis præscripta sunt, tum de habitu, tum de tonsura clericali, tum de eorum vitæ consuetudine.

5. vt suprà.

95 Præfectus aūt, rectorve ecclesiæ testimoniū de clerico facturus, qui functiones in sua ecclesia obierit, hęc testificationis suæ l̄ris speciatim, uereq; exprimat, quas scilicet functiones, & quādiu, & quā diligenter, & quam piè, & quam decenter, rectè, riteq; præstiterit.

4. quę pert. ad Sacr. ord.

Sess. 23. c. 16.

96 Clericos quoscūq, certę ecclesię, piove loco adscriptos, si ab ecclesiæ, cui adscripti sunt, clericali statione, sine Ep̄i facultate, eaque litteris exarata, discesserint, ordinum suorum munere, ex eiusdem Concilij Tridentini sanctione, Episcopus interdicat.

4. ibidem.

97 Nec uerò propterea quicquam derogatum alijs decretis, pęnisve sit, quę de parochorum, aliorūve curā animarū gerentium, cęterorūq; residentia præstanda, vel absentia cauenda, punienda ve Tridentinis decretis, ac nostris Prouincialibus Constitutionibus, Edictis præterea Episcopalibus constitutæ sunt; quinimò illis etiam pœnis, mulctisve contra eos agat Episcopus omni iuris ratione.

2. ti. 2. dec. 28

98 Curet Ep̄s, ut qui clerici certæ Ecclesiæ ministerio adscripti non sunt; ij Dn̄icis, festisq; singulis diebus in Parochiali Ecclesia, in cuius finibus eorū quisque habitat, Ecclesiasticum beneficiū obtinet, q̄d residentiam nō requirit aut in ea, quę Ep̄o uidebitur, Rectori operam, atque adiumentum nauent ad diuina officia celebranda.

3. de ijs, quæ pertin. ad or. sacr. &c.

Quod altera prouinciali Synodo decretū est, ut clerici, certę ecclesię ministerio non addicti, festis diebus in parochialem Ecclesiam, in aliamve, Episcopi arbitratu conueniant ad diuina officia celebranda, id pręstent omnes diligenter, et qui sacerdotes sunt: idque tum maximè in solennis Missę sacro, itidemque in vesperarum officio.

Quo præterea tempore in eadem Ecclesia sanctissimum Eucharistię Sacramentum, uel in altari adorandum fidelibus publicè exponitur, uel inde in tabernaculo reconditur, uel processionis ritu per ecclesiam circumfertur, adsint, munusque suum, & operam pręstent. Idque omne, nisi aliquando Episcopi concessu ei alio loco tunc ministrare inseruireve licuerit.

Archi-

99 Archidiaconus cuiusque Cathedralis Ecclesiæ, si ea Ecclesia Archidiaconum habeat, sin minus is, qui proximum post Episcopum in ea Ecclesia dignitatis gradum obtinet; intrà sex menses librum conficiat, in quo diligenter describat clericorum omnium sęcularium nomina; &, quo quisque ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum tam sęcularium, quàm regularium, qui clericatum, vel aliquem ex minoribus, maioribusve sacris ordinibus assumpserit, locum etiam, & tps.

1. quæ ad Sacram. ord. ad min. pert.

Quicúque verò posthac in nostra Prouincia à suo Epõ, vel eius permissu ab alio, ẽt extrà Prouinciam, in clericalẽ militiã adscriptus fuerit, vel altiorẽ ordinis gradũ ascenderit, ad mensem ex eo die, quo ordinẽ susceperit, nomen suum in clericorum librum referendum curet.

Eum aũt librum idẽ diligenter custodiat; in quem quicquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit, vt eius libri exemplum etiam in Episcopalibus ędibus asseruetur.

100 Notarij in litteris dimissorijs, seu testimonialibus, sacri Cócilij Tridentini decretũ seruent; in alijs, quę merè spirituales sunt, ẽt si nullum stipendium eis constitutum sit, nihil omninò accipiant; præter scripturę mercedem ab Ordinario statuendam.

1 de notarijs & scribis. Sess. 21. c. 2.

Pro singulis lr̃is dimissorijs, quę pro suscipiendis plurib. oĩbusve minoribus, vel ẽt maioribus ordinibus concedentur, itemq; pro singulis litteris, quibus notarius testatum fuit plures, oẽsve ordines alicui collatos esse, decimã partem aurei nũmi tantum ad summũ à Cãcellario accipi liceat, ac si eę litterę de vno tantũ ordine suscipiendo, vel suscepto essent datę. Idq; si modo nullum ei salarium pro officij sui munere exercendo constitutum sit: neq; ad Episcopum ex notarij commodis aliquid emolumẽti ex eisdem ordinum collationibus, litterisve dimissorijs, directè, vel indirectè peruenire possit, alioqui gratis omnia dentur, vt est Tridentino Concilio sancitum.

3. de iis, quæ ad Epm forã. pert.

101 In testimonialib. ordinis, ab vnoquoq; suscepti, lr̃is, fiat testificatio ẽt ecclesię, locive pij, cui is tum adscriptus est ex Trident. decreto.

4. vt sup.

102 Vbi primum Episcopus, aut parochus aliquem norit, qui uel spõtè se clericali militiæ adscribi uelit, vel à parentibus adhuc infans destinetur; hoc sedulò curet, ut illorum quò diligentius clericalis disciplinæ, vitæq; religiosæ institutis primùm imbuatur, ecclesiam frequẽtius adeat; functiones, quas clerici obeunt, cęteraque id generis ministeria cernat; ipsique parocho, vel alii sacerdoti, quem idem Episcopus maluerit, in disciplinam, curamve traditus, ecclesiasticorum hominũ consuetudine vtatur. Sicque multiplici ratione, cùm paulatim, & clericalis vitæ officijs obeundis, & laboribus suscipiendis, assuefiat, tum discat etiam, atque animaduertat quod vitæ genus, si ordinis Sacramento initiari uult, sequi debeat; proindeq; de re tota maturius ante deliberet.

4. quæ pert. ad Sacr. ord.

Parochi

Parochi verò sit, illiusve, cuius curæ, Episcopi iussu, traditus est, eum quęcumque clericalis uocationis, institutionisve sunt, aliquando monere, ac docere diligenter.

103 Vt ad ecclesię ministerium complures instituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæq; innocentiam, cum litterarum doctrina coniunctam, accuratè instructi, ei sanctè, vtiliterq; post inseruiant; illud unusquisque parochus valde studeat, vt quamplurimos potest pueros, presertim pauperes, bona indole pręditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, ecclesię ministros utiles fore, ad ecclesiasticæ uitæ normam accuratè erudiat, eosdemque pręthereà, cum ante, tum etiam in primis, post susceptam clericalem tonsuram, ac deinceps minoribus ordinibus adscriptos, pro paternę charitatis studio, optimis moribus, clericali religioni congruentibus, clericaliumque functionum disciplina bene informet; litterisque item instruat, eos pręsertim, qui ab alijs probatis uiris, artem litterarum profitentibus, ob inopiam, aliamve causam, commodius, diligentiusque erudiri non possunt.

104 Eorum autem singulorum mores, studia, litterarumq; processionem Episcopo parochus aliquando significet, vt suo tempore, uel in seminarium coaptari, vel alia quacumque uia adiuti, pro ętatis ratione, proque ingenij captu, studijs grauioribus se dedere queant.

De Seminario Clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Seminarium clericorum instituendum, & vbi ædificandum.* 14.
2 *Decima fructuum ei attributa.*
3 *Vnde soluenda.*
4 *Quo tempore soluenda.*
5 *Eius augendæ facultas.*
Multa etiam adiudicata. De pœnis, nu. 4.
6 *Exactio decimæ intermissa, remissiuè, restituenda.*
7 *Prætermissa verò ad dimidiam partem decimæ restricta.*
8 *Exactio ipsa quamdiù duret.*
Taxa præscripta ab Episcopo exigenda. 20.
9 *Quæ, & quot beneficia ab Episcopo Seminario applicanda.*
Simplicia beneficia interim vacantia cui non conferenda.
10 *Quando non valeat applicatio beneficiorum.* 11.
12 *Beneficia nullius diœcesis cui Seminario contribuant.*
13 *Census vnicuique Seminario Prouinciæ præfinitus ad quam summam ascendat.*

Canonici

1 MANDATVM est à sacro Tridentino Concilio Prouincialibus Synodis, vt quamprimùm in eam curam incumberent, vt Seminarium clericorum, vbicumque id fieri posset, constitueretur omnique ratione propagaretur. Quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula quæ pij, & sancti huius operis institutionem, & progressionem coadiuuare possint.

Sess. 23. c. 18.

1. de Seminario clericorũ.

2. 3 Itaque nos prouinciæ nostræ statu, & ecclesiarum, ac beneficiorũ genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendam esse, vt detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis, & capituli, & quarumcumque dignitatum, personatuum, officiorum, prębendarum, portionum, abbatiarum, & prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint; etiam hospitalium, quæ dantur in titulum, vel administrationem, iuxtà Constitutionem Concilij Viennensis, & beneficiorum quorumcumque etiam regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint etiamsi exempta, etiamsi nullius diœcesis, vel alijs ecclesiis, monasterijs, vel hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis ecclesiarum, & aliove locorum etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus,

1. ibidem.

Ead. sess. & cap. ver. & quia.

c. quia cõtingit, de relig. domib.

bus, seu prouentibus, eti. m aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, vel docentium, ad commune ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur, hæc enim exempta esse volumus, præterquam ratione redditiuum, qui superflui essent, vltrà conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, vel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, (fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis,) eamque supradictorum fructuum decimam sic detractam, seminarijs, singulis prouinciæ nostræ diœcesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alijs forsan ex dictis fructibus soluant, retinendo tamen pro rata quicquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus eiusdem Tridentini Concilij auctoritate, quibusuis, quò ad omnia, & singula supradicta, priuilegijs, & exemptionibus, etiamsi singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus.

Hanc autem fructuum decimam iuxtà maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenus facta reperiatur, exigi iubemus. Quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata; Episcopi de consilio eorum, qui sacræ Tridentinæ Synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

4 Quam decimam duobus terminis infrà frequẽtem annum 1566. & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. Si quis huius anni taxationem, à se impositam exigere cœpisset, eãdem exactionem prosequatur; deinceps verò hanc exigendi rationem, à nobis præscriptam, seruabit.

5 Præterea damus auctoritatem singulis prouinciæ nostræ Episcopis, vt de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere vsque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere, vel vniuersè, vel sigillatim, atque ijs etiam beneficiis, quę tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere.

5. de Seminario.

6 Seminarij institutio, quàm utilis sit, ac necessaria, ad cleri disciplinam in singulis ecclesiis propagandam, cum ex Concilij Tridentini decreto facilè intelligi potest, tum ex eo etiam, quod rei illius salutaris ratio aliquando intermissa, damna, & detrimenta non mediocria rei

ecclesiastice

ecclesiasticæ attulit. Cùm igitur in nonnullis prouinciæ nostræ ecclesijs iam omninò, aut aliqua ex parte desitum sit, decimas, fructuumve partiones, quæ Concilij prouincialis primi decreto, ex sacrosanctę Oecumenicæ Synodi Tridentinę auctoritate ad illius sustentationem constitutæ sunt, exigi; atque inde in ijs ipsis ecclesiis penè collapsum sit tam salutare institutum; ob eam causam prouinciali hoc decreto id cauemus, vt quæ decimarum, fructuumve exactio illo Tridentino, prouincialiq; decreto iampridem Seminarij nomine instituta est, de ea nihil planè quicquam per Epos remitti liceat, nisi, vt etiam eo ipso Cócilio Prouinciali, & nũc hac ipsa sanctione infrà cauetur. Quòd si hactenus quicquam eo de genere, aut planè totum remissum est, id ad pristinam exactionis rationem reuocari, atque omninò restitui iubemus.

7 Vbi verò nihil vmquàm eo nomine exactum est; ibi Episcopus mésium duorum spacio exactionem ad illius Concilii prouincialis primi pręscriptum ita planè instituat, vt dimidiam tamen partem decimæ illa non excedat.

8 Atque eam quidem exactionem, sic præfinitam, tamdiù durare decernimus, quò ad seminarium eo censu, ijsq; redditibus constitutũ, atque auctum erit, quos pro locorum diœcesum, censuumq; amplitudinis ratione, singulis prouinciæ ecclesijs, re maturè deliberata, infrà pręstituimus, ea tamen lege, vt rata parte redditũum, quos iam nũc, aut in posterum beneficiorum accessione, aliave ratione seminariũ possidere, habereve cõtingerit, tantundem de exactione remittatur ad eiusdem Concilij, & Tridentini, & Prouincialis primi præscriptum.

Sess. 23. c. 18. vers. suadẽte.

9 Decernimus itẽ, vt Epi, ex auctoritate eiusdem Concilij Trident. intra sex menses ecclesiastica aliqua simplicia beneficia, cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, uel ẽt præstimonia, vel pręstimoniales portiones nuncupatas, & ẽt nondum vacantes, huic collegio, seu seminario applicent, & incorporent: ea videlicet, quę illis seminario magis opportuna, & idonea videbuntur, sine tamen cultus diuini detrimẽto, & beneficia obtinentium pręiudicio.

1. de seminario.

Sess. 23. c. 18. vers. Necnon ẽt locis ben.

Quòd si Epi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduerterint, despiciant, si quę alia sint, quę seminario attribui possint. Deque his Metropolitanum admoneant, qui, vt res ex sententia confici possit à sanctiss. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit.

Hæc aũt vnio beneficiorum ex pręscripta Concilij Tridentini formula locum habeat, ẽt si beneficia sint reseruata, uel affecta: nec per resignationes ipsorũ beneficiorum, vniones, & applicationes suspẽdi, uel impediri possint: sed oĩnò quacũque vacatione, ẽtsi in curia effectũ suũ sortiatur, & quacũque Constitutione non obstante. Succedente verò

casu; quo per vniones effectũ suum sortientes, vel aliter seminariũm ipsum in totum, vel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex singulis beneficijs, vt suprà detracta, & incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad remittatur.

Vt aũt seminarium, & suis facultatibus perpetuò sustentari possit, & aliquando breui fore speretur, vt ea exactio deniq; cesset, & Eps, Deputatis in consiliũ adhibitis, decreti Trident. auctoritate tot beneficia simplicia adiungat, attribuatve, quot, ijs etiam supputatis, qui iam quouis nomine, aut iure eidem attributi sunt, redditibus, summam conficiant annui census, mox infrà prefinitam.

At, cùm primùm ad eam ipsam summam peruenerit, si quę beneficia, anteaquã vacauerint, iure unionis adiuncta sint, neq; dum ea adiunctio, uniove suum adhuc sortita sit effectũ; illam iam nunc rescissam, ac planè irritam esse declaramus.

10 Atq; vt quidem ab eo onere quàm citissimè fieri poterit, clerus liberetur, & eximatur; Eps caueat, ne beneficia simplicia, qualia sint, quę interea vacare contigerit, cuiquã conferat, alijve usui attribuat: sed quęcumq; illa sint, seminario iure vnionis cõiungat, nisi fortasse quędam, vel ecclesię parochiali, quę tenuiori censu est, uel alij ecclesię, vel loco, operive pio potius attribuẽda, adiũgenda ve cẽsuerit, pro rõne facultatis sibi canonũ iure, Tridentinoq; Cõcilio datę, ac permissę.

11 Si contra Eps ullo modo fecerit, seminarij detrimento, dãnove, quod inde inferetur, de suo primũ satisfaciat: deinde istiusmodi culpę norit se in Cõcil. Prouinciali proximo rõnem redditurũ; tum pręterea illa ipsa beneficiorũ collatio, prouisiove quam aliter contra huius decreti perscriptum fecerit, irrita nihilominus statim sit, nullaque omninò.

12 Ne uerò in posterum aliqualis, & controuersia ex eo existat, quod sępè dubitatur, cui potissimum seminario illã pręscriptam decimę partẽ certa quędam beneficia in sustentatione conferant, de ijs sic decernimus. Beneficia porrò, quę diœcesis nullius sunt, illam subministrent, & soluant diœcesis eius Seminario, intra cuius limites ea olim erãt, & censebantur. At uerò, quę beneficia in hac, uel in illa diœcesi prędia, bonave habent, id pręscriptę decimę dẽt Seminario diœcesis, locive, ubi sita est primaria ecclesia beneficij, cui ea prędia attributa olim fuerant; etiam si alia ecclesia, quę beneficio illi primario adiuncta est, ędificata deinceps sit causa illorum prędiorũ. Sin aũt in ijs prędijs ecclesia antea ędificata est, quàm illa adipisceretur, posteaq; unà cum illis aliis ecclesiæ primarię adiuncta est; tunc eius contributio ad Seminarium pertineat, in qua prędia unà cum ecclesia sita sunt.

13 Census uerò, quem de Reuerendissimorum Coepiscoporum nostrorum assensu, & consilio unicuique Seminario Ecclesiarũ prouin-

cię

ciæ nostræ, auctoritate huius constitutionis præfinimus,atq; adeò præscribimus,certa ratio,æstimatiove hæc sit,infrà ordine exscripta.

Metropolitanæ Mediolanensis Ecclesiæ Seminarij sit annuos census nummi auri sexies mille.

Derthonensis nummi aurei sexcenti.

Laudensis mille.

Aquensis quadrigenti.

Brixiensis bis mille.

Cremonensis bis mille item.

Bergomensis mille.

Astensis sexcenti.

Alexandrinæ quadrigenti.

Vercellensis mille.

Albensis sexcenti.

Viginti milliensis ducenti.

Sauonensis trecenti.

Casalensis quingenti.

Vigleuanensis ducenti.

Nouariensis mille, & ducenti.

Placentinæ mille, & quingenti.

14 In omni Seminarij institutione,cura,atq; administratione Episcopus sese rationibus conformet decreti Tridentini,quod cum in omnibus partibus exequatur, tum in ea maximè, vt certum locum deligat, vbi collegiatim certus puerorum numerus alatur, atque adeò instituatur litteris, disciplinisq; ecclesiasticis. *Sess.25.c.18. in fi.*

15 Eligat duorum mensium spacio,qui nondum elegerit, canonicos duos,quorum consilio in ijs vtatur, quæ ad puerorum eiusdem Seminarij institutionem,disciplinam,moresque attinent. *Ead. ses. & ca.*

16 Duos item de capitulo, & duos prætereà de clero Ciuitatis deligat,quos adhibeat in consilium, consultationemve administrationis, quæ in rebus temporalibus ineunda sit. *Ea. ses. & cap.*

17 Ij porrò omnes,vbi semel delecti sunt, ne vmquã, nisi ob causam, quæ cum ratione conueniat,eo munere abdicentur.

18 Meminerit autem Eps̃ sibi Tridentini Concilij decreto oẽ Seminarij administrandi,beneq; gerendi onus impositum esse,quod ipse proptereà sustinere,tueriq; debet ẽt atq; etiam diligenter. Eorum igit', quos delegerit,consilium sequi cùm non cogatur, ubi illorũ sñiam de re,quę in consultationem cadit,audierit, ipse tamen deliberet, statuat, & exequatur,quæcumq; pro sua pietate, & prudentia, quæ corã Deo potiora, atque præstantiora esse existimauerit, ad instituti Seminarij optimam tum conseruationem,tum administrationem.

Sess. 23. c. 18. vers. Rónes.

19 Quotānis apud se rationes administrationis supputari omninò curet: qua in supputatione duos a capitulo, totidem a clero ciuitatis ex prę scripto Tridentini Concilij delectos adhibeat.

Ea. ses. & cap. vers. etiā uocato.

20 Præscriptam fructuum portionem Seminarij causa ipse exigat: si quis eam soluere recusarit, aut longius, quàm par est, distulerit; contra illum censuris, & alijs ecclesiasticis pœnis agat, vt planè persoluat, implorato ēt, si ita expedire iudicauerit, magistratus sæcularis auxilio, ad illius Concilij Tridentini præscriptum. Nec verò est, cur in ea re optimè exequenda locum, uel gratiæ, uel precibus, vel metui, uel alij humano affectui vmquam relinquat.

21. 22 De Seminarij statu, progressioneq; Episcopus ad Metropolitanum sæpè, aut sexto quoque mense ad minimum litteras det; quibus, si quę difficultates inciderint, quæ optimum illius institutum impediant, in primis exponat.

Ea. ses. & cap. vers. Postremò.

23 Is verò, ex Concilij Tridentini præscripto, quibus rebus pōt; aut debet, omnem operam, studium, aliamq; omnem rationem adhibeat, vt sublatis iis rebus, quæ difficultatem pariunt, Seminarij institutio longè ad optima quæque progrediatur.

2. t. 2. dec. 25

24 Episcopus ipse tertio quoq; mense saltem, nisi iusta causa impeditus sit, Seminarium visitet, in eoq; uisitationis munere, adhibitis etiā, si modo ei videbitur, aliis doctis, & piis uiris, tum de magistrorum diligentia, tum de progressibus, quos, & in uitæ disciplina, & in literarum studiis Seminarij clerus habuerit, accuratè inquirat.

Sess. & cap. eod. ver. quæ omnia.

25 Idem certas Seminarij clericis constitutiones præscribat; quas frequenti eorum conuentu in singulos menses legi curet, quo sæpius repetitæ, illorumque mentibus impressæ, seruentur diligentius.

5. ibidem. Sess. 23. c. 18.

26 Is in omni Seminario perpetuus vsus sit, vt Catechismus Romanus pueris, atque adeo adolescentibus prælegatur, & explicetur quàm diligentissimè. Nullaque eius pars prætermittatur, cuius doctrinis eorum animi non imbuantur, ut fieri potest, omni maximo studio.

Ses. & ca. eo.

27 In omni prouinciæ Seminario, vbi commodè potest, præter cætera, quibus, & ad pietatis exercitationem, & ad litterarum doctrinam adolescentum animi erudiuntur, studia etiam sacrorum rituum, historiæque omnis ecclesiasticę certis statis diebus instituatur, quæ clericalis ordinis hominibus, maximè accommodatæ sunt ad optimam religiosæ disciplinæ rationem.

CON-

CONSTITVTIONVM, ET DECRETORVM

Synodalium Prouinciæ Mediolanensis

Liber Tertius.

Quæ ad beneficiorum Collationem, & prouisionem in eisq; conferendis, & collatis symonię labem, & auaritiam vitandam pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum collatores, ad eaque præsentandi ius habentes, et eorum ministri nihil accipiant. 32.*
2 *A quibus item conditionibus in conferendo, & præsentando abstineant.*
3 *Contrafacientium, & beneficia ijsdem cōditionibus acceptātiū pœnæ.*
4 *Bulla Pij IIII. de confidentijs tollendis, vbi, & quando publicè legenda.*
5 *Altera Pij V. Constitutio, qua ipsa Pij IIII. continetur, quotannis in Synodo promulganda.*
Bullarum ipsarum tenores. De Constit. num. 28.
6 *A præsentatis iusiurandum exigendum.*
7 *Formula eiusdem iusiurandi.*
8 *Iurispatronatus occasione, res pluris minimè vendenda.*
9 *Simoniacæ pactiones vexationis redimendæ causa prohibitæ.*
10 *Simoniæ pœnis, qui teneantur. 12.*
11 *Statuta, & constitutiones ecclesiarum, quibus noui canonici sex mensibus inseruire ante teneantur, quàm distributiones præcipiant, abrogandæ.*
12 *Illasq; sic abrogatas seruantes, vt puniendi.*
13 *Huius rei fraudi, vt occurritur.*
14 *Statuta, priuilegia, constitutiones, & consuetudines, quibus cauetur, vt beneficiorum fructus, & distributiones episcopo, vel canonicis, vel alteri dentur, rescindantur.*
15 *Eorum fructuum loco, nihil Sacristiæ dandum.*
16 *Etiam vigore cuiuscumque statuti, post editionem Tridentini Concilij confecti.*

Benefi-

36 *Beneficiatorum litteræ à quibuscumque obtinentibus Episcopo non negandæ.*

37 *Testimonium approbationis suæ beneficiatus non cogendus exhibere, cum idem approbauit, qui collaturus est.*

Beneficij, quod à minore obtinetur, administratio nemini committenda, sine permissu Episcopi. Quæ pert. ad bonorum. 9.

38 *Mandatis de prouidendo in forma dignum ad duos executores directis, quæ cautio adhibenda.*

Beneficij Ecclesiastici bona, iurave vsurpantes excommunicationē incurrunt. De benef. iurispat. nu. 10.

Beneficijs, qui priuari possint. De vita & hon. cler. nu. 106.

1 INTERDICIMVS, & ijs, qui ius habent conferendi quęcumque beneficia Ecclesiastica, seu eis prouidendi, aut ad ea eligendi, præsentandi, vel nominandi, & eorum ministris cuiuscuis generis, nè quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, nè spontè quidem datum, accipiant.

1. quæ perti. ad col. benef.

2 Neve ita detur beneficium cuiquam, vt is ad nutum eius, qui dederit, vel cuiusuis alterius posteà cedat.

Neve in eo dando, vlla fructuum pars ab Epis, & inferioribus, contrà sacrorũ canonum instituta, quauis etiam pietatis specie reseruetur.

3 Qui ex iis, quos diximus, secus fecerit, iure, ac facultate eligendi, nominandi, uel præsentandi deinceps vti non possit.

Qui uero beneficium conditionibus eiusmodi acceperit, sciat ex sacrorum canonum decretis, se nullum in eo ius adeptũ esse, atque ideò fructus suos non facere: quosve perceperit, sine conscientiæ labe retinere non posse; ad eorumque restitutionem compellatur.

Omnes item ij cęteras pœnas dent simoniacis à sacris canonibus, & Constitutione Sanctissimi D. N. Pij IIII. constitutas, & quas Episcopi pręterea de ijs sumendas iudicauerint.

Bulla Pij 4. edita 16 calē. Nouēb. 1564

4 Eandem Pij Quarti Constitutionem Episcopi semper in diœcesana Synodo, ac bis quotannis in celebrationib. suæ diœcesis oppidis publicè recitari iubeant.

1. ibidem.

3 de iis, quę pert. ad ord. sacr. &c.

5 De confidentijs constitutio, quã summus Pontifex, Pius V. tulit, quotannis in Diœcesana Synodo descripto recitetur, ac promulgetur, loco illius à Pio IIII. confectę, ea de re sanctionis, quę tota posteriori hac continetur.

6 Nemĩnem autẽ uel pręsentatum, uel noĩatum, uel electum, uel ab

1. ibidem.

inferioribus prouisum prius admittant, aut instituant Episcopi, quàm infrascriptum iusiurandum ab eo exegerint.

7 Ego N. præsentatus, vel electus, &c. ad beneficium iuro per sacrosancta Dei Euangelia, quæ meis manibus tango, neque me beneficij obtinendi causa, aut, vt ad id præsentarer, vel nominarer &c. neque quemquam alium meo nomine, aut consentiente, vel sciente me, quidquam collatori, patrono, seu alij cuiquã ea de causa promisisse, aut dedisse, aut compensasse, vel apud quemquam deposuisse.

Neque mutuo dedisse, vel locasse, vel prius mutuò datum, commodatum, locatum, aut quocumque modo debitum remisisse, aut relaxasse.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius ecclesiæ, fructibusve, decimis, aut oblationibus eiusdem præteritis, præsentibus, ac futuris, donationem, remissionem, locationemve fecisse, promisisse, aut iniuisse, aut alium, mandante, vel consentiente me, promisisse, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

1. quæ perti. ad benef. col.

8 Episcopi munus erit cauere, ne propter iurispatronatus occasionem pluris aliquanto res, cui illud ius annexum est, vendatur, aut trãsferatur; si qui verò nihilominus ita vendiderint, pœnas contra simoniacos editas incurrant.

9 Ne redimendæ vexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus ad redimendam vexationem, ne in casibus quidem iure permissis, pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere, nisi Epi consensus accesserit. Cuius partes erunt, & perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus: & ubi rẽ fraude carere, & iure permissam esse cognouerit, non denegare ei, qui petierit, facultatem se à vexatione liberandi: qui contra quàm decretum à nobis est, fecerit, Episcopi arbitrio plectatur, & quod actum fuerit, irritum sit, ac nullum.

1. ibidem.

10 Vt oĩs ad simoniam aditus intercludatur, statuimus, vt non solum auctores simoniæ, sed eius internuncij, & interpretes, notarij etiã, qui simoniaca instrumenta cõficiunt, ijsdem pœnis teneantur, quibus addicti sunt ij, qui per simoniam contraxerint.

Ijs etiam pœnis comprehendi volumus eos, qui scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pactionem intercedere in eorum gratiã sua beneficia obligant.

2. tit. 3. dec. 3.

Sess. 24. c. 14.

11 Sacri Tridentini Concilij auctoritate, & Cathedralium, & collegiatarum ecclesiarum statuta, constitutionesve quascumq; etiam iureiurando, & quauis auctoritate communitas, consuetudinesq; illas, et immemorabiles, quæ etsi minus expressam simoniam, at sordidam tamen auaritiam præ se ferant, antiquamus, abrogamus, atque rescindi-

rescindimus; quibus illud inductum est, ut qui nuper in canonicorum Capitulum aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium adscriptus, Capitulique, aut Collegij iudicio ad ea Canonicalia, aut alia, quæ ad eos pertinent, obeunda munera idoneus comprobatus est; sex tamē mensibus, qui probationum nomine vocantur, choro inseruire ante debeat, quàm distributiones quascumque etiam quotidianas percipiat; aliisque canonicis, vel aliis eiusdem Collegii hominibus accrescat, quæ portio sibi, eo temporis spatio inseruienti, iure obueniret. Illudque in perpetuum iubemus, vt in alicuius Ecclesiæ Canonicorum Capitulum, aliudve Ecclesiasticum collegium cooptatus, cum admissus, comprobatusque erit ad muneris sui functiones, is statim particeps sit residentiæ fructuum, quotidianarumque distributionum, quæ ab ijs, ad quos spectat, eidem præstentur pro ratione Canonicarum horarum, quarum officium deinceps in Ecclesia ille obierit.

12 Quicumque illas constitutiones, statuta, & consuetudines, hoc decreto, abrogatas, seruarint; contra eos simoniæ pœnis, quæ canonum iure, & Summorum Pontificum constitutionibus statutæ sunt, ad Tridentini Concilii præscriptum, agatur. Sess. & c. eod.

13 Nè huic autem decreto fraus fiat, hoc statuimus, ut quoties is, qui in eiusmodi Collegium cooptandus erit, eiusdem Collegii præfectum conuenerit, ad se probandum, huius probationis examē intra octo dies de eo habeatur; alioquin probationis ius Episcopi sit.

Quod si octo illis diebus, habito examine, is probatus non sit, sibiq. persuadeat id iniustè factum esse, ad Episcopum confugiat, qui habitis de eo examinis quæstionibus, si iniustè repulsam illum tulisse animaduertit, Capitulum, Collegium ve compellat ad eum recipiendum.

14 Authoritate Concilij Tridentini, & Constitutionis a Pio IIII. Pont. Max. editæ, iam nunc statuta, priuilegia, consuetudines, & illas denique cuiusuis Ecclesiæ constitutiones rescindimus, planèque abrogamus, quibus cautum est, vacantium in ea Ecclesia dignitatum, Canonicatuum, præbendarum, portionum, beneficiorum, atque adeo officiorum fructus, uel distributiones etiam quotidianas, quæ inde primo vacationis anno, aut longiori, breuiorive tempore obuenerint, mensæ Episcopali, vel canonicali, aliquo loco omnes, vel partem aliquam obuenire, attribuive, aut in communes vsus cedere, aut inter alios canonicos, ministrosve illius, alteriusue Ecclesiæ diuidi. Hæc tamquam rescissa, pœnitusque sublata eiusdem Pij Pontificis sanctione, declaramus nulla esse, nulliusque planè roboris. s. quæ ad bene f. coll. att.

15 Nec verò loco eorum fructuum, qui eo nomine, vt supra attribuebantur, ne consensu quidem capituli ab Episcopo statui liceat, vt deinceps, q. illiusmodi dignitates, canonicatus, beneficiave qualia qualia

sunt

sint, consequentur; aliquid vel minimum soluant, conferantve in vsũ Sacristiæ, aut fabricæ, aut alterius eiusmodi operis.

16 Quod si post Tridentini Concilii editionem, id vsquam in prouincia statutum, decretumve vllo modo sit, nè tamen quicquam eo nomini accipi, exigi, aut persolui vllo pacto, rationeve liceat, quacumque consuetudine, decreto, statuto, non obstante, nisi Summi Pontificis auctoritate munitum, corroboratumve sit.

Quamobrem nec Episcopus, neque capitulum, collegium, aliive Ecclesiastici ordinis homines, quorum interest, istiusmodi fructus, distributionesve nè vllam quidem eorum partem retineant, neve illorũ cessionem petant, exigantve, nec aliud quicquam, nè eo quidem nomine, quod prædia meliora reddita sint.

Neque etiam ab iis, qui illa beneficia etiam a Sede Apostolica, obtinuerint, iusiurandum exigant, ut tale quicquam obseruent; neve illis ipsis, qui non paruerint, moram, impedimentumve afferant, quo minus illorum possessionem assequantur.

18 Meminerint porrò omnes quicumque cõtrafecerint, ex illa Pij V. Sanctione, si Episcopus est, suspensionis, si Capitulum interdicti, si alius quispiam excommunicationis pœnam statim subire; cuius vinculo tamdiu, irretitus est, quoad restitutione primum facta, beneficium relaxationis, absolutionisve à Sede Apostolica obtinuerint.

19 Vt verò sex ante Tridentini Concilij editione mensibus, fabricæ, aut Sacristiæ, alteriusve pij loci vsibus distributiones eiusmodi, & fructus concessi reperiuntur, eorum pars tantum dimidia eidem, vel Sacristiæ, vel fabricæ, vel pio loco attribuatur: reliquam autem partẽ omnem ad illius pontificiæ sanctionis præscriptum ii capiant quorum beneficia sunt.

2. tit. 3. decr. 4.

20 Quibus in Ecclesiis ea, vel constitutio, vel consuetudo est, vt Canonicus nuper creatus, quos fructus præbendæ suæ primo anno percipiet, eos omnes, vel aliquam eorum partem fabricæ Ecclesiæ, aut Sacristiæ, aliive pio loco soluat; in posterum illa ita seruetur, ut si ei præbendæ onus pensionis, vel reseruationis fructuum omnium, alicuiusve partis eorum impositum est, is pro rata solum fructuum, quos liberè percipiet, soluat, fideiussore tamen caueat, se reliquam item fructuum illius præbendæ partem soluturum, quamprimum, vel morte, vel concessu, remissioneve eius fructus reseruati sunt, quive pensionem obtinet, adipiscetur.

Eam vero fructuum partem, quam soluere debet, nè soluere prius cogatur, quam illorum percipiendorum dies venerit; sed aut fideiussorem det, se eo ipso tempore statim soluturum: aut Episcopus apud aliquem illos sequestri nomine asseruari curet, donec quod pijs illis

locis

locis debebitur, persolutum erit.

21 Quibus in ecclesiis optionis ius est, vbi dimidia pars fructuũ præbendæ in illius vacatione, uel Sacristiæ, uel fabricę Ecclesię soluitur, ea pars pro ratione prębendę, quę primo vacauit soluatur.

5. quæ ad benef coll. att.

Idque ab omnibus præstetur, qui ordine deinceps singuli occasione illius vacationis, vel ad eam ipsam obtinendam optionis iure usi sunt, vel ad alias consequendas, quæ occasione optionum successiuè vacarunt, ità ut vnusquisque soluat pro rata tantum accessionis reddituum, sibi illo ipso optionis iure factę.

Hęc porrò solutio, vbi quisq; primi anni fructus, ex præbenda quá sibi iam optauit, perceperit, statim ab eo pręstetur.

Reliqua item, quę de parte fructuum dimidia persoluenda olim decretis prouincialibus constituta sunt, ad eorum pręscriptum seruétur.

22 Curet autem Episcopus, ut fructus, & cuiusuis generis prouentus ad Sacristiam pertinentes, nè in alios sumptus, nisi in ipsius Sacristię usum emergentur, ideoque quotannis agnoscat, quomodo distributio & quas in res erogati illi sint.

2. ut sup. tit. 3. decr. 4.

23 Liceat tamen eidem Episcopo de Capituli Consilio eos fructus in fabricę, uel rei alterius, ad eam ipsam Ecclesiam spectantis, usum aliquando conuertere, si modo Sacristię minus tunc opus esse iudicarit.

24 Perlatum ad nos est, in nonnullis prouincię huius Ecclesiis clericos aliquos, quo ob beneficia, officiave, quę in ijs obtinent, non solum in choro ad esse, sed alia ministeria, aliasque functiones clericales, ibi pręstare debent, a Capitulis certo illi canonicorum numero adiungi, eamque ob causam, supranumerarios uocari, hocque ipsum fieri, nulla eis collata prębenda, nulloque sępè attributo cuiusuis generis emolumento, censuve, ij autem eo solum titulo contenti, cum id sibi sumãt, ut inferiora ministeria, quę antea obire consueuerant, pręstare planè recusent, hæc sanè incommoda, grauia illa quidem, accedunt, quod & ecclesię debitis munerum functionibus fraudantur, & diuinus cultus minuitur, & labefactatur, & ordo ecclesiasticus, cum unus plurium partes, officiumque pręstare non possi, contra ac legibus canonum cauetur, non sine magna offensione, peruertitur, & perniciosæ ambitionis occasio hominibus Ecclesiasticis manifestò datur.

5. quę ad benef. coll. att.

His porrò incommodis, atque ad eo malis, decreti huius prouincialis authoritate occurrendum censuimus. Itaque si quos aliquando, ut iure permissum est, canonicos supra numerarios creari contigerit, id iustis solum causis, ac penè necessariis, iisdemque comprobatis, & per rarò quidem fieri statuimus.

At uerò qui in ea ipsa ecclesia beneficii, quod ibi obtinet, causa, o-

pera,

pera, ministeriumve nauare debet, quod cum canonicali officio, & gradu non conueniat, neque præstari simul possit, suprà numerarium heri, crearive prohibemus.

1. quæ pert. ad benef. collat.

Quicumque verò ita adscriptus est, nè à muneribus, ministerijsve, quæ priorum beneficiorum nomine in ea ecclesia à se præstari debét, liber, aut immunis vllo modo sit: immo ut illa pręstet, & fructuum mulcta, & omni alio iure, ut canonibus, decretisue Tridentinis cautum est, Episcopus omninò agat.

25 Qui beneficium ecclesiasticum uacans, multis, & ambitiosis precibus per se, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri possit.

Eandem pœnam illis proponimus, qui beneficia Ecclesiastica, quę nondum vacent, postularint; præter eas, quę à sacris canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.

26 Monemus, & obtestamur Episcopos, aliosque quibus est ius conferendi beneficia, ut familiaribus suis certam mercedem constituant, nè illi hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica tamquam suæ operæ, & laboris pretium, prçcipuè sibi proponant.

27 Fraudari tamen Ecclesias nolumus probatorum hominum ministerio, si qui sint in eorum familia, quorum doctrinæ, & pietati vtiliter sacrum munus committi possit.

5. quæ ad benef. coll. att. pert.

28 Beneficia quæcumque sint, etiam parochialia, quę per cessionem vacant, Episcopus nè suo, aut cedentis consanguineo nec vero item suo familiari conferat, prouideatve, vt Pii V. Pontificis Apostolica sanctione vetitum est.

Nec verò alicui familiari, propinquoue suo ad illius beneficii concursum aditum patefieri permittat.

Quod si aliter umquam factum erit, cum omnis collatio, prouisio rescissa, irrita, nullaque sit, tum pręttereà illius Pontificię sanctionis pęnę eo nomine constitutę locum habeant.

2. tit. 3. dec. 2

29 Caueant Episcopi, nè passim, atque indistinctè omnes beneficiorum Ecclesiasticarum cessiones admittant; sed in ijs solùm casibus, qui Summi Pontificis Pii V. litteris expressi sunt, meminerintque, excommunicationem, quę earundem litterarum sanctione contrahitur, Apostolicę sedi reseruari.

5. quę ad benef. coll. att. Ses, 14 c. 12. de reser.

30 Si capellania, etiam simplex, aliudve beneficium, etiam iuris patronatus ex pręscripto erectionis, fundationisue, aut alterius constitutionis certum ordinem, aut aliàs conditiones requiret in eo, de quo uel collationis, uel institutionis, uel alio nomine prouidendum est illud beneficium, nè Episcopus deinceps, etiam patronum consensu permittat,

con-

concedatur, vt quisquam sine Sedis Apostolicæ dispensatione illud beneficium assequatur, quod verè eo ordine non sit initiatus, quamuis ætate congrua sit pro illo ordine suscipiendo, neque qui alijs conditionibus præditus non sit, & quas illa, vel erectio, vel fundatio, uel constitutio requirit.

Ses. 25. c. 5. de ref ses. 22. ca. 4.

31 Quę deinceps Ecclesiastici beneficii possessionem adipiscetur, eius beneficij titulum is, etiam ante non monitus, ad mentem ordinario suo ostendat: quod si secus fecerit, dimidia parte fructuum, & prouentuum vnius anni mulctetur, qui ex eo beneficio singulis annis percipiuntur; tum omnibus iuris remedijs titulum exhibere cogatur.

2 tit. 3. decr.

Quod Concilio Prouinciali secundo sancitum est, vt qui Ecclesiastici beneficij possessionem adipiscuntur, eiusdem beneficij titulum etiam non moniti, mensis spatio, ordinario suo ostendant, hoc decreto constituimus, Canonicos etiam tam Cathedralium, quam Collegiatarum Ecclesiarum comprehendere, in quibus iure legitimo, præbendarum optiones fiunt, ità ut a die adeptæ possessionis, optionis instrumentum in Cancellaria Episcopali intra præscriptum temporis spatium exhibere debeant omnino; alioquin contra eos pœna eodem decreto contra beneficia obtinentes sancita, ac alijs arbitratu ordinarii agatur.

5. quæ ad ca. pert.

32 Vt auaritiæ omnis non modo labes, sed suspicio, vel minima ab Episcopi domo, atque ab omni etiam Ecclesiastico foro tollatur; nè deinceps in beneficijs conferendis; aut quauis prouisione dandis quicquam vllo cuiusuis generis, nè sigilli quidem nomine, accipi, exigive ab ullo liceat, omni prorsus, si quę huic decreto repugnet, consuetudine, & superiorum Conciliorum decreto antiquitato. & abrogato.

4. de benef. coll. & prou.

33 Notario tamen, cui pro muneris sui laboribus certa merces nulla constituta est, aliquid pro opera, quam in litterarum scriptione ponit, accipere liceat, ad taxæ ab Episcopo præfigendæ præscriptum: ità tamen vt pro omni vniuscuiusque beneficii collati, vel prouisionis nomine dati, scriptura à se confecta, aliove quouis nomine, vel prętextu, plus aureo nummo ad summum nè capiat.

Hoc decreto derogatum est alteri Concilii prouincialis primi, quæ pert. ad collationem beneficiorum? Notariis, cuius tenor videatur infra tit. de Cancellario, & notariis, num. 19.

34 Nè pro beneficij Ecclesiastici possessione adipiscenda, plus quá par est, impensæ quis in compluribus instrumentis, eo nomine conficiendis, vel exscribendis faciat, cum eius bona variis locis sita sunt;

sunt, id propterea decernimus, & declaramus liberum esse vnicuique cui beneficium aliquod collatum, aut quouis prouisionis nomine datú est, illius solum Ecclesiæ, altarisve, in quo beneficij titulus est, & illorú tantum eiusdem beneficii prædiorum, bonorumve quæ ipse maluerit, possessionem capere: modo eam capiat, tabulis publicè a notario confectis.

35 Liber conficiatur, isque in omni Episcopali archiuio asseruetur; in quo libro diœcesanorum beneficiorum cuiusuis generis, cum uacationis certa dies, ratio, modusque, describatur, tum collationes, ac prouisiones, vt vocant, quæcumque sint, vel à summo Pontifice, vel ab Episcopo, vel ab vllo quouis alio factæ, litterarum, diplomatumve exempla, vel sententię summatim explicatæ, prout potius esse Episcopus censuerit, in eundem referantur. Itidem seruetur de litteris ordinum, quibus singuli eiusdem diœcesis clerici initiantur.

36 Capitula verò, & quicumque sint, qui cuiusuis generis dignitates, Canonicatus, aut alia quæcumque beneficia obtinuerit, litteras, diplomata, tabulasve ipsas beneficiorum, quæ quouis etiam vnionis iure possident, Episcopo, etiam priuatim postulanti, sine mora exhibeant. E quibus tabulis tum si quid oneris, obligationisve illis inesse apparuerit; tú quicquid aliud expedire idem Episcopus censuerit, id distinctè, explicatèque exscribi iubeat.

Hocque omne, vt ab iis, ad quos spectat planè præstetur, idem omni ratione efficiat.

37 Nemo cui beneficium parochiale, alteriusve cuiuscumque generis confertur, approbationis de se, etiam institutis examinis interrogationibus, factæ, litteras, testimoniumve scriptum exhibere, ab Ordinario, cácellariove cogatur, cum qui beneficium collaturus, aut cuiusuis prouisionis nomine daturus est, ille ipse ordinarius est, qui eum approbauit.

38 Fraudes sępè per eos committi animaduersum est, qui mandati litteras Apostolicas quas uocant, de prouidendo, infirma, dignum, impetrarint, ad duos, qui illas deinceps exequantur scriptas, ita vt, si vnus pręstituto tempore non exequatur, alter exequi debeat, ii enim ab vno, quoniam idonei non sint, reiecti, ad alium tacita, quam tulerunt, repulsa, confugientes, beneficii, & quod sibi conferri nolunt, collationem nó idonei aliquando surripiunt. Quamobrem omnibus, singulisque notariis, cácellario, actuarijsque prohibitum deinceps sit, nè in eiusmodi delegatæ executionis acta confecerint, eorum partem, nisi prioris iudicis exequentis consensu, concessuue ad canonum præscriptum adeant: sed temporis, in mandati litteris pręfiniti, spatio confecto, acta omnia, & singula ab se ob eam causam conscripta, illis ipsis ad alterum istiusmodi executionis iudicem dent, pœnis propositis, arbitratu Episcopi irrogandis:

gandis: ut hic quid à priore iudice actum, decretumue sit, scire possit: nè in beneficio conferendo, surreptio, obreptioue indebitè insit, indeque propterea lites existant.

De beneficijs iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Ius præsentandi, eligendi, & nominandi habentes, nihil accipiant.*
A quibus etiam conditionibus præsentando abstineant. Quæ ad benef. collat pert. num. 2.
Iusiurandum à presentato prestandum, & cuius formulæ. Ibidem. 6. 7.
2 *Presentatus a quocumque per Episcopum comprobandus.*
3 *Institutio aliter facta, nulla.*
4 *Presentati non idonei reperti, reijciendi.*
5 *Qui autem iudicandi idonei.*
Edictum in vacatione præbende Theologalis, pœnitentialisve iurispatronatus a quo proponendum. De edicto proponen. 5.
A quo item emittendum, cum alia beneficia iurispatronatus tam ecclesiastici, quam mixti, vacant. Ibid. 6.
6 *In beneficijs iurispatronatus mixti, idem seruandum quod in beneficijs iurispatronatus ecclesiastici.*
7 *Beneficiorum, quorum ius collationis, institutionisve ad inferiores Episcopo spectat, lites, iuspatronatus, cause omnes, ac controuersie ab episcopo cognoscende.*
Beneficium iurispatronatus, certum ordinem, certasque conditiones requirens, cui non conferendum.
Que ad benef coll. pert. 30.
8 *Res iurispatronatus annexa pluris vendi nequit ob annexionem eiusdem.*
Contra facientium pœne. Ibid.
9 *Iurapatronatuum ab Episcopo recognoscenda.*
10 *Iuspatronatus habentes, si bona, iurave eiusdem vsurparint, excommunicationem incurrunt.*
11 *Decreti huius publicatio cum alio Concilij Tridentini. Ibidem.*

In-

1. quæ pert. ad benef. collat.

1 INterdicimus, & ijs, qui ius habent conferendi quæcumque beneficia ecclesiastica, seu eis prouidendi; aut ad ea eligendi, præsentandi, vel nominandi, & eorum ministris cuiusuis generis nè quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, nè sponte quidem datum accipiant.

4 quæ de benef. collat. & prouis. Sess. 7. ca. 13. sess. 24. ca. 18. Sess. 25. cap. 9. de ref.

2 Quod Tridentinis decretis, de eo, qui præsentatus est, per Episcopum comprobando, etiam si ad inferiores institutio pertineat, constitutũ est; id beneficijs, itẽ vel simplicibus, vel curatis, vel aliis cuiuscumque generis, in quibus etiam electionis, præsentationis institutionisve ius, monachis, aliisue cuiuscumque ordinis regularibus, cæterisve competit, locum habere Episcopus meminerit.

3 Quare, si quæ hactenus institutio, sine Episcopali comprobatione facta comperitur, eam irritam, inanem, ac planè nullam declaret. Ac nè imposterum ità fiat, caueat quam diligentissimè.

4.Ibidem. sess. 25. cap. 9. vers. adhæc. sess. 24. c. 18. sess. 25. c. 9.

4 Pro authoritate, canonum iure, & à Concilio Tridentino sibi tradita, Episcopus, si idoneos non compererit, a patronis etiam quibuscumque præsentatos, nè probet, admittatve, neve instituat, nec verò eis vllo quouis nomine prouideat, sed planè illos repellet.

5 Idoneos porrò nè censeat, quos experimento examinis interrogationibus diligenter facto, & doctrina, & cantus peritia, & aliis qualitatibus; ad rectè, ritèque obeunda munera, ei beneficio, ad quod pręsentantur, incumbentia, coniunctave necessariis, pręditos esse non uiderit.

sess. 24. c. 12.

Neque illos item, quos pro illius beneficii ratione, legitima ętate, sacrorum canonum iure, Concilioque Tridentino præscripta, esse, ex legitimo ducumento, testificationeve non cognouerit.

5. quæ ad benef. coll. pert. Sess. 24. c. 18.

6 In beneficiis, etiam parochialibus iurispatronatus laicorum simul Ecclesiasticarumque hominum, illud Episcopus seruet, atque exequatur, quod de beneficiis, quę iurispatronatus Ecclesiastici sunt, Concilii Tridentini decretis cautum est. Idipsum quoque pręstet, etiam si ex vna parte ad ecclesiam, & verò ex duabus ad laicum hominum electio spectet.

7 Episcopus, quoque beneficiorum quorum institutionis ius, collationisve ad quoscumque exemptos, aliosve episcopo inferiores pertinet iuspatronatus lites, causas, & controuersias omnes, quæcumq; sint, cognoscat, & definiat: clericum autem præsentatum, qui instituendus erit, ad inferiores institutionis tantum causa remittat: nisi iidem inferiores iurisdictionem ordinariam haberẽt, cuius rigore de controuersijs

ſijs ſuper iurepatronatus alioqui cognoſcere poſſent.

1. quæ pert. ad collat. benef. ſeſ. 25. c. 9.

8 Epiſcopi munus erit cauere, nè propter iuriſpatronatus occaſionẽ pluris aliquanto res, cui illud ius annexum eſt, vendatur, aut transferatur. Si qui verò nihilominus ita vendiderint, pœnas contra ſimoniacos editas incurrat.

1. quę pert. ad bonorum &c. ſeſ. 25.

9 Epiſcopi intra ſex menſes vniones perpetuas, etiam Eccleſiis iuriſpatronatus factas, & ipſa patronatus iura ex præſcripto Tridentini Concilii recognoſcant; & traditam eiuſdem Concilii decretis de illis rationem diligentiſſimè ſeruent.

5. de eccl. earum ſup. & fructibus.

10 Vniuerſitates, laicive homines, etiam qui iuſpatronatus habent, qui bona, cenſum, iurave beneficij Eccleſiaſtici, aut loci pij, quocumque modo vſurpauerint, aut eorum poſſeſſionem detinuerint, anathema, & aliàs pœnas ſubeant decreto Tridentino conſtitutas, non obſtante quocumque antiquo vſu, poſſeſſioneve.

Seſ. 22. c. 11.
Seſ 25. de reform.

11 Hoc verò decretum cum illo vulgariter redditum, populo edici, atque promulgari ſæpe iubemus, quo diligentius tale crimen caueatur.

Quæ huic titulo congruere præſumunt videantur tit. ſuperiores.

De edicto proponendo pio examine eorum, quæ præficiendi ſunt eccleſiis parochialibus, & quib. conferendę ſunt præbendæ Theologales, pœnitentialeſque.

SVMMARIVM.

1 Edictum proponendum in examine præficiendorum eccleſ. parochial.
2 Tempus ei rei exequendæ præſcriptum.
3 Edictum non omitten. in eccleſiarum curatarum permutatione.
4 Concurſus loco, quando priuatum examen fieri poſſit.
5 Edictum ab Epiſcopo proponendum vacante præbenda Theologali, vel pænitentiali etiam ſi alteri quam Epiſcopo collatio pertineat.
Illud etiam ad pedem emittendum in vacatione parochialium, quarũ conferendi ius ad alium, quam Epiſcopum ſpectat.
7 Et in vacatione parochialium iuriſpatronatus eccleſ. uel mixti.

1. de edicto prop. in examine eorum qui præf. sũt paroch. eccl. Seſ. 24. c. 18.

1 QVia Sacrum Tridentinum Concilium ad prouinciales Synodos illa, cognitionem reiecit, an expediat; vt ijs, qui proficiendi ſunt parochialibus Eccleſiis, ad examen vocandi ſint per edictum, re diligenter conſiderata, ſtatuimus: vt cum primum Epiſcopus parochialem Eccleſiam vacare cognouerit, intra triduum ad cathedralis, & vacantis Eccleſiæ ianuam publicum edictum per totos decem

dies, vel aliud longius tempus, eiusdem Episcopi arbitrio, propositum esse iubeat; quo omnes innitientur, qui volent examinari, vel alios examinandos nominare: vt transacto præstituto tempore, examen cõfici possit: ac deinde orbato gregi ex ea formula, quæ in dicto Concilio præscripta est, idoneus rector præficiatur.

5. quæ ad benef. collat. attin.

3 In ecclesiarum curatarum permutatione coram Ordinario facienda, nè locum habeat, quod primo prouinciali Concilio decretum est, de proponendo edicto examinis causa, in vacatione Ecclesiarum parochialium.

Si tamen vel parochialium hominum multitudo valde inæqualis est vel qui permutant, quo tempore parochiales illas ecclesias adepti sũt, examen præscriptum non subierunt, fiat tunc de illis experimentum examinis, sed absque concursu. Idem examen sine concursu adhibeatur, de eo, qui beneficium simplex commutat, cũ alio, quod cura in animarum habeat; si quando eiusmodi permutatio coram Ordinario fieri iure potest.

Ibidem: Ses. 24. c. 18. vers. si tamẽ.

4 Quamuis Pij V. constitutione, sublata non sit facultas illa, quæ in Ecclesiis parochialibus conferendis data est, tum Synodo prouinciali addendi, ac detrahendi præscriptæ formæ examinis, tum vnicuiq; Episcopo, si certis quibusdam de causis pro sua conscientia, cum deputatorum Consilio expedire censuerit, loco concursus priuatim aliud examen ineundi: videat tamen Episcopus, nè facultate sibi data abutatur, neque verò illam adhibeat vllo modo, nisi opus esse viderit certis illis expressis causis.

5. Ibidem.

5 Vbi primum præbenda, uel Theologalis, vel pœnitentialis vacauerit, etiam si illius conferendæ ius ad alium, quam ad Episcopum, præterquam ad Sedem Apostolicam pertineat, edictum de more proponatur, quo ad concursum euocentur, quicumq; sint, qui illius muneris causa examen subire velint, aliosve nominare, qui subeant. Confecto autem constituti temporis spacio, vniuscuiusque eorũ, qui illo nomine conuenerint, periculum, experimentumve in litteris, ac doctrinæ omni, vel diligentissima percunctationum, quæstionumve ratione fiat, Episcopus, adhibitis sibi pro arbitrio suo aliis peritis, probisque uiris, tum etiam de illorum vita, moribus, ætate, gradu, ordine cæterisque conditionibus, ad tale munus necessariis, accuratè perquirat. Tum demum Episcopus ipse solum rebus iis omnibus accuratè perpẽsis, maturè in domino deliberet, & liberè deligat, quem pro conscientiæ suæ religione digniorem, aptioremque existimet, cui tale munus tantique ponderis rectè committatur.

Qua in deliberatione idem videat, vt quod præsertim ad pœnitentiarium attinet, cum peritiam necessariam spectarit, tum maximè

vitæ

vitę innocentiam, morum grauitatem, spiritualium exercitationum studium, & vsum diuturniorem in audiendis confessionibus, exercitationem, prudentiam, cęterasque religiosę pietatis virtutes perpendat. Ei autem, quem potissimum elegerit, nec verò alii cuiquam conferatur ab eo, cui ius competit, etiam si capitulum sit.

6 Vacante ecclesia parochiali, cuius conferendę ius non ad Epum diœcesanum, sed ad aliam, etiam ab Episcopali iurisdictione exemptũ & regularem item spectat, edictum de concursu proponat Episcopus diœcesanus, & quicumq; examẽ eo noĩe subire volent, ad ipsũ cõueniant, qui exploratione per examinatores Synodales facta, ex probatis digniorem, & magis idoneum deligat, cui vacans illa ecclesia ab illo conferatur, alioquin si secus fiat, collatio rescissa, nullaque sit. Sess. 24. c. 18.

7 Eadem ratio omnis adhibeatur in parochiali ecclesia vacante, quę iurispatronatus est ecclesiastici, vel mixti, cuius institutio non ad Episcopum diœcesanum, sed ad alium quemcumque, etiam exemptum, & regularem item, vt supra pertinet: ita tamen, vt quem Episcopus diœcesanus digniorem elegerit, is à patrono pręsentetur ei, ad quem spectat institutio.

Si verò ad Summum Pontificem institutio spectat, uel quia in mensibus reseruatis vacauit, vel alia causa, tunc Episcopus digniorem elegat, ex prescripto earundem litterarum Pii V. à Summo Pontifice instituendam. Intereà uero dum huius generis examina, & approbationes fiunt, & institutio locum habeat, idem Episcopus diœcesanus idoneũ Vicarium qui onera uacantis illius Ecclesię sustineat, attributa ei congrua, pro arbitrio suo fructuum portione, constituat, donec ei rector pręficiatur. Sess. 14. c. 18.

De examine eorum, qui præficiendi sunt parochialibus, & curatis aliis ecclesiis, quibusque alia beneficia conferenda sunt, institutiove facienda est.

SVMMARIVM.

Examinatorum officium in ijs approbandis, quibus animarum cura committenda est, quibusque beneficia alia conferenda sunt, quale. Quę ad ordinis sacram. pert. 46.

Examinis initio oratio de spiritu sancto recitanda, & quæ. De foro Episc. 2.

1 *Examen, periculumq; adhibendum in ijs admittendis, de qb. reb. fiat In quibus item probentur ij, quibus alia beneficia conferenda.*

Liber examinum prouisionum ecclesiarum parochialium, quę per examen conf. De. cancellario 30.

§. de exam. ratione, §. De iis vero.

Quæratur igitur ab eis parochialibus præficiēdis, experiundoque cognoscatur in primis.

An apti ad sensus percipiendos, non solum, qui ad grammaticæ intelligentiam sumuntur; verum etiam interioris illos, sanctioresque tam ad Christi, Ecclesiæq. mysteria, & ad spiritualis vitæ modum pertinentes.

An sermonem contexere, habereve sciant.

An si quos habuerint, sumpserint, aut quam illis contexendis conscribendisve rationem adhibuerint, & verò si quos apud se conscriptos tunc habeant, eos ostendant; atque tradant.

An in eo genere aliquid ex tempore possint; tunc ex temporaneo breuique sermone periculum fiat, quantum concionando valeant.

Atque si tractationis quidem verbi Dei vsu peritiorum parochum Ecclesiæ parochialis, quę committenda est, ratio deposcit; examen aliqua ex parte, quæ potior examinatorum iudicio videbitur, ineatur ad interrogationum normam, concionatorum, examen constitutam.

Quæratur præterea, an aliàs vmquam animarum curam gesserint; quod si affirment; tum interrogentur etiam, & vbi gesserint, & cur inde discesserint.

An intelligant quanti illud sit, animarum curam suscipere, rursusq; gerere, quæque partes, ac virtutes illæ sint, quibus bonum vigilantem animarum curatorem prædictum esse oporteat.

An item norint impedimenta omnia, quorum causa interdictum est, nè quis sacramenta ministret, & nè quis suscipiat.

An sacramentorum, pręsertim verò, quorum ille minister est, vim, & naturam intelligant; atque hæc sigillatim imprimis interrogentur.

Quę vniuscuiusque sacramentorum materia; quæ forma item.

Quæ eorum efficiens causa, & principalis.

Quæ causa efficiens instrumentalis.

Quæ causa finalis.

Quæ eorum differentia.

Qui effectus, quive fructus.

Qui eorum ritus, quæve cærimoniæ.

An maximè omnium peritiam teneant audiendæ sacrę confess.

Quos huius generis libros, atque adeo summas habeant.

Tum periculum fiat, quàm valde casuum conscientię vsu periti sint, quamque tum in illis, tum in alijs id generis peritè versati præsertimque in Ecclesiasticis constitutionibus, quæ ad rectum vitæ vsum,

popu-

populique Christiani mores, & virtutes pertinent.

An nouerint casus, sanctissimo Papæ, & Episcopo item a iure, & ab homine reseruatos.

Atque adeò diligentius, prout opus erit, de singulis interrogentur, quæ infrà præscribentur rationi examinandi confessarios sacerdotes.

Videant prætereà examinatores, an aliquam sacrorum Canonum notitiam habeant, & præcipuè quod ad Tridentinum, & Prouincialia Concilia, Synodosque diœcesanos attinet, an illi hęc norint, quæ sequuntur.

An scilicet doctrinam de præcipuis christianæ religionis, articulis, quos œcumenica illa Synodus Tridentina contra hæreticos definiuit.

An item quæ de residentia præscripsit.

An quæ etiam de parochis, parochialibusq. ecclesijs, & de diuinorum officiorum cultu, cæterisque eiusdem generis statuit.

An quæ pręterea de clericorum honestate sanciuit.

An cętera denique quę, vel ad cleri, vel ad populi disciplinam, uel ad aliarum rerum reformationem cõstituit, quę parochi scire, beneq; nosse intersit.

Ex prouincialibus Concilijs sigillatim quęrant.

Quę de clericalis vitæ honestate, & de parochorum officiis constituta sunt.

Quę item de Sacramentorum recta administratione, quæ de Missæ sacrificio, quę pręterea de diuinis officiis.

Quę etiam de Sacramentalibus, & quę de festorum dierum veneratione, quę de ecclesiarum cultu, quę de scholis doctrinę Christianę, quę de populi Christiana institutione, morumque disciplina, deque aliis ad parochialis vitę munus potissimum pertinentibus, sancita sunt,

Ex Synodis diœcesanis, eam ipsam, certis capitibus, distinctam examinandi rationem ineant, prout genus decretorum est, quę in illis Episcopus confecit.

2 Qui causa beneficii, cuiusuis generis, quod tamen curatum non sit ad examen accedit, de eo hęc inuestigentur.

An canonicarum horarum officium ex Breuiarii instituto, rubricisque rectè recitare sciat.

An doctrina, disciplinaque omni instructus, quam ordo deposcit, quo initiari debet, pro beneficii, officij, dignitatisve ratione, cuius causa examen instituitur.

An peritiam item teneat functionum, quas illius beneficij, dignitatis munerisve ratio postulat.

An teneat quæ sciti necessaria sunt ad functiones illas, vel ordinis, vel beneficij rectè, ritèque præstandas, etiam quæ ad rectè canendi modum, rationemve pertineant.

4. de benef. coll. ac prouis.

Quæcumque, & examinis, & approbationis, & collationis, prouisionisve ratio, omnisque alia diligens cautio, in Ecclesijs parochialibus, cuiquam ex decreto Tridentino sancita, adhiberi debet; illa ipsa omnis in capellanijs, cæterisque beneficijs ecclesiasticis, quocumque nomine nuncupatis; immò verò in ipsis etiam ecclesiæ, vel cathedralis, vel collegiatæ portionib. quib. ab institutione, vel consuetudine, aliove quouis iure, & nomine, onus, munusve, animarum curæ, vel exercendæ, vel coadiuuandæ incumbit, aut coniunctũ est conferendis, in aliove prouisionis eorum modo, teneatur, ac seruetur omninò.

5. Quæ ad benef. coll. att.

Cum aliquis examinatur ad aliquod beneficium ecclesiasticum, cui prouidendum sit, de eo experimentum fiat examine non solum in litterarum scientia; sed etiam in cantus peritia ad illius beneficij functiones, ritè, rectè obeundas; tum præterea in vsu, ac notitia, quam in recitandis diuini officij horarijs precibus habeat.

De examine, eorum recognoscendæ doctrinę, & progressionis causa, quibus animarum cura, & alia spiritualia munera, officiaq; committi posśint.

SVMMARIVM.

Examinatorum officium in indagando cleri in studijs progressu, quale.

Quæ ad ordinis sacram. pert. num. 46.

1 *Examen doctrinæ tantum, progressionisve recognoscendæ causa, vt fiat.*

2 *Classes quattuor eorum, qui doctrinæ experiundæ causa examen subeunt.*

3 *Qui primæ classis.*

4 *Quæ secundæ classis.*

5 *Quæ tertiæ classis.*

6 *Qui quartæ classis.*

7 *Qui inferioris classis.*

Liber examinum factorum ad inuestigandam cleri in studijs progressionem à cancellario habendus. De Cancellario. 30.

Cum

1 CVm non certæ curæ, alteriusve beneficij, vel officij, munerisve, sed doctrinæ tantum, aut in litterarum studiis progressionis recognoscendæ causa examen alicuius instituitur, diligenti etiam illa, præcipuaque disquisitione, & interrogationibus, suprà variè descriptis, pro vniuscuiusq; conditione indagetur illius doctrina, & in ministeriis ecclesiasticis peritia, atque vsus.

5. de exam. rat.

2 Horum verò classes quattuor saltem, uel etiam plures constitui poterunt, quibus pro peritiæ ratione, experimento illorum facto, adscribantur.

3 Primæ classi adscribantur, qui, & perfectè concionandi peritia, & conscientiæ casuum explicationibus se tales ostendant, qui aliis multis prodesse, atque præ esse possint, proindeque idonei sint, non modo ad parochi, sed etiam ad Præpositi, Vicarii foranei, vel Visitatoris munus, vel ad pœnitentiariç etiam, aut doctoralis, aut Theologalis præbẽdæ obeundæ officium dignitatemve, etiam in Ecclesia Cathedrali, assequendam, atque ad alia id generis.

Supra quę ad ord sac. pert. &c.

4 Secundæ classi erunt ascribendi, qui si minus, vt illi concionari pfectè, at mediocriter, tum etiam de sugesto possint: quique in casuum conscientiæ summis studiosè versati sint; & verò Catechismi etiã Romani doctrinam diligenter teneant.

5 Tertiæ erunt classis, qui intelligentiæ tantum assequuntur, vt si minus accurata, doctaque concione, at sermonem de altari saltem habere, ac Euangelium, prout vsu venerit, enarrare, & explicare possunt, & administrationis sacramentorum, & casuum conscientiæ vsu ita periti sint, vt qui frequentius incidere solent, eos aliquo studio adhibito enodare, atque explicare aptè queant.

6 Quartæ classis, qui si non magno litterarum studio, aliquo tamen vsu apti sunt ad aliquam Euangelii breuem explicationem, notitiam quandam habent rerum ad docendum populum, quæ saluti necessaria sunt, & ad sacramentorum administrationem, casuumque cõscientiæ explicationem pertinent: ità vt ijs, ob sacerdotum paucitatem, necessariamque causam, aliquando curatio aliqua spiritualis, pro loci ratione, præsertim ad tempus committi possit.

7 In inferiori classe reliqui ascribantur, quorum nulla ratio omninò haberi debeat in curatione animarum committenda, sacramentiq; ministrandi facultate, neque in sermonibus ad populum habendis.

De parochiis, & parochialibus iuribus, & officiis.

SVMMARIVM.

Altero

committenda, eiusque mortuæ exequiæ.

55 *Parochi vicinioris officium erga eundem in pertinentibus ad salutem corporalem.*

Eo mortuo, à quibus funus agendum, Missæq; celebrandæ anniuersariumque agendum. suprà numero 54. Et de off. anniuer. 3.

56 *Parochialium officiorum liber Metropolitani cura edendus.*

57 *Parochus nouus, vt à populo excipiendus.*

58 *Litteræ pastorales, ad populum de modo excipiendi parochi noui.*

59 *Oblationum institutum retinendum, introducendũ ve, & quibus diebus ecclesiisq; oblatio agenda.*

60 *Quo ordine, quaque ratione id præstandum, & quæ musica instrumenta non adhibenda. De Pior. locor. adm. 51.*

61 *Sacerdos oblationem accepturus, vbi sistat, quo vase vtatur. 60.*

Quot vasa ad eum usum parata. 61.

Quodque vas osculandum præbeatur. Ibidem. Et de Missis sine cantu. 68.

62 *Oblationes à fidelibus piè offerendæ.*

63 *Offerentium commemoratio facienda.*

64 *A quibus illæ non accipiendæ.*

65 *Quibus illæ debentur.*

66 *Quibus eas exigere non licet.*

67 *Pactiones de oblationibus vetitæ.*

68 *Offertorij tempore faciendæ.*

69 *Oblationem facturi, Missæ intersint.*

70 *Extrà Missarum solennia qua cæremonia accipiendæ.*

71 *Quoque diei tempore.*

72 *Quæ oblata vendere non licet.*

Tertium, de parochis, §. eod.

1 QVICVNQVE parochiali ecclesię pręficiendus erit, is primum Episcopo, vt iam in nonnullis huius prouinciæ Ecclesijs consuetudo est, iuret, se sanctæ Sedi Apostolicæ, & Episcopo, eiusque item successoribus obedientem fore.

Tum pretereà se, ad Tridentini Concilij præscriptam rationem, residentem in ecclesia futurum, quam obtinuerit.

2 Tum iura etiam illius ecclesię, se pro viribus conseruaturum, ac defensurum esse.

Bona deniq; eiusdẽ se absq; legitima auctoritate non alienaturum, quę verò antea ab ijs, qui illius curã gesserunt, iniustè, vel vendita, uel alio quouis modo alienata sunt, ea quantum in se est, recuperaturum.

Quicumq;

3 Quicumq; canonicus, parochialem Ecclesiam obtinet, etiamsi vnionis iure, non quidem perpetuò, sed tantum dum ipse viuit, canonicatui, vel prębendę, quam obtinet, coniunctam teneat: in ea tamē parochiali Ecclesia, vt Summi Pontificis Pij V. constitutione sancitū est, resideat; nulliquе parochiali muneri desit.

3. ibidem.

4 Episcopi cura sit, iure agere, vt cui parochialis Ecclesia, intra dięcesis suę fines posita, ab alio inferiore, etiam regulari, qui illius conferendę ius habet, collata est, is in illius statione resideat, personalisque residentię munera præstet. Nec verò id ad illum inferiorem, qui contulit, spectat.

5. de Residentia, §. eod.

5 Rectores parochialium, seu curatarum ecclesiarum, quicumque sint, in earum ędibus tantum habitent; ibique cibum, & somnum capiant: nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

1. de Cleric. ędibus.

6 Vsu compertum est, non sine magno detrimento salutaris animarum gubernationes parochos, dum alia munera quęstus cupiditate, aliave causa ducti suscipiunt, exercentve, multiplicem illam, & assiduā, quam animabus sibi commissis debent, sollicitudinem, parochialesq; curas, & officia sępè intermittere, interdumque etiam planè deserere, aut certè ita aliquādo distrahi, & auocari, impedirive, vt illa nempè suo tēpore, neque qua debent, ratione, & cura pręstent, ac festis præsertim, alijsq; diebus, quas maximè horas, & in confessionibus audiendis, & in sacrę Eucharistię Sacramento ministrando, & in eorum Sacramentorum frequenti vsu non instituendo, aut conseruando solum, sed etiā augendo, & in pascendis verbo Dei fidelibus, & in frequenti sacrificij Missę oblatione, & in vesperarum officio canendo, & in Christianorū rudimentorum doctrina tradenda, & in componendis controuersijs, conciliandisque suorum populorum inter se animis, & in alijs denique parochialis curę officiis, ijs opportuno tempore pręstandis, ponere deberent, eas horas ob quęstus studium, aliamve causam traducere, vel ad diuina officia, canonicasve horarias preces in alia Ecclesia, in qua præsertim iam canonici sunt, obeundas, vel ad musici partes, officiumque gerendum, vel ad litterarum ludum exercendum, ac ad disciplinas etiam profanas pueris, adolescentibusve tradendas. Quamobrem hęc decernimus.

4. de parochiis, &c.

Qui dignitatem, vel canonicatum habet, & parochus etiam est, aut alia quacumque ratione animarum curatione astrictus est, si in ędibus parochialibus non habitarit, ibi cibum, somnumque capiendo, vt de parochis superioribus Concilijs prouincialibus, & in hoc etiā decretū est, aut si officijs suprà descriptis, alijsve, quę tamquam animarum curator parochusque in Ecclesia sua parochiali pręstare debet, obeundis aliquo modo defuerit, aut ea non statis, & ab Episcopo præscriptis horis,

au

aut non illa, qua cęteri parochi debent, ratione omnino præstiterit: Episcopi arbitratu, & pœnis parocho iam constitutis, & grauioribus mulctetur, puniaturve ex prescripto etiam sanctionis à Pio V. Pont. Max. eo de genere, octauo Idus Iulij 1568. editę.

Sess. 6. c. 2. Sess. 7. cap. 3. c. Quia nonnulli, de cler. non residen Const. Pij V. cupientes, de Constitutionibus, nu. 29. Sess. 31. ca. 1. de Refor.

7 Parochialis curę munera, atque officia non per alios, sed ipsimet parochi, animarumve curatores obeant, ac pręstet, nisi sint qui aliquando iusta causa ab Episcopo approbata, impediantur, aut etiam prohibeantur. Si quis non paruerit, tum fructibus beneficij mulctetur, pro rata temporis, & officij sui pretermissi, tum alijs etiam pęnis plectatur, arbitratu Episcopi.

8 Sacerdotes capellani, alijve, quocunque nomine nuncupati, etiam canonici Ecclesię Cathedralis, collegiatęve, qui vel institutione, uel consuetudine, vel alio iure, parochum, aliumve animarum curatorem in eo curationis munere adiuuare debent, ab Episcopo in illius Ecclesię, ubi eiusmodi cura geritur, statione manere, resideteque ac sua munera per se obire cogantur.

9 Quòd super aliquam causam, parochis, aut ijs capellanis aliquãdo in debito Ecclesię munere prestando, aliorum opera vti liceat, hoc eodem residentię personalis iure ęquè illi adstringantur, qui in eorum locum substituti, ei parochiali, alijve eiusmodi Ecclesię vicariam operã, ministeriumve prestare debent.

10 Nec uerò eorum quemquam facilius, quàm ipsos parochos, rectoresve ab Ecclesię cura, stationeq; parochiali abesse, neque rursus vlli suo minori deesse Episcopus patiatur, cùm hi quoque eadem residentiæ, & muneris sui præstandi lege astricti teneantur.

11 Ne item parochus, vel alius qui uis sacerdos, qui animarũ curam quouis nomine gerit, cantoris aut musici munus, partesve in Ecclesia Cathedrali, nec verò in alia suscipiat, exerceatve, nisi aliud ob causam Episcopus iudicauerit,

12 Neque preterea litterarum ludum domi suæ, aliove loco aperiat, exerceatve, nisi ob parochi inopiam aliquãdo aliud Episcopus scripto concesserit: qui tamen hoc munus extra parochię suę fines exercendi, nullo modo facultatem det.

13 Neque pueros, sibi in disciplinam traditos, certa pacta mercede, domi suę vllo modo suscipiat, atque alat. At clericos, qui sibi adiumento sint, litteris, disciplinaque ecclesiastica erudire curet, item pauperes aliquos parochialis curę suę pueros, qui ad idem aspirent, quive aliam nullam facultatem prima ipsa litterarum rudimenta percipiendi habent, si eius rei potestatem, scripto exaratam, ab Episcopo habuerit.

5. de Residentia.

14 15. 16 Neve ad Seminarij quidem curam, uel ad Vicarij munus, vel

vel ad sanctæ etiam Inquisitionis officium, nec verò ad aliud quicquã operã sacerdotis curam animarum gerentis, Episcopus ita vtatur, vt ab Ecclesia, beneficiove, in eius curam tradito, diutius absit, ac muneri debitæ residentiæ personalis desit.

17 Nec parochus, animarumve curator ob senectutem, aut ob aduersã valetudinem, cœlive grauitatem, ab eo residentiæ munere excusetur. Si verò eius inualetudo id generis est, quæ curari possit: atque eo loci, vbi ecclesia parochialis sita est, non datur, & aliunde facultas medici, & medicamentorum, tunc parocho ex infirma illa valetudine laborãti, Episcopus curationis causa facultatem dare possit, qua liceat ei tribus, quattuorve mensibus ad summum, loco propinquiori, in quo eiusmodi necessaria non desint, manere, vbi valetudinem curet. Intereà ad illius Ecclesiæ parochialis curam gerendam Vicarium Episcopus constituat, parochi sumptu.

18 Nec prætereà simultatis, odijve solum causa parochum ab ecclesiæ parochialis statione, locove abesse permittat, ac ne inimicitiarum quidem, quæ vel leues, uel fictæ sint, causa, prætextuve. Si verò vmquam graues illæ erunt, ac ueræ, ortæque postquam parochialis curæ munus obijt, idque sine culpa parochi, permittere Episcopus poterit illum inde abesse, locoque propinquo, vbi tuto sit, morari, eo solum tempore inimicitiarum, nõ tamen vltra annum, etiam si diuturniores anno sint inimicitiæ.

19 Cùm antea iure canonum, tum nuper Concilij Tridentini decretis, & Synodorum prouincialium constitutionibus iussum est, vnumquemque parochum animarumve curatorem in ecclesia, sibi commissa, Dominicis, alijsque præcipuè festis diebus stata hora Missæ sacrificium celebrare; Sacramentorum administratione, verbique Dei prædicatione populum pascere: doctrinæ Christianæ rudimenta docere, vespertinas preces, aliaque diuina officia canere, vel recitare; publicam sæpè orationem, ac processiones uarias cum populo suo obire, pacem conciliare, controuersias componere; pauperum, & egentium, miserabiliumque hominum curam paternam gerere, aliaque munera studiosè, & accuratè agere, quæ cum parochialis officij ratione coniuncta sunt; tum illis diebus maximè, in quibus populus artibus, operibus, & negotijs mundanis non est distentus, occupatusve, facilius, ac fructuosius præstare possunt. Quæ omnia, prout cautum est, & quemadmodum certè oportet, constituto tempore is parochus exequi nullo modo potest, qui non sine animarum, sibi commissarum, detrimento constitutis illis horis parochiali ecclesiæ non inseruit; sed ea relicta ad ecclesiã Cathedralem, uel collegiatam, ubi canonicatum, aut aliud residentiæ beneficium iam obtinet, frequẽter nimis accurrit, non sine ea auaritiæ

Sess. 23. c. 1. de Refor.

11. q. 3. gloria Episcop. 43. dist. sicut.

suspicione,

suspicione, & cupiditatis illarum distributionum, quas capiet; propterea quod ibi in diuinis officijs, Missaque solenni præsens adsit, festo præsertum die quo plúribus in ecclesiis, vel duplicatæ, vel certè maiores, quàm aliis diebus dari solent. Quamobrem hoc decreto Episcopos id monemus, ne quem parochum, animarumve curatorem, qui in Cathedrali, collegiatave ecclesia dignitatem, aut canonicatũ habeat, aliudve beneficium, aut officium, cui personalis in choro residēdi onus iniunctum sit, deinceps, dominicis, festisve diebus, ecclesiæ commissæ statione relicta, in choro illius Cathedralis, collegiatæve præsentem adesse, distributionumque quotidianarum participem vllo modo, pactove fieri patiantur: sed parochiali ecclesiæ, statis horis, operam, curam, muneraque suscepti parochialis officij usqueadeò præstare cogãt, vt ei nulla stata hora desit, nullumq; officium omninò prætermittat, suæ curę, sollicitudinique commissum.

20 Ecclesia parochialis, si eo loco sita est, vbi minor pars hominum parochialium habitet, multoq; plures illi sint, qui extrà vrbis, municipij, locive mœnia, vbi illa est, domicilium habeant; eo tamen loco parochus in statione parochiali maneat, ubi ecclesia est. Parochialibus uerò, qui longius absunt, Episcopi officio, & auctoritate succurratur ad Concilij Tridentini præscriptum.

3. d parochis

21 Si quis parochus, etiam vrbanus, parochiale domicilium non habet, vbi habitet: intrà illius fines domum conducat, quàm proximè potest ecclesię, cuius curationi præest: si intrà fines domus nõ est, quam conducere possit, extrà, vbi propius ecclesiæ potest, conducat: idq; iudicio Episcopi.

4. de parochis.

22 Quod Concilio Prouinciali tertio de ædibus parocho, parochiale domicilium nullum habenti, conducendis, decretum est; idem etiam de socij, adiutorisve, ad munus parochiale ob quãuis causam ei adiuncti, dative habitatione decernimus, & constituimus.

23 Episcopus verò cum ijs, quibuscum oportet, omni iure agat, vt ędes ecclesiæ parochiali, quàm maximè potest vicinas, & parocho, & coadiutori, & quamprimum illi tradat: aut, si ita opus esse censuerit, ędificent: intereaque domicilij conducti pensionem, sumptumve vni, & alteri item suppeditent.

Parochum autem, qui quacumque de causa parochialis curationis socium, uel adiutorem habet, tum ipsum, tum illum itẽ in habitatione parochiali manere, ac residere cogat, & fructuum mulcta, & alijs præterea pœnis, arbitratu suo irrogandis.

3. d parochis 5. cod. Ses. 21. c. 6.

24 Parochus, cui ob imperitiã, aliáve ob causam sacerdos alius socius, & coadiutor adiunctus est ad parochialẽ curam gerendam, ipse ẽt in propria ecclesia residens adsit, & officia, quorum munus eis interdictũ

non

non sit, gregi sibi commisso is etiam pręstet.

25 Si verò prae domicilij parochialis angustia unus, & alter item illius habitatione uti, episcopi iudicio, nullo modo potest, tum eorum alterũ, quem ipse Episcopus, proposita sibi maiori illarum animarum, utilitate, delegerit, in domo parochiali, alterum in domicilio proximè códucto, aut tradito habitare, residereve Episcopus iubeat, cuius sit efficere, ut id omne, & de domo eorum alteri tradenda, ędificandave, & de ea interim conducenda, planè à quibus debet, praestetur.

4. de parochis, &c.

26 Parochiarum distinctio, quę familiis, non certis finibus, facta est, & parochis ad Sacramentorum administrationem, & populo ad illorum susceptionem magnum incommodum afferre solet. Quare Episcopi, sublata intrà sex menses diuisione parochiarum per familias facta, eas certis limitibus, terminisque describant.

1 de ijs, quae ad Sacramẽ. adm gen. pt. Sess. 24. c. 13.

27 Quę in ecclesia duo, pluresve parochi in animarum cura gerenda constituti sunt, tum ex parochialibus, uel portionibus, uel functionibus, quas pręstare debent, sępe inter eos rixę, contentiones, ac dissidia, & spiritualia populis diuina existant; indeque populis offensionum exempla, scandalaque afferantur; Episcopus, vt huic rei, à parochiali cura alienę, & parochorum disciplina indignè, occurrat, certos parochialis uicinię limites pro illorum numero, ędibus, aut uijs perpetuò distinguat; quos ita distinctos in curam eorum unicuique pro limitum distinctione tradat, ita ut intra suos quisque fines parochialem curam gerat.

4. ibidem.

Sess. 24. c. 13. ver. in iis.

Si quę verò parochialia officia in illa ecclesia obiri oportet: quorum officiorum functiones rectè diuidi non posse, aut non expedire censuerit, illa ab iis singulis ęque, communiterve pręstari decernat.

29 Distributa autem parochialis curę officia, si eorũ unus, aut impeditus est, aut adiutore, adiumentove ob fideliũ, qui suę curę sunt, multitudinem, aliamve ob causam opus habeat, ab altero, alijsve, sine ulla mora, exceptione, excusationeve, prout Episcopus, uel statuerit, uel iusserit, obeantur item, ac pręstentur.

30. 31 Vbi uerò ea perpetuę parochialis curę partitione minus salutariter prospectum, consultumque fore idem censuerit; eorum unum, morum grauitate, curęq; gerendę peritia, atq; usu pręstantem, alteri, alijsve pręficiat. Emolumenta item extraordinaria, aliaq; id generis, unde discordiarum semen in illis exitit, in unum, ut nónullis locis moris est, collata, certo stato tempore inter eos diuidi iubeat, aut aliqua denique ratione, quàm potiorem duxerit, obuiam eat istorum, & discordię, & negligentię, qua fit, ut alter in alterum sępe parochialis muneris curam reijciat.

32 Nec uerò ullo umquàm modo patiatur, permittatuè, illos certa

quadam

quadam hebdomadarum partitione, aliave ratione inter se inita, munus Missæ sacrificij in parochiali ecclesia faciendi, aut reliquas parochialis officij functiones, quæ ab vtroque etiam diebus eisdem villiter præstari possunt, ita inter se diuidere, ut ab uno tantum eorum, alternatim scilicet, vel per hebdomadas, uel alia temporis uicissitudine præstentur. Non enim ferendum est, ut cui Ecclesiæ parochiali complurium sacerdotum, ministrorumve stipendia, alimentave olim attributa sunt, quo diligentius, & cautius illorum copia tum diuinorum officiorum cultui, tum alijs ministerijs, ad spiritualem populi curam necessarij, opportunisve cōsultum esset; illi, aut auaritiæ studio, aut dissidio, negligentiave ducti, vel onus sibi impositū minoris, quàm par est, æstimantes, perinde ei ecclesiæ deseruiant, ac si non plures, sed unus tantū parochus animarumve curator constitutus in illa esset.

1. de ijs, quæ ad Sacramentorū admin. gen. pert. Sess. 21. c. 4.

33 Quod prætereà Tridentina eadem Synodo decretum est, ut ecclesiarum rectoribus tot sacerdotes adiungantur, quot, & ad Sacramenta parochianis administranda, & ad diuinum cultum satis esse possunt, id Episcopi omni diligentia exequantur.

1. ibidem.

34 Quæ parochiales ecclesiæ partem habent sui populi extra mœnia urbium, uel oppidorum, uel alibi, quo fiat, ut parochus, præsertim nocturno tempore, illis hominibus Sacramenta commodè administrare non possit; in illis Episcopi, aut eam partem commodiori parochię uniant, aut etiam inuitis Rectoribus, & Constitutione Alexandri III. & decreto Concilij Tridentini, nouas constituant parochias.

sess. 21. ca. 4. ver. in ijs verò.

6. de parocho & parochijs.

35 Quibus locis, ex Concilij Tridentini præscripto parochias nouas institui, erigive liceat; Episcopus etiam in parochijs, quæ Regularium quouis modo sunt, illas constituat, certa fructuum portione attributa, ad prescriptum Constitutionis Pij V. Pontificis.

1. vt suprà.

sess. 21. cap. 4.

36 Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesiis recenter erectis præficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad ecclesiam matricem, quomodocumque pertinentibus, & si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quę sufficiant ad uitam noui Rectoris sustentandam.

2. tit. 1. dec. 8.

37 Quæ ecclesię vel cathedrales, uel collegiatę peculiarem parochiā habent, neque eius parochiæ curatio ad certas personas ex officio pertinet, in iis curet Episcopus, ut quibus ea ipsa cura committetur, certum stipendium, aut emolumentum ad eorum uitam honeste sustentandam, ipsius Episcopi arbitrio, à Capitulo, vel ab iis, ad quos spectat, attribuatur.

4. de parochiis, &c.

38 Illud Episcopus sollicitudinis studio exequatur, ut quibus ecclesiis parochialibus, inopia laborantibus, nulla adhuc ratione satis suppeditatum est adiumenti; iis, aut beneficiorum ecclesiasticorum adiunctione,

ne,

ne, unioneve, aut primitiarum, decimarumve attributione, aut parochialis viciniæ incolarum simbolis, collectisve, aut alia, quæ sibi videbitur, commodiori ratione omnino succurratur, ad Concilij Tridentini præscriptum.

Sess. 21. c. 4.
Sess. 24. c. 13.

39 Cùm Ecclesiæ alicuius parochialis, eiusque Rectoris necessitati Episcopus primitiarum, decimarumque assignatione, aut parochialiū symbolis, collectisve prouidendum esse ex decreto Tridentino censuerit, ad id præstandum illos ad eiusdem Tridentini, & Prouincialis decreti præscripto compellat, propositis arbitratu suo pœnis, atque etiam interdicto generali, præsertim ubi ipsi parochiales id præstare promiserint, spoponderintve.

6. de paroch. &c.
Sess. 21. c. 7.

40 Ecclesiæ parochialis, ne deinceps cuipiam per sex menses commendetur; sed uel titulo conferatur; uel, si iurispatronatus est præsentatus, electusve, qui ad illius curam gerendam idoneus, disquisitione de more facta, repertus est, ad Concilij Tridentini præscriptū instituatur.

4. de benefic. collat. &c.
cap. nemo, de elec. in 6.

41 Intereà verò dum uacat, ex eiusdem Concilij decreto, Vicarius cōstituatur, qui illam regat.

Sess. 24. c. 18.

42 Curandum est omni diligentia, vt salutarem fructum capiat fidelis populus ex laboribus, & officijs, quę à parocho diebus Dominicis, & festis inter Missarum solennia, aut diuina officia, uel alia quacumque occasione præstari, etiam ex Tridentino Concilio debēt. Quamobrem Concilij etiam Tridentini auctoritate, ut in ecclesiam parochialem frequenter, saltem Dominicis, & maioribus festis diebus fideles conueniant, Episcopus eos, quorum pastoralem curam gerit, diligēter, ac sępius moneat; litteras propterea eo de genere ab eodem Episcopo edendas, ac etiam instructiones, nostra cura, ad communem prouinciæ usum conficiendas, sępè populo, prout usu uenerit, parochus descripto recitabit.

4. quæ pt. ad Missæ Sacr.
Sess. 22. de obser. & eu it. in celeb. Missæ.

Et canonum ratio, & disciplina Ecclesiastica id maximè postulat, ut ad ecclesiam parochialem fideles quàm frequentissimè conueniāt, id quod ab Episcopis accuratè eos moneri œcumenica Synodus Tridentina, piè, salutariterq; decreuit. Eius decreti auctoritate, ut pro eo, quòd debemus, planè obtemperemus, in usumq; prouinciæ nostræ inducamus, qd bene agendi rōnibus, usuiq; optimè consultum esse animaduertimus; litteras monitionis eo de genere infrà explicatas hoc Prouinciali Concilio sexto edimus, quas in omni parochiali totius Prouinciæ nostræ Ecclesia certis festis diebus, quos pro suæ diœcesis ratione Episcopus præstituerit, de more promulgari decernimus: quò diligentius parochiales admoniti, cū officij religiosi partes facilè intellexerint, quas suæ quique ecclesiæ parochiali debent, incitata quadam uoluntatis propensione exequantur, quod de Sacrosancti illius Con-

6. De Parocho, &c.

cil.j sententia eos salutariter, & quàm sępissimè, monitos esse volumus. Id vero non hac nostra solùm Prouinciali cohortatione, monitioneque contenti, prouinciæ nostræ Episcopi præstandum curent; sed omni alia præcipua pastoralis curæ ratione, quàm eius rei vsui accommodatiorem, potioremque esse censuerint.

Porrò monitionis huius nostræ litteras, quò facilius, planiusq; populus intelligat, indeque partes officij sui, non solum cognoscat, sed rectè exequatur, eas in vulgarem etiam sermonem totas de verbo ad uerbum conuerti, vel summatim vulgariter explicari, & ita fidelibus enunciari, ijdem curent, prout diœcesis suæ rationibus magis expedire viderint.

6. Formula litt. Monit. â Conc. ad par. Eccl.

c. Vt Dñicis, de paroch.

9. q. 2 c. in dominicis.

Sess. 22. de ob ser. &c.

Sess. 22. c. 8.

43 Fuit olim tanti apud antiquos patres ille frequens in Ecclesiam propriam parochialem fidelium conuentus, vt ad hanc disciplinã populi Christiani institutione valde accõmodatã retinendã, certis Decretis, cautio aliqua adhibita sit. Primò. n. hoc iustum est, vt Dñicis, festisq; dieb. parochi antequã Missam celebrent, Plebẽ interrogẽt, an alterius parochię fidelis adsit, qui proprio contẽpto presbytero ibi Missam audire velit, quẽ si inuenerit, statim inde eijciant, & in parochialem suã Ecclesiam ad Missam audiendã redire compellant. Deinde illud planè vetitum fuit, alienę parochię fidelẽ à parocho ad Missã nõ recepi, nisi in itinere fuerit, & placitũ ibi habuerit. Cuius veteris disciplinę restituendę in usumq; reuocandę desiderio, flagrans olim Sũmus Pont. Vrbanus VI. eo de genere Apostolica sanctione diligentissimè cauit: & nuper sacra Tridentina Synodus œcumenica ab Epis fideles non solũ hoc moneri voluit, vt frequenter ad proprias parochiales ecclesias saltem Dñicis diebus, festisq; maioribus accedant: sed illud ẽt diligenter ostendit, vnumquemq; teneri, vbi commodè fieri potest, Parochię suæ interesse ad audiendum verbum Dei, ac proinde id prætereà statuit à Parochis, animarumve curatoribus inter Missarum solẽnia aliquid ex ijs, quæ in Missa leguntur, exponi, & sanctissimi illius sacrificij mysterium aliquod explanari, plebes sibi commissas salutaribus verbis pasci, easdemque doceri, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, in lege Domini erudiri, & sacra eloquia illis explanari, tum in vnaquaq; ecclesia parochiali pueros fidei rudimentis instrui. His igitur eiusdem Tridentinæ Synodi decretis, & veteri salutari exemplo adducti, cùm populum Vrbis, Diœcesis, Prouinciæque Mediolanensis nostræ, rebus ad salutem necessariis instructum per bona opera ad præmium sempiternum perducere summopere in Domino cupiamus, hac nostra monitione eos uniuersos, & singulos cohortamur, ac per viscera misericordiæ Iesu Christi obsecramus, atque obtestamur, vt quamuis in suis vicinijs, oppidis, & suburbijs, oratoria, capellas, aliasve ecclesias habeant,

vbi

vbi sanctissimo Missæ sacrificio interesse possint, frequenter tamen Dominicis saltem, alijsque solemnibus festis diebus ad suam quiq; parochialem ecclesiam conueniant: vbi à parocho, cui eorum cura commissa est, verbo Dei pascantur, fidei Christianæ rudimentis, aliisq; animarum saluti necessarijs præceptis erudiantur, ad sanctissima Sacramēta religiosius percipienda instruantur, ad eorundemque frequentem vsum, ut illa sacra Synodus optat, paternis eius cohortationibus, in dies magis inflammentur, tum ab eodem item audiant, qui dies festi, si qui in hebdomadam inciderint, colendi, quæ vigiliæ, ieiuniaque seruanda sint, discant ab ipso; item quæ Christianæ pietatis officia in illis religiosè colendis præstari oporteat: ac quæ prætereà supplicationes, processionesve, aut stationes, orationes, indulgentiæ, iubilea indicantur, quæ matrimoniorum denunciationes fiant, quæ item pro ratione temporum admonitu, iussuve Episcopali ad diligentiorem eorum institutionem promulgentur. His, atque adeò aliis fructibus, qui ex paternis parochi, vel in cohortando, uel in monendo officiis existunt, eos carere continget, qui ad Missam ijs diebus in suam parochialem Ecclesiam non conueniunt. Immò verò, quòd hoc audiendæ illis diebus Missę parochialis munus à fidelibus minus diligenter præstatur, & à quibusdam planè negligitur, multa incommoda inde existunt. Hinc in plerisque sępè fidei articulorum, & Dei, sanctæque matris Ecclesiæ præceptorum, quæ ad salutem consequendam Christianum hominem nosse oportet imperitia, festorum dierum cultus neglectus, debita Christianæ pietatis opera non exculta, non cognita Christiana familiarum institutio, languescens sacerdotum parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, sanctissimorum institutorum, & sacrorum canonum violatus vsus: hinc denique in Ecclesiis parochialibus, quæ à maioribus tanto pietatis studio exædificatę sunt instaurandis, ornandis, sarctis, tectisque habendis cura, multis ex partibus neglecta, in illisque nulla, aut penè exigua Ecclesiastica ad diuina officia obeunda necessaria suppellex. His tot, tantisque malis, atq; incommodis vnusquisq; occurrere studeat, id diligenter exequendo, quod sanctorum patrum suadet auctoritas, quod Tridentina Synodus moneri iubet, quod ex illius iussu nos de vniuscuiusq; vestrũ salute solliciti paternis vocibus cohortamur, & monemus in Domino.

Nec verò quemquã aliquod, uel ex parochialis ecclesię aliqua distãtia, vel ex pluuia, frigore, ęstu, tẽporumve vicissitudine existit incõmodum ab hoc officio deterreat: Immò verò ad illud diligẽtius exequendũ, prout in Dño cõfidimus, se quisq; eorũ accẽdat necesse est, qui salutis suę memores huius rei grauitatẽ, eorum, quę cõmemorata sũt, rõne perpendent, quiq; [illegible] secum animo reputabunt nõ solũ parochialẽ

ecclesiam sibi datã esse, in qua primũ baptismo suscepto Christo Dño renati, alijsq; Sacramentis aluntur ad perpetuam salutẽ; sed parochum ẽt sacerdotem sibi loco parentis esse debere, quem diligant, colãt, atque obseruẽt: hoc sibi proponẽtes illũ pro fidelibus sibi cõmissis apud Deũ internuncium, ac deprecatorem esse, diuinę legis interpretẽ, dispensatorẽ mysteriorũ Dei, Christianę vitę, & morũ disciplinę magistrum, à quo oẽ petant piè, rectèq; agendi consilium, ac deniq; ministrũ fore, quę ad salutẽ eis necessaria sunt. Huic aũt nostrę monitioni etsi omnes pro pręcipua suę salutis cura audientes esse debent, in primis tamen patresfamilias, tutores, ludimagistros, cęterosque aliorum moderationi, curationive pręfectos cohortamur, diuinaque contestatione admonemus, vt de sua, & aliorum, quorum curam gerunt salute solliciti, primum ipsi hęc paterna monita amplectantur, tùm illos ẽt crebris cohortationibus, ad illa exequenda inflamment: idque curent, ut non solum Missę, & diuinorum officiorum tempore illi in parochialem ecclesiam conueniant; verùm etiam, vt institutas, in ea doctrinæ Christianæ scholas, statis illis diebus frequentent.

3. I parochis

44 Parochus ne vllum testificationis genus è libris suis parochialibus descriptum, cuiquam tradat, nisi Episcopi concessu.

Id verò nisi scriptum aliquod sit, quo, petenti testificatio fiat de eius ætate, uel natalibus.

45 Dominicis diebus, parochus non solum festos dies populo denunciet, sed ẽt illum sępè doceat, quę officia, tum in illis, tum in eorum vigiliis colendis ab eo religiosè præstari oporteat. Eidem pręterea significet, atque indicat Stationes, & Indulgentias, quæ Episcopi iussu promulgandę erunt, & publicam, si quę aliquando, ob aliquam causam indicta est, orationem, & processiones, & officia mortuorum in sua parochiali Ecclesia obeunda, si quę eiusmodi in eam hebdomadam inciderint, vt fideles parochi sui voce moniti, aut illis intersint, aut si minus possunt, facta sanctorum illorum officiorum significatione campanarum sono, cùm iam ante commoniti intelligant, quę precationes, quęve officia in Ecclesia fiant, ipsi etiam quamuis absint, uel domi, vel alio loco, vbicumque sint, piè Deum precentur.

6. quæ ad funera pert.

In omni Ecclesia Cathedrali, & Parochiali singulis Dominicis, anniuersaria, quę in hebdomadam proximè sequentem, in ea Ecclesia celebranda erunt, fidelibus denuncientur. Idem de septimo, & trigesimo, & alio eiusmodi officio pręstetur: qua in denunciatione, parochus cohortatione illos excitet ad orandum pro mortuis, proposita etiam humanę vitę conditione.

9. vt suprà.

46 Et quoniam pręcipit Apostolus, vt fiant omnium primum obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus

hominibus

hominibus, pro Regibus & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt, & quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & castitate; Ideò parochus, fideles ijs ipsis Dominicis diebus hoc moneat, ut antequam ab Ecclesia discedant, pro omnibus infrà descriptis, ter orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam sanctè precando dicant.

Pro fidei Christianę, & sanctę Ecclesię propagatione, & pro summo Pontifice Romano.

Pro Episcopo suo, & reliquis pastoribus animarum.

Pro Principibus, & Magistratibus.

Pro peccatoribus, vt flagitiorum suorum pœnitentes, à Deo veniā petant, & à malè agendo auersi, ambulent in uia Domini.

Vt hęretici redeuntes ad sanitatem Catholicę Ecclesię pręceptis erudiantur.

Vt infideles ab impietatis errore liberentur, & Christi Domini fidem amplectantur.

Pro defunctis, pręsertim quorum corpora in illa parochiali ecclesia quiescunt, ut à pœnis Purgatorij liberentur.

Tum prętereà, si quod malum, uel calamitas impendet, itidem c iat.

Tum denique si quid est, quod vel Episcopi admonitu, iussuve, uel suę parochię hominum, aliquo incommodo laborantium, rogatu, vel alia eiusmodi causa, tunc maximè sanctis orationibus opus esse animaduerterit.

47 Parochus in sua quisque parochiali Ecclesia singulis festis diebus stata hora vesperarum officium peragat: idq; earōne, vt, si unū pluresve habeat, quibus adiutoribus utatur, illis officij psalmos, & preces, ut ritus est, canat: sin minus quempiam adiutorem habet, uoce alta, & clara ita recitet, vt ab iis, qui præsentes in Ecclesia adsunt, exaudiatur.

Id verò caueat, ne quicquā, uel minimū, quod ad statam illus vespertini officii rationem pertinent, ulla causa omittat.

Quib. verò adiutorib. ad faciat, vide tit. Quæ ad ord. sacr. pt. nu. 98.

48 Tridentini Cōcilij auctoritate Eps regulares, ad quos aīarū cura, quouis iure pertinet, cōpellat, vt in ecclesiis, in quibus aīarū cura exercenda est, Dominicis, & aliis diebus eodem Concilio pręscriptis, sacrā concionem habeant: doctrinæ Christianæ pueris rudimenta tradant, tum alia parochorum munera præstent.

3. vt suprà. Sess. 5. c. 2. Sess. 24. c. 4.

49 Cùm nullū pietatis officiū Parochus in eorū, qui fidei, curęq; suę cōmissi sunt, salute adiuuāda, prætermittere vllo umquam tpe debeat; tum hoc etiam, audita parochialis cuiuspiam incolæ morte, pręstet, vt statim psalmum, De profundis, sanctè dicat, & omni animi pietate,

 menteq;

menteq; supplici, orationem, ad hoc officij genus pertinétem, habeat, vt diues in misericordia sua Deus, illius animę misereatur, cuius ē ipse in die iræ rationem est, redditurus. Vt verò à fidelibus pro mortuo oratio fiat; idem signum det campanę sono quo significetur, Aue Maria.

3. d parochis cap. 3. De vita & hon. cler.

50 Clericus, quem apud se parochus habuerit, eiusmodi sit, vt non solum Missæ inseruire, sed alia etiam omnia præstare possit, quę ueteri canone decreta sunt.

4. quæ perti. ad Sacr. ord.

In omni verò parochiali Ecclesia clericum talem parochus habeat, vt est canonũ iure, & prouincialib. nřis Concilijs pręscriptũ: sinaũt parochus, præ parochialis ecclesię tenui reddiru, clericũ sibi ĩ altari ministrantẽ sustentare non põt, neq; alij sunt, qui sustentent, pupuli sit, totá sustentationem, aut partem, quæ deest, subministrare.

4. de paroch.

51 Cum omni pietatis rõne coniunctum est, diuinarum precũ horaria offici a, sicut in cęteris, ita in parochialibus ecclesijs soléniter anniuersarijs potissimũ solennitatib. concelebrandis, per parochos præstari, cùm & id antiqui instituti fuerit, & populum festis illis, pręsertim celebritatib eò cõuenire sancitũ sit; & vt idẽ in usum reuocetur, per ẽpos diligenter fideles moneri sacra Tridentina sanctione semel, atque iterum cautũ sit. Quare die Natali Dñi, festo item Circumcisionis, qui est octaua, in Epiphania, Pascha Resurrectionis, Pentecoste, & Ascensione, in Annunciatione, & Assumptione B. Marię Virginis, die natali sancti Io. Baptistę, Beatorum Apostolorum, Petri, & Pauli, & in solennitate omnium Sanctorum, ac festo die Sancti, Sanctęve cuius nomine ecclesia parochialis nuncupatur, à parocho, & Missę sacrificium, & matutinum, reliquaq; precum diuina officia, vt in ecclesijs collegiatis fit, solenni ritu fiant, canantutve, in ijs scilicet ecclesiis parochialibũs, vbi id decenter pręstari posse Episcopus censuerit.

4. de parochijs, &c.

52 Ijs verò ipsis diebus, mox suprà præscriptis, singuli sacerdotes, & reliqui inferioris ordinis clerici, in parochialem ecclesiam, intrà cuius fines habitant, si eo tempore diuinis officijs in alia ecclesia interesse non debent, ad Matutinum, & ad reliqua horaria diuinarum precum officia, Missarumque solennia celebranda conueniant.

53 Parochi in vrbe, & in oppidis, saltem insignioribus constituti, vt à reliquis sacerdotibus animarum curam non gerentibus, internoscantur, caputium, quod est proprium eorum insigne in humeris ferát, cũ domo exeunt, suprà exteriorem vestem cum processiones, aliasq; eiusmodi publicas actiones obeunt, suprà superpelliceum, liceat tñ Epo ab hoc decreto eximere, qui in ecclesijs Cathedralib. dignitatẽ, canonicatumve itẽ legitimè obtinent, quãdiu illam, illumve retinebunt, non aũt si qui deinceps vlla quauis causa, modove obtinuerint.

a. ti. 2. dec. 15

54 Parochum vrbanum ęgrotãtem, & is, qui uicinior est parochus, & cleri

cleri in illa regione,ubi ęger est, Pręfectus; diœcesanum verò itidem, & uicinior parochus, & Plebanus,uel Archipręsbyter,uel Prępositus in cuius Plebanię, aut Archipręsbyteratus, Pręposituræve finibus ęgrotus habitat, statim inuisant, cum eius ęgritudinem, morbumve acceperint, tum post crebrò ad eundem ueniant, illaque omnia officia præstent, quæ ad animæ salutem ei tum maximè necessaria sunt, sacrā Eucharistiam, &, cum opus erit, sacrum extremæ vnctionis oleū idem Parochus vicinior eidem ministret, & illius morientis animam Deo religiosis precibus commendet. Eius mortui funus vniuersi illius regionis, in qua ille habitarat, Præpositurave, Plebanatus, aut Archipresbyteratus Parochi obeant, nisi foraneus illius regionis Vicarius minorem numerum statuendum censuerit.

Primò item post eius obitum die, eorum vnusquisque pro ipsius animæ salute Missæ sacrificium faciat. Quòd si eo die pro mortuis fieri ex Ecclesiæ instituto vetitum sit; alio proximo die, quo interdictum non sit, omnino fiat.

Decē prætereà ad summū dierū spatio oēs in ecclesiā cōueniant, quę eis à clericorum regionis Præfecto, aut Vicario foraneo præscribetur. Qua in ecclesia pro mortuo Rectore Missam conuentualem solēni ritu celebrent: tùm supplicationibus, & precibus Deum piè, sanctèq; orēt, vt orbato gregi rectorem dare velit iuxtà cor suum.

Quicumque verò eiusmodi pietatis officia præstiterint, eorum nomine, causave nihil, neque exigant, nec petant.

Is verò cui vacantis ipsius parochialis Ecclesiæ administratio commissa est, fideles illius parochiæ incolas sæpè hortetur, vt omni intima animi pietate à Deo Rectorem precentur, qui illius Ecclesiæ curationem gerere rectè possit.

55 De cura parocho ægrotanti præstanda in ijs, quę ad salutē animæ pertinent iampridem in altero Concilio prouinciali constitutum est. Et qm̄ charitatis officium est, rōnem ēt haberi curationis corporis, hoc decreto itidē statuimus, vt cùm parochiæ alicuius sacerdos in febrim, morbumve inciderit, si pręsertim suorum neminē habet, cuius opera, adiumentove subleuetur, propinquior parochus nullum à se officium desiderari patiatur, quod ad eius valetudinem rectè curandam necessarium fuerit. Atque in primis Vicarium foraneum, si parochus ægrotus in diœcesi est; si in vrbe, Episcopum, de eius ægrotatione certiorem faciat.

6.ā Parocho & parochiis.

56 Quò instructiores in suis officijs parochi sint, ob eamq; rem diligentiores: cura Metropolitani sit, ut quemadmodū canone Toletano inscribitur, officiorum parochialium liber conficiatur, atque emittatur ad communem parochum prouincialium usum.

6.ibidem.

5. quæ ad be nef. colla. att.

57 Cùm animarum salutis, vitæq; spiritalis curã parochi paternã gerant, illis, tãquàm parentibus debetur amor, obseruãtia, cultus, atq; obedientia. Si igitur hoc ipso honore dignãtur, illud certè etiam æquissimũ est, atq; adeò cum omni rõne coniunctũ, vt cùm primum eorũ aliquis ad ecclesiæ sibi in titulum, curamve traditæ, stationem venerit, aliqua externæ obseruantiæ significatione ab ijs suscipiatur, ad quorum parochialem curam accedit. Quare fideles, vbi primum ab Episcopo litteras formatas acceperint de parocho, qui parochiali eorum ecclesię pręfectus fuerit, diem certum statuant, quo ei aduentanti frequentes ad parochiæ fines obuiam facti, eundẽ, vt moris obitum fuit, suscipiãt, atque ad ecclesiam deducant, perpetua illũ dilectione, amore, obedientia, atque obseruantia prosequentes.

58 Litteræ autem firmatæ, quas Episcopi nomine Cancellarius de parocho conscribat, eiusmodi erunt, quę à Vicario foraneo aliove publicè legantur.

Filij dilectissimi. Vestræ isti parochiali ecclesiæ parochus pręfectus est, p̃sbyter N. quem ætate, vita, moribus, doctrina, virtutum disciplina, prudentia, alijsq; rebus ad istius parochialis curę bene gerendæ rõne opportunis idoneũ esse, examine rectè confecto, cognitum est. Vestræ igitur partes sunt, debito honore, ex decreti prouincialis præscripto illum suscipere, neq; solum externa quadã obseruantia, sed intimo, atq; ex animo illũ loco parentis diligere, & colere, pręceptisq; eius, atque nominis concordi voluntate, libentiq; animo parere. Quod sanè facere cùm vestra potissimum intersit, tum quò accuratius faciatis, nos Episcopali nostra auctoritate, paterna charitate vos vniuersos, & singulos monemus. Valere in Domino.

4. de Parochiis, &c.

59 Oblationum institutum iam pridẽ ab Apostolis vsq; tpibus Apostolico ẽt canone sancitũ, sanctissimorumq; Pontificum Melchiadis, Fabiani, & Gregorij Constitutionibus, & Conciliorũ pręterea decretis communitum, quo grauius his temporibus à fidei, doctrinęq; Catholicę hostibus exagitatur, & languescente pietatis studio, quò magis à fidelibus negligitur; hoc diligentius seruari, atque ad executionis vsum, ubi intermissum est, reuocari conuenit, cùm pręsertim, & ad diuinum cultum illud pertineat, & populis salutare sit, ad expiandaque peccata utile. Quare Episcopi in sua quique diœcesi, & suis, & concionatorum sermonibus, & omni alio persuadendi, cohortandique officio, omnique iuris ratione illud, ubi est, retineri; ac ubi negligitur, restitui studiosè ad sacrorum Canonum præscriptum ita curent, vt in solennitatibus scilicet Domini, diebusque Dominicis, ac festis item, quos coli, aut præcepti, aut consuetudinis est, omnis Christianus aliquid, prout pro sua quisque pietate

deuotione

deuotioneque maluerit, Deo offerre procuret: idque in Ecclesia vel cathedrali, cum ad Missæ sacrificium, quod solenniter celebratur, vel in parochiali cùm a parocho conuenit.

60 Quo in officio seruetur, vt quod antiquæ ecclesiasticæ consuetudinis est, primo mares, deinde fœminæ offerant.

1. quę pert. ad bonorum &c.

Cum pro cuiusque ecclesiæ consuetudine populus ad oblationes inuitatur, id grauiter, & modestè faciendum est.

Nec eo vasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, in quo quid quisque dederit, cerni possit; vt fideles pietate adducti, nō pudore quodammodo coacti, eleemosynam afferant.

Quæ cum ad subsidium sacerdotum, vel aliorum pauperum, uel ecclesiarum reparationem, & ornatum sit instituta, eam populus liberaliter prębere debet.

4 ut supra.

61 Sacerdoti, Missam celebrati, oblationis accipiēdæ causa ab altari paulum se remouere liceat: at inde longè discedere, ac per ecclesiam uagari eamque quasi circuire, nullo modo liceat.

Ad eum autem vsum parata sint vasa duo, tam in cathedrali, & collegiata, quam parochiali ecclesia.

Instruct. sup. eccl. lib. 2.

Ne patena, cum oblatio fit, sed Crux, aut sacra aliqua imago offerentibus, fidelibus ad osculandum præbeatur.

3. de iis, quæ pert. ad Missæ sacrif.

62 Quo gratias autem Deo fit, quod offerunt, ad id pręstandum accedant fideles intima animi pietate, spirituali hilaritate, sancta charitate, omnique christianæ deuotionis testificatione.

4. ut supra.

63 Offerentium autem, prout sanctæ institutionis est, commemoratio in Missę sacrificio fiat.

64 Ab iis uerò oblationes nè accipiantur, ut antiquo etiam canone uetitum est, qui scilicet inter se iniquo animo dissidentes, inimicitias exercent, qui vsurarii, meretrices, sacrilegi, raptores, quive alio nomine publicè, notorièque criminosi sunt.

c. oblationes dist. 90. c. qa in omnibu de vsur.

65 Quicquid porrò oblatum erit, pręter illorum dierum oblationes, oblationumve partes, quę ad Episcopos ipsos iure spectant, quæue ad sacerdotes, uel ad Ecclesias, uel ad ecclesiarum fabricas, uel ad scholas, uel ad eiusmodi pia collegia, Episcopali, aut alia legitima authoritate, concessiue propriè, ac expressè iam pertinent, aut in posterum quouismodo, aut iure spectabunt, idomne, si in Ecclesia cathedrali oblatio fit, in illius ecclesię, alteriusue pii loci, aut operis usum, ut Episcopus iusserit conuertatur; si uerò in parochiali, aliaue ecclesia offertur, quidquid datum, oblatumue erit, parochi sit, in cuius parochiali, aut in alia ecclesiā, intra parochiæ fines sita, oblatio fiet.

4. ut supra.

66 Capellanis uerò, aliisq. sacerdotibus, & aliis itē, pręter cathedralē

cc-

Ecclesijs, earumque fabricis, ac scholis, pijsque eiusmodi collegiis, atq; aliis quibusuis, ius parochiale non habentibus, oblationes deinceps inter Missæ sacrum accipere, aut exigere omninò interdictum sit: nisi quibus hæc facultas ab Episcopo, aut aliàs legitimè data erit.

67 Si cum parocho de oblationibus diuidendis quisquam pactiones fecerit, vt sibi, aliique sacerdoti liceat oblationes recipere contra quam præscriptum est, hæc pactio irrita sit, ac planè nulla: neque propterea aliter, quàm suprà præscriptum est, oblationes alii exigere, accipereve liceat; tum præterea parochus ipse, & alius Ecclesiæ rector, & sacerdos item, aliusve, qui pactum inierit, quive pactioni consenserit, grauiter puniantur.

68 Quæcumque deinceps oblationes, siuè pecunia, siue cereis, siue alio eleemosynæ genere in Missæ sacrificio à populo fient eæ, & fiant, & à Sacerdote accipiantur, dum canitur Antiphona, quę offertorium appellatur.

Quod si Missa non conuentualis nè semper tamen, tum etiam fiat, accipiaturve proximè, antequam hostiæ, & calicis oblatio fiat.

69 Si quid verò aliquando non intra Missarum solennia, sed alio tépore offerri contigerit: curet Episcopus restitui sanctum vsum, & oblationi illi, & offerentibus benedicendi stata prece, atq; oratione in libro sacerdotali, aut rituali præscripta.

70 Qui verò oblaturi sunt, Missæ sacrificio, in quo oblatio fit, & ab initio piè, deuotèque intersint: nec verò inde abeant; nisi, vbi peracto sacrificio benedictionem sacerdotalem demum acceperint, quæ in fine Missę de more fit.

71 Videat Episcopus, ut eleemosynarum, & alius cuiusuis generis piis oblationibus quæcumque à populis fiunt, certam rationem præscribat: qua, & manè potius, quàm a prandio fiant: & illæ non popularibus spectaculis, non commessationibus, aut tumultibus, non clamoribus, aut prophanis actionibus, quæve vllam offensionis speciem præbeant, sed precibus, Litanijs, Hymnis, atq; ijs pietatis officiis pstentur, quæ decent, iusmodi religiosas actiones, officiave, & quæ respondent veteri sanctitati, ac disciplinæ huius instituti.

72 Ne imagines cereæ, uoti causa, ecclesijs, pijsque locis oblatæ venditari vllo modo possint, ac nè confractæ quidem, etiam vetustate temporis, nisi concessu Episcopi, in vsum Ecclesiæ conuertendæ.

Nec verò ullas eiusmodi, vel alterius generis oblationes, vel eleemosynas, antequam illæ sexceptæ sint, vendi, locari, aut contractus vllos, pactionesve etiam secretas eius generis iniri cuiquam, etiam parocho, vllo pacto, modove liceat, pęna graui proposita, Episcopi arbitrio irroganda.

Qua

Quæ huic titulo congruere poßunt ad parochos pertinentia, videantur in titulo de vita, & hon. cler. De Canonical. & paroch. ædibus, & in indice verbo. Parochus.

De Vicariis perpetuis, & Temporalibus coadiutoribusve.

SVMMARIVM.

1 *Stipendium Vicecurato Cathedralis, collegiatæque ecclesiæ attribuendum.*

Stipendij ipsius summa ex decretis Prouincialib. arbitraria. Ibid. & De benef. plural. num. 2. & de parochijs. 41.

Ex constitutione vero Pij V. ad aureos quinquaginta redacta. De constit. 51.

2 *Vicarij perpetui in Ecclesiis Monialium Monasterijs annexis constituendi.*

3 *Vicarij temporales ecclesiis parochialibus vacantibus deputandi, qui & qua mercede. De Parochijs, 40. 41. & Conc. Trid. seß. 7. c. 2. seß. 7. c 5. 7. seß. 21 c. 6. seß. 24. c. 18 seß. 25. c. 16.*

1 QVÆ Ecclesiæ, vel cathedrales, vel collegiatę peculiarem parochiam habent, neque eius parochię curatio ad certas personas ex officio pertinet, in ijs curet Episcopus, vt quibus ea ipsa cura committetur, certum stipendium, aut emolumẽtum ad eorum vitam honestè sustentandam, ipsius Episcopi arbitrio, a Capitulo, vel ab ijs, ad quos spectat, attribuatur.

2. tit. 1. dec. 8. Seß. 7. c. 7. Seß. 14. c. 9.

2 In parochialibus Ecclesiis, quæ Monialium monasteriis annexæ sunt, perpetui Vicarii ex formula Tridentini Concilii præscripta, ab Episcopus constituantur.

1. de Concio nat. & c. Monial. Seß. 7. c. 7.

De beneficiorum permutatione.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio ecclesiarum parochialium quando examen requirit.*

5. quæ ad benef. collat. attin.

1 IN Ecclesiarum Curatarum permutatione, coram ordinario faciẽda, nè locum habeat, quod primo prouinciali Cõcilio decretum est de proponendo edicto examinis causa i uacatione ecclesiarum. Si tamen uel parochialium hominũ multitudo ualde inæqualis est, uel qui permutant, quo tempore parochiales illas ecclesias adepti sunt, examen præscriptum non subierunt, fiat tunc de illis experimentum examinis, sed absque concursu,

Idem examen sine concursu adhibeatur de eo, qui beneficium simplex commutat cum alio, quod curam animarum habeat: si quando eiusmodi permutatio coram ordinario fieri iure potest.

De beneficiorum pluralitate.

SVMMARIVM.

1 *Parochialia beneficia plura obtinentium pœna.*
2 *Fructus ipsorum quibus attribuendi.*
3 *Beneficia quæ incompatibilia.*
4 *Beneficium secundum obtinens, ut puniendus, si primi beneficij censum exegerit.*
5 *Duo beneficia simplicia, quando sine dispensatione Sedis Apostolicæ obtineri possunt.*

1. de Resid. Ses. 7. c. 4. 5. Ses. 24. c. 17.

1 QVicumque plures parochiales ecclesias retinere intra tempus à Sacro Tridentino Concilio præstitutum non dimiserunt, eos Episcopi intra duos menses beneficiis omnibus ecclesiasticis iam ipso iure priuatos esse declarent.

c. Ordinarii de off. ord. in 6.

2 Fructus uerò, & quos ex eodem decreto suos facere non potuerunt, & qui deinceps quamdiu uacauerit ecclesia percipientur, fabricæ, uel ornamentis eorundem beneficiorum, uti magis expedire censuerit episcopus, iam nunc attribuimus excepta tamen congrua portione, idoneis Vicariis ab episcopo assignanda: quos ipse facta declaratione, statim in illis ecclesijs constituere debebit.

4. de benef. collat. & prouis. Ses. 24. c. 17. de Ref.

3 Beneficium etiam simplex obtinenti, quod ad uitæ sustentationem satis est, si alterum simplex aut ecclesia etiam parochialis, aliudue beneficium cuiusuis generis conferatur, ubi is alterius beneficii cuiuscumq; generis illud sit, possessionem pacificam adeptus est; aut si per eum steterit,

terit, quominus duobus mensibus, quos à die, quo alterum collatum est, præstituimus, illam adipiscatur, primum ipso iure vacare censeatur: cui vacante prouideatur. Cum ex Tridentini Concilii sententia vnũ, & alterum item ab illo simul retinere nullo modo liceat.

4 Beneficii quacumque auctoritate deinceps collati, vnde satis ad victum sumitur, possessionem pacificam quis adeptus, si nulla sibi facultate, dispensationeve legitima concessa, beneficii prioris, quod obtinebat, censum exegerit, ea pœna illi sit, ut quod exegerit, illius duplũ ad Ecclesię vsum restituat, tum alia ratione etiam mulctetur, plectaturve Episcopi arbitratu.

4. Ibid.

5 Quod Synodi Tridentinæ auctoritate quarto concilio prouinciali nostro permissum est, simplex beneficium habent; alterum etiã eiusdem generis, quod personalis residentiæ munus non requirat, ob honestam illius vitæ sustentationem conferri, id ita locum habeat, ut nè tamen eo prætextu, causave vitæ honestæ sustentandæ, plura, quam duo, beneficia simplicia vni, eidemque conferri liceat, sine concessu, permissuve Sedis Apostolicæ.

Sess. 24. c. 17. 5. quæ ad benef. coll. att.

De beneficiorum unionibus.

SVMMARIVM.

Quæ, & quot beneficia Seminario applicanda. De Semin. cler. 9.
Quando illa potius Ecclesiæ parochiali, quàm Seminario vnienda. Ibid. num. 10.
Vnio beneficiorum Seminario fieri etiam potest, antequam vacent. Ibid. 9.
Vnionis ipsius vis. Ibidem.
1 *Vniones perpetuæ ab Episcopo recognoscendæ.*
Parochiæ vnius pars, quando alteri parochiæ vnienda. De Parochijs. 34.

1 EPISCOPI intra sex menses vniones perpetuas, etam ecclesijs iurispatronatus factas, & ipsa patronatus iura, ex præscripto Tridentini Concilii recognoscant: & traditam eiusdem Concilii decretis de illis rationem diligentissimè seruent.

1. quæ pert. ad ben. &c. Sess. 7. c. 6. Sess. 24 c. 13. Sess. 25. c. 9.

De

De pensionibus, & pensionariis.

SVMMARIVM.

Pensionis extinguendæ causa, quid seruandum. Quę ad benef. col. pert. 9.
Pensionis onere grauatam præbendam obtinens, quid agat, ubi primi anni suæ præbendæ fructus ecclesiæ soluendi sint. Ibid. 10.
Pensionarij, ad recitandum officium paruum Beatæ Virg. obligati. De constit. 23.
Pensiones Cancellarijs Episcopalibus assignatę tolluntur. De cancellario 27.

De examine, & Inquisitione in promouendis ad Cathedrales Ecclesias.

SVMMARIVM.

1 *In prouinciali Synodo præscribenda examinis, & inquisitionis formula promouendorum ad cathedrales.*
2 *Formula eiusdem examinis, & Inquisitionis.*
3 *Inquisitio diligens de fide, vita, & moribus, à quo fiat, & a quo de eisdem testificatio fiat. 7.*
4 *De natalibus etiam ætate, corporis habitu.*
5 *De doctrina item; & quale examen in eo fiat.*
6 *Fidei professionis emissio.*
Formulæ prædictę a Pio V. confirmatio. De constit. 3.

1. de exam. & Inquis. in promou. ad Cath. Eccles Ses. 24. c. 1. de Ref. Ses. 6. c. 1.

1 QVoniam statuit sancta Tridentina Synodus, ut in prouinciali Synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, vitæ, ætatis, doctrinę, atque aliarum omnium qualitatū, quas sacri canones, & ipsa Tridentina Synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur; nos hanc formulam Sanctissimi Domini nostri arbitrio comprobandam proponimus.

2 Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ nostrę promouendo, faciendum erit. Episcopus, in cuius diœcesi is maiorem eius anni partem versatus fuerit, mandato à Summo Pontifice accepto, ex quinque

quinque probatis,& doctis,ac iuratis,omniquè exceptione maioribus testibus,de eius fide,vita,& moribus cognoscat in hunc modum.

An sit bonæ existimationis.

An hæresis nomine,aut schismatis suspectus sit.

An hæreticorum libros legerit habeatve.

An cum hereticis versatus fuerit,aut eis aliquo modo fauerit.

An statuto ecclesiæ tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missæ intersit.

An sacris ordinibus sit initiatus,& quampridem.

An sit criminosus,vel vitio,aut infamia notatus.

An cum aliquo inimicitias gerat capitales,& præsertim in loco Episcopatus.

An filios habeat non legitimos,& cuius ætatis,& quot.

An familiam suam prudenter,& catholicè regat.

An bigamus sit.

An excommunicatus,aut suspensus.

An apostata.

An ei publica pœnitentia imposita fuerit.

4 De Natalibus verò, ætate, gradu, & corporis habitu à duobus, vel tribus testibus fide dignis, vel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat.

An legitimo matrimonio natus sit. ead. sess. 24. c. 1.

An hæretici filius,nepósve.

An trigesimum annum confecerit. c. cum iniunctis. de elect.

An in vniuersitate studiorum magister,siue doctor, aut licentiatus in Sacra Theologia, vel iure canonico meritò sit promotus, aut publico alicuius academię testimonio idoneus ad alios docendum ostendatur.

Et, si regularis fuerit, an à superioribus suæ religionis similem fidem habeat.

An aliquo vitio, vel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret.

An comitiali morbo tenetur.

5 De doctrina autem sic periculum faciat.

Adhibitis tribus Theologiæ,totidemq; viris pontificii peritis,quos, si ibi non fuerint,ex vicinioribus locis accersat,promouendum vndecumque euocatum interroget.

Quid differant inter se sacramenta veteris,& nouæ legis.

Quot sint ecclesiæ sacramenta, & quo modo singula nominentur.

Quæ sit eorum materia,forma,minister.

Quod officium presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, quodve mino-

minorum ordinum.

Quæ præcepta diuina, quæve consilia euangelica.

Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum veteris alterum noui testamenti, a mane ad vesperam dato spatio cogitandi.

Quibus interpretatis, percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio, ità respondebit, ut etiam si Theologus sit, tamen se iuris canonici in iis, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat.

6 His confectis, ex formula præscripta a Sanctiss. D. N. coram eodē Episcopo fidei professionem faciat.

7 Quod si promouendus in pluribus ciuitatibus, vel diœcesibus proximum triennium moratus fuerit, eius fidem, vitam, & mores illi etiam Episcopi in quorum locis sex menses manserit, a Summo Pontifice admoniti, vel ab eo, qui processum confecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idque scriptum ad eundem mittant, a quo processus confectus sit.

Is vero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata, ad Sanctissimum Romanum Pontificem, obsignata quamprimum mittat.

De loco episcopalis Cathedræ in Cathedrali Ecclesia.

SVMMARIVM.

1 *Episcopalis Cathedra, vbi in ecclesia collocanda.*
Ad illius ornatum, nec pallia, nec alia Altaris indumenta adhibenda. De Missis sine cantu. 41.

3. de iis, quæ pert. ad orn. & cult. eccl.

1 SI qua in Cathedrali Ecclesia Episcopalis Cathedra loco depresso est, vel ita collocata, vt in populi conspectu non sit; id curet Episcopus, vt quod & à patribus, & a beatissimo patrono nostro Ambrosio institutum est, & ab Vrbano primo Pontifice Maximo declaratum, illa ponatur conspicuo, & eminentiori loco: vt inde velut è throno speculationis suæ, ipse populum intueatur; rursusq; ab eodem conspiciatur.

De

De uita, & honesta. Episcoporum, & certis Episcopalibus officiis.

S M M A R I V M.

1 *Vita Episcoporum qualis.*
2 *Episcopi dignitatem suam qua ratione retineant.*
3 *A Principibus honorandi.*
4 *Eis clericus maledicens, vt punitur.*
5 *Laicorum nimiam familiaritatem.*
6 *Atque conuiuia vitent.*
7 *Iidem, aliique inferiores qua formula iusiurandum præstent.*
8 *Vestitus eorum qualis.*
9 *Annulum vnum adhibeant. Eoque quando utantur.* 10.
11 *Mula, equusue episcopalis, vt induendus, quibusque ephippijs, & calcaribus vtatur Episcopus.*
Quot item equos alat. 18.
12 *Rochetum quando, & vbi induat.*
13 *Tunica talaris qualis, & quando cum mozeta, ac Rocheto induendas.* 12
14 *Vestes priuatæ quales.*
15 *Viatoriæ item quales.*
16 *Quales ieiuniorum diebus, & in ecclesia adhibendæ.* 17.
18 *Suppellex episcoporum qualis, qualisque cubiculorum apparatus.*
19 *Domus qualis item: quæque picturæ, & imagines in ea.*
20 *Mensa qualis: eiusque benedictio ante, & post.* 23.
Qui ad eam non recipiendi. 22.
21 *Lectio in ea, & qualis.*
24 *Familia in regenda episcopi officium familiaque ipsa quota.*
25 *Familiares quales.*
Clerici familiares, quibus in rebus non occupandi.
26 *Eidem familiæ qui præficiendus.*
Qui etiam deligendus ad deferendum episcopo, quæ emendanda sunt. 36.
27 *Familiares arma non ferant.*
28 *Illorum qui vestitus.*
29 *Reliqua familiæ disciplina.*
30 *Institutio.*
31 *Custodia.*
32 *Visitatio.*

Incl. num. 24.

1 PIE, ac sapienter Sancta Tridentina Synodus, duce Spiritu sancto, Ecclesiȩ vtilitate consuluit, cum Episcopis, & reliquo clericorum ordini certas officiorum vias, rationesque praescripsit, quibus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscripti sunt, non ad commoditates, aut uoluptates, sed ad labores, ac sollicitudines vocatos esse, & in iis numerari, quos dedit Deus, quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores, & doctores, ad consumationem sanctorum, in opus ministerii, in ȩdificationem corporis Christi.

1. vita, & honest. Epor., & cler. Sess. 25. c. 1. de refor.

Eph. 4.

Quare ipsis diligentissimè prouidendum est, nèa recta viuendi via, & ab officii sui ratione deflectant; neve quidquam praeseferant, quod non simplex, castum, integrumque sit, ut modestiae, frugalitatis, benignitatis, & quae nos Deo tantoperè commendat, sanctae humilitatis, ac virtutum omnium caeteris exempla praebeant: est enim vberrima docendi, ac pascendi ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur, vitae integritate, & innocentia comprobant, & quaecũq; verbis alios docent, ea factis exprimant suis, non iam quae sua sunt, quaerentes, sed, quae Iesu Christi.

Id autem cum omnium clericorum professio requirat, tum maximè Episcoporum dignitas postulat, qui cum sint mundi lumina, religionis, ac pietatis exemplo cȩteris praelucere debent: neque committere, vt ulla in parte Dei lucem, in ipsis collocatam proprijs tenebris obscurare videantur.

Qua in cogitatione obeundi sui muneris, illam Episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab Apostolo descriptam, assiduè sibi proponét, Oportet Episcopum irreprehensibilẽ esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, sed domui suae benè prȩpositum. Hȩc autem clericorum, maximèque Episcoporum studia, & officia, si reliquorum oculis, auribusque obuersabuntur, profecto efficient, ut illi glorificantes Patrẽ, qui in cȩlis est, magis etiam vitȩ exemplis, quàm doctrinae prȩceptis ad imitationem virtutis incitentur. Itaque nos, qui eo Consilio hoc conuenimus, vt quae à Sacra Tridentina Synodo sancita sunt, exequentes, prouinciae nostrae mores ad

1. Tim. 3.

optimam Christianæ religionis disciplinam conformaremus, ecclesiasticis hominibus certas rectè, piéque uiuendi formulas constituimus; quas partim à sacra Tridentina Synodo summatim expositas, latius explicauimus, partim sanctas ex veterum canonum fontibus, eiusdem Cõcilii auctoritate reuocauimus ad vsum, vtilitatemque nostrorum hominum: nonnullis etiam aditis, quę maximè ad huius temporis, statum rationemque pertinere videbantur.

Sess. 22. c. 1.

1 Alienum est valde ab Episcopali dignitate, si Episcopi in consuetudine Principum sese deprimant, & abijciant.

1. de dignitate ab Episcopo retinēda.

Nè igitur Principibus accumbentibus stent ipsi.

Nè eo quidem nomine, quod sumpto à Principibus cibo, Deo gratias agere debeant.

Neque inter Missam, pacem, aut Missale illis exosculandam, præbeant.

Denique seruent cætera omnia, quæ illis sacra Tridentina Synodus ea de re grauissimo decreto præcepit.

Sess. 24. c. 17.

3 Princeps autem summo studio cohortamur, ut meminerint Episcopos eos duces esse, quorum cura, & vigilantia fideles ad cœlorum regnum dirigantur.

Sess. & ca. eisdem.

4 Qui clericus episcopo, uel alii superiori cuiusuis generis, quem reuereri, & colere debet, maledixerit, episcopus in eum ex sacris canonibus animaduertat.

1. Ibidem.

5 Animi a laicorum familiaritate meminerint abstinere.

4. de episc.

6 Laicalia conuiuia fugiant.

7 Quod ab Episcopis, Prælatisve ob dignitatem, qua præcellunt ex instituto fieri decet, vt manu ad pectus admota, si quando oportet iusiurandum præstent, id sanè ubique, & semper, ita ritè seruent, nisi causę grauitas, prout iure cautum est, aliter postulat: cætera ridenda in tit. de vita, & hon. cler.

5. quæ ad cleric. discipl. att.

8 Episcopus non prophano ornatu, aut apparatu, sed fidei, & vitæ splendore sibi auctoritatem quærere debet.

1. de episcopi vestitu.

Itaque in vestitu sericum non adhibeat.

Non pretiosis pellibus utatur.

Vnguenta nè sumat, neve alias odorum suauitates consectetur.

9 Sit annulo episcopali contentus.

10 Annulo autem episcopali semper vtantur, & vbique tum domi, tum foris, tùm in sua, tùm in aliena diœcesi, ut perpetuò se ecclesię suæ sponsos meminerint.

4. de episcopis, §. annulo autem:

11 Nè mulę, aut ęquo episcopali stragulum, & ornamentum ex uilluto, aut serico, sed ex corio factum, aut lana adhibebit.

5. vt supra.

Ephippiis, aut calcaribus, aut frenis inauratis non vtetur.

Lineam

12 Lineam tunicam, quam rochetum appellant, ex decreto Innocentij III. in Concilio generali, in Ecclesia, & in publico habeat.

Rochetum etiam, & mozetam induant, cùm per diœcesim iter faciunt: interiorem verò tunicam breuiorem, ac mantellum viatoriũ adhibeant liceat.

Si quando contigerit, vel legatum Pontificum, vel Cardinale S.R.E. vel Metropolitanum huius prouinciæ aduẽtare, aut diuertere in aliquam prouinciæ diœcesim, aut in ea diutius etiam commorari; tunc Episcopus diœcesanus, cum ei obuiam prodit, aut congressum, colloquiumve cum eo habet, aut denique in eius conspectu præsens, siue publicè, siuè priuatim adest, ne rochetum detectum ferat, sed superiori veste contegat.

5.de Episcopo, &c.

Eundem honorem tribuat, deferatue Apostolico suę ecclesiæ Visitatori, & illi item, qui in ea regione inter nuntius Apostolicus est.

13 Sine talari tunica, quæ ad collum adstricta sit, ac mozeta, neque è cubiculo exeat, neque quemquã nisi ex familia, admittat: neque eum uestitum ante noctem, vel nisi dimissis omnibus, deponat.

1. vt supra.

Vestitu vtantur ad Concilii prouincialis primi præscriptum talari scilicet tunica, collo adstricta, rocheto, & humerali indumento, quam mozetam dicunt, ita ut nè domi quidem in ullius conspectu, se exponant, nisi eo Episcopali vestitu induti.

4.de Epis.

Rochetum etiam, & mozetam induant, &c. suprà num. 12.

14 Vestes, quibus priuatim utetur, tales omninò sint, ut modestiæ, & grauitati consulatur.

1. vt supra.

15 In itinere quoque tam in diœcesi, quam extrà, eum vestitũ habeat, ex quo illum esse Episcopum appareat, & supra num. 12. ver. rochetũ.

16 Sexta quaque feria, tum prętereà in vigiliis, in Aduentu, in Quadragesima, vestitum induant nigro colore, ijs diebus exceptis quibus ex ritu ecclesiæ nullum mæstitiæ signum vestibus ostendere debent: aliis autem, uiolacei coloris uestimenta adhibeant.

4.de Epis.

17 Cappam episcopalem, cum in Ecclesia, vel ad diuina officia, vel ad conciones, vel ad sacras lectiones, vel ad alias eiusdem generis actiones, accedunt, omnino induant.

18 In eius suppellectili nihil aureũ, aut argẽteũ sit, pter leuissima, ac tenuissima quędã instrumẽta, ad cibũ ori admouendum comparata.

1. Ibidem. De Episcopi suppelle. sess. 25. c. 1. de reform.

Nihil auro, argentove ornatum.
Nihil sericum, aut serico distinctum.
Non colorum varietas.
Non aulæa, non tapetia.
Nihil acu pictum.
Nihil variè textum.

Nihil studiosius elaboratum.

Denique non pluris sit artificium, & manus pretiũ quã rei necessitas postulet.

Simplici tantum corio, aut panno mensas, aliave sternere liceat.

Signa, & tabulas prophanarum rerum reiiciat.nu. 19.

In ædibus duo tantum loca vestiri possint, quæ attributa sint.

Episcopo alter eius valetudinis causa, alter eorum gratia, qui ad Episcopum conueniunt.

Liceat etiam & hospitum gratia, qui accipiendi sunt, habere necessarios apparatus, non tamen diuersi generis, nec maioris pretij, quàm eos, qui ad ipsius usum conceduntur: ita vt in omnibus humilitas, & modestia episcopalis eluceat.

Equos nè alat, nisi necessarios.

19 Domesticam omnem luxuriam in ædificiis extruendis magnificẽtiam, picturas, & inania ornamenta, ac delitias excludat.

Caueat denique nè quid in eius domo appareat, quod nõ simplex ac purum sit, quod nõ Dei zelum, & omnium inanium rerum contemptionem testetur.

Cum in iis, quæ ad priuatum vsum, cultumque requirũtur, eam moderationem adhibuerit, ut sordes, & superuacaneum sumptum fugerit, omnem operam, & artificii splendorem ad publicum Dei templorum cultum, & ornamentum conferat.

4. de Epis. Ab Episcopali domo absit omnis picturæ ornatus, quæ prophana sit.

In atrio Episcopos ordine pingi curet, qui præcesserunt; si minùs omnes, eos saltem, qui sanctitatis, aut doctrinæ, aut rerum episcopaliũ gestarum laude clari sunt.

In cubiculis omnibus, reliquisque domus locis frequentioribus nè desit aliqua imago sacra.

In hortis, ędibus, aliisve ecclesiarum, aut ecclesiasticarum hominum locis, si signa, &c. tit De vita, & hon. cler. num. 105.

1. de episcopi mensa. 20 Accumbens Episcopus mensę benedicat.

Et quam decet frugalitatem, & temperantiam adhibeat.

Sess. 25. c. 1. In ea, præter primam escam, & vnum iurulentum cibum, alterum lacticinium, & duo fructuum genera, unum, aut alterum, uel. vt aliquid consuetudini, & hospitum stomacho indulgeamus, tertium ad summũ simplicis obsonii ferculum tantum ei apponi liceat; etiam quorumuis hospitum causa.

Bellaria, placentæ, omniaq. saccaro artificiosè cobdita, cæteraq. escarum lenocinia, exquisita etiam vinorum genera prohibentur.

Adhi-

21 Adhibeatur verò in eius mensa lectio sacrorum librorum; ut conuiuæ non solum corporis cibo; sed etiam epulis animæ recreari possint.

Lectio in mensa potissimum sit ex sacra scriptura, & pastoralibus libris, & uitis sanctorum Episcoporum, qui Episcopale munus egregie gesserunt. — 4. de Epis.

Die autem consecrationis suæ, ut alias utiliter in Concilio Oxoniensi sancitum est, formulam illam promissionis suę, in ipsa consecratione de pontificali libro prolatam, annis singulis in mensa legi curent; tum certis etiam aliis solennibus diebus, ut diligentius pręstent, quò crebrius illa lectione quasi moniti, videant Episcopalis muneris partes.

Tridentini item Concilii decretum in sess. 25. editum, cap. 1. & Cõcilii prouincialis primi sanctionem de uita episcoporum, & hanc pręterea sępè sibi recitari curent, tum maximè aliquando, quibus diebus, vnà cum familia omni, cibum capiunt.

22 Parasiti sanniones, scurriles ioci, & maledicta non admittantur. — 1. vt supra.

23 Quemadmodum autem benedictio cibi caput; sic actio gratiarũ clausula esse debet; ut Dei laudes, sicuti par est, vsquequaque celebrentur, & omnia eius benignitati accepta referantur.

24 Episcopus domui, ac familię suę benè pręsit; curetque, ut honestas decorumque seruetur tam in internis, quam in externis, qui enim domum suam regere nescit, nec Dei Ecclesiam rectè gubernabit. — 1. de Epi familia.

Familię numerus is tantummodo sit, quo simul ecclesię utilitati, & Episcopi necessitati consulatur.

25 Eum autem vehementer hortamur, vt in familia, quamplurimos possit, habeat clericos, qui nonnisi clericali vestitu vtantur, & in illis, si commodè fieri possit, minimum duos sacris initiatos, & bonę existimationis; qui vigilantem, orantem, in opera misericordię incumbentem, ac diuinarum litterarum mysteria scrutantem Episcopum studiosius attendant: eiusque actionum, & sanctę conuersationis quasi testes sint, & imitatores.

Familia Episcoporum Ecclesię sumptibus sustentata, in domibusq; ministrorum Dei educata, cęteris proposita esse debent, ad imitationem christianarum virtutum. Quamobrem eiusmodi sit, quę pręluceat vitę, & morum exemplis. — 4. de Epis.

In ea nè sint rixosi, impudici, blasphemi, factiosi, scurrę. — sess. 2. de modo viuendi, &c.

Nè Episcopi consanguinei, nisi eadem uiuendi disciplina, qua cęteri vtantur.

Neque item, qui parochialem curam gerunt.

Neque rursus, qui alio residentiæ munere adstricti; illis exceptis, qui licet Episcopo operam nauent, possunt tamen debitas ministerii sui functiones in Ecclesia præstare.

Veruntamen nè, & facultati detractum ideò sit, qua canonicos duos habere secum Episcopo, per sacros canones licet.

c. ad audientiam de cleric. nō resid.

Cubicularii, præ cæteris ætate sint, moribusque graues, & boni testimonii.

Adsintque omninò ex primi Concilii decreto, clerici, qui Sanctæ Episcopalis vitæ, religiosarumque actionum sint, non solum testes, sed imitatores etiam; atque adeò eiusmodi denique qui, vt an Sanctissimum Pontificem Eugenium III. S. Bernardus scitè scribit his verbis, præcipitem etiam frenarent, dormitantem, excitarent: quorumque libertas excedentem corrigeret, extollentem reprimeret constantia, & fortitudo nutantem firmaret, erigeret diffidentem; quorumque sanctitas ad omnia bona incitaret.

Qui clerici sunt, vel sacris initiati, vel sacerdotes, eorum opera ne Episcopi vtantur ad officij alicuius, quod sacerdotali, clericalive ordini minùs conueniat, actiones.

1. de Episcopo familia.

26 Habeat deinde Ecclesiasticam personam, spectatam, & probatam, quæ præfecta sit moribus familiæ, ac de omnium salute sollicitam; spiritualem curam sustineat, eamque bonis, & piis artibus, ac litteris præsertim sacris, pro cuiusque sensu, & intelligentia, erudiendam curet.

1. de Episcopi familia.

27 Familiares arma nè ferant, nisi in itinere, vel necessitatis causa; idque Episcopi arbitratu.

28 Sericum, aurum, & argentum, colorumque varietatem omninò excludentes, nigrum tãtummodo, vel fuscum colorem vestibus adhibeãt. Quibus scissis, aut prætextis ad elegantiam non vtantur.

Calcei inaniter non incidantur.

Non sint turgidæ caligæ, non virgatæ, non sectæ, aut acupatæ, sed simplices, & vnius coloris, ac generis.

Denique talis sit domesticorum omnium vestitus, vt ex eo etiã appareat, illos esse ministros ministrorum Dei.

4. de Epis.

29 Nè quisquam de familia vllo vmquam die prætermittat rei diuinæ interesse, nisi necessariò impeditu sit ijs, quis de familia sunt, præsertim clericis, certus ieiunii dies in singulas hebdomadas instituatur.

In Aduentu item curetur, vt familia ieiunet, saltem feria quarta, & sexta.

Ieiunet familia pridie diei consecrationis Episcopi, in vigiliis item Sancti Cathedralis Ecclesiæ, ac Patroni Ciuitatis, si quando non

huius

huius nomine nuncupatur Cathedralis.

Vnusquisque de familia singulis mensibus confessus, sacram Eucharistiam sumat, vnà cum reliquis, qui in familia sunt.

In Aduentu, vt Siluerij Pontificis decretum est, & prætereà in Quadragesima singulis diebus Dominicis, sacram Communionem salutariter accipere studeant, clerici præsertim, & vitæ spiritualis studiosiores.

Duobus ante diebus, quàm sacra communio fiat, paterna cohortatione ab Episcopo ea de re familia præmoneatur.

30 Singulis hebdomadis, bis minimum, qui de familia sunt rudiores, & Christianæ fidei doctrina, & litteris ab aliquo instituātur, cui id curæ Episcopus dederit.

Quo loco domestici, & exteri, domi ante cubiculū Epi cōueniant, eo loco liber, aut de vitis Sanctorum, aut de spiritualis vitę exercitationibus conscriptus, in mensa sit, vt, qui conueniunt, lectioni incumbere possint: nec verò inanibus confabulationibus se dedant.

Dùm familia cibum capit, lectio etiam adhibeatur.

Ne familia otiosa sit, ne inertiæ, aut desidiæ dedita; sed, aut in obsequio Episcopi, aut in honestis exercitationibus occupata.

A nugis abstinens, silentiū, cum modestia cōiunctū, seruare studeat

Abstineat autem vnusquisque qui in famulatu Episcopi est, cùm à flagitiorum hominum consuetudine, tum à locis, vbi turpiter viuatur.

Ne quis prætereà foris pernoctet.

Ne rerum nouarum curiositates sectetur. Ne, quæ iocularia sunt, quæ ridicula, vnde cachinni, risusque solutiores excitantur, loquatur.

Conuiuia publica, commessationes laicales, frequentemque laicorum hominum consuetudinem vitet.

Libros ne habeat de rebus iocosis, scurrilibus, ridiculis, obscœnis impurisque conscriptos.

31.32 Super custodia familiæ Episcopus perpetuò stet, tum etiā bis quotannis visitet; semel ineunte quadragesima; iterum initio aduentus, eiusq; mores paternè inuestiget, ac uideat, vt vnusquisq; religiosæ, vitæq; spiritualis institutis congruenter uiuat. Si quos ad Christianas uirtutes progredi compererit, eorum studia, progressionesve spiritualis vitę adiumentis excitet, qui verò à bene agendi studio auersi sunt, illos moneat, atque obiurget; ac, si contumaces, incorrigibilesque inuenerit, domo eijciat.

33 Rursus Episcopus familiæ suæ confessarios sacerdotes, viros spiritualis vitæ vsu exercitatos, constituat: quibus etiam tamquàm

clericalis

clericalis disciplinæ, & sanctæ institutionis magistris illa vtatur.

Episcopo Missam celebranti, vel audienti frequens familia adsit.

Cùm in Ecclesia ad diuina officia ipse accedit, familiam quoque secum adesse iubeat.

Nihil denique ommittat, vt omnes domestici in omni benè, sanctèq; agendi officio se contineant.

34 Familiarium præterea, cum ægrotant, magnam habeat curam.

Prouideat, vt illorum salutis animarum ratio in primis habeatur, tùm valetudinis recuperationi per medicum consulatur: neque verò impensis parcatur, ita vt ægrotantibus omnia ad conualescendum necessaria suppeditentur.

Illos etiam aliquando inuisat, tum salutaribus consilijs, & benignitatis officijs consoletur, quod Episcopalis charitatis officium, etiam infimis familiæ suæ præstet.

35 Vnusquisque autem de sua familia, ratione in mercede cõstituenda habeat, pro virtutum, meritorumque, & pro ecclesiasticorum fructuum dispensationis sibi creditæ ratione.

6. De Epõ episcopali iurisdi. & foro.

36 Vt autem familiam suam in bene viuendi regulis, atque officiis perpetuò contineat, deligat aliquem ex suis virum prudentem, spiritualisq; vitæ studiosum, cui id planè mandet, vt quæ in moribus familię emendationem aliquando desiderant, ea quamprimùm sibi referat animo simplici, ac puro, vt ipse, prout opportunum esse viderit, remedium adhibere possit,

At prætereà quò diligentius familiæ suæ institutioni consulat, cùm fraternam etiam correctionem in eam instituendam curet, tum verò frequentes spiritualium rerum collationes, & alias exercitationes, disciplinę etiam regulas ex Conciliorum Prouincialium decretis pręscribat.

Quas regulas in tabella ordine descriptas ipsi familiæ in cõspectu propositas certo loco affigi iubeat. Cùm verò aliquem in ea adscribet, illas eidem proponat, antequam in familiam illum adscribat.

4. De Epis.

37 Vt, quò spontè nos contendere studemus, eò etiam sanctis legibus, & cohortationibus, quasi stimulis incitati, adiutrice in primis Dei gratia, studiosius properemus, non solùm in illis vitę Episcopalis legibus, quas nobis in Concilio Prouinciali primo constituimus, insistere; sed longius in dies nos progredi oportet; cum ij scilicet nos simus, quibus proposita Christi Domini vita, nullus definitus sit progrediendi terminis. In hoc igitur Concilio Prouinciali quarto hæc etiam illis addenda censuimus.

Primò Episcopi sibi, & gregi attendentes, in omnibus, vt est Apostoli præceptum, laborent, ac ministerium suum impleant; cunctaque

ad Dei voluntatem administrare vigilanter studeant, constanti virtutum Episcopalium officio.

Sicut autem præstantibus virtutibus Christianis, populi, quorum curam gerunt, ab ipsis instituendi sunt, ita optimam illam, quę in Episcopali animo castissimo, ad diuinasque suscipiendas illuminationes idoneo, inesse debet, vitæ institutionem, euangelicis litteris explicatam, non verbis solum declarent, sed sanctissimis factis, è charitatis fonte manantibus, comprobent, exemplisque virtutum suarum in omnem sanctæ, veræque Christianæ uitę usum illos conformare diligenter curent.

38 In oratione, sanctisque meditationibus, cùm eos frequentes esse oporteat, certam sibi horam quotidie sumant, quam in contemplationum diuinarum studio, exercitationeque attentissimis religiosæ mentis cogitationibus ponat. Qua oratione non sibi ipsis tantum diuini luminis illustrationem deposcat; sed etiam pro fidelibus suę curę commissis, humiles preces fundant; eorum peccata deplorando, pioque gemitu, & religiosa supplicatione Deum orando, vt disiectis peccatorum nubibus, pluuiam, & rorem suę diuinæ gratię, ac misericordię effundat in hęreditatem, & agrum ecclesię suę.

39 Domi item suę orationis vespertinę institutum introductum retinere studeant, ad quam ipsi, si modo aliquando impediti non sint, conueniant, tum planè familia omnis.

Missę sacrificium, &c. usque ad §. Diuinas laudes. Vide in titu. de Missis sine cantu ab Episcopo celebran. nu. 2. & 5.

40 Diuinas laudes, precesque horarias piè, decorè, studiosè, deuotèq; quantum eis Deus dederit, ac supplici mente recitent, ne uerò quicquam aliud agendo, debitum hoc munus obeant, id pro religionis studio ualdè caueant.

41 Dominicis uerò, festisque diebus ne Ecclesię desint, nisi infirmitate impediti, ad Concilii Aurelianensis prę scriptum, atque alijs itē diebus, quò frequentius per alias quotidianæ pastoralis solicitudinis occupationes licebit.

42 Quod si in Ecclesia non possunt, impediti, domi tamen diuinum officium non continenter, sed aptis, conuenientibusque horis recitare studeant. Si uerò ne illis quidem horis licebit aliquando per negocia, videant, ut pręueniendo potius, quàm tardando diuinis laudibus satisfaciant.

43 Confessarium sęcularem, aut regularem deligant, adhibeantve, qui uir sit sacra scientia, prudentia, spectatis moribus, & uitę sanctitate insignis: cuius etiam studio, & consilio, & precationis spiritu in rerum grauiorum deliberationibus aliquando uti possint.

44 Ne ommittant etiam sacræ Theologiæ, sacrorumque canonum, aliarumque Ecclesiasticarum doctrinarum officio, muneriq; Episcopali propriè congruentium, studijs quotidie statis horis operam dare, quotidieque aliquid ex sacris bibliis, potissimùm Episcopali fidei, religionique commissis studiosè legere; gentilium autem libris, ut Carthaginensis Concilij canone vetitum est, ne operam dent.

45 Officij prætereà sui esse putent, eos excipere, atque audire, qui ipsos, uel tamquam Iudices, uel tamquam parentes, vel consultores, adiutoresve adeunt.

Itaque his peractis, quæ ad diuinum cultum, religionis officia, & ad animi, spiritusque pia studia spectant, omnibus adeuntibus se faciles, benignosq; præbeant, ita tamen, vt ne à grauitate recedant.

In adiutorio omnibus satisfacere studeant: ac ne infimos homines audire negligant, sed hos vel in primis, cùm adsunt, ad se accersant.

Expediant statim, quæ rectè possunt: omnibus, vel re, vel consilio, uel consolando, prodesse studeant.

46 Quæ ipsi possunt, ac debent, ad spiritualem curationem, & gubernationem diuinumq; cultum spectantia, hæc per se in primis præstare studeant: cętera, quę inferiora sunt, potius per Vicarios, ministrosve alios exequantur.

47 Auditorij negotiis postquam satis temporis dederint, tunc à prandio diem etiam distribuant, vt reliquis conficiendis opera ponatur.

Quicquid autem temporis animi relaxationi aliquando ob ualetudinem dabitur; id omne, uel in spiritualium librorum lectione, studiove, uel in consuetudine, & colloquio piorum, & eruditorum hominũ, spiritualisq; vitę amantium ponere studeant.

4. De Episcopo, &c.

48 Pro ea, qua Episcopus abundare debet, pręstanti cura, proque illa perfectionis Episcopalis ratione, ad quam omnes eius rationes referuntur, nihil vel minimum ei prætermittendum est, quo munus, quod multiplex, graueque gerit, non modo sustinere, sed explere salutariter possit, aliorum etiam subsidiis ad officij sui executionem comparatis. Quamobrem duos sibi sacerdotes pietatis zelo flagrantes, spiritualiq; usu peritos, ac prudentes pro conscientiæ suæ religione, secreto in Ciuitate deligat, quorum sacerdotum officium in primis sit, Episcopum assiduè omni charitate, & humilitate, omnique debitæ obseruantiæ officio priuatim sincerè admonere quicquid in eo, uel desiderare, vel opus esse uiderint, cùm ad omnis disciplinæ, tùm uerò ad sacri Tridentini, nostrorumque Prouincialium Conciliorum perfectam, atque absolutam executionem.

49 Ob eàm etiam causam aliquem Prouincię Episcopum item deligat, qui cùm aliquando per litteras pastoralis administrationis suę rationes

tiones, consilia, omnemque Ecclesiæ sibi commissæ bene gerendæ modum, familiariter communicet, ita vt hoc subsidio sibi in omni deliberatione, atque actione opem, atque adiumentum paret.

Vicini quoque Episcopi ad muneris sui functiones rectè progredientes, exemplis se in dies ad id excitent, vt uno, eodemque spiritu, pariq; diligentia, immò verò sancta quadam, pastoralique piæ æmulationis contentione ipsi curæ suę partes exequantur; cùm hęc accensi studij coniunctio ad constituendam, perpetuoq; communiendam omnem disciplinam permultum intersit.

50 Siñ autem fratrem Episcopum, cuius diœcesis finitima est, aliquid uel in officij pastoralis partibus, uel in Tridentinis, Prouincialibusve decretis exequendis, vel in aliis officiis pastoralibus aliquid prętermittere animaduerterit, cum eo fraternè agat, ut omni vigilantia, decretorum, munerisque Episcopalis executionem præstet, quę eorum cuique præscripta est.

51 Si qñ aũt ad Epm Prouincię diuertet, cũ eoq; congredietur, illud sibi magnum, pręcipuumq; negocium propositũ sit, ut cũ eo Ecclesię suę administrandę rõnes conferat, constitutionesq; ineat: id quod sanctissimos Episcopos fecisse memoriæ proditum est.

52 Nec verò has solum rationes ineat; sed etiam longè diligentiores, quò accuratius commissa officia exequatur.

53 Hospitio, mẽsave recipiendis et illustribus, & locupletib. hoibus, ne pręscriptam Epalis frugalitatis normam deserat, ut exẽplo suo ipsi quoque hospites incitentur ad frugalem uitę modum.

4. De Episcopis, &c.

54 Eleemosynis dandis prõptus ita sit, ut pręter illas, quas p eleemosinarium, alios ve largiri solet, ipse etiam, misericordiæ viscerib. indutus, manu sua in pauperes episcopali liberalitate conferat.

55 Quod de epo excipiendo Clemens Pontifex, & martir, Apostolica quędam Constitutione scribit, & B. Ambrosius studiosè seruauit, id episcopi prouincię nostrę ad usum reuocare studeant, ut episcopum, qui aliunde uenerit, benignè hospitio accipiant; cum eoque agant, vt die festo, si permanserit, sermonem in primis habeat. Est enim inquit, idem Clemens hospitis hortatio grata, atque vtilis. Hoc pręterea, etiam si ille renuat, facere cogant sancta quadam in charitatis, ut populo benedicat.

5. De Epo epali iuris, & foro.

56 Si qñ aliquẽ ex Coepis nostris in belli, famis, pestis, aut alias eiusmodi necessitates, aut difficultates, quas Deus pro sua pietate, phibeat, publicas, uel priuatas incidere contingat; reliqui Prouincię nostrę epi opem illi afferre ne differant tum oratione, & publicis supplicationib. tum eleemosynarum, vt quisque poterit, largitione.

Tum omnem etiam aliam rationem quisque ineat, qua fratris Episcopi,

scopi, ac eius etiam populi laborans calamitatibus: largè atque opportunè succurratur.

6.de epo, &c.

57 Quod Episcopus sanctè iuratus in sua consecratione promisit se singulis annis visitare limina Sanctorum Apostolorum, Petri, & Pauli, cùm longè ab Vrbe Romę absit, nec propterea id personalis residētię munere adstrictus, quotannis facilè prçstare possit, certum saltem nuncium ex iusiurandi prçscripto ad Vrbem Romam mittat, qui id obedientię officium nomine suo prçstet.

58 Is verò, quem miserit, constitueritve rectè instructus sit cognitione rerum ad Ecclesię suæ statum pertinentium, vt, & cleri sui disciplinam, & populi in via Domini progressionem; & omnis Ecclesię, diœcesisque suæ rationes Pontifici, aut ijs, quibus ille mandarit, quàm rectissimè exponat.

59 Metropolitanum, si quando febri, morbove periculosè laborauerit, Decanus Episcopus Prouincię, alijque Episcopi duo Prouinciales, qui propius adsunt, de illius inualetudinis periculo à Vicario illius certiores facti, nulla mora interposita, inuisant, fraterna charitate consolentur, salutaribusque consilijs opportunè iuuent. Si verò illum obire contigerit, eius funus, exequiasque itidem solenni cerimonia ritè concelebrent, ijs omnibus piè, rectèque seruatis, quę hoc de genere constituta sunt: eoque accuratius, quò prçstātior est Archiepiscopalis dignitas.

60 Si quando eo febri, aliove morbo Episcopus laborat, ęgrotationis initio, ac deinceps aliquando, prout expedire censuerit, Cathedralis Ecclesię suę Capitulum, cum quo de spiritualis, sanctęque vitę officijs, ac studijs colloquia salutaria ineat, ad se conuocet. Quod verò à sanctissimis Episcopis huius Prouincię, presertim Ambrosio, Eusebio Vercelli, Gaudentio Nouariensi, alijsque factum esse memorię proditum est, id proposito etiam ad imitationem illorū exemplo, Episcopus exequatur, vt cùm periculosè ægrotans propediem mortem obibit, Cathedralis Ecclesię Capitulum, clerumq; ante conuocet; cui cum pacem, charitatem, Sanctarumque virtutum disciplinam suadeat, eamque quasi hæreditariam quandam disciplinam relinquat, tum & vniuersè, & sigillatim religiosis eorum precibus sanctis sacrificijs seseque intimè commendet.

61 Episcopus cùm ęgrotans in lecto iacet, frequentissimè tamen sacræ Eucharistię pabulo se salutariter reficiat, ac recreet, cui saltē cùm primum, & cum pro viatico illam sumet, & semper denique, nisi cū ipse secùs iusserit, uniuersò clero, & Capitulo cathedralis Ecclesię prosequente, Archipresbyter, aliusve deferat, & ministret, qui secundum Episcopum primariam dignitatem sacerdotalem obtinet.

Si

62 Siquando Epiſcopus ad actionem ſolennem, quę in alia Prouinciæ Ciuitate; locove celebratur, accedit; itidem excipiatur, vt eum excipi decretum eſt, cùm ad Concilium Prouinciale venit; ac præterea obuiam ei procedat Epiſcopus, ad cuius Ciuitatem venit.

63 Epiſcopus, ad quem uniuerſi cleri ſui cura, etiam paterna refertur, zelo charitatis accenſus, ſi quem Eccleſiaſticum hominem etiam minoris ordinis intra alicuius parochialis viciniç fines ęgrotantem audierit; ipſe, aut alius, eius nomine inuiſat, & conſoletur paternis, & conſilijs, & officijs, quę ſi illi pręſtare debet, certè multò accuratius, atque adeò ardentiori dilectiove exequatur erga eos, quos habet Baſilicę ſuę Cathedralis miniſtros, & Parochos in animarum ſalute procuranda adiutores.

Quò verò cumulatius id pręſtet, pro ſollicitudinis paternæ zelo id etiam curę ſuſcipiat, vt, cùm in ſtatis vrbis regionibus, tùm in diœceſis partibus diſtinctis, præter parochum, uel proprium, vel propinquiorem, de quo in altero Concilio alias cautum eſt, certos etiam ſacerdotes charitate flagrantes, vitæque ſpiritualis moribus, & vſu præditos decernat, quorum munus ſit ęgrotantibus clericis cuiuſcũque ordinis ſint, pręſertim ope deſtitutis, præcipuam operam, ſollicitudinem, & curam nauare ſi qua opus eſſe viderint, cùm in primis ad piè, ſanctèque iuuandam animę ſalutem, tùm ad corporis bene curandi rationem.

64 Epiſcopus, qui totis in Chriſto viſceribus egentium curam gerere debet, cùm cęteras rationes ineat, quibus in difficultate annonę populi ſibi commiſſi egeſtas ſubleuetur, tùm verò quàm diligentiſſimè caueat, vt in rei frumentarię inopia Eccleſiaſtici homines frumentum, aliudve alimenti genus, quod ad ſubleuandam annonam pertineat, ne ſupprimant, abſcondantve. At pręterea eos omnes, & ſingulos pęnis propoſitis, omniq; iuris remedio cogat, quicquid frumenti habent, ſiue proprium, ſiue alienum in priuatis, aut Eccleſiaſticis ędibus reconditum, apud Eccleſiaſticum hominem, quem, ſi ita expedire cenſuerit, eo nomine ipſe conſtituat, ſine dolo, & fraude ſcripto profiteri, eidemq; frumenti illius omnis numerum, & conditionem, rectè, ſincerèque denunciare. Et verò, ſi quando annonę grauitas, difficultasq; ita tulerit, id omne frumentum uenditioni exponi iubeat, ac vendi, quo pretio illius annonę temporibus in foro frumentario vendi ſolet.

65 Epiſcopus, qui cauſis, iure permiſſis, ſubſidium charitatiuum exacturus eſt, antequàm illud ſibi perſolui curet, clerum, eiuſve procuratores, aut negociorum geſtores conuocet, eisq; cùm cauſam exponat, quamobrem illud petere, atque exigere cogatur, tùm humaniter eoſdẽ cohortetur, vt ſibi ſpontè ſubueniant. Ne verò, maiorem ſummam ſibi ſolui curet, aut patiatur, quam Benedicti XII. Conſtitutione, cuius initium

a.ti.3.dec.13

initium est, vas electionis præscriptum est: idque nisi consuetudinis ratione aliud obseruatur. Qui contrà fecerit, hęc ei pœna sit, vt, & restituat quod perceperit, & aliam pręttereà pœnam, iure expressam, luat Superioris arbitratum.

De vita, & honestate clericorum, eorumq; studijs, & spiritualibus occupationibus.

SVMMARIVM.

Vita clericorum, qualis. De vita & hon. Episc. nu. 1.

1 *Edictum ab Episcopo proponendum de clericali habitu deferendo, certa constituta pœna.*

2 *Quod edictum vbi adhuc propositum non sit, proponendum, & extendendum ad existentes extrà prouinciam, & in gymnasiis publicis.*

3 *Habitum clericalem qui deferre non possint. 2.*

Tonsura à quibus deferenda, & cuius forma.

4 *Eiusdem præscripta forma, pro cuiusque ordinis ratione.*

5 *Coma, & Barba — studiosè non nutrienda: eaque à superiori labro rescindenda.*

6 *Vestitus clericalis, qualis, cuiusque coloris.*

7 *Vestitus exterior, qualis.*

Qualis item interior. 9.

Quando vti liceat habitu breuiori. 11. & 20.

8 *Toga, Mantelletumve — quale, quibus concedatur, & quibus prohibeatur.*

10 *Pallium, seu Ferrarolum — quale, & quam ob causam concedatur.*

12 *Caligæ, Calcei, Crepidæ — quales.*

13 *Torques, Armillæ, Monilia, Annulus — eisdem prohibentur.*

14 *Annulus tamen quibus, & quam ob causam concedatur, & quando deponendus.*

15 *Quæ alia Episcopis præscripta, ad clericos quoscumque extendenda.*

16 *Vestes clericales, monachalesq; personati induentes, puniendi.*

Vestibus

V Diuer-

Monitiones ad sacerdotalem, clericalemque disciplinam, officia, & partes attinentes in Synodo diœcesana legenda, & quæ. De monitionibus, &c. per totum.

1. de clericorum vestitu, & reliq. vitæ erat.
Sess. 14. ca. 6.

EPiscopi, & sacri Trident. Concilij auctoritate per edictum ad mensem ab eis proponendum, moneant oẽs, & quascumq; ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiatæ sint, aut dignitatis, personatus, officia, beneficiave qualiacumq; ecclesiastica, etiam simplicia obtineant, etiam si studij causa absint, & in gymnasijs publicis, aut vbiuis locorum sint; vt qui in prouincia manent, ad duos mẽses, qui vero extrà prouinciæ fines, ij ad quatuor clericalem habitum sumant, ordini suo, ac dignitati congruentem; hac constituta pęna, vt qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinũ suorum munere sint suspensi, & beneficiorum suorũ omnib. anni vnius fructibus iure ipso priuati sint: quos eps pijs locis arbitrio suo attribuet. Sin aũt beneficiũ ecclesiasticum nullum obtinent, aliàs pœnas luant, Episcopi iudicio.

Clem. 1. qm̃, de vi. & hon. cleric.

Si qui aũt post mensem transacto tempore in edicto ad clericalem habitum sumendum præscripto, eum, vel non suscepisse, vel susceptum abiecisse conuicti fuerint, officijs, ac beneficijs ecclesiasticis priuentur, & seuerè prætereà ab Episcopo puniantur.

3. de ijs, quæ partim ad ordi. sac. & c.

2 Epi, qui aut priuata monitione, aut edicto publicè proposito, vt ex Tridentini Cõcilii auctoritate à nobis prouinciali prima Synodo mãdatum est, eos non monuerint, qui ecclesiastica quæuis beneficia obtinent, aut sacris ordinibus initiati sunt, vt clericalem habitum induerent mense post huius Concilij promulgationem, propositis edicto et publico pœnis, quæ ipsis Concilijs sancitæ sunt, eos moneãt, vt, etiam si extrà prouinciam, & in gymnasiis publicis sint, mensis

spatio,

ſpatio, clericales veſtes, ordini ſuo congruentes decenter induāt, ac deferant. Quos aūt ad id tpis non ſumpſiſſe, aut ſemel ſumptas, deinde abieciſſe cognouerint, illos pęnis in monitione expreſſis afficiat, eosq; iterum monitos, ſi in contumacia permanſerint, beneficijs Eccleſiaſticis, quæ obtinent, omninò priuent. Epiſcopi verò, qui iam eos beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, ſemel, atque iterum monuerint, ſi ij præſcripto tempore clericalem habitum non induerunt, vel indutum depoſuerunt, pœnam in monitione edictam, omnino exequantur, eosq; etiam beneficiis eccleſiaſticis priuent, aut priuatos declarent.

Ne cuiquàm, antequàm prima tonſura is initiatur, clericalem habitum ſumere liceat, ſine Epiſcopi conceſſu, eoq; ſcripto dato.

3 Pręsbyteri, diaconi, ſubdiaconi, cæterique clerici, clericali tonſura ſint inſigniti, ad eam formam, quam ratio vniuſcuiuſq; ordinis, epiſcopi arbitrio poſtulabit. Ita ſint abraſo capillo, vt tonſura conſpicua ſit omnibus.

1. vt ſuprà.

4 De tonſura clericali decretum in Concilio prouinciali primo conſecimus; ſed, vt, pro ordinis, quo quiſq; initiatus eſt rōne illā magnitudine diſtinctā, cōſpicuè ferat, certam, atq; pręfinitā illius formam hoc decreto deſcribi placuit, quam omnes ita ſeruare iubemus, vt neque ea minorem, nec uerò etiam maiorē quiſquam omnino, Epiſcopo inferior gerat, quacumque dignitate ille præditus ſit.

5. quę ad cle. honeſt. attin.

Sacerdotalis igitur tonſuræ forma, in orbem ducta, latè, & amplè pateat vnciis quatuor.

Diaconalis vncia vna minor.

Subdiaconalis, aliquanto anguſtior, quàm diaconalis.

Minorum deniq; ordinum corona lata ſit vndiq; vncijs duabus.

Vncia, aūt mēſura eſt ad pſcriptū inſtructionū fabricę eccleſiaſticę.

5 Comam verò, & barbam, ne ſtudioſè nutriant: capillis ſimplicem cultum adhibeant.

1. Clericorū veſtitu, &c.

Barba ab ſuperiore labro ita recidatur, ut pili in ſacrificio Miſſę, Chriſti Domini corpus, & ſanguinem ſumentem non impediant.

6 Ne in habitu clericali, aut ſtudioſius exquiſita cultus elegātia, aut nimis abiecta negligentia, & affectatæ ſordes appareant.

In omni veſtitu color tantum niger adhibeatur, niſi fortaſſe alium colorem requirat dignitatis gradus.

Omnem habitus, & ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne ſerico veſtimentō, aut ornamento domi, aut foris vtantur.

Iubemus verò illos laneum, & ei ordini decorum veſtimentum adhibere.

Reticulum, aut ſubbiretum, vt uocant, ne ferant; niſi ualetudinis cauſa, & ſine redimiculis.

Camisas ad collum, & ad manus crispas, & rugosas, vel artificio elaboratas reijciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modice latum, honestè reclinetur.

7 Externa vestis simplex, ac talaris erit, quæ neque à ceruicib. in tergum reflectatur; sed apto ad collum modo decentissimè annexa sit.

8 Toga verò, quod mantelletū vocant, aut æquetur cum tunicæ longitudine, aut nemini permittatur: nisi sit ex numero Prælatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio Episcopi debeatur.

2. ti. 3. dec. 31

Vt quod de mantelleti vsu alias prouinciali Synodo per nos decretum est, exequutionem habeat, decernimus; vt ne quiuis alij, nisi Abbates, Referendarij, & Prothonotarij eo breuiori vtantur, quàm tunica talaris interior sit. Metropolitanæ autem nostræ, & aliarum huius Prouinciæ Cathedralium Ecclesiarum Canonicis, Præpositis item, & alijs clericis, ecclesiastica, aut doctoratus dignitate præditis, exterioris tunicæ, seu mantelli vsum concedimus, quod tamen interiorem tunicam talarem longitudine adæquet. Reliquis autem clericis, qui hoc decreto nominatim expressi non sunt, mantelleti, & mantelli vsu interdicimus.

1. vt suprà.

9 Interior eiusdem generis ad talos demittatur, quam tamen pro hominum genere; proq; loci natura, ac conditione, Ordinariorum arbitrio, in aliquibus moderanda relinquimus.

10 Pallium, quod ferrarolum appellant, ne sumant nisi per pluuias: tùm verò nec à collo plus duobus digitis emineat: neque eo sine talari toga, vel tunica vtantur.

11 Verumtamen, si iter faciendum sit, illis vti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato, sed simplici, & in quo honestas, & decorum ordinis eluceat.

12 Turgidis caligis, & dissectis abstineant.

Calceos, & crepidas ad elegantiam non incidant.

13 Torques, armillas, ac monilia respuant.

Annulum non induant, nisi quibus propter officij munus aut honoris gradum sit iure concessus: quo loco, & unico, nec magni precij contenti sint.

4. De vita, & hon. cler.

14 Nulli sacerdoti, clericove annulum, nisi ea dignitate prædito, in qua conferenda ille sibi traditur, gestare liceat: tuncque unum solum, & digito dextere manus quarto. Eum verò, dum Missæ sacrificium facit sacerdos, deponat.

1. vt suprà.

15 Quæcumq; autem de epōrū mensa, eiusq; benedictione, & cibis, lectione, & gratiarū actione, suppellectili, auro, argento, & serico, cubiculorum apparatu, ædificiorū magnificētia, superuacaneis sūptibus,

priuata

priuata moderatione, templorum cultu, & ornamento, familiæ cura, & institutione, eiusque vestibus, eorumve modo, colore, & ornamentis, equorũ numero, & si quæ alia decreta sunt, quæ non sint Episcoporũ tantum propria, eadem à clericis quibuscumq; cuiusuis conditionis, ordinis, & dignitatis sint, accuratè seruari iubemus; etiam si in alienis ædibus, aut cum propinquis habitent.

Meminerint autem in quibusdam, quæ Episcopis permissa, ipsis cõmunia esse possunt, eo maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quo dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

16 Si quis personatus, vestes clericales, aut monachales, vel ad eorum formam induerit, & is, qui eas assumpserit, & is, qui accommodarit, graues pœnas subeant.

17 Vestes, quas domi priuatim clericalis ordinis homines induunt, eiusmodi sint, quæ non colore, non ulla habitus specie à clericali modestia discrepent.

4. de vita, & hon. cler.

18. 19 Cùm in ecclesia versantur, quo tempore superpelliceũ induere non debẽt, ne sint sine toga exteriori, præsertim horis, quibus diuina celebrantur; aut populus ad ecclesiam accedere solet: nec verò absque ea, etiam in diœcesanis locis prodeant, nisi cùm eos pedibus iter facientes, viæ difficultas, & longitudo aliter cogit.

20 Si quò iter equo faciunt: ne absq; viatoria veste exteriori æquitẽt, succinta interiori tunica, aut alia contractiori, decenter adhibita.

21 Clericus, qui amictu clericali indutus, incedit, ne in propinquorum, ne parentum quidem, obitu, vestes lugubres more laicorum induat, gesterque, neque verò uestis formam, aut panni genus, quo clerum vniuersum vti moris est, commutet; sed pium erga propinquos mortuos charitatis studium, officiumque præ se ferat omni alia ratione, quæ cum clericalis ordinis decoro, dignitateque omninò conueniat.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, instar rocheti.

1. Cõia & rat. diu. off.

22 Superpelliceis, cum ministerij vsus postulat, omnes vtantur, quæ non lacera sint, non sordida, non ita elaborata, ut artificij ornatus in humeris nimius appareat,

4. vt suprà.

Superpelliceum è tela lini, aut cannabi puri sit, eaq; nõ rudi, sed candida, non crassiori, sed tenui potius.

Instr. supp. eccle. lib. 2. De superpelliceo.

Manicis ita oblongis; vt crispatæ vsque ad digitos summos pertingant, quæ esse possunt cubitis circiter duobus, vel circa, latè autem patentibus in orbem cubitos circiter quatuor.

In ipso ore forma rotunda potius, quam quadrata, latum pro capitis crassitudine.

A pectore nullo modo scissum, aut dissectum.

Longè ductum infrà genua, atque adeò ferè vsque ad crura media.

Latè pateat ab extremis oris in ambitum cubitis circiter tredecim vel circa, absumens cubitis octo circiter; ita vt aptè consutum, & crispatum decenter appareat, pro humerorum latitudine, corporisve crassitudine.

A nulla parte, neq; nimis, neq; affectata artificiosi operis elegantia elaboratum, ab humeris præsertim, non specioso artificij ornatu.

4. vt suprà.

23 Singuli autem prætereà, præsertim, qui in aliquo minorum saltem ordinum sunt, proprium superpelliceum habeant: quo, & in ecclesia, cui adscripti sunt, & alibi, cum ipsos suis fungi muneribus contigerit, vti possint.

3. de iis, quę pertin. ad ordi. Sacr. &c.

24 Ne sacerdos, neve clericus cuiusuis ordinis pro foribus Ecclesiæ stet, aut officinas obeat, aut via incedat, aut extrà ecclesiam exeat, superpelliceo indutus, nisi cum processiones, aut aliud Ecclesiasticum munus, & officium obit, quod superpelliceum requirat.

4. ibidem.

25 In omni item incessu, statu, gestu, vultu ordinem suũ sacerdos, & clericus profiteatur, omni clericalis vitæ actione, religiosi animi mores exprimens: qui in ecclesiastici ordinis hominibus elucere debent.

26 Sacerdotes Missæ celebrandæ munere suspecti, impeditive frequenter, & verò præsertim diebus Dominicis, ac festis sacram Communionem sumant.

1. De armis, ludis, spectaculi, & eiusmodi a clerico vitandis.

27. 28 Clericorum arma sunt orationes, & lachrymæ. Idcircò edicimus ne clerici arma cuiusuis generis ad offensionem, vel etiam ad defensionem ferant; exceptis cultellis ad domesticum vitæ vsum accõmodatis: nisi fortè extrà ciuitatẽ suspectis locis iter eis faciendũ sit.

29 Quod si Episcopus probabili, iustaq; de causa id eis permittendũ indicauerit; tunc, scripta impetrata venia, ipsis vti liceat, non tamen publicè, nisi rei, aut facti necessitas postulet.

30 Omninò balista, hastis, & sclopeto, telis, alijsque huius generis instrumentis ipsis interdicimus.

31 Clerici personati non incedent.

32 Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.

33 A venatione abstinebunt.

34 Fabulis, comędiis, & hastiludijs, aliisve profanis, & inanib. spectaculis non intererunt, ne aures, & oculi, sacris officijs addicti, ludicris, & impuris actionibus, sermonibusque distincti polluantur.

c. eps, dis. 35, ca. clerici, de vi. & ho. cler.

35 Clericalis ordinis hominibus omni genere saltationis, & ludi, pręsertim uerò aleæ, & tesserarum, ac talorum interdicimus.

Prohibemus etiam globos, qui malleis ligneis impelluntur: item follis ludum, idest, pilæ maioris.

36 Nec solùm ludere vetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus:

mus: aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere.

37 Si autem valetudinis interdum causa parua pila, aut alio non indecoro eiusmodi exercitationis genere vti contigerit, nec publicè id faciant; nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facilè pecunia æstimari possit.

38 Non in commessationibus, & ebrietatibus; sed vt sobriè uiuamus, prædicat Apostolus; ideò clerici minus honestis conuiuiis nè interfint: neve ad bibendum quemquam incitent. — c. a crapula d vita, & hon. cler.

Quod si interdum solennibus festis diebus, vel cum sacrorum, aut exequiarum causa in vnum congregantur, aliqui sint inuitandi, nè plures sex, & eos clericos, ad suam mensam adhibeant.

39 Quoniam superioris Cōcilii constitutione vetitum est quo tempore, vel sacrorum, vel funeris, exequiarumve causa in vnum clerici conueniunt, non plures ad mensam, quam sex, eosque clericos adhiberi, id multis locis facilè præstari non queat, propterea quod Ecclesiæ sæpè longius inter se distent, graueque sit clericis de itinere fessis, manè ad Ecclesiam suam reuerti; ideò liberum sit parocho, tot conuiuas habere, quot sanè in mensam adhibere par esse iudicauerit, & pro temporis ratione, laicum etiam hominem, quem christianæ pietatis studiosum, etiam sacerdotali conuictu, consuetudineque dignum norit, a mensa non excludere: modo ea seruentur, quæ in parochialibus conuentibus de frugali, clericalique modestia nostris Constitutionibus præscripta sunt: tùm sacra item lectio in mensa perpetuò adhibeatur. — 2. tit. 2. dec. 33.

Quod verò de mensæ frugalitate, & ferculorum numero aliàs superiori Concilio decretum est, id omninò sic seruetur, vt etiam si vel vniuersitati, vel cuiuis alii, pacto, consuetudineve, aut vltima quauis voluntate certis quibusdam diebus cibum à Sacerdotibus parari oporteat; in eo ab illa Decreti ratione ne vllo modo discedat, nec sacra lectio in mensa desit.

40 Sacerdotem, clericumque cuiusuis ordinis in canticis, hymnis, psalmis, cæterisque Ecclesiastici cultus officijs, religiosa modulatione concelebrandis, diuinisque laudibus sanctè concinendis ita uersari cō uenit, ut uoce sua, sacris dicata, abuti non debeat ad prophanas cātiones, & modulationes, atque ad voluptarias, delitiosasque laicorum oblectationes. Quam ob rem caueat, nè in nuptialibus, laicalibusve cōuiuijs, aut mēsis canendo operam suam nauent, nè ullo quidem, vel cognationis, vel amicitię, familiaritatis, obsequij, alteriusve rei causa, cum prędsertim clericalem hominem inter epulas canere, veteri canone planè interdictum sit. — 1. de uita, & hon. cler.

Omnis

Omnis etiam ſacerdos, clericuſve publica conuiuia, & commeſſationes eiuſmodi uitet, quibus ſæpè fit, ut contemptui ſit eccleſiaſtici miniſterii dignitas.

1. Ibidem.

41 Vt flagitii occaſionem, quæ in cauponis, & tabernis deeſſe non ſolet, clericis adimamus, cauponarum aditū, & vſu eis omninò interdicimus, niſi in itinere, neceſſitatis cauſa: quo loco cum mulieribus nè diſcumbant.

42 Monemus autem Epiſcopos, & vehementer hortamur, vt in ſingulis eorum ciuitatibus curent parandum vnum aut alterum publicum, & honeſtum diuerſorium, quo ſuarum diœceſum clericis ruſticanis neceſſitatis cauſa conuenire liceat.

43 Nec in eo hoſpitio improbis, aut nequam hominibus locus ſit: neve fœminis vllo modo; ſed tantum clerici, ac religioſi viri, ſi fieri poſſit, in eo recipiantur.

4. de vita, & hon. cler.

44 Nè, cum neces, & cruciamenta, improbis hominibus magiſtratum iudicio illata multitudini ſpectanti proponuntur, vllo modo eccleſiaſtici ordinis viri interſint; niſi eorū pia opera, conſolandiſq; officiū vſui futuram illis ſit, qui ad ſupplicium ducuntur.

1. de negociis ſæcularib. a clerico fug. c. 1. de poſtulando.

45 Qui Deo militat, implicare ſe negocijs ſæcularibus prohibetur; idcircò edicimus.

46 Nè clericus ſacris initiatus, aut eccleſiaſtico beneficio præditus, coram iudice ſæculari aduocati, aut procuratoris nomine cauſas agat: niſi ab aliis in iudicium vocatus, ſuam vel eccleſiæ ſuæ, propinquorum ét, ſi neceſſe erit, & miſerabilium perſonarum cauſas, ab Epiſcopo facultate prius ſcripto conceſſa, tueatur.

c. peruenit 86. diſt.
c. ſicut ne clerici vel Monaſt.

47 Nè in prophanis negocijs officium tabellionatus exerceat.

48 Nè artem medendi faciat.

49 Nè in negociationibus, & mercataris ſe interprætem, & medium interponat.

Negotiationem etiam omnis generis omnino prohibemus.

50 Artes verò honeſtas concedimus, ut aliquid manibus ſuis lucretur, quo ſibi, quæ ad victum neceſſaria ſunt, comparare poſſit.

86. diſt. per tot.

51 Nè aliena prædia, lucri cauſa conducat.

86. diſt. peruenit.

52 Nè aliorum tutelam, aut curam ſuſcipiat.

c peruenit & cap. conſtitutus d fideiuſ.

53 Nè pro aliis fideiubeat.

54 Nè alicuius Principis, aut alterius negotiorum procurator ſit, ſine facultate, ab Epō prius per litteras impetrata, ſingulis annis renouāda.

Nève

55 Nève patum memor ordinis, ac dignitatis suæ, sit in famulatu laicorum, etiam Principum, eorumve, quibusuis alijs obsequiis, nisi cui ex causa, & ad officium, sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit.

c. sacerdotibus ne clerici, vel monachi, &c.

56 Huiusmodi autem licentiæ, scripto permissæ, quotannis renouentur; alioquin irritæ, ac nullæ sint.

§ Nève præcursor, aut assecla fœminarum, aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur.

57 Qui huiusmodi sæcularia negotia exercendi facultatem, seu dispẽsationem impetrarit, intra duos menses episcopo exhibeat.

Qui concessas ante Sacri Tridentini Concilii confirmationem auctoritate generalis Bullæ Sanctissimi Domini Nostri Pij IIIj. Pont. Max. non admittat.

58 Quæcumque in hac vniuersa, quæ ad vitam, & honestatem clericorum pertinet, parte, variis titulis expressa, præcepta continentur efficiat Episcopus, vt ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter, & inuiolatè seruentur.

59 Qui verò clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re iis non obtemperarit, is aut salutari pœnitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficiis, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex iis pœnis, aut etiam grauioribus pro modo culpæ Episcopi arbitratu mulctetur.

Qui iterum in eadem re peccarit; duplicata is pœna pro ratione criminis ab eodem plectatur.

60 Que in Concilio prouinciali primo ijs, qui sacris ordinibus, & Sacerdotio initiati sunt, quique ecclesiasticum beneficium obtinent, de sæcularibus negotiis fugiendis constituta sunt, eadem pœnis iisdem, vel aliis, quas arbitratu suo Episcopus edixerit, irrogatiuè, illis præscribimus, qui minorum ordinum clerici sunt; etiam si nullum beneficium obtinent, si modo clericalem vestitum deferunt, cum præsertim iam inde vsque à teneris annis se religionis pietatisque institutis, & disciplinæ ecclesiasticæ moribus, imbuant, oportet, qui in sortem Domini vocati sunt.

5. quæ ad cler. hon. att.

Atque in iis, quidem, quæ illis vitanda sunt, hæc etiam cautio sit, nè sine Episcopi concessu, eoque litteris exarato laicis in seruitute, famumulatuve operam nauent.

Nec verò cuiquam clerico etiam facultatem det Episcopus in aliqua re inseruiendi, quæ clericalicalis vitæ rationibus, pietatisque officiis non admodum conueniat.

61 Clerici in eo officio nè se exerceat, vt ullas mulieres etiam quanis digni-

2. tit. 2. decr. 32.

dignitate illustres, doceant legere, scribereve, aut canere, aliove cuiusuis generis musico instrumento sonare nisi ii sint, quibus ętate, morib. & vita probatis, Episcopi iudicio id permissum est, facultate ab eodem scriptis data.

Nè libris item, de musico cantu obscęnè, vel parum pudicè scriptis, illi vtantur.

3. de ijs, quæ pert. ad ord. Sacram. &c.

62 Qui in sacerdotio sancto constituti sunt ad offerendum illud Deo acceptabile Corporis Domini Sacrificium, sicut eam functionem gerunt, qua nulla maior excogitari potest; ità in omni sacerdotalis vitę officio sic se gerant, ut morum etiam præstantia, & splendore alios alliciant, atque excitent ad debitum sacerdotio honorem illis pręstandum.

Ses. 14. c. 5.

63 Episcopus autem, cuius in primis est sacerdotalem dignitatem tueri, vt laici homines discant illos, tamquam parentes, ab ipsis vnicè in Christo diligi, & coli etiam debere, cũ hoc sæpe, prout vsu uenerit, monendos fideles, sibi commissos, curet, tum efficiat, ut vbicumque, vel publico, vel priuato loco sint, semper illis à laicalibus ordinis uiris debitus tribuatur locus, & honor.

64 Idem domi pretereà suę nè patiatur sacerdotem quemquam abiectius se gerere, quàm sacerdotis dignitas postulat.

65 Sacerdotes verò morbo, senectutisve incommodis affectos, qui sacerdotale munus pręstare nequeunt, inopiaque pręmuntur, in locum aliquẽ cogi curet, aut alio modo eis cõsulat, & prouideat: vbi uictus ex fidelium eleemosynis, aliaue ratione suppeditetur, ne ostiatim miserrimè mendicent non sine sacri ordinis contumelia.

66 Magna, & salutaris populo fideli utilitas ex eo existit, cum clerus is est, qui, & doctrina, & uitę moribus prę lucεat.

Quare in pręcipuis curis Episcopi cum hęc esse debeat, eius tum ad studia, tum ad ecclesiasticę disciplinę cultum progressiones, omni paterna sollicitudine ille adiuuare studeat.

67 Itaque Episcopus inferioris ordinis clericos adolescentes, qui spẽ aliquam prębent, posse eos longius progredi ad doctrinarum eruditionem, nè patiatur ętatem, quę ad discendum apta est, frustra consumere: sed in iis litterarum initiis, ac studiis tempus ponere iubeat, quibus aditus eis, & progressio fiat, uel ad Theologię scientię, uel sacrorum canonum peritiam, ad ecclesiasticarumque rerum cognitionem.

68 Parochus uerò, & alios prouecta ętate clericos, qui apti sint, ijs studiis, atque exercitationibus adscribat, ut & in sacrosancti euangelii sensibus iis potissimum cognoscendis, ac percipiendis uersentur, qui ad populum Christiana disciplina, moribusque informandum pertinent, & in comparanda etiam doctrina se exerceant, quę in expli-

candis

candis est conscientiæ casuum quęstionibus.

69 Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientiæ in monasteriis, vel vbiuis, eius iussu interpretentur.

1. quæ pert. ad sacr. pœn. administr. 3. de iis, quæ pert. ad ord. sacr. &c.

70 Reliquos autem, de quibus aut ob ingrauescentem ætatem, aut ob ingenij tarditatem, ob aliamve causam, ad litteram doctrinam capescēdam exigua progressionis spes est, in id saltem incumbere iubeat, vt in Romano, vel alio breuiori probati auctoris Catechismo, pro eorum ingenij captu, instruantur: iique si rudiores, iam olim sacerdotio, alicuive sacro ordini adscripti sint, in sacrificij Missæ mysteriorum, & sacrorum rituum, statarumque cæremoniarum cognitione, & in sanctioribus earum significationibus, atque in sui ordinis ecclesiasticarum functionum disciplina, breui aliqua institutionis ratione erudiantur.

71 Hanc autem diligentiam, & in vrbe, & in diœcesi Episcopus exequatur, tum omni, qua poterit, ratione, tum aut opera publicè docentiū, theologorumve, seu magistrorum, qui in singulis Cathedralibus, collegiatisque insignium oppidorum ecclesiis ex Tridentino Decreto iam instituti, instituendive sunt; aut adiumento regularium, in monasterijs sacras litteras interpretantium, siue hoc ipsum munus bonarum artium disciplinis clericos erudiendi suscipientium, aliqua illis studio suo erogata, attributave eleemosyna, vel si opus erit, ab iisdem etiam Clericis, contributa, aut sæcularium sacerdotum, quos in sua vrbe, diœcesive peritiores probatioresque habuerit studio.

Ses. 5. c. 1.

72 Quorum sacerdotum charitati, ac diligentię clericos imperitiores, aut singulos, aut complures simul, litteris, & Clericalium virtutum disciplina instituendos commendabit.

73 Diligentię huius fructus quò vberior existat, is aliquando per annum, doctis adhibitis viris, illorum singulorum ad studia progressiones, prout expedire existimarit, recognoscat omni paterna sollicitudine, & diligenti ratione, institutis etiam per Sacerdotes homines doctos pro studii ratione, disciplinarum, quibus se eorum quisque dederit, interrogationibus.

74 Cognoscat etiam aliquando progressum, quem in sacrarum cærimoniarum rituumque disciplina iidem fecerint, opera adhibita sacerdotum ecclesiasticarum cærimoniarum vsu peritorum, a quibus eos ex alterius prouinciali Synodi decreto instrui iusserit.

75 Episcopus sacerdotes aliquot vitæ integritate, & scientia probatos in vrbe deligat, a quibus Clerici inferioris ordinis sæpè conuocati, vitę Ecclesiasticę moribus instruantur.

2. tit. 2. decr. 29.

76 Eos autem ipsos Clericos vniuersos, semel atque iterum saltem quotannis Episcopus ad se item conuenire iubeat; vt progressiones intelligat, quas quisque eorum ad litterarum cognitionem, tùm ad vitæ spiritualis

tualis disciplinam fecerit.

3. Ibidem.

77 Deinde, ut non solum in litterarum studiis, atque exercitationibus, verum etiam in disciplinę morum officiis clerus se studiosius contineat, in diesque magis ad Clericales virtutes progrediatur, idem, & inferioris ordinis Clericos, ut altera prouinciali Synodo iussum est, & Sacerdotes pręterea, modo vniuersos, modo partem eorum, modo certos aliquos singulos ad se aliquando conuocet; illorumque uniuscuiusque vitę rationes, christianarum virtutũ exercitationes, & progressus cognoscat adhibitis sacerdotibus, in vitæ spiritualis, clericaliumque virtutum disciplina exercitatis.

78 Conuocato prætereà sępè per annum, ut alias iussum est, ad se clero, aut ipse, aut sacerdos aliquis, vir doctus, in ecclesiasticaque disciplina versatus, eius nomine ad illum, remotis laicis, sermones, conciones ve habeat de ordinis eorum pręstantia, & sanctissimis officijs, de virtutibus, quibus clericalis ordinis homines prælucere debent, de vitiis, quibus in populo offensionem præbere possunt, de omni denique Clericali morum disciplina, virtutumque perfectione.

Quod sequitur vsque ad sequ. decretum videatur in titulo, quę ad ordinis sacramentum, num. 86.

79 Cleri autem sui, & doctrinę, & disciplinę ratio, quo sibi exploratior sit, singulorum tum sacerdotum, tum inferioris ordinis clericorum nomina, vitæ rationem, studia, exercitationes, progresiones, statum omnẽ denique certo libro notari mandet.

4. de uita, & hon. cler.

80 Illud autem vnusquisque Clericus sæpè repetat; se non ad inertiam atque ignauiam, sed ad spiritualis, & Ecclesiasticæ militiæ labores vocatum esse.

Sciat propterea id in officio suo positum esse, vt cum vel in officiis diuinis obeundis, vel in frequentandis Ecclesiis, quod debet, tempus consumpserit; si quid sibi reliquum est, id omne non in rerum sæcularium colloquiis, prophanisque actionibus, sed in diuinarum litterarum studiis, & in cælestium rerum contemplationibus, & sanctis, piisque officiis traducat.

81 Quare vnusquisque huius prouincię Episcopus, & alii item, qui illius nomine, atque auctoritate visitationis munus obibunt, videant, atq; inquirant diligenter, quibus in rebus tempus Clerici, ad in iis potissimum, quę ab illis agi, curarique debent, qui in Dei cultum se dediderunt.

82 Quod si Clericos aliquos otiosos esse compererint, inita aliqua ratione, salutaribus eos occupationibus, & Ecclesiastico homine dignis incumbere procurent, ac prouideant omninò, nè isti ad suæ salutis discrimen, & aliorum offensionem otio abutantur.

Omnes

83 Omnes prçterea,& singulos clericalis ordinis homines hoc decreto monitos esse volumus,ut ad eos se crebrò conferant, qui in sacerdotio constituti, in spiritualis vitç studiis, exercitationibus versati, atque eiusmodi sunt,de quorum Consilio vitam ad omnes sanctè,religiosèq; agendi rationes instituant.

84 Ab illorum autem,qui in vitiorum luto volutati, se maleficijs pascunt,familiaritate abstinere,cum eos omnes iubemus,tum præcipuè minorum ordinum clericos,qui nondum ætate confirmata sint,neque firmo virtutum robore muniti,procliuius ad vitia prolabuntur.

85 Ad illud non modo prohibemus,sed diuina contestatione obsecramus ecclesiastici ordinis homines, eos præsertim, qui in Sacerdotii gradu constituti sunt, quive animarum curam gerunt, ut quos in vitiorum fœce versari animaduerterint,cautè,& sapienter studeant a peccatis,flagitiisque deterrere,& ad virtutem cohortari; eisdemque in scelerum gurgite laborantibus opem ferre,verbis, consiliis,exemplis, atque ita quidem, ut dum illos iuuare conantur, nè se familiaritate inquinent.

86 Quo diligentius cleri in omni ecclesiastica disciplina progressus constet, vnusquisque sacerdos, & cuiusuis ordinis clericus, de frequenti sacramentorum vsu, de functionibus in Ecclesia prçstitis, de lectionibus, studiorumque progressione,de cæteris exercitationibus,sibi prç scriptis,testimonium ab iis singulis, quibus ex præscripto accipere oportuerit,singulis mensibus,uel alio stato tempore per Episcopum statuendo,afferant,idque ad constitutam rationem.

87 A Sacerdotibus,ab iisque etiam,qui prouectiori ætate sunt, hoc si nunquam per ipsos anteà præstitum est,ominò præstari peroptamus, ut cum omnis ante actæ vitæ suæ peccata diligenter, ritèque confiteantur, tum spiritualium exercitationum,prout iis,qui subdiaconatum, vel diaconatum, uel sacerdotium suscepturi sunt, præscriptum est, studium aliquando suscipiant, quo diligentius in via salutis sibi prospiciant.

88 Malitiæ, ac negligentiç Clericorum, qui, quas debent, Canonicas horas dicere ommittunt, occurrere cupientes, ex decreto *Leonis* X. in Lateranensi Concilio mandamus,vt clericus quicumque Curatum, vel sine cura Ecclesiasticum obtinens beneficium,si post sex menses ab eo die,quo illud obtinuerit,sine iusti impedimenti causa diuinum officium non dixerit, beneficiorum fructus suos non faciat, sed eos, tamquam iniustè perceptos,in eius ecclesiæ fabricam, vel pauperum eleemosynas erogare debeat.

1.de Canonicis horis nõ intermitt.

89.90 Si verò,canonicè admonitus eadem negligentia, ac malitia perstiterit,beneficio priuetur.

91 Officium autem amittere, ut beneficio priuati possit, is iure dicatur,

tur, qui quindecim dierum spatio bis illud omiserit.

Quæ pœna ab iis, qui plura obtinent beneficia, toties repetenda est, quoties huius delicti conuicti fuerint: quamquam illud grauius est, quod eos omissi officii rationem Deo reddere oportet.

92 Qui uerò, sacris initiati, beneficiũ Ecclesiasticũ non habent, si diuinum prętermiserint officium, præter graue peccatum, quod committũt, grauiter etiam ab Episcopis in eos animaduertatur.

3. de iis, quæ pert. ad ord. sacr. &c.

93 Quod ex Concilio lateranensi vltimo a nobis prouinciali prima Synodo contrà Clericos iussum est, qui Ecclesiastica beneficia obtinẽtes, Canonicarum horarum officium intermiserint, id ex Pii etiam V. Põt. Max. constitutione, qua hoc diligentius cautum est, contrà eosdem Episcopus agat.

Ad cuius etiam constitutionis præscriptum eum item mulctet, qui pensionem habens Canonicarum horarum officium de Beata Maria Virgine dicere omiserit.

4. Ibidem.

94 Sacerdos, clericusve sacris initiatus, aut ecclesiasticum beneficium obtinens, horarum Canonicarum officio cum adstrictus sit, meminerit se febri, morbove aliquo, uel aduersa valetudine leuiter aliquandò laborantem, non iustam propterea excusationem habere, quamobrem illud intermittat, omittatve.

Itaque si quando corporis infirmi affectus est, ipse pro sua conscientia rectè videat, qui præstare posit, ac nè ommittendo grauiter peccet, & beneficii, si quod habet, fructus suos non faciat.

1. qui libri potissimũ à clericis legendi.

95 Clerici, postquam decimum quartum annum attigerint, ut legem Domini, in cuius sorte sunt, dies, noctesque meditari possint, habeant sacrorum librorum, si non copiam, certè necessarium delectum; omninò verò Testamentum uetus, & nouum, Cathechismum Romæ edendũ, cum primum in lucem prodierit, Sacrum Tridentinum Concilium, Cõstitutiones has nostras, & Diœcesanas proprii Episcopi, Calendarium festorum dierum, quod Episcopi in sua Diœcesi singulis annis edendũ curabunt.

4. de vita & honest. cler.

96 Parochi verò, ut ecclesiasticos ritus cognosuere, rectèque curam animarum ministrare possint, præter eos libros, quos suprà diximus, sibi etiam comparent Homiliarium, ab Episcopo eligendum, summam Antoninam, uel aliam ab Episcopo delectam, & quos præstereà ab eis legi Episcopus iusserit.

Hortamur autem, ut in lectione Pastorali Sancti Gregorii, & sancti Ioannis Chrysostomi de Sacerdotio asiduè versentur.

97 Ne clerici apud se libros habeant, aut legant, quorum lectione benè agendi studium, morum disciplina, & timor, charitasque Dei languescere posit: quales libri sunt, qui res, uel inanes uel iocosas, uel scurriles,

riles, ridiculasve, vel impuras continent.

98 Rerum nouarum curiositates fugiant: tum nè, quæ ridicula sunt, vnde Cachinni, risusque solutiores existunt, loquantur.

99 Reliqui autem Ecclesiastici homines, utpotè clerici inferiorum ordinum, Subdiaconi, Diaconi, & Præsbyteri, si iurare necesse habent, id tactis sacris litteris agant.

5. quę ad cleri discipl. attinent.

In causis porrò leuibus, ubi opus est, iurent, manu scilicet pectori admota, si modo superior præsens non adest, quo præsente, contactis scripturis iusiurandum præstent.

100 Rectores parochialium, seu Curatarum Ecclesiarum, quicumque sint, in earum ædibus tantum habitent, ibique cibum, & somnum capiant: nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

1. de clericali ædibus.

Clerici, nè de nocte post primam horam, nisi ex iusta causa, & cum lumine, domo exeant.

101 Quoniam non solum malum cauere, uerùm etiam omnem mali suspicionem fugere oportet, nè in cuiusque offensionem incurramus, in ædibus ad Canonicorum, aliorumve Clericorum domicilium, & vsum ædificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, fœminas quascumq; etiam quouis sanguinis cognationis, aut affinitatis uinculo eis cōiunctas habitare prohibemus: nisi Episcopus in alicuius vrgenti necessitate, aliter faciendum esse uixerit, cuius conscientiam in hoc valde oneramus.

102 Nè parochi, aut omninò clerici, quauis etiam dignitate præditi, Ecclesiæ, etiam si commendata sit, ædes, aut earum partes in vrbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, ullo modo Laico locent: nisi Ecclesia magna prematur inopia, & ea domus cō modè Episcopi iudicio diuidi possit.

103 Si verò ædes extra vrbem, & oppida ruri sitæ sint, locandi facultatem habeant, modò earum diuisio eiusdem Episcopi iudicio rectè, & commodè fieri possit.

Caueat etiam Episcopus, nè in vrbe, aut extra, huiusmodi ædes, vel aliæ ab Ecclesia seiunctę, vel etiam si patrimonii sint, ac propriæ, locentur iis, quorum fidem, uitam, moresve suspectos esse iudicauerit.

104 In quibus Ecclesiarum ędibus ad Rectoris vsum, & domiciliū, constitutis, & laici prætereà, facultate impetrata habitant, in iis, nè propter nuptias quidem saltetur, neve comœdiæ, aut spectacula agantur.

2. tit. 2. decr. 24.

105 In oris, ædibus, aliisve Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum hominū locis, si signa, imagines, aut picturæ sint, quæ procaces, vel vllo alio modo aliquam obscęnitatis, turpitudinisve speciem prę se ferunt, ita reconcinentur, ut offensionem oculis nè prębere possint, aut tollantur,

3 de ijs, quę partim ad ordinis sacram. &c.

deleantur, ex omni loco, ubicumque extant, neq; in posterum eiusmodi aliquo modo effingantur, aut pingantur.

5. quæ ad cleri discipl. att.

106 Si quem cuiusuis ordinis Clericum Episcopus concubinam, mulieremve eo nomine suspectam habere, aut illius consuetudine, commerciove vti, compererit, in eum pœnis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiæ suæ impositis animaduertat: quod si monitus speciali monitione secundo deliquisse repertus fuerit, tertia pars fructuum, prouétuumque suorum beneficiorum, quo ipso facto priuatus existit, iuxtà Decretum Sacri Tridentini Concilii fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicetur.

Sess. 25. c. 14.

Sess. 21. ca. 6. de Refor.

Si autem in eodem delicto perseuerans secundę monitioni nó paruerit, omnibus suorum beneficiorum fructibus priuatus, prædictis locis similiter applicandis, ab ipsorum etiam administratione eiusdem Episcopi arbitrio suspendatur, & distributiones quoque quotridianas, quas alioquin interessendo diuinis perciperet, amittat.

Et si ità suspensus nihilo magis resipuerit, in eum episcopus pro contumaciæ pertinacis ratione, culpæve grauitate sententiam priuationis omnium beneficiorum proferat, & indignus, atque inhabilis ad quæcumque beneficia, & officia declaretur, & præter prędictas pœnas excommunicatione, & aliis, ad pręscriptum eiusdem Concilii; & pro ipsius Episcopi arbitrio plectatur.

Liberum autem erit Episcopo, monitiones has facere, tum in Visitatione, tùm aliis etiam temporibus, inter vnam, & aliã monitioné, tempus, quod sibi videbitur, interponendo, procedatque ex denunciatione, vel ex Inquisitione, vel ex officio, vel alio quouis modo: & prędictũ executionem nulla exemptio, aut appellatio, siue ante, siue post diffinitiuam sententiam ullo casu suspendat.

Sess. 21. ca. 21. cap. 2.

107 Hęc eadem, quę de concubinatu, uel aliis impudicitię sordibus Clericorum statuta sunt, seruanda erunt, etiam siquis clericus modo cum vna, modo cum alia impudica muliere deliquisse compręhendatur.

108 Quoniam clerici in fornicationem prolapsi, quorum peccatum eiusmodi notorium est, per sententiam, seu per confessionem factam in iure, aut per euidentiam rei, quę tergiuersatione aliqua celari non possit: aliquando tamen ante, & sępè numero post pœnitentiam actam, ordinis, quo initiati sunt, proprium munus sine dispensatione obeunt: quippe cum fortasse non animaduertant, neque Dei offensionem, neque Canonicum impedimentum, quo ob tale crimen sese deuinciunt: idcirco Clerum cum sępissimè, omnique studio, periculi huius Episcopi commonefaciant, tùm hoc etiam diligenter curent, ut ii ipsi Clerici, vsque adeò manifesta concubinatus, fornicationisve labe contami-

nati

nati pœnitentiam verè peragant,& ordinis sui muneris, a quo suspensi sunt, fungendi facultatem, dispensationemve ante obteneant, quàm illud ipsi obeant: alioqui meminerint ii, qui in malè agendi consuetune perseuerantes, antequam pœnitentiam prę̃stiterint, & cuiuscumque vel peccati, vel offensionis publicę occasionem pręciderint, ordinis sui functionem, ministeriumve Episcopo inuito executi sint, se pręterea irregularitatis maculam, quę a solo Summo Pontifice deleri potest, suscipere. Si verò præstita etiam pœnitentia, & peccati, offensionisque publicę remota, pręcisaque occasione, id ipsum egerint, nulla saltem impetrata ab episcopo dispensatione, qui eam concedere potest, norint se peccato mortali illigari.

109 Episcopus Clericum alienum, qui in propria diœcesi deliquerit, & ad suam diœcesim confugerit, proprio illius episcopo petentem, & sibi de clerici, qui deliquit, citatione, & contumacia, aut condemnatione fidem mittente, comprę̃hendi, & ad illum mitti curet, idque sumptibus petentis.

110 Qui, impetrata ab ecclesia discedendi facultate, aliquandiu abfuerit, mensis saltem spatio, postquam redierit, episcopum de suo ad ecclesiam reditu certiorem faciat, quod si neglexerit, perinde censeatur, ac si non legitimè abfuerit.

Cætera ad parochos Sacerdotes, & alios Clericos pertinentia, videantur in tit. de Parochijs, de Canonicalibus, & parochialibus, & copiosius in Indice, verbo, Parochus, Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, Clerici.

Finis Libri Tertij.

Licentiam concedit carico alium substituendi, aliosque substituit, in mã sionariorum locum, infra num. 21. 47. & 48.
Corripit inobedientes, & Episcopo defert, num. 30.
Obiurgat magistrum chori, num. 32.
Probat causam absentis a choro. De diu off 75.
Bireto in choro vtentes monet, ne vtantur. Ibid. nu. 36.
Quæ alia moneat, ac faciat. Ibidem.
17 *Canonici in choro vnà cum alijs canant.*
18 *Ex ijs constituendus hebdomodarius.*
19 *Is si suo muneri defuerit, quid amittat.*
20 *Eorum in diuinis officijs, & Episcopo celebrante munus.*
21 *Canonicatibus munus sacri ordinis annexum, per eos obtinentes exerdum.*
22 *Ordo sacer vbi annexus non sit, annectendus.*
23 *Non ipsis Canonicis, sed Canonicatibus, & in quibus id locum habeat.*
24 *Canonicorum dimidia pars, dignitatibus exceptis presbyteri sint.*
25 *Sacer ordo qui Canonicatui est annexus a Canonico illum obtinente suscipiendus.*
26 *Non suscipiens eo priuatus declarandus.*
27 *Canonici quo tempore capitula non habeant.*
Canonicorum quæ ratio sedendi, & collegialiter incedendi. Quæ ad capit. pert. num. 10.
28 *Magister cæremoniarum seu chori, Officium, Antiphonas, Psalmos, Lectiones recitandas denunciet.*
29 *Quando item standum, sedendum, &c.*
30 *Quos admoneat, & erudiat. Is ab omnibus audiendus.*
31 *Tabellam conficiat de tempore, & ordine, quo quisque Missam celebret, & alia munera obeat.*
32 *Si in officio deliquerit, à quo obiurgetur, & puniatur.*
33 *Si tale officium in Ecclesia non sit qui ad id, & a quo constituendus.*
34 *Vbi verò, & chori Magister, & Magister cærimoniarum fuerit, quid ab eorum singulis præstandum.*
Quos Missæ ritus instituere debet. De Missa sine cantu, nu. 47.
Magister cærimoniarum in vnaquaque plebe item constituendus, qui Clericos in Missæ cæremonijs, & diuinis officijs ritè obeundis instituatur. Ibidem. nu. 50.
35 *Sacristæ officium in sacris vasis, & vestimentis custodiendis consistit.*
In renouanda sæpius acqua benedicta. 37.
36 *In rebus ad diuina officia præparandis.*

89 *Regulæ exorcismorum tabellionatæ, vbi proponendæ.* 90.
91 *Acoluthi functiones subdiaconum, & Diaconum affectari illisque inseruire.* 92.
93 *Lumina accendat, & deferat.*
Vrceolos vini, & aquæ pro Missa præparet.
94 *Acoluthi muneris restituendi ratio.* 95.
Comitetur Episcopum, & quando 96.

1. de Ministris Eccles. & diuin. officiis.

1 NE studium, ac pietas eorum, & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbetur, neque quisquam alieni muneris partes vsurpet, sed suũ, quisque officiũ diligenter exequatur, omniaq; vt debent, in domo Dei ordine fiãt: decreto Sacri Tri. Cõcilii obtemperantes, qđ in prouincialibus Synodis certam diuinis officiis, & Ecclesiæ ministris formulam pro cuiusque prouinciæ ritu, & moribus præscribi voluit, hæc statuimus,

ses. 24. c. 12 1. communia de Min. ltr.

2 Cathedralium, & collegiatarum Ecclesiarum capitula, quibus ius est creandi cuiusuis generis officiales, & ministros in eisdem Ecclesiis initio anni semper tres diligant Canonicos, quorum munus sit, cum huiusmodi creatio facienda erit, prius diligenter, de eorum, qui creandi erunt, moribus inquirere, deinde coram Episcopo iurare eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos, & dignos esse, qui ei muneri præponãtur. Quod si aliter officiales creentur, eorum creatio nulla, & irrita sit.

Conc. Trid. ses. 24. c. 12. in fine. ses. 24. c. 13. ver. omnes verò.

3 Archidiaconi, Archipręsbyteri, aliique in dignitate ecclesiastica constituti, Canonici, & reliqui ecclesiarum ministri in Sacris Ecclesiæ officiis munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant.

4 Singulorum autem munera, atque officia, ad res diuinas obeundas pertinentia, hac Synodo explicanda illa quidem videbantur, sed, quoniã, quę iis de rebus Sacrorũ Canonũ legibus olim explicata sunt, ea partim vsu eorum neglecto, obscurata sunt, partim pro varia, & locorum, & temporum ratione iam pœnè omninò mutata videntur, non certa quædam præcepta tradi, ac præscribi facilè possunt. Ad quorum sanè rationem omnis vniuscuiusque eorum munerum regula, atque vsus dirigeretur, eam ob causam his nostris decretis, & tantum munera præscribenda censuimus, quæ ad Ecclesiarum, quę in nostra prouincia sunt, administrationem hoc tempore pertinere, vel maximè viderentur.

5 Sed quæcumq; alia ẽt munera, vel cõi iure, vel ꝓbatis cuiusq; Ecclesiæ Constõnibus, uel dignitatũ, personatuũ, portionũ, aliorũve officiorũ Ecclesiasticorũ institutione, ipsis Ecclesiæ ministris in officiis diuinis attribuũtur, ea oĩa magna cura, summaq; diligentia studeant Episcopi ab omnibus seruari, & quæ antiquata sunt, ad vsum reuocari.

Nec

Nec verò ab ijs præstandis cuiquam se propterea excusare liceat, quòd his nostris constitutionibus ex ijs officijs aliqua alijs ministris, vel alio nomine appellatis, adscripta sint.

6 Quòd si aliqua dignitas, personatus, aut officium in Ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque à iure communi, neque à proprijs constitutionibus, quæ probatæ sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officijs sit attributum, aut quod sit non satis constet; Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter à capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus, & officijs propriũ munus, quemadmodum cum sententia sacrorum canonum, & cum propriæ ecclesię probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruere iudicabunt.

7 Cęteris etiam beneficijs, quæcumque iam ab Ecclesiasticis officijs immunia reperiuntur, siue canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, iis Episcopus pristina munera restituat: ac, si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat, aut Missas, diuinaque officia celebrandi; aut si clericatus, simplicia ve beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec verò tamen vetamus, quin talia beneficia venire Episcopo liceat ex facultate, sibi communi iure, Concilioque Tridentino permissa.

8 Ea verò officia, & cętera, quæ in diuinis rebus à nobis hac Synodo præcipiuntur. Episcopi, propositis censuris, & alijs pœnis efficient, ut ab omnibus ea ratione, qua dictũ est, diligenter præstentur.

9 Ne multis Ecclesiæ ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deseratur; Canonici, & qui prætereà choro, uel Ecclesię addicti sunt, quo tempore eis à iure communi, vel à sacro Trident. Concilio permissum est, vt ab Ecclesia abesse possint; à Præsidente chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absfuturi, ab ordinario facultatem discedendi petant.

Sess. 24. c. 12.

Si quid prętereà ab eo, qui discessurus est, eius Ecclesiæ constitutiones requirunt, in eo constitutionibus pareat.

10 Nemini autem ita prosit absentię licentia, vt eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

11 Nisi etiam constitutione Bonifacii VIII. & Tridentini Concilij auctoritate decernimus, vt nulla canonicorum, aut aliorum pactio, remissio, vel collusio fiat; factave vim habeat, nullumve statutum, aut consuetudo, quæcumque illa sit, valeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, vel sacræ horę, in qua muneri suo defuerit, aut omninò cuiquàm contra, quàm iure communi, & eiusdem Tridentini Concilij, & his nostris constitutionibus definitum sit, distributiones quotidianæ

c. consuetudinẽ, de cler. non resid. sess. 24. c. 12. sess. 21. c. 3. Ex Quarto etiam de distributionibus, §. siverò

nominis, ac institutionis suę memores ea pietate, & assiduitate diuina officia colere debent, vt alij eorum exemplo ad studium, & amorem diuini cultus accendantur.

natus, aut Canonicatus habent.

Itaque auctoritate etiam Tridentini Concilij pręcipimus, vt, cùm in choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu cęteris pręstant, tanto studiosius psalmis, hymnis, & canticis, vnà cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. Cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur, & earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulctentur.

Sess. 24. c. 12.

18 Constituatur ex Canonicis Sacerdotibus hebdomadarius, qui diebus infrà statutis Missam, & Vesperas canat: cui octauo die succedat alius eiusdem ordinis: idque semper, aut in orbem fiat, aut alio modo, pro Ecclesię consuetudine.

19 Is, si suo officio defuerit, trium dierũ distributionibus careat, quas Episcopus arbitrio suo, vel cęteris, choro operam dantibus, diuidat, vel in locorum piorum vsum conferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui collegę munus expleuerit.

20 Reliqui canonici decoro cantu, antiphonas exordiãtur, quas Mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia Pontificialia exercenti, diligenter non adsisterint, & inseruierint, pœnam subeant, quę ei ibi debitur.

Sess. 24. c. 12.

21 Quibus canonicatibus, prębendis, dignitatibus, aut personatibus, & officijs adiunctum est munus aliquod presbyteri, diaconatus, aut subdiaconatus; qui ea obtinent si, quemadmodum à Tridentino Concilio pręscriptum est suo officio per se non fungantur; priuentur eius officij distributionibus, in quo muneri suo defuerint, nisi legitimè impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro pręsederit, vel superiore ordinario, per alios satisfecerint.

Sess. 22. c. 4.
Sess. 24. c. 12.

22 Quibus autem canonicatibus, ac portionibus non est annexus ordo pręsbyteratus, diaconatus, & subdiaconatus, ijs Episcopus, cũ consilio capitali, singulis singulos ordines annectat, quemadmodum à Tridentina Synodo pręscriptum est.

Sess. 24. c. 12

23 Quòd de ordine sacro annectendo, iam pridẽ decreto Concilij Prouincialis primi ex Tridentina Synodo constitutum est, id in executionis vsum ita ab Episcopo inducatur; ut, uel pręsbyteratus, uel diaconatus, vel subdiaconatus, non ipsis quidem canonicis, sed canonicatibus, & portionibus singulis, quæ in Cathedrali Ecclesia sunt, annectatur: nec verò annexionis decretum locum habeat in illis canonicatibus, pręebendisve, quibus in fundatione iam certus ordo annexus est.

5. de initiandis ord. Sacr. Ibidem.

Quod

sess. 22. c. 4.

24 Quod autem canonicorum saltem dimidia pars, cautum est, vt sacerdotio, presbyteratuve initietur, in ea, cùm dignitates non censeantur, totidem canonicatus sacerdotales constituendi sunt, quot præscriptam illam dimidiam partem saltem conficiant.

25 Vbi primùm unicuique, vel canonicatui, vel portioni sacer aliquis ordo annexus ab Episcopo est, ad eum ordinem suscipiendum, canonicus etiam, qui iam illud obtinebat, compellatur.

26 Si quis autem monitus, non susceperit, priuatus ab illo declaretur ad eiusdem Tridentini Concilij præscriptum.

1. vt suprà.

27 Canonici quo tempore diuina officia, celebrantur, non habeant capitula, nisi fortasse aliter euidens necessitas postularit. Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius horæ, in qua id commiserint.

Neque etiam diebus festis capitula habeantur, nisi probabilis caussa intercesserit.

1. de officio Magistri chori, & cęrem.

28 Chori, vel cęrimoniarum magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officiis celebrandis tamquam magister est, denunciet officium simplex, vel solenne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, vel de feria.

Quæ antiphonæ, orationes, psalmi, lectiones recitandæ, aut canendæ.

29 Quando standum, sedendum, caput submittendum, aut flectenda genua.

30 Omnes ecclesię ministros sui officii admoneat.

Adolescentes, vel rudes, quibus Euangelium, Epistola, vel aliquid eius generis publicè recitandum sit, prius in Sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant, qui non audierint, ab eo, qui choro præsidet, corripiantur; & si opus erit, ad Episcopum deferantur.

31 Tabellam in sacristia figendam conficiat, in qua præscribat quid à singulis canonicis, vel aliis beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumve sit. Qui, quo tempore, & ordine Missam celebrare, vel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit, eius distributiones amittat.

32 Si magister in officio suo deliquerit, à Præsidente chori obiurgetur, & ab ordinario puniatur pro delicti modo.

33 Si in aliqua Ecclesia non fuerit huiusmodi officium Episcopus, capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officiis exercitatum, cui stipendium det, communibus

munibus etiam sumptibus, si opus erit.

34 In qua verò ecclesia fuerint Magister cęremoniarum, & magister chori distincti, suas cuique munerum partes ex his regulis Episcopus, de capituli consilio, arbitrio suo attribuat.

35 Sacrista habeat custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, & totius thesauri ecclesiastici.

1. de officio sacristę.

Vasorum, vestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditiæ, nitorique consulat. Eiusdem curæ sint, lumina, cęra, & oleum.

36 Vinū, hostias, candelas, & coreos, cęteraq; è sacristia necessaria ad diuina officia præparet.

37 Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiā sæpius, si opus erit, ipse renouet, vel ab aliis renouandam curet.

38 Altare maius, & oīa alia, præcipuè diebus festis, decenter ornet.

39 Hora congrua ipse, vel alius eius iure, campanæ sono det signum matutini, missæ, & aliarum horarum canonicarum

40 Habeat in sacristia tres tabellas; vnam, in qua omnes Missę, & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea ecclesia celebrari oporteat; alterā, in qua vniuscuiusque dignitatis, canonicatus, præbendę, capellę, altaris, seu alterius beneficii, & officii eius Ecclesiæ in Missis, & aliis diuinis officiis obeundis debita munera contineantur; tertiam, quam suprà diximus à magistro chori conficiendam esse. Curetque, vt quæ tribus his tabellis pręscripta sunt, munera, à quibus debet, omninò prętentur.

41 Eiusdem officium erit operam dare, vt è sacristia sermones de inanibus, profanisq; rebus, multòque magis iurgia, rixa, & turbæ omnes arceantur.

42 Laicos ibidem versari ne patiatur.

43 Nemini permittat, ut sacris vestibus induatur, nisi tūc, cum ei Missa celebranda sit.

In ijs, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabulę seruandum curet.

Si quis autem suo tempori prętò non fuerit, uel ei, quem absens suo nomine substituerit, uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missę locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missę celebrationem.

44 Mansionarij, qui chori sunt, quasi quędam columnę, totum ferè horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accuratè obeant.

1. de off. Mansionarii.

Cùm

46 Cùm oportuerit, ad lectorile accedant, vt antiphonas, respõsoria, gradualia, & alia huius generis canant.

Solennibus festis diebus, & quoties opus erit, pluuialia induant, nisi alij nominatim huic officio præfecti sint

47 Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satis fecerint, distributione priuentur, & alij eius arbitratu, qui choro præsidet, illorũ officij partes suscipiant.

48 Iidem, vt muneri suo commodius satisfacere possint, ab ijs oneribus liberentur, quibus ad chori vtilitatem, magistri ceremoniarum, & eius, qui choro præsit, arbitrio leuandi videbuntur: neque quo tempore diuina officia in choro fiunt, paruam Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

49 Eisdem episcopi honestum stipendium cõstituendum curent. Qđ si illis etiam dantur distributiones, eodem tempore, quo canonici, pro officii, & laboris modo eas percipiãt.

50 Ex mansionarijs duo in singulas hebdomadas deligantur; idq; in orbem fiat, nisi aliud probatus ecclesiæ mos requirat.

51 Horum alter officiũ ordiatur, & pficiat, cõsistens in medio choro, uel ad lectorile, qđ ab ea parte fit, vbi is fuerit: Missam ẽt festis diebus semiduplicibus canat, nisi alij sint ei muneri præpositi.

Alter psalmorum tonũ instituat pro tẽpore, & antiphonarum, quæ ubi legendæ fuerint, ab ipso tantũ, uel solum ab alio legantur. Diebus verò festis in decantandis antiphonis, canonicis, & alijs voce præeat: & quæ cantanda, uel legenda sint, ipsis indicet. Is, antequam officiũ inchoetur, chorum ingressus, libros præparet; Missam, psalmos, antiphonas, & alia, quæ vsus requisierit, inueniat.

52 Mansionarij in suo munere contumaces, vel negligẽtes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro præsit, distributionibus careant.

1. de off. custodum.

Custodes ecclesiæ, uel quicumque alio noĩe id negotium curant, obseruent diligentissimè, & clericos, & laicos, contrà decorum, & honestatem ecclesiæ delinquentes, eosq; sui officij moneant; ac si non resipuerint, ad chori præfectum, vel episcopum deferant.

53 Omnia, quæ ecclesiarum honestati, ornamento, decorove efficere possint, prohibeant, & arceant.

54 Neve quemquam noctu in ecclesia morari sinant.

55 Maximè autem vigilent, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia surripiatur.

1. de functionib. Minorũ ord ad usum reuocandis. sess. 23. c. 17.

56 Episcopi ex Tridentini Concilij præscripto veteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissæ sunt, ad vsum reuocandas omni diligentia curent.

57 Atq; ideo in Cathedralib. saltẽ ecclesiis, sex mensiũ spatio, singulis

minoribus

minoribus ordinib. instituant aliquos, quib. ex eiusdẽ Cõcilij formula stipendiũ attribuant; vt non ea solũ munera, quę illis infrà pscribimus in eisdẽ ecclesiis expleant; verum ẽt cętera, quę sacris antiquorũ canonũ decretis ad eos ptinere epi cognouerint; ac, si q̃ itẽ alia ad cuiusque ecclesię utilitatẽ; dignitatẽve eisdẽ pro tpis rõne imponẽda duxerint.

58 Quibus sic constitutis, licebit episcopo ab eorum officiorũ, quę ab iis deinceps præstanda erũt, munere alios liberare, quibus id oneris ex nostris constitutionibus suprà impositum est.

59 Vt & minorũ ordinum functiones ad usum reuocẽtur, & per eos tantum præstentur, exerceanturve, qui in illis constituti, adscriptive sunt, ad Tridentinæ Constitutionis præscriptum, hæc decernimus.

4 quæ pt. ad sacr. Ord. sess. 23. c. 17.

Vbi fabricæ ecclesiæ, capitula, monasteria, vniuersitates, confratriæ, collegiave itẽ cuiusuis gñis, ac alij prætereà quiuis hoĩes laicum custodis, aut monachi, uel alio noĩe, certis ẽt olim, huic muneri attributis bonis, fructibus, redditibus, aut alio quouis modo, nomineve, etiam pro libito suo, constituta mercede, habere, adhibereve solent, qui ecclesiã custodiat, aperiat, claudatve, campanas pulset, aliasve huiusmodi ecclesiasticas functiones obeat, aut alius census est, quauis ratione huic sustentationi attributus, eius laici hominis loco, clericus deligatur: qui pro ratione ordinũ minorum, quos susceperit, earũ functionũ munus præstet: atq; is constitutã illi mercedẽ, aut attributos fructus, reditusve capiat: qui si satis non sint, illa, uel capitula, uel monasteria, uel collegia, vel alij, vt suprà, ad quos ullo modo pertinet, quod deest suppleant.

60 Minorum ordinum functiones, ac munera à singulis clericis pro eorum, quib. initiati sunt, ordinũ rõne præstentur, quæ non solũ Concilio nostro prouinciali primo pscripta sunt, verum ẽt cętera, quæcumq; ex sacrorũ canonũ legibus, & cũprobatis ecclesiasticę disciplinę monimentis, & ecclesiarum huius prouincię rationibus, uberius, & copiosius expressa, ordineque tradita, ad totius puinciæ vsũ à nobis edẽtur.

Idque pręter functiones, quas Episcopus ad eos, quauis ratione pertinere decreuerit, vel ad cuiusque ecclesię dignitatem, utilitatemve illis imponendas, tribuendasve censuerit, ut est eodem primo Concilio decretum.

61 Tabella verò ex earum oĩum functionũ pscriptarum rõne, in oĩ ecclesia Cathedrali, collegiata, & parochiali sit, quæ in sacristię loco certo, perspicuoq; proponatur, vt clerici adscripti, suas quique functiones nosce, atque exequi ritè possint.

61 Ostiarius fores ecclesiæ custodiat.

62 Ecclesiam suo tempore claudat, & aperiat.

63 Infideles, laicos, excommunicatos, & alios, quibus iure interdictũ est, ab ecclesia arceat, & eijciat.

64 Ne populum propius ad sacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.

65 Campanas pulset.

66 In ecclesia dormientes, vendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliave ratione officia diuina perturbantes, & quouis modo indecorè, atque irreuerenter se habentes, moneat, si pertinaces sint, expellat, aut ad superiorem deferat.

67 Mendicantes excludat.

68 Ecclesiam verendam curet,

69.70 Bruta denique, canesve epellat: quidquidve in ecclesia dedecet amoueat.

r. de Lectore.

71 Lector in ecclesia prophetias, quę in Missa legendę sunt, & lectiones pronunciet, quę ex veteri, & nouo testamento in matutinis dicuntur.

72 Pueros, si ita Episcopo videatur, prima fidei rudimenta doceat.

r. de exorcista.

73 Nemo energumenis manus imponere, aut causa eiiciendi dæmones exorcismos legere audeat, nisi exorcistæ ordine sit initiatus.

74 Is exorcismos memorię mandare studeat, idq; ex libris, episcopi iudicio comprobatis, & cùm res postulauerit, vt eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, & consentiente episcopo.

76 Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem permittat, ut id munus exequatur, nisi eius ętatem, & mores probarit.

77 Caueat etiam, ne intercedat vllus in exorcismis quęstus, neve vlla curiosa percunctatio, pręsertim, quę ad diuinationem pertineat.

4. quę ad sacram. vel ad sacram. cō. & pert.

78 Primo prouinciali Concilio aliqua de exorcistis constituimus, in quibus ad illius muneris, rectè gerendi rationem, hæc prætereà præscribenda censuimus. Ne igitur sacerdoti, clericove sęculari, aut regulari, exorcismum energumenis adhibere liceat, nisi is exorcizandi facultatem scripto exaratam ab episcopo impetrarit.

Quam facultatem, ubi quis probatus obtinuerit, hęc, quę mox infrà ordine pręscribentur, accuratè seruet, atque exequatur.

79 Antequam exorcizare aliquem aggreditur, perquirat in primis energumeni, energumenęve vitam, ac mores, tùm exploret actiones, & medicum, si expedire censuerit, consulat, adhibeatve, vt uideat, an quod ab illo, illave agitur, fiat morbi alicuius, aut bilis atræ vi; an verò spontè, ac dissimulanter, an denique dęmonis, malorumque spirituum vexatione.

Videat item, an ille excommunicationis uinculo irrectitus umquam fuerit, anque absolutionem ritè acceperit.

80 In hoc exorcizandi munere, eiusve occasione, non modo quæstum fugiat; sed nè doni, aut muneris quicquam, vel minimũ capiat.

81 Ne in ędibus laicalibus, locisve priuatis, sed in ecclesia, loco aperto, & conspicuo; neque in omni quauis ecclesia, sed in ijs solum, quas certas Episcopus statuerit.

82 Neque in conspectu multitudinis; non remotis tamen arbitris, sed præsentibus viris honestis, atque ætate grauibus, in ijsq; vno saltẽ, vel duobus ecclesiasticis hominibus.

Mulieri autem energumenæ, cùm exorcismum adhibet; id præstet, duobus ætate vitaq; probatis viris, tùm fœminis etiam, itidem probatis, præsentibus, ijsq; omnibus, si fieri potest, energumenæ consanguineis, aut affinibus.

Mares autem alios præsentes adesse, nè omninò patiatur; nisi vnum ecclesiastici ordinis hominem.

83 Nè ante ortum, nec verò post occasum solis quemquam exorcizet.

84 Nè duos simul eodem tempore, sed vnumquemque sigillatim, ac separatim.

85 In huius muneris functione, grauiter, piè, & religiosè in primis se gerat.

Quamobrem pridiè illius diei, quo alicui exorcismum adhibere inceperit, se ieiunio, & oratione præparare studeat; Tùm confessus conscientia ab omni culpa, pura, ac munda, magna cum humilitate, & fide, memor potestatis, quam a Domino accepit, expellendi dæmones, ad id munus obeundum accedat.

Si sacerdos autem est, antequàm exorcismum inchoet Missæ sacrũ faciat, si id commodè præstare potest.

86 Energumenis verò exorcismum nè adhibere incipiat; nisi illi primùm confessi sint: ad hocq; eos cohortetur, vt omnis ante actæ vitæ peccata diligenti conscientiæ discussione confiteantur.

Tum sæpè moneat, vt precibus, orationi, & sanctis meditationibus, & pietatis studijs, atque exercitationi se dent; religiosas ecclesias, vbi sanctorum reliquiæ reconditæ sint, certis diebus piè visitent; ieiunia præterea, & in sexta quaq; in primis feria, quo die passionis Iesu Christi Domini memoria recolitur, religiosè amplectantur.

87 Caueat, dum exorcizat, nè energumenæ mulieris capiti corporive, nisi cum magna honestate, atq; cautione manuum adhibeat: neve energumenam, energumenumve altari imponat: neve quicquam aliud agat, quod offensionem præbeat.

88 Nè alijs verò exorcismis, precibus, ritibusq; ad id munus vtatur; nisi ad libri, Episcopi iudicio, comprobati, rationem præscriptam.

89 Cui nihil ab eo addi, detrahi, aut mutari fas sit.

1. Cõia de ratione diuinorum offic.

1 VIDEANT Episcopi, alijs doctis, & pijs viris 2 adhibitis, ne quid apocryphum legatur in diuinis officijs, & quò ad eius fieri possit, à communi Romanæ Ecclesiæ officio ne discedatur.

3 Diuina officia ex ordine Calendarii, & Ecclesiæ instituto celebrentur: nec ea ratio sine iusta causa mutetur.

4 Quamobrem à Magistro chori Cathedralis Ecclesiæ, vel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis Calendarium dierum festorum, quo singulorum dierum officij ratio præscribatur.

4. quæ pt. ad sanctiss. Missę sacrif. & diui. officia.

5 Calendarium, quod ex Concilij prouincialis primi decreto, pro certa diuini officij recitandi ratione, quotannis edi oportet, si minus constat, à quo confici, edive debeat; Episcopus deligat, constituatve, qui hoc præstet, neque id cuiquàm recusare liceat.

6 Ita verò, à quo debet, in tempore conficiatur, vt & mense saltem ante Natiuitatem Domini in lucem emissum sit.

7 Ante uerò quàm prodeat, Episcopo tradatur, qui recognoscat, aut ab aliquibus, quos eius rei peritos delegerit, recognosci iubeat.

1. vt supra.

8 Omnes inferiores ecclesiæ, quæcumque illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam Calendarij Cathedralis Ecclesiæ, neque ab ea discedant. Si quæ verò ecclesiæ diuinorum officiorũ alios ritus habent, Apostolica auctoritate concessos, eis vtantur; verumtamen ea quoque, quæ hic de diuinorum officiorum ratione præscribuntur, vbi Apostolicæ concessioni expresse non aduersentur, inuiolatè seruent.

2. ti. 2. dec. 11.

9 Episcopi curent in sua quisque diœcesi, vt officia diuina, quę singulis canonicis horis præstari debent, & publicè in Ecclesia, & priuatim à singulis sacerdotibus, clericisve inferioris ordinis, qui illa obire debent, celebrentur, & peragantur, ad pręscriptam Breuiarij Romani nuper editi, rationem: nisi tamen ecclesiæ eiusmodi sint, in quibus ex veteri consuetudine, vt summi Pontificis Pij V. litteris, eo nomine confectis, cautum est, alius ritus, aliaque ratio adhibeatur. Si verò secus à quibusdam factum erit, cùm isti, vt eisdem summi Põtificis litteris nominatim sancitum est, horarum canonicarum officio, quod debent, nõ satisfaciant; eos ipsos Episcopi pœnis ijs mulctent, quæ Lateranẽsi Cõcilio à Leone X. & Prouinciali Synodo superiori, contra clericos constitutę sunt, qui canonicarum horarum officium intermittunt.

Bulla, inf. de Const. nu. 4.

sess. 9. c. 9.

6. quæ ad diui. off. pert.

10 Libri, qui certis antiphonarum modulationibus olim notati, ex Breuiarij nuper editi præscripto nondum emendati sunt, in sua quisq; diœcesi episcopus curet, vt quamprimùm, & accuratè emẽdentur, atq; accommodentur ad Breuiarij noui editionem.

In

11 In urbibus, oppidis, aut vicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum Cathedralis, vel cuiusque loci matricis ecclesię, nisi episcopo aliud videatur: maximè verò sabbato hebdomadæ sanctę, & in Angelica salutatione matutina, meridiana, & vespertina: qua in re matutinum excipimus, quod non ubiq; eodem tempore dici soleat. — 1. vt sup.

12 Episcopus pro temporum ratione, ac vicissitudine certam horam, certumque interuallum pulsandis campanis prę scribere curet, quibus diuinorum officiorum significatio detur. Quæ certa, interuallisque distincta pulsationis ratio in tabella edita ordine notetur, vt & vrbanis, & diœcesanis ecclesijs vsui rectè accommodata, vbique eadem ad præscriptum eiusdem episcopi seruetur. — 4. ibidem.

13 Horę canonicę omnes quotidie in choro dicantur: quę ratio neque concione, neque solenni Missa, neque alia causa impediatur, nisi eiusdem necessitas intercesserit, de qua iudicium sit Episcopi. — 1. ibidem.

14 Ijsdem prętereà, Dominicis, festisque alijs diebus, quibus officium duplex peragitur, diuina singularum horarum canonicarum officia, psalmi scilicet, hymni, antiphonæ, responsoria, & reliquæ horarię preces, non verbis recitentur, sed stata modulatione canantur. — 4. ibid. §. ijsdem.

15 In matutino tamen officio, & prima, si ita episcopo videbitur, pręterquam in auniuersarijs festorum dierum solennioribus celebritatibus, canora, distincta tamen vocum pronunciatione psalmos dici liceat; at hymni, antiphonę, responsoria, & reliqua eiusmodi; tum pręterea psalmi ad laudes stata omni cantus modulatione omninò pronuncientur.

16 Vbi verò, vel instituti, vel consuetudinis est, festis diebus, matutini etiam, vel primę psalmos, aut alijs prętereà ferialibus diebus reliquarum horarum psalmos, & omne officium cantu præstari: illud institutum, consuetudinemve perpetuò retineri iubemus.

17 Si verò quid aliquando inciderit, quamobrem diuina officia diutius, quàm temporis ratio postulat, protracta sunt; tùm Episcopi concessu, iussuve horaria sextę, & nonę officia, si minus stato cantu possunt, uerbis solum, distinctè tamen, & in choro pronunciari, & præstari licebit.

Festis verò, Dominicisque diebus, & aliis, quibus concio, aut solennis processio, aut sacra ordinatio habetur, si matutinum officium media nocte non dicatur, ita saltem anticipata episcopi iudicio hora inchoetur, vt & aliarum deinceps horarum officia, & Missas singuli sacerdotes, & Missam conuentualem collegiatim, tempore suo, ex in-

stituto peragant, & concioni interesse possint.

18 De sancto, cuius sacrum corpus, aut caput, aut brachium, aut crus, aliæve sacræ reliquiæ, Episcopi iudicio insignes, asseruantur, duplex officium fiat, in ea tantum ecclesia, vbi reconduntur: nec verò in alijs, nisi regulis Breuiarij Romani id pręscribatur, aut alia caussa grauis episcopi iudicio insit.

19 De sanctis item, quorum altaria in aliqua Ecclesia sunt, duplex in ea tantum ecclesia fiat, idque tunc solum, quando scilicet ex antiqua, probataque consuetudine, vel iusta alia causa Episcopus censuerit faciendum.

20 De ijs, qui beati dicuntur, neque sedis Apostolicæ auctoritate in sanctorum numerũ adscripti sunt, horarium diuinarum precum officium ne fiat, nisi consulta eadem Sede Apostolica, facultateque litteris Pontificijs concessa.

21 Officia diuina, sicut alia semiduplicia sunt, quædam duplicia, alia simplicia: ita pro eorũ ratione certam regulam in iis singulis celebrandis adhiberi oportet. Quare episcopus duob. de capitulo, quorum alter ab ipso, alter à capitulo deligatur, aliisq; ecclesiasticis hominib. rituum scientia, & usu peritis, quos ipse delegerit, in consilium adhibitis, cátus modulationem, luminum numerum, & qualitatem, vestium apparatũ, campanarum sonum, ministrorũq; rationem pro illorum ritu pręscribat, in iis scilicet, quæ adhuc Cócilijs prouincialib. pręscripta nó sunt, donec alio tempore in Concilio prouinciali certa eorum ratio statuatur, ut & ritè, & diuino cultui congruenter omnia præstentur.

22 Quæcumq; verò, aut in hoc, aut in superioribus Concilijs prouincialib. de festis duplicibus seruari iussum est; & in ecclesiis, ritu Ambrosiano utentibus, cùm pro illius ritus ratione nulla sit simplicis, aut semiduplicis, aut duplicis officij distinctio, sed tantum solennis, aut non solennis, in festis ijs locum habeant, quę licet ex præcepto, consuetudineve non colantur, officio tamen solenni celebrari in Calendario, aut Breuiarij rubricis pręscribetur.

3. ibidem.

23 Nec horæ aliquæ Beatæ Virginis, ne in Matutino quidem, in choro omittantur, exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij eas prętermittere licet.

4. ibidem.

24 Quibus in Ecclesiis diuinum canonicarum horarum officium de Beata Maria Virgine recitari, aut solet, aut debet, earum clerus vniuersus illud in choro præsens pariter recitet, atque officium, quòd de Domino dicitur: id verò ita, ut singulas horas canonicas vnius officii, cum singulis alterius, ex Breuiarij Romani præscripto, ordine coniungat.

25 Quicumque ab vnius horæ officio de Beata Maria abfuerit, distributione

butione illius horæ perinde mulctetur, ac si à hora eiusdem officio, quod de Domino recitatur, abfuerit.

26 Horæ ita commodè diuidantur, ut manè aliquod interuallum si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus, detur canonicis, & alijs ad studium diuinæ Scripturę, aut sacrorum canonum. — 1 ibidem.

27 Ne in choro, Ecclesia, sacristia, quod ad diuinorum officiorum rationem, ritumve pertinet, quicquàm alius iubeat, nisi chori Præfectus, vel is, cui pro officij, quod gerit, ratione, id muneris competit, pœna ei constituta, Episcopi arbitrio. — 3. de ijs, quæ ad diui. offic. pert.

28 Dignitatem obtinenti, & canonico item, & alii cuicumque chori officiis adstricto, almutiam, superpelliceum, cappam, aut aliud canonicale, aut proprium sui ordinis uestimentum, pro temporis, vel diuini officij, quod obit, vel pro sui in Ecclesia, chorove muneris ratione, non induto, distributio statæ canonicæ horę ne detur, in qua hic, illeve sine eiusmodi indumento adfuerit. — 4. ibidem.

29 Ne quis canonicus, dignitateve præditus, aut ecclesiæ cuiusuis minister, clericusve quicumque, dum horariis diuinarum precum officijs interest, aut processiones, funera, vel functiones ecclesiasticas obit, superpelliceo, aliove sacro indumento indutus, chyrothecis etiam manus induat.

30 Chorus ita, vel sępiatur, vel cõstituatur, vt tpe diuini officij laicis aditus in eum esse non possit, vel saltem à clericus seiuncti sint. — 1. ibidem.

31 In choro, vel omninò in ecclesia nemo ministret sine suppelliceo aut cęteris indumentis, quæ pro ratione officii requiruntur. — 1. ibidem.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, instar rocheti.

32 Candelæ, & cerei in Missa, & aliis diuinis officiis ea exiguitate ne adhibeantur, quę in tanto mysterio dedecet; & adstantibus offensionem adferre possit. — 1. ibidem.

33 Curent iidē, vt ex eo more pulsandi in tenebris sanctę hebdomadę ad repręsentandam creatarum rerũ perturbationem in passione creatoris, omnis licentia, & indecorus tumultus amoueatur. — 1. ibidem.

34 Triduo illo hebdomadę sanctę, quo ex sanctę Ecclesiæ Romanę consuetudine strepitus, & fragor fieri solet ad significanda in Iesu Christi passione illatum rerum omnium commotionem, is semel tantum post extremam matutini officii orationem adhibeatur, ad rubricę Romanę præscriptum. — 4. ibidem.

35 Cura verò sit eorum, qui ecclesiis pręsunt, cauere, ut à populo religiosa pij, męrentisque animi meditatione, ille fiat.

36 *Crotala, seu crepitacula lignea tria saltem in Basilica Cathedrali; in Collegiata duo, totidemq; in parochiali Ecclesia ad vsum pulsandi, loco campanarum, in tenebris hebdomadæ sanctæ habeantur.* — Inst. sup. ecc. lib. 2. De supell. q Missæ Conuent. diuinorũ offic. processionũque usui cõmunis est. in cath. colleg. & paroch.

Crota-

Inst. for. sup. eccles. lib. 2. De Crotalis ligneis.

37 *Crotala lignea, quæ ex vsu Ecclesiæ in hebdomadæ sanctæ tenebris adhibentur, ex tabula sectili muta, querneave fiant: longitudine verò sesquicubitali, & latitudine cubitali constent. A summo habeant foramen, per quod manus insertur, lamina ferrea munitum: tum præterea laminas quattuor, quinqueve ab vtraque parte affixas, ex ære, seu ferro, vel totidem pilas ex ligno, rotundas; fune appensas, sonum ex percussione reddentes.*

Inst. sup. ecc. lib. 2. De supell. q̄ Missæ Conuentualis, &c. vt sup. 3 de iis, quæ ad di. off. pti.

38 *Candelabrum triangulare ad vsum sustinendi candelas in tenebris hebdomadæ Sanctæ, præterquam in Metropolitana: idque in Cathedrali, collegiata, & parochiali ecclesiis, ritu Romano vtentibus.*

39 Plena sanctissimis mysterijs, cum sit consecratio episcopi, præter multa, quæ de tempore, loco, & formula eius, patrum institutis præcepta sunt, illud à Felice IIII. Pontifice Maximo constitutum etiam est, vt anniuersarius eius consecrationis dies celebraretur.

40 Quod institutum, iamdiù intermissum, vt in hac prouincia ad vsum reuocetur; statuimus, ab vnoquoque episcopo anniuersariũ consecrationis suæ diem solenni ritu agi.

41 Si verò in consecrationis diem, festus dies inciderit, cuius festi diei officium ex instituto ecclesiæ transferri non liceat, consecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.

4. quæ perti. ad sanc. Missæ sacr. &c.

42 Quod ex Felicis IIII. Pontificis Maximi, sanctione in Concilio prouinciali tertio decretum est, episcoporum prouinciæ consecrationes quotannis solenniter celebrari, id ita deinceps p̄stari decernimus. Die anniuersario consecrationis, si Dominicus, vel festus sit, episcopus solenni celebritate de eo Dominico, festove die Missam celebret; adiunctis pro se orationibus, in Missali Romano, nuper edito, præscriptis.

43 Si verò consecrationis anniuersarius dies in feriam, aut festũ simplex cadit, Missę sacrificium solenne de consecratione, prout in Missali Romano, faciat.

44 Quo consecrationis die episcopus exemplum etiam sequatur, atq; amplectatur, sanctissimorum episcoporum, Pontificumve, qui suscepti muneris curam, onus, & sollicitudinem in memoriam reuocantes, anniuersario eo die non solum sacrificio, religiosisque precibus diuinæ bonitati gratias agere non destiterunt: sed concionibus, pastorali charitate plenis, clerum, populumq; expositis multiplicis suę curæ partibus, excitare voluerunt cùm ad opem, sibi à Deo implorandam, tùm ad omnia religiosæ pietatis officia colenda.

45 Vtque consecratio Episcopi à sacerdotibus, etiam sacrificiis, & à reliquo clero piis precibus recolatur: in Calendario anniuersario, die suo, notetur: tùm populo etiam, vt moris est, denuncientur, vt is quoque

que

que sanctius illum diem veneretur: tùm pro charitatis officio, quo erga Episcopum, & patrem esse debet, vehementius excitetur ad preces pro illo piè adhibendas.

46 Pro Episcopo, qui pater, magister, duxque cleri, & populi est, si quando ex febri, aliove morbo laborans decumbit, omnis debitæ pietatis ratio deposcit, supplicationem, orationemve, & publicè, & priuatim sanctè celebrari. Quamobrem, cùm occasio tulerit, eius Vicarij officium erit, certis diebus illam instituere, atque indicere: ita ut cùm in vrbis, tùm etiam si ægritudo diuturnior erit, in diœcesis omni Ecclesia, tam collegiata, quàm parochiali, pro Episcopo ægrotante à clero, populoque prece religiosa oretur, & ab unoquoque sacerdote in sacrosancto Missæ sacrificio stata etiam oratio frequenter fiat.

6 quę ad diu. off. pert.

47 Quo die sanctissimus Pontifex consecrationis, coronationisve insignia accepit, pietatis ratio postulat in eo precationem à clero pro illo piè adhiberi. Quamobrem omnis sacerdos quo die summus Pontifex consecratus, coronatusve est, in Missæ sacrificio stata illa oratione, Deus omnium fidelium, loco suo in Missali adscripta, pro eo precetur: atque ob eam quidem causam consecratio Pontificia, cùm in Calendario anniuersario die suo notetur, tùm etiam de more denuncietur, vt reliquus etiam clerus, & populus item excitetur, ad preces pro illo piè adhibendas.

48 Summo Pontifici vniuersalis Ecclesiæ Pastori, & parenti, si quando illum ægrotare contigerit, id charitatis officium, prout morbi grauitas tulerit Episcopus præstari curet, vt ob eam causam in Cathedrali, Collegiata, parochialiq; vnaquaque Ecclesia, clerus, populusq; certa stata hora pro ipso Pontifice oret.

49 Si quando autem is ex hac vita migrarit, nuncio certo mortis allato, id curet; ut cùm in omni ecclesia campanarum sono, vt pro mortuis fit, de more pulsetur; tùm in Basilica Cathedrali, Ecclesiisque collegiatis, Missa solennis, & officium pro eo mortuo ritè, pieque celebretur.

50 Sacerdotes verò, quo die eorum unusquisque sacerdotio initiatus est, illum etiam quotannis recolant Missæ sacrificio, & precibu.

3. de iis, quæ ad diu. offic. pert.

51 Quo die aliqua ecclesia, uel Cathedralis, uel collegiata, uel parochialis consecrata est, is singulis annis solenni ritu agatur, & Missæ sacrificijs, & diuinis officiis, & decenti illius Ecclesiæ ornatu.

52 Quòd si certus consecrationis dies ignoratur, nõ est tamen de consecratione dubitatio; illius diem certum Episcopus statuat.

53 Qui constitutus dies consecrationis Ecclesiæ Cathedralis, in Calendarium quotannis referatur; stataque eius celebritas ab vniuerso clero agatur.

à multo populo, anteaquàm ex ritu ecclesiæ solenniter proponatur, & à clero adoretur: nos, vt, quod non sine mysterij significatione ecclesia instituit, ad statæ horæ vsum, solennemque adorationem reuocemus; id statuimus, vt in omni prouinciç ecclesia Cathedrali sacrosanctæ crucis, perquam redempti sumus, adoratio religiosè celebretur, recitato scilicet de passione Euangelio, & peractis illis statis precibus, & orationibus, vt instituti ratio postulat. Quare vnusquisque prouinciæ episcopus efficiat, non solum, vt stata ea hora in sua Basilica Cathedrali præstetur; sed caueat etiam, vt in omni ecclesia collegiata, & parochiali, in omnique oratorio societatum, vbi fit ea adoratio, non antè, quàm in eadem basilica cathedrali, primariave, si locus diœcesis sit, celebretur.

61 Nec propterea concionator desistat, quin pro sanctæ ecclesiæ vsu ad exercitandam populi fidelis compunctionem eo sacro die eam de suggestu proponat, & ostendat.

Quin etiam curet Episcopus, concionem illam statim post recitatam passionem Domini haberi; nisi aliter aliquando magis expedire censuerit.

62 Et quoniam sacra ea feria Christus Dominus humiliatus est pro nobis patri, vsque ad mortem, mortem autem crucis; illius humilitatis imitatores in sanctissimæ crucis stata illa adoratione ità esse oportet, vt quod antiqui ritus est, non tantum genibus flexis, sed prostrato humi corpore humiliemur, quò significantius eo corporis habitu fixam, constantemq; animi nostri humilitatem demonstremus: ideò Episcopus curet, vt corporis prostratione, quæ Christianæ humilitatis index est, ea solemnis adoratio celebretur.

63 Episcopus, in cuius diœcesi ecclesiæ, locave olim ordinis Humiliatorum extiterunt, vbi Pij Quinti Pontificis constitutione, certus sacerdotum numerus præfinitus est, in eo euigilet, vt ne, fratribus illius olim ordinis decedẽtibus, illæ ecclesiæ debitis officijs, ac muneribus defraudentur: sed cum eorum aliquis mortem obit, in eius locum sacerdotẽ alium subrogari curet. At in quibus ecclesijs certus numerus constitutus non est; efficiat, vt quot anteà sacerdotes ibi sustentari consueuerũt, totidem retineantur. Atque id quidem omne is exequatur, pœnis etiam, & censuris, arbitrio suo propositis, vt nihil planè pereat, quod earum ecclesiarum cultui debetur.

64 In capella canonicatu, aliove beneficio etiam simplici, quod quis vna cum alio incompatibili ex legitima dispensatione iam obtinet, Episcopus constitutis etiam Vicarijs, certaque fructuum parte attributa consulat, & prouideat, vt ea beneficia debitis ministerijs, debitoque cultu non fraudentur.

Idem

73 Et si hymnis, psalmis, & canticis, suis vicibus organo canatur, omnes tamen eorum versiculi in choro distinctè pronuncientur.

74 Organista, Dominicis, festiquè diebus Episcopum ad diuina officia aduentantem, vbi primum pro basilicę foribus est, decora, grauiq; organi modulatione excipiat: neque sonare desistat, quousque ad altare genibus flexis orauerit, locoq; suo sederit.

5. quæ ad diui. off. pert.

Idem pręstet, cùm peractis de more officijs inde discesserit.

Item dum ille Missę sacrificium, aut vesperarum officium solémniter celebraturus, aliove Pontificali munere superfuncturus, vestes sacras induit, nec quicquàm canendum à choro est.

Hoc verò omne agat semper cùm in diuinis officijs, ad quę Episcopus conuenit organa pulsanda sunt.

75 Cùm in ecclesiam ad diuina officia diurna, uel nocturna conueniendum erit, id campanę sono significetur; ea interposita mora, qua omnes facilè possint conuenire.

1. qñ, & quõ ad diuina officia conue. sess. 24. c. 12. in fine.

Signo audito, qui dignitates in ecclesia, etiam si pręfecti sint, personatusve, aut canonicatus habent, cęteriquè omnes, qui interesse debent, pręparent se ad diuinas laudes: & maturè ad ecclesiam progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisque ad Sacrosanctam Eucharistiam, vel vbi ea non seruatur, ad altare maius precibus, recta in sacristiam proficiscantur.

Quo loco, retenta talari veste, superpelliceum assumant, & reliquũ vestitum ad sacrum munus necessarium, quod vt seruos Dei decet, tacitè, & modestè faciant.

In ingressu chori ad Matutinum, & aliàs horas, & diuina officia, is ordo seruetur.

Vt paulò post vltimum campanę signum ad rem diuinam faciendam, vniuersis in sacristia paratis, pulsetur paruula campana, quę gressus sacerdotum ad Missas celebrandas significari solet, vt omnes, qui in eum, vel circum eam sunt, diuini officij celebrationem instare intelligant.

Posteà omnes de sacristia ordine procedentes extant.

Et vbi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisque locum in choro adeat.

Ibi flexis genibus, & submissa voce saltem orationem Dominicam dicant. Deinde dato signo, vel pronunciato, Pater noster, per hebdomadarium, ad initium officii omnes surgant, & officium inchoetur.

Qui verò in ecclesia, vel circum eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit, dimidia parte distributionum illius

horę

runt; & horæ illius distributione careant: & pro modo culpæ alias pœnas dent, Episcopi, aut eius qui Ecclesiæ præsit, arbitratu.

77 Post diuinum officium in Choro flexis genibus submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

1. Quomodo à Choro recedent.

Tum vel surgente, vel signum dante hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, & ordine procedentes, simul exeant; & de more ante altare se inclinent.

Eodemque ordine ad Sacristiam progrediantur; vbi modestè, & quietè superpelliceum exuant; non in Ecclesia.

Qui secus fecerit, monitus à præfecto Chori, nisi resipuerit, distributionem illius horę nè capiat: & ab Ordinario pro modo culpæ plectatur.

78 Chori disciplina, plena religionis est, plena pietatis; ac propterea sanctè ab iis obseruanda est, qui in eum locum conueniunt ad Dei laudes concelebrandas.

5. quæ ad diui. off. pert.

Quare, præter illa, quæ in Concilio Prouinciali primo, de illius cultu præfiniuimus, hæc admonemus, quò religiosius non modo excolatur, sed multis partibus augeatur sancta eiusdem Chori institutio.

Primò, ut studio quodam intimæ pietatis, cuius splendor foris etiam eluceat, vnusquisque, uel Canonicus, vel alius minister, quicumque sit, qui Chori officiis astrictus est, ad Chori disciplinam se se instruat.

Anteà verò, quàm eo conueniat, paululum attentè secum cogitet, & loci illius sanctitatem, & conueniendi causam, & diuinarum laudum, quarum munus angelorum est, officia, quæ castisimè ab omnibus concelebrari oportet.

Hac ipsa in cogitatione firmiter inhęrens, nè quicquam quidem mente, animoque concipiet, ab eius loci religione alienum, nè dum aget, quod Dei oculos offendat.

Paret se propterea etiam atque etiam diligẽter sancta intimi animi meditatione, & religiosa oratione, ut exteriorem quoque cultũ diuinorum officiorum salutariter exequatur.

Dum superpelliceum, qui amictus ex tela linea candida constat, induit, cogitet, quam personam sustineat, nempè à sordibus labeque puram, qualem vestitus ille indicat.

Cùm almutiam pelliceam, quod insigne Canonicorum est, humeris, vel brachiis, prout moris est, Canonicus imponit, eam cogitationẽ suscipiat, in se restinctas, ac planè mortuas esse oportere rerum mundanarum affectiones, atque cupiditates, ut eius rei significans est illa animalis inter mortui pellis, quam de more induit.

Si verò, vt plerisque in Ecclesijs instituti, consuetudinisve est, cappam induit, quæ humeros contegit, & brachia quasi deuincit, ex eo amictu intelligat, se repressas, quasique deuinctas habere oportere appetitiones, ac se totum ad Dei voluntatem accommodare.

Cum igitur iis chori vestibus indutus, alium uestitum, quo foris vtitur contegat, sicque aliam personam habitu gerat; caueat, nè quicquam etiam in Sacristia, agat, admittatve, quod cum actione non rectè conueniat, ob quam illum habitum induit.

Nè in colloquiis quidem, ab ea actione alienis se occupet: nisi curæ præsit, quæ id necessariò postulet.

Abstineat autem semper, sed maximè, dum chori vestibus indutus est, vbicũq; sit, vel in sacristia, vel alio loco à iocis, à ridiculè dictis, facetiisve, à cachinnationibus, à verbis futilibus, atq; inanibus, quæ temerè, & imprudenter effunduntur.

In Chorum nè properanter, quasi distributionum quæstu incitatus, accedat, sed graui incessu.

Dumque ad Chorum procedit, quàmquam alii comes adiunctus, at quasi solus accedat, in ea meditatione fixus, ut secum cogitet, se ad Chorum, nempè ad sancta sanctorum, ut canone antiquo cautum est, & ad publicæ orationis sacrificium accedere.

Cum in Choro est, animum, mentemque ab omnibus curis, perturbationibus, & cogitationibus, à rei, quæ geritur, sanctitate alienis, quo ad eius fieri potest, abducat, seseque totum in Dei cultu colligat.

Illud etiam cogitet, quàm ob caussam eo sese contulerit, tum sibi statuat se in conspectu Dei omnipotentis, & in corona innumerabilium angelorum, & sanctorum esse.

Qua in cogitatione videat, perpetuoque reputet se eo loci cõsistere, vt Deo sanctissimum cultum, venerationemque tribuat, atq; ab eo, & sibi, & alijs omne bonum deprecetur.

Consideret verò ipsum Deum tam quam patrem, & redemptorem amantissimum, optimum, sapientissimum, misericordissimum, quique omnia intuens, vbique & semper est.

Tùm cordis castitatem, benèque orandi donum, & gratiam à Deo supplex petat, orationisque suę sacrificium simul cũ meritis Iesu Christi, & sanctorum, eius præsertim, cuius memoriam ecclesia illo die celebrat, ad gloriam sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & ad suam, proximorumque vtilitatem dirigat.

Cum psallendum est, primùm psalmi argumentum, mente, animoque concipiat.

Obseruet prætereà, quis in psalmo loquatur, an Deus, an ecclesia, an pœnitens, an aspirans ad perfectionem.

At-

Attendat item , ad quem præcipuè salutarem effectum psalmus referatur.

Cùm ità se religiosè pararit, magna animi attentione se ad uerba, sententiasque psalmi accommodèt; ità ut laudet, gemat, extimsecat, animo primùm concipiat.

Tùm verba singula notet, interpræ tationem studio assequatur, vnde mens, animusque ad aliquem salutarem affectum incendantur .

Ad uerba etiam adiungat animo cogitationem, uel amoris, vel reuerentiæ, vel humilitatis.

Atque ita quidem affectum aliquem excitet, ut si de virtute verba psalmi profert, desiderio accendatur imitationis, si de peccatis, intimè doleat, quoad in eo statu ipse fuerit, aut certè proximi eius. Et sic de aliis item, quæ psalmo significantur .

Eam porrò attentionem initio vniuscuiusque psalmi, orationis, & aliarum diuini officij partium, tùm singularum horarum canonicarũ renouare, atque excitare studeat; præsertim dùm illa verba, quæ ad sanctæ orationis spiritum inflammandum valent, pronunciat, Deus in adiutorium meum intende, &c.

Itidem faciat, cum aliorum se cogitationibus distrahi animaduertit.

In fine etiam vniuscuiusque psalmi sese excitet illis uerbis, Gloria patri, &c.

In conclusione item orationum, cum dicitur. Per Dominum nostrum Iesum Christum, spe sancta ergà illum, redemptionis nostræ auctorem sese confirmet.

Et quoniam attentio ualde admodum excitatur, si quæ quisque profert, rectè intelligat: ideò in ea potissimum expositione psalmorum assiduè versetur, quæ non uaria sit; sed quæ tota in excitandis, exercẽdisque sanctis affectibus uersetur.

Cum autem magnus psallendi fructus in psalmorum affectibus versetur, siuè quis in Choro, siuè priuatim, siuè submissa, siuè alta uoce oret: idcirco certos sibi locos psalmorum præfiniat, quibus omnis hæc ratio concludatur.

Loci præcipui, præter cæteros, si sint, unde salutares affectus existunt, laus Dei, memoria bonorum nostrorum, commemoratio nostræ miseriæ, & reprehensio malè agentium.

Psalmorum verbis, cum Dei bonitas prædicatur, ad illius dilectionem, & ad gratiarum actionem de beneficiis, quæ à diuina benignitate proficiscuntur, se toto animo accendat.

Cum illius infinita sapientia, potentia, commemoratur; admiratione afficiatur: tùm intimè gratuletur, cum aliquid Dei auxi-

lio benè gestum narratur.

Cùm bonorum memoria recordatioque psalmorum vocibus excitatur, desiderium quoddam concipiat, illa sibi, & alijs consequendi; tū illa eadem à Deo petat, tùm in Deo spem animo capiat fore, ut diuina eius ope, non modo quæ bona sunt, quęque salutaria, assequatur; sed quę mala, ac quæ perniciem afferunt, uitet.

Aliquando etiam intimè in Domino gaudeat, se bona, Deo iuuante, adeptum esse, & mala cauisse.

Ex miseriarum commemoratione, timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cum suas cognoscit infirmitates.

Ex repręhensione malè agentiū, agnoscat zelū diuinę uindictę, & indignationem contrà nequitiam. Atque ità quidem ex salutaribus his affectibus fructum psallendi vberrimum capiet.

Peroratis psalmis, absolutoque Canonicarum horarum officio paululum tacitus consistat, genibusque flexis ueniam deprecetur, & negligentię, & distractionis, alicuiusve culpę, quam in eo precationis officio admiserit: tumque hoc oret, ut pro Christi, totiusque Ecclesię meritis, orationis suę obsequium, ac ministerium gratum sit, atque acceptum.

In eo psallendi officio, cùm ea mentis attentio, & salutaris affectus, tùm corporis decens compositio requiretur.

Ideò, pręter ea, quę de genibus flectendis, de capite inclinando, de stando, de sedendo, ac de cęteris partibus in primo Concilio Constituta sunt, quędam etiam in Choro cauemus; quę, utpotè minùs decentia, & à loci illius cultu aliena, uitari oportet: ea verò tabella descripta sunt, quę cura nostra edetur, ac in singulis sacristijs Ecclesiarum, tùm Cathedralium, tùm Collegiatarum, tùm parochialium affixa perpetuò sit.

Tùm verò etiam hęc ipsa monita, alia tabella descripta, itidē in singulis Sacristijs habeantur.

1. de Matutino, & prima.

79 Matutinum officium, vel media nocte, vel saltem eo tempore instituatur, ut sub ortum solis absolutum sit; vel ea hora, quam Episcopus pręscripserit: ea tamen habita ratione, ut verè matutinum dici possit; & alię horę, Missę, & officia, maturè perfici queant. Sed pręterea eorum Canonicorum, & clericorum commoditati consulatur, qui propè ecclesiam non habitant.

80 Matutinum Vesperi non dicatur, exceptis tamen diebus octauę festi & solemnis diei Corporis Domini nostri Iesu Christi, cęterisq; diebus, quibus ex Romanę Ecclesię instituto est permissum in iis Ecclesijs, vbi hęc consuetudo seruatur.

Matutinū in Choro Ecclesię celebretur quouis anni tempore.

At si tamen vehementia frigora sint, uel aliæ ullæ iustæ causæ intercedant; de licentia Episcopi in sacristia, uel honesto alio eius Ecclesiæ loco dici possit.

81 Prima oriente sole, dicatur, uel paulò post, pro consuetudine ecclesiæ.

1. De Matut. & Prima.

82 Horæ sextæ, & nonæ item officia diuina, antè, aut post Missæ conuentualis sacrificium, pro ratione temporum, & officij diuini, ad præscriptum rubricæ Missalis Romani celebrentur; nisi aliquando urgens causa incidat, quamobrem illa alio tempore, quàm præscriptum est, in choro tamen, celebrari, peragiq; Episcopus iusserit.

4. Quæ pert. ad sanct. Missæ sacrif. & ad diu. offic.

83 Diebus Dominicis, festisq, alijs, quibus officium duplex peragitur, canonicus hebdomadarius, dum vesperarum officium obit, celebratve, pluuiale induat; tùm etiam duo ecclesiæ ministri pluuialibus induti adsint, eaque munera præstent, quæ præstari moris est.

84 Quoniam supellex, quæ canonicis, cæterisq; Cathedralis, & Collegiatæ, ecclesiæ ministris in diuinis officijs celebrandis usui est, libello instructionis ecclesiasticæ supellectilis præscripta; cum supellectile, quæ in Missis conuentualibus adhibenda, permixta est; ideò de ea ipsa supellectile infrà oportunè agetur, tit. de supellectili, quæ canonicis, cæterisq; Cathedralis, Collegiatæ, & parochialis ecclesiæ ministris in Missis conuentualibus diuinisq; officijs usui est. Deque supellectile, quæ in processionibus adhibenda est.

85 Sicut sancta mater ecclesia, pro temporum, officiorumque ratione, sacrarum uestium apparatum, ornatumque coloribus distinctum esse uoluit; ita quemadmodum etiam Missalis Romani rubrica præscribit, in omni ecclesia & altare, & sacerdos celebrans; sique solenniter fit, diaconi etiam, & subdiaconi, & alij eiusmodi ministrates, sacro uestium amictu, ut pro ecclesiarum facultatibus fieri potest, induantur: qui, colore distinctus, diuinorum officiorum ritui, & temporum rationi conueniat.

4. Vt supra.

86 Libri item, seu uolumina ad usum diuinorum officiorum in Cathedralibus, collegiatis, & parochialibus ecclesijs, cùm alijs uoluminibus ad Missam conuentualem decantandam, aliosque usus pertinentibus, coniuncta sint, de illis propterea commodius post titulum de supellectili, &c. tractabitur.

Ad hunc Tit. facere etiam possunt Tit. De Missa & Vesperis Pontificalibus, De Missis conuentualibus, De Missa parochiali, & Missis sine cantu.

De Missa, & Vesperis Pontificalibus, vel Episcopo præsente ab alijs cantandis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus quibus diebus solemnem Missam canat. & seq.*
2 *Quibus vesperas, & Matutinum obeat; ac concionetur.*
3 *Episcopo solemniter Missam celebranti adsistat sacerdos pluuiali indutus.*
4 *Cui alteri is assistat, vel non.*
5 *Adsistentis munere nemini attributo, quid ab Episcopo præstandũ: Quique exempti ab officio Assistentis.*
6 *Quando alij Canonici eidem assistant, quæque non assistentibus constituta pœna; & vbi; quibusque in actionibus Episcopalibus. Et de Ministris eccl. nu. 20.*
7 *Eodem Episcopo Missam solemnẽ celebrante, a quibus Pluuialia, Planetæ, & Dalmaticæ induendæ, & a quibus non celebrandum. 9.*
In illo etiam Altari eo die ab alio sacerdote nõ celebrandum. De Missis sine cantu ab episc. celebr. nu. 4.
8 *Quæ alia cæremoniarum ratio seruanda.*
10 *A quo Euangelium canendum, & libro assistendum.*
11 *Benedictione in Episcopali impartienda festis diebus, maioribusq; solemnitatibus, quod officium Diaconi, alteriusue.*
12 *Missæ, Vesperæ, & alia diuina officia Pontificalia in Calendarium referenda, & festo præcedente denuncianda.*
Vt Principes, & Magistratus Missæ, & Vesperis Pontificalibus, ac supplicationibus intersint, Episcopi cura. De fest. dier. cultu. 24.
Quæ, quotuplexq; supellex Missarum, diuinorum officiorum ministeriorumque Episcopalium propria. De supellectile Missarum, &c. Episcop.
Quæ item, ac quotuplex aliorum ecclesiæ ministrorum Episcopo solẽniter diuina officia celebranti inseruientium. Ibid.
13 *Episcopo absente, vel impedito, quis eius loco, ijsdem diebus solemnibus cantet.*
14 *Quibus diebus Missæ sacrificio, & diuinis officijs intersit.*

A quibus

15 *A quibus ad ecclesiam deducendus, & reducendus.*
Quod item officium organistæ, erga Episcopum in ecclesiam aduentantem, orantem, vestes sacras induentem, & de ecclesia abeuntem. De diu. off. nu. 74.
16 *Eidem assistentes canonici duo.*
17 *Ante ipsum in Missa, quando canonici coronam faciant.*
18 *Benedictio ab Episcopo facienda, & quo ritu post Missam, ac Vesperas. 11. 12.*
19 *Diuinis officiis, quibus Episcopus interest, ipse initium faciat.*
20 *Supellex adhibenda in Missis, & diuinis officijs, Episcopo præsente cantandis, quæ & qualis.*

1 EPISCOPVS Missam maiorem, & vesperas, nisi impediatur, paschalibus, & alijs maioribus festis diebus cantet.

1. De Missa solemni.

Ea fuit olim vigilantissimorum, sanctorumq; Episcoporum religiosa pietas; vt non modò in solemnioribus anniuersarijs celebritatibus; sed ferè in singulis festis, & Dominicis diebus. ijsq; præsertim in Aduentu, & Quadragesima solemniter Missæ sacrificiũ celebrarent. Quod institutum cùm refrigesceret, aliquando Innocentius Tertius, Pont. Max. vehementer doluit. Cui sanè rei, in prouincia nobis commissa, prospiciendum, atque consulendum est pastorali cura nostra, iàm sanctionibus Tridentinis, auxiliante Christo Domino, excitata ad reuocandam, restituendamque ac studiosè retinendam pristinæ pietatis disciplinam, atque vsum. Et si igitur multiplicibus alijs Episcopalibus curis, ijsq; varijs, & quæ etiam ad continendos in obedientiæ, disciplinæq; Christianæ officijs populos attinent, pluribus hoc tempore Episcopi distinentur; at solemnioribus tamen diebus, quibus religionis Christianæ mysteria celebrantur, in diuinis officijs, sacrisq; solemniter faciendis, illos frequentius, ac studiosius versari oportet.

4 Quæ pert. ad sanct. Missæ sacr. & ad diu. off.

Itaque his solemnibus, festisq; diebus infrà ordine præscriptis, quibus & patrum monimentis, & veteri rituum, cæremoniarumq; Romanarum codice, eoquè comprobato, & antiqua, religiosaq; nonnullarum huius prouinciæ cathedralium cõsuetudine, ab Episcopis, prout etiam ipsa Christianæ religionis mysteria postulant, solemniter fieri traditum est, Missæ sacrificium solemni, pontificaliq; cæremoniarum ritu ab eisdem celebretur.

In sanctissima Natiuitate Domini nostri Iesu Christi.

Die solemni Circumcisionis, quæ est octaua Domini.

Die solemni Epiphaniorum.

Feria quinta in Cœna Domini.

Die sanctissimo Paschæ Resurrectionis.

Die sanctissimæ Ascensionis.

Die sanctissimo Pentecostes.

Die solennitatis sanctissimi Corporis Christi Domini.

Die Natalis sancti Ioannis Baptistæ.

Die festo sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli.

Die Assumptionis Beatissimæ semper virginis Mariæ.

In solennitate omnium sanctorum.

Die festo sancti, sanctæve, cuius nomine ecclesia cathedralis dedicata est: & die præterea festo præcipui patroni ciuitatis.

Die consecrationis ecclesiæ anniuersario.

Die item consecrationis suæ anniuersario.

Die primo Synodi diœcesanæ.

Diebus statis, quibus sacras ordinationes solennes Episcopus habebit.

Diebus præterea alijs pro consuetudine suæ Ecclesiæ, tùm alijs itē, quibus ex graui præsertim causa Missæ sacrificium solenni ritu celebrare eorum vnusquisque censuerit.

4. Ibidem. 2 Quò studiosius autem religiosa sua sollicitudine, sanctissimæque pietatis exemplis fidelium animos, atque mentes ad religionis christianæ officia Episcopi inflamment; hoc etiam pro pastoralis officij munere curent, vt quibus diebus Missarum solennia in Basilica Cathedrali concelebrant; ijsdem, quod antiqui instituti, consuetudinisque fuit, & vesperarum officium, & matutinum solenni ritu ipsi obeant. Tùm prætereà ijs diebus, vt religiosi cultus exemplo, sic sacra pastorali concione, aut sermone intrà Missarum solennia fideles sibi commissos pascere nè vllo modo omittant. Fideles verò quò magis à pastoribus suis religiosæ vitæ exemplis, consilio, spectatisque virtutibus adiuuantur, eò vehementius se in omnem benè, sanctèque agendi partem excitare; tùm cumulatius christianæ disciplinæ officia præstare eos oportet. Quare festis his diebus, cùm frequentissimi ad Missarum Episcopalium solennia conuenire studeant; tùm è sacra benedictione Episcopali aliquem salutarem fructum, largiente Domino, consecraturi, nè ante inde discedant, quàm ab Episcopo illam demisse, humilique animo, & genibus flexis de more acceperint. Vt id sanè omni studio illi præstant, cùm eos crebrò præmonere, tùm graui sermone cohortari parochi sollicitè curent.

1. Ibidem. 3 Episcopo, & ei, qui in Ecclesia dignitate præditus sit, & canonico,

nico, die festo solennem Missam celebranti, adsistat sacerdos, qui adsistens dicitur, pluuiali indutus.

4 Quod de Assistente, pluuiale induto, in Concilio prouinciali primo decretum est, ità dùm taxàt locum habere decernimus, vt Episcopo & alij, Episcopalibus insignibus vtenti, is adhibeatur; alij præterea nemini. — 4. Ibidem.

5 Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum capitulo attribuat; vel certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant: cuius officij immunes sint, hebdomadarij, Magister chori, & Pũctatores. — 1. Ibidem.

6 Episcopo, in vrbe etiam, extrà Ecclesiam Cathedralem, pontificalia munera obeunti, vtpotè consecranti, vel reconcilianti ecclesias, cœmiteriave, aut ordines sacros, aut confirmationis sacramentum, aut sanctissimam Eucharistiam frequenti populo ministranti, aut alia huiusmodi munera pontificalia exercenti, cùm is voluerit, assistant, inseruiant, ministrentve, quicumque ex ijs, qui dignitates obtinent, & de capitulo, ac reliquo ecclesiæ clero eidem Episcopalia munera in Ecclesia Cathedrali exercenti, inseruire, assistere, ministrareve solent, aut debent. — 4. Ibidem. Conc. Trid. sess. 24. c. 12.

7 Quibus in Ecclesijs Cathedralibus dùm vesperarum, aliarumve canonicarum horarum officia, Missarumq; solennia ab Episcopo solenniter fiunt; canonici item, quique dignitatem obtinent, pluuialia, aliasve sacras vestes pro libri pontificalis Romani ratione non induũt; in ijs ex eiusdem, & aliorum item de cęrimonijs ritè conscriptorum, probatorumque librorum præscripto ad vsum introducatur, aut intermissus reuocetur ille, Episcopalibus officijs conueniens, pluuialia aut dalmaticas, aliumve sacrum vestitum, vtpotè planetas, certis statis diebus induendi mos. Itaque vbi illa indumenta totidem non sunt, quot pro induentium numero esse deberent, quàm primùm ad officiorum pontificio, solennique ritu, vt decet, celebrandorum, vsum comparentur communi vniuersi Capituli sumptu: nisi iure, aut consuetudine, aliave ratione à sacristia, vel à fabrica, vel à singulis canonicis cum sumptum præstare oportere Episcopus consueuit; tuncque à quibus debetur, planè præstetur temporis spatio, quod idem Episcopus præscripserit. — 4. ibidem.

8 In cæteris quoque omnibus, quæ ad cęremoniarum rationem, ritumque pertinent, regulę in libro pontificali, cęremonialiq; item probato de diuinis officijs, pro temporum ratione, ritu Rom. pręscriptæ diligenter, & accuratè omnino seruentur. Id autem omne pręstari, atque in vsum omninò introduci, Episcopi cura sit.

9 Dùm in ecclesia Missæ sacrificium sine cantu, siuè absque cantu Episcopus facit, nè intereà ab alio sacerdote in ea fiat, quò ad ille, sacro — 4. ibidem.

cro

ero peracto, de more benedixerit: nisi aliquando secus ob vrgentem causam permittendum duxerit. Quod institutum, cùm Missæ Conuentuales ab alijs celebrantur, præsertim festis, solennibusque ecclesiarum diebus vbique tùm maximè in oppidis, pagisve in vsum introduci idem Episcopus curabit.

10 Archidiaconus, etiam si sit sacerdos, vel præbendã etiam sacerdotalem, præter Archidiaconatum, obtineat, Missæ sacrum solemniter Episcopo celebrante, vt & in Metropolitana & in alijs huius prouinciæ ecclesijs compluribus moris est, suique muneris, euangelium canat; vel, vbi ex consuetudine id non seruetur, omninò vt Diaconus, diaconalibus vestibus indutus, Episcopo assistat. Archipresbyter autem officio assistentis ad librum seruiat; nisi ex consuetudine Præposito, vel alteri, dignitate sacerdotali prædito id competat. Cui muneri, qui sine legitima causa, ab Episcopo approbata, defuerit, distributionibus illius diei sibi debitis, & grauius ex contumacia eiusdem Episcopi arbitratu, mulctetur.

11 Quod religiosi instituti, piæq; consuetudinis fuit, & in compluribus adhuc huius prouinciæ Ecclesijs aliqua ex parte retinetur, pontificialiq; libro antiquo traditur, de diaconi, alteriusve ministri & chori officio in Episcopali benedictione, id ad vsum vbique reuocari, pastoralis curæ est, cùm præsertim ad inflammandam fidelium pietatem, præparandamq; in ea Episcopali benedictione attentionem attineat. Itaque diebus Dominicis, festisq; cùm Episcopus benedictioné de more impartiet, diaconus, vel alius minister, ad quem de more pertineat, cuive Episcopus iusserit, ad populum conuersus, his cantu solémni pronunciandis vocibus præeat. Humiliate vos ad benedictioné. Tùm à choro respondeatur. Deo gratias.

In maioribus autem solemnitatibus aliquantò id solemnius præstetur, ritu scilicèt, qui in antiquo libro pontificali ità præscriptus est, vt chorus primò dicat. Princeps Ecclesiæ pastor ouilis, tu nos benedicere digneris, Tùm diaconus respondeat: Humiliate vos ad benedictionem. Post, chorus humili voce concinat. Deo gratias semper agamus. Demùm Episcopus solemniter benedicturus, dicat præscriptas, pro temporum ratione, orationes, quæ ex libro antiquo pontificali descriptæ, edentur.

6. Quæ ad diu. off. pert.

12 Solemnes Missæ, Vesperæ, aliaq; diuina officia, quæ ab Episcopo ritu pontificali solemniter celebrabuntur, quo populus frequentior conueniat; cùm in Basilica Cathedrali, tùm in Ecclesijs collegiatis, & parochialibus item Ciuitatis die festo proximè præcedenti denuncientur: eamq; ob causam in Calendarium anniuersarium referantur, vt ordine descriptæ sunt in Concilio prouinciali quarto.

Si quę

Si quæ autem Missæ, aliave officia, ob causam, quæ extrà ordinem inciderit, aliqñ pontificiali ritu, solemniq; celebranda erunt, Episcopi iussu, ijs in tempore significentur à quibus populo denunciandæ sunt.

13 Cùm Episcopus statis prescriptis diebus, quibus debet, vel quia abest, vel morbo, aliave causa occupatus distinetur, Missam, vesperasve, aut alia diuina officia solemniter non celebrat, tunc eius loco hoc prestet, qui in ecclesia cathedrali primam sacerdotalem dignitatem obtinet. Hic verò si aliquando abest; aut impeditus est; is, qui post illam sacerdotalem item dignitatem, vel canonicatum obtinens alijs dignior non impeditus, adest, id munus obeat.

4. Ibid.

14 Episcopi, quàm sæpissimè possunt, solemni Misse, ac diuinis officijs intersint. Diebus verò Dominicis Aduentus, & Quadragesime, nisi legitima causa intercesserit, omninò nè desint.

1. De Missæ solenn.

15 Episcopum ad celebrandum, vel audiendam Missam, ad aliave diuina officia solemnia venientem, canonici deducant, & reducant.

16 Episcopus pro cerimoniarum ratione, rituve, cum Misse conuentuali, aut diuinis chori officijs in Basilica cathedrali, vel in alijs collegiatis ecclesijs interest, & item cùm processiones agit, aliave eiusmodi; adhibeat sibi assistentes duos de capitulo, qui ei, & cùm pontificale officium non celebrat, in omnibus his, alijsq; actionibus assistentium munera omnia prestent.

5. Que ad di. offi. pert.

17 Misse sacrificium cum solemniter, preterquàm pro mortuis fit, cui episcopus presens adsit, canonici, & aliqua illius ecclesie dignitate prediti, quo tempore Hymnus, Gloria in Excelsis, & Symbolum item, & alia eiusmodi canuntur, ad Episcopum ordine veniant, in cuius conspectu corona facta, tunc simul cum eo singulas illas Misse partes dicant, pro ceremoniarum ritu, ac ratione.

4. Ibid.

18 Peracto Misse conuentualis sacrificio, vesperarum officijs in ecclesia absolutis, in quibus Episcopus presens aderit, diebus Dominicis, ac festis, & alijs item, quibus ex ceremoniarum Romanarum vsu, rituq; moris est, solemniter ipse benedicat.

Quod sanè etiam præstet peractis solennibus processionibus alijsq; id generis officijs.

19 Episcopus diuinorum officiorum, quibus præsens in Ecclesia adest, initium, statis precibus, versibusve faciat, orationesq; statas ipse dicat, binis accensis luminibus in eius conspectum allatis.

6. Que ad di. offi. pert.

20 Hec supellex eadem est, que Canonicis, ceterisque ecclesie Cathedralis ministris in peragendis diuinis officijs necessaria est; de qua sequenti titulo dicetur.

Die

De supellectili Missarum, diuinorum officiorum ministrorumq; Episcopalium propria: deq; indumentis Ecclesiæ ministrorum Episcopo solenniter diuina officia celebranti inseruientium, cum eorundem præscriptis formulis.

SVMMARIVM.

1 Supellex Episcopalis in diuinis officijs, vt distribuitur.
2 Apparatus altaris maioris Episcopo celebrante, & cuius formæ, & quotuplex. 6. 7. 8. 9. Cuius materiæ, & species & coloris. 11. 12. 13.
3 Vestes, indumenta, ornamentave episcopalia Missarum, diuinorum officiorum, ac ministeriorum solennium vsui necessaria, quæ, & qualia, quotupliciaq; 6. 9. Cuius materiæ, operis & coloris. 11. 12. 13.
4 Indumenta ecclesiæ ministrorum, Episcopo solenniter diuina officia celebranti inseruientium, quæ item, cuiusq; formæ, ac quotuplicia. 6. 10. Cuius materiæ, operis & coloris nu. 11. 12. & 13.
5 Reliqua supellex, Missæ, diuinorum officiorum, aliorumq; ministeriorum Episcopalium solennium vsui, quæ, qualis, & quotuplex. 6. Cuius materiæ operis, & coloris, nu. 11. 12. 13.
6 Supellex, quæ Missarum, & officiorum Episcopalium vsui propriè, vt suprà, addicta, pro varietate colorum quintuplex esse debet.
7 Supellex indumentorum, quæ è lino, bysso ve confecta, ministerijsq; Episcopalibus addicta, & in simplici numeratione suprà mox posita, ob mundiciem, necessariumq; lauationis vsum multiplicia esse oportet, exponitur, videlicet
8 Indumenta linea altaris quot.
9 Indumenta linea episcopalia quot.
10 Indumenta linea vsui ministrorum episcoporum inseruientium quot.
11 Sacra vestes, & indumenta quæ eiusdem materiæ, & coloris.
12 Vestes atq; indumenta eiusdem quidem coloris; sed materiæ diuersæ.
13 Indumentorum ornamenta, materia, colore, opere, artificiove inter se, vt maximè potest conuenientia.
Vasa, vestes, indumenta, ornamentave supradicta omnia, ad quem apparatum non adhibenda. De Missis sine cantu. 41.
Ea neque in Missa, neque in diuinis officijs adhibenda, antequam sint benedicta. Ibid. 45.
Et à quo illa benedicenda. De sacramentalibus. nu. . . .

SVPEL-

1 SVPELLEX, Episcopali vsui solum addicta, hæc erit, quæ infra commōstrata, partim ad altaris maioris apparatum attinet; partim præcipua, ac propria est vestium Episcopalium, ad Missæ sacrificij, & diuinorum officiorum, ministeriorumq; sacrorum solemnem celebritatem vsumque necessariū partim ex indumentis est, quibus utuntur, quicumque Ecclesiæ ministri Episcopo solemniter celebranti ministrant, partim verò, quæ reliqua supellex est, ex multiplici genere constat: quod infrà exprimitur titulo suo.

Inst. sup. ecc. lib. 2. de sup. Missa, &c.

2 Altaris maioris sequens apparatus est: cuius forma eadem est quæ infrà tit. De supellectile, quæ Canonicis, cæterisque Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatę ministris, &c. præscripta est.

Inst. sup. eccl. lib. 2. De apparatu alt. maioris Ep.

Crux.

Candelabra septem, cum operculis ternis extinctorijs.

Emunctoria duo.

Tabella secretorum vna.

Mappæ, quas tobalias dicunt.

Mappa, seu Tobalia maior vna.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij Altaris.

Tela stragula Altaris.

Tapetia, seu stragula bradellæ, & graduum altaris, & plani item, quod à fronte, & ab utroque eius latere est.

3 Vestes indumenta, &c.

Caligarum par.

Caligæ Episcopales, ità longę esse debent, ut vsque ad genua prætensæ, ligulis in ea parte astringantur; quemadmodum cum mysterij significatione conueniens est.

Inst. for. sup. lib. 2. de caligis Episc.

Sandaliorum par.

Sandalia, calcei scilicet, quibus Episcopus ad Missæ sacrum solemniter faciendum utitur, è solea integra subtus constent: à parte antem superiori decenter ornata: quæ fenestrata etiam supernè olim fuisse non sine mysterij ratione, Innocentius III. Pont. ostendit.

Ibidē de Sādaliis.

Amictus vnus cum fascia, seu auriphrygio.

Amictus, qui quoniam humeris imponitur, superhumerale etiam appellabatur, eiusmodi, ut olim fuit, esse debet, cui fascia assuatur, quæ tamquàm collare quoddam, circa collum super casulam aptetur.

Inst. sol. sup eccl. ibidē de Amictu.

Fimbria porrò fasciæ condecenter exornata sit: cui ꝑtereà tres Cruces annectātur; vna in medio, et in utroq; capite duæ. Longa sit fascia hæc cubitum circiter unum, et vncias sex: lata vncias circiter septem.

Porrò amictus, è tenui cādidaq; tela linea sit: pretiosior è subtiliori.

Lon-

Longitudine esse debet cubitorum circiter duorum: latitudine autē sesquicubitali. In duobus eius angulis anterioribus assumuntur funiculi: qui Crucis instar supra pectus transuersi, indeque in tergum ducti, moxque reuocati, connectuntur, ut nè suo loco amictus moueatur.

Si verò amictus sine fascia adhibetur; in eius medio Crux unciarum duarum longè ab extremitate digitis duobus supernè, acu, aliave ratione affigetur. Extremitates autem amictus, præterquàm ex ea parte, quæ collū ambit, aliquo modesto opere exornabuntur: cæteræ eius partes, ut illæ superioris amictus, fasciam habentis.

inst. for. sup. ibid. de Alba, &c.

Albæ cum suis Grammatis, seu auriphrygijs.

Alba, quam candida vestem, camisium etiam à colore vocant, è tela tenui, candidaque sit; illa pretiosior è tenuiori, longè autem quatuor cubitos producta, & succinta, cùm à lumbis vndique redundet, tùm ad pedes usque pertingat. Latè prætereà cubitos quattuor, ac paulò amplius, circumquaque pateat.

Manicas habeat longitudine sesquicubitali, latitudine ab humeris penè cubitali, quæ vsque ad manus sensim angustius ducantur.

Consuta autem sit non artificioso, sed simplici acus opere: in extremis verò manicis & in summa veste, aliquid dumtaxat sit, acu paululum, ac tenuiter elaboratum.

Et ab ima parte aliquantulum reflexum. In ima parte albæ à fronte, & à tergo, itidem in extremis eius manicis, quadræ particulæ, quas grammatas, seu auriphrygium appellant, panni serici, qui coloris, & panni eiusdem, ut casula sit, rectè assuantur. Quę grammatæ circumquaque fimbrijs densis exornatæ sint.

Vbi verò Albæ, sine auriphrygio, seu grammatis adhibentur, amplè ab imma parte circumquaque pateant cubitos sexdecim: sic paulò, & latiores, & longiores sint, quam aliæ grammatis ornatæ, ut circumplicatæ, ac succinctæ, ad lumbosque reflexæ rugarum, crisparumve decorem exhibeant.

inst. ibidē de Cingulo.

Cingulum, seu Zona, cum suo succintorio.

Cingulum, quæ Zona ab Innocentio III. Pont. appellatur, ex candido lino, vel cannabi tenui sit confectum; longitudine cubitorum circiter septem. Cuius cinguli capita globulis eiusdem materiæ inserantur, filamentorum manipulis appensis, quos floccos dicunt.

Cingulum verò Episcopale à sinistro latere duplex, ut uocant, succintorium, seu succingulum, quo scilicet Stola cum cingulo connectitur, habere debet pro ratione mysterij.

Crux pectoralis, ad collum appendenda.

Ibidem.

Ibidem.

Stola.

Stola, qui item orarium, & palla linostina à Damaso vocatur, extrin-

extrinsecus materiæ colore cum planeta congruat, intrinsecus autem tenui serico vestitur eiusdem coloris item.

Longè cubitis circiter sex, ità ut infrà genua producatur: latè autem pateat vncijs sex; ab utraque autem extrema parte sensim latiusculè patens laccinijs, seu frangijs, ornatur; quæ longitudine sint, unciarum trium: cui præterea Cruces tres annectantur, vna in medio, reliquæ duæ in eius partibus extremis.

Vnaquaque verò Crux paruula sit, forma quadrata: quę ab omni parte vncijs circiter tribus constet.

Stolæ Sacerdotali nihil appendatur, Episcopali verò, & diaconali, ab utraque media eius parte funiculi serici, eodemque colore, & flocculis laciniatis annectantur; ijsque ad illius rectè connectendæ vsum.

Tunica.

Ibidem. de Tunicella.

Tunica Episcopalis, quam Tunicellam dicunt, è serico tenuiter contexta esse debet: paululò angustior, & breuior, quàm Dalmatica infrà descripta.

Dalmatica.

Ibidem. de Dalmatica.

Dalmatica Crucis formam præbere debet, ità ut non recisis manicis, sed ad manum vsque protensis, ijsdemque latè patentibus, conficiatur.

Episcopalis amplioribus manicis, quàm diaconalis, hæc latioribus, quàm subdiaconalis, quæ Tunicella vocitata, illas angustiores habere debet.

Ex eadem materia Episcopalis constet, qua Tunicella Episcopalis.

Longa esse debet cubitis duobus, & vncijs sexdecim, atque eiusmodi, quæ infrà genua protendatur, vncijs circiter decem; lata verò à summo, seu ab humeris cubito vno, & vncijs circiter quattuor, ab extremis oris vndique patens cubitis circiter quinque, vel amplius, vt eius latitudo cum mysterij significatione conueniat.

Diaconalis verò, & Tunicella Subdiaconalis lineis, seu fasciolis coccineis ornatur, à fronte, & à tergo, hinc inde à summo, vsque ad imum ductis.

Auriphrygio prætereà insignitur, nempè quadris particulis, auriphrygio contextis, inter lineas coccineas illas in extremitate à tergo, & à fronte asßutis.

Extremitates huius uestis omnes, præter eam, quæ circa collum est, fimbria cum modicis filamentis exornantur. Interior autem pars tela eiusdem coloris tecta sit.

Chirothecarum par.

Inst. ibidem de Chiroth. Episcop.

Chirothecæ Episcopales contextæ eße debent, et circulo aureo insignitæ in extrema parte ornatæ.

Planeta.

Casu-

Ibid. de Planeta.

Casula, quam alij phelonium, & planetam etiam ab ampla latitudine dicunt, cubitos tres, & paulò amplius latè patens sit; ità ut ab humeris proiecta, complicationem vnius saltem palmi infrà vtrumque humerum recipere possit. Longè autem cubitos totidem, aut aliquanto longius demissa sit, ut penè ad talos vsque pertineat.

Fasciam item latam vncijs octo ad minimum, quæ assuta sit, ab anteriori parte vsque ad extremum dependentem habeat: cui altera fascia transuersalis in summa propè parte, & à fronte, & à tergo adiuncta, Crucem vtrinque exprimat.

Subireta mitralia quatuor.

Ibid. de Subireto.

Subiretum mitrale non è serico, sed panno laneo sit: idemque forma rotunda, non quadrata.

Mitræ pretiosę binæ.

Ibid. de Mitra.

Mitra, quæ pretiosior est, è serico auro intexto, gemmis, & margaritis, acusque opere ornata, Episcopalis dignitatis splendorem præsefert.

Altera simplex è tela lini purissimi, eaque tenui, & candida conficitur, colore autem albo.

Circulo aureo circumamicta à parte, qua induitur caput: cornua itē duo à summo præseferens, vnum à fronte, alterum à tergo: duas etiam lineas in humeris pendulas habet: quarum extremitates, seu fimbriæ, lacinijs constant.

Annulus Episcopalis insignior.

Ibid. de annulo.

Annulus Episcopalis, ex auro puro puto solidè conflatus, palam habeatur cum gemma pretiosiori, in qua nil sculpti esse debet.

Gremiale.

Ibid. de Gremiale.

Gremiale, longè constet cubitis circiter duobus, latè cubito vno tantum, & vncijs item circiter duodecim, intrinsecus tenui serico eiusdem coloris vestitum; vndique verò cinctum laciniarum auro, argentove intextarum ornatu.

Baculus Pastoralis.

Ibid. de Baculo Pastorali.

Baculus pastoralis à parte ima præacutus, à media totus rectus, à summa retortus esse debet.

Orario, aut sudario non ornatur, si Episcopalis est: quo insigni Abbatialis ab illo distinguitur.

Longitudine recta est cubitorum trium, & vnciarum duodecim: pars verò illius retorta, totidem vncijs, aut paulò altius eminet.

A summa rectitudinis parte, est crassitudine orbiculari unciarum circiter septem: quæ propè ad imam partem descendens, paulatim diminutā, vncijs quinque constat: in ipsa verò planè ima parte ferro, vel argento, aliouè metalli genere præacuitur.

Pars

Pars recta baculi integitur laminis solidis argenteis, nulla cælatura ornatis: retorta, laminis item argenteis cælatura elaboratis, & fabri argẽtarij indicio inauratis.

Connectitur autem cum illa parte recta, aliquo cælati argenti opere, certis locis inaurato: quod sexanguli formam exhibens, sacris imaginibus ornatur.

Manipulus.

Pluuiale.

Vestis, quæ pluuialis vocatur, semicircularemque formã exhibet, ad imos vsque talos protenditur, longitudine scilicet cubitorum trium, & unciarum circiter sex constans, & pro semicirculi ratione latè patens.

Ibid. de pluuiali.

A fimbrijs ornatum laciniarum habet: à parte solum anteriori tota ab summo ad extremum vsque aperta, hinc & inde auriphrygio, sacris etiam imaginibus intexto, decoratur: à posteriori parte insigne, quod capucium dicunt, breuibus admodum lacinijs, ornatu verò auriphrygiato, qui anteriori respondeat. A summa verò parte anteriori, tantùm fibula inconsuta connectitur: intrinsecùs autem serico tenui, aut panno bombycino eiusdem coloris circumuestitur.

Pectorale, ad pluuialis connectendi vsum.

Pectorale, ornamentum scilicet illud, quo ante pectus pluuiale connectitur, duobus uncinis subiectis, ex argento inaurato conflatũ esse debet, cui lapis aliquis pretiosus inseratur, aut sacra imago.

Ibid. de Pectorali.

4 Indumenta Ecclesiæ ministrorum, &c. quorum forma partim supra descripta est, num. 3. & partim infrà describetur.

Inst. supp. eccl. ibid.

Pluuiale Sacerdotis, assistentis ad librum.

Tunicellæ duæ, vsui duorum assistentium Diaconali vestitu.

Amictus, vsui Diaconi vnus: in Ecclesia Metropolitana duo, cũ suis fasciis, seu auriphrygijs.

Amictus item, usui Subdiaconi, unus: in Metropolitana duo, cum suis fasciis, seu auriphrygiis.

Alba Diaconalis, una item: at in Metropolitana duæ, cum suis grammatis, seu auriphrygiis.

Alba Subdiaconalis, vna etiam: duæ verò in Metropolitana, cum suis grammatis, seu auriphrygiis.

Cingulum Diaconale unum: item in Metropolitana duo.

Cingulum Subdiaconale, unum: in Metropolitana duo.

Dalmatica Diaconalis una: in Metropolitana duæ.

Tunicella Subdiaconalis una: at in Ecclesia Metrop. duæ.

Stola Diaconalis una: in Metropolitana duæ.

Manipulus Diaconalis, unius: in Metropolitana duo.

Manipulus Subdiaconalis unus: in Metropolitana duo.

Inst.for. sup. de vel Subd.

Velum Subdiaconale ad vsum ferendi Calicis, patenęve sustinédę.

Velum Subdiaconale fascia scilicet illa, quæ Subdiacono vsui est ad cõtegendum Calicem, cum illum instructum in altare defertur, ex velo sit, auro, aut argento intextum; à lateribus ornatum fimbrijs; à capitibus etiã filamentis aureis, aut argenteis, aut certè auro, & argento admixto.

Longè sit cubitos sex; latè verò patens, quanta est veli propria latitudo.

Pluuiale, vsui sustinentis librum.

Pluuiale prętereà, vsui sustinentis candelam accensam.

Pluuiale vsui ferentis baculum.

Velum vsui Capellani sustinentis mitram.

Vela item, seu continentię, vsui, ministeriove portantium indumenta, ornamentave Episcopalia, cum Episcopus scilicet illis, vel induitur, vel exuitur: eaque duodecim.

Vela ministerialia, nempè fasciæ illæ, quæ à collo pendent ministrorũ, Mitram, aliave indumenta Episcopalia ferentium, vel sustinentium, longitudine constent cubitorum circiter sex, latitudine tàm ampla, quanta est tela, è qua confecta sunt.

Confecta autem esse debent è velo candido bombacino, eoque tenui admodum, à capitibus filamentis sericeis albis ornata.

5 Reliqua supellex &c.

Crux.

Inst for. sup. lib. 1. de Patena.

Calix, ex auro puto, aut si præ facultatum tenuitate non potest, ex argento puro puto itidem conficiatur; eoque inaurato ab omni parte interiori, & exteriori: cuius pes ex auricalcho inaurato permitti potest, si prę inopia ex auro, argentove fieri non potest.

Qui pes amplè, pro illius magnitudine ità pateat, ut firmissimè, vbi collocatur, hærens, cadere non queat: forma autem, aut octangula, aut sexangula, aut alia eiusmodi sit.

In cuius pedis superficie imagines appareant, quæ tamen manum non impediant, aliqua sacra passionis mysteria significantes, nulla expressa sint signa ad ornatum inanem spectantia.

Nodus in medio decorè, rectèque ornatus, nihil, vel minimum, eminẽs habeat, quo, dùm Calix capitur, incommodè capiatur, aut digiti quicquam lædantur; præsertim quo tempore in Missę sacro, ille, indice, & pollice coniunctis, manu teneatur.

Cupa aliquantulum in fundo angusta, sensim vsque ad summum labrũ latior fiat.

Labrum eiusmodi sit, ut neque extrinsecùs, neque intrinsecus vllo modo reflectatur.

Calix maior, pretiosior scilicet, ex auro puro puto, & piarum imaginum

num cælatura insigniori, qui ad Missæ Sacrum solemniter faciendum adhibeatur, amplè in orbem pateat vncias saltem octodecim: ab imò autem vsque ad summum altitudine sit vnciarum quatuordecim: ampliori vero etiam in Ecclesia Cathedrali, collegiata, ac parochiali insigni.

Calix minor, qui in Missæ non solemnis sacro vsui est, amplitudine in orbem ducta vnciarum quattuordecim, altitudine duodecim.

Vas ad vsum abstergendi Calices, infrà de Corporalibus.

Patena.

Patena eodem auri, aut argenti genere, quo Calix est: quæ si argentea est, inaurata vndique esse debet, nihil artificiosè elaboratum; ac nè circulum quidem, circino profundiusculè ductum, vllo modo habeat.

Inst fabr. sup pel. lib. 2. de Cal. ce.

Labrum extremum circulare, ità tenue admodum, ut adiumentum inde sit ad Sacræ Hostiæ fragmenta rectè, facilèque colligenda.

Illam mediam tenuem concauitatem habeat, quæ amplitudinem libri Calicis ferè adæquet.

Patena maior, & pretiosior, quæ Calici grandiori conueniat, amplè in orbem pateat vncias triginta octo, vel amplius, pro amplitudine Calicis: minor verò triginta duas.

Velum Calicis.

Velum Calicis ab omni parte cubito, & vncys duodecim, ac paulò amplius latè patens sit: ab oris undique opere sericeo, auro, argentoue tenuiter ornatum.

Ibid. de velo Calicis.

Pretiosius autem auro, & argento contextum sit, fimbrijs itidem aureis, aut argenteis adhibitis.

Sacculus Calicis.

Sacculus Calicis, & patenæ è lino sit; vel ex cannabi latè tam patẽs, longèque productus, ut minimè arctè calicem capiat.

Ibid. de Sacculo Calicis.

Ab altera parte clausus erit, & tota tela, quantum lata est, crispata, & in orbiculum consuta, & connexa: aut etiam ita consutus erit, ut duo anguli fiant, sicut communiter fit; tunc enim transuersus calix in ipsum Sacculum constringendus.

Theca Calicis.

Theca lignea, ad Calicem itidem, una cum Sacculo condendum, comparata, simplici opere, nulloque profano ornatu, ità conficiatur, ut ad Calicem, una cum patena capiendum apposita sit, operculo etiam adhibito, quo compressè claudatur: intrinsecùs laneo panno, aut holoserico, quem uillutum dicimus, extrinsecùs corio circumuestiatur: cui etiam linea, siue cingulum ex corio ad eam gestandam insertum, adhibeatur.

Ibid. de Theca calicis.

Corporale.

Corporale è tela linea pura, & candida sit, ac simplex item, nihilq; ela-

Ibid de Corporal.

boratum, & nihil sericum intextum habeat, ab oris autem acus opere simplici punctim solùm retortum sit. Longè autem vncias triginta ad minus pateat: latè totidem, ità verè complicatum, ut nulla eius extremitas appareat.

In Cathedrali, & collegiatis aliqua corporalia esse debebunt, ampliora, pro altaris maioris amplitudine.

Sacculus Corporalis.

ibid. de Saculo corpor.

Sacculus Corporalis à fronte sit, cruce, vel alia sacra imagine in medio intexta; à tergo etiam ex eadem materia, & colore: intrinsecùs verò subserico, aut tela tenui candida circumuestitus: latè verò vndique pateat circiter dimidio cubito, vel paulò amplius.

Ab oris verò inserantur funiculi sericei, cum globulo; quo astrictus claudatur.

Vas ad vsum abstergendi Calices, & lauandi corporalia.

ibid. de vase ad absterg. Calices, & lauandi corp.

Vas ex auricalcho confectum, aut æneum paretur, instar peluis, binis manubrijs constans; atque ab vno labro, ad aliud cubito vno, & vncijs octo, pluribusve, pro ratione Ecclesiasticæ supellectilis, vndique amplum, oreq. eminenti, per quod, quasi per Canalem, aqua inde paulatim in sacrarium effundi possit.

Quod vas vsui solum sit abstergendi Calices, & lauandi corporalia.

Capsulæ Corporalium, & purificatoriorum.

ibid. de capsulis corporalium.

Capsulæ Corporalium è specioso ligno, aut certè condecenter, ornatæ sint; intùs serico, aut tenui panno lineo circumuestitæ forma verò quadratæ.

Capsulæ item purificatoriorum itidem vestitæ, atque expolitæ.

Purificatorium.

ibid. de Purificator.

Purificatorium è tela non crassa admodum, neque tenui nimis, & simplici acus opere confectum, latitudine sit vnciarum circiter octodecim ad minimum: longitudine totidem, nec verò minùs.

Cui purificatorio Crux paruula in medio acu appingatur.

Capsulæ purificatoriorum.

Capsulæ item, ut supra.

Hamulæ, seu vrceoli quattuor.

ibid. de Hamulis.

Hamulæ non ex argento, stanno, auricalcho, aliove metalli genere, sed è Christallo pellucido, non picto, & denique ab omni parte sordibus puræ; & suo quæque operculo stanneo argenteove aptè contectæ: pretiosiores autem aureo.

Peluis vrceolorum.

ibid. de Peluicula.

Peluicula Hamularum, è stanno Britannico puriori sit: pretiosior, auro, aut argento saltem: opere autem cælato, piam speciem exprimente: fundo intrinsecùs constet lato, ac plano, neque elaborato, quo firmius hamulæ impositæ hæreant.

Mis-

Missalia duo.

Missale, opere Librario benè, firmiterque compactum, & conglutinatũ, tenuioribus tabellis sectilibus, corio intectis, operiatur. In quo corio nihil profani elaboratum, impressumve extet; sed Crucis insigne, aliave sancti pia imago. Ad Missalis autem ornatum folia inaurata existant.

ibid. de Missali.

Pretiosius porrò, & operimento præterea coriaceo in aurato, & forma ampliori constet; tùm litteris etiam insignioribus impressum.

Liber Missarum Episcopalium, cantus modulatione notatarum.

Signaculum Missalis.

Signaculum Missalis, cornu transuersale, vnde funiculi pendent, habeat è sericis filamentis confectum, atque ità latum, ut eiusdem Missalis crassitudinem adæquet. Funiculos verò sericos duodenos, colore diuerso distinctos pro officij ratione, atque vsu: ac longè ita ductos, vt Missalis longitudinem vix quinque vncijs excedat. Pretiosius verò signaculum è cornu transuersali constet, quod solidum aureum, aut argenteum sit, idq; inauratum.

ibid. de Sign. Missalis.

Integumentum Missalis.

Integumentum Missalis ità longè deductum sit, vt ab ima parte etiam reflexum, octo vncijs superet coriaceum Missalis operimentum: à summa verò nihil omninò extet.

ibid. de integum. Missalis.

Latè prætereà patens, vt ab utroque latere intrinsecùs reflecti commodè queat. Subuestiatur tela linea, aut bombycina, præter partem, quæ infrà pendens, eodem panno reflexo, ornatur.

Huius integumenti extremitates, quę Missale à lateribus, & à capite circundant, lineæ sericæ opere textili, quæ verò ab ima parte lacinijs sericis ornantur.

Pretiosius autem integumentum habeat extremitatum ornatum, & linea, & lacinijs, auro, argenteove intextis, insigniorem.

Puluinar Missalis.

Puluinar, quod Missali libro supponitur, plenum sit non pluma, non tomento, lanaque concisa; sed lana solida, pilisve ceruinis.

ibid. de puluinari Missalis.

Longè patens cubito, & paulò amplius; latè vncijs circiter decem, & octo, ornatum ab vnoquoque angulo laciniatis fibulis: consutum simplici opere: sed partes extremæ consutæ integantur ornamento eiusdem generis, & coloris.

Cui puluinari nihil aliud, ac nè scabellum quidem, subijciatur; nisi cum Sacerdoti, oculorum aspectu laboranti, opus est ad Missale altius tollendũ. Porrò scabellum, puluinari aliquantò angustius, vtrinq; quatuor baculis, transuersaliter inter se exigua linea lignea i medio connexis, firmatur. Puluinaria ad quę vsũ nõ adhibẽda; Vide tit. de Missis sine cãtu, etc. n. 44.

Tunica.

Dalmatica.

Chirothecę, quarum scilicet paria quatuor tantum erunt; quia nigro colore non adhibentur.

Planeta, seu Casula.

Gremiale.

Manipulus.

Pluuiale.

Pluuiale assistentis Sacerdotis.

Tunicellæ vsui assistentium Diaconali vestitu.

Auriphrygium amictus Diaconalis vnus, in Metropolitana duo singulorum colorum.

Auriphrygium item amictus Subdiaconalis, vnus: in Metropolitana duo singulorum colorum.

Grammatæ, seu auriphrygium albæ Diaconalis, vnum; in Metropolitana duo.

Grammatæ, seu auriphrygium albæ Subdiaconalis, vnum: in Metropolitana duo.

Dalmatica Diaconalis, vna: in Metropolitana duæ.

Tunicella Subdiaconalis, vna: in Metropolitana du.

Stola Diaconalis, vna: in Metropolitana duæ.

Manipulus Diaconalis, vnus: in Metropolitana duo.

Manipulus Subdiaconalis, vnus: in Metropolitana duo.

Pluuiale vsui sustinentis librum.

Pluuiale item vsui sustinentis baculum Episcopalem. Hoc verò indumentum quadruplex tantùm esse debet: quoniam in officijs pro mortuis non adhibetur baculus.

Pluuiale prætereà, vsui sustinentis Candelam accensam.

Velum Calicis.

Sacculus Corporalis.

Signaculum Missalis.

Puluinar Missalis.

Signaculum Pontificalis.

Integumentum Pontificalis.

Vestitus Sedis Episcopalis.

Indumentum faldistorij.

Puluinaria faldistorii.

Integumentum Lectionarii.

Integumentum Epistolarij.

Integumentum Euangelistarij.

Integumentum ambonis, vel suggesti.

Inte-

Integumentum Lectorilis.

7 Supellex indumentorum,&c.

inst. sup.ecc. Bas. Cath.li. 2.cod.cap.

8 *Primò igitur Altaris indumenta linea, byssinave, vsui Missis Episcopalibus sunt, quorum tota summa erit numero infrà mox notato.*

Mappæ maiores, tres.

Mappæ minores, sex.

9 Amictus octo.

Albæ totidem.

Corporalia sex, cum suis pallis.

Purificatoria duodecim.

Mantilia ad usum abstergendi manus, numero duodecim.

Mappæ abaci tres.

Sabariaad vsum baptismorum solemnium tria.

10 Amictus Diaconales octo: in Ecclesia Metropolitana, sexdecim.

Albę Diaconales totidem: in Metropolitana, ut supra, sexdecim.

Amictus Subdiaconales octo: in Metropolitana, sexdecim.

Albæ Subdiaconales octo: in Metropolitana etiam sexdecim.

Inst. sup. eccl. lib. 1. de conuenientia indument. & orn.

11 *Exposuimus apparatum omnem sacræ supellectilis, tum simplicem, tum duplicem, tùm triplicem, tùm denique quintuplicem, multiplicemve. Cuius vniuersi apparatus vestes, atque indumenta, quoniam quædam non colore solum, sed materia, è qua confecta sunt, conuenire inter se debent; ac rursus alia, quamuis panno, materiave ab illis differant, tamen eodem colore, vt illa sint, oportet; tùm prætereà quædam illorum indumentorum ornamenta sunt, quæ ratio postulat, ut ornatu, materia, colore, & opere, artificiove, ut plurimum inter se singula respondeant: benè est, ut exposito tam multiplici apparatu, commõstremus etiam, quæ sacra indumenta colore, & materia; ac quæ item colore solum cum illis conuenientia esse debeant; & quæ denique ornamenta, materia, colore, & opere, inter se, ut maximè fieri potest, congruere debeant. Atque apparatus quidem, qui eadem materia, eodemque colore simul constare debet, est sacrarum vestium, atq; indumentorum, quæ ordine infrà nominatim notantur.*

Sacræ vestes, & indumenta eiusdem materiæ, & coloris.

Pallium.

Planeta.

Stola Sacerdotalis.

Manipulus Sacerdotalis.

Pluuiale.

Auriphrygium, seu fascia amictus Sacerdotalis, Diaconalis, & Subdiaconalis.

Grammatæ, seu auriphrygium albę Sacerdotalis, & Diaconalis, & Subdiaconalis.

San-

vsque in pauimentum defluat.

Puluinaria faldiſtorii, duo, unum ad ſedendi, alterum ad genua flectendi vſum.

Puluinaria faldiſtorij, vnum genuflexionis, alterum ſeſſionis vſui è ſerico villoſo conſtent. Eorum longitudo ſeſquicubitalis erit; latitudo porrò cubitalis.

ibid. de puluin fald.

Abacus.

Mappa Abaci.

Candelabra abaci bina.

Suſtentacula Mitrarum bina.

Vaſa ad abaci ornatum tria, aut plura.

Pelui magna ſeu bacile vnum, aut duo.

Vrceus magnus, quod bocale dicunt, vnus, aut duo.

Abacus, menſa ſcilicet illa, in qua vaſa magna, ex auro, argentove conflata, ad ornatum inſignia, & rei diuinæ neceſſ. ac veſtimenta quædam, Mitræque, atque alia id generis exponuntur è tabulis ſectilibus, populeis, abiegineiſuè politè confecta, longè pateat cubitis quinque, pauloue amplius, pro Eccleſiæ magnitudine, Chorive ratione, latè cubitis duobus, & vncijs duodecim: altèque item extruatur cubitis & vncijs totidem.

ibid. de Abaco, & cæteris.

A tergo autem gradibus duobus pluribuſue conſtet pro uaſorum ratione. Suffulciatur porrò binis, terniſve tripodibus, querneis, aut nuceis, ad ſuſtẽtationis firmitudinem.

Abaci mappa, è lino pretioſiori, byſſove eleganter contexta, ita undiq. pateat, ut à fronte, & à lateribus ad pauimentum vſque pertingat: tùm à tergo, ſi fieri poteſt, abaci gradus aptè contegat. Si minùs altera eiuſdem generis adhibenda eſt, qua gradus ſternatur.

Vaſa item, ad abaci ornatum in gradibus expoſita, ampullari forma ſint, prout in vaſis ſacrorum oleorum confectioni dicatis, demonſtratur infra ſuo loco, altitudine cubitali, aut paulò maiori conſtent.

Quæ verò in medio collocantur, aliquanto altiora eſſe debent.

Ex auro præterea, aut ex argento conflentur, in quibus profana cælatura nulla extet, ſed pia, ac religioſa.

Pelues aquariæ, ſeu bacila, quos fontes appellant, ex eodem etiam metallo, eademque cælatura, tum amplitudine ſeſquicubitali, per diametrum ducta.

Vrcei eiuſdem item cælaturæ, metalli, ac magnitudinis præterea, tum peluibus aquarijs conuenientis decoris.

Mantilia ad vſum abſtergendi manus, quatuor: duodecim numero.

Linteum, quod manibus abſtergendis, in Miſſæ ſacro vſui eſt, ex lino tenui contextum, longitudine bicubitabili, latitudine verò ſeſquicubitabili con-

ibid. de linteo ad vſum abſt. ma.

li constet: tùm prætereà vno, & altero capite ornatum lacinijs, & filamentis eiusdem materiæ, & ab extremitatibus lateralibus acus opere simplici, punctim retortum sit. At illud, quod Missæ Episcopalis vsui erit, cũ è lino pretiosiori, tùm amplitudine maiori, atque ornatu insigniori existere debet.

Lectionarium ad usum Missæ solẽnis in Ecclesia Metropolitana.

Integumentum Lectionarij.

Epistolarium.

Integumentum Epistolarij.

Euangelistarium.

ibid. de libris lection. &c.

Integumentũ Euangelistarij: quintuplex 6. cuius materiæ, & coloris;

Hi libri, nempè Lectionarius, Epistolarius, & Euangelistarius, & characteribus litterarum insigniores, & opere librario benè compacti, conglutinatiuè, & decorè, firmiterque operti sint ad diuturnitatis vsum, tũ ità ornati, ut de Missali demonstratum.

Ad ornatum præterea, illud piè accommodatum esset, si sacræ mysteriorum imagines, in ijs libris certo loco impressæ, minio, & auro expolirentur.

Integumentum porrò eorum librorum tale esse debet, quale integumentum Missalis demonstrauimus.

ibid. de integum. lectorilium.

Integumentum ambonis, vel suggesti.

Integumentum Lectorilis.

Integumentum Lectorilis statarij longè protenditur ferè vsque ad pauimentum: latè patet, vt lectorilis structura; à parte, in qua libri appositi hærent, corio vestitur.

Integumentum lectorilis gestatorij latum, vt est pannus, quo vestitur longum ad pauimentum vsque suggesti ambonis, vt integumentum longitudine esse debet, qua est ipsius suggesti opus; latitudine, quæ vndique illud totum complectatur.

Vas gestatorium aquæ benedictæ.

ibid. de vase gestat. aquę benedictæ.

Vas gestatorium aquæ benedictæ, vsui officiorum Episcopalium accommodatum, ex argento; eoque certis partibus inaurato confectum, pię etiã alicuius cælaturæ speciem præbeat. Ex eodem item metallo, non inaurato tamen, eodemque piè opere cælatum, adhibeatur in Ecclesiis Cathedralibus, collegiatis, & parochialibus item, cæterisque aliqua ratione insignibus: at ex ære, aut auricalcho conflatum, in Ecclesiis, census tenuitate laborantibus, permittitur.

Aspergilla duo.

Pannus lineus, seu Sabarium ad abstergendum caput baptizati vsui in baptismis solemnibus.

Pannus, seu Sabarium, quod ad baptizati caput abstergendum adhibetur,

tur, è tela byssina; quod pretiosius, vsui ministerij Episcopalis est, constare debet; è tela verò linea, quod ab alijs adhibebitur. Erit verò circumquaque aptè, decorèque fimbriatum è tela vel byssina, vel lintea. Longitudine erit cubitorum trium; latitudine verò tanta, quanta est telæ, è qua constat latitudo.

ibid. de panno ad abst. caput bap.

Ampulla Chrystallina balsami, cum cochleari argenteo.

Peluiculæ item ad vsum multiplicis ministerij Episcopalis, quatuor sexue.

Peluicula, vsui variorum Episcopalium ministeriorum ex argento conflata, profunda concauitate constet; tum amplitudine sit vnciarum duodecim, per diametrum ducta.

ibid. de peluicula, &c.

Forfices ad vsum sacræ ordinationis, bini.

Forfex ex ferro, at certis locis inaurato, conflatus, vnciarum duodecim longitudine constet.

ibid. de Forfice, &c.

Vasa tria, *vsui sacris oleis conficiendis; vnum scilicet, in quo sacri Chrismatis, alterum, in quo sacræ extremæ Vnctionis; tertium, in quo Cathecumenorum oleum consecratur.*

Vasa Basilicæ Cathedralis, *in quibus sacra olea conficiuntur, ex argẽto, aut saltem è stanno Britannico, eoque puro puto, & pretiosiori conflentur, forma ampullari sint: quæ ventre amplo, & turgido confecta, à summo, vsq; ad collũ, sensim orbiculari accliuitate sine ullo cælaturæ opere ascendentia, ore hianti, patuloque extent, ab extremo in angustum paulatim vsque ad pedẽ deducta, opere sphærali concludantur: cui pes à summa parte angustè, ab imò latius patens, firmissimè hæreat.*

ibid. de vasi sacr. oleor.

Geminis ansis constent: quæ cælaturæ speciem in ea parte exhibeant, in qua cum vasibus annectuntur.

Opimento integãtur semisphærali, quod in fastigio paruulam Crucem affixã habeat; ità autem annexum, vt à fibula argentea, stanneave, qua annectitur, totum à tergo pendeat: vt nè eo elato Episcopi consecrantis manus in Crucibus, super oleis conficiendis impediatur.

A fronte aptè, ac firmiter in superiori propè ventris parte, paruulus tubus agglutinatus hæreat, vnde oleum defluat, isque eiusmodi sit, qui ab imo patulus, sensim angustè ascendens, pari cum vasis altitudine, & à summo paululum incuruus ore angustiori extet.

Vasa tria, præscripta forma conficiantur: vnum, in quo Sacri Chrismatis: alterum in quo Sacræ extremæ Vnctionis; tertium, in quo Cathecumenorum oleum consecretur. Singula vasa distincta sint inscriptione literis grandiusculis inauratis expressa.

Singula autem vasa olei, magnitudine sint, quæ cum Basilicæ Cathedralis ratione conueniat: sed eiusmodi tamen, quæ in consecrationis ministerio commodè, & gestari, & tractari possint.

Vascu-

Sandalia.
Caligæ, quas olim hiacinthino colore fuisse proditum est.
Gremiale.
Dalmaticæ Diaconales.
Tunicellæ Subdiaconales.
Stolæ Diaconales.
Manipulus Diaconalis.
Manipulus Subdiaconalis.
Auriphrygium, seu fascia amictus Diaconalis.
Auriphrygium item amictus Subdiaconalis.
Sacculus Corporalium.
Puluinar Missalis.
Integumentum Missalis.
Integumentum librorum, Euangelistarii, Epistolarii, Lectionarii.
Integumentum Lectorilium statariorum.
Integumentum Lectorilium gestatoriorum.
Integumentum ambonis. suggestiuè.
Integumentum faldistorii.
12 Dalmatica } Episcopalis.
Tunicella }
Chirothecæ Episcopales.
Velum Calicis.
Integumentum Sedis Episcopalis.
Velum frontispicii Altaris.
Vela, seu continentiæ Subdiaconales.
13 Cruces frontispicii pallii.
Cruces planetæ.
Cruces Stolæ Sacerdotalis, & Diaconalis.
Cruces manipuli Sacerdotalis, Diaconalis, & Subdiaconalis.
Cruces fasciæ amictus.
Auriphrygium pluuialis.
Grammula, & fasciæ Dalmaticæ Diaconalis.
Grammula, & fascia Tunicellæ Subdiaconalis.
Ornamentum puluinaris Missalis.
Ornamentum Sacculi Corporalium.
Ornamentum integumenti Codicum.

Laciniæ singulorum integumentorum, & puluinarium conuenire etiam debent cum coloribus ornatus, ità scilicet, ut aurum cum auro, aut argentum cum argento, & sericum cum colore ornatus, pannive conueniat.

De

De Missis sine cantu ab Episcopo celebrandis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, quibus diebus Missam priuatim celebret.*
2 *Et vbi.*
3 *Eo celebrante eius familiæ adsistentia.*
Episcopo Missam celebrante in eadem Ecclesia à nemine alio Sacerdote celebrentur. De Missa, & Vesp. Pontif. nu. 9.
4 *Quo in Altari Episcopus celebrauit, à Sacerdote alio eo die non celebrandum.*
5 *Quando verò is non celebrat, intersint, quidque etiam ea in re caueat.*
6 *Quæ supellex in eisdem Missis adhibenda.*

1. de frequẽ. diuini sacrificii oblatione. Heb. 2.

1 CVM Pontifices, vt inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, pro hominibus constituantur in iis, quę sunt ad Deum, vt offerant dona, & Sacrificia pro peccatis: Episcopus Dominicis, & reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret.

4. de Episcopis.

Missę sacrificium frequentius celebrare studeant, Dominicis verò, festisque diebus, nè id pręstare omittant, ex Concilii prouincialis primi decreto.

2 Hoc verò ipsum facere curent crebrius in Ecclesia, quàm in priuatis oratoriis.

Tùm prętereà Missę sacrificium facere studeant, quibus diebus Ecclesias, Altaria, aut Campanas consecrabunt, aut cęmeteria, eaque reconciliabunt, & alia eiusdem generis Episcopalia munera obibunt, illis prętereà diebus, quibus Ecclesiastica beneficia conferent, & generalia clericorum, qui initiandi sunt, & confessariorum examina habebunt, cæterasque denique grauiores consultationes, & deliberationes inibunt.

3 Episcopo Missam celebranti, vel audienti, frequens familia adsit.

3 de iis, quæ pert. ad Missæ sacrif.

4 Quod ad Episcopalis ordinis obseruantiam in Ecclesia institutum est: id deinceps seruetur; vt quo in Altari Episcopus Missę sacrificiũ fecit, nè illo die in eodem alius quiuis sacerdos faciat, nisi illius concessu.

4. ibidem.

5 Cũ aũt ob causam sacrificium non faciunt, religiosè intersint.

Nec

Nec verò, cum adfuturi sunt, Sacerdotem Capellanum, sacrifaciẽdi causa indutum, ad Altare in mora esse velint, aut expectare patiãtur; dùm ipsi aliis rebus incumbunt. Prius autem sacrum facere, aut impediti, ei interesse studeant, quàm alias occupationes, actionesve externas suscipiant, gerantve.

6 Eadem supellex adhibenda, quę suprà titulo de supellectile Missarum, &c. Episcopalium pręscripta est; ijs exceptis, quę Missis Pontificalibus celebrandis, & aliis ministeriis Episcopalibus agendis, cæremoniali Romano designata reperitur.

Quæ hic adsint, uideantur in titulo de vita, & hon. Episcopor.

De Missis Conuentualibus, tam in Cathedrali, quàm in Collegiatis, & aliis Ecclesijs celebrandis.

SVMMARIVM.

1 *Missa, Dominicis, & festis duplicibus à quo in Cathedrali, & collegiatis canenda.*
2 *Diebus alijs à quibus id præstetur.*
3 *Eam non celebrans, ut mulctetur.*
4 *Impeditus, quid faciat.*
5 *Diaconus, & Subdiaconus sacris vestibus induti festis diebus, & quando ferialibus Canonico Sacerdoti celebranti ministrent. Vbi ẽt ferialibus diebus sic induti omnino inseruiant. 6.*
6 *Quando Canonicorum loco alij duo sufficì possint.*
7 *Episcopi officium in deputandis qui inseruiant in munere Subdiaconali, & Diaconali. 10.*
8 *Canonici Diaconi, & Subdiaconi, quibus diebus sacram Eucharistiã sumant.*
9 *Iidem quid amittant deficientes in ministrando pio officij sui munere.*
10 *Munere verò nemini assignato, à quo assignandum. 7.*
11 *In elevatione corporis Domini cum Missa Conuentualis, vel parochialis celebratur, pulsanda campana. 12.*
12 *Dumque ea celebratur, ab alio Sacerdote Missæ sacrum non faciendũ. De Missa, & Vesp. Pontificalibus, num. 9.*
13 *In Missæ Conuentuali, quid canendum.*
14 *Symbolum totum à choro cantandum.*
15 *Quando plures Missæ cantandæ.*
16 *Pœna Capitulo illas omittenti.*
17 *Missa in aurora Natalis Domini, canenda.*

Absens

18 *Absens ab ea Missa quid perdat.*
Missa Conuentualis quando, vbi, & à quib. pro defuncto Episcopo cantan. De funere Episcopi 4.
19 *Pro Canonicis defunct. à Capitulo celebranda.*
Pro parocho defuncto quando, & à quibus. De Parochijs. 54.
Pro Papa, quando, vbi, & à quibus. De ratione diu. off. 49.
Quæ supellex in Missis Conuentualibus celebrandis est adhiben. sequenti titulo exponitur.

1. De Missa solemni, §. diebus vero.

1 DIEBVS Dominicis, & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius Missam maiorem cantet: nisi ijs diebus ii, qui in Ecclesia dignitates obtinent, id munus obibunt, vel Ecclesiæ instituto, vel Episcopi iussu.

2 Aliis diebus, nisi de more, vel instituto Ecclesię id munus sit Canonicorum, quod seruari iubemus, idem Mansionarij, aut alij Sacerdotes ad id designati.

3 Qui Sacerdos Missam solemnem in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitimè impeditus, eius rei facultatem à Præsidente Chori, vel Sacrista impetrarit; in singulas vices soluat decem solidos, in vsum Ecclesiæ, vel Sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, vel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

2. tit. 2. decr. 4.

Ecclesiastica dignitate, aut Canonicatu fręditus, si in Ecclesia, vbi eam, eumve obtinet, Missas Conuentuales, pro ratione ipsius, aut dignitatis, aut Canonicatus ad Episcopi ex Tridentini Concilij auctoritate, pręscriptum, celebrare contempserit, vel neglexerit; non solum tridui distributionibus; ut superiori Synodo prouinciali sancitum est, mulctetur; verùm etiam ab ordinis sui munere suspendatur, ipsius Episcopi arbitratu.

3. De iis, quę ad diu. of. pt.

Quæ hoc de genere nos primo, & altero prouinciali Concilio statuimus, id pręterea decernimus ut quicumque Canonicus hebdomada sua, aliove tempore, quo, vel suo nomine, vel hebdomadarii vice, vbi legitimè per alium potest obiri munus, aliquod officium præstare debeat, in tempore non conuenerit, aut officii sui munus, neque ipse, neque eius nomine, si legitimo impedimento distinetur, alius eius Ecclesię Canonicus pręstiterit; vel Pręfectum de impedimento certiorem in tempore non fecerit, aliqua distributionum portione mulctetur, Episcopi arbitratu.

Quo Decreto astringi etiam eos omnes volumus, qui etiam si Canonici non sint, aliquod in Ecclesia munus obire debent.

Qui

4 Qui impeditur, quo minùs Missam celebrare possit, Sacristam moneat in tempore; vt accepta eius excusatione, curare possit, vt ab alio, Missa celebretur.

1. Ibidem.

5 Diaconus etiam, & Subdiaconus eisdem ministrent, sacris vestibus induti.

1. de Missa solemni.

Alijs verò inferioribus, ut ministrent Diaconus, & Subdiaconus sacris vestibus induti, in maioribus saltem Ecclesijs, ubi id fieri poterit, Episcopi curabunt.

Dominicis, & festis, & alijs item diebus, quibus officium duplex peragitur, Canonici duo, vnus, qui Diaconale, alter, qui Subdiaconale ministerium præstet, Canonico Sacerdoti Missam Conuentualem celebranti, ministrent. Sicubi verò alijs etiam diebus per Canonicos id præstari solet, id deinceps etiam seruetur perpetuò.

4. Quæ pert. ad sanctiss. Missę sacrificium & diu. off.

6 Vbi verò præ paucitate Canonicorum, illis Canonicis duobus in Missę Conuentualis sacrificio ministrantibus, numerus eorundem, qui in Choro adsint, congruus Episcopi iudicio non erit: liceat eidem Episcopo alios duos non Canonicos statuere: qui illis duplicis officij dieb. qui tamen ex pręcepto, consuetudineve non coluntur, loco Canonicorum, Diaconale, & Subdiaconale ministerium obeant.

Omninò autem diebus etiam ferialibus Diaconus, & Subdiaconus, Dalmaticis induti, Missę inseruiant in Cathedralibus, & Collegiatis ecclesijs quibusque, nisi vbi Episcopus censuerit, ministrorum numerum adeò exiguum esse, vt id fieri non possit.

7 Cuius item Episcopi sit decernere, qui munus huiusmodi præstare debeant; si modo illud iam attributum perpetuò ex institutione, vel consuetudine non sit.

8 Curet Episcopus, vt quemadmodum admonuit Sacra Tridentina Synodus, & Diaconi, & Subdiaconi, saltem Dominicis, & festis solemnibus diebus, cum altari ministrauerint, Sacram Eucharistiam sumant.

1. Ibid. sess. 13. c. 13.

9 Diaconi, vel Subdiaconi, qui ex iure, statuto, vel consuetudine certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius horæ distributionem nè capiant: quorum vices subeant ij, quos Chori præfectus iusserit, quibus detur aliqua pars distributionis, quæ absentibus est adempta.

10 Vbi nemini nominatim id munus in ea Ecclesia impositum est, quibus Diaconis, vel Subdiaconis, Chori pręfectus id negocii dederit, illud suscipiant; dùm singulis præbendis propria munera ab Episcopo assignabuntur: vel alij Diaconi, & Subdiaconi constituentur, qui eo fungantur officio.

11 12 Cum Corpus Iesu Christi Domini sustollendum, in Missa conuentuali, & in ea item Missa, quę in vnaquaque parochiali Eccl. à paro-

2. tit. dec. 6.

cho celebratur, tùm signum sono Campanæ detur; cuius soni significatione fideles, qui in Ecclesia Missæ sacrificio tunc non intersunt, admoniti, ad tanti, tamque magni mysterij, ac beneficij recordationem animũ excitantes, mente supplici, religiosas preces piè adhibeant.

3. de iis, quæ pert. ad Missæ sacrif.

13 In Missę Cõuentualis sacro, Introitus, Gradualia, Offertoria, & alia id generis canantur, quæ Ecclesiæ instituto, ad eam sacrificij Missæ actionem, quę fit, propriè accommodata sunt.

Si quando autem, quo tempore Sacerdos secreto agit, aliquid canendum videtur, nè quicquam canatur, quod etiam illi actioni aptè conueniens, Episcopo non ante probatum sit.

Itidemque quod ad probationem attinet, in aliis diuinis officijs seruetur.

14 Symbolũ verò fidei totũ à Choro, non alternatim organo canatur.

3. Ibidem.

15 Missæ conuentualis sacrum pro diei festi, ferięve ratione nè in Cathedralibus, Collegiatisque Ecclesijs omittantur, propterea quòd eodem die à capitulo etiam pro mortuis, vel ex Decretis nostris Prouincialibus, vel ex legatis defunctorum, vel alia de causa fieri debeat: sed tunc, vt Honorii III. Constitutione cautum est, & semel pro ferię, festiue diei ratione, Missæ Conuentualis sacrum fiat, & iterum eodem die pro mortuis.

4. vt supra.

Quibus diebus, ex Missalis Romani rubricarum præscripto, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, Missas Conuentuales celebrari oportet, eæ ambę canantur; tùm cantu item celebretur, si quæ prætereà alia Missa eodem, vel alio die ex consuetudine, legatove pio, vel alio iure ibi cani debet.

16 Quod si Capitulum præstare omiserit, neglexeritve, non solum illius diei, in quo huic muneri defuerit, verùm alterius etiam diei distributionibus mulctetur: & alio die suppleantur omissa.

Ibidem.

17 Quod pii, religiosique instituti in Ecclesia fuit, quemadmodum ex sanctorum patrum monimẽtis ex antiquo Cæremoniali Codice accepimus, ut nocte Natalis Domini Missa, quæ in aurora celebratur, sicut illa in media nocte, & altera in die ipso Natali caneretur; eadem in omni Prouinciæ nostræ Cathedrali, & Collegiata Ecclesia, sub auroram etiam canatur, præsenti omni clero, qui diuinis officijs interesse solet, aut debet.

18 Quicumque defuerit, illa distributionis medietate mulctetur, legitimo impedimento cessante, quam proportionabiliter amitteret, si à Missę sacrificio solemni, quod media nocte fit, abesset. Idem quoque pręstetur in parochiali quacumque Ecclesia, ubi alię duæ eiusdem diei Missæ canuntur.

2. ti. 2 dec. 14.

19 Canonici mortui funus, eiusve, qui eiusdem Ecclesiæ, in eave dignitatem

tatem obtinebat, Capituli sumptibus à reliquis Canonicis fiat; tùm pro eius animę salute Missa Conuentualis celebretur; & vnusquisque item Canonicus, ministerve eiusdem Ecclesię, qui sacerdos sit, Missam itidē pro eo celebret.

Quæ hic fortè desiderabuntur, videantur in titulo de ministris Eccles. De diuin. off. & de Missa, & Vesp. Pontifical.

De supellectile, quæ Canonicis, cæterisque non solum Cathedralis, sed etiam Collegiatæ Ecclesiæ ministris in Missis Conuentualibus, diuinisque officijs, & aliis ministerijs vsui est.

SVMMARIVM.

1 *Supellex in Missis Conuentualibus adhibenda, vt partitur.*
2 *Apparatus Altaris maioris, qui, & qualis.*
3 *Supellex ad vsum sacrificij Missæ Conuentualis, & diuinorum officiorum, quæ, & qualis, forma videnda in titulo de supellectile Missarum Episcop. &c. num. 2.*
4 *Supellex propria Missæ tantum, quæ, & qualis. Eius forma videnda ibidem.*
5 *Supellex Missæ Conuentualis, & diuinorum officiorum vsui communis, quæ, & qualis: formæ hic non appositæ, videantur in prædicto titulo.*
6 *Libri, seu uolumina ad usū diuinorū officiorum in Ecclesia Metropolit. & Collegiatis, pro Ritus Ambrosiani ratione, quæ, & qualia.*
Libri, seu volumina ad vsum diuinorum officiorum in alijs Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis Ritus Romani, quæ, & qualia.
Libri Sacri ad vilem, & sordidum vsum non auertendi.
7 *Supellex, quæ multis ministerijs sacris communis est, quæ, & qualis.*
8 *Multiplicis apparatus supellectilis ratio.*
9 *Quæ supellex duplicanda.*
10 *Quæ triplicanda.*
11 *Quæ quintuplicanda.*
12 *Supellex linea multiplicanda, etiam ob commutationis vsum.*
13 *Indumenta linea Altaris in Missis Conuentualibus quotuplicia.*
14 *Indumenta linea Sacerdotalia in Missis Cōuentualibus, quot item.*
15 *Indumenta linea vsui ministrorum in Missa Conuentuali inseruientium, quot.*

Inst sup. ecc. lib. 2. et primo supell. quæ Canonicis, &c.

1 EXposita supellectile, quę Episcopali vsui propriè addicta est; sequitur, ut dicatur de supellectile, quę Canonicis, ceterisque Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatæ Ecclesiæ ministris in peragendis diuinis officiis necessaria est.

Hæc porrò ordine distincta, partim ad altaris maioris apparatum, partim ad Missę Conuentualis, & diuinorum officiorum vsum, partim ad cultum, & administrationem Sacrę Eucharistiæ, aliorumque Sacramentorum, partim ad alia Ecclesiastica ministeria, & alia item speciatim ad funeralia officia, alia denique ad Sacristiam pertinet.

Hic sanè distinctionis modus, in reliquarum etiam Ecclesiarum, prout earum uniuscuiusque ratio tulerit, supellectile commostranda, pręfiniendaque seruabitur. Primò autem loco supellectilis apparatus simplex exponetur.

2 Apparatus altaris maioris est, qui sequitur, scilicet.

Crux.

Inst. for. sup. lib. 2. de Cruce.

Crucis porrò, quæ, vel super altari maiori, vel super tabernaculo sãctissimæ Eucharistiæ collocabitur, forma penè quadrangula erit: cuius tamẽ pars inferior paululum oblonga, in tubulum desinet: vt, cùm ad vsum processionum, aliarumque Ecclesiasticarum actionum opus erit, à sui possit fulcimento commodè eximi. Ea autem magnitudine Crux erit, quæ cum altarij amplitudine, aptè, decorèq; cõueniat. Ex aureis, aut, si minus per facultates possit, argẽteis laminis Crux altarij maioris erit in Basilica Cathedrali, Ecclesiisque Collegiatis: hacque vsui solemniorum dierum, atq; officiorũ: altera autẽ ex auricalcho inaurato condecenter cælata, elaboratave, alijs diebus adhibenda. Ex hac item materia, vel ex argento, illa etiam erit, quæ in alijs Ecclesiis, præsertim parochialibus, super altari maiori collocabitur.

Ful-

Fulcimentum, quo aptè Crux in Altario sustineatur, ex auro, aut argento, aut saltem ex auricalcho, aut denique ex ligno inaurato, in Ecclesiis scilicet, quarum census tenuis est, eleganter, decoraque forma confectũ, ad cõgruentẽ altitudinem surgens, arctè, atque aptè tubulo infigatur.

Crucis item, quæ in Altario minori ponetur, cum fulcimentum, tùm forma eadem, aliquantoque minori esse poterit, sed exemptilis esse non debet. Materia si minùs aliquando ex auricalcho, pretiosiori ve metallo, & ex ligno esse poterit picto, decenterque inaurato.

Crux porrò capituli, vel illa, quæ in processionibus, in mortuorum exequijs, alijsque sacris, & Ecclesiasticis actionibus de more præfertur, hastile habeat benè firmum, idemque decenter pictum, cui aptè inseratur.

Vbi verò, ut in Ecclesia Ambrosiana moris est, à Capitulo, alioque Ecclesiastico Collegio, vel à parochis, alijsve animarum curatoribus, Crucem forma quadrata, quæ duobus cubitis, paulove amplius altè latèque pateat, in illis Ecclesiasticis actionibus, sine hastili, sed breui manubrio eiusdem metalli proferri, is quidem mos, sanè quàm vetus, vsuque probatus, planè retinendus est.

Cand[illegible]labra sex, cum operculis extinctoriis binis.

Candelabra Altaris maioris, quæ etiam aurea olim fuisse animaduertimus, si ex auro per facultates, fieri non possunt, saltem ex argento cõficiantur ad vsum solemniorũ officiorum, ità ut & metallì genere, & opere cum Cruce congruant. Alia verò, quæ vsui quotidiano sunt, ex auricalcho constare poterũt: è quo metallo in omni Ecclesia adhiberi conueniens est. Ex ligno autem opere tornatili confecta, in reliquis Altarijs minoribus aliquando permittuntur, si ex auricalcho, pretiosiorive materia per facultates fieri non possunt.

Instr. for. sup. lib. 2. de Candelabris.

Candelabri basis, quẽ pedã dicũt, rotunda, vel triangularis potius existat; atque ut maximè fieri põt, cũ illa congruẽs, quæ Cruci subiacet. Sic uerò undiq. pateat, firmaq. sit, ut præ cerei crassioris, qui imponetur, pondere, aut longitudine Candelabrum non vllo modo corruat.

Eiusdem scapus, opere cælato, rectè, piè, decenterq. elaboratus, sensim angustius ascendat in altitudinem, quam Altarij, Ecclesiæq. ratio requirit. Rursusq. in sũmitatẽ circularẽ, decorè patulæ, desinat. In qua summitate candelabri acumen teres extet, cui vasculum itidem ex argento, vel auricalcho infigi possit: in quo vasculo cerei inserantur.

Et quoniam vsu venit, ut quæ candelabra ex auro, argentove sunt, facilè vacillent, atque inclinentur; ac ferè etiam particulæ, ex quibus, simul conglutinatis, illa fabricata sunt, dissoluantur; vtile erit, uirgam ferream per totum candelabri scapum transire: quæ uirga, in superiorem partem exiens, locum vasculo præscripto, candelæve infigendæ præbeat.

In parte autem inferiori ità claudatur lamina ferrea, in orbem transuersatili, vt particulas omnes, quæ candelabrum scapum constituunt, aptè constringat, vinctasque simul, ac rectas planè teneat.

Candelabrum cerei paschalis ex laminis argenteis, aut ex auricalcho, aut saltem, ob Ecclesiæ inopiam, è solido ligno, opere tornatili, totumque inauratum, ac piè ornatum, altitudine constet cubitorum fere quinque.

Basi præterea firmissima suffulciatur, ut ubi moris est, quemadmodum olim fuit, statis illis diebus in media Ecclesia ante altare maius collocetur. Si verò pensile adhibetur, nulla basi opus est.

Cantharus, quod candelabri genus est, in Ecclesia Ambrosiana ex auro uel ex argẽto, vel ære fusili, auricalchove esse potest prout Ecclesię, in qua adhibetur, ratio postulat.

Breuior, quàm cætera candelabra: ac leuior item: scapo præterea subtiliori constet, quo facilius manu apprehendatur. Base triangulari, & reliquo ornatu sit, qui decentem speciem exhibeat.

Candelabra ad vsum processionum, & metallo, & forma existant, vt illa, quæ vsui sunt Altaris maioris, sed longitudine aliquanto breuiori, & crassitudine minori item, esse poterunt.

Emunctoria duo.

Inst. for. sup. Ibid. de emũctorio & opculo.

Emunctorium ex eodem metallo, è quo sunt candelabra: longitudine vnciarum duodecim.

Operculum ad vsum restringendi cereos è tenui lamina, quam tola vocant, constet: forma præterea decenti.

Tabella secretorum.

Ibid. de Tabella secretorum.

Tabella secretorum non quernea, non nucea, neque deniquè è ligno, subobscuro sit; sed ex abiete, aliave id generis arbore albicanti, nè pagina agglutinata obscurescat.

Latè aliquanto amplius pateat, quàm longè: à parte anteriori coronicibus vndique decorè ornetur.

A mensa Altaris aliquanto altius sustineri debet aliquo fulcimento, decorè confecto, ut secretorum pagina, propius ad oculorum conspectum accedat. Atque hæc quidem vsus quotidiani.

Illa verò solemniorum dierum, speciosior esse debet; ità vt, & coronices auratas, aut præclarè pictas, & paginam secretorum maiusculis litteris impressam, & eius imagines, litterasque illas grandiores, minio, auroq. splendescentes habeat.

Mappę minores duę.

Mappa maior una.

Inst. ibidẽ de Mappis, &c.

Mappæ, quæ vela, velaminave, aut Syndones aliàs dicebantur, supernam Altaris partem contegentes, è lino, aut, vbi copia non est, è cannabi sint.

At

At illæ pretiosiores, vsui solemnium dierum, Episcopaliumque officiorum, è tela linea item, vel cannabina, sed longè tenuiori contextæ; reliquæ vsus quotidiani, è telę eiusdem generis, non crassa nimis, nec verò rudi, sed eiusmodi, quæ opere textili, benè, firmiter, ornatèque confectæ sint.

Verùm nullę porrò Mappæ Altaris, ab ulla parte, bombacio, cærulei, al teriusve coloris elaboratæ sint.

Grandiores porrò Mappæ ea sint longitudine, ut ab vtroque Altaris latere profundius circiter, tribus digitis, quàm planum bradellæ demissæ sint.

Latitudine uerò totam altaris mensam contegant, ac gradum item, qui super altari est.

Si modo in altari præsertim maiori, ob tabernaculi impedimentum separatim operiri, obtegive commodius non sit.

Et prætereà Mappæ, quæ minores adhibentur, integræ, atque vt olim, eiusmodi existant, quibus tota, integraque illa superior altaris pars, seu mensæ consternatur; eæque inter se distinctæ sint, ac sanè separatæ omninò.

Pallium.

Pallium, seu palla, vestimentum scilicet, quod ante altare tenditur suspensum, paulò longiùs, quàm altare patere debet; eoque altius, vt ab ima parte paululum sub coronice scabelii eiusdem Altaris occultetur.

Ibid. de Pallio.

A superiori parte, palmum à summo distante, lacinijs, quas frangias dicunt, auro, sericoue elaboratis pro colorum ratione, ex Ecclesiæ ritu præscripta ornetur.

Intrinsecùs tela bombicina, aut alia tenui materia uestiatur, quæ à superiori parte palmo uno excedat, ut sub mappis reflecti possit.

Instruatur etiam à summo intrinsecùs paruulis, minutisque annulis æreis, ferreisve, quibus suspendatur, affixum telari Altaris.

Cui pallio, ab exteriori parte, Crux, aut imago sancti, sanctarumve, quorum nomine Altare dicatum est, aut alia sacra effigies, aptè, rectèque, in medio assuatur.

Id quod antiqui instituti esse, ex eo etiam accepimus, quod Zacharias Pontifex pallam auro intextam, Natiuitatis Domini Nostri, Iesu Christi imagine ornatam, Beati Petri Apostoli altario obtulit.

Pallium pretiosius, utpotè vsui solemniorum officiorum, ac dierum, sit è serico, auro, argentove intexto, nempè opere Attalico, quod brocatum dicunt, vel acu decorè picte.

Illud verò quotidianum ex alio serici genere, aut subserico. Idq. etiam in Ecclesiis permittitur, quarum tenuis census ferre non potest illum pretiosioris pallij sumptum.

Pallia autem, quę humiliora, aut depressiora iam extant, quam Altaris altitudo requirit, altiora fiant, in summam parte additamento eiusdem pãni, materiæve facto, aptèque connexo: quod laciniæ, quam frangiam vocãt, aut alterius rei ornatu decenti obtegatur.

Quæ verò pallia breuiora sunt, quoniam Altaria longius ducta sunt, ea aptè reconcinnari poterunt, aut produci alijs pro longitudinis Altarium ratione additis, decenterque annexis, eiusdem, alteriusve panni, sericive, aut materiæ fascijs.

Velamentum ad ornatum frontispicij Altaris.

Velamentum, quod ad ornatum frontispicij Altaris in Mißæ sacro adhibetur, superiorique parti pallij in ipso Altari, tamquàm frontale quoddam obtenditur, eiusmodi sit, vt demissum vsque ad serica filamenta, quæ pallio assui solent, vel paulò infrà perueniat.

Longè præterea pateat, vt adæquet altare, aut paulò amplius. Eius extremitas quæ in hominum conspectu est, fimbria decorè exornetur.

E pretiosa tela linea, eaque tenui admodum confectum, per latitudinem lineis, acu, aliave ratione elaboratis, aptèque certo interuallo dispositis, distinctè ornatum appareat.

Pretiosius porrò, quod solemnioribus diebus, offi: ijsque vsui erit, insignius esse debet, auro scilicet, argentoque contextum.

Tela Stragula Altaris.

Ibid. de Tela Stragula Altaris.

Tela Stragula Altaris, longitudine, ac latitudine sit, quæ totam illius mensam vndique contegat, & paulò amplius item: lacinijs breuioribus, ab omni parte decore cincta.

Colore viridi sit. Quotidiana è lino, cannabive: illa verò vsui solemnitatum è serico, aut è subserico.

Tapetum bradellæ Altaris.

Ibid. de Stragulis bradellæ, & graduũ Altaris.

Stragula bradellæ, & graduum Altaris, plani item, cum opus est, tapetia sint, aut panni lanei, ijque pretiosiores, pro solemnitatum ratione, proque Ecclesiarum dignitate.

Latè, longè, & amplè ità pateant, ut et bradella, & Altaris gradus eorum operimento consternatur omninò, atque adeò amplius, saltem cubito vno.

Tabellæ orationis de sancto, cuius nomine Altare, capella maior nuncupatur; duę; vna à dextro, altera à sinistro latere clathrorum altaris, capellæve, extrinsecùs affigendæ.

Tabellæ item duæ orationum de sancto, sanctisve, quorum insignes reliquiæ in eo Altari reconditæ sunt.

3 Supellex ad vsum sacrificii Missæ Conuentualis, & diuinorum officiorum.

Amictus Sacerdotalis cum suo auriphrygio, seu fascia.

Alba

Alba Sacerdotalis, cum suis auriphrygiis, seu grammatis.
Cingulum Sacerdotale.
Manipulus Sacerdotalis.
Stola Sacerdotalis.
Planeta.
Pluuiale.
Amictus Diaconalis, cum auriphrygio, seu fascia.
Amictus Subdiaconalis, cum fascia, seu auriphrygio.
Alba Diaconalis, cum suis grammatis, seu auriphrygiis.
Alba Subdiaconalis, cum suis grammatis, seu auriphrygiis.
Cingulum Diaconale.
Cingulum Subdiaconale.
Dalmatica Diaconalis.
Tunicella Subdiaconalis.
Manipulus Diaconalis;
Stola Diaconalis.
Manipulus Subdiaconalis.
Velũ Subdiaconale ad vsum ferendi Calicis patenęve sustinẽdæ.

4 Supellex propria Missæ tantum.
Calix. Patena. Velum Calicis. Corporale cum palla.
Sacculus Corporalis.
Purificatorium.
Hamularum, seu vrceolorum paria duo.
Peluicula vrceolorum.
Missalia tria.
Integumentum Missalis.
Signaculum Missalis.
Puluinar Missalis.
Lectionarium ad vsum Missæ solemnius in Eccl. Metr. tantum.
Integumentum Lectionarij.
Epistolarium.
Integumentum Epistolarij.
Euangelistarium.
Integumentum Euangelistarii.
Integumentum ambonis, vel suggesti.
Cereostrata octo, cum suis operculis extinctoriis.
Tabella gestatoria pacis offerendę.
Sudariolũ ad nares expurgandas, cum opus est in Missæ sacro.
Funiculus, cum globulo, vnde sudariolum pendeat.
Crepidarum mundarum paria terna.

5 Supellex Missæ conuentualis, & officiorum vsui communis.

Thu-

Thuribula duo.
Acerrę binę. } ad thurificationis vsum.
Cochlearia bina.

Pluuialia tot, quod sanè quidem sunt Ecclesiæ Canonici, & dignitate præditi, & Mansionarij, aliįque id generis ministri, Episcopo celebrante, in Cathedrali: in Collegiata verò tot, quot vsui sint in vesperis solemniorum celebritatum, pro Ecclesiarum more, ac ritu.

Planetæ etiã totidem, quot Canonici, & alij sunt, qui Sacerdotalis præbendas habent, certis statis diebus adhibendæ, ex libro cæremoniarum in Cathedrali tantùm.

Dalmaticæ Diaconales, quot Canonici aliįve, qui Diaconales præbendas obtinent in Cathedrali tantùm.

Tunicellæ Subdiaconales, itidem, ut proximè suprà.

Canthari etiam in Ecclesia Metropolitana, bini, in Collegiatis etiam Ecclesiis ritus Ambrosiani, bini.

Eius forma supra num. 2.

Candelabrum Cerei Paschalis, forma ibidem.

Instr. fot. supell. lib. 2. de strag. sedilis Sacerd.

Stragulum sedilis, in quo Sacerdos Missæ sacrum faciens, & ministri aliquando assident.

Stragulum sedilis, in quo Sacerdos Missæ Sacrum solemniter faciens, cõsidet, è panno laneo, aut serico raso in Basilicis insignioribus.

Ità verò latè, longèque pateat, vt à tergo etiam sedile contegens, capite celebrantis paulò altius extet, & infrà ad pauimentum vsque propè pertineat.

Ibid. de Aulæis.

Aulæa, panniue plures, ad vsum ornandæ capellæ maioris, & Chori, aut Basilicæ, Ecclesiæve, solemnioribus festis diebus: idque potissimum in Cathedrali; in Collegiata verò, si per Ecclesiæ facultates, potest.

Aulæa, in ornando Ecclesia siue ex corio, siue ex lana constent, nẽ profanis imaginibus humanis, aut belluarum picturis; sed religiosis, pijsque figuris, mysterij sacri historiam significantibus, contexta sint, & ijs potissimum, quæ Christi Domini, vel Sancti; cuius nomine Ecclesia, Capellave nuncupatur, res gestas exprimunt.

Lectorilia stataria Chori duo.

Lectorilia minora gestatoria, in Cathedrali tria, in Collegiata duo.

Ibid. de Lectorilibus.

Lectorilium genera duo; alterum fit, posita Columella lignea, aut aliquo alio apto fulcimento, cum basi congruente, & decora, aut etiam armario ex structo pro recondendis libris ad vsum Chori, suprà quod fulcimentum tabula lata, & longa, quantum satis sit ad capiendum apertos libros, decliui positura, collocatur.

Aut verò fit tamquàm duplicis faciei, vt ab utraque tabulæ, quæ super-
nè

nè in culmen coeant, duobus libris imponendis locum præbeant, è nuceo ligno erit, artificiosè exculto, & alio etiam præsertim picto, aut inaurato.

Alterum gestatorium magis est, & duplex, cuius partes sunt, ex longis, & angustis asserculis confectę per clauum in utraque media parte fixum, quo coniunguntur, in vnum coeant, cum tollitur, & gestatur, et cum ponitur ad lectionem suprà, & infrà deducuntur, suprà verò corio vtrinq; affixo tenentur, ad libros capiendos, aptè composita.

Huius quoque ligna ornatum, & artificium desiderant.

Hac eadem forma alia, & lectorilia fiunt; nisi quod plicatilia, ut ità dicam, non sunt, & loco Corij, lignis tenentur in superiori parte.

Lectorilium integumentis circumsuantur, sericæ lineæ cum filamentis suis, ab vtroque quidem capite per vncias tres prolixis, ab alijs autem partibus breuioribus, & modicis, telaque subter tecta sint, ità longa verò, & vtrinque ad terram vsque demittantur, lata paulò magis, quàm ipsa lectorilia.

Integumenta lectorilium statariorum.

Integumentum lectorilium gestatariorum.

6 Breuiaria, forma grandiori, tria saltem, in Metropolitana: in Collegiata duo.

Calendaria anniuersaria, seu perpetua, tria item in Metropolitana: in collegiata duo.

Psalteria pręterea cum hymnis, tria saltem in Metropolitana: in collegiata duo.

Libri de hymnis, musica modulatione notatis, tres saltem; duo in collegiata.

Antiphonaria de Dominicis, tria in collegiata duo.

Antiphonaria de Sanctis tria: in collegiata duo.

Antiphonaria ferialia tria: in collegiata duo.

Lectionaria matutinalia, tria: in collegiata duo.

Homiliaria, tria: in collegiata duo.

Lectionaria, ex libro Genesis, ad officia Quadragesimę, post horam Tertiam, & Nonam, duo, in Metropolitana tantum.

Lectionaria item de Exodo, ad officium Dominicarum Quadragesimę, post primam Missæ orationem, ex Prouerbijs Salomonis, duo item in Metropolitana tantum.

Lectionaria item ex sermonibus Sancti Ambrosij, ad officia Dominicalis Quadragesimę, duo in Metropolitana tantum.

Lectionaria item de vitis sanctorum, in statis quibusdam vigilijs, duo tam in Metropolitana, quàm collegiata.

Pon-

Pontificalia, tria: in collegiata duo.

Cæremonialia, tria: vnum, quod dicitur, Romanum, alterum Ambrosianum tertium Paridis de Grassis in collegiata duo, vnum Ambrosianum, alterum Romanum.

Sacramentalia quattuor: in collegiata duo.

Processionalia, seu libri Litaniarum processionumve, quinque pluresve: item in collegiata duo.

Libri ad vsum funerum, & officii mortuorum, quinque pluresve item: in collegiata duo.

Libri cantus Ambrosiani, varietate tonorum distincti, ad vsum lectionum, psalmorum, & id generis aliorum, numero tres in collegiata duo.

Libri, in quibus hymnus, Gloria in Excelsis, Symbolum, & Sanctus, musicis notis descripta sunt, numero tres: in collegiata duo.

Libri de cæremonijs Missæ, tres item: in collegiata duo.

Libri de computo Ecclesiastico, duo, tam in Metropolitana, quã collegiata.

Breuiaria forma ampla; in Cathedrali tria, in collegiata, duo.

Calendaria perpetua; in Cathedrali tria: in collegiata, duo.

Diurna, aut psalteria, cum hymnis, in Cathedrali tria: in collegiata duo.

Hymnaria, musico cantu exscripta, in Cathedrali tria: in Collegiata duo.

Lectionaria matutinalia, in Cathedrali tria: in collegiata duo.

Homiliaria matutinalia, in Cathedrali tria, in collegiata duo.

Antiphonaria de sanctis, duo item.

Gradualia de Dominicis, duo.

Gradualia de sanctis, duo.

Manualia, duo.

Martyrologia, duo.

Libri de officio mortuorum, duo etiam.

Ritualia duo.

Processionalia, in Cathedrali tria, plurave: in collegiata duo, plurave.

Pontificalia, in Cathedrali tria: in collegiata duo.

Cæremonialia in Cathedrali totidem: duo scilicet Romana; tertium Paridis de Grassis: in Collegiata totidem, unum scilicet Romanum, alterum Paridis de Grassis.

Sacerdotalia duo, tam in Cathedrali, quam collegiata.

Rationalia diuturnorum officiorum, duo item.

Libri

Libri de Computo Ecclesiastico, duo quoque.

Libri præterea, ijque probati de Musico cantu, modulatione diuinorum officiorum, in Cathedrali tres, pluresue: in Collegiata duo, pluresue.

Volumina diuinorum officiorum vsui addicta, ut potè Breuiaria, Lectionaria, & alia id generis, suprà enumerata, planè eiusmodi sint, quale Missale paulò ante demonstrauimus.

Instr. for. supell. lib. 2. de libris, &c.

Libri sacri, veteris, & noui testamenti: volumina item Sanctorum patrum, nostræ fidei interpretum, tùm scripta etiam Ecclesiastica, quibus et res, & verba diuina consignata sunt, etsi temporis vetustate omninò cōsumpta, ad rerum tamen vilium, ac sordidarum vsum nè ullo pacto conuertantur; sed in ignem potius conijciantur.

2. tit. 2. decr. 21.

7 Vas vnum vsui aquę Dominicis diebus benedicendæ in Cathedrali, & Collegiata.

Vas ad vsum aquæ benedicendæ paretur, quod non luteum, non testaceū, fictileue sit, sed æreum stannoque intrinsecus illitum, binis ansis, & ore patenti, amploque constans; fundo item paulò, quàm os, angustiori, ità tamen, vt firmiter vas hærere possit.

Instr. for. supell. liq. 2. de vasis instrumentis, quæ in Sacrist. &c.

Vasculum gestatorium aquæ benedictæ in Cathedrali, & Collegiatis, forma. De supell. Miß. Epis. num. 5.

Aspergillum item.

Peluis grādiuscula gestatoria, vna saltem, tàm in Cathedrali, quam Collegiata, ad vsum lauationis manuum.

Vrceolus ad eundem vsum grandiusculus vnus item.

Polubrum, vas scilicet lauandis manibus Sacerdotis, & vasculum item aquæ infundendæ aptum; cum is extrà Missæ sacrum aliqua sacra ministeria obit, condecenti, congruentique inter se opere sint, ac magnitudine: ex argento autem conflentur, aut saltem è stanno pretiosiori, tùm piæ alicuius cælaturæ; aut in crustationis ornatū constent.

Mantile grandius ad manus abstergendas, in Cathedrali, & Collegiata.

Mantilia grandiora, quæ præter ea, quæ in Sacristia appendenda sunt, ad abstergendas manus, extrà Altaris vsum parari debent, filo non craßo nimis intexta, & ab omni parte condecenter exornata sint; tùm ab vtroque etiam capite filamentis adiunctis, longè pateant cubitis tribus; latè verò, quanta sanè est telæ latitudo.

Ibidem.

Vasa, vsui excipiendi oblationes duo saltem in Cathedrali, ac Collegiata, quæ Curata sit, forma. de Parochijs, & c. 60.

Superpellicea ad vsum varium ministeriorum Sacerdotalium:

in

in Cathedrali quatuor, sexve: in Collegiata tria, quatuor.

Superpellicea, vsui clericalium ministeriorum, tria: plurave in Cathedrali, totidemque in Collegiata. De vita, & hon. cler. nu. 22.

Inst. sup. ecc. lib. 2. De ratione multiplicis apparatus.

8 *Quoniam verò pro ratione officij diuini, quod modo solemnius, modo minus solemniter fit; prout diei vel celebritas, vel commemoratio, vel solēnitas, quæ agitur, requirit, illud planè conuenit, ut sicut ei diei, aut solemnitati, officium omni ex parte consentit; ità ex Sanctæ Matris Ecclesiæ vsu apparatus respondeat sacrarum vestium, & materia, è qua confecta sint, pretiosiori, & ornatu insigniori, & colore item, qui, ut suprà in supellectile, vsui Episcopali propriè addicta, enucleatius præscripsimus, cōuenire debet cum officio, quod agitur.*

Quare iam commōstratò simplicis supellectilis apparatu, regulæ tradēdæ sunt supellectilis, quę pro officij vsu, multiplicanda est.

At primò quidem de ea, quæ si materia, & ornatus spectatur, alia duplex, alia triplex, apparanda est.

Quæ porrò supellex duplex esse debet; illius ratio hæc est, ut una sit vsui quotidiano; altera vsui solemniorum dierum, eaquè, & pretiosiori materia, & ornatu insigniori. Res igitur, quæ sub hanc duplicis supellectilis regulam cadunt, hæ sunt, vtpotè.

Crux.
Candelabra sex.
Emunctoria duo.
Tabella secretorum.
Mappa maior.
Mappæ minores.
Tela stragula Altaris.
Tapetum bradellæ Altaris.
Cingulum Sacerdotale.
Cingulum Diaconale.
Cingulum Subdiaconale.
Hamularum paria duo.
Peluicula vrceolorum.
Tabella gestatoria pacis offerendæ.
Thuribula duo.
Acerræ binæ.
Cochlearia bina.
Cereostrata bina.
Conopęum tabernaculi maioris.
Vmbella processionalis.
Vasculum gestatorium aquæ benedictæ.
Aspergillum.

Peluis

Peluis ad vsum lauationis manuum.

Vrceolus grandiusculus.

10 *Quæcumque autem res infrà demonstratæ sunt, hac regula comprehenduntur, ut triplices eße debeant, cum singulas singulis diebus pretiosiori, & materia, & ornatu respondere conueniens sit: ità scilicet, ut quæ minùs pretiosæ, minusve insignes existunt, vsui quotidiano sint: quæ verò aliquanto pretiosiores, in festorum dierum officio: quæ denique longè insigniores, & materia, & opere, & ornatu, in solemnitatibus, ut par est, maioribus adhibeantur.*

Atque hæc quidem sunt.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij Altaris.

Amictus Sacerdotalis, cum fascia.

Alba Sacerdotalis, cum auriphrygio.

Manipulus Sacerdotalis.

Stola Sacerdotalis.

Planeta.

Amictus Diaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba Diaconalis, cum fascia, seu auriphrygiis.

Amictus Subdiaconalis, cum fascia, seu auriphrygio.

Alba Subdiaconalis, cum graminatis, seu auriphrygiis.

Dalmatica Diaconalis.

Tunicella Subdiaconalis.

Stola Diaconalis.

Manipulus Diaconalis.

Manipulus Subdiaconalis.

Velùm Subdiaconale.

Velum Calicis.

Sacculus Corporalis.

Integumentum Lectionarii in Basilica Metropolitana.

Integumentum ambonis, vel suggesti.

Integumentum Missalis.

Puluinar Missalis.

Integumentum Lectorilium gestatoriorum, & statariorum.

11 *Atque hæ quidem res, sigillatim suprà enumeratæ, sub rationem triplicis supellectilis cadunt. Nunc sequitur regula, qua comprehenduntur indumenta, ornamentave sacra, quorum suprà expositorum unusquisque apparatus, tùm qui pretiosior, tùm rursus, quis minus pretiosus, tum itē qui quotidianus est, quintuplex requiritur, pro instituta in diuinis officijs colorum varietate, ita scilicet, vt quotidiani vsus apparatus sit vnus, albo colore, alter, rubro, tertius, violaceo, quartus, viridi, & quintus, nigro.*

Hæcque

Hæcque item regula sit de apparatu tùm solemnium dierum, vel officiorũ tùm solemnitatum etiam maiorum. Indumenta verò quintuplicis huius apparatus, sunt, scilicet,

Pallium.
Velamentum frontispicii altaris.
Auriphrygium amictus Sacerdotalis.
Auriphrygium Albę Sacerdotalis.
Manipulus Sacerdotalis.
Stola Sacerdotalis.
Planeta.
Pluuiale.
Auriphrygium amictus Diaconalis.
Auriphrygium item amictus Subdiaconalis.
Grammatę, seu auriphrygium Albæ Diaconalis.
Grammatę, seu auriphrygiũ item albę Subdiaconalis
Dalmatica Diaconalis.
Tunicella Subdiaconalis.
Stola Diaconalis.
Manipulus Diaconalis.
Manipulus Subdiaconalis.
Velum Subdiaconale ad vsum ferendi Calicis, pateneque sustinendę.
Velum Calicis.
Sacculus Corporalis.
Signaculum Missalis.
Integumentum Missalis.
Puluinar Missalis.
Integumentum Lectionarii.
Integumentum Epistolarij.
Integumentum Euángelistarij.
Integumentum Lectorilium statariorum.
Integumentum Lectorilium gestatariorum.
Integumentum ambonis, vel suggesti.

Pluuialia tot, quot Canonici, & dignitate præditi Mansionarij aliјue id generis ministri. Sed hæc triplici tantum colore, scilicet albo, rubro, & violaceo.

Planetæ etiam totidem, quot Canonici, dignitate præditi, aliјque, sunt, qui Sacerdotales dignitates obtinent: Sed triplicis tantum vt suprà, colore albo, nigro, & violaceo.

Dalmaticæ item, quot Canonici, aliјve Diaconales præbendas obtinentes, triplici etiam colore, ut suprà.

Tuni-

Tunicellæ Subdiaconales, ibidem, vt suprà.

12 *Indumenta è lino, bysso, cannabiuè, confecta, quæ ministerijs ecclesiasticis addicta sunt, cùm munda in primis, nitida, candida, ab omniq; labe pura, atque integra non sine misterij etiam significatione ex patrum traditione esse debeant; ac proinde crebrò purgari, lauariq; opus sit; vt, dùm lauantur quæ sordida sunt, alia nitida non desint ad vsum sacrorum ministeriorum; multiplicia, ac plura, ob mundiciem retinendam sanè quidem illa esse oportet. Ponemus igitur mox infrà, singula eiusmodi indumenta, eorumq; enumeratorum totam summam.*

13 Mappæ maioris sex. tàm in Cathedrali quàm Collegiata.

Mappæ minores duodecim.

14 Amictus viginti.

Albæ viginti.

Corporalia, decem & octo in Cathedrali: in Collegiata duodecim.

Purificatoria trigintasex in Cathedrali; in Collegiata vigintiquattuor.

Mantilia ad vsum abstergendi manus in Missæ sacro in Cathedrali vigintiquattuor: in Collegiata duodecim.

Mantilia in Sacristia appēdenda ad vsum lauationis manuum, in Cathedrali duodecim: in Collegiata octo.

Sudariola ad vsum purgandi nares, cum opus est in Missæ sacro, in Cathedrali triginta, in Collegiata duodecim.

Funiculi sudariolorum cum globulis, in Cathedrali decem, in Collegiata sex.

Mappæ quinque in Cathedrali vsui altaris, mensæve, vbi sacerdos sacris vestibus induitur, in Collegiata tres.

Sacculi lintei, vsui vniuscuiusque calicis, bini, tàm in Cathedrali, quàm Collegiata.

15 Amictus Diaconales, viginti.

Albæ Diaconales, totidem.

Amictus Subdiaconales, uiginti item.

Albæ Subdiaconales, totidem.

16 Superpellicea in Cathedrali quattuor, sexuè, ad uaria sacerdotalia ministeria, in Collegiata, tria, quattuoruè.

Superpellicea usui Clericalium ministeriorum in Cathedrali tria, pluraue; in Collegiata totidem.

Sabaria ad usum abstergendi caput infantum baptizatorum, in Cathedrali sex, pluraue; in Collegiata curata quattuor, pluraue.

De Missa parochiali, & alijs infrà limites parochialis Eccl. celebrandis, deque Concione & Vesperis parochialibus.

SVMMARIVM.

1 *Parochi, quot saltem diebus Missam celebrent cuiuslibet hebdomadæ.*

In eleuatione parochialis Mißæ, signum campanæ dandum. De Missis Conuentual. 12.

2 *Missa, hora populo magis commoda celebranda.*

3 *Pœna contendentis, vt contrà id fiat.*

4 *Missæ parochialis hora, & signa.*

5 *Vbi plures Missæ in parochia celebrantur, vt distribuendæ. Tabella ob id conficienda; & à quo; & vbi proponenda. 9.*

6 *Missa in aurora celebrata, alia ante parochialem non celebranda: & à quo aliquando concedendum, vt celebrari possit.*

7 *Quando neque etiam in aurora celebrari permittatur.*

8 *Hora præscripta celebrationi Missarum, à quo, & quando mutari possit.*

Mißam nemini celebrare liceat Dominicis, festisq; alijs diebus, nisi absoluta parochi Concione. De Missis sine cantu. 34.

Nisi parochus antè fieri permittat certa præscripta hora. Ibid. 35.

Eodem etiam concionante, à nemine celebrandum. De prædic. Verbi Dei. 13.

Punctator quibus in Eclesijs deputandus causa celebrationis Mißarum. De Missis sine cantu. 23.

Capellano, vt merces tradenda, detrahendauè. Ibid. 25.

Mißarum liber in Sacristia seruandus. Ibid. 22. & à quo recognoscendus. Ibid. 24.

Clericum parochus quilibet habeat, & qualem; & à quo sustentandus. De parochijs. 50.

10 *Populus, vt conueniat ad Missam parochialem, Episcopi, & parochi cura. & de parochijs. 42.*

Formula monitionis conueniendi ad parochialem. Ibid. 43.

Quando in Mißa parochiali à parocho Concionandum. De prædicat. Verbi Dei. 4.

Quæ in Mißa parochiali denuncianda, & quæ in eadem non euulganda. De parochijs. 45. & de Missis sine cantu. 69.

Quando

1 CVRATIS verò, vt prætereà ter in hebdomada, aut eò etiam sæpius. quò, vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorẽ diuini sacrificij vsum postulabit, Missam celebrare nè ommittant, præcipimus.

> 1. de frequẽti di. sacr. obl. sess. 23. c. 14.

2 Neuè, si parochi sint; cuiusquam gratia, metuuè Missam anticipent aut differant: sed illam ea potissimum hora celebrent, quæ populo magis accommodata sit. Neue concionem, quam in ea habere debent, vllo modo omittant.

> 1. Quæ pert. ad celeb. Missę.

3 Quod, si fortè quispiam imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut vi contenderit, vt sacerdos quidquam contra, quàm hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit: si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat: neque ad decennium feudi, aut emphyteusis nomine quidquam ab Ecclesia consequi possit.

4 Missæ parochialis sacrificium die festo, circiter duabus post solis ortum horis: alijs etiam diebus ea hora, quæ populo vniuerso, pro loci ratione, Episcopi iudicio magis accommodata erit, in omni ecclesia parochiali celebretur, datis semper ante statis campanæ signis, ijsq; horæ dimidiæ interuallo disiunctis, vt in tempore populus conuenire possit.

> 4. Quæ pert. ad sãct. Missę sac. & diu. off.

5 Si præter parochum, alius etiam sacerdos est, qui in ea Ecclesia Missæ sacrificium facere debet; is omni die in aurora celebret; vt qui iter facere, vel aliud quidquàm, ruri præsertim agere necesse habent,

> 4. Ibidem.

intereſſe poſſint; neque propterea omittant.

Si verò plures ſunt ſacerdotes, qui ibi, aut in eiuſdem parochię finibus, Miſſam celebrent, tunc, vt decretum eſt Prouinciali primo Concilio, vnam in aurora, reliquas deinceps debito interuallo diſtributas, poſtremam verò, quò tardius poteſt, prout populo commodius erit, celebrent ad præſcriptum tabellæ à Rectore parochialis eccleſię, vel ab alio conficiendæ, cui Epiſcopus id munus dederit; niſi dies feſtus ſit, quo, excepta illa prima, quæ in aurora celebratur, nullam omninò celebrent ante peractum Miſſæ parochialis ſacrificium, etiam in Eccleſijs, capellis, oratorijsuè ſęcularibus, etiam Scholarum, & Confratriarum, etiam laicalium intrà fines vniuſcuiuſque parochię conſtitutis; niſi parochus, ob cauſam, certa pręſcripta hora, ante facere conceſſerit.

7 Quod ſi die feſto etiam per illud Miſſę ſacrificium, quod in aurora fit, populus à parochiali Miſſa auocetur; tunc Epiſcopus illud, etiam feſto die, poſt Miſſam parochialem fieri, celebrariuè iubeat.

8 Epiſcopi verò facultas, & iudicium ſit, id omne, quod ad Miſſę celebrandę horam ſpectat, pro temporum, locorum, cauſarumq; ratione aliter ſtatuere, permittere, ac iubere.

9 Proinde tabella, in qua certa omnis illa celebrationum diſtributio, dies ſcilicet, hora, & altare, tùm ſacerdos, qui celebrare debet, aptè deſcripta appareat, in Sacriſtia loco conſpicuo propoſita, atque affixa ſit.

1. Quæ pert. ad cel. Miſſæ.

10 Parochi populum frequenter hortentur, vt in ſua parochia feſtis diebus Miſſam audire nè omitant.

Quæ hic deſunt, videantur ſequenti Tit. de Miſſis ſine cantu, &c. & De Parochijs, &c.

De ſupellectile Eccleſiæ parochialis, quæ in Miſsis cum cantu, & diuinis officijs, & alijs ſacris miniſterijs adhibetur.

SVMMARIVM.

1 *Supellex parochialis Eccleſiæ, quo item ordine demonſtratur.*

2 *Apparatus altaris maioris, qui, & qualis: qualitas, ſeu forma videnda in Tit. De Supell. quæ Canonicis, &c. nu. 2.*

3 *Supellex indumentorum parochi ad vſum Miſſæ parochialis ſine cantu,*

cantu, quæ, & qualis: forma videnda in tit. de supell. Missarum Episcop. num. 2.

4 Supellex indumentorum, quæ communia sunt, vsui parochi, & reliquorum clericorum, non solum in solemni Missæ parochialis sacro cum cãtu; sed etiam in alijs diuinis officijs ministrantium, quæ, & qualis forma videnda. Ibidem num. 3.

5 Supellex reliqua propria Missæ tantum, quæ, & qualis: forma, De supellect. Miss. Episc. num. 5.

6 Supellex, quæ Missæ, & diuinorum officiorum communis est, & qualis. De supell. Miss. Ep. & de diuin. off.

7 Libri, seu volumina diuinorum officiorum in Ecclesia parochiali Ritus Romani.

8 Libri seu uolumina ad vsum diuinorum officiorum in Ecclesia parochiali Ritus Ambrosiani.

Libri sacri ad vilem, & sordidum vsum non auertendi. De supell. quæ Canonicis, &c. num. 6.

9 Supellex, quæ multis ministerijs sacris communis est.

10 Supellex rerum, quæ ad solemniorum dierum rationem, vsumque pretiosiores, cum adhibendæ sint, duplices esse debent.

11 Supellex sacrarum vestium, indumentorumve suprà nominatorum, quorum apparatus quintuplex esse debet.

12 Numerus indumentorum lineorum.

13 Indumenta linea altaris maioris.

14 Indumenta linea Sacerdotalia in Parochiali Missa sine cantu.

15 Indumenta linea in Missis, cum cantu.

16 Indumenta linea vsui uariorum ministeriorum.

Sacræ vestes, & indumenta, quæ eiusdem materiæ, & coloris. De supell. Missarum Episc. 11.

Vestes, atque indumenta eiusdem coloris, sed materiæ diuersæ. Ibidem 12.

Indumentorum ornamenta, materia, colore, opere, artificiove inter se, vt maximè potest, conuenientia. Ibid. 13.

Vasa, vestes, indumenta, ornamentave supradicta, & alia ad quem apparatum non adhibenda.

De Missis sine cantu. 41.

Ea, neque in Missa, neque in diuinis officijs adhibenda, antequam sint benedicta. Ibid. 43.

Et à quo benedicenda. De Sacramentalibus. 75.

Supellex omnis qua munditia asseruanda.

De Sacristia. 23.

1 *COLLEGIATAE Ecclesiæ supellectilem proximè exposuimus: Nunc sanè locus est eodem ordine dicendi, de supellectile Ecclesię parochialis. Atque primo quidem de apparatu Altaris maioris*

2 Crux

Candelabra sex, cum operculis extinctoriis binis.

Emunctoria duo.

Tabella sęcretorum.

Mappę minores binę.

Mappa maior.

Pallium.

Velamentum, ad ornatum frontispicii altaris.

Tela Stragula Altaris.

Tapetum bradellę Altaris.

Tabella orationis de Sancto, cuius nomine Altare, capellave maior nuncupetur.

Tabellę item duę de sancto, sanctisve, quorum insignes reliquię in eo altari reconditę sint.

Ibidē de supell. indumētorum Parochi ad vsum Missæ parochi. sine cātu.

3 Amictus, cum auriphrygio, seu fascia.

Alba cum auriphrygio, seu grammatis.

Cingulum.

Manipulus.

Stola.

Planeta.

Ibidē de supell. indum. q̄ cō. sūt vsui Parochi, &c.

4 Amictus, cum apriphrygio, seu fascia.

Alba, cum auriphrygio, seu grammatis.

Cingulum.

Manipulus.

Stola.

Planeta.

Pluuiale.

Amictus Diaconalis, cum auriphrygio, seu fascia.

Amictus Subdiac. cum auriphrygio, seu fascia.

Alba Subdiaconalis cum auriphrygio.

Alba Subdiaconalis cum auriphrygio.

Cingulum Diaconale.

Cingulum Subdiaconale.

Dalmatica Diaconalis.

Tunicella Subdiaconalis.

Mani-

Manipulus Diaconalis;
Stola Diaconalis.
Manipulus Subdiaconalis.
Velũ Subdiaconale ad vsum ferendi Calicis pateneve sustinẽdæ.
Calix.
Patena.
Velum Calicis.
Corporale cum palla.
Sacculus Corporalis.
Purificatorium.
Hamularum, seu vrceolorum paria duo.
Peluicula vrceolorum.
Missalia duo.
Integumentum Missalis.
Signaculum Missalis.
Puluinar Missalis.

Inst. sup ecc. par. lib. 2. de supell. reliq. prop. Missæ tantum.

Lectionarium ad vsum Missæ solemnius in Ecclesijs parochialis Ritus Ambros.
Integumentum Lectionarij.
Epistolarium.
Integumentum Epistolarij.
Euangelistarium.
Integumentum Euangelistarii.
Integumentum suggesti.
Cereostrata quattuor.
Opercula eorum restinctoria totidem.
Tabella gestatoria pacis offerendę.
Sudariolũ ad nares expurgandas, cum opus est in Missæ sacro.
Funiculus, cum globulo, vnde sudariolum pendeat.
Crepidarum mundarum par vnum, si quando opus est, Sacerdotem celebraturum, calceos luto inquinatos deponere.
Tintinnabulum gestatorium, ubi appensum non est.

6 Thurribulum, Acerra, Cochlear } ad Thurificationis vsum.

Ibid. de supell. quę Missæ, diuinorũ off. &c.

Canthari bini in Ecclesijs Ritus Ambrosiani.
Candelabrum Cerei Paschalis, vnum.
Crepitacula lignea bina, ad vsum pulsandi in tenebris hebdomadę Sanctę.
Candelabrum triangulare, ad vsum sustinendi candelas in tenebris hebdomadę sanctę, in Ecclesijs Ritus Romani.

Tapetia, aut Stragula, ad ornatum sedilis, in quo Sacerdos Missæ Sacrum solemniter faciens, & ministri aliquando assident.

Aulça, pannive plures, ad vsum ornandę capellę, altarisve maioris, aut Ecclesiæ, in solemnioribus festis diebus, si modo Ecclesię facultates possint.

Lectorile statarium Chori, unum.

Lectorilia gestatoria, duo.

Integumenta Lectorilis statarij.

Integumenta Lectorilium gestatoriorum.

Ibidem de libris, seu volumin. diu. offi. in Eccl. par. Rit. Romani.

7 Breuiaria, duo: quorum alterum ampla forma.

Calendarium perpetuum vnum.

Diurna, aut psalteria cum hymnis.

Hymnarium musico cantu exscriptum, unũ forma ampla.

Homiliarium, vnum Matutinale.

Antiphonarium de Dominicis, unum.

Antiphonarium de sanctis, vnum.

Graduale de Dominicis, unum.

Graduale de Sanctis, unum.

Martyrologium, vnum.

Liber, de officio mortuorum, unus.

Rituale, unum.

Professionale, unum.

Pontificale, unum.

Ceremoniale, unum.

Sacerdotale, unum.

Rationale diuinorum officiorum, unum.

Liber de computo Ecclesiastico, unus.

Ibidem de libris, seu volumin. ad vsum diu. offic in ecc. par. Ritus Ambr.

8 Breuiaria duo: quorum alterum forma ampla sit, alterum parua.

Calendarium anniuersariũ, uel perpetuũ unum.

Psalteria cũ hymnis, duo, unum forma grãdiori.

Liber hymnorum, musica modulatione notatorum, unus.

Antiphonarium de Dominicis, unum.

Antiphonarium de Sanctis, unum.

Antiphonarium feriale, unum.

Homiliarium, unum.

Pontificale, unum.

Cęremonialia duo, unum Ambrosianum, alterum Romanum.

Sacra-

Sacramentalia, seu Ritualia, duo.

Processionalia, seu libri Litaniarum, & processionum duo.

Libri ad vsum funerum, & officij mortuorum duo.

Liber cantus, varietate tonorum distincti, ad vsum lectionũ, psalmorum, & id generis aliorum, vnus.

Liber vnus de cantu Hymni, Gloria in excelsis, Symboli, & Sanctus.

Liber vnus de Cæremonijs Missæ.

Liber vnus de computo Ecclesiastico.

9 Vas vnum, vsui aquę benedicendæ diebus Dominicis.

Ibid. de supell. q̃ multis ministris com. est.

Vasculum item vnum gestatorium aquæ benedictæ.

Aspergilla bina: è quibus unum ornatius.

Peluis grandiuscula gestatoria, una, ad vsum lauationis manuũ.

Vrceolus, ob eundem vsum, grandiusculus, unus item.

Mantile grandius, ad manus abstergendas.

Vasa vsui excipiendi oblationes, duo.

Superpellicea, usui uario Sacerdotalium ministeriorum.

Superpellicea usui ministerijs clericalibus.

10 *Commonstrato simplicis supellectilis apparatu; est prætereà alius, ex ijs rebus constans, quæ duplicentur necesse est, cum singulas, quæ vsui quotidiano sunt, easdem & materia, & ornatu insigniores adhiberi solemniũ dierum celebritas pro officij solemnitate postulet.*

Inst. sup. ecc. Ibidem.

Sunt igitur hæ, quæ duplici numero apparari debent.

Crux.

Candelabra quattuor, cum suis operculis duobus restinctorijs.

Tabella secretorum.

Mappę minores.

Mappa maior.

Amictus Sacerdotalis, cum fascia, seu auriphrygio.

Alba Sacerdotalis, cum auriphrygio, seu grammatis.

Stola Sacerdotalis.

Planeta Sacerdotalis.

Manipulus Sacerdotalis.

Cingulum Sacerdotale.

Amictus Diaconalis, cum fascia, seu auriphriygio.

Alba Diaconalis, cum auriphrygio, seu grammatis.

Stola Diaconalis.

Cingulum Diaconale.

Dalmatica Diaconalis.

Amictus Subdiaconalis cum fascia, seu auriphrygio.

Alba Subdiaconalis, cum auriphrygio, seu grammatis.

Tuni-

Tunicella Subdiaconalis.
Cingulum Subdiaconale.
Hamularum paria duo.
Peluicula urceolorum, seu hamularum.
Calix.
Patena.
Tabella gestatoria pacis offerendæ.
Thuribulum.
Acerra.
Cochlear.

14 *Pro instituta in diuinis officijs colorum varietate, apparatus singulorum indumentorum, tàm ad vsum quotidianum, quàm ad solemnioris officij celebritatem suprà expositorum, quæ infrà nominatim ponuntur, quintuplex esse debet; nempè vnus colore albo, alter rubro, tertius violaceo, quartus viridi, quintus nigro.*

Quæ sanè indumenta, hæc sunt.

Pallium.
Velamentum frontispicii altaris.
Auriphrygium amictus Sacerdotalis.
Auriphrygium Albę Sacerdotalis.
Manipulus Sacerdotalis.
Stola Sacerdotalis.
Planeta.
Pluuiale.
Auriphrygium amictus Diaconalis.
Auriphrygium amictus, Subdiaconalis.
Auriphrygium Albę Diaconalis.
Auriphrygium Albę Subdiaconalis.
Dalmatica Diaconalis.
Tunicella Subdiaconalis.
Stola Diaconalis.
Manipulus Subdiaconalis.
Velum Subdiaconale, ad usum ferendi Calicis, sustinendęque patenę.
Velum Calicis.
Sacculus Corporalis.
Signaculum Missalis.
Integumentum Missalis.
Puluinar Missalis.
Integumentum Lectionarii in Ecclesijs Ritus Ambrosiani.

Inte-

Integumentum Epiſtolarij.
Integumentum Euangeliſtarij.
Integumentum ambonis, vel ſuggeſtus.
Integumentum Lectorilis.

In Parochialibus Eccleſiis, vbi frequentiùs Miſſę Conuentualis ſacrũ fit, rationi conueniens eſt, apparatum albi, & rubri coloris non modo pro officiorum ratione, celebritateque duplicem, ſed etiam triplicem eſſe, vt tertia eorum indumentorum ſupellex ſit minùs pretioſa, vſui miſſę Conuẽtualis per hebdomadam aliquando celebrandę.

15 *Lintea item indumenta quę ob cauſas ſupra in Baſilica Cathedrali expoſitas, plura etiam in parochiali Eccleſia eſſe oportet, hęc ſunt, quę omnia ſupputata, infra numero notantur.*

16 Mappę maiores quatuor.
Mappæ minores duodecim.

17 Amictus duodecim.
Albæ duodecim.
Corporalia octo cum pallis.
Purificatoria decem & octo.
Mantilia ad vſum abſtergendi manus in Miſſæ ſacro, octo.
Mantilia in Sacriſtia, ad vſum lauationis manuum, quinque.
Sudariola ad nares expurgandas, cùm opus eſt, in Miſſę ſacro, ſex.
Funiculi ſudariolorum, cum globulis, tres.
Mappæ Altaris in Sacriſtia, tres.
Sacculi ſingulorum Calicum binis.

18 Amictus Sacerdotales, duodecim.
Albæ Sacerdotales, totidem.
Amictus Diaconales, duodecim.
Albæ Diaconales, totidem.
Amictus Subdiaconales, duodecim.
Albæ Subdiaconales, totidem.

19 Mappæ longiores ſcamborum quattuor, plurave.
Mappæ breuiores ſubter ſanctiſſimam communionem, dum miniſtratur, ſuſtinendæ, tres.

20 Superpellicea Sacerdotalia, duo.
Superpellicea Clericalia, duo item, triave.
Sabbaria, quattuor.

De Missis sine cantu in quibuscunque Ecclesijs, & à quocumque Sacerdote celebrandis.

SVMMARIVM.

1 *Abusus in celebratione Missæ tollendi.*
2 *Missam qui celebrare, celebrantem ve exhibere tenentur, ab Episcopo cognoscendi.*
3 *Missæ celebratio, quibus in locis, & qualiter, ac quando prohibetur.*
4 *Facultas in oratorijs celebrandi, ad sex menses concedenda.*
5 *Longiori tempore, vt concedenda.*
6 *In priuatis Oratorijs, & Ecclesiis alijs nuper extructis, qua moderatione impartienda.*
7 *In Missarum facultate concedenda, quid cauendum.*
8 *Quid etiam exprimendum.*
9 *Quando facultas renouanda.*
10 *Missæ celebrandæ muneri quilibet Sacerdos satisfaciat.*
11 *Quando aliquo die prætermittere possit.*
12 *Missæ ubi plures celebrari debent, à quo curandum, vt illæ certo ordine celebrentur. 15. & 21.*
13 *Missam an per alium celebrare possit Capellanus.*
14 *Missam qui ad certum Altare celebrare debet, ad aliud non celebret.*
15 *Missæ celebrandæ in Altaribus inter se disiunctis.*
Clericus certus sustentandus, & à quo, qui Capellis, & altaribus inseruiat: isque clericus, quas præterea functiones obeat.
16 *Clericus is, vbi constitutus non erit, Missa à nullo Sacerdote celebranda.*
16 *Missa pro mortuis in singulos menses à quo beneficiato celebranda.*
17 *Missas, legatorum iure celebrandas, Episcopi celebrari curent.*
18 *Missarum reductio a quo, & quam ob causam facienda.*
19 *De Capellarum oneribus, Missarumque numero, quid statuere possit Episcopus.*
Hora populo commoda Missæ celebrandæ. 57.
20 *Quo autem tempore non celebrandæ.*
21 *Iis celebrandis ordo seruandus.*
Missæ parochialis, hora, & signa. De Missa parochiali 4.
Missa altera in Ecclesia parochiali, an dicenda in aurora. Ibidem. 5.
Missæ aliæ in parochia celebrandæ, vt distribuendæ. 12. 21.

Missa-

Mis-

1 PRÆCEPIT Sacra Tridentina Synodus, vt, quæcumque in Missæ celebrationem irrepserũt, à tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulò studeant. Quamobrem nos eiusdem Concilij decretum exequentes, vt sanctissimum Missæ sacrificium, in qua illa Deo patri placens hostia, Iesus Christus in odorem suauitatis offertur, singulari religione, ac pietate, & à sacerdotibus celebretur, & à populo colatur; hæc statuimus.

1. Quæ pert. ad celc. Miss. sess. 22. Decr. de obs. & eui tan. in celeb. Miss.

2 Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis ecclesia Missam celebrare, vel sacerdotem, qui celebret, exhibere debeant; cogatque suo officio satisfacere.

3 Nullus sacerdos, quemadmodum à Tridentina Synodo statutum est, in priuatis ædibus, & omninò extrà Ecclesiam, & oratoria, quæ diuino tantum cultui dicata, & à locorum Episcopis designata, ac visitata sint, Missam celebret. Cętera, quæ sequantur, vide Tit. De Ecclesijs simplicibus, & oratorijs. nu. 12. 13. 14. 15.

1. Ibid. sess. ead. & decr.

Nemo clericus, vel laicus in suis sæcularibus ecclesijs, capellis, vel oratorijs, quàmuis ab ordinario probatis, etiam si iuris patronatus sint, quẽquam Sæcularem, vel Regularẽ Sacerdotem celebrare patiatur, qui scriptam celebrandi facultatem, singulis sex mensibus renouandam ab Episcopo non impetrarit.

4. 5 Quæ Missas celebrandi facultas sexto quoque mense ex superioris Concilij decreto renouanda est; ea vel longiori temporis spatio arbitratu

2. Tit. 2. dec. 2.

bitratu Episcopi concedi, vel semel concessa, prorogari possit.

Quod si quis onus accipiat ad tempus, vel perpetuò ibidem celebrandi, vel eisdem locis inseruiendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa eiusmodi facultatem impetrare volumus. Qui contrà præscriptam rationem vel celebrarit, vel, vt celebretur, permiserit, grauiter puniatur.

6 Episcopus omnibus Missam in oratorio priuato celebrandi facultatibus hactenus concessis, certos limites, modumque præfiniat; ita vt præter causas, quas magnas, & vrgentes is iudicauerit, in ipsis priuatis oratorijs Missam celebrari ex facultatibus illis deinceps non liceat; nisi hoc fuerit à sede Apostolica indultum. Quàm moderationem diligenter adhibeat item, si quando in posterum eiusmodi facultatem concedendam censuerit.

Nè in oratorio, ecclesiaue, quę uel nuper exstructa est, vel in posterum exstruetur, Missę celebrandę facultas detur, permittaturuè, nisi saluo iure, ac planè sine pręiudicio Ecclesię Parochialis; nisi ob causam Episcopo quandoque aliter videatur.

7 Episcopus in facultate quauis Missarum celebrandarum concedenda, prorogandauè, videat, nè ab vllo sacerdote plus muneris, quàm ab eo pręstari possit suscipi concedat, aut permittat: tùm maximè perpendat, si Parochus est, qui sibi eam facultatem dari petit, an per hebdomadam possit, & suscipiendo nouo celebrandarum Missarum muneri, & ei, quod in Ecclesia Parochiali, ex Tridentini, aut primi nostri prouincialis Concilii pręscripto, aliauè quacumque obligationis causa iam debet, satisfacere, & alia preterea officia obire, quibus diebus, aut ad festorum celebritatem, aut ad funus, exequiasuè euocatum eò illum conuenire, Missasque celebrare contigerit. Quod si per ipsum hęc omnia, singulaque pręstari non posse viderit, nè potestatem ei faciat noui muneris, eo nomine suscipiendi; nisi ob inopiam in Ecclesia Parochiali, diebus ferialibus, rarius aliquanto parochialis muneris nomine, quam Concilio Prouinciali primo iussum est, ideoque in alia, vel in eadem Ecclesia Parochiali, alio nomine per hebdomadam, ijs ipsis, scilicet ferialibus diebus, celebrandi facultatem permitti, necessarium Episcopus duxerit: cuius religiosę conscientię id relinquimus.

8 In litteris concessę, prorogatęuè facultatis suscipiendi, vel retinendi muneris, Missam singulis, vel certis, statisq; diebus, aut ex certa obligatione celebrandi, exprimantur, & altaris, capellęuè, & Ecclesię vbi illud situm est, nomen, & locus, & eleemosynę emolumentum quod inde capitur: statum item dies, & numerus Missarum, quas ibi celebrare statis illis diebus debebit ex onere à testatoribus, alijsuè aut ab Episcopo imposito pro facultate, quam is à iure communi, vel Tridentino Con-

Marginal notes: ¹. Ibid. — 4. Quæ pert. ad sãct. Missę sacr. & diu. cf̃ tic. sess. 22. de obl. in celeb. Miss. — 4 Ibid. — Vide infrà. nu. 20.

no Concilio habet. Tùm etiam exponatur, si quo alio præterea nomine ipse adstrictus sit Missam alio loco celebrandi: idque etiam à parochialis curæ munere, legati, alteriusvè obligationis causa: qua in Ecclesia item, & altari, quibus item certis, vel statis diebus illud præstare debeat, & quantum inde emolumenti, eleemosynęvè consequatur. Tùm postremò certum ei facultati concessæ, vel propagatę tempus pręfiniatur.

9 Nec verò in illo celebrationis munere ei perseuerare liceat, expleto temporis spatio, Episcopi litteris præscripto; nisi facultas iterum confirmata, renouataque sit, aut prorogata ad aliud certum tempus litteris item, & ad pręscriptum etiam Conciliorum nostrorum prouincialiũ.

10 Quilibet Sacerdos, quod suscepit, muneri Missę sacrificij faciendi, satisfaciat omninò.

11 Nec verò cuiquàm, qui quotidiano eo munere astrictus, quouis modo est, nè semel quidem in hebdomada, vt alibi Missam celebret, id prætermittere vllo prætextu liceat; nisi aliquando eius, cui id curę Episcopus dederit, aut si nemini dederit, rectoris, præfectiuè Ecclesiæ consensu, Sacerdotem alium ante in locum suum substituerit, qui id præstet, quod in ea Ecclesia ipse debet.

12 Sin autem certis hebdomadę diebus, Sacerdotes cõplures in eadem Ecclesia ob aliquam cuiusuis generis causam, rationemvè, Missæ sacrificium facere debent; id, ut statis, certisq; iis ipsis diebus illi omninò præstent, curet planè rector Ecclesiæ, aut, si præsertim Ecclesia collegiata, vel aliàs frequens est, alius, quem ei curę Episcopus præfecerit. Quod si alij item Sacerdotes sunt, qui in illa Ecclesia, incertis tamẽ diebus, munus impositum habent Missæ celebrandæ: tunc idem Rector, præfectusve, capellanis sacerdotibus uocatis, reque cum eis tractata, certos vnicuique dies pręscribat, quibus in ea Ecclesia Missam celebrent: vt singulis, si fieri potest, hebdomadæ diebus, Missarum celebrationes, rectè, atque ordine distributæ, peragantur.

13 Qui capellas obtinent, ipsi per se, nõ alij eorum nomine, Missę sacrificiũ, diuinaq; officia, quæ illarũ rectores præstare debẽt, in illis celebrent; si modo vel aliud Ecclesiasticũ beneficiũ, ꝙ residentię personale munus requirat, nõ habeant; eoque impediti, debita iis capellis officia gerere nõ queant; vel earundẽ institutionẽ, dotationeve, aut legato, aut donatione, aut facultate ab Episcopo impetrata, in illis obeũdis Capellani officiis aliena opera, ministeriove vti possint, vel alia quauis ratione, causave impediti sint.

Singula verò, ob quæ capellanus aliquis se à debito capellani officij munere immunem putet, asseratve, quo minùs per seipsum præstet, ab Episcopo cognoscantur, ac probentur item.

14 Quicumque Sacerdos in Altari certo Missam celebrare debet, si in alio celebrarit; nè, quod debet, præstitisse censeatur; nisi Episcopi, alteriusuè, cui ille id curæ commiserit, iussu, concessu, permissuuè aliquando fecerit.

15 Si eodem tempore, & in eadem Ecclesia Missæ plures aliquando, etiam pro mortuis, celebrandæ sunt, in Altaribus ità inter se disiunctis celebrentur, vt Sacerdos alter ab altero non perturbetur, neque si fieri potest, audiatur: sin autem hac de causa tempus non patietur, eo die Missas omnes, quæ debent calebrari, in alium potius diem aliquæ differantur, vt huic decreto pareatur, quod ad religiosum cultum illius sanctissimi Sacrificij spectat.

4. Quæ pert. ad sacr. ord.

Quibus etiam in Capellis, Altaribusuè quocumque vel tituli, vel deuotionis, & legati nomine Missæ Sacrificium fit, in ijs item singulis certum aliquem Clericum, qui Sacerdoti Missam celebranti inseruiat, sustentari iubemus. Quamobrem, vbi non confratrię, scholæuè, non Monasteria, Ecclesiasticæuè fabricæ, aut locorum piorum Curatores, neque alij sunt, qui hoc Clericalis sustentationis munus ibi præstare vltrò velint, aut, qui iure debeant; pro earũdem Capellarum, Altariumuè ratione pręstetur, si ex tituli nomine in ijs Missa celebratur, eorum sumptibus, qui titulum gerunt; si ex legato, cuius certa summa sit, mercede ex eo detracta; si ex deuotione, aliouè nomine, illorum impensis id pręstetur, quorum nomine illud Missę Sacrificium fit, siuè locorum piorum homines illi sint, siue Sodalitates, siue Vniuersitates, siue priuatus aliquis. Si verò Capellę, Altaris, aut legati, census vsque adeò exiguus, ac tenuis est, quo Clerici sustentandi onus sustineri non possit, ea ratio ab Episcopo ineatur, vt contributione vndiq; ex ijs Capellis, Altaribusuè, quę in eadem Ecclesia, vel, si ità necesse sit, etiam quę in Parochię finibus sunt, pro ratione reddituum, uel muneris facta, huic Clerici sustentationi satisfiat: Qui Clericus omnibus illarum Capellarum, & Altarium Sacerdotibus in Missę Sacrificio ministret.

Quibus autem Clericis, ità, vt suprà, prouisum erit, pro ratione Minorum Ordinum, quos susceperint, ecclesiasticas functiones ijs in Ecclesijs, vbi sustentationem capiunt, ipsi præstent.

16 Quibus verò in Ecclesijs tempore ab Episcopo præstituendo non erit constitutus Clericus, Clericali habitu indutus, qui Sacerdoti Missam celebranti ministret, quique Ecclesiasticas Minorum Ordinum functiones, illarum Ecclesiarum vsui, & cultui necessarias, pro ratione Ordinis à se suscepti; obeat: in ijs à nullo Sacerdote celebretur: nisi rei facultatem ex vrgenti causa concedendam Episcopus iudicarit.

2. Tit. 2. decr. 5.

Qui Ecclesiasticum beneficium obtinet, cui id oneris iniunctum est,

vt Rector, vel toto anno, vel certis diebus Missam celebret; is singulis mensibus saltem semel Missam, quæ de defunctis dicitur, pro illis mortuis celebret, qui, vel illud dotarint, vel aliquid ei legarint, vel donarint; idque nisi sæpius pro mortuis celebrare debet, vel ex institutione, vel ex alia oneris sibi iniuncti ratione.

17 Vt quę pia legata ad remedium animæ à fidelibus relicta sunt eo nomine, vt Missæ pro se, de defunctis celebrentur, executionem, prout pia eorum voluntas deposcit, rectè habeant, id Episcopus quàm diligentissimè curet.

6. Quæ ad Miss. pert.

18 Quibus autem in Ecclesijs ob multa, variaq; defunctorum legata Missas vsque adeò multas celebrari oportet, vt pro ratione singulorum dierum, quos testamento, aliauè vltima voluntate testatores pręscripserint, muneri, quod eorum pijs voluntatibus debetur, satisfieri non possit; aut eleemosyna eo nomine adeò tenuis est, vt non facilè inueniatur, qui velit huic se muneri subijcere, idem Episcopus in Synodo Diœcesana re accuratè cognita, & perspecta, statuat quicquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem viderit expedire; ita tamen, vt in singulis Missis, quas iure reductionis celebrari continget, eorum defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute, legata ad pios vsus reliquerunt: debitę autem commemorationi satisfiet per intentionem applicationis Missarum, per preces in secundo, Memento, & per Collectas faciēdas in illis Missis, in quibus Collectæ fieri possunt. Cęterum intelligendum est, fructuosiores esse, magisque prodesse preces, & orationes ab Ecclesia pro defunctis institutas cùm applicatione Sacrificij, quàm applicationem solam, licet recompensari possit per maiorem deuotionem, vel eius, qui dicit Missam, vel eius qui facit dici, uel per intercessionem sancti, cuius suffragium in Missa imploratur.

Sess. 22. c. 6. de refor. sess. 25. c. 4. de ref.

19 Episcopus de Capellarum oneribus, deq; Missarum numero fundationis iure, alioue nomine illis adiuncto, ne Concilij Tridentini, quod piarum uoluntatum relictis legatis solum prospexit, auctoritate quidquàm statuat: sed eo de genere, quod iure cautum est, id planè seruet, atque decernat.

Sess. 25. c. 4.

20 Missę nec ante auroram, nec post meridiem; nisi ex causa iure permissa celebrentur.

1. Vt suprà.

21 In Ecclesijs, ubi plures Missę celebrari solent, is ordo seruetur, ut pro populi cōmoditate, prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quò tardius liceat, celebretur. Quòd si eodem tempore, pluribus locis Missa celebranda sit, rationem ineāt Episcopi, nè sacerdotes inter se, alius ab alio perturbentur.

22 Quò citiùs, atque exploratius Episcopus sciat, eorum, qui sacri fa-

ciendi causa aliquid piè, vel legarunt, vel dederunt, voluntati per illos quorum interest, verè satisfactum esse; ac rursus si quid ea in re neglectum, aut omissum, prætermissumuè est, id opportunè vt fiat, prospicere, cauereq; possit; hæc decernimus, ac statuimus.

In vnaquaque ecclesia liber deinceps singulis annis, vel alio certo tempore renouandus, perpetuò sit; in quo, & anno, & mense, & die primum notato, vnusquisque siue parochus, siue capellanus, siue alius sacerdos, qui quouis obligationis nomine in ea ecclesia Missæ sacrificium fecerit, in singulos dies, vbi id perfecerit, manu sua subscribat; & nominatim breuiter exponat, se illud præstitisse, aut parochialis ecclesiæ; aut capellæ, legatiuè pij, aut anniuersarij, aut funeralis officij nomine. Cui prætereà libro singulis diebus subscribat is, quem in qualibet Ecclesia Episcopus statuerit: qui item, si ipse est, qui Missæ sacrificium eo quouis nomine fecerit, ipse item manu sua subscribat, quoties aliquo eo nomine Missam celebrarit.

Is liber tuto Sacristię loco asseruetur.

23 Quibus verò locis, ecclesijsuè Missę plures, quam tres quotidie celebrantur; Episcopus, pręter has cautiones, punctatorem etiam secretum, vbi opus esse viderit, constituere item poterit: idque secretò etiam, si ità expedire videbitur, qui iuratus in singulos dies notet, si qui erunt, qui debito Missę celebrandę muneri defuerint.

24 In vrbe verò aliqui Ecclesiastici viri, ab eodem Episcopo probati, in diœcesi item, Vicarij foranei, alijuè ab Episcopo etiam constituti, libros Missarum celebrationibus notandis pręscriptos, sępè etiam de improuiso recognoscant: inspicientq; pręterea notationes, per punctatorem occultè factas: ac singulis mensibus, aut tertiò quoque mense, cum vnoquoque capellano pręstiti muneris sui rationes inibunt; tùm etiam illis testimonium scriptum initę rationis dabunt.

25 Nec verò cuiquàm capellano non titulari, qui munus celebrandi certis, statisq; diebus aut ad certum tempus, aut in perpetuum susceperit, quicquam mercedis, eleemosynęuè ex legatis pijs, aliauè quauis ratione, à quibusuis soluatur; neque id exigat absque Episcopi, eiusuè, cui id curę ille dederit, mandato, eoque scripto: quod ne detur, nisi pro ratione pręstiti muneris, cuius testimonium scriptum ab eo, quo suprà, re ipsa exhibuerit.

Anno autem expleto, vel breuiori temporis spacio, quicquid ob pręternissum celebrandarum Missarum munus, capellano tribui non debet, id omne fabricę ecclesię pręfectis, aut corporis Domini confratribus, in ea ecclesia constitutis, vbi ille Missarum muneri defuerit, aut alijs depositarijs soluatur, ab Episcopo constitutis: vt quot Missas celebrari ab eo pretermissum est, totidem eo nomine ab alio sacerdote

celebren-

celebrentur: aut ad ipsum in ornamentorum, quę eisdem altaribus, capellisuè vsui sint, apparatum erogetur, prout Episcopus expedire existimauerit.

26 Vt autẽ & hoc diligentius præstetur, & sacerdotibus consulatur, qui ob Missæ celebrandæ munus susceptum, ac præstitum, eleemosynas sibi debitas, magno cum negocio, sæpèq; cum detrimento ab ijs, qui tribuere debent, consequuntur: Episcopus, vbi expedire viderit, certos aliquos, probatosque homines depositarios diligat; quorum munus sit, illas exigere, custodire, tum statis temporibus pro ratione suprà præscripta, capellanis sine mora soluere.

Et quoniam qui capellas, altaria, aliauè beneficia ecclesiastica in titulum obtinent, quibus Missarum munus aliquod incumbit, non ab hęredibus eorum, qui legata pia reliquerunt, vel ab alijs eiusmodi; sed ipsi per se fructus capellarum, altariumuè suorum exigere solent; cum ijs sequestri ratione, omnique alio modo Episcopus agat: vt, si muneri suo illi in celebrandis Missis defuerint; fructuum restitutio locum habeat, eaque ad præscriptam, vt suprà rationem, piè, vtiliterq; erogetur. Quam sequestri, & mulctæ rationem omnes adhibere debent, vt opus fuerit, cum capellanis quoque illis, qui etiam legati nomine, vel alia eiusmodi causa Missas celebrandas ad certum tempus, vel in perpetuum suscipiunt.

27 Qua in Ecclesia, pro freqentiori, qui ob festi diei, indulgentiæuè celebritatem, aut ob perpetuum populi, ac præcipuum deuotionis studium fit, ad eam concursu, eleemosyna, & crebrior, & vberior, Missæ celebrandę nomine datur; in ea nè cuiquàm sacerdoti eiusmodi eleemosynam, ob Missæ celebrationem, vllo modo, aut prætextu flagitare, ac nè spontè quidem oblatam accipere liceat. Verùm vnusquisque sacerdos illam in capsula, certo ecclesiæ loco, aut pro Sacristiæ foribus eo nomine collocata, deponendam curet. Cui capsulæ statis illis frequentioris concursus diebus, Rector ecclesiæ, aliusuè, cuius interest, aut is, cui Episcopus hoc munus dederit, certum aliquem clericum, spectata probitate præficiat, cuius sit illis diebus apud capsulam assidere; tùm sigillatim, ordineque notare, quæ Missarum, aliarumque precum nomine eleemosyna detur, accipiaturuè, vt pro illius notationis ratione Rector, aut Sacrista, aut ille, quem Episcopus constituerit, sacerdotibus illius ecclesiæ, alijsuè ad diuina officia concelebranda, eo celebritatis nomine euocatis, statim præscribat; quid pro eleemosyna oblata vnusquisque eorum qui obtulerint, voluntati satisfiat.

Sess. 22. De obs. & euit. in celeb. Miss.

Peractis autem diuinis officijs, quæ eleemosyna eo nomine in capsulam coniecta est; illam idem vel ecclesiæ rector, vel alius, vt mox

suprà sacerdotibusità distribuat, vt eorum vnicuique partem, pro ratione ministerij, officijuè præstiti, ex Episcopi prescripto, congruam tradat. Quicquid autem superet, è capsula depromptum, apud virum probum, quem Episcopus delegerit, deponatur; vt, aut in aliam, quæ in eadem ecclesia fiet celebrationem Missarum piè conferatur. liceat tamen in alias res erogari, necessario comparandas ad Missę sacrificij cultum decentiùs in ea ipsa ecclesia peragenda: si ob ecclesiæ inopiam ità Episcopus concesserit. Cuius etiam iussu, in Tabellam Sacristiæ referantur, si quæ commemorationes eo nomine, pro ijs qui piè contulerunt eleemosynam, deinceps faciendæ erunt ab ijs, qui in ea ecclesia Missæ sacrificium facient.

28 Qui verò parochi propè eas ecclesias habitant, ij, iubente Episcopo, populum, suæ curæ commissum, diebus præsertim, qui proximè precedunt illos certos dies frequentioris eleemosynæ, moneant, vt hac constituta eleemosynas eiusmodi recipiendi ratione, quas eleemosynas Missarum celebrationi dare quisque velit, eas non sacerdotibus, aut clericis tradat, vel alijs, sed in capsulam deferat, eo nomine constitutam.

1. De frequẽ. diu. sacr. obl.

Seß. 23. c. 14.

29 Tridentini etiam Concilij auctoritatem sequuti, præcipimus sacerdotibus reliquis, cuiuscunque gradus, conditionis, & dignitatis illi sint, vt Dominicis, & reliquis festis diebus, Missam celebrare nè omittant.

1. Quæ pert. ad cel. Miss.

Dist. 73; c extraneo, & cle. per tuæ.

Seß. 2. c. 16. de refor.

30 Clericis alienę diœcesis rei diuinę faciendę facultatem nè permittat Episcopus; nisi ostendant litteras testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantum mensibus ante, si in Prouincia, si extrà Prouinciam in Italia, quattuor; sex verò si extrà Italiam datas; vel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de vita, & moribus ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquamdiu permanserint.

Seß. 2. & obl. in cel. Miss.

2. Tit 2. dec. Seß. 23. c. 16.

Seß. 22 & ob seruandis & euit in celeb. Missæ.

31 Quod patrum decretis, & Tridentino Concilio sancitum est, vt nè alienę diœcesis Clerici absque cõmendatitijs litteris ab vllo Episcopo recipiantur, quò facilius illud executionem habeat; parochus quispiam, vbi primùm cognouerit in parochia sua ecclesiasticum hominem alienæ diœcesis, vel domicilium constituisse, vel apud aliquem diuertisse, vel in caupona hospitio exceptum esse, vt aliquot dies commoretur; quàm citissimè poterit, octo ad summum dierum spatio, eius nomen, & patriam, si in vrbe est, Episcopo, eiusuè Vicario, sin autem in diœcesi, foraneo Vicario illius regionis denunciet. Eorum autem cuiusque curę sit, illum ad se accersere, mandareq; litteras commendatitias sibi ab eodem ostendi: quas tamen Vicarius foraneus non comprobabit, nisi consulto Episcopo. In ijs autem com-

probandis

probandis ea seruentur, quę superiori item Prouinciali Synodo hoc de genere constituta sunt.

Quod primo prouinciali Concilio interdictum est, ne peregrino sacerdoti sine dimissorijs, testimonialibusuè litteris Missæ sacrum facere liceat, id ei vetitum sit in Regularium etiam cuiusuis ordinis ecclesijs.

3.De ijs quę pert. ad Missæ sacr.

32 Sacerdotes, qui publicè, & notoriè criminosi fuerint, à Missę celebratione arceantur; *nisi* emendata vita, sceleris maculã eluerint.

1. Ibidem, Sessio. 22. de obl. & cuit. &c.

33 Facultates, cuicumque ab Episcopis ad hanc diem concessæ, plures Missas eodem die celebrandi, posthàc irritę, ac nullę sint. Grauia pericula, offensiones, atque adeò sępè iniurias sanctissimo Missæ sacrificio fieri compertum est, quòd quidam sacerdotes non semel tantum, sed pluries in die illud offerant. Quod nè in posterum fiat, pręterquàm salutari illo die Dominicæ Natiuitatis, quo vnusquisque sacerdos non sine magna mysteriorum significatione ter celebrare debet, decreti huius auctoritate vetitum sit, ne ob vllam necessariam causam; neque etiam ob parochialis, alteriusuè ecclesię egestatem; neque ob sacerdotum penuriam, nec verò ob locorum distantiam Episcopus cuiquam sacerdoti pluries in die diuinum illud Missę sacrificiũ offerendi facultatem det, aut permittat; cùm beatus admodum sit ille sacerdos, qui semel tantum in die illud dignè obtulerit. Si quæ verò eius generis facultas anteà vel certo loco vel sacerdoti data est, eam planè statim rescissam, irritamque ac nullam omninò esse iam nunc decernimus.

1.Ibid. 5. quę ad di. off. pert.

34 Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in oratorijs sodalitatum sęcularium, quas confraternitates vocant, alijsuè ecclesijs, capellis, aut oratorijs sæcularibus, quæ parochialis ecclesię finibus continentur, Missam celebrare liceat Dominicis, & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in parochiali ecclesia habebitur.

1. Ibid.

35 Quod prouinciali primo Concilio à nobis decretum est, vt in Ecclesijs quę intrà parochialis ecclesiæ fines sunt, Dominicis, & festis diebus Missę sacrum nè fiat, nisi absoluta parochi concione, quæ manè inter sacrificium Missæ habetur, id seruari iubemus; nisi parochus ante fieri permittat, certa pręscripta hora.

3. De ijs, quę pert. ad Missæ sacrif.

36 Nè in Monialium Ecclesijs, ac nè in ijs quidem, quę Episcopi curæ subiectę non sunt, sęculari cuiquàm sacerdoti, etiam si vbique celebrandi facultas generatim, nisi à sede Apostolica ei data esset, Missæ sacrum facere liceat, præterquàm cui nominatim id ab Episcopo concessum est. Qui contrà admiserit à Missę celebratione suspensus sit eiusdem arbitratu.

2. Tit. 2. dec 3.

3. Ibid.

37 Sacerdotem in Monialium Ecclesijs sinè Episcopi concessu, Missæ sacrum in posterum facientem, propositam altero nostro prouinciali Concilio suspensionis censuram, non ipso facto subire, vt constitutum est; sed ab Episcopo illi infligendam decernimus.

1. Ibidem.

38 Die Sabbati semper Missa de beata Virgine celebretur; nisi diei solemnitas vel ecclesię institutum interdum obstiterit: quo casu eius omninò commemoratio fiat; nisi, & id ecclesiæ instituto impediatur.

39 Nè plures tribus, vel ad summum quinque orationes, seu, vt vocant, Collectæ dici possint; nisi vbi ecclesiæ institutum aliud postulet.

40 Ornamenta, & instrumenta altarium pro celebratione Missæ, pura, ac munda sint, præsertim corporalia, ac purificatoria: quamobrem etiam vino albo (vbi possit,) tantummodo ad Missæ sacrificium sacerdotes vtantur.

Quot autem esse debebunt, infrà docebitur.

1. De Ecclesijs, & earum cultu.

41 Nemo vasa, vestes, vel alia ornamenta, sacris addicta, aut omninò quidquàm ex sacra supellectile profanis hominibus, aut ad profanum vsum commodare audeat: qui ità commodarit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.

2. Tit. 2. dec. 19.

Quę pallia, aliaque sacra indumenta Altarium vsui ornatui addicta sunt; ea ad sedis Episcopi, alteriusuè hominis ecclesiastici, vel laici quauis dignitate præditi apparatum, aut ad funeris, exequiarumuè pompam, aut aliarum rerum, quę profanę sint, vsum, siue ornamentum nè adhibeantur.

4. De funer. & exeq.

Nè cœnotaphijs, aut quas vocant, tumbis, pallia altarium adhibeantur.

5. De Ecclesijs, earum supell. & fruct.

Puluinaria Missalium vsui addicta, ne Episcopi quidem, ne dùm alterius cuiusquam genibus, cubitisuè, vllo loco, nec verò in ecclesia supponantur: neque prætereà ad vllum profanum vsum adhibeantur.

Ac ne ad suggesti quidem ornatum pallia altarium vsui sint; Curādum igitur erit, quàm citissimè per facultates ecclesiæ fieri poterit, vt pro solemnium temporum, festorumque dierum ratione, ornamenta suggestis ipsis propriè apposita, comparentur.

1. Quæ pert ad cele. Mis. c. vt Calix, de cons. dist. 1.

42 Calices, ex metalli genere, iure permisso, adhibeantur, eoque pretiosiori, quantum per facultates licuerit.

4. Quæ pert. ad sāct. Missę sacr.

43 Vrceoli, qui ad sacrificij vsum adhibentur, quo distinctius, atque certius aqua à vino dignosci possit, nè è stanno, argento, aliouè metalli genere sint; sed planè è vitro, eoque pellucido aut è christallo confecti: itidem operculum oris habeant.

44 Hostias pro sacra Eucharistia conficienda non laicus homo, nec verò fœmina faciat.

2. Tit. 2. decr. 30.

45 Quæ vestes, & ornamenta cuiusuis generis, ad vsum sacrum compa-

comparata, ecclesiæ instituto benedici debent, eæ in Missæ sacrificio, cæterisque diuinis officijs nè prius adhibeantur quàm solemnibus precibus ab Episcopo, vel ab alio, qui auctoritatem habent, benedicta sint.

46 Tollant Episcopi sumptuosa conuiuia, ludos, choræas, & omne inanium oblectamentorum genus, ceterosque omnes abusus, qui populi temeritate, aut sacerdotum auaritia in noue, vt vocant, Missæ celebrationem irrepserunt; & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.

1. Quæ pert. ad cele. Miss. Sess. 22. de obser. & euit. in cel. Miss.

47 Magister cæremoniarum Cathedralis Ecclesiæ eos, quibus prima Missa celebranda sit, & qui prætereà sacerdotes minùs peritè celebrāt, Missæ ritibus, ac cæremonijs instituat. qui si huic muneri obeundo vnus par esse non poterit, alijs idoneis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget.

1. Ibid.

48 Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

49 Primam Missam Sacerdos celebraturus, à ceremoniarum magistro, vt iussum est, primo prouinciali Concilio, institutus Sacrarum ceremoniarum disciplina, Missę sacrificium antè nè faciat, quàm illum Episcopus, aut is, cui ipse id curę dederit, illis ritè obeundis cæremonijs satis instructum nouerit, ac probarit.

3. De ijs, quę pert. ad Missæ sacrif.

50 In vnaquaque Plebe Episcopus duos, vnumuè saltem sacerdotē, ecclesiasticorum rituum vsu peritum, constituere curet, qui alios sacerdotes, & & clericos cæremoniarum, quę in Missa, & in diuinis officijs ritè obeundis requiruntur, disciplina instruant diligenter. Qua in re libellus de Missæ ceremonijs adhibeatur, qui nostra cura conscriptus, in lucem prodibit.

2. Tit. 2. dec. 12.

51 Vt exploratum sit, an Sacerdotes statarum cęremoniarum vsum, peritiamque teneant; ipse Episcopus, cùm aliquando Missę sacrificio, quod illi faciunt, alios peritos sacerdotes pręsentes adesse iubeat; tùm aliquando singulos euocet, eorumque in Missæ sacrificio ritè faciendo exercitationem, ac peritiam per examen, experiundouè cognoscat.

4. Quæ pert. ad sāct. Missę sacrif. sess. 22. de obser.

52 Pręcipimus autem, vt Sacerdotes in Missæ celebratione cęremonias, à Romana ecclesia institutas, ad vnguem seruent: neq; alias adhibeant.

1. Quæ pert. ad cel. Missæ. Sess. 22. De obs. in celeb. Miss.

Vt ab omni indecoro, & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Vt, cum eleuatione peracta, sacra hostia mouenda, vel sumenda erit, ità moueant, nè iterum sustolli videatur.

Vt pręter institutum Ecclesię Romanę ijs, quę secreto, vel quę palā icuntur, quidquàm addi, vel detrahi non liceat.

Vt, quę palam pronuncianda sunt, distinctè, & clara voce dicant

Vt Secreta, quæ vocantur, secretò etiam pronuncient.

Vt neque tardius, neque celerius, quam par sit, verba proferant.

Vt propter erroris casum, qui in omni Missæ parte grauis, in Canone grauior, in ipsa verò consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

54 Vt operto capite cele brare non audeant.

Vt, quò puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oportuerit.

Vt, antequàm celebrent, se colligant; & orantes mentem in tanti ministerij cogitatione defigant. Quod, vt commodius fieri possit, curent Episcopi, vt in singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Sacristijs singulæ Cellulæ ad hunc Sacerdotum orandi, & meditandi vsum, instituantur.

55 Vt, antequàm ad Altare accedant, Missam perlegant, & singulas partes ità præparatas, & notatas habeant, vt celebrantes, neque errent, neque hæreant.

Vt Sacris vestibus induti, cum nemine colloquatur; neque loquentibus dent aures, mentemque, & oculos ab omnibus amoueant, quibus distrahi possint: neque è Sacristia exeant; nisi cùm ad Altare eundu erit: quod tùm grauiter, & modestè fiat.

Vt pileum, biretum, aut subbiretum, chirochecas, sudariolum, aut quodcumque denique huius generis in Altare nè ponant.

57 Vt ibi nè in mora sint Sacrificio cuiusuis expectandi gratia.

Neuè ob eandem causam, Missa inchoata, subsistent, aut eius initium repetant.

Sess. 22. De obs. in celeb. Miss.

Neuè si Parochi sint, cuiusquam gratia, metuue Missam anticipent, aut differant: sed illam ea potissimum hora celebrent, quæ populo magis accommodata sit.

Neuè Concionem, quam in ea habere debent, nullo modo omittant.

Quod si fortè quispiam imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut vi contenderit, vt Sacerdos quidquam contrà, quàm hoc decreto Sancitum est, faciat, si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur: si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab Ecclesia consequi possit.

58 Vt peracta Missa, pro summi beneficij munere, Deo gratias agant.

60. Nè Sacerdotes, cum in fine Missæ fuerint, vel eorum ministri, recedant

cedant

cedant ab altari: Neuè vasa, aut linteolos sacros colligant.

Ne cuiquam rei tollendæ, vel mouendæ causa manus admoueant.

Ne candelas restinguant: nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

61 Ministri candelas accendant, Missale, & Vrceolos, & alia, quę ad Missę ministerium requiruntur, prius suis locis in Altari collocent, quàm eò Sacerdotes accedant: quem nisi his omnibus præparatis, confessionem ordiri omninò prohibemus.

Sacerdote rem diuinam faciente, ministri per Ecclesiam ne vagentur; neuè dent operam collocutionibus, aut candelis venditandis; sed composito corpore, nullo gestu, modestè, vt debent, Sacerdoti adsistentes inseruiant.

62 Celebranti Sacerdoti vnus saltem minister adsistat, isq; Clericus, vbi possit, & talari veste, & superpelliceo indutus.

1. Vt suprà.

Clericus Sacerdoti Missam celebranti ministrans, semper indutus sit superpelliceo puro, & mundo, eoque non lacero, neque vlla alia ratione indecenti: si contrafecerit; tùm ipse, tùm Sacrista, tùm Ecclesiæ præfectus, tùm Sacerdos etiam, qui sibi ministrare permiserit, plectatur, arbitratu Episcopi.

4. Quæ pert. ad sanct. Miss. sacrif.

63 Clericus nè Sacerdoti in Altari antè ministret, quàm in illius ministerij functione ritè instructus sit; & ab eo probatus qui in vrbe, aut etiam in singulis vrbis regionibus, & in vnaquaque Plebe cæremoniarum muneri ex secundi prouincialis Cōcilij decreto, præfectus est.

4. Quæ pert. ad sacr. ord.

64 Clericus qui in Missæ sacrificio ministrat, dum eam functionem obit, ne preces horarias, neuè aliud quicquàm de libro aliouè officio recitet; sed toto intimę pietatis studio ad ministerium attentus sit, quod tunc piè, religiosèq; exequi debet.

Sextū, Quæ ad Miss. pert.

65 Nè verò quis, vel vir, vel mulier gradibus Altaris hæreat, aut propè Altare sit, dùm Sacrum fit. Ideò Sacerdos celebraturus hærentes inde se longius abduci iubeat; quo celebrante, hoc ministrans Clericus præstet.

3. De ijs quæ pert. ad Miss. sacrif.

Cùm Sacerdos ad Altare accesserit, Missæ sacrificium facturus; Clericus, qui tunc illi ministraturus est, vbi alius non sit, qui tunc hoc officium præstare possit, circumspiciat modestè adstantes, & si quempiam animaduerterit marem, vel fœminam incomposito corporis habitu, aut aliàs contrà præscriptas regulas, prouincialibus nostris consilijs, cum iniuria, vel irreuerentia sanctissimi illius sacrificij interesse, moneat grauiter, vt opus erit: neque Sacerdos ante Missæ initium faciat, quàm omnes qui adsunt, quemadmodum etiam Tridentino Concilio Curæ Episcopi commissum est, decenter composito corporis habitu declarauerint, mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non solum corpore

4. Quæ pert. ad sanct. Miss. sacrif.

Sess. 22. de obser. & enit. in sac. Missæ.

re adesse. Missa verò iam inchoata, si quid eiusmodi fiat; hoc idem officium admonendi itidem ille minister Clericus præstet modestè, & grauiter. Si quis verò ab ijs de eiusmodi monitus non resipuerit, quàm primum eorundem cura deferatur ad Episcopum, vt iure cum eo efficacius agatur.

4. Ibidem.

66 Missæ initium Psalmus, Iudica me Deus, & in fine, Euangelium Sancti Ioannis Euangelistæ, In principio erat, &c. dici ne vmquàm omittatur; nisi, cùm aliter in Missarum rubricis notatum est. In cæteris item nè quid addatur, nec verò detrahatur, ac ne quicquam mutetur; sed ad vnguem id omne dicatur, quod in Missali nuper Pij V. Pót. Max. iussu edito pręscriptum est.

67 Si quem Parochum, aliumuè Sacerdotem Missali Romano, quod item Pij V. Pont. Max. iussu editum est, Episcopus ad Missę sacrificium deinceps non vti compererit, à Missę celebrandæ munere illum, arbitratu suo suspendat: tùm pro culpę, contumacięuè ratione, alijs pręterea pœnis afficiat.

3. Vt suprà.

68 Nè Patena, cùm oblatio fit, sed crux, aut sacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad osculandum prębeatur.

4. De verbi Dei præd.

69 Nec Parochi, Sacerdotesuè alij intrà Missarum solemnia quicquàm quod profanum sit, quodque ad rerum huiusmodi enunciationem attinet, de altari populo pronuncient, aut euulgent.

4. Quæ pert. ad sanc. Missæ sacrif.

70 Caueatur, cùm in Missę Sacrificio, quod etiam sine cãtu fit Missalis, aut Euangelistarius liber, aut pacis instrumentum cuiquam, vel Principi, vel Magistratui, vel alij ad osculandum prębeatur, nè id munus per laicum hominem, sed per clericum pręstetur.

71 Quod prouinciali secundo Concilio iussum est, in Missa Conuentuali, & Parochiali cùm Corpus Domini eleuatur, signum sono Campanę dari: in alijs Missis id ità pręstetur, vt tunc paruulum tintinnabulum, aut à latere Altaris appensum, aut è Sacristia allatum, à Clerico ministro, certis distinctis ictibus, pulsetur.

1. Quæ pert. ad celeb. Mis.

72 Moneant Parochi frequenter patresfamiliàs, vt filios, & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltem diebus festis Missę iubeant interesse.

1. Ibidem.

73 Viduę ob maritorum mortem, ad summum nè mense amplius sint sinè Missę auditione. Qua in re nulla valeat excusatio cuiusuis consuetudinis, quam irritam decernimus. Eas item Episcopi etiam censuris ecclesiasticis, id facere cogant.

Sess. 24. ca. 4. sess. 22. de obs. in celeb. Mis. & sess. 24 c. 4.

74 Parochi populum frequenter hortentur, vt in sua Parochia festis diebus Missam audire nè omittant.

Moneantque eum diligenter, debere vnumquemque vt à Sacra Tridentina Synodo traditum est, in Parochiam suam, vbi id fieri commodè

modò potest, conuenire ad audiendum verbum Dei.

73 Cùm audiendæ Missæ rationem populum Parochus docet, quo ex propitiatorio illo sacrificio vberiorem ille fructum capere possit, hoc eum sæpè admoneat, vt campanę signo dato, quo fideles ad Missæ Sacrum vocentur, sese quisque colligés, si sibi alicuius mortiferi peccati conscius est, summo ex eo dolore affectus, vitęque emendandæ certo, stabiliq; proposito suscepto, supplex à Deo veniam petat.

3. Vt suprà.

76 Fideles, cùm Missæ intersunt, eodem vestitu sint, quo in publicũ prodire solent: & ità se componant, vt corporis habitu animi religionem præ se ferunt.

1. Ibidem. Seff. 22. de obseru.

Ne in foribus Ecclesiæ, vel extrà subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint.

Et quo tempore à Sacerdote Confessio dicitur, & grauiora Missæ mysteria peraguntur, sint flexis genibus.

Ne ità propè ad altare accedant, vt indecorum sit, & Sacerdos perturbetur.

77 Nè prius discedant, quàm Sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

Missę ità fideles intersint, vt in omni eius parte genibus flexis sint; nisi cùm Euangelium pronunciatur, quò tempore stent omnes, ac ne mulieribus etiam tunc sedere liceat.

3. Ibidem.

78 Episcopus efficiat, vt qui publicè, notorièq; criminosi sunt, sacris nè intersint, ut Tridentino decreto sancitum est: idque vel monendo agat, vel iubeat, à Sacerdotibus Missę sacrum, illis præsentibus, non inchoari, quò ad ipsorum admonitu, se inde abduxerint, uel alia quauis ratione seuerius agat, vt illius decreti executioni sit omninò locus. Tùm prætereà, nisi uitę emendatione suscepta, isti Confessi in Sacro Pascha Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum susceperint, contrà eosdem agatur, prout Canonum iure in illos agi sancitum est, qui in Pascha non communicant.

Ibid. Seff. 22. De obs. i cel. Miss.

Quæ hoc in titulo desiderabuntur, videantur in titulo de Missa Parochiali, & de Parochijs.

De Supellectile Altaris minoris in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali Ecclesia, tàm dotati, quàm indotati; Deq; supellectile ad vsum celebrationis Missarum in eisdem tàm dotatis, quàm indotatis Altaribus. Et de Supellectile Ecclesiæ simplicis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Supellex Altaris minoris dotati in Basilica Cathedrali, Collegiata, Parochiali, Ecclesiaque simplici, & Oratorio, quæ & qualis.*

2 *Res, quarum apparatus pro diei ratione duplex, & pro colorum varietate idem quintuplex esse debet.*

3 *Lintea indumenta quot.*

4 *Supellex Altaris minoris indotati, ob necessariam tamē causam permissi in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali, simplicique Ecclesia, & Oratorio, quæ, & quotuplex.*

5 *Supellex vsui communium Altarium minorum in Cathedrali, Collegiata & Parochiali Ecclesia, tàm dotatorum, quàm indotatorum: quæ, & quotuplex.*

Vestes, & indumenta eiusdem materiæ, & coloris. De Supell. Missar. Episc. nu.11.

Indumentorum ornamenta, materia, colore, opere, artificioue inter se, vt maximè potest conuenientia. Ibid. nu. 13.

Vasa, vestes, indumenta, ornamentaue supradicta omnia, ad quem apparatum non adhibenda. De Missis sine cantu. 41.

Ea non adhibenda, ante quàm sint benedicta. Ibid. 45.

Et à quo benedicenda. De Sacramentalib. 75.

Supellex omnis qua munditia asseruanda. De Sacristia. 23.

Inst. super Eccl. Basil. Cat. Colleg. Paroch. & Eccl. simpl. lib. 2.

1 SEQVITVR Supellex Altaris minoris in Cathedrali Basilica, Collegiata, Parochiali, & Ecclesia simplici positi, proprios annuos redditus, aut censum, aliudue emolumentum ex legato, aut aliundè habentis, vt ibi Missæ Sacrum fiat. Quæ porrò supellex vniuscuiusque scilicet Altaris minoris apparabitur hæc, vt infrà.

Crux vna.
Candelabra duo, cum suis operculis extinctorijs.
Emunctorium, Vnum.
Altare portatile, cum scilicet Altare ipsum consecratum non est.
Tabella Secretorum.
Mappæ minores duæ.
Mappa maior.
Pallium;
Velamentum frontispitij Altaris.
Tela Stragula Altaris.

Tabella

Tabella orationis de sancto cuius nomine Altare vocatur.

Tabella orationum de sancto, sanctisuè: quorum insignes reliquiæ in eo Altari reconduntur.

Amictus, cum fascia, seu auriphrygio;

Alba cum suis grammatis, seu auriphrygijs.

Cingulum.

Manipulus.

Stola.

Planeta.

Calix.

Patena.

Velum Calicis.

Sacculus Calicis.

Theca Calicis.

Corporale, cum palla.

Sacculus Corporalis.

Capsulæ binæ vsui corporalium.

Purificatorium.

Capsulæ binæ vsui purificatoriorum.

Vrceolorum, paria duo.

Peluicula vrceolorum, vna.

Missale vnum.

Integumentum Missalis.

Signaculum Missalis.

Puluinar Missalis.

Mantile ad manus abstergendas in Missæ Sacro.

Sudariolum ad nares expurgandas.

Funiculus cum globulo.

Crepidarum mundarum par.

Cereostrata bina.

Opercula earum restinctoria, totidem.

Tintinabulum gestatorium, si quando, vt suprà, Altari appensum non est.

Armarium proprium, aut loculus proprius armarij proprij in Sacristia: in quo Calix, Patena, corporalia, & purificatoria, & cætera id generis, tùm præterea, in quo sacræ vestes, ornamentauè ad huius Altaris vsum reponantur.

Qualis, cuiusuè formæ, sit omnis supradicta supellex, videatur tit. de Supellectile, quæ Canonicis, &c.

2 In hac Altaris minoris supellectile, ratio habenda est rerum tantum, quæ pro vsu quotidiano, festorumq; dierum celebritate duplices esse

esse debet, & pro colorum distinctione, singulæ prætereà quintuplices.

Pallium.
Auriphrygium, seù fascia amictus.
Auriphrygium Albæ.
Manipulus.
Stola.
Planeta.
Velum Calicis.
Sacculus Corporalis.
Integumentum Missalis.
Puluinar Missalis.

Harum sacrarum vestium, & indumentorum apparatus vterque vnus scilicet, vsus quotidiani, & alter pretiosior solemniorum officiorum, quintuplex esse debet; ità vt vniuscuiusque apparatus indumenta singula sint numero quinque, nempè vnum colore albo, alterum rubro, tertium violaceo, quartum viridi, quintum nigro.

3 Lintea prætereà indumenta, quæ ob causas suprà in Altari maiori Cathedralis, Collegiatæ, & Parochialis, âc simplicis Ecclesiæ expositas, plura etiam in minori esse oportet, hæc sunt nomina, singulaque supputata.

Mappæ maiores tres.
Mappæ minores sex.
Amictus duodecim.
Albæ totidem.
Corporalia quinque.
Purificatoria decem & octo.
Mantilia minora, ad manus abstergendas in Missæ sacro, sex.
Sudariola ad nares expurgandas, sex.
Funiculi Sudariolorum, cum globulis, tres.

4 Si quod uerò Altare minus Episcopus, ob necessarium usum, ornatumuè, aut construendum, aut quod constructum est, permittendum censuerit; nec ulla tamen ratio sit, qua ad illud instruendum, atque ornandum omnis illa supellex mox suprà in Altari minori demonstrata, parari possit; aut breui temporis spatio id omne genus præstari non queat; ut tamen intereà, dùm reliqua supellex apparabitur, opotuno tempore illud apparatum, ornatumuè esse possit; supellex saltem exigua infrà notata, comparanda erit.

Crux vna.
Candelabra duò.
Pallea saltem quinque ex diuersis coloribus, pro instituto Ecclesiæ.
Altare portatile, si Altare ipsum consecratum non sit.

Mappæ

Mappæ breuiores, tres.

Mappæ longiores, duæ.

Tabella orationis de sancto, cuius nomine Altare nuncupatur.

Tabella item orationis de sancto cuius reliquiæ insignes in eo Altari reconduntur.

5 In Basilica Cathedrali sæpè contingit, & Canonicos, & alios Sacerdotes, solo deuotionis studio, non ex aliquo, vel pij legati; vel dotis Altaris, tituliuè onere, in Altario maiori, aut minori Missæ sacrum facere: quò fit, vt nisi alia sacrarum vestium supellex in Sacristia sit, necesse habeant vti sacro vestitu, qui propriè Missæ Conuentualis cultui addictus est: indeque eueniat, vt illius vestitus pars, & Planeta præsertim, frequenti vsu conteratur, attrituque laceretur, & corrumpatur: sicque cum reliquis Missæ Conuentualis indumentis, cum Dalmatica scilicet, & Tunicella, quæ attritæ non sunt, minus decorè conueniant. Rursus Altare indotatum, in eadem Basilica, vt suprà aliquando permissum, vt plerumque fit, supellectilem non habet necessariam ad Missæ sacrum faciendum: sæpèque etiam hoc accidit, vt quod Altare dotatum est, tota illa præscripta supellectile ob census tenuitatem, aliamuè causam instrui non potest: aut saltem ad eam comparandam longius temporis spacium requirit. Ideò, vt huius, & illius Altaris ornatui, atque apparatui ad Missæ Sacrum necessariò subueniatur; vtque vestitus Missæ Conuentualis vsui addictus, integer totus, & inter se congruens conseruetur; simulque eorum Sacerdotum vsui prouideatur, est sanè conueniens, in eadem Basilica Cathedrali, præter proprium vniuscuiusque Altaris apparatum, aliam etiam Sacrarum vestium supellectilem comparari, quæ vsui communi sit, & illorum Canonicorum, Sacerdotumuè, & Altaris indotati, & dotati etiam aliqua tamen apparatus parte egentis.

Hæc porrò supellex tanta sit saltem, quanta vnicuique Altario minori suprà præscribitur.

In Ecclesia Collegiata apparatus prætereà communis esse debet vsui Missæ Sacri, sine cantu faciendi in Altari tàm maiori, quàm minori: prout & hic ipse apparatus, & quantus esse debeat, suprà demostratur, & præscribitur in Basilica Cathedrali, ob causas eo loci expositas.

Apparatum prætereà communem in Ecclesia Parochiali esse conueniens est, vsui Missæ Sacri, etiam ab alijs Sacerdotibus sine Cantu faciendi: prout suprà dictum est.

De Residentia Episcoporum, Canonicorum, Parochorum, & aliorum Ecclesiæ Ministrorum ac beneficiatorum quorumcumque.

SVMMARIVM.

1 *Absentium Episcoporum fructus, Ecclesiæ fabricæ, vel pauperibus, & quando hospitalibus applicandi.* 3.
Eorum exigendorum cura ad quos pertineat. 4.
2 *Episcopi residentiæ adstricti.*
Residere impediti, quos suæ absentiæ causam doceant.
5 *Absentia Episcoporum, à quibus, & cui significanda.*
Curati inferiores residere quoque personaliter tenentur. De Parochijs. nume. 7.
Etiam si Canonici sint. Ibid. nu. 3.
Coadiutores. Ibid. 24.
Substituti. Ibid. nu. 9.
Non residentes, qua pœna puniendi. Ibid. 7.
Et à quo Episcopo denunciandi. infrà 20. 23.
Non residentium fructus, Episcopi cura, quibus attribuendi: & quomodo satisfiat Ecclesiæ, si absentia durante, beneficia cessa fuerint. 7.
6 *Absentiæ eorundem licentia à quo petenda, & qua ratione concedenda.* 19.
8 *Episcoporum negligentia in prædictis coercetur.*
9 *Edictum contrà curatos non residentes infrà quod tempus ab Episcopo proponendum. Et quod tempus ad residendum præscriptum.*
10 *Contumacia eorundem, ut plectenda: & quibus absentium fructus adiudicandi.*
11 *Edictum aliud contrà Curatos non residentes studij causa infrà mensem proponendum: & cuius tenoris.*
12 *Licentiæ eisdem iàm concessæ, studiorum causa, quæ validæ, quæque non.*
13 *Concedendæ in posterum scripto, & quibus conditionibus dandæ, & ad quod tempus.* 14.
Absentes studiorum causa quid amittunt. De distribut. 34.
Nè à residentia distrahatur Parochus, quæ munera non suscipiat. De Parochijs, &c. nu. 11. 12. *& seqq.*
15 *Ab eodem residentiæ munere non excusati beneficia litigiosa habentes.*

Neque

1 DEcreuit Sacra Tridentina Synodus, vt ij, qui non legitimè à suis Ecclesijs abessent, pro rata temporis absentiæ, Ecclesiarum, quibus præessent, fructus suos non facerent: sed vt in fabricam Ecclesiæ, aut in pauperes loci erogarent: quod si non exequerentur; statuit, vt eorum superiores ecclesiastici, omissas ab illis huiusmodi officij partes ipsi susciperent.

1. De Resid. sess. 23. ca. 1. de refor. sess. 6. c. 1. de refor.

2 Si qui igitur prouinciæ nostræ Episcopi post confirmationem Concilij Tridentini in Ecclesijs suis, ex eiusdem Concilij præscripto, non resederunt; neque Metropolitanum, aut eo absente, antiquiorem Prouinciæ Episcopum intrà mẽsem docuerint causam suæ absentiæ, Sanctissimi Domini nostri, vel Metropolitani, vel antiquioris Episcopi scripto comprobatam esse; aut se fructibus illos, ijs, quibus eiusdem Sacri Concilij decreto propterea debebant, persoluisse; nos illam ipsam fructuum partem iam nunc Hospitali vniuscuiusque ciuitatis, cuius illi sint Episcopi, quod maioribus præmatur sumptibus,

Sess. 23. c. 1. de refor.

in vsum pauperum loci erogandum, assignamus. Et si id Hospitale intrà duos menses eos fructus, auctoritate superioris Ecclesiastici non exegerit; alteri Hospitali eiusdem Ciuitatis, quod in eorundem fructuum petitione iudicio præuenerit. Quod si, aut nullum in ea sit Hospitale, aut quæ sint Hospitalia, sex mensibus eos fructus non exegerint, fabricæ Ecclesiæ attribuimus.

Si qui verò posthac abfuerint; fructus, quos suos non fecerint, iàm nunc eisdem locis, qua supradictum est, ratione, adscribimus; nisi ipsi Episcopi intrà tres menses à die absentię ijs, quibus ex Concilij decreto debent, persoluerint.

4 Itaq; mandamus Hospitaliũ, & fabricarũ ministratoribus, ac procuratoribus, cũ denunciatione etiã periculi eorũ conscientię, vt totam summã sine vlla vel pactione, vel remissione primo quoq; tpe exigant.

5 Statuimus etiam, vt ex Capitulo singularum Cathedralium Ecclesiarum tres primi præsentes, singulis sex mensibus, Metropolitanum, vel, eo absente, eundem antiquiorem Prouinciæ Episcopum certiorem faciant, an eorum Episcopi in suis Ecclesijs resideant. Et qui, & quamdiu ab eis abfuerint; sin minùs, ijdem distributionum vnius mensis fructus suos non faciant.

1. Vt suprà. Sess. 6 c. 1.

6 In Reliquis etiam inferioribus curatis beneficijs, si qui post confirmationem Concilij abfuerunt sine licentia, ab Ordinario scripto permissa, quam ad mensem eidem Ordinario exhiberi volumus; vel non probarint, se eos fructus, quos pro rata temporis absentiæ suos non fecerunt, ijs, quibus ex eiusdem Tridentini Concilij debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc reficiendis, & ornandis eorum Ecclesijs attributos esse decernimus.

7 Quam attributionem Episcopi quorum conscientię hoc onus imponimus, ad sex menses, implorato etiam, si opus sit, Principum, & Magistratuum auxilio, omninò exequendam curabunt.

Quod si contigerit eos, qui propter absentiam à suis beneficijs, fructus suos non fecerint, ipsis beneficijs posteà cessisse; curent Episcopi, vt vel ex fructibus pensionum, si quæ illis, qui cesserint, fuerint reseruatæ; vel ex eorum bonis, cuiuscumque illa generis sint, satisfiat Ecclesię.

8 Qui si in his negligentes fuerint, sciant se prima quoque Prouinciali Synodo prætermissi huius officij rationem reddituros esse.

Si quid intercesserit, quamobrem id minus exequi possint, ad Metropolitanum referant; vt ad rem conficiendam ipse quoq; suam operam cõferat; & in ea auctoritatem Sanctiss. D. N. interponendã curet.

5. De Resid.

Nè Episcopus, propterea quod sibi liberum, integrumq; est facultatem permittere, qua liceat aliquem ab Ecclesia commissa, beneficiove personalis residentię abesse, ea potestate, facultateve deinceps ob ca-

iniuis

iusuis generis causam vtatur: sed in illa concedenda modum, & rationes adhibeat concilij Tridentini sanctione pręscriptas.

1. De Resid. Sess. 6. cap. 1. Sess. 23. c. 1. Const. Pij 4. ædita 7. cal. Dec. 1564.

9 Quoniam verò multorum, benefitia curata obtinentium, ea est contumacia, vt neque decretis Tridentini Concilij, neque constitutione Sanctissimi D. N. Pij IIII. neq; Episcoporum edictis moniti, adduci possint, vt beneficiorum suorum residentię præsentes satisfaciãt; statuimus, vt Episcopi, ad mẽsem edicto proposito iubeant oẽs qui in eorum ciuitatibus, diœcesibusve beneficium eiusmodi in titulum, vel commendam obtinent, si in prouincia illi sunt, ad duos menses, si extrà ad tres, ad eadem beneficia accedere, in iisque residere: ea proposita in edicto pœna, vt, qui non paruerint, etiam si præter curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut canonicatus in Ecclesiis etiam cathedralibus obtineant, præter pœnas, quę eodem concilio, & Pij Quarti constitutione contra non residentes propositę sunt, ordinum suorum munere, officiove suspensi, & eo beneficio iure ipso priuati censeantur.

10 Transacto tempore in edicto pręstituto, Episcopi eos, qui non resideant, propositam priuationis pœnam subinde declarent.

Interim verò eos fructus, quos suos absentes non facient, ijdem Episcopi suo arbitratu, aut Ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

1. Ibidem.

11. 12 Intrà mensem publicè edicant Episcopi, vt quibuscũque studij causa non residendi in beneficiis curatis licentia permissa est, eam suo quisque Episcopo intrà spacium trium mensium exhibeat: qui si illam à die confirmationis sacri Concilij Trid. ad diem regulæ, a S. D. N. Pio IIII. latæ compererit; nisi, quemadmodum ab ipsa præscribitur, ordinarij consensus accesserit, nullam, & irritam declaret: propterea q; eũ, qui huiusmodi facultatem impetrarit, ex decreto Concilij Tridentini residere cogat in ipso beneficio.

13 In iis autem facultatibus absentiæ studiorum causa, quę deinceps concedentur, hæc necessario ponenda sunt.

Vt verè in publico, celebrique Gymnasio, Theologię, vel sacris Canonibus studeant.

Vt minores sint triginta annis, aut fuerint; cùm in publico gymnasio ijsdem studiis operam dare cęperunt, quę nunc cupiunt absoluere.

Vt illud beneficium, antequàm sacrum Tridentinum Concilium à S. D. N. Pio iiij. confirmaretur, obtinuerint.

Vt intrà annum, ad ordinem saltem Subdiaconatus promoueãtur.

Vt singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeat, quo is ipsos in eo studii genere proficere testetur. Quod etiam Episcopus secretò ab aliis cognoscere studeat.

Quod si omnes suprascriptę conditiones in licentia expresę non

fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, quæ in scripta licentia requiruntur, non habeat; aut quæ ipsi seruanda proponuntur, deinceps non præstiterit; facultates irritæ, ac nullæ sint: &, qui impetrarit, sciat se fructus suos non fecisse, neque facere; ac pœnis, quæ non residentibus propositæ sunt, teneri.

Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo eum in publico Gymnasio Theologię, aut sacris Canonibus constet operam dare cępisse.

3. De ijs, quę partim ad ordin. sacr. &c.

14 Ne à diœcesi Clerico cuipiam, neque ab Ecclesiæ suæ residentia alij, Ecclesiasticum beneficium obtinenti, quod quacumque ratione personalis residentiæ munus iure, vel consuetudine requirat, studij causa abesse liceat, nisi eius rei facultate litteris ab Episcopo permissa.

Quibus sanè litteris hæc Episcopus nominatim adiungat; ac præscribat ijs, qui ad locum alienæ diœcesis studij causa proficiscentur.

Vt & regulas nostro prouinciali primo, & secundo Concilio de habitus ratione, frequentiq; Sacramentorum vsu, Clericis præscriptas, & reliqua nostris item Prouincialibus, ac suis diœcesanis Synodis decreta, ad honestam Clericalis vitæ disciplinam pertinentia, & alia, si quæ prætereà sibi ep in genere illi præscribenda videbuntur, seruet diligenter.

Vt de ijs præscriptis rebus, ab eo præstitis scriptum testimonium ab Episcopo loci, quò studij causa profectus est: de litterarum autem progressione ab Doctoribus, quos audit, ad tempus, primo nostro Prouinciali Concilio præscriptum, sibi exhibeat.

Vt dimissorias eiusmodi litteras decem post diebus, quàm ad Gymnasij locum venit, eiusdem loci Episcopo exhibeat: de qua exhibitione ad mensis spacium sibi testatum faciat.

In ijs sic pręscriptis rebus, si is nulla legitima causa impeditus, defuerit, nè dimissoriæ litterę ei suffragentur; sed irritę planè sint, ac nullę.

Quicquid pręterea Prouinciali prima Synodo de Parochis, studij causa litteras dimissorias expetentibus, constitutum est, id etiam omne inuiolatè seruetur.

5. De Resid.

15 Personalis residentię munus, vt re vera per eos pręstetur, qui illius generis beneficia Ecclesiastica obtinent, omnem rationem, Canonum iure, Tridentinisq; sanctionibus pręscriptam Episcopus ineat.

A quo munere non excusetur, neque qui beneficium, Ecclesiamuè habet, de cuius titulo adhuc lis, & controuersia pendet;

16 Nec verò item, qui nondùm sacerdotio, aut eo ordine, quem beneficium illud requirit, initiatus est: Nec pręterea, qui iusta aliqua causa, impedimentoue distinetur, quo minùs eo initietur.

Nec

17 Nec verò à residentię munere liberi sint, qui tertiam partem fructuum, qui sibi ex dignitatibus obueniebant, quas in Ecclesijs Cathedralibus obeunt, in distributiones contulerint. Imò verò ij cętera etiã, quæ Tridentino decreto in Sessione 24. promulgato, ipsis pręscripta sunt, pręstare ab Episcopo cogantur.

5. Ibid.

18 Ne ille quidem excusetur, cuius Ecclesia, aut beneficium eiusmodi est, vnde omnis, aut certè magna pars fructuum, aliquo modo reseruata, ad alium peruenit.

19 Nè Episcopus, propterea quod sibi liberũ, integrumq; est, facultatem permittere, qua liceat, aliquem ab Ecclesia commissa, beneficiouè personalis rêsidentię abesse, ea potestate, facultateuè princeps ob cuiusuis generis causam vtatur: sed in illa concedenda modum, & rationes adhibeat, Concilij Tridentini pręscriptas.

20 Pręterea, qui Ecclesiastica quæcumque beneficia obtinent, in quibus etsi curata non sunt, tamen residere iure, vel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopi & illis pœnis, quę à sacro Tridentino Cõcilio statutę sunt, & alijs arbitrio suo seuerè agant: fructusq; quibus ex eodem Concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuant.

1. Ibid. Sess. 6. c. 2. Sess. 22. c. 12.

21 Vt autem Episcopi pœnas de contumacibus in hoc genere possint sumere, statuimus; vt in singulis Collegiatis, & Cathedralibus Ecclesijs, singulis tribus mensibus, tres primi ex Capitulo, pręsentes, Canonicorum, & eorum, qui prępositi Ecclesijs, & aliorum qui in eis huiusmodi beneficia possidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant.

1. Ibid.

22 Parochi verò Episcopum admoneant, si qui intrà fines suę Parochię, eiusmodi habentes beneficia, quę personalem item residentiam requirant, non resideant.

23 Vicarij etiam foranei eandem diligentiam adhibeant, si qui curati, in regione, sibi ab Episcopo commissa, non residerent.

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo videbitur, plectatur.

24 Qui impetrata ab Ecclesia discedendi facultate, aliquamdiu abfuerit, mensis saltem spatio, postquàm redierit, Episcopum de suo ad Ecclesiam reditu, certiorem faciat: quod si neglexerit, perinde censeatur, ac si non legitimè absuerit.

1. Tit. 2. decr. 36.

Quæ hic desiderantur, videantur in Tit. de Parochijs, &c. De Ministris Eccl. & de Punctatoribus, & Distrib.

De Punctatoribus Cathedralium, & Collegiatorum, ac aliarum omnium Ecclesiarum.

SVMMARIVM.

1 Punctatoris creandi mos quibus in Ecclesijs retinendus.
2 Punctatores quatuor, vbi, à quibus, & ad quid, creandi.
Eisdem delectis, præscripta triplex tabella ante iusiurandum prælegenda. 8.
3 Tabella ipsa triplex de diuinis officijs, processionibus, capitulis, & modestia in eis seruanda, & de pœnis erratorum causa subeundis.
4 Ea quando Capitulo legenda: quoque Ecclesiæ loco affigenda.
5 Illi addere Episcopo liceat.
6 Iusiurandum à quibus Punctatoribus præstandum, & quando.
7 Et qua formula.
8 Punctator non iuratus, id munus gerens, mulctandus.
9 Quo tempore perseueret in eo officio.
10 Punctator capitularis quos notet.
11 Aliquem iniuria notans, qua pœna mulctandus.
12 Libros punctationum custodiat, & eos, quibus; & quando exhibeat.
13 Sacris horis intersit, & impeditus, alterum facultate substituat.
14 Punctator Episcopalis quam ob causam creandus.
Et qualis. 16.
15 Iuramento præstito, quos & ipse notet.
17 Ad suscipiendum id officium, qui cogi possint.
Canonicum, vel alium in Capitulo, vel Ecclesia iniuriantem Episcopo deferat. Quæ ad Capitula pert. nu. 9.
18 Punctatoris Capitularis, & Episcopalis officium quale, ex decretis Concilij Quarti.
19 Punctatio ab illis facienda qualis. Collatio eorum librorum. 33.
20 Errata primæ Tabellæ, vt notentur.
Et quorum erratorum Episcopus admonendus.
21 Errata secundæ, & tertiæ Tabellæ qualiter item notentur.
22 Erratum eiusdem triplicis Tabellæ notare omittens, vt mulctandus.
23 Mulcta cui adiudicanda.
24 Punctatores, diuinis officijs expeditis, errata præfecto chori, Canonicis præsentibus, & vbi exponant: quando omitti possit. 28.
25 Errati se expurgare volens, coram quibus id faciat.
26 Se expurgans, cum Punctatoribus non contendat.
27 Præfecti Chori in ipsa contentione dirimenda officium.
28 Erratorum expositio, Canonicis præsentibus, quando omittenda.
29 Punctator inferiorum ministrorum qui, & à quo constituendus.
30 Illius officium quale.

1 PVnctatoris creandi morem in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis retineri iubemus. [1. De off. Punctat.]

2 Punctatores quattuor ex decretis Conciliorum Prouincialium creandi sunt: duo scilicet, qui Canonicorum absentiam, & errata in diuinis officijs notent; quorum alter à Capitulo, alter ab Episcopo deligatur; Tertius, qui singulorum Mansionariorum, Capellarum, Sacristarum, custodiam, aliorumq; ministrorum absentiam, errataque obseruet, & signet. Quartus, qui peccantes in præscriptas ab Episcopo leges de præstandis, ac cauendis in festi diei, funeris, anniuersariorum, processionum, &c. celebratione similiter notet: de quibus omnibus infrà, nu. 9. 14. 29. & 32. vberius explicabitur.

3 Cùm & Tridentinis sanctionibus, & nostris etiam Prouincialibus Decretis, multa salutariter de diuinis officijs, functionibusque Ecclesiasticis, atque alijs eiusdem generis constituta sint, vt ad eorum præscri- [4. de Distrib.]

ptum

ptū omnes, singuliq; Prouinciæ nostræ Canonici, Capitula, & dignitate præditi, reliquique omnes Ecclesiarum ministri, chori officijs quocumque iure, nomine, titulo, modoue astricti, sese conforment; diuinaque officia, processiones, funeralia, & alia, quæ ecclesiastici muneris, ecclesiasticarumque functionum sunt, rectè obeant; ad eaque non solum constitutis horis, ac præscripto modo conueniant; verùm etiam in ijs ipsis piè, deuotèque versentur, & persistant; suis quoque functionibus, muneribusque satisfaciant; tùm prætereà ex eorundem decretorum præscripto Canonici Capitula habeant; ad ea conueniant itē; in illis denique vt par est, rectè versentur; ac rursus ab omnibus, & singulis erratis, quæ notata caueri, sancitū est, protsùs abstineant: triplicem Tabellam ordine explicatam, ex decretisque Prouincialibus breuiter descriptam, & quæcumque in earum vnaquaque vel vniuersè, vel sigillatim, aliaue ratione præscripta sunt, propositis suo loco pœnis, accuratè seruari, in executionisq; vsum introduci sancimus.

4 Tùm prætereà eandem, cùm de scripto statis quibusdam diebus frequenti Capitulo, & reliquis, quorum interest, legi, pronunciarique mandamus: tùm in omni Sacristia, etiam Parochialium Ecclesiarum, certo conspicuo loco, decorè affixam, in omnium conspectu proponi, perpetuoque retineri sancimus.

5 Singulis verò ijs tribus Tabellis pro Ecclesiæ, diœcesisque suæ rationibus, ab vnoquoque Prouinciæ nostræ Episcopo, ex præceptionibus suis, probatisuè Ecclesiæ statutis, alias prætereà erratorum notas, Punctationesuè, prout opportunum ipse censuerit, addi perpetuò liceat.

1. De off. Punctatoris.

6 Is in mensem, vel in aliud certum tempus, pro cuiusque Ecclesię consuetudine à Capitulo constitutus iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac diligentiam pręstiturum.

4. De distrib.

Quod de Punctatorum iureiurando in Concilio Prouinciali primo sancitum est, id & ab ijsdem, & ab vnoquoque item Punctatore, qui vel festi diei, vel funeris, vel anniuersariorum, vel processionum, vel aliorum denique diuinorum Officiorum causa, etiam in Collegiatis, alijsuè Ecclesijs constitutus est, præstetur, non modo cùm Punctatoris officium suscipiunt; verum etiam in publico diœcesanæ Synodi conuentu qui habebitur, dùm ipsi id officiū gerunt; quò religiosius vnusquisq; eorum excitetur ad debitum in munere suo obeundo officium, cum fidelitate coniunctum, adhibendum. Iurisiurandi formula hęc sit.

7 Ego N. Punctatoris officium, quod suscepi, per hæc sancta Dei Euangelia iuratus, sanctè promitto, ac spondeo, me fideliter, & sincerè, quantū in me est, executurū: sic me Deus adiuuet, & hęc sancta Dei Euangelia: vel si iuret super sacras reliquias. Et hęc sanctorum pignora.

Puncta-

8 Punctatoribus singulis, vbi primùm delecti illi sunt, præscripta illa triplex Tabella, duobus de Capitulo præsentibus, ante legatur, quàm iusiurandum pręstent.

Si quis autem Punctator non iuratus, id munus inierit, aut gesserit, mulctetur pro modo culpę, Episcopi arbitratu.

9 Vniuscuiusque Punctatoris Officium, ac munus deinceps trimestre sit: quod tempus ab Episcopo, & ab Capitulo, suo cuique Punctatori, prorogari liceat.

10 Studiosè exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicumque ij fuerint, qui sacras horas, & diuina officia non obierint: quique contrà, quàm his, alijsuè Constitutionibus præscriptum est, in choro quidquàm fecerint. Qua in re is nullius non odio, non amore, non spe, non metu moueatur.

1. de off. Punctat.

11 Si aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si verò notandum prætermiserit; de suo item tantundem det; quod in Ecclesię vsum conuertatur; & integras vnius hebdomadæ distributiones amittat.

12 Libros Punctationum diligenter custodiat, & Episcopo, & Capitulo singulis mensibus exhibeat: & quoties id Episcopus, vel Capitulum postularit.

13 Quo tempore is in Officio Punctatoris permanserit, Sacris horis, & officijs omnibus intersit; nisi absit de eius licentia, qui choro pręsidet: quo tempore alium, ab eodem chori præfecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat. Si secùs fecerit, pro singulis vicibus vnius diei distributionem amittat.

14 Vt autem hoc officium melius exerceatur, neminique aliquid iniustè, aut remitti, aut adimi possit; pręter delectum à Capitulo, alter Pũctator ab Episcopo creetur.

15 Is suprascripto iureiurando apud Episcopum pręstito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

16 Episcopus deligat ad id Punctatoris Officium, quem voluerit, idoneum Clericum.

17 Eidem Episcopo facultas sit, de ea Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, in qua Punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis pœnis suspensionis à diuinis, & alijs suo arbitratu, cogendi, vt id munus suscipiant, & obeant.

18 Punctatorum, quos Episcopus, Capitulumque ex pręscripto primi Prouincialis Concilij constituerit, cura, & officium sit, tùm Capituli vniuersi, tùm vniuscuiusque dignitate præditi, Canonicique absentiam, & errata notare.

4. De distrib.

Vnusquisque eorum, quod ad notandi rationem attinet, in ijs omnibus, & singulis, quæ Conciliorum Prouincialium, & primi præsertim

sertim decretis, eo de genere præscripta sunt, sui muneris, curæque partes præstet.

Accuratè in primis, rectèque notet, non eos solum singulos, qui statis Canonicis horis à choro absfuerint; verùm etiam vnumquemque, contrà decretorum Prouincialium, & Tabellarum præscriptum in choro, in processionibus, in funeralibus, diuinisque alijs officijs errantem, peccantemuè.

19 Absentiæ nota, punctatiouè, qua punctatores vtantur, vna, eademque sit, & aliqua ratione ab ijs notis distincta, quę erratis notandis vsui erunt.

20 Errata singula, in prima Tabella descripta, vna, eademque punctationis ratione notentur: nisi erratum aliquod eiusmodi sit, ob quod, preter distributionum mulctam, alia etiam pœna, arbitratu Episcopi proposita est. Tunc enim huiusmodi erratum sigillatim, accuratèque per Punctatores notetur; ac de eo hebdomadę, aut mensis ad summũ spacio Episcopus certior fiat, qui errat, pœnam exequatur.

21 Quicumque errata in secunda Tabella adscripta commiserit, eius errata, prout sunt, enucleatè, explicatèque notentur; vt pro culpæ ratione, à chori præfecto, ex facultate sibi data, aut ab Episcopo mulctetur, puniaturuè.

Idem notandis tertię Tabellæ erratis, ad Capitulum pertinentibus, per eosdem seruetur.

22 Si quod erratum triplici Tabella notatum ab vllo quouis, aut etiã ab vniuerso Capitulo committi Punctator vllus animaduerterit; idemque sciens libro suo notare prætermiserit; pro prætermissæ, omissæuè cuiuslibet notę, aut punctationis ratione, de suo tantundem det, quod ad Ecclesię vsum conuertatur.

23 Quæ distributiones ab Episcopo, Sacristię, aut alij loco pio adiudicentur; tùm aliam etiam grauiorem pœnam, pro culpę ratione, eiusdem Episcopi arbitratu, pendat.

24 Vnusquisque pretereà Punctator singulis diebus, cùm diuina officia peracta sunt, quos pro absentię, aut erratorum ratione, in choro notarit, eos præfecto Chori, præsentibus alijs de Capitulo, qui eo loco tunc adfuerint, in Sacristia, aliouè loco, vbi Superpellicea, Canonicalesuè Cappas & induunt, & exuunt, cùm primùm eò Clerus, Collegiatim à choro redierit, nominet, errataq; singula exponat.

25 Si quis verò erit, qui aliquam absentię suę, alteriusuè facti caussam afferat, quamobrem se contrà prescriptas regulas quicquam non egisse, admisisseuè: nec propterea absentiæ, vlliusuè errati pœnam commisisse putet: id tunc Chori præfecto coram Punctatoribus planè significet.

Nec

26 Nec verò si Punctator contradicat, is cum illo non modo non contendat, neque verbum vllum commutet; sed ne respondeat quidem: imò verò statim inde secedat.

27 Præfectus autem, cæteris, præter Punctatorem, semotis, de re tota deliberet: atque, si ità planè rem se habere manifestè compererit, vt nullam, vel absentiæ, vel errati culpam ille commiserit, illius punctationem in choro notatam, deleri iubeat. Si verò ità sanè non constiterit; in librum punctationum omninò referri mandet. Quod si quæ, vel difficultas, vel ambiguitas erit; Vicarius Episcopi consulatur, qui totam rem statim sine forma iudicij, liberè arbitratu suo statuat, vt primo Concilio sancitum est.

28 Sin autem hęc, notatos, errataque in Sacristia, aut alibi Canonicis, Capitulouè nominandi, seu exponendi ratio, aliquid, vel incommodi, vel turbę, vel dissensionis, vel rixę, offensionisuè afferat, aut punctatores ipsos ab officij sui libertate deterreat; Episcopo integrum sit, illam omittere, rescindere, atque abrogare, vt magis expedire censuerit.

29. 30 Punctator prętereà, qui, vel idem, vel alius sit, ab Episcopo constituatur; cuius officium erit, singulos Mansionarios, Capellanos, Sacristas, custodesuè, aliosq; Ecclesię ministros, Chori officijs adstrictos, qui statis horis ab illis absuerint, quiuè contrà Tabellarum pręscripta, aliauè, vt suprà, errata commiserint, diligenter obseruare; eosdemque in Choro quàm primùm notare. Idem statis diebus notet, pro absentię, & erratorum, quę in Tabellis explicata sunt, ratione, Clericos, Ecclesiasticosque homines, Tridentini, aut Prouincialis decreti auctoritate, Cathedrali, vel Collegiatę Ecclesię adscriptos, vt ij, quamuis residentię distributionum, quibus mulctari possint, participes non sint; tamen à chori pręfecto, salutari aliqua pœnitentia afficiantur, ac corrigantur; tùm etiam pro culpę, negligentię, erratiuè grauitate, Episcopi iudicio plectantur.

31 Hic item Punctator iuret; officium tribus mensibus gerat; absentes, & errantes obseruet, notet; notatosque in Sacristia nominet; & statam in libro punctationem seruet; & in suo munere cętera omnia, quę alijs punctatoribus pręscripta sunt, præstet.

32 Vt erratis, quę in diuinorum Officiorũ cultu committi solent, in Collegiatis nõ solũ, sed in alijs etiam quibusuis Ecclesijs, & alibi occurratur, vbi, vel festi diei, vel funeris, vel anniuersariorum, vel processionum, vel aliarum rerum causa plures Clerici conueniunt, Episcopus certas Tabella descriptas, eorum omnium leges, quę à Clero in illorũ officiorum, & processionum functionibus, aut caueri, aut pręstari debent, diligenter pręscribat. Quæ leges, vt seruentur, eam ineat rationem;

3. De ijs quæ ad diuin. off. pert.

nem; vt quibus in Ecclesijs, vel officijs Pręfectus est, & Punctator item; hic si in eorum cultu erratur, errata notet; ille errantes mulctet: vbi verò non est, cùm illa officia, processionesuè ibi obiri contigerit, aliquis ex Clero, qui ad ea obeunda conuenerit, certus & punctator sit, qui in eo officiorum cultu errantes notet; & alius præfectus, cui hæc erratorum ratio, errantiumque mulcta sit commissa.

33 Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter se conferant; & si qua in re discreparint, Episcopus, vel eius Vicarius illico omnem eorum controuersiam sine vlla forma iudicij, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Singulis hebdomadis, vt est primo Concilio Prouinciali decretum, punctationum suarum libros conferant inter se punctatores illi, quorum alter ab Episcopo, alter à Capitulo, ex eodem Prouinciali primo Concilio delectus est: ex qua collatione, tùm quicquid pro suæ quemque personalis in choro residentiæ munere præstitisse; tùm rursus pro absentiæ, erratorumuè ratione, quoties officio suo defuisse, diligenti punctationum supputatione facta, constiterit: id firmum, ratumuè vsque adeò sit, vt eo collato in singulas hebdomadas calculo, tribus primis vniuscuiusque mensis diebus, Canonicalis ministerij, aut operæ, quam quis in choro præsens, mense proximo superiori rectè, & ritè obierit, certa, firmaque supputatio à pręfecto chori, & à punctatoribus constituatur: qui prætereà eo nomine constitutæ illi supputationi subscribant.

34 Eam verò cautionem punctatores adhibeant, vt cùm in libris conferendis aliquid compertum esset, quod vllo quouis modo discreparet; antequàm illa punctationum, distributionumuè supputata ratio constituatur, quę stata, firma, & subscriptione munita sit, Episcopum, aut eius Vicarium consulant, qui ex Concilij Prouincialis primo decreto, sinè vlla forma iudicij, omnem controuersiam dirimat.

35 Ad certæ illius collatę, & constiutæ supputationis rationem; mense Octobri, aliouè, singulis annis, omne, quod ex communi Capituli censu habere quis debet, rectè pro vniuscuiusque Ecclesiæ more supputetur.

36 Cui supputationi, calculouè, præfectus Capituli, & alter Chori, item Punctatores, Caneparius Capituli, &, si ità Capitulo videbitur, duo item alij, à Capitulo delecti, præsentes adsint.

37 In eo omni calculo cautio omninò sit, vt vnicuique verè detrahatur, quod detrahi par est, pro ratione dierum, & horarum Canonicarum, quibus à Choro, diuinisq; officijs absfuerit: nisi illum ijs causis ab fuisse contigerit, ob quas Tridentina Sanctione, Constitutionibusque Prouincialibus quis, licet absens, in pręsentibus tamen censetur.

Tùm

Tùm detrahatur item pro ratione erratorum, si quę ille cómiserit.

38 Huic supputationi ità initę, ac detractæ, præfectus Capituli, & item Chori, & illi duo à Capitulo delecti, ac punctatores item subscribant.

39 Tabulæ verò, syngraphæ, aut scripta huius sic initæ, & subscriptione obsignatæ supputationis, Thesautario, Canepariouè Capituli tradantur, vt quod vnicuique debetur, statis temporibus, pro illius constituti calculi ratione persoluat. Aut eidem consentienti, quantumquisque pro illius supputationis ratione habere, capereuè debet, tantundem cedat è Communi residentiæ censu.

40 Nè Capitulum, &c. Quod hic deest, vsque ad sequentem §. Hęc omnis ratio, remissum fuit ad seq. tit. de Distribut. nu. 22. tamquàm opportuniori loco.

41 Hæc omnis ratio in supputatione, & solutione distributionum Capitularium suprà præscripta, pœnęq; ibidem propositę, locum etiã habitant, in quouis distributionum censu, qui ad Mansionarios, Sacristas, custodes, aliosuè chori ministros, & inferiores Canonicis, quocumque nomine nuncupatos, pertineat.

42 Itidem, vt suprà, de eorum ipsorum Punctatoribus, Thesaurarijs, Canepari jsuè si quos à Capitulari censu, Thesaurario, Canepariouè, & punctatoribus distinctos habuerint, decretum sit.

43 At loco eorum duorum, qui de Capitulo ad supputationem adhibendi sunt, alij itidem duo ex ipsis inferioribus Chori ministris, distributionum censum à Capitulari, Canonicaliuè separatum habentibus, adhibeantur: ijque ab ijsdem, ad quos census pertinet, eligantur.

44 Ex punctationum libris, annis singulis expletis, iubeat Episcopus ab eo, cui ipse id curæ dederit, diligenter rationem inspici dierum, quibus vnusquisque vel dignitate prędi tus, vel Canonicus, vel Sacrista, vel custos, aliusuè Ecclesiæ minister, Chori officijs adstrictus, ad illa nõ conuenerit.

45 Qua perspecta, & supputata etiam ratione, si quem diutius tribus mensibus à Choro abfuisse compererit; quamuis in vrbe, oppidouè, in quo Ecclesia est, manserit; illum tamquàm absentem, præter distributionis amissionem, fructibus etiam præbendæ, & alijs item pœnis, pro contumaciæ grauitate, ex Concilij Tridentini sanctione, contrà eos, qui amplius trimestri spatio abfuerint, edita, mulctet.

Quę huic Titulo desunt, videantur in insequenti Tit. de Distributionibus.

De distributionibus dandis, vel subtrahendis: & subtractis: quibus applican.

SVMMARIVM.

1 *Tertia fructuum, dignitatibus, &c. Obuenientium pars, in distributiones diuidenda.*

Distributiones quotidianæ si nullæ, aut tenues, ex dicta tertia parte augendæ. De Ministris Eccl. nu. 13.

2 *Vbi id nondum actum est, ab Episcopo præstandum.*

3 *A qua tertia parte conferenda, qui liberi non sint.*

4 *Tertiæ eiusdem partis fructuum in distributiones conuertendæ æstimatio, qua taxa facienda.*

5 *Qui illius participes sint,*

6 *Qui non.*

7 *Distributiones quotidianæ vbi nullæ, aut tenues, aliquibus horis Canonicis, & Officijs extraordinarijs attributæ sunt, quid faciat Episcopus.*

8 *Distributionum tenuitate dignoscenda quæ ratio habenda.*

9 *Distributionum percipiendarum ad ius admitti petentes Canonici iuramentum præstent.*

10 *Iuramenti formula.*

11 *Examinentur etiam in cantus scientia: quæ quanta esse debeat in vnoquoque præsertim in Choristis. 18.*

12 *Examen, vbi, & coram quibus; & qua ratione fiat: quidque in eo attendendum. 17.*

13 *Examine peracto, qualiter approbatio fiat.*

14 *Mansionariorum, & aliorum ministrorum probatio, à quibus, & quo modo fiat.*

15 *Dignitatem etiam primariam obtinentis periculum, à quo, & quibus adhibitis & qualiter faciendum.*

16 *Probatio aliter facta, nulla.*

19 *Idoneo aliquo non inuento, timore, causauè alia, octo dierum spatium dandum ad iterandum examen.*

20 *Iniustè repulsus, aut protractus, Episcopum adeat, à quo quid agendum.*

21 *Distributiones quotidianæ à quo, & quomodo diuidendæ.*

22 *Eæ non soluendæ ante statum solutionis communis tempus.*

Solu-

23 Solutionis stata die adueniente non soluendæ, Syngrapha, & solutionis mandato, non acceptis.

24 Plus, vel tempestiuè soluens quid amittat.

25 Capituli Choriq; Præfectus. Punctatores. Canonici alij duo — eidem solutioni, vel distributioni dandæ absenti, vel erranti consentientes, vt puniantur.

26 Plus etiam, tempestiuè ve solutionem accipiens, restituat, & triplo mulctetur.

27 Restituat etiam donata, remissaue contrà præscriptum Conciliorum.

28 Capitulum donationi, remissioniuè ipsi consentiens, vt puniendum.

Solutioni distributionum Capitularium ratio suprà præscripta pœnæq; ibi propositæ, locum habeant in censu distributionum, qui mansionarios, &c. De distributionibus à nu. 22. ad 29.

Distributiones quotidianæ non dandæ absentibus, etiam ex licentia. De Ministris Eccl. nu. 10.

Pactio, remissio, collusioué Canonicorum, aliorumuè contrà facta nulla. suprà 28. Ibid nu. 11.

Distributiones ab absentibus acceptæ, restituendæ. Ibid. & 27.

Quibus dandæ distributiones quotidianæ. Ibid.

29 Qui absentes legitimè impediti distributionibus gaudeant.

Et qui non. Et de Ministris Eccl. nu. 12.

Quæ distributiones dandæ, ijs, qui præsentes adsunt processionibus. De Procession. nu. 27.

30 Absens à Choro, ob celebrationem Missæ, quando distributiones perdit.

31 Ordinem non suscipiens, quem debet, easdem amittit.

32 Pœnitentiarius, quando eas percipit, & quando priuatur.

33 Peregrinationis causa absentes, eas non percipiunt, & quando prebendæ fructibus etiam mulctantur.

34 Studiorum causa absentes, eis non gaudent, nec tertia præbendæ parte in eis conuersa.

Parochus Canonicatum, beneficiumuè aliud obtinens, personalis residentiæ, festis diebus in Parochiali residens, eas non percipit. De Parochijs. nu. 19.

Distributiones quotidianæ, Canonicis, & Ministris, loco pœnæ, in sequentibus casibus subtrahendæ. De Resid. nu. 5.

Canonici Cathedrales, non admonentes Metropolitanum absentiæ Episcopi, qui distributionem vnius mensis amittant. Ibid.

Diaconi, & Subdiaconi Altari non ministrantes, ut tenentur, eius horę distributione careant. De Missis Conuent. nu. 9.

In supplicationibus generalibus, qui non uenerit, ante inuocationem sanctissimæ Trinitatis, pro absente habendus. De Processione. nume. 2.

Extrà Canonicales ædes pernoctans, unius diei distributione feriendus. De Canonical. ædib. nu. 7.

Absens à Missa, quæ nocte Natalis Domini in aurora celebratur, qua distributione mulctetur. De Missis Conuent. nu. 17.

Capitulum Missas canere omittens, quibus diebus sunt plures cantandę distribution. priuetur. ibid. nu. 15. & 16.

Non utenti uestibus, & insignibus suis, quæ distributio adimatur. De diu. offic. nu. 28.

Absens ab officio B. Virginis, mulctandus ut absens ab officio de Domino. ibid. nu. 25.

Thesaurarius, quod non debet, aut plus, uel ante tempus soluens distributiones, ut plectatur. supra nu. 24.

Distributiones easdem tempestiuè recipiens, qua pœna afficiendus. supra nu. 26.

Capitulum, remissioni, collusioniuè consentiens, distributionibus plectatur Episcopi arbitrio. supra nu. 28.

Ecclesiasticus quiuis non confici curans instrumentum super solutione sibi facta, dimidia parte fructuum unius anni mulctandus. Quæ pert. ad honor. nu. 15.

Recusans acceptare officium à Capitulo commissum, quid amittat. De ijs quæ ad Capitula pert. nu. 18.

Mansionarij suo muneri deficientes, qua distributione priuentur. De Ministris Eccl. nu. 47.

Iidem contumaces, negligentesuè, ut castigentur. ibid. nu. 51.

Distributiones Canonicis, & alijs Ministris detractæ, quando alijs inseruientibus attribuendæ. Supra nume. 6. 28. & de Ministr. Eccles. nume. 19. De Missis Conuent. 9. & de Process. nu. 27.

Quando, Ecclesiæ, Sacristiæ, fabricæ, Hospitalibus, alijsuè locis pijs applicandæ. supra nume. 1. 6. 21. 24. 26. 28. De Ministris Eccles. nume. 11. & 18. De Missis Conuent. nume. 3. De Punctatoribus 22. 23.

4. de distrib. Sess. 21. c. 3. Sess. 22. c. 3.

1 QVibus in Ecclesijs tertia pars fructuum, redditũ ne dignitatibus, personatibus, officijsque obuenientium, nondum ex Tridentino decreto in distributiones diuisa est; id Episcopus, vbi expedire censuerit, pręstet. Diuisione verò facta, quicumque ex Episcopi præscripto, functiones, ministeriumque debitum quolibet statuto die, non expleuerit, distributionem illius diei amittat, quę Tridentini Cõcilij iussu, fabricę Ecclesię, aut piorum locorum vsui, Episcopi arbitratu, attribuatur.

4. de distrib. Sess. 21. c. 3.

2 De distributionibus item quotidianis ex tertia illa parte fructuũ, decreto Tridentino pręscripta, vel constituendis, vel augendis, vbi nondum illud actum est, quàm primùm Episcopus pręstet.

5. Quę ad distrib. pert.

3 Episcopus, quæ decreta de tertia fructuum parte in Concilio, & primo, & quarto, olim confecimus, ità præstet; vt, nec qui sacris ordinibus initiati non sunt, nec qui distributiones non capiunt, ab illa præscripta tertia parte conferenda liberi, immunesuè sint.

4 Tertiæ porrò partis, quę in distributiones conuertenda est, fructuũ æstimatio sit, non veteri taxa, etiam in Codices Capitulares relata, sed tanti sit, quanti census, redditusuè præbendatum reuera valet, deductis primò pensionibus, alijsque oneribus legitimè impositis, pro ratione temporis, quo durauerint.

5 Cuius tertiæ partis percipiendæ ius habeant omnes Canonici tùm qui pręebendam obtinent; tùm qui sine illa sunt, dum ij statis diebus suum in Ecclesia munus pręsentes obierint.

4. de distrib.

6 Parochus verò, qui Canonicatum, dignitatemuè, ac simul Ecclesiam Parochialem legitimè obtinens, residentię Parochialis munus obit, vt litteris Pij V. Pont. Max. sancitum est, illius, vel dignitatis, vel Canonicalis prębendę fructus, redditusuè capiat: at tertię eius partis nè particeps sit, quę, eiusdem Tridentinę sanctionis auctoritate, in distributiones conuersa, sibi absenti obuenire non potest, nec debet: sed alijs præsentibus, chorique officia obeuntibus accrescat; aut Episcopi arbitratu, fabricæ Ecclesiæ pijsuè locis attribuatur, ad eiusdem Concilij Tridentini pręscriptum.

Sess. 22. c. 3.

4. Ibidem.

7 Quibus etiam in Ecclesijs, vel Cathedralibus, vel Collegiatis, quamuis reliquis diuinis officijs congruus quotidianarum distributionum census assignatus sit, aliquibus tamen Canonicis horis, aut cęteris officijs, etiam extraordinarijs, quauis auctoritate institutis, nullę quotidianę distributiones adscriptę, attributæuè sint, aut si attributę sint, exiguę illę quidem, atque vsque adeò tenues, vt verisimiliter negligantur, in ijs Episcopus vel de communi residentię, di-

Sess. 24. c. 15. de ref.

stribu-

ſtributionumque quotidianarum cenſu, ſi amplius ſit, certam portionem, arbitrio ſuo congruam, Capituli, ac reliquorum, qui eiuſdem cenſus participes ſunt, conſenſu detrahat, eamque ipſam ſtatam vnicuique ex illis Canonicis horis, officijsuè attribuat, adſcribatuè perpetuò; vel omninò ipſe auctoritate, & facultate ſibi eodem Tridentino Concilio data, quemadmodum etiam à ſancta Sede Apoſtolica declaratum eſt. Decretum itidem illud Tridentinum exequatur; vt ſcilicet è fructibus, redditibusuè cuiuſuis generis, qui, dignitatibus, Canonicatibus, perſonatibus, alijsuè obueniunt, congruam partem, quę tamen tertiam non excedat, arbitrio ſuo ſtatuat; quam in quotidianas diſtributiones conuerſam, ſingulis his diuinis officijs, horisuè Canonicis, quibus nulla, vel tenuis tributa eſt, certam diſtribuendam perpetuò aſſignet; vt ſtata ea, congruaque portione conſtituta, vel adiuncta, illę deinceps veriſimiliter non negligantur.

8 In diſtributionum autem tenuitate dignoſcenda, ratio ſemper habeatur, tùm Canonicorum, tùm aliorum omnium, quibus illas percipiendi, ſi reſidentes munus ſuum obeant, ius competit: ſiuè illi modo pręſentes reſidentię munus verę pręſtent; ſiue abſentes, ob legitimam etiam cauſam, impedimentumuè, reſidere, ea ceſſante, deberent, aut poſſent.

9 Vt diuinis Officijs obeundis, quò ad eius fieri poteſt, apti, & idonei Miniſtri adſcribantur; cùm aliqui deinceps in Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſijs ſe in Canonicorum reſidentium Collegium coaptari, & ad ius diſtributiones percipiendi admitti petunt, hęc ſeruentur. [4 Ibid. cum ſeq.]

Primò, vt ab ea re omnis ambitio abſit, qui cooptandus erit, hoc iureiurando obſtringatur.

10 Ego N. Per hęc ſancta Dei Euangelia iuro, me neque precibus, neque precio, neque alia ratione egiſſe, aut aliàs curaſſe, quò minus hoc experimentum integrè, fideliterque fieret: ſic me Deus adiuuet, & hęc ſancta Dei Euangelia.

11 Deinde periculum, experimentumuè fiat; an qui ſe cooptari petit ad omnia ea rectè in cantus modulatione pręſtandà idoneus ſit, quę aliquo modo, aut tempore ad eius munus, partesuè pertinere poſſunt: hocque pro ratione, & diuerſitate presbyteralis, diaconalis, & inferioris etiam functionis.

12 Id verò fiet in cõuentu Capitulari, duobus ex Capitulo adhibitis, qui primò iurati, ſe nihil fraudis in ea re ſibi commiſſa, facturos eſſe, hoc præſtent: vt ei, de cuius cooptatione agitur, certos locos, ſcripturæ, quæ cantu enuncient, primùm aſſignent; tùm propius aſſiſtendo vi-

 deant,

deant, nùm is modulatione, alioué modo erret.

13 De eodem autem approbando posteà agetur, resque occultis suffragijs permittetur: quibus statim deliberetur, ac decernatur.

14 Cùm de Mansionarij, aut alterius Ecclesiæ ministri, qui Canonico inferior est, cooptatione agetur; is etiam, præscripta Canonicis cooptandis ratione, à Capitulo Canonicorum probetur. Cui probationi quattuor, pluresué, eiusdem Ordinis ministri, à præfecto Capituli peritiores delecti, interesse possint; quorum de eo cooptando sententiam Capituli præfectus rogabit: tum illis remotis, de approbatione, aut reiectione Capitulum decernet, suffragijs occultè latis.

15 De eo autem, qui in Ecclesia Cathedrali post Episcopum, aut etiam in Collegiatis primam dignitatem obtinet, experimentum, periculumué fiat ab Episcopo solum, eiusué Vicario, adhibito in consilium præfecto Chori, & Canonico vno ex Capitulo illius Ecclesiæ, in qua is, de quo agitur, dignitatem habet, & alijs prætereà peritis viris, quos aliundè adhiberi Episcopus maluerit. Quibus verò in Ecclesijs antiqui, probatique instituti est, de eo etiam à Capitulo examen, experimentumué fieri; id huius decreti auctoritate non abrogetur; sed Capitulo præscripta suprà in Canonicis probandis ratio, in ipso etiam probando seruetur.

16 *Si cooptatio, probatioué vlla fiet, illis, suprà præscriptis rationibus non seruatis, irrita sit, ac planè nulla.*

17 In ipso probationis examine, in primis Ecclesiæ magis, minusué insignis ratio aliqua habeatur.

Non solum de ea facultate periculum fiat, quæ ab arte, & ab exercitatione proficiscatur: sed de ea quoque quæ est à natura: videndumq; nũ cuiquàm natura alicui impedimento sit, quo minus obire munera sua si non perfectè, at saltem aliquo modo possit.

Porrò moderatio adhibeatur, vt in ijs quidem modulationum generibus, qui cooptari vult, se ex tempore peritum præbeat, atque exercitatum, quæ in eius officio frequentiora sunt: quæ verò rarius incidunt, præstare quidem aptus sit, sed congruo spacio temporis dato ad eius generis rationem præuidendam.

18 Prætereà, quibus vniuersæ Chori psalmodiæ onus sustinendum est, in ijs mediocrem peritiam, artisque cognitionem sufficere, exstimari non conuenit: cum ijs verò, quibus id non incumbit, mitius agi debet: in Chori Magistro perfecta ars, & peritia omninò requiretur: eademque distinctio, & ratio habenda est de voce, & eiusmodi naturæ adiumentis.

19 Si timore, aut aliqua alia perturbatione factum esse præfectus suspicatus erit, vt quis minùs idoneus visus sit, is nè reijciatur, sed

octo

octo dierum spacio, certa alia dies constituatur, qua rursùs periculum fiat: ne iterum id timoris, aut aliud nomen eiusmodi prætendi possit.

20 In ijs verò, qui iniuria se repulsam tulisse putabunt, aut amplius octo diebus protracti erunt, seruetur decretum nostrum, in Concilio Prouinciali secundo promulgatum.

21 Thesaurarius Capituli, siuè alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidianas distributiones partitur, curet ipsas vnicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij, ex iuris & harum constitutionum præscripto, & ex ordine librorum punctatoris.

3. De officio Thesaurarij.

Is distributiones eorum, qui absentia, vel errati causa notati fuerint, nè persoluat; si id fecerit, tantundem de suo det, quod in Ecclesiæ vsum conferatur, & ob eam causam etiam vnius mensis distributiones amittat.

22 Ne Capitulum, aut Thesaurarius, Canepariusuè Capituli, aliusuè quicumque, qui distributiones partitur, cuiquàm de Capitulo, alijuè Chori Ministro, etiam qui præsens diuina officia obierit, nè eo quidem nomine, quod distributiones iam suas residentiæ munere cum fecisse constet, ante stata solutionis tempora persoluat, vel eo nomine cessionem alicuius exactionis ante faciat.

4. de distrib.

23 Cùm verò solutionis stata dies venerit, nè cuiquàm item soluat cedatuè, nisi Tabellã illam, Syngraphamuè acceperit, cui à præfecto Capituli, & à præfecto item Chori, & à Punctatore etiam Episcopali, & ab altero item Capitulari, & ab alijs prætereà duobus subscriptum sit, si quos supputationi Capitulum constituerit; ac prætereà, nisi mandatum solutionis, cessionisuè à præfecto Capituli acceperit, ab alioue, ad quem de more spectat.

24 Si verò plus soluerit, vel cesserit, quàm supputationis ratio tulerit, aut antè soluerit, cesserituè, quàm certæ illius supputationis Syngrapham subscriptione vt supra, obsignatam acceperit: vnius mensis distributionibus, & alijs, arbitratu Episcopi mulctis, Sacristiæ, aut sodalitati Corporis Domini in ea Ecclesia constitutæ, alijuè pio loco attribuendis, plectatur.

25 Quibus pœnis, mulctisuè præfectus etiam Capituli, & Chori item, & Punctatores, atque ad supputationem ità delecti illi duo Capitulares, qui eiusmodi solutioni, cessioniuè vllo modo assenserint, afficiantur.

Quam mulctam, pœnamque ijdem subeant, si alio quouis modo in eo assenserint, vt cuiquam soluatur, cedaturuè distributio aliqua illorum dierum, aut horarum Canonicarum, officiorumuè, quibus, vel præsens ille in Choro non adfuerit, vel erratum huiusmodi in

diuinis officijs contraxerit, vt Prouincialibus Decretis, aut præscripto Tabellæ, aut alio quocumque iure censeri in absentibus debeat.

26 Qui verò, vel ante solutionis, cessionisuè, & Syngraphæ tempus, vel plus quàm sibi debeatur, vllo quouis modo, pactonè acceperit; is ab Episcopo & restituere cogatur, & triplo mulctetur, quod locis pijs, eiusdem Episcopi arbitratu, attribuatur.

27 Si verò vlla cuiusuis generis causa, causæuè specie, aut prætextu cuiquàm distributiones aut ab vniuerso Capitulo, aut ab eorum singulis contra Prouincialia nostra decreta, & præscripta dari, donari, remitti, aut quauis collusione concedi contigerit; nè illas quisquàm capiat; si perceperit, retinueritué, nè suas faciat; sed restituere cogatur.

28 Capitulo autem, quod tacitè, vel expressè ei rei consenserit, pœna sit, vt distributiones aliquot, Episcopi arbitrio, aut Sacristiæ, aut confratriæ Sanctissimi Corporis Domini in ea Ecclesia constitutæ, aut alijs pijs locis attribuendas, soluat.

5. Quę ad distrib. pert.

29 Neque distributiones item illi, quicumque sint, percipiant, qui infirmitate, necessitate, aut manifesta Ecclesię vtilitate occupati, impeditiuè nō adsunt in Choro, si anteà nullo legitimo impedimento distēti, personale Canonicatus sui munus obire non consueuerant; hoc enim addendum censuimus decreto, quo in Concilio prouinciali primo hoc ipso de genere cautum est.

4. de distrib.

30 Quicumque dum alicuius statæ horæ officium in Choro peragitur, Missam celebrando, tunc à Choro absfuerit; illius horæ distributionis tamquàm absens, particeps nè sit, vt è sancta sede Apostolica declaratum est. Id verò nisi præ absentia Sacerdotum, qui in Ecclesia tunc Missæ Sacrificium faciant, necessitas aliquando inciderit, vt præfectus Canonicum aliquem Sacerdotem è Choro exire à stataque horę officio abesse, Missæ celebrandę causa, iubeat; aut nisi à Sede Apostolica aliter concessum fuerit.

Ibidem.

31 Aliqua dignitate prędítus, & Canonicus, aliusuè quicumque, qui etiam ob causam, vt puta, ob litem eiusdem beneficij sui Ecclesiastici sibi illatam, contestatamuè, ordinem Sacrum, illi Ecclesiasticæ suę dignitati, Canonicatui, beneficiouè annexum suscipere distulerit; nè distributionum quotidianarum, antequàm illum suscipiat, particeps sit, cùm debiti sui muneris, cuius causa illæ debentur, partes obire, pręstareuè non possit.

5. Quę ad distrib. pert. Trid. Conc. Sess. 24. c. 8.

32 Pœnitentiarius, tamquàm in Choro præsens, distributionum particeps sit, quo tempore in audiendis confessionibus versatur, non eorum solum, qui in casibus Episcopo reseruatis, peccarent, sed aliorum etiam quorumcumque.

Ne

Ne verò illas, quasi pręsens, capiat, cùm manè aliquando ante statam diuinorum officiorum horam, quò opportunius pœnitentibus satisfaciat, eorum confessiones audit; & quo deinceps tempore illa celebrantur, ipse intereà Missę Sacrificium facit, aut priuatim horarium Canonicale officium pręstat; etiam si id in fraudem non faciat.

33 Qui peregrinationis causa absunt, ne iure quidem, facultateuè statutorum Ecclesię, cui personalis residentię operam, ministeriumque debent, distributionum participes sint. Imò etiam si trium mensium spacio diutius absunt, non propterea excusantur, quo minùs fructuum præbendę amissione mulctentur, alijsuè pœnis eiusdem Concilij, de diuturniore absentia sancitis.

34 Qui studiorum causa quacumque facultate absunt, nè distributiones quotidianas eo ipso absentię tempore; nec verò illam pręben-dę suę partem tertiam, in eius generis distributiones, Tridentini decreti auctoritate, iam conuersam capiant.

Itidem de quotidianis distributionibus, eaque tertia parte cautum sit, etiam si à Sede Apostolica facultas absentię, ob studia data sit.

De ijs, quæ ad Capitula Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum pertinent.

SVMMARIVM.

Eo

1 IN singulas hebdomadas Canonici cuiusuis Ecclesię Capitulum habeant: in quo, cùm quæratur, an superioris Concilij decreta de diuinorum officiorum ratione seruentur; an si qui item errores in sacrarum Cæremoniarum ritu commissi sint; tùm legatur pars aliqua earum rerum, quæ de uita, & honestate clericorum nostris constitutionibus præscriptæ sunt, uel illarum, quæ Catechismo Romano, aut aliis item libris expressę ad Christianæ pietatis doctrinã, vitæque Ecclesiasticę disciplinam, & rationem, pertinent; tùm etiam in aliis spiritualis vitę exercitationibus ipsi versentur: idque omne, prout Episcopo, Capitulive præfecto visum erit. Quo in Capitulo, nè quidquam aliud, quod ad rerum temporalium curam, ac procurationem pertinet, priùs agatur, geraturve, quàm ea tractationis ratio habeatur, quę tota in rebus spiritualibus posita sit.

2.tit.2.dic.13

2 In omni Clericali conuentu, quem vel publicè, uel priuatim Episcopus, aut alij quiuis Ecclesiastici homines habuerint, a stata illa oratione quæ de spiritu sancto dicitur, aut ab alia, ad congregationis vsum accommodata, ille, aut is, qui conuentui pręest, initium faciat: neque cõuentus dimittatur, nisi perorata ab eodem altera eiusdem generis oratione.

3. de iis, quę ad cap. pert.

3 Quò facilius Episcopus in Ecclesia sibi commissa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamque charitatem conseruare, & Canonicalem disciplinam tueri possit; singulis mensibus, aut saltem sæpè in anno, Canonicali Capitulo interesse studeat, vel eo loco, ubi haberi solet, uel alio, quo illud is ad se conuocare maluerit: conuocet autem cuiusuis rei causa, ob quam expedire iudicarit. Quo in

Capitulo aliquando uideat, an quæ de diuinorum officiorum cultu præscripta sunt, rectè, ritè, ordine, atque cum dignitate gerantur.

An item, si quę in Capitulariũ rerum, tum spiritualium, tùm temporalium tractatione irrepserint, quibus pastorali sua cura consulendum sit.

An inter Canonicos controuersiæ sint, an dissidia.

An præscriptæ Capitulo leges inuiolatè seruentur.

Tum denique moneat, agatuè, quæ, & pro muneris sui officio, & pro rerum agendarum ratione expedire censuerit.

4 Quòd si Capitulum exemptum sit, possit Episcopus ex Decreto Concilij Tridentini, illud conuocare arbitrio suo, eo solo casu, quando ipse vult aliquid Canonicis proponere in re, quæ ad suum, suorumve commodum non spectat, & tunc in loco illo dumtaxat, in quo anteà solitum fuit Capitulum conuenire.

Sess. 25. ca. 6. de ref.

5 Canonici ad Capitulum statis diebus accedant, & aliis item diebus extrà ordinem eò vocati conueniant omnes; neque cuiquàm, illo per pręfectum non dimisso, ante discedere liceat, nisi ex causa Pręfecto probata, missioneque ab eodem impetrata. Qui contrafecerit arbitrio Pręfecti mulctetur.

6 Si quis Canonicus in Capitulo non suo loco, & ordine sedere, sententiamve dicere, aut dicentem aliũ interpellare ausus fuerit: hęc ei mulcta sit, quam Præfectus ei irrogarit: & prætereà ne ius eidem sit in illo, neque in duobus deinceps sequentibus Capitulis sententiæ dicendæ.

7 Neque uerò cuiquam locus sit, iocosè, & scurriliter in Capitulo loquendi.

8 Si rixæ, & contumelię inter aliquos Canonicos, vel Ecclesiæ ministros, altercationesve obortę sint; eos præfectus, adhibitis, si opus fuerit, aliis duobus, tribusve de Capitulo, statim reconciliare studeat.

9 Quos tamen, & alios item omnes, qui aliquem eiusmodi Ecclesiæ Canonicum, aliumve ministrum, quouis modo contumeliosis uerbis in Capitulo, aut in Ecclesia affecerint; idem, & Punctator Episcopalis, aut eorum alter, ad Episcopum referat, qui pro culpæ ratione illos, qui deliquerint, plectat arbitratu suo. Sin autem Præfectus, punctatorué huic referendi officio defuerit; eiusdem etiam arbitrio puniatur.

10 Canonicis, quibus in Ecclesiis alia non est, eaque probata consuetudo, hæc sit sedendi, publiceque, & collegialiter incedendi præscripta ratio. Primum locum post eos, qui in illis aliqua præditi dignitate sunt, teneant Canonici, qui Presbyterales; secũdum, qui Diaconales, tertium, qui Subdiaconales præbendas, Canonicatusuè obtinent.

Qui ordo seruetur, etiam si presbyter Canonicus aliquis præbendam,

dam, Canonicatumuè presbyteralem post obtinuit, quam Diaconus quispiam, aut Subdiaconus Canonicus. Iidem iuris sit Diacono, ratione Subdiaconi. In Canonicis autem, presbyterales præbendas obtinentibus, is loco prior sit, qui tempore etiam prior, Canonicatus, præbendęuè possessionem adeptus est. Hæcque ordinis ratio à Diaconis teneatur; eademque prætereà a Subdiaconis.

11 Cùm de rebus patrimonij Capitularis, de locationibus, de cōtractibus, de officiis auferendis, ac de aliis item præfecti iudicio grauioribus, in Capitulo deliberandum est, earum rerum deliberatio, ac tractatio tùm suffragiis occultis permittatur, tùm illę res, quò maturius cōsultentur, in uno Capitulo propositæ, in alio deliberentur.

4. Quæ pert. ad cap. Cath. & Colleg. Eccles.

Si uerò res eiusmodi est, quæ diutius differri non patiatur; triduo saltem ante Capitulum indicatur; singulisque Canonicis res, & causa significetur, de qua, in eo Capitulo consultatio, ac deliberatio futura est. Quod si prętereà res sit eiusmodi, quæ instet, atque vrgeat, neque longius vllo modo protrahi debeat, ita, ut nè triduo quidem consultatio expectanda sit, tunc Capituli Pręfecto liberum, & integrum sit, breuioris temporis spatio, Capitulum conuocare, modo, ut suprà, unicuique de Capitulo, qui non absit, nunciari rem iubeat, de qua deliberandum, & consultandum sit.

12 Vbi ex instituto Ecclesię Cathedralis, uel Collegiatę est, qui Cancellarij Capitularis officium, munusque gerat, is officio suo, cùm in cęteris uerè satisfaciat, tùm in eo etiam, ut eiusmodi Capituli acta, & quas uocant, Capitulares ordinationes actionesuè in librum certum, notatis singulis diebus, sine mora referat.

13 Qui liber in archiuio Capitulari diligenter asseruetur.

14 Vbi uerò non est, a Capitulo deligatur unus de Capitulo, qui certa, si opus est, ex Capituli uniuersi Censu constituta mercede, id Cancellarij munus per biennium gerat: quo tempore confecto, alter in eius locum eligatur, & itidem deinceps.

15 Notarii autem officio, atque opera Capitulum in iis potius actionibus utatur, quæ ad câusas, lites, Instrumentauè publica conficienda, aut ad alia einsdem generis pertinent.

16 Qui notarius, eiusmodi Instrumentorum exemplum, publica auctoritate roboratum, curante in primis Canonico Cancellario, in archiuium, ante annum confectum, referat.

17 Quo iureiurando Canonici, etiam ex statutis, & constitutionibus Ecclesię probatis inter se obstricti, alienauè ratione spondent, se nihil quicquam, quod in Capitulari, Canonicaliuè conuentu agitur, patefacturos, aut diuulgaturos esse, decernimus, atque declaramus, eo non obstrictum, aut impeditum quemquam esse, quo minùs ad Episcopum

deferat,

deferat, si quæ, uel Capituli, uel Canonicorum, aliorumuè, qui de Capitulo sunt, errata sint; quæuè emendationem, correctionemuè desiderent: atque adeò quæcumque eo de genere sibi patefieri, denuntiariuè ille iusserit; tùm etiam, si quę alia ab eodem sciri, cognosciuè expedierit, tùm ea maximè, quæ superioribus Conciliis ad Episcopum deferenda esse, decretum est.

3. Vt sup. 18 Ne cui officium, quod sibi Capitulum commiserit, recusare liceat, nisi legitima de causa, quę latis occultè suffragijs Capit. probetur.

19 Qui aliter recusarit, quantum pecunię caperet per sex menses Ecclesię assiduè inseruiendo, tantundem amittat.

20 Qui uerò sibi iniuriã a Capit. fieri putat, ad Episcopum cõfugiat, qui rem oẽm cognoscat, & definiat. Vbi autẽ hoc in genere Episcopus plus iuris habet, nè proptereà hoc Decreto quicquam ei detractum sit.

21 Quęcumque aut Thesaurarij, aut custodis, & aliorum id generis officia, muneraué a Capitulis uel Cathedralis, uel Collegiatæ Ecclesię, aut ab aliis, siuè Canonicis, siue inferioribus eiusdem Ecclesiæ ministris committuntur, nè plus biennio ab illis, quibus illorum cura, procuratiouè commissa est, geratur: nisi de Episcopi consensu, Capitulũ, quãdoque aliter iudicarit. Hoc autem Decreto nè quicquàm proptereà illius Ecclesiæ priuilegio, aut probatæ, instiuitæque consuetudini derogatum sit; qua à Cap. ea munera longiori tẽpore alteri committere liceat.

3. Vt sup. 22 Nè liceat Canonicis, aliisuè de Capitulo bona, redditus, & prouentus, aut exactiones, emolumentauè, etiã incerta, ad Capitulum quouismodo spectantia, per se, vel per interpositam personam, nè ad modicum quidem tempus, conducere: alioqui contractus omnes irriti sint, ac nulli: & tàm locatores, quàm conductores Canonici, Episcopi arbitratu puniantur.

23 Idem sancimus de eorum propinquis, & consanguineis secũdo, uel arctiori gradu iunctis, nisi, quod ad has attinet, cognita Ecclesiæ utilitate, Episcopus id scripto concesserit.

24 Exactionem tamen decimarum Capituli, etiam ab iis de Capitulo suum ad usum conduci liceat, facultate ab Episcopo data, cùm grauis causa urgebit.

25 Ac ædes etiam capitulares habitandi causa.

26 De fructibus Canonicatuum, & præbendarum uacantiũ, a Canonicis, aut à Capitulo recipiendis, Constitutio a Pio V. Pont. Max. edita, ab iis quorum interest, seruetur omninò.

3. Ibid. 27 Vtque in usum, consuetudinemque introducatur, ac planè seruetur, id Episcopus pœnis, mulctisque agat. Neque quo minus id præstetur, ullum obstet priuilegium, ullum statutum, neque ulla planè consuetudo, ut ea ipsa constitutione cautum est.

Vt liti-

28 Vt litibus, & controuersijs, quæ vbique in hac prouincia permultæ, & variæ de fructibus beneficiorum inter hæredes Sacerdotis, Clericiuè mortui, & illos existere solent, qui in ea beneficia succedũt, planè occurratur; cùm in ea, illa Iulij III. Pont. Max. Constitutio, eo ipso de genere edita, in vsum, moremque inducta numquàm sit, ius commune in toto hoc genere omninò seruari decernimus, sublata quacumque etiam consuetudine, stiloué etiam quauis Episcopali, Archiepiscopaliuè auctoritate confirmato.

5. De Ecclesijs, earum supell. & fruct.

29 Cùm præbendæ Canonicales distinctæ nõ sint, nisi obtinentium nomine, ijque vbi optionum vsus est, modo has, modo illas optent; sæpèque fit, vt earum bona, prædiaque confundantur; ac iura propterea aliquando intereant. Quamobrem Episcopus curet; vt quod in nonnullis etiam huius Prouinciæ Cathedralibus Ecclesijs consuetudinis est, non possidentis; sed sancti alicuius nomine, quod earum vnicuique de Consilio Capituli Ecclesiæ, de cuius præbendis agitur; semel imposuerit, singulæ distinctè appellentur.

4. Vt suprà.

Hac autem in re hoc caueatur, vt nè, qui eas obtinuerint, titulo sancti, quo illæ nominantur, ipsi appellentur: quippè cùm ea titulorum ratio, ex instituto, vsuque amplissimis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus presbyteris solùm conueniat.

30 Quorum Capitulorum Episcopi Concilijs Prouincialibus Mediolanensibus interesse, & Constitutiones, Decretaque illis Concilijs edita, seruare solum, aut debent; ea Capitula, siue Cathedralium, siue Collegiatarum Ecclesiarum in Prouincia nostra sint, etiam si quæ ab Episcopi, Metropolitanique iure, se quocumque modo exempta, sedique Apostolicæ immediatè subiecta esse prætendunt; cùm illa, sicut eorundem Episcopi, vt à sancta Sede Apostolica declaratum est; Conciliorum Prouincialium Constitutionibus, & sanctionibus, & decretis astricta, illas planè vniuersas, ac singulas amplectantur, suscipiant, seruent, atq; obediendo exequantur; tùm vniuersè eadem Capitula, tùm sigillatim singuli, quicumque de Capitulo sunt. Idque vt præstetur, efficiat Episcopus omni ratione, omnique iuris remedio.

4. Vt suprà.

31 Quod si quæ Capitula, aut si qui de Capitulo contrà fecerint, ab eorum Episcopis, pro modo culpæ, contumaciæuè plectantur.

32 Si quis verò Episcopus id efficere neglexerit, vt ab suis Capitulis, atque ab ijs, qui de Capitulo sunt, singulis, Prouincialium Conciliorum Constitutiones, decretauè in executionis vsum verè, & integrè inducantur; norit se in proximo Concilio Prouinciali negligentiæ huius rationem redditurum esse.

33 Capitulum, Sede Episcopali vacante, Vicarium constituat, confirmetuè, qui omninò iuris Canonici Doctor sit: quod si huiusmodi

6. Quæ ad Cap. pert. Sess. 24. c. 16.

vir, in Collegio, Capitulouè non extat, alium de Capitulo, qui quammaximè potest, idoneus sit, deligere poterit.

Seß.& c.eod. 34 Eidem Vicarium, semel electum, mutare ob causam licebit, modo alium octo dierum spacio constituat: alioquin illius eligendi facultas ad Metropolitanum, aut ad eius antiquiorem Suffraganeum, Sede Metropolitana vacante, pertinebit.

35 Electione verò in controuersiam, aut in dubium adducta, is electus censeatur, qui à Capituli maiori parte delectus fuerit.

36 Ne verò Oeconomus, cæteriuè officiales semel electi à Capitulo, mutentur; nisi ea electio etiam viuente Episcopo ad Capitulum pertineat.

37 Vicario autem, alijsuè officialibus absentibus, substitutorum electio ad Vicarium, non ad Capitulum spectet.

Seß.24.c.16. de ref. 38 Cùm Vicarius, aliusuè ex officialibus à suo munere amouendus erit, fas sit Capitulo Vicarium ipsum, officialesuè ad reddendam rationem administrati muneris compellere; eosque pro modo culpæ, etiam non expectato nouo Prælato, punire, qui nihilominùs eandem administrationis rationem, quam Sede Vacante reddiderint, exigere possit, atque in eos, quamuis per Capitulum absoluti essent, animaduertere, vt iuris erit.

Quæ hic desiderantur, videantur in Tit. De Ministris Eccl. De diu. offic. Quæ pert. ad benef. collationem, &c. & de Vita, & hon. Clericorum.

De Archiuio Capitulari.

S V M M A R I V M.

1 *Capitula Cathedralium Ecclesiarum Archiuium habeant, quod eis & Episcopo commune sit.*
Collegiatarum etiam Ecclesiarum Capitula, alterum Archiuium habeant. Ibidem. & quæ pert. ad bono. &c. 2.
2 *Archiuium vnumquodque duobus clauibus occludendum.*
Quæ differentes inter se sint. 6.
3 *A quibus illæ seruandæ, & nu. 9. in fine.*
Eæ successoribus tradendæ. 8.
4 *Eidem Archiuio Canonici duo præficiendi: ijq; qualiter constituendi. 6.*
Quando vnus tantum, vel plures deputandi. 9.
7 *Archiuij Præfecti, scripta omnia asseruent: & quo testimonio.*
Scripta omnia Archiuij successorib. consignanda, & qualiter, nu. 8.

Quæ

10 *Quæ Instrumenta, & scripta in illud deferenda: & à quibus; infrà quod tempus; & quorum sumptibus. & Quæ ad capitula pert. 16.*
Inuentaria bonorum mobilium, & immobilium, iurium, redditaum, ecclesiarum omnium in illud deferen. Quæ pert. ad bonor. &c. nu. 2.
11 *Liber instrumentorum, & scriptorum in eo existentium.*
12 *Scriptum aliquod vt describendum.*
Liber actorum Capitularium in eo asseruandus. De ijs, quæ ad Capitula, &c. pert. 12.

1 QVibus in Ecclesijs, vel Cathedralibus, vel Collegiatis Archiuium eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur.

1. Quæ pert. ad bonorum &c. §. At verò.

2 Archiuia singula duobus clauibus occludatur.
3 In Ecclesijs Cathedralibus, earum vnam Episcopus, alteram Capitulum custodiat. In Collegiatis, alteram Præfectus, alterã Capitulũ seruet.
4. 5 Canonici duo à Capitulo constituantur, qui Capitularis Archiuij curę pręsint; hique singuli claues singulas habeant, inter se differẽtes, ità vt vni sine altero Archiuium ingredi non liceat.

3. De ijs quę ad cap. pert.

6 In illis autem constituendis ea ratio ineatur, vt in illa cura gerenda duo semper versentur: quorum vnus, qui biennio gesserit, creato in eius locum altero, ab illius curę munere abeat; alter autem, qui vno solum anno; sicque perpetuò deinceps seruetur.
7 Archiuij Pręfecti scripta omnia, in Archiuio recondita, periculo suo asseruanda, accipiant, idque publici instrumenti testimonio si quid verò fortuiti casus acciderit, id obseruetur quod iure cautum est.
8 Quam quisque eorum clauem Archiuij habet, eam, & scripta fidei suę commissa, munere suę curę biennalis confecto, successori eadem ratione tradat: idque Canonico aliquo pręsenti à Capitulo delecto.
9 Nihil tamen derogatum sit hoc decreto consuetudini illi, si vsquàm est, vt vnus tantum, vel plures Canonici Capitularis Archiuij curam gerant; neque item decreto primi Prouincialis nostri Concilij vt in ijs Archiuijs, quę communia sunt Episcopo, & Capitulo, altera clauis penes Episcopum custodiatur.
10 Instrumenta, & reliqua scripta, ad singulas Cathedralis, aut Collegiatę Ecclesię præbendas pertinentia, quæ apud vnumquemque, qui vel dignitatem, vel Canonicatum in ea obtinet, aut in posterùm obtinebit, extabunt; is ea, aut illorum exempla, Notarij testimonio roborata, in Capituli Archiuium, mensis spacio deferat. Sin autem aliqua,

quo tempore is dignitatem, aut Canonicatum obtinet, confecta alij habeant, is horis, eorumuè, qui ad id se obstrinxerunt, aut aliàs iure tenentur, sumptibus illa in Archiuium referat.

Quęcumque autem instrumenta, aut scripta, ad prębendam aliquã spectantia, in posterum conficientur; Canonicus, vel dignitatẽ, personatumuè obtinens, ad cuius prębendam illa quacumque ratione attineant, ea, illorumuè exempla, publico Notarij testimonio munita, mẽse postquàm confectę erunt, in idem Archiuium deferat.

Quę autem instrumenta scriptauè singulorum, qui precesserunt, Canonicorum, dignitatemuè obtinentium, tempore conscripta, ad eorum prębendas spectantia, Episcopus, pro Ecclesię vtilitate, exscribenda cẽ fuerit, Capituli sumptibus descripta eodem deferantur.

Quod si Capitulum ad illos, qui ijs successerunt, qui instrumenta illa, aut scripta confici curarunt, aliqua ratione id pertinere asserat, iudicet Episcopus, cuius sumptibus id pręstari debeat. Qui huic decreto, à Capituli Prefecto admonitus, non paruerit, arbitrio Episcopi mulctetur, & mulctatus etiam compellatur id ipsum pręstare.

11 In eo itidem Capituli Archiuio liber vnus sit, in quem instrumenta, & scripta cuiusuis generis, quibus singulorum Canonicatuum, prębendarumuè bona, iurauè notata sunt, referantur.

12 Scripti alicuius exemplar ex Archiuio promi, describiuè nè liceat, nisi Capituli consensu. Si verò alicuius scripti exemplum aliquando exscribi oporteat; id in Archiuio, si potest, aliàs in loco Capituli, aliquo ex Pręfectis Archiuij pręsente, describi liceat; neque vllo alio pręterea modo.

Cætera, quæ ad hunc Tit. pertinere aliquo modo poterunt, videantur in Tit. superiori, & de Cancellario, &c.

De Bibliotheca Ecclesiastica.

S V M M A R I V M.

1 *Bibliothecæ Ecclesiasticæ utilitas.*
2 *Ea vbi, & quo modo constituenda.*
3 *Index alphabeticus librorum in ea existentium, cum illorum exarationis tempore. 6.*
4 *Is index vbi asseruandus.*
5 *Voluminum quæ habenda cura.*
7 *Eidem Bibliothecæ Canonicus præficiendus, & à quo; & ad quod tempus.*

Illam

8 *Illam Episcopus inuisat.*
9 *Illius augendæ quæ cura.*

4. De Bibliotheca.

1 Sicut in libris sacris, voluminibusq; Sanctorum, & alijs Ecclesiasticis cuiusuis generis Codicibus, copiosè, sumptuoséq; comparandis, diligens fuit, accurataq; maiorum industria: ità in ijs ipsis asseruandis, illorum, qui successerunt non negligens studium, nec verò cura minor esse debet: cùm ex ijs manuscriptis, rectèque exaratis voluminibus, in tanta librorum corruptela, his præsertim temporibus, per hæreticos introducta, plurimum adiumenti rebus ecclesiasticis publicis afferatur, & ad Catholicæ doctrinæ veritatem tuendam, & ad coarguendam illorum, vitiosè illa deprauantium, temeritatem.

2 Bibliothecæ igitur Ecclesiæ, vbi Ecclesiastica volumina, alijuè Codices sunt, certus locus, vbi nullus constitutus est, in Episcopalibus, aut in Canonicalibus, alijsuè Ecclesiæ ædibus, curante Episcopo, constituatur. Quo in loco Armaria aliquot extruantur, eaque Syrubis distincta, in quibus Codices, & volumina, quæcumque ibi extant, non aceruatim, sed ordine disponantur.

3 Index prætereà fiat, in quo, pro disciplinarum genere, aut pro alphabeti ratione, volumina singula notentur.

4 Isque index certo loco in perpetuum asseruetur, notatis etiam deinceps ordine alijs libris, quicumque in posterum eidem bibliothecæ, quouis modo accesserint.

5 Volumina, quæ pro vetustate, carie, situuè obsordescunt, librario opere poliantur.

Dissoluta, & malè compacta, conglutinentur.

Ab operculo nuda, asseribus, coriquè, tegantur.

Vetustate, aliouè modo consumpta, reconcinnentur, & ad perpetuitatem opere recenti, nouisq; librarijs integumentis instaurentur.

6 Si prætereà quo anno vnumquodque volumen, manu exaratum sit, animaduerti potest, id etiam breuiter eo indice notetur; tùm prætereà quo charactere scriptum, vt ex ijs antiquitas colligi possit, quæ aliquando vsui, & vtilitati Ecclesiasticæ publicæ esset, ad emendatam voluminum impressionem.

7 Episcopus de consilio Capituli, Canonicum aliquem, vsu peritum, litterarum studiosum, & instruendæ, augendæq; Bibliothecæ cupidum constituat; qui illius curę diligenter pręsit. Illius verò officium duret eiusdem Episcopi arbitratu. Si qua tamen in Ecclesia probatę consue-

tudinis est, à Capitulo Bibliothecarium deligi, ab eodem deligi non vetatur.

8. 9 Cura verò Episcopi omninò sit Bibliothecam aliquando inuisere: sique per eum, & per Canonicos ratio aliqua iniri potest, qua in Bibliotheca librorum Ecclesiasticorum copia augeatur: id sollicitè curetur, vt eiusmodi librorum apparatu, publicæ Episcopali, Canonicali, Clericalique commoditati, atque vsui consultum sit.

De Canonicalibus, Parochialibus, & Clericalibus ędibus.

SVMMARIVM.

Aedes Ecclesiasticæ à mulieribus non habitandæ. De vita & hon. cler. nu 101.
Quibus non locandæ; etiam si patrimoniales sint. Ibid. 102. & 103.
Quando, & vbi locari possint. Ibid. 103.
In eisdem locatis spectacula non agenda. Ibid. 104.
Neque in eis, earumque hortis obscenæ imagines tolerandæ. Ibi. 105.
Prope easdem non habitent mulieres infames. De Religiosa in sacr. loc. conu. nu. 12.
1 *Aedes Canonicales à Canonicis habitandæ.*
2 *Ab eisdem etiam reparandæ.*
3 *Quæ à Canonicis non habitantur, alijs tãtum Canonicis locari liceat.*
4 *Ex licentia tamen Episcopi.*
5 *Earundem Canonicalium ædium atrium claue vna claudendum: & à quo illa seruanda.*
6 *Eius ianua quota hora claudenda, aperiendaue.*
7 *Extrà Canonicales ædes pernoctans, vt mulctandus.*
Aedes Parochiales à Parochis, curatisuè inhabitandæ.
Vbi desint, ædificandæ, & quorum sumptu.
Interim conducendæ, & quorum impensa.
8 *Aedes Clericales, qua hora Clerici nocte non exeant.*

1. De Cleric. ædib.

1 Canonici Cathedraliũ, & Collegiatarũ, Ecclesiarum habitent in Canonicalibus ædibus, in quibus commodè Episcopi iudicio, cõmorari possunt: 2 qui inspectis ædibus, si quid reparandum, instituendumuè sit ad habitationis commoditatem, pro modo fructuum præbendæ; ab eo, qui Canonicatũ obtinet, reparari, ac restitui iubeat.
3 Quo facto, curet, vt in illis ædibus habitent.

4 Quibus si abesse, etiam iusta de causa contigerit, nemini prætereà, nisi Canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur, sinè iussu Episcopi.

Ex quarto ēc quę pert. ad capit. §. Idem ī fi. Ibi Ædes.

5 Quarum ædium atrium, vbi claudi potest, vna claue concludatur; quæ à Decano, vel alio, Episcopi, & Capituli arbitratu, asseruetur.

6 Quota autem hora atrij ianua aperiri, claudiuè debeat; quidque ad honestè ibi viuendum, pro loci ratione, requiratur, iudicium sit Episcopi.

7 Clerici, nè de nocte post primam horam, nisi ex iusta causa, & cum lumine, domo exeant.

1. De Cleric. qaib.

8 Qui in ædibus Canonicalibus habitat, si foris pernoctauerit, non probata causa ab Episcopo, aut ab eo, cui is id curæ dederit, vnius diei distributione mulctetur, præter pœnam, qua pro culpæ ratione ab ipso Episcopo afficietur, cui decreto nè in ijs locus sit, qui ab vrbe, oppidoue, vbi Canonicale domicilium est, absunt.

3. De ijs, quę partim ad ordi. sacr.

De Ecclesijs, Sacrisuè alijs locis, & eorum cultu.

De Ecclesiarum fabrica, tàm ex decretis Prouincialibus, quàm Instructionibus fabricæ: & alijs, quæ fabricam ipsam consequuntur.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ, Capellæ, Altaria ædificanda ad præscriptum Instr. fab.*
2 *Ecclesia noua qua facultate, & ratione ędificanda.*
3 *Situs eiusdem; & à quo deligendus.*
4 *Aedes Episcopales, Canonicales, & Parochiales eidem vicinæ sint.*
5 *Custodum verò, & Sacristæ, vbi, & qua ratione exstruendę.*
6 *Area Ecclesię vbi. & quo modo fabricanda.*
7 *Amplitudo eiusdem quanta.*
8 *Ecclesia forma.*
9 *Crucis instar forma existat.*
10 *Parietes exteriores quales.*
11 *Frontispicium cuius ornatus.*
12 *Atrium.*
13 *Porticusuè, aut* } *qua in Ecclesia, qua eius parte, & cuius forma construenda.*
14 *Vestibulum.*
15 *Tectum, &*
16 *Pauimentum quale.*

Quando

Nè tamen propè sepulchra exstruantur. De Sepulchris, nu.8.
Altaria, ut munda semper sint, Rectoris cura. De ornatu sacrorum locorum: 7.

3. De ijs, quæ pert. ad orna. & cult. Eccl.

QVæcumque ad Ecclesiarum, Capellarum, Altarium ædificationem, & ornatum ad sacrorum indumentorum, vestiumuè apparatum, ac omnem sacrorum vasorum supellectilem, & ad alia eius generis pertinent; ea ædificentur, construantur, & fiant ad præscriptam formā, quæ instructionibus nostris, eo nomine ad communem Prouinciæ vsum conficiendis, exprimetur. Id verò omnino seruetur, quantum per facultates præstari licet; nisi aliquando Episcopus aliqua de causa aliter censuerit.

4. De Eccles. fabr.

2 Noua Ecclesia nè ędificetur inconsulto Episcopo, & scripta facultate ab eo non impetrata: qui præter alia, quæ in nouis eiusmodi ædificationibus requiruntur, videat in primis diligenter, an situs decens, honestusque sit; an capax populi; an, item disiunctus ab ædibus, vt possit circondari: curetque omninò itá illam ædificari, nè ab antiquo more, probataque traditione discedatur; vt Sacerdos in Altari maiori Missam celebrans, orientem spectet.

Inst. fab lib. 1. cap. 1. De situ Eccl.

3 Ecclesia *cùm ædificanda est, primum Episcopi iudicio, & de Architecti, quem is adhibuerit, probarituè, consilio locus huic ædificationi accommodatior eligi debet.*

Qua in re ualde spectetur, ut ubicumque illa exstruatur, loco editiori aliquanto fiat.

Si uerò, ubi exstruenda est, loci positura plana omninò tota sit, deligatur saltem in ea situs, qui itá extet, ut exstructa Ecclesia, tribus, aut ad summum quinque gradibus ad eam ascendatur.

Sin autem ne hoc quidem loci natura patiatur, cum partem nullam sit extantem, paulò que eminentiorem habeat, id subsidij comparetur structura basium Ecclesiæ: quæ in altum ductæ, naturalem illam loci planitiem, itá superent, ut ad Ecclesiæ pauimentum illis tribus quinque gradibus ascendatur.

In situ prætereà deligendo, ea etiam cautio adhibenda est; ut, &, quò maiori in ueneratione Ecclesia habeatur, &, quò ad eius fieri potest, ab omni strepitu, unde diuinorum officiorum interturbatio existit, longius absit, illius positura loco sit, qui ab omni luto, cœno, spurcitia, ab omniq; sordium genere, à stabulis, caulis, cauponis, officinis ferarijs, emporijs, atque ab omni foro venalitio procul distet: ac nè è regione quidem istiusmodi locorum propè sit.

Cautio

Cautio item sit, vt situs eiusmodi quæratur, ubi Ecclesia exædificari queat, insulæ instar, nempè ab aliarũ ædium parietibus interuallo aliquot passuum, vt infrà loco de Platea demõstratur, disiuncta, ac separata, quemadmodum antiqui instituti est, ratioq; certè postulat. Id verò, cùm vbiq; tùm in pagis, locisuè, ubi ædificia crebra non sunt, commodius agi poterit.

4 At illud tamen ab Ecclesiasticæ ædificationis ratione alienum non est, vt ab aliquo latere domicilia ministrorum Ecclesiæ, præsertim verò Episcopalia, Canonicalia, & Parochialia sint; non illa quidem habitationis ædificio, parietibus Ecclesiæ inhærentia; sed muris, per illud areę, distantiæuè spacium ductis, coniuncta, sacrarumque ædium situi vicina, vt Concilij Carthaginensis Canone cautum est.

Ibid. De vicinitate & coniunct. ædium Eccle. cũ situ Ecclesiæ.

5 Ministrorum autem, qui custodes, sacristęuè dicuntur, habitatio, vt res ecclesiasticæ, eorum fidei commissæ, ab omni sacrilegij, furti, incendijuè periculo tutiores sint, Ecclesiæ, aut Sacristiæ, adiuncta, locouè eiusdem Sacristię superiori, vt in nonnullis Ecclesijs est, exstrui potest. Qua in exstructione hæc videnda sunt. Primo, vt huius habitationis structura, ne Ecclesię prospectus impediatur, aut offendatur; neuè Ecclesię fenestris, luminibusuè obstruatur, aut impedimentum afferatur.

Deinde vt nè eiusdem habitationis prospectus vllus, aut fenestra fiat, vnde in Ecclesiam introspectetur.

Præterea ianua nè sit, qua iter, aditusuè per Ecclesiam pateфiat, ad quotidianum, priuatumque rerum domesticarum importandarum, exportandarumuè vsum; sed qua tantum ad diuina officia, & munera sua obeunda ab illis, in Ecclesiam conueniatur.

6 Ponenda præterea cura est, vt ne loco humido, vliginosouè Area Ecclesię deligatur; nec verò propè colles, aut decliuia loca, quo aut torrẽs, aut alia aquæ uis forte defluens, detrimentum ædificio afferre possit.

Ibid. de Area Eccl.

Si quando tamen in cliuo ædificari necesse est; ibi hominum opera planities fiat, quæ respondeat magnitudini futuræ Ecclesiæ, à cuius tergo, lateruè spacium itidem planum cubitorum duodecim, & amplius, pro ædificij ratione intersit ad excisam, præruptamuè rupem; hæcque etiam firmo pariete muniatur, effossis præterea hinc inde canalibus, per quos aqua, interdum confluens, aliò deriuetur.

7 Situs præterea Ecclesię amplitudo ità patens esse debet, vt non solum multitudinem populi, locum incolentis, vbi Ecclesiæ, vel Parochialis, vel Collegiatæ, vel Cathedralis ædificatio futura est: sed frequentiam etiam hominum, interdum ad solemnitates confluentium, capere queat. Qua in re ratio illa negligenda non est, vt vnicuique homini tantum spacij esse possit, quanta est ab omni parte mensura vnius cubiti, & unciarum octo: idque præter spacium, quod columnę, pilæuè; ac parietes capiunt.

Ibid. De Amplitud. situs Eccl.

Atque

Ibid. de Eccl. for. cap. 2.

8 Atque hæc quidem breuiter de Ecclesiæ situ; sequitur illius exædificandæ forma: quæ, cùm multiplex esse possit, ad eam sanè deligendam, pro situs ratione, proq; ædificationis amplitudine, Architecti periti consilium Episcopus adhibere debebit.

At verò illa huius ædificij ratio, iam inde ab Apostolicis ferè vsque temporibus ducta, potior est, quæ Crucis formam exhibet, vt planè ex Sacris Basilicis Romanis maioribus, ad eum modum exstructis, perspicitur. Illa porrò ædificij rotundi species, olim idolorum templis in vsu fuit; sed minus vsitata in populo Christiano.

Ecclesia igitur omnis, ac illa præsertim, quæ insignem structuræ speciem requirit, ità exædificanda potius erit, vt Crucis instar sit: quæ cùm multiplex, tùm oblonga esse potest; hæc in frequentiori vsu, reliquæ minus vsitatæ sunt.

Ea igitur, quæ Crucis oblongæ similitudinem præ se fert, ædificatio, vbi potest, in omni Ecclesia, vel Cathedrali, vel Collegiata, vel Parochiali, quæ exstruenda est, seruetur. Vbi verò situs, de consilio Architecti aliam potius, quàm longam ædificij formam postulat, ad illius præscriptum modum, Episcopi iudicio comprobatum, eius modi structura Ecclesiæ fieri poterit.

Ibid. de modo Eccl. ædif. instar crucis.

9 Hæcq; ipsa Ecclesia, siue vnam tantum, siue tres, siue quinque vt dicunt, naues habitura est, Crucis instar, cum alia multiplici ratione, & modo, tùm hoc vno constare potest, exstructis scilicet extrà Capellæ maioris ingressum duabus ab vtroque latere Capellis; quæ ad brachiorum, similitudinem productæ, à toto Ecclesiæ ædificio, pro amplitudine extent; ac foris aliquantulum, pro Architecturæ ratione, promineant.

Instr. fabr. de parietib. exter. & frontispicio cap. 3.

10 Reliqua autem, quæ ad structuræ genus, ad parietes benè materiatos, eorumque firmitudinem, incrustationem, tectoriumuè opus, aliaque id generis attinent, pro Ecclesiæ exædificandæ modo, proque regionis, lociuè conditione, iudicio Episcopi, ac de Architecti consilio diligentius statuentur. Illa tamen ratio, in parietibus extrinsecùs habeatur, vt qui à latere, & à tergo sunt, in ijs nulla imago exprimatur: qui à fronte, eo decentiorem, augustioremque aspectum præ se ferent, quo sacris imaginibus, picturisuè, sacram historiam exprimentibus, ornatiores erunt. In frontispicij igitur pio ornatu pro structuræ Ecclesiasticæ ratione, proque ædificij magnitudine Architectus videat, vt cùm nihil profani appareat, tùm rursus splendidè pro facultatibus exprimatur, quod loci sanctitati conueniat.

11 Illud verò, præter cætera adhibeatur, vt in vniuscuiusque Ecclesiæ, præsertim Parochialis, frontispicio à superiori scilicet parte ostij maioris, extrinsecus pingatur, aut sculpatur decorè, religiosèque imago beatissimæ Mariæ Virginis, Iesum Filium in complexu habentis: à cuius latere

dextero exprimatur effigies sancti, sanctæuè, cuius nomine illa Ecclesia nuncupatur; à sinistro alia item Sancti, vel Sanctæ, cui præ cæteris Parochiæ illius populus venerationem tribuit: aut saltem, si totum id triplicis imaginis opus fieri non potest, sancti, sanctæuè solius tantùm figura fiat, cuius nomine ipsa Ecclesia appellatur. Quod si vel Annunciationis, vel Assumptionis, vel Natiuitatis Sanctæ Mariæ titulum, diemuè festum ea Ecclesia habet; beatissimæ Virginis effigies exprimatur, quæ mysterij rationi conueniat. Vt verò à pluuia, & temporis iniuria perpetuò defendatur: id structuræ opere, solerter prospicere, Architecti erit.

Cætera porrò, quæ aut sculpturæ, aut picturæ opere, alijsque grauibus, ac modestis ornamentis, frontispicij Ecclesiæ maiestatem Augustam, religiosamque reddunt, Episcopus, Architecto etiam, si opus est, adhibito, viderit, prout ecclesiasticæ ædificationis, quæ struetur, ratio poscet.

In vniuscuiusque item Ecclesiæ, præsertim Parochialis frontispicio, à superiori scilicet parte ostij maioris, Sacræ imagines exprimantur ad præscriptum instructionum, quas de fabrica Ecclesiastica edidimus. (4. De Ecclesf. fabr.)

12 Atrium præterea *in fronte Sacræ ædis, pro areæ ratione, proq; ædificij ecclesiastici structura fiet, de Architecti consilio intus ab omni parte porticibus cinctum, alioque decenti architecturæ opere ornatum.* (Instr. fab. lib. 1. De Atrio Porticu, & Vest.)

13 Si verò *præ situs angustia, aut præ tenui censu id exædificari non potest; porticus saltem à fronte itidem exstruenda curetur.* (Ibidem.)

Quæ porticus, columnis marmoreis, aut pilis lapideis, laterițijsuè erecta, longitudine omninò Ecclesiæ latitudinem adæquet.

Lata autem, atque alta ità esse debet, vt longitudinis suæ rationi rectè, conuenienterque respondeat.

Hac forma in vnaquaque Ecclesia Parochiali porticum extare conueniens erit.

14 Si per inopiam *nè id quidem præstari potest; hoc saltem prorsus curetur, vt antè ianuam maiorem, vestibulum eiusmodi exstruatur, quod duabus tantum columnis, vel pilis, aliquantulum ab ea distantibus, exædificatum forma quadrata sit; tantumque spacij habeat, vt paulò latius, quàm Ecclesiæ ianua pateat.* (Ibidem.)

Qua in Parochiali Ecclesia porticus non est, neque item præ inopia exstrui potest; hoc in ea omninò curetur, vt antè ianuam maiorem vestibulum exstruatur, quod duabus tantum columnis aut pilis aliquantulum ab ea distantibus exædificatum, Parocho in baptismi administratione, vsui esse possit. (4. De Ecclesf. fab.)

Quò in vestibulo nemo tamen consistat ad Missam audiendam, qui in Ecclesia esse possit.

15 Et quoniam *tecti magna est habenda ratio, propterea quod omne* (Inst. fab. lib. 1. De Tecto c. 5)

ædificium

ædificium tueatur; siquidem eo sublato, aut malè confecto, putrescit materies, labascunt parietes, omnisque sensim dissoluitur structura; certè in Ecclesia tegenda, quæ sacris imaginibus, omnique pio ornatu, & religioso apparatu, ad perpetuitatem exstruitur, diligens, ac singularis industria requiritur Architecti. Qui quamcumque tecti, vel displuuiati, vel testudinati, vel laqueati formam, pro ædificij ratione delegerit, videat in primis, vt & materia lignea fabrilis, nempe tigna, canterij, templa, asseres, & alia id generis, ex quibus illud constat, & contignatio omnis benè firma sit.

Tegendi autem tecti ratio, cùm & pro regionum vsu, & pro ædificiorum modo diuersa sit, ipse viderit, quæ Ecclesiæ exstructioni sit accomodatior. In Ecclesiarum autem, quæ insigni structura exædificantur, & amplo censu sunt, tectis operiendis, tegulas, si minus æreas, vt olim, at saltem plumbeas, adhiberi conueniet.

Laqueata tecta in Ecclesijs construi, cum basilicarum quarundam Romanarum vsus docet; tùm mysterij significatio suadet: fornicata tamen fieri non alienum erit, pro locorum consuetudine, quo tutiora ab incendio ædificia sint, qualia sanè fornicato opere tecta, in Basilicis vrbis, & prouinciæ Mediolanensis insignibus, atque antiquis cernuntur.

Cautio verò in eo adhibenda erit, vt tecti proiectura eiusmodi fiat quæ stillicidia ab imis parietibus arceantur, proculuè sint; idque apte, ac decenter, prout certo structuræ opere potest fieri, Architecti cura erit.

Ne item suggrundijs ob stillationem diuturnam detrimentum parietes aliquando capiant; eorum fundamenta, vbi primum è terra exstare incipiunt, pauimentis lethostratis benè consolidatis, suggrunda latius aliquando productis, sternantur: tùm verò terra congesta inde procul, perpetuo amota sit.

Nè præthereà ijdem possint per pluuiam stillicidijs penetrari: si fortasse aliquando tegulæ, imbricesuè corrupti fuerint, in illorum summitate, quæ tecti trabibus subiacebit structura, loricauè testacea, cum coronis prominentibus adhibeatur, quæ tecti etiam proiecturam adiuuabit.

Inst. fab. lib. 1. c. 1. De Pauimento.

16 Atque hactenus quidem de tecto; nunc sequitur pauimentũ, quod in Ecclesia non spicatum, non è laterculis coctilibus, non alio lateritio opere, nisi vitriato sit; sed in insigni saltem Ecclesia, capellisque maioribus, & alijs præclaræ structuræ, marmore, aliouè solido lapide, stratum sit, opere item tessellato, aut scutulato, politè confecto, aut musiuo itẽ. In alijs verò Ecclesijs, & Capellis, ubi hoc non potest, silicibus expolitis, vel opere testaceo confectum. In pauimento, quale illud sit, neque Pictura, neque Sculptura Crux exprimatur; nec verò prætereà alia sacra imago, historiauè, ac nè alia item, quæ sacri mysterij typum gerat.

Inst. fab. lib. 1. c. 7. de ostijs.

17 De ostijs, & antepagmentis sacrarum ædium multa à sapientibus

Archi-

Architectis præscripta sunt, quæ pro Ecclesiæ ædificandæ ratione, proque structuræ modo seruari accuratius debent. Illud verò caueatur, vt à superiori parte, nè illa arenata sint, cùm à portis vrbium dissimilia esse debeant; sed quadrangula, qualia in Basilicis antiquioribus conspiciuntur. Nec verò humili structura depressiora sint, sed duplo altiora, vt architecturæ ratio fert, quàm latitudo patet.

Superiori parti coronix decenti opere adiungi potest, è qua rotundum, instar hemicycli, & scaphæ emineat; vbi sacræ imagines vt suprà præscriptum est, sculpantur, aut pingantur, vt in antiquis, ijsque insignoribus Basilicis Mediolanensibus, perspicitur.

A fronte Ecclesiæ ostia exstruantur: imparia verò sint, ac planè totidem, quot naues, è quibus Ecclesia constat. Media autem nauis, si è pluribus nauibus Ecclesia constet, tria ostia, vbi pra amplitudine potest, à fronte habeat; si verò ex vna tantum, hæc omninò ostia tria à fronte habeat; nam pluribus ostijs, cùm ob alia multa, tùm ob virorum, mulierumque distinctionem, ad Ecclesias ingreßum patifieri debere, indicant Basilicæ Romanæ.

Ostium medium à cæteris, & laxamento, & ornatu pręcipuè distingui debet, præsertim in Basilica Cathedrali; vbi illud sculptura leonum exornari decet, exemplo templi Salomonis, qui in basibus illos sculpi iussit, ut præsulum indicaret vigilantiam: idipsumque in complurium huius Mediolanensis Prouinciæ Basilicarum Cathedralium ianuis, ità exstructis, præclarè cernitur.

18 Ostiorum Ecclesię valuę eiusmodi esse debent, quæ non tàm ornatum, quàm firmitudinem ostentent. Porrò è cypresso, aut cedro fieri conueniens eßet; si minus, è nuce, vbi potest, fiant, opere fabrili ornatæ, quod non picturæ tenuitatem imitetur; sed sculptura piè expressum aliquantisper emineat: laminis autem æneis illas, quę insignoris Ecclesię sunt, vestiri; opereque sacrarum imaginum cælato ornari conuenientius erit, cum Basilicarum Romanarum valuas non modo æneas, sed argenteas, argentouè illitas, aliquando exstitiße memorię proditum sit.

Hæ ostiales valuę, & pessulis, & seris, & clauibus grandiusculis à parte anteriori firmiter munitæ sint: ab exteriori autem parte nullo modo. Vbi vero id aliquando fieri neceße sit, in vnius tantum ianuę, quæ à latere maioris ianuę est, valuis ostiolum paruulum exstrui liceat, ijsdem instrumentis extrinsecùs munitum, firmiterque compactum.

19 A tergo autem, nec verò pretercà à lateribus vllum Ecclesiæ ostium exstruatur: nisi quo ingreßum fieri necesse est, vel ad Sacristiam, vel ad campanile, vel ad cæmeterium, vel ad ministrorum Ecclesię domicilia.

Neque

Neque item propè Altare vllum, vel è regione eius laterali, aliouè eiusmodi loco, qui illud recta spectet: indeque sacris Altaris Ministerijs, aut impedimenti, aut irreuerentiæ, perturbationisuè periculum aliquando existere possit.

Inst fabr. lib. 1. c. 8. De fenestris.

20 Hæc de Ostijs *satis sint, cùm alia multa Architecti periti iudicio relinquantur: superest de fenestris, quę pro ratione Architecturę proque modo, & magnitudine ędificij in Ecclesijs, & in Capellis struentur. Neque est, cur de earum longitudine, ac latitudine quicquam, aut de forma hoc loco multa tradantur, cùm potius ab architectonica arte, huius generis pręceptio sumenda sit.*

Ea autem in Sacrarum ædium fenestris forma, vel plurimum seruata est, vt à parte superiori paululum rotundæ, à lateribus aliquantò intrinsecus latiores appareant, quàm extrinsecùs, prout etiam mysterij ratio, à patribus demonstrata, suadet.

In media Ecclesiæ naui, vbi per tecti eminentioris altitudinem potest, tùm in nauibus etiam inferioribus, laterales fenestrę fient, eęque impares ab utroque latere: atque in vniuscuiusque intercolumni medio ità ordine exstructę, ut recta sibi respondeant, neque à Zophoro, epistylioué tecti valdè distent.

Vndè verò lumen præcipuè Ecclesia, & Capella maior excipiat; fenestra orbicularis, ampla, pro modo Ecclesiæ, instar oculi, à fronte suprà ostium maius exędificetur, atq; extrinsecùs ornetur pro structurę modo.

In alijs nauibus à frontispicio item fiant forma oblonga, Architecti iudicio.

Verùm lumen etiam excipi potest ad Capellæ, & Ecclesię vsum, e tholo, ex vmbilico scilicet fastigiatę fornicis, lanternis vndiquè factis.

In Capella maiori, ac pręterea in singulis minoribus, pro earum magnitudine, ac modo, ab vtroque latere, eæ item fiant, vt vtrinque lux prębeatur.

Si verò à lateribus lumen excipi nullo modo potest, neque satis est, quod ab orbiculari, alijsuè frontispicij fenestris imbibitur, quoduè aliunde excipitur; è pariete, qui à tergo capellę est, recipiatur.

Cautio autem adhibeatur, vt nullam Altaris cuiusuis partem, nè minimam quidem, fenestrę posterioris parietis occupent: tùm maximè, nè Altare, quod eidem parieti propè sit recta spectent, aut vllo sanè modo supra Altare sint.

Cęterum si aliundè lumen commodè, & decenter sumi non potest; tunc fenestra, quę necessariò suprà Altare exstruenda est, ab ima parte paulò accliuius foras prominens, opere testaceo, aut tabula solida marmorea, ęreauè strata, eiusmodi sit, vt aqua foras omninò defluat: intrò verò nè gutta quidem penetret.

Cautio

Cautio item sit, vt, si montoso, alioué loco, vbi ventorum vis maxima esse soleat, Ecclesiam exędificari contigerit, itá fenestrę vndique à Septentrione pręsertim, Architecturę rationibus fiant, vt à nulla parte Ecclesię detrimentum neque periculum sacris Ministerijs, neque incommodum fidelibus orantibus existat.

Fenestrę, omninò altè atque itá exstruantur, ut inde, qui foris stat, introspicere non possit. Vbi autem necessariò, fenestra minus alta, quàm pręscribitur, aliquando exstruatur necesse esset, quod facile vsu veniet in veteribus Ecclesijs resarciendis, ea muniatur vitreis valuis, quæ nullo modo aperiri possint, nè introspectetur.

21 Fenestræ autem omnes, *quales quales sint, clathris ferreis, vbi potest, muniantur; adiuncto etiam opere vitreo, & pellucido, neque vlla ex parte picto, nisi imagine tantum sancti, cuius nomine Ecclesia, capellauè nuncupatur, vt lumen illustrius, ad illius Capellæ, Ecclesięuè vsum excipiatur. Sint item extrinsecus filis ęreis, instar retis undiq; sęptę.*

Quę operis vitrei, sæpimentiuè exstructio ornatior esse potest, pro ędificij modo. In Ecclesijs autem, quibus ob inopiam vitreo opere confici non possunt, sint opere saltem telę instructę.

At è quocumque genere, opereuè sint, eiusmodi tamen esse debent, vt aperiri, aut amoueri aliquando possint ad omnis vaporis, in Ecclesiæ, Capellæuè ambitu conclusi, exhalationes.

Fenestræ in Ecclesijs, præsertim Parochialibus clathratæ existant, nisi præaltè exstructę itá sunt, vt sine clathris etiam ab omni violento, aut furtiuo, alioué per eas ingressu tutæ admodum sint; vitro etiam vel tela saltem muniantur.

4. De Ecclesi. fabrica.

22 Nulla in Ecclesia fenestra permittatur, è qua foris stans, Missam quis possit spectare.

Ibidem.

23 Iam verò est, *vt de Ecclesiæ scala, & gradibus aliqua instructio fiat, cùm ad illam, editiori loco exædificatam, ascendi necesse sit.*

Inst. fab. lib. 1. c. 9. De Eccles. scala & gradib.

Si igitur loci situs, vbi Ecclesia exstruenda est, itá è planitie eminet, vt scala, quæ pluribus gradibus constet, opus sit; tunc illa, pro Ecclesiæ modo latè patens, è marmore, aut è solido saltem lapide, struatur, gradibus totidem, quot ad ascendendi vsum, commoditatemque necessarij sunt. Qua in re videndum est, vt illi, & numero impares existant, & quinto, tertiouè quoque gradu planum fiat, quod pro ascensus ratione cubitis circiter tribus congruenter pateat.

Si verò præ ascensus altitudine ordines graduum plures statui oporteat, hæc etiam ratio habenda est, vt illi quoque numero impares extent.

Gradus autem singuli altitudines sint vnciarum octo, latitudine circiter cubitali, aut paulò ampliori, pro structuræ genere.

24 Nunc verò, *quoniam quæ exposita sunt, omnia ferè ad exteriorem*

Ecclesiæ

alterum etiam loco eiusmodi; nisi sibi pro redditu um tenuitate, proq; exiguitate populi, illud vnum satis esse Episcopus censuerit.

26 Altare maius, *Capellæ suæ loco ità constitui potest, vt ab ipsius Altaris gradu infimo vsque ad cancellos, quibus illa septa, sæpiendauè est, spacium intersit cubitorum octo, atque vbi potest, Ecclesiæque amplitudo pro decori ratione postulat, etiam plurium; vt id spacij commodo, vsuique sit Clero frequenti, ad Missæ solennis sacrum, diuinorumque officiorum celebritatem aliquando conuenienti. Idque propterea, vbi opus sit, si à tergo Capellæ extrinsecus situs est, vbi illius spacium produci possit, vsque adeò producatur; vt tantum spacij Capellæ detur, quantum suprà præmonstratum est; si hoc non potest, atque præ loci exiguitate, angustiaque illius Altaris Capella non tantum spacij in Ecclesijs Parochialibus Collegiatisuè habet; tunc ille inter Altaris imum gradum, & cancellos situs interiectus, spacio esse debet, cubitorum ad minimum quattuor; vt saltem in Missæ solemnis sacro pro cæremoniarum, quæ obeundæ sunt, ratione, spacij locus congruus detur, & Sacerdoti celebranti, & Diacono, & Subdiacono, alijsque Clericis in eo ministrantibus.*

Inst fab. lib. i. c. 11. De Altari maiori.

Cui angustæ, breuique Capellæ, vt ab anteriori parte illud, saltem cubitorum quattuor, spacium, interuallumuè detur; ea, si opus sit, iniri potest ratio, vt illius planum, gradusque eiusmodi sint, reconcinnenturuè, qui è Capella ipsa exstantes, forisque aliquantulum decorè prominentes, octanguli, aut sexanguli formam præbeant.

Sin autem extrà illius fines intercolumnia sunt, sique id Ecclesiæ amplitudo postulat, illud ipsum spacium parari, capiuè poterit, eiusdem Capellæ pariete, vsque ad prima illa intercolumnia producto.

Vbi denique præ angusti situs, locique finibus exiguum, aut nullum ferè spacium esse potest; id saltem omninò præstandum est, vt Altare pariete, qui ab illius tergo est, propius admoueatur; & à clathris, si illud quattuor cubitorum spacium habere nequit, distet saltem pro situs ratione, quàmmaximè potest; ità tamen, vt ab ipso etiam pariete procul sit, cubito vno, & dimidio.

27 Sit autem *Altare maius à scabelli solo altitudine cubitorum duorum & vnciarum octo, & ad summum decem; longitudine cubitorum quinque ac plurium, pro Ecclesiæ, Capellæuè magnitudinis ratione; latitudine verò cubitorum duorum, & vnciarum duodecim, ac plurium itē, pro longitudinis, & situs modo.*

28 Prætereà si à lateribus, & *à fronte spacij satis datur, gradus tres adhibeantur, vnus scilicet, quem per se bradella facit, tamen alij duo, ipsa bradella inferiores: qui duo, è marmore, solidouè lapide fieri debent; aut si id non potest, è lateritio opere: latèque pareāt vncus ad minimum*

Ibid. De gradib. Alt. mai.

sexdecim; viginti verò, si potest, ac plus item, vbi decorè, pro spacij ratione fieri possit.

Gradus vero tertius, qui ex ipsa bradella existit, è sectilibus tabulis esse debet. Bradella autem à fronte Altaris cubitos duos, & à lateribus etiam producta, vncias sexdecim latè pateat; ità vt à tribus partibus illud complectatur.

Altitudo item singulorum graduum, sit vncijs octo.

Vbi verò, pro Ecclesiæ, Altarisque Maioris amplitudine, gradus plures esse, possunt, ibi quinque extrui poterunt latitudine, & altitudine mox præscripta.

Inst. Ibid. De situ imag. crucifixi.

29 Sub ipso autem *Capellæ maioris fornicato arcu, in omni Ecclesia, presertim Parochiali, Crucis, & Christi Domini, in ea affixi imago, ligno, alioue genere, piè, decorèque expressa, proponatur, aptèque collocetur. Quo loco, si minùs rectè pro humili arcus, fornicisuè depressione, collocari potest; parieti, qui tunc suprà ipsum arcum est, extrinsecùs inhærens affigatur, sub tecto laqueato: aut certè super ianua clathrati cancelli Capellæ omninò ponatur.*

4. De Eccles. fabr.

Crucis, & Christi Domini, in ea affixi, imago ligno, alioue genere, piè, decorèque expressa, sub ipso Capellę maioris fornicato arcu, in omni Ecclesia, pręsertim Parochiali proponatur, aptèque collocetur. Vbi autem præ depressiori, humilioriq; fornicis structura eo loco poni decorè non potest, alia ratione in ipso Capellę maioris ingressu, omninò statuatur.

Inst. fab. lib. 1. c. 12. De cho.

30 Chori præterea locus, *à populi statione, vt vetus structura, & disciplinæ ratio ostendit, seclusus, cancellisque septus, cùm ad Altare maius esse debeat, siue ab anteriori parte, vt antiqui instituti est, illud circundet; siuè à posteriori sit, quia, vel Ecclesiæ situs, vel Altaris positio, vel regionis consuetudo sic postulat, vsque adeò latè, longèque vbi pro situs spacio potest, patere, etiam in hemicycli, vel in alterius formæ, pro ratione Capellæ, Ecclesiæuè modum, Architecti iudicio debet; vt, & amplitudine, & ornatu item decenti, Ecclesiæ dignitati, Cleriq; multitudini aptè respondeat.*

4. De Capel. & Alt.

31 Capellarum, *& Altarium locus, nè in vlla quauis Ecclesia, quouis nomine cuiquàm, absque Episcopi auctoritate detur.*

Inst. fab. lib. 1. c. 13. De Capel. & Altar. minorib.

32 Hæc breuiter de Altari, *& Capella maiori, deque adiunctis dicta sint. restat separatim alia instructio de Capellis, & Altaribus minoribus, præter ea, quæ suo loco demonstrata, maioribus, & minoribus Capellis, Altaribusuè communiter conueniunt.*

Primùm igitur cum Altaria plura exædificari oportet, & Ecclesia, instar crucis extructa, abscide constans, duo quasi brachia habet; tunc à capite vnius, & alterius brachij locus aptè conueniens erit, vbi Altaria

duo

duo ædificentur; vnum à dextro, alterum à sinistro; si modo spacium sit pro modo latitudinis, infrà præfinitæ.

33 Is locus, *si Capella cum Altari ibi exstruenda est, latè patere debet cubitos ad minimum nouem, & vncias octo. Si verò ad hemicycli formam parietis concauitas facienda est, cui Altare inhæreat, eius loci latitudinem esse oportèt cubitorum saltem sex, & vnciarum sexdecim.*

34 Quæcumque etiam Ecclesia, *siue tribus nauibus, siuè vna tantum constat, extrà suæ Capellæ maioris situm, ab vtriusque lateris capite locum habet, sicut suprà mox præfiniuimus, ità patentem, vbi in vno, & altero item latere, pro modo, formaque præscripta, Capella, & Altare decorè, aptèque exædificari possit, aut ad hemicycli saltem speciem parietis concauitas fieri queat, cui Altare innixum hæreat; cùm in eiusmodi Ecclesia, præter illas duas, quæ à brachijs sunt, aliæ etiam Capellæ, cum Altaribus exstruendæ sunt, in vtriusque illius lateris capite exædificari poterunt; nisi illis, quæ in capitibus brachiorum sunt, vicinæ nimium sint, contrà, ac infrà præscriptum est.*

35 Quarum Capellarum *vnaquaque siuè in dextero, siuè in sinistro latere, ità exstruatur, vt, vbi plures naues sunt, in medio nauis sit, in cuiuscapite est.*

36 *Vbi verò ex una solum nauì Ecclesia constat, in medio parietis spacio struatur, quod inter Capellam maiorem, & angulum Ecclesiæ interiectum est; ita tamen, vt hæc à maiori Capella saltem distet cubitis duobus: si modo ædificij ratio pro oneris, quod sustinet, grauitate, structuræq; forma spacium maius non postulet.*

Si verò ad hemicycli formam in parietis concauitate Altare collocandum est; id etiam in medio illo, vel nauis, uel spacij, vt suprà, interiecti fieri debet, sic tamen, vt Altari maiori non valde propè exstruatur, quo minùs Sacerdos in uno celebrans, ab alio, qui Sacrum in altero facit, impediri, perturbariuè queat.

Id igitur omne, quod de Capellis, Altaribusque in uno, & altero item latere, à capite Ecclesiæ exstruendis, mox præscriptum est; in Ecclesijs locum habere potest, ubi Capella maior exstructa, & Altare ibi situm, ità existit, ut intus sit spacio cubitorum saltem quattuor.

37 Quibus verò *in Ecclesijs præ situs angustia Altare maius Capellam non habet; aut si habet, usque adeò illa exigua est, vt Altare in ea exstructum, foras in Ecclesiam uersus promineat; indeque Altaria, quæ à lateribus sunt, facile prospiciantur: tunc ab ijs partibus, lateribusuè, quæ ab illarum capite sunt, etiam si spacium pro ædificationis ratione suprà præscriptum, aptè, amplèque interiectum esset, Altaria tamen fieri non debebunt; tùm quia minus decenter exstarent; tùm quia dum in uno Altari Sacerdos sacrum faceret, ob propinquitatem, alterum sa-*

cerdotem, in alio celebrantem, impediret, aut interturbaret.

38 Vbi item Altaribus *compluribus opus est, illorum ædificationi locus tertius propterea aptus erit, nempè Ecclesiæ latus utrumque, vnum scilicet, quod ad meridiem; alterum, quod ad Septentriones uergit.*

Quo in vtroque latere, Capellæ cum Altaribus exstrui poterunt, quæ ab Ecclesiæ corpore exstent, forisque promineant: sed in illis exstruendis eæ infrà præscriptæ rationes seruari debebunt.

Vt Capellæ, æquè inter se distantes, exædificentur; tamque lato spatio inter vnam, & alteram interiecto, vt ab vniuscuiusque Capellæ vtroque latere fenestræ exstrui possint; vnde lumen aptè, apertèq; excipiatur.

Si verò ità inter se distantes exstrui non possunt, coniunctæ tamen ità fiant, vt, semicirculi, aut semioctanguli forma prominenti spatium in extrema parte inter se præbeant, vnde lux à lateribus recipiatur.

Vt in Ecclesia, quæ nauibus pluribus constat, è conspectu intercolumnij omninò rectè sint; nè ipsis columnis, pilisuè earum prospectus impediatur.

In Ecclesia autem, quæ vnam tantum nauim habeat, medium planè respiciant, quod inter vnum & alterum arcum, lignumuè est, quo tectum opere fornicato, aut laqueato suffulcitur, sustineturuè; aut si Capellæ latitudo superet latitudinem eiusmodi spacij, neque illud fieri queat; summitate arcus Capellæ, ad perpendiculum tignum sustineatur.

39 Capellæ minores omnes, *vna, eademque latitudine, longitudine, & altitudine constent; ac demùm omni ex parte, quò ad eius fieri potest, sibiinuicem conueniant. Quæ uerò tamen sunt in capite brachiorum Ecclesiæ, Crucis formam exhibentis, eæ pro ratione situs, vt cæteris aliquantò ampliores, sic forma illustriori etiam esse poterunt; modo inter se illæ, vna alteri, omni alia ex parte respondeant.*

40 Nè subter suggestum, *vnde, vel Organo sonatur, vel Euangelium, Epistolauè pronunciatur, aut concio habetur, vndeuè canitur, vllo modo Capellæ minores, Altariauè exædificentur.*

Nè inter pilam structilem, columnamuè, aut arcum, tignumuè, quo tectum suffulcitur, in ingressu Ecclesiæ primo loco situm, & parietem, qui ab anteriore Ecclesiæ parte est, Capella vlla exstruatur; nisi illa tantum quæ in Ecclesijs, vbi animarum cura geritur, Baptisterij collocandi causa, nomineuè sine Altari exædificanda est.

Altaria, Capellæuè à pariete, qui in frontispicio Ecclesiæ è regione Altaris maioris est, nullo modo exædificentur: neque item alio in loco, in quo Sacerdos celebrans terga vertat Capellæ maiori.

4. De Cap. & Altar.

Altaria omnia amoueantur, quæ subter suggestum, aut organum exstructa sunt; aut columnæ, pilæve hærentia; aut aduersa Altari maiori; aut Ecclesiæ ianuis nimis propinqua; aut aliàs quauis ratione incommoda, aut periculosa, Episcopi iudicio sunt.

Oblationes autem, & onera, emolumentauè, & iura Altarium, quæ amouebuntur, ad alia Altaria eiusdem Episcopi sententia transferantur.

Nec verò deinceps, in eiusmodi locis, vlla quauis causa, Altaria construi Episcopus permittat: neque alio modo liceat.

41 Capellæ minoris *latitudo patens esse poterit cubitis nouem, aut vndecim, & amplius, prout est Ecclesiæ situs amplitudo, nec verò minor cubitis septem.*

Instr. fabr. vt supra.

Longitudo autem ab ingressu, vsque ad parietem, cui Altare adhæret, ducta, minor cubitis septē esse non debere videtur; vt & ministranti Clerico spacij satis sit, & nè quicquàm de Ecclesiæ parte, aut naui, cancellis occupetur: neq; maior item, vt nè populus, qui in Missæ sacro præsens adest, Capellarum lateribus impediatur, quo minùs ab omni ferè Ecclesiæ parte Sacerdotem celebrantem conspiciat. Si verò tantum spacij Capellis minoribus dari non potest, ferri poterit etiam longitudo minor, quinque videlicet cubitorum, & vnciarum octo. Quæ ratio cùm locum planè non habeat in illis Capellis, quæ in capite Ecclesiæ à latere Capellæ maioris sunt, ideò illæ longitudine aliquantò maiores permitti poterunt, quàm aliæ.

42 Si præ situs *angustia quibusdam in Ecclesijs Capellæ, quæ præfinito modo formaque foris omninò emineant, exstrui non queunt, exstrui poterunt saltem, vt maximè pro eiusdem situs ratione, foris exstare, prominereuè possunt.*

43 Sin autem *loci situs is est, vt ædificari non queant, quæ foris, vt præscriptum est, emineant, atque extent; ab Ecclesiæ vno, & altero item latere necessaria tantū Altaria fieri poterunt, exstructis, parietis cōcauitate, hemicyclis, scaphisuè, pro situs, lociq; ratione, foras decorè prominētibus.*

44 Si verò *ne ad hemicycli quidem formam exstrui vllo modo possunt; tunc Altaria, parieti hærentia, ob causam necessariam tantum fieri poterunt; aut erectis columnis duabus, aut alijs fulcimentis decentibus, intus ab Ecclesiæ pariete paululum exstantibus, vno à dextro, altero à sinistro latere. Quæ ambæ columnæ inter se à superiori parte opere fornicato, vel eiusmodi, coniuncta sint, aut hemicyclis, pictura saltem ad ornatus speciem decorè expressis.*

45 Quæcumque denique *Altaria, ob causas suprà expositas, ijs in locis exstruentur, exstructaue sunt; vbi præ situs angustia, Capellæ magnitudine præfinita ædificari non possunt; ità vt cancellos, clathraue à recto pariete exstare, forisque prominere necesse sit; ea singula in arctum sic redigi poterunt, vt cubitum vnum & vncias sexdecim non excedant; nec verò super ijs gradus vllus adhibeatur, vt, & illa, & cancelli, quàm minimè possunt, foris promineant.*

46 Eorundem *tamen Altarium cancelli à scabello, seu bradella, cubiti*

vnius, & vnciarum saltem octo spacio interiecto figantur; vt id spacij Clerico in Missæ sacro ministranti, omninò detur.

47 Denique si Ecclesię amplitudo, *latè patens, id fert, angustior fieri poterit, extructis ab vtroque latere Capellis longitudine, & altitudine, ac forma suprà præscripta: cùm præ amplitudine, valde patenti, locus earum instructioni suprà præfinitæ intus eiusmodi esse possit, vt Ecclesiæ altitudinis spacium, inter illas interiectum, congruenter etiam pateat.*

48 Capellarum minorum pauimentum altius, *quàm Ecclesiæ solum, octo vncijs strui debet, amplius verò aliquando, vt infrà permitti poterit.*

Vniuscuiusque Capellæ minoris limen, vbi per facultates fieri potest, è marmore, lapideuè solido esse debet; ac sexdecim, & ad summum viginti vncias latè pateat; tùm eiusmodi sit, vt & ingressus gradum faciat, & ipsum capellæ solum æquet: isque vnus tantum gradus ad capellæ ascensum exstruatur.

49 At pręter illum ljminis gradum, *duos alios inferiores, pro loci, situsuè ratione, & Capellæ amplitudine, vbi maior pluribus gradibus exstructa sit, fieri permissum erit: ijque si minùs è marmore, at saltem è solido lapide, aut demùm è lateribus fiant. Eorum latitudo eadem sit, quæ suprà demõstrata est, de liminis gradu: de altitudine idem seruętur, quod dictum est de gradibus Capellæ maioris.*

50 Vnaquaque Capella, *sicut de maiori dictum est, fornicato opere exstruatur.*

Instr. Ibid.

51 Altaria in *fronte media vniuscuiusque Capellæ construantur, non à lateribus.*

52 Ea singula minora à scabelli, *quàm bradellam vocant solo superficieuè in altitudinem erecta sint cubitis duobus, & vncijs octo.*

Longè pateant cubitis quattuor, & dimidio: nec verò minus quattuor saltem cubitis.

Lata sint cubitis duobus.

4. De Capel lis & Alt.

Altitudine sit à scabello ligneo, seu bradella Altaris, cubitis duobus, & vncijs octo: longitudine verò ad minimum cubitis quattuor, latitudine item cubitis duobus.

Instr. Ibid.

Scabellum, seu bradella Altaris, tabulis, asseribusuè ligneis conficitur, latitudineque sit cubitorum duorum: altitudine vnciarum octo.

Longius præterea, quàm Altare, ità pateat, vt vnumquodque eius latus excedat vncijs sexdecim; neque verò plus cubito; rursusque ab vtroque latere illud cingat; si modo præangustia Capellæ hæc latitudo lateralis non impediat Clericum ministrantem: tunc enim non excedat; sed tantum adæquet Altare.

Scabel-

Scabellum verò ligneum habeat, quod à fronte Altaris cubitos salæm duos productum latè pateat.

4. Ibid.

53 De minoribus Capellis, *& Altaribus, breui hac instructione explicata, sequuntur communia Capellarum, Altariumuè maiorum & minorum, quæ in exstructione seruanda sunt.*

Inst. fabr. lib. c. 14. Cõmunia Capellarũ Altariũuè maiorum, & minorum.

54 Altaria non ex opere ligneo, *sed ex lapidibus, lateribusuè exstrui debebunt; atque ità vndique obstrui, vt fenestella, foramenuè, nulla ex parte in ipsis relinquatur, vbi quicquàm asseruari recondiuè possit. Nec verò ideò prohibentur Altaria, quæ quattuor, pluribusuè lapideis columellis, aut pilastratis angularibus suffulcitantur, qualia in Prouinciæ Mediolanensis vsu cernuntur: quin etiam Altaria, quamuis muro obstructa, eiusmodi pilastratis ab angulis suffulciri congruum est, ne pars illa, Chrismate inuncta, si latericia sit, facilè decrustata collabatur. Neque præthereà sub ijs quicquàm omninò reponatur.*

Altare vnumquodque extruatur, aut si iam exstructum est, ad rationes infrà præscriptas, ex forma instructionibus constituta, ornetur, & accommodetur, ac reconcinnetur.

4. De Capellis, & Alt.

Lapideum sit, vel saltem lateritium cum tabula lapidea, si consecrandum est.

Neque in eo fenestella, foramenuè vlla ex parte sit; vbi quicquàm asseruari, aut recondi possit; nisi fortè reliquiæ sanctorum sint.

Si verò columellis suffultum erit; nè quicquam itẽ subtus ponatur.

55 Altaria singula, *quæ non tota cum Sacerdote item celebrante opere fornicato, sed tecto laqueato, teguntur, aut fornice ità altè exstructa, vt ea fornix commodè, sæpiusque purgari non queat, integumento etiã, quod capocielo dicunt, operiantur.*

Instr. fabr. Ibid.

Idque, vel ex marmore, solidouè lapide, aut etiam latericio opere, erectis columnis quattuor, si Altare maius est, si minus, lateraleuè, duabus, aut alijs decentibus fulcimentis, intus ab Ecclesiæ pariete paululum distantibus, vno à dextro, altero à sinistro latere, quæ operimentum sustineãt, opere fornicato, aliauè ratione confectum, vel ex tabulis sectilibus, aut è tela cerulea decenter picta fieri poterit. Quod è ligno, aut tela integumentum, cathenis ferreis è tecto, vel è pariete pendentibus, aut alia forma structura sustineatur.

Hoc autem operimentum cuiusmodi sit, vndique ità latè patere debet, vt Altare ipsum, & Sacerdos ibi Missæ sacrum faciens, omninò contegatur; quò diligentius, & ille, & Altare à puluere, omnique labenti sorde defendatur.

Sit verò hoc integumentum vsque adeò Altari proximum, vt ab eo aliquantisper pro decori ratione elatum, commodè tamen, & facilè purgari queat.

4. De Cap. & Alt.

Tegmen omninò habeat, vel fornicatum, vel saltem ex asseribus; aut è tela cęrulea, decenter picta, vel è serico, aut panno preciosiori confectum; vbi scilicet fornix non est, quę totum Altare, ac prętereà Sacerdotem celebrantem tegat; aut si fornix est, ab Altari tamen ità distet, vt ea sępè purgari facilè, & commodè queat.

Instr. fab. De fenest. vrceolorum.

56 Fenestella in pariete, *qui à tergo Altaris est, à latere, vbi Epistolà legitur, ornatè, politèq; fiat; eaq; ex marmore, solidouè lapide, ubi potest.*

A solo altè exstruatur cubitis duobus.

Eius verò latitudo sit vncijs sexdecim, altitudo viginti quattuor, sitq; distincta marmoreo, lapideouè opere transuerso.

Pars inferior vsui sit ad proijciendam aquam ablutionis manuum Sacerdotis, sacrum facientis. Ideòq; in medio foramen exiguum habeat, vnde illa defluat in cisternulam suffossam. Superior verò pars vsui erit, ad peluim cum vrceolis, dum Missæ sacrum fit, reponendam.

Quoniam verò Altare maius aliquando longè distat à pariete posteriori, cui sępè adhæret Chorus; idque propterea si loco constituto, fenestella ea collocari nequeat; tunc in pariete à latere Epistolæ, vel eius loco propè Altare construi; vel etiam remotius vas aliquod è solido lapide, decoro ornatu poni poterit, in quod ea aqua infundatur: ità tamen, vt neque impedimentum, neque deformitatem afferat.

4. De Cap. & Altar.

Fenestella sit in pariete à parte Epistolę constructa, & lapide transuersali distincta; ità vt pars superior vsui sit ad peluim cum vrceolis, dum Missę Sacrificium fit, reponendam: inferior ad aquam ablutionis manuum sacerdotis celebrantis proijciendam.

Inst. fab. Ibid. De clauo fer. ap. bir.

57 Clauus ferreus, *quo birretum Sacerdotis celebrantis appendatur aliquo ornamento, præsertim ex auricalcho, affigatur ab eodem latere Epistolæ, propè eam fenestellam, aut etiam alio cognosci eiusmodi loco, non altius à pauimento cubitis duobus.*

Ibid. De Tintinabulo.

58 Tintinabulum paruum *vnicuique Altari à parte, vnde Euangelium legitur, parieti laterali affixum hæreat, appenso funiculo tàm longo, quo Clericus minister, cùm Corpus Domini eleuatur, vti possit, ad illud certis distinctis ictibus pulsandum. Vbi verò Altare sine Capella est, ita ab Altari distet, & à pariete, quantum potest, emineat; vt funiculo ducto Altare non impediatur, neque Sacerdos interturbetur.*

Quod verò attinet ad maius Altare; commodius minister Clericus, tintinabulo gestatorio, è Sacristia allato; quàm appenso vtetur. nihilque propterea est, cur eo loci illud appendatur: præsertim in amplioribus Ecclesijs.

4. De Cap. & Alt.

Inst. fab. Ibid. De Clathratis Cap. & Alt. Cancellis.

Adsit Tintinnabulum appensum; vel certè, cum ibi faciendum est Missæ sacrificium, è Sacristia deferatur.

59 Ab anteriori *vniuscuiusque Capellæ, etiam maioris, parte, vnde ingressus*

gressus sit, clathra ferrea, cubitis tribus alta, in summo gradu Capellæ figantur: nec verò tamen aliquando altiora prohibentur; vbi præsertim hoc septo tutiora, & munitiora esse oportet. Eaque omnia, vbi per facultates potest, paruulis pilis, aut vasculis, ad aliquam speciem decorè confectis, in parte, tùm ima, tùm media, tùm summa exornari debebunt.

Si verò Capella, vt aliquanto maior sit, octanguli, sexanguliuè formam exhibet; clathra itidem in eius summo gradu figantur, quæ ei formæ respondeant.

Ab ima verò parte, per altitudinem circiter cubiti, opere aliquo artificioso ferreo, illa inter se densè instructa sint, vt canibus ingressus nullus sit.

In clathrorum medio ianua, clathrali etiam opere, decenter constituatur, quæ valuis vtrinque, & pessulo, ac sera claudatur.

Vbi verò vis, & copia ferri, quo ad Capellarum instruendarum vsum clathra conflentur, haberi minùs potest, si ibi lapides solidi marmoraue apparari queant, è marmore, aliouè solido lapide, columellæ opere, quod vocant, balustrio, addita coronice, fieri poterunt, aliquanto clathris ferreis humiliores, quibus Capellarum pars anterior septa ornetur, atque instruatur.

Quibus autem in Ecclesijs, Capellis, Altaribusuè, præ tenuitate facultatum, nec clathra ferrea, neque marmoreas, lapideasuè eiusmodi columellas, ad sæpiendi, ornandique vsum comparari posse Episcopus iudicaret; in ijs id opere ligneo polito, ac tornatili præstari, eiusdem concessu poterit. Cancelli autem lignei depressiores itidem, ac humiliores, quàm clathra ferrea aliquanto esse debebunt, in quorum summa parte ad ornatum coronix apponatur.

Vbi Capellæ Altarium minorum amplæ sunt, quæ aliquam populi multitudinem, dum Missæ sacrum fit, capiant, quamuis clathra in ingressu habeant, in earum tamen parte interiori, quæ propè Altare est, cancelli item lignei, saltem figi debebunt; quibus illud ità sæpiatur, vt & præsentis populi frequentia, paululum à Sacerdote, sacrum faciente, seclusa, distare compellatur; & locus sit Clerico ministranti.

Sepiatur omninò Altare vnumquodque septo ferreo, vel lapideo, aut quibus locis ob inopiam, Episcopus id permittendum censuerit, ligneo: quod septum ab Altari, congruo spacio distet, ad instructionum præscriptum. Nec verò illud septum laicus ingrediatur.

4. De Cap. & Alt.

60 Vnicuique scabello, *etiam maioris Altaris, coronix lignea tribus digitis, nec verò amplius, alta adiungatur: qua à tribus item partibus illud cingatur; ità vt à parte anteriori pallij, & à lateribus, mantilium, tobalearumuè extremitas, eiusdem coronicis opere, vsque occultetur, etiam vbi Altaris scabellum à fronte tantum extat.*

Inst. fab. Ibid. De Coronice lign. Alt.

Ad

Inst.fab.Ibid. De Instr. tela ri Alt.

61 Ad Altare *etiam instrumentum adhibeatur, quod telarum dicunt, in quo pallium expansum paruulisque vncis affixum, ipsi Altari accommodetur; idque è querneis, nuceisuè asseribus sit, tùm perpolitè confectum, tùm etiam vncijs quattuor latum, atque eiusmodi, quo Altaris mensa ab anteriori parte, rursusque ab vtroque latere circundetur.*

Cuius telaris capita, summitatesuè parieti affigantur, innectanturuè, cui Altare inhæreat.

Fulcimenta item, quibus telare ipsum sustentatur, ex ijs nuceis, seu quernis asseribus duo sint, vnum à dextro, alterum à sinistro Altaris cornu anteriori; & alterutrum vncijs quattuor latitudine esse debet.

Vbi verò Altare à pariete remotius est, telare totum Altare vndique cingat; adsintque duo alia fulcimenta in cornibus posterioribus Altaris, quibus ab ea parte sustineatur.

A parte etiam superiori, quæ Altaris mensam æquat, idem telare in ipsa superficie aliquot exiguas fossulas, tenuiter concauas habeat; ijsque singulis fossulis; singuli tennes claui vncinuli quibus pallij cordulæ minutiuè annuli annectantur; & ità inserantur, atque infigantur, vt ipsius Altaris solum non superent. E quibus fossulis vnà omninò fieri debet, quæ in telari ad medium Altare sit: reliquæ autem hincinde binæ, ternæuè, vel plures, pro amplitudine Altaris æquali internallo esse possunt.

Inst.fab.Ibid. De gradu ligneo à parte post Altaris.

62 Gradus in Altaris *minoris superficie à parte posteriori vnus tantum, isq; ligneus adhiberi poterit; ea longitudine sit, quæ Altare æquet, latitudine vnciarum octo; altitudine etiam totidem.*

In Altari maiori nè fiant; nisi cùm cubitis tantum duobus minusuè à pariete posteriori illud distat: tuncque eiusmodi gradus vnus, pluresuè decenter adhiberi poterunt; ita tamen, vt circuitus Altaris sub ea structura non impediatur.

Inst fab.Ibid. De Mēsa Altaris maioris

63 Altaris Maioris, *in quacumque vel Cathedrali, vel Collegiata, vel Parochiali Ecclesia, tum etiam minoris, quod consecrandum sit, mensa marmorea, aut è solida lapide curari debet, & vbi potest, ità longè, latèque sicut Altare pateat.*

Vbi apparari non potest, quæ sit tantæ latitudinis, non tamen latè minùs patere debet cubito vno, & dimidio; longitudine verò ipsum Altare omninò adæquet; nisi, vbi pro loci, regionisuè situ, nè eiusmodi quidem adhiberi possit, cui à fronte agglutinetur; à tergo, qua parte deest, suppleri poterit cæmentario, lateritioque opere.

Inst.fab.Ibid. De Mēsa Altaris, & tela cerata.

64 Altaris consecrati mensa, *etiam si eius pars è lateribus facta sit, tota tegatur cerata tela: quæ, telari præscripto inclusa, clauis configatur. Vide etiam Tit. de ornatu, &c. sacrorum locorum.*

65 Vniuscuiusq; Altaris, *non consecrati, solum, pauimentumuè, mensa, ex tabulis sectilibus politè confecta, atque ad illud contegendum vndi-*

que ampla, consternatur.

66 Huic mensæ *Altare portatile aptè inseratur, atque vt inter vtrumque mensæ cornu, in medio collocatum, ab ipsius fronte non longius distet spacio vnciarum octo.*

Cuius portatilis Altaris longitudo non ab vno ad alterum cornu; sed à fronte in posteriorem partem spectet. Si verò illud insertum sit, vt è mensæ superficie vix paululum aliquid extet, quo Sacerdotis celebrantis tactu dignosci possit.

Petra Sacrata ita mensæ Altaris inseratur, vt nullum offensionis Calicis periculum adeatur: tactu tamen digiti possit dignosci.

4. De Capel. & Alt.

67 In Altaris fronte, *tergouè, sub ipsa mensa, fenestella, quattuordecim, vel sexdecim vncijs ampla, aut in stipite, mensauè illius pro ratione consecrationis, qua, libro Pontificali præscripta, Episcopus vti maluerit, fossa instar sepulchri, eodem, quo fenestella, sed multò minor spacio extruenda est; ubi, cùm illud consecratur, sacræ reliquiæ reconduntur.*

Inst. fab. Ibid. De fenestella reliq. sacr.

Ea verò fenestella ab ostio occludi debebit tabella marmorea, lapideauè, in qua sculpta sit Crucis imago: tùm nomina, quæ constant, sacrarum reliquiarum, in Altari reconditarum, insculpentur.

Vbi verò non fenestella, sed fossa adhibebitur, inscriptio hæc aut ab aliquo Altaris latere, aut in mensa fiat, litteris incisis.

Fossa verò, quæ in mensa est, tabella item marmoreaità firmiter, & accuratè occludatur, ut nihil omninò superemineat.

68 Lapis autem *Altaris portatilis à parte superiori secturam, in planum ductam, quam Smussum dicunt, undique habeat. Quæ sectura latè pateat medio transuerso digito.*

Inst. fab. Ibid. De Capel. Altar. portat.

Lapis longè vncias uiginti, latè sexdecim pateat, præter capsæ dimensionem, cui insertus est.

Quæ quidem petra longitudine ne minor sit vnciarum uiginti: latitudine sexdecim.

4. De Cap. & Altar.

Capsa eius è nucea omninò tabula sit, crassitudine unciarum circiter duarum, aut plurium pro lapidis crassitudine.

Inst. fab. Ibid

Tabulæ verò illi, in omni latere intus à summa parte pro lapidis longitudine, & crassitudine concauatæ, ipse lapis inseratur; ità ut illa concauatæ tabulæ linea prominente, eiusdem lapidis sectura operiatur. In qua capsa sacrarum reliquiarum reconditarum, quarum nomen constat, inscriptio planè fiat.

69 Cùm verò Altare *consecratum transferri contigerit; quod ut nè iterum consecrari opus sit, ea transferendi ratio adhiberi poterit, vt primo illud totum asseribus, tabulisque ligneis rectè, aptèq; conclusum, è loco ità amoueatur accuratè, ut stipes à solo Ecclesiæ conuulsus, nè minimum quidem ab Altaris mensa disiungatur; sed totus affixus ei inhæreat, nè con-*

secratio

secratio violetur.

70 Altaria autem, *quæ angustiora, aut breuiora sunt, quàm forma præscripta postulat, latiora, longioraué fieri poterunt, vel lapideis, vel lateritijs, vel ligneis additamentis decenter, aptèque confectis, ab eorum lateribus, fronteuè, prout vsus tulerit, appositis.*

Sin autem humiliora sunt præfinito modo, altiora fieri poterunt, mensa politè, atque adeò altè confecta, ut præfinitæ Altaris altitudini respondeant: in eaque mensa lapis consecratus includatur præscripta forma.

4. De Cap. & Alt.

71 Habeat vnumquodque Altare propria indumenta, ac ornamenta, & supellectilem omnem, decretis Prouincialibus, aut nostris etiam instructionibus præscriptam, tùm ad eius cultum, & vsum, tùm ad Missæ sacrificium in eo religiosè, decorèque peragendum.

6. Quæ ad Miss. pert.

Curet Episcopus, vt in vnnquoque Altari, in quo Missa celebranda est, crux adsit.

72 Quæ autem, cuiusque formæ supellex vnicuique Altari tàm dotato, quàm indotato paranda sit, tàm in Cathedralibus, & Collegiatis, quàm Parochialibus, & alijs Ecclesijs, etiam simplicibus, videatur Tit. de supellectile Altaris minoris, &c.

4. Vt suprà.

73 Nec verò quisquam, etiam Canonicus, aut alius maiori gradu, dignitateuè in Ecclesia vlla præditus, excusetur, quo minus Altare suũ, Capellamuè, quam obtinet, instruat, ornetque, ac propriam illis indumentorum, & reliquam omnem supellectilem comparet ad idem præscriptum: etiam si in eadem Ecclesia sit Altare, in qua ipse Canonicatum, aut dignitatem obtinet: aut etiam eidem Canonicatui, vel dignitati, eiusuè præbendæ, vnionis iure, vel alio quouis annexa sit Capella, vel Altare illud.

74 Ad Capellas, & Altaria construenda, vel ornanda, vel reconcinnanda, vel alijs rebus, tùm supellectili etiam opportuna, instruenda, ex præscripto instructionum nostrarum si redditus debiti ministerij, & aliarum rerum necessariarum impensam superabunt; Episcopus totum illud, quod superest, aut partem arbitratu suo transferat: nisi aut alij sint, qui iure debeant hæc omnia præstare; aut alia Episcopi iudicio opportunior ratio videatur, vnde id fiat, quam ipse iniri iubeat: atque vt id efficiatur, quod præscriptum est, omni iuris ratione eos, qui debent, compellat.

75 Si verò alia ratione id præstari, aut absolui, ac perfici posse Episcopus non viderit; subtrahat intereà per aliquod tempus aliqua ex parte; vel etiam si opus erit, totum seruitium: redditum verò, vel pecuniam seruitio attributam impensæ applicet, quæ necessaria est ad illud seruitium, religiosè, decorèque explendum.

76 Episcopali cura diligenter cauendũ est, vt, cum Altarium, onerũ,

iuriumque ad ea pertinentium, tùm etiam titulorum, qui interdum plures vni solum Altari attribuuntur, memoriæ consultum sit perpetuò. Ea enim quemadmodum sæpè euenisse compertum est, & breui, & facilè periret, non solum quia ob varias causas illa aliquando amouentur, transferunturuè; verùm quoniam ob accessiones, diminutionesque ijs aliquando factas, onera etiam eisdem adiuncta, nonnumquàm commutantur, vt crebrò item de ijs ipsis oneribus ab Episcopo interdum ob alias causas, etiam ex decreto Tridentino statuitur, decernituruè. Quamobrem Episcopus librum, eumque certum, ac perpetuum confici; illumque in Archiuio Episcopali, diligenter asseruari mandet. Quo in libro, anni spacio, Altarium omnium, quæ in singulis vrbis, & diœcesis Ecclesijs, iurisdictioni suæ, aut visitationi, etiam si quouis modo illæ aliàs exemptæ sint, subiectis, collocata sunt tituli, & emolumenta item, iura, onera, si quæ habent, sigillatim ordine, rectèque describantur.

77 Altaria prætereà omnia, & singula notentur, non solum quæ, vel ex hominum memoria, vel ex alijs monimentis, scriptisuè ad illa ipsa, iàm aliàs translata esse, cognosci aliquo modo potest; verùm etiam, quæ in posterum, quauis de causa eodem transferuntur, de scriptis pariter illorum titulis, iuribus, atque oneribus.

78 Tùm etiam accuratè suo loco notetur, si quid deinceps emolumenti, aut oneris ex legato, aliouè nomine accesserit.

79 Rursùs onerum commutationes, diminutionesuè, si quæ fient, nominatim describantur; ac denique quæcumque ex ijs ipsis, ob Missarum numerum, obque eleemosynarum tenuitatem, etiam ex decreto Tridentino ab Episcopis, alijsve decerni, statuique contigerit.

80 Tùm prætereà certi illi dies, quibus ex Tridentino decreto, ob illam causam commemoratio pro mortuis facienda est, qui eo nomine pia legata reliquerunt.

81 Onera verò hoc libro notata, singula, in tabellam referantur; quę ex decreto Prouinciali de Ecclesiarum oneribus, in vniuscuiusque Ecclesiæ illa habentis, Sacristia affigi debet.

82 Hoc ipso libro Altaria etiam singula, quæ ex concessa ab Episcopo facultate in posterum exstruentur, cum suis titulis, iuribus, emolumentis, atque oneribus accuratè describantur; facultate etiam illa in eum ipsum librum relata. Ideoque qui ità exstruxerit; & Rector Ecclesiæ Cancellario Episcopali, mensis spacio, ædificationem iam absolutam, denunciet.

De Lampadibus, Lampadariouè.

SVMMARIVM.

1 *Lampades cuius metalli.*
2 *Earum, quæ forma.*
3 *Lampadarij formæ tres; prima qualis.*
4 *Secunda qualis.*
5 *Tertia qualis.*
6 *Lampadarium pluribus, & imparibus constet lampadibus.*
7 *Lampadarij eiusdem, lampadisuè qui locus.*
8 *Lampades frequenter abstergendæ.*

Instr. fabr. De lampad. lampadarioue:

1 DE lampadibus *verò, & lampadario pensili, quo quo illæ appensæ in conspectu sanctissimi sacramenti, & sacrarum reliquiarum, uel imaginum, sustinentur, instructionis locus hic erit.*

Primo lampades, pro Ecclesiarum ratione, & dignitate, ex argento, aut auricalcho, prout est Ecclesiasticæ consuetudinis, esse possunt: sicut etiam ex auro etiam confectas, in Basilicis maioribus adhibitas esse animaduertimus, adiuncto, & collocato intus Vasculo illo uitreo ad lychni vsum.

At in locis Alpinis, frigore rigentibus, ubi in hyeme ob gelu uasa uitrea sæpè confringuntur; uascula æraria, intus in lampadibus collocata adhiberi licebit.

4. De Eccles. fabrica.

Lampas è vitro constet; nisi è ferro, aut stanno constare aliquando necesse sit, vt in locis Alpinis accidit, alijsque vbi ob frigoris rigorem vitrum frangitur: vtraque autem auricalche opere omninò decorè tegatur.

Inst. fab. Ibid. De forma câpa.

2 Lampadum forma, *cùm multiplex esse possit, prout temporum cursus tulit, nulla quidem improbatur, modo cum Ecclesiæ consuetudine conueniat: at illæ tamen forma oblonga, olim usu frequentatæ ualde probantur; quæ scilicet à summa, imàque parte amplè patent, in medioque angustè conflatæ, quasi nodo quodam concluduntur, à summo labro tribus cathenulis eiusdem metalli appenduntur.*

3 Lampadarium *autem instrumentum, quo lampades pensiles certo numero sustinentur, in orbem ductum, & altè paululum extructum instar turris, multis delphinis ad lampadum sustentationem constans, esse potest; cuius generis lampadaria antiqua fuisse constat, quæ phara canthara nominantur. Idque lampadarij genus in Ecclesijs insignioribus adhiberi decens erit; præsertim ex auricalcho ornatè confectum.*

Alterum

4 Alterum lampadarium, *è paruula trabe, benè firma, esse potest, totum artificiosè inauratum, & coronicibus decenter ornatum; delphinos etiam, ut ueteris olim usus fuit, ligneos in summa parte ad ornati speciem habere poterit. Id autem tanta longitudine sit, quantam lampadum numerus requirit, quæ ad luminis usum adhibentur.*

5 Tercia lampadarij *species adhibetur, quæ trianguli formam exhibet.*

Hæcque in usu esse potest, ubi tres Lampades pensiles adhibentur.

Lampadario in longitudinem ducto, tres, uel quinque lampades in minoribus Ecclesijs affigantur, in maioribus septem, uel tredecim.

Hæque ordine rectè collocatæ, dimidio ferè cubito inter se distent.

6 Lampadario *in orbem ducto, & instar turris, columnæuè erecto, plures lampades, pro illius fabricæ ratione, affigi possunt.*

Inst. fab. Ibid De numero lampadum.

At in omni lampadario cautio sit, ut lampades impares sint.

7 Omne verò *lampadarium, ex una etiam lampade constans, non à latere, sed è regione, conspectuuè Altaris, aut sacrarum reliquiarum, aut sacræ imaginis, ut suprà, appensum, & ad præscriptum distans, recta constituatur, ductorio funiculo adiuncto.*

Ibid. De loco lampadarij.

Tàm longè autem appensum, ab Altaris scabello distet; ut si fortè aliquando stillans est, non inquinetur olei stilla Sacerdos, aut Clericus, dum initio Missæ vterque in imo scabelli gradu est; rursusque à pauimento Ecclesiæ in altum non minus septem cubitis ducatur, amplius uerò pro ratione Ecclesiæ.

E lampadibus, cùm una solum, quæ colluceat, accendenda est; illa in medio collocata, tantum accendatur.

Lampas, quocumque in Altari collocata sit, non à latere, sed è regione posita colluceat.

4. De Eccles. fabrica.

8 Frequenter autem abstergantur lampades, vt nitidę, ac perlucidę, & ab omni sorde mundę appareant.

4. Ibid.

De Sacrario.

SVMMARIVM.

1 *Sacrarium quibus in Ecclesijs exstruendum.*
2 *Et ubi accommodandum & De Ecclesiarum fabrica. nu. 25.*
3 *Sacrarij formæ duæ: prima qualis.*
4 *Eiusdem secunda forma qualis.*

Inst. fab. lib. 1. c. 19. De Sacrario.

1 SAcrarium igitur præter illud, *quod cum Baptisterio iunctum est, alterum etiam, quod alijs usibus in Ecclesia esse debet, in omni Cathedrali Præpositurali, Archipresbyterali, Parochiali, & alia quauis Ecclesia, in qua Missa aliquando celebratur, exstruatur ad vnius, vel alterius formæ, quæ sequitur, præscriptæ modum.*

2 Idque in Capella maiori, *si commodè potest, neque ullum impedimentum præbet, vel alio Ecclesiæ loco, qui Sacristiæ propior sit, eiusque usui accommodatior, à populi autem conspectu remotior; vel in ipsa potius Sacristia, si hæc ampla sit, ac præsertim si Ecclesia frequentior, eiusque Clerus multus.*

Inst. fab. Ibid. Sacrarij prima forma.

3 Sacrarij prima forma hæc sit, *ut uas scilicet è marmore, lapideuè solido fiat, instarque fontis Baptismalis concauetur: longè patens sit cubitum unum; latè vncias sexdecim: forma rotunda, vel ouata, uel quadrata, aliauè, quæ minus situm impediat.*

In medio fundo concauo foramen habeat forma quadrata; quod largè ab omni parte pateat vncias circiter quinque, suffulciatur columella quadrata, aliauè pro ratione vasis, supposita paruulæ basi: ità vt ab Ecclesiæ pauimento, vsque ad summum eius labrum, altè exstructum sit cubitis duobus.

Habeat sub foramine paruulum tubulum, aquæductumuè, in media columella effossum, scalptumuè: qui quadrata etiam forma amplè itidem pateat vncias quinque vt per eam aquæ, cineres, aliaque id generis, quæ effundentur, aut proijcientur, deorsum effluant.

Infrà hunc tubulum, aquæductumuè cisterna suffodiatur, in quam quæcumque effusa, proiectauè erunt, recipiantur.

Id sacrarium integumento operiatur: quod ex tabulis nuceis sit, atque einsmodi, ut à parte superiori sensim leni accliuitate, quasi pyramidis instar, emineat: claudatur atem firmissimè pessulo, sera, & claue.

Inst. Ibid. Sac. for. secun.

4 Altera prætereà *sacrarij forma hæc erit. Fenestella in pariete, vncijs uiginti, uel cubito, prout illius crassitudo est, concaua exstruatur, quæ cubito etiam uno, ac paulò amplius latè pateat: alta uerò sit cubito item vno, & dimidio.*

Ab Ecclesiæ pauimento in altitudinem exstruatur cubitis circiter duobus.

Cuius fenestellæ solum è solido lapide, eoque concauo sit, in quo foramen insit, vt suprà.

Forma amplè quadrata: tùm aquæductus, & subtus item suffossa cisternulla; valuulis suis, sera, & claue occludatur.

De

De Sacristia Cathedralis, Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

26 In Sacristia silentium seruandum.
27 Illam laici non ingrediantur.
Sacristæ officium quale. De Ministris Eccl. 35.

1 DE ædificijs prætereà adiunctis, Sacristiæ ædificatio vna, ac præcipua etiam est: de qua, instructionem hoc loco breuiter contexuimus.

Inst. fab. Ecc. li. 1. c. 27. De Sacristia.

Porrò Sacristia, quæ ab antiquis camera aliquando, & secretarium item dicitur, locus scilicet, vbi sacra supellex recondebatur, in omni cuiusuis generis Ecclesia exstruatur: quæ pro Cathedralis Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ magnitudine, & pro numero ministrorum, proque copia sacræ supellectilis, ampla sit, atque eiusmodi, vt paulò longius pateat.

2 Nec verò inprobatur vsus duarum Sacristiarum in insignioribus, & frequentioribus Ecclesijs: quarum vna Capitulo, & Chori supellectili; altera Sacerdotibus Capellanis, & reliquis Ecclesiæ ministris, ac reliquæ supellectili, vsui sit.

3 Ab Capella, Altariuè maiori tantum intersit, vt Sacerdos, Missæ Sacrum solemniter facturus, cum illis, qui ei ministraturi sunt, inde processionaliter ad Altare, ordine progredi possit, vt antiqui moris est, cum mysterij significatione.

In cæteris Parochialibus, & alijs inferioribus Ecclesijs, commodi causa, permitti poterit Episcopi iudicio, vt Sacristia à Capella, Altariuè maiori minus absit; tùm verò curandum erit, vt à domicilio Parochi non valde distet.

Inst. Ibid. De situ Sacristiæ & fenest.

4 Omnis autem Sacristia ad Orientem, & ad Meridiem versùs, quò ad eius fieri potest, omninò spectet.

Ità verò construatur, vt illius substructione, luminibus eiusdem Capellæ maioris non obstruatur.

Ibid.

5 Fenestras duas, pluresuè habeat, easque vbi potest, è regione sibi respondentes, ac præsertim à dextro, & à sinistro latere; ut, cùm habeat, vnde aer exeat, eius locus non humidus sit, neque vliginosus; sed, si qua vligo est, inde, aliquando patefactis fenestris, foras se det.

Quæ fenestræ duplicibus clathris ferreis, vel simplicibus saltem densioribus, & firmioribus sæpiantur, & muniantur; tùm etiam opere uitreo, & reti, vt in præscripto fenestrarum Ecclesiæ demonstratum est.

Contecta verò sit opere fornicato, aut saltem laqueato.

Ibid. De Pauimento Sacristiæ.

6 Pauimentum habeat non tabulis constructum; sed eiusmodi, quod subtus paruulis fornicibus constans, totum ample fornicatum ab humo altius aliquanto, vbi potest, præ humiditate, exstruatur; nè indumenta sacra

ob loci

ob loci, situsuè vliginem putrescant, aut corrumpantur. Cui rei, quò cautius prouideatur; extrinsecus etiam terra congesta, parieti adhærens, ac stillicidia item, quæ humiditatem gignunt, inde procul amoueantur; tùm solum prætereà exterius statuminetur, ruderibusq; & calce solidetur.

7 *Ostium Sacristiæ huiusmodi sit, cuius aditus non in Capellam maiorem, nisi in Ecclesijs minùs insignibus, secùs permittendum Episcopus duxerit; sed, in locum publicum, nempè ingremium Ecclesiæ recta pateat. Benè autem sæptum sit firmissimis valuis, pessulo solido, sera, & claue itidem firma.*

Ibid. De ostio Sacristiæ.

8 *Ostij valuis, è regione aliæ valuæ tenuiores, extrinsecùs, aut intrinsecùs respondeant: quæ à parte inferiori tabulis sectilibus, à superiori tela cõfectæ, laicis aditum, & aspectum in Sacristiam præcludant: eæq; pondere graui appenso, per se pessulo, artificiosè confecto, claudantur.*

Quibus in valuis tenuioribus à parte superiori paruulam fenestellam eamque clathratam, exstrui non vetatur: quæ, perpetuò intrinsecùs clausa, non aperiantur; nisi, cùm aliquid è Sacristia petentibus, inde responsum datur.

9 *In omni Sacristia, loco magis conspicuo sit sacra icona; tùm etiam, si amplitudo Sacristiæ patiatur, Altare, vel mensa, armariumuè, quod formam Altaris præbeat, instructum Cruce, candelabris, mappaque constratum; apud quod Sacerdotes celebraturi sacris vestibus induantur.*

Ibid. De loco sacræ imag. & Altaris in Sacrist.

10 *Sit prætereà Oratorium ab aliqua Sacristiæ parte, siuè foris prominens, siue intus, decenti loco: idque instar paruuli cubiculi, quo Sacerdos, Missæ sacrum facturus, se recipiat; ibiq; sese colligens, paulisper meditetur, & oret. Proinde tùm Altare paruum sit, in quo proposita Crucifixi effigie, aut alia pia imagine, sanctè precetur; tum scabellum, ubi orando genua flectat.*

Ibid. De Oratorio, aut Altari in Sacristia.

Si verò Sacristia ita exigua, & angusta est, vt eiusmodi Oratorium habere nullo modo possit; ab aliquo eius latere, quod orationi commodius sit; scabellum saltem, seu bradella aptè loco, tela saltem, vel panno obducto, collocetur, vbi Sacerdos genua flectens, oret, affixa in pariete aliqua vt supra, imagine sacra.

Tùm præterea Oratorium separato, quantum possit, loco positum, atque disiunctum: vbi possit Sacerdos in solitudine se colligere, & orare, ante, & post Missæ celebrationem.

4. De Sacrist.

10 *In Oratorio quocumque sit tabella, in qua orationes, ad Missæ sacrum præparatoriæ, descriptæ sint.*

Inst. Ibid. De tabella orationum.

Tabula etiam de orationibus, sacro unicuiq; indumento accõmodatis.

4 De Sacrist.

11 *Vas prætereà aquarium, quod manibus abluendis vsui sit, è solido lapide fiat: cui papilla vna, aut, prout opus erit, plures infigantur. Ab inferiori parte, sinus aquarius concauus ad excipiendam aquam, quæ inde*

Inst. Ibid. De Vase Aquar.

 effluat,

effluit, è lapide item, marmore solido sit: foramenque habeat, vnde per fistulam aqua in paruulam cisternam subterraneam, vel alio deriuetur: vbi commodius sit, illam ab Sacristiæ pariete procul deducere.

Vbi verò redditus exiguus est, pro eo vase aquario, quod è solido marmore præscripsimus, si tuba adhiberi poterit appensa, cui papilla affixa instar gallinacei hæreat, vnde aqua ad ablutionis vsum sensim effluat, subiecto vt suprà, sinu aquario.

Sinus autem, & vas aquarium omninò, aut aliqua ex parte in parietis concauitate, quæ hemicycli exigui formam præbent, ornatè exstructum intus inhæreat; nè, si foris exstaret, Sacristiæ situm impediat.

12 *Ad abstergendas manus linteum, vasi aquario proximum, ab opere, instrumentouè tornatili pendeat; idque candidum sit.*

4. De Sacrist. Labellum item cum manutergio appenso ad manus abluendas, & abstergendas.

Inst. for. sup. lib. 2. De Mātil. vsui absterg. man. *Mantilia, quæ abstergendis manibus vsui in Sacristia parantur, eo opere, quod Damascenum dicunt, confecta sint; tanta latitudine constent, quanta est propria telæ latitudo, longitudine verò cubitorum octo, aut plurium, pauciorumuè pro loci altitudine, depressioneuè. Hæc porrò mantilia tornatili ligno quod altem collocatum, beneficio ferri, quo traijcitur, circumuoluatur, extensa imponantur. Quorum mantilium capita eatenus demissa sint, vt hominis stantis vsui esse possint; funiculis verò insertis hinc inde colligentur, vt per tornatile lignum circumduci queant.*

Inst. fab. lib. 1. Ibid. De Armar. sacrorū Indum. 13 *Armarium prętereà amplum, in quo sacra indumenta asseruentur, ex tabulis nuceis conficiatur.*

A pauimento Sacristiæ altè exstructum sit cubitis duobus, & vncijs quinque.

Capsulas ductiles habeat, easque distinctas, ac longè patentes, in quibus & pro colorum varietate indumenta sacra expansa, dispertitaque & ordine asseruentur.

Super eo prætereà armariola item, aut sub eo loculi ab illarum capsularum latere sint, separatim etiam exstructi: vbi sacri Calices, Patenę, corporalia, purificatoria, vela, & alia id generis munda rectè, atque accommodatè recondantur.

Ab altero latere loculi item: in quibus illa, quæ abluenda sunt, reponantur.

Claudatur hoc tum armarium, tum armariola valuulis politè, ac distinctè confectis, seris, & clauibus item distinctis.

Atque eiusmodi armaria totidem sint, quot multitudo sacrę supellectilis poscit.

4. De Sacrist. Primò Armarium, vel vestiarium vnum, plurave ad indumenta conseruanda; instructa, suis capsulis, aut loculis, aliove modo, ope-

reve

réve multipliciter, ordineque distincta, pro Ecclesiæ ratione, vel supellectilis copia.

Vestes autem sacræ, cæteraque ornamenta, volumina item Ecclesiæ vsui, ministerioque addicta, ac reliqua ecclesiastica supellex, & Parochiales item Codices in Sacristia certis armarijs, recte, atque ordine asseruentur. Ne verò sordibus, situ, squallore, puluereque obsordescant; sed, quò ad eius fieri potest, ab omni sorde, & inquinamento pura omnia, & singula sint ac integra: ac nullo prætereà modo lacera, sed sarcta, tecta, nec male compacta.

14 *Longuria etiam, politè confecta, funibus ductilibus, & trochlæis appensa in Sacristia sint: quibus sacra indumenta, prout vsu uenerit, exponantur, extendanturuè.*

Inst. Ibid. De longurijs ad vsum expon. sacras vestes.

15 *Alia prætereà armaria, structura, quæ cæteris suprà præscriptis respondeat, fiant; unum scilicet, in quo libri ecclesiastici, ad psalmodiam, & alium Chori, & Ecclesiæ usum pertinentes aptè conseruentur.*

16 *Alterum; in quo iura, instrumenta, & scripturæ omnes sint, ad ipsam Ecclesiam spectantes; idque ubi aptius, tutiusque Archiuium Ecclesia non habeat.*

17 *Tertium item si Ecclesia Parochialis sit, in quo certi libri Parochiales; scilicet matrimoniorum, & baptizatorum, confirmatorum, & alia eiusmodi seruentur; tùm etiam separato loco litteræ pontificiæ, edicta Episcopalia, litteræ Episcopi pastorales, quæ in dies promulgantur; tùm alia scripta, ad Ecclesiæ, uel animarum, Parochiali curæ commissarum, regimen spirituale spectantia.*

18 *Hæc tria armaria singula singulis clauibus tutò claudantur.*

18 *Eorum autem loco, unum solum Armarium, locis tamen, pro librorum, scripturarumuè ratione, intrinsecùs aptè distinctum, exstrui possit; ubi, uel codicum, scripturarumuè paucitas, uel Ecclesiæ exiguitas, non duo, aut tria, ut suprà, requirit.*

20 *Vestiarium in Sacristijs insignioribus ex eodem genere esse potest: in quo preciosiora indumenta reconduntur. Longitudine sit pro Sacristiæ ratione: altitudine cubitorum circiter septem: profunditate duorum. Pars huius uestiarij inferior, duobus cubitis alta, capsulis ductilibus, loculisuè constet: superior uerò à tergo angustius, à fronte aliquanto latius sensim patens, nullis loculis distincta sit: sed tota sine distinctione longè patens, habeat ab uno, & altero latere totidem pro uestiarij profunditate tenues asseres erectos, fibulisque ductilibus annexos, quibus singulis à superiori parte singula longuria, inferiori suffixo fulcimento sustentata, firmiter hæreant: unde sacra indumenta expansa pendeant.*

Inst. Ibid. De vest. insigniori.

21 *Si Cathedralis, uel Collegiata Ecclesia sit, habeat prætereà armaria pro asseruandis superpelliceis, cæterisque indumentis, quæ Canonici, & alij*

Inst. Ibid. De Arm. indum. Canonicalium

alij Chori Ministri in Choro adhibere solent: uel eorum loco capsas decentes, circum Sacristiam sitas: quę usui etiam sint ad seruandum Capitulo, cum illud eo loci habetur.

1. De Ecclesijs & earum cultu.

22 Nemo vasa vestes, vel alia ornamenta, sacris addicta, aut omninò quidquam ex sacra supellectili profani hominibus, aut ad profanum vsum accommodare audeat: qui ità commodarit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.

4. De Sacristia.

Caueant Ecclesiarum Rectores, alijve ministri, ne aulęa, peristromata, tapetia, aliaque supellectilis, & or namentorum genera Ecclesię, aut Sacristię addicta ad domesticum usum ullo modo umquàm adhibeant: nec uerò alijs utenda dent. Vestes autem sacrę, aliaque indumenta, Missę, diuinorumque officiorum cultui dicata, in vulgus cuiquàm exposita ne sint; sed armario, vestiarioque inclusa, claue obseruentur; neque laicorum manibus contrectentur, vt antiquo Canone cautum est.

c. vestimenta de cons. d. 1.

5. De Ecclesijs, earũ sup. & fruct.

25 Vt in omni Ecclesia, Altari, Sacristia, omnique sacra supellectile inter munditiaque eluceat; id quod etiam Innocentius III. Pontif. in Concilio Lateranensi cauit, magna cura, & diligentia à Sacerdotibus, Clericis, alijsque Ecclesię Ministris adhibenda est. Quamobrem, quę de hoc genere toto, regulę, Cócilij huius auctoritate, per nos enucleatè perscribentur, instar instructionum, eę ab omnibus, & singulis, quorum interest, vbi primum in vulgus edentur, accurato studio seruentur, atque inducantur in vsum. Quę sequuntur, videantur in Tit. De Missis sine cantu. 41.

6. Quę ad cultũ Eccl. pert.

24 Sacrarum rerum munditia diuinorum officiorum religioni debita, Ecclesiasticis sanctionibus cùm pręcepta sit, tùm decretis Prouincialibus generatim, vniuersèque renouata est, ut certis regulis editis speciatim diligentius pręscripta pro curę commissę officio, ab ijs, quorum interest, in omni Ecclesia seruetur, Metropolitani cura, auctoritateque eo de genere omni instructio diligenter ordine contexatur: atque ad vsum Prouincię edatur, quò magis rerum diuinarum cultus, supellectilisq; Ecclesiasticę nitor, vndique decorè, & religiosè colluceat.

25 *Sacristiæ* { *Cathedralis* / *Collegiatæ, &* / *Parochialis* } *Ecclesiæ supellex eadem, & formæ eiusdẽ est; differens tantũ eo in numero, quo suo quoq; loco infra sigillatim dicetur.*

Instr. sup. Eccles. lib. 2. de sup. Sacristiæ Cath. Coll. & Paroc.

Instrumenta ferrea ad vsum conficiendi hostias; in Cathedrali duo; in Collegiata vnum; in Parochiali nullum.

Vasculum vnum, pro asseruandis hostijs magnis.

Vasculum itèm vnum pro ostijs paruis.

Capsulæ corporalium, binæ.

Sacculi Calicis duo.

Saccu-

Saeculus Pixidis.

Thecæ calicum numero tot, quot sunt Calices.

Mantilia grandia, appendenda, vbi manus lauantur: in Cathedrali 12. in Collegiata octo: in Parochiali quinque.

Mappæ ad vsum Altaris Sacristiæ; in Cathedrali quinque, in Collegiata & Parochiali tres.

Tapetia, sternenda, vbi Sacerdos se induit; in Cathedrali duo saltem, in Collegiata, & Parochiali vnum, aut eorum loco clathra lignea.

Tapetum decens paretur, quo is Sacristiæ locus sternatur, vbi Sacerdos sacrum facturus, se induit. Vbi verò præ inopia non potest, loco tapeti, tabulatum, instar clathrati operis, sit, à pauimento altè exstructum vncijs sex; ità tamen exiguis foraminibus quadratis, trium scilicet unciarum tantum, plenum sit, vt stantis Sacerdotis pedes non offendat.

Inst. for. sup. lib. 2. De Tapeto &c.

Crepidarum mundarum paria tria in Cathedrali, & Collegiata, in Parochiali vnum. si quando opus est, calceos luto inquinatos deponi.

Tabellæ cõmunes { *Cathedralis* / *Collegiatæ* / *Parochialis* } *Ecclesiæ Sacristiæ hic subsequuntur.*

Tabella de sacris reliquijs in Basilica Cathedrali, Ecclesijsq; Collegiatis, & Parochialibus reconditis. De sanctorum Reliquijs, nu. 3.

Tabella Indulgentiarum eisdem Ecclesijs perpetuo concessarum. De Indulgentijs. nu. 7.

Inst. sup. Eccles. lib. 2. De Tabellis Sacristiæ Cath. Coll. & Par. Eccl.

Tabellæ binæ in Cathedrali, & Collegiata, & Parochiali, vna de orationibus præparatorijs, ad vsum Sacerdotum, qui celebraturi sunt.

Tabellæ binæ in Cathedrali, Collegiataque Ecclesia, in Parochiali vna, orationum, quas pronunciant Sacerdotes, dum sacras uestes induunt. Suprà, nu. 10.

Tabella distributionis horarum pro Missis celebrandis. De Ministris Eccles. 31. & de Missa Parochiali, nu. 9. De Missis sine cantu, nu. . . .

Tabella prætereà, de Missis, commemorationibus, funeralibus, & alijs eiusmodi officijs: quæ in singulas hebdomadas, certis statis diebus, vel ab vniuerso Capitulo, vel à Parocho, vel ab vniuerso Clero Ecclesiæ; vel ab vnoquoque Sacerdote Capellano in singulis Altaribus, Capellisuè ex fundatione, institutioneuè, aut legati; eleemosynæuè nomine, aut aliqua alia obligatione præstari debent. De Ministris Eccl. 40.

Tabellam quoque appensam ad Concilij primi Prouincialis præscriptum; in qua Tabella, & Missæ, & Anniuersaria singula, ordine notata sint; quæ vel ab vniuerso illius Ecclesiæ Clero, vel ab vnoquoque in singulos dies, hebdomadasuè peragi, præstariuè debent.

4. De Sacristi.

Ac reliquas item tabellas, ex instructionum præscripto, aliasuè,

Episcopi iussu confectas.

Tabella, quæ diptica dicitur, de singulis Episcopis, qui in Ecclesia Cathedrali, ordine præcesserunt. Pro quibus Episcopis in Missæ sacris aliquando precandum est.

4. De Sacristia.

Sit in Sacristia item tabella, in qua singuli Episcopi, qui Ecclesiæ illi præfuerunt, notata temporum ratione descripti sint; vt frequentius Sacerdotes commeminerint pro illis preces, & Sacrificia offerre. De Iurisdict. Episc. nu. 12.

Tabella processionum, una. De Punctatorib. 32. & de Process. 16.

Tabella vna de distinctione officij simplicis, & duplicis, pro Romani ritus vsu: aut solemnis, & non solemnis, pro Ambrosiani instituti ratione. De diu. offic. 21. 22.

Tabella de certis statis horis diuinorum officiorum, & pulsationis campanarum. Ibid. 12.

Tabella colorum: in qua scilicet colores demonstrantur, qui singulis diebus, & sanctæ matris Ecclesiæ, instituto adhibentur.

Tabella Clericorum, qui eisdem Ecclesijs adscripti sunt. De Min. Eccl. 61.

Tabella de ijs, quæcumq; ad Ecclesiæ cultum, decorem, ac nitorem pertinent. Supra 23.

Tabella, de cauendis in Choro. De diu. offic. 78.

Tabellæ denique aliæ, numero plures, quæcumque de ritu, disciplinauè ecclesiastica edentur.

Tabella instar Calendarij, selectorum decretorum, sanctionum, Constitutionumq; tàm Pontificalium, quàm Episcopalium, quæ certis anni diebus euulgari debent. Eq; in Cathedrali, & Parochiali, in Collegiata verò, si ibi cura animarum geratur; alias secùs. De iurisd. Episc. 9.

Tabella regularum de oratione quadraginta horarum.

Tabellæ duę, pluresuè de diuersis orationibus, pro varietate temporum, vsui fidelium, ad eam orationem conuenientium. De oratione Quadr. hor. 10.

Tabella de officijs Parochialibus: in Collegiata, si in ea animarum cura geratur; alias contrà. De Parochijs. 56.

Tabella Sacerdotum confeßariorum in Collegiata si curata etiam sit. De confess. 31.

Tabellæ duæ excommunicationum; vna latino, altera vulgari sermone explicata; in Collegiata vbi etiam Curata sit. De Censuris. nu. 11.

Tabella excommunicatorum, & interdictorum. Ibid. nu. 7.

Tabella festorum dierum, qui ex præcepto, vel ex consuetudine, votouè coluntur; in Collegiata vbi animarum cura in ea exerceatur. De fest. dierum cultu. 36.

Tabellę proprię Cathedralis Ecclesię, sequuntur. videlicet

Tabella

Tabella de professione fidei. De profess. fid. 4.

Tabella de titulis, dignitatibus, Canonicatibus, prębendis, & reliquis beneficijs, officijsuè Ecclesię: hęc communis etiam est Collegiatę. De Minist. Eccl. 40.

Tabellę de Missis, officijsque diuinis, quę ab Episcopo ex decreto Prouinciali quarto, atque ex consuetudine Ecclesię solemniter peraguntur. De Missa, & vesp. Pont. j.

Tabella rursùs, perpetua de officijs, functionibusuè item perpetuis Archipresbyteri, Archidiaconi, & reliquorum singulorum, dignitates, Canonicatus, aut alia beneficia in Ecclesia Cathedrali obtinentium. De Ministris Eccl. 40.

Tabella vna, pluresuè perpetuę item de his officijs, vt potè.

De Officio Pręfecti.

De Officio Magistri cęremoniarum.

De Officio Sacristę.

De Officio Mansionariorum.

De Officio Custodum.

Tabella hebdomadaria, eiusmodi officiorum. De Minist. Eccl. 31.

Tabellę proprię Collegiatę Ecclesię, subsequuntur.

Tabella de Titulis, dignitatibus, &c. vt suprà.

Tabella vna, pluresuè perpetuę de muneribus, functionibusuè Prępositi, aut Archipresbyteri, aut Decani, aut alterius, qui in Ecclesia Collegiata primarium locum tenet; & reliquorum etiam singulorum Canonicatus, dignitates, officiauè in eadem Ecclesia obtinentium.

Tabella item vna, pluresuè perpetuę item de his officijs vtpotè,

De Officio Sacristę.

De Officio Custodum, aliorumuè id generis.

Tabella hebdomadaria eiusmodi officiorum. vt supra. De Ministris Eccl. 31.

Tabellę communes Cathedrali, & Collegiatis Ecclesijs, sequuntur.

Tabella de statutis Canonicalibus, Capitularibusuè.

Tabella triplex regularum de Punctationibus. De Punctatorib. 3.

Tabella de regulis Capitulorum, congregationumuè Canonicalium Sacerdotalium, & Clericalium.

Tabella de functionibus minorum & maiorum ordinum. vt suprà.

Tabella statorum dierum, quibus decreta, vel Canonicali, vel Clericali disciplina ex Constitutione Prouinciali legenda sunt. Quę ad capitula pert. nu. . . .

Tabellę proprię Parochialis Ecclesię, hic sequuntur.

Tabella de Capellis, titulis, Altaribusque eiusdem Ecclesię. De Eccl. fabrica. 76.

Tabella

Tabella officiorum Parochialium. De Parochijs. 56.

Tabella, regularum de Punctationibus.

Tabella de regulis congregationum Sacerdotalium, & Clericalium.

Tabella de Votis, pijsuè consuetudinibus loci, oppidiuè Parochialis. De fest. dier. cultu. 30.

Tabella commemorationis eorum qui eleemosynas obtulerunt pro Missis celebrandis. De Missis sine cantu. 27.

Tabella legatorum, & debitorum decimarum. Quæ pert. ad bonorum, &c. 33.

Inst. for. sup. De Tabellis, &c. lib. 2.

Tabellæ, quæ multiplices, uariæque suprà præscriptæ, in Sacristia affiguntur, non querneæ, non nuceæ, neque denique è ligno suboscuro sint, sed ex abiete, aliauè id generis arbore albicante, ut nè litterarum paginæ, quę illis agglutinabuntur, reddantur obscuriores, sed illustres potius ex albedine ligni, cui affiguntur. Ad quarum tabellarum ornatum coronices ab omni parte adhibeantur, eæque expolitæ, aut præclarè pictæ, aut etiam inauratæ, pro ratione paginarum, quæ ipsis tabellis affigentur.

Libri etiam Communes { *Cathedralis*, *Collegiatæ*, *Cũ cura animarũ*, *Parochialisque* } *Ecclesiæ Sacristiæ, hic ordine notãtur.*

Inst. sup. Ecc. lib. 2.

Liber anniuersarius, isque unus de sacerdotibus celebrantibus in quo scilicet libro, sua manu notent, subscribantuè Sacerdotes, qui singulis diebus in ea Ecclesia Missæ Sacrum fecerint. De Missis sine cantu. 22.

Liber rursus, idemque anniuersarius de Punctationibus Sacerdotum, qui non celebrarint, Ibidem. 23.

Liber item anniuersariorum, quæ quotannis celebrata sunt.

Liber, seu volumen vnum constitutionum variarum Pontificalium quæ in singulos annos editæ sunt, atque edentur in posterum. De Iurisdict. Episc. 5.

Liber item vnus, seu volumen decretorum, edictorum, & aliarum id generis sanctionum Episcopalium. Ibid. nu. 8.

Bibliorum sacrorum volumen vnum.

Concilij Tridentini volumen vnum.

Concilij Prouincialis vniuscuiusque Mediolanensis, volumen vnum.

Synodi uniuscuiusque diœcesanæ volumen vnum.

Liber, seu exemplum vnum decretorum visitationis Apostolicæ.

Liber etiam unus harum instructionum.

Liber historiæ probatæ de Reliquijs Sacris, in Ecclesia reconditis. De sanctorum Reliquijs. 35.

Liber Canonum pœnitentialium.

Liber de Baptizatis. Quæ pert. ad sacr. Bapt. 30.

Liber

Liber de confirmatis. Quæ pert. ad sacr. confir. 33.
Liber de matrimonio iunctis. Quæ ad sacr. Matr. pert. 50.
Liber de statu animarum. De diligen. adhib. in statu vniuscuiusque Parochiæ cognoscen. 3.
Liber de votis, & pijs consuetudinib. De fest. dier. cultu. 27.
Liber distributionis eleemosynarum factæ quotannis adhibito Parocho. De piorum locor. admin. 47.
Liber formularum de denunciationibus dierum festorum, & omnis cuiuscumque generis, ad Parochi munus pertinentis.
Liber seu uolumina litterarum, & instructionum pastoralium de solemnitatibus, de sacris temporibus, & alijs.
Liber, consecrationum Ecclesiarum, Altarium, Cœmiteriorum, & Campanarum benedictionum. De Eccl. consecr. 6.
In Cathedralis Ecclesiæ Sacristia tantum sint formæ, seu designationes baptisterij, Sacrarij, Reliquiarij, & aliarum omnium singularumq; rerum, operumuè, quæ his duobus instructionum libris commostratæ sunt.
Baptisterij, Sacrarij, tabernaculi, lunulæ, vestium, aliarumque eiusmodi rerum forma, instructionum nostrarum libro demonstrata, in omni Ecclesiæ Cathedralis Sacristia ponatur; ad cuius similitudinem reliquæ, quæ in alijs Ecclesijs adhibentur rectè confici possint. 4. De Sacrist.
Liber item de peregrinis, Paschæ tempore in Ecclesia Cathedrali sacram Communionem sumentibus. De sanctæ Euch. in Eccl. admin. 4.

Libri cõmunes { Cathedralis & Collegiatæ, quę caput plebis sit } Ecclesiæ Sacristiæ hi sunt.

Liber vnus de distributione sacrorum oleorum.
Corpus vnum iuris Canonici.
Libri proprij Parochialis Ecclesiæ Sacristiæ tantum, hi quoque sunt.
Liber descriptionis bonorum, & iurium Ecclesiæ.
Liber de vita sancti Patroni Parochialis Ecclesiæ. De fest. dier. cultu. 34.
Supellex instrumentalis Cathedralis, Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ, est quæ sequitur.
Tripodes cum suis patellis, vasibusuè focarijs, in Cathedrali tres; in Collegiata, duo; in Parochiali vnus.
Forcipes ferrei; in Cathedrali tres; in Collegiata duo, in Parochiali vnus.
Cochlearia ferrea; in Cathedrali; Collegiata, & Parochiali totidem, quot forcipes.
Vasa olearia maiora, ad vsum olei lampadum recondendi, in Cathedrali, tria; in Collegiata duo; in Parochiali unum.
Vasa minora, quæ gutti dicuntur, ad illum ipsum usum; in Cathedrali, Collegiata

legiata, & Parochiali totidem.

Infundibula, & vasa duo in Cathedrali; & Collegiata; in Parochiali verò vnum, ad olei, è vase maiusculo depromendi; rursusque in alterum minusculum infundendi vsum.

Inst. for. sup. *Forma eiusdem supellectilis instrumentalis est, prout infrà.*

lb. 2. De alt. sup. Instr. *Tripus ad thuris adolendi vsum, cum Missæ, & vesperæ solemniter fiunt, è Patella, aut vase focario constet: in quo ignis, prunauè accensa teneatur: è ferro autem, aut ex auricalcho fit. Cui tripodi adiungatur etiam cochleare cum manubrio adunco, & forcipe ad prunas excipiendas.*

Vasa, in quibus oleum ad vsum lampadum recondetur, è lapide sint, aut è querno saltem ligno; operculis item constent aptè compositis.

Guttus olearius, in quem scilicet è vasibus oleum infunditur, e stanno, aut saltem ex ferrea lamina tenui confectus, ore satis patulo sit; è quo oscillum excitetur rostri instar, per quod tenui fluxione oleum in lampades transeat.

Infundibulum eiusmodi sit, quo oleum ex vasibus lapideis querneisuè haustum, in guttum effundatur: cuius infundibuli manubrium extremum reflexum sit, vt appendi possit.

Scopulæ paruulæ ex cannulis palustribus, ad detersionis vsum in Cathedrali decem; in Collegiata sex; in Parochiali quattuor.

Scopæ maiores, in Cathedrali, & Collegiata quinque, in Parochiali duę.

Scalę gestatorię; quarum vna altior sit, in Cathedrali tres, in Collegiata, & Parochiali duę.

Ligones, in Cathedrali tres, in Collegiata, & Parochiali duo.

Batilla totidem.

Hastilia, seu perticę in Cathedrali, & Collegiata quinque, in Parochiali duo.

Longuria totidem, pluranè.

Spongiæ grandiusculę, in Cathedrali quattuor, in Collegiata duę, in Parochiali vna.

Rutra, in Cathedrali, & Collegiata duo; in Parochiali vnum.

Vbi autem prædicta instrumenta asseruentur, videatur Tit. de loco, vbi feretra, & cætera id generis asseruentur, post tit. de Cęmiterijs.

4. De Sacrist. 26 In Sacristia ipsa silentium seruetur accuratè; neque in eam pateat aditus laicis, nisi necessariò.

1. De off. Sacristæ. Laicos ibidem versari ne patiatur Sacrista.

De Vase aquæ Sanctæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vas aquæ Sanctæ è qua materia conficiendum.*
2 *Vbi collocandum.*
3 *Aspergillum ei annectendum & cuiusmodi.*
4 *Nullus ei adhæreat.*
Aqua quando renouanda. De Sacramentalibus. 38.
Eiusdem aquæ aspersio à quo facienda, & quo tempore, in Parochianorum ędibus. Ibid. 39.

1 *HActenus de sacrario, & alijs; nunc de aquæ Sanctæ labro vaseuè: quod è marmore, lapideuè solido, non spongioso, ac sine rimis sit: columellæque scapo, decenter elaborato, suffulciatur.*

Inst. fab. lib. 1. c. 20. De Vase aquæ sanctæ.

2 *Collocetur non foris, sed intus in Ecclesia; ità vt è conspectu ingredientium sit, à latere dextro, vbi potest.*

Alterumque collocetur qua ingrediuntur viri; alterum, qua mulieres.

Parieti non inhærens, sed ab eo distans pro situs spacio: collumella, vt suprà, aut pila, baseque sustentetur: in qua nihil profanum appareat.

3 *Aspergillum decens habeat, è labro cathenula appensum.*

Quod, vel ex auricalcho, vel ex ebore, vel è ferro, politè tamen elaborato, vel ex alio genere, quod conueniat, conficiatur: à summa parte non è spongia constet, sed setis. E spongia autem esse potest; si in pilula ex argento, auricalcho, aut stanno vndique perforata illa includatur; præfixis extrinsecus setis.

Labrum, seu vas aquę benedictę intus in Ecclesia, non foris existat; atque ad ostium Ecclesię, à latere verò ingredientis, vbi potest, dextero. E marmore autem, lapideuè solido, non lateritio, neque spongioso constet: aspergillumque decens appensum habeat, non spongia, sed è setis confectum: aliauè forma, in earundem instructionum libro demonstrata.

4. De Ecclesię fabr.

4 Altaribus, fontibus baptismi, vel aquę benedictę nemo adhęrere audeat.

1. De Ecclesijs, & earum cultu.

De Ambonibus.

SVMMARIVM.

1 *Ambones quibus in Ecclesijs construendi, & ex qua materia, & vbi collocandi. 5.*

lique

2 *Iique duo; & cui vsui.*
3 *Ambo vnus, vt sufficit.*
4 *Eiusdem inferior pars quibus deseruiat.*

Inst. fab. Eccl. lib. 1. De ambonibus, & suggestum. c. 21.

1 *Habenda est quoque in Ecclesijs insignoribus, at præsertim in Basilicis Cathedralibus ratio ambonum: quos, & magnos, & ornatè confectos, & tabulis marmoreis ornatos exstitisse, in Basilicis Romanis perspici licet, & alibi etiam æneis, cælato sacrarum imaginum opere expressis.*

Ibid. De duobus Ambon.

2 *Item duo pro Ecclesiarum magnitudine constitui possunt; vnus altius exstructus, de quo Euangelium; alter, de quo Epistola, lectioue sacræ scripturæ, in maioribus solemnitatibus pronuncietur. Hicque paulò depressior sit, quam ille, vnde Euangelium legitur.*

Ibid. De uno Ambone.

3 *Vnus etiam tantum Ambo, vt in multis Ecclesijs cernitur, esse potest; qui & Euangelij, & Epistolæ simul lectioni vsui sit: ità tamen vt in eo locus, vnde Euangelium recitatur, aliquanto eminentior sit; pars verò, vnde Epistola, aliquo gradu inferior sit.*

4 *Infima item pars sub ambone, vel alius locus inferior detur, vbi Cantoribus, Clericisuè spacium sit, vnde in solemnitatibus, certisque diebus de antiquo Ecclesiæ more stata Cantica, præsertim inter Epistolam, & Euangelium canant.*

In Ambone, vbi potest, constituantur duo graduum ordines; vnus, quo fit ascensus ad Orientem versus; alter Occidentem spectans, quo fiat descensus.

Ibid. De situ Ambonum.

5 *Si vnus tantum Ambo in Ecclesia constituendus sit; is à latere Euangelij statuatur. Si duo, vnus, vnde scilicet Epistola legitur, à latere Epistolę; alter verò qui est Euangelij ab Euangelij latere constituatur; ità vt Diaconus, inde Euangelium legens, ad Meridionalem Ecclesiæ partem vertatur, ad quam viri conueniant.*

Atque ij quidem è marmore lapideuè alio, confici debebunt; & ornari prætereà aliquo piæ sculpturæ opere. Aut è lateritio lapide exædificari possunt, exornari tamen eos decet laminis marmoreis, lapideisuè ornatè elaboratis, aut æneis, ijsque inauratis: quales hodie etiam visuntur.

De Suggestu.

SVMMARIVM.

1 *Suggestus in Parochali exstruendus.*
2 *Qua materia, & forma.*

Con-

3 *Vbi constituendus.*
4 *Ad eius ornatum pallia Altaris non adhibenda.*
5 *Ornamenta illius paranda.*

1 IN vnaquaque Ecclesia Parochiali suggestus decenter, ad instructionum præscriptum exstruatur: vnde Parochus, aliiuè concionatores sacrã concionem, vel lectionem populo frequenti habere possint.

4. De Eccles. fab.

2 *In vnaquaque autem Ecclesia Parochiali, vbi Ambo constitui non possit; vnde, & Euangelium pronunciari, & sacra concio haberi possit, suggestus omninò, ex tabulis sectilibus, iisque firmioribus, decenti opere, & forma ab eodem Euangelij latere exstruatur; vnde, & Euangelij lectio, & concio sacra haberi queat.*

Inst. fabr. Eccles. lib. 1. c. 21. De sugg.

3 *Illud denique caueatur; vt cùm ambones, tùm suggestus in gremio Ecclesiæ, loco conspicuo; vnde, vel concionator, vel lector, ab omnibus, & conspici, & audiri possit, aptè collocati, ab Altari maiori, vt pro Ecclesiæ ratione fieri decorè potest, non longè admodum sint; quò Sacerdoti, vt decretum est, intrà Missarum solemnia concionanti, commodiori vsui esse queant.*

4 Ac nè ad suggesti quidem ornatum pallia Altarium vsui sint.

5 Curandum igitur erit, quàm citissimè per facultates Ecclesiæ fieri poterit, vt pro solemnium temporum, festorumque dierum ratione, ornamenta, suggestis ipsis propriè apposita comparentur.

5. De Ecclesijs earũ sup. & fruct.

De Capsulis Eleemosynarum.

SVMMARIVM.

1 *Capsulę eleemosynarum non collocandæ. 4.*
2 *Qua licentia permittendę: & vbi eo in casu accommodandę. 4.*
3 *Quot clauibus muniendę: & à quibus illæ asserendæ.*
Non ponendæ propè Altare indulgentiarum. De Indulgentijs. numc. 12.
Nec propè confessionale. De confessionali. nu 9.
Capsa eleemosynaria pro celebrandis Missis, vbi collocanda, & quis ei præficiendus. De Missis sine cantu, nu. 27.

4. De ornatu &c. sacr. loco rum.

2 NE in Ecclesia, aut pro foribus eius, neuè in Oratorijs, alioue sacro loco colligendæ eleemosynæ causa, nè ipsius quidem Ecclesiæ aut eius, fabricæ, Rectorisuè nomine, capsula, vasculum, mēsa, aliudué eius generis, etiam extraordinariè,
2 collocetur; aut iam collocatum, in posterum
3 permittatur; nisi Episcopi concessu, litteris exarato: tuncque ei capsulæ, vel rei aliæ ad id paratæ, duæ claues apponantur, diuerso fabrili opere fabricatæ; quarum altera teneatur ab eo, quam Episcopus nominarit; altera ab ijs, quorum nomine eleemosyna colligetur. Si contrà fiet, pœna sit, arbitratu Episcopi, tùm eleemosyna collecta locis pijs addicatur illius item arbitrio.

4 Si quæ capsæ Episcopi concessu in Ecclesia constituentur, aut collocabuntur, in quas à fidelibus, vt plerisque in locis pietatis studio fit, vel frumentum, vel legumina, vel alia quæuis eleemosynæ nomine, conijciantur: eç nè intrà Capellę, Altarisuè, quo fidelium, eiusmodi res offerentium, concursus fit, cancellos, aut clathra ferrea ita ponantur, vt ipsis fidelibus, eleemosynas collaturis, necesse sit cancellos ingredi:

De Tabulato ad vsum Ecclesiæ distinguendæ.

SVMMARIVM.

Vt viri separatim à mulieribus sint in Ecclesia, Tabulatum conficiendum. De religiosa in sacris locis conuersat. nu. 7.

1 *Tabulatum ipsum, quibus in Ecclesijs, qua earum parte, & qua forma constituendum.*

2 *A qua parte concio habenda, vt aptandum.*

3 *Audiendæ quoque Missæ causa, quomodo accommodandum.*

Inst. fab. Eccles. lib. 1. De tabulato ad vsum Ecclesiæ distinguēdæ.

1 *ET quoniam, ex instituta antiqua, à beatoq; Chrysostomo testificata consuetudine, & in plerisque huius Prouinciæ locis olim vsitata, in Ecclesia separatim à fœminis viri esse debent; forma, & modus distinctionis Ecclesiæ eiusmodi esse potest.*

In Ecclesia igitur, insigniori præsertim, à Capellæ maioris ingressu, vsque ad ianuam maiorem, tabulatum, per medium Ecclesiæ gremium rectà ductum, columellis ligneis solidis, quinque cubitorum spaciò singulis inter se distantibus, in pauimentoque firmiter agglutinatis, affigitur; ac si tabulæ sectiles, ex quibus compactum est, aliquando amouendæ sunt, canalibus paruulis in vnaquaque

quaque

quaque columella ab vno, & altero item latere excauatis, alioue modo confectis, totum altè committitur. Cuius tabulati altitudo cubitis circiter quinque exstruitur.

Ità verò in ianua maiori committatur, vt illam mediam diuidat; sicq; diuisa, ac distincta, partim viris, partim mulieribus ad Ecclesiam aditum, diuisim, distinctèque faciat.

Sint autem in tabulato ianuæ quædam certis locis perspicuis: quæ valuis, & pessulis clausæ, tunc solum aperiantur, cùm ab vna ad alteram partem transitum necessariò fieri opus est.

2 *A qua parte autem concio habetur, quò facilius, commodiusque fideles concionatorem, conspiciant; tabulatum cum eo tempore demissius aliquantò extare debeat, à summa parte tabulis committatur, quæ fibulis ferreis annexæ, & hincinde paruulis pessulis clausæ, cùm opus est, aperiri, & demitti possint, eiusdem fibulis appensæ.*

3 *Quibus etiam in Ecclesijs, aliquando necesse est, vt cum ab vna parte Missa celebratur, qui ab altera sunt, eidem Missæ sacro intersint; eadem ratio tabulati demittendi adhiberi poterit.*

Fibulæ autem ad tabulati demittendi vsum, vt genibus flexis, fideles, à qua parte sunt, Sacerdotem, in altera celebrantem, prospiciant, à pauimento distent cubitis duobus; si ad concionis audiendæ vsum tantum sint, cubitis tribus.

De Sedilibus muliebribus, quas bradellas dicunt.

SVMMARIVM.

1 *Sedilium, bradellarumuè vsus prohibetur.*
2 *Communes quæ permittuntur.*
3 *Illæque quorum sumptu conficiendæ.*
4 *Earundem situs.*
5 *Forma, & numerus.*
6 *Bradellæ viris interdicuntur.*
7 *Sedilia qualia illis concedantur.*
8 *Vtque disponenda.*

4. De ornatu &c. sacr. loc.

1 VT & Ecclesiarum nitori consulatur, & strepitibus, ac rixis, quæ ex sedium muliebrium, quas bradellas vocant, in Ecclesijs collocatarum situ, existere sæpè solent, occurratur: vtque simul in ijs Ecclesijs, quæ præsertim angustæ admodum sunt, populi frequentiæ spacium maius detur: eæ sedes omnes, vbi constitutæ sunt, amoueantur: nec verò in posterum vllæ vnquàm collocentur.

2 Communes autem aliquas, easque humiles, simplici fabrili opere confectas, modo, & forma in nostrarum instructionum libro præscripta, collocari, constituique liceat, concessu Episcopi.

3 Eæque sedes cõmunes, aut confratriarum, quæ in Ecclesijs constitutæ sunt, sumptibus, aut pecunia à populo contributa, fieri poterunt; aut alia quauis ratione, quæ Episcopo potior videbitur.

Inst. fab. Ecc. lib. 1. De sedi lib. Mulieb. cap. 24.

4 *Quibus in Ecclesijs, Episcopus aliquem bradellarum vsum permittendum censuerit; earum forma sequens constituetur quæ in Ecclesia à parte mulierum collocatæ, cùm ad sedendum; tùm ad genua flectenda illis vsui erunt. Pars verò mulierum Septentrionalis sit; nisi quibus in Ecclesijs, pro ratione situs, aliauè causa, Episcopus aliter statuerit.*

5 *Asseres igitur, seu trabes paruulæ querneæ tres, crassitudine vnciarum quinque; longitudine cubitorum trium, & vnciarum sexdecim, altitudine vnciarum octo, in Ecclesiæ solo rectæ suppositæ, tribusque circiter cubitis singulæ inter se disiunctæ, tabulis sectilibus totidem, cuiusmodi generis sint, ijsque singulis latitudine vnciarum octo, æquali inter se spacio distantibus constratæ, vna scilicet in medio, reliquæ duæ in extremitatibus, bradellas humiles, easque tripartitas ità constituant; vt inde, cùm vsu venerit, nè impedimento sint, amoueri queant. Angustiores verò sint, vbi eas latiores loci situs non requirit. Atque hæc quidem forma bradellarum, quæ ab ea parte per Ecclesiæ longitudinem ductæ, singulæ cubito inter se distantes, totidem collocabuntur, quot pro Ecclesiæ amplitudine, Episcopus concesserit.*

Sint autem procul omninò à Capella Altaris maioris, octo circiter cubitis, vel amplius pro Ecclesiæ ratione; à tabulato intermedio, spacio viæ latæ quattuor cubitis, pluribusuè pro magnitudine Ecclesiæ; ab altero latere, viæ etiam tantidem spacij. Nec verò propè vlla Altaria sint, sed paulò remotiora.

In medio autem bradellarum situ, via præterea transuersalis sit, quæ tantundem pateat.

6 *A parte autem Ecclesiæ, quæ virorum est, nullæ bradellæ sint, quibus genua flectantur.*

7 *Si quæ verò sedilia conceduntur, ea, è tabulis item sectilibus confe-*

cta, forma oblonga sint; neque à tergo habeant longuria: quibus homines ab humeris nitantur: &, vel parietibus hærentia, vel intrà intercolumnij spacia recta potissimùm collocentur.

8 *Et huiusmodi sint, quę geri, amoueriuè singula possint, prout vsu venerit: atque ità etiam, vt, Ecclesiæ impedimento non sint; atque ità, vt, qui sedent, à sanctissimo sacramento auersi non sint; neque rursùs Altaribus hæreant.*

De Campanili.

SVMMARIVM.

1 *Campanilis formæ duæ: prima qualis.*
2 *Altitudo.*
3 *Tabulata quot, & qualia.*
4 *Fenestræ quot, vbi, & quales.*
5 *Scalæ cuiusmodi.*
6 *Fastigij forma.*
7 *Ostium, vt muniendum.*
8 *Situs Campanilis.*
Campanarum numerus, sequenti tit. edocetur, nu. 1. 2. 3. 4.
9 *Horologium.*
10 *Campanilis, quæ secunda forma.*
11 *Campanilis loco, vbi pilę lateritiæ aptandæ.*

1 *ATque hæc quidem sunt, quæ ad interiorem Ecclesiæ fabricam, vsumuè pertinent: nunc aliqua sequuntur, quæ adiuncta Ecclesiæ sunt.*

Inst. fab. Ecc. lib. 1. De tur. cāp. & campanis. c. 25.

Ac primo loco de turri Campanarum, quam cāpanilem dicunt.

Vbi Campanarum causa turris exædificanda est; hæc mox infrà demonstrata seruari poterunt.

Sit turris campanarum, quadrata forma, aut alia, vt pro ratione Ecclesiæ, lociuè, Architecto videbitur.

2 *In altum extruatur, illius iudicio, pro amplitudine item Ecclesiæ.*

Ibid. de tabulatis.

3 *Habeat tabulata, quot idem indicarit: imum autem fornicatum, reliqua superiora ex assulis firmis confecta, & summum opere item fornicato.*

Ibid. De fenestris.

4 *Fenestras in singulis tabulatis habeat: quæ ab omni parte extructæ,*

ctæ, longiusculæ sint; elegantioremque formam pro structuræ modò exhibeant.

Quæ autem in summo tabulato columellis, aut pilastratis distinctæ, ab omni latere potentiores sint: aut alia forma, de Architecti consilio, pro ædificij ratione.

Ibid. De scalis.

5 Scalas pro ædificationis item modo, vbi potest, cochlidas, aut alia forma; easque vel lapideas, vel ligneas: quibus ad campanarum locum ascensus commodus sit, neque periculosus.

Ibid. De fastigio.

6 Fastigium non triangulum, sed circulatum, & pyramidale: in cuius summo, vt mysterij ratio postulat, galli effigies, firmissimè affixa, Crucem erectam sustinere poterit.

Ibi. de ostio.

7 Ostium valuis firmis, pessulis, & claue benè munitum; vt perpetuò clausum esse possit; nisi cùm opus est campanis pulsari.

Ibid. de loco campanilis.

8 Exstruatur autem hæc turris in capite atrij, porticusuè, quæ foribus Ecclesiæ proxima est: vbi verò atrium non est; à manu dextera ingredientis, atque ità ab omni alio pariete disiunctum, vt circuiri possit.

Ibid. De horologio.

9 In qua turri præterea horologium, pro ædificij forma, artificioso opere confectum, collocari conuenit: ità vt horæ cuiusque ratio, intus campanæ sono, foris stellæ effigie, quæ in orbem ducatur, perspicuo loco constituta, significetur.

Ibid. de altera forma campanilis.

10 Hæ, suprà demonstratæ regulæ, de turris forma, deque horologio locum habeant in Ecclesijs insignioribus.

Vbi verò loci situs, & facultatum tenuitas turrim campanilem tanti sumptus fieri non patiatur; in Ecclesiæ angulo, à dextera ingredientis, extrà tamen Ecclesiam prominens, non longè à ianua exstrui potest; forma, quæ de Architecti consilio probabitur; ità tamen, vt in ea ostium insit, intus ab Ecclesiæ parte, non foris exstructum; & valuis, seraque, vt suprà, munitum.

Ibid. de pilis lateritijs pro campanili.

11 Vbi autem ea est facultatum angustia, vt campanarum turris nulla quidem exstrui queat: interim, dùm facultas sit; pilæ lateritiæ in summo pariete hærentes, eæque arcuatæ fieri possint; vnde campanæ appendantur. Qua in re videndum est; vt apto loco constituantur; atque ità vt funes earum tractorij, nè in Capella maiori, vllauè alia, aut in medio Ecclesiæ ostio, aut alio eiusmodi loco pendeant: ijdemque per tubum ligneum, in fornice insertum, ducti, tractiuè fornicatum opus, ne sensim diruant.

De Campanis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Campanæ Cathedralis Ecclesiæ campanilis septem, vel quinque.
2 Collegiatæ, tres, & quales.
3 Parochialis tres, vel duæ, & quales.
4 Simplicis Ecclesiæ } vna.
Oratoryuè
5 Nihil profani ijs insculpatur.
6 Non adhibendæ ante benedictionem. nu. 7.
In ijs benedicendis, exponenda benedictionis virtus. De Sacramentalibus. 9.
In Ecclesia, cœmiterio, vel Oratorio non conflandum. De profano vsu à sac. loc. toll. 15.
Pulsandis ijsdem tempus, & ratio præscribenda. De diu. off. 12.
8 Campanæ sonitu præmonendus populus ad prosequendum sacram Eucharistiam.
Diuina officia significanda. De diu. off. 12.
9 Earum vsus ad supplicij significationem non adhibendus.
Liber benedictionis campanarum conficiendus, & vbi aßeruandus. De Eccl. confect. nu. 6.

1 2 3 HÆc turris, si Ecclesiæ Cathedralis est, septem, aut quinque ad minimum campanas; si Collegiatæ, tres; grandiorē scilicet, mediam, & minimam; si Parochialis, totidem, aut duas saltem habere debet; easque distinctio quodam soni concentu, inter se rectè consentientes, pro varia diuinorum officiorum, quæ fiunt, ratione, ac significatione.

Inst. fabr. Eccles. lib. 1. c. 25. De numero camp.

Parochialis Ecclesia, si campanas tres, grandiorem scilicet, mediam & minimam habere non possit, saltem duas, vbi fieri potest, habeat, easq; distincto soni concentu inter se rectè consentientes, pro varia diuinorum officiorum, quæ fiunt, ratione, & significatione.

4. De Cāpanis.

4 Simplex Ecclesia, Oratoriumuè, vnam tantum campanulam habeat, vt Ioannis XXII. Pont. Constitutione sancitum est.

5 Campanis autem ipsis res nulla profana deinceps insculpatur, inscribaturuè; sed Crux, & sacra aliqua imago, vtpotè sancti Patroni Ecclesiæ; piauè inscriptio.

Illæ prætereà nè rem vllam profanam insculptam, inscriptamuè vllo modo habeant; sed sancti Patroni Ecclesiæ, aliamuè sacram imaginem, piamque inscriptionem.

Inst. vt suprà De Cāp. benedict. &c.

Ibid. 6 *Campanæ neque in turri, neque alio loco collocandæ sunt; nisi primùm solemni benedictionis, precumque ritu, ex Ecclesiæ instituto consecratæ: cuius consecrationis monimentum aliquo loco turris, vel Ecclesiæ, consignetur.*

4. Ibidem. 7 Neque rursùs eæ in turrim campanilem sustollantur, antequam ab Episcopo ritè precibus, ac benedictione consecratæ sint.

4. Quæ pert. ad sac. s. Euc. 8 Cùm sanctissima Eucharistia deferenda est, tùm eum campanæ sono præmoneant.

1. De Ecclesijs & earum cultu. 9 Sacræ campanæ vsum, qui ad fideles præmonendos, vt ad diuina conueniant officia, est introductus, indignum est, ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi.

Quamobrem Principes, ac Magistratus etiam atque etiam hortamur, vt campanis, quæ Ecclesiarum vsui sunt ad dictæ, si cõsecratæ sint, ad pœnarum significationem quemquàm vti nè patiantur.

De Sepulchris.

SVMMARIVM.

1 *Sepulchrum { Episcopale, Parochiale, Canonicale } ædificandum.*

2 *Episcopale sepulchrum, vbi, & qua forma ædificandum.*

3 *Cathedralium Ecclesiarum { Canonicalia, Sacerdotalia, Clericaliaq; } sepulchra quot, & vbi exstruenda.*

4 *Collegiatarũ Ecclesiarũ { Canonicalia, Sacerdotalia, Clericaliaq; } sepulchra, quot, & vbi fabricanda.*

5 *Parochialium Ecclesiarum { Parochialia, Clericaliaq; } sepulchra, quot, & vbi conficienda.*

6 *Sepulchra communia, quot, & vbi exædificanda.*

7 *Sepulchra laicorum propria, qua facultate in Ecclesia construenda.*

8 *Qua tamen Ecclesiæ parte minimè struenda. & de Baptisterio. 13.*

9 *Excelso loco posita amonenda; tàm ex decreto Conciliari, quàm Constitutione Pij V. De Constitut. nu. 11.*

10 *Humi omnia exædificanda.*

11 *Quaque forma.*

12 *Vt etiam illa disponenda.*

13 *Operimento quali contegenda.*

14 *Id operimentum, vt sustollendum.*

Quæ

15 Quæ imagines, quæque litteræ in eo.
16 Sepulchra, malè tecta, quo termino accommodanda.

1 EPiscopus in Cathedrali sua Ecclesia, loco, & forma, quę instructionibus fabricę Ecclesiasticę, ex decreto Prouinciali editis, prescripta est, sepulchrum Episcopale primo quoque tempore faciendum curet ad communem vsum Episcoporum illius Ecclesię. Cuius quidem sepulchri operimento insculpta sit, ità tamen, vt nè è solo ęquato extet, mitra, & baculus pastoralis, tantummodo cum his litteris, *Sepulchrum Episcoporum N.*

5. Quę ad diuin. off. pert.

Hoc ipsum vnusquisque Parochus ad Parochorum; & Capitula ad dignitatum, & Canonicorum vsum itidem pręstent.

2 *Sequitur de sepulchris, & cæmiterys instructio, quæ eiusmodi est.*

Inst fab. Eccl. De sepult. & cæm. l. 1. c. 26

Ac primò quidem sicut Episcopos, presbyteros, aliosque Ecclesiasticos homines intus in Ecclesia sepeliri Canones sanxerunt: ità de eorum sepulturis aliqua instructione cauendum est.

Episcopalis igitur sepulturæ locus in Basilica Cathedrali pro Chori foribus, ingressuuè esse potest: vbi si locus decens aliquando nō datur, alius deligatur, qui religioso, venerabilique Episcopali nomini, ac dignitati conuenientior sit: non in Choro tamen, neque in Capella maiori, sed extrà illius fines, in alia Ecclesiæ parte decentiori, atque insigniori.

Sit ea à cæteris, etiam Canonicalibus sepulchris, loco, & insigni præterea aliquo Episcopali distincta.

3 *Sepulchra item sint Canonicalia duo, à dextero latere sepulturæ Episcopalis; eaque vt suprà, aliquo interiecto spacio separata: in quibus, & Canonici, & Capitulari dignitate præditi sepeliantur.*

Totidem prætereà à sinistro latere, certo etiam interuallo distincta: in quibus cæteri Basilicæ Cathedralis Sacerdotes, Clerici, alijque Ecclesiastici Ministri humentur.

4 *In Ecclesijs Collegiatis sepulchra tria sint, ante etiam Chorum: aut alio loco, etiam digniori; non in choro tamen, nec verò in Capella maiori, aliaue; vnum in medio situ; in quo Præpositi, vel Archipresbyteri, vel alio nomine Rectores earum solum humentur; alterum in quo Canonici; tertium in quo cæteri Sacerdotes, Clerici, Ministrique earum Ecclesiastici.*

5 *Prætereà in singulis Ecclesijs Parochialibus etiam duæ sepulturæ sint, loco, vt suprà, demonstrato; vna propria Parochorum, Rectorumuè earum, altera Clericorum Parochialium.*

6 *Vbi, vel interio, vel in porticu, vel in exedris, vel in cæmiterio locus*

cus nullus dari potest sepulturis communibus: intus in Ecclesiæ ingressu saltem quattuor eo nomine struantur.

7 *Alia verò sepulchra, laicorum propria, in Ecclesia, sine Episcopi concessu, fieri non debere decretum est.*

4. De sepulc. Ne sepulturę locus quouis nomine cuiquam detur: neuè sepulchra fiant, construanturuè in vlla quauis Ecclesia, sine Episcopi concessu, scriptis exarato.

Inst. fab. Ibi. 8 *Quæ si fieri exstruiuè concessum erit, nè propè Altaria, vt Varensi Concilio cautum est, struantur, fiantuè; nisi tàm longè distent, vt sepulchrale os ab eorum scabello bradellauè procul absit spacio saltem cubitorum trium.*

Nullo sanè, modo intrà Chori, & Capellæ maioris fines; neque rursus intrà Capellarum minorum cancellos exstruantur, quibus à populo Sacerdos celebrans separatur.

4. Ibidem. *In Choro autem, vel Capella maiori, nullo modo.*

Nec verò in alijs Ecclesiæ locis propè Altaria, nisi tàm longè sepulchra distent, vt sepulchrale os à scabello, seu bradella Altaris procul absit, spacio saltem cubitorum trium. Quæ autem proprius exstructa iam sunt, omninò amoueri, obstruiuè decernimus.

1. De sepult. 9 Non est ferenda nostri temporis insolentia sepulchrorum, in quibus putida cadauera, tamquàm sacrorum corporum reliquię, excelso, & ornato loco in Ecclesijs collocantur; circumque arma vexilla, trophęa, & alia victorię signa, & monumenta suspenduntur: vt iàm non diuina templa; sed castra bellica esse videantur.

Ambitiosam igitur hanc in mortuorum corporibus decorandis arrogiantiam detestantes, & Ecclesiarum decori consulentes, eiusmodi sepulchra excelso loco posita, & ea, quę parietibus inclusa, vel adiuncta etiam in vna parietū parte eminent, nisi marmorea, aut ærea sint; siue illis corpora conteguntur, siue inania, & ibi tantum honoris causa sint constituta; & eorum omnis generis ornatum, & apparatum ad tres menses amoueri, ac tolli omninò iubemus.

Ollaque ac Cineres in Sacro loco altius in terra defodi, ità conditos, vt sepulchrum ę solo non emineat.

10 Etsi cui locus sepulturę deinceps dabitur in Ecclesia, humi tantum detur; & sepulchrum, in quo condetur, opere fornicato cum reliquo Ecclesię pauimento ęquatum sit.

Hęc vt efficiantur, diligenter operam dabunt Episcopi, adhibito etiam, si opus erit, magistratuum auxilio.

4. Ibid. 11 Fornicato opere sepulchra fiant; quęque è solo Ecclesię nullo

Inst. fab. Ibi. modo extent, emineantuè: sed illud planè adęquent.

12 Ab vtroque Ecclesię latere, dextero scilicet, ac sinistro eo ordine dispo-

dispositæ exstruantur, vt è regione, sibi singula respondeant.

13 Operiantur, nè vllo vmquàm tempore fœteant, duplici integumento; quod forma quadrata è lapide solido sit; ità tamen, vt inferius integumentum è rudi; illud autem superius è polito lapide struatur; Ecclesię pauimento ęquale, quod item sepulchrali ori vndique apte cohęreat. ex Inst. hoc solum additur (ibi quadrata;) vel alia decenti forma, pro loci ratione (ibique e polito;) additum, (solido lapide sit,) ità tamen, vt inter vtrumque aliquid spacij relinquatur.

4. Ibid.

Inst. fab. Ibi. De duplici integ. sep.

14 *Anulus præterea in medio integumento superiori affigatur, ad illius eleuandi vsum: ità tamen, vt nihil emineat: sed tantundem integumenti excauetur, quantum anuli crassitudo capiat. Rursus alia etiam ratio prætermittenda non est, vt illud integumentum sustollatur per clauos duos: qui aliqua crassitudine sint; quique ab eiusdem integumenti superiori parte in vtroque latere traiecti, nihil planè extent: ab inferiori autem, paulò oblongiores, quàm integumenti crassitudo est, singuli ferrum transuersale, firmiter hærens, habeant: quo, dum fune vnicuique clauo adhibita, integumentum eleuatur, sustineri queat.*

Inst. fab. Ibi. de annulo se.

15 *In superiori porrò integumento nè crux, sacraque alia imago, effigiesuè sculpatur, aut alio modo exprimatur: vt nè pulueris, lutiuè sordibus, & sputo inquinetur, ac transeuntium pedibus conculcetur.*

Neque verò etiam sculpturæ ornatus, litterarum incisio, aut inscriptio vlla, aliudue quicquam fiat, quod emineat; neque rursùs quicquam etiam tessellato opere, etiam si non superemineat, inscribatur, sculpaturuè; quod Episcopo ante probatum non sit.

In quo superiori integumento, ne Crux, sacraque, alia imago sculpatur.

4. Ibid.

Nec rursùs imago alia, vel litterę, aut aliud omninò quicquam, quod extet, atque emineat: neque quod ab Episcopo prius probatum non sit, vel ab eo, cui ille id munus dederit.

16 Quę sepulchra modo sunt, marmore, vel petra solida, non tecta; nisi trium mensium spacio apte tegantur, humo oppleantur, adęquato solo: ac nemo pręterea in illis deinceps sepeliatur.

De Cœmiterijs.

SVMMARIVM.

1 *Sepeliendi mos in Cœmiterijs restituendus.*

2 *Cœmiteria quibus Ecclesiæ partibus constitui possint: queque potius loca ei vsui deligenda. 4.*

3 *Ab anteriori parte, quando non exstruenda.*

Ampli-

5 *Amplitudo quanta.*
6 *Forma.*
7 *Sæptum cuiusmodi.*
8 *Porticus, cum sepulturis, quibus in cæmiterijs ædificandi.*
9 *Crux in medio, & qualis.*
10 *Capella.*
11 *Vas aquæ sanctæ.*
12 *Oßarium.*
13 *Ostia, quot, & vbi construenda: vtque munienda.*
14 *Ostium maius qua imagine exornandum.*
16 *Quæ in eis, & propè ea non toleranda.*
Quæ profana amouenda. De profano vsu à sacr. loc. toll. à nume. 8. ad 18.
Ea ne seruiant pro transitu. Ibid. nu. 19.
In eis rixantium quæ pœna. De Religiosa in sac. locis conuers. 10.
Cæmiteriorum consecrationes in librum referendæ: qui liber vbi asseruandus. De Ecclef. consecr. 6.
Cæmiterio profanando qui modus adhibendus. De ratione adhibenda in Eccl. profanandis. 7.
Cæmiterium Ecclesiæ profanatæ quò transferendum. De Ecclesijs instaurandis. nu. 7.

1. De sepult. 1 MOnemus verò Episcopos, vt morem, multis locis intermissum, mortuos in cęmiterijs sepeliendi, restituendum curent; inde submotis, si qui ea vsurparint.

Inst. fab. Ecc. li. 1. c. 26. De cęmiterijs. 2 *Cum sepulchris coniuncta instructio esse debet de cæmiterijs: in quibus mortuos sepeliendi morem antiquum, tantoperè à patribus comprobatum, in vsum ex decreto Concilij Prouincialis, per Episcopos nostræ Prouinciæ, vbi potest, restitui cupimus.*

Cæmiteria igitur, vt animaduerti licet, alia in porticu, atrioue Ecclesiarum, à fronte scilicet; alia à tergo, alia à latere Septentrionali; alia à Meridionali; quædam ab omni illarum parte sunt: nec verò vetitum est, quin adhuc etiam ab eisdem singulis, omnibusque partibus constitui possint.

Porrò, quæ à fronte, in atrioue Ecclesiæ exstructa sunt, quamuis ad excitandam, vel charitatis erga mortuos fideles, vel conditionis humanæ memoriam in ipso prospectu hominum sint; tamen quoniam obiter, ac tritam viam qua transitus, per, & ad Ecclesiam, hac atque illac fit, facilius patent, vel animalibus, vel seruitutibus, vel deambulationibus, congressibus,

greſſibus, & alijs hominum actionibus eo ſacro loco indignis, quamobrem etiam ſæpè ob alia, quæ quotidie humanitus incidunt, violari contingit; ideò à fronte in atrijs, porticibusuè Eccleſiæ, cùm ab alio latere fieri poſſunt, non exſtrui expedit.

4 *A Septentrionali autem Eccleſiæ parte, illorum ſitus potior deligatur; aut ab eo latere, in quo maximè ædium clericalium tranſitus quotidianus, feneſtrarum proſpectus, ſtillicidiorum, etiam proiectura, aliæuè eiuſmodi ſeruitutes vitari poſſunt.*

5 *Ampla autem cæmiteria eſſe debent, pro Eccleſiæ, cui adhærent, ſitusuè ſpacio, proque hominum item multitudine.*

6 *Forma eſſe poſſunt oblonga, aut quadrata, Architecti iudicio, ac pro ſitus modo.*

7 *A parietibus nuda eſſe non debent; ſed vndique ijs ſæpta. Qui parietes à terræ ſolo altè exædificentur, cubitis circiter ſeptem.*

Vbi verò tanta parietum altitudine præ loci inopia exſtrui nō poſſunt; ità ſaltem altè exædificentur, vt animalibus aditus præcludatur: hæcque altitudo non minor ſit cubitis tribus.

Vbi verò præciſæ rupes erunt, quibus cæmiterij ſitus concluditur; eæ pro ſepimento parietum eſſe poterunt.

Cęmiteria vt muro, vel alias tutè vndique ſæpiantur, & eorum ingreſſus beſtijs occludatur; curet, Epiſcopus diligenter. — 4. De cęmit.

8 *Parietes autem manufacti, extrinſecùs Albano opere incruſtentur: in locis verò inſignioribus decens erit, ſi intrinſecùs ab omni parte porticibus veſtiantur: ſacriſque picturis, hiſtorijsuè ornentur. In ijs porrò porticibus ſepulturæ, ęquali ſpacio inter ſe diſtinctæ, recto ordine, ad præſcriptæ formę rationem, fieri poſſunt.* — Inſt. fab. Ibid. De cęmiter.

Vbi porticibus cæmiteria non circumueſtiantur; parietes ſaltem exornari debent aliqua ſacra pictura, certis eorum locis expreſſa.

9 *In medio eorum ſitu, Crux ex auricalcho, aut marmore, aliouè lapide confecta, collocetur: quæ in columna marmorea, lapideauè, ſeu in pila ſtructili ſuffulta, alio decenti integumento operiatur, aut è ligno altè erecta, conſtituatur.*

In eorum medio Crux firmiter erecta ſit; quam aliquo etiam decenti integumento operiri, conueniens erit. — 4. De cęmit.

10 Capella item paruula, eaque in Orientem verſùs, vbi poteſt, exſtruatur; in qua preces pro mortuis, aliquando fiant.

11 Habeat item vas aquę ſanctę, forma ſuprà demonſtrata, cum aſperſorio, non tamen appenſo, ſed quod amoueri poſſit, ad aſpergendi vſum.

12 *Certus prætereà locus intus ſit, pariete vndique ſæptus, & tecto, ac fornice, vbi poteſt, opertus: isque in omnium conſpectu ſit: vbi mortuorum* — Inſt. Ibid. De loco oſſario

tuorum ossa, aliquando effossa, ordine struantur.

Ibid. & ostijs cęmiterij.

13 *Cœmiterij porrò tria ostia à fronte esse possunt; nisi situs ratio eiusmodi est, vt à latere etiam illa fieri necessariò postulet. Si verò cœmiterium Ecclesiæ ab aliqua parte continens est, ab ea parte ianuam item habeat, qua ad Ecclesiam aditus sit, cùm vel diuinorum officiorum pro mortuis, vel processionum causa vsu venerit.*

14 *Ab ostij autem maioris, à fronte exstructi, summa parte, quæ extrinsecùs est, sacrosanctæ Crucis imago exprimatur; in extremo Crucis affixa imagine capitis, aut cranij hominis mortui.*

15 *Quæ ostia, à quacumque parte sint, firmis valuis, pessulis, & claue munita, & clausa, ne pateant; nisi cum vsus venerit.*

16 *Nullæ vites, arbores, arbusta, stirpes cuiusuis generis, non modo frugiferæ; sed quæ etiam nullum omninò fructum, baccasuè gignunt, in ijs esse, aut conseri debent.*

Imò verò, ne fœnum quidem, herba virescens, quæ pabulo detur, sit. Absit strues lignorum, ac tignorum; tùm omnis aceruus cæmentorum, lapidumuè; omnis denique res, loci sanctitati, religioni, & decoro repugnans.

4. De ornatu &c. sacro locorum.

Ex cęmiterijs porrò vites, arbores frugiferę, & alię etiam infrugiferę cuiusuis generis, aut arbusta, stirpesuè omninò conuellantur, atque excidantur.

Neuè in posterum in his sacris locis quicquam conseratur, nec verò seratur.

Nè fœnum ex his succidatur, neuè herba item virescens, quę bestijs pabulo sit, vel detur. Neuè in earum fines res vlla abijciatur, cuius grauis, teteruè odor sit, aut aliud quicquam sacris ijs locis inhonestè fiat.

Stabula etiam armentorum, & cuiusuis generis animalium inde procul sint.

In ijsdem nè lignorum strues fiat; nè tigna congerantur; nè cęmẽtorum, lapidumuè aceruus sit; nec denique quicquàm loci illius decori, nitoriuè, ac religioni, sanctitatiuè repugnans.

De loco vbi feretra, & cætera id generis asseruentur.

SVMMARIVM.

1 *Feretris, & alijs eiusmodi instrumentis custodiendis, qui locus, & vbi constituendus.*

2 *Vtque muniendus.*

Locus

1 Locus præterea alius Sacristiæ, aut cæmiterio saltem propior, in omni Ecclesia Parochiali, & Collegiata aptè exstruatur: in quo feretra, candelabra ferrea grandiora, cænotaphia, vasa olearia, perticæ, scalæ, scopæ, ligones, batilla, sustentacula crucum, instrumenta ad abstergendi vsum accommodata; cæteraque id generis reponantur: vt Ecclesia ipsa, & Sacristia, tùm ab omni re indecenti; tùm ab omni impedimento planè libera, vacuaque sit.

Inst. fab. Eccl. lib. 1. De loco vbi feret. &c. id generis asseruentur. cap. 28.

2 Isque locus, ostium habeat, valuis, pessulo, seraque benè septum.

De ornatu, decore, ac nitore sacrorum locorum.

SVMMARIVM.

1 Animalia, quæ in Ecclesijs non appendenda.
2 Mensæ Altarium consecratæ, vt tegendæ.
3 Altaria, foribus patentibus, quibus paramentis instructa sint.
4 Sepulchrum, in quo Corpus Christi feria v. in Cœna Domini reconditur, quo modo exornandum.
5 Sanctorum imagines quibus vestibus non induendæ.
6 Sacris locis munditia adhibenda.
Capsulæ eleemosynariæ in Ecclesiis non retinendæ sine facultate. De capsulis eleemosynarum, nu. 1.
Bradellæ muliebres auferendæ: quæque tantum permittendæ: & à quibus illæ conficiendæ. De sedilibus muliebribus. nu. 1.
7 Quarum rerum nitori à Rectore consulendum.
8 Parietes vrina, & alijs sordibus non inquinandi.
9 Quæ ab eisdem parietibus remouenda.
Quæ item à cæmiterijs tollenda. De cæmiterijs, nu. 16.
10 Ianuæ, Parietesq; interiores { Cathedralium, Collegiatarum, Parochialium } Ecclesiarum in quibus solemnitatibus ornandi frondibus, aulæis, imaginibus.
Ecclesia Metropolitana, sanctorum Patronorum vniuscuiusque ciuitatis Prouinciæ imaginibus exornanda. De Imaginibus, &c. nume. 23.

Nè

4. De ornatu decore, ac nitore sac. loc.

1 NE animalia, pisces grandiores, eorumuè membra in Ecclesijs appendantur; nisi quæ voti, aut piæ significationis causa Episcopus permittenda censuerit.

2 Consecratæ Altarium mensæ totæ, licet aliqua ex parte lateritiæ sint, tela cerataità contegantur, vt facilè à mensa, tela non possit amoueri.

3 Cùm Ecclesiæ fores patent, tunc Altaria singula, & mappis tribus mundis, vna oblonga, quæ ad imam eorum partem pertingat, duabusque reliquis breuibus vestita sint; ità vt gradus etiam ille ligneus, super Altari à tergo collocatus, ab indumento nudus non sit, sed mappa munda totus sternatur; & pallio item coloris, quò ad eius fieri potest, pro festi diei, feriæuè ratione decenter eadem ornata; ac tela viridi, nè mappæ puluere, aliauè sorde inquinentur, constrata; & præterea cruce in medio collocata; & candelabris duobus, vno scilicet ab dextera, altero ab sinistra parte, posito, instructa, atque ornata semper sint. Idque quotidie in Ecclesijs, quæ frequentantur, in cæteris verò Ecclesijs, festis saltem diebus.

Tabella secretorum in vnoquoque Altari sit item, ea tamen ratione; vt peracta Missa, non erecta sit, sed depressa sub tela, mappauè recondatur.

4 Quibus in Ecclesijs, feria quinta hebdomadæ sanctæ, sepulchrum ornatur, aut constituitur, vbi Corpus Christi Domini asseruatur, cum illud gloriosum fore, Isaias prædixerit, sicut precioso ornatu decorari debet; ità in ijs cauendum est, ne profanus, & parum decens sit ornamentorum apparatus. Nè igitur cubilis stragulæ, cortinæ, conopæa, seu tentoria, ad vsum profanum adhibita, ad illum circumuestiendum, atque exornandum vsui sint: nisi Ecclesiæ oblata, eius iam propria facta, & sacro vsui dicata sint.

5 Idem sancitur de vestibus, & ornamentis, quibus sacræ sanctorum, sanctarumque imagines induuntur.

6 Nè Ecclesiæ, oratoriauè, situ, puluere, aut alio squallore obsordescant.

Vbi prætereà inter Altare maius, & parietem, qui à posteriori eius parte est, locus non multi spacij datur, relinquiturue, quamuis exiguus, qui Chorum non capiat, is etiam locus, ab omni situ, squallore, ac sorde purus, mundusque conseruetur.

7 Altaria item, sacræ tabulæ, & imagines, ac parietes ipsi perpetuò niteant: tùm fenestræ non subobscuræ, sed perlucidæ sint: pauimentum autem saltem octauo quoque die diligenter verratur. Hæc omnia

nia præstari, cura sit Rectoris cuiusuis Ecclesiæ.

8 Adhibeatur item diligentia, & graui pœna, mulctaque agatur, vt & Ecclesiæ, & Oratorij, & cœmiterij parietes ab vrina, alijsuè cuiusuis generis sordibus mundi conseruentur.

9 Arbores, stirpes, aliaque eiusmodi arbusta, ab Ecclesijs, & Oratorijs quibusuis remota sint, vt nè radices dilatatæ parietibus officiant; aut rami diffusi tecta operiant; vnde detrimentum ipsis tectis existat. Si verò rami eiusmodi tectis iam officiunt, amputentur omninò.

Vites prætereà, hederę, aliçque id generis herbę, quę succrescentes exterioribus Ecclesiarum, aut Oratoriorum parietibus adhęrent, prorsùs conuellantur.

A rubis prętereà, & spinis, & alijs id generis, quę adnasci solent extrinsecùs, ijdem parietes mundi; & à cœmentorum item, lapidumque congestu remoti, custodiantur.

Quæ ad dies festos & sacra tēpora pert.

10 Sicut in anniuersarijs solemnitatum sanctioribus celebritatibus festiuius canimus laudes, solemniusque Ecclesiastica celebrantes officia, modulamur organis, preciosiorique vestium apparatu induimur; ità diligentes nos domus Dei decorem, & locum habitationis glorię eius, curare debemus, vt quo spiritalis lętitię nostrę manifestiora signa demus, diuinorum beneficiorum, quę ijs potissimum solemnitatibus recolimus, memoria excitati, templa etiam ornatoria, quàm alijs diebus, appareant, tùm ad augustiorem cultum, tùm ad fidelium consolationem. Itaque die Natali Domini, & reliquis quattuor deinceps festis diebus, in Epiphania, Pascha Resurrectionis, in Ascensione, tribus Pentecostes diebus, in solemnitate Corporis Domini, festoque die sancti Patroni, Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarum, Parochialium pręsertim insignium, curet pręfectus vniuscuiusque Ecclesiæ pro locorum ratione, proque facultatibus, vt ianuę, quemadmodum veteris instituti est, vsuque Romano comprobati, & à beato Hieronymo laudati, frondibus etiam ornentur, prout tempora tulerint: tùm parietes interiores, atque intercolumnia, peristromatis, aulæis, tapetibus, suarumque imaginum tabulis exornata sint. Quo in apparatu, ornatuque sacræ imagines etiam in ipsis foribus adhibeantur. Insignia verò, & alia profana absint.

De profano vsu à sacris locis tollendo.

SVMMARIVM.

Obscœnis figuris, ethnicorumque hominum imaginibus Ecclesię non ornandæ.

Laico-

1 *Laicorum ædes Ecclesiam non attingant.*
2 *Fenestræ, quibus in Ecclesiam prospectus sit, obstruendæ.*
3 *Aedificia laicalia contigua parietibus Ecclesiasticis quo iure ædificata ab Episcopo cognoscendum.*
4 *Ea non iure ædificata, diruenda.*
5 *Legitimè verò ædificata, si vsui sordido addicta, vt reducenda.*
6 *Id in posterum non permittendum.*
7 *In atrio Ecclesiæ non ædificandum.*
8 *Schedulæ profanæ* }
9 *Res venales.* } *sacris locis non affigendæ, & quanta distantia. & Tit. seq. nu. 1. Ver. Clericus.*
10 *Officinæ.* }
11 *Paleis tecta non operienda.*
12 *Cœnacula, Cubiculauè.* } *suprà Ecclesiam non toleranda.*
13 *Fruges, Supellexque profana.* } *in eis non asseruanda.*
14 *Clauis sacri loci laicis non committenda.*
15 *Campanæ in eis non conflandæ: nihilque fabrile fiendum.*
16 *Granum non ventilandum.*
17 *Panni linei soli non exponendi.*
18 *Colo non nendum, neque suendum.*
19 *Per Ecclesiam, vti per viam non transeundum.*
20 *Litteræ profanæ non docendæ.*
21 *Quando eas docere liceat.*

2. Tit. 2. decr. 22.

1 ILlud curet Episcopus, vt nè laicorum hominum ædes in posterum ædificentur, quæ Ecclesiarum parietes vlla ex parte attingant.

2 Si quæ verò fenestræ, siue Ecclesiasticarum, siue laicarum ædium in ipsis Ecclesiarum parietibus insunt, vnde in Ecclesias conspectus sit, efficiant, vt duobus saltem post huius Concilij promulgationem mensibus obstruantur.

3. De ijs quæ pt. ad ornat. & cult. Eccl.

3 Si quæ ædes, ædificiauè cuiusuis generis à laicis constructa sunt, quæ vel Ecclesiæ, vel Oratorij parietibus continentia, innixaque hæreant; qua auctoritate, quoq; iure ædificata sint, cognoscat Episcopus: idque sibi ostendi ab eis iubeat, qui ædificarint, ædificariuè curarint.

4 Si quæ autem iure ædificata non demonstrauit, ea asportari, amoueri, diruiuè mandet; nisi Ecclesiæ, cui continentia hærent, vsui, dominorum consensu, attribuenda potius censeat.

Sinau-

5 Sin autem iure constructa sunt, eaque ædificia, aut stabula, aut loca sordido vsui accommodata, addictaue sunt; ea disiectis, & amotis sordibus, ad honestiorem vsum conuerti Episcopus iubeat, hocque ipsum à Parochis item, & alijs præstari mandet, etiam in ædibus Ecclesiasticis.

6 Neque in posterum à laicis ità ędificari, aut ędificata ad sordidum vsum à quibusuis adhiberi Episcopus permittat.

7 In atrio verò Ecclesię vllo modo ędificari à laicis nè permittat, vt Canonum iure interdictum est.

8 Nè ędium, agrorum, rerumque aliarum eiusmodi, quę vel locandę vel vendendę proponi, aut proscribi publicè solent, neuè omninò rei cuiusquàm profanę schedulę, scriptaue vllis Ecclesiarum, Oratoriorumuè, aut Cœmiteriorum foribus, valuis, parietibusq; aut in quouis sacro loco in posterum affigantur.

4. De profano vsu à sac. locis toll.

9 Nè item res venales, in Ecclesiarum, & Oratoriorum, Cęmiteriorumuè parietibus appendantur; neque intrà loci spacium, quod aqua sacra aspergitur, cùm Ecclesię consecratio fit; aut intra stillicidij fines, aliudue loci maius interuallum Episcopi iudicio pręscribendum.

10 Neuè item officinę, tabernęuè, quouis materię genere, etiam tabulis, asseribusuè confectę, vel ipsis parietibus inhęrentes, vel in cęmiterijs, sacrisuè locis, aut omninò intrà illius spacij, aut interualli fines, vllo modo constituantur, aut collocentur. Quæ verò iam constructæ, collocatæuè sunt; inde quàm primum penitùs amoueantur.

11.12 Nè Ecclesię, aut Capellę, aut etiã Oratorij, in quo Missæ sacrificiũ aliquando peragitur, tecta palearum aceruis, neuè aliqua lignorum strue onerentur: ne item à parte superiori vel cœnaculum, vel cubiculum, vel omninò locum habeant, vbi, aut dormiatur, aut habitetur, aut quicquam profani fiat. Quę verò loca iam eiusmodi sunt, omninò amoueantur.

13. 14 Nè frumentum, milium, hordeum, vllumuè tritici, aut leguminum genus; ne poma item; nè instrumenta, vel ad prędiorum rusticorum vsuum comparata, ne cuius generis supellectilem profanam, vt ab Innocentio III. Pontifice in Concilio Lateranensi sancitum est: nè denique quicquàm a domo Dei alienum in Ecclesia, etiam non consecrata, aut in Oratorio, aut in Cęmiterio recondi, aut asseruari ab vllo quouis homine liceat. Vetitumque pręterea sit; nisi, cùm interdum aliter Episcopus faciendum cẽsuerit, clauem illius Ecclesię, aut Oratorij, etiam diœcesani, ruralisuè, laicis hominibus, pręsertim verò colonis, vel conductoribus eiusdem Ecclesię ędium, vel prędiorum committi, aut ab illis custodiri, seruariuè.

15 Nè campanę in eis conflentur, neuè aliquid ferruminetur: neuè fabrile quicquam aut aliud huius generis fiat; nisi quę ad eiusdem Ecclesię, aut oratorij vsum, ornatumuè alibi fieri non possint.

16. 17. 18 Nè in Cœmiterio frumentum, quasi in area ventiletur; nè tritura fiat; nè palea, frumenta, fruges, expandantur: nec verò telę, panniuè linei, lixiuio, aquauè madefacti, soli ibidem exponantur: neque in eo fœminę, maresque colo quicquam neant, neuè suant, aut aliud prętereà opus faciant, eorum sacrorum locorum rationi alienũ.

19 Ecclesię ostia, Cęmiteria item, aut Rectori, aut etiam alijs vsui nè sint, res profanas oneraue asportantibus, hacque & illac per Ecclesiam, sacraque loca, quasi per viam publicam transeuntibus: cui rei, vt planè occurratur, cautionem omnem Episcopus adhibeat.

20 Nè grammaticę, humanarumque litterarum rudimenta, quę sępe inanibus Gentilium fabellis traduntur; aut aliç omninò litterę, pręter sacras in Ecclesia, tamquàm in ludo litterario pueris aperto exponantur: sed rudimenta solum Doctrinę Christianę, & cętera, quę in illis scholis pueris tradi consueuerunt.

21 Si quo tamen in loco ex causis, hoc Concilio probatis, Parocho permissum erit alia docere, non vetamus; si domus Parochialis angustia necessariò postulet, hoc officium ab eo pręstari ferialibus diebus in Ecclesia permissu eiusdem Episcopi. Quę permissionis facultas scripto detur; tùm prętereà locus certus, ac, quàm longè fieri poterit, ab omni, pręsertim maiori Altari remotus, ad id muneris deligatur: extra cuius loci fines pueri nè vagentur; nec verò ob eam causam in Ecclesia morentur; nisi cùm Parochus qui eos in disciplinam suscipit, pręsens adest.

De Religiosa in Sacris locis conuersatione.

SVMMARIVM.

1 *In Ecclesijs diuinorum officiorum tempore deambulationes, nugæ, circuli, negotiationes, cum mulieribus colloquia, multorum irreuerentia, mendici vagantes, res venales, venatici canes, volucres, hastæ, sclopeti, balistæ, & alia id genus, pernoctationes etiam, & excubiæ prohibentur. 2.*

2 *Delinquentes in prædictis, à Rectore monendi; & quando expellendi quæque alia Rector ipse non permittat.*

3 *Parlamenta quoque publica, & alia profana prohibentur.*

4 *Constitutio Pij V. de tollendis colloquijs, congressibus, deambulationibus, & alijs eiusmodi, præsertim diuinorum officiorum tempore, à*

quibus

quibus executioni demandanda.

Pœnaque irreligiosè in Ecclesia versantium ex Constitutione ipsa.

5 *Ecclesiarum ostia certa hora claudenda, & aperienda.*

6 *Eis apertis Ecclesia custodienda.*

7 *Diuidenda viris, & mulieribus, etiam pars subterranea, & qua ratione. 9.*

8 *Idque proprijs ostijs vtrique sexui, & à quo assignatis.*

10 *Pœna in Ecclesia rixantis, vel gladium euaginantis.*

11 *Pro foribus non ludendum, aut quid simile non agendum.*

12 *Mulieres infames propè Ecclesiam, Ecclesiasticorumque ædes non habitent.*

13 *Mulieres velatæ Ecclesiam ingrediantur.*

14 *Velo eæ non vtentes, qua pœna afficiendæ.*

1 IN Ecclesia, præsertim cùm diuina celebrantur officia, vel verbum Dei prædicatur, nemo hæc audeat.

1. De Ecclesijs, & earum cultu.

Deambulare, nugari, circulos habere, negotijs operam dare:

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui:

Altaribus, fontibus baptismi, vel aquę benedictę adhęrere.

In limine, aut ante fores immorari:

Auersus ab Eucharistię sacramento irreuerenter sedere; aut, cùm in Missa sustollitur, stare:

Aut quouis modo diuina officia perturbare:

Aut irreuerenter in Ecclesia versari.

Nè Clericus, aut alius quiuis in Ecclesijs, earumuè Cœmiterio, atrio, vestibulo, aut porticu, foribusuè, quidquam venale proponat; nè si ad vsum quidem sacrificij, vel Ecclesię futurum sit. Vide etiam, tit. antecedentem. nu. 9. 10.

Nemini cum venaticis canibus, vel volucribus in Ecclesiam ingredi liceat; neque hastam, vel sclopetos, balistas, aliauè eiusdem generis in eam inferre.

Ne mendici eleemosynę causa in Ecclesijs vagentur; sed extra ianuam consistant. Vide etiam Tit. de Constitutionibus, nu. 11.

2 Qui in horũ aliquo deliquerit, à Rectore per se, vel per alium Ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab Ecclesia expellatur: si id commodè fieri non possit, ad Episcopum deferatur; qui in eum suo arbitratu animaduertat. qui etiam Rectorum, & aliorum Ecclesię ministrorum huius officij negligentiam coerceat.

Rector cuiusuis Ecclesiæ pernoctationes, aut nocturnas vigilias in ea posthac nemini permittat.

Sed sub noctis horam Ecclesiarum fores claudat.

Neque vllo pacto quemquàm præter Sacerdotes admittat: nisi nocte Natalis Christi Domini, cùm Missa celebratur.

Neuè patiatur, si fieri possit, populum ad eas excubare.

Qui contrà fecerit, Episcopi arbitratu puniatur.

Magnopere verò à Principibus petimus, vt, ad rem adiuuandam, suam quoque potestatem conferant.

2. Tit. 2. dec. 23.

3 Ne in Ecclesia laici homines de rebus profanis, aut de ijs, quę ad ipsam Ecclesiam non pertinent, Congregationes, Concilia, vel quæ parlamenta publica dicunt, habeant.

Conc. Trid. sess. 22 de obseruand. cap. 2. de Immunit. Ecc. in 6. Bulla Pij V. de Cõst. n. 11.

4 Quæ verò Lugdunensi Concilio olim à Gregorio X. & nuper à Summo Pontifice Pio V. ad tollenda in ipsis Ecclesijs colloquia, congressus, deambulationes, & ad earum cultum sancita sunt; in ijs prę̨standis Episcopus omnem, vel maximam diligentiam adhibeat: Canonicos verò, Ecclesiarumuè Rectores, & alios item, ad quos spectat, in munere, quod ad eam curam attinet, obeundo, negligentes, vel contumaces pœnis afficiat, quas illi eadem summi Pontificis sanctione subeunt.

Sique præterea in ijs ipsis exequendis Regulares negligentes esse animaduerterit; illos ad eiusdem Summi Pontificis in eadem Bulla præscriptum grauissimè corripiat.

4. De relig. in sacris loc. cõuersatione.

5 Ne sacris mysterijs dicata, & à Deo electa, templa sancta pateant iniquitatibus hominum, quo præsertim tempore peractis diuinis officijs, nemo adest Clericus custos, id curet Episcopus, vt Ecclesiæ, & vrbanæ, & Diœcesanæ, certa pro ratione locorum constituta hora, claudantur, & aperiantur item.

6 Quod si ob causam aliquando diutius, aut per totum diem eas patere oporteet; caueat tamen efficiatque Episcopus, vt quo tempore patentes sint, atque apertæ, custos aliquis Clericus adhibeatur, qui semper adsit; & quæ loco illo sacro indigna sunt, ibi agi prohibeat.

7 Vbi vetus illa consuetudo, cùm ab alijs, tùm ab sancto Chrysostomo in primis testificata, eaque non sine aliqua mysterij significatione instituta; vt separatim scilicet in Ecclesia viri à mulieribus essent, in Prouincia nostra intermissa, aut nulla est; Episcoporum cura planè restituatur, quemadmodum & adhuc in compluribus eiusdem Prouinciæ Ecclesijs retinetur, & olim in vsu fuisse cognoscitur ex antiquis earundem Ecclesiarum exædificationibus: in quibus separationis, ac distinctionis huius vestigia, his etiam temporibus extant. Qua in consuetudine restituenda modus, & forma illius distinctionis extruendæ,

munien-

muniendæuè per eos, quorum interest, seruetur ad præscriptum instructionum nostrarum de fabrica Ecclesiastica editarum.

Forma eiusdem videatur suprà Tit. de Tabulato, nu. 1.

8 Vniuscuiusque autem Ecclesiæ Rectoris cura sit, locum in Ecclesia ostiaque pro ingressu, & egressu separata, sexui vtrique assignare; ac propterea quibus in Ecclesijs opus est, plura ostia, loco opportuno aperire, ad præscriptum Episcopi, ex Instructionibus fabricæ.

9 Ad loca illa sub gradibus, Altarique maiori exstructa, quæ martyria, confessionesuè, ab antiquis vocantur, magna cautio adhibenda est, nè viri, & fœminæ ingrediantur eodem tempore, præsertim in populi frequentia.

Quare in illis Ecclesijs, in quibus ingressus ad eiusmodi loca, mulieribus omninò interdictus non est, si diuidi commodè ea non poterunt, vt viri à fœminis separatim sint, saltem, quod ad illa attinet, quæ obscuriora, aut non satis ampla sunt, certus dies, certaque hora ab Episcopo constituatur, qua ad illa alteri sexui separatim pateat ingressus.

10 Ne quis, nè in atrij quidem Ecclesiæ finibus, nedum in Ecclesia, aut cœmiterio rixas, simultates, aliasuè quasque res, quæ offensionem, scandalumuè pariant, vllo modo excitet; neuè gladium, vt Concilio Triburensi sancitum est, armaque stringat, aut ijs quemquàm aggrediatur. *Si quis contrafecerit, postquàm spacio, quod ei Episcopus præstituerit, monitus, facti sui excusationem, defensionemuè iustam nullã attulerit, communione eiusdem arbitrio priuetur.*

11 Pro foribus, atriouè Ecclesiæ, præsertim quo tempore sacra, diuinaque officia celebrantur, nè pila ludatur; aut aliud quicquàm fiat, agaturuè, vnde strepitus, clamoresuè excitantur, quibus diuinæ officiorum preces interturbentur. Qui secùs fecerit, pœnam, mulctamuè subeat Episcopi arbitrio.

12 Illud Parochus sedulò agat, vt mulieres lenocinio, meretriciouè quæstu infames, nè domicilium habitent, quod vel Ecclesiæ, vel ædibus Parochialibus, aut virorum, mulierumuè Monasterijs continens, aut propè inhæreat.

3. De ijs, q̃ pert. ad ornatũ, & cultu Ecclesiæ.

13 Grauissimis rationibus hoc Paulus Apostolus monet, ac præcepit, vt mulieres in Ecclesiam conueniant velato capite: hoc ipsum docet princeps Apostolorum Petrus; cuius etiam iussu sanctissimus Pontifex, qui in eius locum successit, Linus decreto idem sanciuit. Quare Apostolicis ijs institutis nos adducti, & animaduertentes prætereà, ab antiquis illis sanctissimarum Mulierum exemplis, veterique benè institutarum ciuitatum disciplina, atque vsu, ab omni denique ratione, vt ab Ecclesiæ patribus explicatum est, hoc valde esse alienum, vt capite aperto illæ incedant, illud admonemus, vt Episcopi, vbicumque est,

in suis, vel vrbibus, vel diœcesibus, is deprauatis moribus introductus vsus, quo maximo possunt, ac debent, pastoralis solicitudinis officio illum eripere studentes, hoc in consuetudinem introducere curent, vt velo caput ipsæ induant; idque præsertim, cùm vel sacras porcessiones prosequuntur, vel in Ecclesiam conueniunt.

6. Quæ ad cultum Eccl. pert.

14 Quod de velo mulierum, non sine multiplici mysterio, & voce Apostolica institutum, & Pontificio Canone corroboratum, & sanctissimarum fœminarum exemplis vsitatum, ac diuturno vsu retentum, nos Concilio tertio Prouinciali commonendum, & ab Prouinciæ Episcopis omni ratione curandum statuimus, quò diligentius in posterum præstetur, hoc preterea decernimus.

Mulieres cuiusuis ordinis, status, & conditionis sint, pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ sancita, velato in Ecclesia capite sint. Quæ verò non paruerint, postquàm ter, aut semel, quæ vnica monitio pro tribus satis sit, etiam generatim monitæ, in contumacia perstiterint, ab Episcopo, prout expedire iudicauerit, puniantur.

De Ecclesiarum, & Altarium consecrationibus, aliarumq; rerum benedictionibus.

SVMMARIVM.

1 *In Ecclesia consecrata nihil noui ædificij fiat, absque licentia Episcopi.*

2 *Ecclesiæ Parochiales non consecratæ infrà quod tempus consecrandæ.*

3 *Altaria maiora earundem Ecclesiarum consecranda.*

Consecrationis Ecclesiæ, & Altaris vis explicanda. De sacramentalib. 9.

4 *Pridie consecrationis diei ieiunium seruandum.*

5 *Consecrationis dies sanctificandus: idque fiat singulis annis. & de diu. off. 51.*

Is dies, si ignoretur, ab Episcopo certus præfigendus. Ibid. 52.

Consecrationis Ecclesiæ Cathedralis dies in Calendarium referendus, & à quibus is celebrandus. Ibid. 53.

Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ } *dies dedicationis, à quibus, & qualiter agatur. Ibid. 54. & 55.*

6 *Consecrationes Ecclesiarum, & Altarium in librum referendæ: & vbi is liber custodiendus.*

7 *Consecrationis Ecclesiarum, & Altarium maiorum, memoria, tabula marmorea notanda: eaque vbi collocanda.*

Alta-

8 *Altarium etiam minorum consecratio, qua ratione, quoque loco notanda.*

9 *Aedes quæ benedicendæ; & quo ritu.*

1 NE in Ecclesia, quæ consecrata sit, nisi Episcopi concessu, ædificijque forma ab eodem præscripta, quicquàm noui ædificij fiat; non Capellæ item, non Altaria, vt Canonum iure sancitum est.

3. De ijs, q pert. ad orn. & cult. Eccl.

2 3 Ecclesiæ saltem Parochiales, non consecratæ, infrà annum in ciuitate, per diœcesim verò infrà biennium, omninò consecrentur: item Parochialium Ecclesiarum maiora Altaria, quæ consecrata non sunt, quàmprimùm poterunt.

4. De Ecclesiarum, &c. cõsecrationibus, &c.

4. 5 Cùm Parochialis Ecclesia consecranda erit, ieiunium in vigilijs cum supplicationibus populus suæ quisque Parochiæ seruet: tum in die etiam ipso, quo consecratio fiet, abstineat ab omni seruili opere; eumquem diem, festum colat, & celebret; idque vtrumque propterea à Parocho antè denuncietur.

4. Ibidem.

6 Liber, Episcopo curante, conficiatur: idemque in Archiuio Episcopali asseruetur: in quem Ecclesiarum, Altarium, Cœmiteriorumq; consecrationes, & campanarum benedictiones ordine relatæ, ad perpetuitatemque posteris proditæ, extent.

4. Ibidem.

In Ecclesiæ item vniuscuiusque Sacristia liber eiusmodi sit, aut certè aliud scripti genus, publica auctoritate munitum, de illius Ecclesiæ, suique cœmiterij, & Altarium consecratione, & campanarum benedictione.

7 Quò firmius verò, magisque perpetuum consecrationis Ecclesiarum, & Altarium monimentum posteritati prodatur, vniuscuiusque Ecclesiæ consecrationis diem, annumque litteris, etiam in marmore incisis, rectè notari, tabulamque marmoream, in qua tota consecrationis narratio exaretur, in pariete ab Ecclesiæ fronte, non longè à ianua primaria, loco illustri benè affixam; collocari mandamus. Idem iubetur de Altarium maiorum consecratione.

8 Aliorum verò Altarium cuiusuis Ecclesiæ consecratio, pictura saltè aliqua, vel alio signo exprimatur, vel in Altari ipso, vel loco proximo.

9 Antiquus ille benedictionis ædium, quæ vel recenter ædificatæ sunt, vel immundis spiritibus, aliauè ratione vexantur, ritus, vbi in vsu esse desijt, Episcopi cura restituatur. In illa porrò benedictione Parochus, ritum, preces, psalmos, orationes, in libro Sacerdotali, Rituali- uè præscriptas adhibeat.

Veterem illum, &c. Vide etiam Tit. de Sacramentalib. nu. 63.

De Ratione adhibenda in Ecclesiis Altaribusque profanandis.

SVMMARIVM.

1 *Ante profanationem Ecclesiæ, sacræ Reliquiæ, & imagines aliò trãsferendæ. 3.*
2 *Translationi Clerus, & populus intersit.*
4 *Altaria, qua cærimonia amouenda.*
5. *Ossa fidelium, vt etiam exhumanda: quaq; ratione aliò transferenda.*
6 *Altare solum qualiter profanandum.*
7 *Cœmiterium item.*
Cœmiterium. / *Ossaq; mortuorum.* } *ad quam Ecclesiam transferenda. De Ecclesijs instaurandis, nu. 7.*
Materia omnis Ecclesiæ profanatæ ad quem vsum non adhibenda. Ibid. nu. 4.
8 *In Ecclesijs profanatis crucis insigne figendum.*

4. De rat. adhiben. in Ecclesijs, Altaribusq; profanand.

1 ECclesia, si quæ aliquando, quauis auctoritate profananda est, vt nè vario cærimoniarum vsu, sed certa, & vna, eademque ratione profanatio fiat, ità, vt infrà prescribitur, profanetur.

2 Primò, si quæ sacræ Reliquiæ, corporauè sanctorum in ea reconduntur, aliquot ante profanationem diebus, diligenter recognita, ad Ecclesiam, in quam transferri Episcopo placuerit, ritè, & præscripta ratione transferantur. Ad quam sacrarum Reliquiarum translationem illius viciniæ, Ecclesiæque Clerus in primis conueniat, in quam deferuntur, conuocato etiam, præsertim eius viciniæ populo.

3 Sacræ etiam imagines eò transferantur.

4 Deinde Ecclesiæ Altaria per Sacerdotem, cui Episcopus profanationis facultatem, scripto exaratam, nominatim dederit, hac cærimonia amouebuntur.

Primùm aliquantisper, genibus ad Altare profanãdum, flexis, tacitè orans, orationem dominicam, salutationem angelicam, & orationem de sancto dicat; cuius nomine Altare illud dicatum est: tùm, vbi orauerit, illud ab omni parte detegat: lapidem consecratum ità aptè euellat, vt nè confringat; tùm manibus suis lauet, atque abstergat; deinde aquam in sacrarium effundat: lapide ità amoto, diligenter, religiosèque perspiciat, si quæ sacræ Reliquiæ insunt, quas inuentas certo,

honestoque loculo clausas, atque obsignatas, asseruet: &, vbi Episcopo denunciarit, in Ecclesia, ad quam trāslatio fit, ad Episcopi præscriptum recondendas, & asseruandas tradat; tùm reliqua Altaris pars ab operarijs amoueatur. Idque omne in singulis Altaribus amouendis ritè seruetur.

5 Præterea alio post Altarium amotionem die per homines, quos Episcopus adhibere voluerit, fideliū ossa exhumentur; vnoque loco collecta, reponantur, præsente eodem Sacerdote: qui, antequàm exhumationis initium fiat, tacitus item, vt suprà, ad Altare maius precetur, cū processione Cleri, & populi viciniæ, infrà cuius fines Ecclesia profanata est, ossa efferentur ad locum, vbi reponenda sunt: dumque efferuntur, vt pro mortuis fit, precum officium dicatur; tùm in Ecclesiæ loco, vbi reponentur, viciniori pro mortuis itidem Missę sacrificium fiat.

In Ecclesijs autem dirutis, ad vsumque profanum conuersis, crucis insigne figatur, ex Tridentini Concilij sanctione; quod signum facilè amoueri non queat.

Sess. 21. c. 7. de ref.

6 Altaris item vnius, quod sine Ecclesia profanandum est, ratio, vt suprà de Altaribus in Ecclesia profanandis pręscripta, seruetur.

7 Cœmiterij pręterea profanādi modus, vt Ecclesię, idem teneatur.

8 In Ecclesijs autem dirutis, ad vsumque profanum conuersis, crucis insigne figatur, ex Tridentini Concilij sanctione, quod signum facilè amoueri non queat.

Ibid. sess. 21. cap. 7.

De Ecclesiis instaurandis, vel diruendis, ac transferendis.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ collabentes, collapsæque reparandæ, instaurandæuè.*
2 *Cuius impensis id fiat.*
3 *Nullum, vel exiguum censum habentes, quorum sumptu instaurandæ.*
4 *Materia Ecclesiæ dirutæ ad quem vsum non conuertenda. 1.*
5 *Missarum in Ecclesia diruta celebrandarum, munus, ad quam Ecclesiam transferendum.*
6 *Capellæ Altariauè* { *vbi id munus expleatur, exstruenda: quid item agendum, vbi illa etiam ædificari nequeant.*
7 *Cœmiterium Ecclesiæ dirutæ quò etiam transferendum.*

Ecclesia

1. De Ecclesijs, & earum cultu. Sess. 21. c 7.

1 ECclesias quascumque siue curatas, siue non curatas, sacella, & oratoria diruta, Episcopi ad eam rationem, quę à sancta Tridentina Synodo pręscripta est, restituenda vel alio transferenda curent. Lapides, cęmentum, & omnis materia eorum locorum ad profana ædificia nè adhibeantur; nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa intercesserit: quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum vsus transferri non debet.

Altaria etiam, quæ extrà Ecclesiam, & quæ sub dio, nec sæpta, aut munita sunt, Episcopi, aut sepienda, si fieri possit, aut demolienda curent.

5. De Ecclesijs earũ sup. & fructib. Ead. sess. 21. c.7. & 8.

2 Quæ Ecclesiæ, necesse est restituantur, atque instaurentur; earum omnis census, parsuè hic sumptui necessaria, etiam si Equitibus ordinis Hierosolymitani obueniret, ab Episcopo sequestri nomine apud uirum bonum deponi iubeatur, qui in illarum instaurationem, eiusdem iussu, erogetur.

5. Ibidem. Ead. sess. & c.

3 Quæ verò labentes, propeq; cadentes nullum censum habent, vnde restituantur; ciuitatis, municipij, lociuè, vbi sitæ sunt, impensis instaurentur Episcopi cohortatione diligenti.

Id omne de oratorijs etiam constitutum sit.

5. Ibidem.

4 Lapides, cæmenta, tigna, omnisque materia Ecclesiæ dirutæ, profanatæuè, ad vsum quoque profanum, sed sordidum tamen auerti, adhiberique arbitratu Episcopi liceat. Pecunia verò, quæ inde colligetur, illius etiam iudicio in sumptus Ecclesiæ vtiles conferatur.

5 Missarum autem munus, quod in ea iàm diruta præstandum erat, nisi Episcopus ad aliam potius legitima facultate transferre censuerit; ad Ecclesiam primariam, quam matricem vocant, transferatur; vbi illius, ad quem profanatę Ecclesię census peruenit, impensis, Altare Sancti, Sanctęuè nomine exstruatur; cuius titulo, quę profanata est, nuncupabatur.

6 Eadem Sess. 21. cap. 7. in principio; ibi: atque in eisdem Ecclesijs erigant Altaria, vel Capellas sub eisdem inuocationibus; vel in iam erecta Altaria, vel Capellas transferant cum omnibus emolumentis, & oneribus, prioribus Ecclesijs impositis.

5. Ibidem.

7 Illius porrò cœmiterium ad eandem Ecclesiam transferatur, ad eundemque locum ossa mortuorum asportentur.

De Immunitate Ecclesiastica.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Criminoso petente se recipi in sacrum locum; vel absque licentia illum ingrediente, ordinarius à Clericis consulendus, admonendusuè.*
2 *Nè immunitas ob id violetur, quid ab ordinario seruandum.*
3 *Eadem immunitate, vt cognoscatur, an gaudere possint confugientes, ad quem carcerem, & per quos satellites abducendi.*
4 *Cognitio ipsa breui expedienda.*
5 *Custodia durante, quæ agi à sæculari Magistratu prohibentur.*
6 *Cadauera occisorum à iudicibus, & notarijs maleficiorum in Ecclesijs non inspicienda.*
7 *Delicti in Ecclesia commissi certificandus Episcopus, & à quibus.*

1 SIcut Ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & Canonicis sanctionibus constituta, quàm diligentissimè custodienda est; neque permittendum, vt confugientibus ad Ecclesias, & loca sacra aliqua vis contrà sacros Canones inferatur; ità summoperè cauendũ, nè facinorosi, nisi necessariò ad ea, quasi ad asylum, in sacrarum Constitutionum fraudem se recipiant.

1. De Ecclesijs, & earum cultu. 17.q.4 quisquis. Cõc. Tri. sess. 25. c. 20. de ref.

Mandamus igitur omnibus, & singulis Clericis, proposita pœna excommunicationis, alijsque arbitrio Episcopi: vt, quoties ab aliquo exule, damnato, vel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, vt illum in eorum Ecclesijs, Cœmiterijs, vel domibus recipiant omninò antequàm assentiantur, Ordinarium consulant; & quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quòd si Clericis minimè præmonitis, tales personæ ad huiusmodi loca, venerint, ijdem Clerici, eiusdem pœnæ periculo, Episcopum quàm primùm certiorem faciant, vt quicquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

2 Ipse autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum locorum, & temporis conditione, ac facti qualitate, decernet, quod Ecclesiæ immunitati consentaneum iudicabit: ità tamen, vt Ecclesiastica immunitas nulla ex parte violetur: neque propterea censeatur data facultas aliqua sæcularibus magistratibus & potestatibus lædendi immunitatẽ; aut aliquos de his, quæ diximus, locis extrahendi, contrà quàm antea iure communi statutum esset.

3 Sæpè accidit, sontes homines, qui ad Ecclesiam, sacrauè loca, & alia Ecclesiasticę immunitatis iure munita, pręsertim, vbi primum crimen

5. De Ecclesijs earũ sup. & fruct.

men patrarint, statim confugiunt, non solum à satellitibus magistratuum, iudicumuè sęcularium; sed à consanguineis etiam, & affinibus eorum, quibus cędes, iniuriauè illata est, armatorum quoq; hominum collecta manu custodiri, magno cum eo periculo, vt ne grauiora interdum facinora, ac aliquando Ecclesiasticę immunitatis violatio, flagitiaque turpissima admittantur. Quamobrem, vt ijs ipsis offensionibus, & malis, quę inde sępè existunt, occurratur, licere decernimus, iussu Episcopi, ob eam solum causam, vt cognoscatur, an qui tunc ad Ecclesiam perfugium habuerit, iure vti possit immunitatis Ecclesiasticę, per satellites fori Episcopalis ad carcerem Clericalem, vel sęcularem, si eo loco Clericalis carceris custodia tuta non est, eiusdem Episcopi iudicio, inde abduci, tamdiù Episcopali nomine custodiri, quoad re perpensa ipse Episcopus deliberet.

4 Is verò quàmprimùm deliberationem ineat; sique libertate, immunitateuè Ecclesiastica illum vti, fruiuè censuerit, ab omni detrimento, omnique impensa liberum, atque immunem loco restitui statim mandet, vnde abductus est: sin autem secùs faciendum duxerit, foro, iudicioque magistratus sęcularis, prout iuris erit, illum relinqui iubeat, ad Canonum, & Conciliorum, aliarumque Apostolicarum Constitutionum pręscriptum.

5 Intereà verò, dum in custodia est, nè cuiquàm liceat, de eo quęstiones, examenuè instituere, neque adeò contrà personam quicquàm agere, quo pręiudicium illi, eiusuè causę afferatur.

Id autem, vt ab omnibus inuiolatè seruetur, nec verò huius decreti nomine, prętextuuè quicquam contrà immunitatem Ecclesiasticam à iudice, magistratuuè sęculari fiat, geratur, agaturuè, omni diligentissima cautione in eo vtatur Episcopus, censurasque etiam proponat arbitratu suo.

7. De Ecclesijs, & earum cultu.

6 Nè occisorum cadauera à iudicibus, vel notarijs maleficiorum in ecclesijs vllo modo inspiciantur; sed eo illata, exportentur, & huiusceemodi inquisitiones, & omnia, quæ ad cædis cognitionem pertinent, à sacris locis reijciantur.

6. Quæ ad cultum Eccl. pert.

7 Si quæ delicta in Ecclesia cómittuntur, Parochi, intrà cuius parochiæ limites sita est Ecclesia; etiam si illa regularis sit, & exempta, vbi delictum patratum est, officium sit, quàmprimum Episcopo, Vicarioue litteris saltem significare. Idem de eo Parocho, Capellano, Doctoreuè decernitur, in cuius Ecclesia crimen commissum est.

De Ecclesiis simplicibus, Oratoriis, ac Capellis, in quibus Missæ sacrum aliquando fit.

SVM-

SVMMARIVM.

Conscri-

Inst.fab. Ecc. lib. 1. c. 29.

1 *Conscriptis breuiter instructionibus, & fabricæ Ecclesiasticæ, & partium adiunctarũ, consequens est instructio de Oratorijs: quorum vnum est, vbi Missæ sacramentum aliquando fit; alterum quod in vijs exstruitur, vbi non celebratur.*

Simplex igitur Ecclesia, seu Oratorium, eiusmodi sit, vt vna tantum naui constet: cuius longitudo sit non minor cubitis duodecim; latitudo verò decem; & altitudo situs rationi conueniat.

2 *Habeat præterea in capite Capellam, quæ si fieri potest, in Orientem vergat, cubitis circiter octo, ampliusuè, prout situs ratio fert, latè patentem; ea verò longitudine, & altitudine, quæ cum latitudine conueniat.*

3 *Ad eius ingressum gradus vnus tantum sit, cui ex præscripta forma clathra infigantur.*

4 *Cuius Altare, pauimentum, tectum fornicatum, fenestræ, fenestella vrceolorum, campanula à latere appensa, & reliqua ita sint, vt de Capellis, Altaribusuè minoribus, præscriptum est.*

Ad Altare verò ascensus fiat duorum graduum: quorum vnus sit is, quem ipsius Altaris scabellum facit.

A gradu autem inferiori scabelli, vsque ad clathra ima spacium, interuallumuè sit saltem cubitorum duorum.

4. De ornatu &c. §. Cùm Ecclesiæ.

Quod Altare, tùm alia posita in Ecclesijs, quę frequentantur, quotidie instructa, atque ornata semper sint; in cęteris verò Ecclesijs, festis saltem diebus, De ornatu, &c. nu. 3.

Inst.fab.Ibid.

5 Fenestrę pręterea Oratorij, in altum ità exstructę sint, vt qui foris stat, inde introspicere non possit.

6 *Ianua è regione Altaris, fenestra item, quæ in orbem ducta, instar oculi, ex præscripto modo, fiat.*

7 *Labrum item aquæ benedictæ, forma constituta, propè ianuam intùs statuatur.*

8 *Capellæ maiori adiuncta Sacristia sit, quæ, vbi potest, ad meridiem spectet: amplaque sit pro Oratorij magnitudine, & instructa supellectili, ac cæteris rebus, quæ vsui sint, ad præscriptum.*

9 *Ab altera parte, quæ Sacristiæ respondeat, paruula turricula, à Parochiali omninò dissimilis, fieri potest; sin minùs duæ pilæ lapideæ in pariete summo, iam præscripta ratione, struantur, vbi campana vna tantum suffulciatur.*

10 *Si Oratorium eiusmodi futurum est, vbi plures Missas, eadem penè hora, celebrari oporteat; ab vno, & altero item latere, Capellæ singulæ, paululum à maiori distantes, forma in Ecclesiæ fabrica præscripta, fieri possunt.*

Reli-

11 *Reliquarum etiam partium forma, & ratio, quæ ad Oratorium pertinere possunt, sumenda ex ijs, quæ præscripta sunt in Ecclesiæ fabrica.*

12 Oratoriorum autem ædificationem, aut vsum; nè facilè, sed magna de causa permittant ijdem Episcopi.

1. Quæ pert. ad celeb. Missæ.

In eis autem designandis, vel probandis, hęc seruent.

13 Nè sint in interiorum ędium partibus, in quibus domini, vel familia frequentius versentur; sed commodo, & honesto loco, à cubiculis, triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam, & regulam propius accedant.

14 Nè ita angusta sint, vt, qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, vbi promiscuè profanum aliquod exerceatur; quod fieri omninò prohibemus.

15 Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius vtatur; nè distracti homines ab illa cōmoditate, Ecclesiam Dei minùs frequentent; quod exemplo etiam noceat alijs.

De Sacristia, & Supellectile Ecclesiæ simplicis, & Oratorii, vbi Missa celebratur.

SVMMARIVM.

1 *Sacristia Ecclesiæ simplicis, & Oratorij qualis, quęque habeat.*
2 *Supellex ad ornatum Altaris, & vsum celebrationis Missarum quę, qualis, & quotuplex.*
3 *Quæ alia supellex, quæ tabellę, qui libri, quęque vasa, & instrumenta.*

1 *SAcristia hęc ędificetur instar aliarum, de quibus Tit. de Sacristia Cathedralis, Collegiatę, & Parochialis Ecclesię enarratum est: ampla tamen solummodò pro Oratorij, & Ecclesię magnitudine, vt etiam proximo superiori tit. nu. 8. tactum est. Quę autem habeat, vide eundem Tit. de Sacristia Cathedralis.*

2 *In Ecclesijs simplicibus, & Oratorijs, vbi Missę sacrum aliquando fit, vnicuique Altari, non solum maiori, verùm etiam minori, si quod in ijs est, apparetur, atque sit supellex suprà pręscripta vsui Altaris minoris in Basilica Cathedrali. Vide tit. de Supellectile Altaris minoris in Cathedrali, &c.*

Inst. sup. Eccles. li. 2. c. 4.

Tùm

3 *Tùm prętereà hęc, quę ordine infrà notata est.*

Vas vsui abstersionis calicum, patenarum, & lauationis corporalium, ac purificatoriorum.

Mantilia longiora, quattuor, apud labrum lauationis manuum appendenda.

Mappę duę, ad vsum Altaris Sacristię, seu Armarij, apud quod Sacerdos sacras vestes induit.

Tapetum, seu clathra lignea, vbi Sacerdos sacras vestes induit.

Tabella sacrarum Reliquiarum in ea Ecclesia reconditarum.

Tabella item de Indulgentijs eidem Ecclesię perpetuò concessis.

Tabella orationū: quibus prępraratorijs vtitur Sacerdos celebraturus.

Tabella orationum, ad vsum Sacerdotis, sacras vestes induentis.

Tabella de Missis, Funeralibus, Commemorationibus, & alijs officijs.

Tabella colorum: qui in sacris indumentis pro ritu officij singulis diebus adhibentur.

Liber Mißarum: in quo scilicet vnusquisque Sacerdos sua manu notet, & scribat, qui in singulos dies Mißę sacrum fecerit.

Liber de cęrimonijs Mißæ.

Liber harum Instructionum.

Vas olearium maius, pro oleo lampadis.

Vas minus itidem ad vsum infundendi olei in lampadem.

Infundibulum, & vas olei, è vase maiusculo excipiendi; rursùsque in alterum minusculum infundendi vsum.

Scopulę paruulę ex cannulis palustribus.

Perticę, hastiliauè.

De Oratorijs, in quibus Missa non celebratur.

SVMMARIVM.

1 *Oratoria, in quibus Missa non celebratur, vbi, & qua forma ędificanda.*
2 *Altare non habeant.*
3 *Fenestellas quot habeant, & vbi conficiendę.*
4 *Vtque oratoria claudenda.*
5 *Clauis à quo retinenda.*
6 *Oratoria angusta, vt sępienda.*
7 *Quę ab eis remouenda.*
8 *Imagines in exteriori eorum pariete non pingendę.*

Oratora

1. ORatoria porrò, vbi sacrum non fit, quæ in vijs extrui solent, extruantur non in campis; sed in via publica, vt iter facientes, eorum locorum, prospectu piè commoti, paululum precando consistant. In quibus etiam exædificandis, vię locus deligatur paulò editior, & à vehiculorum actu aliquantò remotior, quò melius à luto, aquauè lucuienta defendantur.

Inst. fab. Ecc. lib. 1. cap. 30. 4. De oratorijs in via sitis §. Exstruãtur.

Forma quadrata, vel rotunda, vel alia, quę pro loci ratione decentior videatur, ornatè exędificentur, benèque tecta sint, vt sacrę imagines à pluuia integrę conseruentur.

Opere tectorio foris incrustentur; intùs verò politè dealbata, crucifixi, aut beatę Marię Virginis, aut sancti, sanctęuè alicuius imagine sacra, aut tabula piè expressa, quę parieti hęreat, exornentur.

2 Altare nullum omninò habeant.

Oratoria, vbi Missę sacrificium non fit in vijs, & eiusmodi locis posita Altare nullum omninò habeant. 4. Ibidem.

3 *Singulæ fenestellulas tres, firmiter clathratas, vnde precandi causa introrsum genibus flexis inspiciatur, in parte anteriori habeant, duas hinc inde ab ostio, & in valuis tertiam. Si oratoria angusta sunt, in ipsis valuis vna solum fieri aptè potest.* Inst. fab. Ibi.

Quorum Oratoriorum ostium, si è solido assere constabit; nec verò cancellis erit compactum, fenestella in eo, ac duę pręterea, in pariete anteriori scilicet, ab vtraque ostij parte sint, clathris ligneis saltem munitę, vt intro à prętereuntibus possit sacra ipsa imago inspici; ac veneratione coli. 4. Ibidem.

4 Valuis & clauę ab ostio muniantur. 4. & Inst. fab.

5 Quæ clauis à Parocho custodiatur, intrà cuius Parochię fines posita illa sunt. 4. Ibidem.

6 *Quæ verò Oratoria ità angusta sunt, vt nè ostij quidem valuas, intus patentes capiant; ijs nullus ingressus detur; sed cancellis ligneis ab ostij parte sępiri possunt, reliqua ędificationis ratione ad pręscriptum seruata.* Inst. Ibid.

Si verò pariete à lateribus non sępiantur, cancellis etiam ligneis ab illis partibus claudantur.

Neque alienum esset, longurijs circum sępire, vt equi, iumentauè atque bestię procul sint.

Quæ oratoria si ità angusta sunt, vt nè ostij quidem valuas, intus patentes, capiant, cancellis ligneis à parte anteriori sępiantur. 4. Ibidem.

7 *A rubis, & spinis, alijsque id generis, quæ adnasci solent, ab arboribus item, stirpibus, alijsuè eiusmodi arbustis remota sint; vt nè rami* Inst. Ibid.

diffusi tecta operiant: vnde detrimentum ipsis tectis existat.

Inst. & 4. Ibi. 8 *Et quoniam sacræ imagines, quæ in exteriori pariete Oratorij exprimi solent, cùm ità expositæ sint, luto, sordeuè inquinari, vel indecentius, iniuriosiusuè tractari possunt, nè extrinsecùs in ipsis Oratorij parietibus pingantur, aut alio modo exprimantur, nisi edito loco fiat, vbi ab omni labe integræ conseruentur. Hactenus quartum, & Instructio fabricæ, quod sequitur, ex quarto tantum. In ipsis verò Oratorijs intus aliqua omninò sacra imago sit.*

Quæ pertinent ad bonorum, & iurium Ecclesiasticorum conseruationem, rectam administrationem, & dispensationem.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium omnium rerum, bonorum, & redditiuum ad Ecclesias pertinentium à quibus; infrà quod tempus; & quibus adhibitis conficiendum.*
2 *Eiusdem inuentarij quot exempla, & vbi asseruanda.*
3 *Inuentaria in visitationibus deferenda.*
4 *Inuentario conficiendo, peccantes, vt puniantur,*
Iurapatronatus, vnionesq; perpetuæ ab Episcopo recognoscendæ. Ibid.
5 *Bonis Ecclesiasticis, quouis modo caducis factis, qualiter pœna caducitatis remittenda.*
6 *Eisdem feudi nomine datis, conseruandis modus præscriptus.*
7 *Ordinariorum ea in re officium.*
8 *Quibus ea non locanda, aut in emphyteusim, pignoriuè danda. & de ijs quæ ad Capitula, & c. nu. 23. De Iudæis, nu. 10.*
9 *Quibus eorum administratio non committenda.*
10 *Locationes eorundem bonorum quæ ab Episcopo recognoscendæ, & nullæ declarandæ.*
11 *Recognitio ipsa quando ab alio Episcopo fienda.*
12 *Bonorum Ecclesiasticorum permutatio, alienatiouè, quandò irrita sit.*
13 *Eorundem alienatio, ità facta, vt superioris auctoritate fulciatur, quando nulla declaretur.*
14 *Eadem alienata, semel recuperata, nondum etiam incorporata non locentur, alienenturnè, nisi ob vtilitatem, aut necessitatem.*
15 *Bonorum in emphyteusim, vel ad longum tempus traditorum memoriæ conseruandæ modus præscribitur.*
16 *Locationum ui, quæ pactionibus de prædijs melioribus reddendis fiunt, quæ expensæ à conductore fieri, quæque à locatore exigi possint.*

Alio-

17 Alienatio fructuum Ecclesiæ pendentium vetatur.
18 Contractus superinde factus nullus.
18 Bona Clerici mortui temerè inuadētes, surripientesuè, excōmunicātur.
30 Eandem censuram incurrunt rem aliquam ex eiusdem defuncti ædibus etiam sine inuasione asportātes, ante quam mobilia in Inuentarium relata.
21 Eiusdem Clerici defuncti hæredes compellendi ad tradendum successori scripta omnia ad beneficium, quod obtinebat, pertinentia.
22 Oeconomus ab Episcopo constituendus qui bonorum Cathedralis Ecclesiæ curam gerat.
23 Isque qualis.
24 Quodque eius officium.
Alter à Capitulo instituendus Sede Episcopali vacante.
25 Bona iurauè Ecclesiastica vsurpantes qua pœna afficiantur.
Decretum Concilij Tridentini, contrà eosdem occupatores, quando, & à quibus publicandum. 28.
26 Bonorū Ecclesiæ administratores ea emere, vel conducere prohibētur.
27 Decimæ, vt soluantur, quod officium Parochi, & Concionatoris.
29 Decimarum inuestituræ laicis factæ à quibus recognoscendæ.
30 Ab earum solutione se exemptum prætendens, priuilegium exhibere cogatur.
31 Nihil exhibens ad solutionem cogendus.
32 Decimam prædialem Parocho debēs, antequam è solo asportet, eidem id biduo ante denunciet; & quando hoc locum habeat.
33 Decimarum, primitiarum, ac legatorum soluendorum quæ cura, & à quibus suscipienda.
34 Procurator, & Aduocatus } constituendus, qui Ecclesiasticis bonis, & iuribus recuperandis incumbant.
35 Qua mercede.
36 Iura Ecclesiæ supprimens Clericus, qua pœna afficiendus.
37 Clerici Diœcesani eligant, qui vrbanæ Congregationis deliberationibus, quæ ad vniuersum Clerum spectant, intersint: quibus non monitis Clerus vrbanus ne quicquam decernat.
38 Ecclesiasticæ personæ, bona, iura Principibus commendantur.
39 Principum, & Magistratus officium ea in re.
40 Bonis Ecclesiasticis hospitalitas exercenda, & à quibus præcipuè, & in quos.
Ea in quos alios vsus conuertenda.
41 Metropolitanus Episcopus } Ecclesiasticos fructus aliter dispensans, quàm tenetur, ad quem deferendus, vtque puniendus.
42 Episcopo inferior, eos malè dispensans, quomodo plectendus.

1. Quæ pert. ad bonorum & iurium cõser. rectã admin. & dispé.

1 Ecclesiarum res quàmplurimæ, aut destitutæ defensoribus, aut etiam ab ijs, quibus earum procuratio credita erat, proditæ, ità perierunt, vt monimentis, vel interceptis, vel perditis, nulla spes iam reliqua videatur illas in ius suum vindicandi. Id nè deinceps accidat, neuè quisquàm, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quàm in suo, meritò reprehendi possit, statuimus.

Vt Episcopi, & Capitula tàm Cathedralium, quàm Collegiatarum Ecclesiarum, Hospitalium etiam, ac quorumcumque piorum locorum gubernatores, seu administratores, & alij quicumque qui beneficia ecclesiastica quæcumque, cum cura, vel sine cura, quocumq; nomine nuncupentur, etiam commendata nunc obtinent, ab huius decreti editione; qui verò in futurum quomodocumque obtinuerint, ab adeptæ possessionis die, quisque intrà spacium sex mensium, edictis etiam interim publicè propositis, omnium, & singulorum bonorum mobilium, & immobilium, iurium, actionum, annuorum censuum, siue redditiuum, nominumuè debitorum; & aliorum quorumcumque ad eorum Ecclesias, vel eorum administrationi commissas, monasteria, vel beneficia eorũue mensas quocumque iure pertinentium rationem diligentissimè cõquirendam; & eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, conditionesq; omnes sigillatim describantur, per publicum Notarium diligenter conficiendum curent. Episcopus quidẽ, adhibitis duobus, à Capitulo Cathedralis Ecclesiæ delectis. Capitulum, corã Episcopo, aut alijs prępectis ab eo: alij verò coram fide dignis testibus.

4. De beneficiorũ collat. ac prou.

Idem prætereà Clericus, minor natu, beneficij quod obtinuerit, prædiorum bonorumuè ommnium inuentarium, ex formula in Concilio Prouinciali primo præscripta, aliquo viro adhibito, conficiat, quem Episcopus ei constituerit. Alioquin pœnam luat, eiusdem Episcopi arbitratu irrogandam.

4. Quæ ad loca pia pert.

Quæcumque bona siue mobilia, siue immobilia, iurauè ad Ecclesiam, etiam quę sit iuris patronatus laicorum, quauis ratione pertinentia, à laicis, quouis nomine administrantur; dẽ eorum rationibus diligenter conquirendis, & inuentario rectè conficiendo, planè præstetur, quod primo Concilio Prouinciali decretum, ac sancitum est de reliquis, alijsuè bonis, & iuribus Ecclesiasticis. Sequitur hunc §. infrà notatus §. Quarum.

Ex

2 Ex eo inuentario exempla duo, notarij publici auctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiantur: quorum alterum Episcopi, & Capitula Ecclesiarum Cathedralium in Archiuio, quod vtrisque commune sit, asseruent: alterum ad Metropolitanum mittant. Præfecti verò, & Capitula Ecclesiarum, quæ Collegiatæ sunt, alterum exemplum in communi eorum Archiuio retineant: alterum in Archiuio Cathedralis Ecclesiæ, intrà cuius fines sunt, asseruandum tradant.

1. Ibidem.

Cæteri autem singuli, qui beneficia quæcumque Ecclesiastica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, vnū in Ecclesia sua diligenter custodiant: alterum ad Cathedralem Ecclesiam perpetuò conseruandum mittant: vnde, si vsus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.

Quarum rationum, & inuentarij exempla tria publici notarij testimonio munita, conscribantur; quorum vnum apud eos, qui administrant; alterum apud Sacerdotem, Rectorem Ecclesiæ, asseruetur; tertium ad Archiuium Episcopale, vbi custodiendum est, afferatur quò cautius eorum bonorum, & iurium conseruationi consulum perpetuò sit.

4. Quæ ad loca pia pert.

3 Præterea in visitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopi secum adferant; & cum ijs, quæ seruant ij, qui visitandi sunt, sigillatim conferant: perspiciantque diligenter, nè quid eorum, quæ ibi descripta fuerint, desit, quod Ecclesiæ, vel minimo detrimento esse possit. Et, si quę fortè deerunt, Ecclesiæ restitui, omniaque eius damna sarciri studeant. Ipsa quoque inuentaria, si eis videbuur, renouari iubeant. Et vtique quæcumque accessio, vel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

1. Ibidem.

4 Qui in his, vel negligentia, vel contumacia, vel fraude peccauerint; si Capitula, & alij, beneficia ecclesiastica obtinentes, Episcopi arbitrio; si Episcopus, primæ Prouincialis cuiusq; Synodi, pœnas dabit.

Episcopi intra sex menses vniones perpetuas, etiam Ecclesijs iuris patronatus factas, & ipsa patronatus iura, ex præscripto Tridentini Concilij recognoscant; & traditam eiusdem Concilij decretis de illis rationem diligentissimè seruent.

Ibidem.

5 Si quæ laicis concessa Ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant Episcopi, & quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, nè pœnam caducitatis remittant: nisi seruatis ijs, quæ in hoc genere iura præscribunt. Sic secùs fecerint, Episcopi in Synodo Prouinciali pœnas dabunt: cæteri ab Episcopo plectantur.

6 Qui bona Ecclesiæ feudi nomine obtinent, à successoribus in ea inuestituram intrà tempus à iure præstitutum, renouandam curent; eisdemque fidelitatis iusiurandum dabunt.

Pari etiam ratione hæredes eorum, & inuestituram postulent; & iurent ijs, qui Ecclesiæ præfuerint.

Qui id facere omiserint, constitutas legibus pœnas pendant.

Nè autem res ecclesiasticæ cum alijs confundantur, mandamus; vt feudatarij omnes in eiusmodi renouationibus omnia bona, eorumque fines sigillatim, & nominatim publico instrumento describant.

7 Hanc verò curam præcipuam Ordinariorum esse volumus, vt illos cogant hæc omnia exequi, propositis pœnis eorum arbitratu.

8 Nemini beneficiorum ecclesiasticorum bona propinquis suis intrà tertium gradum in Emphyteusim, aut ad cuiusuis temporis spaciũ, etiam per suppositas personas locare liceat: nisi euidens, & magna Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare videatur. Si aliter factum fuerit, nulla sit locatio; & qui locarit, ab Ordinario puniatur.

2. Tit. 3. dec. 5.

Nè Ecclesiasticorum beneficiorum bona patronis, neuè item eis quorum cessione ea beneficia obtinentur; neque illis præthereà qui primo, secundouè consanguinitatis gradu cum eisdem iuncti sunt, nè per suppositas quidem personas; ac nè ad breue sanè tempus, locari liceat: idque nisi cognita prius Ecclesiæ vtilitate, Episcopus, data scriptis facultate, concesserit. Quicumque secùs fecerit, fructibus vnius anni mulctetur, quos ex eorum beneficiorum prædijs, bonisuè capit.

Inquirat prætereà Episcopus diligenter, an aliqua simoniæ labes contracta inter eos sit.

4. De benef. collat. ac prouisione.

9 Vt prædiorum ecclesiasticorum conseruationi consulatur, ac simul occupationibus, vsurpationibus, alijsque fraudibus occurratur, nè Clericus quispiam minori ætate, beneficium ecclesiasticum obtinens, cuiquàm, etiam quocumque sanguinis, cognationisuè vinculo, vel arctissimo sibi coniuncto, illius beneficij bonorum administrationem, procurationemuè, nisi Episcopi concessu, litteris exarato, committat. Sequitur Decretum, Id prætereà supra nu. 1.

1. Ibidem. Sess. 25. c. 11.

10 Ex auctoritate sacri Concilij Tridentini negotium damus Episcopis Prouinciæ nostræ, vt singuli vnà cum Canonico à Capitulo, & altero de Clero ab ipsis deligendo recognoscant, etiam ex officio, quascumque locationes bonorum ecclesiasticorum ad longum tempus à triginta annis factas. Et, si eas in damnum Ecclesiæ, & contrà Canonicas sanctiones contractas fuisse adiudicauerint, irritas, & nullas declarent.

6. De bonis, & iuribus Eccles.

Quibus iudicibus auctoritate Concilij Tridentini, & Synodi Prouincialis primæ facultas data est, qua rerum ecclesiasticarum locationes, ad longum tempus factas rescindant, nullasque decernant; perpetuas etiam locationes cognoscere, itidemque rescindere, ac irritas

facere,

facere, ad eiusdem Concilij Tridentini præscriptum, ij ipsi, & possint, & debeant.

11 Locatio bonorum ecclesiasticorum, ad longũ tempus facta, cùm ex Tridentini Concilij auctoritate recognoscenda erit, nè Episcopus qui bona ipsa locarit; quiuè huius locationis commissarius, aut executor fuerit, causam dijudicet; sed huius locationis recognitio ad Episcopum viciniorem pertineat; tùm ad eos, qui his locationis causis recognoscendis in eiusdem Episcopi vicinioris diœcesi præfecti fuerint.

2. Tit. 3. dec. 9. Sess. 25. c. 10. de ref.

12 Si Canonicorum, aliorumuè Ecclesiasticorum hominum Collegium, aut Moniales, aut alij quiuis homines, nulla legitima superioris auctoritate, bona ecclesiastica permutarunt, vel alio quouis pacto alienarunt; aut in posterum id committent, cogat Episcopus, tùm eos, qui alienarunt, contrà illum agere, qui talia bona detinet, vt ea restituat; tùm detinentem compellat, vt ipsa vnà reddat cum fructibus, non iure perceptis. Quicumque hac in re sibi non obtemperarint, eos anathemate feriat, aut interdicat, ex Canonumque sanctione alijs prętereà pœnis afficiat; ac permutationem item eam, aliamuè quamcumque alienationem irritam, planèque nullam declaret.

Ibid. dec. 6.

13 Bonorum ecclesiasticorum quæuis alienatio, ea lege confecta, vt superioris auctoritate muniatur, si is, cui alienata sunt, antequàm contractæ alienationi eiusmodi auctoritas accesserit, in eorum possessioně ingressus est, irrita, & nulla ab Episcopo declaretur; &, qui ea possidet, à possessione statim amoueatur; & qui prætereà alienarit, ex Canonum sanctione puniatur.

Ibid. dec. 8.

14 Ecclesiastica bona, quouis nomine alienata, quacumque ratione ad Ecclesiam redierint, etiam si reliquis Ecclesiæ bonis incorporata non sint, nè tamen amplius ad longum tempus locentur, neuè quouis nomine alienentur; nisi illud verè tunc Ecclesiæ vtilitati, aut necessitati sit.

15 Vt bonorum Ecclesiasticorum, quę, vel in emphyteusim tradita, vel ad longum tempus alio quouis nomine data sunt, memoria, quò ad eius fieri potest, conseruetur: Ecclesiasticus quiuis homo, cui aliquid in singulos annos eo quouis nomine soluitur, cùm primùm id exiget, Notarium adhibeat, à quo instrumenti fide testatum fiat, quicquid ab eo, qui soluere debet, ille acceperit; & cuius fundi, vel vineæ, vel prati, vel ædium, aliarumuè rerum ecclesiasticarum nomine exegerit; idque nisi qui ea ecclesiastica bona conductionis nomine nunc possidet, illum tamquàm directum illorum bonorum dominum Notarij publici fide recognouerit, eadem diligenti, vt suprà, descriptione prędiorum adhibita. Quòd si quis Clericus, cuius hoc interest, in huius rei cautione adhibenda negligens erit, dimidia parte fructuum vnius anni

2. Ibid. dec. 10.

mulctetur, quos ex eo beneficio consequeretur.

Quæ autem huius rei causa, vel confessiones, vel recognitiones instrumenti fide conficientur; earum exemplum ille Clericus, ad quem spectat spacio mensis Episcopo tradat, in Archiuio asseruandum.

2. Ibid. decr. 11.

16 Vsu, & diuturna consuetudine compertum est, quantum Ecclesijs detrimenti, damnique sæpè importet illa prędiorum ecclesiasticorum locatio, quæ ad certum tempus pactionibus ijs iniri solet, vt meliora reddi liceat; ac interdum ea cõditione, vt qui sumptus facti sunt, nè possint, nisi in ipso extremæ locationis tempore, recuperari, & qui item conduxerint, eijci, amoueriuè à possessione nè possint; nisi quidquid in illis melioribus reddendis pecuniæ erogarint, quidquiduè sumptus fecerint, id omne receperint. Quare nos Ecclesiarum vtilitati consulentes, & huic rei vnde tantum detrimenti, tantumq; incommodi ipsis Ecclesijs accidere sæpè solet, quantum in nobis est, occurrere volentes, ità statuimus.

Quæcumque ecclesiasticorum prædiorum locationes ad certum tempus in posterum eo pacto fient, vt illa meliora reddi liceat; & quidquid in illis sarciendis, restituendisuè erogatum sit, id ei, qui conduxit, solui oporteat; hęc inita locationum pactio, nè ius tribuat faciendi impensas, in quouis ædificij genere vtiles, nisi eas, quæ maiorem summam non excedant, quàm illa sit, quam conductor retinendo singulis annis, quibus firma est locatio, tertiam partem eius, quod locationis nomine soluere debet, recuperare possit. Eam autem ipsam tertiam partem quolibet anno retineat, quò ad, quicquid erogarit, ipse recuperet.

Si quæ verò impensæ, ad vsum necessarium pertinentes, factę sint; ad quamcunque summam perueniant, tum ob eiusmodi impensas cõductor eadem ratione partem tertiam sibi in singulos annos retineat. Sin autem ad sumptus, qui necessariò facti sunt, recuperandos non satisfuerit ea tertia pars; nè, completa etiam locationis die, à prædiorum possessione is, qui conduxit, antequàm ei satisfactum sit, amoueatur: sed Ecclesię Rectori liberum sit, atque integrum, aut comparata aliunde pecunia, aliauè quauis ratione ipsa prædia de conductore redimere; aut eadem illi ipsi conductori iterum, consentiente Episcopo locare; idque tot annis saltem, vt tertiam partem ad minimum in singulos annos eius rei retinendo, quã locationis nomine soluit, id omne, firma adhuc locatione, recuperet, quod ipse erogarit. Si verò qui his conditionibus conduxerint, tertiam ipsam partem quotannis non retinuerint, nè ius sit eis ab Ecclesia, nec à Rectore, qui succedet, partem, quã non retinuerint, repetendi; sed eorum culpę adscribatur.

In

In ijs etiam locationibus, quæ à Rectoribus, iam ad tempus, ità initæ sunt, vt conductores prædia meliora faciant; huiusque pactionis vtraque ratione ędificia, sarcta, tectaque sunt; vel in posterum conductoris sumptibus meliora reddentur; hos sumptus, quos fecerit conductor, ea ratione recuperet, quæ à nobis hoc decreto pręscribitur nisi id conuentum sit, vt breuiori tempore soluantur, quam à nobis statutum est.

Quòd si is, qui iam conduxit, & prędia meliora fecit, tertiam eam partem retinere nolit; sed vna tantum solutione sibi restitui velit id omne, quidquid iam erogarit, partem illam quam sibi retinere licet, apud hominem aliquem, cui tutò committi possit, quolibet anno deponat, vt sperari aliquando possit, prædia ipsa Ecclesiastica recuperari aliqua ratione posse.

Si verò conductor eam tertiam partem non deposuerit, sed Rectori Ecclesię soluerit; Rector, qui succedet, illam ab eo repetere possit, aut in rerum, quę meliores factę sunt, rationem referre.

Rector autem, qui tertiam hanc partem temerè receperit, dimidia parte fructuum, quos quolibet anno ex ipso beneficio Ecclesiastico percepit singulis annis mulctetur.

Si qui prætereà, ob sumptus in prædijs quibusuis ecclesiasticis factos, creditores sunt, eaque prædia non ipsi, sed Ecclesiæ Rector quanis ratione possidet, ne ea hypothecæ diutius sint, id quod mutua quadam collusione aliquando factum est; in hac ipsa re id curet Episcopus, vt eadem tertiæ partis annua solutione, quidquid in sumptus erogatum est, etiam fructibus sequestri nomine depositis, aut alia ratione, eis restituatur.

Liberum tamen sit Episcopo, in his omnibus, si quando pro beneficij tenuitate, aliaue iusta causa, aliquid minus tertia ea parte præscripta in singulos annos solui, aut retineri consueuerit, id arbitrio suo scriptis concedere.

Vt verò hoc decretum omnibus notum sit, ac planè perspectum, illud nostra auctoritate vulgariter redditum, ab omnibus, & singulis vrbis, & diœcesis Parochis, festo primo die, postquàm ipsi acceperint, publicè in eorum Ecclesijs legatur, ac populo frequenti recitetur.

17 Nolumus cedentibus, aut decedentibus ijs, qui ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores, aut saltem eorum recuperationem litibus, & controuersijs difficilem reddi: qua re fit, vt interim Ecclesia debitis muneribus, & officijs destituatur. — 1. Ibidem.

Idcircò sancimus, ne Ecclesiarum rectores, aut quicumque beneficia Ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia

scripto

scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu, vel causa alienent: nisi venditionis, vel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus precij, vel mercedis solutione, quo fructus erunt à solo separati.

18 Quod si secùs factum fuerit, contractus irritus sit, & nullus; &, qui fecerit, arbitrio ordinarij pœna afficiatur, quam etiam sustineat is qui eo in suam rem vti voluerit.

2. Tit. 3. dec. 15.

19 Nonnulli homines ad id temeritatis sæpè veniunt, vt Clerici mortui bona inuadant, vnàque cum ijs illa sæpè, quæ etiam Ecclesiæ ministris, in mortui locum succedentibus, debita sunt, & Ecclesiæ item, cui, dùm in vita ille esset, inseruierat, bona sacrilegè subripiant. Quare pœna excommunicationis latæ sententiæ vetamus, nè Clerici mortui, qui dum viueret, Ecclesiasticum beneficium obtinebat, bona ad Ecclesiã, eiusuè ministros pertinentia, quisq̃ temerè inuadat, atq; auferat.

Hoc autem decretum semel saltem quotannis Episcopus in sua diœcesi promulgandum iubeat.

3. De ijs quæ ad bona Eccl. tuen. pert.

20 Quod Prouinciali secundo Concilio pœna excommunicationis proposita contrà eos sanciuimus, qui Ecclesiastici hominis mortui bona, vel temerè inuadunt, vel surripiunt, eo decreto illos item astringi volumus, qui vel nulla inuasione, aut vi facta, ex illius mortui Clericalis hominis ædibus supellectilem, remuè vllam, seu scripta ad Ecclesiã cui ille Rector præerat, pertinentia, ante asportant, aut euehunt, quam ab illo, cui id curæ ab Episcopo commissum est, in indicem relata sint illius mortui bona mobilia, libri, & scripta, cæteraque eius generis, quæ in hæreditatem caderent. Hoc itidem decretum, vt illud, quotannis de more promulgetur.

21 Episcopus, vbi Clerici cuiusuis, qui Ecclesiasticum beneficium obtinuerit, mortem audierit, eius hæredes compellat, vt quæcumque scripta, instrumentauè, ad illud beneficium pertinentia, quæ in mortui Clerici bonis inueniuntur, alteri Clerico, qui in beneficium successerit, ab eis tradantur gratis, ac ne vllo quidem, vel minimo precio, pacto, aut exacto: etiam si Clericus, qui decessit, in illorum exemplis describendis aliquid sumptus erogarit.

5. De Epo, Epali iur. & foro. Sess. 24. c. 16. c. qm, & seq. 16. q. 7. 9. q. 3 c. cùm simus. 89. dist. c. qa In quibusdã.

22 Sacrosanti Concilij Chalcedonensis Canon iubet, ab Episcopo Oeconomum deligi, & constitui, qui Ecclesiæ Cathedralis prædia, bona, resque de illius sententia, & arbitrio administret; vt non modo illa non dissipentur; sed testis sit rectæ administrationis, ac dispensationis. Id, vt à Prouinciæ nostræ singulis Episcopis seruetur, hoc decreto statuimus, nec verò solum quò diligentius bonorum Ecclesię rectæ administrationi ad illius Concilij pręscriptum consulatur; verum etiam quò studiosius Episcopus, cum census, supellectilis, bono-

bonorumque eorum curatorem, administratoremque habuerit, in rerum spiritualium officijs, quę Episcopalis muneris propria sunt, ipse omni cogitatione, totoque animo incumbat.

23 Eum verò Oeconomum, vt alio Canone cauetur, Vicedominum constituat Episcopus, non laicum, neque sibi cognatione, affinitatuè, aut fauore coniunctum; sed Ecclesiasticum hominem qui & de Clero suo, & verò, è talem, qui idoneus sit, quique in eo administrationis genere, & rectè & peritè versari possit. — 16. q. 7. c. in noua actiõe.

24 Cuius administrationis rationis in Codicem certum rectè, ordinèque relatus, tertio quoque anno ad Concilium Prouinciale Episcopus afferat, atque exhibeat, sollicitè pro conscientiæ suę religione, totius illius dispensationis rationem in eodem Concilio redditurus.

25 Vniuersitates, laiciuè homines, etiam qui ius patronatus habent, qui bona, censum, iurauè beneficij Ecclesiastici, aut loci pij, quocumque modo vsurpauerint, aut eorum possessionem detinuerint, anathema, & alias pœnas subeant decreto Tridentino constitutas, non obstante quocumque antiquo usu, possessioneuè. Hoc verò decretum, cum illo vulgariter redditum, populo edici, atque promulgari sæpè iubemus, quò diligentius tale crimen caueatur. — 5. De Ecclesijs earũ sup. & fructibus. — Sess. 22. c. 11. de ref.

26 Qui bona Ecclesiæ, Hospitalium, aliorumuè piorum locorum, siue solus, siue vna cum alijs administrat; si vel ipse, vel per interpositam personam ea emerit, aut emphyteusis locationisuè nomine conduxerit; ab eo administrationis munere statim amoueatur: nec dignũs in posterum censeatur, cui talium rerum procuratio, administratiouè demandetur; cum eoque prætereà ex iuris præscripto agatur. — 2. Tit. 3. dec. 19.

27 Nè per inscitiam, aut obliuionem id peccatum committatur, ne decimæ ijs, quibus legitimè debentur, vel omninò non soluantur; vel ex parte tantum. Ideò mandamus, & Parochis, vt inter Missam, & prædicatoribus in Concione, primo quoque Dominico die Aduentus, & Quadragesimæ doceant populum, quid de solutione decimarũ sacrum Tridentinum Concilium statuerit: vehementerque hortentur, ac moneant, vt debitas decimas integrè persoluant, nè propositas ab eadem Tridentina Synodo excõicationis pœnas subire cogantur. — 1. Quæ pert. ad bono. &c. — Ead. sess. 25. c. 12.

28 Quibus etiam diebus eiusdem Tridentini Concilij decretum contrà occupantes quouis modo fructus, bona, & iura ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent. — Sess. 22. c. 11.

29 Decimarum ecclesiasticarum inuestituras, quæ laicis hominibus in perpetuum factæ sunt, Episcopus pro officij sui munere, diligenter, accuratèque recognoscat. quòd si eas legitima auctoritate minùs confirmatas esse compererit; irritas illas, ac plane nullas declaret, & decernat. — 3. De ijs, quæ ad bona, &c.

30 Si quibus in locis generatim ab omnibus fructuum, qui ex prędijs colliguntur, decimę Parochiali Ecclesiæ soluuntur, in ijs quispiam fortè est, qui illas exoluere recuset, quoniam sibi persuadet, alicuius priuilegij, aut causæ prætextu immunem se esse: huic Episcopus certũ breue tempus præscribat, quo præscripto tempore is, aut priuilegium exhibeat, aut causam afferat, immunitatis suæ.

31 Quod si ille quicquàm, quod leue sit, ad illius immunitatis iustuendum, vel nihil planè attulerit; id Episcopus curet diligentissimè, vt is illas quàmprimùm præstet, quippè cùm in decimis, quæ eius generis sunt, præscriptioni non sit locus.

32 Ne cuipiam bona, decimarũ iure Ecclesiæ obstricta, è solo asportare liceat, nisi ad asportationem, aut ad descriptionem vocato Ecclesiæ Rectore, Parochouè, cui illæ soluuntur. Itaque qui decimas debet, ea bona domum suam, alio uè asportaturus, id biduo ante eidem Rectori significet, vel litteris, vel certo nuncio; vt præsens illis, vel asportandis, vel describendis adesse, si velit, vtique possit. Quòd si ille tunc aberit, id vni de eius familia nunciandum curet; aut illius Ecclesiæ, domusuè Parochialis valuis scriptum affigi iubeat, quo asportatio ea denuncietur. Quòd si diutiùs illa bona in solo essent, eis detrimentum, damnumuè immineret: tum, vel absente Rectore asportari liceat.

Hoc verò nostrum Prouinciale decretum habere locũ declaramus, quibus in locis non aliter expreßè cautum sit aliqua singulari constitutione, aut priuilegio, aut conuentione.

5. De bonis, & uitibus Eccles.

33 Quamquàm de pijs legatis, decimis, primitijsque decreta permulta, contra debitores, Synodis Prouincialibus promulgata sunt; nihilominùs istorum calliditatibus, rursusque eorum quibus debentur commodo non adhuc satis consultum, ac prouisum est. Quamobrem Episcopus, vel ipse per se, vel per Vicarios, Visitatoresuè suos, etiam in visitationis munere de pijs legatis accuratè diligenterque inquirat; accersitisque etiam ad se, si videbitur, hæredibus, alijsuè, qui ea exequi, præstareuè debent, de illis ipsis decernat: certumq; prætereà tempus, quo illi præstent, omninò constituat. Atque eorum quidem omnium & singulorum, qui illa præstare debent, nomina edi, in tabellamque certam referri iubeat: quæ in vniuscuiusque Ecclesiæ Parochialis Sacristia loco conspicuo affixa, propositauè sit. Si quis verò eorum, qui in eam tabellam relatus est, ad constitutum tempus legata, quæ debet, pręstare, neglexerit, prætermiseritué, arbitrio Episcopi puniatur: nisi re ipsa, quàmprimùm legata, quæ debet, persoluat. Id quoque ipsum de illis, qui decimas, & primitias debent, hoc decreto planè constituimus, & sancimus.

3 De ijs, quæ ad bona Eccles. &c.

34 Episcopus procuratorem, aduocatumque constituere omni ratione

tione curet, qui in bonorum, iuriumque Ecclesiasticorum recuperationem incumbat; vt illis succurratur Ecclesijs, quarum Doctores administratoresuè, aut præ inopia non possunt, aut præ metu, & opibus aduersariorum illa recuperare non audeant; vel alia de causa negligunt.

35 Horum vtrique ab illis certam mercedem in singulis causis, quas egerit, persolui iubeat, si per Ecclesiarum, quarum patrocinium illi susceperunt, facultates, Episcopi iudicio, potest: sin minus, gratis intereà omnia ab vno, & altero item agi curet: ità tamen, vt pro illorum laboris, operæuè ratione, causis, in quibus elaborarint, peractis, si quid vel iuris, vel emolumenti Ecclesijs illorum opera acquisitum sit, de eo illis arbitrio suo satisfieri mandet. Si verò contrà acciderit; vberius illi à Deo bonorum omnium remuneratore, præmium expectent.

36 Si quis Clericus, aut Sacerdos vlla cuiusuis generis scripta, ad Ecclesiæ rationes pertinentia, occultarit, suppresseritue dolosè; is pœna afficiatur, quæ Agathensi, & Aurelianensi Synodis contrà Clericos, huius culpæ reos, sancita est.

37 Quia contingit interdum, vt Clerus vrbanus congregatus, reliquo Clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad Clericos vniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnumquam absentium damno: idcircò nos communi eorum vtilitati consulentes, statuimus; vt Clerici, qui extrà ciuitatem sunt, cùm primùm in diœcesanam Synodum conuenerint, aliquos eligant, qui vrbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad vniuersum Clerum spectant, intersint.

1. Quæ pert. ad bonorum &c.

Præcipimus etiam Clero ciuitatis, vt antequàm congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat; vt ad congregationes adesse possint. Si verò non admonuerit, quidquid ibi actum, decretumuè sit, externo eius diœcesis Clero detrimento esse non possit.

38 Omnes verò ecclesiasticas personas, & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia, Principibus summoperè commendamus; admonentes ecclesiasticam immunitatem siue ad hominum vitam, siue ad bonorum possessionem, fructusque pertinent; Dei ordinatione, Summorum Pontificum decretis, & sanctorum Conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione violandam esse.

39 Neque enim Principes, & Magistratus res Ecclesiasticas attentare; neque sacros, & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemque reuocare; neque Deo addictis bonis manum inijcere, aut vllum onus imponere debent. Immò verò meminisse oportet, quas à Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam, & honorem, hominumque sacrorum salutem, & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete, ac fœlicitate Deo preces assiduè faciunt.

Cuius

Cuius officij cum maximè intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum, eundemque potentissimum Hispaniarum Regem, & reliquos deinceps Prouinciæ Principes; dubitare non possumus, quin re ipsa efficiant, vt eorum Magistratus, & Communitates nihil aduersus immunitatem, & libertatem ecclesiasticam vllo vmquàm tempore moliantur. Quod ità vt fiat, Episcopi pro sui officij munere curare, & eniti debebunt.

Sess. 25. c. 8. 16. q. 1. c. h.

40 Sacræ Tridentinæ Synodi decretum sequuti, monemus omnes, quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, vt hospitalitatem benignè exerceant; memores, Christum Dominum in hospitibus recipi, à quo recipientur ipsi in æterna tabernacula.

Hoc autem hospitalitatis officium eò magis Episcopis colendum est, quod illis eam virtutem Apostolus in primis amplectendam proposuit.

In hospitalitate autem non is habeatur delectus personarum, vt diuites potissimum inuitentur, qui cum fœnore reddant, quod acceperint; sed, cùm ecclesiasticarum personarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clausam esse deceat, profectò illis maximè patere debet, qui Dei voce, sanctorum Patrum cohortationibus, & exemplis, sacrorum Conciliorum præcepto, & auctoritate nobis cõmendati sunt.

41 Et sacrorum Canonum decretis statutum est, & sanctissimorum Patrum testimonijs celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo consecrauit, ea vel illorum necessitatibus honestè subleuandis, qui diuinis dicati obsequijs, Christi ministri, & dispensatores mysteriorum Dei effecti essent; vel Ecclesijs reficiendis, earumque ornamentis ad diuinum cultum necessarijs comparandis, vel pauperibus sustentandis addicta esse: siquidem vbi primum Ecclesiæ bona esse cœperunt, eam naturam, & conditionem consequuta sunt, vt in alium, quàm in sacrum, & pium vsum eorum fructus conuerti nefas esset. Quare cauendum est, nè cupiditate prolapsi, quæ radix est omnium malorum, dum vel proprijs, vel propinquorum, & familiarium diuitijs, & honoribus studemus, quæ Deo dicata sunt, bona & Ecclesiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione ad aliorum vsum conuertamus. Itaque nos sacrorum Canonum, & sanctorum Patrum auctoritate innixi, atque ijs adducti, quæ sacra Tridentina Synodus de officio administrandi bona ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, vehementer monemus, vt muneris sui memores, hæc, quæ sequuntur, diligentissimè præstent.

Sess. 25. ca. 1 de refor.

Episcopi, Abbates, Præpositi, Parochi, ac cæteri omnes cuiuscumq; dignitatis, & gradus Ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quæcumque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia, quomodocumque

eumque etiam commendata, in Prouincia nostra obtinentes; omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum Ecclesiæ, & beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, vel ex illorum, quæ obtinent, propria institutione, vel ex conditione Apostolicis litteris in prouisione dictorum beneficiorum, eis prescripta, vel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illisque integrè satisfaciant. Quod si facere omiserint; sed eos fructus sibi vindicare, vel ad alios transferre ausi fuerint, vel in quem debent vsum, non impenderint; se ex sacris Canonibus, & sanctorum Patrum sententia, sacrilegij reos esse intelligant: & eorum omnium necessaria restitutione teneri: neque vlla omninò, etiam immemorabili, consuetudine excusari.

Atque ideò, si Metropolitanus tale commiserit, antiquior Suffraganeus de eo ad Synodum, & Synodus ad Sanctissimum D.N. Romanum Pontificem deferat; si Episcopus sit, & ab Archiepiscopo, vel eo absente, ab antiquiore Suffraganeo monitus plenè non satisfecerit, ad Synodum Prouincialem, primo quoque tempore celebrandam per eũdem deferatur: vbi, & restituere cogatur; & pœnas subeat Synodi arbitratu.

42 Si verò inferiori gradu, quàm Episcopus fuerit, quicumque is sit, si ab Ordinario loci monitus non satisfecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum ecclesiasticorum prohibeatur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere tanto etiam grauius animaduertentum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commendata, quanto magis ex industria peccasse videbuntur; si litteris Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes violare non veriti fuerint.

43 Nouerint etiam ij, ad quos scientes huiusmodi fructus, vel aliquod ex illis commodum quouis nomine peruenerit, se eadem restitutionis lege teneri.

44 Ij verò, qui Ecclesias, & beneficia ecclesiastica quæcumque obtinent, quorum fructus ad eos, tamquàm diuinorum obsequiorum ministros, honestè sustentandos propriè sunt attributi, si vberiores sint, quàm ad tuendam vitam, conditionisque suæ rationem requiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis esse attributam, vt præter ea, quæ ad victum, & cultum eorum satis essent, suppeterent etiam, quibus diuini cultus ornatus, & splendor conseruaretur, & pauperum inopia, & indigentia subleuaretur: quemadmodum etiã Deus plerosque diuitijs cumulat, vt amicos sibi faciant; à quibus cùm defecerint, in ęterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per viscera misericordiæ Iesu Christi obtestamur, atque monemus, vt meminerint ea

bona

Sess. 25. c. 1. de ref.

bona non esse sibi credita ad luxum, neque ad augendos consanguineos, sed ad vitam honestè, vt fidelem Dei ministrum, & pietatis Christianæ magistrum decet; traducendam: ex eo verò quod supererit, si necessaria pauperibus alimenta denegarint, intelligãt se, quos non pauerint, occidisse; atque ob violatam sanctissimæ charitatis legem, mortale peccatum commisisse: quo sibi iram in die iræ thesaurizauerunt.

45 Modum autem, & rationem, qua metiri se pro conditione, & gradu vnumquemque oporteat ad vitam suam fructibus Ecclesiasticis honestè ducendam, eam esse omnes debent intelligere, quæ ab ijs non discrepet; quæ in sacris Canonibus, & præsertim in his nostris Constitutionibus de Clericali frugalitate, & modestia statuta sunt.

Quæ verò de fructibus Ecclesiasticis dicta sunt, eadem etiam de supellectili omni, cæterisque rebus, quæ ijsdem fructibus comparata sunt, dicta esse intelligantur; nè quæ de domestico Ecclesiasticorum hominum cultu, & ornatu per nos in hac Synodo decreta sunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum splendorem statuta esse videantur.

Cętera quę ad huius Tituli materiam aliqua ratione pertinere possunt, videantur in Tit. Quæ ad benef. Collat. pert. & de Piorum locorum admin.

De Processionibus, & Supplicationibus.

SVMMARIVM.

1 *Processiones vnde proficiscantur; & vbi; quaque ratione absoluantur.* 21.
2 *Quo tempore ad eas veniendum.*
3 *Quo habitu Canonici, & alij Clerici induti ad eas accedant.*
Ab illis chyrothecę tunc non induendę. De diu. off. nu. 29.
Pluuialia item à quibus, & quando induenda. 34.
4 *Quo ordine à Capitulis, Clericis, Regularibus, Confratrijs & sęcularibus procedendum, & redeundum.* 11. 14.
5 *Regulares, & exempti ab Episcopo vocandi.*
6 *Et qualiter compellendi.*
7 *Prędentię controuersia ab Episcopo tollenda.*
8 *Cruces à quibus Clericis, & quo habitu ferendę.*
9 *Lumina duo candelabris infixa ad Crucem adhibenda.*
10 *Imagines alię, vexillauè à quibus ferenda.*
12 *Quid à Clero canendum sit in processionibus, significandum.*
13 *Ab omnibus psallendum.*

Qua

Litterarum, quibus ea conceduntur, tenor. De Constitut. nu. 44.

De processionibus, quæ cum sanctissimo Sacramento fiunt, suo tit. tractatum est.

1. De Process. & sup.

1 GEnerales processiones a Cathedrali, vel cuiusque loci maiori Ecclesia proficiscantur; & eodem reuertantur; nisi aliud Episcopo videatur.

2 In ijs supplicationibus generalibus, qui non venerit ante inuocationem sanctissimę Trinitatis, pro absente habeatur; aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

3 Eas Canonici, & alij Clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & vsitatis alijs sacris vestibus statuto tempore semper obeant.

4. De Processionibus.

In omni processione, in illa præsertim, quæ solemni die Corporis Domini agitur, Clerus sæcularis, superpelliceo mundo, candidoque indutus, vt adsit, præmoneatur.

1. Ibidem.

4 Præfectis Ecclesiarum Collegiatarum in vrbibus præcipimus, vt cum suis quisque Canonicis, & beneficiatis vocatus, superpelliceo, vel alijs sacris vestibus indutus, publicas processiones, prælata cruce, semper obeat.

Quibus Episcopus locum arbitrio suo quàmprimùm assignabit; neque eius rei effectus vlla appellatione retardari possit.

Sess. 25. c. 13. De Regul.

5 Ad huiusmodi processiones Episcopi, cum eis videbitur, ex Tridentino Concilio vocent Regulares omnes, quamuis exemptos.

3. De ijs, quę ad diuin. off. pert.

6 Tridentini Concilij auctoritate Episcopus, cum regularibus agat, propositis etiam censuris, & pœnis, vt tùm in vrbe, tum in diœcesi, vbicumque ij Monasteria habent, vnà cùm reliquo Clero sæculari processiones publicas, ad Tridentini Concilij præscriptum, ipsi obeát, ijsque intersint.

1. Ibidem. Sess. eadem.

7 Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo, ex auctoritate eiusdem Concilij tollatur.

8 Cruces Clerici ferant talari veste, & superpelliceo induti: ijque eiusmodi sint, vt eam aptè, & decorè ferre possint.

5. Quæ ad diuin. off. pert.

9 Lumina duo, candelabris, cereoferarijsuè infixa, cùm processiones publicæ, etiam quæ in Ecclesię ambitu aguntur, ab omni cuiusuis ordinis Clero, tàm Regulari, quàm Sæculari, ad crucem adhibeantur, quę vnicuique Capitulò, Cleroue de more præfertur.

4. De Process.

10 Sacrarum imaginum insignia, vexillauè Cleri, nè laicus homo in processione præferat: vbi Clericus quisquàm est, qui hoc munus prę̨stare possit.

11 Omnes ordines grauiter, & modestè procedant: colloquijsque exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent. 1. Ibidem.

Nemo ordinem in processione deserat, ante quam ad Ecclesiam, vnde profecti sunt, redierint.

Laici à Clericis, fœminę à uiris separatim prosequantur.

12 Cùm ad processionem Clerus vocatur, quid psallendum, quid canendumuè ei sit, vt opportunum erit, significetur. 4. Ibidem.

13 Canant omnes, cùm verò aliquot canentibus, alijs canere non licet; qui bini incedant, submissa voce, psalmum, hymnum, antiphonam, precemuè piam, inter se dicant, supplicationi, quę fit, mysteriouè conuenientem.

14 Clerici omnes Sęculares, & Regulares, & qui in Basilica Cathedrali dignitates obtinent, bini semper procedãt: neque item inter eos vllo modo laici homines, quocumque gradu sint, interiecti inçedant; neque item inter Episcopum, & eosdem, laicis locus sit.

15 Videant Episcopi, vt in supplicationibus, & processionibus quibuscumque, præsertim cum sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior populus ad Ecclesias, indulgentiæ, festi diei, Sacræ Concionis gratia, vel alia de causa conuenire solet, ea modestia, & reuerentia adhibeatur, quæ pijs, & religiosis huiusmodi actionibus maximè debetur. 1. Ibidem.

16 Ne inter viam inaniter spectandi gratia subsistatur.

Ne petulanti facto, dictouè cuiquam molestia afferatur.

Ne, quæ minùs deceant, spectacula adhibeantur.

Neuè actiones pro foribus ædium, aut in via repræsententur.

Qui secùs fecerint, seuerè coerceantur.

Quicumque in processione erratum contra tabellæ præscriptum commiserit; pro præscripta ratione punctator sigillatim, nominatimque illum notet. 4. Ibidem.

17 Episcopi præficiant certos viros, quibus curæ sit, vt hęc omnia, quę de supplicationibus præscripta sunt, seruentur; &, vt res ea, qua decet, pietate agatur. 1. Ibidem.

Constituat Episcopus certos homines, qui Clerum, ad supplicationes procedentem, dirigant: tumque aliquando, cùm opus est, eundem subsistere moneant: tum etiam, qui populum in ordine consistere, mulieres velatas incedere, aliaque eiusmodi opportunè in ipsa etiam via moneant, præcipiant, vt seruentur, efficiant omni sollicitudine. 4. Ibidem.

18. 19 Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumuè esculenta, & poculenta deferendi, aut ea vendendi in sacris supplicationibus habendis, vineisque lustrandis, & suburbanis Ecclesijs visitandis, Pa- 1. Ibidem.

rochi tollere studeant: fideles sæpius admonentes, præsertim die Dominico; qui proximè sacras Rogationes antecedit; quàm dedeceat, vbi pijs orationibus mens, & lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod ad alliciendam Dei gratiam magnam vim habet, tantisper seruare non posse.

4. Ibid. §. 1.

20 Cum supplicationes publicas, solemnesque fieri opus erit, primùm earum causa processiones agantur, deinde Missa solemniter celebretur; nisi aliter ob causam Episcopus aliquando iusserit. Clerus etiam Regularis, piarumque Confratriarum homines, populus denique omnis, cùm ad Ecclesiam, vbi supplicandi causa statio fiat, processerint, inde ordine item redeant ad Ecclesiam vnde discesserint; vti etiam primo Concilio Prouinciali decretum est; nisi Episcopi præscripto in Ecclesia, ad quam ventum est, processio absoluenda, & dimittenda sit: tuncque inde ad suas quique Ecclesias, benedictione Episcopali, aut missione de more facta, collegiatim Cruce præcedente abeant licet, peractis ante supplicationum, prout ritus est, solemnibus precibus, atque orationibus.

21 Quæ in hoc supplicationis munere, precum, & orationum officia in Ecclesia, ad quam itum est, quæcumque illa sit, peragenda sunt; à Capitulo Cathedralis: in Diœcesi autem, à Clero primariæ *secularis* Ecclesiæ, non illius, ad quam supplicandi causa processum est, ritè præstentur; nisi antiqua consuetudo aliud suaserit.

Missæ item sacrificium, cùm ibi faciendum est, illud à Capitulo, Cleroue Cathedralis, & in Diœcesi, primariæ secularis Ecclesiæ solemniter fiat: Quo tempore reliquus Clerus discedat licet, missione solemniter facta; ut in suis quisque Ecclesijs Conuentualem, Parochialemque Missam concelebret: nisi aliter quandoque Episcopus iusserit.

22 Clero ad Ecclesiam conuenienti, processionis, supplicationis, alteriusuè eiusmodi officij causa, locus aliquis Ecclesię illius amplè quantum potest, patens constituatur, ubi simul uniuersus, si potest, alioqui collegiatim saltem unusquisque ordo conueniat, & tacitè precando consistat, donec illas obeat: nè per Ecclesiam vagetur, aut quidquam aliud admittat, quod Concilio Prouinciali secundo uetitum est.

2. Tit. 2. dec. 9.

23 Clerus, cùm in aliquam Ecclesiam, uel ad processiones, uel ad stationes obeundas, vel ad funus conuenerit; illud meminerit, *se esse in* domo Dei sancta, quę domus est orationis. Quare nullus cuiusuis ordinis Clericus, aut Sacerdos in Ecclesia deambulet, nec in confabulationibus & congressibus, eo loco indignis, versetur: sed vnusquisque, aut solus, aut comitibus, socijsq; alijs adiunctis, religiosas preces Deo in causa adhibeat, quam ob rem Clerus vniuersus conuocatus est.

Cùm

Cùm autem statio celebretur, nè vllus item Clericus extrà Ecclesiam maneat; sed omnes intus sint, omnique pietatis consensione Deo statas illas preces canant.

24 Clericorum verò sit, ostiarij functiones in Ecclesia Cathedrali obeuntium, ecclesiasticos homines supplicationum, processionumuè causa in eum certum locum congressos, si quos vagantes, deambulantes, colloquentesuè animaduerterint, Episcopi auctoritate prohibere: tùm etiam contumacium nomina ad eundem deferre.

4. Ibidem.

25 In omni Ecclesia, vnde ad statas processiones Clerum, populumque egredi solemne est, vbi primùm procedendi initium fit, campanarum omnium pulsationes solemniter tamdiù adhibeantur, quò ad inde Clerus vniuersus in processionis munere egressus sit. Idem cùm à processione reditur, præstetur. Itidem in Ecclesijs fiat, quæ in vicinia sunt, vbi processio agitur.

26 Musicis verò cuiusuis generis instrumentis in processionibus sonari, nè vllo modo permittatur.

27 In supplicationibus, processionibusuè, quæ Summi Pontificis, Episcopiuè iussu in exteriori Ecclesiæ circuitu aguntur, Canonicis, & alijs Chori Ministris, qui distributionū quouis modo participes sunt, tantum ex communi residentiæ censu distribuatur, quantum ipsis dari solet, cùm in Choro præsentes horæ tertiæ officio adsunt. Si verò pro feriæ, festique ratione, quo processio agitur, non in circuitu Ecclesiæ, sed per vrbem, oppidumuè illa fiat, agaturuè, triplum detur. Quæ omnis distributionum portio detur ijs tantum scilicet, qui illas præsentes obeunt.

28 Quod ad alios autem Clericos attinet, qui processioni, supplicationiuè interesse debent; nec verò distributionum participes sunt, cum ijs Episcopi arbitratu, certis mulctis, pœnisuè agatur.

29 Itidem prętereà curent de alijs publicis processionibus, cùm illas omnes populum supplicem prosequendo piè obire institutum sit.

30 Si quæ eleemosynæ panis, aut vini, aut aliorum ciborum certo constituto tempore, pij etiam legati iure, aliouè quouis nomine distribui debent; earum distributio, nè processionum, supplicationum tempore fiat: quominùs illa commessationibus, crapulisuè occasio præbeatur: sed illis peractis id agi liceat.

31 Vnusquisque Episcopus pro solemnium processionum, & eiusmodi actionum ratione decernat, tum qui è Clero; tum quibus diebus, pluuiale illis obeundis induant.

Intereà verò mos, & vsus Metropolitanæ Ecclesiæ hoc in genere seruetur.

32 In Missa etiam solemni sacrificio, processionibus, & alijs eius-

modi sacris actionibus cautio sit, vt ad ecclesiasticas functiones, quas in illis præstari oportet, cuiusmodi sunt; & cùm Corpus Domini in Missa eleuatur, cereorum accensio, & sustentatio, & Cleri in processionibus item disponendi, dirigendiuè ratio, & id generis aliæ, laicorum hominum opera, ministeriumuè adhibeatur: sed in ijs, alijsuè eiusmodi generis functionibus obeundis præstò sint Sacristiæ custodes, Clerici, tum Maagistri Chori, vel cæremoniarum adiutores, alijque ecclesiastici ordinis homines quorum ministerium ecclesiasticarum rerum vsui, functioniuè addictum est, tùm alij item Clerici, quibus ea munera Episcopus assignarit.

6. Quæ ad procel. pert.

33 Stati dies processionum, quæ pro gratiarum actione fient, vt antiquis rituum monimentis traditum est, sint, Dominicus scilicet dies, vel feria quinta. Si verò pro calamitatibus, peste, bello, fame, alijsq; id generis supplicandum est; processiones publicæ agantur feria quarta, sexta, & Sabbato: quibus processionibus agendis, etiam certas Ecclesias pro Ecclesiæ suæ consuetudine, ac pro populi commissi pietate Episcopus statuet libero arbitratu suo.

34.35 Supplicationibus publicis obeundis, fideles suæ quiq; Ecclesiæ Parochialis vexillo prælato, vt frequentes ordine procedant, eos Parochus sæpenumero, prout occasio tulerit, accuratè moneat, valdeque accendat, dono, munereque indulgentiæ, quam Summus Pontifex Gregorius XIII. pro sua paterna charitate Prouinciæ Mediolanensi concessit: cuius indulgentię Pontificias litteras in fine huius Concilij sexti impressas, ob eam causam frequenter Parochialibus suis euulget.

Quæ in hoc titulo desiderabuntur, videantur in Titulo de sanctissimo Sacramento processionaliter deferendo.

De Supellectili, quæ processionum vsui, communis est, Cathedrali, Collegiatæ, & Parochiali Ecclesiæ, cum eiusdem forma.

SVMMARIVM.

1 *Crux Capituli in Cathedrali, & Collegiata Ecclesia tantum. Forma qualis. De Supellectile quę Canonicis, &c. nu. 2.*

2 *Thuribula, Acerræ, Cochlearia* } *in Cathedrali, & Collegiata, ac Parochiali quot.*

Forma

Forma cuiusmodi. De Supellectile Missarum, & Episcopal. nu. 5.

3 *Cereostrata in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali.*
Forma quot eorundem.

4 *Labarum, seu vexillum sancti Patroni Ciuitatis, Ecclesiæ Collegiatę, & Parochialis.*

5 *Forma.*

6 *Processionalia, seu libri litaniarum, processionumque in Cathedrali Collegiata, & Parochiali quot.*

1 *CRux vna Capitularis, ex instructionibus Ecclesiasticę supellectilis paranda in Cathedrali, Collegiataque Ecclesia.*

2 *Thuribula, Acerræ, Cochlearia — in Cathedrali, & Collegiata duo; in Parochiali vnum.*

Cereostrata bina in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali Ecclesia.

Inst. sup. Ecc. lib. 2. De sup. q̃ Missæ con. diu. off. processioniq; vsui com. est ĩ Cath. Colle. & Par.

Inst. Ibid. 5. Quæ ad diuin. off. pert.

3 *Cereostrata, seu Cereoferaria, artificiosè tornata sint, auro, aut coloribus decorè obducta in superiori parte, qua Cereus infigitur. Eorum orbis, ex carta ferrea, idest tola, congruenter pateat, extremitate sursum reflexa, ad guttas capiendas, quæ ex Cereo defluunt. Alterius verò generis Cereoferaria, quas cancellas appellant, infrà ex ligno tornatili sint; suprà verò quadrifariam secto, & ad Cereos excipiendos apto: ornata verò vt alia.*

Inst. for. sup. lib. 2. De Cereostratis.

Opercula, ex tenui carta ferrea, fiant, quę infrà patulo circuitu sint, suprà in acumen desinant: bacillis aptè inserantur, vt per eos Cerei, quamuis altè positi, extingui à ministris possint: hęc aliqua maiora ad vsum maiorum, aliqua verò minora, ad minorum vsum, conficiantur.

Inst. Ibid.

4 *Labarum in vnaquaque Ecclesia Cathedrali, Collegiata, ac Parochiali Ecclesia vnum sit.*

Inst. for. sup. lib. 2. De labaro seu vexillo.

5 *Vexillum sancti Patroni vrbis, & opere, & materia, & ornatu insignius sit, quàm Parochiale, tùm amplitudine pręterea maiori, quę formã ferè quadratam exhibeat.*

Vexillum verò Parochiale, quod siparum, aut fanon Ecclesiastico nomine vocatur, è tela auro, argentoue intexta vel è serico, firmiter contextosit. Longè pateat cubitis tribus, & dimidio, lateque totidem, ità vt formę quadratę, speciem prębeat. Qua forma insigne illud, augustissimumque Constantini Imperatoris vexillum, quod Romani labarum dicunt, cruce preciosa, cuius imago cœlitus apparuit, intextum fuisse ex antiquis monimentis constat. Porrò è materia longè preciosiori fiat, vbi præ Parochialis viciniæ facultatibus potest.

Imagine, effigieuè sancti, aut sanctæ, cuius nomine Ecclesia Parochialis nuncupatur, depictum, ornatum, aut contextum sit.

Colore prætereà, quem sancti, sanctæuè, cuius vexillum præfertur, imago pro Ecclesiæ ritu deposcit.

Vndique cinctum ornatu laciniarum eiusdem coloris, cuius vexillum est, permixtis etiam filis, argento, aurouè intextis.

Appensum præferatur ex hastili ligneo, eoque solido: cui à summa parte crux paruula quadrata præfigatur.

Hastile autem vexillo longius sit cubitis circiter duobus: colore item, quo vexillum.

Vexillum verò, quod, dum fœminæ in supplicationibus publicis procedunt, pro Parochialis viciniæ distinctione præferunt, & materia, & colore, & imagine, & ornatu sit, vt illud, suprà descriptum: & latè, longèque constans vno tantum cubito, & hastili breui, ac tenui: cui item crux paruula in summo affigatur.

6 *Libri ad processionum vsum in Cathedrali, tres; in Collegiata, duo; in Parochiali, vnus.*

De Funeribus, & Exequijs.

SVMMARIVM.

1 *Mortuus quando non efferendus.*
2 *Quando in Ecclesiam non inferendus.*
3 *Ante quam horam non sepeliendus.*
4 *Ad funera qui, & quot euocandi.*
5 *Quique alios pro se mittentes eleemosynam capere non possunt, etiam spontè oblatam.* 6.
Quot ad mensam ob eam causam, adhibendi. De vit. & honest. cler. nu. 38. & 39.
7 *Funeris ducendi hora constituenda.*
8 *Superstitiosi quicquam in feretro non ponendum.*
9 *Pallium ad mortuos efferendos quorum sumptibus comparandum.*
10 *Id gratis commodandum.*
11 *Si precioso nobiles vti voluerint, emant; quod funere absoluto Ecclesiæ acquisitum sit.* 12.
Pallij funeralis loco, pallia Altaris non adhibenda. De Missis sine cantu, nu. 41.
13 *Clericus mortuus quomodo indutus, & à quo efferendus: à quo item*

Subdia-

Parochi.

1. De funer. & exeq.

1 VT vetus Ecclesiæ institutum mortuorum funus pijs precibus, & officijs solemni more prosequédi, multis locis auaritia, ambitione, vel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem reuocemus; Clericis quibuscumque cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, cæterisque omnibus hæc seruanda proponimus.

Ante solis ortum; & post occasum, mortuum & efferri & ad sepulturam recipi prohibemus.

2 Inter maioris Missæ celebrationem, mortuorum corpora sepulturæ causa in Ecclesiam non inferantur.

Dela-

3 Delatum ad nos est, nonnullas ex eo offensiones oriri, quòd corpora mortuorum, eorumque præsertim, qui repentina morte decesserunt, in sepulturam nimis præproperè; atque adeò celerius quàm par est, tradantur. Quibus offensionibus, vt opportunè occuratur; decernimus, nè in posterum corpus aliquod sepeliatur; nisi duodecim saltem horis, postquam spiritum exhalauit. Verum si quem de improuiso mors; aut morbi alicuius repentinæ vis occupauit, is nè in sepulchrum inferatur ante vigesimam quartam huiusmodi repentini euentus horam, nisi secùs Episcopo; eiuè videbitur, cui ipse id curæ dederit.

6. Quæ ad fun. pert.

4 Funeribus, defunctorum officijs, anniuersarijs concelebrandis, cùm Rector Ecclesiæ præter Clericum ministrum suum, alios etiam Sacerdotes, Clericosuè, quorum ministerio, operauè vtatur, accersere, adhibereuè necesse habet; hoc ordine, nisi aliud defunctus, hæredesuè illius voluerint, illos euocet, primo scilicet, si quos habet, illius animarum curæ gerendæ quouis modo socios, collegas, adiutoresuè, tum illius Ecclesiæ titulares, vel canonicos, vel Chori Ministros, vel demùm Capellanos item, deinde Clericos alios, ecclesiasticæ functioni, officiouè in ea Ecclesia addictos, adscriptosuè; tùm prætereà alios, quos mortui hæres, aut is, cuius interest, accersiri, euocariuè maluerit.

4. De funer. & exeq.

Nec verò plures adhiberi vllo prætextu etiam huius decreti liceat, quàm ille velit, vel Sacerdotes, vel alios, etiam Clericos tantum, puerosuè, Clericali vestitu indutos, etiam quos illi euocari secum duxerint: neque rursùs ad eleemosynæ, emolumentiuè cuiusuis generis, eo nomine percipiendi, partem vllam, neque denique vllum non vocatum admitti.

5.6 Illud Præpositi, Archipresbyteri, Parochi, Rectores, & alij quicũque Clerici caueant, nè ad funus ducendum, aut officia pro mortuis celebranda alios pro se mittant, emolumentum, aut eius partem ipsi percepturi: neque secùm pueros, aut Clericos ea spe perducant, mittantuè, vt eleemosynæ, quæ illis data erit, participes ipsi sint: nec sanè verò vllam eius partem vllo quouis prætextu etiam spontè oblatam, capiãt: neque item qui mittuntur, plus capiant, quàm si proprio solum nomine vocati essent.

7 Funeris ducendi certa hora constituatur, quâ omnes quicumque euocati sunt, conueniant; vt nulla interposita mora ad illud procedatur.

8 Cautio sit, vt nè simplices homines quicquàm superstitionis causa apud mortuum in feretro, aut in eius manibus ponãt; aut aliud, quod superstitionis speciem præ se ferat, aut suspicionem habeat, cõmittant.

9.10 Dent operam Episcopi diligenti cohortatione, vt in singulis Parochijs, communibus eorum sumptibus, qui sunt in Parochia compa-

1. De funer. & exeq.

retur

retur pallium, quod mortuo imponi solet; idque omnibus in funere gratis commodetur: quod si Parochiani id recusauerint, singuli Parochi, & alij Ecclesiarum Curatorum Rectores pallium ad huiusmodi vsum emant; pro quo mortuorum hæredes illis minimum aliquid Episcopi arbitratu largiantur.

4. De funer. & exeq.

Vbi ex nostra in Concilio primo Prouinciali edita Constitutione, pallium ad cadaueris, feretriuè tegendi vsum, quacumque ratione cōparatum est, omnibus illud gratis accommodetur.

Vbi verò paratum nondum est; Parochialis viciniç hominum, non Ecclesiæ Rectoris sumptubus comparari decernimus.

Sin autem neque illi parent, neque mortui hæres item; sine pallio cadauer efferatur, quousque id præstetur.

1. Ibidem.

11. 12 Si verò nobiles homines aureo, vel serico, vel omninò precioso pallio vti voluerint, pecunia sua faciendum curent; quod ad eiusmodi cadauerum vsum nullo modo in posterum adhibeatur; sed illi Ecclesiæ, in qua mortuus sepultus fuerit, illicò post funus acquisitum sit, & in eius ornamenta conuertatur.

6. Quæ ad funer. pert.

13 Clericus mortuus vestitu Clericali Ecclesiastico quem ordinis sui ratio deposcit indutus efferatur, Diaconali, Ecclesiasticaque ueste Diaconus, Sacerdotali Sacerdos: Clericus superpelliceo, tonsuraque ornatus: itidemque alij pro ordinis Ecclesiastici gradu.

14 Mortuum, quouis etiam generis, gradus, dignitatisuè nomine illustrem, laicum, ecclesiastici homines nè efferant: nè item inferioris Ordinis Clericum, qui in superiori ordine constituti sunt.

15 At verò Subdiaconum, Subdiaconi, Diaconum, Diaconi; & sic ordine cæteri, nisi necessitas aliquando suadeat, digniores ab inferioris ordinis hominibus efferri.

16 Episcopum verò mortuum ij, qui in Ecclesia Cathedrali dignitates obtinent, & Canonici Sacerdotes, & ij digniores efferant.

Laicum autem laicalis ordinis homines, quod officium etiam, qui laici piè alicui confratriç adscripti sunt, præstare poterunt.

1. Ibidem.

17 Singularum Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Clericis, qui in funus venerint, vna tantum suæ Ecclesiç crux præferatur; neque aliæ in funere deferantur; nisi, quas suus quamque Clerus subsequatur. Quòd si alij quoque Clerici inuitati fuerint, eius Rectoris, qui inuitarit, Crucem prosequantur.

Ibidem.

18 Ad tollendas controuersias, quę magna populi offensione inter Regulares, qui beneficia curata obtinent, vel in eis curam animarum exercent, & Parochos sęculares in efferendis mortuis oriuntur; statuimus, vt, cùm ex Parochia, cui sęcularis Sacerdos pręsit, mortuus effertur, vt in Parochiali Ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit prefectus, vel

contra;

contrà; tunc vtrique Parochi, superpelliceo, & stola induti, pares progrediantur. Reliqui verò Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstante quauis consuetudine, vel pactione, quam inter se fecerint.

19. 20. 21 Cùm mortuus efferendus erit, cuiusuis Ecclesiæ Clerus, qui vocabitur, in vnam proximam mortui ædibus Ecclesiam congruo processionis ordine conueniat: Vnde omnes ordine prodeuntes, bini canentes psalmos, aliasuè sacras preces, mortuum ab eius ædibus ad sepulturam comitentur.

22 Cadauer cùm effertur, via procedatur, quæ à domo ad Ecclesiã recta, ac breuis sit: si verò vsque adeò breuis, & compendiosa est, vt ordines eorum, qui funus comitantur, intrà illius fines contineri non queant; tunc via paulò longiori funus ducatur, idque iussu, concessuuè Sacerdotis, qui funeri præest.

4 Ibidem.

23. 24 Omnes, tùm qui dignitates obtinent, tum Canonici, etiam Metropolitanæ, & Cathedralis Ecclesię, tum alij prætereà quicumque Clerici, quibus in funere candelę, aut cerei, intortitiauè dantur, eas, eauè accensa in funere manibus ipsi deferant.

25 Lumina, cerei, funalia, intortitiauè in funere nè restinguantur, nisi sacro officio etiam sepulturę ritè absoluto atque expleto.

5. Quæ ad fun. pert.

26 Cùm ad Ecclesiam venerint, omnes corpus suo item ordine circumstent instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quàm corpus in sepulchrum illatum fuerit.

1. Ibidem.

27 Ne laici, etiam confratres, aut alij societati adscripti, sed Ecclesiastici homines, mortuo, cuius funus agitur, totum officium sepulturæ pręstent: ità vt quæ preces, quiuè sepeliendi ritus, ei ex Ecclesiæ instituto, consuetudineuè adhibentur, eorum omnium officium non ipsi laici, sed Sacerdotes, & Clerici eo nomine vocati, perfectè expleant, quò ad illius corpus humatum, sepultumuè est.

6 Ibidem.

28 Missa, cum mortui corpus sepelitur, quando commodè fieri potest, pro eo piè celebretur, id quod, & Canonum iure, & sacrorum rituum libris cautum est.

29 Si quando autem die Dominico, festouè mortuum efferri, in sepulturamque tradi contigerit, pro eo Missam conuentualem ad prę-scriptum Romani Ritualis celebrari licebit.

30 Deinde singularum Ecclesiarum Clerici eodem ordine, quo venerant, Crucem præferentes, ad Ecclesiam suam redeant, nisi aliquando aliud Episcopo iusta de causa videatur.

1. Ibidem.

31 Clerici Ecclesię, in qua mortuus humatur, eius vestes hęredibus inuitis, nè sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.

1. Ibidem.

Quod primo Concilio Prouinciali sancitum est, id explicatius nunc vetamus,

4. Ibidem.

vetamus, vt nè, scilicet Clerici, neuè alij quicumque sint, qui aliquam in funere, curam ponunt, vestes, indumenta, ornamentauè, cadaueri adhibita, nisi à spontè offerentibus, accipiant; sed gratis, ac sine mora ijs, ad quos pertineret, omnia planè restituant, reddantuè.

1. Ibidem.

32 Candelę omnes, cerei, & quę intortitia vocantur, quæ circum crucem, & cadauer ad Ecclesiam adferuntur, & alia, quæ circum feretrum, & in Altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, hæredum impensa accenduntur, ita Deo oblata esse intelligantur; vt eius Ecclesiæ Sacristiæ, in qua mortui corpus humandum erit, continuò addicta sint.

2. Tit. 2. dec. 16.

Rectoribus verò illas vendere nullo modo; sed ad Missam, cęteraque diuina officia celebranda tantummodo vti liceat; nisi in alium Ecclesię vsuum Ordinarij licentia conuertantur.

Candelę, cerei, & quę intortitia vocantur, in mortui funère adhibita, superioris Concilij decreto Sacristiæ illius Ecclesiæ addicta, in qua funus fit, aut mortui corpus in sepulturam traditum est, si quę in Missarum celebratione, & reliquis diuinis eiusdem Ecclesię officijs supererunt; ea omnia, vel ipsius Ecclesię Rectori, vel ijs, ad quos ante illius decreti promulgationem eiusmodi candelę, cereique pertinebant, in alium eiusdem Ecclesiæ vsum, vel ad suæ etiam vitæ sustentationem, arbitratu suo, conuertere liceat.

3. Ibidem.

33 Excipimus autem ea, quę Clericis cuiusuis generis eleemosynæ causa dari solent; & quæ funeralium nomine Cathedralibus, & Parochialibus Ecclesijs ex sacris Canonibus debentur; quibus nihil obsit; quo minùs quartam funeralium, quę solita esset persolui, ex decreto Tridentini Concilij consequi possint.

Sess. 25. c. 13. de ref.

34 Si mortuorum hæredes ità se impiè gesserint, vt religiosum exequiarum institutum negligenter, Cruci, Clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; ab Episcopo ea cogantur comparare, quę necessaria videbuntur.

1. Ibidem.

35 Nemini quemquam in funere laudare liceat; nisi, & eum, quem laudare velit, Episcopus dignum censuerit; & laudationem scriptam ante probarit.

Liceat tamen in funere Concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam, fidelium oculis proponendam; omnesque ad vigilandum cohortandos; nè, cùm venerit Dominus, hora qua non putarint, inueniat eos dormientes.

4. Ibidem.

Sermo si quis in funere habebitur, non domi, aut alio eiusmodi loco, sed in Ecclesia habeatur.

36 Eleemosyna, quę Clero ob funus, aut defunctorum officium datur, nè in Ecclesia, Cœmiterioue, aut spectante populo, sed eo remo-

to, locoque separato, factis exequijs, officijsuè distribuatur.

37 Exequiarum, sepulturę, & anniuersariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat; neque etiam petere, vel quid aliud committere, quod simoniacæ labis, aut sordidę auaritię, suspicionem habeat. — 1. Ibidem.

Ne pactiones de funere, aut de exequijs pro mortuo cęlebrandis cũ defuncti hęrede, aut alio, ad quem pertineat, à Parocho, alioué ea cõditione fiant, vt certa cerę pars, quę exequiarum officijs supererit, ipsi hęredi, aut alteri restituatur. — 4. Ibidem.

38 Ne Parochi, alijuè Clerici, neque item exequiarum curatores, alijuè, quicumque in funere operam ponunt, pignora capiant, quibus sibi caueant de funerali eleemosyna, aut de eorum opere in funere præstitæ mercede.

39 Piàs tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat. — 1. Ibidem.

Quę superiori Prouinciali Synodo decreta sunt, ad tollendas Rectorum Ecclesiarum in exequijs, & funere pactiones, & exactiones illicitas, aut quæ simoniacæ labis, vel sordidę auaritię suspicionem afferrent: ea à plerisque in eam partem accipi animaduertimus, vt occasione inde sumpta, Ecclesię, non seruato piarum consuetudinum vsu, debitis eleemosynis defraudentur. Quare Episcopus, habita, & locorum, & personarum ratione, in funeribus, & exequijs, quę pia instituta, & consuetudines laudabiles sibi videbuntur, arbitratu suo seruari iubeat, sacrorum Canonum auctoritate; contumacesque compellat omni iuris remedio. — 2. Tit. 2. dec. 17.

40 Pia etiam legata exigi volumus; neque ea, quæ eleemosynæ causa vltrò data fuerint, accipi prohibemus. — 1. Ibidem.

41 Miserabiles personę, quibus mortuis, aut nihil superest, aut ita parum, vt sua impensa humari non possint, à Parocho sumptibus Ecclesię sepeliantur.

42 Statuat Episcopus in ciuitate, & diœcesi sua pro modo laboris, quantum mercedis causa dandum sit Curatoribus exequiarum, cęterisque qui dant operas in funere, & ijs, qui campanas pulsant. Quibus, & quamdiù in exequijs campanas pulsare debeant, arbitrio suo præscribat.

43 Ecclesię Metropolitanę, vel Cathedralis, vel Collegiatę, Capitulum, ac singuli de Capitulo in funere, funerisuè officio, contenti eleemosyna sint, quæ generatim ipsi vniuerso Capitulo, aut sigillatim vnicuique de Capitulo dari solet. — 4. Ibidem.

44. 45. 46 Idem Parochi, Rectores, Sacristiæ custodes, & alij Clerici inuiolatè seruent ad Episcopi præscriptum. Pro crucibus autem, — Ibidem.

&

& quę circa cadauer, aut cęnotaphium disponuntur; pro campanis item, lampadibusuè, aliouè prætextu, aut nomine, nihil pręterea capiat, exigatuè, nec Capitulum, nec quisquàm de Capitulo, nec Rector, nec Sacrista, custos, aliusuè Clericus quicumque, nisi si quid est, quod fabricæ, aut Sacristiæ, campanarum nomine dari piæ consuetudinis Episcopus esse censuerit; idque verè in eum vsum cedat; at pro crucibus nihil omninò, quouis etiam fabricæ, vel Sacristiæ nomine accipi liceat.

47 Quantum Clericorum vsitato nomine dari solet, tantum custodibus, qui in minoribus ordinibus cõstituti sunt, detur: si in sacris fuerint, habeant, quantum Sacerdotum nomine datur.

Qui verò custos, vel Crucem prætulerit, vel campanas pulsauerit, tunc ille accipiat, quod eo nomine tantum dari statutum est.

48 Qui funeris curationem aliquam habere solent, vtpotè Antiani, alijque quocumque nomine vocati, qui item corpori sepeliendo operam nauant, eos accipere non vetamus, quod pro officij sui, quod ipsi præstiterint, opera, dari consueuit.

49 Crucis verò, vel campanarum, alioue quouis nomine, nè ab ijs quidem quicquam in funere, uel funeris, uel exequiarum causa, exigi, accipiuè liceat.

Eius uerò generis homines, & alij, qui in funus se ingerunt, nec quicquàm operæ ponunt, nihil omninò consequantur.

59 Pro loco, in quem mortuus infertur, à nemine, ne Sacristiæ quidem, aut fabricæ Ecclesiæ, aut Confraternitatis alicuius, alteriusuè pij usus nomine, quicquàm prorsus exigatur: pias tamen, & laudabiles consuetudines, ut primo Concilio Prouinciali iussum est; in hoc etiam Episcopus seruari iubebit.

51 Capitula, Canonici, & alij Ministri quicumque sint Ecclesiarum, ne cœnotaphij, quod in officijs mortuis ex tabulis struitur, nomine quicquàm capiant.

2. Tit. 2. dec. 14.

52. 53 Canonici mortui funus, eiusuè, qui eiusdem Ecclesiæ, in eauè dignitatem obtinebat, Capituli sumptibus à reliquis Canonicis fiat, tùm pro eius animæ salute Missa Conuentualis celebretur: & unusquisque item Canonicus, Ministeruè eiusdem Ecclesię, qui Sacerdos sit, Missam itidem pro eo celebret.

1. De fun. & exeq.

54 Quicunque laicus, uel sæcularis Clericus in ijs deliquerit, quę his decretis præscripta sunt, ab Ordinario loci graui pœna afficiatur.

4. Ibidem.

55 Qui in funere, officijsuè funeralibus, uel exequijs quicquàm, ut infrà, peccarit; eius funeris, officijuè funeralis omni eleemosyna, emolumentoque careat omninò: pœnaque sit Episcopi arbitrio, tàm ei, si acceperit, quàm præfecto, Rectoriuè, qui dari curarit, consenserit, permiseritué.

Qui-

56 Quicumque à funere, funeralibusuè officijs eiusmodi abfuerit.

Qui item ante temporis, vel officij punctum, ab Episcopo præstitutum non adfuerit.

Qui funere, officiouè pro mortuis non peracto discesserit, quod fit, dum corpus sepulturæ traditur.

Rursùs, qui, non peractis funeralibus officijs, discesserit.

Qui item habitu, prout Episcopus præscripserit, non conuenerit, interfuerimè.

Qui contrà decretorum Prouincialium præscriptum quicquàm in illis peccarit.

Qui item alia commiserit ex ijs, ob quæ Episcopi iussu, pro absente habendus sit.

Qui item funeris, exequiarumuè curatores, vtpotè Antiani, vel alio vocati nomine, per se muneris sui partes non obierint.

57 Ne cuiquàm ex vlla cuiuluis ordinis Ecclesia mortui cadauer, perpetuæ sepulturæ traditum, asportari liceat, nisi facultate ab Episcopo impetrata, eaque litteris nominatim exarata. 4. Ibidem.

58 Parochus, intrà cuius Parochię fines, aliquis alienę Parochiæ occisus est, eius cadauer liberè aliò transferri nullo prætextu prohibeat: nihilque ea de causa accipiat. Si verò translatio ea cum funere sit, liberum ei sit, vti iure suo.

Quæ huic titulo deerunt, videantur in titulo de officijs, Anniuersarijs.

De Funere Summi Pontificis.

S V M M A R I V M.

1 *Pontifice Summo mortuo, quid ab Episcopo curandum. De Rat. diuinorum off. nu. 49.*

2 *Missa pro eodem defuncto à Sacerdotibus celebranda. Ibidem. vers. Sacerdotes verò.*

1 SI quando autem Summus Pontifex ex hac vita migrarit, nuncio certo mortis allato, id curet, &c. Tit. de diu. officijs, nu. 53.

2 Sacerdotis verò singuli, &c. Ibidem.

De Funere Episcopi, & Metropolitani.

SVMMARIVM.

1 *Episcopo mortuo, quod officium Capituli Cathedralis. 3. 4.*
Eiusdem negligentia in eo, à quo coercenda. 8.
2 *Quod item Episcopi vicinioris officium.*
Eiusque negligentia à quo punienda. 7.
Episcopum mortuum, qui efferant. De funerib. & c. 16.
5 *Cerei quot accendendi in eius funere, & cuius sumptibus. 6.*
9 *A quibus Missa pro eodem defuncto celebranda.*
10 *Parochi Diœcesani, vt pro eo Missam celebrent, à quo admonendi.*
11 *Populus, vt etiam pro eodem oret à suo Parocho admonendus.*
12 *Anniuersaria, vbi, & quamdiù pro illo, cuiusque impensa agendum.*
Archiuij Episcopalis clauis, cui, Episcopo mortuo, tradenda. De Archiuio Episc. nu. 3.
Metropolitani funus, qua cærimonia peragendum. De vita & hon. Episc. nu. 59.

1. De Funere Episcopi.

1 PIum sanctorum Patrum institutum ad concelebrandas Episcoporum exequias, iamdiù intermissum, reuocantes, statuimus,

Vt Episcopo mortuo, vel morti proximo, tres primi de Capitulo præsentes vicinum Episcopum, vel eo impedito, alium inuitent, qui statim
2 veniat; ac si viuum Episcopum inuenerit, accuratissimè consoletur; & ea officia præstet, quæ ad animæ salutem tali tempore requiruntur.

Mortuum verò vnà cum Sæculari, & Regulari Clero solemni more ad sepulchrum prosequatur.

Nihil autem Episcopus, pij huius officij gratia, impensæ, vel quouis alio nomine à quoquam exigat, vel sponte oblatum accipiat.

Eius tamen expectationis causa corpus Antistitis nè amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

3 Intereà verò curet Capitulum, vt custodiatur corpus; & circum ipsum frequentes ex Clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Sess. 24. c. 1. de ref.

4 Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, vt primo quoque tempore

pore Prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores, qui in Ecclesijs Cathedralibus Missam solemni cęremonia pro eius anima celebrandam curabunt: & publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deum piè, sanctèque deprecabuntur, vt orbato gregi Pastorem dare velit iuxtà cor suum.

5. 6 In exequijs eius plures vigintiquattuor cereis non accendantur, idque impensa vacantis Ecclesiæ, nisi extent defuncti bona; vel alius sit, qui de iure, aut consuetudine sumptum facere debeat.

7. 8 Episcopi negligentia in Comprouincialis Episcopi funere à Synodo Prouinciali; Canonicorum, & Clerici, à successore Episcopo grauiter puniatur.

9 Sicut Episcopus, dùm in vita est, sanctæ pastoralis sollicitudinis studio debet saluti animarum inuigilare, ità illud cum omni ratione coniunctum est, vt, post eius obitum ecclesiastici ordinis homines, & laici item, quorum curæ, gubernationique Pastorali præfuit, grata, piaque memoria episcopales vigilias, ac labores, quibus ille in eo munere gerendo perfunctus est, prosequantur, pro illius anima in primis Deum religiosè precantes.

4. De fun. & exeq.

Quamobrem præter ea, quæ de Episcoporum exequijs primo Concilio Prouinciali sancita sunt, hoc etiam decernimus, vt Parochi, & Sacerdotes singuli, tùm vrbani, tùm Diœcesani, vbi primùm de obitu Episcopi sui nunciatum est, nouem singulis post eum nuncium diebus quibus per Ecclesiastici officij ritum potest, Missam de mortuis pro illius anima celebrent: aut saltem statam pro defuncto Episcopo orationem dicant, vt in æterna recipiatur tabernacula.

10 Capituli verò sit, de Episcopi obitu Diœcesanos Parochos certiores quàm primum facere, eosdemque huius officij monere.

11 Populus itidem pro paternę sollicitudinis, charitatisque officijs, quę ille viuus pro omnium salute pręstitit, hoc communi parenti mortuo reddat, vt religiosis precibus, alijsque pijs suffragijs illius animam adiuuet. Ad quam sanè rem suum quisque populum Parochus, cum vsu venit, ijs præsertim nouem diebus hortetur accuratè, ac diligenter.

12 Sacra anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiant in Cathedrali Ecclesia; quamdiù proximus eius successor in Episcopatu vixerit, viuentis Episcopi, & Capituli sumptibus.

1. de fun. Episcopi.

De Officijs, & Anniuersariis defunctorum.

SVMMARIVM.

Officia mortuorum infrà hebdomadam obeunda, à Parocho Dominico die præcedente, denuncianda. De Parochys, &c. nu. 45.
Anniuersaria, & officia, quæ in Ecclesia denuncianda. Ibid.
1 *Quibus diebus non agenda.*
Iis agendis, qui, & quot adhibendi. De Funerib. nu. 4.
2 *Ea, pietatis ratione, à Parocho suadenda.*
Eorundem causa nemini pacisci liceat. Ibid. 37.
Anniuersariorum, & Missarum tabella in Sacristia retinenda. De Sacristia. nu. 25.
Anniuersariæ exequiæ pro mortuo Episcopo, quando, quamdiu, & cuius sumptibus facienda. De funere Episcopi. 12.
3 *Pro Parocho mortuo, à quo, & quo die item celebranda.*
Cænotaphij nomine nihil capiendum. De funerib. 51.

6. Quæ ad funer. pert.

1 NE die Dominico, & festo, qui Ecclesiæ præcepto, consuetudine, votoue colatur, anniuersaria agantur: quæ si certo aliquo festo, is qui decessit pro se agi præscripserit, alio proximè præcedenti die, cùm pro officij ratione licet, celebrentur.

1. De fun. & exeq.

2 Caueant autem Parochi, & alij Ecclesiarum Rectores, ne, quod pietate adducti suadere debent mortuorum hæredibus, vt anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsi, molestius flagitent: qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.

6. Quæ ad funera pert.

3 Parochus, illius, qui proximè præcessit Parochi anniuersaria stato die, quo ille obijt, celebratione Missæ Parochialis agat; sin autem pro festi, solemnisque diei ratione tunc non licet; alio die proximè antecedente, quo licebit, pro illius animæ salute, piè, religiosèque exequatur.

De Supellectile, quæ officiorum funeralium, & anniuersariorum propria est, cum eiusdem formis.

SVMMARIVM.

1 *Feretra in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali quot.*
2 *Pallia feretralia in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali quot.*
3 *Cuiusque formæ.*
4 *Cœnotaphium gestatorium, quæ tumba dicitur, vnum, & vbi.*
5 *Forma eiusdem.*
6 *Eidem pallia Altarium non adhibenda.*
7 *Basis Cœnotaphij, vna, & vbi.*
8 *Pannus stragulus eiusdem basis vnus etiam, & vbi: aut basis saltem decenter picta.*
9 *Forma illius.*
10 *Cruces, quæ circa Cœnotaphium collocantur, quot.*
11 *Quales item.*
12 *Scabella sustentacula Crucum, quot.*
13 *Forma eorundem.*
14 *Candelabra ferrea Cœnotaphij, quot.*
15 *Et qualia.*
Locus horum instrumentorum asseruandorum. De de loco vbi feretra, &c. 1.
16 *Libri ad vsum funerum, & officiorum mortuorum, quot.*

1 *FEretra duo in Cathedrali, & Collegiata Ecclesia, Parochiali verò vnum, parandum.*

Inst. sup. Ecc. lib. 1. De sup. quæ off. fun. prop. est in Cat. Colleg. & Paroch.

2 *Pallia feretralia, in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali duo saltem; vnum, quo cadauera contegantur, cùm efferuntur, & Cœnotaphia item; alterum, quo eadem cadauera substernantur.*

3 *Pallium, vel tegendi cadaueris, vel Cœnotaphij sternendi vsui paretur: hoc Cœnotaphij sine cruce; illud verò cadaueris Crucem albam in medio habeat.*

Inst. for. sup. Eccl. lib. 2. de supp. off. fun.

Vtrumque porrò sit colore nigro; ac, nisi preciosius quis malit, è panno serico villoso, quem villutum dicunt, aut saltem laneo contextum.

4 *Cœnotaphium gestatorium, vnum tantum tàm in Cathedrali, quàm Collegiata, & Parochiali Ecclesia.*

5 *Cœnotaphia, quas tumbas dicunt, in diuinorum officiorum pro mortuis celebritate adhibenda, aut in arcum, aut in acumen ducta esse possunt.*

Inst. Ibidem

6 *Nè Cœnotaphijs, aut quas vocant tumbis, pallia Altarium adhibeantur.*

4. De fun. & exeq.

7 *Basis cœnotaphij vna tantum in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali Ecclesia.*

8 *Pannus stragulus eiusdem basis, vnus, tàm in Cathedrali, quàm Collegiata, & Parochiali.*

Inst. Ibid. 9 *Stragulum Cœnotaphij, ad basim scilicet sternendam, quæ Cœnotaphio subijci solet, è panno saltem laneo coloris nigri paretur. Aut verò basis nigro colore pingatur, crucibus etiam, mortuorumque capitibus albis appictis.*

10 *Cruces, quæ circà Cœnotaphium collocantur; in Cathedrali, Collegiata, & Parochiali, quattuor.*

Inst. Ibid. De Crucib. Cœnotaph. 11 *Cruces Cœnotaphij, ex auricalcho saltem, aut ex ligno etiam, decorè picto, conficiantur.*

12 *Scabella sustentacula Crucum; in Cathedrali, & Collegiata, Parochialique, quattuor.*

Inst. Ibid. 13 *Quæ Cruces, vt rectè stent, bases marmoreæ, aut saltem ligneæ ad eas aptè sustentandas parentur: in quarum medio foramen rectum insit, quod earum hastile capiat. Sint verò à parte transuersa, latitudinis cubitorum duorum; à recta longitudinis totidem, præter manubrium.*

14 *Candelabra ferrea Cœnotaphij, in Cathedrali, & Collegiatâ octo, aut duodecim, in Parochiali octo saltem.*

Inst. Ibid. De Cand. Cœno. 15 *Candelabra Cœnotaphij, ex ferro constentur; altitudine constent cubitorum duorum, & dimidij; suffulciantur firma base, quæ instar tripodis, aut alterius firmioris generis sit, nè fortè præ pondere, & longitudine cereorum facile corruant: orbem prætereà è lamina ferrea constitum à superiori parte habeant: cuius orbiculi extremitas sursum reuocata ceram defluentem contineat. Super hoc item orbiculo apex ferreus infixus exstet, cui vasculum inseratur, ad cereos excipiendos aptè accommodatum.*

16 *Libri eiusmodi in Cathedrali, quinque: in Collegiata, ac Parochiali, duo.*

De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu vniuscuiusque Parochiæ cognoscendo.

SVMMARIVM.

1 *Parochiæ cuiusque status ab Episcopo cognoscendus.*

2 *Certi viri deligendi, qui populi mores inuestigent, & Episcopo deferant.*

3 *Liber à Parocho parandus, in quo Parochiani omnes viui, & mortui describantur.*

Inquilini

4 *Inquilini noui obseruandi; & in quibus.*
5 *Inquirendum de pauperibus, & quibus alijs.*
6 *De quibus à Parocho Episcopus admonendus.*
7 *Episcopus, quando Parochos conuocet, vt de animarum statu illos interroget.*

1 SVmmam vim, ac necessitatem habet illa Domini sentētia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco: Diligenter agnosce vultum pecoris tui, & considera super greges tuos; vt Episcopi quanta maxima possunt, diligentia obseruent sibi commendatum gregem, neque ab eo vnquam oculos deijciant, quid ei opus sit animaduertentes; vt ex Prophetæ sententia, confractas partes alligare, infirmas consolidare, ægrotas sanare, abiectas oues reducere, perditas requirere, & recuperare possint.

1. De diligentia ab Episcopo adhibēda in statu vniuscuiusq; Par. cognosc.

2 Quoniam verò lustrare omnia proprijs oculis nequeunt, in singulis Parochijs deligant certos, ac probatos viros, qui inuestigent, an populus ambulet in vijs Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem, & medicinam desideret; an aliquid, quod corrigi, & emendari debeat: quæque compererint, fideliter ad Episcopum deferant.

Episcopus in vrbe sua viros aliquos, auctoritate præstantes, spiritualis vitæ studiosos deligat: quorum adiumento, & opera vti possit, & in ijs cognoscendis, quæ ad Ciuitatis, Diœcesisque suæ morum instructionem pertinent, & in adiuuandis Christianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique quibus populi sibi commissi progressio fiat ad sanctè agendi studium.

3. De ijs quę ad Episc. forum pert.

3 Parochus etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius Parochia sunt, nomina, & cognomina quàm primùm describat; singulorumque sexum, ætatem, & statum. In eo deinceps describat, & recenter natos, & mortuos, & in Parochiam habitatum venientes, & inde emigrantes. Quem librum Episcopo, quoties is petierit, vel inspiciendum, vel describendum dabit.

4 Obseruabit etiam suæ Parochiæ nouos inquilinos: deque eorum orthodoxa fide, & sacramentorum perceptione; deque mulieribus, quas secum habuerint, an matrimonij, cognationis, affinitatis vinculo verè coniunctæ sint; an impudicitiæ nomine suspectæ, ab eo Sacerdote, in cuius Parochia proximè habitarint, & à Parochiæ incolis accuratè cognoscet.

5 Inquirat autem studiosè de pauperibus suæ Parochiæ, præsertim puellis nubilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis,

alijsq; personis, temporali, vel eam spirituali misericordia indigentibus: quibus, & ipse pro iuribus opitulari, & alios suo exemplo, & hortatu ad id officium incitare studeat.

6 Præcipuè verò de ijs omnibus sæpè certiorem faciat Episcopum, vt, qui communis eorum pater est, ijsdem paternam curam, & pietatem, quacumque poterit ratione, præstet.

Quamobrem etiam Episcopus quotannis per sacra quattuor anni tempora suæ ciuitatis Parochos adhibebit; & illis de eorum animarum statu, quarum curæ præpositi sunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quæ eorum officij munus contineant; eisque & Doctoris diligentiam, & Pastoris vigilantiam præstabit.

De Vicarijs foraneis Regionumque Præfectis constituendis, & eorum officio.

SVMMARIVM.

1 *Vicarij foranei constituendi; quibus certæ diœcesis partes attribuendæ.*
2 *Eorum munus quibus deferendum.*
3 *Id munus inter alia versetur in congregationibus menstruis Parochorum habendis.*
4 *Quibus tamen mensibus eæ minimè haberi permittantur.*
Quibus item diebus non habeantur. 14.
5 *Certæ regulæ, ea in re, à Metropolitano præscribendæ; & à quibus seruandæ.*
6 *Confessio peccatorum à singulis, ante congregationem facienda.*
7 *Missa priuata à quibus, vbi, & quando celebranda.*
8 *Missa Conuentualis quando item cantanda.*
9 *Sermo à quo habendus, & cuius admonitu.*
10 *Processio vbi agenda.*
11 *Refectio qualis, & vbi.*
Congregationis initio stata oratio de Spiritu sancto recitanda. De Foro Episc. nu. 2.
12 *Quæ in congregationibus ipsis tractanda: quæque legenda, & explicanda & à quibus.*
13 *Eorundem Vicariorum cura præcipua versetur in inquirendis Sacerdotum moribus; & à quibus alijs.*
15 *Congregationum habendarum tempus, Dominico die antecedente à*

Parocho

Parocho denunciandum: & in quibus populus hortandus.

Indulgentiæ, congregationis nomine concessæ, euulgandę die, qua Missa illius congregationis celebratur. De Indulgentijs, nu.17.

Tenor litterarum concessionis eiusdem Indulgentiæ. De Constitut. nume.45.

16 Quæstiones in eis habitæ, explicatæ, inexplicatæuè ad Episcopum mittendæ. In certumque librum referendæ.

Negligentes in conueniendo, & contumaces in exequendo, vt plectantur. 31.

17 Sacerdotes in studijs desides Episcopo deferendi.

Regulares Curati ad easdem congregationes accedant, easq; habeant. De Syn. Diœces. nu.5.

18 Congregationes priuatæ, quibus in locis agendæ, quidque in eis tractandum.

19 Eidem Sacerdotes, & Clerici intersint.

20 Recusantes interesse, Episcopo denunciandi.

Parocho aliquo Congregationis, Regionisuè ægrotante, à quo illius animæ & corporis cura suscipienda. De Parochijs, nu. 14.

Eodem mortuo, à quibus funus obeundum, & gratis. Ibid. nu.55. & 54 ver. Quicumque.

Missaque priuata celebranda. Ibid. nu. 54. vers. eius.

Missa Conuentualis, quando item cantanda: quaque in Ecclesia. Ibidem.

Vicarij foranei Curatos non residentes Episcopo denuncient. De Residentia, nu.23.

21 In vrbem venientes, de quibus Episcopum doceant.

22 Ipsis Curati obedientiam præstent. Inobedientes Episcopi arbitrio plectendi. 23.

24 Iidem, Episcopi arbitrio, ab officio amouendi.

Videant ijdem, an scriptum ab homine ignoto allatum, quo testatur mulierem secum ductam, suam vxorem esse, perfectè probet. De Adulteris. &c. nu.3.

Dubium aliquod in eo scripto habentes, scriptum ipsum ad Episcopum diligentissimè mittant. Ibidem. vers. si verò.

In conscribendis actibus sui fori notario carentes, quos, & quot viros adhibeant. De Cancellario, & Notarijs. 16.

Merces eorum quanta. Ibidem.

Causarum, quæ in Episcopali foro aguntur, patrocinium Vicarij ipsi non suscipiant, neque alij suæ familiæ. De Foro Episc. nu.7.

Morum corruptelæ loci, quo Concionator mittitur, tempestiuè ab eisdem illi significandæ. De Concionatorib. 19.

1 VT Episcopus in vrbe etiam externum gregem facilius, quasi præsens intueri, & curare possit; deligat aliquot probatos Sacerdotes, quibus singulis, imposito Vicarij foranei nomine, tribuat certas regiones diœcesis suæ.

1.De Vicarijs for. constit.

2 Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt, & Præpositos, aliosuè Ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit, potissimum deferet. Sin minus, ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

3 Hi autem Vicarij regionis, sibi per Episcopum commissæ, presbyteros cuiuscumque conditionis, curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in vnam, modo in aliam eius regionis Parochialem Ecclesiam cogant. Idque in orbem eodem ordine semper faciãt.

4 Pro locorum, & temporum ratione id ab Episcopo suis diœcesanis Parochis permitti, concediuè liceat, vt Decembri, & Ianuario mensibus, ob dierum breuitatem, itineris difficultati coniunctam, Sacerdotales illos conuentus ipsi non habeant, quos primo Prouinciali Concilio in singulos menses haberi decreuimus; ita tamen vt alijs deinceps mensibus, quibus commodius haberi poterunt, resarciatur, & præstetur, quicquid intermissum est, frequentioribus conuentibus, & omni alia diligenti ratione.

4. De Parochijs, & par. vir. & off.

5 Iis autem conuentibus, vel in vrbe, vel in diœcesi habendis, certas regulas, quæ partim in superioribus Concilijs Prouincialibus eo de genere decreta sunt, partim ordinem, ac rectè adiungendæ videbuntur, ad communem Prouinciæ vsum per nos præscribendas, atq; edendas, tùm Parochi, tùm alij, ad quos executio spectat, seruent, atque exequantur diligenter.

6.7 Pridie eius diei, quàm in vnum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur: sequenti die in ea Ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

1. Ibid.

8.9 Tùm vniuersi in Choro Missam Conuentualem pro mortuis, vel de sancto Spiritu, solemni more canentes: in qua eorum aliquis, à Vicario prius admonitus, Concionem ad populum habeat.

10.11 Confectis sacris, & habita processione circa Cœmiterium, orationibusque consuetis, in domo Rectoris illius Ecclesiæ, vnico tantum ferculo contenti, ea, qua decet modestia, & charitate cibum capiant.

12 Deinde conferant inter se, quæ ad boni pastoris officium, & ad curam animarum rectè gerendam pertinent: & consulant de difficultatibus, & incommodis suæ Parochiæ; quorum explicatio vel remedium, aliorum consilium, & operam requirat.

Ijdem

Ijdem autem Vicarij libellum de casibus conscientiæ, Episcopis ac Sedi Apostolicæ reseruatis, Metropolitani cura edendum, reliquis Sacerdotibus legent; & aliquot capita, tùm harum Constitutionum, tùm earum quæ in Synodo Diœcesana decernentur, simulque quidpiam ex probata summa de casibus conscientiæ explicabunt.

13 Præcipuè autem de presbyterorum vita, & moribus quærant, & quales se in Pastorali præbeant cura.

An eorum culpa diuinus in Ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa præstentur ea, quæ Episcopi, vel alij eorum nomine in Ecclesiarum necessitatem, earumuè reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua in hac Synodo decreta seruentur.

De his omnibus, &, si quid propriè mandarit Episcopus, deque alijs, quæ ad vtilitatem animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per litteras diligenter certiorem faciant.

2. Tit. 2. dec. 30.

14 Vt quæ de Sacerdotalibus conuentibus, in diœcesi habendis, semel superiori Concilio præscripta sunt, ea, quò ad eius fieri potest, rectè, atque ordine gerantur, hæc ei addenda censuimus.

Nè Sacerdotum Conuentus festis ijs diebus habeantur, quos coli Ecclesiæ præcepto institutum est; nec verò illis diebus, quorum præcipua celebritas in locis agitur, vbi is conuentus ijs ipsis diebus futurus esset.

15 Parochus verò Ecclesiæ, in qua eiusmodi congregatio futura est, die Dominico, qui illam proximè antecedit, eius habendæ tempus populo significet; eumque hortetur, vt illo ipso, die ad Ecclesiam conueniat, tùm vt orationum, quæ, & pro viuis, & pro mortuis ibi fient, particeps sit, ac indulgentiam dierum quadraginta consequatur, quam ab vnoquoque Episcopo in sua diœcesi illis concedendam decernimus, qui diuinis officijs, tunc celebrandis, intererunt; tùm etiam, vt sacram Concionem audiat, quæ eo tempore in Missæ celebratione habebitur.

16 Quæ verò quæstionum explicationes singulis mensibus habitæ in ijs ipsis Conuentibus erunt; & si quæ prætereà quęstiones in illis ipsis disputationibus inciderint, quę non satis tunc explicatę sint; eas omnes litteris consignatas, Vicarij foranei quàmprimùm ad Episcopum mittant; cuius iudicio illę, vel explicatę, vel comprobatę in Codicem eius rei nomine confectum, qué Vicarius foraneus custodiat, referatur.

17 Ex eorum Conuentuum progressu si Vicarij foranei animaduertent, Sacerdotes quosdam ad Doctrinę studia, in quibus maximè versari debent, desidiam quandam, vel negligentiam adhibere; eos ad Episcopum deferant, cuius auctoritate illorum culpæ, vt opus erit, occurratur.

Vt

18 Vt autem in ijs studiorum exercitationibus vnusquisque Sacerdos maiores progressus habere possit; in qua Parochia quinque saltem Sacerdotes erunt, eos in singulas hebdomadas bis ad priuatas inter se studiorum disceptationes Parochus conuocet: in quibus vel aliquam Catechismi Romani lectionem tractent; vel quæstiones aliquas de Conscientię casibus explicent; vel huius, superiorisuè Concilij Prouincialis, aut Diœcesanæ Synodi, quam eorum Episcopus habuerit, partem aliquam studiosè legant. Quod si ei Parochiæ propè erit aliquod Regularium Monasterium, vbi aliquis sit, ad sacrarum litterarum, Ecclesiasticarumque rerum explicationem aptior, curent etiam illius opera, atque studio adiuuari.

19 Ad has priuatas Sacerdotalis studij exercitationes Clericos etiam, qui intrà illius Parochię fines habitant, adhibeant; vt eos rerum Ecclesiasticarum cognitione instructiores in Ecclesijs habeant.

20 Quicumque verò huic priuato Conuentui interesse recusarit; eum Parochus ad Episcopum deferat, qui, quo maximo poterit, studio curet, vt huic decreto obtemperetur.

21 Quoties in vrbem venerint, primum Episcopum adeant; deque eorum statu, qui sibi commissi sunt, accuratè doceant.

I. de Vic. for. const.

22 Curati verò quicumque etiam si quauis dignitate præditi, in ijs, quę ad officium suum spectant, Vicarijs, quos diximus, obtemperent.

23 Quod, si aliqui ad conueniendum negligentes, vel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint; Episcopi in illos pro modo culpæ animaduertant.

24 Hi autem Vicarij voluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint; ac si malè id administrarint, pœnas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

25 Quò diligentius, atque adeò accuratius, & in vrbe ij, quos vnicuique regioni Episcopus præfecerit, & in Diœcesi Vicarij foranei muneris, atque officij sibi commissi partes exequantur: quo item crebrius, ac vigilantius Diœcesis status, cui assidua pastorali speculatione prospiciendum est, exploratus ipsi Episcopo sit, atq; cognitus, tùm ex omni alia ratione, tùm ex eo, quòd illi certo anni tempore, ad ipsum studiosè referant, non solùm quæ de Synodo Diœcesana decreto generatim, vniuersèque pręscripta sunt; verùm etiam quęcumque sigillatim, ac pręcipuè, pro temporum ratione idem Episcopus illis pręscribenda censuerit; in hoc genere ità consultum sit, vt illi in Ciuitate, in Diœcesique Vicarij foranei, in sua quique regione commissa pręter illam in suo munere gerendo curam, suasque frequentiores per annum visitationes pręterque Episcopi, & Episcopalium visitatorum in visitando diligentiam, ipsi etiam singulari, accurata, diligentique ratione vi-

5. Quæ ad Synodũ, Cõgregationesque alias Clericales & Visitat. attin.

sitatio-

sitationem concreditę sibi regionis cumulatius, exactiusque obeant, à die sancti Martini, vsque ad diem festum ordinationis sancti Patris nostri Ambrosij. Si quis verò, vel pro regionis, quæ sibi commissa est, magnitudine, vel alia causa ad statæ visitationis munus longiori tempore opus habeat, ei integrum, ac liberum sit, aliquot ante præscriptum tempus diebus visitationis suæ initium facere.

26 Vicarij autem foranei singuli, pro ratione, tùm eo decreto generatim præscripta, tùm ab Episcopo sigillatim præscribenda, de regione, quæ vniuscuiusque eorum Vicariç curç demandata est, ad eundem relaturi, in Ciuitatem quotannis hebdomadæ ante Dominicam in Septuagesima penultimæ; duodecimo scilicet ante eius Dominicæ celebritatem die, summo mane in Episcopales ædes ad illum conueniant. Id verò, nisi aliquando ob temporis, quod inter Epiphaniam, & Septuagesimam incurrit, breuitatem, aut aliam ob causam, eum Vicariorum Conuentum, alio commodiori tempore habendum esse, per litteras Episcopales significatum sit.

27 Quò diligentius verò relationem singuli Vicarij præstent; id subsidij sibi comparent, vt, antequàm stati conuentus dies veniat, congregationē Parochorum suæ quique regionis habeant, à quibus quęcumque vel vniuersè, vel nominatim præscripta sunt, diligenter animaduertant, & colligant.

38 Parochorum propterea curæ sit, certo ante conuentualem diem tempore videre, atque exquirere suarum Parochiarum, Parochialiumuè hominum statum, vitam, & mores. Si quæ verò animaduerterint, quibus salutariter consuli, aut prouideri oporteat, ea sigillatim, & ordine descripta, suo quique Vicario tradant, vt ad constitutum tempus Episcopo referant.

29 Vbi à Conuentu, qui anniuersarius ipsis Vicarijs stato die indictus est, ad suam quique Ecclesiam redierunt, statim quique suæ regionis Parochorum Congregationem iterum habeant de ijs, quæ ab ipsis, vel Synodi proximè celebrandæ, vel alterius rei causa agi, præstariuè monuerit, aut iusserit Episcopus.

30 Constituti verò in vrbe ab Episcopo regionum præfecti, quæcumque ad præscriptam illam rationem eidem referenda sunt, ea tùm diligenti stata visitationis cura, tum Parochorum, quorum paulò ante relationis diem congregationem habebunt, adiumento vsi, post referent, quàm Vicariorum foraneorū dimissa erit constituta congregatio.

31 Feria præterea secunda post octauam Resurrectionis Domini, si dies festus non est, sin minùs, proximo primo feriali die, quo solemniter officium non fit, ijdem tum præfecti regionum in vrbe, tùm Vicarij foranei congregationem iterum habeant; in qua, & à Parochis

etiam

etiam colligant,& inter se item videant, si qua reliqua sunt, quæ post illum conuentum, qui ante Dominicam in Septuagesima habitus est, inciderint; quæ item ad Episcopum ante Synodi diem referri oporteat: qualia sunt de ijs, qui proximo Pascha confessi non communicarint,& de alijs, quæ ad eundem deferenda sint.

32 Sin autem aliqua de causa ad constitutam eam diem Synodus non habebitur; nè propterea per illos omittatur, quin & præscriptam visitationem diligenter obeant; & ante Dominicam Septuagesimæ ad Episcopum conueniant, & singula alia præstent, vt suprà, vel illis omnibus vniuersè, vel nominatim, præcipuèque Vicarijs foraneis constitutum est: & tertia etiam post Pascha Resurrectionis Domini hebdomada ad præscriptum eidem Episcopo, cùm præfecti de scripto referant, ac tradant; tum ij Vicarij singula mittant.

FINIS QVARTI LIBRI.

CONSTITVTIONVM, ET DECRETORVM

Synodalium Prouinciæ Mediolanensis

Liber Quintus.

De Visitatione.

SVMMARIVM.

Capellæ

1. de Visitat. 1 INter Episcopalis officij munera, præcipua est, & ad salutem gregis maximè necessaria visitatio. Ideò monemus Episcopos omnes, vt singuli ex decreto sacri Tridentini Concilij Ecclesiam suã ac Diœcesim visitent intrà tempus, ab eodem Concilio præstitutum.

Sess. 24. c. 3.

4. de Visit. 2

3 Necessarium illud, ac planè debitum visitandi munus, quod ex Sanctione Tridentina præstari oportet, Prouinciæ nostræ Episcopi ità sollicitè exequantur; vt suæ quique vrbis, ac diœcesis visitationem singulis ipsis annis, aut, si per Diœcesis amplitudinem non possunt, biennio ad summum ipsi per se conficiant.

4 Si verò legitima occupatione, causaue impediti, id muneris aliquando per seipsos obire nequeunt, Vicarios generales, Visitatoresuè alios, huius rei vsu peritos, atque idoneos adhibeant, qui visitationis officium sedulò, vt par est, præscripto tempore exequantur.

2. Tit. 1. dec. 6. Episcopus, cùm ad visitationis munus Sacerdotes idoneos adhibere potest, nè alijs inferioris ordinis Clericis vtatur.

4. de Visitat. 5 Cùm verò visitationis munus ipsi per se obeunt, vel vnum vel duos Canonicos, vel alios quoscumque homines Ecclesiasticos quos vsui, & adiumento sibi fore viderint, prout maluerint, secum in ea visitandi cura adhibeant.

1. Ibidem. Comitatum autem nõ habeant nisi necessarium; in quo plures omninò ne sint quindecim hominibus, & iumentis duodecim. Si plures duxerint, alant suis sumptibus.

4. Ibidem. Nè deinceps plures, quàm homines decem, & iumenta septem ad summum secum in visitando conducant, supputata hoc numero Episcopi etiam persona, ac illius Ecclesiastici viri, quem ex huius Concilij decreto Episcopus quisque aliquando præmittet; suis tamen proprijs sumptibus licebit eis plures conducere.

At verò, qui Episcopis gradu inferiores sunt, in visitatione lõge pauciores,

ciores, & homines, & iumenta adhibeant. Hoc decreto derogatum sit alteri in Concilio primo Prouinciali edito.

6 Laicorum hospitia, eoque magis conuiuia, vt maximè possunt, omnes fugiant; si in autem ad illos diuertere aliquando necesse erit, cùm cætera seruent, tùm in primis caueant, vt nè extra mensę Episcopalis, & Clericalis modum, regulasque in visitatione præscriptas, quicquàm omninò ab hospitibus apparetur, apponaturve.

7 Caueant verò, nè legem de victu, procuratione, & muneribus à sacro Tridentino Concilio definitam, transeant. — 1. Ibidem. Sess. 24. c. 3.

In mensa duo tantum fercula afferre liceat. Quod ad reliqua attinet, decretum in hac Synodo factum, de Episcopalis mensæ moderatione seruetur.

8 Notarius autem, Cancellariusuè, nè quicquàm pro visitatione ab ijs, qui visitantur, vllo quouis nomine exigat, neque vllum doni, etiam pusilli, quocumque modo oblati, genus accipiat: ac nè item pro decretorum, ordinationumuè in visitatione confectarum actione, vel conscriptione, earumuè exemplo, etiam singulis vel Ecclesijs, vel Clericis, vel alijs, qui visitantur, iussu visitantis edito. At pro opera, laboreuè, quem alterius, cuius interest, illarum exempla alio deinceps tempore petentis, causa in ijs exscribendis posuerit, mercedem capiat licet, pro taxę, in foro Episcopali præfixę, aut præfigendę ratione. — 4. Ibidem.

9 Si præter huius decreti pręscriptum, cuiquàm graues fuerint, dupli restitutione teneantur; pręterea inferiores, Episcopi arbitrio; Episcopus Synodi Prouincialis iudicio alias pœnas subeat. — 1. Ibidem.

10 Meminerint autem visitationem ad salutem eorum, qui visitandi sunt institutam esse. quamobrem illis maximè propositum esse debet, vt in eis incorruptam, orthodoxamque doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

11 Dent autem operam, vt non solum quam diligentissimè; sed etiam quàm celerrimè visitationem conficiant. — Sess. 24. c. 3.

12 Episcopi, qui cæteris omni bene, sancteque agendi exemplo pręire debent, antequàm Cleri, populique visitationem ineant, à se suaque familia visitandi initium vtiliter facient; quo reliqui omnes domesticæ illius visitationis actione, executioneque incitati, pastoralia iussa, quæ ipsi visitando præscripserint, promptius, ac studiosius exequantur. — 4. Ibidem.

13 Visitationis ordo is adhibebitur, vt primum Ciuitatem, deinde Diœcesim visitent: nisi forte aliud Episcopo videatur. — 1. Ibidem.

In Ciuitate Cathedralis Ecclesia primo loco visitetur; tum singulæ Collegiatę; deinceps Parochiales omnes; quo, & Parochi & quicumq; pręterea Sacerdotes, & Clerici in Parochijs commorantur, euocandi — Sess. 7. c. 7. de refor.

 sunt,

sunt, scholas, Seminaria, Sodalitates, Hospitalia, ac cętera pia loca visitantes, studiosè, ac diligenter inspicient.

Trid. Con. sess. 24. c. 3.

14 Studebunt verbi Dei prędicatione, vehementi cohortatione ad religionem, vitę innocentiam, pacemque & concordiam omnes adhortari.

15 Si verò priuata admonitione opus esse intelligent, in eam docendo, arguendo, obsecrando pro rei, personę, ac temporis ratione incumbent.

16 Confirmationis sacramentum, vbi opus erit, ministrabunt.

17 Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur; & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopo reseruata sit, eos piè confitentes, & humiliter veniam petentes, vel ipsi, vel per alios ad id munus delectos, absoluent.

18 In singulis locis à viris ętate, vsu, & probitate cōmendatis de omnibus subtiliter inquirent, quę eos ꝓ officij sui munere scire oportebit.

19 Ecclesiam, & eius partes omnes inspicient.

An eo cultu, & nitore teneatur, qui domum Dei decet; si quid restituendum, reparandum, reconcinnandumuè sit; iubeant ab ijs, ad quos pertinet, resarciri.

An sanctorum reliquię, tuto, ornatè, decenterq; condítę asseruētur.

An quę de sepulchris, ac cœmiterijs à nobis sancita sunt, re ipsa prestentur.

Si consecranda sint Altaria, consecrabunt.

Si qua Ecclesia aut cęmiterium pollutum sit, reconciliabunt.

Videndum etiam an desint vestes, libri, calices, patenę, corporalia, & reliqua eius generis instrūmenta, & ornamenta, quę ad Altaris ministerium, & ad diuina officia sint necessaria.

An illa munda, & purgata seruentur.

An Missę, aliaque diuina officia, qua oportet pietate, ac deuotione celebrentur.

An Ecclesię libri, vetera scripta, instrumenta, & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, quę in Inuentarium relata sunt.

20 Tùm de dignitatibus, Canonicis, & alijs Ecclesię Ministris quęrendum erit.

An ritè sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An Ecclesias, beneficia, seu Ecclesiastica officia legitimè obtineant.

An in ea se quisquàm intruserit.

An resideant; & administrationi Sacramentorum, & Missarum,

diuinorum officiorum celebrationi, & anniuersariorum persolutioni, alijsque oneribus, & muneribus satisfaciant.

Quæ sit eorum vitæ, ac morum ratio; qui vestitus; quibuscum versari soleant; qualis sit eorum familia.

An sordibus, & illiberalibus artibus; & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An Ecclesiæ iura, & bonorum Ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus rectè dispensent.

An pacem inter se habeant; se in aliorũ pacificationẽ interponant; Inimicitiarum, & odiorum causas tollere studeant.

An populus piè versetur in Ecclesia; Missamque & alia diuina officia reuerenter attendat.

21 In Parochijs, pręter ea omnia, quę diximus, videant.

Trid. sess. 7. c. 7.

An Parochi ex decreto, in hac Synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, confirmatorum, cõpatrum eorum, qui matrimonio coniungantur, ac mortuorum nomina, & cognomina describantur.

An ritè sacramenta prębeantur.

An Sacrosanctum Eucharistię Sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditię cura, & custodia, qua debent, conseruentur; & suo tempore mutentur.

An Eucharistia piè, & honorificè, prosequente fidelium comitatu ad ægrotos adferatur.

An legitimè matrimonia, & in Ecclesia, adhibitis ex decreto Tridentini Concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An suæ curæ commissas Ecclesias, maximè diebus festis, deserant, vt inseruiant alienis.

An Dei verbum prędicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos in hac Synodo habendos pręscripsimus, habeant.

22 Curatas Ecclesias, quę Regularium Monasterijs, etiam vbi Abbas Generalis domicilium, sedemque Ordinis primariam habet, vnionis iure adiunctę sunt, Episcopus ex Tridentini Concilij decreto, Sessio. 7. cap. 7. visitet.

5. Quę ad Synodum Congreg. & Visit. attin.

Sess. 7. c. 8.
Sess. 24. c. 9.
Sess. 21. ca. 8. de refor.

23 Singulis annis Episcopus ad præscriptum Concilij Tridentini eas Capellas visitet, quę hisce etiam conditionibus erectæ, institutæuè sunt, vt Ordinarius, aliusuè superior Ecclesiasticus non possit, ne visitationis quidem correctionisuè causa, aut alia quauis ratione id sibi vindicare; vsque adeò, vt si contrà attentatum erit, nulla, irritaque sit, & erectio, & huiusmodi voluntas testatoris. Si verò Capellarum erectio fundatiouè, ac testatoris voluntas hisce conditionibus præscripta

6. Quæ ad Visitat. pert.

Sedis Apostolicę auctoritate comprobata erit; tunc Ordinarius earum Capellarum administrationis, visitationis, correctionisuè ius nullo modo sibi sumat: nisi fortasse quibus testatur illarum administrationem, curationemuè reliquerit, aut commiserit, eos negligentes esse cognouerit.

24 Ecclesias præterea Equitum ordinis Hierosolymitani is itidem visitet, vt Summi Pontificis Pij V. Constitutio prescribit.

[2. Ibidem.]

25 Denique dispicient, an in populo sint hæretici, vsurarij, concubinarij, alijque flagitiosi, & facinorosi homines; qui inimicitias gerant; qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos Ecclesiæ ritus non seruent; quique saltem semel in anno peccata sua confessi non sint; aut sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrum familias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

[4. De Visitatione.]

Fœminarum ac marium luxu, immoderatoque vestium sumptu vtentium, ornatum illum inanem, ac planè superuacaneum, & à Christianę vitę more sanè quàm alienum, vnde tot malorum seminarium extare quotidie cernitur, omni Episcopalis muneris officio, & auctoritate prohibere, tollere, funditusque euellere studeant.

[1. Ibidem.]

26 His exquisitis, cognoscere studeant, quinam ex regularibus, & predicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant; an & eorum probata sit Doctrina; & probatæ Doctrinæ vita respondeat.

[4. De sacram. pœnit.]

Episcopus, & in vrbe, &, quo tempore etiam visitationem obit, in frequentioribus Diœcesanis locis Confessarios Sacerdotes, etiam Regulares aliquando ad se, tùm singulos, tum vniuersos conuocet, &c. Tit. de Confessario, nu. 33.

[3. De ijs, quę pert. ad ornatum, &c. Sess. 21. c. 8. de reform. Sess 7. c. 8. Sess. 24. c. 9. Sess. 25. De Regul. c. 20. Conc Taraconen. cap. 8. Cōc. Brac. 2. cap. 1.]

27 Episcopus ex Tridentini decreti iussu, singula Monasteria, in quibus non viget Regularis obseruantia, aliaque Ecclesiastica beneficia, quę commendata sunt, quocumque nomine nuncupata, intrà Diœcesis suę fines posita, quotannis visitet: idque opportunis omnibus remedijs, facta etiam fructuum, ad illa pertinentium, sequestratione, prouideat, vt quę reconcinnari, aut instaurari oportet, ea omninò vel reconcinnentur, vel restituantur; tùm indumenta prętereà, ornamentorum suppellex, & sacrę vestes comparentur; ac ministeria, quæ ad diuinum cultum spectant, rectè, ordine, & cum dignitate in illis præstentur.

[4 De Visitat. Sess. 25. c. 8. & 9. de regu.]

28 Monialium Monasteria, Regularium viri, curæuè subiecta, quòd ad clausuram attinet, diligenter, accuratèque visitent; loca ipsa introspectent; atque ex superiori etiam parte circumlustrent; & cautè, solerterque inspiciant prospectus omnes, aditus, & cętera denique omnia,

nia, quę ad clausuram rectè tuendam vllo quouis modo pertinent.

29 An hospitalia, & alia pia loca rectè administrentur; eorumque bona prudenter, fideliterque in eum vsum, cui addicta sunt, distribuantur. — 1. Ibidem.

An qui in hospitalibus sunt, piè viuant.

Hospitalia item, aliaque pia singula loca, & sodalitia, pro auctoritate, facultateuè, & Canonum iure, & decretis Tridentinis sibi data, in singulos annos visitent; & quæ laicalia etiam, & mere priuata sunt, in ijs, quæ ad obseruandam piam testatorum voluntatem spectent, visitando corrigant, & reforment. — 4. Ibidem. Seſſ. 22. c. 8. & 9.

30 De Scholis, sciant, quos libros discipulis Magistri interpretentur; & an illi officio suo satisfaciant. — 1. Ibidem.

An Magistri tales sint, & ità admissi; quemadmodum in hac Synodo mandauimus, si secùs amoueantur.

31 Sodalitates quascumque seu Confratrias, quæ Disciplinatorum nominum vocantur, Episcopus, vt Tridentino Concilio iussum est, visitet, &c. De Sodalitat. nu. 4. — 2. Tit. 3. dec. 22. Seſſ. 22. c. 8.

32 De Bibliothecis diligenter quærant, an in eis sint hæretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur. — 1. Ibidem.

33 Si quid in ijs omnibus tollendum, corrigendumuè fuerit, tollent, & corrigent; & ad puniendos delinquentes, censuras, & alia iuris remedia adhibebunt. — Seſſ. 24. c. 10.

Omnes verò summo studio monebunt, & hortabuntur; vt officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solùm hęc, sed quęcumque à Tridentino Concilio, & à nobis præcipiuntur; & alia multa, quę pro eorum prudentia, ac pietate ad vtilitatem, ac salutem populorum, eis in mentem venire poterunt, exquirent, & exequentur.

34 Diligentiam verò omnem visitando adhibeant non modo in Ecclesiarum cultu, & ornamento tuendo, augendouè; sed maximè in omni, & Cleri & populi pristina Christiana disciplina restituenda; in vtriusq; item moribus cognoscendis, ijsdemq; deprauatis corrigendis. — 4. De Visit.

35 In eaque vel visitatione, vel morum Correctione etiam tamquã Sedis Apostolicę delegati, auctoritate Tridentini Cõcilij statuant, moderentur, puniant, & exequantur ad sacrorum Canonum pręscriptũ, quæcumque illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, & Diœcesis suę vtilitate necessaria videbuntur. In ijs neque vlla inhibitio, appellatio, aliudué quicquàm impediat, aut retardet executionem eorum, quę ipsi mandarint, aut iudicarint, decreuerintuè. — Seſſ. 13. c. 1. Seſſ 24. c. 10. Seſſ. 21. c. 1. c. irrefragabili, de off. ord.

36 Episcopo ad cuiuscumque loci, vel Ecclesiæ Parochialis, curatæuè visitationem aduentanti, cum illi potissimum, ut uetus Canon Con-

cilij Turonensis iubet, qui confirmationis sacramentum ab eo suscepturi sunt, tùm pretereà reliqui omnes fideles, exceptis tantum ijs, qui morbo, aduersauè valetudine laborant, sicut in Concilio Rothomagensi cautum est, obuiam ordine prodeant; ac statis hymnorum, psalmorumque precibus, & cum gaudio, timore, summaque reuerentia illum, tamquam vicem Christi agentem excipiant, prout eodem Rothomagensi Concilio sancitum est, cuius Canone excommunicatio illis constituta erat, qui ei muneri defuissent.

37 Neque solum quo tempore ille aduentat; sed alijs etiam diebus dum visitatio Parochiæ fit, fideles quàm frequentissimi adsint; vt ipsi omnes, ac singuli, si quid ad animarum salutem procurandam opus habent, proprio pastori, parentique liberè exponant; ei, quę pro illius officij ratione oportet, interroganti respondeant; illum concionantem, monentem, & paternè arguentem, obsecrantem, & increpantem, audiant: eiusdem iussa, monita, & decreta suscipiant, atque Dei denique voluntatem, quam præsentes per ipsum auribus percipiunt, non tantum obediendi propensione, sed etiam rectè factis omninò exequantur.

Id porrò omne, vt fideles diligenter, promptoq; animo præstent, frequentissimiq; in Episcopali visitatione adsint, Parochorum, & aliorum quorum interest, sacerdotũ sit, crebrò, prout vsu venerit, intrà Missarũ solẽnia illos docere, cũ eas officij partes, quas Epõ visitanti ab ipsis prę stari conueniat, cũ visitationum in primis vtilitates, fructusq; salutares.

38 At verò ex visitationum laboribus, quò vberiores fructus exsistãt, ac fidelium animi salutari aliqua præparatione excitati, & suffulti, quò prõptiores, erectioresq; fiant, cũ ad benè agendum, tùm ad paterna, & epãlia iussa, monitauè amplectẽda, & exequenda, tùm ad oẽm deniq; Christianæ vitæ disciplinã sanctis institutis confirmatam, suscipiendã; ac prætereà, vt visitatio & diligenter, & breuiter, & rectè denique cõficiatur, atque absoluatur, has etiam de præparatione ab ijs præsertim, qui visitantur, adhibenda, instructiones adiungendas censuimus ijs decretis, quæ hoc ipso de genere in hoc, & in alio nostro Prouinciali primo Concilio edita sunt. Quibus porrò instructionibus pro personarũ, tempcrũ, locorũq; suę Diœcesis ratione, ab Epõ addi, detrahiq; liceat.

Primùm vbi visitationis, vel generatim in vniuersa vrbe, Diœcesiq; inchoandæ, vel speciatim in aliquo oppido, locouè, aut Parochia, præsertim frequentiori, atque insigniori obeundæ, certã diem Episcopus statuerit; pastoralibus etiam litteris, eo potissimum nomine à se confectis, populum præmoneat, atq; cohortetur, cum ad alia pietatis officia, tùm maximè ad peccatorum Confessionem, sacram Communionem, precesque pro salutari visitationis euentu continenter habendas.

Triduo proximo, antequàm vniuersæ visitationis initium fiat, in

Cathedrali Ecclesia quadraginta horarum orationem indicat; quam eiusdem visitationis nomine à Clero, & populo, qui in vrbe est, frequẽtiori in ea ipsa Ecclesia piè celebrari curet.

Hæc ipsa etiam orationis ratio Parocho, aliouè Ecclesiæ Rectore, cuius interest, curante, adhibeatur, antequàm Ecclesiæ Parochialis, curaue aut oppidi, præsertim insignioris, visitatio ineatur.

Duobus verò, aut pluribus ante Constitutum visitationis tempus diebus, Archipresbyterum, aut Archidiaconum, vt in Concilio Rothomagensi cautum est, aut alium Ecclesiasticum hominem, quem maluerit Episcopus, præire iubeat, per singula oppida, vicos, Parochias, & loca Ciuitatis, & Diœcesis, præsertim frequentiora, insignioraue, quæ ille visitaturus est. Ille verò iussa præstet: conuocatoq; Clero, & populo vniuscuiusque loci nunciet Episcopi aduentum, eidemq; aduentanti obuiã, vt iustum est, prodire, cæteraq; in promptu haberi moneat, ac mandet. Pastorales item Epi litteras, edicta, instructiones, ad visitationẽ pertinẽtes, enunciet, atque euulget. Tũ prætereà quicquid de leuioribus causis ab eo explicari, agiuè Eps iusserit, id exequi studeat, vt nè ille veniens diutius ob eiusmodi causas in visitationis mora esse necesse habeat.

39 Parochus porrò, aliusuè Ecclesiæ Rector, vel præfectus, in qua aĩarum curam gerit, cùm visitandus erit, pastorales Epi litteras, visitationis nomine editas, duobus ante illius Aduentum proximis festis diebus, intrà Missarum solemnia cùm populi frequentia adest, de scripto recitet.

Itidem præstet de litteris, quas de confirmationis Sacramento ritè, religiosèque suscipiendo Episcopus, instructionum, monitionumuè nomine ediderit.

Hoc ipsum prætereà exequatur de alijs item litteris, edictis, & instructionibus, quas ob visitationem euulgari ille iusserit.

Sacerdotibus quoque & alijs, quorum interest, Epales instructionũ litteras de scriptis, tabulis, libris, alijsq; rei Ecclesiatticæ monumentis, instrumentis, cæterisque id generis maturè præparandis, quo visitandi ratio, breuior, explicatiorque sit, significet, & recitet; ac si opus est, earum exempli exscribendi copiam illis faciat.

Quam litterarum, edictorumuè Episcopalium euulgationem, recitationemuè, & sermone, & cõcione, & monitionibus, & omni alio tum publico, tum priuato cohortationum officio prosequatur, prout expedire animaduerterit: quò fidelium animos diligentius præparet, atque excitet ad suscipiendum Episcopalis visitationis officium vberrimo, ac salutari cum animarum fructu.

Illud curet, vt nemo, qui intrà Parochiæ suæ fines habitat, omninò sit, qui eo visitationis tempore confessus, sacram communionem non sumat; idque ab Episcopo ipso, etiam si in alia Parochiali Ecclesia

ſumere oporteret, ſcilicet eò loci, ubi ille mane uiſitans, Miſſæ ſacrificium offerat.

Nemo item, qui chriſmate non ante confirmatus, modo ætate, in confirmationis litteris Epiſcopalibus pręſcripta ſit, illud ab eodem tunc non accipiat.

Quamobrem tùm pridie diei Viſitationis, tùm maximè ubi Epiſcopum viſitationis cauſa iam aduentare cognouerit, certo aliquo, ſolemnique campanarum ſono illius aduentum fidelibus ſignificet, quo frequentius etiam ex agro euocati, omni alia prętermiſſa actione conueniant, eique tale tamquàm neceſſarium munus obeunti, diligentius pręſto ſint, qua debent obſeruantia, ac veneratione.

Studeant item, Confeſſariorum Sacerdotum, qui ad id muneris probati ſunt, niſi Epiſcopi cura pręmittantur, copiam neceſſariam habere, qui biduo, triduouè Parochiæ ſuæ hominum confeſſiones audiant, aut confeſſos reconcilient, vt ſtata viſitationis, aliauè die, quam Epiſcopus conſtituerit, præparati ſint ad ſacram Communionem, & ad Confirmationem, qui nondum confirmati ſunt, ab eo ſanctè ſumendam.

Ac propterea Confeſſionum cauſa eo tempore confeſſionalia multa, ad formulę demõſtratę pręſcriptum confecta, certiſque locis in Eccleſia ſua decenter collocata, ſi totidem non ſunt, quot neceſſaria viderit, aliundè habere curet.

Hoſtias, vinum, vaſa, mappas, & alia ad ſacrę Communionis, populo miniſtrandę, vſum neceſſaria, accuratè paret.

Locum item in Eccleſia præparet, atque ornet, vbi ab Epiſcopo confirmationis ſacramentum fideles religioſè ſuſcipiant.

Suggeſtum item decenti ornatu inſtruat, vnde tùm ille, aliuſuè populo ſermonem, concionemuè habere poſſit; tùm Epiſcopalia monita de ſcripto pronunciari.

Pridie illius diei, quo Epiſcopus viſitaturus eſt, chirographa, ſchedulasuè in promptu eſſe curet, eorum, qui confirmationis Sacramentum ſuſcepturi ſunt, & compatrum, commatrumque item ex pręſcripto inſtructionis litterarum de confirmationis Sacramento promulgatarum.

Omnium ſingularumque rerum, quę vel conſecrandę, vel benedicendę ſunt, vtpotè Eccleſię, Cœmiterij, Altarium, campanarum, veſtium, indumentorum, tabernaculi, calicum, corporalium, crucum, imaginum, ſignificationem, indicis ordine exaratam, Epiſcopo ante diem viſitationis ità in tempore det, vt cùm de apparatu, tùm de certa hora, vel die illas ſacras actiones obeundi deliberare poſſit.

Sacriſtiam pręterea adornet, atque inſtruat: in qua ex armarijs expoſita ſint ſacra indumenta, veſtes, pallia, vaſa, ac reliqua omnia Eccle-

ſiaſticę

siasticæ supellectilis instrumenta, atque ornamenta, præter illa, quæ in Ecclesię, Altariumque apparatu, & vsu tunc erunt: eaque ordine ac pro colorum ratione distinctè collocata ità appareant, vt eo, & loco, & tempore in visitando recognosci certè, facileque ac breui possint.

Certo item, decentique Sacristiæ loco libri, ac volumina Ecclesiastica, vt Missalia, Breuiaria, Lectionaria, Antiphonaria, & alia id generis suis operimentis politè contecta, in oculis Episcopi appareant.

Tuto item eiusdem loco in promptu sint scripta, monimenta, Codicesuè, quibus testificatio fiat, sacrarium Reliquiarum, in ea Ecclesia asseruatarum.

Eodem loco tabulę item, scriptauè indulgentiarum, eidem Ecclesię concessarum.

Separatim alio Sacristiæ loco, vel in Archiuio, si illud à Sacristia distinctum sit, in promptu habeat, tabulas, scriptauè, ac monimenta quęuis pro ratione annorum distinctè notata, quę ad Ecclesię, Altarium, Capellarumuè iura, priuilegia, bonaque testificanda pertineant.

Librum item Statutorum, & Constitutionum, & tabularum, rituum, consuetudinum, si quas peculiares illa Ecclesia, eiusuè Clerus habeat, præsertim in diuinis officijs, Ecclesiasticisque functionibus.

In promptu prętereà, ac parata Inuentaria hęc infrà ordine præscripta, rectèque confecta habeat, quibus singulis manu sua subscriptum sit.

Primò Inuentarium sacrarum Reliquiarum in sua Ecclesia reconditarum, ac simul monimentorum, litterarumuè illas verè testificantiū.

Alterum, in quo descriptę sint indulgentię omnes, illi Ecclesię, eiusuè Capellis, aut Altaribus perpetuò concessę, aut ad tempus, quod adhuc peractum non sit.

Tertium, in quo sacrę vestes, pallia, indumenta, & ornamenta singula; omnia, quęcumque supellectilis Ecclesię sint, rectè, ac distinctè descripta, notatauè appareant.

Quartum, in quo libri, scriptauè, litterę, ac instrumenta id generis, quibus bona, iura, priuilegia Ecclesię, Altarium, Capellarumuè testificata apparent, notata sint.

Quę Inuentaria, quo tempore, & quibus pręsentibus proximè confecta sint, ex illius scriptione appareat, ut, si ità opus aliquando erit, rectè conferri possint, eademque ex scripta, in uisitationis acta referantur, prout Episcopus censuerit.

Paratum habeat, ac exhibeat indicem Dignitatum, Canonicatuum, portionum, & aliorum id generis titulorum, Altarium, Capellarum, & Clericatuum, quicumque sunt in illa Ecclesia, cum explicatione eorum census, ac onerum vnicuique adiunctorum; tùm etiam fundationum,

tionum, institutionumuè, & notariorum, qui fundationum tabulas confecerint, tùm singulorum prætereà, qui ea Altaria, Capellas, portiones, canonicatus, dignitates, aliudué, quouis, etiam ad nutum amouibili, titulo obtinent.

Indicem etiam similem, cum simili explicatione titulorum, & beneficiorum quorumcumque, tùm Ecclesiarum, tùm Oratoriorum Sæcularium, etiam cāpestrium, quæ sita sunt extrà illlam Ecclesiam, intrà fines tamen eiusdem Parochiæ.

Indicem item Scholarum, Confratriarum, locorum, operumuè piorum, quouis modo in ea Ecclesia institutorum, quo exprimatur, & institutio, & institutionis tabulæ, à quo scilicet notario confectæ.

Rursùs indicem similem Scholarum Confratriarum, Hospitalium, locorumuè, & operum piorum, quorumcumque, quę extrà illam Ecclesiam intrà fines tamen Parochię sita sunt.

Indicem quoque Monasteriorum, Præpositurarum, & huiusmodi domuum Regularium, tam virorum, etiam si commendatę sint, quàm fœminarum, etiam, quę ab Episcopi iurisdictione immunes sint; quęcumque in illius Parochię finibus sitę sunt.

Paratum item indicem habeat, ac exhibeat, in quo Clerici, in suæ Ecclesiæ finibus habitantes, descripti sint, notatis eorum vniuscuiusq; tum nominibus, tum domicilijs, habitationibusuè Ecclesiasticis, aut Sæcularibus: & item adscripto an soli, an vnà cum alijs, vel Ecclesiasticis, vel laicis habitent.

Indicem item puerorum, adolescentiumuè vitæ Ecclesiasticæ disciplinam ingredientium.

Musicorum item, Cātorum, Organoq; in quauis Ecclesia sonantiū.

Laicorum item hominum, si qui sunt, Sacerdoti in Missę sacro, aut in diuinis officijs, funeralibus etiam, & in alijs Ecclesiasticis muneribus, operam aliquam pręstantes.

Indicem item prędiorum, bonorumque Ecclesiæ suę; rursusq; fructuum, & censuum, quos inde percipit, & aliorum inde reddituum, vtpotè oblationum, eleemosynarum, quę statis quibusdam anni diebus, vel ob solemnitates, vel ob anniuersaria, aliamuè causam fiunt.

Huic rursùs alius index adiunctus exhibeatur, vsurpationum bonorum, iuriumuè illius Ecclesię, & alienationum prætereà triginta ante Tridentini Concilij celebrationem, & confirmationem annis factarū.

Indicem etiam det reddituum, vel veterum, vel recentium, Capitulo, Cleroué illius Ecclesię Communium.

Indicem quoq; distinctum, reddituum, emolumentorum, onerum, & aliarum, vt suprà, pręscriptarum rerum, quæ ad Ecclesias tunc vacantes pertinent, notato etiam tempore, quamdiù vacent, & illius item,

qui

qui earum fructus, vel decimas, vel primitias, vel alios cuiusuis generis redditus exigit, nomine descripto, & auctoritate, qua exegit item.

Indicem præterea census ab eo, qui sibi tamquam Rectori obuenit, distincti, ac separati, vtpote illius, qui vel ad fabricæ illius Ecclesiæ vel ad luminum, vel ad sacristiæ, vel ad alterius eiusmodi rei vsum erogationemuè pertinet.

Promptos item habeat Codices Parochiales, vnum scilicet baptizatorum, alterum eorum, qui matrimonium contraxerint, tertium illorum qui Chrisma susceperint, quartum, quem proximè confecerit de numero, statuque animarum.

Regestum etiam, aut exempla Constitutionum Pontificiarum, ac litterarum Pastoralium, aut instructionum id generis, & edictorum, quęcumque ab Episcopo acceperit. In quibus singulis exemplis notatus sit dies, quo illa populo promulgarit, legerituè.

Paratos item libros, & tabellas singulas, indicesuè habeat, ac exhibeat, qui debent in Sacristia esse ex præscripto Conciliorum Prouincialium, diœcesanorum, ac instructionum.

Si Præterea curam, administrationemuè habet bonorum Ecclesiasticorum separatim ab ijs, quæ sibi ad vitæ sustentandæ vsum attributa sunt, aut fructuum vacantium sibi commendatorum; susceptæ, administrataeuè curæ rationum Codicem in promptu habeat, atque exhibeat.

Separatim verò in promptu habeat, vt Episcopo tradat, tabulam decretorum Prouincialium, diœcesanorumque quæ vel ad diuinorum officiorum cultum, vel ad Parochialis curæ, disciplinæque Christianæ rationem pertinentia, nondum in Parochiæ suæ finibus executionem habuerunt, causis, & impedimentis quoque explicatis, cur in executionis vsum adhuc inducta non sint.

Tùm præterea indicem, manu sua confectum, det eorum, qui infrà notati sunt, si qui in Parochiæ suæ finibus id generis homines extant.

Hæreticorum, hęresisuè nomine suspectorum, aut libros hæreticos, prohibitosuè habentium, vel legentium.

Publicè, vt infrà potissimum, delinquentium, malefactaque committentium.

Blaspemantium scilicet.

Superstitione, maleficijs, magicisque artibus vtentium.

Eorum, qui in Pascha Confessi, sacram Communionem non sumpserint.

Simoniacorum.

Vsuras exercentium.

Concubinariorum, concubinatusuè nomine suspectorum.

Illo-

Illorum etiam, si qui publicè, notorièque criminosi, quibus pro Tridentinæ sanctionis, Concilijque Primi, & Tertij Prouincialis decretorum ratione, solemnis, vel publica indicenda sit pœnitentia; vt, aut tunc ijs Episcopus eam iudicio suo statuat; aut illos, quos solemniter pro peccati grauitate pœnitere iussum est; à Cancellario notatos, ad se ineunte Quadragesima venire iubeat, cuius temporis initio illam de Ecclesię sanctę more ipsi subeant ritu solemni.

Coniugum inter se disiunctorum, neque simul cohabitantium.

Eorum, qui cognatione, affinitateuè iuncti, matrimonium gradu prohibito contraxerint.

In Ecclesia parum reuerenter, ac non debita veneratione versantium.

Illorum, qui diebus festis Missæ sacrificio non intersint; aut seruilibus operibus dies festos violare, aut choræis, comessationibus, alijsque eiusmodi actionibus profanare soleant.

Talis, aliaque ludentium; aut istis domicilia exponentium.

Libros de rebus obscęnis, parumque honestis conscriptos, obscœnasque item imagines habentium.

Eorum etiam, qui inertiæ, desidiæ, otio, vel cauponis, tabernisuè vinarijs, ganeisuè dediti sunt.

Marium, fœminarumq; vestitum immoderatum induentium, non sine manifesta Dei, hominumque offensione.

Omnium denique deprauatorum morum in Parochiæ suæ hominibus frequentium, ac publicorum.

Indicem item eorum hominum, intrà Parochiæ suę limites habitantium quibuscum Episcopus visitans pro varijs visitationis officijs, aliquando colloqui, agereuè necesse habet. Horum scilicet.

Patrum familias.

Ludi litterarij Magistrorum, Pædagogorum, Musicam etiam, Scriptionem, Arithmeticam, aliasque artes liberales profitentium.

Mulierum item docentium, puellasque sibi in disciplinam traditas, domi educantium.

Medicorum, Chirurgorum, Tonsorumque rem medicam exercentium.

Pictorum, & Sculptorum.

Bibliopolarum, Impressoriamque facientium.

Ministrorum publicorum, vt Syndicorum Confratriæ vniuscuiusque Præfectorum, Curatorumuè, & aliorum id generis.

Notariorum.

Opificum, artificumuè in Parochia sua frequentiorum.

Hominum, operibus pijs exercendis aptiorum, aut iam debitorum;

&

& eorum, qui vitæ spiritualis, disciplinæque Christianæ studiosi adiumenta subministrare possunt rationibus, Parochiæ benè instituendæ vsui necessarijs.

Pauperum, viduarum, pupillorum, cæterorumque verè miserabilium.

Cauponariam, cęnaculariamuè exercentium.

Saltandi, tripudiandiuè, ac sonandi in choræis artem profitentium, docentiumuè.

Exhibeat ipse ordinum, quibus initiatus est, ac beneficij illius, tùm cæterorum etiam, si quę alia obtinet, litteras, tùm facultates scriptas, si quas ab Episcopo, eiusuè Ministris habet, vel suo, vel Ecclesiæ suę nomine; vtputà suscipiendi munus Missarum celebrandarum, audiendi Confessiones eorum, qui non sint de sua Parochia, cohabitandi cum laicis, vel extrà ædes Ecclesiasticas; adhibendi fœminas sibi inseruientes, locandi laicis domum Ecclesiasticam, exponendi capsulam pro eleemosynis, & eiusmodi.

Exhibeat item libros proprios, quos ex decretis Prouincialibus, aut ex visitationum, alijsuè Episcopi sui iussionibus, habere debet, vtpotè Breuiarium, Missale, Calendarium proximè editum, librum Ritualem seu Sacramentorum, Homiliarium, Psalterium, volumen Bibliorum, Catechismum Romanum, Codices Conciliorum, scilicet Tridentini, Prouincialium, & Diœcesanorum, quibus in libris inscriptum sit nomen possidentis.

Exhibeat pręterea indicem aliorum librorum, quoscumq; impressos, aut manu exaratos habet.

40 Quod de sacris reliquijs, indulgentijs, indumentis, ornamentis, supellectili Ecclesiastica, libris, scriptis, inuentarijs, indicibus, fundationum tabulis, redditibus, emolumentis, oneribus, vsurpationibus, alienationibusque titulis etiam beneficiorum, & ordinibus, ac cæteris denique Parocho, Rectoriuè, aut Præfecto Ecclesiæ, in qua animarum cura geritur, pręscriptum est; id omne, & Prępositi, & Canonici, & Capellani, etiam mercenarij, & alij dignitatum, Canonicatuum, Altarium, Capellarum, aliorumque beneficiorum titulum obtinentes; aut quouis nomine administrationem, curamuè habentes: & rursus fabricarum Præfecti, & Confratrium, Hospitalium, eleemosynarum, locorum uè, ac operum piorum quiuis curatores, cum visitandi erunt, præstent; quatenùs eo de toto genere constitutum vllo modo pertineat ad eorũ dignitates, beneficia, Capellas, & Altaria, titulos, & ordines, aut ad fabricas, hospitalia, eleemosynas, pia loca, vel opera, aut etiam Ecclesias, Altaria, Capellas eorundem pręfectorum, vel curatorum administrationi, & procurationi commissas.

Parochi

41 Parochi sit autem, aut Præfecti, Rectorisuè, vt suprà, intra cuius Parochiæ fines facienda est visitatio, nisi Episcopus alijs potius id muneris aliquando dederit, illos omnes, & singulos in tempore præmonere, vt præscriptum apparatum conficiant, atq; in visitatione præsentes adsint, tum præscriptã rationem, quam id præstent, diligenter docere.

42 Episcopus porrò, quo visitationis rationem magis explicatam habeat, nec diutius quam par est, in mora sit, in omni præscripto apparatu rectè conficiendo ab ijs, quorum interest, pro pietatis suæ, Pastoralisque diligentiæ studio omnem diligentiam adhibeat.

43 Quò verò Parochorum, & aliorum Sacerdotum in concionibus, vel sermonibus habendis ratio Episcopo exploratior sit, hæc præter alias huius indagationis constitutas rationes seruare poterunt, vt, cum visitantur, sermonem, conuocato populo, pręsentesque ipso Episcopo singuli in sua Ecclesia, vel vbi is maluerit, eo de genere, quod idem iusserit, aliquando habeant.

44 Illud autem, &c. De vita & hon. Cler. nu. 80. & 81.

45 Visitationis initio, certæ Christiano more viuendi regulæ, ex Oecumenica Tridentina Synodo, Concilijsque Prouincialibus, & diœcesanis, omnique optima disciplina collectæ, vulgari sermone, breuiter explicatæ, ad communem Prouincię vsum per nos edendæ, præter illam decretorum, ad laicos pertinentium, denunciationem, in Concilio Prouinciali tertio Parochis pręscriptam, de suggestu populo frequentissimo in vrbe, & insignioribus locis, vbi Episcopus expedire censuerit, clara voce legantur: vt omnes intelligant, secumque taciti inquirãt, an ad præscriptas leges vitæ Christianę modum susceperint. Tùm ab Episcopo de illis interrogati, videant sui muneris esse, si quas in vitę institutione executi nondum sint, earum pręscriptis, atque institutis parere quàm primum, & quàm diligentissimè, pro salutaris disciplinę ratione, atque vsu, rectis regulis confirmato.

46 Certas pastorales monitiones, vnicuique hominum ordini, sexui, ętati proprie conuenientes, ex sacrarum litterarum fontibus, sanctorumq; patrum disciplina, ex eisdem Concilijs haustas, ad omnium etiã magistratuum instructionem, nostra cura communi Prouincię vsui cõficiendas, vnusquisq; Parochus, cùm in fine visitationis vrbis, & vniuscuiusque prçsertim insignioris oppidi, tùm certis anni solemnitatibus, prout Episcopus iusserit, & illis aliquid pro ratione loci, vel addendum, vel detrahendum censuerit, populo de scripto recitet, atque euulget; vt fideles non solum visitationis iussis, decretisque alijs in omnes benè agendi partes confirmari sed sępius sui quique debiti officij, Episcopalibus, Pastoralibusque vocibus moniti, in dies in via Domini maiores progressiones, habeant.

Visitationis

48 Visitationis munus ad Dei honorem, animarumque salutem vtiliter institutum, quò fructuosius præstetur; maximè videbitur expedire, vt antequàm ab Ecclesia, pioue loco, cuius visitatio agitur, discedatur, decreta, eaque præsertim, quæ de structura, supellectiliuè Ecclesiastica, constituta erunt, Rectori, alijuè, cuius interest, relinquantur, vt quàmprimum fieri potest, diligenter inducantur in executionis vsum.

5. Quę ad Synod. cōgreg. & visit. attin.

49 Atq; in eo quidem genere decretorum, quæ de illius, vel fabricæ, vel supellectilis ratione sunt, cū in instructionibus, ea ipsa de re ex Prouinciali decreto editis forma præscribatur, non multū tēporis ponetur.

50 Si quæ verò, vtpotè de legatis, & alijs eiusmodi causis cognosci oportebit, de ijs, loci etiam visitatione cōfecta statui, decerniuè poterit: sed curet Episcopus anteà omninò, si fieri poterit, decerni, quàm ex ipsa plebe, Vicarijuè regione abeatur, si Diœcesis locorum visitatio fit.

15 At qui in decretis non erit generatim, sed sigillatim, & quantum fieri possit, diligenter statuendum, & à quo, & cuius sumptu, & quo temporis spacio quicquàm fieri, pręstariuè oportebit; & quæ præterea pœna negligentibus, aut contumacibus erit irroganda. Et verò si quę in decretis exequendis difficultas, vel controuersia videbitur oriri posse; curandum erit, vt planè tollatur. Verùm hac salutari diligentia videat Episcopus, nè in visitando tempus, nisi necessariò protrahatur ad maiorem Cleri, vel Populi, vel Ecclesiarum sumptum.

52 Nec propterea tamen vetitum sit, quominùs aliquorum decretorum confectionem, vel editionem differre diutius possit, si ità pro difficultate rei, aliauè ratione opus esse, aut expedire iudicauerit.

53 Visitationis autem decretorum exempla semel primū gratis omninò etiam, quod ad scriptionem attinet, edātur ijs singulis, quibus pro executionis vsu edi, exhiberiuè oportet: iterum etiam, atq; adeò sæpius itidem gratis, vt suprà, edantur; si quæ iàm edita sunt, aliquo modo, sine eorum culpa tamen, amissa, deperditauè sunt.

54 Quæ porrò decreta, cùm primo eduntur; in libro benè confecto, accuratè, rectèque exscribantur. Isque liber in Sacristia Ecclesiæ, alioue decenti, tutoque loco asseruetur.

55 Subscribet præterea manu sua ijsdem decretis in eo libro Episcopus, vel qui eius nomine visitauit, vel Cancellarius, vel Notarius visitationis.

56 Eiusdem verò Cancellarij erit, publicis tabulis notare, in actaque visitationis referre, quo die singula decreta, ordinationesuè singulæ editæ sint.

57.58 Si visitator gradu inferior sit Episcopo, propositam à nobis visitandi formulam in reliquis omnibus diligenter obseruet; in comitatuque octo hominibus ad summum, & sex iumentis contentus sit.

1. Ibidem.

59 Quæcumque de præparatione in Episcopali visitatione facienda suprà præscripta sunt, instructiones, eædem ferè omnes adhibendæ erunt in alijs visitationibus; illa tantum præparatione excepta, quæ pertinet ad ea, quæ Episcopi tantum, Episcopalisuè muneris, & visitationis propria sunt; vt de solemni receptione, de Crismatis sacri ministratione, & alijs huiusmodi.

De Concilio Prouinciali, eiusque Constitutionibus, & decretis.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Prouinciale quo tempore quoque anni die, & loco habendum.*

2 *Is dies, locusque à Metropolitano prorogari, mutariuè potest. Eiusdem diei, & loci constitutio edicti loco habenda. 4. 5.*

3 *Metropolitano impedito, antiquior Coepiscopus illud conuocandi ius habet.*

6 *Concilio qui interesse debent, ipsimet adsint.*

7 *Legitimè impediti, quid agant, & quẽ, qualemq; suo nomine mittant.*

8 *Contrà absentes, vt procedatur.*

9 *Capitula Cathedralium procuratores mittere possunt.*

10 *Concilij inchoandi dies in Calendarium referendus: & quando etiam populo; & à quibus, & ad quem finem denunciandus. 14.*

11 *Schedulæ, ob eammet causam, quando; quibus in locis affigendæ, cuius tenoris, & à quo subscribendæ, quoque sigillo signandæ. 12.*

13 *Litteræ Pastorales Metropolitani eo de genere, quibus item in locis, & quando promulgandæ.*

15 *Ante statam Concilij diem, Concilioque durante quibus in Ecclesijs, quibusque statis diebus, & à quibus Missæ cantandæ, celebrandæuè, vel commemoratio facienda: quæque aliæ preces adhibendæ.*

16 *Quid aliud ab Ecclesiasticis Concilium adituris præstandum.*

17 *Quæ item curent Episcopi, antequàm ad Concilium veniant; & de quibus in eo ordine referant. 18.*

19 *Ad Concilium veniens Episcopus quos; & quot secum ducere debeat.*

20 *Ei venienti, qui obuiam procedere debeant.*

21 *In vrbem, quo habitu, & equitatu ingrediatur: & an populo benedicere debeat.*

22 *Quò primo, vrbem ingressus, accedat.*

23 *A quibus; & qualiter in Ecclesia excipiatur.*

24 *A Basilica ad Metropolitanũ pergens, qualiter ab eodem recipiatur.*

4. De Concilio Prouinciali.
Seß. 24. c. 2. de ref. c. propter Ecclesiasticas cũ seq. dist. 18.

1 PRouincialia Concilia, diuino munere, à sacra Oecumenica Synodo Tridentina in vsum reuocata, sicut tertio quoque anno ad eiusdem Synodi præscriptum conuocari, celebrariq; oportet; ità maximè consultum esse debet, vt id ipsum rectè, ordine, atque ex vtilitate Prouinciæ præstetur. Itaque & pro illorum vsu, in perpetuum retinendo, & pro ceteris rationibus, ad eorundem actionem rectè, vtiliterque præstandam accommodatis, hæc tùm authoritate nostra, tùm etiam de consensu patrum sancimus.

Primò singulis Prouincialibus Concilijs, tertio quoque anno ex ipsa Tridentina sanctione celebrandis, quæ indicere, conuocare, & celebrare ius Metropolitani est, nos certã diem in posterũ indicimus, decernimus, & statuimus, feriã scilicet quintã, quæ à Pascha Resurrectionis Dñi sub tertiam Dñicam cadit: certumq; item locum, nempe Metropolitanã nostrã Ecclesiam, Beatæ Mariæ Virginis nomine nuncupatã.

2 Hoc autem perpetuæ indictionis decreto, Constitutioneuè Metropolitani iuri derogatum, abrogatum nè sit, quo minùs constitutum diem, locumuè, prout necessitas postularit, vel iusta causa, ratione aliqua ei suaserit, prorogare, accelerare, mutare, ex Canonum iure, sanctioneque Tridentina possit; modo intrà triennij saltem spacium, ad illius sanctionis præscriptum, semel celebret.

3 Neque rursùs Metropolitano legitimè impedito, facultati illud conuocandi, eadem Tridentina sanctione Coepiscopo antiquiori cõcessæ, detractum sit.

4 Eius autem constituti Conciliaris diei, & loci, atque adeo Concilij Prouincialis indictionem omninò ratam, firmamque esse volumus, ac sine alia, vel litterarum significatione, vel edicti promulgatione, vel vlla alia denunciatione, aut nuncio, tantum roboris, & auctoritatis ad Episcopos, & reliquos quosuis omnes, ac singulos, qui Prouinciali Concilio Mediolanensi, quacumq; ratione adesse possunt, aut debent, quorumuè aliquid interest, monendos, & conuocandos, habere hoc decreto sancimus, quantùm illa, quę indicendi eiusdem Concilij Prouincialis ratio litteris, & nuncio, edictoque publico adhibetur.

5 Quamobrem propositis pœnis, Canonũ iure sancitis, cùm vniuersos, & singulos Episcopos, tùm cęteros omnes, qui quouis iure cõsuetudine, aliauè, vt suprà, ratione, debent, Mediolani in Metropolitana Ecclesia prę sentes adesse ad eam diem iubemus, quam tertiò saltem quoque anno, Prouinciali Concilio de more ineundo, celebrandoque certam, & statam hac constitutione in perpetuum decreuimus.

c. si quis Episcoporum, & cap. placuit, dist. 18.

6 Quicumque verò, vel Episcopi, vel alij interesse debent, ne eo-

rum

rum nomine alij; sed ipsimet stata die adsint; nisi necessaria iustaque causa, quamobrem debitum hoc officium prçstare non possint, impediti sint.

7 Eam porrò causam, tum Metropolitano, vt Canonum iure cautum est, probent; tùm etiam procuratorem certum, Ecclesiasticum hominem, mittant, qui suo nomine suscipiat, recipiatuè, quęcumque Canonum, Concilijque Tridentini auctoritate, in Prouinciali Synodo acta, gesta, constituta, decreta, sancitauè erunt. Si quis contrà fecerit, aliauè ratione non paruerit, aut contumax erit, ex Canonum sanctionibus debitas luat pœnas.

cap. Eps. ead. dist.

Si quando Episcopus, iusta, eaque Metropolitano probata, causa, ad Concilium Prouinciale non accesserit, virum Ecclesiasticum mittat, qui non modo legitimam absentię excusationem, vt Canonum iure, Concilijque Prouincialis quarti decreto cautum est, rectè afferat, decretaq; suscipiat; sed hoc etiam prçstet, vt à Metropolitano interrogatus, rationem diligenter, rectèq; reddat omnium, quę ad eius Ecclesię, cuius causa ab Epo huius decreti auctoritate mitti debet, rõnes attinẽt.

5. Quę ad Synodum, &c. attin. dist. 18. cap. Episcopus.

8 Quicumq; porrò ex ijs, quos constituta illa die adesse hoc decreto iussum est, adesse neglexerit, aut prætermiserit, contrà eũ agatur etiam edicto publico, Metropolitanæ, aut alterius Ecclesię, lociuè, vbi Concilium habebitur, si mutari quandoque contigerit, valuis affigendo.

4. Ibidem. dist. 18. ca. Si Episcopus.

9 Ad constitutum etiam illud tempus capitula Cathedralium Ecclesiarum inuitamus ad Concilium; quibus certos aliquis procuratores, Ecclesiastici ordinis homines, mittere licet; qui eorum nomine præsentes in Concilio adsint; ac, si quæ erunt, quę referre velint, ea Metropolitano in Concilio coram exponant.

c. fin. de ijs q̃ fiunt à Prælatis sine cons. cap.

10 Vt verò omnibus, & singulis alijs, qui vel inuitati, vel alio iure interesse possunt, vel debent, quorumuè interest, notior planè sit, atque euulgatior eiusmodi Synodi Prouincialis indictio; certã illam Concilij inchoandi constitutam diem, ac locum in Calendarium, quod eo tertio anno editur, loco suo referri, conciliaremque diem notari; tùm in octaua Natalis diei Domini, qui dies est Calendis Ianuarij, aut in Epiphania, prout in Ecclesia sua moris est, eiusmodi solemnes promulgationes fieri, intrà Missarum solemnia populo frequenti, vnà cum Paschę Resurrectionis Domini, aliarumque solemnitatum denunciatione de more indici, significari, & denunciari vnusquisque Episcopus mandet.

11 Iubeat etiam Ecclesię suę Cathedralis valuis, alijsque locis, quę videbuntur, schedulam, grandiusculis litteris exaratam, duobus mensibus ante constitutam diem, aditante frequenti populo affigi, his verbis.

12 *Concilium Prouinciale Mediolanense, per Reuerendissimum Archiepiscopum, decreto, edito, & promulgato, indictum, & conuocatum hoc anno . . die . . mensis. N. Deo auxiliante, in Metropolitana Ecclesia de more inchoabitur, & celebrabitur.*

Cui schedulæ manu Cancellarij, Notarijuè Episcopalis subscribatur, posito etiam sigillo consueto Episcopali.

6. De Concilio Prouinc.

13 Concilij Prouincialis celebritati, atque actionibus, vt eius diligentiorem vsum, normamque in dies teneremus, certas quasdam rationes in Synodo Prouinciali Quarta constituimus: quibus sanè rationibus operæprecium censuimus hæc adiungere, quò magis splendescant illæ actiones, indeque fructus salutares existant.

Aliquot ante Synodi Prouincialis celebritatem diebus litteræ Pastorales, eo de genere à Metropolitano editæ, cùm in omni Prouinciæ ciuitate, tùm in vniuscuiusque Diœcesis locis, vbi promulgationem fieri moris est, Episcopo curante, rectè promulgentur: quò studiosius fideles excitentur ad precandi studium, pietatisque opera, quibus implorata diuina ope actiones conciliares adiuuentur. Atque ijs quidem litteris si quid Episcopus pro Diœcesis suæ rationibus, atque vsu addendum censuerit, addat, licet.

4. Ibidem.

14 Conciliarem præterea hanc actionem singulis tribus proximis ante diem constitutam Dominicis diebus per Parochos, & Concionatores fidelibus denunciari, eosdemque non modo excitari ad frequentius orationis studium; verùm etiam ad id inflammari vnusquisque Episcopus curet, vt die Dominico statam Concilij diem proximè antecedente, verè pœnitentes, & confessi, sacram Communionem sumant, hoc præcipuè precantes, vt quæ ad suam, & ad illorum, quorum curæ commissi sunt, salutem pertinent, Dei auxiliante misericordia, in Concilio sancta sollicitudine agantur.

15 Ab eadem tertia Dominica ante præfinitum Concilij tempus, & deinceps, quamdiù de more illud absolutum, aut dimissum erit, eadem de causa, ac nomine, quinta quaque feria Missæ sacrificium, tum à singulis Sacerdotibus, tum solemniter Collegiatim, in omni Cathedrali, & Collegiata Ecclesia, de spiritu sancto fiat, prout Concilio Prouinciali secundo sancitum est; vel vbi solemnioris officij ratio hoc quandoque impediat, saltem commemoratio; tùm etiam singulis diebus Dominicis, & in illis, & in omnibus Parochialibus Ecclesijs processio, supplicationesque litaniæ, ac preces habeantur.

2. Tit. 2. dec. 8.

Cum primùm Metropolitani litteris Concilij Prouincialis celebrandi dies Episcopis significata erit; illud ipsi curent, vt in omnibus & vrbis, & Diœcesis suæ Parochialibus Ecclesijs quinta quaque feria, in singulas hebdomadas, quò ad illud de more absolutum, ac dimissum

erit,

erit, Missa de Spiritu sancto celebretur: in Cathedrali autem, & Collegiatis Ecclesijs processionum præterea munus singulis diebus Dominicis obeatur; ex animoque preces fiant pro optimo ipsius Concilij euentu. Hoc idem planè seruetur, vbi à proprio Episcopo diœcesanæ Synodi celebrandæ dies indicta erit.

Quod Concilio Prouinciali quarto de Missa, & oratione Spiritus sancti decretum est, id in posterum ità seruetur, vt à Dominica tertia ante constitutam Concilij diem, vsque ad id tempus, quo illius initium fiet, singulis diebus collecta de Spiritu sancto in Missæ sacrificio dicatur. Missa autem de eodem feria quinta celebretur, & supplicationes item fiant statis diebus ad præscriptum illius Concilij quarti. Vbi autē Concilij initium factum erit, in omni Ecclesia Prouinciæ Cathedrali, & Collegiata, stata, solemnisque Missa, quæ pro Concilio dicitur, quinta quaque feria celebretur; alijs autem ferijs Collecta pro Concilio à singulis Sacerdotibus in Missa piè recitetur.

6. De Concilio Prouinc.

16 Ecclesiastici etiam ordinis homines, & quos vnà secum ad Concilium Episcopi conduxerint, & quos Capitula miserint, & testes item Synodales, qui conuenerint; ij omnes, & singuli antequàm in viam se dent, peccata confessi, Sacerdotes Missæ sacrificium facere, Clerici sanctissimam Eucharistiam sumere nè omittant.

4. Ibidem.

17 Porrò eò religiosius, & frequentius Episcopus vnusquisque in oratione & precibus, & sanctissimis sacrificijs, illo præsertim tempore versari studebit, quò planius se ad rerum grauium consultationem, & deliberationem vocatum esse videt.

Quò autem instructior is ad Synodalium rerum tractationem conueniat; perquirat primo, quæ Tridentina, & Prouincialia decreta executus sit, quæ non item. Videat prætereà, quæ ab alijs, quorũ interest, præstita non sint, quæuè non seruentur.

Hæc verò accuratè inuestiget in primis, an qui, vel iure, vel consuetudine, vel alia quauis ratione residere debent, ipsi resideant, anque residentiæ munera per eosdem præstentur?

An regulares exequantur, quæ Tridentina Constitutione de eis sancita, in defectum Capitulorum generalium in Prouinciali Concilio supplenda, prouidendauè sunt, eiusdem Concilij Tridentini decreto.

Diligentissimè quoque indaget, si quæ superiorum Prouincialium Synodorum decreta sunt, quæ in sua Diœcesi executionem non habuerint.

Id deniq; omni Christianæ disciplinæ studio perspiciat, si quæ sunt, quæ pro corrigendis moribus, pro abusibus tollendis, pro controuersijs componendis, aut aliàs pro vniuersæ Prouinciæ Ecclesiastica, & Christiana morum gubernatione sanctè instituenda, vel restituenda

tractari, aut decerni in Concilio oportet.

Quò studiosius autem id omne præstet; paucis ante diebus, quàm Synodi Prouincialis stata, & indicta dies venerit, vrbis, Diœcesisque suæ Sacerdotes aliquot, pietatis zelo flagrantes, rerumque Ecclesiasticarum peritia, atque vsu præditos, vt expedire videbitur, conuocet: quibuscum agat de ijs singulis conciliarium rerum tractationibus, ac præsertim, quæ ad vitæ Christianæ, & ad Clericalis disciplinæ instituta interesse possunt.

18. Iis omnibus Episcopus instructus, vbi ad Concilium venerit, in eo de ijs ordine referat, atque agat; & in primis de diuini cultus obseruantia, tùm de Cleri sui disciplina, spiritualibusq; eiusdem progressionibus, ac de instituti etiam seminarij rationibus; de populi præterea in studijs pietatis exercitatione, & de piorum hominum sodalitatibus; de Ecclesiæ denique, Diœcesisque suæ omni statu. Si quid verò sit, quod Episcopus vtilius tractari posse censuerit, si Metropolitano per litteras ante significandum erit, id præstet, prout expedire iudicauerit.

6. Ibidem.

19 Quod antiquæ disciplinę fuit, vt Episcopus iter faciens, duos saltem Ecclesiasticos homines, vnum Subdiaconum, alterum Diaconum in comitatu haberet: id pro sanctæ sollicitudinis suę zelo ipse ad vsum reuocare curet, cùm pręsertim ad Concilium venit.

20 Episcopo ad Concilium venienti Metropolitanę Ecclesię Vicarius Generalis, & alij Prælati, Ecclesiasticique uiri, quos Archiepiscopus delegerit, duo, aut tria millia passuum obuiam prodeant.

21 Vrbem, locumuè, vbi Concilium celebratur, mula is vectus, & insigne dignitatis Episcopalis viatorium indutus, decorè ingrediatur. Cùm ingreditur sancta charitate, rogatu, & concessu Metropolitani quodammodo impulsus in via populo benedicere non recuset.

22 Primò vrbem, locumuè Concilij ingressus, ad Basilicam Metropolitanam primariamuè accedat; vbi paulisper Deum sanctè precetur.

23 Ad Basilicę valuas ei obuiam veniant, & qui dignitates obtinent, & Canonici, & Clerici quicumque illius Basilicę.

Quod si fortasse tunc diuinis officijs in Choro occupati sunt: duo tamen, quattuoruè, qui ex ordine Sacerdotum, & Diaconorum digniores sunt, è Choro mittantur, qui Episcopum ingredientem excipiant, & ad Altare maius deducant.

Dùm atrium, limenuè Ecclesię ille ingreditur, eius aduentus, & ingressus solemni campanarum sono, & nisi diuina celebrantur, organo etiam, piaque cantus modulatione excipiatur.

24 Inde à Basilica ad Metropolitanum ipse veniat, qui obuiam procedens

cedens fratrem Epm omni charitate, & osculo pacis benignè excipiat.

25.26 In Ecclesia verò, vbi Concilium celebrabitur, quæ etiam Ecclesia de more ornetur, ipsis proximis ante Concilij initium diebus; oratio quadraginta horarum instituatur, fiatque à Clero, & à populo frequentissimo pro optimo Concilij successu.

4. Ibidem.

27 Cùm verò Concilij Prouincialis dies instat, oratio sine intermissione, quæ à Clero, & à Regularibus, & à Monialibus religiosè ob eam causam fiat, in Ciuitate instituatur.

6. Ibidem.

Idem in tota Diœcesi præstetur: ità vt instituta quadam Parochiarum regionumuè vicissitudine in primaria Ecclesia Clerus, populusque Concilij causa, Deum piè oret.

Hæc omnia, & singula de oratione, vt præstentur, in qua quisq; Ciuitate, & Diœcesi Episcopus curet.

28 Pridie etiam illius diei, quo futura est prima Sessio, Episcopi, quo religiosius rem grauissimam agant, ieiunium celebrent, & Episcoporum item familia.

4. Ibidem.

29 Eodem die sub vesperum, solemni more campanæ in Ecclesia pulsentur: quod itidem fiat pridie illius diei, quo deinceps alia Sessio futura est.

30 Postridie, quæ stata Concilij dies est, summo mane singuli Ecclesiastici homines, qui Concilij causa venerunt; sacerdotes quidem Missæ sacrificium faciant, reliqui verò Clerici, præsertim qui de Episcoporum familia sunt, singuli à suo Episcopo, Missam celebrante, sacram Communionem sumere studeant.

Hoc deinde frequentius, tùm maximè, quo die Sessiones habentur, facere salutariter procurent.

31.32 In prima Sessione, supplicandi causa pro re graui, quę geritur, processio solemnis fiat, cõuocato vniuerso Clero, Sæculari, & Regulari; post processionem Missæ sacrificium, vt à Metropolitano solet; eo impedito, ab antiquiori Prouinciæ coepiscopo solemniter celebretur; & sermo item Latinè habeatur de re Cõciliaribus actionibus, disciplinæque Ecclesiasticæ cultui accommodata. Hoc autem, & Missæ, & sermonis officium sequentibus alijs Sessionibus præstetur ab alio Prouinciæ Episcopo, qui à Metropolitano delectus, & inuitatus, id munus susceperit.

33 Singulis Dominicis, & festis diebus, dum Concilium Prouinciale habetur, manè saltem Cõciliares actiones intermittantur, vt Episcopi Ecclesiæ, & officijs diuinis eo tempore vacare possint.

34 Episcopi ad rerum, ob quas in Concilium euocati sunt, actionem tota animi cogitatione intenti, sicut illas omni pietate suscipere debent, ità salutaribus consilijs adiuuare, summaque animorum consensione, & concordissima Episcopali voluntate perficere piè studeant,

id

id maximè spectantes, vt Deo, conscientiæ suæ, religioni, Ecclesiarum vtilitati, Christianæ disciplinæ, animarumque saluti satisfaciant.

35 Congregationes generales, quæ statæ in singulas hebdomadas habebuntur, significentur, tùm campanæ mediæ sono, per dimidiam horam dato, tum tabellis suo loco de more affixis.

6. Ibidem. 36 Quotidie Concilij tempore dimissa congregatione Vesperi ad Capellam inde Episcopi frequentes veniant ad orationem vespertinã.

37 Vbi primùm, operante Domino, Concilij Prouincialis initium, decreto ob eam causam promulgato, ritè factum erit, tunc hymnus, Te Deum, à Choro, cantoribusue piè concinatur.

Vbi prætereà in aliqua Sessione Constitutiones, decretauè noua de more promulgata erunt, Episcoporum assensu à Metropolitano comprobata, tum Chorus concinat etiam hymnum, Te Deum, &c.

Singulis festis diebus, dum Concilium Prouinciale habetur, solemni ritu ab aliquo Episcopo Missa celebretur; cui reliqui Episcopi, ordine considentes, intersint: & concio prætereà, Synodalibus actionibus accommodata, ab eodem, alioue Episcopo habeatur.

Festo item die, dum Concilium habetur, Episcopi frequentes ad Vesperarum diuinum officium conueniant, sacræque tractationi intersint, quam Metropolitanus, vel alius Episcopus habuerit.

38 Quo tempore Concilium Prouinciale celebratur, Clerus, populusque Mediolanensis quò frequentiori pietatis studio Prouinciales actiones adiuuet, septem stationales Ecclesias, instar Basilicarum vrbis Romę à Pontifice Gregorio XIII. indulgentiarum dono ornatas, ea certa Parochiarum vicissitudine, quam Archiepiscopus præscripserit, supplicationibus obeat. Dùm item Concilium habetur in hebdomada quotidie, aut saltem tribus ferijs sacrę conciones in Ecclesia Metropolitana, primariauè habeantur, quibus explicetur in primis omnis disciplinæ Christianæ ratio.

39 Singulis Concilij diebus, Clerus Ciuitatis in Capella ædium Archiepiscopalium Clericales aliquas studiorum exercitationes ineat, ad præscriptum Archiepiscopi.

40 De Ecclesiastica disciplina, certis partibus distincta, ordineque disposita, orationes Latinas, & frequentes Ecclesiastici homines habeant, quos ille iusserit.

41 Disputationum etiam de Clericalibus disciplinis, studijsque cursum penè assiduum eo tempore teneat; aliasque eius generis exercitationes habeat ex præscriptis rationibus.

42 Triduo prætereà, statis scilicet illis ferijs congregationis publicę, in eadem Capella explicatio disciplinæ Clericalis, quę in certas partes distributa sit, à perito Sacerdote, quem Archiepiscopus elegerit, to-

to Concilij tempore, quàm diligentissimè habeatur, adhibeeturque ob eam rem cohortatio eius generis grauissima: cui cohortationi, & explicationi Clerus omnis vrbanus intersit.

43 Vt autem omnis Episcoporum familia Concilij tempore studiosè, vtiliterque occupata sit, quo tépore congregatio habebitur, & manè, & vesperi à Theologo Metropolitanæ Ecclesiæ, aut ab alio, quem Archiepiscopus delegerit, psalmi, vel aliæ sacrarum litterarum partes studiosè explicentur, cui explicationi, atque interpretationi familiæ Episcopales præsentes attentè adsint.

44 A Concilio autem nè cuiquàm Episcopo abire liceat, nisi necessaria, iustauè causa, à Metropolitano cognita, & comprobata, abeundique facultate scriptis data, ac procuratore Ecclesiastico homine constituto, & relicto, qui suo nomine, quæcumque in Concilio acta, decretauè sunt, recipiat. 4. Ibidem.

45 Antequàm à Concilio discedatur, cum cętera, & ad optimos mores inducẽdos, & ad Ecclesiasticę disciplinę vim, vsumque retinendũ, atque augendum, & ad Tridentinas, Prouincialesque sanctiones omninò exequendas pertinentia, quàm diligentissimè agantur; tùm quęcumque in ipsa Tridentina Synodo ad Concilium Prouinciale referuntur, studiosè tùm lectione repetantur, tum tractatione in executionis vsum inducantur.

46 Canonicę pręterea regulę Oecumenicis Concilijs; Ecclesiasticæque disciplinę monimentis traditę, quę Episcopalis, & Sacerdotalis vitę rationem, officia, partesque maximè attingunt, de scripto legantur, vt Canonum auctoritate iàmpridem sancitum est. In ijs potissimũ sit constitutio de vita Episcoporum in Concilio Prouinciali primo edita, altera item hoc quarto Concilio promulgata.

Formula etiam promissionum ad interrogationum pręscriptum, quas pontificalis liber complexus est; ac si quę pretereà alia erunt, quę potiora pro ratione temporum Metropolitano videbuntur.

47 In vltima autem vniuscuiusque Prouincialis Concilij Sessione dies futuri Concilij, suprà præscriptus, Metropolitani iussu, denunciabitur, vt antiqui instituti, & moris est.

48 Episcopi antequàm è Concilio discedant, singuli ordine ad Altare maius accedentes, decretis, & constitutionibus, in eodem Concilio confectis, & promulgatis, postquàm Metropolitanus subscripserit, ipsi etiam assentiendo de more subscribant.

Vnusquisque item procurator Episcopi absentis, antequàm abeat, promulgata decreta, sui Episcopi nomine suscipiens, ijsdem subscribat: si non fecerit, excommunicationis pœnam incurrat.

49 Absoluto denique vt moris est, Concilio, & sanctis acclamationibus.

nibus factis, tunc omnes Episcopi surgentes, cum reuerentia osculum pacis à Metropolitano accipiant, & sibi inuicem dent, cum timore, & amore Dei.

50 Quodque sancti osculi significatione ostendunt, id re ipsa præstent, vt coniunctissimus animis, concordique voluntate, & pacis, atque charitatis studio, quæcumque sancita sunt, sollicitè exequendo in eam curam incumbant, vt vniuersa Prouincia hæc salutaribus disciplinæ institutis, ad vsum inductis, in omnes benè, pièque agendi partes æquè conformetur.

6 Ibidem. 51 Concilio ritè absoluto, & dimisso, Metropolitanus vnumquemque Episcopum, qui ad se salutandum venerit, discedentem sancto osculo pacis dimittat, eiusque orationibus, & precibus sese intimè commendet.

E Concilio cum ad stationem Episcopalem Episcopus redibit, paulò ante, quàm itineri se committat, ad Ecclesiam Metropolitanam, primariamuè veniat, vbi paulisper oret.

52 Hac autem omni Constitutione, nè Metropolitani auctoritati & facultati vllo modo derogatum sit: qua licet ei omni loco intrà Prouinciæ fines Concilium Prouinciale conuocare, & habere: idemque in aliud tempus prorogare, mutare, aliuè agere, gerere, quæcumque de Synodorum Prouincialium indictione, celebratione, directione, alijsque eiusmodi ab eo agi, ius sit.

53 Quæcumque verò suprà constituta sunt, quæ ad Concilij Prouincialis habendi vim, vsum, atque rationem quouis modo pertinent, quæque ad pœnas non conuenientibus, vel abeuntibus, alijsuè propositas, spectant; ea omnia, ac singula, vt mox suprà decreta, ac sancita sunt, locum itidem habere, statuimus, decernimus, & sancimus, in omni etiam Concilio Prouinciali in posterum celebrando; si vel constitutam diem accelerari, vel prorogari, vel diem, aut locum mutari, vel alia quauis occasione, vel causa, à Metropolitano, vel antiquiore coepiscopo Concilium indici, conuocari, celebrariuè contigerit.

5. Quæ ad diuin. off. pert. Postridie illius diei, quo Sessio vltima Synodi Prouincialis habita est, pro omnibus Prouinciæ Episcopis defunctis, præsertimque pro ijs, si qui post proximum Prouinciale Concilium diem obierint, Missa solemnis à Prouinciæ Episcopo, cui id muneris Metropolitanus mandarit, canatur; & sermo item Latinus appositè habeatur: officiumque item pro illis a quattuor etiam Prouinciæ Episcopis iunioribus ritè mox peragatur ad Pontificalis libri præscriptum.

6. Ibidem. 54 Quoniam non solum ad huius Prouinciæ commodum; sed ad rectam quandam disciplinam Concilijs Prouincialibus decretę exequendæ rationem valde interesse potest, si quæ his ipsis Concilijs constituta,

stituta, sancitauè sunt, pro subiectæ materiæ ratione, certis titulis ordine distincta; cùm iam quinque libris prout quinquies itidem eorum Conciliorum celebritas acta est, varie dispersa sint; in vnum volumen colligantur: ideo Metropolitani cura, & auctoritate, vt alia editio omnium vsui acccmmodatior sit; illa, quę ijs quinque libris continentur, quæque in hac sexta Synodo sancitá sunt, rectè, prout materiæ, quæ agitur, quæque tractatur, ratio postulat, disposita, salua tamen vniuscuiusque Constitutionis, & decreti Prouincialis sententia, vno volumine contexantur, atque ità ordine contexta, quàm diligentissimè edantur.

Quæ potissimum ad hunc titulum pertinere possunt videantur in Tit. si. Quæ generatim ad hæc Prouincialia decręta, & alia pertinent.

De Synodo Diœcesana.

SVMMARIVM.

1 *Synodus Diæcesana quando habenda.*
2 *Eius dies certus constituendus, denunciandus, & anniuersario Calendario inscribendus.*
3 *Diem ipsum mutare Episcopo licet.*
4 *Synodi rectè, & ordine celebrandæ ratio præscribitur.*
Ea ipsa præscripta ratio in quibus ab Episcopo augeri, mutarique possit. 43.
5 *Ad eam qui conueniant.*
6 *Ante statam illius diem, eaque durante, quæ Missæ, quibusque statis diebus, quibus in Ecclesijs, & à quibus celebrandæ: quæq; aliæ preces habendæ. & De Concilio Prouinciali, nu. 6.*
7 *Quæ item à Parochis tàm vrbanis, quàm Diæcesanis, Vicarijs foraneis, & Regionum præfectis agenda. 9. 10.*
8 *Quá præparatione; quæque vitæ disciplina eò conueniendum, nu. 11. ibique versandum. 12. 13.*
14 *Synodo durante à Sacerdotibus, qui conuenerunt, quotidie Missa celebranda; ab alijs communio sumenda, & quoties, quæque preces aliæ agendæ.*
15 *Synodales qui ministri.*
16 *Decreta à quo legenda.*
17 *Pridie diei Synodus in Ecclesijs campanæ pulsandæ.*
18 *Prima Synodi die mane Clerus conuocandus ad Synodalem Sessionem: quodque ea in re magistri cæremoniarum officium.*

Ipseque

adscribatur, quod in singulos annos confici solet.

3 Certum autem illum diem, prout causa postulabit, modo prorogare, modo accelerare, ac mutare Episcopo liceat, arbitratu suo. Ità tamen, vt neque sex mensium spacium post celebratum Concilium Prouinciale, nec rursùs vllus annus prætereat, quo Synodum non habeat.

4 Ad ea verò, quæ in Concilio Prouinciali quarto de Synodi Diœcesanæ, ad Tridentini Concilij præscriptum quotannis celebrandæ, perpetua indictione decreta sunt, hæc etiam, quæ sequuntur, addenda censuimus, vt cum vsui, tum rationi illius, rectè, ordineque habendæ prospectum, & consultum sit.

5. Quæ ad Syn. &c.

5 Synodo Diœcesanæ vniuersi, & singuli Sacerdotes, & Clerici cuiuscumque ordinis intersint, quicumque Canonum iure, vel Ecclesiasticis Sanctionibus, vel Tridentino decreto, vel consuetudine, aliauè ratione interesse possunt, aut planè debent.

Sess. 24. c. 2.

Adsint verò inter cæteros quicumque beneficium Ecclesiasticum, cuius causa, de iure, aut consuetudine adesse debent, in ea Diœcesi obtinent, cuius Synodus celebratur, quàmuis in alia domicilium habeat. Atque in ijs quidem, quę ad beneficium illud pertinent, eiusdem Synodalibus decretis, iussisque obtemperent.

Regulares, quicumque sint, qui in quauis Ecclesia Parochiali etiam quæ in suo Monasterio existit, quæuè eidem adiuncta est, curam animarum gerunt, Synodo Diœcesanæ intersint; ad statas illas congregationes, lectionesuè, quibus Parochos interesse iussum est, conueniāt; menstruos item illos Parochorum conuentus, quos in Diœcesi haberi decreto cauimus, tùm ipsi adeant; tùm in Ecclesijs, vbi animarum curam gerunt, Monasterij sumptu habeant; & omnia denique munera, oneraue Parochialia, quæ cęteris Parochis imposita sunt, præstent omninò.

Ibid. c. fi.

6 Ante statam Synodi diem per mensem, quinta quaq; feria in Missæ sacrificio, si quadragesima est, oratio de Spiritu sancto dicatur: alio autem tempore, die eodem Missa celebretur, cæteraque præstentur, prout secundo Prouinciali Concilio sancitum est.

2. Conc.

7 Synodalis hæc actio aliquot ante diebus per Parochos populo denuncietur, eorumque vniuscuiusque officium sit, Parochialis suæ Ecclesiæ homines docere, tùm quàm sanctum, salutareque sit, Synodalis Diœcesanæ actionis institutum: tùm quam ob causam quotannis ea actio suscipiatur.

Quo de genere editas ab Episcopo litteras, Parochus suo quisque populo cùm in Missæ Parochialis sacrificio is frequens adest, accuratè legat: cui muneri adiungat hoc etiam paternæ cohortationis officium,

quo

quo non modo illum excitet ad frequentius orationis studium Synodalibus illis diebus adhibendum; sed etiam ad id singulos inflámet, vt die Dominico, statam Synodalem diem antecedente, verè pœnitentes, & confessi, sacram Communionem sumant; hoc præcipuè precantes, vt quæ ad eorum salutem pertinent, Dei auxiliante misericordia per Episcopum in Synodo diligenter, sanctèq; agantur.

8 Quò puriores autem Ecclesiastici ordinis homines, qui in Synodo adesse debent, ad eam actionem, quæ religiosam animi pręparationem ab illis deposcit, conueniant; omnes, & singuli Dominico illo die, Synodum præcedente, peccata primùm confessi, non solum Sacerdotes Missæ sacrum faciant; sed reliqui singuli cuiusuis ordinis Clerici, sanctissimam Eucharistiam sumant.

9 Antequàm stata Synodi dies veniat, & in Ciuitate ij, quibus id curæ Episcopus dederit, & in Diœcesi Vicarij foranei, & Parochi prætereà, tùm vrbani, tùm Diœcesani, vt ipsi Episcopo adiumentum afferant, diligenti aliqua earum rerum indagatione, ac relatione quibus per eum consuli, aut prouideri in Synodo præsertim oportebit, hæc quæ infrà generatim, vel vniuersè mox pręscribentur, sedulò videant, ac notent, vt ea omnia ad pręscriptam ab eo rationem, & normam tùm litteris, tùm coram constituto tempore deferant. Idque omne, præter diligentiam, quam de hoc genere toto, testes Synodales ex decreto prouinciali adhibere, & præstare debent.

Pgimò igitur ij omnes pro suorum quique munerum, officiorumuè ratione & cura dispiciant, quæ Cleri sit in Clericalis vitæ moribus progressio: quæ in vita spirituali disciplina, & quam sollicitum in diuinorum officiorum cultu studium: quàm diligens in Ecclesiasticis functionibus obeundis sollicitudo; quæ etiam, & quàm frequens in litterarum exercitationibus curà; qui in earum studijs progressus item.

Vicarij autem foranei, & regionarij in Ciuitate pręfecti, alijuè Ecclesiastici homines, quos ob eam causam Episcopus delegerit, exquirant, qui prætereà Parochorum in primis, zelus in animarum saluté procuranda, quæ in sacramentis ministrandis sedula diligentia, quàm frequens in pascendis verbo Dei fidelibus officium, quæ denique in omnibus Parochialis muneris partibus vigilantia, quæuè assiduitas.

Denide ij omnes, & singuli pro sui officij munere inuestigent, quæ populi in Christianæ charitatis operibus exercitatio, quàm religiosus festorum dierum cultus, quàm pia in Ecclesijs conuersatio, quæ in Doctrinæ Christianæ scholis frequentia: tùm de alijs pijs sodalitatibus disquirant, tùm denique de reliqua omni eiusdem populi disciplina, & in via Domini progressu.

Post videant, qui singularum Ecclesiarum, præsertim Parochialiũ, status;

ſtatus; an ſi quæ inſtaurationem deſiderant; an debito cultu fraudantur; an ſacris veſtibus, ornamentis, ſupellectiliq; Eccleſiaſtica ad cultū neceſſaria, inſtructæ ſint; an denique vlla ex parte incultæ.

Poſtremò an ſi aliqua ſunt Prouincialium, Diœceſanarumq; Synodorum decreta, edicta, viſitationum præſcripta, aliauè Epiſcopalia iuſſa, quæ executionem non habeant: quid item impedimēti, aut difficultatis, aut denique cauſæ ſit, quamobrem eorum executioni nō ſit locus.

Id autem omne, quod ad executionem attinet, notent, tum ijdem, vel præfecti, vel delecti Eccleſiaſtici homines; tùm Vicarij foranei, tùm Parochi, alijque qui Eccleſiaſtica beneficia obtinent, prout eorum vniuſcuiuſque in illis exequendis partes ſunt.

10 Cùm autem Synodalis dies propè adeſt, Vicarij foranei pridie illius diei adſint ſummo mane in ædibus Epiſcopalibus: eoque ipſo die quàmprimùm Epiſcopo nomina, & cognomina tradant, eaq; ordine deſcripta, Sacerdotum, & Clericorum ſingulorum, qui ad Synodū conueniunt, ac rurſùs abſentium, cauſis ſigillatim item deſcriptis, quamobrem Synodo non adſint. Idq; præter officiū legitimæ excuſationis, quā, qui abſunt, Epiſcopo afferre, & probare debent. Hoc ipſum triduo, vel biduo ante eum Synodalem diem, qui ab Epiſcopo in vrbe regionibus ſunt præfecti, aut delecti præſtent, de ſuæ quique regionis Clericis.

11 Singuli autem Sacerdotes, cæteriq; Clerici, qui Canonicarū horarum officium præſtare debent; Breuiarium, cùm ad Synodū veniunt, afferant; quod initio notatum ſit nomine, & cognomine poſſidentis.

Iidem vero, ne in itinere quidem, quod Synodi cauſa ad Ciuitatem facturi ſunt, à Clericalis vitæ diſciplina, Sacerdotali morum grauitatē, noſtris decretis præſcripta, diſcedant.

12 Vbi in Ciuitatem venerint, nè ad caupones, ſed ad amicorum, ſi quos habent, præſertim Eccleſiaſticos homines, neceſſitudine, familiaritate, aut aliquo hoſpitij iure coniunctos, domicilia diuertant; tum; deinceps ſtatim ad eum ſe cōferant, quē, occaſione Synodalis illius actionis, Clericalis hoſpitij præfectum cōſtituerit Eps; eique chirographū dent, quo ſuum quique nomen inſcribant, notentque hoſpitij locum & hoſpitem, apud quem diuerterint. Si verò quis neminem certum hominem habet, apud quem diuerſetur; primùm eundem præfectum adeat, qui certum Eccleſiaſtici hoſpitij locum aſſignabit.

13 Cùm porrò Clericalis ordinis homines omni tempore alios vitę exemplo ad virtutem inflammare debeant, tùm maximè cùm Synodales actiones habentur, ità ſe gerant in verbo, in conuerſatione in charitate, quemadmodum Apoſtolus monet, vt, cùm eos poſuerit Deus in acquiſitione ſalutis, atque in ędificationem, officij ſui memor, ambulent dignè Deo, ſanctèque ſicut decet, miniſtros myſteriorum Dei, viuant.

uant. Nec verò, vt plerique solent, cùm in Ciuitate sunt, per plateas vagentur, aut præ curiositate hac atque illac circumcursent; sed ad causam, ob quam conuocati sunt, tota animi cogitatione, tunc attenti, in eo versentur, vt & Episcopo in ea actione puris, castisque precibus auxilium, & sibi, & populis salutarem inde fructum ferant.

14 Qui Sacerdotes sunt, singulis diebus, quibus Synodalis conuentus habetur, vt iussum est, Missę sacrificiũ celebrent; reliqui Clerici saltem primo die Synodi sacram Cõmunionem sumant; idq; summo mane: facientes obsecrationes, orationes, & gratiarũ actiones, postulationes pro sancta Ecclesia Dei, pro Sũmo Põtifice, pro Principibus Christianis, pro vberrimo Synodalium, & aliarũ pastoraliũ actionũ fructu.

15 Vt autem Episcopus, Synodalium actionum officijs, & curis multis tunc occupatus, aliorum ministrorum studio, & opera adiuuetur; triduo, aut biduo ante Synodi diem, Ecclesiasticum hominem, iuris peritum statuat, qui promotoris munus obeat; & vnum, duosuè ecclesiastici item ordinis, qui eorum, qui à Synodo, cui interesse debent, absunt, causam rationemque absentiæ eius nomine cognoscant: qui præterea querelas, controuersias, & accusationes eodem nomine audiant, & ipsi Episcopo referant: cui liberum, integrumq; sit, etiam dùm Synodus habetur, quandocumque libuerit, illas sibi aduocare, & alijs etiam delegare.

16 Quæcumque porrò, vel decreta, vel constitutiones, vel edicta, vel scripta cuiusuis generis in Synodo legi, promulgariuè oportebit: ijs legendis uel Archidiaconum, uel Canonicum Diaconum suę Cathedralis Ecclesiæ constituat, qui id muneris rectè obire possit: si modo is, qui Cancellariæ Episcopalis officium gerat, Canonicus illius Ecclesiæ non sit, aut in ea dignitatem non obtineat. Ad illum enim potius hoc officium pertinere decernimus; quo tunc impedito, ad alium Canonicum, quem Episcopus, vt suprà delegerit.

17 Pridie item illius diei, quo futura est Synodus, sub primam horam noctis in omni Ecclesia Ciuitatis solemni campanarum sono significatio detur, Synodi postero die inchoandæ.

18 Postridie, quæ stata Synodi dies est, summo mane, & cęteris deinceps Synodalibus diebus, in Cathedrali Ecclesia certis campanæ ictibus ad Synodum Clerus conuocetur: cuius etiam rei significatio fiat tabella, cura Magistri Cęremoniarum publicè loco suo affixa, qua Synodalis Sessionis certa hora indicetur.

19 Qua hora uniuersi, & singuli, qui in Synodo interesse debent, in Ecclesia Cathedrali, non raptim, sed graui incessu conueniant: ubi conuenerint, loco constituto, superpellicea, quę munda, ac decentia sint, & almutias, cappasuè pro Ecclesię instituto, & usu induant, quicumq; dignitates, Canonicatusuè in Ecclesia Cathedrali obtinent, & qui Col-

legiatis

legiatis Ecclesijs quocumque nomine præpositi sunt: quibus rectè, & decenter induti, inde ad statū sessionalem locum, non turbulenter, sed quietè, & quò ad eius fieri potest, bini ueniant, atque ordine considēat.

Nec uerò quisquam mane, priusquam conueniat, cibum capiat, sed ieiunus adsit.

In loco igitur benedictionis considentes Domini, Sacerdotes, & reliqui interiorum ordinum Clerici, nè uocibus obstrepant, nè tumultibus rem Synodalem perturbent, ne confabulationibus operā dent; sed hæc omnia, cęteraq; maximè caueant, quæ Ecclesiasticæ disciplinę, Synodalis actionis dignitati, & loci uenerationi non conueniunt.

20 Synodali celebritati triduum ueteri ritu præstitutū est: at pro rerū, quę gerendę sunt, ratione, Episcopus non solum breuiori, sed etiam lōgiori tempore Synodum agat, & Synodales actiones tradat licet.

21 Primo Synodi die Episcopus, processione solemni primùm peracta, Missę sacrificium celebret: tum precibus statis, & cęremonijs, ad eiusdem Synodi inchoationem è libro Pontificali ritè adhibitis, sermonem Clero habeat eo de genere, quod Synodalibus tractationibus, & sanctę disciplinę accommodatum sit. Quo sermone peracto, Archidiaconus, vel alius Episcopi iussu indicat silentium.

22 Deinde idem Archidiaconus, uel Canonicus Diaconus decreta lecturus, ad Episcopum accedat, à quo illa, quæ legendæ sunt, cùm acceperit, de suggestu alta voce pronunciet.

Decreta, quę initio Synodi legat, hæc sunt.

Vnum, monitiones complectens, quæ ex hoc ipso decreto, atque alijs Prouincialium Conciliorum Cōstitutionibus, ac Patrum regulis, prout Episcopus maluerit, confectæ ad viuendi modum, celebrandæq; Synodi rectam rationem pertineant. In ijs verò monitionibus illa cohortatio etiā sit, ut triduano ieiunio, quemadmodum institutum olim fuit, Synodalis triduana actio à Clero celebretur.

Alterum, quo Synodi ministrorum, & iudicum, querelarum, itemq; excusationibus absentiæ vniuscuiusque audiendis ab Episcopo constitutorum nomina promulgentur.

Tertium, quo caueatur eorum, qui Synodo interesse debent, nomina, rectè, ordinèque scripta ad Cancellarium Episcopalem deferri.

Quartum, quo caueatur: item si cui in ea Synodo cōtigerit, suo loco nō sedere, aut incedere, aut aliud quicq̄ agere, p id ꝓptereà nemini ius acquiri, acquisitumuè esse, neq; quicq̄ de cuiusq̄ iure, possessioneuè detrahi: sed omnia in eo statu permanere, quo antea fuisse compertū erit.

Quintum, quo excommunicationis proposita pœna prohibeatur, nè quo tempore Synodus habetur, cuiquàm Sacerdoti, Clericouè à Ciuitate discedere liceat, nisi missione ab Episcopo impetrata.

Sextum, quo iubeatur, si quę publica calamitas, uel Ciuitati, uel Diœcesi, cuius Synodus habetur, uel uniuerso populo Christiano imminet, aut instat, orationem, in Missæ sacrificio, ab omnibus, singulisque sacerdotibus fieri, precesque à reliquo Clero, adhiberi: cùm instituti sit, & ritus in eiusmodi Synodali conuentu pro publicis rebus supplicationes publicas agi.

His de more promulgatis decretis, nominatim, decorèque vocentur, qui Synodo præsentes adesse debent, sicque vocati, singuli respondeant. Adsum.

Vocationis ratio ea sit, vt primo Ciuitatis, deinde Diœcesis Clerus vocetur.

Idque distinctè, sigillatim, & ordine pręstetur.

In hac actione primò hæc legantur.

Decretum Tridentinum professionis fidei in Sess. 25. adscriptum, capite 2. cuius initium est. Cogit temporum calamitas, &c.

Decretum Concilij Prouincialis primi de professione fidei, quod decretum incipit, sacri, &c.

Tum formula professionis fidei ex Constitutione Pij IIII. Pontif. Max. legatur.

Qua lecta, & fidei professione præstita, eorum nomina, qui præstiterunt, à Cancellario scribantur, & in Codicem distinctum referantur.

Decretum Tridentinum de Examinatoribus in beneficiorum Parochialium cura committenda adhibendis Sess. 24 cap. 18. Conscriptum in hæc verba, Examinatores, &c.

Conc. Trid. Sess. 24. c. 18. de reform.

23 Deinde ab Episcopo proponantur Examinatores nominatim.

De ijs probandis suffragia rectè ferantur.

Decretum itidem Tridentinum de ijs designandis, quibus causæ delegentur, pronuncietur Sess. 25. cap. 10. quod incipit. Quoniam ob malitiosam, &c.

Post eo de genere constitutio Bonifacij VIII. cuius initium est. Statutum, &c.

Sess. 25. c. 10. de reform.

24 His lectis illi ab Episcopo designentur, ac demùm pronuncientur.

In suffragijs autem ferendis singuli spęctent, vt non humanis affectibus obsequantur, sed Deo, & conscientiæ satisfaciant, religioni, Ecclesiæ vtilitati, animarumque saluti consulant.

6. Quę ad Synod. & cōgr. Syn. pert.

25 Iudices, & examinatores in Synodo Diœcesana constituti, etiam si quando longius, quàm vnius anni spacium Synodi actio differatur, suum munus exequantur.

26 Tùm hæc promulgentur.

5. Ibidem.

Constitutio Pij II. contrà Clericos edita, qui sine Canonica dispensatione, extra stata tempora, ante legitimam ætatem, vel absque dimis-

sorijs Ordinarij sui litteris, se ad aliquem ordinẽ promoueri fecerint, ex Concilio Prouinciali tertio.

3. De ijs, quę partim ad ordin. sacr. &c.

Constitutio item Pij V. de confidentijs, ex eodem Concilio, & illa etiam de Canonicarum horarum officio recitando, per eundem edita.

Decretum Tridentinum de residentia item Sess. 23. cap. 1.

Decretum alterum de residentia item Sess. 23. cap. 1.

Decreta Prouincialis Concilij primi de vita, & honest. Clericorum.

Decreta Concilij Prouincialis primi de vita, & hon. Clericorum.

Decreta Prouincialis primi Concilij de diuinis officijs.

Decreta item huius Concilij Prouincialis quinti de Chori disciplina.

Aliæ denique vel Pontificiæ sanctiones, vel Prouinciales Constitutiones, vel decreta Diœcesana, quæ Episcopus legenda censuerit.

In prima quaque Diœcesana Synodo decreta, in Prouinciali proximo Concilio edita, promulgentur.

4. De Synod. Diœces.

Quod officium, ne Episcopus negligat, vel prætermittat, eum hoc admonemus, vt pœnas meminerit, sacris Canonibus contrà eum sancitas, qui id culpæ, vel negligentiæ commiserit.

27 His lectis, Punctatores pronuncientur, ab Episcopo delecti, qui ex decreto Concilij Prouincialis quarti ibidem iurent.

28 Deinde testes item Synodales ab Episcopo delecti renuncientur, qui ad præscriptum formulæ in eo Concilio editæ, iurati, munus suum obeant. Quo in iureiurando hæc cautio sit, vt manè in Sessione per eos præstetur, qui adsunt. Si quæ verò absunt, Vicario foraneo, in cuius regione illi testes renunciati habitant, id curæ delegetur, vt ad formulæ præscriptum ab illis ius iurandum exigat, atque suscipiat.

29 Id verò ius iurandum in Altari maiori sacris Reliquijs, quæ è loco, vbi asseruantur, accensis luminibus afferantur, decorè collocatis, sanctò præstetur.

Alia prætereà agantur, quæ Episcopus agi, geriuè expedire censuerit.

30 At verò neque Sessio secunda dimittatur; nisi primo, vt suprà, oratione publica perorata. Tùm tertia Sessio indicatur.

5. Quæ ad diuin. off. pert.

In Synodo quoque Diœcesana die secunda, pro Clericis Diœcesis defunctis oratio, & commemoratio solemniter fiat.

31 Quo tertiæ Sessionis die, demùm decreta, si quæ Episcopus noua conficienda censuerit, de suggestu promulgentur.

5. De Synod. Diœces.

32 Monitiones ex Concilio Prouinciali quarto legantur. Vide infrà Tit. de Monitionibus in Synodo legendis.

33 Post certa dies Synodi, quæ sequenti anno celebrabitur, decre-

to edito promulgetur.

34 Tùm Episcopus, antequàm Synodum dimittat, sermonem habeat, paternis monitionibus plenum, & dimissioni accommodatum.

Processio solemnis deinceps ab vniuerso Clero agatur.

Aqua, cùm reditum erit, Clerus vniuersus, genibus flexis, tacitus per horam dimidiam oret pro rebus publicis, quarum causa ratio Episcopi iussu indicatur.

Tùm posteà acclamationes sanctè fiant ex formula ab Episcopo præscripta.

Acclamationibus factis, omnes Sacerdotes, & Clerici surgentes, cum reuerentia osculum pacis ab Episcopo accipiant, & sibi inuicem dent, cum timore, & amore Dei. Si verò Cleri, qui conuenerit, numerus is est, vt longius hic osculi ritus ducatur, ea ratio ineatur, vt Præpositi, & Archipresbyteri solum ab Episcopo illud accipiant; qui deinceps suo quique Clero dent; isque inter se mutuò item. Quod verò sancti osculi significatione ostendunt, id re ipsa præstent, vt coniunctissimis animis, concordique voluntate, & pacis, atque charitatis studio quęcumque lecta, sancitauè sunt, sollicitè exequantur.

Demùm Episcopus Clero solemniter benedicat.

Archidiaconus verò pręscriptis illis Pontificalis libri verbis Synodi dimissionem significet.

35 Post primæ Sessionis diem, reliquis deinceps diebus, à Canonico, vel ab eo, qui dignitatem obtinet, hebdomadario, Missa solemnis stata hora canatur.

36 Pluuialia item induantur, qui in Cathedrali Ecclesia dignitates, aut Canonicatus habent, & singuli Collegiatæ Ecclesię quouis nomine præfecti, peracto scilicet Missæ sacrificio, cùm initium fit Sessionis Synodalis. At in Missæ etiam solemnibus, cùm Episcopus celebrabit.

37 Manè item singulis Sessionis diebus, cùm sacræ preces libro Pontificali præscriptæ, ritè habitę erunt; Concio, Sermouè Ecclesiasticæ disciplinæ rationibus accommodatus, ab Episcopo, vel ab alio eius iussu habeatur.

38 Sessio autem, cùm ad horas pomeridianas prorogatur, detur stata hora signum campanæ ad illius significationem.

39 In qua continuata Sessione Episcopus amictum etiam, albam, stolam, pluuiale rubri coloris, pectorale, & mitram preciosam induet, duobus de more assistentibus.

Pronuncietque Episcopus initio orationem. Adsumus.

40 Vesperi autem, antequàm vnusquisque diei Sessio dimittatur, Clerus vniuersus paulum tacitus, sanctè, religiosèque oret pro re, de qua orationem fieri, in eadem, vel in prima Sessione indictum est.

Cancel-

41 Cancellarius autem, à promotore rogatus omnis quotidianę Sessionis, tùm matutinę, tùm pomeridianæ acta publica conscribat, in librumque certum referat.

42 Peracta demùm tota vniuscuiusque diei Sessione, Episcopus de more solemniter benedicat.

43 His decretis de Synodi Diœcesanæ habendæ ratione, atque vsu per nos editis, addi, atque de his mutari aliquid in ijs, quę aut ad dirigendę Synodi rationem, ordinemuè, aut ad decretorum Prouincialium, aliarum sanctionum promulgationem pertinēt, Episcopo ex causa liceat, prout ex Synodi suæ Diœcesanę vsu esse videbitur.

De Testibus Synodalibus Prouincialis & Diœcesanæ Synodus.

SVMMARIVM.

1 *Synodales testes deligendi.*
2 *Quique, quot, & à quibus.*
3 *Metropolitani / Episcoporumq; — eos non eligentium pœna.*
4 *Iidemque præsentes, iurant; & quid; quaque formula.* 10.
Quando item, & vbi. De Synodo Diœcesana, nu. 28. & 29.
5 *Eisdem à Synodo absentibus, quid à Metropolitano, & quid ab Episcopo præstandum.* 6.
7 *Eorundem nomina à Cancellario Episcopali notanda.*
8 *Eorumque aliquo defuncto, quid ab Episcopo curandum.*
9 *Id testis Synodalis officium suscipere, vel iurare recusans, vt compellendus.*
11 *Testium ipsorum quod munus.*
12 *Quæ ad Metropolitanum, vel Episcopum referant, & quando.* 13.
14 *Ad Prouincialem Synodum eorum quis accedat, & quæ ibi prę̨stet, & quando discedere liceat.* 15.
16 *Viatici, & victus sumptum quis illi suppeditet.*
17 *Ad Diœcesanam verò Synodum, locauè alia proficiscenti, an aliquid viatici, sumptusque dandum, & à quibus.*

4. De Test. Synod.

1 VT testium Synodalium munus, sicubi intermissum est, restituatur; atque non nomine solum; sed certis officij partibus, rectè per eos geratur: quibus in Synodo, vel Prouinciali, vel Diœcesana committetur, hæc de illis, eorumque officio statuimus.

2 Primò viri Ecclesiastici ętate, moribusque graues, prudentes, ac virtutum Christianarum studiosi, & spiritualis vitæ amantes, in Concilio Prouinciali à Metropolitano ex vnaquaq; Diœcesi duo saltem in Synodo Diœcesana; ab Episcopo è Diœcesi sua septem, pluresuè, prout expedire viderit, testes Synodales deligantur.

3 Quo in officio meminerit & Metropolitanus, & Episcopus pœnę, in Concilio Lateranensi ab Innocentio III. sancitæ, si vel illæ in Concilio Prouinciali, vel hic in Diœcesana Synodo nullos Synodales testes nominarit.

4 Qui à Metropolitano delecti, & nominati sunt, in eodem Prouinciali Concilio; qui ab Episcopo in ipsa Dięcesana Synodo iurati, allatis sanctorum pignoribus, sanctè spondeant, ex formula verborum infrà præscripta, muneris sui partes, infrà constitutas, se executuros esse.

5 Si verò à Concilio Prouinciali abest, qui à Metropolitano nominatus est, tunc Episcopus, pro cuius Ciuitate, vel Diœcesi ille electus est, vnius mensis à fine Concilij spacio, eum ad se litteris accersat; eundemque ex ipsa præscripta formula iureiurando obstringat, ac ius iurandi præstiti testimonium, publica auctoritate munitum, intrà alium mensem, ad Metropolitanum omninò mittat.

5. De Concilio Prouinciali.

6 Synodalium testium, qui constituto Concilij tempore, à Metropolitano in vnaquaq; Prouinciæ Diœcesi, de more electi pronunciabuntur, si qui absunt, nomina litteris edantur, & consignentur: quibus litteris ipse Metropolitanus Episcopo, cuius Diœcesis causa nominati, ac delecti sunt, potestatem faciat astringendi illos iureiurando, quod certis cōceptis verbis ex decreto Concilij Prouincialis quarti ab ijs præstari oportet. Id Episcopus vbi è Concilio ad stationem Episcopalem redierit, duorum mensium spacio exequatur: deque re ea accuratè pręstita Metropolitanum per litteras, eo tantum nomine scriptas certiorem faciat.

7 Testium verò, qui vel Metropolitano in Synodo Prouinciali, in Episcopo ex illius auctoritate delegata ius iurandum præstiterunt, nomina à Cancellario fori Episcopalis certo libro, eius iussu notentur.

8 Si quando testis Synodalis à Metropolitano in Synodo Prouinciali delectus, qui iuratus in aliqua Prouinciæ Diœcesi officium illius suscepti muneris gerat; antequàm Concilij proximè futuri dies indicta

venerit,

venerit, diem suum obierit, Episcopi cura sit de illius obitu Metropolitanum certiorem facere, qui alium in illius locum eligat, qui ex verborum formula cócepta etiam iuratus, illius muneris partes in illa diœcesi testis Synodalis officio, charitatis zelo, sinceroque debitæ sollicitudinis studio, strenuè in Domino prosequatur.

9 Quicumque siuè absit, siuè præsens adsit, testis nominatus, id vel officium suscipere, vel ius iurandum præstare recusarit id, vt præstet, si Prouincialis Synodi testis est, à Metropolitano; si Diœcesanæ, ab Episcopo compellatur; ac propterea si opus videbitur, cum eo mulctis etiam, & pœnis, censurisuè agatur. — 4. Ibidem.

10 Ius iurandi autem formula, ex antiquo Canone excerpta, quam prestabunt, hec est. — 35.q.6.c.6.

Ego N. testis Synodalis à Reuerendissimo Metropolitano vel, Si in Diœcesana Synodo electus est, à Reuerendissimo Episcopo nominatus, promitto, spondeo, & iuro, quòd amodo in anteà quicquid noui, aut audiui, aut post modùm inquisiturus sum, quod contrà voluntatem Dei, & rectam Christianitatem in Diœcesi, vel regione mihi commissa, factum sit, vel futurum erit, si in diebus meis euenerit, tantum, vt ad meam cognitionem quocumque modo si sciuero, aut indicatum fuerit mihi, Synodalem causam esse, & ad ministerium Reuerendissimi Metropolitani, aut si Diœcesanæ Synodi est, Reuerendissimi Episcopi pertinere, quod ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Reuerendissimo Metropolitano, aut si Synodi est, Reuerendissimo Episcopo, aut eius misso, cui hoc inquirere iusserit, quandocumque ex hoc me interrogauerit, sic me Deus adiuuet, & hæ sanctorum Reliquię.

11 Iurati testes hoc perpetuò meminerint se non amore, non odio, non inuidia, non spe, non metu, non pœna, non pręmio, non cognatione, non vlla denique re commoueri, aut impediri debere, quominùs liberè, & integrè munus suum pro ratione infrà prescripta prestet. Quo igitur tempore hoc munus gesserint personas discretas interrogando simpliciter, & de plano, absque vlla iurisdictione sollicitè inuestigent, hæc quę sequuntur. Idque singuli aut in vniuersa Ciuitate, & Diœcesi, aut in regione, vnicuique eorum potissimùm, nominatimq; commissa.

An Parochi, Canonici, & alij quicumq; Ecclesiastici homines, quos residere oportet, presentes in Ecclesijs suis adsint; anq; rursùs si presentes in Parochialibus, vel Canonicalibus, Clericalibusq, ędibus habitét.

An Parochi pretereà, alijquè animarum curatores sollicitè, vt debent, fidelium sibi commissorum, saluti inuigilent.

An in sacramentis sanctè ministrandis, in verbi Dei prædicatione, in salutaribus monitis, in rudium, & puerorum ad Doctrinam Christianam

stianam institutione, & in cæteris omnibus curæ Parochialis officijs diligentis muneris partes præstent.

An reliqui, quicumque sint, Ecclesiastici ordinis homines, Ecclesiæ, si quam obtinent, aut in qua dignitatem, vel Canonicatum, vel Capellam, vel Ecclesiasticum aliquod munus habent, aut in qua adscripti sunt, oneribus satisfaciant, & præscriptas sibi functiones obeant.

An Ecclesiæ sarctæ, tectæ sint; an ornamentis, & supellectili Ecclesiastica necessaria & congrua instructæ: an in illis, aut earum cœmiterijs atrijsuè aliquid incultum sit, quodque sordibus obsolescat; anuè aliquid à religioso cultu, & pietate alienum.

Videant item, an populus in via Domini ambulet; frequensque adsit diuinis officijs, & sacris concionibus; & in Ecclesia piè, religioseq; versetur; atque dies festos colat.

An ieiunium quadragesimæ, quattuor temporum, stataque reliqua Ecclesię ieiunia, obseruet.

An eisdem decimas, primitias, aliaque debita emolumenta, adiumentauè præstare, aut soluere recuset.

An in populo sacrilegi, blasphemi, concubinarij, adulteri, incęstuosi, virginum raptores, an excommunicati, an hæresis, & magiæ, superstitionumuè nomine suspecti sint.

An denique aliæ in eodem morum corruptelę, quę correctionem, emendationemuè requirant.

Dispiciant item, an quę Romanorum Pontificum Constitutionibus, Oecumenicis, Prouincialibus, Diœcesanisque Synodis, Episcoporumque edictis quouis de genere decreta, sancitauè sunt, ab ijs seruentur, quorum interest, siuè Ecclesiastici, siuè laici homines sint.

12 Quæcumque verò animaduerterint, quæ iam decreta, sancitauè, nullam adhuc, aut non perfectam executionem habuerint; tùm quæ rursùs deprauata, correctionem, vel reformationem desiderent; ea omnia, & singula ordine ad Metropolitanum in Concilio Prouinciali: si verò Diœcesanę Synodi testes sunt, ad Episcopum in ipsa Synodo referant. Quod officium, vt & pręstent vtilius, & rursùs ea de causa nullus patiatur impensam, quę necessaria non sit, ratio hęc omninò seruetur.

13 Qui Prouinciali Concilio à Metropolitano nominati, & constituti sunt testes Synodales, ij tribus ante mensibus, quàm Concilij proximè futuri stata dies venerit; quęcumque in vrbe, Diœcesiuè, vbi id officium pręstare debent; animaduerterint, quę reformationem, aut correctionem requirant, ea in scriptum relata, ad Metropolitanum mittant: testes verò Diœcesanę Synodi mense saltem, antequàm dies Synodalis venerit, idipsum Episcopo pręstent.

Cùm

14 Cùm verò Prouincialis Concilij dies instabit; in vnaquaque Diœcesi, eo nomine electi inter se conuenient, vt eorum vnus, quam Metropolitanus maluerit, si tamen id illis, vel cùm constituit ad hoc munus, vel posteà litteris significauit; alioquin is, de quo inter se conuenerint, accedat: qui constituta die Concilio presens adsit; ac si quę interroganda, examinanda, aut cognoscenda ab ipso de ijs, quę prescripta sunt, aut de alijs, quę Metropolitanus censuerit, coram fideliter respondeat, summaque integritate, prout iureiurando sanctè adstrictus est.

Prima verò, vel sequenti, si potest, proxima, post Synodum inchoatam congregatione, aut certè, quàm primum potest, referet, & interrogatus respondebit.

15 Quod vbi planè prestiterit, discedat licet: neque post illud tempus, nisi Metropolitanus aliter censuerit, sumptus illi pro victu suppeditetur; sed solum tantum pro viatico detur, quantum ad redeundum satis sit.

16 Viaticum autem testi Synodali, ad Synodum Prouincialem proficiscenti, & sumptus pro victu necessarius, quamdiù pro munere cōmorabitur, suppeditetur aliqua pecunię contributione, quę satis sit, à Clero eius Diœcesis facta: quę Episcopus efficiat, vt sine mora, impedimentouè ei omninò persoluatur.

Episcopus testi Synodali ad Concilium Prouinciale venienti viaticum, sumptusque victui necessarios à Clero aliquod ante constitutum Concilij tempus contribui, ex Synodi Prouincialis quartę prescripto, iubeat; aut alia ratione, quam potiorem censuerit pecuniam eo nomine necessariam: quę posteà, vt ex illa contributione, mutuanti restituatur, quàmprimùm curet, ne viatici difficultate impeditus vllam veniendi moram interponat, sed ad constitutum tempus in Concilio presens adesse possit.

6. De Concilio Prouinc.

17 Ad Diœcesanam verò Synodum testibus Synodalibus venientibus, nihil neque sumptus, neq; viatici contribuatur; nisi sint, qui Diœcesanę Synodo interesse non debent; atque ijs quidem suppeditetur, ad prescriptam Prouincialibus testibus rationem.

4. Ibidem.

Si testis Synodi, vel Prouincialis, vel Diœcesanę à suo domicilio ad aliquem locum pro sui muneris functione inuestigaturus accesserit; victus expensa, viaticumque ab ijs detur, quorum causa venerit, ad idque dandum Episcopus compellat.

De Monitionibus in Synodo legendis.

SVMMARIVM.

1 *Monitionum in Synodo legendarum vetus institutum retinendum.*
2 *Monitionibus præscriptis addendi, detrahendique Episcopis concessa facultas.*
3 *Ecclesiasticis omnibus quæ generatim proponuntur. 7. 15.*
4 *Quæ speciatim Sacerdotibus. 12.*
5 *Quæ Diaconis, Subdiaconis, & cæteris Clericis. 8. 13.*
6 *Quæ beneficiatis, & bonorum Ecclesiasticorum administratoribus.*
9 *Quæ Canonicis Cathedralis, & Collegiatæ Ecclesiæ.*
10 *Quæ dignitatem in eisdem obtinentibus.*
11 *Quæ Parochis, & animarum curatoribus.*
14 *Quæ visitatoribus, Regionum præfectis, Vicarijs foraneis.*

4. Verbo Monitiones.

1 PERuetus illud institutum est, tùm sanctorum patrum vsu, tùm Ecclesiæ auctoritate comprobatum, vt quæ sacerdotalem, Clericalemque disciplinam officia, ac partes eius maximè attingunt, ea certis monitionibus comprehensa, ab Episcopo in Synodis Clero proponantur.

2 Cuius instituti ratione, atque exemplo nos adducti, de Episcoporum nostrorum Concilio, atque assensu, monitiones, infrà ordine præscriptas, edendas censuimus: quibus prohibito suo vnusquisq; Episcopus addat, & detrahat, prout Ecclesiæ suæ Clero pro temporum ratione vtile esse viderit: tùm illas in vnaquaque Diœcesana Synodo, Sessione publica, vniuerso Clero de libro accuratè legi, grauiterque pronunciari, mandet; vt, quò sæpius repetitæ, frequentiorique studio illæ traditæ, atque expositæ sunt, eò diligentius, ac religiosius sanctis Ecclesiasticæ disciplinæ, vitæque officijs vniuersus Clerus in omnes sese partes conformet.

3 Primò, fratres, & filij in Christo charissimi, memores perpetuò estote vocationis, qua vos dignatus est Dominus noster.

Qua assidua recordatione, memoriaque excitati eam vos virtutem induite, vt videant alij, quasi lumen aliquod vestram sanctitatem elucere. Quæ si magna in alijs vitæ Christianæ institutis requiritur, certe in vobis, qui misteriorum Dei ministri, diuinæque gratiæ dispensatores estis, maior inesse debet.

Et sicut sacro ordine à reliquis hominibus seiuncti estis, ità à communis fidelium vitæ vsu sejuncti, præcipuum quoddam, atque hoc præstantius viuendi genus sequimini, quo ordinis dignitate precellitis.

Cœlestem

Cœlestem in terris vitam, tamquam Angeli Dei, moribus vestris exprimere vsque adeò studete, vt à vobis diuinarum virtutum exempla ad cæteros emanent.

Vna animi consensione, vnoque spiritu in ijs elaborate, vt & diuino cultui, & cœlestium rerum meditationibus, & orationi, & sacrarum, ecclesiasticarumque litterarum studijs vacetis: tùm depositis sæcularibus, vanisque sollicitudinibus ab omni vitio alieni, in via Domini rectè ambuletis.

Charitatem in primis, quę Seminarium est omnium virtutum, omni studio amplectimini.

Humilitatem, Mansuetudinem, Patientiam, Iustitiam, Temperantiam, officiaque Christianæ pietatis reliqua colite. Quæcumque denique sunt vera, quęcumque pudica, quæcumque sancta ac religiosa, ea cogitate, eaque agite.

Virtutes sanctorum Patrum, quas pręcipuas, & quasi hęreditarias nobis ad imitationem reliquerunt, non adumbrare solum; sed omni nò exprimere certatim contendite.

Vtque illi, sic vos abstinentiæ, & ieiunijs dediti, clericalis disciplinæ, ac vitæ castissimę studiosi, tùm patrię cœlestis sitientes, Deo seruite assiduis diuinarum laudum officijs, & in Ecclesia, quasi in perpetua vestra Sacerdotali, Clericalique statione, continenter versamini.

Quæcumque demùm de muneris vestri partibus, de vitę modo, vel Pontificum sanctionibus, vel Oecumenicis Concilijs, vel Prouincialibus, Diœcesanisque Synodis, vel alia ratione pręscripta sunt, ea vos seruate, ac præstate diligenter.

Omnes, qui Canonicarum horarum officijs deuincti estis, statas eas preces horarias recitate ad præscriptam Calendarij anniuersarij rationem, ac ritum.

Nec verò negligenter, sed attentè; piè, decorè, supplicique mente illas dicite.

Studiosè propterea legite, quæ præsertim à beato Antonino Archiepiscopo conscripta sunt de negligentia in persoluendis horis Canonicis, vt quæ eo nomine errata sunt, omninò caueatis.

Expletis Canonicarum horarum officijs, si quid in illis aut negligentia, aut alia culpa commiseritis, paululum colligentes vos, veniam à Deo petitè.

4 Qui Sacerdotes estis, Missę sacrificium sępiùs facite sanctè ac religiosè,

Ad illud faciendum parate vos omni pietate in tàm alti mysterij meditatione toto animo defixi; & quò purius id faciatis, propriam cōscientiam diligenti, accurato, frequentique examine discutite; tùm singulis

gulis saltem hebdomadis, atque adeò sępius & omninò semper, cùm peccati mortalis conscij estis, vni è confessarijs Sacerdotibus, ad Cleri confessiones audiendas constitutis, confitemini.

In ea sanctissimi sacrificij actione ab erroribus vel leuissimis omninò cauete.

Quę de illo piè, ritèque celebrando pręscripta sunt, ea vos studiosè, diligenterque seruate.

5 Diaconi, Subdiaconi, & Clerici inferiorum ordinum, quicumque estis, quę de confitendis sępè peccatis, de Communione frequenter sumenda vobis iussa sunt, integrè, & sanctè omnia, vt debetis, pręstate.

Confessarios Sacerdotes, per nos vobis constitutos, quos etiam tamquàm vitæ vestræ duces, ac magistros elegimus, adite.

Ecclesiasticæ militiæ omnes vos adscripti estis; ad pietatis, religionisque exercitationes vos vocatos esse cognoscite.

In omni in primis sancta oratione vos assiduè exercete; tùm in meditationis, tacitęque pię orationis studio singulis diebus, certo temporis spacio, toto castissimi animi sensu incumbite.

Hæc sanctis precibus, præter cętera, supplices, pręsertim afflictis rei Christianę temporibus, orate patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis.

Vt misereatur populi sui.

Vt fidelium animos ad vitia fugienda; ad virtutesque amplectendas sancti Spiritus sui ardore inflammet.

Vt è Principum, Regumque animis euellantur, si quę sunt discordię semina.

Vt ij vna animi consensione Christi regnum propagare studeant, vnamque Dei gloriam, atque Ecclesię matris defensionem propositam habeant.

Quicquid verò temporis à diuinis officijs, ab orationis, contemplationisque exercitatione, ab Ecclesiasticis functionibus, & ab alijs necessarijs actionibus vacuum habetis, non in otio, neque in desidia, nec verò in rerum nouarum curiositatibus illud conterite: sed cùm in sortem Domini vocati sitis, in eius lege die, ac nocte meditemini.

Sacrarum igitur litterarum studia diligentius colite, quę vsque adeò complecti debetis, vt qui aspernetur, contrà eum dicat Dominus.

Quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi.

Frequentes ad statas lectiones, & ad litterarum tractationes vobis præscriptas conuenite.

Attento animo in ijs adeste, atque in dies ad vberiorem sacrorum studiorum fructum progessionem aliquam habete, vt ad Episcopatum

ali-

aliquando vocati,& diligentię, & doctrinę testimonium detis.

Si qui estis, qui vel tarditate ingenij, vel ingrauescente ætate magnum in litteris progressum habere non potestis, ne desistite tamen primùm oratione frequenti intelligentiam vobis necessariam à Deo petere; tùm eò diligentius, ad pietatis, modestiæque studium, ac sanctorum morum disciplinam incumbite; tùm sępius Sacerdotes peritiores consulite; & ad Clericales, Sacerdotalesque exercitationes conuenite,& libentius,& frequentius.

Concionibus etiam,atque lectionibus sacris,quę in Ecclesia constitutis diebus,habentur,cùm omnes,quicumque estis, tùm maximè quibus potissimùm conciliaribus decretis iussum est, quo decet, habitu, frequentissimi adeste.

Lectione librorum spiritualium,& clericalium,qui probati sint,animos, mentesque vestras pascite.

Quattuor præsertim locos,ex Catechismi Romani doctrina, de duodecim fidei articulis, de septem sacramentis, de decem pręceptis, de oratione Dominica, in promptu, atque explicatè habere, omni studio contendite.

Cum ijs,& præceptorum Ecclesię cognitionem, & preces horarias recitandi peritiam,& Ecclesiasticorum rituum, cęremoniarumque notitiam coniungite.

Pauculos libros,quorum necessarius delectus vobis,decretis,vel Prouincialibus, vel Diœcesanis pręscriptus est, habere ne ommittite, aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque studiorum ratione plures habere possunt,eorum optamus,& laudamus in ijs comparandis diligentiam.

At libros de rebus iocosis,ridiculis,obscœnis,inanibus,ad poesisque profanę studium pertinentibus, vulgari, aut latino sermone conscriptos,procul abijcite.

Nec verò musicas cantiones ridiculè,voluptuosè,parumque pudicè exaratas adhibete.

Quotidie aliquid ex sacris Biblijs legite; ac, si per ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid item ex sanctorum Patrum opusculis Gregorij Magni Pontificis,Cypriani,Ambrosij,Augustini,Chrysostomi, Bernardi, & aliorum, qui sanctitatis & doctrinæ laude in Ecclesia celebrantur.

In ijs ad legendum, sanctissimum patrem Ambrosium Episcopum vobis potissimùm proponite.

Illius præcipuè librum de Sacerdotali dignitate legite, quo libro Ecclesiasticos homines commonuit de perfectę vitę institutione.

Libros item officiorum, quos vbi primùm Episcopus is factus est,

Cleri

Cleri Mediolanensis potissimum causa edidit, in manibus assiduis habebit.

Hos, atque alios prætereà libros de Sacerdotalis, Clericalisque vitæ rationibus, & officijs, de animarum cura, de Christianæ pietatis studijs, & exercitationibus, deque alijs eiusdem generis piè confectos, ità legite, vt quæcumque ad vitæ sanctæ normam accommodata ex illis animaduertistis, ac didicistis, moribus exprimatis.

Conciliorum item Prouincialium, & Diœcesanorum Constitutiones, & decreta non percurrite solum; sed vsque adeò studiosè legite, vt, quæ legeritis post etiam taciti vobiscum aliquando mente reputetis, ac videatis simul non solum si quicquam est, quod contrà illorum præscriptum egeritis, verùm si quid etiam aliud est, quod ex eisdem exequi, præstariuè omiseritis, aut neglexeritis. Quod vt præstetis, curate omninò, atque efficite.

Estis, diuina misericordia in Ecclesiastico ordine constituti, ad gloriam Dei conseruandam, propagandamque: ideò tùm ordinis vestris ministerium, quod explere debetis, videte; tùm illius dignitatem, ac decorum seruate.

In incessu, statu, gestu, ità vos prebere, vt ab ordinis, quem suscepistis, nomine, & ratione, nullo sanè modo discrepetis, proposito vobis beati patris Ambrosij iudicio, qui Clero adscribi hominem recusauit, propterea quòd eius gestus, & incessus dedeceret.

Habitu non exquisito, non delicato nimis, non serico, ne ornamento quidem: rursùs non sordido, non neglecto, sed graui, & talari, atq; eiusmodi tùm domi, tum foris pro vniuscuiusque vestrum ordinis, gradusque ratione vtimini, vt à decretis eo de genere editis, nulla in re, vel minima, discedatis.

Coronam, quod insigne est ordinis Clericalis, pro ratione ordinis, quo vos singuli initiati estis, latam, & conspicuam deferte.

Parca, & frugali mensa contenti sitis, & supellectili etiam modesta, ac tenui potius.

Ab omni splendido apparatu, pompaque sæculari abstinete.

Quæcumque acu picta, variè intexta, aulæa item, peristromata reijcite.

Imagines domi non profanas, sed eas habete, quæ pietatis, ac religionis argumentum, & adiumentum præbeant.

In omni vita à fastu, luxu, ambitu, ambitioneuè, & à vanitate longè refugite.

Nec verbis quidem præscriptum vitæ modum peruertite.

Nihil scurriliter, nihil iocosè, nihil indecorè, nihil turpiter loquamini.

Absint

Absint à vobis maledicta, obtrectationes, curiositas, leuitas, assentationes, ac nugæ.

Temperantiæ Clericalis disciplinam vobis præscriptam in reliquis etiam omninò tenete.

Comessationes, compotationes, conuiuia publica, laicaliauè tùm maximè in quibus mulieres intersunt, euitate.

Hospites excipite: at illis excipiendis intrà parsimoniæ fines vos continete; ità vt Clericalis frugalitatis, non sumptuosi conuiuij testes illos habeatis.

A ludis, spectaculis, circulatorumque atque id genus vilium hominum præstigijs procul estote.

Arma abijcite.

Sic denique cor vestrum corroborate, vt inania spectacula non appetat, à mundi ludis, atque ineptijs abhorreat.

Sensus autem vestros ità dirigite, vt cùm à Deo vtiliter dati sint tamquàm rationis ministri, nè eos perperam adhibeatis, sicut satellites cupiditatum.

Sit igitur vester oculorum aspectus simplex, & pudicus.

Aurium sensus, castus, & prudens; casta mens, casti omnes e usus.

Vitæ, & morum consuetudo casta, & spiritualis.

Ad eorum Sacerdotum, qui in eiusmodi vitæ studijs, ac disciplina exercitati sunt, familiaritatem vos adiungite, ex qua vobis vestræ ad sanctè agendum progressiones constent.

Ad castitatem autem conseruandam munite omnem viam.

Legite propterea sæpè illum beati Cypriani martyris de singularitate Clericorum librum, qui vos in hac, vt in alijs instruet virtutibus.

Suspectarum autem mulierum consortium omninò vitate.

Cum alijs verò quibusuis mulieribus, quamuis vel arctissimo consanguinitatis, vel affinitatis vinculo vobis illæ coniunctæ sint, nè in eisdem domicilijs, ædibusuè simul habitate, nisi cùm ex causa alicui vestrum aliquando Episcopalibus litteris permissum sit.

In famulatu laicorum nè sitis, multò minùs fœminarum, quamuis nobilium.

Ne verò illas Musicam, litterasuè docete, nisi scripta nominatim facultate ab Episcopo permissum cuiquam sit.

Ædes Ecclesiasticas nè laicis locate, nisi concessu Episcopali.

Ac nè ipsas quidem patrimoniales locationi ijs date, quorum vita, moresuè suspecti sint.

Sæcularibus verò negotijs, vt est sancti Pauli Apostoli documentum, nè vos implicate.

A cuiusuis generis mercatura quæstuosa, omni negotiatione, prædiorum conductione, tùm alijs, vt Prouinciali decreto vobis interdictum est, prorsùs cauete.

Ne pecuniæ, lucriuè auidi sitis: nemo potest seruire Deo, & mammonæ: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum sustinebit, & alterum contemnet, inquit Christus Dominus.

Si qui pauperes estis, nè cupiatis diuites fieri, ut nè incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem uestram, nè molestè ferte: paupertatem dilexit, & docuit cœlestis magister Christus, qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in cruce moritur.

Scitote paupertati socias adiungi, sobrietatem, abstinentiam, & reliquas virtutes, quibus prælucere oportet ministros Dei.

Præponite uobis sanctorum veterum patrum vitam, qui lucrum non spectabant, temporalia non quærebant; & nihil ijs tamen deerat; imò in paupertate illis aliquando abundabat, quod alijs erogarent.

Nè igitur quia tenuem redditum habetis, lucrum quærite, nec quæstum uos appetendo, iniuriam uestro ordini facite, auaritiæ sordibus volutati.

Non sæculi uos mercatores, non mammonę ministri estis, sed Christi mercatores, nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, sed bonorum operum abundantia, cum charitate coniuncta, facite thesauros in cœlis.

Studete uos lucrari animas Deo, & cœleste horreum augere.

Exemplo sanctorum, uos paupertate, sobrietate, ac parsimonia ità agite, ut non modo à superuacanearum rerum vsibus abstinentes, sed vestro etiam defraudantes victu, Ecclesias vestras, & Altaria exornetis, sarcta, tecta habeatis, sacra supellectili instruatis. Alienis item necessitatibus subueniatis, & pauperibus opitulemini.

6. Qui uberiores Ecclesiasticos redditus habetis, Ecclesias è quarum prædijs fructus percipitis, eò magnificentius, & augustius, quò amplioribus donis, bonisuè, augustiorique liberalitate illę dotatę sunt, illustri structura, præclaro opere reficite, egregijs muneribus exornate, tùm omni Ecclesiasticæ supellectilis apparatu instruite.

Christi visceribus substantiam Ecclesiasticam erogate, pauperibus scilicet peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula coniectis, captiuis; quibus egentibus, & esurientibus cum subuenire possitis, si alimenta necessaria denegatis, violatæ charitatis rei estis in cōspectu Domini.

Memores estote eius, quod à sanctissimo Patre Ambrosio scriptum est, sua fideles eo animo obtulisse Ecclesiæ ministris, vt per eorum manus

nus, quorum fidei, atque integritati summa omnia tribuebant, ad pauperes peruenirent.

Vos item alij, quicumque estis, quorum fidei Christi patrimonium propriè ad diuini cultus, pauperumq; vsum commissum est, cauete, ne ambitione, aut cupiditate prolapsi, in alium, quàm cui addictum est, cõuertatis: idq; propterea sacrilegij rei, damnationem æternam subeatis.

7 Vniuersi autẽ vos, & singuli Ecclesiastici ordinis homines, vt summatim complectamur, quæ muneris vestri sunt, vobiscum frequenter recolite, ministerium vestrum explere studete, sanctissima studia religionis, & officij vestri rebus alijs potiora ducite. In rerum diuinarum, sacrarumque cognitionem omni cura incumbite: quæ diuina, quæ sempiterna sunt, diuitiarum, & honorum, & terrenarum rerum cogitationibus abiectis, amplectamini: restincto cupiditatum ardore integros, castosque vos seruate: mundi voluptates, quę à diuinis pręceptis detorquent, declinate: prędiorum Ecclesiasticorum, quæ non auaritiæ præda, sed instrumenta charitati relicta sunt, redditu, & fructibus nõ abutamini; humilitati studete, charitatis opera pręstate, induimini Dominum Iesum Christum: sanctorumque eius facta imitamini, vt & horum imitatione, & illius in primis diuinis pręceptis, institutisque conformati, in vocatione, qua vocati estis, dignè Deo ambuletis, tùm vitę vestrę splendore laicis hominibus lumen prçferatis ad vitam sanctè instituendum, tùm vos repositam vobis iustitię coronã demũ percipiatis.

Conc. Trid. sessio. 13. in procem.

Omnes pręterea, & singuli, qui huius Ecclesię ministerio adscripti aliquo modo estis, & Diœcesim, & Ecclesias, quas in ea obtinetis, quibusque adscripti estis, stationes vestras, in quibus manendum vobis sit, putate.

In illis ipsi residete.

Ecclesiasticas ipsas ędes habitate; ibique domicilium vestrum verè constituite, & habete.

Debitis muneribus, atque oneribus satisfacite.

Alia item agite, ac pręstate ex pręscripta Conciliaribus decretis fructuosę, salutarisque residentię ratione.

8 Quicumque item Clerici minorum ordinum estis in Ecclesijs, quibus adscripti estis, singuli ordinis, qua initiati estis, functiones tali pietate obite, vt digni habeamini, qui deinceps altiorem gradum assecuti, sanctæ Dei Ecclesię inseruiatis.

Nemo autem vestrum, quicumq; estis, si alicui functioni estis deputati, ab ecclesiastica statione, personalisq; residentię munere discedat, nisi causis per Episcopum probatis, & etiam concessu litteris expresso.

Hęc, quę communiter, atque vniuersè vos moniti estis, singuli seruate, studiosè ac diligenter.

9 At prætereà sigillatim, nominatimque vos, qui in Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis, Canonici item tùm eiusdem Ecclesiæ, tùm reliquarum quarumuis Ecclesiarum Collegiatarum, vel vrbanarum, vel diœcesanarum, quicumque sitis in omni Canonicalis disciplinæ officio ità agite, vt Canonicè, nempè Canonum legibus, ad vitæ vestræ institutum pertinentibus, & Constitutionum Prouincialium, Diœcesanarumque rationi congruenter viuatis. Idque primò maximè studete, vt in conspectu Dei Omnipotentis puro corde, & casto corpore ministretis.

Tùm singuli vos, ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete: Canonicalisque muneris partes præstate omnes in choro statis horis assistite, & ad Deum pro fidelibus, pias, religiosasque fundite precationes.

Dùm eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum, cui seruite cum timore, & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote; non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè, diuinas laudes concelebrate: & psallite Deo in conspectu angelorũ, cantantes in cordibus vestris Dño.

In Choro nemo priuatim, nemo tacitè officium recitet; sed omnes pariter, quicumque adestis, senes cum iunioribus, laudate nomen Domini in psalmis, hymnis, & canticis.

A quibuscumque colloquijs, & à litterarum, librorum lectionibus, atque omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem, & officij ratione sedete, state, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripta sunt, ità vt vestro exemplo alijs Sacerdotibus, Clericisque, & rectè, ritèque psallendi, & sanctè orandi, & piè agendi animum addatis.

In psalmorum autem, canticorum, & hymnorum, intelligentiam studiosè incumbite: vt, dùm psallitis, pro sensuum sanctissimorum, quos mente concepistis, ratione, vos ad omnem pietatis, deuotionisque affectum excitetis.

Non ordinariæ distributionis lucro adducti; sed Dei charitate, religionisque cultu commoti, diuinis officijs adeste, vt verè, ex animoque psalmi verba illa concinnatis. Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.

Diuinis officijs absolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi signo per præfectum dato, consurgentes, quo ordine ad Chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, vbi cappas, qui illas induti estis, & superpellicea sine strepitu vllo, vt susurratione deponite.

Cano-

Canonicales uestros conuentus statis hebdomadę diebus capitulariter habete.

Omnes, qui debetis, ad illos conuenite.

Inde nè discedite, nisi missione à Capituli præfecto impetrata.

Singuli ordine, & loco sedete.

Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete.

In initio, & fine vniuscuiusque Capituli statas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam; tùm quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, nè negligite.

Cætera hoc de genere toto seruate, quæ Prouincialibus constitutionibus vobis præscripta sunt.

Omnia in primis agite pace mutua, concordi voluntate & charitate fraterna vos inuicem diligite. Canonici enim estis, qui sicut procollegij ratione ex antiquo instituto vna in Collegiata Ecclesia, vnoquę item in Canonicali domicilio collocati fuistis, ità vno pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis Ecclesiæ ministri, quorum erat cor vnum, & anima vna, experiundo videte, sicut in Psalmo scriptum est, quàm bonum, & quàm iucundum sit, habitare fratres in vnum.

10 Quicumque verò estis, qui inter Canonicos, Præpositi, aut Archipresbyteri, aut alterius dignitatis nomen, gradumuè obtinetis, sicut honore, & dignitate præstatis, ità virtutum exemplis, vigilantiaque in vestri muneris, curæuè partibus obeundis sollicitudine prælucete.

11 Parochi prætereà, & cæteri quicumque estis, etiam præpositi, Archipresbyteri, alijuè, qui animarum curam geritis, præter ea, quæ vos cum reliquo Clero communia vniuersè monuimus, illa etiam, quæ præcipuè de vobis decreta sunt, præstate omni sollicitudine.

In primis oues, vobis concreditæ, cognoscendæ sunt, & appellandæ nominatim, pascendæ, & custodiendæ item.

Animarum igitur numerum in Catalogum redigite ad pręscriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & compatrum etiam, qui adhibentur, nomina describite.

Matrimonia in Codicem referte.

Parochiæ vestræ incolarum vitam, & mores inuestigate.

Indagate omni studio, si qui hęresi contaminati sint, aut suspecti; aut si qui sint, qui hęreticorum libros habeant, vendant, emant, importent, vel legant, eosque statim denunciate.

Monete etiam populum, vt id ipsum etiam prę stet, ad nostri edicti pręscriptum, quod statis temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis, & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.

Dispicite, si qui è Parochiæ vestrę finibus ad loca proficiscantur, vbi impunè prædicatur, quod à Catholica fide alienum est; tùm etiam an ij profectionis facultate impetrata agant ad præscriptum decreti in Concilio Prouinciali tertio promulgati.

Inuestigate prętereà de ijs, qui in vestra Parochia docent, eorundemque mores, vitam, & fidem obseruate, ac reliqua de ijs ipsis præstate, quæ Concilijs Prouincialibus præscripta, iussauè sunt.

Videte, & cauete, nè superstitiones, magicę cantiones, & eiusmodi diabolicæ superstitiones in populo vestro sint.

Cognoscite publicos peccatores, corruptores aliorum, concubinarios, adulteros, vsurarios, blasphęmos, & denunciate.

Cognoscite etiam alios populorum corruptores, qui festis diebus non Deo, sed aleis, ludis, choreis, diabolo seruiunt, quique festorum dierum cultum quouis modo violant, quales, quales sint: neque obseruant Pontificias, neque Prouinciales de diebus festis colendis constitutiones; aut Edicta Episcopalia.

Istos ab ea malè agendi corruptela reuocare, ac deterrere, omni pietatis officio studete, tùm Episcopo etiam, sicut opus erit, significate, vt pro curę Episcopalis officio salutare remedium afferatur.

Rursus agnoscite etiam pauperes, viduas, pupillos, cęterosque aliena ope egentes, quibus, & salutari consilio, & consolatione, & re subuenite; aut si minùs re potestis, cohortatione alios accendite ad eos subleuandos.

Sique illorum grauior inopia deposcit, festis etiam diebus à pia fidelium liberalitate aliquid in Ecclesia colligendum curate, vt ab Episcopo præscribetur, quod ipsis in eleemosynam conferatur.

Seorsum etiam locupletes Parochię incolas conuenite, quibus pauperum egestates proponite, & ostendite eis diuitias à Deo propterea etiam esse tributas, vt inopibus succurrant.

Si qui autem potentiorum opibus in causa aliqua oppressi sunt, illos vnicè, atque intimè eorum patrocinio comendate, qui vel ex suscepto officio id præstare debent, vel quibus Episcopus hanc curam dederit.

Pascite in primis populum vobis commissum prędicatione verbi

Dei,

Dei, salutaribus monitis administratione item sacramentorum exemplo, & oratione.

In verbo Dei exponendo planè obseruate quę Constitutione Prouinciali,& alijs concionatoribus, & vobis pręscripta sunt.

Pueros festis, Dominicisque diebus, in Doctrinæ Christianæ rudimentis instruite.

Prouectioris ætatis homines ad eadem intelligenda inuitate.

Patres, matresque familias monete, vt filios, filias, cęterosque quos in familia habent, ad statas Doctrinæ Christianæ scholas ipsi conducant.

Confratrum,qui ijs scholis adscripti sunt,operam ad hoc institutum adhibete, curateque, vt mutua inter eos charitas,morumque disciplina conseruetur.

Alios,etiam ad tàm pium opus amplectendum alacriores reddite, atque excitate tùm assiduis vestris cohortationibus,tùm promulgatione thesauri spiritualis indulgentiarum,ijs concessi, qui ijs scholis ascribuntur,in illisque operam nauant.

Ne omittite diebus festis inter Missarum solemnia aliquid ex ijs, quę in Missa leguntur, fidelibus exponere, & sanctissimi illius sacrificij mysterium aliquod explanare, & aliquando sanctiores illius sacrarum cęremoniarum, rituumque rationes, & significationes explicare, quò diligentius instructi in dies sacrosancto illi sacrificio religiosius intersint.

Docete item,quomodo fideles signo Missæ celebrandæ dato se corde contrito ad eam sanctè audiendam parent.

Curate,atque efficite perpetuis vestris monitionum officijs,vt in illa viri aperto capite,mulieres velato, & in omni eius parte vtroque genu flexo,pręterquàm in Euangelio adsint.

Instruite etiam eos,quàm religiosè nō solùm in Missę sacro, verum etiam in diuinis alijs officijs versandum.

Quando standum, quando genua flectenda, quando assurgendum.

Quàm valdè, dùm illa fiunt, celebranturuè, fugiendæ confabulationes,colloquia,deambulationes,strepitus, clamores, imò verò inanes cogitationes,quibus à pia meditatione, & mysteriorum, quę aguntur, contemplatione, religiosaque oratione animus distrahitur: quàm denique studiosè vitanda reliqua omnia ab eorum officiorum sanctitate,& cultu aliena.

Rursùs quàm sanctè item,quàm religiosè,& quàm demisso, humilique habitu in supplicationibus, litanijs, & stationibus versandum sit.

Qua reuerentia,quouè pietatis studio in Ecclesijs, locisuè sacris manendum sit, quęuè ab alijs procul abesse debeant, idque ex sanctioni-

bus Pontificijs, Constitutionibus Conciliaribus, Episcopalibus pręterea edictis.

Qua etiam nō solum intima religiosi animi pręparatione, sed externa etiam cultus, uestitusq; modestia, humili genuflexione & armis depositis, ad sanctissimam Communionem; tùm etiam ad cętera sacramenta accedendum sit.

Tùm docete, ac monete quomodo dies festi colendi, & sanctificandi sint.

Ostendite indignissimum esse sacris illis diebus non modo à nefarijs operibus, illicitisque negotijs non abstinere; uerùm etiam religionis, ac pietatis opera non pręstare omni diligentia.

Ac pręterea nefas esse sacros dies ad maxima Dei beneficia colenda, summasque ei laudes persoluendas, ac debitum sanctis honorem tribuendum institutos, ad illa traduci, quę ab eo cultu abhorrent: qualia sunt tripudia, ludi, choreę, spectacula, quibus ad turpes illecebras incitantibus, salutis humanę hostis, diabolus oblectatur.

Denunciate item stata sacrorum temporum ieiunia; docete quomodo ieiunandum, quę peccati grauitas in uiolandis sacris ieiunijs.

Quę pręterea Christianę pietatis officia in sanctorum vigilijs.

Quàm sanctè obseruandum quadragesimale ieiunium: statis autem solemnibus, uel aduentus, uel Septuagesimę, uel aliorum temporum celebritatibus pręmonete fideles, atque diligenter ex pastoralium etiam litterarum pręscripta recitatione ac ratione instruite ad sacra illorum temporum mysteria, sanctis pietatis officijs religiosè colenda.

Vtque ijs omnibus pro temporum, solemnitatumque ratione illi instrui possint, sępè monete, vt Dominicis, alijsque festis diebus, quemadmodum sacra Tridentina Synodus optat, ad Parochialem Ecclesiam conueniant.

Qua in re sępius monitionem pastoralem eo de genere frequenti populo legite.

Sępe autem, ac diligenter eosdem docete, quam assiduè orandum sit.

Quomodo & tacita supplicis mentis meditatione, & pijs statis orationibus precandum.

Quàm studiosè, ac religiosè suscipiendum vespertinę communis orationis institutum, quàm diligenter illud semel susceptum piè retinendum.

Ideòque cùm alias sępè in anno eam orandi rationem, cum indulgentijs concessis per summa capita explicate; tùm pręcipuè diebus Concilio Prouinciali tertio constitutis in maxima populi frequentia descripto pronunciate, atque euulgate.

Dominicis

Dominicis diebus instituite populum,& monete,pro quibus oret,vt est in eodem Prouinciali Concilio decretum.

Tùm preterea quas,singulis hebdomadę ferijs, pręcipuas precationes, Christianasque meditationes, atque in orando exercitationes sibi propositas in promptu habere possit.

Quàm sępissimè uerò sermonibus uestris populo proponite locos perpetuæ Christianę meditationis de morte, de iudicio, de inferno, de gloria,& de pręmio paradisi.

Monete pręterea sedulo,ac frequentissimè patres, matresque familias,ut liberos,familiamque suam ad pietatis, Christianorumque uirtutum disciplinam religiosè instituant.

Ad hoc propterea patresfamilias inducite, ut de uitę spiritualis ratione,& pijs exercitationibus libros probatos domi suę habeāt;in quorum lectione uersentur; seseq, ac familiā instituant ad sanctè agendū.

De patrum familias officio,familięque institutione,editam in Concilio tertio Prouinciali Constitutionem in Parochiali conuentu legite, singulasque eius partes explicate.

Tùm alia preterea docete,quę opportuna existimaueritis,quibus illi se,suamque familiam in Christianę uitę institutis, atque exercitationibus conforment.

In officinis etiam, & tabernis disciplinę, vitęque Christianę rationes obseruate: si quid autem,uel ab artificibus,uel ab institoribus operarijsuè committi animaduerteritis,quod dissolutę disciplinę sit, id officinarum, tabernarumuè dominos grauiter monete, ostenditeque ea in re officij sui partes.

Estis participes, & socij laborum, curęque Episcopalis, & in messe Episcopo commissa,operarij estis, elaborate unà cum eo, & contendite,ut populus,cuius cura geritur,tamquàm purum triticum, auxiliante diuina misericordia,congregetur in horrea cœlestia.

Depositum custodi,inquit Apostolus Paulus,id quod uobis singulis dictum esse putate,ut in grege, tamquàm deposito fidei, curęq; uestrę commisso diligenter custodiendo,ab omnique peccati labe conseruando,cogitationem,sollicitudinem, curam, studiumque omne collocetis.

Parochię igitur,unicuique uestrum concreditæ uiciniam,cùm a cęteris uitijs omnibus uos singuli sollicite custodite; tùm curate etiam,nè odia,simultates,inimicitię,factiones, temerè iurandi maledicendi, imprecandi,prauę consuetudines,ac nè detractiones quidem in ea sint.

At uitia in primis, & peccata, ad quę populum procliuiorem esse animaduertitis,reprehendite,atque exagitate.

Nec uerò dissimulate peccata:sed annūciate populo scelera eius:publicè peccantes coram omnibus arguite,ut & alij timorem habeant.

Idque

Idque agite spiritu fortitudinis Domini, &, vt strenui eius milites, bonam militiam militate, nihil planè trepidantes.

Si ab increpatione, vos monet S.Gregorius, reticueritis, quia contra vos odia insurgere reformidatis, non iam Dei lucra, sed vestra quæritis.

Non maledictis, non vexationibus, non calumnijs, non alicuius generis contumelijs illud, vel increpandi, vel palàm arguendi officium deserite, modo Christi, & animarum saluti seruiatis.

Rursùs non aucupandæ hominum gratiæ studio id agere desistite: seruus Dei non essem, si hominibus placerem, inquit Apostolus.

Væ vobis tacentibus, aut dissimulantibus, si grex curæ vestræ commissus perierit, sanguinem eius de manibus vestris requiret iustus, & omnipotens Deus.

Si igitur peccatur, nè in increpationibus verba vestra blandientia sint; sed, vt à Spiritu sancto scriptum est, stimuli sint, & quasi claui, in altum defixi.

Instate opportunè, importunè, priuatis etiam admonitionibus, consilijs, correptionibus, obiurgationibus, vt peccantes, adiutrice diuina gratia, in viam salutis reuocetis.

In vsum etiam sanctè ità reuocate fraternam correctionem, vt non modo mutua Christiana charitate vos ipsos corripiatis; sed reliquos item, præsertim Parochiæ incolas id charitatis & correctionis officium rectè doceatis.

Ad sermonum verò, admonitionum, correctionum partes explendas, locos vobis comparate, præcipuè ex doctrina Catechismi Romani, in quo magna cum populorum vestrorum salutari vtilitate versari diligenter potestis.

Neque ad hoc multiplicis vestræ Ecclesiasticæ tractationis genus negligite adiumenta, quæ aliunde vtiliter capere potestis.

Cætera autem officia, quæ in sacramentorum administratione, in assidua ad frequentem eorum vsum cohortatione, in ægrorum cura, in alijs Parochialis muneris functionibus, vobis Prouincialibus Diœcesanisque Concilijs præscripta sunt, præstate, atque exequimini accuratè: ad earumq; Conciliarium Cõstitutionum, decretorumuè normam, omni obseruantiæ, atque obedientiæ studio vos planè conformate.

Quæ verò decretorum Prouincialium, vel Diœcesanarum partes ad laicos, eorumq; Christianam disciplinam attinent, quò sæpius euulgatæ, atque inculcatæ, seruentur diligentius; illas, summatim vulgari sermone expressas, crebrò, prout vsu venerit, populis vestris proponite, denunciate, explicate, atque in consuetudinem inducite.

Quæcumque denique vel ad vos, vel ad laicos curæ vestræ commissos

tis pertinent, ea decreta, quo maximo potestis studio, in omnem executionem, disciplinæque vsum introducite. Videteque in primis ac perpendite, quæ sint, & quàm religiosæ muneris vestri partes: cauete que vt in officijs, & curæ vestræ functionibus non modo quicquàm vos non committatis, sed nè omittatis quidem; cùm in sacerdotali vita, pro muneris, quod sustinetis, ratione, tùm grauiores, tùm longè plures, quàm in cęteris hominibus esse possint, omissionis culpæ.

12 Vos prætereà reliqui Sacerdotes, quicumque estis, quibus animarum cura non incumbit, cùm alia omnia, quę Ecclesiastici ordinis hominibus de diuinorum officiorum cultu, de vitę honestate; de studijs, & vitæ spiritualis exercitationibus, pręscripta, aut monita generatim sint, tùm quæ nominatim, sigillatimque ad præcipuam vestram executionem attinent, pręstate omninò.

13 Vos item reliqui Clerici inferiorum ordinum, quęcumque ad vos, vel nominatim, vel generatim spectant, agite omnia, sicut Clericalis vitę ratio, Canonum, & Conciliorum decretis pręscripta, postulat.

Christi estis, nempè de sorte Domini, & ipse Dominus sors, pars scilicet vestra, tales prębete vos, vt & ipsi possideatis Dominum, & possideamini à Domino, verèque dicatis, Dominus pars hęreditatis meę.

Filij mei nolite negligere: uos elegit Dominus, ut stetis coram eo, & ministretis illi.

Videte igitur, quàm ualdè intentos vos esse oporteat ministerijs vestris, & quàm magna uitę, morumque castitate.

Proborum hominum tantum, pręcipuè Sacerdotum, uitæ spiritualis laude pręstantium, familiaritate vtamini: ex quorum consuetudine tùm fructus uos capiatis, tùm Episcopus meliorem in dies de vobis opinionem concipiat.

Maiores ueremini, & obseruate: eisdemque rectè monentibus obtemperate.

Pręter latinę linguę, & litterarum studia, Ecclesiasticę in primis disciplinę institutionibus diligenter incumbite.

Sic demùm uos moribus, & uitę modestia probate, vt & à Parochis, & à pręceptoribus vestris, tùm etiam à populo bonum testimonium Episcopus habeat, uosque dignos iudicet, quos maioribus ordinibus adscribat.

14 Vos uerò, qui uel visitationis munus geritis, vel Clericalis disciplinæ curę quouis nomine pręfecti estis, vel in Diœcesi Vicarij foranei constituti, in explendis muneris atque officijs, uobis commissi, partibus sedulò inuigilate, atque elaborate.

Onus, quod sustinetis, quàm graue sit, quàm plenum curis perpendite;

dite; tùm quam in eo uobis committendo spem, fiduciamque Episcopus habuit, videte: tùm efficite, ut eius expectationi respondeatis, uigiliarum uestrarum, studijs, assiduaque sollicitudine.

Ecclesias, quę in uniuscuiusque vestrum regione sunt, sedulò uisitate: earumque partes singulas inspicite.

Peruestigate in uniuscuiusque Parochię finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes; an flagitia, quibus Episcopali cura Episcopus medeatur, necesse sit.

Vniuerso Clero, pro regione commissa, inuigilate diligenter; illudque in primis uidete, ut in disciplinę Ecclesiasticę moribus, atque officijs se contineat, Clericalisque moderationis legibus congruenter viuat.

Indecentem eius habitum omninò reijcite; morum sanctę vitę; sacrarumque litterarum, & institutionis Ecclesiasticę studia, si quę in eo languescunt, excitate.

Clerici autem minorum ordinum, in hoc maximè uobis commendati sint, vt illorum omnes, tùm in uitę moribus, tùm in litterarum, ecclesiasticęque doctrinę studijs progressiones accuratè exploretis, atq; vt maximè potestis, paternis cohortationibus, atque obiurgationibus ijsque assiduis adiuuetis.

Ecclesiarum item cultum, nitorem, cęteraque eius generis omnia curate uestra diligentia, quę totis in Christo visceribus ab unoquoq; vestrum expetitur.

Quæcumque uerò, uel Prouincialium, Diœcesanarumque Synodorum decretis, uel præcipuis instructionibus, uel uisitationum iussis præscripta sunt, ea omnia, vt re ipsa pręstentur, studiosè perpetuò agite.

15 Hęc omnia, & singula his monitionibus nominatim, sigillatimque expressa, tùm cuncta item reliqua, uel Concilijs Prouincialibus, Diœcesanisque sancita, uel alio modo uobis pręscripta, uos omnes, ac singuli, quorum interest, quanto potestis amore, & pietate non amplectimini solum, & legite; sed mente, animoque compręhendite, seruate, omnique sollicita executione pręstate; totosque uos ad cohortationum, admonitionum, decretorum, & Constitutionum rationem accōmodate. Quod omne, ut faciatis, sicut nos pro Episcopalis nostri officij munere uos in hoc Diœcesano conuentu ex Concilij Prouincialis pręscripto commonefecimus: ità etiam unumquemque uestrum, per vnigeniti filij Dei aduentum, per eius Crucem, perque animarum uestrarum salutem obsecramus, obtestamur, diuinaque contestatione monemus. Rursusque uobis ipsis uniuersis, & singulis edicimus, si quis vestrum Constitutionibus, decretisque uel Prouincialibus, uel Diœ-

cesanis,

cesanis, vestra causa editis, non paruerit, contra eum nos actores esse Ecclesiasticis, Canonicisque sanctionibus.

Cauete igitur nè quem vobiscum paternè modo agentem, sollicitèque monentem, & in conspectu Dei vos hoc sacro deprecantem, auditis, eundem rursùs in hac vita solum culpas vestras animaduertentem, sed in diuino prætereà iudicio easdem accusantem audiatis.

At ipse Deus, & Pater noster, & Dominus Iesus Christus dirigat vias vestras in omni sancta obedientia; exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere, & sermone bono; ità vt dignè ambuletis vocatione, qua vocati estis, per omnia ei placentes; sicque sanctis vestrarum virtutum progressionibus probati, appareatis ante Deum, & patrem nostrum, in Aduentu Domini nostri Iesu Christi, cum omnibus sanctis eius. Amen.

De Iudiciali foro Episcopi, Episcopalique iurisdictione.

De Foro Episcopali, deque iudicijs & expeditionibus quæ in ipso Ecclesiastico foro aguntur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopali foro leges præscriptæ.*
2 *De iudicijs, deque sententia causæ ferenda, cùm congregatio habebitur, illius initio oratio de Spiritu sancto recitanda, eaque oratio vbi proponenda.*
3 *Calumniæ iuramentum à quibus, quaque litis parte exigi possit.*
4 *Iusiurandi relaxatio ad agendum tantummodo detur; & quando neque ad agendum.*
Ius iurandum, qua forma ab Episcopis, & alijs Ecclesiasticis præstandum. De vita & hon. Ep. nu. . . & de vit. & hon. Cler. nu.
5 *Vbi in foro sæculari Clericum examinari petatur, quid curandum.*
6 *Causæ decem aureorum summariè decidendæ.*
Causis, & litibus dirimendis cura Episcopi; à quo vt compescendi causarum ministri. Ibidem.
7 *Earum defensio, & commendatio quibus prohibetur.*
8 *Matrimonij causam quando inferior Episcopo cognoscere possit.*
9 *Abbates quando de ipsis matrimoniorum causis cognoscere possint.*
10 *Acta causarum in Codicem referenda. Idem de processibus criminalibus.*

Testium

1\. De Iudic. foro Episc.

1 VT à foro Episcopali, quantùm fieri potest, auaritiæ labes amoueatur; & quàm minimis possint incommodis, atque sumptibus causæ in eo agantur; nos præter eam diligentiam, quam in ea re maximam Episcopi, in sua quisque Diœcesi adhibere debent; hæc statuenda censuimus. Vide in Tit. de Cancellario, Notarijs, & Scribis.

6\. Quæ ad for. pert.

2 Stata illa oratio, quam in Synodis de Spiritu sancto dici solemne est, illa scilicet, cuius initium est; Adsumus Domine, ritè, sanctèque vt liber Pontificalis vetus ostendit, congregationum initio recitetur quæ de sanctæ Inquisitionis officio, de iudicijs, de sententia causæ ferenda, habebuntur.

Itidem fiat in omni conuentu, vbi de Clericalibus examinibus de electione institutioneuè eius agetur, aut deliberabitur, in quem alicuius beneficij Ecclesiastici cura, administratiouè conferatur. Quam ob caussam ea oratio rectè in tabula litteris consignetur, certoque congregationum loco affixa, cùm vsu venit, in promptu sit, vnà cum alia stata oratione, quam in initio, & in fine aliarum actionum, congregationum uè ex officio Beatæ Mariæ adhiberi, instituti, morisque est.

5\. De Episcopo Epali iur. & foro.

3 Vt apud iudicem Ecclesiasticum omni sinceritate iudicia exerceãtur; statuimus, atque edicimus, illum non solum litis principio, sed in omni eius parte, cum expedire censuerit, atque ex officij sui munere, tàm ab actore, quàm à reo calumniæ ius iurandum exigere posse.

4 Iusiurandum, sicut vinculum iniquitatis esse non debet; ità eius relaxa-

relaxatio, absolutiouè æquum nullum modo est, vt cuiq; præiudicium afferat. Quamobrem nè cuiquàm in posterum ius iurandi, quo astrictus est, relaxatio, absolutioué vmquàm detur; nisi ad agendum tantum; aliàs ex sacrorum Canonum præscripto, at verò nullo modo ad excipiendum; ac prætereà, nè ad agendum quidem posteaquàm quis periurium admisit à quo crimine Episcopus absoluat neminem.

5 Vt frequentibus Clericorum cuiuscumque gradus, & ordinis, quos in foro sęculari, concessu Episcopi examinari sæpè contingit, periculis occurratur, Episcopus, eiusque Vicarius, anteaquàm eius examinis facultatem concedat, rerum de quibus in eo foro interrogationes, quæstionesuè instituendæ erunt, capita, diligenter, & matura deliberatione perpendat. Clericum prætereà, de cuius examine agitur ad se si libuerit accersat, ac de ijsdem rerum capitibus extrà iudicium interroget. Illud autem magnoperè caueat, nè dùm vnius defendendi causa, quæstiones, examenuè de Clerico haberi permittit, alteri aliquam vel rei familiaris, vel pecuniæ, vel corporis, vel status honorisuè offensionem, aut diminutionem afferat: vnde cum sæpenumero simultates, & cædes existunt; tùm Clericus etiam aliquando irregularitatis pœnam, maculamuè contrahit. Quarum rerum si aliquam Episcopus suspicionem ex ijs ipsis capitibus cognouerit, de quibus quæstio instituenda est, nullam Clerici examinandi facultatem vllo modo permittat. Vbi verò illam aliquando dandam esse iudicauerit: tunc certis capitibus nominatimque explicatis iudicio suo præscriptam, litterisque comprehensam concedat, permittatuè. At verò semper Clerico à Sacerdote iusiurandum deferri iubeat.

6. Quę ad forum pert.

6 Causæ, quæ decem aureorum nummum summam non excedunt, summariè, simpliciter, ac de plano, sola rei veritate perspecta, sine forma iudicij cognoscantur: id quod ab huius Prouinciæ Episcopis agi licet ex facultate à Pio V. Pont. Maximo eisdem Episcopis concessa.

3. De ijs quæ ad for. Episc. pert.

Quoniam sæpè fit, vt in causarum controuersijs, id quod uir, & sanctitate, & iuris scientia celebris suo pluribus exponit, inimicitiæ oriuntur, simultates, odia, rixæ, cæteraque id generis, quæ maximè fideles cauere debent valdè exerceantur: & multa eaque grauia crimina inde aliquandò consequantur, aut negligantur: ideò in foro Ecclesiastico, in quo concordiæ potissimum, paci, litium transactionibus, atque sedationibus controuersiarum planè cōsulendum est, Episcopus eam ineat rationem: vt Vicarij, aut Iudices fori sui, aut alij Ecclesiastici homines, quos ei curæ præfecerit, anteaquàm litis, reiuè alicuius iudicium constituatur, studeant omni æquitatis officio, paternoque consilio lites dirimere, controuersias sedare, & transactionibus litigantes reconciliare, atque ad eam rem facilius conficiendam, factum, de quo controuerti-

6. Ibidem. Conc. Trid. sess. 25. c. 10. de refor. c. finem & c. fi. de dolo & cōt. c. 2. de re Iud. c. consti-tut. de pcur.

tur,

tur, ab ipsis litigantibus, seorsum singulis ad se vocatis, studeant planè intelligere, quantum quidem commodè fieri poterit, etiam remotis vtriusque partis aduocatis, & procuratoribus; sin autem id assequi nō poterint, id saltem curent, vt lites breuius, quàm in foro laicali moris est, definiantur.

Locum vero nullum patronis, Aduocatis, Procuratoribus, cæterisque litium ministris dent, aut relinquant, qui quæstus forensis auidi, atque appetentes, causas prætexunt, calumniasque adhibent, tùm ad causarum tranlactionem impediendo, tùm ad exulcerandos litigantium animos.

Istorum etiam malitiam Episcopus pœna priuationis, suspensionisuè officij, postulandi, & procurandi in suo foro; alijsuè pœnis suo arbitratu, pro sua conscientia coerceat, etiam sine vlla iudiciali causæ cognitione.

5. Ibidem. 7 Nemo quisquàm, neque Vicarius, etiam foraneus, neque procurator, aduocatusuè fisci Episcopalis, neque auditor, nec verò alius, qui in familia, famulatuuè Episcopi sit, causarum, quæ in Episcopali foro agantur, procurationem, defensionem, ac patrocinium nec nomine, nec re ipsa suscipiat, agatuè, præter illas, quas debet, pro suscipti officij munere, & quas prætereà pias causas Episcopus, ab illo suscepi, agiuè iusserit. Nec verò quispiam eorum patiatur famulos suos in eo Episcopali foro causas non modo agere; sed nè commendare quidem: minùs verò quicquam vel minimum operæ, quo præiudicium, damnumuè cuiquàm inferatur.

Neque prætereà ipsi, vel fori Episcopalis ministri, vel Episcopi familiares in causarum commendatione auctoritatem suam interponant: nisi ij sint, quibus pro muneris sui ratione diligenter curandum est, vt lites, controuersiæ, & causæ præsertim miserabilium hominum, quàm celerrimè, & rectissimè in primis definiantur.

6. Ibidem. 8 Quicumque in dignitate Ecclesiastica constituti, etiam exempti; qui intrà fines Diœcesis sunt, & reliqui prætereà inferiores Episcopo, nè priuilegiorum, consuetudinisuè prætextu matrimoniorum, & criminum item causas, etiam visitando cognoscant; sed Episcopi iurisdictioni, iudiciouè relinquant, ad præscriptum Concilij Tridentini.

Sess 24. c. 20. de refor.

9 Non tamen Abbates, quibus aliàs legitimè talis iurisdictio competit, alijuè inferiores si de immemorabili consuetudine eiusmodi legitimè doceant, quominus de his etiam causis cognoscant, prohibeantur.

3. Ibidem. 10 Acta omnia notarij in Codicem, non in pagellas referat, quamuis eas cordula infigant; idque præstent, mense saltem, postquam rogati illa confecerint.

Fori

Fori Episcopalis Cancellarius, ac Notarij certos libros habeant; in quibus causarum Criminalium actiones, quæstiones, ac, quos vocant processis, rectè, ordineque describant, nec verò in folijs.

4. De foro Episcopali, Ecclesiasticoue.

11 Testium dicta, & attestationes, in causis Ciuilibus nè scribantur ab alio, quàm ab ipso causæ Notario, siuè actuario, vel ab alio eius nomine. Quæ attestationes ipsi Notario causæ, siue actuario consignentur, & asseruentur; vt post in Archiuio vna cum toto processu recondantur, vbi custodiuntur aliorum actorum monimenta.

3. Ibidem.

12 Idem decernitur de instrumentis, actisuè dictæ causæ; quibus decretum iudicis adscribi contigerit.

In alijs verò omnibus, quibus auctoritas, decretumuè Episcopi sit interponendum, Cancellarius tantum Notarius adhibeatur.

13 Sæpenumero accidit de seruitute aquæ per alienos agros deducendæ, de orizis intrà certos fines non serendis, atque de alijs eius generis rebus, & causis, controuersias, litesque inter homines Ecclesiasticos, & laicos excitari. Quamobrem Episcopus cuius etiam præter cętera munus est, litium occasiones præcidere, & in commune etiam vtilitatibus publicis consulere quæ ad Ecclesiastici ordinis homines pertinere ex Canonum sanctionibus cognouerit, ea edicto etiam Episcopali, si ità expedire censuerit, æquo iure statuat, & decernat. Videat tamen anteà diligenter, si qua in causa Sedes Apostolica consulenda sit; neq; verò tunc ea inconsulta quicquam agat; deliberetve.

6. De Episcopo, &c.

14 Iudiciorum, causarumque forensium, tùm etiam omnium litterarum, expeditionum formula, quæ ad fori Episcopalis rationem, rectè instituendam, & tuendam, quæque ad deprauatos vsus tollendos pertineat, Concilij huius auctoritate per nos conscripta, cum in lucem emittetur, in omni Ep̄ali Prouinciæ tribunali accuratè diligēterq; seruetur.

5. Ibidem.

15 Formulæ certis verbis conceptæ, atq; explicatæ Conciliari nostra auctoritate, ad huius Prouinciæ vsum in lucem emissæ, ab omnibus, & singulis, quorum interest, pro concepta, constitutaq; ratione seruētur.

4. Ibidem.

16 In omni, & scripto, & actione, quæ sigilli Episcopalis impressionem requirat, Episcopus sigillo sancti Patroni Ecclesiæ, cui præest, imagine aliqua certa expressa, vtatur: quod cùm ad illius sancti viri memoriam, imitationemque excitandam, atque ad Ecclesiæ ornatum, & splendorem insigne est; tùm pietatis rationi conueniens, & cum Ecclesiarum benè institutarum vsu, consuetudineque consentaneum.

Eius verò sigillo certa forma, imagine, vel pro antiquo illius Ecclesiæ instituto, si id constat, vel, prout Episcopus semel statuerit, perpetuò adhibeatur.

17 Hebdomadæ dies, antiquato gentium à fide abhorrentium mo-

5 De Cācell. & Not.

æ,non Stellarum errantium, Lunæ, Martis, Mercurij, Iouis, Veneris, & Saturni nominibus,sed feriæ appellatione, & distinctione nominari, sanctissimus Pontifex Syluester decreto sanciuit.

Quod cùm non sine multiplici ratione ab eo institutum sit; id Prouinciæ nostræ Episcopi curent,vt omnis Ecclesiastica actio, qualis qualis sit,quæ,vel in Synodis Diœcesanis,vel Sacerdotalibus, Clericalibusuè Conuentibus,vel in Canonicalibus Capitulis,vel in foro Episcopali,vel vllo alio loco,temporeve celebretur,non dierum,qui illarum stellarum appellationem, adhuc etiam vulgò retinent, nomine, sed feriæ distinctione,& ordine rectè notetur.

6. Quę ad for. pert.

18 Dierum vtilium librum, quibus à fori sui Ecclesiastici iudicijs feriari liceat, Episcopus conficiendum, edendumque pro fori sui ratione curet.

4. Ibidem.

19 Pœnæ, & mulctæ omnes,ac singulę cuiuscuis generis sint,siuè Clericorum,siuè aliorum quorumcumque etiam quas ex superiorum Conciliorum sanctionibus irrogare contigerit, deinceps, piorum locorum, operumve vsui verè, atq; omninò attribuentur, nulla prorsùs parte reseruata,aut alij vsui attributa.

20 Rursusque vt attributionis, solutionisque certa,atque explorata ratio constet; Episcopus certum Codicem,in quem eæ explicatè referantur,confici,in Archiuioque Episcopali asseruari diligenter mandet.

Nec verò Vicario, alijve Episcopalis fori iudici vllam omninò pœnarum mulctarumque partem consequi, habereque vllo quouis colore liceat.

Ibid. sess. 13. cap. 2.

21 Quoties Episcopus,etiam tamquàm Sedis Apostolicę ex decretis Concilij Tridentini delegatus,sententiam in ijs causis tulerit,in quibus ante Concilium,tamquàm ordinarius,eadem iurisdictione, potestateuè vti poterat; si ab illius sententia ad Metropolitanum appellabitur,nō proptereà, quia sententia, tamquàm à Sedis Apostolicæ delegato pronunciata est,à Metropolitani iurisdictione subterfugiatur; sed appellationis causæ cognitio omnis liberè eidem permittatur.

Sess. 13. ca. 1. Sess 21. ca. 1. Sess. 24. c. 20. de refor.

22 Quod Concilij Tridentini decretis sancitum est,vt in visitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum causis ab interlocutoria ante diffinitiuam sententiam,aut ab alio quocumque grauamine nè appelletur; ità omnes,ad quos pertinent,id exequantur, vt non modo appellationi non deferatur: sed neque Metropolitanus, ad quem appellatum est,ante diffinitiuam sententiam cognitionem grauaminis suscipiat, adhibeatuè: ità vt nè simpliciter quidem mandet, acta causæ sumptibus appellantis mitti. Vbi verò sentētia diffiniens lata est,quæ ad causas visitationis,& correctionis pertinent,appellari liceat; ità tamen, vt illius executionem non retardet, impediatuè appellatio. Quòd si de

grauamine

grauamine agitur, quod per appellationem à diffinitiua reparari nequeat, quale est grauamē indebitæ carcerationis, tunc appelletur, licet, & appellationi planè deferatur. Nec verò prohibeatur, quominùs acta causæ ad iudicem appellationis deferantur. Intereà verò idem, cuius causa agitur, in carcere permaneat, quò ad causa cognita Iudex, ad quem appellatum est, aliter iusserit, decreueritué. Si verò causa correctionis est, vtpotè, cùm quis iniquè in carcerem se coniectum esse, aut diutius in eo fuisse conqueratur, & ad Metropolitanum propterea appellet; de prætenso excessu is cognoscat licet, dummodò quæ ordinarius iudex decreuerit, eorum executio intereà non impediatur.

23 Excommunicationum, quæ certis monitionibus primùm adhibitis, ad finem reuelationis, vt aiunt, pro deperditis, subtractisuè rebus fieri solent, litteræ nè cuiquàm, nisi ijs concedantur, qui ob eam causam supplicationis libellum Episcopo obtulerint, eorumque ipsorum tantū rogatu, quorum ciuiliter interest. Qui supplicationis libellus eiusmodi sit, quo & res ipsa, de qua agitur, & eius precium item nominatim, speciatimque exprimatur; nisi Ecclesiæ, loci pij, communitatis, vniuersitatis, Collegij, vniuersalisuè successoris res sit, cuius certam notitiam illū, illamve non habere verisimile est, tunc enim supplicantis qualitate in libello expressa, rei, de qua quæritur, descriptio quædam generatim fieri poterit, modo nè sit incerta nimis, aut non verisimilis, sed eiusmodi, quæ saltem ostendat rem ipsam, ut est Tridentini Concilij præscriptū, non vulgarem esse: id quod Episcopi concedentis religiosæ conscientiæ, iudicioque pro ratione rei, & personæ relinquitur.

4. Ibidem.

Sess. 25. ca. 3. de refor.

Porrò eiusmodi excommunicationum litteræ non concedantur, vt infrà sancitum est.

Pro re criminosa, quæve infamiæ notam inurat.

Pro re non occulta omninò.

Pro re, quæ ità iam diù amissa, aut subtracta est, vt illius memoriam amplius non haberi uerisimile sit.

Neque rursùs cuiquàm excommunicato, aut manifestè, ac notoriè criminoso.

Neque uerò contrà aliquem, quem pro rebus, quæ in monitorij litteris exprimantur, satisfacere non posse constet.

Neque prætereà in loco, vbi eas verisimile sit negligi, contemnive.

Cùm uerò pro ratione præscripta aliquando conceduntur, nè tamen in sanctissimis his diebus, in Natiuitate scilicet Domini, Pascha Resurrectionis, Ascensione, Pentecoste, in celebritate sacri Corporis Domini; alijsque anniuersarijs solemnioribus diebus, ullo modo promulgentur; nisi Episcopus aliter censuerit.

Si item nihil, quod suprà sancitum est, neque aliud quicquā obstat,

quominùs concedi possint, nè semper tamen dentur, concedanturuè, sed tantùm cùm Episcopus, seruata forma Concilij Tridentini, expedire censuerit. Sess.2.c.3.

24 Cui Episcopo soli, neque verò eius Vicario, etiam generali, si modo Episcopus non longius absit, eiusmodi monitoriarum litterarum concessio hoc decreto reseruata sit.

25 Iis verò litteris monitorijs aliquando datis, ne excommunicationis sententiam Episcopus ferat; nisi de earum promulgatione locis, & temporibus congruis facta, relationem acceperit; & iterum de re ipsa diligentius, accuratiusque deliberarit, ac grauem prætereà causam censuerit, quamobrem illam ferat.

4.Ibidem. 26 Litteræ monitionum de rebus surreptis, ablatisuè, nè deinceps dentur, nisi præscriptis rationibus, quæ partim in Concilio Prouinciali quarto explicatę sunt, partim in hoc enucleatius, vt infrà pscribuntur.

Cætera, quæ huic Titulo aliqua ratione congruere poßunt, videantur in Titulo de Cancellario, Notarijs, & Scribis Episcopalis Curiæ: & de Archiuio Episcopali.

De Ferijs.

SVMMARIVM.

Quadragesimæ tempore ius non dicendum, manè: & quibus alijs diebus. De obseruandis à Christi fidelibus in Aduentu, &c. 33.

1 *Rei festis diebus non torquendi.*
2 *Testes, neque etiam testificentur.*
3 *Id in vtroque foro seruandum Episcopo curante.*
Dierum vtilium liber Episcopi cura conficiendus. De foro Episc. 18.

4. De ferijs. 1 REi, ne festis diebus, diuino cultui dicatis, torqueantur; Si modo criminis atrocitas aliud non postulet.

2 Ac ne testes quidem, ijs diebus testimonium dicant, etiam si feriali die iurati id sint nisi in causis, in quibus licet eisdem diebus iusiurandum illis deferri.

3 Id omne sanè Episcopus, cùm in Episcopali foro; tùm in sæcularibus iudicijs caueat, vt seruetur.

De Vicario Episcopali, aliisque Iudicibus ordinariis & Delegatis, Conseruatoribusque, & Iudicibus laicis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Episcopalis sit alienæ Diœcesis.*
2 *Non tamen personalis residentiæ onere adstrictus.*
3 *Iuret antequàm officium suscipiat.*
4 *Sacris initiatus existat.*
Vicarij Episcopales, iudicesque alij quid præstent, vt causæ celerius dirimantur. De foro Episcop.
Causarum defensionem, in Episcopali foro non suscipiant: neque commendent. Ibid. 7.
5 *Nullum munus, etiam minimum accipiant ab ijs qui causas in Episcopali foro agunt, neque pro executione dispensationum matrimonialium. De Sacram. Matr. 57.*
6 *Pecuniam etiam pro scripturarum visione non capiant.*
7 *Sportularum nomine in causis ordinarijs nihil etiam accipiant.*
In causis ordinarijs & delegatis à præscripta illis, & iudicibus alijs taxa ne discedant. De Legibus, & Taxa, &c. nu. 5.
Contrà facientes, vt puniuntur. Ibid. nu. 6.
Litteras monitoriales quando concedere possint: remittereque denunciationes matrimoniales. De foro Episcopali, nume. 24. Et de Sacram. Matr. 22.
Mulctarum partem non habeant. De foro Episc. 20.
Quæ facultas illis concessa in Conciliorum Prouincialium decretis. Quæ generatim ad hæc decreta pert. nu. 1.
8 *Facultas ipsa gratis danda.*
Taxam Iudicibus ordinarijs præscriptam, qui alij iudices seruent. De Legibus & Taxa, nu. 5.
Vicarius Metropolitanus quos Episcopos Comprouinciales admoneat de Metropolitani inualetudinis periculo. De vita & hon. Episc. 59.

1 ILlud maximè expedit, cum omniq; ratione consentiens admodum est, vt Vicarij Episcopales, quò ad eius fieri potest, alienæ potius Diœcesis, quàm illius sint, ubi commissum Vicariæ curæ, officij munus obire, atque exequi debent. Sæpè enim fit, ut cùm iustitiæ quasi osculis tenebras cognatorum, affiniumuè illa innata uis effundat; tùm gratia, metuque eorum, quibuscum vixerunt, viuendumq; deinceps est, etiam boni, constantesque uiri ab æquitatis norma, rectaque via facilius deflectant.

5. De Episcopo, Epali Iurisd. & foro.

2 Si prætereà id Vicarij officium eis committitur, qui in aliqua Ecclesia personalis residentiæ munus sustinet, id incommodi, quod permulti interest, manifestò existit, vt non facilè, neque cumulatè, vti par est, vtriusque muneris partes expleat, atque exequatur.

Quare Episcopus, cùm alia via, rationeque in eo vicario munere sibi, suęque Ecclesiæ rectè consulere potest; videat, vt nè illius generis viros ad illud adhibeat.

Nè vel ad seminarij quidem curam &c. Tit. de Residentia nu. . .

3 Nè Episcopi Vicarius, ministerue, iudicandi officium, partesque ab eo commissas, anteà aggrediatur, suscipiatuè, quàm eidem ius iurandum præstiterit ad formulæ conceptæ præscriptum.

6. Quæ ad forum pert.

4 Æquissimum est, & Canone Concilij Parisiensis traditum, eum, qui vicariam Episcopi personam, & munus Vicarium sustinet, sacris initiatum esse. Quamobrem curet Episcopus Vicarium generalem sibi constituere, qui præter cætera, quæ in Vicarij eiusmodi persona requiruntur, saltem subdiaconus sit.

3. De ijs, quę ad Ep. forum pert.

5 Nullum neque munus, neque donum, neque cuiusuis generis xenia ne esculenta quidem, poculentauè Vicarij ab ijs accipiant, qui coram eis causas, vel habent, vel agunt.

6 Nè pecuniæ item quicquam ordinarius, delegatusuè Iudex accipiat pro recognitione, aut, vt vocant, visione scripturarum ad causas, quæ apud se aguntur, pertinentium.

5. Ibidem.

7 Illud pręter cætera munus Episcopi est, vt in suo Episcopali foro, vniuersis, & singulis ius gratis reddatur. Quamobrem, pręter id, quod alio Concilio Prouinciali de muneribus, & donis cauimus, hoc decreto statuimus, in ordinarijs causis nihil quicquàm vel minimum, nè sportularum quidem nomine, nec à spontè etiam dantibus, aut vllo quouis modo à iudice illius fori accipi licere. Si quis acceperit, pęnam, lege Iulia repetundarum sancitam, ipso facto subeat.

4. De foro Episcopali.

8 Quicquid consensus, approbationis, facultatis, licentięuè, vel alio huiusmodi nomine ex huius, vel superiorum Conciliorum Prouincialium decretis ab Episcopo impetrandum est, eiusuè auctoritate concedendum, id, & ab ipso, & ab eius Cancellario, & quibusuis ministris gratis omninò semper detur, etiam quò ad scriptum attinet.

Quæ fortè desiderabuntur in hoc Titulo, videantur in Titulis alijs, ad Episcopale forum pertinentibus.

De Causidicis, Procuratoribus, Aduocatis, tam causarum, quàm Fisci Episcopalis: Deque Procuratore, Patronouè piarum causarum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Causidici
Aduocati. } non admittendi antequàm iurent, & quid.
Fiscales.
2 Iidem iniquam causam defendentes; concubinarij, adulteri, criminosi à foro Episcopali repellendi.
A patrocinio causarum, earumq; commendatione, tàm ipsi quàm sui familiares abstineant. De foro Episcopali, nu. 7.
Causarum expeditionem calumnijs impedientes, malitiãque in ijsdem adhibentes, à quo, & qualiter coercendi, puniendique. Ibid. nu. 6.
3 Procurator,
Aduocatusuè } ne causam præbeat calumnijs.
Fiscalis
4 Neque ipse calumniosam causam suscipiat.
5 Euigilet nè collateralis, & satellites quicquàm extorqueant.
6 Testes pro informatione Curiæ solus excipere potest: queque alia agere liceat.
7 Renunciationum de rebus legatis indicem habeat.
8 Procurator ab Episcopo constituendus, qui pupillorum, viduarum, miserabiliumque personarum patrocinium suscipiat: quod vt etiam à Magistratibus fiat, Concilium primum hortatur.
9 Alius item, & qualis, qui piarum voluntatum executioni, bonorumque Ecclesiasticorum defensioni incumbat.
10 Quo in munere is quid præstet.

1 Causidici, Aduocati, Fiscales, ad causas in foro Episcopi nè adhibeantur, prius quàm iureiurando Episcopo se obstrinxerint; se nullam causam suscepturos, quam à iustitia, & æquitate alienam existimauerint.

1. De Causidicis, Aduocatis, & Fiscalibus.

Hortamur etiam Principes, & Magistratus, vt idem in laicorum causis seruandum curent.

2 Procurator, qui causam iniquam in foro Ecclesiastico sciens defenderit: quive quicquàm negauerit, quod verum scierit, fori Ecclesiastici auditorio, aditu ve interdicatur, nisi is legitimè se purgarit. Qui prætereà in publico concubinatu, aut adulterio viuant, alijque publicè criminosi, à foro Episcopali ità arceantur; vt nec Notarij, nec Procuratoris, nec Aduocati officium, nè in vllo quidem causarum genere, gerant. Inferiores quoque, &c. Vide infrà, Tit. de Inferioribus

3. De iis, quę ad Epale for. pert.

bus fori Episcopalis ministris, &c. nume. 5.

5. De Procuratore Fisci Episcop.

3 Eam curam, atq; adeò cogitationem Procurator, Aduocatusve fisci Episcopalis suscipiat, vt sibi putet procurationis munus commissum esse in inquiréda veritate criminis, de quo agitur; ideò ne eo vnquàm abutatur ad innocentes opprimendos, neve item causam, aut occasionem præbeat, vt calumnijs quis vexetur, atque exagitetur.

4 Ne vllam criminis causam suscipiat, procuretve, quam calumniosam esse nouerit: sed cùm, uel de calumnia, vel rei delati innocentia constiterit, statim ab ea causa desistat.

5 Euigilet item unà cum Vicario, ac sine eo etiam, ut Collateralis, & Satellites, ne quicquàm, uel minimum, extorqueant.

6 Testes pro informatione Curię, & Sancti officij Inquisitionis ipse per se, etiam Vicario non præsente, aut de illius tamen mandato excipiat licet. ijs prætereà quæ de testibus, etiam ad defensionem causæ adhibitis, instituentur, quæstionibus adesse possit: nec uetitum sit, quin & iudici quęstiones, interrogata ve quæ ad causam pertinent, in mentem reuocet, atque adeò suggerat: & testes etiam ipsos, si modo iudici placuerit, interroget: imò uerò reos item, at ipso tamen iudice pręsente.

7 Denunciationum quoque quę de rebus piè legatis, relictisuè indies singulos fient, indicem à Cancellario apud se habeat.

5. Ibidem.

8 Pupillorum, Viduarum, & egentium hominum cura Episcopo, communi omnium parenti sacrosanctis Canonum legibus potissimùm commendata, & commissa, negligi non debet; nè si lędantur, vociferentur ad Dominum, qui exaudiet clamorem eorum. Quamobrem pro sui muneris officio Episcopus aliquem constituat Ecclesiasticum vel alium pium hominem, Christianę charitatis operibus, atque officijs deditum, qui misericordię viscera indutus, id generis hominum patrocinium in omni causa suscipiat. Quod si aliqui iàm huic pio operi pręfecti sint, id agat Episcopus, vt ij munus sibi creditum exequantur quàm diligentissimè.

5. De Carceris custodib. & reis.

Designent verò Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant.

Magnopere autem hortamur laicos Magistratus, vt eiusmodi in re eadem ratione vtantur.

5. de Epo ep. Iur. & for.

9 Piarum voluntatum executio, bonorumque Ecclesiasticorum defensio omnis, iure Canonum, Ecclesiasticisque constitutionibus, Episcopi curę, fideique commissa est. Quamobrem is vel Cathedralis Ecclesię Canonicum, vel alium Ecclesiasticum hominem arbitratu suo constituat, qui idoneus earum piarum causarum patrocinium suscipiat, atque agat.

10 In eam curam delectus ab Episcopo protector incumbat studio diligenti,

diligenti, vt & voluntatibus pijs satisfiat, & bona Ecclesię recuperentur, & locis, operibusuè pijs fraus nulla, vel minima, quò ad eius fieri potest, adhibeatur.

Pręcipuè autem in eo vigilet; vt piarum causarum aduocati & procuratores nè officio vnquàm desint, quod earum procuratio, ac defensio, ipsis commissa, deposcit.

Singulis hebdomadis, semel ad minimum, & procuratorem Fisci Episcopalis, & illos conuocet quibuscum deliberationem rationemq; omnem, vt diligentissimè potest, ineat; tùm de pijs legatis exequendis, tùm de Ecclesię bonis recuperandis, atque tuendis.

Quę vel ab ipsis aduocatis, procuratoribusve, vel ab alijs, quorum interest, in dies singulos, prout vsu venit, exponi solent, ea studiosè, attenteque audiat: si quę verò cognouerit in eo statu versari, vt necesse habeant aliquo officio adiuuari, aut tandem ad exitum perduci, is omni studio, etiam pro officij sibi commissi munere, videat, ac procuret opportuna, ad rem adiuuandam, conficiendamve remedia.

Quamobrem, & Vicarium generalem, & aliquando Episcopum, & iudices alios, quibus cum agendum est, toties adeat, quoties adiumento opus erit ad causam.

De Cancellario, & Notarijs, ac Scribis Cancellariæ Episcopalis: deque Cancellaria ipsa, Secretarioque Episcopi.

SVMMARIVM.

Cancellarij Episcopalis, & substitutorũ, Scribarumq; 21. qualitates.

1 *Cancellariæ Episcopalis officium, ab ipso Cancellario exercendum.*
2 *Et quando alios sibi in adiutorium adhibere liceat.*
3 *Notariorum Collegium instituendum.*
4 *Statuta ab ipso Collegio conficienda; officialesque deligendi.*
5 *Formulæ Curiæ testimonium à Notarijs quõ postulantibus dandum.*
6 *Admittendi in Collegium, examine priùs probandi.*
7 *Qui non admittendi.*
8 *Probati, iusiurandum præstent.*
9 *Iusiurandi, à Notarijs præstandi, formula.*
10 *Notarij, quacumque auctoritate, etiam Regia, & Imperiali, creati, ab Episcopo examinandi.*
11 *Idonei non inuenti, id officium exercere in spiritualibus prohibendi.*
12 *Notarij originales processus iudicibus non deferant, sed exempla. 24.*
13 *Processibus scribendis quæ obseruent, quaque vitent.*

Qua

14 *Qua carta; quibusque caracteribus utantur.*

Acta omnia in Codicem referant: tùm criminales processus. De foro Episc.nu.10.

15 *Mercedem pro scriptione, editioneque scripturarum in causis quibuscumque certum in librum referant.*

Codices, & scripta omnia à Cancellario, & Notarijs confecta in Archiuium reponenda. De Archiuio Episc.nu.4.

Instrumenta in Archiuium delata, à Notario rogato exscribi liceat. Ibidem.nu 5.

Cancellario, Notarioque defuncto, vel amoto, scripta, instrumenta, & acta in Archiuium deferenda. Ibidem.nu.6.

Notarius scripturarum rogatus in Archiuium delatarum, ubi illæ edendæ sint, ipse edat: sique abest, obijtuè, quis edat. Ibid. nu.7.

Notarius causæ, testium depositiones scribat. De foro Episcopali, nume.11.

Cancellarius adhibendus, vbi decretum Episcopi sit interponendum. Ibid. nu. 12.

16 *Notario deficiente, qui alij adhibendi in illius locum: quidque capiant.*

Cancellarius
17 *Notarijque* } *originalia acta nusquàm exhibeant, nisi in pluteo.*

18 *Neque scripturæ alicuius exemplum edant sine Vicarij concessu.*

Actis etiam edendis delegatæ executiones litterarum Apostolicarum in forma dignum, quid seruent. Quæ ad benef. collat. attinent. nume.38.

19 *Notarijs duorum aureorum merces præscripta in conficiendis collati beneficij litteris, ex decreto Concilij primi, altero Concilij quarti decreto subtrahitur media, & ibidem, nu.33.*

20 *Quæ in scribendis litteris dimissorijs testimonialibusque ordinum susceptorum, merces limitata.*

Pro examine testium in executione dispensationum matrimonialium quartam partem aurei capiant. De Sacramento Matrim.57.

21 *Cancellarius,*
Notarij
Scribæ
23 *Secretarius Epi.* } *nullum donum, nè esculentum, poculentumuè capiant: neque patrocinium in foro Episcopali suscipiant, & expeditiones prosequantur.* 22.

24 *Cancellario,*
Notarijs, alijsq; } *quæ gratis expedienda, etiam quò ad scriptionem attinet.*

25 *Cancellarius,*
Notarijsque } *delinquentibus pœna proposita.*

26 *De Notarijs sancita ad Cancellarios, & scribas extenduntur.*

Can-

27 Cancellarijs Episcoporum assignatæ pensiones tolluntur.
28 Cancellariæ Episcopales vendi, locari, earumque nomine quicquàm persolui vetitum est: & quibus præcipuè. 29.
Dantes, accipientesque vt puniuntur. 28. 29.
Cancellarius librum conficiat, in quo ij describãtur, qui fidei professionem emiserunt. De profess. fid. nu. 4.
Quæ seruet, in conficiendis litteris facultatis prædicandi. De Concionat. 49.
Quæ in litteris dimissorijs studiorum causa. De Residentia. 13. 14. & pro suscipiendis ordinibus. Quæ ad ordinis sacram. pert. 19.
Quæ in facultate celebrationis Missarum. De Missis sine cantu. 8.
Quæ in peregrinationis litteris. De Religios. pereg. 3.
Librum habeat in quo relationes promulgationum referat Apostolicarum Constitutionum. De Iurisd. Episc. 7.
30 Examinis eorum causa, quibus beneficia conferuntur, & eorum qui ad Concionandi, vel Confessionis audiendæ munus admittantur, quos libros habeat quidque in eis notet.
Acta Sessionum Synodalium scribit, decretaque Synodi legit, vbi Canonicus sit. De Synodo Diœces. nu. 16.
Testificationes eorum, qui ordines suscipiunt, in certum librum relatas asseruat. Quæ ad ordinis sacram. nu. 61.
Litterasque publicas facit testimoniales ordinis suscepti, de his attestans. Ibid. nu. 62.
31 Excommunicatos, sibi à Parocho delatos, in tabellam refert.
32 Tabellam ipsam vbi collocet.
33 Suspensos, exilioque mulctatos Clericos, in eãdem Tabellam scribit: ijque cùm absoluuntur, qua pœna afficiendi.
Indicem legatorum Aduocato Fiscali defert. De Causidicis. nu 7.
Librum habeat, in quo descripti sint dies festi, qui in vnaquaque Parochia coluntur. De fest. dierum cultu. 38.
Isque liber qua ratione confectus sit. Ibid. 39.
Visitationis decretis subscribit; quæque alia faciat. De Visitat. 55.
Reliqua quæ conuenire aliqua ratione possunt officio Cancellarij, Notariorumque, & aliorum, videantur in Tit. de foro Episcopali.

Quibus

1. Tit. 3. dec. 12.

1. De Notarijs, & Scribis.

1 QVibus Cancellariæ Episcopalis munus commissum est, ipsimet in ea officij exercitatione versentur; si negotiorum tamen multitudo postulat, alios, Episcopi iudicio comprobatos, sibi in auxilium adhibere liceat.

3 Singuli Collegium notariorum Curię Episcopalis primo quoque tempore instituendum curent; quod certum numerum, pro suæ Diœcesis conditione contineat.

4 Collegium statuta, Episcopo probanda, conficiat: officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersijs, quæ ad eorundem officium pertineant. In causas autem, quę inter notarios, & litigatores extiterint, se omninò non interponant, sed eas Episcopi iudicio relinquant. In alijs verò causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat, eorum iura, priuilegiaque seruentur.

5 Postulantibus testimonium formulæ Curiæ, quam stylum vocant de aliqua causa, nec detur, datum vim habeat; nisi ei maior Collegij pars subscripserit, cuius etiam formulæ exemplum ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publicè in Collegio asseruetur.

6 Qui in Collegium notariorum adscribi voluerint, eos Episcopus diligenter examine probet: tantum idoneos recipiat.

7 Excommunicatos, infames, & omnes, qui à testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos, qui vigesimum quintum annum non attigerint; quique per quadriennium in Notariatus officio integrè, periteque non sint versati, non admittat.

8 Probatos priùs non recipiat, quàm iurarint Episcopo ea iusiurandi formula, quæ infràscripta est quam etiam ab ijs, qui in notariorum Collegium adscripti iàm sunt, ad duos menses præstari iubemus.

9 Ego N. notarius à Reuerendiss. D. N. Episcopo, vel D. N. eius Vicario delectus, nihil vel dedi, vel pollicitus sum gratia huius officij obtinendi.

Commissum mihi munus diligenter, ac fideliter exercebo.

A litigatoribus, quorum fuero notarius, vel à quocumque alio eorum nomine, quauis de causa, nihil, nè spontè quidem datum, accipiam; præter id, quod Episcopi taxatione præfinitum fuerit.

Nihil agam; neque me, aut quemquam alium interponam, quo mihi vlla causa scribenda committatur.

Non ero promotor, vel procurator in causis, quæ agentur coram Reuerendiss. D. Episcopo, seu eius R. D. Vicario generali, vel aliquo ab eis constituto, seu eorum ministro.

In causis verò in quibus sum, vel fuero notarius, omnes actus iudi-

ciales substantialiter in manuali, seu memoriali coram Reuerendiss. D. Episcopo, seu eius Vicarijs, aut alio ab eis preposito, & etiam coram ipsis litigatoribus si expectare voluerint, conscribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, & singula in causis producta, cùm Reuerendissimus D. Episcopus, vel alij supradicti seu litigatores, vel eorum aliquis, petierint, in regestum fideliter quàm celerrimè referam, vel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, vel alicuius eorum, in singulis terminis successiuè litigatoribus ipsis copiam dabo, cùm per Reuerendissimum D. Episcopũ, seu alios supradictos decreta fuerit, sine recusatione, & fraude, contentus mercede Episcopi taxatione præfinita.

Secreta eiusdem officij, & causarum nemini patefaciam, præsertim attestationes testium, & consilia assessorum; attestationesque & sententias, donec publicatæ, perlatæ, & sententiatæ, & per Reuerendissimum D. Episcopum, seu alios supradictos subscriptæ fuerint.

Constitutionibus, & mandatis Reuerendissimi Domini Episcopi obtemperabo.

Instituta quoque officij, & officialium Collegij honesta iussa seruabo.

Nec vllo vmquàm tempore contrà faciam: & omnia, & singula suprà scripta, omni dolo, & fraude omninò remotis, inuiolatè pſtabo: & ità promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euãgelia.

10 Vt nè ex Notariorum imperitia detrimenta, & litium occasiones existant; quod de ijs ipsis etiam Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creatis, Tridentina Sanctione decretum est, id Episcopi studiosè exequantur, vt eorum peritiam, vsumque etiam examinatione adhibita, perquirant.

4. De foro Episc.

Sess. 22. c. 10.

11 Quicumque verò Notarij, ea per examen disquisitione facta, probati non sint, officij sui in negotijs, litibus, causisque Ecclesiasticis, & Spiritualibus exercitatione, atque vsu per illos, vel perpetuò, vel ad tempus prohibeantur, ad eiusdem Concilij præscriptum.

12 Nullus Notarius iudicibus, ordinarijs, delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat; sed eorum tantum exempla, & regesta fideliter collata; nisi alicuius inopia aliud aliquando Episcopo suaderet.

1. De Notarijs, & Scribis.

13 In huiusmodi exemplis, seu regestis nihil superuacaneũ scribant. Quare nec dies festos, ad substantiam rei non necessarios, apponãt.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione, vel sine ea, sed illarum executionem tantum, his, vel similibus verbis adscribant. Eo die, &c. repudiata fuit citatio, de qua supra, quæ fuit executa, vt suprà.

Nec

Nec dignitates iudicum, vel litigatorum repetant; sed ponant tantum his., vel huiusmodi verbis. Reuerendissimus Episcopus N. Iudex N. Actor N. Reus.

14 Nec in carta bibula scribant, nec ea littera, quæ legi facilè non possit; sin minùs, malè scripta, Episcopus notarij impensa scribi melius iubeat; vel ab ijs, qui regestum petierunt, dimidiam tantum partem taxæ, vel maiorem, vel minorem, si ei videbitur, solui iubeat.

4. Ibidem.

15 Mercedem prættereà, quam ex vniuscuiusque causæ, uel ciuilis, vel criminalis scriptione, actioneuè, & processu acceperint, cùm in libro certo exscribant, ijs ipsis certis diebus singulis, quibus eam mercedem, aut partem acceperint, & mense, annoque notatis; tùm in ipsis causis, processusque acti, conscriptique fine adscribant item.

3. De ijs quæ ad Episc. for. pert.

16 Vicarius foraneus, atque alij quibus Episcopus, processum aliquem aliundè, seruata iuris formula, cognoscendum, agendumque mandauerit, si in processu conficiendo, Notarium non habent, quem adhibeant, duos sibi morum, uitæque integritate homines, qui acta conscribant, ad præscriptam iuris formam asciscant, ijsque mercedis taxa maior ea ne sit, quæ Notarijs fori præscripta est; sed aut æqualis, aut minor, pro illius loci ratione.

5. De Cancellario, & Notarijs.

17 Cancellarius, & Notarij causarum tàm ciuilium, quàm criminalium acta, gesta, tabulas, instrumentauè, & processus originales, ne ullo nomine, nè inspiciendi quidem tantum causa usquam exhibeat, nisi in proprio pluteo, aut Cancellariæ, Archiuijuè loco, idq; sine ulla mercede. Illa uerò inde aliò asportari nè liceat, etiam de eorum, quorum interest, consensu: etiam si cui certo homini transferenda rectè, ac tutò committi possint, præterquam iudici causę ostendenda. Qui secus fecerit, cùm ab Episcopo plectatur graui pœna, tùm damnum resarciat etiam, si quid quisquàm eo nomine fecerit.

18 Ea cautio Cancellario, & Notarijs adhibenda est, nè cuipiam alicuius causæ actorum attestationum, sententiæ, ulliusque scripturæ exemplum edant, facultate scripta editionis à Vicario non data. Qui in eo genere deliquerit, officij amissione mulctetur, aliaque pœna puniatur, pro Episcopi arbitrio.

1. Quę pert. ad coll. benef.

19 Notarijs, scriptoribus, alijsque Episcopi ministris, pro omnium opera, sumptu, ac labore, in conficiendis litteris, quibus beneficij collatio, confirmatio, institutio, prouisio continetur, nō plus duobus aureis ad summum persoluatur. Moderatio huius decreti uidenda in Tit. Quę ad benef. &c. nu. 33.

1. De Cācell. & Not. Sess. 21. ca. 1. de refor.

20 Notarij in litteris dimissorijs, seu testimonialibus., sacri Concilij Tridentini decretum seruent: in alijs, quæ merè spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit, nihil omninò accipiant;

præter

prẹter scripturæ mercedem, ab ordinario statuendam.

Pro singulis litteris dimissorijs, quę pro suscipiendis pluribus, omnibusuè minoribus, vel etiam maioribus ordinibus concedentur; itemque pro singulis litteris, quibus Notarius testatum faciat plures, omnesuè ordines alicui collatos esse, decimam partem aurei nūmi tantum ad summum à Cancellario accipi liceat &c. reliqua uide Tit. Quę ad ordinis sacramentum &c. nu. 100.

3. De ijs quæ ad Episc. for. pert.

21 Quod in Concilio Prouinciali tertio Episcoporum Vicarijs uetitum est, ut nè esculenta quidem, poculentauè ab litigantibus, alijsuè, apud se causas agentibus; dono accipiant: idem Cancellario, & notarijs interdictum sit, ab illis saltem accipere, in quorum causis acta conscribunt, notarijuè partes agunt.

4. Ibidem.

Maximè interest, non modo eum, qui officium tanti ponderis tàmque ualde cum Episcopali cura coniunctum, gerit, quale est Cancellarię Episcopalis munus; sed illos etiam, qui uel substituti nomine, operam simul in eo ipso munere ponunt, uel in Cancellarię scriptorum numero censentur, cùm ab omni alio negotio expeditos esse, quò attentiores sint ad operam curamque susceptam, tùm maximè vacuos, ac planè liberos, ab omni, uel minima suspicione cupiditatis, prauęque affectionis, nè dùm corruptelę. Quare, prẹter ea, quę olim hoc de genere à nobis constituta sunt; hoc decreto etiam uetamus, atque interdicimus, ne eorum quispiam ab ulla cuiusuis loci, ordinisuè uniuersitate, collegio, homineque ullo nè Diœcesis quidem alienę, qui in foro Episcopali causas, lites, & negotia, cuiuscumque generis sint, duobus antè annis habuit, aut iàm nunc habet, aliquod uel minimum donum, munusuè etiam spontè oblatum, ac nè rem quidem esculentam, quę statim consumi possit, accipere directè, aut indirectè, ullove modo possit.

5. De Cācel. & Not.

22 Nè prẹtereà in eo foro Ecclesiastico, uel in alio, lites, causas, negotiave cuiusquam suscipiat, neque agat: nec uerò dispensationes, neque alias eius generis actiones, expeditionesuè persequatur, procuretuè; nisi officij, quod gerunt, ratio aliter, deposcit, aut Episcopus iussit. Qui contrà fecerit, à muneris exercitatione suspendatur, atque eo etiam mulctetur, alijsque pœnis plectatur, arbitratu Episcopi.

23 Nè Episcopus, quicquam, vel spontè oblatum, nè exiguum quidem à secretario scribisuè dono accipi, aut capi ullo nomine patiatur, nè occasione quidem litterarum, etiam quas pro officij munere etiam priuatim, aliquando scribunt.

24 Prẹter alia, quæ hoc de genere olim, & nunc sancita sunt generatim, vel sigillatim, hoc decreto statuimus, quę infrà ordine sigillatim, quasi in tabella, notantur, ea ipsa singula, tùm instrumenta, tùm litteras, scriptauè

5. De Cācel. & Not.

ſcriptauè à Cancellario gratis,& ſcribi,& confici,& edi. Id verò omne, vt præſtetur,Epiſcopus omninò efficiat, ac de negligentia, aliauè culpa in Concilio Prouinciali rationem reddat.

5. Quę Gratis in Cācellaria conficiē.ſunt, &c.

Acta Viſitationis, eorumque exempla, quæ iis eduntur, qui viſitando ad præſcriptum decreti, hoc Concilio editi.

Facultates,quarum auctoritate Vicarij, miniſtrique Epiſcopales decernuntur.

Litteræ teſtimoniales, dimiſſoriæuè de ſuſcipiendis ordinibus.

Facultates pontificalia exercendi, quæ Epiſcopo, alijuè aliquando conceduntur.

Atteſtatiores, quibus teſtatum ſit, aliquem idoneum eſſe, cui beneficium conferatur, quiuè ad illud inſtituatur, ſiue ea collatio inſtitutiouè Romæ facienda ſit, ſiuè ab inferiore collatore, ſiuè ab Epiſcopo.

Rogitus ceſſionis beneficij liberè coram Ordinario.

Proceſſus, & de natalibus, & ætate, alijsuè conditionibus eorum qui initiandi ſunt, aut recipiendi in ſeminarium.

Inſtrumentum iusiurandi, quod ab ijs præſtandum eſt, qui beneficia obtinent.

Inſtrumentum, ac teſtimonium profeſſionis fidei, quæ à quouis præſtanda ſit.

Inſtrumentum fideiuſſionis eorum, qui in ſeminarium recipiuntur.

Mandatum de aliquo recipiendo in Seminarium.

Facultas, & probationum omnium, & pertinentium, ad receptionem nouitiæ, vel ad profeſſionem præſtandum.

Confirmatio Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.

Facultates quæcumque monialibus earumuè Monaſterijs conceduntur.

Facultas ingrediendi Monaſteria.

Facultas accedendi ad monialium loca, Collocutionibus præfinita.

Facultas erectionis, inſtitutionisuè confratriæ, ſcholæuè.

Confirmatio regularum alicuius ſcholæ, confratriæuè.

Scriptum, quo ſcilicet certæ Eccleſiæ, ſcholæuè quis adſcribitur.

Aprobatio ludimagiſtri.

Litteræ dimiſſoriæ, teſtimonialeſuè.

Facultas abſentiæ cauſa ſtudij.

Facultas eleemoſynam colligendi.

Facultas faciendi ſepulchrum.

Facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis.

Facultas celebrandi vbique vel certo loco.

Seſſ. 5. c. 2.

Facultas prædicandi.

Facultas

Facultas audiendi confessiones.

Litteræ indulgentiarum, vel earum summæ.

Testimonium consecrationis, reconciliationis Ecclesiæ Cœmiterij, Altarium, & Campanarum.

Constitutio coadiutoris.

Reductio Missarum, & de commutatione piarum operarum.

Facultas abeundi extrà fines Diœcesis, vel peregrinandi.

Litteræ, quæ pro officij munere, quauis de causa ad Parochos, Vicarios foraneos, aliosuè scribuntur.

Executio litterarum gratiosarum protonotariatus, & equitum: harum tamen litterarum causa scripturæ merces capiatur, & si quid præterea Episcopus concesserit.

Processus, & acta omnia, quæ conficiuntur ad miraculorum veritatem perquirendam.

Itidem de ijs, quæ conscribuntur ad sacrarum reliquiarum veritatem indagandam.

Facultas asportandi cadauer de loco ad locum.

Exempla, editionesuè decretorum, ordinationum, statutorum, præceptorumuè, quæ Episcopus, aut eius Vicarius ex officio confecerit, seruarique mandarit.

Constitutio Vicarij in quauis Ecclesia ad tempus.

Dispensationes, & processus de defectu natalium, irregularitate, vitio, aut defectu corporis, etiam auctoritate ordinaria.

Instrumenta, & scripta quæcumque pro mensa Episcopali; & Capitulo conficiuntur: quæ item Seminarij causa fiunt; ità tamen, vt hoc decreto, solutionis immunitate, Capitulum, & Seminarium dumtaxat fruantur: Clerici verò, alijuè, ad quorum causam, commodumuè illa scripta, instrumentauè intersunt, quiue earum exempla sibi edi petunt, a solutione immunes nè sint.

Litteræ, & expeditiones quæcumque conficiuntur nomine rerum merè spiritualium.

Expeditiones quęcumque pro pauperibus, uel miserabilibus hominibus, de quorū ęgestate, aut necessitate Epi, aut Vicarij iudicio cōstet.

Litterę prętereà, & expeditiones omnes alię, quas gratis dandas Episcopus censuerit.

Dispensationes, & facultates, quęcumque ex decretis, vel Prouincialibus, uel Diœcesanis, aut eorum occasione dantur.

15 Qui notarij contrà hęc decreta peccarint, uel alioqui in officio suo deliquerint, eos Episcopi ab officij usu submoueant ad tempus, uel etiam in perpetuum; si id delicti grauitas postularit; & alijs pœnis suo arbitratu coerceant.

1. De Notarijs, & Scribis.

26 Quæcumque de notarijs sancita sunt, ijs etiam scribas, & Cancellarios teneri volumus.

27 Pensiones, in Cancellarijs Episcoporum assignatas, vel, quę cuicumque soluantur, irritas, & nullas decernimus; nisi quę iure tolli non possint.

28 Cancellarias verò deinceps uendi, locari, uel earum nomine, uel occasione, quouis pretextu cuiusuis personę, quidquã solui prohibemus.

Notarij, &c, si qui pręterea in hoc deliquerint, plectantur amissione officij; & alijs pręterea pœnis Episcopi arbitratu.

5. Quæ gratis in Cancellaria cõfic. ẽ. &c.

29 De emolumentis Cancellariæ Episcopalis, quam Concilio Prou. primo uendi, locari, earumuè nomine quicquàm persolui, uetitum est, nihil prorsus utilitatis priuatę ad Episcopum, eiusuè mensam, aut Vicarium, neque ad alios, pręterquàm ad Cancellariam, Cancellariumuè, cęterosque eiusdem Cancellarię ministros, perueniat. Qui aliquid etiam à spontè dantibus perceperit; tùm in conscientię foro nè suum faciat; sed pauperibus loci, erogare omninò debet; tùm quadruplo mulctetur, quod uel in Ecclesię instaurationem, uel in Sacristię usum erogetur.

5. De Examinatione.

30 In omni hac examinandi ratione Cancellarius pro sui officij munere hęc pręstet.

Certum librum habeat prouisionum Ecclesiarum Parochialium, aliorumque beneficiorum, quę examine adhibito, etiam ex litteris Apostolicis, conferenda sunt.

Quo in libro rectè, atque ordinè ab eo notentur hęc.

Acta examinis, quę in singulos dies, prout examinandi occasio tulerit, fiunt.

Dies uacationis certi beneficij, & modus item uacationis, aliaque id generis.

Dies etiam promulgationis, aut prorogationis edicti, quod de concursu proponi solet; cùm beneficij uacationis ratio id postulet, & reliqua etiam, quę ad promulgationem pertinent.

Nomina quoque examinatorum, quos Episcopus certi illius beneficij uacantis nomine ad examen conficiendum nominatim delegerit.

Nomina etiam eorum, qui eo nomine examinandi proponuntur.

Dies prætereà, quo quisque examen subijt.

Nomina etiam examinatorum, qui interfuerint.

Approbatio, aut reiectio, quam eorum iudicio singuli tulerint.

Nomen item, & cognomen eius, quem Episcopus, tamquàm aptiorem, magisque idoneum delegerit, cui beneficium ab eo conferatur, ad quem spectat.

Cui libro alia prætereà ascribat, quæ Episcopus censuerit.

Librum alterum conficiat, in quo omnes, & singulos, quos vel concionandi, uel confessionis audiendæ, vel sacræ lectionis interpretandæ causa Episcopus adhibito examine, vel probat, vel improbat.

In hoc ipso libro notet etiam, & nomina Examinatorum, & dié quo examen confecerint, & causas item repulsæ, si quam aliquis tulerit.

Idipsum de certo die, examine, probatione, aut reiectione eorum seruet, quorum experimentum sacræ ordinationis causa fit.

Tertium librum habeat, in quem examina referat, quæ generatim instituuntur, atque adeò conficiuntur ad Cleri progressionem in litterarum studijs inuestigandam, atque explorandam.

31 Parochus cùm aliquos, uel excommunicatos, vel interdictos pronunciarit, eorũ nomina, cognomina, & diem, quo excõmunicati interdictiuè sunt, quàm primùm ad fori Episcopalis Cancellarium deferat.

5. De Episcopo. Epali Iur. & foro.

Hic verò in tabella, eo potissimum nomine confecta, rectè exscribat, quę à Parocho acceperit.

32 Ei pręthereà tabellæ, quam in Cancellaria diligenter certo loco asseruet, addat, detrahat, quicquid in dies singulos addi, detrahi, mutariuè acciderit.

33 Item de Clericis, qui vel suspensionis cęnsura affecti, vel exilio mulctati sunt, accuratè etiam seruet Cancellarius, notato tempore, quo in ea suspensionis censura, aut in exilio permanere decretum est.

Quò diutius in excõmunicationis, interdictiuè cęnsura aliquis permanserit; cùm absoluitur, eò grauiori pœnitentia afficiatur.

Conc. Trid. Sess. 25. ca. 3. de reform.

De Legibus & Taxa Iudicibus quibuscumque, Notariis, Scribis, aliisque inferioribus ministris præscriptis, ac præscribendis.

SVMMARIVM.

1 *Taxa Notarijs, & Scribis, iudicijsque & causis ab Episcopo præscribenda. 2.*

2 *Iudicibus item, & Aduocatis, Procuratoribus, & alijs certæ statuendæ leges.*

3 *Eæ leges, taxæq; in Cancellaria Epali publicè semper propositæ. Executoribus, carceris custodibus, ministrisque alijs, taxa etiam præfigenda. De Inferioribus fori Episc. Ministris, nu. 1.*

4 *Taxa ipsa, vbi adhuc præscripta non sit, infrà quod tempus præscribenda, & à quo comprobanda.*

5 *Taxa à Metropolitano confecta, & à sanctiss. Gregorio Papa XIII. confirmata, à quibus seruanda.*

6 *Contrà facientes, vt puniuntur.*

Constitutio Pontificia confirmatoria Taxæ à Metropolitano Mediolanensi confectæ. De Constit. nu. 40.

1. De Notarijs, & Scribus.

1 EPiscopi intrà sex menses omnibus Notarijs, & Scribis sui fori, tàm Ciuitatis, quàm Diœcesis communem taxam præfiniant, quam pro opere, & officij sui mercede ab vnoquoque in singulis causarum generibus pro loci, & cuiuscumq; rei, ac personæ conditione exigi liceat, qui non obtéperarit, in eũ uehementer animaduertant.

3. De ijs quæ ad Episc. for. pert.

2 Episcopus anni spacio ad summum, fori sui iudicijs, causis & Iudicibus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, & Ministris quibuscumq; etiam infimis, quibus in rebus opus fuerit, certas constituat leges, ad vrbis, Diœcesisque suæ vsum accommodatas.

Illisque omnibus certam etiam taxam præscribat, quam pro sui, vel operis, vel officij, vel laboris mercede, proque causarum, & iudiciorum ratione exigi ab vnoquoque liceat.

3 Quæ fori præscriptæ leges, atque taxæ, in Cancellaria publicè propositæ semper sint, vt notæ sint, & peruulgatæ omnibus.

5. De Cancellar. & Notar.

4 De certa taxæ ratione, forensibus tribunalis Ecclesiastici actionibus præscribenda, in Concilio etiam Prouinciali tertio cauimus: sed quoniam nondùm quicquàm præstitum est, quod omnibus partibus perfectum sit; sex mensium spacium post Synodi huius Prouincialis editionem præstituimus, quo tempore singuli Episcopi prouinciæ causis, negotijs, rebus & actionibus singulis fori sui, certas taxæ rationes, quæ Metropolitano probentur, quàm rectissimè præstituant; vt nulla auaritiæ, cupiditatisuè suspicio inde existat.

Si qui non fecerint Metropolitani ipsius cura sit, intrà annum totum id præstare.

5. Quę ad for. pert.

5 Constitutio decretorum, & Taxarum à Metropolitano confecta: & Apostolicis litteris sanctissimi P. N. Gregorij Papæ XIII. confirmata, & renouata, quæ per iudices Synodales & Conseruatores Regularium, exemptorumuè quorumcumque, & per Ordinarios etiã in causis delegatis, ac per eorum omnium, & singulorum Notarios seruanda, atque ad executionis vsum inducenda est, ab vniuersis, & eorum vnoquoque cuius interest, seruetur diligenter, inuiolateque, ità tamen, vt si quibus in rebus, causis, negotijsve, aliquo statuto, aut consuetudine laudabili, nihil, vel minus, quàm ea taxa præscribitur, per iudices à Synodo deputatos, ac Regularium, exemptorumve quorumcumque Conseruatores exigi deberet, consuetudo illa, statutumve omninò retinea-

tur,

tur, seruetur que ad eiusdem Constitutionis præscriptum.

Quam item Constitutionem, seu taxam Iudicibus Synodalibus, & Conseruatoribus prescriptam, seruet etiam Ordinarius: nisi quibus in rebus consuetudine, decretis, vel Constitutionibus, taxisuè Episcopalibus, taxa minor ei seruanda proposita esset, quam omninò seruet.

6 Si Vicarius, Iudexuè ordinarius in causis ordinarijs, vel delegatis, aut Conseruator Regularium, & exemptorum quorumcumque suis in causis; aut Iudex in Synodo deputatus pro causis commissarij, eorumuè Notarij, aut ministri, quicumque contrà præscriptum sanctionis illius Pontificiæ quicquam commiserit, deliquerituè, cum eo, quicumque sit ad prescriptum eiusdem Constitutionis agatur.

Aliqua alia specialia de Taxa, vide in Tit. de Cancell. & Not.

De Præfecto Reformationis Tribunalis & Taxarum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticus vir ab Episcopo quotannis deputandus, qui Tribunalis, & Taxæ legibus exequendis præsit.*

2 *Præfectus is, quæ ipso in officio gerendo, præstet.*

1 EPiscopus singulis annis, aut secundo quoque anno Ecclesiasticum virum decernat, qui certis illis legibus exequendis presit; tùm Prouincialibus, tùm Episcopalibus, quæ ad rectum fori Ecclesiastici vsum, rectamque forensium causarum normam, tùm ad certam taxe rationem, omnemque denique iudiciorum conformandam disciplinam pertinent.

r. De Prefecto Refor. Trib. & Taxar.

2 Is, quęcumque de omni eo genere sancita sunt, omni cautione videat, vt ab ijs, quorum interest, planè seruentur, & in morem, quàm diligentissimè fieri potest, inducantur.

Causarum acta, & Codices item, in quos solutiones sigillatim relatæ sunt, de improuiso inspectet, quò facilius comperiat, si quid culpæ in taxæ præscriptæ ratione contrahatur.

Si verò præ quæstus cupiditate Cancellarius, Notariusuè plus pecu-

niæ, quàm præfinita taxæ ratio postulat, eiusque tabella ostendit, ab vllo vnquàm exegerit, id totum eidem restitui iubeat. Et verò qui in eo genere deliquerint pœnis etiam illos affici ab Episcopo, Vicariouè procuret. Ad Episcopum prætereà illorum nomina deferat, quos in illis exequendis, quę sibi pręscripta sunt, muneri suo deesse aliquo modo animaduerterit.

De inferioribus fori Episcopalis Ministris, carceris Custodibus, & Reis.

SVMMARIVM.

1 *Carceris custodibus taxa præscribenda.*
2 *Carceri inclusi res, vbi seruandæ, & quibus restituendæ.*
3 *Carcerati singula hebdomada visitandi: & quid propterea curandum.*
4 *Deputandi qui miserabilium personarum patrocinium suscipiant.*
5 *Inferiores fori Episcopalis ministri quales sint; & à quibus abstineant.*

1.De Carceris Custodib. & Reis.

1 PRęscribant Episcopi taxam executoribus, vel ministris, & carceris custodibus, vt ab ijs, qui capti, & in carcerem inclusi sunt, pro comprehensione, & carceris commoratione, & victu id tantummodò exigatur, quod ęquitas, & ciborum precium postulet. Si qui carcere tenentur, sibi, quę ad victum pertinent, ab alijs, quàm à custodibus, & ministris carceris, suppeditari voluerint, id eis facere liceat: neque propterea asperius tractentur; aut in deteriora loca compellantur.

2 Mandent pręterea, vt quamcumque pecuniam, vestes, arma aliasuè res secum habeant ij, qui in carcere includuntur, tuto loco collocentur, & asseruentur, qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris sit, altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quęcumque & quotcumque sint, nihil vel ianitori, vel executori, vel cęteris ministris attingere liceat: sed eis, si inde exierint, vel eorum hęredibus, vel illis, quibus à Iudice attributę fuerant, integrę, & intactę asseruentur. Qui contrà fecerit, duplo mulctetur, quę mulcta ei, cui damnum datum sit, attribuatur.

Curent

3 Curent etiam per certos homines, ab eis deligendos, semel in hebdomada visitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indignius, & acerbius tractare cœperint; referant ad Episcopum, qui pro sua prudentia, ac pietate, nè quid iniquius fiat, omninò prouideat.

4 Designent verò Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant.

5 Inferiores quoque ministri in Christianę vitę officijs contineantur: curentque Episcopi, vt à ganeis, & meretricibus, à ludo cuiusuis generis, ab improbatis quęstibus abstineant; nè blasphemi sint, nec vitę moribus reprehendendis. Si quos deliquisse, compertum erit, in eos animaduertatur.

De Carceris Protectore.

SVMMARIVM.

1 *Carceris Protector, Ecclesiasticus, & quis: & quanto tempore perseueret.*
2 *Eius officium quale.*
3 *Cum carceris custodibus quid agat.*
4 *Carceratos monitione, correctioneque egentes, moneat, corripiatque.*
5 *Et quos Episcopo deferat.*

1 SIt etiam fori Episcopalis carceris protector vnus è Canonicis Ecclesię Cathedralis, vel alius Ecclesiastici ordinis vir: quem secundo quoque anno, aut breuiori temporis spacio, prout maluerit Episcopus ei curę, protectioniuè pręficiat: rursusque ab illo munere liberè amoueat, etiam ante pręfinitum tempus pro arbitratu suo.

5. de Epo episcop. Iur. & foro.

2 Eius officium erit, exquirere diligenter, ac simul curare, vt Aduocatus, Procuratorue pauperum, satellites, & custodes carceris muneri suo nè in aliqua re desint, neque quicquàm committant, quod ijs, qui in custodia sunt, fraudi, damnouè esse possit.

Inuestiget prętereà sollicito, diligentique studio, quę illorum cura adhibeatur, cùm in primis ad animę salutem, tùm etiam ad corporis sustentationem: & quę verò de toto eo genere in Concilio Prouinciali primo, & tertio cauta sunt, an pręstentur quàm rectissimè: & quid denique officij erga ipsos singuli ij pręstent, quibus commissum est.

Causę item eorundem, & quàm celleri mè fieri potest, rectè, cum ęquitatisque ratione congruenter diffiniantur, etiam atque etiam studiosè videat, ac procuret.

Singulis hebdomadis sępè, vel minimum bis vnumquemque, qui in carcere est, inuisat. At si qui sunt, qui arctiori secretioriuè custodia inclusi tenentur, eos item visitatum eat: sed hoc omne officium, Vicario consentiente, eodemque praesente, aut Procuratore Fisci Episcopalis, alioue, quem idem Vicarius maluerit; si ità magis expedire censuerit, ipse praestet, nec verò aliàs.

3 Carceris item custodes sępiùs per hebdomadam adhibeat, quibuscum agat, quęcumque non solum ad mores corrigendos, sed ad vitam sustentandam, necessitatesque subleuandas eorum pertinent, qui in vinculis, custodiauè sunt. Ac proinde libenter, benignèque audiat, quę quotidie sibi eo de genere ab illis exponentur: & quibus opus esse viderit, vt consulatur, ac prouideatur; in ijs omnes curę, sollicitudinisque partes, vt oportebit, quàm diligentissimè praestet.

4 Si porrò vel vniuersos, vel singulos, qui in carcere sunt, ità se malè gerere perspexerit, vt correctione, monitioneuè opus habeant ad morum disciplinam, eos, prout oportunitas tulerit, & monere, & hortari, & obiurgare; & corripere nè desistat.

5 Si verò alios muneri suo deesse, aut in eo peccare animaduerterit, cùm illos sui officij, atque adeò errati moneat in primis; tùm si opus erit, ob eam causam Episcopum, aut Vicarium generalem adeat, cuius auctoritàte malorum pertinacię occuratur.

De Visitatione ab Episcopo facienda Tribunalis, & Carceris.

SVMMARIVM.

1 *Tribunal Episcopale ab Episcopo quotannis visitandum.*
2 *Carcer etiam ab Episcopo aliquando visitandus.*
3 *Visitatio Carceris quo fine peragenda: quaeque curanda.*
Carcerati à Carceris Protectore singula hebdomada pariter inuisendi. De Carceris Protectore, nu. 2.

1 QVotannis fori sui tribunal Episcopus uisitet; inquiratque an præscripta fori ratio, an præfinita taxa seruetur: tùm prętereà, an si quę corruptelę, si quiuè abusus irrepserint; an si quid denique uel institui, vel emendari, oportet: idque sollicitè in primis curet, ut eripiantur abusus, tùm restituantur quæcumque ad rectam iudiciorum formam attinent.

3. De ijs, quæ ad for. Episc. pert.

2 Episcopus non solùm per certos homines, vt primùm à nobis constitutum est; sed etiam ipse aliquãdo in anno carcerem uisitet: in eoq; inclusos paterna charitate consoletur, pièq; in Domino adhortetur.

3 Videat item, ut eis ad corporis sustentationem, & ad iustum patrocinium non desit quicquàm: tùm in primis non libri spiritualis lectio, non crebræ religiosorum hominum cohortationes, tùm nè denique aliquid ad animę salutem.

Curet etiam, ut qui in liberiori custodia sunt; festis saltem, & Dominicis diebus Missæ sacrum audiant, aliquo, vbi fieri potest, exędificato propè carcerem sacello, tùm Doctrinæ Christianæ rudimentis instituantur. Idque officium ijs prætereà præstetur, qui in laicalis fori liberiori carcere sunt.

Vt omnes in Pascha confessi, sacram Eucharistiam piè, & salutariter sumant. Quod vt die Natali Domini, & alijs anniuersarijs redemptionis nostrę solemnitatibus indictisque publicè Iubileis, ac Indulgentijs, faciant, eosdem cohortetur.

De Iurisdictione Episcopali, Apostolicis Constitutionibus, edictisque, & alijs Institutionibus Episcopalibus publicandis, & asseruandis, & Episcoporum gestis memoriæ comendandis.

SVMMARIVM.

Legato Pontificio, Visitatori, Nuncioque Apostolico, Metropolitanouè in Prouinciæ Diæcesim aduentanti, Episcopus Diæcesanus, rocheto contecto obuiam prodeat. De vita, & hon Episc. nu. 12.

Oeconomus ab Episcopo deligendus, qui bona Cathedralis Ecclesiæ administret, & qualis. Quæ pert. ad bonor. Eccl. nu. 22.

1 *Prælatus exemptus, licet Episcopus sit, in aliena Diæcesi, vbi Ecclesiam exemptam obtinet, absque Episopi Diæcesani consensu, Pontificalia non exerceat.*

Neque

2 Neque alteri Episcopo potestatem faciat Pontificaliter exercendi.

3 Conseruatores à Regularibus electi mutari nequeunt, eorumque nomina Episcopo Diœcesano significanda.

4 Capituli, Cleriuè consilium Episcopus sequi minimè tenetur.

Episcopus ad aliam Prouinciæ Ciuitatem, locumuè accedens, vt excipiendus. De vita, & hon. Ep. nu. 62.

Reliqua ad Episcopum, Episcopalemque iurisdictionem quoquomodo spectãtia, in quinto, & sexto Concilijs Prouincialibus contenta, vbi videnda. Ibid. nu. 48. 49. 50. 51. 52. & à 57. vsque ad fi.

5 Bullæ Pontificiæ, Romæ quotannis editæ, Episcoporũ cura in suis Diœcesibus, quæque aliæ promulgandæ, eæque vbi asseruandæ.

6 Iis promulgandis, qui modus seruandus.

7 Promulgationis relatio, à quo, & cui fiat; vbique notanda.

8 Edicta etiam Episcopalia, scriptauè alia, vbi, & quomodo promulganda.

9 Certi dies Parochis præfigendi, quibus Pontificias sanctiones, decreta Tridentina, Prouincialia, Synodalia, & alia pronuncient.

10 Eaque in promulgatione quod Concionatorum, & Parochorum officium.

11 Diplomata Pontificia, & Principum quæ in Codicem certum referenda.

12 Episcoporum nomina, genus, & Pastorales actiones certo libro notandæ.

13 Viri aliquot ab Episcopo deligendi, quibus vtatur in instituendis Ciuitatis, & Diœcesis moribus.

5. De Episcopo Epali Iuris. & foro.

1 NE prælatus exemptus, etiam si Episcopus sit, in alienam Diœcesim, intrà cuius fines Ecclesiam quomodocumque exemptam obtinet, quæ iam inde etiam ab immemorabili vsque tempore iurisdictionem spiritualem habet, alium Episcopum inducat, neque ad sacrum oleum conficiẽdum, neque ad chrisma ministrandum, neque ad consecrandam Ecclesiam, neque ad alia pontificalia munera obeunda, exercendauè: nec verò ipse illa ipsa officia, muneraué ministret, aut exerceat, sine Episcopi Diœcesani concessu.

2 Nè item prælatus inferior, etiam exemptus in Ecclesia, locouè, vbi iurisdictione spirituali vtitur, Episcopo extraneo potestatem faciat ministrandi pontificalia munera.

3 Regulares, quibus ex priuilegio ius competit conseruatores eligendi, ad quos in iudicium vocentur, quos semel delegerint, nè mutent:

tent: eorumque præterea nomina, mensis spacio, Episcopo Diœcesano significent: alioquin ad Episcopale forum in ius illos vocari liceat.

4 Quibus in actionibus, aut deliberationibus Oecumenica Synodo Tridentina, aut Prouincialibus Concilijs constitutum est de Capituli Cleriuè Concilio aliquid agendum esse; non propterea tamen illud sequendi necessitatem sibi impositam esse, Episcopus existimet; nisi in ijs tantum, de quibus id speciatim, nominatimque cautum est.

5 Summorum Pontificium Bullas, quæ quotannis de quauis causa ab illis edentur, Episcopus duobus saltem post mensibus, quàm illas Romæ editas cognouerit, in sua Diœcesi eas potissimum promulgandas curet, quas promulgari in ijs ipsis iussum erit, tum illas item, quas ad Ecclesiæ suæ gubernationem pertinere aliqua ratione posse iudicabit. Quarum omnium Bullarum librum confici, & in Episcopali Archiuio asseruari iubeat.

2. Tit. 1. dec. 5.

Metropolitani autem cura sit, eas omnes, cùm primùm acceperit, ad singulos Prouinciæ Episcopos mittere.

6 Summorum Pontificum constitutionibus promulgandis hæc ratio seruetur, vt, si earum peruulgationi præfinitus in illis est modus, is adhibeatur; si verò nullus, ad peruulgationem satis sit affixio; quæ, vt moris est, fiat certis publicis locis.

3. De ijs quæ ad Episc. for. pert.

7 Cuius affixionis, & peruulgationis relatio, testificatioque ab eo, qui affixerit, fiat Cancellario fori Episcopalis, cuius sit illam in librum referre.

8 Quod de Pontificiarum constitutionum promulgationis modo & loco, vel in hoc, vel in alijs Concilijs Prouincialibus præscriptum est; id non solum in pontificijs constitutionibus; sed etiam in edictis Episcopalibus, alijsuè scriptis, quæ promulgari contigerit, locum habeat, planèque seruetur.

4 De foro Episc.

Quò autem studiosius tradantur, & inculcentur, quecumque illis, vel constitutionibus vel edictis, scriptisuè continentur; Episcopus, si ità expedire censuerit, illas ipsas tum constitutiones, tùm edicta, vel scripta eiusmodi in Cathedrali Ecclesia saltem populo frequenti, de scripto primùm ità legi curet, vt nè verbum quidem, ne dùm pars vlla omittatur. In alijs deinde Ecclesijs, ac locis, ubi euulgandas censuerit, illæ per capita summatim, vulgarique sermone, prout ille maluerit, explicentur.

9 Certos, statosque dies singulis mensibus, Calendarij instar notatos, quibus vel pontificias sanctiones, vel Tridentina decreta, vel Prouinciales, Diœcesanasque constitutiones, aut pastorales litteras populo euulgari, de scriptoque pronunciari iussum est, Episcopus Parochis præstituat, vt ordine omnia, pro temporum ratione, diligenter promulgata,

gata, sæpiusque suis certis diebus repetita, accuratius in executionis vsum inducantur, ac retineantur.

10 Cùm vel sanctiones pontificias, vel decreta Conciliaria, vel litteras, constitutionesuè Episcopales, vel aliquid eiusdem generis promulgari, aut populo enunciari, de scriptoque legi iussum est, vt vberiorem fructum ferant, ac studiosius ad executionis vsum illæ introducantur; Episcopus, concionatores, qui in vrbe sunt, Parochi verò Diœcesani, si quos in suæ Parochialis Ecclesiæ finibus habent, eos diligenter hoc præmonere studeant, vt quod fidelibus enunciandum est, idem illi inter concionandum cohortationibus adiuuent.

Hoc verò cohortandi munus ipsi etiam Parochi studiosè semper præstent.

11 Liber fiat, in quo singula diplomata, siue Summorum Pontificum siue Imperatorum, siue Regum, Principumuè sint, quæ ad Ecclesiæ illius priuilegia, iura, aliauè id generis quouis modo pertinent, rectè, atque ordinè describantur.

Qui liber in Armario, certo archiuij loco, diligenter asseruetur.

12 Episcopus, id quod vel ab initio nascentis Ecclesiæ institutum fuit, vt rerum Episcopali studio, curaque gestarum monimenta existerét, conquiri diligentissimè curet; tùm singulorum Episcoporum, qui præcesserunt nomina, genus, & pastorales eorundem actiones. Quæ omnia litteris consignati, ordineque conscripta, in librum certum referri curet, vt eorum memoria conseruetur; & quæ ab ijsdem, vel acta, vel instituta sunt, ad aliquam Ecclesiasticæ disciplinæ normam perpetuò vsui esse possint, atque adiumento in illa Ecclesia benè gerenda.

3. De ijs, quę ad Episc. for. pert.

13 Episcopus in vrbe sua viros aliquos, auctoritate præstantes, spiritualis vitę studiosos deligat, quorum adiumento, & opera vti possit, & in ijs cognoscendis, quæ ad Ciuitatis, Diœcesisque suæ morum institutionem pertinent, & in adiuuandis Christianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique quibus populi sibi commissi progressio, fiat ad sanctè agendi studium.

De Archiuio Episcopali.

SVMMARIVM.

1 *Archiuium, quod Episcopo, & Capitulo Cathedralis Ecclesiæ commune sit, instituendum.*

2 *Illud clauibus duabus occludendum: & à quibus illæ custodiendæ.*

Cuique

3 *Cuique illæ, sede Episcopali vacante, tradendæ.*
4 *Archiuio, in ipso certus constituendus locus, vbi causarum Codices, & alia recondantur: isque locus quot clauibus claudendus, & à quibus illæ tenendæ. 5.*
6 *In illud scripta, & instrumenta, actaque omnia à Cancellario Notarioue amoto, defunctoue confecta, deferenda: dictaque testium, & quæ alia consignanda. 8. De foro Episc. nu. 11. 12.*
7 *A quo exscribenda ipsa Archiuij exemplaria.]*
Inuentaria bonorum & iurium Ecclesiarum, piorumque locorum, in eo retinendum, librique, Codices, & monimenta, vt infrà sequitur, asseruanda, 43: Quæ pert. ad bonorum, nu. 1. & 2.
Monimenta festorum dierum. De fest. dier. cultu. 30.
Liber eorum, qui fidei professionem emiserunt in Diœcesana Synodo, emittentque. De fidei profess. nu. 4.
Liber Reliquiarum recognitarum. De sanctorum Reliquijs. 4.
Scripta, monimentaque ad eas pertinentia. Ibid. 34.
Liber Indulgentiarum perpetuò, vel ad tempus Ecclesijs concessarum. De Indulgentijs, nu. 7.
Liber Altarium, onerum, iuriumque ad ea pertinendum. De Eccl. fab. 76.
Liber Consecrationum Ecclesiarum, Altarium, Cœmiteriorum, & Campanarum.. De Eccl. Consecrat. 6.
Liber Diœcesanorum beneficiorum, isque qualiter confectus. Quæ ad benef. collat. 35.
Liber ordinatorum. Ibidem.
Alter, in quo testificationes ordinandorum summatim relatæ sint, Quæ ad ordinis sacr. &c. 61.
Liber pœnarum, & mulctarum, solutionisque earundem. De foro Episc. 20.
Liber diplomatum Pontificiorum, & Imperatorum, Regumque & quorum. De Iurisd. Episc. 11.
Liber legatorum annuorum cum oneribus adiunctis. De piorum locorum. &c. 19.
Libri impressi, & recogniti. De edit. & vsu sac. lib. 8.
Attestatio promulgationis decreti Concilij Tridentini, de Matrimonijs clandestinis. Quæ ad sacr. Matrim. pert. 30. in fi.
Testimonium professionis emissæ. Quæ ad ord. sacr. 26.

1. Quæ pert. ad bonorũ & iurium, &c.

1 AT verò in quibus Ecclesijs, vel Cathedralibus, vel Collegiatis Archiuium eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur. initium huius decreti videatur Quæ ad bonorum &c. nu. 2.

2. Tit. 2. dec. 14.

Archiuia singula duabus clauibus occludantur.

Cùm primùm aliquis huius prouinciæ Episcopus mortem obierit, Archiuij Episcopalis clauis Notarij publici fide, vna Capituli Vicario, altera vni de Capitulo, ad quem, vel officij ratione, vel consuetudine pertinet, sique nemo talis est, alij antiquiori residenti tradatur; ab eisdemque vna, & item altera asseruetur, quò ad alius Episcopus creabitur, cui illas restituant, & rationem de scriptis in inuentario notatis, eorumquê custodiæ commissis, eidem reddant.

3. De ijs, quę ad Episc. for. pert.

4 Certus in Archiuio Episcopali locus constituatur; vbi causarum ac iudiciorum Codices, instrumenta, acta, scriptauê alia, à Cancellario, & Notarijs fori Episcopalis, ad ipsum forum pertinentia singulis annis confecta, quotannis recondantur; ità vt inde, cùm vsu venerit, promi possit, quicquid in Ecclesiastico foro vmquam agitatum erit.

5 Is certus Archiuij locus duabus clauibus claudatur; quarum vnã Episcopus, alteram eius Cancellarius habeat.

Notario autem instrumentorum, quæ confecit, exemplum, idque sumptibus suis habere, aut retinere liceat.

6 Si Cancellarius, Notariusuè aliquis decesserit, vel ab officio se abdicarit, amotusuè sit, quæcumque ille, vel instrumenta, vel scripta, vel acta eiusmodi confecit, statim Episcopi iussu in eundem locum deferantur. Quod si processus alicuius causæ nondum sit completus, & causam, ob quam confectns est, partes prosequantur, eius in Archiuium delatio deferri poterit, quò ad causa sit peracta.

7 Ex Archiuij tabellis, exemplaribusuè, si quęcumque acta, aut instrumenta, quę Notarij manu, signoque munita, fidem faciant, exscribi contigerit; is, qui rogatus Notarius illa confecit, si uiuit, vt operis sui emolumenta consequatur, eorum exemplum, modo edi liceat, ipse conficiat, si præsens est; si verò abest, id seruetur, quod iure cautum est: sin autem obijt, id Episcopalis Cancellarius præstet: mercedem autem inde capiant notarij hæredes; nisi aliter inter Episcopum, & Notarios conueniatur.

Quæ desunt huic titulo, videantur in Tit. de Archiuio Capitulari de foro Episcopali, De Cancellario, &c.

Quæ ad sacramentum matrimonii pertinent.

SVM-

SVMMARIVM.

Quique

27 *Quique ità contraxerint, puniendi.*

28 *Huic corruptelæ, quomodo Episcopi cura prospiciendum.*

29 *Matrimonium falsò, & scienter impedire tentans, excommunicãdus.*

30 *Matrimoniũ clandestinè attentans contrahere à Parocho repellendus.*

Tridentini decreti de matrimonijs clandestinis promulgatio an facta sit, ab Episcopo inquirendum.

Promulgationeque non facta, quibus adhibitis, & vbi facienda. Ibidem.

31 *Doctrinæ Christianæ rudes, matrimonium contrahere prohibendi priusquàm eam didicerint.*

32 *Matrimonium sine Parocho, aliouè Sacerdote contractum, nullum: qualiter tamen intelligendum.*

Nullum item celebratum à non proprio Parocho. 36.

33 *Quarto, & quinto gradibus affinitatis, consanguinitatisuè iuncti, matrimonium sine dispensatione contrahere non prohibentur.*

34 *Contrahentes à Parocho monendi, excommunicationis propositæ scienter matrimonia contrahentibus in gradibus prohibitis.*

35 *Matrimonia prohibita contrahere præsumentes, sub spe dispensationis consequendæ, ab Episcopo puniendi; & separati, excommunicati denunciandi.*

37 *Matrimonium in Ecclesia Parochiali celebrandum.*

38 *Idque manè, non autem à prandio.*

39 *Postridieque diei vltimæ denunciationis.*

40 *Benedictio celebrata Missa facienda.*

41 *Musica instrumenta non adhibenda in matrimonio contrahendo benedictioneque impertienda.*

42. *Admoniti, id facere contemnentes, matrimonio non coniungendi.*

43 *Annulo quis sponsæ digitus induendus.*

44 *Bibendi vsus in Ecclesia, frangendique cyathi contrahendo matrimonio tollendus.*

45 *Quæ alia in nuptijs emendanda.*

46 *Matrimonia, fascinationibus & veneficijs impedientes, aut dirimendi occasionem præbentes, eisque in soluendis improbata verba adhibentes excommunicatione feriuntur.*

47 *Consilium, mandatumuè ad id dantes, eandem censuram subeunt.*

48 *Temporibus ab Ecclesia prohibitis domum sponsam traducentes, interdicti pœnam incurrunt.*

Matrimonia contracta, vnà cum testibus adhibitis, in certum librum describenda.

49 *In eundem librum referendæ facultates Sacerdoti alij concessæ, vt suprà matrimonio contrahendo intersit.*

Quæque

1 Diligentissimi sint Episcopi in ea obseruatione, nè quisquam à regula, quam in celebrando matrimonio seruandam statuit Tridentina Synodus, vlla ex parte discedat.

1. Quæ ad sacr. Matrim. pert. Sess. 24. c. 1. de ref. matr.

2 Matrimonium, cùm sacramentum sit, & maximè liberum; si quæ municipales leges, statuta, decretauè sunt, quibus huic sacramento, sanctęque illius libertati, contrà sacrorum Canonum, & Conciliorum præscriptum vllo quouis pacto impedimentum afferatur; eas irritas, rescissas, ac planè nullas decernimus, ac declaramus.

5. Quæ ad Matr. pert.

3 Omnibus verò, quacumque etiam dignitate, potestateque præditis, interdictum iam nunc perpetuò sit, nè earum etiam legum, statutorum, decretorumuè auctoritate, nec verò alia quauis ratione quicquam statuant, decernant, iubeant, agantuè, quo matrimonij libertas vllo pacto, neque directè, nec verò indirectè, lædatur.

Qui contrà fecerit, pœnas, & censures Conciliorum & Canonum iure sancitas, ipso facto subeat.

Sess. 24. c. 9.

4 Episcopus verò, vbi probabilem pro sua conscientia suspicionem habeat de puellæ minus libera voluntate, tùm exquirat rem diligentissimè; tùm præterea, si opus esse censuerit, illam certo loco tuto, ac honesto collocet, vbi illa eidem proferat, & explicet liberius suam voluntatem, qualis verè sit.

5 Denunciationes, quæ matrimoniū antecedere debēt, festis illis diebus fiant, qui Ecclesiæ præcepto seruantur, media ea Missa, ad quā frequentior populus conuenire solet, quò id facilius notū omnibus esse possit.

1. Ibidem Sess. 24. c. 1.

6 Si Parochus in matrimonio denunciationes, vel benedictionem sine probabili causa procrastinarit, cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.

2. Tit. 1. dec. 25.

7 Illud maximè Episcopus interdicat, ne animarum curatores, qui in hæreticorum finibus, vel in locis finitimis habitant, vbi vnicuique liberum est publicè, & impunè hæreticorum more viuere, matrimonij, quod inter Parochiæ suæ, & illorum locorum incolas contrahendum est, secundam denunciationem faciant; neque eos matrimonio coniungant; aut denunciationum, quæ de matrimonio celebrando factæ erunt, fidem, ac testimonium ad ea ipsa loca, vbi illud ineundum est, mittāt; nisi priùs eius, qui in locis hæreticorum, aut hæresis nomine suspectis habitat, nomen, & cognomen Episcopo denunciarint: ab eoque impetrarint facultatem, alias denunciationes faciendi, matrimonijque celebrandi, vel fidem denunciationum illuc mittendi, quæ eo nomine factæ sunt. Quam facultatem Episcopus nè det, nisi prius de fide Catholica illius hominis cognouerit, qui ea loca incolit; aut, nisi item sibi omninò exploratum sit, matrimonium eiusmodi non contrahi cum hæreticis.

Ibid. dec. 26. Sess. 24. c. 7.

8 Tridentina Constitutio de matrimonijs, quæ cum vagabundis hominibus iniri quandoque solent, seruetur à Parochis vel diligentissimè. Nec verò ipsis Parochis facultatem, vt illos vagos homines matrimonio iungant, Episcopus ante det, quàm norit, eos, & solutos esse, & à catholica communione non alienos.

9 Matrimonij denunciationes à Parochis tùm demùm fiant, cùm vir, & mulier, eorumuè parentes, vel ij, qui puellæ curam habent, id postularint; sique ambo diuersis in Parochijs habitant; tùm in vnius, & alterius item Parochia fiant.

3. De ijs, quę ad Matr. sacr. pert.

- Matrimonij denunciationes in posterum à Parocho nè fiant, nisi ijs ipsis petentibus, aut consentientibus, de quorum matrimonio contrahendo agitur.

10 Quòd si diuersis in Parochijs illi habitant, vtriusque item Parochus hoc ipsum seruet. Neque matrimonium alter Parochus denunciet, nisi ab altero Parocho certior factus sit de postulatu, aut consensu illius, qui suæ est curæ subiectus.

2. Tit. 1. dec. 26.

11 Caueant autem Parochi, nè alienæ Parochiæ sponsum sponsamuè antè matrimonio iungant, quàm testimonium ab illius, qui intrà Parochiæ suæ fines habitat, Parocho, si eiusdem, vel finitimę, aut non nimis longinquæ Diœcesis ille sit, scriptum acceperit; cuius testimonij fide sibi testatum fiat, ex Tridentini Concilij præscripto denunciationes, quæ necessariè sunt, aut Ordinarij sui voluntate omissas esse, aut factas quidem, nullumque legitimum impedimentum ab vllo homine signi-

significatum, quo minùs tale matrimonium contrahi liceat. Illud verò testimonium si à Parocho alienę Diœcesis fiet; ab Ordinario loci, aut ab eo, cui hoc ille delegarit, subscriptione, ac sigillo comprobatum sit.

12 Inuestiget etiam ipse Parochus diligenter, aut alius Sacerdos, cui facultas data est, in matrimonium iungendi sponsos, an quod denunciaturus est matrimonium, in eo aliquod subsit impedimentum, quo minùs contrahi liceat: quod si in aliqua probabili coniectura extiterit, quia existimet illud inire non licere; Episcopum ante consulat, quàm vlterius in denunciationibus progrediatur, sponsosuè iungat, quos dubitat matrimonio non licere copulari. — 3. Ibidem.

13 Parochus statas matrimonij denunciationes facturus, pręter notitiam de illis faciendis sibi datam ab agnatis curatoribus illorum, de quorum matrimonio agitur; primùm à mari, tùm à fœmina exquirat, an matrimonij, quod inter eos tractatur, denunciationes fieri placeat. — 4. Quæ ad Matr. pert.

14 Qua in re caueat, nè dùm matrimonij denunciandi voluntatem eorum notam, exploratamque inuestigando habere vult, ea inuestigatione matrimonij istius, aut sponsalium consensum exquirat. Itaque de statis solum denunciationibus explicatè, ac distinctè, separatimque ab vtroque perquirat; idque à fœmina loco honesto, & in propinquorum conspectu; ità tamen, vt nè quisquam audiat; neque ità propè sit, vt præ pudore, vel alia causa, minùs liberè animi sui voluntatem exprimere audeat.

Caueat Parochus, si quando sponsalibus intererit, vt nè de pręsenti, sed de futuro matrimonio illa contrahantur: sicque proptereà verborum formula dilucidè concipiatur, vt de eorum sensu nulla deinde quęstio, difficultasuè oriatur. — 5. Quæ ad Matr. pert.

15 Parochus, quorum matrimonium ex Concilij Tridentini pręscripto publicè ter denunciaturus est, eos primùm graui cohortatione diligenter moneat, vt cùm ad illud ineundum, ieiunijs, orationibusque se parent; tùm etiam, vt eo ritè celebrato, Sacerdotalique benedictione à proprio Parocho accepta, orationi frequentiori interim vacantes, triduo abstineant pro reuerentia: sicque contrà spirituales nequitias, & carnis procacitatem sanctè muniti, salutem, & gratiam Dei ex eo sacramento vberiorem sibi comparare studeant. — 5. Ibidem. Sess. 24. c. 1.

16 Matrimonium futurum Parochus, antequàm in Ecclesia denunciet, pręter id, quod ex Concilio Prouinciali quarto perquirere à sponsis debet, illos etiam seorsum moneat; vt uideant, nùm matrimonio, quod inter se contrahere uolunt, aliquod impedimentum obstet, quod mox infrà explicatum est; neuè alia, quę ipse pro suo iudicio, & prudentia patefacere, exprimereque debebit. — 6. Quæ ad Matr. pert.

Viderint igitur an alteri fidem adstrinxerint, aut iureiurando spoponderint,

An castitatis, religionisuè votum ediderint.

An aliquod impedimentum inter eos intercedat cognationis, etiam spiritualis, aut affinitatis, vsque ad gradum, iure, Tridentinoque Concilio prohibitum.

Seff. 24. c. 1. de refor.

17 Si verò filijfamiliàs sint, hos Parochus valdè cohortetur, vt parentibus, in quorum potestate sunt, eum honorem tribuant, vt illis nè inscijs quidem, nè dùm inuitis, rem tanti momenti ineant.

Id prætereà studiosè, paternèque etiam utrumque hortetur, ut singulari quadam animi pietate, & oratione in primis frequentiori, in re tam graui ad Deum confugiat.

Quo in genere Thobiæ adolescentis, cùm uxorē duxit, commemorabile exemplum, imitationeque dignum proponat.

3. De ijs, quę ad Matr. sacr. pert.

18 Religiosam animi præparationem requirit matrimonij ratio & sanctitas; quam cùm minùs intelligant laici homines, fit, vt sæpè grauiter in re peccent, quam sanctè inire debent. Crebrò igitur, cùm vsu venerit, Parochus, hoc ipsum populum doceat; ad idque adhibeat Catechismi Romani locos, & doctrinam.

2. Tit. 2. dec. 26.

19 Eas autem denunciationes, nè vlla quidem ex parte remittere eis liceat, nisi proprij Episcopi concessu idque causis iure permissis.

Seff 24. c. 1. 4. Quæ pert. ad Matr.

20 Statas illas matrimonij denunciationes, Tridentina sanctione præscriptas, Episcopus nè facilè remittat. Si verò pro sua pietate, ac prudentia earum aliquam quandoque antequam matrimonium contractum est, ommitti censuerit, ac posteà, antè consumationem illas planè omnes, aut si minùs omnes, saltem duas, aut minimum, vnam fieri curet omninò.

5. Ibidem.

21 Matrimonij denunciationes, quas aliquando ab Episcopo remitti constitutione Tridentina permissum est, is videat, nè ob aliam causam, quàm ea ipsa Constitutione cauetur, remittat; cùm scilicet Ordinarij iudicio verisimilis suspicio est, matrimonium malitiosè impediri posse. At verò si hæc causa non subest, quamobrem illas remittat, ea certè sola, quod instat sacri Aduentus, Quadragesimæuè tempus, neque necessaria est, necuerò cum ratione consentiens, cùm præsertim eo sacro tempore, qui iàm matrimonio iuncti sunt, ab illius vsu abstinere potius conueniens sit, nè dum sponsos vnà coniungi.

22 Illas uerò ab Episcopo, cùm præsens in urbe, uel Diœcesi adest, solum remitti deinceps liceat, ab alio prætereà nemine, ac ne à Vicario quidem generali.

23 Matrimonij futuri denunciationibus in Ecclesia de more factis, si fortè

si fortè hoc accidit, vt illud duorum mensium spacio post non contrahatur, nè idem anteà Parochus celebret, quàm iterum denunciationes ex Concilij Tridentini præscripto, fecerit, edixerituè, si modò illud Episcopus non concesserit.

24 Quo die de matrimonio contrahendo denunciatio vltima facta est, nè eo ipso die, nisi impetrata ab Episcopo facultate, illud celebretur; id autem præterquam si postrema ea denunciatio facta sit pridie illius diei, quo initium est Quadragesimæ, vel Aduentus; ac nisi item Parochus populo, antecedente denunciatione, significarit, eo die, quo postrema denunciatio fiet, matrimonium esse contrahendum. 3. Ibidem.

25 Qui sponsalia contraxerint, si vnà ante coierint, quàm coram Parocho, & testibus matrimonium inter eos celebratum sit, illius peccati, quoniam in eo sæpè delinquitur, absolutionem Episcopo reseruatam esse volumus; grauemque illis pœnitentiam imponi. 2. Tit. 1. dec. 27.

26 Si qui ætate etiam legitima, & Parocho præsente, testibus duobus adhibitis, & Notario item, iurati spoponderunt, se matrimonium inituros; ac deinde non contracto legitimè per verba de præsenti matrimonio, copulationem inter se inierupt, eorum matrimonium nullum ab Episcopo declaretur, ac decernatur. Id verò nè accidat, Parochus quàm sæpissimè populum, vt opus erit, moneat, ad præscriptum Concilij Tridentini. 5. Ibidem. Seff. 24. c. 1.

27 Eos prætereà, qui ità contraxerint, grauiter pro arbitratu suo Episcopus. Quod si ijdem posteà de præsenti matrimonium contrahere velint, nè prohibeantur; modo seruentur quæ ad Tridentini Concilij præscriptum seruari oportet, si nullum aliud insit legitimum impedimentum. Seff. 24. c. 1.

28 Magnam in eo diligentiam adhibuimus, vt corruptelam, atque adeò peccatum tolleremus, atque radicitus extirparemus quod passim in Prouincia nostra à sponsis committitur, qui mutua copulatione anteà vtuntur, quàm matrimonium per verba de præsenti ritè confectum, celebratumque sit. 6. Quæ ad Matr. pert.

Verùm cum nihil fermè in hoc genere hactenus profecisse animaduertamus; pro officij pastoralis munere perniciosæ isti corruptelæ, peccatoque graui nos diligentius, accuratiusque prouidendum, & consulendum esse statuimus. Itaque Episcopi cura sit, pœnis, & censuris, quas arbitratu suo constituerit, sancire, nè sponsi, prius quàm matrimonium in Ecclesia per verba de præsenti, ex ritu celebrauerint, nō modo simul non habitent; sed nè vllo quidem modo mutua consuetudine, commerciouè vtantur. Seff. 24. c. 1.

29 Qui falsum aliquod impedimentum malitiosè attulerit, quo futurum legitimè matrimonium impediat, si prudens, sciensque hoc 3. Ibidem.

fecerit, præter alias iuris pœnas, excommunicationis etiam pœna afficiatur.

30 Nè Parochus matrimonio quempiam iungat, qui illud clàm contrahere attentarit, sine Episcopi concessu; vt dè eo debitas ante possit sumere pœnas ex Concilij Tridentini decreto: id autem, nisi delictum hoc ità est occultè admissum, vt nullum eius rei indicium legitimum extet.

Sess.24.c.1.

3. Ibidem. Sess.24.c.1.

Episcopus diligenter perquirat, an in singulis suæ Ciuitatis, & Diœcesis Parochialibus Ecclesijs Tridentini decreti de matrimonijs clandestinis promulgatio facta sit; &, vbi factam esse intellexerit, eius, quæ primo in quacumque Parochiali Ecclesia facta sit, si scripto testata esse potest, exemplum, manu Notarij signatum, ad se deferri iubeat.

Quod si minùs scripto, sed solum testibus probari potest, eo Notario adhibito, examinari mandet. Si verò de promulgatione facilè constare non potest, aut illa omninò facta non est: illud decretum duorum mensium spacio in singulis eorum Parochialibus Ecclesijs, Notario, & testibus adhibitis, promulgari omninò iubeat, & quicquid ad illius decreti promulgati probationem pertineat, id Notarij testimonio munitum, in Episcopali Archiuio asseruetur.

5. Ibidem.

31 Parochus, quos sponsos experiundo viderit, Doctrinæ Christianæ rudimenta planè ignorare, nè matrimonio illos antè iungat, quàm ea item ratione cognorit, didicisse, quæ eo de genere illos planè scire oportet.

Sess.24.c.1.

32 Qui testibus adhibitis, at sine Parocho, aliouè Sacerdote, cui is, vel Ordinarius facultatem dederit, matrimonium de facto contraxerint, nè eos cogi liceat, vt denuò inter se contrahant; nec rursùs eo nomine impediri, quominùs eorum vnusquisque cum alijs liberè contrahat, cùm illud eorum factum nè sponsalium quidem, ne dùm matrimonij vim habeat.

6. Quæ ad Matr. pert.

32 Quod Concilio Prouinciali Quinto cautum est, matrimonium verbis de præsenti, sine Parocho, testibusque contractum nullum esse, ac ne sponsalium quidem vim, roburque habere, id ità intelligendum est, eos, qui ità contraxerint, posse tamen Concilij Tridentini conditionibus adhibitis, denuò matrimonium contrahere, dummodò intrà Parochiæ fines, & coram Parocho proprio, testibusque illud contrahatur, celebreturuè.

33 Qui quarto, & quinto affinitatis, consanguinitatisuè gradu iuncti sunt, cùm inter se matrimonium, non impetrato dispensationis beneficio, liberè inire contraheresuè possint, nè à Parocho, aut ab alio quopiam in posterum impediantur, quo minùs liberè contrahant, seruatis

regulis,

regulis, Tridentina sanctione præscriptis.

34 Parochus, cum matrimonium celebrare voluerit, moneat contrahentes, propositam esse pœnam excommunicationis latæ sententiæ, vltrà alias pœnas à iure inflictas, in eos, qui in gradu prohibito con sanguinitatis, vel affinitatis matrimonium contrahere scienter præsumpserint, ac eos omni spe consequendæ dispensationis carere ex præscripto Concilij Tridentini.

c. fi. § pen. de cland. desp. Clem. vnic. de cons. aff. Sess. 24. c. 5.

35 Episcopus verò seuerè animaduertat in eos, qui diuino timore postposito in suarum periculum animarum, scienter huiusmodi coniugia prohibita, etiam ex causa fornicationis, quod frequentius accidere solet, inire, sub spe forsan futuræ dispensationis præsumpserint; ac statim illos, quos ei constiterit taliter contraxisse, adhibita separatione ex Concilij Viennensis præscripto, excommunicatos publicè tamdiù denunciari iubeat, donec suum humiliter recognoscentes errorem, absolutionis obtinere beneficium mereantur.

Sess. 24. c. 4.

36 Irritum, nullumque ab Episcopo matrimonium declaratur, quod à Parocho loci, vbi illud fit, non ab eo, qui Parochus proprius est contrahentium, celebratur.

37 Ne Parochus vllo alio loco, quàm in Ecclesia ipsa, quæ sacramentorum proprius locus est, sponsos matrimonio iungat; nisi ex facultate ab Episcopo permissa.

2. Tit. 1. dec. 28. Sess. 24. c. 1. de refor.

Matrimonium, quod in Ecclesia celebrari debere sancitum est, altera Prouinciali Synodo; in ea tantùm Ecclesia celebretur, quæ Parochialis est.

3. Ibidem.

38 Celebretur verò manè, non à prandio. Idque omne nisi cùm Episcopus alio vel loco, vel tempore fieri concesserit.

39 Ne solemnes nuptias liceat celebrere, nisi post diluculum postridie illius diei, qui postremus est temporis, quo Tridentina Constitutione nuptiarum celebritas interdicta est.

40 Parochi, cùm sponsis benedicendum erit, id celebrata Missa, cui illi intersint, semper faciant.

1. Ibidem. Sess. 24. c. 1. de refor.

41 Sponsi autem, cùm in Ecclesiam conueniunt, vel ad matrimoniũ contrahendum, vel ad accipiendam benedictionem, nè Parochus vlla cuiusuis generis musica instrumenta adferri patiatur.

2. Tit. 1. dec. 28.

42 Quod si ab ipso moniti, id facere contempserint; tamdiù eis matrimonij celebrationem, aut benedictionem differat, quò ad sanctè, vti debent, ob id ad Ecclesiam accesserint.

43 Annulo nuptiali non dexteræ, sed sinistræ manus sponsæ digitus, qui annularis dicitur, induatur; dumque induitur, nè à sponso, sed à Sacerdote, cuius est benedicere, illa verba proferantur: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

4. Ibidem.

3. Ibidem. 44 Vſum autem illum in Eccleſia bibendi, & frangendi cyathi, & alia id generis, quæ indecorè fiunt, cùm aliqui matrimonio iunguntur, amplius nè adhiberi patiantur.

4. Ibidem. 45 Quæ in nuptijs indecorè fiunt, ea ab Epiſcopis omninò eripi Concilio Prouinciali primo iuſſum eſt. In ijs porrò ipſis cùm potiſſimùm minimè ferendæ ſint illæ duæ, deprauato morum vſu introductæ corruptelç; vna ſcilicet, cùm certa quædam pecunia ab ijs extorquetur, qui ex alieno ſolo, alienauè Parochia vxorem ducunt; altera, cùm per uicos, & plateas, qua iterum nupta ducitur, clamores, tumultuoſæque voces, à profano gentilium more non abhorrentes, ac ſtrepitus hominum, quaſi exagitandis ſecundis nuptijs eduntur; eas ſanè à Chriſtianæ pietatis inſtitutis, atque moribus, & à matrimonij, quod celebratur, ſanctitate, alienas, Epiſcopus, cùm omni alia paſtoralis officij ſui ratione, tùm propoſitis etiam pœnis, cænſurisque extirpari, ac planè funditus tolli curet.

5. Ibidem. 46 Tridentina Oecumenica Synodus, illud Epiſcopali diligentiæ quàm diligentiſſimè commendauit, vt ſi quæ, vel hominum vitio, vel temporum iniuria corruptelæ in nuptijs celebrandis irrepſerint, illæ radicitus extirpentur. Atque eo quidem vehementius in eiuſmodi curam incumbendum eſt, quò grauius, atque adeò ſæpius in illis peccatur. Quare ad nuptias, matrimoniaque impedienda, vel dirimenda eò cum uentum ſit, vt veneficia, faſcinationesuè homines adhibeant, atque vſque adeò frequenter id ſceleris committant, vt res plena impietatis, ac propterea grauius deteſtanda. Itaque vt à tanto, tamque nefario crimine, pœnæ grauitate deterreantur; excommunicationis latę ſententiæ vinculo faſcinantes, & venefici id generis irretiti ſint.

Quam ipſam pœnam etiam illos ſubire decernimus, ſi qui in illis ſoluendis verba improbata, ſuperſtitioſa, atque adeò alia, quàm quæ Epiſcopo primum probata ſunt, adhibuerint; cùm id non ſine diuini cultus offenſione maximè faciant.

47 Quo etiam genere pœnæ afficiantur, quicumque vel ſuaſerint, vel mandarint, vel conſenſerint.

Seſſ. 24. c. 10. 48 Ne quis cuiuſcumque gradus, conditionisuè ſit, ſtatis temporibus quibus nuptiarum ſolemnitates celebrari interdictum eſt, domum ſponſam traducat, aut nuptialia conuiuia celebret, aliauè eius generis vetita agat.

Qui autem, vel per ſe, vel alium contrà fecerit, aut eius culpæ quouis modo particeps fuerit; is pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrat; eamque pœnam illum tamdiù ſuſtinere volumus, quò ad ſponſi Epiſcopi iuſſu ſeparati, meritas pœnas, pro eorum

condi-

conditione dederint, arbitrio eiusdem Episcopi, & interdicto liberari eiusdem iudicio meruerint.

49 Ne autem matrimoniorum, quæ contrahentur, memoria facilè pereat, si quam facultatem Episcopi, aut Parochi cuiquàm alij Sacerdoti, vt in contrahendo matrimonio intersit, concedendam aliquando duxerint, id scripto tantum faciant, eiusque exemplum Episcopi in aliquo libro descriptum diligenter asseruent. 1. Ibidem.

50 Parochi autem in eum librum referant, in quo coniugum, & testium nomina ex præscripto Tridentini Concilij scribere debent. Quicquid verò eo libro Parochi singulis annis scripserint, id in fine anni Episcopo describendum tradant. Seß. 24 c. 1. de refor. Matr.

51 Si Parochus Sacerdotem alium coadiutorem habet, cuius etiam ministerio, facultate eidem Sacerdoti concessa, vtitur ad matrimonia contrahenda inter Parochiæ suæ incolas; is illam cautionem adhibeat; vt in libro, qui est de matrimonijs, illius nomen, & cognomen, tùm præstereà diem, & mensem, & annum notet, quo ille Parochialis curæ socius, atque coadiutor adiunctus, facultatem à se, vel ab Episcopo consecutus est, matrimonia celebrandi. 3. Ibidem.

52 Nè autem matrimonij celebrandi potestatem Parochus faciat alij Sacerdoti, qui Episcopi iudicio nondum probatus est, vt sacramenta ministret.

53 Episcopi ea, quæ de matrimonio Tridentina Synodo in reformatione matrimonij, & his nostris constitutionibus decreta sunt, communi lingua diuulganda curent; & omnibus suæ Diœcesis Parochis eorum exempla distribuant: vt illi singulis quibusuis tribus mensibus frequentissimo populo in Ecclesijs recitent, nisi aliud Episcopo videatur. 1. Ibidem.

54 Quæ à Summis Pontificibus constitutiones, litteræuè decretales ad Tridentinorum de matrimonij impedimentis decretorum declarationem editæ sunt, eas cùm à cæteris, tùm à Parochis præcipuè non ignorari oportet. Cui rei vt occurramus, illas typis impressas, vnà cum hoc libro Concilij Prouincialis Quarti, in vltima parte edi censuimus. 4. Ibidem.

55 Quibus matrimonij contracti in vno aliquo ex impedimentis, quibus illud contractũ dirimitur, dispensatio à sancta Sede Apostolica, aut in foro conscientiæ, aut in vtroque foro delegata est; ij caueant, vt ad litterarum Apostolicarum præscriptum, illos, cum quibus dispensari concessum est, matrimonium iterum contrahere cogant. Ibidem.

56 In dispensationibus matrimonialibus, dotis non competentis causa concessis, si modo eo loci, vbi mulier, de cuius matrimonio agitur, habitat, virum pari, ęqualique conditione non inueniri verè constet, 5. Ibidem.

ſtet, qui ſibi cognationis, affinitatiſuè vinculo conuinctus non ſit, progrediatur Epiſcopus ad exequendam eius generis diſpenſationem, etiam ſi in locis finitimis aliqui eſſent, qui nullo gradu cognationis, affinitatiſuè iuncti, eam cum exigua dote in matrimonium ducerent. Satis enim eſt, in eo municipio, locouè, vbi mulier eſt, diligentiam matrimonij contrahendi adhibitam eſſe.

57 Pro diſpenſationum matrimonialium executione, nihil quicquàm prorſus muneris, præmijuè, etiam ſponte oblati, ac ne pro labore quidem, qui in teſtibus ea cauſa examinandis, alijsuè teſtificationibus excipiendis, ponitur, Epiſcopus, aut Vicarius eius capiat. Notarij verò pro examine teſtium, quartam dumtaxat partem aurei ad ſummum capiant licet.

Quæ Titulo huic deſunt ex ordine Conciliorum Prouincialium videantur in titulo ſeq. & de Meretricibus. De Hiſtrionibus, &c. De Immoderatis ſumptibus. De Patribus familias, & Ludimagiſtris.

De Adulteris, Concubinarijs, Fornicarijs, eouè nomine ſuſpectis: deque occaſionibus eodem in genere peccandi tollendis.

SVMMARIVM.

Concubinarij publici quando ad pœnitentiam, & communionem, admittendi.

1 *Iidem legitimè admoniti, ſe non emendantes, vt plectendi.*

2 *Vtque contrà eos ab Epiſcopo procedatur.*

Clericorum Concubinariorum quæ pœnæ. De Vita & hon. Cler. 106.

Fornicarij notorij, quibus etiam pœnis ſubijciuntur. Ibid. 108.

Concubinariorum nomina viſitationis tempore à Parocho exhibenda. De Viſitatione, nu. 39.

A Viſitatoribus etiam inquirendum an ijdem in Parochijs ſint. Ibid. 25.

3 *Ignotus homo, qui mulierem, ſub aſſerto coniugis nomine ſecum duxerit, quo teſtimonio permittendus à Parocho in ſua Parochia habitare.*

4 *Cohabitatio ſuſpecta maris, & fæminæ ab Epiſcopo, & Parocho prohibenda.*

5 *Peccandi occaſionibus, & nocturnis excubijs ab eiſdem proſpiciendum.*

Concu-

1 COncubinarij, legitimè admoniti, si concubinas non eiecerint, abduxerintque se omninò ab earum consuetudine; contrà eos Episcopus, etiam Tridentini Concilij auctoritate, excommunicatione, tùm alijs prætereà pœnis seuerè agat.

2.Tit.1. dec. 29. Seff.24. ca. 8. de refor. 6. Quę ad Matr. pert.

2 Graue concubinatus crimen est: proptereàque quàm ingens in eo funditus conuellendo sollicitudo, & quàm longè omnium deligentissima cura Episcopi esse debeat, cùm Canonum leges, sacrique Oecumenici Concilij Tridentini decreta iubeant; tum verò Pij Quinti Pontificis Maximi Apostolica sanctio iàm pridem edita perspicuè ostendit.

De Constit. nu.11.

Qua sanctione sanctæ obedientiæ virtute illud iussum est, vt quæ contra Concubinarios eiusdem Concilij Tridentini decretis constituta sunt, in ijs ipsis omninò, inuiolatèque exequendis, Episcopi in sua quisque Diœcesi diligenter, sanctèque inuigilent: Deo, Romanoque Pontifici rationem reddituri, si in eo turpi crimine radicitus extirpando negligenter, aut remisse se gesserint. Quamobrem Episcopus, nemine etiam postulante, aut accusante, ex officio, sine strepitu, & forma iudicij, solaque facti veritate inspecta, contrà istiusmodi Concubinarios, cuiuscumque status, ordinis, dignitatisque illi sint, seuere, agat: proindeque pœnis sacrorum Canonum iure, Summorum Pontificum Constitutionibus, Conciliorumque auctoritate sancitis, & alijs prætereà etiam pecuniarijs, arbitrio suo, grauiter puniat. Quos autem ter admonitos in contumacia persistere animaduerterit, eos non solum alijs pœnis; sed excommunicatione etiam ex eodem decreto Tridentino afficiat.

Conc. Rom. sub. Nic.1. in fi. Conc. Lateranen. sub Leone X. ses. 9. de ref. curię, & aliorũ, vers. Concubinarij.

3 Ne patiatur Parochus, quempiam cuiusuis gradus, & conditionis hominem, qui sibi ignotus, in suam Parochiam ab aliena Diœcesi cõmigrat, cum muliere, quam secum coniugis nomine duxerit, in ea habitare, si modo vel ex infamia, vel alia legitima suspicione conijcere possit, illam habere in Concubinam: nisi Parochi, à cuius Parochia discessit, litteris, certo præscripto tempore, testatum ille fecerit, sibi illam legitimo matrimonio iunctam esse. Quod testimonium scriptum vbi attulerit, id in vrbe Episcopo, in Diœcesi Vicario foraneo exhibeat: qui si probandi vim illud habere perspexerit, à Parocho, in cuius Parochiæ fines is venit habitatum, illud, eiusuè exemplum in matrimoniorum Codice asseruari iubeat.

3. De ijs, quæ ad Matr. sacr. pert.

Si verò Vicarius foraneus de eo scripto aliquid habet, quod sibi difficultatem, ancipitemque deliberandi curam afferat; illud ad Episcopum quàm diligentissimè mittat, vt eius iudicio declaretur, an illi fides

adhi-

adhibenda sit.

6. Quæ ad Matr. pert.

4 Pastoribus non solum pericula propellenda sunt; sed etiam omnis periculosa peccandi occasio pro Pastoralis officij munere eripienda est. Quamobrem, cùm quæ facile existere possent fornicationes, incęstus, & flagitia, vniuersaque carnis vitia, re alia planè nulla facilius, quàm fuga, adiutrice in primis diuina gratia, superatur: Parochus, vt diligentissimè poterit, & Episcopus in primis, tùm auctoritate sua, tùm etiam si opus erit sæcularis magistratus ope implorata, id maximoperè curet, vt nè cum fœmina, quocumque vel arctissimæ propinquitatis gradu coniuncta, mas simul cubet, etiam si ambo puerili ætate sunt; ità tamen grandiusculi, vt aliqua inde suspicio, periculum, occasiouè impuri flagitij committendi existere possit.

Nec vero proprietatis, angustæuè habitationis excusationi locus facilè relinquatur, quo minùs illiusmodi impuritatum occasio omnis præcidatur; cùm humi potius, atque adeò sub dio iacere satius esset. Parochi autem tota hac de re officium intercedat, qui & consilium det, & opem præsentem, vt accuratissimè potest, tantæ impuritatis periculo præstet.

5 Eam ipsam curam Episcopus, & Parochus ponant in eripiendis morum corruptelis, flagitijs, peccatis, peccandive occasionibus, quæ grauissima cum Dei offensione existunt ex nocturnis illis excubijs, quę rusticorum concursu, iuuenili turpium verborum licentia, & promiscua marium, fœminarumque turba hyeme in stabulis passim fieri solent.

De Meretricibus, & Lenonibus.

SVMMARIVM.

1 *Meretricum qualis amictus.*
2 *Tabernis meritorijs, quibusque cauponis illis interdicitur.*
3 *Iis certus, & remotus locus assignandus.*
Quo assignato, illis domum locans, excommunicandus. 6.
Eas item in cauponis alens ad quæstum, vt puniatur. 7.
4 *Ornatus omnis illis prohibetur.*
5 *Lenones exterminandi.*

Vt

1 VT meretrices ab honestis mulieribus omninò internoscantur, curent Episcopi, vt aliquem amictum palam indutæ sint, quo earum turpem cōditionem, & vitam omnes notam habeant.

1. De Meret. & Len.

Neve eisdem liceat, etiam si aduenæ sint, in meritorijs tabernis, vel publicis cauponis pernoctare, vel commorari, nisi itineris causa, idque vnum diem tantum.

3 Curent etiam in vnaquaque Ciuitate locum eis adsignandum, ab hominum frequentia, & à maioribus Ecclesijs remotum, vbi omnes habitent ea lege; vt, si extrà eius loci fines domum, eiusve partem conduxerint, vel in quacumq; domo quauis de causa amplius vnum diem habitauerint, & ipsæ, & domini; seu locatores seuerius puniantur. Quam rem quàm primùm efficiendam Principes, & magistratus pro sua pietate suscipient.

4 Ab ijs etiam petimus, vt huiusmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, & serici vsu interdicant.

5 Omnesque qui lenocinio quæstum faciunt, ex suis finibus exterminent.

6 Vbi certus locus meretricum habitationi præfinitus, constitutusq; est, cum extrà eius fines eas habitare non liceat, si quis cuiquàm earum alio, quàm præstituto eo loco, domum, domiciliumve, locarit, excommunicationis pœna contrà eum agatur.

5. Quæ ad Matr. pert.

7 Prostitutas fęminas, meretricesve in cauponis, diuersorijs, ganeisque ad quęstum alere, cùm id & graui Dei offensione, & magno animarum detrimento, & disciplinæ Christianę iniuria fiat, hoc decreto prohibendum censuimus. Quare nè quisquam vel caupo, vel tabernarius, vel qui cęnaculariam facit, illas in ipsis cauponis, ac diuersorijs habeat, alatve ad turpem quęstum.

Qui contrà fecerit, post huius decreti promulgationem in eius Parochiali Ecclesia factam, tamquam is, qui in statu damnationis notoriè versatur; præmissa monitione, interdicti pœna afficiatur, & alijs prętereà etiam grauioribus arbitratu Episcopi.

De Histrionibus, Mimis, Circulatoribus, Tabernis meritorijs, & aleatoribus.

SVMMARIVM.

1 *Histriones, Mimi, Circulatores* } *eijciendi: & eos recipientes puniendi.* 2.

Circula-

Circulatores non permittendi in foris Ecclesiarum diuinorum officiorum tempore versari. De festorum dierum cultu, 13.

2 *Ganeæ* / *Tabernæ meritoriæ* } *tollendæ.*

3 *Aleatores publici* / *Illisq; domum exponentes* / *Præsentes.* } *grauiter puniendi.*

4 *Horum nomina, Visitationis tempore, deferenda.*

5 *Otia, vt tollenda.*

1. De Histrionib. &c.

1 DE his etiam Principes, & Magistratus commonendos esse duximus.

Vt histriones, & mimos, cæterosque circulatores, & eius generis perditos homines è suis finibus eijciant; & in caupones, & alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.

2 Vt ganeas, & tabernas meritorias, omnis nequitiæ sentinas, e Prouincia tollendas curent.

Quod, si quæ ferendæ videbuntur, iubeant neminem in eis hospitio recipi; sed tantùm vinum, & edulia venalia proponi.

3 Et, quoniam vsu compertum est, ex aleæ ludo sæpè furta, rapinas, fraudes, blasphemias, aliaque id generis flagitia proficisci, prohibeant taxillis, aut alea ludi: & grauiter in publicos aleatores, & in eos, qui huiusmodi ludis intersunt, quiuè domum ad recipiendos ludentes expositam habent, animaduertant.

4. De Visit. 4 Talis, aleauè ludentium, aut istis domicilia exponentium.

1. Ibidem. 5 Maximè verò efficiant, vt bonis artibus, vel instituendis, vel renouandis, otia, quantum fieri poterit, è Ciuitatibus tollantur.

De Cauponis, & Hospitatoribus.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus* / *Parochus* } *has monitiones cauponi faciat.*

2 *Vt blasphemos, concubinarios, aleatores, nebulones, impudicos eijciat, quosque eorum loco admittat.*

3 *Vti in cauponæ vestibulo, & cubiculis, sacra imago ponatur, & prohibita tollatur.*

4 *Nè lenones, meretrices, histriones, mimos, &c. diutius hospitari patiatur.*

Vt

5 Vt Ecclesiastici separatim excipiantur ab alijs.
6 Vt hæreticos denunciet; & diebus ieiuniorum illis cibos vetitos non præbeat.
7 Vt mensæ benedici curet.
8 Ne virum, & mulierem simul cubare sinat.
9 Vt Parochum certiorem faciat ægroti in hospitio existentis.
10 Vt in reliquis Christianè se gerat.

6. Quę ad Matr. pert.

1 OFfensionibus, & peccatis, quæ in cauponis committi solent, Pastorali etiam cura, & officio occurrendum est; vt ereptis corruptelis, salutariter consulatur vitæ Christianæ moribus. Quamobrem, cùm Episcopus, cuius officium est in omnium cuiusuis generis hominum curam incumbere; tùm Parochus etiam, si quas, vel cauponas, vel tabernas intrà Parochiæ suæ fines habet, quàm sæpissimè ijs, qui cauponariam, tabernariamvè exercent monita proponat, quæ infrà eorum vitæ Christianæ, Christianisque moribus pręscribuntur ad eorum salutem procurandam.

2 Primùm igitur caupo non solùm familiæ suę, sed etiam hospitibus peregrinis, alijsuè, quos hospitio exceperit, & verbis, & vitæ exemplis, & humanitatis officijs prodesse studeat;ità vt eius familia, quiq; in famulatu ipsius sunt, cęteris pietatis, castitatis, modestiæque specimē, atque indicium dent. Proinde impudicos homines, eiusve infamiæ nota inquinatos, blasphemos, concubinarios, eiusve nomine suspectos, aleatores, publicosve lusores, & id generis nebulones, qui aduenas, atque hospites dolis, fallacijsque decipere solent, è familia, domoque sua eijciat: quorum loco in familia, famulatuque pios homines disciplinæ Christianę studiosos habeat, qui aduenas ad orationem vespertinam inuitent: quam is domi suæ curet nullo vmquàm pacto stata hora prętermitti.

3 In cauponę vestibulo, porticuve, & in singulis pręthereà cubiculis sacram imaginem apponere nè omittat: profana autem omnia, ac turpiter, obscœnèque inscripta, pictave, inde amoueat omninò.

4 Ne lenones, meretrices, histriones, mimos, & cęteros malę conditionis homines, nugatoresve, apud se diutius hospitari patiatur.

5 Religiosos, & Ecclesiasticos homines ad se diuertentes separato, si commodè poterit, pręsertim à fœminis hospitio, mensaque excipiat: in honore habeat, nec verbis, pactisve violari patiatur. Pauperibus item se talem pręstet, qualem se prębere Christianum hospitem decet.

6 Hęreticos verò, si quos diuertisse animaduertet, illicò denunciet,

nec

nec vllo pacto, feria sexta, & Sabbatho, alijs item prȩscriptis diebus vlli vetitos cibos, quouis prȩtextu prȩbeat.

7 Mensȩ initio ab hospite, vel ab aliquo familiari benedici curet, adhibita in fine etiam gratiarum actione.

8 Ne virum simul, & mulierem cubare sinat, quos suspicetur matrimonio copulatos non esse.

9 Si quem, dùm in caupona versatur, in febrim, morbumuè incidere contigerit, de eius ȩgritudine statim Parochum certiorem faciat, qui illũ inuisat, & spiritualia remedia eidem quàm primùm adhibeat.

10 Caupo denique Christianus, ità in hospitij munere agat, vt ȩquitate, sinceritate, & charitate vtatur, & per opera iustitiæ progrediens, damnationẽ æternã fugiat, ac in æterna tabernacula recipi mereatur.

De immoderatis sumptibus, luxuque, ac vano & superfluo ornatu coercendis.

SVMMARIVM.

1 *Sumptus immoderati, quibus in rebus, magistratus opera, coercendi.*

2 *Fucus, Cincinni, Inaures, Caudatæ vestes* — *Parochorum persuasionibus deponendæ.*

1. De Immoder. sumpt. coerc.

1 Copiosis, & locupletibus illud semper propositum esse debet sancti Ioannis Apostoli, si quis habuerit substantiam mundi huius, & viderit fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? vnde facilè intelligunt, quam facultates suas ad pauperum difficultates, & necessitatem subleuandam conferre debeant. Quamobrem magnopere cauendum est, nè subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delitias effundantur. Proinde admonemus, & enixè hortamur Principes, & Magistratus, vt effusam impensam, & omnem intemperantiam, certis legibus coercentes, modum statuant non solum quotidianis epulis, atque conuiuijs, verùm etiam vestibus, equis, rhedis, famulis, alijsque non necessarijs apparatibus; & denique omni, & domestico, & externo ornamento,

ornamento, & instrumento moderationem adhibeant. Qua pecuniæ effusione sublata, innumerabilibus malis, quæ inde ortum habent, occurretur. Quod facilius etiam fiet, si principes ipsi, quorum mores, & viuendi rationem populi plerumque imitari solent, non modo leges proposuerint; sed etiam, quemadmodum legibus parendum sit, exemplo docuerint.

2 Parochi singuli, quàm maximam possunt, in eo sollicitudinem, persuadendique studium adhibeant, vt omnem luxum, cincinnorum ornatum, inaures, quod signum diaboli sanctus Augustinus nominat, fucum, & vestes in primis, quas caudatas dicunt, Parochiæ suæ mulieres omninò deponant. Qua in re persuadenda argumentorum vim, rationumque momenta sibi comparent, cùm ex sancti Ambrosij, Patris nostri, illarum luxum grauiter exagitantis, libris, tùm ex sancti Chrysostomi, aliorumq; Patrum monimentis, in primisque ex Homelia, quam eo de genere grauissimam vir doctissimus, idemque religiosissimus, Iacobus Vitriacus S. R. E. Cardinalis olim habuit.

5. Quæ ad Matr. pert.

Hoc autem omne vsque adeò ab Ecclesia vetitum esse, ille ipse affirmat, vt si caudatæ ad Ecclesiam accederent, sacra communia interdicerentur.

De Patribus familias, & Famulorum Dominis.

SVMMARIVM.

1 *Patres familias Dominiq; quæ curent in sua familia optimè regenda.*
2 *Domesticæ institutionis regulæ populo à Parocho aliquando explicandæ: quidque ab eodem cum officinarum dominis agendum.* 4.
3 *Eo in officio quid item à Concionatoribus, & Confessarijs præstandum.*
Patres familias hora ab Episcopo præscripta, domi cum sua familia orent. De oratione. 4.
5 *Iidem quando à Parocho in Ecclesiæ Parochialem conuocandi: quæque illi tunc ab ipso edocendi.* 6.
7 *Patres familias Dominique* } *quid à sua familia, famulisuè præstari curent.*
Puerorum licentiæ, qua ratione ab Episcopo occurrendum. De ludimagistris. 14.
Famuli, filijque à parentibus & Dominis permittendi festis diebus Missæ sacro interesse. De Missis sine cantu. 72.

3. De ijs, quę ad Matr. sacr. pert.

1 SIcut vberrimum ab optima institutione præmiũ paterfamilias capiet, quicumque liberos, familiamque suam ad Dei cultum, & ad pietatis, Christianarumque virtutum disciplinam erudierit: ità quicumque debitum hoc paternæ curæ officium neglexerit, vel prætermiserit, is expectet, vt in die Domini sibi durissimum iudicium fiat.

De familiæ igitur suæ salute in primis sollicitus, tum bonorum operum exemplo, tum crebris cohortationidus se ei magistrum præbeat, ac ducem ad piè, sanctèque agendum.

Curet autem, vt nemo quisquam de familia sua sit, qui Christianæ fidei rudimentis instructus non sit, siue filij, filiæque sint, siue serui, & ancillæ, siue alij in famulatu suo. Quam ob causam ad illius scholas, quos de familia sua rudes norit, conuenire iubeat; sique eam ampliorem habet, domi etiam instrui studeat; idque ad præscriptas interrogationes paruuli libri, eo nomine editi ad Prouinciæ vsum.

Vt stata hora, datis institutæ orationis communis signis campanarum sono, illa omnis certo loco congregata, ad præscriptum temporis spacium, sanctè oret, & precetur.

Vt frequenter illa vniuersa confiteatur, & sacram Eucharistiam sumat.

Vt singulis diebus Missæ sacrificio intersit; aut saltem in vigilijs, statis ieiuniorum temporibus, Quadragesimæ diebus id præstet; festis autem diebus vt nè quis de sua familia interesse vllo modo omittat.

Vt festis præthereà diebus ad sacras Conciones, lectiones, supplicationes, diuina officia, aliasque pietatis Christianæ exercitationes conueniat.

Vt nè quis, ijs sacris diebus opus seruile faciat.

Vt vigilias, & quatuor Temporum, & Quadragesimæ, & alia stata ieiunia illi in familia seruent, quibus Ecclesiæ præcepto iussum est.

Quo autem tempore, vel Iubilea celebrantur, vel supplicationes publicæ processionibus fiunt, familiam sępè moneat, illis sanctis actionibus piè interesse.

Certis item piorum hominum institutis sodalitatibus vnumquemque de familia sua adscribi admoneat; quo se quisque ardentiori studio exerceat in operibus pietatis.

Nè patiatur in familia esse quempiam, qui blasphemus sit, qui periurus; qui item corruptis moribus vtatur, qui obscœnè quicquam, vel loquatur, vel agat, qui aleis ludat, qui denique cæteris turpis vitæ exemplum præbeat.

De

De vitę prętereà spiritualis ratione, & pijs exercitationibus, aut de vitis sanctorum probatos, Sacerdotis Confessarij iudicio libros, in quorum lectione familia aliquãdo versetur, domum suam introducat, exclusis obscœnè, turpiter, iocosè conscriptis, alijsque id generis libris, vnde morum, institutionisque corruptela existere possit.

Vt autem in domesticæ disciplinę, institutionisque officijs illa omnis accuratius se contineat; eam aliquando paterfamilias recognoscat, inspiciatque in primis, quę vniuersę suę domus Christiana institutio, qui singulorum mores, quę ad pietatis, vitęque spiritualis progressio.

Quicumque verò mercaturam, artemque aliquam exercent, non domi solum; sed in suis officinis, & tabernis Christianę vitę rationes has operarijs, institoribusve suis constituant.

2 Has domesticę institutionis regulas Parochus per annum aliquando, prout è re esse viderit, frequenti populo explicet: tùm sępissimè, & publicis sermonibus, & priuatis colloquijs, patresfamilias, Parochię suę incolas, id moneat, atque horteur, vt quę eorum propria officia sunt, & munera, in familię institutione ea pręstare velint paternę curę studio.

3 Quod cohortationis officium etiam Concionatores, & Confessarij Sacerdotes quàm frequentissimè, prout opportunum esse censuerint, charitatis zelo pręstent.

4 Parochus pretereà, vbi aliquando in artificum, mercatorumve officinis, quę intrà fines Parochię suę sunt, ab operarijs, alijsve, qui illic artem exercent, aliquid committi intellexerit, quod deprauatę, dissolutęque disciplinę sit, quod offensionem in Parochia prębeat; quodque à Christianę institutionis moribus alienum, id officinarum dominos admoneat, vt quicquid illis locis corruptelarum est, inde eripiatur.

5 Quò studiosius populus in officijs Christianę pietatis instituatur; ex diuinęque legis pręceptis institutum vitę genus sequatur; id; Parochus pręstet, vt aliquando ineunte pręsertim Aduentu, & Quadragesima, patresfamilias, suæ Parochiæ omnes, ad Ecclesiam Parochialem conuocet, hora, quam commodam is censuerit.

4. Quæ pert. ad Matr.

6 Qui in patrum familias conuentu, tum Constitutionem in Concilio tertio Prouinciali de patrum familias officio, familięque institutione editam, de scripto legat, singulasque eius partes explicet; tùm alia pręterea doceat, quę opportuna existimauerit, quibus illi se, familiamque suam in Christianę vitę disciplina conforment, ex pręscripto etiam regularum, & institutionum, quę eo nomine auctoritate nostra edentur.

5. Quæ ad Matr. pert.

7 Nulla est amplior hęreditas, nec pręclarius patrimonium, quod

parentes suis liberis relinquere, neque maius precium, honestioremq; mercedem, quam domini ijs, qui sibi in seruitute operam dant, pro fideli eorum famulatu tribuere, ac persoluere possunt, quàm si effecerint, vt boni Christiani euadant, quæ virtus omni terreno thesauro multo preciosior est censenda. Quamobrem qui in aliqua domo, atque familia duces sunt, curabunt diligenter, vt omnes, quicumque suo sub imperio, & ditione viuunt, ieiunia colant, diuini verbi prædicationem crebrò audiant, sacramentis frequenter vtantur; & omnia demum veri Christiani officia exerceāt: famulorum autem domini non solum diebus festis tantum eis liberi temporis concedere curent, vt eiusmodi officijs vacare possint, sed crebris item eos, ac paternis hortationibus excitare non desistant, nè in studio eiusmodi tam salutari, segniores, neque negligentiores existant: in quo si parentes ipsi, aut domini suo officio in his defuerint; proculdubio expectent fore, sibi vt ante seuerissimum Christi Domini tribunal culpæ tribuantur omnia, quæ liberi, vel famuli non cōmisissent, si suas illi partes, in hoc, alijsque eiusmodi decretis præscriptas, sibique maximè debitas, præstitissent. Atque id quidem multò magis timendum illis erit, qui aliquo modo impedierint, quo minùs pia suprà scripta, & alia huiusmodi officia persoluantur: contrà quos agat Episcopus pro culpæ ratione. Quod sequitur, vide in Tit. de Ludimag. Ibi. His temporibus.

De disciplina Christiana militum.

SVMMARIVM.

1 *Militum Christianorum vitæ disciplina qualis: eaque in re quod Episcopi officium, cum illorum præfectis. 5.*
2 *Imago sacra in eorum stationis loco ponenda.*
3 *Sacerdos deligendus, cuius monitis, in militia spirituali se exerceant.*
4 *Ab obscœnorum librorum lectione abstinentes, in quibus se occupent.*
6 *A quibus alijs abstineant.*
7 *Confratriæ inter ipsos milites instituendæ.*
Milites à fide dissidentes, nè in hæc loca veniant Principum officium. De Hæreticis. 12.
Vbi venerint, quid ab Episcopo curandum. Ibid. 13.

Chri-

CHristianorum militum disciplina his temporibus eò prolapsa est, vt in multis Dei offensionibus, quæ à militum corruptelis existunt, operæpretium etiam sit inuigilari Episcopalibus monitis.

6. De discipl. Christ. Militum.

Vbi igitur militum præsidium constitutum est, illud cum eorum ducibus, præfectisuè Episcopus studiosè, paternaque charitate agat, vt illi in militari statione constituti, piæ, Christianæque vitæ institutis congruenter viuant; cùm præsertim in militum Christianorum laude positum sit, vt pietatem in primis, & religionem erga Deum obseruent, atq; colãt.

Quod ergo ad pietatis vsum, atque officium attinet, id omne maximè curetur.

Vt Doctrinæ Christianæ rudimentis milites rectè instituantur.

Vt frequenti Sacræ, & Confessionis, & Communionis vsu se ad benè viuendum communiant.

Vt quotidie & manè, & vesperi certa stata hora Deum precentur.

Vt Rosario quotidiano Beatæ Mariæ Virginis, quod militibus bello contrà Turcas suscepto olim præscriptum fuit, religiosè vtantur.

Vt singulis diebus manè in statione communi collecti litanias recitent.

2 Vt stationis loco sacram imaginem Beatæ Mariæ Virginis, aut Sancti alicuius, quem Patronum sibi, atque intercessorem in cœlis delegerint, ob oculos propositum habeant.

3 Vt Sacerdotem item habeant spiritualis vitæ amantem Episcopi iudicio delectum, cuius monitis in militiæ spiritualis exercitationibus cursum teneant.

4 Vt in otio militari à librorum obscœnorum, quique Christianos viros non decent, lectione abstineant; sed martyrum vitis legendis, in quibus fortitudo, ac virtus verè militaris elucet, totos sese occupent, cùm per occupationes militares possunt.

5 Illud verò etiam maximè Episcopus cum militum præfectis valdè agat, vt ieiunia, & ciborum delectum ex præcepto Ecclesiæ seruent; à blasphemijs omninò abstineant, quas radicitùs extirpare ille omninò conetur, cùm militis Christiani officium proprium sit, etiam sanguinis profusione tueri gloriam Dei, sine cuius diuina ope nihil reliquum militi Christiano est, quod gloriosum esse possit.

6 Vt à furto, rapinisuè abstineant, idque planè eis persuadeat, eius generis criminibus perpetuam infamiam inuri militi.

Vt denique detractiones, mendacia, ingluuiem, aleam, luxuriam, pompamque abhorreant; sed omnes virtutum Christianarum partes exequantur, quę cùm in omni disciplina, tùm in re militari, splendescunt,

Elee-

2 Ex mutuo vel depositis, etiam apud Iudæum factis, nihil præter sortem à quouis homine percipi ex conuento, vel principaliter sperari possit; tam etsi pecuniæ ipsæ sint pupillorum, aut viduarum, aut locorum piorum, vel etiam dotales; nisi quatenus id iure nominatim permittatur.

Cap. salubriter de vsur.

Si quis oblatas re ipsa, loco, & tempore pecunias, etiam dotales, sibi debitas, accipere recusauerit; nihil præter sortem, etiam ratione dãni emergentis; vel lucri cessantis, vel ex quacũq; alia causa accipere possit.

3 Ne fiant cambia, cùm litteræ ad destinatum locum verè non mittuntur, & ibi non fit solutio; sed vno, & eodem loco pecunia datur, & recipitur; vel quando dantur, & accipiuntur pecuniæ cum eo pacto, vt habeatur recursus ad domum, vel ad respondentem dantis, aut accipientis, quod pactum vulgò vocatur *la ricorsa*: atque ità impensæ, aut alterius rei onus imponitur.

4 Nè cui liceat cum altero ità contrahere, vt is totam pecuniæ summam ei, qui dederit, soluat; cùm ille partim pecunia dederit, partim nominibus, quæ difficilè exigi possint, vel in rebus pluris quàm valeant, æstimatis.

Ne cui, præsentem pecuniam quærenti quidquam carius vendatur, vt statim ab venditore per se, vel per interpositam personam vilius ematur.

Nè quis rem aliquam, ob dilatam solutionem cariùs vendat iusto pretio.

Ne ob anticipatam solutionem res minoris ematur iusto pretio, uel soluatur minus, quàm debeatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus solutione, ità, ut pretium quod interim rei accreuerit, venditori soluatur, si eiusdem periculo non sit diminutio.

5 Nè res modico pretio pignori detur, vel vendatur pacto redimendi intrà certum tempus; vt si ad dictum tempus res redempta non sit, res libera sit emptoris uel eius, qui pignori accepit.

Ne frumentum, uinum, oleum, aliudue detur, ut eo, quod datum est, aliquid amplius exigatur, siuè eiusdem generis, siue alterius quomodocumque etiam, si operæ sint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur; etiam si restitutio differatur in quodcumque tempus debitori commodum.

6 Ne in societate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri distributio constituatur, nisi per quotas partes.

Nec ultra eas, certa pecuniarum summam, uel quid aliud conferenti pecuniam, persoluatur.

Neque fiat pactio, ut sors salua sit; fructus uerò communiter diuidantur.

7 In societate animalium, quæ inæstimata alicui dantur ad custodiam, siuè ut operas præstet, omnes casus etiam fortuiti, semper sint periculo eius, qui dederit; nisi id alterius socij dolo, vel magna negligentia accidisse constiterit.

Nec fiat pactum, ut sors sit semper salua, etiam ex primis fœtibus.

Neuè quidpiam certum, præter sortem, ex fructibus animalium quotannis soluatur.

8 Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, si illa absque dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, deteriora fiant, id semper sit damno eius, qui locarit.

Si autem animalia dentur æstimata, ità, ut sors danti salua sit; nihil omninò percipi possit.

9 Nè fiant contractus, qui libellarij, seu ficti libellarij dicuntur, ubi non antecedat emptio certæ rei immobilis pretio iusto uel ubi uenditor redimere cogatur; uel vbi non possit redimere; nisi post certum tempus.

Vel ubi annuus census, ad cuius solutionem res obligatur superet æstimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecuniæ uinum, frumentum, uel quid aliud in singulos annos promittatur; illud ad pecuniæ, & iusti pretij rationem redigatur pro consuetudine locorum.

10 Si qui autem in aliquo ex his casibus, aut alijs, qui usuram sapiũt, & à iure, vt iniqui, prohibentur, contraxerint, ipsi contractus etiam iureiurando muniti, nulli, irriti, & inanes sint.

Contrahentes uerò, tabelliones, qui instrumenta confecerint, proxenetæ usurarum, aut lucri participes, ministrique omnes horum scelerum & pœnis, iure statutis, & Ecclesiasticis censuris puniantur.

11 Hortamur verò Principes, & magistratus, vt ipsi etiam huic pesti, quibus maximè poterunt, remedijs occurrant.

2: Tit. 1. dec. 19.

12 Superioris Prouincialis Concilij constitutione, etsi contractus depositi, ex quibus aliquid ultrà sortem percipitur, tum reuenditionis, quæ modico pretio fit, adhibita redimendi pactione, tum alios prætereà quosdam contractus ex sacrorum Canonum iure, & probatorum patrum sententijs, tamquam manifestè usurarios improbauimus: tamẽ quoniam sæpe, ficto meri depositi, & liberæ emptionis nomine, quasi liciti contractus speciem, usuræ occultantur; idicircò, & cum eis qui eiusmodi contractuum, aliorumue specie, qui uetiti sunt, usuram commiserint, & cum Notarijs, qui scientes rogati conscripserint,

prout

prout iuris est, agatur.

13 Ne Parochi vsurarium manifestum, vt Gregorij X. Constitutione sancitum est, etiam si in testamento, aliauè quadam vltima voluntate ipse mandarit ea restitui, quæcumque vsuræ nomine acceperit, in sepulturam Ecclesiasticam tradant; nisi pro eorum facultatibus, re ipsa illis satisfactum sit, à quibus vsuras exegerit; aut si ij absunt, Episcopo, Vicarioue eius, vel Parocho, intrà cuius Parochiæ fines ille, dum vixerat, habitarat, vel Notario publico de restitutione cautum sit pignoribus, aut idonea sponsione facta. Qui verò Parochus id generis hominem sciens sepelierit; is nouerit se excommunicationis pęna affectum esse, ex Clementis V. Cōstitutione, in Concilio Viennensi edita.

Ibidem. Dec. 18. c. fin. de Vsur. in 6.

14 Episcopus id sedulò prohibeat, vt quæ fabricæ, Hospitalia, sodalitates, & quæ alia cuiuslibet generis pia loca instituta non sunt ad pecuniam mutuò dandã; eorum administratores nè vlla causæ specie cuiquàm homini, nec etiam vniuersitati loci, aut vicinijs dent mutuo.

2. Tit. 3. dec. 20.

Quod si ipsi administratores mutuo, vel dederint, vel quod grauius est, ab ijs locis sumpserint, ab earum administratione statim amoti sint, indignique censeantur, qui per sex annos illorum, aliorumuè piorum locorum administrationem gerant. Tùm etiam illorum Præfectus, quouis nomine vocetur, qui huic rei consenserit, excommunicationis pœnam subeat.

15 Nè quisquam, pecuniam apud Montes pietatis deponat, vel eidem mutuo det, vt inde aliquid, nè minimum quidem lucri, aut eius, quod interest, nomine percipiat. Qui verò eo pacto quidquam ea causa perceperit, quod Montis pietatis pecuniam vel mutui, vel depositi nomine dederit; cum eo, tamquàm cum vsurario homine agatur ad iuris præscriptum.

Ibid. dec. 21.

Quæ prætereà de Montibus pietatis decreta superiori Concilio sunt, ea Episcopus obseruari curet, vel diligentissimè: compellatque illorum institutiones sibi ab administratoribus ostendi, atque exhiberi.

De piorum locorum administratione.

SVMMARIVM.

1 *Hospitalia, aliaque loca pia, qua ratione administranda.*
2 *Administratores ædificia ruinosa sarcienda curent.*
3 *Onus impositum obeant.*
4 *Hospitalitatem exerceant. Fructusq; veris pauperibus distribuãt. 9.*
Et nè ea in re fraus fiat, quæ ratio ineunda, 10. 55.

Quaque

1 VT pia loca omnia fideliter, diligenterque administrentur, quæ sacrum Tridentinum Conciliū Episcoporum curæ, ac studio maximè commendauit, hæc mandamus, quæ illi ab omnibus seruanda curabunt.

1. de Piorum locorum admin. Sess. 7. c. 15. Sess. 25. c. 8.

Qui hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumuè vsū præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quēcumque titulum, aut Ecclesijs suis vnita, obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, vel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniustèuè alienata sunt, recuperent.

3 Impositum illis onus, & officium omninò obeant.

4 Hospitalitatemque ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant.

5 Cæteraque omnia præstent, quæ à Viennensi, & Tridentino Concilio præscribuntur.

Clem. Quia ď relig. dom. Sess 25. ca. 8. & sess. 7. c. vlt.

6 Quod officium si moniti ab ordinario non fecerint, vel per Ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad sui muneris functionē compellantur; vel eiusdem Tridentini Concilij præscripto eos Episcopi ab illa administratione, curauè in perpetuum amoueant.

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fructus, quos contra Hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiæ restituere tenentur.

6 Præfectis, rectoribus ministris, aut alijs quocumque nomine nuncupatis, fabricæ Ecclesiarum, sodalitatum, scholarum, & hospitalium, piorumque cuiusuis generis aliorum locorum curatoribus, etiam laicis hæc, præter illa superioribus Concilijs edita, de ijs ipsis decreta præscribenda, & decernenda etiam censuimus.

4. Quæ ad loca pia pert.

Quicumque piorum locorum administrationem, procurationemuè suscipiunt, geruntuè, illud in primis sæpè meminisse debent, se pauperum, pupillorum, viduarum, senum, egestate, aut egritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentium, prout propria vniuscuiusque loci instituta ratio est, curam sustinere, & illam quidem tanti esse, vt, cum potissimum Episcopo, tamquàm communi omnium, & eorum præcipuè miserabilium hominū parenti, ea sacrosanctis Canonum legibus commissa sit; cùm quicquid in illos, vel misericordiæ, vel beneficij, vel operæ, vel opis, vel officij confertur; quicquid vè rursus damni, detrimenti, iniuriæuè infertur; id omne Christus Dominus sæpè in Euangelio demonstret, in se collatum, aut illatum esse; ac propterea se in die iudicij, prout benè illis

factum,

factum, aut neglectum, ommiſſumuè in eorum neceſſitatibus ſubleuan dis erit, retribuuntum. Quare primò ij valdè curent, vt omnibus ſuſcepti muneris partibus ſatisfaciant: deinde videant, vt nihil quicquã à curæ, quam gerunt, ratione alienum, vllo modo, pactouè admittant: tùm id ſollicitè ſtudeant, vt quæ officia illis pro adminiſtrationis ſuſceptæ munere debent, ea obeant, atque adeò præſtent omni piæ charitatis affectu, ob oculos maximè in ijs ipſis propoſito ſemper Christo Domino, cui illis, & alendis, & veſtiendis cibum, potum, veſtitum, aliamuè curam, atque operam miniſtrant.

Conc. Trid. Seſſ. 25. ca. 8. de refor.

Non ſuis, ſed eorum, quorum curam ſuſceperunt, commodis atque vtilitatibus ſeruiant.

Omnibus piè conſulant, nec vllam partem pro ſuſceptæ curationis, procurationiſuè officio negligant.

Munus quod gerunt, ſæpè ſibi proponant eiuſmodi eſſe, in quo nõ profanæ cuiuſquam adminiſtrationis, negotijuè, ſed ſanctæ, ſpiritualiſque actionis partes, atque officia, & Deo gratiſſima charitatis opera exequantur piè, religioſè, & quàm diligentiſſimè.

Cum capitula, congregationeſuè habent, tum initio, tùm in fine ſanctis precibus, & orationibus in libro officij beatiſſimæ Mariæ virginis, eo nomine præſcriptis, vtantur.

Cùm verò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ ſuæ rationes pertineat, initium à pià oratione faciant, vt quod inchoatur, benè, ſalutariterque ſuccedat.

Omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietatis religione, & ſpiritualium exercitationum, Epiſcopo probatarum quas inter ſe collegiatim præſtent, ſtudijs tales ſe prębeant, vt eorum locorum rectam adminiſtrationem, piamque inſtitutionem non ſolum conſeruent; ſed optimis progreſſionibus, Dèo auctore, adiuuent, atque amplificent.

Qui locorum piorum ſumptibus gratis aluntur, curanturuè, aut ad litterarum, aliarumuè artium diſciplinam inſtituuntur, ratio poſtulat, pietatis ſtudijs, atque exercitationibus eos prę cęteris deditos eſſe, eorumque precibus animas illorum adiuuari, à quibus illud ſubſidij relictum eſt, ad eiuſmodi pij inſtituti ſuſtentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, vel pręfectos, ac Sacerdotes, pręſertim, qui in ijs ſpiritualem curam gerunt monemus, vt ab ijs, qui ibi aluntur, ſi legere norrint, ſtatas de beata Maria Virgine preces horarias; ſi uerò rudes ſint, ſaltem inſtitutam illam certis ſalutationis angelice calculis, orandi rationem, ſcilicet de beata eadem virgine coronam in ſingulos dies piè pręſtari ſedulò curent.

Qui pretereà eleemoſynam dant; hoc illos, qui accipiunt, ſępè moneant;

neant; vt pro ijs, qui bona reliquerunt, piè precentur.

Id vero præstetur, cùm in locis pijs, tùm vbicumque eleemosynarũ distributio fit. Hoc sanè & Episcopo curæ sit item.

7 Qui pecuniam Ecclesijs, confraternitatibus, aut quibuscumque pijs locis debent, illorum procuratores, syndici, ministri esse, aut vllam denique eis officij, aut negotij partem administrare non possint. — 1. Ibidem.

8 Administratores Ecclesiastici, vel laici piorum locorum, siuè Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiæ, Charitates, Consortia, Disciplinæ, siuè alio quocumque nomine nuncupata sint, qui nunc sunt, intrà tres menses; qui deinceps diligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter, & accuratè munus suũ exequuturos.

9 Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, veris pauperibus tantum distribuant, quemadmodum cuiusque inopia, & eius voluntas, à quo bona illa profecta sunt, postularit.

10 Qua in re, nè vlla fraus fieri possit, ineatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

11 Quos autem compererit Episcopus, vel iniquè distribuendo, vel in suum commodum vertendo, vel inutilibus, & superuacaneis sumptibus faciendis malè in administratione versari; eos pro modo culpæ puniat; & ad restitutionem legitimè compellat; & ab officio etiam, si ei videbitur amoueat.

12 Quod si contrà, quam à Tridentino Concilio decretum est, nè rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare voluerint; Ecclesiasticis pœnis ab eodem coerceantur. — Seß. 22. c. 9.

13 Piorum locorum procuratores, ministriuè etiam inferiores, cauendum est valde, nè diutius, quàm par est, in curatione, administrationeuè, sibi commissa, perseuerantes, rerum sibi arrogent imperium. Porrò si aliàs idonei sunt ad alia munera eorũdem locorum gerenda, eosdem transferri licebit, nisi ex illis sint, quos superioribus Concilijs certo tempore quibusdam muneribus vacare iussum est. — 4. Ibidem. Seß. 25. ca. 8. de refor.

At hoc curetur omninò, vt gestæ procurationis, administratiuè muneris rationes, sæpè, diligenterque reddant.

14 Quamobrem formula præscribatur, qua, & diaria, & codices rationum non coniectos, sed in ordinem, rectèque confectos teneant; vt inde facile ducatur omnis explicata ratio, tùm accepti; tùm expẽsi.

15 Episcopus verò, etiam ex Tridentini Concilij decreto, semel saltem in anno à quibuscumque hospitalium, confratriarum, & aliorum quorumcumque piorum locorum, etiam quæ merè laicalia, & priuata sunt, præfectis, curatoribusuè rationes administrationis, curæuè repe- — Seß. 22. c. 9.

tere

tere nè omittant vllo modo.

16 Episcopus non solum, vt superioribus Concilijs cautum est, locorum piorum administrationis rationibus intersit; sed etiam liberationi illius administrationis. Quæ liberatio ab eorum locorum præfectis solùm nè fiat, sed præsente, consentienteve Epo, aliqui si secùs fiet, rescissa sit, planèque nulla, ad Tridentini Concilij præscriptum.

6. Quæ ad Confr. piaue loca pert. Sess. 2. cap. 9.

17 Decreta, vel, quas vocant, ordinationes, in Capitulo confecta, in librum præcipuum, Capitularium ordinationum nomine inscriptum; omnes, ac singulæ à Cancellario diligenter, ordineque referantur. Quibus ordinationibus manu, quorum id muneris est, ante Capitulũ proximè futurum subscribatur.

4. Ibidem.

Tùm prætereà in hoc ipso Capitulo illæ ab eodem Cancellario de libro ad verbum recitentur.

18 Codex item alius paretur: in quo præcipuè notatis singulis diebus, ordine exscribantur, quæ in vnoquoque præfectorum, administratorumuè conuentu, Capituloué proponuntur, aut aguntur: quæque rursùs proposita, ac suffragijs permissa, reiecta sunt: vt quæ deliberata, quęuè repulsa sint, facile omni tempore ex illius codicis monimentis constent.

19 Librum item pręcipuum conficiant, & habeant, in quo cùm omnia, singulaque annua legata, tum onera illis adiuncta, ordinè, distinctè, enucleatèque perscripta omninò sint.

20 Cuius libri exemplum, publici notarij manu signo, auctoritateque munitum, in Archiuium Episcopale, vbi asseruetur, eodem spacio deferant. Quod sanè omne deinceps, singulis annis perpetuò pręstent quod ad ea legata, onerave attinet, quę ijs deincèps annis fieri contigerit, aut facta locum habere.

21 Episcopus autem omnes administratores piorum locorum, etiam quouis nomine exemptorum, ac merè laicalium, & priuatorum compellat omnibus iuris remedijs, ad singulorum onerum satisfactionẽ ijs ipsis locis incumbendo: neque vllo prętextu patiantur, eorum prędia, bonauè alienari contra summorũ pontificium litteras, & sacros Canones, & Concilia etiam Prouincialia nostra, aut contrà piam testatorum voluntatem, qui ea bona, ad certum illum pium vsum destinarunt.

22 Tabellam item publicè propositam, quo loco in Capitulum conuenire solent, perpetuò habeant, in qua pro mensium ratione, proque rerum genere, ex norma pręscripta, ea ipsa & legata, & onera breuiter dilucideque notata sint.

1. Ibidem.

23 Ijs, qui bona piorum locorum administrant, ea si mobilia sint, vel pretiosa mobilia, vendere, permutare, in emphyteusim dare, aut quouis modo alienare; nisi ijs seruatis, quę à sacris Canonibus requiruntur,

mittur, & ex consense, atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contrà fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; &, quod actum est, irritum, ac nullum sit.

24 Piorum locorum bona administratorũ arbitrio nè locẽtur; sed publicè locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate. — 1. Ibidem.

25 Quos pijs locis aliquid debere constiterit, ijs eorum locorum bona locari nè liceat.

Qui piorum locorum bona conducere voluerit, det idoneum fideiussorem, cũ quo iure agi possit æquè, atque cũ ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio irrita, ac nulla sit.

26 Vt autem hæc, cæteraque omnia, quæ Tridentina Synodus de Hospitalibus, & alijs pijs locis statuit, facilius Episcopi præstare possint; præcipimus Parochis, ut diligenter singula, quæ in Parochijs suis sint Hospitalia, & pia loca, eaque præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, cæterave administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quàm primùm deferant, cuius arbitrio Parochi huius officij prętermissi pœnas dabunt. — 1. Ibidem.

27 Rogamus autem principes, & magistratus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, & contrà contumaces iure agentes impediant; sed ea, qua decet, pietate, eos omni ope, & auxilio iuuent. — Ibidem.

28 In petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorũ nomine, hæc præcipuè seruari iubemus.

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, quę debetur hospitalitas, & opera exerceantur.

Vt ea loca sint in illa Diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neq; ea ad utilitatem eiusmodi locorum alienæ Diœcesis conuertatur.

Vt, qui petet, sit eiusdem Diœcesis.

Sit bonæ existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit sancta Tridentina Synodus.

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede præstet, nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo eiusdem Diœcesis scriptam licentiam, quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contrà, quàm hoc decreto sancitum est, petierit, ab Episcopo grauiter puniatur.

Cui etiam curæ erit, ut quæ eleemosynæ collectæ fuerint, uerè in pium tantummodo eorum locorum vsum, quorum nomine petitę fuerint, conferantur.

29.30 In Hospitalibus, pijsq; diuersorijs, vbi hospitalitas exercetur, mares cum fœminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissimè con-

stet, versari nè liceat: neuè ea loca, quæ bonorum subsidio sunt addi-cta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissi-mis hominibus pateant.

Mendici, morbum simulantes, moneantur, vt se in aliqua arte po-tius exercentes, inde sibi honestum vitæ subsidium comparent, quàm ignauiæ, ac desidiæ dediti, ostiatim in triuijs, & in templis miserrimè mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, vt eijciantur; neque illis domo-rum hospitalium prætereà aditus pateat.

31 Summoperè verò hortamur principes, & magistratus, reliquos-que omnes Christi fideles, vt mendicos, verè ęgrotos, vnum in locum conducendos, ibique eleemosynis sustentandos, studiosissimè curent.

3. De Scholis Doctrin. Christ.

32 Episcopus prætereà eam ineat rationem, vt & in hospitalibus, & in alijs pijs locis, vbi plures, vel mares, vel fœminæ curantur, aut alun-tur, hoc tradendæ Doctrinæ Christianæ institutum introducant: quo illi pascantur hoc prætereà spirituali cibo.

5. Quæ ad Scholas, &c.

33 Charitatis, beneficentiæque omnibus officijs, quæ in proximos conferuntur, magnam cœlestis gloriæ mercedem propositam esse, sa-cræ litterę ostendunt; sed illa maximè Deo grata, atque accepta opera sunt, quibus benignè fit, ac succuritur egentissimis hominibus, ægrotis, ac peregrinis. Itaque vt quæ ad eam rationem pertinent, legibus, & sanctionibus communita, rectè obseruentur, hæc pro pastoralis curæ nostræ munere decernimus.

Primò hospitalarius, isuè, cui hospitalium ædium custodia commit-titur, vir sit, cuius fides, pietas, vitæ innocentia, sedulitas, charitas gra-uium virorum testimonio commendata sit.

34 Caueat nè à quoquam, cùm hospitium ingreditur, aut, cùm inde discedit, quicquam, uel minimum, ac nè spontè quidem oblatum, exi-gat, petat, accipiatuè.

Nè cum mendicis, qui ad quæstum omni simulandi arte utuntur, aliquam turpis lucri pactionem, pro ijs recipiendis ineat.

35 Curet item nè quid peregrini, aduenæ, pauperes hospitio excepti, contrà Christianam pietatem, bonosque mores admittant.

Quinimò certam horam, tùm manè, tùm uesperi præscribet, qua, ictibus paruulæ campanæ datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinæ Christianæ institutionem introducat, qua præfinito ali-quo temporis spacio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis uictum, curamque benignè suppeditatur, illud etiam maximè curandum est, vt spiritale Doctrinæ Christianæ pabulum eisdem tribuatur.

Ne pueros vnà cum adolescentibus, maioribusque natu in eodem

lecto

lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis, aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, nè diutius triduo in hospitio morentur; nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At, cum eosdem paucis post diebus redire animaduerterit, inuestiget diligenter, quousque iter fecerint: ac sedulò uideat, nè ij modo ad hoc, modo ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant, de urbe, oppidove tamen uerè non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis, multisque alijs flagitijs operam dantes, quod aliquando euenire compertum est, studiosè Episcopus curet, ut in ædibus hospitalibus, quæ unionis, vt uocant, iure, alij domui hospitali adiunctæ sunt, ubi longo temporis spacio hospitalitas intermissa est, quàm primùm restituatur, vt iuris est.

36 Hospitalium locorum, vbi infantes expositi aluntur, curatores, præfective caueant, ut illos lactentes nutricibus, quas eo nomine conduxerint, plures non assignent, quàm earum unaquaque lacte suo alere possit, nè ob hanc culpam plerosque illorum fame necari contingat. Quamobrem, quot ad lactandi usum nutricibus opus habent, totidem sanè sollicitè conquirant, & conducant. Si hæc non possunt alia omni ratione prospiciant, ut lactentium puerorum uitæ succuratur. 4. Ibidem.

37 Cùm ad pia instituta perpetuò retinenda, rectèque exequenda plurimum prosit eorum monimentum, ad posteritatem firmiter proditum; Episcopi ea cura sit, ut cùm vel in vrbe, uel in Diœcesi locus aliquis pius exædificatur, aut instituitur; illius origo, institutum, titulus, & alia eiusdem generis, quæ opportuna censuerit, in marmore, lapide ve solido, aut in tabula ænea incisa, loco eiusdem ædificationis illustri collocata, ad perpetuitatem prodita extent, sicut in nonnullis huius Prouinciæ locis aliqua huius generis adhuc cernuntur: idque ipsum præterea in locis pijs, iam exædificatis, institutisve, ubi commodè potest, effici, ac prẹstari curet.

38 Vbi vel fundationis iure, vel alio probato instituto hospitales ædes, locave pia aliqua ad pauperes, aut peregrinos, aut senes certosve alios id generis homines hospitio excipiendos, alendosve extant, Episcopus, cuius potissimum est curare, atque adeo efficere ut piẹ hominũ uoluntates ad eorum prẹscriptum rectam executionem habeant, videat, agatque, ut ne ab ijs locis per illorum curatores, prẹfectos, ministrosve, ij, quorum causa illa exædificata, institutave sunt, repellantur, si illos recipi per facultates licet: ac nè rursus alij hospitio excipiantur, qui excipi non deberent: utque in cẹteris etiam ab hospitalium, piorumve locorum institutionẽ discedatur, neque contrà fiat, quàm de il-

lorum curatione, administrationeve à testatoribus, aut ab alijs, qui illa instituerunt, præscriptum est.

4. Ibidem.

39 Illud interdum, prout vsu venerit, ab Episcopo moneantur, qui eleemosynam erogare, quouis modo, aut nomine debent, vt sibi in ea erogatione Parochi in primis testimonium, consiliumque adhibere studeant, quò melius consultum sit, ac prospectum conscientiæ suæ, cùm ille pauperum, & egentium notitiam magis exploratam habeat.

40 Tùm verò quibus locis ità opus esse Episcopus censuerit, præsertim vbi compererint in distributionibus eleemosynarum quicquàm peccatum esse, vel quia non uerè pauperibus distributio fit, uel aliàs minùs fideliter, uel non ad præscriptum piæ testatorum uoluntatis; constituat etiam, vel Parochum, uel pios aliquos ex uicinia illa, uel Parochia laicos, quorum testimonio de paupertate illorum, quibus erogandæ sunt eleemosynæ, constet, antequàm ab illis, quorum id curæ est, distribuantur, uel aliàs id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus, in posterum præscribat in distributione seruandas ab illis locis pijs, etiam quæ merè laicalia sint, ac priuata, aut quauis ratione ab Episcopo exempta.

41 In pauperum delectu non egestatis, inopiæq; solum, sed morum etiã, ac uitę probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc prę ter cętera de illis inuestigentur, an scilicet Doctrinę Christianę scholas frequentent; an fidei rudimenta teneant; anq; religiosè, & piè uiuant.

42 Quæ porrò eleemosynę pauperibus, aut singulis etiam siuè hominibus, siuè familijs quauis ratione debentur, nè in alium cuiuscumq; rei usum, ac nè in Ecclesię quidem instaurationem, ornatumve eas erogari liceat, nisi, & eorum, quorum interest, consensu, & Episcopi præterea concessu, eoque litteris exarato.

Sess. 25. c. 4. & 8. de ref.

Sess. 22. c. 6.

43 Quæcumq; item, quę ad certos pios usus relicta ab alijs etiam, quã à piorum locorum administratoribus persolui, aut pręstari debent, in alios etiam similes usus, nè necessitatis quidem prætextu, etiam si testatoris hęredes, quicumque sint, ei rei assentiantur; nisi Episcopus re perspecta, eam pręstiterit facultatem, quę iure permittendi ab eo dari poterit, illius permutationis causa.

44 Quæcumq; eleemosynę nomine indistinctè per capita, familiasve, distribuuntur, eæ deinceps in illos tantùm, qui in ijs uerè pauperes sunt, conferantur; nisi ex testamento, fundationisve tabulis, aut aliunde legitimè Episcopo constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistinctè distribuenda esse.

45 Qui aliter distribuerit, ei pœna sit, dupli restitutio, grauiorve arbitrio Episcopi.

Vt

46 Vt pijs uniuscuiusque generis distributionibus, quas in urbe, & in Diœcesi, uel ex ultima uoluntate, uel ex consuetudine, aliauè ratione quis præstare debet, satisfactum esse Episcopo constet, prout Concilio primo Prouinciali per nos decretum est; eam rationem is adhibeat, ubi expedire censuerit, ut quod, uel ab uniuersitatibus, uel à sodalitijs, pijsuè locis quibuscumque etiam merè laicalibus, & priuatis quouis modo, uel à quouis homine eleemosynæ nomine, aut aliàs piè erogandum, distribuendumque est, quicquid illud sit, adhibitis etiam duobus iuris, per uniuersitates delectis, suo, uel in Diœcesi Vicarij foranei iudicio probatis, & Parocho item in opera pietatis præscripta, erogetur, & conferatur.

47 Parochus autem in Codicem certũ referat, quę eiusmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ sint: eorumque & testium subscriptionem adhibere curet.

48 Si uerò, uel uniuersitas, uel quispiam se neque hac, neque alia ratione distribuisse, Episcopo legitimè ostenderit, ad satisfaciendum ab eodem compellatur.

49 Parochus, tamquàm Parochię suę pauperum pater, sępè paternè, diligenterque perquirat, primùm, an si quę in Parochialis suę uicinię finibus eleemosynę sint, quę, uel à piorum locorum curatoribus, uel ab aliquo Collegio, uniuersitateuè, uel ab ulla familia, uel à singulis hominibus in pauperum usum aut sustentationem erogari quouis nomine debeant: pręthereà uideat an illarum errogatio fiat, in eos ipsos, qui uerè egentes, pauperesque sunt; anq; & illud, quod, qualeve eleemosinę nomine in illos conferri debet, integrè, sincereque totum conferatur, erogetur, ac distribuatur.

Si quid uerò animaduerterit, cui cautionem, remediumve adhiberi oporteat, ad Episcopum quam primum deferat.

50 Curent Episcopi, ut retento pie eleemosynę instituto, tollantur publicę illę commessationes, cęteraque huius generis, quę à sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant; pręsertim intrà ambitum Ecclesiarum die Pentecostes, & die Cœnę Domini, ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent, non sine bonorum offensione, proposita pœna suo arbitratu. 1. Ibidem.

51 Illud interdicat Episcopus nè in ullis eleemosynarum oblationibus quę cuiuis Ecclesię fiunt, musica instrumenta, organo excepto, in Ecclesia adhibeantur; neuè alia fiant, uel gerantur, que domo Dei indigna sint. Nè item puellę eleemosynas Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum hominum nomine quęritent, id quod non sine earum pudicitię discrimine quibusdam in locis introductum erat. 2. Tit. 2. dec. 24.

52 Nemo aperta, obuolutaque præ pudore facie eleemosynam sine 4. Ibidem.

Episcopi, aut si in Diœcesi, saltem Vicarij foranei, concessu, eoque scripto exarato, quęritet. Nec verò eam facultatem cuiquam Episcopus, Vicariusuè det, nisi illius & egestatem, & morum, vitæque rationem, antè planè notam exploratamque habuerit.

53 Primo quoque dominico mensis, aliouè di e, quem Episcopus statuerit, in omni Ecclesia Cathedrali, & Parochiali, etiam si regularis sit, vt egentium, qui præsertim præ pudore ostiatim mendicare, eleemosynamve quæritare non audent, necessitati, pia fidelium liberalitate succurratur à locupletibus Parochiæ incolis, cæterisque, vt antiquę consuetudinis est, aliquid per eos colligatur, quos huic curæ Episcopus præposuerit.

Quæ eleemosynarum collectio, singulis etiam statis quattuor anni temporibus, quibus in hoc opere misericordię promptius, impensiusque incumbendum est, per eosdem fiat.

54 Dominica verò proximè præcedenti quo fideles, & in dando effusiores sint, & paratiores ad Parochialem Ecclesiam cum voluntarijs oblationibus veniant, eleemosynarum collecta intra Missarum solemnia indicatur, sequenti verborum formula ex Sanctissimi Leonis Pontificis sermonibus desumpta.

In eandem verò sententiam Parochus, prout vsu venerit, vberius cum populo aget.

4 Formula denunciandi collectas eleemosynarum.

55 Ventura Dominica dies, vel feria quarta quattuor temporum, dilectissimi, Collectarum futura est. Hortor, & moneo charitatem vestram, vt omnes ad Ecclesiam Parochialem cum voluntarijs oblationibus eleemosynarum conueniatis: in quo opere, etsi non est omniũ æqualis facultas, debet esse par pietas. Itaque & animę vestrę, & pauperum memores, promptam exhibete largitatem, & pro possibilitate virium vestrarum, spontaneas Collectas vestras sollicitè pręparate, vt quicquid vobis de temporalibus facultatibus dempseritis, id multiplicatum in ęterna retributione sumatis, in egentibus pascentes Christum, qui nobis illos tantoperè commendauit, vt se in ipsis, & pasci, & vestiri, & suscipi testaretur idem Christus Dominus, qui cum patre, & spiritu sancto uiuit, & regnat in sęcula sęculorum. Amen.

4. Ibidem.

56 Vbi mendicorum uagantium, & curę spirituali, & uictui necessario ità consultum non est, ut certo scilicet quodam pio loco collecti, non mendicatim uictum sibi quęritent, sed ex aliena misericordia ibi habeant, unde se sustentent: Episcopus, quod Concilio Prouinciali secundo de eorundem vita, moribusque pręscriptum est, in eo exequendo illam mirè rationem curet, vt certo pręcipuo libro per singulos Parochos illi, si qui eiusmodi intrà Parochię fines sunt; tum alij etiam, alia ratione accuratè, ordinèque describantur.

Hæc.

57 Hæc verò sedulò ab ijsdem Parochis obseruari mandet.

Quò, aut vnde illi migrent.

Quod uitæ Christianæ institutum teneant.

An fidei rudimenta norint.

An diebus festis saltem Missæ sacrificio intersint.

An sæpè confessi, crebrò, & per annum, aut certè saltem constituto Pascæ tempore, sacram eucharistiam sumant.

Quos neque libro descriptos, neque in Pascha confessos communicasse ex eo animaduerterint, quòd certum chirographum non ostédant, quo se confessos, & sacram communionem sumpsisse testatum faciant, nè pro Parochialis Ecclesiæ suæ foribus, nec intrà Parochiæ fines eos mendicare Parochi permittant, omnemque propterea cautionem, quantum in se est, adhibeant.

Quos doctrinæ Christianæ rudes, mendicos vagantes uiderint, festis diebus stata hora ad eiusdem doctrinæ scholas conuenire diligenter curent, eosdemque instruant.

58 Pœnam excommunicationis eo ipso habendam proponimus notarijs, scribisque omnibus, qui testamenta, codicillos, aliasve tabulas de legatis ad pias causas, de rebus, quæ pro malè partis, vel furto ablatis relictę sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab alijs scriptas apud se habeāt: nisi ad tres mēses Episcopo id significauerint; ijs uerò, qui post hac eius generis negotia scripserint, nisi intrà mensem, cuius initium fiat à morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamque particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, & auctoritate publica munitam, debita mercede accepta, illi tradiderint. Quæ omnia sic agantur, nisi iustum intercesserit impedimentum; quo sublato, ea, quæ suprà scripta sunt, notarij exequantur. 1. Ibidem.

Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus Parochis populo sibi commisso, recitari uolumus.

Ne notarij, qui testamenta, codicillos, aliasuè tabulas de rebus quæ piarum causarū nominè legatæ, relictęuè sunt, uel ipsi rogati conscripserint, uel ab alijs conscriptas apud se habent, magnos nimis labores in ijs omnibus conquirendis sustineant; neuè si id quod ipsis superiori Concilio pręscriptum est, cōmiserint, excommunicationem eodem Concilio propositam subeant; idcircò illam sanctionem, piarū causarum nomine a nobis editam, ità interpretamur, ac moderamur, quò faciliorem etiam executionem illa habeat. 2. Tit. 3. dec. 17.

Quicumque Notarij sciunt se rogatos, testamenta, aliasuè ultimę uoluntatis tabulas, de rebus piarum causarum nomine relictis, confecisse; nisi sex mensium spacio, postquam testatoris mortem scierint, illa Episcopo significarint, quæcumque in ipsis tabulis à se conscri-

ptis legata pia facta sint; ij excommunicationis pœnam ipso iure incurrant.

Qui verò in posterum eius generis tabulas, testamentauè scripserint, eandem pœnam ipso facto subeant; nisi tribus post mensibus, quam testatoris mortem cognouerint, pia legata, relictauè, Episcopo denunciarint. Hoc autem de sex, & trium mensium spacio decretum, vim tantum habere statuimus, cùm primùm Cócilium hoc in lucem emissum erit, ac promulgatum.

Vt autem Notariorum, qui iam mortem obierunt, exemplaria, & quæuis alia scripta, quibus res piarum causarum nomine relictæ, aut legatæ, notatæ, ac descriptæ sunt, conquiri possint; Episcopus propositis etiam pœnis, & censuris, eam, quæ sibi facilior videbitur, ineat rei perficiendæ rationem.

Qui Notarij prætereà ex superioris Concilij decreto excommunicationem subierint, Episcopus eos absolutionem humiliter petentes, à censuris absoluat; si modo ipsius Episcopi arbitratu ante satisfecerint, ad decreti huius præscriptum.

3. De ijs, quę ad bon. Eccl. pert.

59 De Notarijs legata pia non denunciantibus, decretum in altera Prouinciali Synodo editum, quotannis die Dominico Aduentus vltimo, & Quadragesimæ secundo, in unaquaque Parochiali Ecclesia promulgetur.

2. Tit. 3. dec. 16. Sess. 22. ca. 8.

60 Hæres, vltimarumuè voluntatum exequutor, si quæ piarum causarum nomine legata, relictauè sunt; ea anni spacio ad summum, aut tempore ab ipso testatore præscripto, non præstiterit, ab Episcopo, vt ratio iuris postulat, pœnis ipso iure cóstitutis, omninò cogatur piam testatoris voluntatem explere.

Nec verò præscriptum illud, vel à iure, vel à testatore tempus, ab Episcopo prorogetur, nisi sibi constiterit, quæ earum causarum nomine relicta, aut legata sunt, verè præstari non potuisse.

61 Episcopus verò in Parochijs, vbi opus erit, duos probatæ vitæ homines, pietatis amantes, & auctoritate præditos deligat, quorum opera, studio, atque adiumento ad piorum locorum, piarumque causarum iura persequenda vtatur quò ad expedire visum sibi erit.

3. Ibidem.

62 Quæcumque verò ad pios vsus, vel legata, vel relicta, vel donata sunt; ea sibi iam denunciata, aut alio modo cognita, Episcopus trium mensium spacio in librum certum ordine referri curet. Quo prætereà ibro quàm primùm eiusdem iussu notentur, quæ deinceps quouis modo scient, ad eos vsus legata, donatave.

Sess. 22. c 8. Clem. Quia contingit, de relig. domib.

63 Testatorum piæ uoluntati nè fraus fiat, Episcopalis curæ est, quamobrem, quæcumque uel res uel pecunia, cui piam Sacerdotũ conuentui, uel alij cuipiam homini, legata eo noĩe est, ut pauperibus in eleemosynam

mosynam conferatur; ea neque tota, nec verò pars cuiquam eiusdem conuentus Sacerdoti, neque vniuerso etiam illorum conuentui, nec ab illo sibi ipsi, nè paupertatis quidem causa, vel vlla egestatis specie distribuatur, nisi huic rei facultate ab Episcopo, eaque scriptis data.

64 Quæ legati nomine relicta sunt, certo pio vsui, ea nè necessitatis quidem causa, nec verò hæredum eius, qui reliquerit, consensu, ad alterius rei, quæ æquè item pia sit, vsum conuertantur: nisi Episcopus, re tota primùm cognita, illius commutationis potestatem fecerit, quæ iuris permissu ab eo fieri possit.

65 Prohibeat Episcopus, nè bona, census, prouentus, aliaque eius generis, quæ ad Ecclesiarum fabricas quauis ratione pertinent, ab earum præfectis, aut ministris ad alios vsus auertantur, quàm institutum est, aut certè debent: Idem prætereà, ex Tridentini Concilij præscripto, fabricarum redditus in vsus Ecclesiæ necessarios, atque vtiles, vt expedire magis visum fuerit, erogari curet.

2. Tit. 3. dec. 18.

Seff. 22. c. 9. de refor.

66 Episcopi omnem curam, & operam suam conferant ad erigenda, & instituenda ex auctoritate Summi Pontificis loca pia, quæ Montes pietatis appellantur, in singulis Ciuitatibus, & insignioribus oppidis; vnde mutuas pecunias pauperes possint accipere. Eaque, & quæ iàm constituta sunt, studiosè, & fideliter administranda curent.

1. De Piorũ loc. admin.

67 Principes autem, & Magistratus obsecramus, in ea re Episcoporum studium, & diligentiam omni ope adiuuent.

68 Nec in eis quidquàm præter sortem, nisi pro ministris, & alijs necessarijs sumptibus; idq; ex Summi Pontificis auctoritate, accipiatur.

Quæcumque huic titulo defuerint, aliqua tamen ratione pertinere poterunt, videantur in tit. Quæ pertinent ad bonorum, &c.

Quæ ad Sodalitates pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Sodalitates disciplinatorum instituendæ; institutæque Indulgentiarum à Gregorio XIII. concessarum promulgatione adiuuandæ.*
2 *Dies certus præscribendus, quo sodales confessi communionẽ sumant.*
3 *Institutio sodalitatum Apostolica, vel ordinaria auctoritate faciẽda.*
4 *Sodalitates ab Episcopo visitandæ: quidq; in ea visitatione agendũ.*
5 *Sodales ad publicas processiones accedant.*
In priuatis processionibus Sacerdotem præeuntem adhibeant. 16.
Quas tamen noctu non obeant absque licentia: eoque in casu mulieres non intersint. 26.

Iidem

Sodalitas

Sodalitas nominis Dei instituenda. De blasphemia nu.9.

Sodalitates Doctrinæ Christianæ, vbi erigendæ. De fid. init. à Parocho trad. nu. 2.4.6.

22 *Sodalitates Virginum sanctæ Vrsulæ, & Viduarum sanctæ Annæ, erigendæ.*

23 *Sodalitas pacis, ad inimicitias tollendas, constituenda.*

24 *Confratriæ vnicuique Sacerdos ab Episcopo constituendus, & de eius vita, & officio.*

25 *Confratriæ locum digniorem, quæ obtinere debent.*

27 *Decreta Prouincialia ad sodalitates, Confratriasuè pertinentia, per Episcopum executioni demandanda.*

Confratres laici, mortuo officium sepulturæ non præstent.

1 QVò maior in dies ad Christianæ pietatis studium progressus sit fidelium; id curet Episcopus, vt cùm disciplinatorum, pœnitentiumque sodalitates, aliasque eiusmodi frequentes instituat; tùm institutas omni Pastorali studio adiuuet, & ad conseruandas illas disciplinę, ac pœnitentię rationes, & ad alias excitandas spiritualium virtutum progressiones. Id quò facilius fiat, ardentiorique studio, quotannis aliquando, prout è re esse viderit, litteras promulgari iubeat, quibus Sanctissimus D. N. Gregorius XIII. pręclarum spiritualis Indulgentiæ donum liberaliter in Domino illis concessit, qui ijs sodalitatibus adscripti, sibi flagella, disciplinamque certis statutis diebus adhibuerint.

3. Quędam quæ ad sodalit. pert.

2 Præscribat item diem certum, quo in singulos annos illarum sodalitatum homines, qui in vrbe sunt, vno loco omnes; qui in Diœcesi, omnes item suo quique in oppido, locove in vnum conuenientes; primùm contriti, & confessi sacram Eucharistiam sumant; tùm solemnem processionem agant, perpetua, grataque memoria prosequentes concessi sibi spiritualis doni gratiam.

3 Ne vllę cuiusuis nominis piæ Confratriæ instituantur, eriganturve, neve erectę, aut institutæ Collegij sibi habitum sumant, sine Sedis Apostolicæ, vel Episcopi auctoritate, & facultate litteris explicata.

4. Quæ ad pia loca pert.

4 Sodalitates quascumque seu Confratrias, quę Disciplinatorum nomine vocantur, Episcopus, vt Tridentino Concilio iussum est, visitet: librosque vel Constitutionum, vel Meditationum, orationumuè, si qui in eisdem extant, studiosè recognoscat, nè quid falsum, commentitiumve, aut apocryphum in illis sit; & si quę inuenerit, quę emendationem desiderent, illa vel omninò tollere, vel emendare curet.

Sess. 22. c. 8. 2. Tit. 3. dec. 22.

5 Efficiat prętereà vt Confratres, etiam nominatim non vocati, sed statas, & solemnes Processiones accedant, easque rectè, atque ordine obeant; vtque non mercede conducti, sed pietatis gratia flagella sibi adhibeant.

6 Easdem item Confratrias in eam pristinam Disciplinatorum regulam redigere curent, quæ iussu nostro recognita, & emendata, & huius temporis rationi accommodata, ad communem earum sodalitatum vsum edetur.

7 Si quæ verò hoc decreto præcepta illi vel contempserint, vel neglexerint; aliaque non obierint, quæ ad eorum sodalitatis officium pertinent, pro rei grauitate seuerius ab Episcopo corripiantur; sin autem emendari nulla alia ratione poterunt, eorum sodalitates extinguantur eiusdem Episcopi iudicio.

4. Quę pert. ad sacr. Ord.

8 Ne verò laici, neuè Disciplinatorum Confratres, alteriusuè cuiusuis Confratriæ homines, ne moniales item, vt Canone vetitum est, benedictionem, thurificationemve, sibi mutuò, neque verò alijs, impartiantur.

5. Quæ ad Scholas Confrat. & ad loca pia pert.

9 Ne cuiusuis Confratriæ, Scholæve præfectus, in scholæ suæ numero quemquam Doctrinæ Christianæ rudem, atque ignarum ascribi permittat, cuiuscumque ætatis, aut conditionis ille sit. Id verò curæ sit Sacerdoti proprio illius scholæ, vel Parocho, in cuius finibus est.

Nè facinorosi homines, neve turpis vitæ, aut infamiæ labe notati, in Disciplinatorum, alteriusve generis Confratrijs ascribantur. Si qui verò iàm ascripti sunt, si moniti, honestæ vitæ rationibus se non conformarint, à Confratrum numero, Episcopali auctoritate, & cura amoueantur.

10 Nè à Disciplinatorum, Confratrumve alterius generis præfecto cuiquam, qui in Confratria ascribendus sit, amictum, quod insigne Confratriæ est, dari liceat, nisi præsente Parocho, aliove Sacerdote, qui amictum illum statis precibus benedicat.

11 Quem amictum Confratres nè vmquàm domi, aliove loco; sed in schola asseruent; Qui verò è Confratria aut abibunt, aut eijcientur, illum Cõfratriæ ipsi dimittant, præfectoq; sine vlla exceptione tradãt.

12 Laici Confratres cuiuscumque Confratriæ de fidei dogmatibus nè disceptationes, colloquia, sermonesve habeant. Videat prætereà Episcopus diligenter, vt in Oratorijs suis collocutiones de ijs tantum rebus instituant, quarum tractatio, & collocutio, laicalis ordinis hominibus conueniat.

13 Ne quicquàm, quod vulgari sermone conscriptum sit, in vlla cuiusuis generis Confratria, Scholave legi, recitarive liceat; nisi primùm ab Episcopo, vel ab eo, cui ille mandarit, recognitum sit, &

subscri-

subscriptione comprobatum.

14 Quo tempore in Basilica Cathedrali, Ecclesiave Parochiali officium vesperarum celebratur, tunc, nè in vllis Confratriæ, Scholæve Oratorijs Ciuitatis, aut loci illius ab eisdem Confratribus recitari liceat officia; sed vel antè, vel post, recitentur; ità tamen, vt non solum eiusmodi officiorum occasione non diuertantur illi à diuinis officijs publicis: sed nec etiam à scholis Doctrinæ Christianæ, in quibus eiusmodi Confratres vtiles adiutores, & operarij esse solent.

16 Disciplinati, Confratresve cuiuscumque Scholæ, cùm processiones, supplicationesve Collegiatim ipsi agunt, Capellanum, Sacerdotemve alium adhibeant: cuius sit, eam religiosam actionem dirigere; nisi cùm aliquando sine Sacerdote processionis, supplicationisuè agẽdæ facultatem à Parocho, aut ab Episcopo impetrarint.

17 Nè Confratri cuiquam ad Confratriæ Ecclesiam, Oratoriumve arma vllius generis ferre liceat; nisi pro dignitatis suæ, aut officij, quod gerit, ratione, hoc alicui conueniens sit.

Nemini autem vmquàm, cum Confratriæ amictu indutus est, id liceat.

18 Ne in Confratriarum, Scholarumve Oratorijs, Ecclesijsuè cadauera, etiam sodalium sepeliri liceat; nisi id licere ex certis priuilegij tabulis, aut probatæ consuetudinis immemorabili vsu constet Episcopo. Vbi verò Confratribus ius sepulturæ tantum concessum est, alij nemini, neque electionis etiam iure ibi sepeliri liceat, sed nè Confratribus quidem ipsis, nisi per sex menses ante obitum in sodalitio ritè adscriptus sit.

19 Ne cuiquam Confratriæ vsquam eleemosynam quęritare liceat; nisi facultate, quę litteris exarata sit, ab Episcopo impetrata.

20 Nè in vllò disciplinatorum, aliarumvè Scholarum Confratria, Officiales, Ministrosve creari, aut eligi liceat; nisi vel Parocho, vel alio Sacerdote ab Episcopo constituto, præsente; si modo aliud Episcopo non videatur.

21 Multa mala existunt ex prætermisso, & valde his temporibus neglęcto, fraternę correctionis officio, debito ac necessario. Quamobrem curent Episcopi, in sua quisque non solum vrbe; sed in Diœcesi etiam, aliquam hominum, qui moribus, vitęque innocentia grauiores sint, Sodalitatem constituere, quę in hoc fraternę correctionis officiũ Christiana charitate incumbat: aut hoc ipsum officij munus alteri sodalitati adscribi studeant, quę id rectè pręstare possit.

3. Quædam, quæ ad sodalit pert.

Cui sodalitati certas fraternè corrigendi regulas pręscribant, studio, & opera probatorum Theologorum.

22 Sodalitates illę duę, vna virginum, sanctæ Vrsulæ, altera viduarum,

4. Quę ad loca pia pert.

rum,

rum sanctæ Annę nomine in aliquot Prouincię huius vrbibus piè institutę, ac Religiosis spiritualis disciplinę regulis conformatę, vberrimos, adiutrice Dei gratia, fructus, & populis, & familijs attulerunt; non modo ad retinendum, sed ad excitandum vehementius in fœmineo sexu innocentis vitę omnis Christianę pietatis, & charitatis studium.

Quare unusquisque Episcopus tùm in vrbe, tùm in oppidis Diœcesis suę insignibus, sodalitatem utramque ut opportunum uiderit, quàm diligentissimè erigi, instituiuè curet.

23 Vt odij, dissidijs, atque inimicitijs occurratur, rursusque paci, cuius fideles in primis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se iuncti, consulatur, id pręter cętera Episcopi paterna sollicitudine curent, in sua quique urbe, & Diœcesi, aliquam hominum, qui morum grauitatem, spectata integritate, & auctoritate pręstantiores Confratriam, ut in huius Prouincię nonnullis vrbibus instituta iá est, instituere: cuius officium sit, discordię flammas restinguere, dissidia amouere, concordiam inire; pacemque inter omnes reconciliare; aut hoc ipsum componendę inter dissidentes pacis officium alteri Cófratrię adiungant, quę rectè, aptèque idipsum pręstare queat.

6. Quę ad Confr. pert.

24 Vnicuique Confratrię Episcopus Sacerdotem constitui studeat, vitę spiritualis usu peritum, benèque in sanctis exercitationibus uersatum, qui salutaribus consilijs monitis, documentis, alijsque officijs Confratres in omnem agendi partem, tamquàm pater, & Dux spiritualis conformet.

Conc. Trid. Sess. 25. c. 13. & reg. & mo.

25 Vt multarum controuersiarum, dissensionumuè, quę in plerisque Confratrijs, ex eo quòd priorem locum appetunt multis Prouincię locis magna cum populi offensione oriuntur, occasio tollatur: Nos decernimus eas Confratrias, earum Confratres, Scholatesuè, qui in posterum, locum in publicis processionibus, sumpto de Episcopi aut sanctę Sedis Apostolicę facultate habitu, sibi dari petierint, atque obtinuerint, debere locum digniorem alijs Confratribus cedere, qui habita antiquiores consueuerunt illas supplicationes anteà obire, etiam si ipsę tempore antiquiores sint, maioribusque priuilegijs communitę. Id uerò ità decretum in omni Confratria seruetur; nisi, cùm ob causam Episcopo aliter uidebitur.

26 Quę ad sanctę pietatis institutum, atque usum salutariter instituta sunt, Pastoralis cura est, cauere, nè deprauatis moribus corrumpantur. Quoniam igitur in processionibus, quę à nonnullis Confratrijs, societatibusuè noctu fiunt, religiosè quidem illis primùm institutis, offensio aliqua inesse potest: idcircò nè illas in posterum noctu agi liceat, nisi & Episcopi concessu, & regulis certis ab eo pręscriptis.

scriptis. Mulieres autem processiones nocturnas obire interdictum omnino sit.

27 Quæcumque & in hoc quinto Concilio, & in alijs superioribus de disciplinatorum scholis, alijsuè Confratrijs, etiam laicalibus constituta, aut præscripta sunt, ea Episcopus ab illis inuiolatè, integrèque seruari mandet: etiam si in Ecclesijs regularium illę Scholę, Confraternitatesuè erectę sint, exerceanturuè; ità ut si quid contrà ab eisdem vsquàm factum erit, id pro culpę modo ab Episcopo grauiter puniatur arbitratu suo.

5. Quæ ad Scholas, &c.

FINIS QVINTI LIBRI.

4. Quæ pert. ad reg.

1 QVod sacrosancti Tridentini Concilij decreto de interpretatione sacræ scripturæ in monachorũ monasterijs instituenda sancitum est, id Episcopi omninò efficiant, vt quibus in monasterijs commodè præstari potest, ea instituatur, uel si intermissa est, restituatur.

2 Qua in re præstanda Abbatem, atque alios quocumque nomine vocatos, qui monasterio præsunt, opportunis iuris remedijs compellant.

3 Si quæ fœmina, cuiusuis etiam conditionis, dignitatis, gradus, ac generis splendore illustris, virorum regularium cuiuscumque uel ordinis, uel instituti claustra ubicumque in illis, etiam prioribus monasterij conuentus, domusuè claustralis porticibus, primariæ eiusdem ianuæ exteriori proximis, contrà quàm Apostolicis Summorum Pontificum Pij V. & Gregorij XIII. Constitutionibus sancitum est, ingrediatur, pro earum sanctionum iure Episcopus pœnarum, censurarumque declaratione, & irrogatione contrà illam seuerè agat.

4 Ad priores autem illas claustri porticus, exteriorique ostiò uiciniores, vt à sancta Sede Apostolica declaratum est, ingressus mulieribus non uetatur, quo tempore in ijs, cum cœmiteria, sepulcrauè sint, pro mortuis fiunt, à Regularium uniuerso monasterij, domusuè illius conuentu supplicationes, processionesuè publicæ de more aguntur.

5. 6 In claustrorum autem finibus censeatur horti etiam, ac uiridaria, vineæ,

vineæ, & eiusmodi loci, quæ monasterijs, domibusuè Regularium ita continenter sunt adiuncta, ut ab illis domibus, uel monasterijs ab eos hortos, locauè aditus sit, nulla uia, locouè publico interiecto. Sin autem de claustrorum finibus, circumscriptionemuè dubitatio, aut difficultas aliquando existat, per loci ordinarium, adhibitis Regularium superioribus, illa explicetur; certaque demum ipsis limitibus claustralibus definitio, circumscriptiouè statuatur; vt nè ob uarias eorum superiorum Regularium interpretationes occasio præbeatur, quamobrem censurarum uinculis fidelium animæ irretiantur.

7 Constitutio illa, qua à Pio V. Summo Pontifice interdictum est, omnes cuiusuis ordinis mulieres etiam generis splendore, aut dignitate illustres, Monasteria ingredi, quotannis semel, atque adeò sępius certis festis diebus, arbitrio Episcopi promulgetur.

3. De Mon. & Reg. De Constit. 13.

Quæ alia hoc Tit. fortasse desiderantur, vide Tit. de Confessarijs, & Concionatoribus, & prædicatione verbi Dei, & copiosius in Indice.

De Monialibus.

De Ecclesia exteriori, & interiori Monialium, tàm ex decretis Prouincialibus quam instruct. Eccl. fabr.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia monialium exterior qualis.*
2 *Amplitudo illius quanta; tectumque cuiusmodi.*
3 *Transuerso pariete ab interiori diuidenda.*
4 *Altare maius, præscriptæ formæ, vbi innitendum.*
Quo integumento operiendum. 10.
In ipso sanctissimum sacramentum asseruandum. 11.
5 *Gradibus quot, quibusque præcingendum.*
Quotque alij paulò distantiùs accommodandi. 23.
6 *Fenestra ipso in Altari, & vbi construenda.*
Qua tamen cautione constituenda. 27.
7 *Fenestræ huius, quæ forma, tàm ex instructionibus fabricæ, quàm decretis Prouincialibus.*
8 *Ea lineo panno contecta; valuis, clauequę muniēda, & à qua moniali clauis ipsa aßeruanda.* 7. *in fi.*

Eadem à latere ædificata, obstruenda.
12 Fenestella ad vsum exponendi sacras vestes, vbi, & qualiter exstruenda, & munienda. 14.
13 Qualisque rota inserenda.
15 Fenestella ad vsum ministrandæ sacræ Communionis vbi, & qualiter ædificanda ex Inst. fab. & decretis Prouinc. 17. in fi.
16 Ea quibus valuis munienda: & à quo clauis asseruanda. 17. in fi.
17 Scabellum, sub ipsa fenestella collocandum, quale, tàm in exteriori, quàm interiori Ecclesia.
18 Fenestella Reliquiarum sacrarum vbi, & qua ratione conficienda, & ornanda, ex Inst. fab. & decretis Prouincialib. 19. in fi.
19 Quotque clauibus munienda; & à quibus illæ asseruandæ.
20 Fenestella sacri olei, olei infirmorum, vbi, & quo modo ædificanda.
Fenestella Confessionum, qua forma exstruenda. De Monasterio Monialium, nu. 31.
21 Ostia } aliæ omnes, præter suprà scriptà in Ecclesiam, Sacri-
22 Fenestræq; } stiamuè spectantes inædificandæ.
24 Sacristia, vbi, & qua forma ædificanda: quæque in illius exstructione cauenda.
25 Oratorium, Altare, Lauacrum, Armarium } in ea existant.
26 Capellæ duæ, vbi, & quando, in hac Ecclesia permittendæ.
Hac in Ecclesia nullus celebret absque licentia. De Missis sine cantu. 36. & 37.
Noctu ad orandum nullus intromittatur, cùm oratio quadraginta horarum exponitur. De oratione 40. hor. nu. 21.
28 Festus dies Ecclesiæ monialium, non magnifico apparatu celebrandus.
Cantusque figuratus, ad musica instrumenta, non adhibendus. Ibid.
29 Ecclesia Monialium interior qualis. & Tit. de Monast. Mon. nu. 36.
30 Vbi illa non ædificanda.
31 Campanile, qua Ecclesiæ parte, quaque ratione exædificandum.
32 Organum non permittendum, nisi locus ante probatus fuerit.
33 Musica instrumenta, quæ monialibus sonare prohibentur.
Sonandi artem discendi causa accessus ad monialium monasteria omnibus probibetur remissiuè. De Clausura monialium, nu. 35.

1 *DEmonstrata forma aliarum Ecclesiarum, sequitur instructio Ecclesiæ monialium.* — Inst. fab. Eccl. lib. 1. c. 31.

Hæc igitur exstrui potest, quæ vna tantum naui constet; in orientemque versùs, si pro monasterij situ fieri potest, spectet.

2 *Ampla sit pro situs rõne: tecto fornicato, aut laqueato, cæterisq; reb. instructa ad præscriptũ.*

3 *Capella maior nulla in ea insit: sed paries in transuerso fiat, quo interior Ecclesia ab exteriori, vbi Sacerdos sacrum facit, diuidatur.* — Ibid. De Altari maiori.

4 *Parieti illi in transuersum ducto, Altare innitatur, in eius medio exædificatum: quod latitudine, longitudine, & altitudine sit, Altari maiori suprà præscripta.*

5 *Gradus in ascensu Altaris tres sint, vnà cum eo, quem scabellum constituit: singuli autem gradus forma, & modo, supra præfinito. Scabellum verò, seu bradella eiusmodi item, suprà in Altaris maioris exstructione constituta.*

6 *E conspectu Altaris in transuerso eo pariete fenestra fiat: vnde moniales Missæ sacrum spectent, & audiant.* — Ibid. De fenestra in Alt. mai. constit.

7 *Quæ fenestra ità, sicut Altare, latè patens sit, altè ducta cubitis circiter duobus: cuius ima pars à superficie Altaris, pariete altè exstructa sit cubito vno, & vncijs saltem decem.*

Munita sit opere clathrato ferreo, eoque duplici, ac simili; & inter se vncijs circiter duodecim distanti.

Vniuscuiusque autem clathrati operis cancelli, ità tamen compacti sint, vt vnius ab altero interuallum sit non amplius vncijs tribus: atque ità benè septi, vt vnus ab altero diuelli, disiungiuè nullo modo facilè queat. Intrinsecus autem valuas habeat, pessulo, & claue munitas: quæ aut à lateribus aperiantur, aut trochlæa, funiculoque tractili sursum ducantur.

Fenestra, qua sanctissimæ Eucharistiæ eleuatio prospicitur, altius nè pateat cubitis duobus, & vncijs duodecim, latè verò, vt Altaris latitudo est. — 4. De Moni.

In qua fenestra, clathra ferrea duo, palmi spacio inter se distantia firmiter configantur. Virgæ autem ferreæ, quibus clathra compacta sunt, singulæ inter se distent non amplius vncijs tribus.

Sint autem inter se insertę, ità, vt loco suo dimoueri non queant.

Claudantur autem fenestræ ab interiori parte firmis valuis, sera, & claui, quæ apud prępectam asseruetur.

Ea fenestra perpetuò lineo panno contecta sit, qui tantummodo cũ sustollitur sacrosancta Eucharistia, amoueatur. Fenestrę autem ratio sit eiusmodi, vt Sacerdos ex Altari moniales intueri nequeat. — 5. De clausu. facte.

4. De Monialibus.

9 Vbi autem illa è latere Altaris, Ecclesiæuè, aut alio loco, etiam superiori, est, vnde moniales eos, qui in Ecclesia exteriore sunt, spectare possunt, efficiat Episcopus quàm primùm, vt super Altari, vnde Missæ sacrificium moniales intuentur, ad instructionum præscriptum exstruatur, laterali illa, aliauè, quęcumque sit penitus obstructa.

Inst fab. lib. j. cap. 31.

10 *Altare concamerato opere contegi poterit, pariete crassiori frons, aut columellis binis, pilisuè paulum ab ipso pariete distantibus, erectis: quibus opus fornicatum, cameratumuè nitatur.*

Quæ columellæ ab Altaris vtroque cornu distent cubitis duobus.

Si fornix non fit, integumento ligneo, vel ex panno serico, telauè confecto, eoque aptè ornato, quod capocelum vocant, operiatur.

1. De diu. off. pcat. & lect. Monial. Sess. 25. c. 10. de reg. & M. 4. Ibidem. Sess. 25. c. 10. de reg.

11 Quoniam verò à Tridentina sancta Synodo prohibetur, nè in Choro, uel Monasterij septis, sed in Ecclesia publica sanctissimũ Christi Corpus conseruetur; efficiant Superiores, ut eiusmodi decreto ubique obtemperetur.

Sanctissimum sacramentum nè alibi, quàm in Altari maiori asseruetur, cui lampas in Ecclesia interiori semper præluceat, & in exteriori; cùm illius fores patebunt.

Inst fab. Ibid. De fenest. ad vsum exp. vest. sa.

12 *In pariete transuersò inter vnam, & alteram Ecclesiam interiectò, à parte, quæ monialium Sacristiæ commodior sit, fenestra fiat, rota aptè constituta, vnde sacræ vestes ad Missæ sacri vsum exponantur.*

13 *Quæ rota, fenestrauè à solo pauimenti altè extructa sit tribus circiter cubitis. Hæc ipsa rota eiusmodi sit, vt tota penè sita inhæreat in crassitudine parietis, qui aliquo ministrationis opere crassior propterea fiat.*

14 *Munietur valuis ab vno, & altero latere, quæ binæ sint, vnæ ab interiori monialium parte, alteræ extrinsecùs: & ambæ aptè claudantur clauibus: quarũ interior à præfecta, exterior à Capellano teneatur.*

In huius fenestræ, & rotæ structura, seruentur cætera, infrà communiter præscripta rotis conficiendis.

Vide infr. de Rotis ex 4.

Ibid. de fenestell. ad vsum minist. sacræ comm.

15 *Ab altera parte Altaris, in eodem transuersò pariete, fenestellula alia, sculptorio, inauratoque opere piè ornata, exstruatur, vnde monialibus sacra Communio ministretur.*

Cuius fenestellulæ planum æquale sit, & à pauimento Ecclesiæ altè exædificatum cubitis duobus, vncijs sexdecim. Hæc fenestellula latè pateat extrinsecùs cubitum vnum; & vncias duodecim, altè extructa cubitum itidem vnum, & vncias xviij. ità vt in primo aspectu latioris, intrinsecùs autem angustioris formæ speciem præ se ferat.

Tota autem in ipsa parietis crassitudine inerit, quæ cubitalis sit; ità tamen, vt intrinsecùs à parte monialium extremi parietis craßitudo, nè latior sit vncijs duabus, aut tribus. Intùs verò in eo extremo pariete spacium insit, cubito vno: in quo spacio fenestellula, altitudine vnciarum

ciarum octo, latitudine sex, fiat; vnde monialibus sacra Eucharistia præbeatur.

16 In fenestellula à parte interiori valuulæ ferreæ, aut æneæ sint, polité confectæ, quæ pessulo, & claue obserentur, à parte exteriori valuulæ paulò maiores, quibus tota fenestellula sæpiatur, adiunctis, sera, claue, & pessulo.

17 Sub ipsa fenestellula in pauimento Ecclesiæ paruulum scabellum collocetur, altitudine vnciarum octo, quod tapeto sterni possit: vbi stans Sacerdos sacram Communionem monialibus ministret. Hoc autem scabellum modo altius, modo humilius exstrui poterit pro statura Sacerdotis ministrantis.

A parte verò interiori, vbi moniales sunt, scabellum alterum non minus duobus cubitis, ab omni parte patens, ad quod aliquod gradibus ascendatur, exstrui poterit; ità, vt ibi genibus flexis illæ facilè fenestellulam, vnde sacram Communionem sumunt ore attingant. In ipsius autem fenestellulæ pariete nihil impedimenti subtus ex assibus exstruetur, quo propius monialis, sacramentum sumens, ipsi fenestellulæ hæreat.

Fenestella, ad Ecclesiam versus spectans, per quam moniales sacram Eucharistiam sumunt, ità altè, aptèque struatur, vt Sacerdos illam ministrando commodè stet, non genua flectat. Cui fenestellæ extrinsecùs valuulæ ligneæ præter illas, quæ modo sunt, apponantur, quæ parietem æquent; earum clauis apud Confessarium perpetuò sit.

4. Ibidem.

18 Fenestra prætereà alia fiat, quæ à parte superiori fenestellulæ, vnde sacra Eucharistia sumitur, in Ecclesia exteriori sit: vbi sacræ Reliquiæ, si quæ sunt, rectè, atque ordine recondantur.

Inst. fab. Ibid. de fenestra sacr. reliq.

Quæ fenestra ab interiori parte altitudinis sit vnciarum sexdecim, latitudinis duodecim: munita verò clathris ferreis, adiuncto opere vitreo pellucido, pannoque serico obducto, & valuis prætereà clausis; ità vt sacras Reliquias inspicere, nec verò tangere vllo modo queant.

19 A parte verò exteriori, quæ in Ecclesiam spectat, eiusmodi sit; vbi loculi, vasculaue Reliquiarum aptè collocentur: valuasque habeat benè firmas, seris, & pessulis tribus munitas: quæ tribus etiam clauibus, & vnaquæque fabrili opere diuerso distincta, claudantur.

Reliquiæ sacræ in fenestella recondantur, quæ ad instructionum nostrarum præscriptum, in pariete Ecclesiæ interioris exædificata, ab ea tantum parte, quę ad exteriorem Ecclesiam spectat, aperiri possit. Claudatur autem hæc fenestella tribus clauibus, diuerso opere confectis; quarum vna apud Episcopum, altera apud Confessarium, tertia apud monasterij præfectam sit.

4. Ibidem.

20 In superiori prætereà parte fenestræ, vbi rota collocata est, fenestellula pro præscriptæ formulæ ratione exstruatur: in qua sacrum oleum

Inst. fab. Ibid. de fenestra sacri olei infir.

infirmorum aßeruetur. Hæc verò fenestellula à parte tantum exterioris Ecclesiæ patefieri queat, adhibitis firmis valuulis, sera, & claue. Sin autem nullæ in ea Ecclesia Reliquiæ extrà Altare aßeruandæ sunt; hæc in superiori parte fenestra fiat, vnde sacra Communio ministratur.

1. De clausura, &c. Bulla Greg. XIII. 1572.

21 Ostia, per quæ à septis monasterij in exteriorem Ecclesiam patet aditus, ad mensem muro obstruantur. Si quid in hoc præfectæ culpa, vel negligentia commissum fuerit, ea & officio, & velo superioris arbitrio priuetur.

22 Omnes fenestræ, & cancelli, & quicumque locus, per quem moniales externam Ecclesiam introspicere possint, inædificentur, præter fenestram, in qua collocata est rota; & fenestellulam ad solum sacrosanctæ Eucharistiæ sumendæ vsum constitutam, ac illam fenestram, per quam Corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, à Sacerdote celebrante elatum, aspicere possint.

4. Ibidem.

Nulla fenestra, præter illas, primo Concilio Prouinciali nominatim præscriptas, è monasterio in Ecclesiam, Sacristiamuè exteriorem spectet, ac nè rima quidem, ne dum foramen vllum in ea extet, vnde aspectus, aut collocutio fieri possit.

Inst. Ibid. De Grad. Altaris.

23 *A gradu vltimo scabelli Altaris, distantes sex cubitis, tres alij gradus, aut plures, pro situs ratione, de Architecti consilio fiant: per quos ad gremium Ecclesiæ descendatur. Quod aliquanto humilius pauimento erit: vbi Altare exædificatum est.*

In summo gradu clathra ferrea ad præscriptum suffigantur.

Gradus ij singuli nè altiores sint vncijs octo, nè latiores vigintiquattuor, in transuersumque Ecclesiæ ducti; aut tàm longè patentes, quantum spacij ostium in clathris ferreis capit.

24 *In capite Ecclesiæ paruula Sacristia, cuius ianua intrà clathrorum fines sit, aptè exstruatur; quæ sacerdotibus, sacras vestes exuẽtibus, vsui sit.*

25 *Qua in ædificatione illud caueatur, nè quicquàm operis, siue fenestra sit, siue rota, aliudue eiusmodi fiat; vnde in monasterium monialium prospectus, aut auditus sit. Idque propterea, labrum aquarium, quod in Sacristia exteriori ad vsum lauationis manuum exstruetur, nullum omninò tubulum, canalemuè habeat, per quem ex interiori monasterij Sacristia aquam excipiat, quæ cò aliundè importetur, aut infundatur. Neuè quicquam ædificij in superiori parte fiat; quò ipsis monialibus aditus vllo modo esse possit.*

Fiat in ea, & Oratorium, & Altare vnum, quod vsui sit, cùm Sacerdotes sacris se vestibus induunt, & vasculum præscripta forma ad abluendas manus: idque nè in pariete, inter monasterium, & Sacristiam interiecto; & armarium item, in quo sacra indumenta asseruentur; & aliud prætereà nihil.

26 *In monialium Ecclesia Capellæ duæ, vna à dextro, altera à sinistro latere fiant, forma præscripta, eæq; in gremio Ecclesiæ, si ibi ob aliquam causam plures Missas eodem tempore aliquando celebrari necesse est.*

Inst. Ibid. De Capellis.

27 *Cautio sit, vt fenestra Altaris clathrata ità constituetur, nè inde in viam publicam, præsertim vbi spectacula aguntur, aut multitudinis frequens transitus est, prospici possit.*

Ibid. de fenestra Altaris.

Cui rei, vt occurratur, atrium paruulum pro foribus Ecclesiæ exstruendum est: cuius atrij ianua ab aliquo latere sit, quod ipsis foribus Ecclesiæ rectà non respondeat; aut certè, si aliud fieri non possit, ipsius Ecclesiæ aditus è latere sit: idque Architecti iudicio pro situs ratione.

28 Ne magnifici, & sumptuosi apparatus fiant, cùm dies festus Ecclesiæ monialium celebratur: sed pij, ac modesti, & qui Religionem, non inanem aliquam speciem præ se ferant.

1. De Concion. Cõfess. &c. Monial.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quoduis musicum instrumentum adhibentes.

Quod de cantu figurato, & musico quouis instrumento, & musicis item die festo Ecclesiæ monialium, in exteriori Ecclesia non adhibendis, Concilio Prouinciali primo sancitum per nos est; id etiam omni alio die, & tempore illis vetitum esse decernimus.

4. Ibidem.

Nec verò quicquàm aliud præter Missam in exteriori illarum Ecclesia ab alijs canatur; cùm vesperarum, & reliquarum Canonicarum horarum officia ab ipsis monialibus cani possint.

29 *Ecclesia interior, vna tantum naui constet, sine vllis Capellis: pauimento vndique æquali sit, neque ab vlla parte gradibus paulò altior.*

Inst. fab. Ibid. de Eccl. interiori.

Illud verò pauimentum cubito vno, aut vno, & dimidio humilius sit, quàm pauimentum, vbi Altare extrinsecùs collocatum est.

30 *Illud, vbi maximè potest, cauendum est, nè monialium Ecclesia interior propè vias publicas exstruatur: quæ si pro situs ratione exædificetur, aliquando necesse est: nè à pariete, qui ad vias publicas vergit, fenestræ fiant; sed lumen excipiatur à parte, quæ monasterium attingit: contràque fiat in Ecclesia exteriori, cuius fenestræ non à monasterio, sed à via publica sint.*

31 *Turris Campanilis, Ecclesiæ interiori monialium coniuncta esse debet: cuius neque ostium, neque fenestra, ac nè rima quidem vlla in Ecclesiam exteriorem aliqua ex parte spectet. Altè exstruatur pro Ecclesiæ ratione; ità tamen, vt humilior, ac depressior existat, quam structuræ forma, modusque postulet.*

Primum eius tabulatum fornice benè firma constet: in qua, vel ab aliquo latere inesse potest ostiolum angustum, per quod, cùm necesse erit, ad summam turrim ascensus detur: neque aliunde aditus pateat. At foramina exigua sint, per quæ tractorij campanarum funes tantum ducantur.

Ostiolum

Ostiolum verò illud ità compactum sit, vt claudatur pessulis binis, seris binis, clauibus binis, opere fabrili diuerso. Reliqua superiora tabulata ex materia lignea esse poterunt: lumen excipient ex fenestriculis exiguis, ijsdemque clathratis: summum uerò fenestras, vt moris est, habebit.

1. De Clausura, &c.

32 Organum autem in posterum nè constituatur; nisi locus, in quo aptè locetur, Superioris iudicio ante probetur.

33 Prohibentur etiam moniales ipsę intus, aut per alios foris sonare musicis instrumentis, pręter Organa, & Harpicordium, quo ars Organo sonandi discitur.

Quæ ad hunc titulum pertinere possunt, videantur tit. sequenti. & De clausura, &c.

De Monasterio Monialium, & eius partibus, tàm ex decretis Prouinc. quàm instruct. fabricæ.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium nouum Monialium, ex decretis Prouincialibus qualiter ædificandum, reconcinnandumuè. & 2.*
2 *Situs eiusdem vbi, ex instructionibus fabricæ Ecclesiasticæ deligēdus.*
3 *Loca inferiora, quæq; superiora habeat: & quæ alia ab his distincta.*

Loca inferiora quæ. — *& qualia.*

4 *Atriolum Capitulare, & nu. 36.*
5 *Triclinium, seu Refectorium, & nu. 36.*
6 *Cella vinaria, cum loco adiuncto.*
7 *Coquina, cum cellis alijs.*
8 *Locus lauationis manuum, & nu. 36.*
9 *Locus calefactionis, & nu. 36.*
10 *Locus laborum, & nu. 36.*
11 *Porticus.*
12 *Cellæ collocutionis.*
13 *Fenestræ collocutionis.*
14 *Ianuæ.*
15 *Rotæ.*
16 *Furnus. Et De clausura, nu. 20.*
17 *Locus lauationis.*
18 *Tonstrina.*
19 *Locus Cancellariæ.*
20 *Promptuarium.*
21 *Officina aromataria.*

Locus

Loca superiora quæ.
22 Locus dormitionis, aut cella dormitoriæ. & nu. 36.
23 Latrinæ.
24 Locus scholæ Nouitiarum.
25 Vestiarium.
26 Horreum, Granariumuè.
& qualia.

Loca distincta q.
27 Valetudinarium. & nu. 36.
28 Locus educationis puellarum.
29 Viridarium.
30 Carcer, & locus secessionis.
31 Locus interior, & exterior audiendæ confessionis.
32 Diuersorium confessarij, & nu. 36.
33 Foresteriæ, Hospitiauè.
34 Diuersorium famulorum, & colonorum aduenientium.
& qualia.

35 Domicilium conuersarum.
36 Cautiones quæ adhibendæ in tota Monasterij ædificatione.
37 Cautiones quædam de omni Ecclesiastica ædificatione.

4. De Monialibus.

1 SI quando nouum monialium Monasterium construetur, hoc in primis curabitur, ut nulla fenestra, nullauè specula alio, quàm intus Monasterij septum spectet. Quod septum non simplici pariete, sed ipsis claustris, porticibusuè claudat.

In eius autem septi medio uiridarium magna ex parte constitui poterit.

Ad huius formę modum Monasteria, quę iam exędificata sunt, quò ad eius fieri poterit, accommodari, reconcinnariuè, id Epō curę sit.

Inst. fab. lib j. c. 32. De Mon. ualt. Monial.

2 *Ecclesiæ Monialium adiunctum est illarum Monasterium: de quo demùm restat, ut instructionem aliquam breui conscribamus.*

Primo Monasterij huius situs deligatur, qui ex Canonis Agathensis cautione, procul, vt par est, absit cùm à Monachorum, Regulariumuè Monasterijs, tùm etiam à Canonicalibus, Clericalibusuè ędibus, Ecclesijs Collegiatis, à turribus, à mœnijs publicis, propugnaculis, vallo, arce, & à pręaltis ædificijs, vnde etiam prospectus intrò esse possit. Laicali porrò ædificio coniunctum, ubi fieri poterit, nulla parte sit: sed aliquo interuallo disiunctum, ac separatum.

Longè item à plateis, emporijs, omni foro, viaque denique qua iumenta, currus, vehicula, aliaque id generis crebrius agi, duciuè solent, & à locis

item,

libus. Forma sit non oblonga, nec verò augusta; sed, quò ad eius fieri potest, quadrata specie potius; vt quando à præfecta cohortatio, monitiouè sit vndique commodius exaudiatur.

Subobscurum potius esse debet, quàm illustre: tùm prætereà picturis aliquot, pietatem excitantibus, ornatum; ab ea præsertim parte, in qua præfectæ sedile collocatum est.

5 *Triclinium, quod refectorium vocant, loco exstruatur, qui cæteris monasterij partibus commodior sit.*

Ibid. De Refect. & cella vinaria.

Structura ampla fiat, quæ commodè capiat non modo moniales omnes, ab omni parte parietum sedentes, sed aliquanto etiam plures, quas deinceps in monasterium pro illius amplitudine, facultatumque ratione recipi posse verisimile est.

Habeat à capite ornatum sacrarum imaginum, piè, decorèque pictarum: ab vno etiam latere suggestum, in medio pariete exstructum, vnde sacra lectio commodè in omni parte audiatur.

Fenestras item ab vtroque latere, vnde lux hauriatur.

6 *Cellam prætereà vinariam subtus exædificatam; quæ fenestras itidem habeat, ordine, rectèque partitas.*

Vtrique loco, Triclinio scilicet, & Cellæ Vinariæ, locus alius prope esse debet, isque vsui præfectæ cellæ vinariæ, ad lagenas, crateras testaceas, vasaque eiusmodi vinaria, & aquaria reponenda: aut, si fieri potest, ob eum ipsum vsum chors paruula cum puteo.

7 *Coquinæ positio, aut maximè potest, triclinio propè sit, vt inde per fenestram, aut paruulo vestibulo interiecto, fercula, lancesuè exponantur monialibus, in triclinio ministrantibus.*

Inst. Ibid. De Coquina.

Eius situs amplè patere debet, camino, qui illius magnitudini pro ratione respondeat, exstructo, clibano item paruo, in quo esculenta coquantur.

Huic coquinariæ structura loca hæc ad eiusdem vsum adiuncta esse debent, cella, vbi cocti cibi dimensio fit; cella promptuaria, penariauè esculenti, obsonijuè quotidiani: locus ad lances, ollas, vasauè escaria lauanda; & chors prætereà ab alijs separata cum puteo: vnde si aqua tubulis ligneis ductilibus hauritur, adhiberi, accommodariuè poterunt canales plumbei, aut lignei, alteriusuè generis, per quos, prout opus erit, aqua in locum lauationis, & in coquinam ducatur.

Alia item chors exstruetur ad gallinarij vsum.

8 *Locus vasis, labriuè aquarij, ad quem moniales, antequàm mensæ benedicant, manus ablutur æ conueniunt, à triclinio, & ab atriolo capituli, non longè exstrui debet, ea porrò magnitudine, quæ monialium numero respondeat.*

Ibid. de loco lauat. Mon.

Quo loco malluuium, vas scilicet aquarium, vel marmoreum, vel aneũ, alte-

alteriusuè generis, in pariete agglutinatum, totidem papillas habeat, quot eius longitudo requirit: subtus exædificato prætereà sinu aquario cōcauo, & accliui, vnde per foramina aqua, è malluuio effluens, aliò deriuetur.

Ibid. de loco Calef.

9 *Locus calefactionis, quem hypocaustum dicunt, caminata scilicet structura, vbi, igne succenso, moniales per hyeme ad calefaciendum conueniūt, exædificari potest; non longè à triclinio & loco lauationis manuum: isque tantæ magnitudinis esse debet, quanta numerum earum capiat.*

Caminum structilem, quaqua versum latè patentem habeat, aut parieti hærentē, aut in medio extructū; vt ab omni parte locus sit ad calescendū.

Ibid. de loco lab.

10 *Loci laborum, quò ad opera, manibus elaboranda, moniales certis horis conueniunt, situs illustris esse debet, nec ab vlla parte subobscurus, vt vndique lumen hauriatur, quod in laboribus conficiendis, & in operibus, vel contexendis, vel acu pingendis, elaborandisuè necessariò requiritur.*

Sit item peramplus, & structura eiusmodi, qua locus luminosus reddatur.

4. De Monialibus.

In vnoquoque monasterio, vbi neque locus communis vestium; neque alter est item, in quo operibus elaborandis moniales exercentur, vterque quàm primùm fieri potest, constituatur, construaturve. Reliqua videantur in tit. de Præfectis, & alijs ministris Mon.

Inst. Ibid. de Porticibus.

11 *Porticus simplices sint, nempè è simplici columnarum, aut pilastratarum ordine constructæ: atque adeò structura omni humili potius, quàm magnifica, & sumptuosa: ab omnique parte ductæ, quadri formam præbeant. Hæ, vt aliæ suprà expositæ ædificationes, tecto laqueato, alioue ligneo opere constare possunt: at ob perpetuitatem, tùm etiam, vt periculum incendij cautius euitetur, opere fornicato potius fieri debent.*

Inst. Ibid. de Cellis collocut.

12 *Cella collocutionis, & interior, & exterior, loco non semoto, neque abdito, sed publico, perspicuoque exstrui debet, ac propè monasterij ostium auditorij.*

Interioris Cellę fenestrę lumen à monasterio intrinsecùs excipiant; exterioris verò à parte, quæ extrinsecùs est. Porrò illa cautio adhibeatur, vt præter vna, pluresuè fenestras, ad collocutionem accōmodatas, in pariete, inter vtramque cellam interiecto, nulla omninò alia insit.

1. De clausura, &c.

Ostia locorum, quæ collocutioni solum, etiam intus, & foris sunt attributa, semper clausa sint: quorum claues sint apud antiquissimam earum monialium, quæ audiendis sermonibus sint præpositæ. Nec, nisi cùm opus sit longiori collocutione, aperiantur. Cæterum ianitrix ex clathrata ianuæ fenestellula, ianua tamen clausa, rotariæ ex rota respondebunt pulsantibus.

Loca autem intus, & foris collocutioni attributa, cùm ibi sint, qui loquantur, semper pateant, vt, quinàm sint, videri possint.

Inst. Ibid. de fenestris collocutionis.

13 *Fenestra collocutionis benè munita sit opere clathrato ferreo dupli-*

ci,

cī, vnciarum circiter duodecim interuallo inter vnum, & alterum interiecto. Opus verò clathratum eiusmodi sit, vt spissi clathri, firmiter infixi, inter se singuli, non amplius distent vncijs tribus.

Instruatur prætereà lamina ferrea: quæ latius paulò, quàm fenestra, vndique patens, à parte monasterij intus parieti infixa, firmoque bitumine agglutinata, clathrato operi interiori adhærescat. Sit verò plena aliquot foraminibus magnitudine ciceris, ijsdemque inter se distantibus spacio vnciarum circiter trium.

Habeat item fenestellulam, in medio exstructam, vncias sexdecim vndique patentem: quæ sera, vecte, & claue claudatur.

Obducatur item fenestra, intrinsecus tela, nigri coloris affixa instrumento telari, quod aperiri queat.

Quibus porrò in monasterijs illud ordinis, regulæque institutum est, vt è fenestra collocutionis nullus monialium conspectus detur, in ijs illa fenestra, simplici tantum opere clathrato instructa, & lamina ferrea obducta sit, quæ nullam fenestellulam habeat, & telare eiusmodi, quod non aperiatur.

Monialibus nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisque renunciantes, in septa Monasterij se incluserunt. (1. Vt supra.)

Vt igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, quæ diaboli insidijs maximè patet, communiatur, curent Episcopi, ut ad omnes fenestrellas, vbi colloquendum sit, duo ferrei clathri, seu cancelli construantur, qui saltem palmo distent, alter ab altero.

Inter virgas ferreas, quibus singuli cancelli compacti sunt, nō plus omninò, quàm uncia intersit. Sint autem virgæ ità solidæ ut neque facilè frangi, neque flecti possint.

Intimo verò cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quę moueri nequeat; sitque exiguis foraminibus, ad audiendi tantum commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestræ, quæ aperiri possit, cùm erit colloquendum apponatur.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo vnciarum, cuius clauis à præfecta custodiatur: neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum Episcopo, vel ordinis superioribus, aut cum parentibus, & fratribus monialium, & alijs arcta propinquitate generis coniunctis: aut cùm instrumentum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri oporteat.

Quod uerò ad huius fenestellulæ concessionem attinet, excepta sint monasteria, quorum moniales, vel lege, vel consuetudine ab externis hominibus conspici numquàm solent.

4. De Monia. Ne fenestra laminæ ferreæ, vt primo Concilio Prouinciali cautum est, vmquam aperiatur, nisi perrarò, & ob causam, quam vrgentem Episcopus iudicarit.

Loca collocutionum interna, parlatoria, vulgo vocata, quæ in posterum fient, vna, eademque spacij circumscriptione, nullo interiecto pariete, contineantur, & ad formæ, qua iam pleraq; exædificata sunt, modum accommodentur, vbi id non magno incommodo fieri poterit, vt ab eisdem auscultatricibus omnes possint collocutiones exaudiri.

Inst. fab. Ibid. *Vbi ob monialium multitudinem duabus, tribusuè, aut pluribus ad collocutionem fenestris opus est: eas vno in loco, cellauè, si commodum est, intus exstrui expedit ad rationem præscriptam: ità tamen, vt recta, ordineque longè ductæ, spacium inter se habeant quattuor, vel quinque cubitorum. Distingui tamen, ac separari illæ poterunt pariete interiecto, si modo in eo fenestra, aperturauè sit, vnde monialis, ad clathratam collocutionis fenestram colloquens, ab alijs, quæ in cæteris deinceps fenestris colloquuntur, rectè conspiciatur.*

Nec verò rota ductilis in vllo collocutionis loco imponatur, constituaturuè, nisi in vno tantum, nempè in fenestra, ad eam rotæ collocationem potissimùm accommodata.

4. Ibidem. Si verò loca, vt dicunt, parlatoria complura erunt, in vno tantum, aut in altero ad summum, superiorum iudicio rota sit.

6. Quæ ad Monial. pert. Collocutionū loca in monialiū monasterij, tàm intrinsecùs, q̃ extrinsecus constituta claui clausa perpetuò sint; nisi cùm ibi quis est collocutionis cā ex facultate legitima. Clauis autē apud præfectā custodiatur.

Vt aūt, quod de vetito ad monialium monasteria accessu cautum est, certis diebus iure seruetur, clauis ēt adhibeatur ostio loci exteriore collocutionum in monasterijs: quæ clauis, noctu præsertim ab Epō committatur Cōfessario, alijuè pio viro arbitratu suo. Is verò illis diebus nè aperiat, neuè clauē aperiēdi tradat, nisi facultatē Epi scriptā exhibenti.

4. Ibidem. 14 Monasteriū ianuas, per quas ad illius septa aditus pateat, duas habeat, & alias prætereà nullas. Quarū duarū ianuarū, vna iumentis, curribus, vehiculisque agendis, altera alijs vsibus, & commodis necessarijs inseruiat. Quò autem in monasterio vna tantum ad omnem tùm actū, tùm vsum satis esse videbitur, in eo illa dumtaxat vna sit.

Ianua vtraque è duplici assere, eoque firmo constet, ac sine vlla item sit, nè minima quidem rimula. Limen è marmore, solidouè lapide habeat, quod strictim ipsi portæ cohæreścat.

Ianuæ curruū, iumentorūuè altera & asseribus firmis, ad cācelli speciē confecta, in monasterio ipso adiungatur, q̃ à prima ianua paululum distet, formaq; sit in fabricæ Ecclesiasticæ instructionibus demōstrata.

Ad ianuam alteram, alijs vsibus accommodatam, cui rota, quem turnum

nium vocant, adiungetur, moniales duę semper assistant, quę ianitrices constituentur.

Singulę hæ tres ianuę clauibus duabus, fabrili opere inter se diuersis, claudantur, quarum vnam etiam die, monasterij pręfecta, alteram monialis, quę professione anterior est, apud se perpetuo habeat.

Ianuę septorum monasterij die clausę sint vna saltē claue; quę ab antiquiore ianitrice custodiatur, vt cùm opus fuerit, aperiri possint. Nequamquam autem aperiantur; nisi duabus ianitricibus pręsētibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur; quarum altera asseruetur à pręfecta, altera verò ab eadem ianitrice antiquiore. Cùm antē ianuę aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eò accedere, ut externum quidquam aspiciant, vel cum vllo omninò, aut mare, aut fœmina colloquantur. Quæ id ausa fuerit, includatur in cellam, vbi tamdiù sit, quamdiù superiori videbitur, qua pœna etiam plectatur ea, quę ianuę pręposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad superiorem non detulerit.

1. De Præfectis, & alijs Minist. Mon.

Quò autem sanctior huius clausurę cautio adhibeatur, Episcopus, vbi expedire censuerit, pessulum vectemuè ostijs singulis clausurę ab exteriore parte claudendum apponi mandet arbitratu suo, clauemque noctu præsertim ei committat, quem fidum, probum, aptumque esse iudicarit.

6. Vt suprà.

Ianuæ duæ tantum, vt par est, in monasterio struantur; vna, quæ auditorij dicitur, vsui ad ingressus necessarios, altera ad iumenta, currus, vehiculauè agenda.

Inst. fab. Ibid. De ianuis.

Illa prior loco non obscuro, neque occulto, sed conspicuo, omnibusque monasterij partibus commodo fiat; nec verò amplè pateat: valuis benè firmis, duplici assere confectis, & vectibus, pessulisuè binis, & clauibus, fabrili opere inter se differentibus, claudatur. In ijs porrò valuis ostiolum prætereà construatur; idemque firmissimis valuis, sera, aut vecte, pessulo, claueque duplici, ac diuersa, munitum; vt nè ob rem minimam ianua grandior aperiatur, patefiatuè necesse sit.

In his valuis insit exigua fenestricula, vel orbicularis, vel quadrangularis, vel alia quauis forma: nec amplius vndique pateat quinque, aut sex vncijs. Muniatur lamina ferrea, minutis foratibus, grano milij non maioribus, plena: intrinsecùs prætereà obtegatur crassa tela, aut tenui tabella; quæ reuolui possit, cum foras prospectatur. Situs autem ianuæ huius is esse debet, vt inde, cùm fores aliquando aperiuntur, nullus monialibus prospectus in viam publicam esse possit, sed impediatur, obstruaturuè atrio aliquo interiecto: aut ianua à latere aliquo fiat, vnde non recta eò spectetur; sed in aliquem vestibuli parietem proximum.

Ianuæ porrò limen è marmore, lapideuè solido sit, atque eiusmodi, quod strictim illam attingat.

Antepagmenta item vtrumque ianuæ latus firmiter muniant: ab omnique parte valuis arctissimè cohærescant.

Rimæ præterea tùm ianuæ, tùm ostioli, ità benè compactæ, commissæuè esse debent, vt nullum nè tenuissimum quidem, conspicilium insit.

Huic ianuæ proxima esse, struiuè debet paruula cella: vbi ianitrices opus faciant, indeque fores pulsantibus præstò sint, vt respondeant.

Proximè item rota constituetur, quæ ad eam ianitricum cellam, aut ad locum proximum spectet.

Ianua altera vehicularis, loco item conspicuo, exstruatur, tanta sanè magnitudine, quanta vsui esse potest; ad vehicula, cisia, plaustrauè agenda.

Limine lapideo, vt suprà, marmoratouè constare debet, vt nè exiguæ quidem rei exitus relinquatur. Nullum verò ostiolum planè habeat.

Valuis duplicibus, vectibus firmissimis, clauiumque duplicium, vt opere fabrili distinctarum, firmitudine, vt altera, instructa sit. Præterea opus valuarum duplicatum in vno pariete adhiberi potest, vnum scilicet intrinsecùs à parte monialium, alterum forinsecùs à via publica.

Ianua hæc ad eam monasterij partem struatur, vbi, & lignile, & cella carbonaria ad coquinæ vsum, & apotheca vinaria commodè esse possit.

Procul ab hac ianua, quattuor, aut quinque cubitis, intus in monasterio transenna ex asseribus querneis, roboreisuè, ijs singulis, spacio vnciarum circiter trium inter se distantibus, aut ex alia firmissima materia, eodem internallo, conficiatur: quæ vsque ad ianuæ culmen altè ducta, vectibus suis, sera, & clauibus, benè claudatur.

4. De Monia. 15 Rotæ omnes amoueantur, atque obstruantur, ac in posterum vetitæ perpetuò sint, præter illam, ianuæ communi adiunctam, & alteram in loco, quem parlatorium vocant, exstructam; & tertiã, quæ est in cellula confessionum, & quartam in Ecclesia ad sacras vestes, & ornamẽta Missæ sacro necessaria è monasterio exponenda accommodatam.

Cibus verò in omni monasterij hospitio, etiam Confessarij, è rota communi exponatur.

Singulis rotis à parte anteriori monasterij vncus firmiter impactus sit, nè pro libito verti extrinsecus queant.

Si verò loca, vt dicunt parlatoria, &c. vt suprà, nu. 13. in fi.

Rotæ, quæ in Ecclesiam spectat, valuæ ligneæ binæ apponantur, alteræ interiores, quarum clauis à præfecta teneatur, alteræ exteriores, quarum clauis apud Capellanum sit, aliumuè, qui superiori videbitur.

Rotarum altitudo nè maior sit cubito, & vncijs octo; latitudo autem cubitalis.

Rota cõfessionũ minor ab omni parte sit dimidia ꝑscripta quãtitate.

Rota

Inst. fab. Ibid. De Rotis.

Rota, vel in Ecclesia, vel propè ianuam, vel alio loco ad præscriptum constituta, aut ænea sit, aut lignea, ab omni parte laminis, quas de tola dicunt, diligenter vestita. Altè pateat cubitum, & vncias octo: latè cubitum item: at ab ore nè latius vncijs sexdecim. Tota denique rectè commissa, aptèque compacta sit; vt nè rimula quidem ab vlla omninò parte sit, appareatuè, vnde foras spectetur.

Intrinsecùs à parte monasterij vncum ferreum, aut vectem paruulum firmiter infixum habeat, quo obfirmetur; nè forinsecùs circumagi possit, nisi à monialibus, quæ intus sunt, relaxetur.

Claudatur etiam ab interiori parte firmis valuis, vecte, sera, & claue.

Ibid. De Furno.

16 Furnus à loco cubiculari, quem dormitorium vocant, & vestiario, vt longissimè pro situs ratione potest, exstruatur, nè vllum incendij periculum inde creetur.

Huic propè struatur farinarium, loco vel superiori, vel inferiori, vel alio quouis commodiori: alter item locus, vbi incernicula, cribra, cæteraque instrumenta farinaria reponuntur: nisi farinarium eiusmodi sit, quod hæc etiam commodè capiat: tertius præterea locus erit panificij, vbi panis scilicet fit, & fermentatur: isque vndique benè conclusus, & constipatus. Huic panificij loco, & puteus, & paruulus furnus cum aheno coniuncti sint.

In præfurnio foramen cubitale insit, per quod carbones candentes, omnisuè pruna furnaria in fossam, subtus fornice substructam, demittatur.

A parte superiori furni, paruulum vaporarium, vulgo la stufetta, exstruatur, quod multiplici vsui esse poterit.

Nec verò in exædificatione furni, negligenda ratio est loci, vbi ligna arida, aliaque materia commodè esse possit, ad furni calefaciendi vsum.

In vnoquoque. vide infrà, de Clausura. nu. 20.

Inst. Ibid. De loco lauat.

17 Locus lauationis viridario, hortisuè proximus esse debet, ob id commodi, vt quæ lota, madidauè sunt, in ijs loco aprico expandantur, solique exponantur. Si horti desunt, structura fiat, ad quam gradibus, scalisuè ascendatur: vbi à summo, porticus pensiles sint, longurijs, perticisuè rectis, ac transuersalibus distinctæ: vnde vestes, stragula, linteamina, & alia lota id generis quæcumque, soli exposita, pendeant, vt afficcescant.

Hæc porrò structura loco aprico sit, non sublimis admodum, ut nè inde aliorsum extrà monasterij fines prospectus fiat. Si quando verò is lauationis locus, præ situs angustijs, extrui in plano monasterij non potest, subtus commodè exstruatur.

Porrò lauationis locus amplè satis patere debet, pauimento etiam latericio, aliauè materia constratus: habeat puteum, vnde tympano, quod

distincta, secessum exiguum præbeant, in quem monialis se coniiciat, nè à cæteris conspiciatur.

Totus verò is latrinarum locus non modo conclusus, sed benè constipatus esse debet, vt neque conspectus existat, neque teter odor.

24 *Situ, ab atrijs cubicularibus separato, & à monialium frequentia paululum semoto, gynecæum nouitiarum construatur; locus scilicet scholæ vbi illæ degant. Qui locus, amplè patere debet; tùm ad eam partem vergat, quæ cæli salubritatem habeat: benè verò conclusus, latrinas suas habeat, & cæteras partes, vsui necessario accommodatas.*

Ibid. De loco scholę Noui.

25 In vnoquoque Monasterio, &c. suprà nu. 10.

In loco vestiario indumēta cuiusuis generis, uestesq; oēs asseruētur.

4. De Moni. Inst. Ibid. De vestiario.

Loco aprico exstrui debet vestiarium commune, ab vtroque latere fenestratum: in quo vestiario lanea vestimenta tantum seruentur.

Vndique cinctum sit armarijs altitudine quinque aut sex cubitorum, ordine prætereà, rectèque distinctis: quæ singula forulos suos habeant tantæ longitudinis, quanta stata longitudo est vestitus monialis.

Pro vestiarij foribus porticus, longè ducta, & aperta sit: vbi forinsecùs instrumentis ferreis, parieti certo interuallo suffixis, collocatisque inter vnum, alterumque instrumentum longurijs, perticisuè transuersalibus vestimenta certo tempore inde pendeant, atque excutiantur.

Huic vestiario cella item vestiaria iuncta esse debet: in qua vestes linteæ, omnisque lintea suppellex, recondantur: si modo vestiarium, suprà demonstratum, ea magnitudine non sit, quæ capsas, armariauè suppellectilis lineæ distinctè capiat. At verò vbi potest, potius esse debet, vt hæc à vestiario distincta sit.

Tertia præterea cella vestiaria adiungi debet, suis itidem armarijs vndique instructa: vbi lodices, culcitræ, cæteraque id generis obstragula, ac vestes pelliceæ, distinctè, distributèque reponantur.

At cella hæc non situ aprico, sed algido potius struenda est.

26 *Granaria struantur loco, ianuæ proximo: eorum scalæ situ conspicuo sint: fores benè firmæ, duplici claue, sera, & vecte singulæ claudantur.*

Inst Ibid. De Gran.

Quo in granario, neque alio monasterij loco, nè triticum, neq; aliæ fruges, prætérquàm ad monasterij usum, & necessitatem asseruentur.

4 De Mon. Inst. fabr De Valetudin.

27 *Expositis inferioribus, & superioribus monasterij partibus, reliqua etiam loca, & domicilia sunt, quę ab illis seiuncta aliquo modo esse debent. Ac primum quidem de valetudinario dicemus.*

Porrò valetudinarium, locus is scilicet, in quo valetudinariæ, ægritudineque affectæ, vel conualescentes moniales curantur, exstruì debet in situ non interiori monasterij, sed paululo remotiori, quam proximè ianuæ auditorij, at loco in primis salubri.

Hæc valetudinarij structura partes item habebit tùm superiores, tùm

inferiores, triclinium videlicet longè patens cubitis circiter viginti; late pro ratione longitudinis; coquinam unam, cellam promptuariam vnam, cellam lauationis vnam, chortem cum suo puteo vnum, lignile unum, porticum unam, cellas binas, ternasuè inferiores, quæ mediocri magnitudine, singulæ tres lectos capiant, & caminum prætereà habeant, aut singulæ, aut binæ. A superiori autem parte cellæ cubiculares sint quattuor, aut sex, moderata etiam amplitudine: eæque item, vt suprà, camino instructa sint: habeantque secessum latrinarum paulo suprà descriptum.

Vbi prætereà ad valetudinarij huius vsum, locus paruulo viridario dari potest; benè consultum esset ualetudinariæ huic structuræ: cuius totus ambitus, ostio tantum constans, foribus vnis claudatur.

4. De Monia. Communis illæ curationis ęgrotantium locus, quem infirmariam uocant, ubi adhuc exędificatus, exstructusuè non est, quàm citissimè potest, constituatur, exstruatur, edificeturuè. Extrà cuius loci fines monialis ęgrotans nè cubet; at ualetudine recuperata illic nè diutius moretur deliciarum causa.

Inst. fab. Ibi. De loco edu. puellarum.

28 Quibus in monasterijs puellas, in monialium disciplinam traditas, educari permissum est; ibi certum ijs domicilium construatur, ubi distinctè à monialibus alantur: omniaque ab illis, præter Ecclesiam, separata habeant. Id sanè domicilium partibus his constet, atriolo exiguo cum suo camino, cella penaria, chorte cum puteo, & paruo porticu, lignili, & cubiculis inferioribus binis; à superiori parte, atrio dormitionis, aut aliquot grandioribus, quæ singula lectulos tres saltem, quattuorvè, aut plures, nec pauciores capiant.

Huius domicilij circuitus, unis tantum foribus contineatur.

Viridarij etiam locus, vbi esse potest, commodè erit.

4. De Monia. 29 Horti, qui in monasterijs monialium amplè nimis patent, quotidianaque hominum opera, atque cultura opus habent, vbi fieri potest, in angustiores fines concludantur.

Inst. fab. Ibi. de Hortis viridarijque Mon.

Horti monialium ob multa violandæ clausuræ pericula non esse debet vasta amplitudine. Cum enim præ vastitate non facilè possint parietibus cingi; id fit vt in monasterij partes vulgò pateat, & aditus & prospectus.

Sint igitur spacio centum cubitorum, aut paulò amplius ab omni parte. Vndique parietibus cingantur crassitudine cubiti vnius, & vnciarum octo, altitudine non minori sexdecim cubitis, eaque à superficie terræ ducta.

Nec verò, etiam si horti circumcingi commodè, facilèque possint, præscriptum cubitorum centum spacium eos excedere conueniens est; vt nè, cùm præmagnitudine à monialibus conuersisuè, quæ intrà monasterij claustra degunt, coli, conseriuè non queant, necesse sit, contrà clausuræ regulas, rusticos, exterosq; operarios ad eorum culturam, consitionemuè introduci.

Ne

ſpacio ſingulis inter ſe diſiunctis: inter quos tranſuerſales tabulæ aliquot, firmis fulcimentis ſubnixæ, infigantur: in quibus tamquàm certis repoſitorijs, vaſa quæque aromataria ordine collocentur.

Huic officinæ propè adiuncta ſit paruula cella: vbi aquæ diſtillatæ, & reliqua vaſcula vnguentaria, medicamentariauè aſſeruentur. Hæc verò cella ſuppleat, ſi quando officina, tabernauè, vaſa hæc non capit.

Altera prætereà ſubfrigida itidem, vbi herbæ, vaſaque ad diſtillandi vſum reponuntur, & carbonum aliquantulum.

In vna ex his cellis caminus ſtruatur.

Aquariolum item ſit, unde aqua in ſuffoſsam lacunam deducatur.

Si prætereà cohortis cum puteo locus dari poſſit; multum afferret commoditatis: ſi minùs, hæc aromatariæ officinæ ſtructura propè puteum fiat. Atque hæc quidem de inferioribus monaſterij partibus: nunc ad ſuperiores tranſeamus. Medicamenta, vide infrà de Clauſura. nume 53.

22 Superiores monaſterij partes initio commemorauimus: in ijs potiſſimum cautio diligens, certaque ratio habenda eſt atrij cubicularis, quod Dormitorium dicunt. Primò igitur eius ſitus loco deligatur, qui non patiatur cœli grauitatem; ſed ad eam partem vergat, vbi pro climatis ratione, aer non aduerſus ſit, non craſſus, non concretus. Sit verò in primis nulli ſeruituti expoſitus, vt aliundè introrſum proſpectus detur: aut eius luminibus extrinſecus alia parietis, ædificijuè ſubſtructione officiatur: neque rurſùs inde aliorſum proſpiciatur.

Inſt. Ibid. De ſuper. Monaſt. part &c.

Atrium cubiculare, prout ſtructuræ inferioris ratio fert, monialiumque numerus poſtulat, triplex, aut quadruplex erit; ità vt in omni clauſtri parte vnum ſit: idque tanta latitudine, & longitudine quanta eſt ædificatio locorum inferiorum.

Ab vnoquoque atrij capite feneſtræ grandiores, vnde lux hauriatur, ſtruantur, à pauimento prælatæ ſex, aut ſeptem cubitis. Firmiter verò clathratæ ſint, & opere prætereà vitreo pellucido obductæ, opertæuè: ità tamen, vt ſuperior earum pars ad aeris concluſi euaporationem aperiri aliquãdo poſſit. Sin autem ab atrij latere aliqua feneſtricula etiam opus eſt; fiat ab ea parte tantum, quæ in clauſtrum vergit.

Atrium vnumquodque in partes diuiſum, exiguis cellis diſtinguetur: quæ ſingulæ, quinque aut ſex cubitis amplæ, ſtoreis, dènsè contextis, aut telis, tentoriolisuè expanſis ſeparabuntur.

Quod ſi atria dormitionis communia, ſicut ità fieri debere, inſtituti antiqui ratio ſuadet, non fient; ſed propriæ cubiculares cellæ ſeparatim, diſtinctèque exſtruentur; eæ inter ſe proximæ, coniunctæque eſſe debebunt, & ordine ab utroque latere ductæ, aditu medio interiecto, in quadrum, ſi

esse possit. Nec verò plures habeat cellas, præter illas duas; vt omnis alia conuersationis, aut commercij occasio, ab eo remota, exclusaue sit: neque denique vllum prætereà locum, vel exiguum. Ità enim omninò fiet, vt minor, aut nulla commoditas, occasione relinquatur in eo commorandi, nisi necessaria de causa. Quæ ratio locum etiam habeat in diuersorij sequentis ædificatione.

33 Ne in locis, ad hospitij usum exstructis, quæ foresteriæ nominantur, ubi interdum ob urgentem necessitatem, aut cibus capitur, aut dormitur, fenestræ ullæ, nè exiguæ quidem, insint, quæ in monasterium spectent.

4. De Mon.

Cibus in omni monasterij hospitio, etiam confessarij, è rota communi exponatur.

Si in ijs locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ aut rotæ nè sint; & si sunt, statim muro obstruantur; ut nihil à monialibus, quod in eo loco agatur, aut dicatur aspici, aut audiri possit.

1. De Côcio. &c. Monial. §. Nemini.

Tecta hospitij, & aliarum cuiusuis generis domorum, à monasterij tectis, ut separata penitus, ac ualdè disiuncta sint, curetur omninò.

4. Ibidem.

Neminem cuiusuis status, uel conditionis hominem, neque laicum, neq; ecclesiasticum in ullo quouis monasterio monialium hospitijs illis, quas foresterias dicunt, excipi, aut ad ea siue in urbe, siue in Diœcesi diuersari liceat, excepto confessario Sacerdote, cui aliquando, ob urgentem necessitatem id conceditur. In Diœcesi uerò, monasterij etiam visitatori, & curatoribus, procuratoribusuè, ubi interdum hoc ipsum concedendum necessario, Episcopus censuerit.

34 *Diuersorium in eodem intermedio situ, quod aduentatibus colonis, famulisuè monialium, vsui sit, construatur. quod diuersorium cubicula bina, trinauè habeat, ac nullam nec rotæ, neque collocutionis fenestram.*

Inst fab. de diuers. ext. fam. & colon. aduen.

Neque ab re esset, vt id à monasterij ædificio disiunctum aliquo exiguo spacio sit; vt nè saltem tectis coniungatur.

35 *Domicilij, extrà clausuræ fines positi, in quo conuersæ, non professæ, habitent, ea ratio in illius ædificatione haberi debet, vt scilicet intrinsecùs à parte monialium, claudatur, aperiaturuè. Id vero præstari poterit ratione, infrà demonstrata.*

Inst. Ibid. De Domicil. conuers.

In illo ipso intermedio situ, extrà clausuræ fines, domicilium fiat, quod conuersas tot capiat, quot ad monasterij vsum opus esse verisimile est.

Habeat hæc domicilij habitatio, singulas partes necessarias, locum dormitionis scilicet communem, coquinam, puteum, lignile, & alia item loca, vsui necessario opportuna.

Porrò in huius domicilij exstructione hæc cautio sit, vt nè in parietibus exterioribus, ad viam publicam spectantibus, fenestra vlla, ac ne foratus quidem exiguus, conspiciliumuè minimum fiat.

Vt

Vt deinde una tantum ianua constet: quæ propè clausuræ monasterij parietem, quicumque ille sit, exstruatur.

Fiat in eo clausuræ pariete foratus amplitudine unciarum circiter sex: per quem uectis ligneus eadem crassitudine trāsmissus, idemq; in transuersum actus, ac paululum in parietem, qui è regione est, iniectus, firmiter illius ianuæ ualuas occludat.

In cuius uectis summa parte, quæ à monialibus est, clauis, seraque ità aptè accommodata sit, ut intrinsecùs moniales facilè aperiant, rursùsque claudant.

Si uerò ea transuersarij uectis ratione confici non potest, ut ianua illa occludatur; hoc etiam fieri facile erit, ut uectis, non transuersus, sed recta ad ianuam, quæ è foratus regione est, ductus à summa parte ualuis innixus, atque oppositus, firmè occludat.

In hoc domicilio à latere monasterij fenestricula exigua quæ non amplius undique pateat, quinque aut sex uncijs, munita etiam lamina ferrea, plenaque minutis foraminibus, exstruenda est, unde præfecta Conuersas euocet, ac spectet, an domi sint, cùm ianua clausa est; tùm illæ foras discessuræ, benedictionem, missionemque inde ab ea petant.

Inst.fab.Ibid. Caut. quędā in tota Mon. ædif.

36 Primo in tota monasterij ædificatione diligens clausuræ ratio habeatur; ut scilicet illius situs, quantuscumque est, omni ex parte, idoneis, benèque materiatis parietibus concludatur: quorum prætereà altitudo sit cubitorum ad minimum uiginti quattuor, exceptis hortorum muris, quorum altitudinem suprà demonstrauimus: crassitudo cubitalis, ac paulò etiā maior; at minor certè nullo modo. Porrò à parietibus exterioribus nullus insit caminus in ijs effossus; at eminens, è superficieque intrinsecùs extans, non uetatur; nulla prætereà fenestra, non fenestricula, non conspicilium, ac nè rimula quidem, unde etiam minutus prospectus sit.

In singulis monasterij partibus, ad communem usum exstruendis, ut potè Refectorio, Capituli atrio, Valetudinario, Dormitorio, Calefactionis, Lauationisque manuum, & laborum item loco, atque alijs id generis, tùm in primis in Ecclesiæ interioris ædificatione, non negligenda, sed adhibenda ea cautio est, ut singula eiusmodi loca, ad quæ moniales frequentes conuenire solent, ampla structura sint, quæ commodè capiant non modò omnes, quæ iam sunt, sed aliquantò plures, quas etiam deinceps in idem monasterium recipi pro facultatum, eleemosynarumque ratione, & accessione, posse verisimile est.

Illa porrò etiam cautio, vel maxima sit; vt nè in vlla colloquij exteriori cella, nec in vllo uel Confessarij Sacerdotis, uel colonorum, famulorumuè aduenientium diuersorio; neque in vlla alia quauis monasterij parte exteriori, ædificationeuè, extrinsecùs facta, locus superior quisquàm sit, ad quē monialibus aditus detur: nec rursus in ulla monasterij parte interiori,

Ne taleæ, nè plantæ aliæ, nè vites, nè arbores cuiusuis generis propè parietes conserantur intrinsecùs, neque uerò extrinsecùs; nisi interuallo distantes cubitorum ad minimum sex.

Neque in eorum fundo arbores grandiores serantur; sed arbusta humiliora, eaque rariora.

Nec lignorum strues in ijs fiat, non paleæ, non fœni aceruus.

Non prætereà tugurium vllum, non casa quæuis, vel humillima, struatur.

Nec fœnisecio, pratoué fundus eorum destinetur: sed perpetuo eiusmodi sit, in quo holera, herbæ medicæ, & coquinariæ, non uoluptariæ serantur.

Si per hortos, fossa, canalibusué aquæ deductio fit: cautio sit, ut illic aquæductus firmissimè operiatur aliquo lapideo, cæmentitioué opere, ducto ab ore, quo aqua influit, longè cubitos circiter sex, & foris, & intus dimensos. Os uerò, per quod ab initio illius lapidei operis confluit aqua, & alterum, unde in illius fines effluit, cancellis ferreis, utrinque muniatur. Itidemque fiat in extrema ea hortorum parte, unde foras erumpit.

Rursus idem aquæductus sine ullis clathratis cancellis fieri poterit, si totus tanto spacio tegatur, quantus hortorum fundus est, per quem aqua fluit.

Si quam autem deductionem inde fieri opus est, uel ad hortorum irrigationem, uel ad lauationis usum; riuuli aliquot deriuari per minuta foramina poterunt, quò uolunt, rursusque ad aquæductum reduci.

30 *Monasteria, ut olim etiam habuerunt, carcerem firmum habere debent, in quem si quæ monialis, aliquando à disciplina aberrans, flagitiosè egerit, pro culpæ grauitate detrudatur.*

Inst. fab. Ibi. De Carc. & loco secess.

Porrò carcer à uia publica, & ab ædibus item uiciniæ procul erit, sed intima superioris monasterij parte, quæ à monialium etiam frequentia, & concursu remotior sit.

Benè munitus, benè materiatus, benèque fornicatus, fenestriculam cubitalem, firmiter clathratam, altè à solo exstructam habeat, unde parum luminis excipiatur: ostiolum item, binis munitum ualuis, in quibus interioribus fenestellula minima insit, binisque seris, ac binis uectibus clausum.

Compedes etiam, ut in antiquis etiam regulis cautum est, habeat, & manicas ferreas, quibus uinciantur, cùm opus est, in carcerem coniectæ.

Nec uerò in carcere caminus, neque foramen aliud insit; nisi latrina angustis tubulis substructa.

Non longè à carcere locus secessionis sit, isque & liberior, & commodior, quàm structura carceris. Quo in loco moniales, à cæteris semotæ, aliquando salutarem pœnitentiam ob leniores culpas peragant.

Atque

locus item superior; quo alijs accessus, ingressusuè esse vllo modo possit.

Est illud prætereà cauendum, vt quicunque in monasterio sunt aditus, vestibula, angiportus, aliaque id generis, nè tenebricosa, nè subobscura sint, sed dilucida, & illustria.

In omni denique vel anguli, vel aditus, vel scalæ, vel atrij monasterij capite, sacra aliqua imago, piè expressa, extet.

37 *Hæc de fabrica exteriori, & interiori Ecclesiæ, de Cœmiterijs, de Sacristia, alijsque partibus, ædificationi Ecclesiasticæ adiunctis, de Ecclesiæ simplicis, & Oratorij exstructione, ac rursùs de Ecclesiæ monasterijque monialium structura, speciatim, suprà locis suis scripsimus. Illud verò generatim ad omnem Ecclesiasticam ædificationē attinet, vt scilicet, neque in Ecclesiæ, Capellæ, Altaris, partisuè cuiusuis alterius, quæ ipsius Ecclesiæ vsum, decoremuè attingat, fabrica, ornatuque nihil operis, quale quale sit, statuatur, fiat, inscribatur, effingatur, exprimaturuè, quod à Christiana pietate, & religione remotum, aut quod profanum, quod deforme, quod voluptarium, quod turpe, vel obscœnum sit, quoduè popularem magnificentiam, aut familiarum insignia ostentans, gentilicij operis speciem præbeat.*

Inst.fab.lib.j. c.33. Cautiones quædam de omni Eccl. ædificat.

Non vetatur tamen pro fabricæ firmitudine, si ità architectonicæ ratio aliquando postulat, aliqua structura generis, vel Dorici, vel Ionici, vel Corinthij, vel alterius huiusmodi operis.

Id omne cùm fabricæ Præfecti, Architectiuè, antequàm ædificationis initium fiat, consultò caueant: tùm in primis curæ Episcopalis est, videre, nè quid tale ab ijs in opere Ecclesiastico committatur.

Id denique in huiusce etiam libri conclusione ponimus, vt cùm de dote, vel Ecclesiæ, vel sacello, vel Altari certa constituenda, iure Canonum cautum sit; Episcopus priusquàm, eiusmodi Ecclesiasticæ ędificationis, aut fundationis facultatem det, eo de genere diligenter, consultoque idonea sponsione, publicisque tabulis caueat, ex eorundem Canonum præscripto.

De Monialibus, & primo de earum numero.

SVMMARIVM.

1 *Formulæ rectè viuendi monialibus præscriptæ, ab eisdē oīnò seruādæ.*
2 *Monialium numerus ab Episcopo constituendus, quaque ratione, & quando augeri possit. 3.*
3 *Impedimenti Summus Pontifex admonendus.*
4 *Moniales duodecim alere non valentes monasteria, alijs vnienda.*
5 *Vnione non expediente, quid agendum.*
6 *Monasterij supprimendi fructus quibus attribuendi.*

Monia-

Monialibus paupertate laborantibus, qualiter illis succurrendum, quæque eleemosynæ applicandæ, & quamdiu applicatio duret. De Constitut. 13. 14.

1. De Monia.

1 VT in monasterijs Regularium mulierum, quæ in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur vetus disciplina; & si fortasse vsquàm deprauata est, restituatur; ad eumque sese ipsæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquiescant: nos has piè, rectèque viuendi formulas, partim Concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad Prouinciæ nostræ vtilitatem constitutas, ab omnibus in hac Prouincia monialibus, etiam quæ Regularium curæ commissæ, vel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectæ nõ sunt, ex facultate à Summo Pontifice Pio IV. nobis data, seruari omninò iubemus.

1. Ibidẽ. De Mon. numero. Sess. 25. ca. 3. de ref. regul. Bulla Pij V. 1566.

2 Ex Tridentini Concilij iusso, vnicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo, & facultate loci, & cõsuetis eleemosynis sustentari commodè possit; idque intrà annum facere studeat. neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri vllo modo liceat.

2. Capita q̃dam ad Mon. per. cap. 1. Sess. 25. ca. 3. de ref. reg. Bulla edita 4 Kal. Iunij 1566.

3 Quod de certo Monialium numero singulis Monasterijs constituendo Tridentina Synodus decreuit, quodque item Summus Pontifex Pius V. de Monialium, & earum, quę Conuersæ dicuntur, clausura, litteris editis sanxit; id vtrumque Episcopus, quàm diligentissimè potest, exequi curet. Quòd si aliquid obstiterit, quominùs illud à se præstari queat; ipsum Summum Pontificem sex mensium spacio consulat, idque exequatur, quod sibi ea de re ab illo rescriptum erit.

Hancque ipsam in ijs exequendis diligentiam à Regularibus præstari idem sedulo studeat. Vide Tit. de Conuersis. 3.

1. De Moniali\u0303 numero.

4 Monasteria, in quibus duodecim nõ sunt, quæ professæ velo vtãtur, quæq; eum numerũ proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, & cũ alijs monasterijs eiusdem, aut alterius ordinis vnire studeat Eṗs diligenter, vocatis ad id superioribus Regularibus; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

5 Si verò eiusmodi vnio minimè expedire videatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omninò illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

6 Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc alijs monasterijs, aut locis, quibus ex legibus ius ordinis deberi videbuntur, attribuantur.

De

De Præfectis,& alijs Ministris Monialibus.

SVMMARIVM.

Capsa

1. De Præfectis, & alijs min. Mo.

1 EPiscopi ad duos menses, postea quàm hæ constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas, & quascumque præfectas, quæ suum præfecturę officium perpetuum esse profitẽtur, edicto etiam, si ità iudicarint, moneant, proposita priuationis pœna, quam ipso facto subeant; vt illæ iura, sibi à sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum Vicarijs, ac simul illarum superioribus, si Regularium curæ commissæ sunt, exhibeant; vt, an rectè se habent cognosci, & de ijs, si opus erit, ad Summum Pontificem referri possit. Quod si eo præscripto tẽpore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detque operam earum superiæ, vt aliæ in earum locum ritè sufficiantur.

2 Nulla monialis ambiat, aut vllo quouis modo siuè directè per se, aut per aliã, honore, officiauè cuiusuis generis sui monasterij quærat, hac cõstituta pœna; vt & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singulorum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. Ipsasque prętereà, si id officiũ consequuta erit, eo, cęterisque muneribus priuetur Superioris arbitratu.

3 Singulæ, propria volũtate deposita, & ad obtẽperãdũ paratę, sibique Dei gloriã, & cõem monasterij vtilitatẽ tantummodò proponẽtes, ad honores, & officia eas eligẽt, quas omni remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

Sess. 25. ca. 7. Conc. Carthag. 3.

4 Pręfecta quocumq; noĩe appelletur, ex Tridentini Concilij decreto nè minor quadraginta annis eligatur; quęuè in vitę honestę laude vixerit octo annis, postquàm professa est: Quod, si in eodem monaste

rio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi possit.

Sin autem superiori, qui electioni præest, hoc etiam incommodum esse videatur, Episcopo, uel alio Superiore consentiente, eligatur ex ijs, quę in eodem monasterio triginta annis maiores natu sint: quęuè annis saltem quinque post professionem rectè uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.

Cõc. Agath. c. 19. c. Sācti-moniales. 20 q. 1. c. Indẽnitatibus, de elect. in 6.

5 Huiusmodi pręfecta, & eius Vicaria, Discretę etiam, quę alio nomine matres consilij vocantur, ubi eę à capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragijs, corã superiore, aut eius ministro eligantur; qui extrà monasterium ad cancellos, siue clathros stet, ex decreto Tridentini Cõcilij.

Sess. 25. c. 6.

Sess. ead. c. 7.

Nequaquam autem ad hęc officia deligi possint, nisi pręfecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragijs, uel accessu. Vicaria verò, & discretę pluribus dimidia parte suffragijs creentur.

6 In quibus monasterijs plures germanę sorores sunt, si earũ una monasterio pręficitur, reliquę sorores, neque Vicarię, neque Discretę, neque ianitrices fieri; neque scribę, aut celerarię officio fungi possint.

7 Minora verò officia, veluti ianuę, rotæ, sermonibus præpositarum, earumuè, quæ nouitias docent, Sacristię pręfectarũ, & quæ ijs pręsunt, quæ manuum industria sese exercent; illarũ prętereà, quæ scribæ, aut ratiocinatoris munere funguntur, & quę ęgrotis ministrant, ab eo, qui electioni pręest, vnà cum confessore, pręfecta, Vicaria, & Discretis pro earum mentis conscientia, quibus opportunum uidebitur, tribuantur, quo decreto nihil derogatum sit ijs monasterijs, in quibus ad huiusmodi officia Capituli suffragijs moniales deligi solent.

8 Earum officia, quæ electę fuerint, sint duorũ annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad summũ trium. Illis cùm perfunctę fuerint, tantundem saltem temporis uacent ab officijs; nec in eisdem confirmari possint à monialibus, nisi grauis causa extiterit, iudicio Superioris probata. qui etiam eas ante tempus officio præfinitum, inde mouere possit, si id malè administrant.

9 Quæ delectæ fuerint, quemadmodũ earũ obedientia postulat, officia suscipiãt; & eorũ munera sine recusatione humiliter exequãtur, quæ aliter fecerint sine iusta cã, q̃ superiori ꝓbata sit, iure suffragij priuẽtur, ut neq; ipsæ alias eligere, neq; ab alijs eligi possint, arbitrio Superioris.

10 Præfecta monasterij, tamquàm communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animæ saluti diligentissimè consulat: easque studiosè admoneat; vt puro corde sint, uitæque integritate seruent; & ad perfectionem uirtutum omnium contendant. Si quidem quæ religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradũ pro uiribus peruenire conentur minùs sanè efficiunt, quàm debent; pro uitæ & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendum es-

se rationem'q; iustissimo iudici erratorum, quæcumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

In primis uerò curet, ut pax, & concordia sororum conseruetur, sublatis, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidijs, ac discordię causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus, & vnus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis vinculo colligentur.

Studeat etiam, ut singulæ suo munere rectè fungantur: neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idque ipsius iussu: & ut omnia ordine perficiantur, in primisque ut silentium horis, ac locis præscriptis seruetur. Si uerò alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrimè ab ipsa præfecta, & si opus erit, à Superiore etiam monialium puniatur, & eius animi elatio edometur.

11 Huic autem præfectæ, eiusuè Vicariæ, quæ, illa absante, eius uim, & locum obtinet, moniales omnes omninò obedientiam, & obseruantiam præstent, quemadmodum earum uotum postulat.

12 Quæ uerò eius iussa neglexerit, neque pœnitentiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbè, & iniuriosè responderit, non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, vel excusando, eam impedierit, quominùs illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint, vt suæ contumaciæ, & insolentiæ graues pœnas pendat, apud superiorē accusetur ab ijs, quas Discretas appellauimus. que nisi id fecerint, flagella, disciplinæ nomine, sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

13 Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, siuè Capitulum habeat, corrigendi causà moniales pro erratis, quæ ipsę publicè, uel in suorum officiorum munere admiserint, quorum ueniā ipsæ spontè, atque humiliter coram omnibus petant, eisque pœnitentiam imponendi, aliaque adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendas, atque ad uirtutes omnes studiosè sectandas.

14 Caueant autem moniales, nè pœnitentiam sibi à præfecta impositam, pertinaciter recusent: neuè superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo animo obijciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœna, vt statim ad singularum monialium pedes terram exosculetur; sibiq; flagella nomine disciplinæ adhibeat.

15 In negotijs paulò grauioribus præfectæ nihil decernāt, nisi sciētibus, & cōsentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus cōsilij.

In ijs uerò, quæ maioris sunt deliberationis, præfectæ uniuersū monialium Capitulum conuocent; idque ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

16 In oĩbus aũt tacitis suffragijs caueãt moniales, nè suffragij pilas, uel calculos ĩter se tradãt ĩ manus, ijs, q̃ id cõmiserint, ea pęna sit, ut priuatę Capitulo, neq; eligere, neq; eligi suffragio possint arbitrio Superioris.

17 Ad suffragia aũt de quacũq; re ferenda nõ admittatur; nisi quæ trienniũ post emissam professionẽ in monasterio fuerint commoratæ.

18 Discretæ probitate, & prudentia cœteris monialibus antecellant. Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur.

19 Moniales reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi præponantur, quæ ętate matura, & spectata probitate sint. Hę diligenter, fideliterque suo officio fungantur: & ità loquentibus reliquis adsistant, ut, quicquid tùm intus, tùm foris dictum, factumuè fuerit, ipsę audiãt; ac studiosè animaduertant, nec enim quidquam aut ità secretò proferri, ut eas lateat; aut, quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri patiẽtur: in quo si quidquam secùs commissum fuerit earum culpa, vel negligentia, grauissima pœna sui Superioris arbitrio puniantur.

20 Nouitiarum curam sola magistra electa, loco à cœteris monialibus separato habeat, alia pręterea nulla.

21 Hęc nouitias in timore, & cultu Dei, & in obseruatione religionis erudiat, coneturq; & uitę exẽplo, q̃ nullã habeat ansam reprehẽsionis, assiduisque admonitionibus, ità eas instituere in spũalis, & sanctę uitę rõne; vt ꝑgrediẽtes, Deo adiutore, pfectę eius ancillę possint euadere.

22 Quę autem sibi id temerè assumpserit, vt aliquam ex nouitijs erudiat, uis ei suffragij adimatur, ut neq; eligere, neq; eligi possit, quãdiu superiori placuerit. Quod sequitur viden. in Tit. De Clausura.

23 Quo tempore mutantur officia; una, aut duę moniales maturę ac prudentes pręficiantur monialium laboribus.

24 Hę ad rotam recipiant, quę elaboranda sunt; ijsque distribuant, quę ad id opus faciendum sunt idoneę: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant ijs, quorum sunt, accepta mercede, semper ea pręsente quę rotę est pręposita.

25 Nulla pręterea quidq̃, quod elaborandũ sit, nè cognatorũ quidẽ, aut affiniũ, accipiat, quę cõtrà fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplinę noĩe adhibeat eo loco, quo moniales operib. elaborãdis exercent.

In operibus, uel accipiẽdis, uel restituẽdis nulla alia monialis se ingerat, nisi laborũ magistra: cui secũ aliquãdo, cũ necesse erit, aliquam monialẽ, operis alicuius conficiẽdi usu peritiorẽ, adhibere liceat.

4. De Moni.

26 Ne monialis, ianitricibus exceptis, alibi, quàm loco operibus elaborandis constituto, acu pingat, aliudué quicquam manibus elaboret.

27 Illud porro, quò ad eius fieri potest cauendum erit, ut in monasterio nè sint multiplicia, diuersiq; generis opera manuũ, seu laboreria.

1. Ibid. De Præfectis.

28 Siqua uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, vel desidia, aut pertinacia quadã ab huiusmodi laboribus abstinuerit, obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

29 In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quotidie adhibeatur, qua absoluta inter se conferant, quę audierint; certatimque eiectis uitijs, ad uirtutes consequendas seipsas cohortentur.

4. Ibidem.

Hoc loco laborum communi, non solum ad Concilij primi pręscriptum, lectio de vita spirituali adhibeatur; uerùm etiam ab omni otioso uerbo abstineatur.

1. Ibidem.

30 Curet laborum magistra, nè sermones, aut cantus profani, aut à monialium conditione, & instituto abhorrentes inferantur.

4 Ibidem.

31 Laborum, operumuè magistra librum certum habeat, in quo quicquid ex ijs laboribus lucri, emolumentiuè capitur, enucleatè ità pręscribat, ut cerni facile queat, si quid in ea re desideretur.

1. Ibidem.

32 Pręfectę, etiam si earum officium sit perpetuum, scribę, ac reliquę, quę monasterij bona quocunque modo administrant, fideliter, & acuratè eorum rationem præscriptam habeant.

Singulisque tribus mensibus ad Capitulum summatim referant rationes accepti, & expensi; vt omnes, quo modo se res monasterij habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omniũ, quas administrarint, separatim Superiori reddant; aut eius Vicario: ac si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quæ autẽ, aut sibi uindicarint, aut perperã perdiderint monasterij bona, superioris arbitratu accerimè puniantur.

33 Vt autem nulla fraudis occasio relinquatur, in singulis monasterij singulæ capsæ constituantur ad hunc vsum, vt in illis communis pecunia collocetur: quæ duabus clauibus, ijs inter se diuersis, clausæ sint; quarũ altera à præfecta monasterij, altera à maiori Discreta asseruetur.

34 Nec verò capsa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi & pręfecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quæ eius rationem ineat, interfuerint.

35 Duabus item clauibus, ijsque diuersis horrei, & eius loci, vbi farina asseruetur, ostia concludantur: quæ singulæ à singulis matribus, ei officio prępositis, custodiantur. Eę autem semper adsint, cum triticũ, vel farina importatur, vel exportatur.

4. Ibidem.

36 Singulis annis, vt primo Concilio iussum est, impẽsarũ, quę in uictum, aliumq; monasterij vsum, erogatę sunt, rationes per eos, quorum interest, à pręfecta repetantur. Quantum uerò, & tritici, & uini, & obsonij, & aliarum rerum ad anniuersarij uictus sustentationem unicuiq; monasterio satis esse Episcopus existimarit, id ipse accuratè pręscribat.

37 In ea autem præscripta dispensatione, administrationeuè, si præ-

fecta negligentem se præstiterit, ab officij sui munere suspendatur.

38 Aes alienum, quod quinquaginta nummum aureorum summam excedat, nè in vllo monasterio contrahatur, sine suorum curatorum permissu, concessuve, qui in magni monẽti rebus Episcopũ consulant.

39 Præfecta, & moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo non possint. nisi sciente, consentiente, ac præsente rerum Superiore, aut eius Vicario: seruatis item cæteris quæ iure seruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus sit. — 1. Ibidem.

Neque item ædificare, nisi consentientibus superioribus, ac ciuibus monasterij curatoribus; qui operam dabunt, vt id quàm minimo sumptu, commodè, ac decenter fiat.

40 Ne sęcularibus negotijs moniales se implicent; vtque simul multis fraudibus, ac detrimentis occurratur hoc sedulò Episcopus curet, vt illorum prædia locentur; idque sub hasta auctionè facta; nisi aliter quandoque expedire censuerit. — 4. Ibidem.

14 Bonorum & iurium omniũ ad monasterium quodcumq; etiam regularibus subiectum, pertinentium, inuentarium probabili forma conscriptum, sex mensiũ spacio, ad Archiuium Episcopale ab ijs quorũ interest, deferatur, nè fraus vllo modo fiat, munero monialium ab Episcopo prẹfinito. Quamobrem si quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumque fieri deinceps cõtigerit, de ijs Episcopus certior fiat.

42 Quẹ prẹpositẹ sunt curẹ ẹgrotantium, pias, & misericordes se illis prẹbeant, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia: ac tales se illis prẹstent, quales cẹteras vellent, si ipsẹ ẹgrotarent. — 1. Ibidem.

Agrotis cibus, & medicamenta opportuna à prẹfecta, & ab electis ad id ministris ità adhibeantur, vt monasterij facultates tulerint.

43 Prẹfecta autem charitatis causa eas quotidie visitet, vt & solatio sit; & melius ab eis cognoscat, ac curet, quẹ ipsis sint necessaria si uerò aliqua moritur, confessor cum comite, quem superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cùm eius corpus ad sepulturam dandum fuerit; pièque ac celeriter, quod eo tempore persoluendum sit, officio fungatur.

De Puellis ad Religionem admittendam.

SVMMARIVM.

1 *Puellis ad Religionem admittendis, quod Præfectæ, & superioris officium. 2.*

2 *Inuitæ minimè ad Religionem cogendæ: pœnaque cogentium.*

3 *Iisdem Monasterium ingredi postulantibus, quid attendendum.*

4 *Moniales ex vna familia quot in monasterio recipi possint.*

5 *Eæ separatim priùs libero loco ab Episcopo examinandæ.*
6 *Examen ipsum præcedat inquisitio de moribus, vita, ætate, & voluntate libera, & quomodo, qualisque earum ætas.*
7 *Puellæ quoties, & cui peccata confiteantur, communionemque quando sumant; quæque alia præstent.*
8 *Quibus suffragijs admittendæ; & quid eisdem latis à præfecta curandum. 9.*
10 *Puellæ admissæ in certum librum referendæ.*
11 *Admissione puellarum facta, quo vestitu ab illis vtendum.*
12 *Eisdemq; quod tempus ad induendum monialiũ habitum præscriptũ.*
13 *Qua hora, à quibus, & qualiter ad monasterium deducendæ.*
14 *Quaque ceremonia, & à quo vestiendæ.*
Quò die monialem habitum induit, quæ in foresterijs, & alibi vetantur. De Nouitijs. 11.
15 *Nomina gentilium fœminarum nouitijs monialibus non imponenda.*
16 *Neque eisdem tradendus regularis habitus, antequã confirmatæ sint.*
Puellis eisdem vestiendis qui ritus adhibendus. De Nouitijs. 4.
Præfecta, aut superior regularis nouitiam habitum suscipere permittens, non explorata illius per Episcopum voluntate, seuerè punienda. Ibid. 5.
17 *Habitu suscepto è monasterij septis egredi non liceat.*
18 *Nouitiæ causa quid monasterio ante professionem dandum.*
19 *Moniales, à puellæ regularem habitum suscepturæ parentibus, quæ ante professionem non sumant.*
20 *Impensarum, & alimentorum nomine, quid monasterio Episcopi præscripto attribuendum.*
21 *Pecunia eo nomine danda, apud quem deponenda.*

1. De puellis ad Relig. admitten. Sess. 25. c. 18. de Regul. & Monial.

1 PVellę cùm primùm ad suscipiendum sacrum habitum offeruntur, monialium prefecta, parẽtes, uel eos, quorum curę commissę sunt, admoneat 2 excommunicationis, quæ proposita est à sacro Tridentino Cõcilio ijs, qui suas puellas, uel alienas inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religionem. Idem ab earum superiore fiat, cum eius consensus requiretur.

4. De Monia. 3 Cùm puella Monasterium ingredi postulabit, vt locum, ubi profiteri cogitet, illa inspiciat; primò studiosè, diligenterque cognoscatur, an uerè id illius propositum sit, anque illud curiositate tentet; nec propterea per monasteria plura vagari permittatur.

1. Ibidem. 4 In ijs monasterijs, in quibus moniales pauciores sint quinquagin-

la, duæ tantum germanę sorores, aut tres, quæ sint vnius generis, ac familiæ recipi possint.

Vbi verò plures sunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem familiæ recipi liceat: si ità monialium capitulo videatur.

5 Pręfecta, & moniales de puella, earum suffragijs ad suscipiendum religionem admittenda, quicquam polliceri, aut Capitulum cogere nō audeant; prius quàm libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secretò examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consecuta fuerit, consentiente etiam illius monasterij superiore.

6 Ab ijs autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, vita, ætate, quæ maior sit duodecim annis; ac de libera, & pia voluntate puellæ.

Quæ anno saltem, antequàm examinetur, & monialium Capitulo admittenda proponatur, propositum religionis suscipiendæ in eo monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumque superiori patefecerit, vt interim huiusmodi inquisitio maturè fieri possit.

7 Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterij, aut, cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur; sacrosanctamq; sumat Eucharistiā ac persæpè moniales in locis collocutionum alloquatur: vt ab eis tùm explorari accuratius, tùm admoneri melius possit de omnibus, quæcumque illi agenda, & ferenda erunt religionis causa intrà septa monasteriorum; nè vllo unquam tempore conqueri, & inscitiam excusare possit.

8 De puella admittenda ad suscipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad professionem, ferantur tacita suffragia, ut singulæ moniales, nullo affectu impeditæ, liberè suæ conscientiæ possint satisfacere.

Puellæ, cùm ad cetera, tùm ad professionem recipiantur, monialiū suffragijs occultè latis. Idque ipsum ex Concilij Prouincialis primi decreto, quod auctoritate litterarum Pij Quinti Pontificis in monasterijs, etiam eorundem regularium iuri subiectis, locum habet, in monasterijs etiam regularium iuri, curæque subiectis seruetur. 4. Ibidem.

Nec uerò huiusmodi puella ad religionem, neuè nouitia ad professionem recipiatur: nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admissio aliter facta, quàm præscriptum sit, irrita sit, & nulla. 1. Ibidem.

Pręfecta uerò, cuius culpa, uel negligentia id factum fuerit, ab officij administratione submota, uelo etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur.

10 Præfecta autem statim de suffragiorum exitu superiorem admoneat: ut in librum, ad huiusmodi vsum institutum eius nomen, quę recepta sit, ab eo referatur.

11 Cùm primùm suffragijs Capituli aliqua recepta est, statim omnes uestium delitias, & inanem ornatum deponat: & nigro, uel fusco vestitu, aut albo, at non serico induatur ea modestia, & submissione; vt omnes intelligant, eam mundo renunciasse: vt Deo religiosè inseruiat. quo vestitu semper vtatur; donec in monasterium introeat; & intereà à choreis, & spectaculis inanibus abstineat.

12 Quæ verò eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium vestibus in monasterio indui non possit: nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idque concessu Episcopi, & monialium superioris; quibus liberum sit, vel producere, vel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire videbitur.

13 Tumultus autem euitandi causa, deducatur mane ad monasterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloque inuitatu aliorum; & sola introducatur in Ecclesiam interiorem monasterij: Missaque audita, & sumpta Communione, cæterisque solemnibus cęremonijs adhibitis, coram reliquis monialibus, à Superiore, aut monasterij confessore: vestiatur, qui illam adeò grauem, sacramque actioné aliquo pio sermone prosequatur. Quod etiam in professione seruetur.

15 Superior, siue confessu hanc cautionem adhibeat, nè puellæ nouitiæ nomen gentilium fœminarum imponat; sed sanctarum, quæ ab Ecclesia celebrantur.

3. Quædam quæ ad Moniales & alios reg. pert.

16 Puellæ, quæ regularem habitum induere voluerint, nè eo habitu induantur; antequàm confirmationis sacramentum susceperint; si facultas sit breui illud suscipiendi.

1. Ibidem.

17 Quæ puella postquàm monialium vestē suscepit, amplius è monasterij septis exire non possit: nisi fortasse nondum professam pœniteret in monasterium introisse. Si verò semel exierit, nulla illi in posterum facultas redeundi concedatur.

Sess. 25. c. 16.

18 Nouitiæ causa ante professionem ex decreto Tridentini Concilij nihil monasterio detur, præter id, quod necessarium sit ad victum, & vestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu: quod totum repræsentari volumus, antequàm puella in monasterium ingrediatur.

2. Capitula, q̄dam ad Moniales pert. cap. 2.

19 Vt Tridentinæ constitutioni, quæ est de reformatione Regularium cap. 16. fraus nulla fiat; illud Episcopus, pœna anathematis, & dantibus, & recipientibus proposita, interdicat, ne moniales à puellæ, quæ regularem habitum in earum monasterio susceptura est, parentibus, vel consanguineis, vel curatoribus, nec verò ab alijs, quibus ipsi ob id sponsione caueant, pecuniam mutuò, aut depositi, aliove quouis nomine

mine sumant, antequàm illa professionem regularem confecerit.

20 Episcopus prætereà tum impensas æstimet, quæ, & in religionis ingressu, & tempore professionis fieri solent pro vestitu, aut pro alijs rebus, ad ipsius puellæ, vel monasterij vsum, cōmoditatemve pertinentibus; tùm pecuniæ etiam summam præscribat, quam puella alimentorum nomine, monasterio det; nisi census, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, eiusdem iudicio, ad ea alimenta satis sint, Monasterio attribuantur.

21 Ea autem omnis pecuniæ summa, eo nomine ab Episcopo decreta, reipsa apud certum hominem, & virum bonum deponatur, qui, professione confecta, illam statim monasterio tradat, vt decretum est superiori Concilio.

De Nouitijs ad Professionem recipiendis.

SVMMARIVM.

1 *Nouitia monialis cuius ætatis ad professionem recipienda.*

2 *Nouitiæ professuræ tempus à Præfecta quando Episcopo significandum; quodque Episcopi ea in re officium.*

3 *Quo loco, quibus præsentibus, & qua ratione examinanda.*

4 *Eadem ad professionem admittenda, quo ritu vtendum, quæque cæremoniæ adhibendæ. De Puellis ad Relig. admitt. 13. 14.*

5 *Professionem facere permittens Præfecta, superiorné Regularis non explorata nouitiæ volūtate, examineuè adhibito, grauiter plectēdi. Inuitam quoque profiteri cogens, excommunicatur. De Puellis ad Relig. admitt. 1.*

6 *Professione facta, quod à moniali Monasterio datur, apud quem deponendum.*

7 *Nouitia quomodo bonis renunciet.*

8 *Ad professionem non admittenda officium recitare nesciens, & à quo faciendum periculum. 9.*

Suffragijs tacitis nouitia ad professionem admittenda. De Puellis ad Relig. ad. 8.

10 *Professionis memoria, vt notanda.*

11 *Professionis diei in foresterijs quæ fieri vetantur.*

12 *Moniales solemniter velandi ritus reuocandus.*

1 QVoniam ex Tridentini Concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annū probationis post susceptum habitum facta, nulla est, nulláque parit obligationem; curēt Episcopi, ne nouitia vlla ante illam ætatem, & tempus ad professionem admittatur.

1. De Nouit. ad profess. recip. Sess. 25. c. 15.

Præ-

2 Præfecta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut uel ipse, vel, si is abest, impeditusve, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ voluntatem cognoscat: perspiciatque an eiusmodi conditionibus sit, quos monasterij illius, & ordinis regula postulat: an item monasterium idoneum. Ei denique demonstret, quàm grauis ea res sit, quamve multas res tria illa religionis vota requirant; vt ea antequàm ad professionem recipiatur, vinculi uim intelligat, quo se obstringi vult.

Seſſ. 25. c. 17. Si Præfecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini Concilij decreto ab eius officio tamdiu amoueatur, quò ad Episcopo videbitur.

3 Nouitia nè examinetur intrà septa monasterij, sed extrà, in publica eius monasterij Ecclesia, ut liberè, & fidenter suam voluntatem exponere possit.

5. Quæ ad Mon. pert. Seſſ. 25. c. 17. Cùm nouitiæ, antea quàm professionem præstet, uoluntatem Episcopus pro facultate, sibi decreto Tridentino data, explorare volet, hoc agere ei liceat, loco, ubi crates monasterij sunt; nec propterea à septis illa egrediatur: nisi causa sit, probabilisve eiusdem Episcopi iudicio suspicio, quamobrem potius esse censuerit, ut alio loco eius uoluntas perquiratur: tuncque vel in Ecclesiam monasterij exteriorem, vel in aliá proximam, prout commodius, dècentiusve fieri uiderit, illam perduci iubeat. Qua in Ecclesia, præsentibus matronis duabus, ætate grauibus, honestis, & nouitiæ gradu cognationis, quantum potest propinquioribus, quas ipsa, aut moniales delegerint, eius animum, uoluntatemque Episcopus rectè indaget, loco paulò remotiori, ità ut, quæ ad sunt, matronę uidere, non tamen auribus percipere possint indagationem, responsionemve.

4 Vt & puellis, moniali uestitu induendis, & in admittendis ad professionem nouitijs, unus, idemque ritus ab prouinciæ Episcopis adhibeatur, cùm eius generis regulæ uariæ illæ quidem, ac planè inter se diuersæ, dissimilesque sint; liber de eo ritu, huius Synodi Prouincialis authoritate per nos edetur: ad cuius præscriptum omnis ea ratio ineatur, tùm puellas induendi; tùm nouitias ad professionē admittendi.

5 Si quę monialium pręfecta, earumq; superior Regularis, uirginé aliquam, non explorata per Episcopum illius voluntate, examineve adhibito, religiosum uestitum suscipere, aut professionem conficere permiserit; ab ipso Episcopo seuera pœna afficiatur.

1. Ibidem. 6 Quod verò professione facta, eleemosynę gratia ad professam sustentandam monasterio datur, id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud uirum, monialibus, & earum superiori probatum, deponatur; ut nullo impedimento tùm monialibus pręsto esse possit.

Seſſ. 25. c. 16. 7 Nulla autem renunciatio bonis à nouitia fiat; nisi, quemadmodú

à Con-

à Concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, uel eius Vicario permissa, ad duos proximos menses ante professionem fiat.

8 Et quoniam, quę moniales, professione facta, uelum susceperunt, quotidie suę religionis diuinum officium dicere debent; nulla ad professionem admittatur, quę congruè legere, & dicere nesciat.

9 Id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi: qui, se pręsente, eam legere iubebit.

10 Professionis autem, & anni, quo facta est, in libro, ad eum usum confecto, memoria conseruetur, manu eius monialis, quę scribę officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quę professa sit, si modo scribere sciuerit; & superioris, qui eam admiserit.

11 Quo die puella profitetur, uel monialem habitum induit, in foresterijs, ędibusque monialium, ab eius propinquis, & amicis conuiuia nè fiant, neque bellaria dentur.

12 Vbi religiosus iste, & uetus monialis solemniter velandę mos his temporibus antiquatus est, ad pristinum usum, ex ueteri instituto, & ritu reuocetur, dum modò intra monasterium id fiat.

De diuinis Officijs, Precationibus, & Lectione Monialium.

SVMMARIVM.

1 *Moniales die, noctuque Chorum frequententent.*
2 *Singulæ diuinis officijs intersint, & quo habitu.*
3 *Quo sono, cantusuè utantur; quasque res precando fugiant.*
4 *Orationem mentalem quando habeant, & quæ meditentur.*
5 *Diebus festis horam aliqua in lectione consumant.*
6 *Earum libri recognoscendi, & à quibus.*
7 *Scriptoque tantum approbati ad eisdem retinendi.*

1. De diuin. off. Prec. & lect. Mo.

1 CVm ad sanctimoniales ualdè pertineat laudare assiduè Deum creatorem, conseruatorem, & redemptorem mundi, eidem gratias agere & supplicare, ut suam misericordiam omnibus hominibus ad salutem impertiat: idcircò moniales omnes, die, noctuque chorum frequentent: sacrisque officijs distinctè, attentèque ab ipsis, & uoce, & pio animi affectu celebrandis, intersint: illis solum exceptis, quarum pręfecta iusti impedimenti excusationem acceperit.

Adsint

2 Adsint autem singulę initio diuinorum officiorum, congruenti sui ordinis uestitu indutæ, in suis, ac proprijs locis & usque ad finem persistant: non prius inde discedentes, quàm pręfecta, aut uite eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit.

3 Soni, cantus, qui honesti, & spirituales non sint; colloquia etiam, risus, quicquid prętereà indignum est domo Dei, & eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione; omninò amoueantur. Quę cunque autem contrà hęc, quę iussa sunt, aliquid fecerit, pręfectę arbitrio pro modo culpę acriter puniatur.

4 Et quia mentis oratio tantò pręstantior ea, quę solum ore exprimitur, quanto anima est excellentior corpore; pijs incredibile solatiũ affert, & fructum; eosque quotidię nouis cumulat muneribus, in Deũ quodam modo conuertens: ideò moniales, & uelatę, & conuersę, preter horas Canonicas, aliasque orationes, quas ex officio habere debent quotidie in chorum uniuersę conuenientes, nisi necessariò impediantur; saltem per horam mentalem orationem, adhibeant: semi hora uidelicet post matutinum: itemque post nonam, aut Completorium, sublatis ad Deum mentibus pijs, & salutaribus rebus contemplandis, pręsertim verò vitam, doctrinamque D. N. Iesu Christi, atque eius sancta misteria studiosè meditabuntur, passionem videlicet, mortem, resurrectionem, ascensionem in cœlum, extremum aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatoum supplicia; aliaque eiusmodi, quę ad Dei gloriam, & propriam, proximorumque saluté pertineant.

5 Diebus festis vt otium, à quo mala omnia oriuntur, euitetur; moniales tempus, quòd sibi à diuinis officijs, & consuetis orationibus superfuerit, in sacra aliqua lectione consumant, quę ad Dei, & sui ipsius cognitionem eas ducat, viamque monstret perfectionis, & ęternę vitę; idque vel separatim, vel coniunctim faciant, cùm huiusmodi lectio suauis, & fructuosa sit animarum oblectatio; uitia coerceat; ad uirtutes inflãmet; contrà autẽ inaniũ librorũ lectio mentes corrumpat.

6 Quod nè accidat, Superior, aut confessor omnes monasterij libros perspiciat, & recognoscat; singulas moniales in virtute obedientię suos proferre cogens.

5. Quæ ad Monial. pert.

7 Moniales, libros cuiusuis generis apud se minimè retineant; nisi quos Episcopus, vel is, cui id curę dederit scripto approbarit.

De Communi Vitæ vsu, ac de proprietate tollenda.

SVM-

SVMMARIVM.

1 IN omnibus monasterijs, quod ad cibum, potum somnum, vestitum cœterasque res attinet, omnes communiter viuant; vt à sacro Tridentino Concilio decretum est: neque quidquam inter eas differat, aut alia alij præferatur, aut posthabeatur, quemadmodum votum paupertatis postulat: tuum & meum atque omnis priuata rerum possessio, & re, & verbo omnino tollatur, omnis etiam superuacaneus, & inanis rerum vsus, neque vlla sit, quæ quidquam possideat, aut adhibeat, vt proprium; etiam si ad necessitatem concessum sit.

1. De Com. vitę vsu ac de prop. toll. Sess. 25. ca. 1. de reg. & Mon.

2 Omnes itaque monasterij prouentus, cuiuscumque generis sint, eleemosynæ etiam, & quæstus ex laborib; liuelli prætereà, legata, & bona

bona mobilia, & immobilia, quæ testamento relicta, & quæ donationis, vel alia quauis causa obtinuerint, à singulis monialibus ad communem monasterij vtilitatem conferatur.

Præfecta verò pro sua prudentia, & humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimùm consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis votum.

4. De Monialibus. 3 Curetur omninò, vt exquisita illa, ac religiosa communis vitæ ratio, atque vsus in monasterio studiosè introducatur; vtque spiritualis vitæ, sanctæque institutionis disciplinam, ac studia moniales sectentur diligenter.

1. Ibidem. 4 Vtque omnis proprietatis occasio tollatur de monasterijs, confessores, ac præfectæ, voti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt; vt curent omnes vestes lineas, laneas, vel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas; duasque ex monialibus, quo tempore mutantur officia, ijs excutiendis, purgandis, & sarciendis præficiendas: quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, & vt vsus feret, eas distribuant, nullaque vestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quotidianum vsum sunt necessariæ.

4. Ibidem. 6 In loco vestiario indumenta cuiusuis generis, vestesque omnes asseruentur.

Nec in cellulis, alioue loco priuatim reponatur quicquam, costodiaturuè, quod eo ipso tempore necessarium non sit.

1. Ibidem. 7 Ægrotarum verò vestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsas relinquantur.

8 Dona quæ singulis mittuntur, ad præfectam adferantur: nulla possit illa accipere, aut ad vsum adhibere, nisi sciente, & consentiente præfecta; quæ in id omninò incumbere debet, vt ex monasterio vitium proprietatis, tamquam multorum malorum causam, euellat; neque cuiquè permittat, vt pecuniam apud se habeat.

4. Ibidem. 9 Monialis nummos nè modicos quidem, apud se quouis nomine nè habeat, neque de præfectæ etiam consensu; nisi officij, quod gerit, ratio aliter postulat. Alioquin, vt proprietatis rea puniatur. Quam pœnam, & præfecta, quæ id vllo modo vlloue prætextu permiserit, & monialis item subeat, quæ resciuerit, nec præfectæ bidui spacio; aut si hæc in culpa sit, superiori quam primùm potuerit, non denunciarit.

1. Ibidem. 10 Ter autem in singulos annos, Præfecta vnà cum Discretis, cellas, & supellectilem singularum monialium diligenter, inquirat; & scrutetur, nè vlla quidquam habeat proprij, aut plus quam quantum ei ad suum vsum concessum fuerit.

Sess. 25. ca. 2. de reg. & Mo. 11 Quod si quæ proprij aliquid tenere deprehensa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua, & passiua voce priuata sit ex Tridentini Có-

cilij

cilij decreto atque etiam iuxtà suæ regulæ, & ordinis constitutiones puniatur, multoque magis, quę ex communi, aut ex eo, quod alicuius vsui tributum sit, furtim sibi aliquid vindicauerit.

12 Si pręterea speculum, catellus, vnguenta, aut suffimenta, & huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; superior statim id è monasterio auferendum, & eam, apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Fructuum, florumuè uasa in monasterijs nullo modo teneantur, eos vel fructus, vel flores vendendi causa. 4. De Monia.

Moniales etiam nè offulas, aut cætera huiusmodi conficiát, donandi gratia, prohibemus; propter temporis iacturam, & sumptum, qui in eas impenditur. Quæ contrà decretum aliud commiserit, vel permiserit, superioris arbitratu puniatur: maximè verò in præfectam animaduertatur. 1. De Clausura.

Offulas, & alia huius generis non modo donandi, vt primo Concilio vetitum est; sed etiam vendendi causa, à moniale aut monasterio confici nè liceat. 4. Ibidem.

13 Monialis, siuè velata, siue conuersa sit, eleemosynam dare, lagiri, aut vendere esculentas res, vestes, aut bona cuiusuis generis sint; etiā si ad vsum ei attributa sint, aut etiam legare omninò non possit. Quæ secùs fecerit, uelum ei per mensem adimatur; ac ter se uerberibus ad disciplinam affligere cogatur. 1. De communi vitæ vsu, &c.

14 In quo tamen integrum sit præfectæ concedere facultatem; cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa vel aliud exiguum elargiendi propinquis, aut benè merentibus.

15. 16 Ad sonitum minoris campanæ omnes conueniant ad benedictionem mensæ, quam præfecta, vel Vicaria, uel, ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.

17 Deinde loco, & ordine discumbentes non priùs discedant, quā Deo gratiæ actæ fuerint, quæ non obedierit, uno die obsonio priuetur: ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

18 Mane, & uesperi ad primam ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem incendat, quotidie legatur, omnibus discumbentibus, cum silentio, & attentione audientibus: ut unà cum corpore, mens etiam recreetur. Vniuerse Moniales. De Monasterio Monial. 22.

De Clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.

SVMMARIVM.

Furnorum

1 CVrent Episcopi, & alij superiores, nè è vicinorū ędibus quicumq; illi sint, monasteria inspiciantur; maximè verò si fratrum cuiusuis ordinis, aut presbyterorum ædes illis immineat: quo casu parietes altius tolli, & nouos ædificari iubeant eorum sumptibus, quorum Episcopi, & ij, qui monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacumque appellatione remota.

1. De Clausura, &c.

Quamobrem etiam sæcularium principum auxilium implorent, vt monialibus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis securè per monasterium ambulare liceat.

4. De Monia.

2 Quibus monasterijs de uicinorum, præsertim religiosorum prospectu tollendo ità caueri non potest, sicut Concilio Prouinciali primo iussum est; eorum fenestræ, si lumen excipi aliundè licet, obstruantur: sin minùs, ab illa seruitute defendatur operis structura, in instructionibus nostris demonstrata, quæ in porticibus item quas logias dicunt, ab eadem seruitute tuendis, adhibeatur.

1. Ibidem.

3 Regulares uiri in posterum, nè in ea loca migrent; neuè areas, monasterijs

nasterijs monialium proximas, ædificandi causa emant: unde monialium aspectus fieri possit.

4 Moniales item monasteriorum ędificatione uicina regularium uirorum ædibus, aut ijs locis, unde ipsæ ab illis inspici possint, in posterum prohibemus.

5 Ædes proximæ monasterijs sanctimonialium famosis mulieribus nè locentur.

6 Neuè ibidem spectacula, cantus, saltus, ludi, & huiusmodi profanæ res, & inanes exerceantur; quæ eas à sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam præbere possint.

7 Ne fenestra, in ullo cuiusuis ordinis monialium monasterio, etiam regularium iuri, curæue subiecto, neuè ostium ullum, aliudue id generis foramen, unde aliquis extrà monasterij claustra prospectus sit, pateſiat, aperiaturuè sine Episcopi, cui monasteriorum omnium clausura commendata est, concessu.

4. Ibidem. Sess. 25. ca. 5 de regul.

8 Nec uerò id ille permittat, concedatuè; nisi ubi locum diligenter inspexerit, & ità fieri necessarium censuerit. Tuncque ad impediendum, arcendumuè eum prospectum illa ipsa cautio, suprà mox præscripta, adhibeatur.

9 Quemadmodum à sacro Tridentino Concilio sancitum est, moniali professæ nulla ratione è monasterij septis egredi liceat; nisi ex causa legitima, quæ ab Episcopo probata sit.

1. Ibidem. Sess. 25. ca. 5. de reg. & Monial.

Huiusmodi uerò licentia egrediendi nullo pacto permittatur; nisi id grauissima res, & summa necessitas postularit: neque ijs monialibus, quibus nisi ex summi Pontificis concessu, egredi fas est.

10 Apostatæ, fugitiuæ, & delicti causa eiectæ è monasterijs, quæ cum sacro uestitu, aut sine eo uagantur, non sine scandalo religionis, ab Episcopis, cæterisque earum Superioribus petito etiam sęcularium principum auxilio ad sua monasteria redire cogantur; ut ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quod si superioribus in monasteria restituto debere minimè uideantur, in earum mulierū numerū, quas conuertitas uocant, cum bonis, quæ attulerūt, ad monasteriū, adscribātur.

6. Quæ ad Monia. pert.

11 Ea autem bona illis mortuis, priori monasterio restituantur, occasione correctionis, pœnitentiæ, seu examinis, in causis etiam criminalibus, & grauioribus, monialis, è clausura nè educatur; etiam si in aliud monasterium, locūve pium conducēda, ne ad breue, quidē tēpus.

12. 13 Si quæ monialis in monasterij septa marē, aut fœminam cuiusuis ætatis, conditionisve, etiam matres, aut sorores sint, introduxerit, tribus mensibus in carcerem concludatur; eique singulis sextis ferijs ieiunanti nihil præter panem, & aquam ad cibum, & potum adhibeatur atque ad annum uelum adimatur. Eandem pœnam subeant, quę

1. Ibidem.

rotę, & ianuę prępositę fuerint: pręfectę etiam, & quęuis alię, quarum consensu id commissum sit.

14 Quicumque uerò Clericus, siuè sęcularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscuque status, dignitatis, gradus, conditionis ipsarum monialium septa interdiu, uel noctu introire ausus fuerit, prę- ter excommunicationis pœnam, quam ex Concilij Tridentini decreto ipso iure subit, alijs etiam grauissimis pœnis, habita personę, criminisque ratione puniatur. Et si Ecclesiasticus sit, aut beneficia obtineat, suorum etiam ordinum munere, ex Ordinarij uoluntate prohibeatur, suisque omnibus beneficijs priuetur. Quo decreto excipimus eos, quibus ob necessariam monasterio eorum operã, & industriã Superior septa ingrediendi facultatem, quotannis renouãdam, scripto permiserit.

Sess.25.c.5. de reg. & Monial.

15 Is autem meminerit sibi à Tridentino Concilio ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi; nisi in casibus necessarijs: ideòque caueat, nè, quę intus officia moniales obire possunt, ad ea pręstanda externi in septa monasterij introducantur, atque ut in hac necessitate dignoscenda, una, eademque ratio ubique seruetur, & ille facile concedendi usus coerceatur; Episcopus adhibitis in Concilium omnibus monasteriorum Superioribus etiam Regularibus, statuat, ac pręscribat, quæ opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant. Quam uerò rationem in hac re præscripserit, ea ab omnibus, & Regularibus, inuiolatè seruetur.

Sess. & ca. eo.

16 Causę necessarię, ob quas intra septa monasterij ingredi licet, in hac Prouinciali Synodo, exprimi Concilij decreto, uel explicatæ, uel tamquam nullo modo reiectæ in extrema huius Concilij parte editæ, atque impressę in singulis monialium monasterijs, etiam regularium curæ subiectis, edicantur, & enuncientur: nec uerò ab ijs ullo modo, ullauè ratione, ac prætextu discedi liceat.

4. Ibidem.

17 Facultas ingrediendi septa monasterij nulla detur, nisi in scripto, neque verò quæ sine scriptis concessa est cuiquàm suffragetur; nisi quando unà cum Episcopo is monasterium ingreditur. Episcopus autem solum modò, ac nullo modo Vicarius generalis hanc potestatem faciat, nisi speciatim ei Episcopus auctoritatem delegarit, qua alijs ingrediendi facultatem dare possit, atque Episcopus quidem eam auctoritatem minimè alij demandet, nisi Vicario tantum generali, ac neque ei item, cum ipse præsens est.

6. Quæ ad Non. pert.

18 Ministris, quibus ob necessariam causam monialium septa ingrediendi facultas aliqñ datur, illæ solũ moniales, quas pręfecta delegerit, imperent; aliæ uerò p̃tereà nullę quicq̃ illis uel iubeant, uel alloquãtur.

4. Ibidem.

19 Moniales cùm in eo loco, ubi ab alijs, qui foris sunt, etiam à concionatore, aut à Superiore uideri possunt, sermoni, concioniuè intersunt,

ſunt, omnes facie ſint operta, & contecta uelo, uſque ad os deducto.

Idem præſtent, quę cuiuis, etiam medico, aut ſuperiori monaſterij ſepta ingredienti, obuiam prodeunt, uel illum excipiunt, deducuntuè.

20 Probētur ab Epiſcopo medici aliquot, quos conceſſu etiam monaſterij ſuperiorum, intrà illius ſepta adhiberi liceat; ſi quando pręter medicum ordinarium, alios etiam morbi grauitas requirit.

21 In vnoquoque monaſterio, Epiſcopi furnorum, in quibus panis coquatur, uſum introducant, ut piſtoribus, eorumque miniſtris ingreſſus in monaſterium prohibeatur omninò. Nec uerò uir quiſquam ad furnum purgandum, inflammandumve, aut ad aliud quicquàm faciendum, quod à monialibus fieri, agiuè poteſt, introducatur.

22 Caueant, qui ab Epiſcopo, ſuperioreve facultatem habent ingrediendi monaſterium, nè pro libito intrà eius ſepta, datę facultatis prætextu ingrediantur; ſed tunc ſolum cùm urgens neceſſitas depoſcit; ut ne ex Sanctiſſimi Pontificis Gregorij XIII. ſanctione, excommunicationis pœnam ſtatim ſubeant; à qua, niſi per ſedem Apoſtolicam abſolui non poſſunt.

5. Quæ ad Mon. pert.

23 Ne prętereà religioſis hominibus ſepta monaſterij, etiam ſuę curę commiſſi ingredi liceat, nè ea quidem cauſa, ut teſtantium, qui in monialium Eccleſia, uel ſepeliri, uel anniuerſaria quotannis agi uoluerit, pię uoluntati ſatisfaciant: ſed quę anniuerſaria ex teſtamento debentur, in earum exteriori Eccleſia pręſtent.

Nec uerò proceſſionis, in ſolemnitate Corporis Domini agēdę cauſa, confeſſarius ſacerdos, aut alius ſuperior eò ingrediatur, ac nè Epiſcopus quidem eo nomine, neque alios ingredi patiatur.

Neque item cauſa uel monialium cubiculis benedicendi; uel ea, locauè monaſterij aqua benedicta aſpergendi.

Nec etiam cum ueſtitus ſacer puellis tradendus eſt, uel illæ ad profeſſionem admittendæ ſunt, uel miniſtrandum ſacramentum confirmationis, Epiſcopus, Superioruè tàm Regularis quam ſæcularis, aut cōfeſſarius, aliusuè ad ſepta monaſterij introeat: ſed in Eccleſia exteriori, ubi ſanctiſſimę Euchariſtiæ ſacramentum ad feneſtellam miniſtratur, hæc illis, uel puellis, uel monialibus in Eccleſia interiori manentibus, præſtentur.

24 Neque Miſſæ celebrandæ cauſa, ad interiorem Eccleſiam, monaſterijuè ſepta, Epiſcopus, ſuperioruè introeat umquam; niſi tantum, cùm præfecta monaſterij, aut alia monialis conſecranda eſt: tuncque nè moniales egrediantur; ſed ijs adiunctis etiam, quos ad miniſterium conficiendum neceſſarios habet, miniſtris, introeat licet, intus Miſſam celebret, ritumque conſecrandi adhibeat, ad Pontificalis libri præſcriptum.

6. Quæ ad Moniales pt.

Episcopi, & Prelati omnes tàm seculares quā Regulares, quibus monasteriorum monialium, quouis modo cura concredita est; facultate sibi ex officio data in ea ingrediendi, ità demum utantur; ut scilicet cū necessaria causa urget, ingrediantur; paucosque comites, & eos quidē seniores ac religiosos homines secum adhibeant; nè pœnas, ac censuras Gregorij XIII. Summi Pontificis constitutione ipso facto inflictas subeant: quam constitutionem accuratè seruent.

1. Ibidem.

25 Intra septa monasterij mares, & fœminæ cuiusuis generis, etiam si ipsis monialibus inseruiant, uel sint ętate confecti, nulla de causa pernoctare possint, proposita pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam & is, qui pernoctarit, & præfecta, quæ id permiserit, subeat, quibus addantur alię pœnę Superioris arbitratu.

26. Neuè intus in eisdem septis boues, equos, & iumenta cuiusuis generis alant.

Si contrà fiet, pręfecta tres menses ab officij sui munere amoueatur.

27. Moniales cum nemine externo omninò colloquantur; nisi is licentiam scriptam, & obsignatam à Superiore monasterij, aut ab eo, quē is suo nomine substituerit; atque in Cancellaria Episcopali gratis descriptam attulerit.

28 Quæ contrà id fecerit, priuetur trium mensium facultate loquendi cum externis omnibus cuiusuis sexus, etiam propinquis, cogaturque singulis sextis ferijs eius temporis, disciplinę nomine, flagella sibi publicè adhibere, & orare eo psalmo, Miserere mei Deus.

29 Licentię autem, scripto permissę, accipiantur ab ijs, quę rotę sint pręposite; priusquam ad pręfectam deferantur, quàm illę accersantur, quę scripto nominatę sint. Pręfecta, ubi scriptum legerit, manumque & signum eius agnouerit, cuius officium sit facultatē colloquendi concedere, benedictione adhibita, permittat ijs, quę scripto nominentur; ut cum illis tantumodò loquantur, qui nominatim descripti sint: idque ad cōnem collocutionis fenestellam, non ad ianuā, neq; in Ecclesia, aut alibi, pręsentibus semper monialibus arbitris ei muneri pfectis.

30 Quę uerò ad colloquendum accesserint, breui finem loquendi faciant, caueantque nè tempus, quo nihil est pretiosius, inani, aut inutili sermone consumant.

31 Non est ferendum, ut moniales, pręsertim sacris diebus, aberrantes, ab oratione, cęterisque pijs exercitationibus, sermonibus minimè necessarijs tempus consumant: idcircò, quibus diebus sumitur sacrosancta Eucharistia, & quoties dies festi ex pręcepto Ecclesię celebrantur; tempore etiam Aduentus, & Quadragesimę; in uigilijs prętereà de pręcepto; omni denique tēpore, cùm diuina fiunt officia, moniales cū externo nemine omninò colloqui possint: nisi necessitas ità postulet.

Monia-

32 Moniales verò, tàm quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt, quàm illæ, quæ loquentur, nè monasterium absurdis, & inanibus rumoribus compleatur, cum nemine omninò communicent, quæ ab externis acceperint: nisi, cùm præfecta, si eis expedire uidebitur, vt aliqua ad eam referantur.

33 Vigilent præfectæ, & quæ sermonibus audiendis præpositæ sunt, nè quisquam ad colloquendum cum monialibus accedat simulato eius nomine, qui scripta licentia nominatur. Quod si id à quoquam commissum fuerit, is ab Episcopo: quæ verò cum eo collocuta fuerit, &, quæ scientes permiserint, à suo Superiore harum constitutionum præscripto, graui pœna eorum arbitratu afficiantur.

34 Quicumque verò Clericus, siue sæcularis, siue regularis, cuiuscũque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus, & conditionis ad monialium monasteria accesserit; & cum earum aliqua, non impetrata, ut præscriptum est, colloquendi facultate, sermonem habuerit, grauiter puniatur.

35 Hoc autem edicto, neque patres, neque fratres teneri volumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate; sed seruatis cæteris regulis, hac ipsa de re latis, cum filiabus, & sororibus tantum colloqui, non tamen sæpta umquàm ingredi licebit. Ex eod. Concilio Prouinciali primo de Concionatoribus, &c. monial. nu. 13.

Quod in Concilio Prouinciali primo de facultate scripta, ad monialium monasteria accedendi sancitum est; id tùm mares tùm fœminas, quocumque etiam gradu, dignitate, genereuè illustres, inuiolatè seruare decernimus; etiam si pater, mater, fratres, sorores siue monialis, quam visitatum veniunt. Idque omninò vbique præstari cura Epi sit.

4. Ibidem.

36 Nemini omninò neque sacro, neque profano, neque mari, neque fœminæ liceat adire monasteria monialium docendi causa cantum, quem figuratum vocant.

1. Ibidem.

In ijs tamen monasterijs, in quibus non in exteriori Ecclesia à sæcularibus, sed intus à monialibus organo sonatur, permittere poterit Superior alicui viro, moribus, & ætate ab Episcopo probato, ut foris ad fenestellam collocutionis monialem organistam tantum sonandi artem edoceat, si in eo studij genere plus proficere necesse habeat.

Hæc autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur; cui semper adsistent duæ ex ijs, quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt.

Quæ contrà fecerit, siuè præfecta, siuè alia, velo priuetur alijsque prætereà pœnis afficiatur, arbitratu Superioris. Quod sequitur vide De Ecclesia Monialium nu. 32.

Facultas superiori Concilio permissa, ut Monialis organista, sonandi artem, Episcopi concessu, doceri possit, abrogata sit: atque ità, vt

2. Capita q̃dam ad Mon. pert. cap. 3.

nemini, nec uiro, nec fœminę, etiam cuiusuis Superiori facultate, ad monasterium quoduis accedere fas sit eius rei causa: sed quę monialis uel organo sonandi, uel musicę artis perita est, alias moniales instruere poterit.

6. Quæ ad Mon. pert.

Quoniam superioribus Concilijs Prouincialibus, non satis, quantũ rei grauitas deposcit, adhuc monialium periculo consultum, ac prouisum est, quod cùm ex frequenti ad earum monasteria accessu tùm ex ingressu etiam septorum clausuræ existere potest; idcircò eo de genere hæc addenda censuimus. Vt autem hęc ipsa notoria sint, edicto Episcopali duorum mensium spacio, & deinceps quotannis sermone vulgari frequenter prout opus erit, populo promulgari, singulisque pręterea monialium Monasterijs, earumque pręfectis edici, denunciarive Episcopus mandet.

37 Nè quis Clericus, laicisve cuiuscumque generis, ordinis, conditionis, sexus, ętatisve sit, absque Episcopi, aut eius Vicarij concessu litteris exarato, ad monialium monasteria, quouis pretextu, casuve, ac ne eo quidem nomine inuisendi, alloquendive puellas tantum, quę ibi educantur, unquã accedat propositis, pœnis, & censuris arbitrio Episcopi.

38 Ne quis item absque eiusdem Episcopi facultate scripta, intra septa monasterij monialium, in posterum ingredi audeat. Si quis contrà fecerit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat, ex Concilij Tridentini, Apostolicarumque sanctionum, quas Summi Pontifices Pius V. & Gregorius XIII. eo nomine ediderunt, pręscripto. A qua excommunicatione non ab alio nisi à Summo Pontifice Romano absolui possit.

39 Neque in posterum aliquis Ecclesiasticus, sęcularis, Regularis, aut laicus quocumque gradu, auctoritate, dignitateve prędıtus, cuiquam homini Ecclesiastico etiam Regulari, aut laico facultatem ad monialium Monasteria accedendi, nè colloquendi quidem gratia, concedat.

Seß. 25. ca. 5. de reg. & Mõ.

40 Nec uerò monasterij septa ingrediendi potestatem faciat, quauis consuetudine, statuto, lege, priuilegijsve, etiam sedis Apostolicę auctoritate, ante Concilij Tridentini promulgationem roboratis, & communitis non obstantibus.

Siquis contrà commiserit, pœnam excommunicationis ipso facto subeat, aliasque arbitrio Episcopi.

41 Abbatissę, Priorissę, & alię moniales, quę Ecclesiasticos, aut laicos homines, quauis causa, prętextuve intrà monasterij septa absque Episcopi concessu litteris consignato, ingredi permiserint, ipso facto excommunicationis pęnam subeant, à qua è sanctionis Sanctißimi D. N. Gregorij XIII. pręscripto nõ possint, nisi à Summo Pontifice absolui, pręter alias pœnas eadem constitutione propositas.

Quæ

42 Quę uerò moniales absque Episcopi concessu scriptis exarato, quemquam, vel marem, uel fœminam, contra quàm suprà præscriptū est, ad collocutionum, rotorumve loca admiserint, biennio mulctatæ sint suffragio omni. Si verò iterum in hoc genere deliquerint, arbitrio Episcopi puniantur, tùm deinceps si itidem offenderint, excommunicationis etiam pœnam ipso facto subeant.

43 Præfecta autem monasterij facultates omnes scriptas, quas vnusquisque exhibuerit, siue de accedēdo ad monasteria, siue de ingrediendo illæ sint, accuratè asseruet; Episcopoque clausuram uisitanti, & aliàs quoties postulabit, exhibeat, ut eas cum libro, quod regestum nuncupatur, conferre possit.

44 Nè liceat monialibus depositi, aut custodiæ causa, in monasterio habere pecuniam, gemmas, uestes, aut eius generis res ullas cuiusuis personæ, nec uasa quidem florum, aut fruticum. — 1. Ibidem.

Quod si quæ in præsenti habeant, ut omnis incommodi causa tollatur, ad tres menses, quibus debent, ea restituant.

Contumacibus, aut negligentibus pœna sit; præfectis, officij; cęteris, veli spoliatio.

45 Moniales, nè animi quidem relaxandi causa sęcularium uirili, aut muliebri uestitu utantur; cùm dedeceat Dei famulas, uestes ab earū professione alienas induere, uerùm, decoro semper seruato omnium, & temporum, & actionum, permittente præfecta, honestè, & quemadmodum sacras Deo uirgines decet, animum remittere, licebit.

46. Ne moniali cuiusuis ordinis albas, & uestes, aliauè indumenta, Missæ sacrificij usui dicatas, induere liceat. — 4. De Monia.

47 Nulli moniali fas sit ad quemquàm secreto litteras scribere, pręter superiorem, & Episcopum, si de aliqua graui re esset admonendus. — 1. Ibidem.

48 Neque ad se missas litteras aperire, & lĕgere, nisi præfecta prius eas coram Vicaria legerit; aut se præsente legi iusserit.

Quæ contrà hanc legem aut scripserit, aut acceperit litteras, per duos menses è sua cella pedem non efferat: & singulis sextis ferijs, ità ieiunare cogatur, ut tantum pane, & aqua uescatur.

Ac si eæ litteræ suspiciónem aliquam criminis haberent, ea, ad quā scriptæ fuerunt, præter prædictam pœnam, sex menses, & facultate loquendi ad fenestellam monialium collocutionis; & velo priuetur.

49 Verùm, nè præfecta falli possit, fictis ei litteris ostensis, quæ aliæ sint ab acceptis, & ab illis, per quas responsum est; quæ rotæ prępositæ fuerint, omnes accipient litteras, quæ ad monasteriū peruenerint; easque statim ad præfectam afferent à qua etiam litteras, à monialibus scripas, accipient clausas, & obsignatas coram eadem ipsa, quas deinceps nuncijs externis tradent.

Monialis

5. Quæ ad Mon. pert.

50 Moniales ne atramentarium, calamum, aliudve cuiusuis generis instrumentum, quod ad scribendum vsui sit, in cella, aliove loco priuatim habeat. Quod si quando scribere necesse habet, id ne faciat, nisi præfectæ concessu.

51 Hęc uerò nè facilè concedat, permittatve; sed explorata, perspectaque scribendi causa, eaque graui, & necessaria, facultatem det de atramentario, cęterisque ad scriptionem necessarijs accomodet: quę ubi monialis adhibuerit, quàm primum pręfectæ restituat, simulque rectè ostendat, quęcumque scripserit.

4. De Mon.

52 Abstineat monialis à muneribus dandis. Eleemosynam verò per rotam, portamuè monasterij dari vetitum sit omninò, quoniam inde non leuia pericula, uel damna potius extare compertissimum est: sed quibus monasterijs pro ratione facultatum eleemosynam dare permissum erit ab Episcopo, aliouè superiore, ab illis detur pecunia, frumentumve, aut aliud eiusmodi pijs aliquibus uiris, pręsertim uerò locorum piorum curatoribus, qui pauperibus distribuant alio loco, quam apud monasteria.

53 Medicamenta, si quę Episcopus, aut alius superior vendi, aut foras dari permiserit, ab aromataria seniore solum dentur, & ab alia pręterea nulla; nec verò priuato, sed monasterij nomine, vendantur, denturuè.

54 Moniali nè liceat ijs, qui extrà claustra sunt, uel medicamenta parare, prebereve, uel manum medendi causa admouere, vel remedia exponere, uel aliud quicquam ad rem medicam pertinens exercere.

4. Ibidem.

56 Caminus si quis in priuatis cellis extructus est, perpetuò ità obstruatur, ut in eo ignis accendi nullo modo queat.

Cùm vel fenestra, uel ostium, vel caminus obstruitur, illius cardines sic euellantur; ut non ad tempus, sed ad perpetuitatem id actum sit. Idem in fenestris, ostijs, & caminis iam obstructis, seruetur.

4. Ibidem.

57 Intrà monasterij septa nemini alij, nisi monialibus sepulchrum, aut sacer sepulturę locus detur, situè. Nec verò monialium cadauera extra septa efferantur ad sepeliendum.

58 Ad tuendam etiam clausuram ea cautio adhibeatur, ut neque triticum, neque alię fruges, neque annona in ullis monasterijs, preterquā ad monasterij usum, & necessitatem asseruetur.

5. Quę ad Mon. pert. Sess. 25. ca 5. d̄ reg. & Mō.

59 Meminerit Episcopus, se, ut est Bonifacij octaui Pontif. & Concilij Tridentini edita sanctio, diuini iudicij obtestationem, ac maledictionis ęternę exterminationem esse subiturum, si in monialium, etiam quę ab sua iurisdictione liberę, immunesque sunt, clausura restituenda, atque adeò conseruanda se negligenter gesserit.

Quare studiosè in eo euigilet pastorali sollicitudine; ut non modo

in

in monasterijs suę curę, iuriq; subiectis, verùm in illis, quorum curatio ni regulares cuiusuis ordinis pręsunt, illa omni ex parte, ut diligentissimè fieri potest, seruetur, propositis etiam Tridentini eiusdem Concilij, & arbitrij sui pœnis.

60. Contrà moniales item, & illas etiam, quarum curam Regulares gerunt, si quando è clausurę finibus exierint, facultate à sede Apostolica non impetrata, censuris Ecclesiasticis, alijsque iuris remedijs agat, prout è re esse uiderit.

5. Ibidem.

61. Viri aliquot pij, ij denique solertes ab Episcopo deligantur, qui, festis pręsertim diebus, monialium monasteria, etiam regularium iure, curęve subiecta, adeant, forisque undique percipiant, si quid contrà, quàm de illis pręscriptum est, fiat, agaturve; anque quisquam sit, qui facultate non impetrata, cum illis colloquatur.

4. De Mona.

62. Monialium monasteria &c. Tit. de Visitat. nu. 27.

Episcopus autem, cùm clausuras monialium, etiam earum, quę Regularium curę, iurisdictionique subiectę sunt, uisitabit, de clausurę custodia, & decretorum, quę ad eam rectè tuendam, quouis modo pertinēt, vsu, atque obseruatione, moniales, etiam singulas, ut opus esse uiderit, diligenter interroget.

6. Quæ ad Mon. pert.

63. Quæ monialium monasteria extrà vrbis, aut oppidi mœnia sita, Episcopus Tridentini decreti auctoritate, in vrbem, uel oppida frequentiora, vt tuta sint, transferri oportere, aut expedire censuerit nè ea in Ecclesia sęculares transferat, ubi animarum cura geritur.

3. De Moni. Sess. 25. ca. 5. de reg. & Mo.

64. Si quando moniales, legitima facultate, ad aliquod monasterium transferri contigerit; eam curam, cogitationemque Episcopus suscipiat, ut quò à, paucissimis conspiciantur, benè manè, sub auroram scilicet, à viris ętate, morumque honestate grauibus, cognationeque propinquoribusque eò deducantur.

5. Quæ ad Mon. pert.

Quæ in hoc Tit. desiderantur, videantur in Titulis, De Ecclesia interiori, & exteriori Monial. & De Monasterio earundem.

De Conuersis.

SVMMARIVM.

1 *Conuersæ moniales, qua ætate, quam ob causam, quaque facultate exire possint è monasterij septis; & egressæ quæ caueant, quæque obseruent. 2.*

3 *Clausura ab eisdem, religionem professis, Episcopo curante, seruanda. & De Monial. nu. 3.*

Contu-

4 *Contumaces, vt puniendæ.*
Conuersæ orationem mentalem quando habeant. De diuin. off. 4.
Eleemosynam facere, donare, & vendere quæ prohibentur. De Communi vitæ vsu. 13.

1. De Conuersis.

1 Conuersis minimum quadraginta annos natis, & Superiori probatis, facultas sit exeundi è septis monasterij, propter negotia monasterio necessaria, permittente tamen præfecta, quotiescumq; exeundum fuerit.

Cui etiam liberum sit, eas, si ità videbitur, intra septa semper retinere quod ut faciat, si modo possit, eam vehementer cohortamur.

Ad funera autem nè prodeant, nisi quæ ordinis sint mendicantium.

2 Exeuntes uerò binæ prodeant; neque longius discedant, altera ab altera, quam ut se inuicem aspicere, & audire possint.

Quibus si ex urbe egredi contigerit, semper in eodem lecto somnum capiant.

Caueantque nè in cuiusquam famosæ personæ domum introeant, etiam si illa de monasterio benè merita fuerit.

Neuè in domicilijs, ubi aliæ honestæ mulieres non habitent, pernoctent.

Neue litteras, aut mandata clàm perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuncient, quod foris viderint, aut audierint.

Delinquẽtibus pęna sit, carcer, aut etiã grauior, arbitratu Superioris.

3. De Monia. & reg.

3 Quod sanctissimus D. N. Gregorius XIII. de monialibus sanciuit; id Episcopus exequatur quàm diligentissimè, præsertim quod de certo earum numero constituendo decreuit, quod de eleemosynis præstandis, quod de ostiolo obstruendo quo aditus è monasterio patet ad exteriorem Ecclesiam; quod de clausura ab eisdem non uiolanda, & à conuersis etiam seruanda, pręscripsit. Idque omne efficiat omninò, ut executionem habeat, cùm in Monasterijs, quorum curam gerit, tùm in illis Regularium curationi commissis: idque eiusdem constitutionis auctoritate.

4 Si quę autem moniales, conuersęve non ijs paruerint, quę eadem sanctione de clausura statuta sunt; pœna uiolatę clausurę plectantur.

De Mulieribus Pœnitentibus.

SVMMARIVM.

1 Mulieres pœnitentes, quarum consensu ad professionem recipiendæ.
2 Eæ in dote, ætate, renunciatione, & quibus alijs, ut moniales, dum recipiuntur, & profitentur, non habendæ.

1 REgulæ, constitutionesuè speciatim editę de pœnitentibus, quę professionem emittunt, seruentur, ne in ijs recipiendis consensus duarum partiũ monialium requiratur, ut Concilio Prouinciali primo sancitum est: id quod in alijs solum monialibus locũ habere hoc loco declarat; sed maior pars satis sit, etiã in professione emittenda.

6. Quæ ad Monial. pert.

2 Nec uerò in earum mulierum domicilijs certus numerus constituatur; nec rursùs in ijs locum habeat, quod de eleemosyna loco dotis, alimentiuè, eiusque summa, & additione in monialiũ monasterijs prȩstare decretum est: sed illud in necessarijs alimenti expensis erogetur: reliquum autem in alias monasterij necessitates, aut in bonorum imobilium emptione arbitrio superioris conuertatur.

Iis mulieribus liceat professionem emittere, ea ętate, eoque temporis probationis spacio, quibus iure communi liceat, aut earum constitutionibus speciatim cautum est.

In earum pręterea renunciatione, & obligatione, constitutiones earum, & earum superioris, aut ius commune seruetur.

Neque nouitię, si quid in anno probationis dederit, mulieresue acceperint, pœnis plectantur, nisi speciatim aliter caueatur.

Mulieres item, quas absoluto probationis anno, non habiles esse, neque idoneas ad professionem compertum est; aut se profiteri illę recusauerint, è monasterijs nisi causis iure permissis, nè eijciantur. Verũ Episcopus probationis, nouitiatusque tempus proroget, licet.

Ne uerò item, quę mulieres habiles non sunt ad officium, uelumque nigrum suscipiendum, etiam si domus illa conuersis opus non habeat, contrà institutum repellantur.

De Puellis Sæcularibus, quæ in Monasterijs educantur.

SVMMARIVM.

1 Puellæ sæculares educationis causa in monialium monasteria introductæ post annum exeant.

In

2 In posterum non recipiantur, nisi Superiore permittente.
3 Quibus Puellis non permittendum: egressæque ut iterum recipiendæ.
4 Receptæ, quo habitu induantur, & cum quibus non colloquantur.
5 Quo loco dormiant.
6 Earum educationis causa quantum soluendum.
7 Si moniales fieri nolunt, quæ seruanda.
8 Domi suæ uiuentes, quæ cum monialibus non agant.

1. De Puellis sæc. Quæ in Mon. educ.

1 PVellæ sæculares cuiusuis generis, conditionis, & ætatis, quæ, nunc in clausura monasterij, educationis, aliauè causa commorantur, post annum è monasterio exire cogantur; nisi omnibus ijs præditæ, quæ ad suscipiendam religionem, monasterij institutis, Tridentini Concilij, & harum constitutionum decretis requiritur, monachalem uestem sumere uoluerint. Episcopis tamen facultas permittitur probabili de causa prorogandi tempus suo arbitratu, consentiente Superiore Regulari in ijs monasterijs, quæ ei subiecta fuerint.

2 In posterum puellæ educationis causa, in monasteria nè recipiantur, sine licentia, scripto permissa ab Episcopo, ac Superiore Regulari, si ei subiectum fuerit monasterium, cui etiam prius accesserit scriptus Metropolitani consensus.

3 Hæc autem licentia non concedatur puellis, quæ habeant, à quibus regi, & educari commodè possint, aut ijs, quæ decimum annum non compleuerint, aut maioribus quindecim annis.

Quæ semel exeunt è monasterio, amplius, aut in illud, aut in ullum præterea aliud admitti non possint; nisi cum moniales fieri uoluerint.

4. Huiusmodi autem puellæ nigri tantumodo, aut fusci, uel albi coloris uestes, non sericas adhibeant: nullo præterea exquisito ornamenti genere utantur; nè sint concinnatæ, nèue habeant inaures, nec monilia, aut eius generis inanes delitias.

Cum propinquis, alijsuè externis nè colloquantur; nisi eisdem seruatis, quæ suprà de monialibus eo in genere decreta sunt.

5 Dormiant, cibum capiant, uersenturque loco separato à monialibus ijs exceptis, quæ ipsis regendis, & instituendis prępositæ sunt: cum nullaque moniali consuetudinem habeant, pręterquam in Ecclesia; cum Missa aut diuina officia celebrantur.

6 Puellarum alimenti, & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta aureis: cuius pecuniæ dimidium in singulos sex menses repræsentetur. Quod si ea pecunia per ipsos sex mēses non numerata fuerit; puellæ ad suos remittantur, quos magistratus mona-

monasterio omninò satisfacere cogant.

7 Quæcumque ex ijs puellis monialis fieri uoluerit, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent, apud quos saltē per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris examinetur. Idque ut facilius, ac melius eius libera uoluntas exquiri, & explorari possit.

8 Puellas verò, domi suę foris uiuentes, neque litteras, neque ullam omninò artem monialibus docere liceat; nè ad fenestellas quidem, aliauè collocutionis loca. Quod, si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestris administrandi officio priuetur.

De Concionatoribus, Confessoribus, Visitatoribus, Capellanis, & Procuratoribus Monialium.

SVMMARIVM.

1 *Concionatores monialium quales: ijque quando, & vbi illis concionentur, & à quibus deligendi.*

2 *Concionatoribus ipsis quando cum monialibus colloqui non licet.*

3 *Confessores monialium quales, & quando earum peccata audiant, & Eucharistiam administrent.*

4 *A quo probandi.*

5 *Quando mutandi: & quando priuandi.* 8.

6 *Intrà monasterij septa non ingrediantur, septaque ingressi, à quot monialibus comitandi.*

7 *In foresterijs quando comedant, & dormiant. & De Monast. Monial. nu. 33. in fi.*

Confessionum locus qualis. Ibid. nu. 31.

9 *In eisdem foresterijs comedentes, ac dormientes Regulares, & Clerici alij, vt puniendi.*

13 *Regularibus monialium fratribus, quando cum eisdem monialibus colloqui liceat.*

14 *Confessorum socij quales, & cum quibus monialibus colloqui possint.*

15 *Confessor extraordinarius monialibus dandus.*

16 *Confessor ordinarius, extraordinariè illarum confessiones non audiat.*

17 *Confessores dona à monialibus non capiant. & nu. 20.*

Confessarijs stipendium in pecunia dandum. 22.

Visitatores moniliũ quando in foresterijs vesci, & cubare possint. 10.

Iidem

1. De Côcio. &c. Monial.

1 QVi monasterijs præsunt, doctos, prudêtes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, uel ad fenestellas Ecclesiæ, Dei uerbû prædicent, easque erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent.

2 Concionatoribus autem nè liceat cum monialibus separatim colloqui nisi eis à Superiore monasterij licentia permittatur.

3 Præficiantur êt monialibus confessores, & ętate prouecti, & prudêtes, & Deum timentes; qui semel saltem, in singulos menses audiant peccata monialium: eisque sacrosanctam Eucharistiam administrent; quemadmodum sacrum Tridentinum Concilium debere censuit.

Sess. 25. c. 10. de regul.

4 Nemo Regularis peccata monialium possit audire; nisi prius à generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut eo absente, ab ipsius Vicario generali probatus fuerit: cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, vbi fuerit monasterium, aut eius Vicario.

5 Omnes Monialium, & Sæculares, & Regulares Confessores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutentur: nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium, postulare videatur, vt illis tempus prorogetur.

Iidem

6 Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis à superiore aliqua de causa concessum fuerit; excepta causa administrãdi sacraméta ægrotis monialibus, cùm graui, & periculoso morbo laborãt: quo tépore dùm intrà septa commorãtur, eos duæ, aut tres moniales, quæ ætate cæteris præstét, comitétur. Eædéq; omnes prosequãtur, quicũque septa monasterij introierint, etiã Superiores, ac visitatores facta prius significatione sonitu minoris cãpanæ monialibus se recipiendi: quã cõsuetudiné, nisi præfecta seruarit, officio moueatur superioris arbitrio.

7 Confessores in monasteriorum locis, quos foresterias vocant, cibi capiendi causa nè morentur, nisi confessionis tempore.

Neque tũ etiã ibi noctu cubent; nisi cùm alicui ex monialiũ numero mors instaret, vt præstò esse possint administrãdis sacramẽtis, & reliquis pietatis officijs; aut cùm propinquũ monasterio domicilium nõ habent: vt in multis monasterijs, quæ sunt in Diœcesi.

Nemini autem confessori sæculari, aut Regulari assiduè habitare liceat foris in foresterijs, & ædibus monialium; aut earũ sumptibus ibi viuere; nec, si in ijs locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ, aut rotæ sint. Et si sunt, statim muro obstruantur; vt nihil à monialibus, quod in eò loco agatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit.

8 Qui verò confessores in ijs deliquerint, statim, & officio priuẽtur; & facultas tùm adeundi illud monasterium, tùm diuina administrandi eis arbitrio Superioris adimatur.

9 Eandem pœnã subeant omnes Regulares, & alij cuiusuis generis Clerici, qui cibũ, aut somnũ capiẽt in locis collocutionũ, ac foresterijs monialiũ; aut munera alicui moniali, quæ secundo, arctioriuè cognationis gradu coniuncta non sit, dederint, aut ab ea acceperint. 1. Ibidem.

10 Superiores tamen, suo arbitratu, cum illis colloqui, & in foresterijs vesci, & cubare possint, quo tempore visitant monasteria: si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus.

11 Iidem pecuniam, munera, aut præmia à monialibus nè accipiãt; quo illæ apertè intelligant in eiusmodi visitatione tantummodo ab eis consuli Dei gloriæ, & monialium saluti.

12 Liceat verò ijs Superioribus, qui premuntur inopiã, sumptu monialium viuere, cùm eas visitant, aut adeunt alia de causa, quę ad ipsarum vtilitatem spectet.

13 Regularibus, qui fratres sint monialium, permissu Superiorum, quemadmodum suprà dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat: idque pręsentibus ijs, quę collocutioni pręposites sunt, quod, si illi aliquos secum adduxerint, ij cum monialibus omninò nè colloquantur, proposita ea pœna, quę superius

colloquentibus sine licentia est constituta.

14 Socij confessorum Regularium sint ętate prouecti, & Superiori suo probati, neque cum ulla moniali colloqui possint, nisi cum pręfectę, & rotę, aut foresterię pręposita, si quid opus sit confessoribus, tùm cum peccata audiunt, eiusdem pœnę periculo.

Sess. 25. c. 10. 15 Pręrereà Superiores ex decreto sacri Tridentini Concilij quotannis idoneum confessorem axtraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant, cui curent, ut uniuersę confiteantur; ut quę huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsę eam postulare, aut accipere ab usitato confessore umquàm auderent, liberius mederi suis malis possint: ac diaboli laqueos euadere, vnà cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

5. De Monia. & reg. 16 Qui ordinarius confessor, in aliquo monialium Monasterio cõstitutus aliquando fuerit, nè idem ad earum confessiones extraordinariè audiẽdas mittatur; si modo nõ aliter quandoq; Episcopus cẽsuerit.

17 Confessarij monialium ab eis, aut singulis, aut vniuersis, aut ab earum Prefecta, nè monasterij quidem nomine, quidquam, etiam minimum dono accipiant: nisi, si quid eis annuę certę portionis Episcopi iussu datur ad uitæ sustentationem.

2. Ibidem. 18 Sacerdotes, qui in monialium Ecclesijs publicis rem diuinam facturi sunt, benè audiant; & bonis moribus sint: & ab eo etiam approbati, qui monasterio præsidet.

Ex quibus, qui à monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed à Superiore, aut eius iussu à confessore monialium deligantur.

3. Ibidem. 19 Qui nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus nè colloquantur, nisi cum ijs, quæ sacristiæ præsunt; quibuscum ad rotam Ecclesiæ quàm breuissimè loquantur de his tantummodo rebus, quæ ad Missæ sacrificium sint necessaria.

4. De Monia. 20 Confessarij, & Capellani item Sacerdotes monialium, & ministri prætereà, quos illarum curæ Episcopus præfecerit, quicumque sint, nè munus vllum, nè minimum quidem, nec verò esculenta, poculentauè ab illis ullo nomine neq; publico, neque priuato capiant accipiãtuè, pęna proposita eiusdem Episcopi arbitratu irroganda. Neque prætereà quicquam capiant dono, ea specie, pretextuuè datum, quod res eiusmodi sint, quę Ecclesiastico vsui inseruiant, qualia sunt corporalia, purificatoria, indumenta Clericalia, sacræ imagines, & alia id generis.

Nec verò item aliud, manuum opere elaboratum, artificiosèuè confectum, ab illis accipiant, ac ne laborem quidem, opusuè, quod in vestibus uel sarciendis, uel reficiendis ponitur.

21 Caueant item Capellani Sacerdotes, nè ab ulla moniali priuatim, sed à monasterij præfecta, aut ab illa, quæ sacristiæ pręposita est, munus

munus missas celebrandi suscipiat. Cum qua præfecta, præpositaue solum; nec verò cum alijs monialibus colloquantur, tàm de rebus scilicet, quæ ad suum munus solum modo pertinent.

Idemque hoc de genere toto à monialibus seruetur, pœna tum illis, tùm Capellanis proposita, Episcopi arbitrio.

22 Quibus verò Confessarijs, Capellanisuè Sacerdotibus aliquid annui stipendij ad vitæ sustentandæ vsum Episcopi permissu dandũ videbitur, id omninò certa pecuniæ summa detur; nisi aliquãdo Episcopus aliter concesserit, nempè loco pecunię triticum, uel uinum, uel aliquid eiusmodi dari.

23 Præfecta monialiũ neminẽ ad monasterij famulatũ, & procurationẽ admittat, cuius ætas, & mores earum Superiori probati nõ sint. — 1. Ibidem.

Eiusdem ẽt superioris sit approbatio eorum, qui nũc monialibus inseruiunt. Quo in numero medici, tõsores, furno, aut pistrino prępositi, cæteriq; omnes intelligãtur quibus in monialiũ septa introeundũ sit.

24 Qui monasterij res procurãt, quotañis suę administrationis ratio nem reddãt ijs, quos diximus: & ad duos mẽses bonis prędibus caueãt Cancellarijs Episcoporũ, se fideliter rationẽ reddituros suę administrationis, quod si facere neglexerint, officio priuati censeantur.

25 Monasterij vniuscuiusq; curatoribus, procuratoribus, patronis, defensoribus ab Episcopo certæ regulæ præscribantur: ex quibus cognoscãt singulas muneris sui partes: ij verò curatores, & id generis ministri ab Episcopo singulis monasterijs, curæ suæ subiectis, illos non habentibus, constituantur: ità tamen, ut eiusdem Episcopi arbitratu à muneris illius cura omnes, & singuli semper amoueri queant. — 4. Ibidem.

26 Bonorum & iurium omnium, ad monasterium quodcumque, etiam regularibus subiectum, pertinentium, inuentarium, probabili forma conscriptum, sex mensium spacio, ad archiuium Episcopale ab ijs, quorum interest, deferatur, ne fraus vllo modo fiat, numero monialium ab Episcopo præfinito. — 4. De Monia.

Quamobrem si quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumque fieri deinceps contigerit, de ijs Episcopus certior fiat.

27 In Parochialibus Ecclesijs, quæ monialium monasterijs annexę sunt, perpetui Vicarij, ex formula Tridentini Concilij præscripta, ab Episcopis constituantur. — 1. Ibidem. Sess. 7 cap. 7. Sess. 25. c. 11. de reg. & Monial.

De propria Regula, & Constitutionibus, his assiduè legendis.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ monasteriorum quando monialibus legendæ.*
2 *Constitutiones conciliares quando eis quoque euulgandæ.*

3 *Eæ præfectæ exemplo, & auctoritate seruandæ.*
4 *A Confessoribus, vulgariter redditæ, explicandæ.*
5 *Ab ijs etiam obseruandæ, quæ arctiori regula adstringuntur.*

1. De Prop. reg. & const. his assid. leg.

1 QVia moniales, quæ professæ sunt, non solum Dei, & sanctę Ecclesiæ præcepta, quæ Christianis omnibus præscripta sunt; sed etiam suę regulæ, & ordinis leges, & instituta seruare debent; operę pretium erit, illis suæ vocationis, & professionis debitum officium in memoriam quàm sæpissimè reuocare. Ideò in virtute sanctæ obedientię præcipimus, vt in singulis monasterijs ab aliqua moniali, cæteris professis audientibus, quotidie legatur saltem caput vnum constitutionum regulæ, aut ordinis, cui adstrictæ sunt, cuius lectionis initium fiat à primo, & ità procedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur: vt eodem ordine, ac progressione seruata, numquam sacræ huius exercitationis vsus intermittatur.

2 Præterea has etiam constitutiones frequenter legi iubemus, vt crebra salutarium præceptorum comemoratione moniales in obeundo suo munere diligentiores euadant.

3 Qua in re præfectam monemus, ut cæteras ad summam legum obseruationẽ nõ minus exẽplo suo inuitet, quàm auctoritate compellat.

4 Denique præcipitur omnibus monialiũ confessoribus, ut illis vniuersis semel legant, & explicent omnia hæc decreta: quæ in vulgarem sermonem conuersa, ad communem prouinciæ vtilitatẽ primo quoque tempore curabimus edenda: eaque vt omninò, quemadmodum debent, seruent, vehementer cohortentur.

5 Quæ moniales arctioribus constitutionum regulæque vinculis adstrictæ viuunt; non is animi nostri sensus, vt ab illis, susceptæ vitæ institutis discedãt; sed vnà cũ ijs hæc quoq; decreta ab illis seruari iubemus.

De Censuris.

SVMMARIVM.

1 *Excõicatis denunciandis, quod Epĩ, & quod Parochi officium.* 8.
2 *Excommunicati, tribus mensibus in excommunicatione permanẽtes, quibus Episcopis denunciandi; quibus illorum absolutio significãda.*
3 *Excommunicationem per annum sustinentes, vt plectendi.*
Interdictum & denunciatio Paschæ tempore non communi cautium, quaq; cautione illud relaxandũ. De sanctæ Euch. in Eccl. adm. nu. 8.
Interdicti. } *moniti, vt ab Ecclesia exeant, si nõ obedierint,*
4 *Excommunicatiq;.* } *a Sede Apostolica tantùm absoluendi.*

Inter-

1 QVò diligentius studeant, qui excommunicationis pœna affecti sunt, in sanctæ matris Ecclesiæ gremium restitui, ac nè alij eorundem commertio consuetudineuè per imprudentiam utantur, nos ueterum Canonum auctoritatem sequuti, id iubemus, ut Episcopus, cùm excommunicationis sententiam contrà aliquem tulerit, eumque excommunicatum, palam denunciari iusserit, eius nomen, & cognomen, tùm ad Cathedralis, & propriæ Parochialis Ecclesię ualuas, affigi, tùm descriptum mitti curet Parochis, & urbanis, & Diœcesanis: qui primo saltem cuiusque mensis Dominico die illum populo excommunicatum denuncient; neque hoc agere desistant, quò ad ipsis Episcopus significarit, eundem matri Ecclesiæ reconciliatum esse.

2.Tit.1. dec. 21.

2. 3 Quòd si tres menses is excõmunicationis uinculo irretitus permanserit; illius nomen, & cognomen Episcopus tum reliquis huius Prouincię Episcopis, tùm illis prætereà denunciet, ac significet, quorũ Diœceses sibi finitimę sunt. Cùm autem ille ipsę ad matris Ecclesiæ gremium redierit quibus anteà illum excõmunicatum Eps̃ denunciauerat, ijs eundem absolutum quàm primùm significet. Quòd si quis

per annum in excommunicatione permanserit; ad Episcopum Parochus eum deferat, ut contrà illum agatur, quemadmodum & canonum iure, & summorum Pontificum sanctionibus decretum est.

5. De Ep. Epa li iur. & foro.

4 Et uerò publicè excommunicatos, interdictosuè, qui à Sacerdote celebrante, ut ab Ecclesia exeant, nominatim moniti, permanere auserint, excommunicationis uinculo irretitos esse, neque ab alio, nisi à sede Apostolica solum, absolui posse, ostendat, ut Clementis Quinti sanctione cautum est.

5 Interdicta ab Episcopo promulgata, non solū, quæ uniuersos, sed quæ singulos etiam attingunt, ab ordine omni regularium in suis Ecclesijs, & promulgentur, & seruentur item, ut Tridentinum decretum iubet.

Sess. 25. c. 12. de regul.

6 Parochus cùm aliquos, uel excommunicatos, uel interdictos pronunciarit, eorum nomina, cognomina, & diem, quo excommunicati, interdictiuè sunt, quàm primùm ad fori Episcopalis Cancellarium deferat. Quod sequitur, uide De Cancellario.

6. Quæ ad Pęnit. sacr. pert.

7 Iubeat Episcopus in omni sacristia certo conspicuo loco tabellam affigi, in qua eorum, qui interdicti, aut excommunicationis uinculo irretiti sunt, nomina, & cognomina rectè descripta, in omnium conspectu sint; ut, & si quandoque fortasse præsentes sint à diuinis officijs, Ecclesiaque eijciantur.

8 Et si contrà Concilij Prouincialis decretum in ea censura perstiterint, in singulos menses ad eiusdem præscriptum de more denuncientur.

9 Illorum prætereà singulorum nomina, & censuræ item, qua affecti sunt genus, octo post diebus, quàm interdicti, excommunicatiuè sunt, ad Regulares quoque mittantur, ut cum istis ipsi etiam agant ad præscriptum constitutionis, quā Summus Pontifex Bonifacius VIII. eo de genere edidit. Quod si contràfecerint, pœnas subibunt ea ipsa constitutione sancitas.

3. De ijs, quę ad pęnit. sac. pert.

10 Quò diligentius fideles caueāt, nè excommunicationis ullius uinculis irretiantur: hoc Parochi sæpè præstent, ut eos sæpe doceāt, quàm grauis excommunicationis pœna sit; & quàm ualdè omni studio cauenda: idque ad præscriptum faciant instructionis, quæ cura nostra ad prouinciæ usum conficietur.

Idem illi efficiant ex præscripta similis instructionis formula ad ea peccata detestanda, quæ frequentius à suæ Parochiæ hominibus committi animaduerterit.

5. Ibidem.

Non solùm excommunicationis, ut tertio Concilio decretū est; sed etiam interdicti, aliarūq; censurarum uim, & potestatem Parochus ijs sermonibus, concionibusuè aliquando explicet, quos ad populū habet.

Quæ-

11 Quæcumque excommunicationum sentētiæ, uel à Summis Pontificibus uel Tridentini, aliorumque generalium, & Prouincialium Mediolanensi. Conciliorum decretis, uel Diœcesanarum cuiuscumq; urbis Synodorum constitutionibus latæ sunt, quibus ipso facto, uel iure homines irretiuntur; hæ omnes, summatim vulgari sermone expressæ, & in tabellam aliquam ordine relatæ, die primo Dominico Quadragesimę in singulis Cathedralibus Ecclesijs, de suggestu frequēti populo de scripto legantur, quò fideles meminerint, diligenter ab illis cauendum esse. Idque etiam fiat in Parochialibus illis Ecclesijs singulis, ubi id fieri Episcopus expedire censuerit. 3. Ibidem.

De Pœnis, & Mulctis.

SVMMARIVM.

1 *Pœnis, his constitutionibus statutis, non derogatur alijs per sacros Canones & Trid. Conc. constitutis.*
2 *Mulctæ Ecclesiasticis impositæ in Episcopi cōmodum nō conuertendæ.*
3 *Quibus illæ assignandæ.*
4 *Quando Seminario applicandæ.*
Et quando locis pijs. 10.
5 *Notarius illarum attributionis rogatus infrà triduum pia loca admoneat.*
6 *Mulctæ laicis irrogatæ vt diuidundæ.*
7 *Quibus non remittendæ: & qualiter commutandæ.*
Mulctæ Canonicis constitutæ, Sacristiæ, aut fabricæ Ecclesiæ applicandæ. Tit. sequenti, nu. 12.
Vsum in alium non conuertendæ. Ibidem.
Eæ in certum librum referendæ. De foro Episc. nu. 19.
Earum quis particeps non sit. 2. Ibid. nu. 20.
Beneficijs quando Clericos priuare liceat. De vita & hon. cler. 106.
Pœnæ, mulctæuè omnes, tàm certæ, quàm arbitrariæ his sex Concilijs comprehensæ, in Indice, verbo, Pœnæ, Mulctæuè, videndæ.

1 QVibus pœnis, nostris in hac Prouinciali Synodo decretis, delicta coercemus, nihil de illis animaduersionibus derogamus, quas ueteres canones, & sacrum Tridentinum Concilium in eadē peccata constituerant. Quare negligentes, uel contumaces, & illis, & ijs pœnis puniendos decernimus. 1. De Pœnis.

2 Quotiescumque delicti causa Clerici mulctandi sunt, quæ ab illis

exigenda erit pecunia, nullo modo ad Episcopum perueniat; in eiusuè commoda quauis ratione conuertatur, sed idem Episcopus parte pecuniæ, quæ tertiam non superet, assignata delatori, reliquam pijs operibus, aut locis, quibus ei uidebitur, omninò attribuat.

4 Quam pecuniam, si qui piorum locorum, aut operum administratores intrà mensem ab eo die, quo solui debet, numerandam non exegerint; ea Seminario iàm nunc adiudicata intelligatur.

5 Notarius autem, qui attributionis instrumenta confecerit, triduo ea de re loca pia, quorũ interetit, admoneat alioqui eis sua pecunia satisfaciat.

6 Mulctas uerò, quæ ob delicta Ecclesiastica, uel mixti fori, laicis, à iudicibus Ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modũ diuidi uolumus.

Vt tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem, qua supra diximus, cõditione addicta, tertia ad fiscum principum sæcularium pertineat: reliquum accusatori detur.

7 Quibus uerò tùm Clericis, tùm laicis pecuniæ mulcta imponenda fuerit, si sint soluendo, ne eis pœnam remittant Episcopi, nisi graui de causa, quod iudicium eorum conscientiæ periculo sit, sin inopes sint, pecuniam aliqua alia salutari pœna commutent, quæ eius generis sit, ut peccatorum uulnera contrarijs remedijs curentur.

Quæ generatim ad hæc decreta Prouincialia, & alia pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Decretis his Conciliaribus concessa Episcopis facultas, eorumque ministris, gratis est concedenda.*

2 *Facultas ipsa Episcopis concessa, in quibus ad suos Vicarios extenditur, & in quibus non.*

3 *Decretorum Conciliarium declaratio, & interpretatio Metropolitano reseruata.*

4 *Decreta, in quibus ad Ecclesias Ambrosianas extendenda: & in quibus non.*

5 *Eorum publicatio, & affixio, vbi, & quomodo facienda, & quando valere incipiat.*

6 *Lectio eorundem in Synodo.*

Quoque alio tempore. 8. & seq.

Decreta ad Ecclesiasticos quoscumque laicos pertinentia, vbi, & quando legenda, & denuncianda. 9. 10.

7 *Asseruatio illorum vbi facienda.*

Decretis

11 *Decretis his, & alijs sanctionibus publicandis, certus dies præscriptus, ab Episcopo mutari potest.*

Morum non obseruantium pœnæ. 13.

12 *Mulctæ, decretis Conciliaribus constitutæ, nec certis locis attributæ, Sacristiæ, vel fabricæ, tantum applicandæ.*

14 *Gratiæ Deo agendæ, pro rebus Conciliaribus benè peruentis.*

15 *Abusus quauis causa in Indulgentias introducti à Metropolitano ad Summum Pontificem deferendi.*

16 *Cathedralibus Ecclesijs, quarum fructus tenues, vt prospiciatur, quid in Synodo actum.*

17 *Constitutiones, & priuilegia Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum recognoscenda, an repugnent decretis Tridentini Concilij.*

18 *Postulatio facienda à Summo Pontifice per Comprouinciales Episcopos ità habenda, ac si in Sessione facta fuisset.*

19 *Decreta omnia sanctæ Romanæ Ecclesiæ iudicio, & auctoritati subijciuntur.*

1 QVidquid consensus, approbationis, sententiæ, uel alio huiusmodi nomine, Episcopi ex facultate, in hac Synodo eis permissa, concesserint, & ab ipsis, & ab eorū quibusuis ministris, gratis omninò detur.

1. De Pœnis & alijs, quæ generatim ad has Constit. pertinent.

Quicquid consensus, approbationis, facultatis, licētiæuè uel alio huiusmodi nomine ex huius, uel superiorum Conciliorum Prouincialium decretis ab Episcopo impetrandum est, eiusuè auctoritate concedendum, id, & ab ipso, & ab eius Cancellario, & quibusuis ministris gratis omninò semper detur, etiam quò ad scriptionem attinet.

4. De foro Episcopali.

2 Quamcumque facultatem ex decretis in hac sacra Synodo editis, habent Episcopi, eam ipsos per suos Vicarios exequi posse uolumus: nisi in ijs, quę propriè ad ordinem Episcopalem pertineant, aut in quibus Vicarij à sacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.

1. Ibidem.

Quamcumque facultatem ex decretis in hac tertia Prouinciali Synodo Mediolanensi à nobis editis, habent Episcopi; eam, ipsos per suos Vicarios generales exequi posse uolumus: nisi in ijs, quę propriè ad ordinem Episcopalē pertineant: aut in quibus Vicarij à sacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.

3 Quę gener. ad hæc dec. & ad alia pert.

4. & 5. de eodem.

Quæcumque facultatē ex decretis in hac Prouinciali Synodo Mediolanensi sexta per nos editis habent Episcopi, eam ipsos per suos Vicarios generales, aut per alios, quibus concesserint, & delegarint, exequi

6. De eodem.

qui posse uolumus; nisi in ijs, quæ propriè ad ordinem Episcopalem pertineant; aut in quibus Vicarij à sacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino uel à nobis expresè exclusi sint.

1. Ibidem.

3. Ibidem ijsdem verbis.

3 Si his decretis ante alteram Mediolanensis prouinciæ Synodum, ulla difficultas orta fuerit, eius, & omnium quæ ipsis decretis continẽtur, interpretationem, & explicationem Metropolitano reseruamus; salua semper Sedis Apostolicæ auctoritate.

2. Ibidem.

Si quę in his decretis difficultas orta ante erit quàm alia Mediolanensis Prouincię Synodus habeatur; eius difficultatis, tùm omnium, quę ipsis decretis tradita sunt, interpretationem, & explicationẽ nobis reseruamus: salua semper Sedis Apostolicæ auctoritate.

4. Ibidem.

5. Ibidem ijsdem verbis.

Si in his decretis ante alteram Mediolanensis Prouincię Synodum ulla difficultas orta erit, eius declarationem, tùm uerò prætereà omniũ, quæ eisdem decretis continentur, interpretationem, & explicationem nobis, & successoribus nostris Archiepiscopis, perpetuo reseruamus; salua semper Sedis Apostolicæ auctoritate.

6. Ibidem.

Si in his decretis ante alteram Mediolanensis Prouincię Synodum, ulla difficultas orta erit, eius declarationem, tùm uerò prætereà omniũ, quæ eisdem decretis continentur, interpretationem, & explicationem nobis usque ad proximam futuram Prouincialemque Synodum reseruamus; salua semper Sedis Apostolicę auctoritate.

1. Ibidem.

3. Idem ijsdẽ verbis.

4 Quidque de sacramentorũ administratione, Missæ celebratione, diuinorumque officiorum modo, & ratione in hac Synodo decreuimus, id neque ad Mediolanensem Ecclesiam, quæ sancti Ambrosij pręscripto, & instituto, proprios ritus, ac ceremonias habet; neque ad cæteras, quæcumque eodem iure, ac modo, ex antiquissimo tempore sacra facere consueuerunt, in ijs, quę eius institutis, ritibus, at cæremonijs expresè aduersantur, pertinere uolumus. Cæteris uerò, & Mediolanensis Ecclesia, & quæ eiusdem ritibus vtuntur, æquè teneantur, atque aliæ, quę in Prouincia nostra sunt, Ecclesiæ.

4. 5. 6. Idem ijsdẽ verbis.

Quæcumque etiam de sacramentorum administratione Missæ sacrificij celebratione, diuinorumque officiorũ modo, & ratione in hac, & superioribus Prouincialibus Synodis decreuimus, ea planè omnia, & singula ad Metropolitanam etiam, cęterasque quascumque Ecclesias, ritu Ambrosiano utentes pertinere sancimus, ac declaramus; nisi si quid eiusmodi erit, quod, uel per nos, vel deinceps per successores nostros Archiepiscopos nominatim, speciatimque declaretur, Ambrosianis ipsis ritibus, institutisuè expresè aduersari.

1. Ibidem.

3. 4. 5. Ibidẽ, & idem.

5 Vt nemini eorum, quę in hac sancta Synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat; edicimus, ut ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitanę Ecclesiæ proposita fuerint, ad duos menses, omnes

se, &

se, & his decretis; & si contrà fecerint, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intrà certum tempus præstari iubemus.

Vt autem, quę in hac Prouinciali Synodo decreta sunt, ad ea præstanda, ulla ignorantię excusatione nemini huius prouincię homini uti liceat; illud edicimus, ut quo primum die in lucem emissa, ad nostrę Metropolitanę Ecclesię ualuas affixa erunt, tunc duorum mensiū spatio omnes se, & his decretis, & si contra quidquam admiserint, pœnis, ac mulctis, quę in eis constitutę sunt, obstrictos esse sciant. 2. Ibidem.

Ab eo etiam affixionis, & promulgationis die tempus eorum decretorum inchoari decernimus, quibus certo pręscripto dierum spacio aliquid pręstari iussum est.

Vt nemini eorum, quæ in hac sexta Prouinciali nostra Synodo, à nobis decreta sunt, ignorantiā excusare liceat; edicimus, ut ea, quo primū die de illis edictum promulgationis Ecclesię Metropolitanę ualuis propositum erit, ad duos menses, omnes se, & his decretis, & si contrà fecerint, pœnis, quę eis continentur, teneri intelligant. 6. Ibidem.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intrà certum tempus pręstari iubemus.

6 Iubebunt pręthereà singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia, suę quoque Cathedralis Ecclesię ualuis affigi; & proxima sua Diœcesana Synodo legi, ac recitari; quo studiosius eorum pręcepta omnium animis inculcentur. 1. Ibidem.

Vnusquisque pręthereà Episcopus ea omnia in proxima Diœcesana Synodo legi, ac recitari iubebit: & siità expedire censuerit, suę etiam Cathedrelis Ecclesię ualuis proponi: quò studiosius omnium animis pręcepta eorum tradantur. in 3. 4. & 5. legitur eorum præcepta fixa inhęreant. 2. Ibidem. 3. 4. 5. Ibidē, & idem.

Vnusquisque pręthereà Episcopus, ea in proxima Diœcesana Synodo, ad pręscriptum sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini promulgari iubebit: & quò studiosius omnium animis eorum pręcepta fixa inhęreant, singulę etiam Cathedrales, & Collegiatę, & Parochiales Ecclesię huius Prouincię has nostras Constitutiones aliquo loco collocatas perpetuò asseruent. 6. Ibidem.

7 Singulę etiam Cathedrales, & Collegiatę, & Parochiales Ecclesię huius prouincię, has constitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuò asseruent. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Idem ibidē.

8 Episcopi singulis quatuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, 1. Ibidem.

fuerint, legi iubeant coram se, & Canonicis Ecclesię Cathedralis, & collegiatarum, omnia ea, quę de vita, & honestate Clericorum, deque diuinorum officiorum celebratione in hac nostra Prouinciali Synodo statuta fuerint; ut ea crebro repetita, facilius in mores inducantur.

9 Quęcumque uel ad Cleri, uel ad populi conformandos mores, ad Ecclesiasticamque omnem disciplinam retinendam, Prouincialibus, aut Diœcesanis Synodis à nobis, aut à coepiscopis nostris sancita sunt, ex illis eò uberior, Deo iuuante, fructus existet, quò sępius, uel promulgatione, uel certe lectionis studio inculcata, ijs notiora fient, à quibus illa, & sciri, & animō comprehendi, reque ipsa pręstari oportet.

Episcopus igitur, pręter alia, quæ hoc de genere aliàs decreta sunt, & Canonicis, & Parochis, & reliquis Clericis certum tempus statuat, quo omnia, quæcumque ijs Prouincialibus, Diœcesanisque decretis de ijs constituta sunt, illis legantur; ita ut, quę decretorum partes ad Canonicalem disciplinam pertinent, Canonici, & quę causa sua constitutiones latę sunt, Parochi, & Clerici itidem, & ij omnes, quę ad vniuersum Clerum spectant, illas, lectione repetita, animo comprehendentes, præscriptas munerum suorum partes singuli studiosius exequantur. Si quis autem eorum aliquando, Episcopi iussu, interrogatus, illas per negligentiam, aliamuè culpam ignorarit, pro eius culpæ, & personæ ratione illum Episcopus corripiat, aut alias prætereà cum eodem agat. In seminario quoque itidem seruetur, ut earum, uel institutis, uel præceptis Clerici informentur.

10 Quæ uerò decretorum partes ad laicos attinent, illas summatim vulgari sermone expressas, & certis anni temporibus distributas, prout usu uenerit, à Parochis denunciari iubeat: quò sæpius inculcata, seruentur diligentius.

11 Quibus Prouincialium nostrorum Conciliorum est aliquis adscriptus dies, quo, uel summorum Pontificum sanctiones, uel Tridentinas, Prouincialesuè Constitutiones promulgari iussum est; illis decretis certum præscriptum diem eam promulgationem mutari ab Episcopo liceat, certumque alium constitui: quo die, singulis annis in sua Diœcesi id opportunius præstari posse censeat.

12 Quibus in decretis mulctæ ijs nominatim constitutæ sunt, qui dignitates, aut Canonicatus obtinent, nec certis locis attributæ; vsui sacristiæ, aut fabricæ illorum Ecclesiæ ab Episcopo attribuantur.

Neque uerò eas ad alium vsum conuerti, neque easdem remitti; nec pręterea de ijs ipsis, etiam ab uniuerso Capitulo transigi liceat, nisi Episcopi auctoritate.

2. Ibidem. 13 Quæcumque his nostris, alijsuè superiori Synodō Prouinciali editis constitutionibus, decretisuè sancita sunt, ea omnia in sua quisq; Episcopus

ſcopus Diœceſi, diligenter obſeruet; & ab alijs, quorum intereſt, ſeruanda curet omnibus iuris remedijs.

His decretis, Conſtitutionibusque in Concilio Prouinciali quarto ſancitis, ac promulgatis, quicumque vel vniuerſi, vel ſinguli, quorum intereſt, non paruerint, aut aliquid contrà commiſerint, admiſerintuè: ij mulctas, & pœnas luant, ijs ipſis decretis ſancitas, ac aliàs prætereà ex Eccleſiaſticis, Conciliaribusque ſanctionibus, & Canonum iure præſcriptas: compellanturque prætereà ad parendum, omnibus iuris remedijs. 4. Ibidem.

Omni Epiſcopalis ſollicitudinis officio, ſtudioque vigilanti Epiſcopi, pro ſui muneris ratione, in eam curam incumbant, vt quæcumque & in ſuperioribus noſtris Concilijs, & in hac quinta Synodo Prouinciali, decreta, conſtitutaque ſunt, diligentem, atque adeò omnem executionem, quemadmodum par eſt, planè habeant. Quicumque verò vel vniuerſi, vel ſinguli, quorum intereſt, non paruerint, aut aliquid contrà commiſerint, admiſerintuè, ij mulctas, & pœnas luant, ijs ipſis decretis ſancitas, tùm alias prætereà Eccleſiaſticis, Conciliaribuſque ſanctionibus, & Canonum iure præſcriptas. Compellanturque prætereà ab Epiſcopo ad parendum omnibus iuris remedijs, alijs etiam pœnis, & cenſuris conſtitutis, & irrogatis pro arbitrio ſuo. 5. Ibidem.

14 Maximas Deo gratias agere debemus, quod, quæ pro communi Prouinciæ ſalute hoc tempore ſtatuenda videbantur, ad optatum exitum perducta ſint, quodque eiuſdem beneficio principes vniuerſæ prouinciæ ij obtigerunt, à quibus omnem opem, auctoritatem, & auxiliũ in eis exequendis, quæ ſancita ſunt, iure optimo ſperare, & expectare liceat, quod, ut ex animo, ac ſummo ſtudio præſtent, pro noſtri officij munere, eos vehementer hortamur; & per uiſcera Domini noſtri Ieſu Chriſti obſecramus. 1. Ibidem.

15 Ex præcepto ſacri Tridentini Concilij collegimus, & cognouimus abuſus omnes, qui in Indulgentias ex ſuperſticione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis cauſa in Prouincia Mediolanenſi irrepſerunt; vt Metropolitanus de ijs, ex ſententia Synodi, ad ſummum Romanum Pontificẽ referat. Cuius auctoritate, & prudentia conſtitutis ijs, quæ huic Prouinciæ noſtræ expedire videbuntur, fideles ſalutarem indulgentiarum fructum piè, & ſanctè percipiant. 1. Ibidem. Seſſ. 25. De Inuoc. vener. & Reliquiar.

16 Actum eſt diligenter à nobis ex præſcripto ſacri Tridentini Cõcilij, quæ ratio iniri poſſet, vt aliquæ Eccleſiæ Cathedrales Prouinciæ noſtræ Mediolanenſis, quarum ſunt tenues fructus, ità nouis prouentibus augerentur; ut, & ad illarum neceſſitatem, & ad Epiſcopalem dignitatem ſatis eſſent. Eam autem rationem nomine Synodi Metropolitanus ad Sanctiſſ. D. N. referat, qui cognita rei neceſſitate, pro ſua prudentia, Ibidẽ Seſſ. 24 cap. 13.

1.De Cõcio. &c. Monial.

1 Qui monasterijs præsunt, doctos, prudẽtes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, uel ad fenestellas Ecclesiæ, Dei uerbũ prædicent, easque erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent.

2 Concionatoribus autem nè liceat cum monialibus separatim colloqui nisi eis à Superiore monasterij licentia permittatur.

3 Præficiantur ẽt monialibus confessores, & ętate prouecti, & prudẽtes, & Deum timentes; qui semel saltem, in singulos menses audiant peccata monialium: eisque sacrosanctam Eucharistiam administrent; quemadmodum sacrum Tridentinum Concilium debere censuit.

Seff.25.c.10. de regul.

4 Nemo Regularis peccata monialium possit audire; nisi prius à generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut eo absente, ab ipsius Vicario generali probatus fuerit: cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, vbi fuerit monasterium, aut eius Vicario.

5 Omnes Monialium, & Sæculares, & Regulares Confessores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutentur: nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium, postulare videatur, vt illis tempus prorogetur.

Iidem

6 Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis à superiore aliqua de causa concessum fuerit; excepta causa administrādi sacraméta ægrotis monialibus, cùm graui, & periculoso morbo laborāt: quo tépore dùm intrà septa commorátur, eos duæ, aut tres moniales, quæ ætate cæteris præstét, comitētur. Eædéq; omnes prosequātur, quicūque septa monasterij introierint, etiā Superiores, ac visitatores facta prius significatione sonitu minoris cāpanæ monialibus se recipiendi: quā cōsuetudiné, nisi præfecta seruarit, officio moueatur superioris arbitrio.

7 Confessores in monasteriorum locis, quos foresterias vocant, cibi capiendi causa nè morentur, nisi confessionis tempore.

Neque tū etiā ibi noctu cubent; nisi cùm alicui ex monialiū numero mors instaret, vt præstò esse possint administrādis sacramētis, & reliquis pietatis officijs; aut cùm propinquū monasterio domicilium nō habent: vt in multis monasterijs, quæ sunt in Diœcesi.

Nemini autem confessori sæculari, aut Regulari assiduè habitare liceat foris in foresterijs, & ædibus monialium; aut earū sumptibus ibi viuere; nec, si in ijs locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ, aut rotæ sint. Et si sunt, statim muro obstruantur; vt nihil à monialibus, quod in eò loco agatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit.

8 Qui verò confessores in ijs deliquerint, statim, & officio priuētur; & facultas tùm adeundi illud monasterium, tùm diuina administrandi eis arbitrio Superioris adimatur.

9 Eandem pœnā subeant omnes Regulares, & alij cuiusuis generis Clerici, qui cibū, aut somnū capiēt in locis collocutionū, ac foresterijs monialiū; aut munera alicui moniali, quæ secundo, arctioriuè cognationis gradu coniuncta non sit, dederint, aut ab ea acceperint. 1. Ibidem.

10 Superiores tamen, suo arbitratu, cum illis colloqui, & in foresterijs vesci, & cubare possint, quo tempore visitant monasteria: si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus.

11 Iidem pecuniam, munera, aut præmia à monialibus nè accipiāt; quo illæ apertè intelligant in eiusmodi rifitatione tantummodo ab eis consuli Dei gloriæ, & monialium saluti.

12 Liceat verò ijs Superioribus, qui premuntur inopiā, sumptu monialium viuere, cùm eas visitant, aut adeunt alia de causa, quę ad ipsarum vtilitatem spectet.

13 Regularibus, qui fratres sint monialium, permissu Superiorum, quemadmodum suprà dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat: idque pręsentibus ijs, quę collocutioni pręposite sunt, quod, si illi aliquos secum adduxerint, ij cum monialibus omninò nè colloquantur, proposita ea pœna, quę superius

colloquentibus sine licentia est constituta.

14 Socij confessorum Regularium sint ętate prouecti, & Superiori suo probati, neque cum ulla moniali colloqui possint, nisi cum pręfectę, & rotę, aut foresterię pręposita, si quid opus sit confessoribus, tùm cùm peccata audiunt, eiusdem pœnę periculo.

Sess. 25 c. 10. 15 Pręterea Superiores ex decreto sacri Tridentini Concilij quotannis idoneum confessorem axtraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant, cui curent, ut uniuersę confiteantur; ut quę huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsę eam postulare, aut accipere ab usitato confessore umquàm auderent, liberius mederi suis malis possint: ac diaboli laqueos euadere, vnà cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

3. De Monia. & reg. 16 Qui ordinarius confessor, in aliquo monialium Monasterio cõstitutus aliquando fuerit, nè idem ad earum confessiones extraordinariè audiẽdas mittatur; si modo nõ aliter quandoq; Episcopus cẽsuerit.

17 Confessarij monialium ab eis, aut singulis, aut vniuersis, aut ab earum Pręfecta, nè monasterij quidem nomine, quidquam, etiam minimum dono accipiant: nisi, si quid eis annuę certę portionis Episcopi iussu datur ad uitæ sustentationem.

2. Ibidem. 18 Sacerdotes, qui in monialium Ecclesijs publicis rem diuinam facturi sunt, benè audiant; & bonis moribus sint: & ab eo etiam approbati, qui monasterio præsidet.

Ex quibus, qui à monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed à Superiore, aut eius iussu à confessore monialium deligantur.

3. Ibidem. 19 Qui nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus nè colloquantur, nisi cum ijs, quæ sacristiæ præsunt; quibuscum ad rotam Ecclesiæ quàm breuissimè loquantur de his tantummodo rebus, quæ ad Missæ sacrificium sint necessaria.

4. De Monia. 20 Confessarij, & Capellani item Sacerdotes monialium, & ministri præterea, quos illarum curæ Episcopus præfecerit, quicumque sint, nè munus vllum, nè minimum quidem, nec verò esculenta, poculentauè ab illis ullo nomine neq; publico, neque priuato capiant accipiãtuè, pęna proposita eiusdem Episcopi arbitratu irroganda. Neque præterea quicquam capiant dono, ea specie, pretextuuè datum, quod res eiusmodi sint, quę Ecclesiastico vsui inseruiant, qualia sunt corporalia, purificatoria, indumenta Clericalia, sacræ imagines, & alia id generis.

Nec verò item aliud, manuum opere elaboratum, artificiosèuè confectum, ab illis accipiant, ac ne laborem quidem, opusuè, quod in vestibus uel sarciendis, uel reficiendis ponitur.

21 Caueant item Capellani Sacerdotes, nè ab ulla moniali priuatim, sed à monasterij præfecta, aut ab illa, quæ sacristiæ pręposita est,

munus

munus missas celebrandi suscipiat. Cum qua præfecta, præpositaue solum; nec verò cum alijs monialibus colloquantur, tàm de rebus scilicet, quæ ad suum munus solum modo pertinent.

Idemque hoc de genere toto à monialibus seruetur, pœna tum illis, tùm Capellanis proposita, Episcopi arbitrio.

22 Quibus verò Confessarijs, Capellanisuè Sacerdotibus aliquid annui stipendij ad vitæ sustentandæ vsum Episcopi permissu dandũ videbitur, id omninò certa pecuniæ summa detur; nisi aliquãdo Episcopus aliter concesserit, nempè loco pecunię triticum, uel uinum, uel aliquid eiusmodi dari.

23 Præfecta moniali ũ neminẽ ad monasterij famulatũ, & procurationẽ admittat, cuius ætas, & mores earum Superiori probati nõ sint. — 1. Ibidem.

Eiusdem ẽt superioris sit approbatio eorum, qui nũc monialibus inseruiunt. Quo in numero medici, tõsores, furno, aut pistrino prępositi, cæteriq; omnes intelligãtur quibus in moniali ũ septa introeundũ sit.

24 Qui monasterij res procurãt, quotañis suę administrationis rationem reddãt ijs, quos diximus: & ad duos mẽses bonis prędibus caueãt Cancellarijs Episcoporũ, se fideliter rationẽ reddituros suę administrationis, quod si facere neglexerint, officio priuati censeantur.

25 Monasterij vniuscuiusq; curatoribus, procuratoribus, patronis, defensoribus ab Episcopo certæ regulæ præscribantur: ex quibus cognoscãt singulas muneris sui partes: ij verò curatores, & id generis ministri ab Episcopo singulis monasterijs, curæ suæ subiectis, illos non habentibus, constituantur: ità tamen, ut eiusdem Episcopi arbitratu à muneris illius cura omnes, & singuli semper amoueri queant. — 4. Ibidem.

26 Bonorum & iurium omnium, ad monasterium quodcumque, etiam regularibus subiectum, pertinentium, inuentarium, probabili forma conscriptum, sex mensium spacio, ad archiuium Episcopale ab ijs, quorum interest, deferatur, ne fraus vllo modo fiat, numero monialium ab Episcopo præfinito. — 4. De Monia.

Quamobrem si quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumque fieri deinceps contigerit, de ijs Episcopus certior fiat.

27 In Parochialibus Ecclesijs, quæ monialium monasterijs annexę sunt, perpetui Vicarij, ex formula Tridentini Concilij præscripta, ab Episcopis constituantur. — 1. Ibidem. Sess. 7 cap. 7. Sess. 25. c. 11. de reg. & Monial.

De propria Regula, & Constitutionibus, his assiduè legendis.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ monasteriorum quando monialibus legendæ.*
2 *Constitutiones conciliares quando eis quoque euulgandæ.*

3 *Eæ præfectæ exemplo, & auctoritate seruandæ.*
4 *A Confessoribus, vulgariter redditæ, explicandæ.*
5 *Ab ijs etiam obseruandæ, quæ arctiori regula adstringuntur.*

1. De Prop. reg. & const. his assid. leg.

1 Quia moniales, quæ professæ sunt, non solum Dei, & sanctę Ecclesiæ præcepta, quæ Christianis omnibus præscripta sunt; sed etiam suę regulæ, & ordinis leges, & instituta seruare debent; operę pretium erit, illis suæ vocationis, & professionis debitum officium in memoriam quàm sæpissimè reuocare. Ideò in virtute sanctæ obedientię præcipimus, vt in singulis monasterijs ab aliqua moniali, cæteris professis audientibus, quotidie legatur saltem caput vnum constitutionum regulæ, aut ordinis, cui adstrictæ sunt, cuius lectionis initium fiat à primo, & ità procedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur: vt eodem ordine, ac progressione seruata, numquam sacræ huius exercitationis vsus intermittatur.

2 Prætereà has etiam constitutiones frequenter legi iubemus, vt crebra salutarium præceptorum comemoratione moniales in obeundo suo munere diligentiores euadant.

3 Qua in re præfectam monemus, ut cæteras ad summam legum obseruationẽ nõ minus exẽplo suo inuitet, quàm auctoritate compellat.

4 Denique præcipitur omnibus monialiũ confessoribus, ut illis vniuersis semel legant, & explicent omnia hæc decreta: quæ in vulgarem sermonem conuersa, ad communem prouinciæ vtilitatẽ primo quoque tempore curabimus edenda: eaque vt omninò, quemadmodum debent, seruent, vehementer cohortentur.

5 Quæ moniales arctioribus constitutionum regulæque vinculis adstrictæ viuunt; non is animi nostri sensus, vt ab illis, susceptæ vitæ institutis discedãt; sed vnà cũ ijs hæc quoq; decreta ab illis seruari iubemus.

De Censuris.

SVMMARIVM.

1 *Excõicatis denunciandis, quod Epi, & quod Parochi officium.* 8.
2 *Excommunicati, tribus mensibus in excommunicatione permanẽtes, quibus Episcopis denunciandi; quibus illorum absolutio significãda.*
3 *Excommunicationem per annum sustinentes, vt plectendi.*
Interdictum & denunciatio Paschæ tempore non communi cautium, quaq; cautione illud relaxandũ. De sanctæ Euch. in Eccl. adm. nu. 8.
Interdicti. } *moniti, vt ab Ecclesia exeant, si nõ obedierint,*
4 *Excommunicatiq;.* } *a Sede Apostolica tantùm absoluendi.*

Inter-

5 *Interdicta Episcopalia, censuræque aliæ, à Regularibus promulgandæ, & seruandæ.*

Excommunicatorum Interdictorumque. } nomina Regularibus, & infrà quod tempus, mittenda. 9.

6 *Eadem ad Episcopalem Cancellarium per Parochum deferenda.*

A Cancellario ipso in tabellam referenda; eaque tabella in Cancellaria aßeruanda. De Cancellario. 31.

7 *Alia quoque tabella in Sacristia retinenda.*

Exilioque mulctati. Suspensi Clerici } in tabella eadem, vt referendi. Ibid. nu. 33.

Excommunicati Interdictique } quò diutius absolutionem petierint, eò grauius puniendi. Ibidem in fi.

10 *Excommunicationum, & aliarum censurarumius à Parocho explicanda: à quo etiam docendum quemadmodum peccata euitentur.*

11 *Excommunicationes omnes in tabellam relatæ, quando, & vbi publicandæ.*

Excommunicationes, censuræque aliæ, tàm latæ, quàm ferendæ, Tridentinis & Prouincialibus decretis contentæ. In Indice, verbo. Excommunicatio. Interdictum, suspensio, videndæ.

Excommunicationum litteræ, pro rebus deperditis, vt concedendæ, remissiuè. De foro Episc. 23. & seq.

1 QVò diligentius studeant, qui excommunicationis pœna affecti sunt, in sanctæ matris Ecclesiæ gremium restitui, ac nè alij eorundem commertio consuetudineuè per imprudentiam utantur, nos ueterum Canonum auctoritatem sequuti, id iubemus, ut Episcopus, cùm excommunicationis sententiam contrà aliquem tulerit, eumque excommunicatum, palam denunciari iusserit, eius nomen, & cognomen, tùm ad Cathedralis, & propriæ Parochialis Ecclesię ualuas, affigi, tùm descriptum mitti curet Parochis, & urbanis, & Diœcesanis: qui primo saltem cuiusque mensis Dominico die illum populo excommunicatum denuncient; neque hoc agere desistant, quò ad ipsis Episcopus significarit, eundem matri Ecclesiæ reconciliatum esse.

2. Tit. 1. dec. 21.

2. 3 Quòd si tres menses is excõmunicationis uinculo irretitus permanserit; illius nomen, & cognomen Episcopus tum reliquis huius Prouincię Episcopis, tùm illis prætereà denunciet, ac significet, quorũ Diœceses sibi finitimę sunt. Cùm autem ille ipsę ad matris Ecclesiæ gremium redierit quibus anteà illum excõmunicatum Eps denunciauerat, ijs eundem absolutum quàm primùm significet. Quòd si quis

per annum in excommunicatione permanserit; ad Episcopum Parochus eum deferat, ut contrà illum agatur, quemadmodum & canonum iure, & summorum Pontificum sanctionibus decretum est.

5. De Ep. Epali iur. & foro.

4 Et uerò publicè excommunicatos, interdictosuè, qui à Sacerdote celebrante, ut ab Ecclesia exeant, nominatim moniti, permanere ausẽrint, excommunicationis uinculo irretitos esse, neque ab alio, nisi à sede Apostolica solum, absolui posse, ostendat, ut Clementis Quinti sanctione cautum est.

5 Interdicta ab Episcopo promulgata, non solũ, quæ uniuersos, sed quæ singulos etiam attingunt, ab ordine omni regularium in suis Ecclesijs, & promulgentur, & seruentur item, ut Tridentinum decretum iubet.

Sess. 25. c. 12. de regul.

6 Parochus cùm aliquos, uel excommunicatos, uel interdictos pronunciarit, eorum nomina, cognomina, & diem, quo excommunicati, interdictiuè sunt, quàm primùm ad fori Episcopalis Cancellarium deferat. Quod sequitur, uide De Cancellario.

6. Quæ ad Pœnit. sacr. pert.

7 Iubeat Episcopus in omni sacristia certo conspicuo loco tabellam affigi, in qua eorũm, qui interdicti, aut excommunicationis uinculo irretiti sunt, nomina, & cognomina rectè descripta, in omnium conspectu sint; ut, & si quandoque fortasse præsentes sint à diuinis officijs, Ecclesiaque eijciantur.

8 Et si contrà Concilij Prouincialis decretum in ea censura perstiterint, in singulos menses ad eiusdem præscriptum de more denuncientur.

9 Illorum præterea singulorum nomina, & censuræ item, qua affecti sunt genus, octo post diebus, quàm interdicti, excommunicátiuè sunt, ad Regulares quoque mittantur, ut cum istis ipsi etiam agant ad præscriptum constitutionis, quã Summus Pontifex Bonifacius VIII. eo de genere edidit. Quod si contrà fecerint, pœnas subibunt ea ipsa constitutione sancitas.

3. De ijs, quæ ad pœnit. sac. pert.

10 Quò diligentius fideles caueãt, nè excommunicationis ullius uinculis irretiantur: hoc Parochi sæpè præstent, ut eos sæpe doceãt, quàm grauis excommunicationis pœna sit; & quàm ualdè omni studio cauenda: idque ad præscriptum faciant instructionis, quæ cura nostra ad prouinciæ usum conficietur.

Idem illi efficiant ex præscripta similis instructionis formula ad ea peccata detestanda, quæ frequentius à suæ Parochiæ hominibus committi animaduerterit.

5. Ibidem.

Non solùm excommunicationis, ut tertio Concilio decretũ est; sed etiam interdicti, aliarũq; censurarum uim, & potestatem Parochus ijs sermonibus, concionibusuè aliquando explicet, quos ad populũ habet.

Quæ-

11 Quæcumque excommunicationum sentẽtiæ, uel à Summis Pontificibus uel Tridentini, aliorumque generalium, & Prouincialium Mediolanensi. Conciliorum decretis, uel Diœcesanarum cuiuscumq; urbis Synodorum constitutionibus latæ sunt, quibus ipso facto, uel iure homines irretiuntur; hæ omnes, summatim vulgari sermone expressæ, & in tabellam aliquam ordine relatæ, die primo Dominico Quadragesimę in singulis Cathedralibus Ecclesijs, de suggestu frequẽti populo de scripto legantur, quò fideles meminerint, diligenter ab illis cauendum esse. Idque etiam fiat in Parochialibus illis Ecclesijs singulis, ubi id fieri Episcopus expedire censuerit. — 3. Ibidem.

De Pœnis, & Mulctis.

SVMMARIVM.

1 *Pœnis, his constitutionibus statutis, non derogatur alijs per sacros Canones & Trid. Conc. constitutis.*
2 *Mulctæ Ecclesiasticis impositæ in Episcopi cõmodum nõ conuertendæ.*
3 *Quibus illæ assignandæ.*
4 *Quando Seminario applicandæ.*
Et quando locis pijs. 10.
5 *Notarius illarum attributionis rogatus infrà triduum pia loca admoneat.*
6 *Mulctæ laicis irrogatæ vt diuidundæ.*
7 *Quibus non remittendæ: & qualiter commutandæ.*
Mulctæ Canonicis constitutæ, Sacristiæ, aut fabricæ Ecclesiæ applicandæ. Tit. sequenti, nu. 12.
Vsum in alium non conuertendæ. Ibidem.
Eæ in certum librum referendæ. De foro Episc. nu. 19.
Earum quis particeps non sit. 2. Ibid. nu. 20.
Beneficijs quando Clericos priuare liceat. De vita & hon. cler. 106.
Pœnæ, mulctæuè omnes, tàm certæ, quàm arbitrariæ his sex Concilijs comprehensæ, in Indice, verbo, Pœnæ, Mulctæuè, videndæ.

1 QVibus pœnis, nostris in hac Prouinciali Synodo decretis, delicta coercemus, nihil de illis animaduersionibus derogamus, quas ueteres canones, & sacrum Tridentinum Concilium in eadẽ peccata constituerant. Quare negligentes, uel contumaces, & illis, & ijs pœnis puniendos decernimus. — 1. De Pœnis.

2 Quotiescumque delicti causa Clerici mulctandi sunt, quæ ab illis

exigenda erit pecunia, nullo modo ad Episcopum perueniat; in eiusuè commoda quauis ratione conuertatur, sed idem Episcopus parte pecuniæ, quæ tertiam non superet, assignata delatori, reliquam pijs operibus, aut locis, quibus ei uidebitur, omninò attribuat.

4 Quam pecuniam, si qui piorum locorum, aut operum administratores intrà mensem ab eo die, quo solui debet, numerandam non exegerint; ea Seminario iàm nunc adiudicata intelligatur.

5 Notarius autem, qui attributionis instrumenta confecerit, triduo ea de re loca pia, quorũ intererit, admoneat alioqui eis sua pecunia satisfaciat.

6 Mulctas uerò, quæ ob delicta Ecclesiastica, uel mixti fori, laicis, à iudicibus Ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modũ diuidi uolumus.

Vt tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem, qua supra diximus, cõditione addicta, tertia ad fiscum principum sæcularium pertineat: reliquum accusatori detur.

7 Quibus uerò tùm Clericis, tùm laicis pecuniæ mulcta imponenda fuerit, si sint soluendo, ne eis pœnam remittant Episcopi, nisi graui de causa, quod iudicium eorum conscientiæ periculo sit, sin inopes sint, pecuniam aliqua alia salutari pœna commutent, quæ eius generis sit, ut peccatorum uulnera contrarijs remedijs curentur.

Quæ generatim ad hæc decreta Prouincialia, & alia pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Decretis his Conciliaribus concessa Episcopis facultas, eorumque ministris, gratis est concedenda.*

2 *Facultas ipsa Episcopis concessa, in quibus ad suos Vicarios extenditur, & in quibus non.*

3 *Decretorum Conciliarium declaratio, & interpretatio Metropolitano reseruata.*

4 *Decreta, in quibus ad Ecclesias Ambrosianas extendenda: & in quibus non.*

5 *Eorum publicatio, & affixio, vbi, & quomodo facienda, & quando valere incipiat.*

6 *Lectio eorundem in Synodo.*

Quoque alio tempore. 8. & seq.

Decreta ad Ecclesiasticos quoscumque laicos pertinentia, vbi, & quando legenda, & denuncianda. 9. 10.

7 *Asseruatio illorum vbi facienda.*

Decretis

11 *Decretis his, & alijs sanctionibus publicandis, certus dies præscriptus, ab Episcopo mutari potest.*

Morum non obseruantium pœnæ. 13.

12 *Mulctæ, decretis Conciliaribus constitutæ, nec certis locis attributæ, Sacristiæ, vel fabricæ, tantum applicandæ.*

14 *Gratiæ Deo agendæ, pro rebus Conciliaribus benè peruentis.*

15 *Abusus quauis causa in Indulgentias introducti à Metropolitano ad Summum Pontificem deferendi.*

16 *Cathedralibus Ecclesijs, quarum fructus tenues, vt prospiciatur, quid in Synodo actum.*

17 *Constitutiones, & priuilegia Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum recognoscenda, an repugnent decretis Tridentini Concilij.*

18 *Postulatio facienda à Summo Pontifice per Comprouinciales Episcopos ità habenda, ac si in Sessione facta fuisset.*

19 *Decreta omnia sanctæ Romanæ Ecclesiæ iudicio, & auctoritati subijciuntur.*

1 QVidquid consensus, approbationis, sententiæ, uel alio huiusmodi nomine, Episcopi ex facultate, in hac Synodo eis permissa, concesserint, & ab ipsis, & ab eorũ quibusuis ministris, gratis omninò detur.

1. De Pœnis & alijs, quæ generatim ad has Constit. pertinent.

Quicquid consensus, approbationis, facultatis, licẽtiæuè uel alio huiusmodi nomine ex huius, uel superiorum Conciliorum Prouincialium decretis ab Episcopo impetrandum est, eiusuè auctoritate concedendum, id, & ab ipso, & ab eius Cancellario, & quibusuis ministris gratis omninò semper detur, etiam quò ad scriptionem attinet.

4. De foro Episcopali.

2 Quamcumque facultatem ex decretis in hac sacra Synodo editis, habent Episcopi, eam ipsos per suos Vicarios exequi posse uolumus: nisi in ijs, quę propriè ad ordinem Episcopalem pertineant, aut in quibus Vicarij à sacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.

1. Ibidem.

Quamcumque facultatem ex decretis in hac tertia Prouinciali Synodo Mediolanensi à nobis editis, habent Episcopi; eam, ipsos per suos Vicarios generales exequi posse uolumus: nisi in ijs, quę propriè ad ordinem Episcopalẽ pertineant: aut in quibus Vicarij à sacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.

3 Quę gener. ad hæc dec. & ad alia pert.

4. & 5. de eodem.

Quæcumque facultatẽ ex decretis in hac Prouinciali Synodo Mediolanensi sexta per nos editis habent Episcopi, eam ipsos per suos Vicarios generales, aut per alios, quibus concesserint, & delegarint, exequi

6. De eodem.

qui posse uolumus; nisi in ijs, quæ propriè ad ordinem Episcopalem pertineant; aut in quibus Vicarij à sacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino uel à nobis expresè exclusi sint.

2. Ibidem. 3 Si his decretis ante alteram Mediolanensis prouinciæ Synodum, ulla difficultas orta fuerit, eius, & omnium quæ ipsis decretis continẽtur, interpretationem, & explicationem Metropolitano reseruamus; salua semper Sedis Apostolicæ auctoritate.

3. Ibidem ijsdem verbis.

2. Ibidem. Si quę in his decretis difficultas orta ante erit quàm alia Mediolanensis Prouincię Synodus habeatur; eius difficultatis, tùm omnium, quę ipsis decretis tradita sunt, interpretationem, & explicationẽ nobis reseruamus: salua semper Sedis Apostolicæ auctoritate.

4. Ibidem. Si in his decretis ante alteram Mediolanensis Prouincię Synodum ulla difficultas orta erit, eius declarationem, tùm uerò præterea omniũ, quæ eisdem decretis continentur, interpretationem, & explicationem nobis, & successoribus nostris Archiepiscopis, perpetuo reseruamus; salua semper Sedis Apostolicæ auctoritate.

5. Ibidem ijsdem verbis.

6. Ibidem. Si in his decretis ante alteram Mediolanensis Prouincię Synodum, ulla difficultas orta erit, eius declarationem, tùm uerò præterea omniũ, quæ eisdem decretis continentur, interpretationem, & explicationem nobis usque ad proximam futuram Prouincialemque Synodum reseruamus; salua semper Sedis Apostolicę auctoritate.

1. Ibidem. 4 Quidque de sacramentorũ administratione, Missæ celebratione, diuinorumque officiorum modo, & ratione in hac Synodo decreuimus, id neque ad Mediolanensem Ecclesiam, quæ sancti Ambrosij pręscripto, & instituto, proprios ritus, ac ceremonias habet; neque ad cæteras, quæcumque eodem iure, ac modo, ex antiquissimo tempore sacra facere consueuerunt, in ijs, quę eius institutis, ritibus, at cæremonijs expresè aduersantur, pertinere uolumus. Cæteris uerò, & Mediolanensis Ecclesia, & quæ eiusdem ritibus vtuntur, æquè teneantur, atque aliæ, quę in Prouincia nostra sunt, Ecclesiæ.

3. Idem ijsdẽ verbis.

4. 5. 6. Idem ijsdẽ verbis. Quæcumque etiam de sacramentorum administratione Missæ sacrificij celebratione, diuinorumque officiorũ modo, & ratione in hac, & superioribus Prouincialibus Synodis decreuimus, ea planè omnia, & singula ad Metropolitanam etiam, cęterasque quascumque Ecclesias, ritu Ambrosiano utentes pertinere sancimus, ac declaramus; nisi si quid eiusmodi erit, quod, uel per nos, vel deinceps per successores nostros Archiepiscopos nominatim, speciatimque declaretur, Ambrosianis ipsis ritibus, institutisuè expresè aduersari.

2. Ibidem. 5 Vt nemini eorum, quę in hac sancta Synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat; edicimus, ut ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitanę Ecclesiæ proposita fuerint, ad duos menses, omnes

3. 4. 5. Ibidẽ, & idem.

se, &

se,& his decretis; & si contrà fecerint,pœnis, quæ eis continentur,teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intrà certum tempus præstari iubemus.

Vt autem, quę in hac Prouinciali Synodo decreta sunt, ad ea præstanda,ulla ignorantię excusatione nemini huius prouincię homini uti liceat; illud edicimus, ut quo primum die in lucem emissa, ad nostrę Metropolitanę Ecclesię ualuas affixa erunt, tunc duorum mensiũ spatio omnes se,& his decretis, & si contra quidquam admiserint,pœnis, ac mulctis, quę in eis constitutę sunt, obstrictos esse sciant. 2.Ibidem.

Ab eo etiam affixionis,& promulgationis die tempus eorum decretorum inchoari decernimus, quibus certo pręscripto dierum spacio aliquid pręstari iussum est.

Vt nemini eorum,quæ in hac sexta Prouinciali nostra Synodo, à nobis decreta sunt,ignorantiã excusare liceat; edicimus,ut ea,quo primũ die de illis edictum promulgationis Ecclesię Metropolitanę ualuis propositum erit,ad duos menses,omnes se,& his decretis, & si contrà fecerint,pœnis,quę eis continentur,teneri intelligant. 6. Ibidem.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intrà certum tempus pręstari iubemus.

6 Iubebunt pręterea singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia,suę quoque Cathedralis Ecclesię ualuis affigi; & proxima sua Diœcesana Synodo legi,ac recitari; quo studiosius eorum pręcepta omnium animis inculcentur. 1. Ibidem.

Vnusquisque pręterea Episcopus ea omnia in proxima Diœcesana Synodo legi, ac recitari iubebit: & si ità expedire censuerit, suę etiam Cathedrelis Ecclesię ualuis proponi: quò studiosius omnium animis pręcepta eorum tradantur. in 3. 4. & 5. legitur eorum præcepta fixa inhęreant. 2. Ibidem. 3.4. 5. Ibidẽ, & idem.

Vnusquisque pręterea Episcopus,ea in proxima Diœcesana Synodo,ad pręscriptum sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini promulgari iubebit: & quò studiosius omnium animis eorum pręcepta fixa inhęreant, singulę etiam Cathedrales, & Collegiatę,& Parochiales Ecclesię huius Prouincię has nostras Constitutiones aliquo loco collocatas perpetuò asseruent. 6.Ibidem.

7 Singulę etiam Cathedrales, & Collegiatę, & Parochiales Ecclesię huius prouincię, has constitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuò asseruent. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Idem ibidẽ.

8 Episcopi singulis quatuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, 1. Ibidem.

ſcopus Diœceſi, diligenter obſeruet; & ab alijs, quorum intereſt, ſeruanda curet omnibus iuris remedijs.

His decretis, Conſtitutionibusque in Concilio Prouinciali quarto ſancitis, ac promulgatis, quicumque vel vniuerſi, vel ſinguli, quorum intereſt, non paruerint, aut aliquid contrà commiſerint, admiſerintuè: ij mulctas, & pœnas luant, ijs ipſis decretis ſancitas, ac aliàs præthereà ex Eccleſiaſticis, Conciliaribusque ſanctionibus, & Canonum iure præſcriptas: compellanturque prætereà ad parendum, omnibus iuris remedijs.

4. Ibidem.

Omni Epiſcopalis ſollicitudinis officio, ſtudioque vigilanti Epiſcopi, pro ſui muneris ratione, in eam curam incumbant, vt quæcumque & in ſuperioribus noſtris Concilijs, & in hac quinta Synodo Prouinciali, decreta, conſtitutaque ſunt, diligentem, atque adeò omnem executionem, quemadmodum par eſt, planè habeant. Quicumque verò vel vniuerſi, vel ſinguli, quorum intereſt, non paruerint, aut aliquid contrà commiſerint, admiſerintuè, ij mulctas, & pœnas luant, ijs ipſis decretis ſancitas, tùm alias prætereà Eccleſiaſticis, Conciliaribuſque ſanctionibus, & Canonum iure præſcriptas. Compellanturque prætereà ab Epiſcopo ad parendum omnibus iuris remedijs, alijs etiam pœnis, & cenſuris conſtitutis, & irrogatis pro arbitrio ſuo.

5. Ibidem.

14 Maximas Deo gratias agere debemus, quod, quæ pro communi Prouinciæ ſalute hoc tempore ſtatuenda videbantur, ad optatum exitum perducta ſint, quodque eiuſdem beneficio principes vniuerſæ prouinciæ ij obtigerunt, à quibus omnem opem, auctoritatem, & auxiliũ in eis exequendis, quæ ſancita ſunt, iure optimo ſperare, & expectare liceat, quod, ut ex animo, ac ſummo ſtudio præſtent, pro noſtri officij munere, eos vehementer hortamur; & per uiſcera Domini noſtri Ieſu Chriſti obſecramus.

1. Ibidem.

15 Ex præcepto ſacri Tridentini Concilij collegimus, & cognouimus abuſus omnes, qui in Indulgentias ex ſuperſticione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis cauſa in Prouincia Mediolanenſi irrepſerunt; vt Metropolitanus de ijs, ex ſententia Synodi, ad ſummum Romanum Pontificẽ referat. Cuius auctoritate, & prudentia conſtitutis ijs, quæ huic Prouinciæ noſtræ expedire videbuntur, fideles ſalutarem indulgentiarum fructum piè, & ſanctè percipiant.

1. Ibidem. Seſſ. 25. De Inuoc. vener. & Reliquiar.

16 Actum eſt diligenter à nobis ex præſcripto ſacri Tridentini Cõcilij, quæ ratio iniri poſſet, vt aliquæ Eccleſiæ Cathedrales Prouinciæ noſtræ Mediolanenſis, quarum ſunt tenues fructus, ità nouis prouentibus augerentur; ut, & ad illarum neceſſitatem, & ad Epiſcopalem dignitatem ſatis eſſent. Eam autem rationem nomine Synodi Metropolitanus ad Sanctiſſ. D. N. referat, qui cognita rei neceſſitate, pro ſua prudentia,

Ibidẽ Seſſ. 24 cap. 13.

dentia, & pietate, & Episcopis, & Ecclesijs consulere poterit.

1. Ibidem.

17 Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo illius Ecclesię, cuius res agitur, quorum alter suo, alter Capituli iudicio deligatur, statuta, constitutiones, priuilegia, & indulta Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum recognoscentes, accuratè videant, an in illis quidquàm sit, quod ab ipsis sacri Concilij Tridentini decretis sit alienum; ad quorum pręscriptũ omnia, & ex Constitutione Sanctissimi D. N. Pij IIII. & ex eodem Concilio, corrigant, & emendent. Quòd si Episcopo, & Canonicis aliqua de ijs acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referat: qui à Summo Romano Pontifice explicationem eorum postulet, quę difficultatem habere videbuntur.

1. 2. 3. Ibid.

18 Quia multa à Summo Romano Pontifice, & publicæ totius Prouincię Mediolanensis, & priuatę singularum Ecclesiarum vtilitatis causa petenda sunt; decernimus: vt quicquid ab eius sanctitate communibus nostris, & qui adsunt, Prouincialium Episcoporum litteris postulabitur, id huius Synodi nomine, & auctoritate ità factum intelligatur, perinde ac si in Sessione publicè postulatum esset.

1. 2. 3. 4. 5. 6.

19 Omnia, & singula, quę in hac sacra Synodo decreta, actaque sunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati ac iudicio sanctæ Romanę Ecclesię, omnium Ecclesiarum matris, & magistrę semper emendanda, & corrigenda subijcimus.

Finis. Laus Deo.

DE SVBSCRIPTIONIBVS EPISCOPORVM

qui Synodis Prouincialibus interfuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Quartæ*
2 *Quintæ*
3 *Sextæ*
} *Sinodi Prouincialis decretis, qui Episcopi, quiq; alij absentium nomine præsentes, subscripserunt.*

1 NOs Carolus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis tituli sanctæ Praxedis, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Mediolani, de consilio, & assensu Reuerendissimorum Coepiscoporum nostrorum, definientes subsiscripsimus. Quartum.

Ego Antonius, Laudæ Episcopus, consentiens subscripsi.
Ego Dominicus, Episcopus Brixiensis, consentiens subscripsi.
Ego Nicolaus Episcopus Cremonæ, consentiens subscripsi.
Ego Federicus Episcopus Bergomensis, consentiens subscripsi.
Ego F. Dominicus Episcopus Astensis consentiens subscripsi.
Ego F. Benedictus Herba Eps Casalensis, consentiens subscripsi.
Ego Guarnerius, Episcopus Alexandrinus, consentiens subscripsi.
Ego Io. Franciscus Episcopus Vercellensis, consentiens subscripsi.
Ego Vincentius Marinus Episcopus Albensis, cõsentiens subscripsi
Ego Franciscus Galbianus Eps Intimiliensis, cõsentiens subscripsi.
Ego Romulus Episcopus Nouariensis, consentiens subscripsi.

Ego Lucas Tortus Prothonotarius Apostolicus I. V. D. & Vicarius Generalis multum Illustris, & Reuerendissimi D. Domini Cæsaris ex Comitibus Gambaræ, Episcopi Dertonæ, eiusdemque in hoc specialis procurator, eius nomine interfui, & subscripsi; & omnia, & singula in hac sancta Synodo decreta, atque acta, edita, & publicata, eius & Ecclesiæ suæ nomine recipio.

Ego Io. Antonius Carr. Archipresbyter sanctæ Iuliæ procurator specialis Illustris, & Reuerendissimi D. Petri Fauni Episcopi Aquensis, eius nomine interfui, & subscripsi; & omnia, ac singula in hac sancta Synodo acta, edita, & publicata, eius, & Ecclesiæ suæ nomine recipio.

Ego

Ego Benedictus Ciradinus Canonicus Ecclesiæ maioris Mediolani, procurator specialis Illustris, & Reuerendiss. D. Io. Ambrosij Flisci Episcopi Sauonensis, eius nomine interfui, & subscripsi; & omnia, ac singula in hac sancta Synodo acta, edita, & publicata, eius, & Ecclesiæ suę nomine recipio.

2 Nos Carolus S. R. Eccl. Presbyter Cardinalis tituli sanctę Praxedis, Dei, & Apostolicę Sedis gratia Archiepiscopus Mediolanensis, de Concilio, & assensu Reuerendissimorum Coepiscoporum nostrorum subscripsimus.

Ego Cęsar Episcopus Dertonensis consentiens subscripsi.
Ego Hieronymus Episcopus Laudensis consentiens subscripsi.
Ego Petrus Episcopus Aquensis, consentiens subscripsi.
Ego Dominicus Episcopus Brixiensis, consentiens subscripsi.
Ego Nicolaus Episcopus Cremonensis consentiens subscripsi.
Ego Hieronymus Episcopus Bergomi consentiens subscripsi.
Ego F. Dominicus Episcopus Astensis consentiens subscripsi.
Ego Guarnerius Episcopus Alexādrinensis, consentiens subscripsi.
Ego Io. Franciscus Episcopus Vercellensis consentiens subscripsi.
Ego Vincentius Episcopus Albensis consentiens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Vintimiliensis consentiens subscripsi.
Ego Cæsar Episcopus Saonensis consentiens subscripsi.
Ego Alexander Episcopus Casalensis consentiens subscripsi.
Ego Alexander Episcopus Vigleuanensis, consentiens subscripsi.
Ego P. Cotta Episcopus Nouarię consentiens subscripsi.

3 Nos Carolus S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli sanctę Praxedis, Dei, & Apostolicę Sedis gratia Archiepiscopus sanctæ Ecclesię Mediolanensis, de consilio, & assensu Reuerendissimorum Coepiscoporum nostrorum definientes subscripsimus.

Ego Cęsar Episcopus Dertonensis consentiens subscripsi.
Ego Nicolaus Episcopus Cremonensis, consentiens subscripsi.
Ego Hieronymus Episcopus Bergomi, consentiens subscripsi.
Ego Ioannes Episcopus Brixię consentiens subscripsi.
Ego F. Dominicus Episcopus Astensis consentiens subscripsi.
Ego Guarnerius Episcopus Alexandrinus, consentiens subscripsi.
Ego Vincentius Episcopus Albensis consentiens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Vintimiliensis consentiens subscripsi.
Ego Alexander Episcopus Casalensis consentiens subscripsi.

Ego Vincentius Picaluua Archipresbyter Oppidi Cassinarum, Procurator specialis Illustris, & Reuerēdissimi Episcopi Aquēsis, eius noīe interfui, & subscripsi: & omnia, & singula in hac sancta sexta Synodo acta, decreta, edita & promulgata, eius, & Ecclesiæ suę noīe recipio.

Ego

Ego Io. Paulus Albergonus, Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Nouariæ, procurator specialis Illustris, & Reuerendiss. D. Francisci Episcopi Nouaren. eius nomine interfui, & subscripsi; & omnia, ac singula in hac sancta sexta Synodo acta, decreta, edita, & promulgata, eius, & ecclesiæ suæ nomine recipio.

Ego Paulus Gramutius I.V.D. Prothonotarius Apostolicus Perillustris, ac Reuerendissimi D. I. Francisci Episcopi Vercellensi, Sáctissimi D.N. Papæ, & Sanctæ Sedis Apostolicæ, nunc apud Serenissimum Rodolphū Imperatorē Nuncij, Vicarius generalis, eiusdemq; in hoc specialis procurator, eius nomine interfui, & subscripsi, & omnia, ac singula in hac sancta sexta Synodo decreta, acta, edita, & publicata, eius, & ecclesiæ suæ nomine recipio.

Ego Antonius Iordanus clericus Sauonensis Illustr. ac Reuer. D. Dominici Grimaldi Episcopi Sauonēsis hoc tempore S.D.N. Papæ apud Auinionē Gubernatoris, ad hoc specialis procurator, eius nomiñe subscripsi, & omnia, ac singula in sexta Synodo prouinciali Mediolanen. acta, decreta, edita, & ꝓmulgata, eius, & ecclesię, suæ nomine recipio.

Ego M. Ant. Amidanus, presbyter Cremonen. Multum Illustris. & Reuerendiss. D. Ludouici Tabernę Laudē. Episcopi, & Nūcij & Apostolici ad Serenissimum, & Catholicum Hispaniarum Regem Philippum Generalis Vicarius, ac ad id etiam procurator specialis, eius, & ecclesiæ suæ nomine, omnia, & singula in sexta Synodo Prouinciali Mediolanensi acta, & decreta, edita, & promulgata recipio.

De Indictionibus futurorum Conciliorum Prouincialium.

SVMMARIVM.

1 *Quarti*
2 *Quinti*
3 *Sexti*
4 *Septimi*
} *futurorum Conciliorum prouincialium indictio.*

1 CAROLVS miseratione diuina tituli Sanctę Praxedis S.R.E. Presbyter Cardinalis, Borrhomæus nuncupatus, sanctæque Mediolanen. Ecclesiæ Archiepiscopus. *Tertium.*

Omnibus, & singulis Reuer. Dñis episcopis, qui adsunt, & Synodo Prouinciali Mediolanēsi, quacunq; ratione interesse debent, omnibusque: item Capitulis, & Ecclesiarum Cathedralium procuratoribus, qui

præsentes intersunt, indicimus, significamus, denunciamus, & intimamus proximã sequentẽ Synodũ Prouincialem Mediolanensem quartã, Deo Omnipotente auctore, & ad eius laudem, hac eadem in urbe, hoc ipso loco, anno 1576. die decimo mensis Maij, qui dies erit feria quinta Dñicæ secundæ post Resurrectionẽ Dñi Nostri Iesu Christi, inchoandã, & celebrãdam esse. Quamobrem eos oẽs, & singulos Reuer. Dños Episcopos, qui hic presentes adsunt, monemus: Procuratores uerò ecclesiarũ Cathedralium inuitamus, ut eo die ad Synodũ prouincialem quartã, iuuante Deo, Mediolani celebrandam, constituto, hic oïnò intersint, nisi diem celebrationis ipsius Synodi aliqua ex causa à nobis prorogatum fuisse nostris, ad eos datis litteris, intellexerint. Quod si ipsorum Reuerendissimorũ Episcoporum nostrorũ aliquis legitimo tũc detentus erit impedimento, nunciũ ad se excusandum, atq; ad id impedimentum probandũ, ad nos mittat: cui etiam facultas ab ipso detur, ea omnia, & singula nomine suo, & Ecclesiæ suę recipiendi, quæ Spiritusancto duce, in ipsa Synodo à nobis de cõsilio, & assensu Reuerendissimorum Episcoporum nostrorum decernentur, aut constituentur.

2 Carolus, miseratione diuina Tit. Sanctæ Praxedis S.R.E. Presbyter Cardinalis, sanctæq; Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus.

Quartum Idem. tempore solum habẽdi Concilij, ut hic, mutato.

Omnibus, & singulis, &c, Anno M D LXXIX. die septimo mensis Maij, proximè sequentis, qui dies erit feria quinta Dominicæ secundę post Pascha Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, inchoandam & celebrandam esse. Reliqua, vt suprà.

Quintum Idem. tempore solum habẽdi Concilij, ut hic, mutato.

3 Carolus, &c. Omnibus, & singulis Reueredissimis Dominis episcopis, &c, Anno M D LXXXII. die decimo mensis Maij, proximè sequentis, qui dies erit feria quinta Dominicæ tertiæ post Pascha Resurrectionis D. N. Iesu Christi inchoandam, & celebrandam esse. Reliqua, ut suprà.

Sextum Idem. his tã tum additis.

4 Carolus, &c. Omnibus & singulis Reuerendiss. Dominis Episcopis Derthonen. Aquen. Cremonen. Bergomen. Brixien. Asten. Alexandrinen. Nouarien. Vercellẽ. Alben. Vintimillien. Casalen. Lauden. Sauonen. Vigleuanen. Placẽtino, Albingaunen. alijsq; uniuersis, & singulis, qui Synodo Prouinciali Mediolanen. quacunque ratione interesse debent, omnibusq; item Capitulis, & Ecclesiarũ Cathedralium Procuratoribus, hoc publico decreto indicimus, significamus, denunciamus, & intimamus proximam sequentem Synodum Prouincialem Mediolanen. septimam, Deo Omnipotente auctore, & ad eius laudem, hac eadem in vrbe, hoc ipso loco, Anno Domini. M D. LXXXV. die vigesimonono mensis Aprilis, qui dies erit feria quinta Dominicę tertię post Pascha Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi inchoandam, & celebrandam esse. Reliqua ut suprà.

INDEX ET SVMMARIVM CONSTITVTIONVM, ET LITTERARVM APOSTOLICARVM.

QVARVM IN OMNIBVS CONCILIIS Prouincialibus Mediolan. mentio fit, ordine temporis, quo edita sunt.

Con-

FINIS.

LITTERAE PII SECVNDI PONT.

DE CLERICIS,

QVI SINE LITERIS DIMISSORIIS, vel ante legitimam ætatem, vel extra tempora sacris initiantur.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam.

CVnctis disponentes fidelibus iustitiam ministrari, tenorem cuiusdam dudum per felicis recordationis Pium Papā II. prædecessorem nostrum, ad futuram rei memoriam editæ, & in Quinterno Cancellarię Apostolicæ Anno Incarnationis Dominicę Millesimo Quadringentesimo sexagesimoprimo, Quintodecimo Kal. Decemb. Pontificatus sui Anno Quarto, annotatæ constitutionis, præsentibus, ad instantiā dilecti filij nostri Caroli Tit S. Praxedis Presbyteri Cardinalis Borrhomæi nūcupati, perpetui administratoris Ecclesiæ Mediolanen. inseri ac de uerbo ad uerbū annotari fecimus, uolentes, & Apostolica authoritate decernentes, quòd huiusmodi sic inserto tenori, in quibuscunque causis interesse ipsius Caroli Cardinalis, & administratoris, concurētibus, dumtaxat stetur & plena fides adhibeatur ubique in iudicio, & extra illud ubi ille exhibitus fuerit uel ostensus: dictus uerò tenor sequitur, & est talis uidelicet. Pius Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Cùm ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animę imprimitur, sacra mysteria dispensantur, ut ipsarum cura tribuatur animarum, in eorum susceptione excessus grauis tanto magis plectendi sunt, quanto ex illis maiora in mentibus fidelium scandala generantur. Cùm itaque sicut fide dignorum relatione non nisi moleste accepimus, nonnulli clerici extra temporā à iure statuta: quidam ante ętatem legitimam: aliqui uerò sine dimissoris literis, contra sanctiones canonicas, se faciant ad sacros ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, yt

alijs in posterum committendi similia aditus præcludatur, auctoritate Apostolica, præsenti constitutione perpetuò ualitura, statuimus, & ordinamus, ut omnes & singuli, qui absque dispensatione canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora à iure statuta, siue ante legitimam ætatem, uel absque literis dimissorijs etiam citramontani a citramontanis (prætérquàm si in hoc ultimo casu per Cameram Apostolicam, iuxta ipsius stilum ordinati fuerint) ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, à suorum exequutione ordinum ipso iure sint suspensi: Et si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrāt, propter quam ultra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas beneficijs ecclesiasticis, quę obtinent, possint iure priuari: uolumus autē quòd præsens nostra cōstitutio in Romana curia existentes post quindecim dies, absentes uerò Italicos post duos, alios autem etiam ultramontanos post sex menses ab ipsius in audientia contradictarum, & Cancellaria Apostolica, publicatione, ac affixione ligare incipiat. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti ordinationis, & uoluntatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo primo, Quintodecimo Kalen. Decembris Pontificatus nostri Anno Quarto. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ uoluntatis, & decreti infringere, uel ei ausu temerario contrarie. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romę apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millęsimo Quingentesimo Septuagesimo secundo, Nono Kal. Martij. Pontificatus nostri Anno Primo.

DE

De Iudæis, & infidelibus conuersis, Neophytisuè Paulus PP. III.

AD perpetuam rei memoriam. Cupientes Iudæos, & alios infideles quoslibet ad fidem catholicam conuerti, & prætextu bonorum per eos antea possessorum ob eandem fidem non distrahi, Motu proprio ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica tenore præsentium hac in posterum valitura constitutione sancimus, quòd cuicunq; eorūdem Iudæorum, & infidelium ad dictam sedem conuerti uolenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunque tā mobilia, quàm immobilia, intacta, & illæsa permaneāt, ita ut etiam filij familias, & in patria potestate, (vt præfertur) constituti, legitima, & quacunque alia portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de iure, seu successione bonorum eis aliàs debitorum per eorum parentes fraudari, aut priuari non possint, neque debeant, sed eis integrè, etiam si contra uoluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conuersi fuerint, etiam eorum parentibus uiuentibus debeantur. Et si bona ipsa ex vsura, aut illicito quęstu fuerint acquisita, & notæ sint personæ quibus eorum fuerit de iure facienda restitutio (quia non dimittitur peccatum, nisi restituatur male ablatum) illa eisdem personis omnino restituantur, personis uero non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus ecclesiæ in pios vsus conuertenda; bona huiusmodi eisdem Iudęis, & alijs infidelibus in fauorem suscepti baptismatis, tanquam in pium vsum liberè concedimus, eaque apud ipsos sic conuersos Iudęos, & alios infideles remanere decernimus: Interdicentes sub diuinæ anathematis pœna quibusuis tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis, ne ullam super bonis huiusmodi quouis quęsito colore molestiam inferant, aut inferri patiantur, sed magnum se fecisse lucrum existiment, dum tales Christo lucrati fuerint. Et quoniam, ut scriptum est, qui habuerit substantiam mundi huius, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in ipso, si ipsi cōuersionis tēpore inopes, aut indigentes fuerint, omnes tam ecclesiasticos, quàm sęculares per uiscera misericordię Dei nostri exhortamur, ut ipsis cōuersis manus porrigant adiutrices: ipsi quoque dicœsani non solū Christianos ad subuentionem ipsorum exhortentur sed etiam tam

de

de redditibus ecclesiarum,prout potuerunt,quam de ijs quę ad pauperem usus per ipsos conuertendos deuoluuntur, huiusmodi neophitos sustentare non negligant, ipsosque à detractionibus, & contumelijs paterna affectione defendāt. Et quoniam per gratiam baptismi ciues sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, lonque dignius existit regenerari spiritu,quàm nasci carne eadē constitutione statuimus,ut ciuitatum,& locorum,in quibus sancto baptismate pro tempore regenerabnntur uerè ciues sint,& priuilegijs,ac libertatibus, & immunitatib. quæ alij rōne natiuitatis,& originis duntaxat consequuntur, gaudeāt. Curent insuper Sacerdotes baptizantes,& alij de sacro fonte eos susci piētes,tam ante baptismū,quàm,post,illos in articulis fidei,ac legis nouę præceptis,catholicæq; ecclesię ritibus,diligenter instruire, & tam, ipsi,quàm diœcesani operam debet,nec cum alijs Iudęis,seu infidelibus saltem per longum tempus conuersentur,ne sicut quandoq; cōtigit ab infirmitate curatis modica occasio ad pristinam perditionem recidiuos afficiat. Et quoniā, experientia teste,compertū est mutuam ipsorum neophitorum inter se conuersationē ipsos in fide nostra fragiliores reddere,ac saluti ipsorum plurimum officere, hortamur locorum Ordinarios,ut quantum pro incremento fidei viderint expedire,curent,& studeant neophitos ipsos eum originarijs Christianis matrimonio copulare, & prohibeant eisdem sub grauibus pœnis, ne mortuos more Iudæorum sepeliant, aut Sabbata, aliasque solennitates,& antiquæ sectę ritus quoquomodo obseruent, sed & ecclesias,& prędicationes,prout alij catholici frequentent, & in omnibus Christianorum moribus se conformes reddant. Comtemptores autem prædictorum per sacerdotes, in quorum parochijs degent, aut alios, ad quos de iure, uel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat,aut etiam per alios quoscunque diœcesanis,seu inquisitoribus hæreticæ prauitatis deferant, & inuocato, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis, per eos taliter puniantur, quod alijs transeat in exemplum: Et insuper de ijs omnibus in prouincialibus & synodalibus Concilijs diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos, & sacerdotes in pręmissis negligentes, quam ipsos neophytos, & infideles prędictos contemptores opportunum adhibeatur remedium. Si quis autem cuiuscunque gradus, uel præeminentię fuerit, huiusmodi neophitos, ne ad obseruationem ritus Christiani,& aliorum pręmissorum compelhantur, fauerit, aut defenderit, pœnas contra fautores hęreticorum promulgatas, ipso facto incurrat. Neophiti uerò si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint,& ad uomitum indaizantes redire comperti sint,contra eos,tanquam perfidos hæreticos per Ordinarios locorum secundum sacrorum canonum instituta procedatur.

Non

Non obstautibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, a quibusuis priuilegijs, indultis, & litteris etiam Apostolicis, seu etiam Regijs,uel Imperialibus eisdem Iudęis, uel infidelibus quomodolibet concessis,quæ quatenus in detrimentum catholicæ fidei; aut nominis Christiani, seu aliquorum ex pręmissis quomodolibet uergerent, ad effectum pręsentium cassamus,& irritamus, ac cassa,& irrita decernimus,alijs decretis,& constitutionibus Apostolicis, quę super præmissis sunt condita in suo robore duraturis. Et vt huiusmodi sanctę constitutionis ingens memoria habeatur, & ne quisquam ipsius ignorantiam pretendere possit,illa per singulas cathedrales, & collegiatas ecclesias,aliaque pia loca, in quibus vberior erit fidelium concursus semel in anno ad minus infra diuina, publicari uolumus, & decernimus.Et quia difficile foret pręsentes ad singula quęque loca deferri, uolumus & etiam declaramus,quòd earundem pręsentium transumptis,seu copijs etiam impręssis, & manu alicuius notarij publici subscriptis,ac sigillo alicuius pręlati munitis, eadem prorsus fides adhiberetur vbicunque si forent exhibitę,uel ostensę.Dat.Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXI. Martii, millesimo quingentesimo quadragesimo secundo,Pontificatus nostri anno octauo.

Bulla Fœl.Re.Pij Papæ Quarti, qua multæ Indulgentię, & priuilegia conceduntur Sodalitati Nominis Dei.

PIVS Episcopus Seruus Seruorum Dei uniuersis Christi fidelibus,præsentes literas inspecturis, salutem,& Apostolicam benedictionem.Saluatoris, & Domini nostri Iesu Christi Dei Patris Vnigeniti,qui pro redemptione generis humani de summo Cœlorum solio ad huius mundi infima descẽdere,& carnem nostram ex utero uirgineo assumere,ac post pęractum ad nostram instructionem huius uitę cursum, in ara Crucis pretium exoluere dignatus est, uices licet immeriti gerentes in terris, gregemque Dominicum nostrę curę diuinitus commissum ad uitam lucis ęternę perduci cupientes, iuxta creditum nobis Apostolicę seruitutis officium,fideles cunctos quorum merita pro demeritis pęnitus sunt imparia ad mala euitanda, veraque & solida bona amplexanda, ac altissimi uiam ingrediendum, spiritualibus muneribus, Indulgentijs uidelicet,& peccatorũ remissionibus, frequenter inuitamus,ut fideles ipsi per deuotionis sinceritatem, & bonorum

operum

operum exercitium,abolita suorum delictorum macula,Diuinæ gratiæ promerendæ reddantur aptiores. Cùm itaq;,sicut accepimus,dudũ dilectus filius Didacus de Victoria, Frater cõuentus Sancti Pauli Burgẽ. Ordinis fratrũ Prędicatorũ,egregius uerbidei prędicator,Zelo Diuini nominis permotus,ad cauẽdos Iuramẽtorũ, & Blasphemiarũ abusus,unã saluberrimã Confraternitatem sub uocabulo nominis Dei institui curauerit, cuius Confratrũ partes potissimũ essent, certaẽt regula super hoc cõposta,omni diligẽtia cauere, ne uel ipsi, uel alij corã ipsis aliquo modo nisi ob causam grauissimã iurarẽt, & contrafaciẽtes modestè admonerẽt. Et qua Cõfraternitate in diuersis Ciuitatibus,& Oppidis Hispaniarũ ritè instituta, & recepta,quamplurimi Christi fideles se illi cõscribi fecerint,quorũ opera,& studio blasphemiæ,atq; periuria,& aliàs illicita iuramẽta prohibeãtur. Cùmq; eiusdẽ Cõfraternitatis salutaris fructus ubiq; sit manifestus, Venerabiles fratres Episcopi partiũ illarũ,eã,quibus possũt, fauoribus promoueãt. Nos ut dicta Cõfraternitas in maiori semper reuerẽtia habeatur, & Christi fideles eo libẽtius illã ingrediantur,quò ipsa amplioribus decorata spiritualiũ gratiarum donis,& Apostolicis fuerit suffulta priuilegijs,de omnipotẽtis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius,auctoritate cõfisi, omnibus & singulis dictæ Cõfraternitatis,ubiuis terrarũ,& locorũ,nũc, & pro tẽpore diffusæ,utriusq; sexus Cõfratribus in illa nũc,& pro tẽpore descriptis, ubilibet constitutis,siue sub eiusdẽ Confraternitatis regula prius edita, siue sub alia simili cõprehendantur,qui uerè pęnitentes,& cõfessi die festo Circũcisionis D.N.Iesu Christi,annis singulis, in perpetuum, sacrosanctũ Eucharistię sacramentum susceperint,& solemnitati per ipsam Confraternitatem dicto die festo ubiuis locorum, pro tempore,celebrari solitæ,in toto,uel in parte interfuerint, quoties id egerint, toties pro quolibet die festo huiusmodi plenariam omnium, & singulorum,ac quorumcumque peccatorum suorũ Indulgentiam,remissionẽ, & absolutionem, prout in anno Iubilei Ecclesias almæ Vrbis,& extra illos muros ad id deputatas uisitãtibus cõcedi solet,auctoritate Apostolica tenore præsentiũ, cõcedimus & elargimur. Illis uerò dictæ Confraternitatis Confratribus, qui qualibet prima die Dominica cuiusq; mensis totius anni,similiter in perpetuum,ad Missam, quã ipsi Confratres audire tenentur,audiendam conuenerint, quotiescunque id egerint, decem annos,qui uerò temerè iurantem, aut aliàs Diuinum nomen blasphemantem modestè, & charitatiuè, quandocumque admonuerit, pro qualibet uice centum dies, & cuicunque uerbi Dei prædicatori sęculari ,uel cuiusuis ordinis regulari,qui Christi fideles,ut à iuramentorũ abusibus caueant,& hanc dictæ Confraternitatis regu

lam

lam amplectantur, hortatus fuerit, decem annos, de iniunctis sibi pœnitentijs in forma Ecclesiæ consueta, misericorditer in Domino relaxamus. Et ut ipsi Cõfratres dictę Indulgẽtię plenarię Deo propitio facilius efficiãtur participes, illis, & eorum singulis, Indulgentiam huiusmodi consequi uolentibus, ut dicto die festo Circũcisionis occurrente, quoscunque sibi bene uisos idoneos Presbyteros sęculares, uel cuiusuis ordinis regulares, per Ordinariũ loci approbãdos in suospos sint eligere Cõfessores, qui cõfessionibus ipsorum diligenter auditis, & eorum quemlibet, ab omni & quacunque excommunicationis, etiã maioris, & ab omnibus, & quibusuis alijs Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis, à iure, uel ab homine, aut mixtim, quauis occasione, uel causa latis, saluo tamen iure tertij, nec nõ ab omnibus, & singulis, eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, quantũcunque grauibus, & enormibus, etiã locorũ Ordinarijs, ac Sedi Apostolicæ reseruatis, præterquã in Bulla die Cęnæ Domini legi consueta contẽtis, dicta auctoritatę Apostolica absoluere, eisq; pro commissis pœnitentiã salutarem iniũgere, ac uota quæcumq; (Hierosolimitano, uisitationis liminum Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli prædictorum de Vrbe, ac Iacobi in Compostella, necnon Castitatis, & Religionis uotis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare ualeant, similiter auctoritate, & tenore præmissis perpetuò cõcedimus, & indulgemus. Mandantes uniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filijs ceteris Ecclesiarum Prælatis, & locorum Ordinarijs, ubilibet constitutis, eorumque generalibus in spiritualibus Vicarijs, & officialibus, quòd ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro Confratrum prædictorum parte fuerint requisiti, eidem Confraternitati prędictę pro posse faueant, fauorabiliter assistant, & illam promouere procurẽt. Præsentibus, quas nunquã etiam per nos, aut alios Rom. Pont. successores nostros, uel Sedẽ præfatã, aut alios quoscumq; quomodolibet reuocari, suspendi, limitari, reduci, modificari aut eis in aliquo derogari posse, neqque sub quibusuis illarũ, aut similiũ, uel dissimiliũ, Indulgentiarũ, & gratiarũ reuocationibus, suspẽsionibus, alterationibus, modificationibus, limitationibus, derogationibus, aut alijs contrarijs dispositionibus, in genere, uel specie, per nos, uel successores nostros, aut Sedẽ, præfatos, seu quosuis alios, & ex quibuscunq; etiã urgentissimis, & necessarijs causis, etiã pro fabrica Basilię Principis Apostolorũ de Vrbe, Cruciata sancta, uel expeditione cõtra infideles, etiã ad Imperatoris, Regũ, Reginarum, Ducum, Principum, uel aliorum instantiam, seu eorũ contẽplatione, uel etiã Motu Proprio, & ex certa sciẽtia, ac aliàs quomodolibet canonicè, uel de facto nũc, & pro tẽpore, impositis, & factis, ulla

tenus

tenus unquam comprehensas, sed semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabũt, toties in pristinum, & ualidissimum statum restitutas, & de nouo concessas fore, ac censeri decernimus perpetuis futuris tẽporibus duraturas. Volumus autem quòd si aliqua alia Indulgẽtia fuerit per nos in aliquo loco eidem Confraternitati concessa, pręsentes quò ad locum huiusmodi nullæ sint. Dat. Romæ apud Sanctum Petrũ Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Sexagesimo Quarto, Id. Aprilis. Pontificatus nostri anno Quinto.

Bulla S. D. N. D. Pij, Diuina Prouidentia Papæ Quarti. Super ordinatione, & promotione Doctorum, & aliorum cuiuscunque artis, & facultatis professorum de cætero obseruanda.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

IN SACROSANCTA Beati Petri Principis Apostolorum Cathedra, meritis licèt imparibus, hisce procellosis militantis Ecclesię tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse solicitos, vt Domini gregem, curæ nostrę commissum, non solum ab apertis rapacium luporum undequaque caulis obstrepẽtium insultibus, sed etiam à magis formidolosis pestiferarum vulpecularum domi latitantium insidiis. per prouidum pastoralis officij ministerium, ipso Domino cooperante, præseruemus; ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, ubilibet auferamus. Cum itaque iuxta notum Santissimi Vatis oraculum, Timor Domini, sine quo uera Religio, & Catholicæ fidei puritas nullibi reperitur, sapientiæ sit initium, & qui, uel in scientijs proficere, uel eas alios docere parant, supremum illum sapientiæ parentem, benignumque largitorem deuoto sane fidei obsequio demereri, ueraque sinceræ Religionis pietate sibi conciliare debeant, Idcirco hanc Fidei puritatem scientijs, doctrinisque quibuslibet tum tradendis, tum adipiscendis, tanquam necessariam basim, cõstituere; & ne simplicia nonnullorum adolescentium, res nouas audiendi cupidorum, ingenia in naufragos blandientium hæresum scopulos imprudenter impingant occurrere cupiẽtes; Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; quòd deinceps nullus Doctor, Magister, Regens, uel alius cuiuscunq; artis,

artis,& facultatis professor,siue clericus,siue laicus, ac sęcularis,uel cu iusuis ordinis regularis sit, in quibusuis studiorum generalium Vniuersitatibus,aut Gymnasis publicis,aut alibi ordinariam, uel extraordinariam lectoris Cathedram assequi,uel iam obtentam retinere,seu aliàs,Theologiam,Canonicam, uel Ciuilem censuram , Medicinam, Philosopiam , Grammaticam, uel alias liberales artes , in quibuscunque Ciuitatibus,Terris,Oppidis,ac locis,etiam in Ecclesijs, Monasterijs,aut Conuentibus Regularium quorumcunque publicè, uel priuatim quoquomodo profiteri , seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, uel exercere:neque Doctores ipsi , aut Vniuersitatũ, seu Gymnasiorum eorundem Rectores,Cancellarij, uel alij superiores, sed nec etiam Palatini Comites , aut alij particulares facultatem eruditos uiros ad eosdem gradus promouendi,etiam à nobis , & Apostolica Sede,uel aliàs undecũque habentes,scholares , tam laicos quàm clericos, & cuiusuis ordinis regulares,uel alios quoscunque quã talibet eruditione prędito , ad ullum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere, & admittere ; Neque Doctores , Magistri,& Scholares ad electionem alicuius in Rectorem,uel Cancellariũ Vniuersitatis,aut Gymnasij procedere ; Nec ipsi Scholares,uel alij quantumlibet docti , & alioqui habiles , gradus huiusmodi,uel eorum aliquem palam,uel priuatim recipere ualeant,nisi Doctores uidelicet ac Regentes,Magistri,& alij professores iam ad cathedras,& lecturas recepti,in Italia infra tres,extra uerò illam infra sex menses à die publicationis præsentiũ computãdos, reliqui uerò ad cathedras & alias lecturas ibidẽ in posterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris,uel aliorum superiorum;Eligendi autem in Rectores, uel Cancellarios ante illorum electionem,uel saltem admissionẽ in Ordinarij loci,uel eius in spiritualibus Vicarij ; ac promouẽdi Scholares;& alij præfati ante illorum promotionem in eiusdem Ordinarij,seu eius Vicarij,aut Doctorum,aliorumuè promouentium manibus, præuio etiã processu,uel debita informatione,quantum eis sufficere uidebitur,super Religione,Fideq; Catholica,Rectorum,Cancellariorum,Doctorum,lectorum,& promouendorũ eorundem per ipsos locorum Ordinarios, uel eorum Vicarios ritè facta præcedente , eandem Catholicã fidem,uerbis,iuxta formæ infrascriptę tenorem, conceptis palàm , & solemniter profiteri teneãtur;Et desuper instrumentũ publicum cõfici, ac de processu,seu informatione,& fidei professione in Priuilegio Doctoratus , uel alterius gradus huiusmodi specialis , ac de uerbo ad uerbum mentio,& relatio fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore pręsentiũ perpetuo statuimus,& ordinamus : Ac omnibus & singulis earundẽ Vniueruersitatum , & Gymnasiorum Rectoribus, Doctoribus,

bus,& alijs superioribus, ac aliàs facultatem doctorandi habentibus cuiuscunq; status, gradus, ordinis, conditionis, & preeminentie fuerint, etiã si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, uel maiori dignitate, etiam Cardinalatus honore: ac Ducali, uel alia, etiã Regia, & Imperiali auctoritate præfulgeant, ne quem in Vniuersitatibus, Ciuitatibus, Oppidis, uel alijs locis sibi in spiritualibus, uel tẽporalibus subiectis, aliter cathedras, aut alias lectiones retineri, cõsequi, uel ad gradus promoueri respectiuè patiãtur, in uirtute sanctæ obediẽtiæ, & sub interdicto ab ingressu Ecclesię, quo ad antistites, quò uerò ad inferiores sub excõmunicationis latę sẽtẽtiæ, necnõ priuationis omniũ, & singulorum dignitatũ, beneficiorum, officiorũ, & feudorum Ecclesiasticorũ per eos quomodolibet obtentorũ, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, eo ipso per contrafacientes incurrendis pęnis districtius inhibemus: Ac quascunq; receptiones, promotiones, electiones, & admissiones absque processu, certaq; de Religione, & Fide Catholica notitia, ac dicta fidei professione sic, ut præfertur, præcedẽte, pro tẽpore factas, nullas, inualidas, nulliusq. roboris, uel momẽti esse, neq; cuiquã in iudicio, uel extra suffragari posse, sicque per quoscunq; Iudices, & Cõmissarios, quauis auctoritate fungẽtes, sublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicãdi, & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus à quoquã quauis auctoritate sciẽter, uel ignorãter attentari contigerit, irritũ & innane decernimus. Nõ obstãtibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Vniuersitatũ, & Gymnasiorum, ordinum, & locorum quorũcunq;, ẽt iuramẽto cõfirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, & cõsuetudinibus, priuilegijs quoq;, indultis, facultatibus, et literis Apostolicis eisdẽ Vniuersitatibus; et Gymnasijs, ac ordinibus, & locis, eorũq; Rectoribus, Doctoribus, Superioribus, etiã in tẽporalibus Dominis, Comitibus Palatinis, & alijs etiam regularibus personis pręfatis sub quibuscũq; tenoribus, & formis, ac cũ quibusuis etiã derogatoriarũ derogatorijs, alijsque efficacioribus etiam uim contractus inducentibus clausulis irritantibusque, & alijs decretis in genere, uel in specie, etiam per nos, ac Sedem præfatam, etiã motu, sciẽtia, & potestatis plenitudine similibus, seu ad quorũuis, etiã Imperatorũ, Regũ, Rerũ publicarũ, Ducũ, & aliorũ Principum instantiã, & aliàs quomodolibet cõcessis, ac etiã pluries approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiã si pro illorũ sufficiẽti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum ueriores tenores, ac si de uerbo

aduer-

ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes : specialiter, & expresse, motu simili derogamus, contrarijs quibuscumque: Aut si aliquibus communiter, vel diuisim, ab eadem sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam ; ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Ne autem quispiam præsentium ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare possit; sed ipsę ad omnium notitiam deducantur ; Volumus, & mandamus, quòd eędem præsentes in Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, omnes in Italia intra tres, extra verò illam existentes intra sex menses proximos, ab ea die affixionis computandos, perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Forma autem dictæ professionis Fidei hęc est. Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnũ Deum, Patrem omnipotentem factorem cœli, & terrę visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dñm Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et ex patre natum, ante omnia sęcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: Genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritusancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris, Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritumsanctum, dominũ, & viuificantem, qui ex patre, filioque procedit. Qui cum patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitã venturi seculi Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesię obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarũ Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè, & propriè sacramenta nouæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœ-

nitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaq. gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse: Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis; defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vna cum anima & diuinitate Domini Nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorum esse, animasquè ibi detentas fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos, vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmiter assero imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictá fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco. Romanoque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti spontè profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & immaculatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè Deo adiuuante retinere, & confiteri, atque à meis subditis, seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. Nulli ergo omninò hominũ liceat hanc paginam nostræ ordinationis, inhibitionis, derogationis, voluntatis, statuti, decreti, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo Quarto, Idibus Nouembris. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Cæ. Glorie. us.

Conſtitutio S. D. N. Pij Papæ Quinti per Dominos Medicos obſeruanda.

PIVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

SVpra Gregem Dominicum noſtræ vigiliæ diuinitus creditũ, vigilis ſpeculatoris, prout nobis deſuper conceditur, exercentes officium, ad ea per quæ Animarum ſaluti cum diuini nominis gloria conſuli valeat, libenter intendimus, vt Chriſti fideles poſt Baptiſmum in peccata lapſi, per ſacramentum pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sane cùm infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat, dicente domino, languido quem ſanauerat: vade noli amplius peccare, ne quid deterius tibi contingat, ac propterea prouidæ ſel. recor. Innocentius III. prædeceſſor noſter Medicis præceperit, vt cùm eos ad ægrotos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant, vt animarum Medicos vocent, ne cùm eis in extrema ægritudine conſtitutis ſuadetur, in deſperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam ſalutare præceptum nulla temporis præſcriptione aboleri, ſed ſemper obſeruari, conſtitutionem præfatam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innouamus, & hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & decernimus, quòd omnes Medici cùm ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipſos ante omnia moneant, vt idoneo confeſſori omnia peccata ſua, iuxta ritum S. R. E., confiteãtur, neque tertio die vlterius eos viſitent, niſi longius tempus infirmo confeſſor ob aliquam rationabilem cauſam, ſuper quo eius conſcientiam oneramus, conceſſerit, & eis per fidem confeſſoris in ſcriptis factam conſtiterit, quòd infirmi, vt præmittitur, peccata ſua confeſſi fuerint: coniunctos verò, ac omnes familiares, & domeſticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate parochum certiorem faciant, tam parochus, quàm coniuncti, & familiares præfati, infirmum ad confeſſionem peccato-

rum suadeant, & inducant. Quod si qui Medicorum præmissa non obseruauerint, vltra pœnas in dicta constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuò sint infames, & gradu medicinę, quo insigniti erant, omnino priuentur, & à Collegio seu vniuersitate Medicorum eijciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorũ, vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem auctoritate pręcipimus, & mandamus, vt nullus posthac vbique locorum in Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quouis Collegio, & vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsenti nostra constitutione contenta, medio eorum iuramento coram Notario publico, & Testibus obseruare in eorum manibus, vel Ordinarij iurauerint, & huiusmodi iuramento in priuilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si collegia, & vniuersitates præfatæ non recepto à promouendis iuramento huiusmodi, eosdem ad gradum prædictum promouerint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, pœnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute sanctæ obedientię omnibus, & singulis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in Ciuitatibus, & diœcesibus proprijs præsentes nostras literas publicari faciant, ac iuramentum prædictum à Medicis iam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in Ciuitatibus, & diœcesibus prædictis admittant, nisi eis constiterit eosdem iuramentum huiusmodi præstitisse, & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam præstitum exhibere recusantes, gradu Medicinę, & omnibus priuilegijs eisdem Medicis, tam coniunctim, quam diuisim, eis, & eorum cuilibet concessis, per quosuis etiam Romanos Pontifices priuent, ac ab ingressu Ecclesiæ arceant, donec resipuerint, non obstantibus præmissis Priuilegijs, indultis, literis Apostolicis, quibusuis personis, collegio, & vniuersitati, sub quibusuis verborum formis, & tenoribus. Quæ omnia, quò ad effectum validitatis constitutionis nostræ tantum reuocamus, cassamus, & annullamus, & omnes Principes sæculares, ac alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per vscera misericordiæ Iesu Christi eisdem in remissionem peccatorum nihilominus iniungentes, quòd in pręmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium pręstent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Volumus autem quòd pręsentes literę in Cancellaria, & acie Campi Florę publicentur, & inter constitutiones Extrauagantes perpetuò valituras conscribantur: & quia difficile foret pręsentes ad singula quęque loca deferri:

ri: Volumus, & etiam declaramus, quòd earum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati, munitis, eadem prorsus fides vbicunque adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę. vel ostensę. Dat. Romę Apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die vlti. Martij M.D.LXVI. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

Litteræ confirmatoriæ Decretorum Concilij Primi Prouincialis Mediol. circa clausuram Monialium & alia.

PIVS, PAPA V.

Dilecto filio nostro, CAROLO, tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nuncupato.

DILECTE Fili noster, Salutem & Apostolicam benedictionem. Dudum à fœl. re. PIO PP. IIII. prædecessore nostro emanarunt litteræ in forma Breuis tenoris subsequentis, a tergo uidelicet, Dilecto filio nostro CAROLO, tit. Sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo uocato, in tota Italia, nostro, & Apostolicæ Sedis de Latere Legato. Intus vero, PIVS Papa Quartus. Dilecte fili noster salutem & Apostolicam benedictionem. Iuxta nostri Pastoralis officij debitum, indefessa sollicitudine ad ea libenter intendimus, per quæ in singulis, præsertim monialiũ, monasterijs, regularis obseruantia, ac debita clausura non modo conseruatur, sed, si in eorum aliquibus forsan dilapsa, aut dissoluta reperiatur, adhibitis opportunis remedijs, diligenter resarcitur, atque restituitur, ita vt ipsarum monialium fęlici statui, ac directioni, prosperoque & laudabili regimini salubriter prouideatur. Vt igitur ea, quę à sacris Canonibus, & nouissimè à sacro Concilio Tridentino sancita sunt, ac reformationem, & clausuram monasteriorum monialium huiusmodi respiciunt, in tuis Ciuitate & diœcesi ac prouincia Mediolanensi debitæ executioni demandentur: Monialesque ipsæ ad Regulam, quam professæ sunt, præscriptam, vitam instituant, & componant, ordinumque suorũ vota, ac præcepta fideliter obseruent:

Tibi nostro secunda carnem nepoti, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione Apostolica præesse dignosceris, ac quamdiu eidem præfueris, quemque ob eximiam, & singularium virtutum prudentiam, probitatem, ac religionem, nuper nostrum, & Apostolicæ Sedis de latere Legatum, de Venerabilium fratrum nostrorũ sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, in vniuersa Italia constituimus, & deputauimus, per Apostolica scripta committimus, & mandamus, vt per te ipsum, seu per te deputandos, prout tua tibi suaserit ratio, seu in proxima Synodo Prouinciali, vel Diœcesana, per te celebrandis, sicut tibi magis expedire videbitur, ea omnia auctoritate nostra statuas, ordines, disponas, ac decernas, quæ ad custodiendam in quibusuis monialium monasterijs, etiam regularibus quibusuis subiectis, Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ tuę, huiusmodi debitam, & regularem normã, & clausuram, bonumque, & salutare regimen in eis inducendum, constituendum, & conseruandum, & denique ad illarum congruam, & expedientem correctionem, & reformationẽ necessaria esse cognoueris, seu quomodolibet opportuna. Nos enim ultra facultates tibi nuper per alias nostras, etiam in forma Breuis litteras sub Data Romæ die iij. Februarij, proximè præteriti circa visitationem, reformationem, & correctionem monasteriorum monialium tuarum Ciuitatis, & Diœcesis, cõcessas, quas omnes & singulas ad quæcumque monasteria, quibusuis Regularibus subiecta, ac ad quascumque ciuitates, terras, & loca totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis harum serie extendimus, & ampliamus, extensasque & ampliatas fore, & esse decernimus, ita tamen, quod quo ad monasteria monialium, etiam Regularibus quibusuis subiecta, existentia in ciuitatibus, terris, & locis Suffraganeorum tuorum de eorum cõsilio, & consensu, prout tibi videbitur, facultates ipsas iuxta prædictarum & præsentium literarum formam & tenorem, exercere, illisque vti libere valeas: Circumspectioni tuæ quæcumque monialium monasteria præfata, etiam quomodolibet exempta, ac Nobis, & Apostolicę Sedi, seu Hospitali sancti Spiritus, seu sancti Ioannis Hierosolymitani, vel Basilicæ sancti Ioannis Lateranensis, aut sancti Petri de Vrbe, siue quibusuis alijs Hospitalibus, & Ecclesijs Sæcularibus, uel Regularibus dumtaxat subiecta totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis, quæ reformatione indigere iudicaueris, eorumque moniales, & personas tam in capite, quam in membris, auctoritate nostra visitandi, reformandi, corrigendi, & emendandi, ad debitamque, & regularem obseruantiam, & clausuram iuxta Canonicas sanctiones, & regularia suorum ordinum instituta, & alia, quæ tibi congruentiora videbuntur, reducendi, reponendi, & restituendi, ipsasque moniales, si tibi visum fuerit, ad alia monasteria eorundem seu aliorum ordinum in totum, vel in partem

trans-

transferendi, necnon monasteria ipsa, etiam quibusuis Regularibus subiecta, diruendi, supprimendi, uel alijs uniendi, annectendi, incorporandi, seu ad alios usus, tibi bene uisos, mutandi: Et insuper quæcumque statuta, & ordinationes rectum, & exemplarem monialium, & personarum huiusmodi uiuendi modum, ac normam, debitamque clausuram concernentia, faciendi, & condendi, & factaque, & condita, si melius & consultius esse censueris, alterandi, & mutandi, aliaque de nouo condendi, & edendi, illaque sic per te condita, & edita ab omnibus Abbatissis, Priorissis, Monialibus, & personis eorundem monasteriorum per excommunicationis aliasque censuras, & pœnas Ecclesiasticas, cæteraque opportuna iuris & facti remedia firmiter, & inuiolabiliter obseruari mandandi, & faciendi: Necnon pro faciliori statutorum, & obseruationum huiusmodi obseruatione, & executione dictarum monialium Superiores, & in eorum negligentiam locorum Episcopos in executores pręmissorum statutorum & ordinationum constituendi, & deputandi: Contradictores quoslibet & rebelles, ubique super his parere recusantes, & renitentes censuris, & pœnis, ac remedijs pręfatis, quacumque appellatione remota, compescendi, illaq;, etiam iteratis vicibus, aggrauandi, & interdictum Ecclesiasticum apponendi, auxilium quoque brachij sęcularis ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & generaliter omnia, & singula faciendi, gerendi, mandandi, & exequendi, quę tibi ad Dei omnipotentis laudem, & gloriam, ac diuini cultus augumentum, Religionisque conseruationem, & animarum salutem expedire uidebuntur: Amplam, libram, & omnimodam auctoritate Apostolica tenore pręsentium facultatem, & potestatem concedimus, & impartimur. Districtius inhibentes monialibus, & personis pręfatis, & quibusuis alijs cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, ne sub indignationis nostræ, & excommunicationis latę sententię eo ipso, si contra fecerint, incurrendis pœnis, te, uel à te deputatos, quominus huiusmodi visitatio, reformatio, & clausura fiant, suumque debitum, & optatum sortiantur effectum, impedire, retardare, aut perturbare audeant, vel pręsumant. Ac etiam eisdem, quacumque Ecclesiastica, seu mundana pręfulgeant dignitate, uel excellentia, sub antedictis pœnis mandantes, vt tibi aut tuis deputatis huiusmodi in pręmissis omnibus, & singulis efficaciter pareant, & assistant. Decernentes pretereà, statuta, & ordinationes per te, seu à te deputatum pro tempore, facta huiusmodi, & edita eo ipso, quo facta fuerint, Apostolica auctoritate confirmata, & approbata esse censeri: Et ita per quoscumque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam dictæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate,

tate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis monasteriorum & illorum ordinum, seu etiā Militiarum, à quibus illa dependent, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, vsibus, & naturis, priuilegijs quoque, indultis Apostolicis, etiam Mari magno, Bulla aurea, vel aliàs quomodolibet nuncupatis, nec non quibusuis exemptionibus, libertatibus, & immunitatibus illis; eorumque monialibus; & personis, etiam ab immemorabili tempore citrà, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cū qui buiuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficatioribus efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis, quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad uerbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, ac totaliter insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, ad effectum præsentium, specialiter & expresse derogamus, ac latissimè derogatum esse volumus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris Die vltima Augusti. M. D. LXV. Pontificatus nostri anno sexto. Cæ. Glorierius. Cum autem, sicut ex relatione tua, nobis oretenus facta, accepimus, tam tua ordinaria auctoritate, quam facultatis tibi, vt præfertur, concessæ, ac dictarum litterarum vigore, in Prouinciali Synodo Mediolanensi, per te proxime celebrata, nonnullæ cōstitutiones, & ordinationes, præsertim circa ingressum ipsarum monialium, earumque clausuram, colloquia, & loca, vbi cum alijs loqui solitę sunt, claues, & laminas ferreas, educationem puellarum sęcularum, cæteraque ad bonum, honestum, ac laudabilem viuendi modum, salubremque directionem, prosperumque gubernium pertinentia, per te, etiam de patrum ibidem congregatorum consilio, & assensu factæ, sancitæ, atque editæ fuerint, & propterea tu cupias constitutiones, & ordinationes, cæteraque præmissa, quo firmius obseruentur, nostra quoque auctoritate roborari. Nos cupientes ea, quæ ad religiosarum personarum, præsertim fœminei sexus, obseruantiam, rectamque, & probatam illarum vitam, normamque tendere dignoscuntur, sine aliqua contradictione, debitæ

execu-

executioni demandari; constitutiones, & ordinationes, omniaque & singula, vt præfertur, gesta, facta, & ordinata, non tamen sacris canonibus, vel Tridentini Concilij super ijs editis decretis contraria, eorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex certa nostra scientia confirmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, eaque per nos confirmata & approbata fore & esse, & ab omnibus cuiuscumque gradus, & quibuscumque exemptionibus, & priuilegijs munitis, quos illa quomodolibet concernunt, & in posterum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus; Supplentes omnes, & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem; Nec non præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque ex quauis causa de surreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus mutari, vel impugnari posse, sed suos plenarios, & integros effectus sortiri, & irrefragabiliter obseruanda esse. Sicque per quoscumque quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate fulgentes, sublata eis, & eorum cuilibet qua uis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere, ac quicquid secus super ijs à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus, & declaramus. Mandantes in virtute sanctæ obedientię Abbatissis, ac Priorissis, & monialibus dictorum monasteriorum totius Prouinciæ huiusmodi, quomodocumque exemptis, & quibuslibet exemptio nis, & immunitatis priuilegijs munitis ac suffultis, & quibusuis Regularibus quouis modo subiectis, vt constitutiones, & ordinationes, aliaque premissa, firmiter, & inuiolabiliter obseruent; nec illis quouis pretextu, aut quęsito colore contrauenire, aut se eis opponere quomodolibet audeant, vel pręsumant. ipsis autem Episcopis & Ordinarijs pręcipimus, vt illa iuxta dictarum & pręsentium litterarum tenorem, debitę executioni realiter, & cum effectu demandari curent, & faciant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quę idem Pius prędecessor in suis litteris voluit non obstare, cęterisque contrarijs quibuscumque. Dat. Romę apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xij. Aprilis. M D LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cę. Glorierius.

Consti-

Constitutio confirmatoria Decret. Concilij Prouincial. Mediol. ad Seminar. Cler. spectantium.

PIVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum maxime pertinet Pontificem, ut ea, quæ iuxta sacri concilij Tridentini decreta ad Dei Omnipotentis laudem, diuinique cultus augumentum recte, & salubriter facta, & ordinata esse dicuntur, quo firmius ab omnibus obseruentur, & illibata persitant, Apostolici muniminis præsidio roboret, atque confirmet. Sane Dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borrhomæus vocatus, qui ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispẽsatione apostolica preesse dignoscitur, nobis nuper exposuit, quod in Prouinciali Synodo Mediolanensi proximè per eum celebrata, cuius celebrationi ipse pręfuit, inhęrendo decretis ipsius Tridentini Concilij super constituendis, & propagandis Seminarijs Clericorum suæ Prorinciæ Mediolanensis, nonnulla disposita, statuta, & ordinata fuerunt, quorum quidem tenor sequitur. & est talis, uidelicet; Mandatum est a sacro Tridentino Concilio Prouincialibus Synodis, vt quã primum in eam curam incumberent, ut Seminarium Clericorum, vbicumque id fieri posset, constitueretur, omnique ratione propagaretur; quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula, quæ pij, & sancti huius operis institutionem, & progressionem adiuuare possent. Itaque nos, Prouinciæ nostræ statu, & Ecclesiarum, ac Beneficiorum genere diligenter cõsiderato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, vt detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mẽsæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum personatuũ officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, etiam Hospitalium, quæ dantur in titulum, vel administrationem iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, & beneficiorum quorumque, etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius Diœcesis, uel alijs Ecclesijs, Monasterijs, vel Hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscũque alijs Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum Collegiorum, in quibus tamen Seminaria discentium, uel docentium, ad commune Ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur; hæc

enim

enim exempta esse uolumus, præterquam ratione redituum, qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholę appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiá ex decimis, quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & Milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, Fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, eáq; supra scriptorum fructuum decimam, sic detractam, Seminarijs in singulis prouinciæ nostræ diœcesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus. Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alijs forsan, ex dictis fructibus soluant; retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri volumus, & mandamus, eiusdem Tridentini Concilij auctoritate, quibusuis, quo ad omnia, & singula supradicta priuilegijs, & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus. Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenus facta reperietur, exigi iubemus, quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata, Episcopi de consilio eorum, qui sacræ Tridentinę Synodi iussu, ad id munus delecti fuerint, ea taxent. Quam decimam duobus terminis intra sequentem annũ millesimum, quingentesimũ, sexagesimum sextum, & deinceps singulis annis eodem modo solui volumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cępisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps vero hanc exigendi rationem a nobis præscriptam seruabit. Præterea damus auctoritatem singulis Prouincię nostrę Episcopis, vt de eorum, qui huic muneri pręfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eá decimam augere, ac perducere vsque ad decimam veri annui redditus, & imminuere, vel vniuerse, vel sigillatim, atque ijs etiam beneficijs, quę tenuiora fuerint, pręsertim curatis, totam omnino exactionem remittere. Decernimus item, vt Episcopi ex auctoritate eiusdem Concilij Tridentini intra sex menses Ecclesiastica aliquot simplicia beneficia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam pręstimonia, vel pręstimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum vacantes huic collegio, seu seminario applicent, & incorporent, ea videlicet, quę illis seminario magis opportuna, & idonea videbuntur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium pręiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduerterint; dispicient si quę alia sint, quę seminario

attribui

attribui possint, deq; ijs Metropolitanum admoneant, qui vt res ex sententia confici possit, à Sanctiss. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit. Hæc autem vnio beneficiorum ex præscripta Concilij Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, vel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum, vniones, & applicationes suspendi, vel impediri possint, sed omnino quacumque vacatione, etiam si in curia effectũ suum sortiantur, & quacumque constitutione non obstante, succedente vero casu, quo per vniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum, in totũ, uel in partem dotatum reperiatur, tũc portio ex singulis beneficijs vt supra detracta, & incorporata ab Epõ prout res ipsa exegerit, in totũ, vel pro parte ad ratam remittatur. Volentes autem præmissa prout in ipsa Prouinciali Synodo rectè, piè, atq; prudenter gesta, constituta, & ordinata fuere, debitæ executioni demãdari, omnia, & singula superius narrata ad sancti operis Seminariorum huiusmodi commodum, & incrementum constituta, auctoritate Apostolica, tenore præsentiũ ex certa nostra scientia confirmamus & approbamus, ac illis perpetuæ, & inuiolabilis nostræ firmitatis robur adijcimus, eaque per nos confirmata, & approbata fore, & esse, & ab omnibus cuiuscũque gradus & quibuscumque exemptionibus, & priuilegijs munitis, etiam nullius Diœcesis in Concilij Tridentini generalitatem, quos illa quomodolibet concernunt, & in posterum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus, supplentes omnes & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem: Necnon præsentium litterarum & in eis contenta quæcumque, ex quauis causa de surreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus notari, vel impugnari posse; sed suos plenarios, & integros effectus sortiri, & irrefragabiliter obseruanda esse. Sicque per quoscumque quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate fulgentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere, ac quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Prouinciæ præfatæ, illiusque Ciuitatum, & Diœcesum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis illis, & quibusuis eorum personis, & locis Ecclesiasticis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis in genere vel in specie, ac aliàs quomodolibet concessis, ac etiam

iteratis

iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quęuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores ac si de verbo ad verbum insererentur, pręsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, cęterisque contrarijs quibuscumque. Dat. Romę apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xviiij. Aprilis. M D L X V I. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cę. Glorierius.

Bulla S. D. N. Pij PP. V. Prohition. Blasphemiæ, Sodomiæ, Simoniæ, Concubinariatus, ac contra deambulantes per Ecclesias, pauperes per eas mendicantes, ac alios in eis illicita facien. nec non de tollendis ex eis capsis, & depositis mortuorum, de non laborando in diebus festiuis, ac circa plurima alia Dei honorem, & diuinum cultum concernen.

PIUS Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cùm primùm Apostolatus officium diuina nobis dispositione commissum suscepimus, statim omnem curam, & cogitationem nostram in dominici gregis fidei nostrę crediti salute defiximus, & Christi fideles Deo iuuante ita dirigere statuimus, ut à vitijs, & peccatis abstinentes, iter quod ad vitam ęternam ducit, insistant. Cùm autem ad omnia, quę diuinam maiestatem aliquo modo possent offendere, amouenda mentis nostrę aciem intenderimus, ea primùm, & sine mora emendare decreuimus, quæ Deo pręter cętera displicere, & iram eius prouocare cum diuinę docent scripturę, tum grauissima exempla declarant, nempe diuini cultus neglectum, Simonię labem, Blasphemię crimen, & libidinis naturę contrarię vitium execrandum, propter quę populi, nationes, bellorum, famis, & pestilentię calamitatibus iusta dei vltione sępe plectuntur. Etsi autem contra eos, qui tam grauia crimina admiserint: multę à pręcessoribus nostris cōstitutiones edi-

tæ fuerunt: tamen quia parum est leges edere: nisi sint, qui eas debitis temporibus exequantur: Idcirco ne qui forsan ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosque pœnarum grauitate magis quam Dei timore arceri solere à voluntate peccandi, omnes & singulas sententias, censuras, & pœnas contra eos, qui talia deliquerint, latas confirmamus, & Apostolica auctoritate innouamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus, admonemusque eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solùm subituros eas pœnas, quæ sacris sunt Canonibus constitutæ, sed eas etiam quas leges ciuiles comminantur, & nostri quoque arbitrij discretio pro personarum qualitate constituet. Mandantes ciuitatum, & locorum status nostri Ecclesiastici pro tempore Ordinarijs, & Gubernatoribus, illis quidem sub pœna suspensionis à diuinis, his verò sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vt quos debitum Deo cultum in Ecclesijs non tribuere, alijsque nefandis criminibus pollutos esse compererint, comprehendi curent pœnis afficiendos competentibus. Scituris etiam ipsis Iudicibus quòd si post hanc nostram constitutionem in castigandis huiusmodi delictis negligentes fuerint. Primùm quidem Dei omnipotentis Iudicio obnoxij erunt, deinde nostram quoque incurrent indignationem. Vt autem pœnarum certitudo cunctis facilius innotescat, nonnullas hic duximus exprimendas, alijs nihilominus contra huiusmodi criminum reos à iure statutis in suo robore manentibus. Vt igitur Deo optimo maximo, gloriosæ Virgini, & sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorij X. prædecessoris nostri constitutionem innouantes, ac statuta in Tridentino Concilio obseruari volentes, statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesias sit humilis, & deuotus ingressus, quieta conuersatio, deuotis orationibus insistant, & omnes genibus flexis sanctissimum sacramentum adorent, ad nomen Iesu Christi domini nostri cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Ecclesijs seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moueat, impetumuè committat, cessent vana, fœda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quæcumq; quæ diuinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat, siue præsumat, dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia diuina officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempserint, præter diuinæ vltionis acrimoniam, nostri quoque arbitrij pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in suis Ecclesijs facient obseruari. Quicumque verò in Ecclesijs, dum ibi sacrificium Missæ, & diuina celebrantur officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimum sacramentum irreuerẽter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut diuina perturbet officia, facere præsumpserit,

pœnam

pœnam vigintiquinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio nostro imponendas, & moderandas pœnas, & qui non habebit in ære, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Ecclesijs cum mulieribus impudicis, siue etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesijs, vt suprà, obscœnis, & inhonestis uerbis, aut signis vsus fuerit, aut alias fœda colloquia cum personis quibuscumque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & singulis Cathedralium Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacristis, Ostiarijs, & alijs ipsarum Custodibus, quatenus pręfatos omnes in Ecclesijs delinquentes admoneant, & vt in eis verita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinarijs, vel Officialibus nostris puniendos deferant, quod si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, seu eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, aliorumque diuinorum officiorũ ire non sinant, sed eos ad valuas Ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos eijci curauerint, & Parochis dimidij aurei. Religiosis etiam Claustralibus, siue regularibus præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt in Ecclesijs suis deputent aliquem, qui tales eijciat, & si negligentes fuerint, grauissimè ab Ordinario corripiantur; quòd si illi parere recusauerint, grauissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum, etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, siue Superiorum suorum. Et vt in Ecclesijs nihil indecens relinquatur, ijdem prouideant, vt capsæ omnes, & deposita, seu alia cadauerum conditoria super terram existentia omninò amoueantur, prout aliàs statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur. Cùm verò dierum festorum obseruatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in Lege diuina pręcipiatur, cupientes abusus prauos, qui ex eorum inobseruantia inualuerunt omninò corrigere, & antiquorum Canonum statuta renouantes, mandamus vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, sanctorum Apostolorum feriati cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, diuinis officijs deuotè intendant, ab omni illicito, & seruili opere abstineant, Mercatus non fiant, profanæ negotiationes & Iudiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit: pręter diuinam ultionem, & amissionem animalium, quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pœnas incurret arbitrio nostro, seu Vicarij nostri in vrbe: In alijs autem locis arbi-

trio Ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, ita vt præuētioni locus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus, vt hæc diligenter obseruari procurent: illas etiam festiuitates, quæ iuxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueuerunt, iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reuerentia obseruari faciant, sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis, & moderandis. Et vt Simoniacæ prauitatis labes prorsus aboleatur, Constitutiones antecessorum nostrorum contra Simoniacos editas, & præsertim Pauli II. inuiolabiliter obseruari mandamus, & delinquentes tam in sacrorum ordinum receptione, quàm in beneficiorum assequutione, statutis etiam inferius pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen Simoniacæ prauitatis commisisse conuictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum exequutione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas Simoniacè acquisiuerit, illis sit ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas & quascumque aliàs obtinendas. Qui beneficium, aut officium Ecclesiasticum Simoniacè adeptus fuerit, illis similiter sit ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium, quos perceperit, restitutionem teneatur, & perpetuò sit inhabilis ad ea, & quęcumque alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse conuictus fuerit, præter supradictas pœnas etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus à fidelium consortio eijciatur. Qui verò ordines, & beneficia Simoniacè contulerint, pœnis à iure statutis puniātur, cuiuscumque gradus, conditionis, & dignitatis, etiam si Episcopi, Archiepiscopi, vel maiores fuerint. Caueant præterea quicumque ne in sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciant, alioquin grauissimè puniantur per locorum Ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima seueritate coercere procurent, iuxta Concilij Tridentini statuta. Ad abolendum verò nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandauit, & Imperialibus quoque legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniendo segniciem, vel potius desuetudinem, supra modum inualuit, Leonis X. prædecessoris nostri in nouissimo Lateranensi Concilio statuta innouantes, Decernimus, vt quicumque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam eius genitricem expresse blasphemauerit, pro prima vice pœnam vigintiquinque ducatorum incurrat, pro secunda, pœna duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos soluet, & ignominia notatus, exilio mulctabitur. Qui verò plebeius fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secun-

da

da fustigabitur per Vrbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicumque Clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit, pro prima vice fructibus unius anni omnium, & quorumcumque beneficiorum suorum: pro secunda, beneficijs ipsis priuetur: pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quòd si Clericus nullum obtinuerit beneficium, pœna pecuniaria, uel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ, atque personæ, arbitrio Iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei uenit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ sæculari puniendus tradatur. Et si Clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus simili pœna subijciatur. Monemus præterea omnes locorum Ordinarios, & in uirtute sanctæ obedientiæ eis præcipimus, ut statuta Tridentini Concilij contra Concubinarios, tàm Clericos, quàm Laicos edita, districtè faciant obseruari, reddituri Deo ac nobis, si id omiserint, rationem. Et ut præmissorum delictorum Simoniæ, Blasphemiæ, ac Stupri nefandi notitia facilius habeatur: volumus quòd in singulis casibus, non solum per accusationem, & inquisitionem, sed etiam ad simplicem, & secretam denũciationem procedatur per quoscumque Iudices, aliàs tamen de iure competentes, tàm ratione delicti, quàm personarum, ita quòd inter eos locus sit præuentioni. Monemus præterea omnes, & singulos, ut solùm Dei timorẽ præ oculis habentes, & non alia animi praua affectione ducti, culpabiles tantùm deferant, innocentes nõ vexent. Quòd si aliqui ex calumnia aliquos denunciasse comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri uolumus, & mandamus. Mulctæ autẽ pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis pijs arbitrio nostro in Vrbe, extra uerò, Ordinariorũ, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit. Mandamus autem Principibus, Comitibus, & Baronibus omnibus S. R. E. Feudatarijs, sub pœna priuationis feudorum, quæ ab ipsa Ecclesia Romana obtinent, reliquos uerò Principes Christianos, & Terrarum Dominos hortamur in domino, & in uirtute sanctæ obedientię mandamus, ut pro diuini nominis reuerentia, & honore, pręmissa omnia in suis Dominijs, ac Terris exactissimè seruari faciant, uberrimam ab ipso Deo mercedem tam boni operis recepturi. Non obstantibus quibusuis Cõstitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac exemptionibus, priuilegijs, indultis, facultatibus, & literis Apostolicis quibusuis, Capitulis, Conuentibus, Militijs, Ordinibus, & personis cuiuscumq; qualitatis, & conditionis existentibus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque effica-

cacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & alijs decretis in genere, uel in specie, etiam Motu proprio aliàs quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, quibus, illorum tenores pręsentibus pro expressis habentes, specialiter, & expresè derogamus, cęterisquè contrarijs quibuscumque. Volumus autem quòd pręsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Pręlati munitis, eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quę eisdem pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę vel ostensę. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę innouationis, relaxationis, admonitionis, confirmationis, mandati, statuti, decreti, ordinationis, pręcepti, monitionis, voluntatis, & derogationis infingere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Sexagesimo sexto, Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Florebellus Lauellinus,

H. Cumyn.

Constitutio confirmatoria formulæ in Concil. Mediol. Primo præscripta circa promouendos ad Cathedrales.

PIVS Papa V. Ad futuram rei memoriam.

ROmanum decet Pontificem, ijs, quæ iuxta sanctorum Patrum decreta prouidè gesta fuisse percepit, approbationis suæ firmitatem diligenter adhibere. Cum itaque sicut, dilectus filius noster Carolus tit. Sáctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borrhomęus nuncupatus, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur; nobis exposuit, præteritis mensibus, postquam sacrum Concilium Tridentinum super personis ad Cathedrales, & superiores ecclesias promouendis, certisque tunc expressis earum qualitatibus, & sufficientia requiré dis, solli cite tractans, ac prudéter considerans: Quod quoniam in graui, idoneoque bonorum & doctorum virorum testimonio,

monio,

monio, de requisitis promouendi qualitatibus huiusmodi sumendo, non vniformis ratio vbique ex nationum, populorum, ac morum varietate, poterat adhiberi, mandauerat, vt in Prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, quibusque locis, & Prouincijs præscriberetur propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciédæ forma, præfati Romani Pontificis, pro tempore existentis, arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis, & opportuna esse videretur. Idcirco ipse Carolus Cardinalis, & Archiepiscopus, sua Prouinciali Synodo in Domino conuocata, & ipsi Synodo prouinciali, sic conuocatæ, eodem Carolo Cardinale, & Archiepiscopo præsidente, dicto Cócilij Tridentini mandato, quo ad qualitates futuri Episcopi suæ Prouinciæ requirendas, vt par erat obediens, pręscripserit super hoc formulam tenoris subsequentis. Quoniam statuit sancta Tridentina Synodus, ut in prouinciali Synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, vitæ, ætatis, doctrinę, atque aliarum omnium qualitatum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina Synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur: Nos hanc formulam, Sanctiss. D. N. arbitrio, comprobandam proponimus. Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ nostrę promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diœcesi is maiorem eius anni partem versatus fuerit, mandato à Summo Pontifice accepto, ex quinque probatis & doctis, ac iuratis, omnique exceptione maioribus testibus, de eius fide, vita, & moribus cognoscat in hunc modum. An sit bonę existimationis. An hęresis nomine, aut schismatis suspectus sit. An hęreticorum libros legerit, habeatuè. An cum hęreticis versatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit. An statuto Ecclesię tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missę intersit. An sacris ordinibus sit initiatus, & quampridem. An sit criminosus, vel vitio, aut infamia notatus. An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & pręsertim in loco Episcopatus. An filios habeat non legitimos, & cuius ętatis, & quot. An familiam suam prudenter, & catholicę regat. An excommunicatus, aut suspensus. An Apostata. An ei publica pœnitentia imposita fuerit. An aliquando insanierit, aut à dęmone vexatus fuerit. De natalibus vero, ętate, gradu, & corpöris habitu, à duobus, vel tribus testibus fide dignis, vel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat. An ex legitimo matrimonio natus sit. An hęretici filius, neposue sit. An trigesimum annum confecerit. An in vniuersitate studiorum Magistre siue Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Academię testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Et si regularis fuerit, an à Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. An aliquo uitio, vel insigni de-

formitate corporis, & in qua parte laborat. An Comitiali morbo teneatur. De doctrina autem, sic periculum faciat. Adhibitis tribus Theologiæ, totidemque iuris Pontificij peritis, quos, si ibi non fuerint, ex vicinioribus locis accersat, promouendum vndecumque euocatum interroget. Quid differat inter Sacramenta veteris, & nouæ legis. Quot sint Ecclesiæ sacramenta, & quomodo singula nominentur. Quæ sit eorum materia, forma, minister. Quod officium Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, quodue minorũ ordinum. Quæ præcepta diuina, quęue consilia Euangelica. Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum veteris, alterum noui testamenti, à mane ad vesperã dato spatio ad cogitandum. Quibus interpretatis, percunctantibus etiã aliquid de iure Pontificio, ita respondebit, vt, etiam si Theologus sit, tamen se iuris Canonici in ijs, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat. His confectis, ex formula præscripta à Sanctiss. D.N. coram eodem Episcopo fidei professionẽ faciat. Quod si promouendus, in pluribus Ciuitatibus, vel Dięcesibus proximũ triennium moratus fuerit, eius fidem, vitam, & mores illi etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manserit; à Summo Pontifice admoniti, vel ab eo, qui processum cõfecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idque scriptum ad eundem mittant, à quo processus confectus sit. Is vero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata ad Sanctiss. Romanum Pontificem obsignata, quamprimum mittat. Idem Carolus Cardinalis, & Archiepiscopus nobis humiliter supplicauit, vt præinsertam formulam iuxta eiusdem generalis Concilij decretum, Apostolicæ approbationis robore stabilire, ac aliàs eius obseruationi prouidere dignaremur. Nos igitur formula prædicta, singulisque illius capitibus, & articulis diligenter visis, & perpensis, illa æqua, & saluberrima, ac digna, quæ sedis Apostolicæ auctoritate stabiliatur, esse cẽsentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, formulam, ac omnia & singula in ea contenta prædicta, eadem auctoritate, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac illa in quibuscumque processibus super persona ad regimen alicuius ex Metropolitan. alijsque Cathedralibus Ecclesijs ipsius Prouinciæ Mediolanensis per cessionem, vel obitum, aut translationem, vel priuationem, seu aliàs quouis modo, etiam apud Sedem prædictam pro tempore vacantis assumenda, suisque qualitatibus, & sufficientia, tam in eadem prouincia, quam extra eam, vbilibet, & à quibuscumque faciendis, inuiolabiliter obseruari volumus, ac districtè præcipiendo, mandamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XXIIII. Maij. M D LXVI. Pontificatus nostri anno Primo.

Cę. Glorierius.

BVLLA S. D. N. D. Pij Diuina prouidentia Papæ Quinti ſuper clauſura, & Reformatione quarumcunque Monialium.

PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Circa Paſtoralis officij nobis meritis licet imparibus, deſuper commiſſi curam, quantum nobis ex alto permittitur inuigilantes, aſſiduè ad ea per quæ ſingulis erroribus, & exceſſibus obuiatur, ac perſonis quibuslibet præſertim fœminei ſexus virginitatem ſuam Altiſſimo vouentibus ſub Religionis iugo Chriſto Saluatori in Caſtitatis holocauſto famulari affectantibus, à ſemita Iuſtitiæ, & honeſtatis declinantibus, ne quicquam in eis reperiatur incongruum, quod in Regularis ponat honeſtatis gloria maculam, & diuinam meritò poſſit offendere Maieſtatem opportunè ſuccurritur, libenter intendimus, ac in his noſtræ vigilantiæ partes propenſius impartimur, prout id in domino ſalubriter expedire conſpicimus. Hac igitur perpetuò valitura Conſtitutione inhærentes etiã Conſtitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Periculoſo, & decretis Concilij Tridentini ſuper clauſura Monialium editis, auctoritate Apoſt. tenore præſentium ſtatuimus, atque perpetuò decernimus, vniuerſas, & ſingulas Moniales præſentes, atque futuras, cuiuſcumque Religionis, ordinis, vel Militiarum, etiam Hieroſolimitan. ſint, quæ vel iam receptæ ſint, vel in poſterum in quibuſuis Monaſterijs ſiue domibus recipientur, & tacitè, vel expreſsè Religionem Profeſſæ, etiam ſi Conuerſæ, aut quocumque alio nomine appellentur, etiam ſi ex inſtitutis vel fundationibus earum Regulæ ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum Monaſterijs, ſeu domibus etiam ab immemorabili tempore, ea ſeruata fuerit, ſub perpetua in ſuis Monaſterijs, ſeu domibus debere de cętero permanere clauſura iuxta formam dictæ Conſtitutionis fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Periculoſo, in ſacro Concilio Triden. approbatam, & innouatam, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam diſtrictè obſeruari mandamus, quò ſi aliquæ Moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione regulę ſuę fretę animo obſtinato huic clauſurę reſiſtant, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnà cum Superioribus earum omnibus iuris, & facti remedijs compellant eaſdem, tamquam rebelles, & incorrigibiles ad precisè ſubeundum dictam clauſu-

ram, & perpetuò obseruandum. Mulieres quoque quę Tertiarię, seu de pœnitentia dicuntur, cuiuscumque fuerint ordinis in Congregatione viuentes, si & ipsę professę fuerint, ita vt solemne votum emiserint, ad clausuram pręcisè, vt pręmittitur, & ipsę teneantur. quòd si votum solemne non emiserint, Ordinarij vnà cum Superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac post emissionem, & professionem eidem clausurę se subijciant. Quod si recusauerint, & aliquę ex eis inuentę fuerint scandolosè viuere, seuerissimè puniantur. Cęteris autem omnibus sic absque emissione professionis, & clausura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum ordinem, Religionem, Congregationemuè recipiant. Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas, & nullas decernimus, prout etiam pręsenti decreto irritas facimus & annullamus. Porrò ne Moniales, vel Tertiarię predictę, propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, sed vt eis opportunè consulatur, auctoritate Apost. pręfata statuimus, decernimus, pręcipimus, atq; mandamus Ordinarijs, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemosynas per Conuersas, quę non sint professę vel si professę fuerint, sint tamen ętatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis, extra tamen Monasterium, degant, & non ingrediantur clausurã aliarum Monialium, nisi in casibus ex earum Constitutionibus permissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum. Et de cętero nullę alię Conuersę professę recipi amplius etiam de consensu suorum Superiorum, vel Pręlatorum possint. quòd si aduersus hanc nostram prohibitionem receptę fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit, prout ex nunc nullam & irritam facimus, & annullamus. Quòd si prędicto modo necessitatibus Monialium, & Mulierum Tertiariarum prędictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis Ordinarijs, & Superioribus earum, vt ipsi prouideant de alijs personis pijs, & Deo deuotis, quę fidelium eleemosynas colligant, vel aliàs eo meliori, & commodiori modo, quo fieri, etiam ex opere manuum ipsarum Monialium, & Mulierum prędictarum, arbitrio Ordinariorum, & Superiorum earundem, & prout eis cõgruentius expedire videbitur, prouideatur, & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessiuum clausurę obseruatio violetur, inhęrentes etiam similiter dispositioni dictę Cõstitutionis Bonifacij, & Concilij Triden.

decreto,

decreto, Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinarijs districtè inhibendo precipimus, & mandamus, ne plures in earũ Monasterijs recipiãt, & admittãt, siue recipi, & admitti permittant, quàm ex proprijs redditibus ipsorum Monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint, Mandantes propterea in virtute sanctę obedientię sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis ęternę vniuersis Venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in Ciuitatibus, & Diœc. proprijs pręsentes nostras literas publicari faciant, ac in Monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis, in his verò, quę ad Roman. mediatè, vel immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicę auctoritate vnà cum Superioribus eorundem Monasteriorum clausuram, vt pręmittitur, quàm primùm poterunt seruari procurent. Contradictores, atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare decretum facilius obseruetur, omnes Principes sęculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordię Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorũ iniungentes, quòd in pręmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs Monialium Superioribus assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent. Ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiã per Sedem Apostolicã approbatis & confirmatis, priuilegijs quoq; indultis, & literis Apostolicis etiam in fundatione, & institutione eisdem Monasterijs, vel domibus, & Monialibus sub quibuscumque verborum formis, & clausulis irritantibus, & alijs decretis quibuslibet concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quęuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quò ad effectum validitatis nostræ constitutionis, tantùm derogamus contrarijs quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quòd interdici, aut suspendi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mẽtionem. Per hoc autem in Monasterijs exemptis Ordinarij locorum quò ad alia nullam sibi credant iurisdictionem, vel potestatem aliqua-

tenus eis attributam. Volumus autem quòd præsentes literæ, ad valuas Basilicæ beati Petri Apostolorum Principis, & in Cancellaria nostra, ac acie Campi Floræ publicentur, & inter Constitutiones extrauagantes perpetuò valituras conscribantur. Et quia difficile foret præsentes, ad singula quæcumque loca deferri, volumus, & etiam declaramus quòd earum Transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis eadem prorsus fides vbicumque adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensę. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę approbationis, innouationis, statui, decreti, mandati, interdicti, prohibitionis, annullationis, præcepti, inhibitionis, requisitionis, obsecrationis, iniunctionis, derogationis, declarationis, & uoluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romę apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo, Sexagesimo sexto. Quarto Kal. Iunij, Pontificatus nostri anno primo.

Visa de Curia Io. Riuetius. ss.

Cę. Glorierius.
H. Cumyn.

Constitutio confirmatoria statutorum ordinationum, & Decretorum in Prouinciæ Conc. j. Mediol. confectorum ad Cleri mores reformandos, & alia.

PIVS Papa V. ad perpetutm rei memoriam.

INter omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctę, sollicitudines, quę mentem nostram incessanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes & statuta, quę circa iamdudum labascentis, & penè conuulsę disciplinę Ecclesiasticę restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesię ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus, nuper in Prouinciali Synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, Carolo tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomęo nuncupato, qui Ecclesię Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica pręesse dignoscitur, illi pręsidente, quamplura saluberrima statuta, & decreta, ad mo-

res

res dilectorum filiorum Cleri secularis totius Prouinciæ Mediolanẽsis reformandos pertinentia,& prę sertim honestatem,decorum, reuerentiam,ornamenta Ecclesiarũ,necnon locũ, tempus, modum, aliasq; circunstantias in Ecclesiarum,sacramẽtorum administratione, Missarũq; celebratione obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones,seu prędicationes,repręsentationes, & picturarũ decentias,uitę honestatẽ,frugalitatem, morum correctionem, & moderationẽ,Archiuia,& alia ad scripturarum,iurium, & aliorum bonorũ,Ecclesiasticorum conseruationem,necnon fructuum,redditu um,& prouentuum Ecclesiasticorum dispensationem pertinentia,nõ minus religiosè,quã sapienter ordinata fuerint. Quę cum non solum licita, & honesta,sed etiã Ecclesiæ Dei plurimum utilia & apprime laudabilia existãt, ab omnibus Dei ministris ęqualiter expedit obseruari. Hinc est, quod nos bonum ciuem utilitati, honestatiq; Reipublicę nunquam refragari,sed sanctis patrię legibus libenter obtemperare debere considerantes,ac totos statutorum,& decretorum prædictorum documentorumq; desuper confectorum & inde sequutorum tenores,de quibus plenam, & districtam informationem à præfato CAROLO Cardinale oretenus nobis factã accepimus, pręsentibus pro sufficienter expressis habentes,Motu proprio,& ex certa scientia nostra,omnia & singula statuta,ordinationes,& decreta,in Prouinciali Synodo Mediolanensi sic, ut pręfertur,edita & publicata,ac pro ut illa concernunt, alia in dictis documentis contenta,in omnibus,& singulis Ecclesijs, Monasterijs, Prioratibus,Præposituris, Hospitalibus,& alijs pijs locis Ecclesiasticis, sæcularibus, uel etiam regularibus,commendatis,etiam nobis, & Apostolicæ sedi immediate subiectis,etiam nullius diœcesis, aut aliter quomodocumque exemptis,in uniuersa Prouincia prædicta constitutis, ac per quoscumq; earundem Ecclesiarum & locorũ Prælatos, Abbates, Priores,Præpositos,Rectores,Superiores, Ministros, Capitula, Canonicos, ac personas sæculares,aut illa ex concessione, vel dispensatione Apostolica in commendam, aut administrationem obtinentes, etiam si dictæ Sedis Notarij Acoluthi, Capellani, ac Romanæ curiæ officiales, etiam officia sua actu exercentes, etiam familiares nostri, & continui commensales, etiam veri & antiqui, aut aliàs in nostris, seu Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & prædictæ Sedis seruitijs & obsequijs insistentes,existant,quos omnes ratione beneficiorum quorumcumque personalem residentiam requirentiũ, in dicta prouincia per eos quomodolibet obtentorum, & obtinendorum,sub sentẽtijs, censuris, & pęnis à Cõcilio Tridentino alijsq; sacris Canonibus contra non residentes latis & impositis, ad personalẽ residentiã districtè per locorum Ordinarios, seu eorũ in spiritualibus Vi-

carios generales dictæ prouinciæ cogi & compelli volumus, nec eis constitutionem fe. re. Papæ III I. prædecessoris nostri in fauorem curialium dictæ Sedis editam aut quæcumque priuilegia & indulta Apostolica etiam per nos ad id illis in genere, vel in specie quomodolibet concessa desuper suffragari intelligimus, vel aliàs quomodolibet exemptos, ac nobis, & dictæ Sedi, vt præfertur, immediatè subiectos, etiam si nullius diœcesis esse dicantur: dummodo tamen de prædicta prouincia existant, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, conditionis & præeminentiæ fuerint, in omnibus, & per omnia integre, ac sub sententijs, censuris, & pœnis, in eis forsitan contentis, recepi, & admitti, obseruari, præstari & debitæ executioni demandari, nec quempiam se ab eorum obseruatione, cuiusuis exemptionis, immunitatis, priuilegij, vel alio prætextu excusare debere auctoritate Apostolicæ tenore præsentium, perpetuo statuimus, & ordinamus: dictaque prouincialia statuta, ordinationes, & decreta ad Ecclesias Monasteria, & alia loca, ac eorum Superiores, Capitula, & alias personas sæculares huiusmodi extendimus, & ampliamus: Vniuersis earundem Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, Præposituram, aliorumque locorum Prælatis, Superioribus, & Capitulis prædictis in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo, mandantes quatenus eadem prouincialia statuta, ordinationes & decreta iuxta eorum formam & tenorem in suis Ecclesijs, Monasterijs & alijs locis publicent, & publicari, ac per eorũ Capitula, canonicos aliasque personas sęculares huiusmodi integre obseruari faciant, alioquin si super hoc per locorum Ordinarios moniti in pręmissorum executione & obseruatione cessauerint, illamue locorum Ordinarij distulerint, seu aliàs neglexerint, ipsum Metropolitanum vel generalem eius in spiritualibus Vicarium negligentiam seu dilationem dictorum Ordinariorum omnino supplere volumus, committimus & mandamus; necnon eosdẽ Superiores, Prælatos, ac Commendatorios, Capitula, Canonicos, & personas sęculares prædictas ad præmissorum omnium obseruationem teneri & efficaciter obligatos esse, censurisque & pœnis tam ecclesiasticis, quam pecuniarijs præfati CAROLI Cardinalis, ac pro tempore existentis Archiepiscopi Mediolanensis, aut eius in spiritualibus Vicarij generalis arbitrio, moderandis, & & applicandis, ad id compelli posse. Sicque per quoscumque Iudices & Commissarios etiam sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere; ac quicquid super his secus à quoquam quauis auctoritate scienter uel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus alijsque pręmissis, necnon Eugenij.

Papæ

Papæ IIII. prædecessoris huiusmodi in fauorem Curialium dictæ sedis edita, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon ecclesiarum & locorum prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis illis, eorumque Prçlatis, Capitulis, Superioribus, & personis alijsque præmissis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusque & alijs decretis etiam iteratis vicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quçuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die vi. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cç. Glorierius.

Constitutio qua Regulares quicumque iubentur obseruare in Concilio primo Prouinciali Mediolan. confecta ad honestatem, decorum, reuerentiam & ornamenta Eccl. &c.

PIVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

INter omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostrã incessanter exercent, illa frequentior occurrit, vt ordinationes, & statuta, quæ tam in Generalibus, quam Prouincialibus Synodis, circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionẽ prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiç ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus.

remus. Cum itaque, sicut accepimus, nuper in prouinciali Synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, CAROLO tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomęo nuncupato, qui etiam Ecclesię Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica pręesse dignoscitur, illi pręsidente, quam plurima saluberrima statuta, & decreta, ad honestatem, decorum, reuerentiam, ornamenta ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasque circunstantias in ecclesiasticorum sacramentorum administratione, missarumque celebratione, obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, verbi Dei conciones, seu prędicationes, representationes, & picturarum decentias, archiuia, & alia ad scripturarum, iurium, & aliorum bonorum ecclesiasticorum conseruationem pertinentia, non minus religiosè, quam sapienter ordinata fuerint; quę cum non solum licita & honesta, sed etiam ecclesię Dei plurimum utilia, & apprimè laudabilia existant, ab omnibus Dei Ministris, tam Regularibus, quam Sæcularibus, ęqualiter expedit obseruari. Hinc est, quod nos totos statutorum, & decretorum prędictorum, documentorumque desuper confectorum, & inde secutorum tenores, de quibus plenam, & distinctam informationē, à præfato CAROLO Cardinali oretenus nobis factam, accepimus, præsentibus pro sufficienter expressis habentes; ac omnia & singula statuta, ordinationes, & decreta supradicta, in Prouinciali Synodo Mediolanēsi sic, vt præfertur, edita & publicata, ac, prout illa concernunt, prædicta in dictis documentis contenta, in Mediolanensis ciuitatis, diœcesis, & totius Prouinciæ omnibus & singulis regularium personarum vtriusque sexus ecclesijs, Monasterijs, Domibus quorumcunque, etiam Cistercień. & Humiliatorum ordinū, & alijs Regularibus locis, etiam nobis, Apostolicæ sedi immediatè subiectis, etiam nullius diœcesis, in vniuersa Prouincia prædicta constitutis, ac per quoscumque Ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, & aliorum Regularium locorum huiusmodi Superiores, etiam generales, ac illorum vtriusque sexus personas districtè obseruari volentes: Motu proprio & ex certa nostra scientia, eidem CAROLO Cardinali per præsentes committimus & mandamus, quatenus omnes & singulos dictarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, & Regularium locorū Superiores, etiam generales, & personas regulares, etiam exemptas vtriusque sexus, vt infra sex menses post pręsentium publicationem, omnibus & singulis statutis, ordinationibus, & decretis prædictis realiter & cum effectu parere debeant, auctoritate nostra, moneat, & requirat: Et si ipsi sic moniti, vt præfertur, parere in omnibus uel in aliquibus distulerint, vel neglexerint, dictus CAROLVS Cardinalis, post lapsum dictorum sex mensium, nobis quamprimum significare & referri curet, vt opportu-

num

num desuper remedium, prout nostro incumbit officio, in his quanto citius adhibere valeamus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus, alijsque præmissis, & Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, necnon Ecclesiarum, Locorum, Monasteriorum, Domorum, eorumdem Superiorum, & ordinum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis illis, eorumque Ordinibus, Prælatis, Superioribus etiam Generalibus, Conuentis, & personis, alijsq; præmissis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis, etiam iteratis vicibus, etiam per nos quomodolibet cōcessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti eorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, Die XXVII. Iunij MDLXVI. Pontificatus nostri anno primo. Cę. Glorierius.

NOS CAROLVS BORRHOMÆVS, Miseratione diuina, S. R. E. tit. Sanctæ Praxedis, Presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Mediolanensis, ex mandato, quod à Sanctissimo D. N. PIO Papa Quinto suis his supra proximis litteris, die XXVII. Iunij datis, habuimus, Apostolica eius auctoritate, omnes & singulos Monasteriorum, & Regularium, quæ Mediolani, & in nostra Diœcesi, ac Prouincia sunt, locorum Superiores, etiam Generales, & personas Regulares, etiam exemptas, vtriusque sexus, requirimus, ac semel, iterum, tertio, trinaq; hac monitione præmissa, monemus, ut quæcumque constitutiones, & decreta, hac Prouinciali Synodo à nobis cōfecta, illis litteris expressa continentur, ijs ad sex menses, postquā in lucē edita sunt, re ipsa omnino obtēperent: quod si qui ex ijs facere neglexerint, vel distulerint; eos omnes & singulos monitos esse volumus, cōfecto illo sex mensium spatio, nos, quemadmodum mandatū est, id Sanctissimo D. N. quā primum significandum, ac referēdum curaturos, vt eius Sāctitas pro summo suo pastorali officio, & ea singulari, qua tenet

resti-

restituendę iamdudum labascentis ecclesiasticę disciplinę cura, ac sollicitudine, opportunum huic rei remedium, ea qua solet uigilantia, adhibeat. Datum ex nostris Archiepiscopalibus ędibus, die septimo Septembris. M.D.LXVI.

BREVE S. D. N. D. Pij Diuina prouidentia Papæ V. Super reuocatione licentiarum ingrediendi Monasteria, ac Domos Carthusiensium, & aliorum quorumcumq; Regularium ordinum, etiam Mendicantium, quibusuis Mulieribus concessarum.

PIVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

Regularium personarum, quæ relicto sæculo, Dei se obsequio dedicarunt, pro commisso nobis officio, quieti consulere cupientes, ad ea remouenda, quę religiosum earũ propositum impedire possunt, curam nostram libenter intendimus, ut nulla re, quæ eas à Diuino cultu auocet, præditæ, secundum ordinum suorum regularia instituta, & decretum sacri Tridentini Concilij, tranquillis mentibus gratũ altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur, & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus, perturbari: propterea quòd mulieres, modestię matronalis oblitæ, Domos, ac Monasteria eorum, contra ipsorum instituta, prætextu confessionalium, aut aliarum literarum Apostolicarum ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Præpositis, Prioribus, & alijs Præsidentibus aliquando recusantibus, & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine graui laicorum etiam offensione, ac scandalo, si quando admitti nimis facilè videantur: huic rei prouidere uolentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas facultates, ac licentias ingrediendi Monasteria ac Domos Carthusien. & aliorum quorumcumque regularium ordinum, etiam Mendicantium, mulieribus, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac præeminentia præditis, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscumque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitus clausulis: Necnon irritantibus decretis ab Apostolica Sede quomodo-

modocumque concessas: quarum tenores perinde, ac si de verbo, ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro expressis, teno re præsentium, reuocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districtè prohibentes mulieribus quidem prædictas facultates, & licen tias prętendentibus, sub excommunicationis latæ sententię pœna, postquàm harum literarum notitiam habuerint, à qua non possint, nisi à nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolui, præter quam in mortis articulo: ne dictas Domos, & Monasteria ingredi au deant. Ipsis uerò Monasteriorum, & Conuentuum, Abbatibus, Præpo sitis, Prioribus, & alijs Pręsidentibus quocumque nomine uocentur, & eorum Monachis, Canonicis, & Fratribus, siue mendicantibus, siue nō mendicantibus, sub priuationis officiorum, quę in pręsentia obtinent: & inhabilitatis in posterum ad illa, & alia omnia, & suspensionis à di uinis, ipso facto, sine alia declaratione, incurrendis pœnis, ne eas introducere, admittereve pręsumant: Non obstantibus pręmissis, ac consti tutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque cōtrarijs quibuscumque. Volumus autem, & mandamus, ut hę literę ad valuas Basili cę Beati Petri Apostolorum Principis, & in Cancellaria nostra, atque in Acie Campi Floræ de more publicentur. Quia uerò difficile foret has literas ad omnia loca deferri, volumus, & declaramus, ut earum exemplis, & transumptis manuscriptis, vel impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius Pręlati munitis, par ubiq; fides habeatur, ac si præsentes exhibitæ essent, uel ostensę. Dat. Ro mę apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XXIIII. Octo bris. M. D. LXVI. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Ant. Florebellus Lauellinus.

MOTVS PROPRIVS S. D. N. D. Pij Diuina prouidentia Papæ V. de veritate exprimenda &c. in dispensationibus matrimonialibus, & alijs gratijs sub pœna falsi.

MOtu Proprio, &c. Cum sicut accepimus, nonnulli suæ conscientię prodigi, ac proprię salutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede Apostolica dispensationes matrimoniales, & alias gratias, & concessiones obtineant gradus consanguinitatis vel affinitatis, aut cognationis spiritualis ac scientiam illorum ali ter quàm es, à principio ab ipsis partibus significatum vel narratum fuerit

fuerit, exponunt: & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs diuersimodè veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus matrimonialibus, quam pro alijs quibuscūque gratijs, & concessionibus obtinendis immutent, ac propterea cū non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verum etiā in partibus plerumque pro verificatione gr[illegible]arum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur. Nos igitur huiusmodi abusibus, & erroribus obuiare cupiētes, Motu proprio &c. omnes, & singulos procuratores, tam officij sacræ pœnitentiariæ, seu contradictarum, quam alios quoscunque Sollicitatores, & Scriptores, quos Copistas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt quo ad substantialia, & qualitates necessario exprimendas, diuersam faciunt, seu quoquo modo inuertunt, aut immutant, deprauantuè, & per subreptionem, & obreptionem gratias à nobis extorquent pœnam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus, & declaramus: Mandantes propterea Almæ vrbis Gubernatori, Cameræ Apostolicæ Auditori, & Vicario, quatenus in pręmissis reos, & culpabiles repertos, pœna falsi, vt præmittitur, puniant, cum potestate citādi etiam per edictū, constito summariè de non tuto accessu, aliaque dicendi, & faciendi in præmissis necessaria seu quomodolibet opportuna, non obstan. præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs nequaquā obstan. irritum quoque & inane &c. dicique &c. iudicari & diffiniri debere, sublata &c. decernen. Et quòd præsentis motus proprij, & absque data, & registratura sola signatura sufficiat, & vbique fidē faciat in iudicio & extra, regula cōtraria non obstan. eiusque transumptis manu alicuius notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personę in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensę, quodque Cameræ, & Cancellariæ Apostolicæ, ac audientię causarum Palatij Apostolici valuis, & in Acie Cāpi Floræ dimissis inibi copijs affixis omnes ita afficiant, & arctent, aç si illis personaliter intimatæ fuissent,

Placet Motu Proprio. M.

Die quinta Decembris 1566. suprascriptæ literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis suprascriptis, dimissis in eisdem locis copijs affixis. per me Nicolaum de Matthæis Curs.

Iohannes Guerardi Mag. Curs.

BVLLA

BVLLA S. D. N. D. Pij Diuinā prouidentia Papæ V. Super declaratione decreti Concilij Tridentini de cognatione ſpirituali inter maritum, vel vxorem ſuſcipientis,& baptizatum,baptizatiq; patrem,& matrem, & quaſcumque alias perſonas tam ex parte ſuſcipientis, quam baptizantis, & baptizati.

PIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

CVM illius vicem,licet minimè ſuffragantibus meritis, geramus in terris,de cuius vultu prodit Iudiciū, & vident oculi æquitatem,officij noſtri debitā proſequimur actionem, ſi obſcuros ſacrorum Canonū ſenſus ita aperire ſtudemus, ut pijs Chriſti fidelium mentibus nulla dubitandi occaſio relinquatur. Sanè licet ex eo quod in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem ſpiritualem inter eos tantū contrahi, qui ſuſcipiunt baptizatum de Baptiſmo,ac baptizatū ipſum, & illius patrem & matrem, necnon baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, in reliquis perſonis, quæ per antiquos Canones occaſione cognationis huiuſmodi contrahere prohibeantur, omne impedimentum ſublatum eſſe uideatur: adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus,an ſaltem impedimentū cognationis ſpiritualis huiuſmodi inter maritum uel uxorem ſuſcipientis, & baptizatum,necnon inter maritū uel uxorem ſuſcipientis,& patrem ac matrem baptizati uigeat, propterea quod prohibitum de uno coniuge de altero etiam prohibitum eſſe uideatur. Nos piarum mentium quieti, & Matrimoniorum fauori (quantum ex alto nobis permittitur) conſulere uolentes, à præciſis verbis Concilij mininè diſcedendum in præmiſſis eſſe cenſuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis huiuſmodi ſubeſſe decernimus, & declaramus, quo minus inter dictos, maritum uel vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, baptizatique patrem, & matrem, & quaſcumque alias perſonas tam ex parte ſuſcipientis quam baptizantis, & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expreſſas, Matrimonium liberè & licitè contrahi poſſit, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque ſtatuimus: decernentes irritum & inane, ſi quid ſecus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate, & poteſtate predito contigerit iudicari, non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis,aliјſque contrarijs

quibuscumque. Volumus autem, quod præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, & Acie Campi Floræ de more publicentur, & inter Constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret præsentes ad singula quæque loca deferri, quod earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius prælati munitis, eadē prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, uel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, M. D. LXVI. IV. Kal. Decemb. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.
H. Cumyn.

Visa decuria Io. Barengus.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo sexto, Indictione nona, die uero decimanona mensis Decembris, Pontificatus Sanctiss. D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti Anno eius primo, Retroscriptæ literæ Apostolicę affixæ, & publicatę fuerunt ad ualuas Cancellariæ Apostolicæ, & Acie Campi Floræ, ut moris est, per nos Antonium Clerici, & Io. Andream Rogerium præfati S. D. N. Papæ Curs. Stephanus de Olea Mag. Curs.

CONSTITVTIO S. D. N. D. Pij, Diuina prouidentia Papæ V. Super confirmatione, ac reualidatione sanctionis olim à Sanctæ memoriæ Paulo PP. IIII. contra Iudæos editæ.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ROman. Pontifex Christi Vicarius in terris, nonnumquam ea, quæ pro zelo Religionis à cęteris Roman. Pontificibus prædecessoribus suis concessa dicuntur, ut illibata persistant, approbat, & confirmat, prout in domino conspicit salubriter expedire. Dudum fęlicis

recordationis Paulus Papa IIII. prædecessor noster, zelo fidei Christianæ motus, certum modum viuendi, & habitandi Iudæis præscripsit, prout in quadam eius Constitutione cuius tenor sequitur, & est talis, videlicet: Paulus Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cum nimis absurdum, & inconueniens existat, quod Iudæi quos propria culpa perpetuæ seruituti submisit, sub prætextu quòd pietas Cristiana illos recepter, & eorum cohabitationem sustineat, Christianis adeò sint ingrati, vt eis pro gratia contumeliam reddant, & in eos pro seruitute quam illis debent, dominatum vendicare procurent: Nos ad quorum notitiam nuper deuenit eosdem Iudæos in Alma vrbe nostra, & nonnullis S. R. E. Ciuitatibus, Terris, & locis, in id insolentiæ prorupisse, vt non solum mixtim cum Christianis, & propè eorum Ecclesias nulla intercedente habitus distinctione cohabitare, verum etiam domos in nobilioribus Ciuitatum, Terrarum, & Locorum, in quibus degunt, vicis, & plateis conducere, & bona stabilia comparare, & possidere, ac nutrices, & ancillas, aliosque seruientes Christianos, mercenarios habere, & diuersa alia in ignominiam, & contemptum Christiani nominis perpetrare præsumant, considerantes Ecclesiam Romanam eosdem Iudæos tolerare in testimonium veræ fidei Christianæ, & ad hoc vt ipsi Sedis Apostolicæ pietate, & benignitate allecti, errores suos tandem recognoscant, & ad verum catholicæ fidei lumen peruenire satagant, & propterea conuenire, vt quamdiu in eorum erroribus persistunt effectu operis recognoscant se seruos, Christianos uero liberos per Iesum Christum Deum, & dominum nostrum effectos fuisse, iniquumque existere, ut filij liberæ filijs famulentur ancillæ, uolentes in præmissis quantum cum Deo possumus salubriter prouidere, hac nostra perpetuò ualitura constitutione sancimus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus tam in dicta vrbe, quam in quibusuis alijs ipsius Rom. Eccl. Ciuitatibus, Terris, & locis Iudæi omnes in vno, & eodem, ac si ille capax non fuerit, in duobus, aut tribus, vel tot, quot satis sint, contiguis, & ab habitationibus Christianorum penitus seiunctis per nos in vrbe, & per Magistratus nostros in alijs Ciuitatibus, Terris, & Locis prædictis designandis vicis, ad quos vnicus tantum ingressus pateat, & quibus solum vnicus exitus detur omnino habitent. Et in singulis Ciuitatibus, Terris, & Locis, in quibus habitauerint, vnicam tantum Synagogam in loco solito habeant, nec aliam de nouo construere, aut bona immobilia possidere possint. Quinimo omnes eorum Synagogas præter vnam tantum demoliri, & deuastare, ac bona immobilia, quæ ad præsens possident, infra tempus eis per ipsos Magistratus præfigendum Christianis vendere, & ad hoc ut pro Iudęis vbique dignoscan-

 tur,

tur, masculi biretum, fœminæ uero aliud signum patens, ita ut nullo modo celari, aut abscondi possit, glauci coloris palam deferre teneantur, & astricti sint, nec super non delatione bireti, aut alterius signi huiusmodi prætextu cuiusuis eorum gradus, vel præeminentię, seu tolerantiæ excusari, aut per eiusdem Ecclesiæ Camerarium, vel Cameræ Apostolicæ Clericos, seu aliàs illi Pręsidentes personas, aut Sedis Apostolicæ Legatos, vel eorum Vicelegatos quouis modo dispensari, aut absolui possint. Nutrices quoque seu Ancillas, aut alios vtriusque sexus seruientes Christianos habere, vel eorum infantes per mulieres Christianas lactari, aut nutriri facere, seu Dominicis, vel alijs de præcepto Ecclesiæ festis diebus in publico laborare, aut laborari facere, seu Christianos quoquo modo grauare, ut contractus fictos, uel simulatos celebrare, seu cum ipsis Christianis ludere, aut comedere, vel familiaritatem, seu conuersationem habere nullatenus pręsumant. Nec in libris rationum, & computorum, quæ cum Christianis pro tempore habebunt, alijs quàm latinis litteris, & alio quàm vulgari Italico sermone vti possint, & si utantur, libri huiusmodi contra Christianos nullam fidem faciant. Iudæi quoque pręfati sola arte strazzariæ, seu cenciariæ, ut vulgo dicitur, contenti, aliquam mercaturam frumenti, vel hordei aut aliarum rerum vsui humano necessariarum facere. Et qui ex eis Medici fuerint etiam vocati, & rogati ad curam Christianorum accedere, aut illis interesse nequeant, nec se à pauperibus Christianis dominos uocari patiantur. Et menses in eorum rationibus, & computis ex triginta diebus completis omninò conficiant, & dies, qui ad numerum triginta non ascenderint non pro mensibus integris, sed solum pro tot diebus, quot in effectu fuerint computentur, & iuxta ipsorum dierum numerum, & non ad rationem integri mensis eorum credita exigant, ac pignora eis pro cautione pecuniarum suarum pro tempore consignata nisi transactis prius à die quo illa eis data fuerint decem, & octo integris mensibus vendere nequeant, & postquam menses prædicti effluxerint, si ipsi Iudæi pignora huiusmodi vendiderint, omnem pecuniam, quæ eorum credito superfuerit, domino pignorum consignare, & statuta Ciuitatum, Terrarum, & Locorum in quibus pro tempore habitauerint, fauorem Christianorum concernentia inuiolabiliter obseruare etiam teneantur, & si circa præmissa in aliquo quomodolibet defecerint, iuxta qualitatem delicti in vrbe per nos, seu Vicarium nostrum, aut alios à nobis deputandos, ac in Ciuitatibus, Terris, & locis prædictis per eosdem Magistratus, etiam tamquam rebelles, & criminis læsæ Maiestatis rei, ac à toto populo Christiano diffidati, nostri & ipsorum Vicarij, ac deputando-

rum,

rum, & Magistratuum arbitrio puniri possint. Non obstantibus, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis tolerantijs, seu priuilegijs & indultis Apostolicis eisdem Iudęis per quoscunque Romañ. Pontifices prędecessores nostros, ac Sedem prędictam, aut illius Legatos, vel ipsius Romañ. Ecclesiæ Camerarios, & Cameræ Apostolicę Clericos, seu alios illi Pręsidentes sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus & alijs decretis, etiam Motu Proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de eis, eorũque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de uerbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contrarie. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, quingentesimo, quinquagesimo quinto, Pridie Idus Iulij Pontificat. nostri Anno Primo. Nos igitur cupientes, vt constitutio, statuta, & ordinationes huiusmodi perpetuis futuris temporibus obseruentur, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, & non ad alicuius alterius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera nostra deliberatione, constitutionem, statuta, & ordinationes huiusmodi, & prout illa concernunt omnia, & singula in dicti prædecessoris litteris contenta, & inde secuta quæcumque auctoritate Apostolica præsentium tenore approbamus, innouamus, & confirmamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere decernimus, ac volumus sub interminatione diuini iudicij præcipimus, & mandamus, ea omnia in posterum obseruari firmiter, non solũ in Terris, & Dominijs nobis subiectis, sed etiam vbique locorum, & ad omnem circa colorem Bireti per masculos, & signi per fœminas deferendorum huiusmodi submouendã hæsitationem declaramus dictũ colorem esse, qui vulgo gialdo dicitur. Mãdantes in virtute sanctę obedientię omnibus, & singulis venerabilibus Frattribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis

quatenus in ciuitatibus, & Diœces. proprijs pręsentes nostras litteras publicari, & obseruari faciant. Et omnes Principes sęculares & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, & obsecramus, per viscera misericordiæ Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum nihilo minus iniungentes, quòd in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium præstent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant, non obstantibus omnibus quæ idem Paulus prædecessor in supradictis litteris voluit non obstare, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis per recolendæ memoriæ Pium IIII. Rom. Pontificem prædecessorem nostrum, & Sedem Apostolicam, etiam forsan Consistorialiter, ac per viam generalis legis, & statuti, ac in vim stipulati contractus; ex quauis, etiam vrgentissima, & onerosa causa, ac motu proprio, & ex certa scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis, etiam si in eis disponeretur, & caueretur expresse, quod ad delationem bireti glauci coloris huiusmodi in itinere, ac quod non, vt pręmittitur, in loco clauso habitare tenerentur, & quòd bona stabilia vsque ad certam summam acquirere, ac societatem cum Christianis super rebus ad annonam spectantibus inire, ac conuersationem cum eisdem Christifidelibus habere, ac pignora aliàs quam pręscripto modo distrahere, ac plures Synagogas retinere possent indulserit, aut aliàs quomodolibet eis dictas litteras Pauli prædecessoris in fauorem Hebręorum prædictorum limitauerit. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma seruanda foret, & in eis caueatur quòd nullatenus derogari possit, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de uerbo ad uerbum insertis habentes necnō modos, & formas ad id seruandas pro indiuiduo seruatis habentes harum serie specialiter, & expresse derogamus. Et litteras eiusdem Pauli prædecessoris, & omnia in eis contenta obseruari in omnibus, & per omnia mandamus, perinde ac si litteræ Pij similiter prædecessoris nostri non emanassent, aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel ex communicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem quòd præsentes litteræ in Cancellaria, & Acie Camp

Floræ

Floræ publicentur, & inter Constitutiones extrauagantes perpetuò valituras conscribantur. Et quia difficile foret pręsentes ad singula quęque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quòd earum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides vbicunque adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur si forent exhibitę, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, confirmationis, decreti, præcepti, mandati, requisitionis, obsecrationis, iniunctionis, derogationis, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę. M. D. LXVII. XIII. Kal. Maij. Pont. nostri Anno Primo.

BREVE QVO S. D. N. D. Pius Papa V. hortatur locorum Ordinarios, vt in suis Ciuitatibus, & Diœcesibus Ecclesias seu loca alia, in quibus pueri in Doctrina Christiana erudiri debeant, deputent cum facultate Christi fidelium Confraternitates in Ecclesijs seu locis huiusmodi erigendi, ac Indulgentia pro Confratribus, & pueros docentibus.

PIVS, PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

EX debito pastoralis officij, nobis, meritis licet imparibus, ex alto cõmissi, ad ea libenter intendimus per q̃ diuinus cultus fideliũq; deuotio vbiq; suscipiat incrementũ, ac ipsos fideles ad id indulgentijs, remissionibus inuitamus, vt Christi fideles ipsi per temporalia, quæ egerint, consequi valeant præmia fœlicitatis æternæ. Nos igitur attendentes quòd infantes & pueri bonis moribus & exercitijs educati, quasi semper uitam pudicam, honestam, & exemplarem, ac aliquando sanctam agunt, è conuerso autem qui parentum carentia, seu paupertate, aut incuria,

vel ignauia non sic educati persæpè ducuntur in exitiū, & quod peius est, secum ducunt plures in interritum. vnde si diligenter educati & in doctrina Christiana instructi fuerint, à vitijs, & multis alijs erroribus retrahentur. Considerantes etiam, prout ex fide dignis relatibus intelleximus, quòd nonnulli approbatæ vitæ Christi fideles, charitate omnium suprema virtute, circa hoc tā pium, tamque Reipublicæ saluberrimum opus accersiti, in singulis festiuitatibus, & Dominicis diebus in diuersis Ecclesijs, & locis hoc opus sanctissimum amplexi sunt, & ibi eosdem infantes, & pueros ac alias miserabiles personas Christianę veritatis ignaras congregari faciunt, & eos bonis moribus, & sana doctrina instruunt, ac diligenter in via mandatorum Domini dirigunt, ex quo salutiferi fructus hactenus prouenerunt, & in dies magis auxiliante Domino prouenire speramus. Et quòd si ad hoc opus sanctissimum vbique locorum exercendum præfatos Christi fideles paternis fauoribus, & indulgentiarū muneribus inuitaremus, proculdubio non solùm eorundem infantium, & puerorum, ac personarum aliarum saluti consuleretur, verùm etiam deuotio Christi fidelium omnium ad præfatum opus amplectendum multo magis augeretur. Cupientes igitur tam pio tamquè laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere creatori, ex certe nostra scientia vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosque Ecclesiarum Prælatis, & locorum quorumcunque ordinarios, vbilibet constitutos præsentes & futuros rogamus, & hortamur attentè, eis ac eorum in spiritualibus, & temporalibus Vicarijs seu officialibus generalibus per Apostolica scripta mandantes, quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectens, aliquas Ecclesias in suis Ciuitatibus, & Diœcesibus respectiuè seu loca honesta, in quibus præfati infantes, & pueri ad audiendum doctrinam Christianam conuenire possint, deputent; & viros ad id idoneos vita, & moribus approbatos, qui diebus saltem Dominicis eosdem infantes, & pueros ac alias personas diuinæ legis expertes in articulis fidei, & præceptis sanctę matris Ecclesiæ instruant, confirment, & eligant: atque tot societates, seu confraternitates quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunę videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant, & instituant. Nos enim ut promptius, & alacrius ad hanc curam subeundam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentius curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cęlestis gratię conspexerint se vberius refectos, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, Omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus uerè pœnitentibus & confessis, seu statutis à iure tēporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum seu Confraternitatū,

vbilibet

vbilibet constitutarum, intrauerint, & ascripti fuerint, illis videlicet tã qui alios docuerint, quàm qui alijs in articulis fidei, & pręceptis Ecclesię hmôi instructi fuerint, quotiescumque in pręfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniũctis pœnitẽtijs auctoritate Apostolica tenore pręsentium misericorditer in domino relaxamus, pręsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Cęterum quia difficile foret pręsentes literas ad singula quęque loca in quibus de eis fides forsan facienda foret, deferri, volumus quòd ipsarũ transumptis, manu publici Notarij subscriptis, & sigillo alicuius personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, in iudicio, & extra, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę uel ostensę. Dat Romę apud Sanctũ Petrũ, sub annulo piscatoris, Die VI. Octobris. M. D. LXVII. Pontificatus nostri anno secundo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA S. D. N. Pij Diuina Prouindentia Papæ V. Relaxationis prohibitionis de non admittendis Resignationibus per Ordinarios, cum modificationibus.

PIVS Episcopus seruur. seruorum Dei, ad perpetuã rei memoriam. Quanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidie magis afferat ministrorum in eam ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cum mœrore expendãt Præsules omnes & pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium maxima, tam multas orbis Ecclesias impiè violarit. Quia uerò hoc malũ cùm in cæteris frequẽs, tũ maximè in beneficiorum, officiorũ Ecclesiasticorũ dimissione admittitur, nemini molestũ esse debet ꝙ pridẽ de reprimẽdis quotidianis fraudibus, quę hac in re frequẽtiores internoscuntur, certam aliquã rationem tandem inituri officij nostri partes in prohibenda omnibus interim resignationũ huiusmodi receptione paulò seuerius interposuerimus, omnesq; beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent, in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus nullum per eas in illis ius, neque titulum vel coloratum, tam in petitorio, quàm in possessorio ipsis prouisis tribuere, quinetiam eos ad illa deinceps obtinenda perpe-

tuò inhabiles fore; collatores verò aliàs in illorum dispositione, etiam tamquam deuolutionis iure sese interponere non posse: sed de eis vt verè vacantibus, siue per Romanum Pontificem, siue alios collatorum eorundem Superiores, vti præuentum esset, liberè prouideri. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quò sanctuarium Domini cupimus illibatum auctore Domino persequi, ac simul quantum in nobis est cauere ne resignationes ipsæ dehinc pro cuiusque arbitrio, nullisque vel certè leuibus causis passim, & temerè admittantur. Prohibitionem, & alia prædicta ac cætera omnia nostris super his literis contenta eatenus relaxamus, vt posthac Episcopi, & alij facultatem habentes, eorum duntaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, seu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingressuri, vel matrimoniũ contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur: denique cùm quis ex alijs casibus acciderit, qui cõstitutione fœlicis recordationis Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesijs, edita, continentur. Qui etiã ob capitales inimicitias nequeunt, vel nõ audent in loco beneficij residere securi, sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quę Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemquè omnes electores, prę sentatores, & patroni tam ecclesiastici, quàm laici, quicumque sint, ne verbo quidem, aut nutu, uel signo futuri in huiusmodi beneficijs, ex officijs successores, ab ipsis resignantibus, aut alijs eorum significatione vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, uel etiam intentio qualiscumque intercedat. Cęterum præcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficijs, & officijs resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus etiam per fallacem circuitum multiplicatarũ in extraneos collationum, audeant prouidere, quòd si secus, ac etiam quicquid præter vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temerè attentatum, id totum ex nunc uires, & effectum decernimus nõ habere. Qui uerò contrafecerint, ut in eo quo deliquerint puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint

rint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quò ad personas, quò verò ad Capitula, & Cōuentus à diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus: quibus etiã nullus alius, quàm ipse Romanus Pontifex, siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertiri. Prohibitione, & literis nostris prędictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris, non obstantibus quibuscumque priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apostolicis generalibus, & specialibus quibuscumque, Episcopis, & alijs Superioribus, ac inferioribus Ecclesiarum Prælatis, necnon Ecclesijs, Monasterijs, Capitulis, Conuentibus, Collegijs, & Vniuersitatibus, eorumque, & alijs personis etiam Regia & Imperiali maiestate præditis, sub quacumque uerborum forma, & conceptione concessis, per quæ effectus pręsentium impediri posset quomodocumque, vel differri, etiam si de eis ipsorumque totis tenoribus ad uerbum, ac de proprijs nominibus eorum, necnon Ecclesijs, Monasterijs, Locis, Ordinibus, & Dignitatibus, quibus, necnon causis propter quas illa concessa sunt, specialem & expressam præsentibus fieri oporteret mentionem. Cæterum iubemus easdem præsentes ad ualuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in Acie Campi Floræ publicari, & earum exempla affigi: uolumusque eas sic publicatas, omnes, & singulos perindè afficere, & obligare, ac si illis ipsis fuissent singulariter intimatæ: Exemplis quoque prædictis etiam impressis, manuque Notarij publici, & sigillo Pręlati Ecclesiastici vel eius Curiæ obsignatis, eandem prorsus fidem adhiberi, quæ ipsis præsentibus si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę relaxationis, præcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iussionis, & uoluntatis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M. D. LXVIII. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno Tertio.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio

Declaratio portionum assignan. Vicarijs perpetuis Parochialium pijs locis perpetuò vnitarum.

De huiusmodi portionibus habes in Concil. Triden. sess. 7. cap. 5. & sequentib. De Reformat.

De vnionibus autem habes ibidem. & etiam in Sess. 14. cap. 9. & Sess. 24. cap. 13. De Reformat.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

AD exequendum Pastoralis officij debitum, uigilantibus studijs intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium aliarumue Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, beneficiorum, seu Collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuinique cultus augmento, & opportunę congruęque sustentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitarum statui fęliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercentium vtilitati recta ratione, & prouida moderatione consuli, & salubriter prouideri valeat, libenter interponimus nostræ sollicitudinis partes. Hinc est quod nos, ad quorum aures (quod non sine animi nostri molestia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, in deputandis Vicarijs, ac in assignatione portionum Vicarijs perpetuis Parochialium dictis Ecclesijs, Monasterijs, Beneficijs, Collegijs, vel Locis pijs perpetuò vnitarum ex Concilio Tridentino facienda, ita modum excessisse, vt parum aut nihil ex fructibus, redditibus, & prouentibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitarum Ecclesijs, Monasterijs, Beneficijs, Collegijs, alijs Locis pijs remanserit, ob idque multæ ortæ sint super hoc controuersiæ circa interpretationes decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesque vniones ipsas ideo à prædecessoribus nostris factas esse, ut ex redditibus, & emolumentis beneficiorum vnitorum, Ecclesijs, Monasterijs, Collegijs, Beneficijs, & Locis pijs, quibus illa uniuntur, facilius onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis, in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliaque charitatis opera exerceantur, ac etiam vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur: Motu proprio, & ex certa nostra scientia auctoritate Apostolica hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius

Concilij

Concilij mente fuisse colligimus, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos præfatos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis ex prędicto Concilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ita se continere & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa computatis omnibus etiam incertis emolumentis & alijs obuentionibus communiter percipi solitis eis omnino assignetur, nisi Vicarijs temporarijs solitum fuisset plus assignari, siue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, seu alia re stabili portio huiusmodi constituatur, cuiuscumque valoris Parochialis Ecclesia vnita fuerit, & habita etiam ratione redditnum, & onerum loci, cui Parochialis ipsa vnita fuerit, ita quod portiones vltra, uel infra dictas summas scutorum centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatæ, vel in posterum forsan assignandæ, quo ad excessum, & defectum huiusmodi nullius roboris, & momenti existant, & ad summas prædictas reductæ & auctæ respectiuè censeantur, nisi tamen valor annuus ipsius parochialis unitæ habita ratione(ut præfertur) minor sit quinquaginta scutis, quo casu portio assignata, uel assignanda Vicario perpetuo, non habeat excedere summam annuarum ualoris dictæ parochialis, sed sufficiat quod omnes fructus eius dumtaxat attribuantur ipsi Vicario perpetuò. Et quoniam iniquum esset, eos qui cōmodis priuantur, eadem onera quæ prius sustinebant debere sufferre, volumus, & statuimus, quod Ecclesiæ, Monasteria, Collegia, Beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesijs unitis continget Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsis Vicarijs perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quam nobis & Camerę Apostol. soluunt, vlterius non teneantur sed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur. Ita tamen quod Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apostol. nouam prouisionem suæ deputationis, & soluere annatam pro portione fructuum, redditusum, & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire literas Apostolicas, nec alias ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earundem parochialium admitti possint, nisi soluta Annata, & expeditis literis Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur: alioquin integrum quindénium solui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberā Ordinariorū electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs vnitis ponētur, cum ipsorū Ordinariorum, seu eorum Vicariorum pręuio examine approbatione deputētur. Et si dictæ Parochiales vnitæ erunt Monasterijs regularium mendicantium, possint à superioribus dictorum

mona-

monasteriorum nominari ex ipsis mendicantibus, quos si Ordinarij pręuio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo idoneos ad curam animarum exercendum inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios, ad nutum tamen Superiorum suorum amouibiles, deputare. Idemque etiam seruetur in Regularibus monachis tantum, dummodo in ea parochiali, in qua vnus ex eis monachis fuerit, seruata forma prædicta, Vicarius deputatus, habitent cum eo saltem quatuor alij ex dictis monachis. Sicque per quoscunq; iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi potestate, iudicari, & interpretari debere: Necnon irritum, & inane decernimus quicquid secus à quoquam quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstātibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem quod præsentes literæ in Cancellaria nostra Apostolica, & ad valuas Principis Apostolorū de Vrbe de more publicentur, & inter Constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret eas ad singula quęque loca deferri, quod earum transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, declarationis, statuti, mandati, decreti, & voluntatis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotētis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, Kal. Nouembris, Pontificatus Nostri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.
H. Cumyn.

Annno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi Millesimo Quingentesimo Sexagesimo septimo, Indictione decima, die vero decimaquinta Mensis Nouembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Pij, diuina prouidentia Papæ Quinti, Anno eius secundo, Retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ & publicatę fuerunt ad valuas Basilicę Principis Apostolorū de vrbe, & Cancellarię Apostolicę, ibidem dimissis copijs affixis per nos Io. Andream Rogerium, & Antonium Clerici Cursores Apostolicos.

Ioannes Guerardi Magister Curs.
Registrata apud Cęsarem Secretarium.

BVLLA

BVLLA S.D.N. Pij Diuina prouidentia Papæ V. per quam declaratur Decretum Sacri Concilij Tridentini, ſuper impedimento publicæ honeſtatis editum.

PIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum ſpectat Pontificem ſua ſolicitudine diligenter prouidere, ut ſacrorum Conciliorum decreta, ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidentur, quòd nulla deſuper dubitandi occaſio cuiquã relinquatur. Sanè ad aures noſtras peruenit, multos eſſe, qui dubitent, ac decretũ Oecumenici Concilij Tridentini Seſſione vigeſimamquarta de reformatione Matrimonij capitulo tertio, quo cauetur impedimentum publicę honeſtatis, vbi ſponſalia valida non fuerint, prorſus tolli; vbi vero valida fuerint, non excedere primum gradum; cum in vlterioribus gradibus nõ poſſit huiuſmodi prohibitio ſeruari, de Sponſalibus per verba (vt aiunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam conſumata, quæ interdũ Sponſalia appellantur, comprehendat, ita vt etiã eo caſu impedimentum inde proueniens ſublatum fuerit. Nos itaquè vt omnis difficultas, dubitatioque tollatur, attendentes, quod Sponſaliorum appellatione, qua dictum Concilium vtitur, nõ niſi impropriè Matrimonium verbis de præſenti conceptis contractum continetur, Quodque agitur de correctione iuris veteris, quo caſu ſecundum proprietatem verborum duntaxat procedendum eſt, pręſentium cũ longe maiorem rationem prohibitionis in Matrimonio per verba de pręſenti contracto, quam in Sponſalibus de futuro vigere à nemine dubitetur, Idcirco Motu proprio auctoritate apoſtolica tenore præſentiũ declaramus, & diffinimus decretum Concilij huiuſmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in Sponſalibus de futuro dumtaxat, nõ autem in Matrimonio ſic (vt præfertur) contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante pręděctum decretum Concilij introductum erat, & ita ab omnibus iudicari debere, mandamus, atque ſtatuimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, alijſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem quod preſentes litteræ in Cancellaria noſtra, & Acie Campi Floræ de more publicentur, & inter Conſtitutiones perpetuò valituras deſcribantur. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus,

quod

quod earum Transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides vbicumque adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, diffinitionis, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo sexagesimo octauo Kal. Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium

DE BREVIARIO ROMANO nuper edito.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuã rei memoriam. Quod à nobis postulat ratio pastoralis officij, in eam curam incumbimus, vt omnes, quantum Deo adiutore fieri poterit, sacri Tridentini Concilij decreta exequantur: ac multo id etiã impensius faciendum intelligimus, cùm ea, quę in mores inducenda sunt, maximè Dei gloriã, ac debitum ecclesiasticarum personarum officium complectuntur. Quo in genere existimamus in primis numerandas esse sacras preces, laudes, & gratias Deo persoluendas, quæ Romano Breuiario cõtinentur. Quæ diuini officij formula, piè olim ac sapienter à Summis Pontificibus prętertim Gelasio, ac Gregorio primis constituta, à Gregorio autem septimo reformata, cùm, diuturnitate temporis, ab antiqua institutione deflexisset, necessaria uisa res est, quę ad pristinam orandi regulam conformata reuocaretur. Alij enim pręclaram veteris Breuiarij constitutionem, multis locis mutilatam, alibi incertis & alienis quibusdam commutatam, deformarunt. Plurimi, specie officij commodioris allecti, ad breuitatem noui Breuiarij, à Francisco Quignonio tit. S. Crucis in Hierusalem Presbytero Cardinale compositi confugerunt. Quin etiam in prouincias paulatim irrepserat praua illa consuetudo, vt Episcopi

ſcopi in Eccleſijs, quæ ab initio communiter cum cæteris veteri Romano more Horas Canonicas dicere ac pſallere conſueuiſſent, priuatum ſibi quiſque Breuiarium conficerent, & illã communionem, vni Deo, vna & eadem formula, preces, & laudes adhibendi, diſſimillimo inter ſe, ac penè cuiuſque Epiſcopatus proprio officio diſcerperent. Hinc illa tã multis in locis diuini cultus perturbatio. Hinc ſumma in clero ignoratio cæremoniarum, ac rituum Eccleſiaſticorũ, vt innumerabiles Eccleſiarum miniſtri, in ſuo munere indecore, non ſine magna piorum offenſione, uerſarentur. Hanc nimirum orandi uarietatem greuiſſimè ferens fę. re. Paulus PP. IIII emendare cõſtituerat; itaque prouiſione adhibita, ne ulla in poſterum noui Breuiarij licentia permitteretur, totã hanc rationem dicendi, ac pſallendi horas Canonicas, ad priſtinum morem, & inſtitutum redigendam ſuſcepit. Sed eo poſtea nondum ijs, quæ egregiè inchoauerat, perfectis, de uita decedente, cùm à piæ mem. Pio PP. IIII. Tridentinum Concilium, antea uariè intermiſſum, reuocatum eſſet, Patres in illa ſalutari reformatione eodẽ Concilio conſtituta, Breuiarium ex ipſius Pauli Papæ ratione reſtituere cogitarunt. Itaque quicquid ab eo in ſacro opere collectũ, elaboratũq; fuerat, Concilij Patribus Tridentum à prædicto Pio PP. miſſum eſt. Vbi cùm doctis quibuſdam, & pijs viris à Concilio datum eſſet negotium, ut ad reliquã cogitationem, Breuiarij quoque curam adiungerent, inſtãte iam concluſione Concilij, tota res ad auctoritatem iudiciumq; Romani Põtificis, ex decreto eiuſdem Concilij, relata eſt: qui, illis ipſis Patribus, ad id munus delectis, Romam vocatis, nõnullisq; in vrbe idoneis viris ad eum numerum adiunctis, rem perficiendam curauit. Verum eo etiã in viam vniuerſæ carnis ingreſſo, Nos, ita diuina diſponente clementia, licet immeritò, ad Apoſtolatus apicem aſſumpti, cùm ſacrum opus, adhibitis etiã ad illud alijs peritis viris, maximè vrgeremus, magna in nos Dei benignitate, (ſic enim accipimus) Romanum hoc Breuiarium vidimus abſolutum. Cuius ratione diſpoſitionis, ab illis ipſis, qui negotio præpoſiti fuerant, non ſemel cognita, cùm intelligeremus, eos in rei confectione ab antiquis Breuiarijs nobilium Vrbis Eccleſiarum, ac noſtræ Vaticanæ bibliothecæ, non diſceſſiſſe, grauesque præterea aliquot eo in genere ſcriptores ſequutos eſſe, ac denique remotis ijs, quæ aliena & incerta eſſent, de propria ſumma veteris diuini Officij nihil omiſiſſe, opus probauimus, & Romæ imprimi, impreſſumque diuulgari iuſſimus. Itaque ut diuini huius operis effectus re ipſa conſequatur, auctoritate præſentium tollimus imprimis, & abolemus Breuiarium nouum, à Franciſco Cardinale prædicto editum, & in quacumq; Eccleſia, Monaſterio, Conuentu, Ordine, Militia, & Loco, virorum & mulierum, etiam exempto, tam à primæua inſtitutione, quàm aliter

ter ab hac Sede permissum. Ac etiam abolemus quęcumque alia Breuiaria, vel antiquiora, vel quouis priuilegio munita, vel ab Episcopis in suis diœcesibus promulgata, Omnemque illorum vsum de omnibus orbis Ecclesijs, monasterijs, conuentibus, militijs, ordinibus, & locis, virorum & mulierum, etiam exemptis, in quibus aliàs Officium diuinum, Romanæ Ecclesiæ ritu dici consueuit, aut debet: illis tamen exceptis, quæ ab ipsa prima institutione à Sede Apostolica approbata, vel consuetudine, quæ vel ipsa institutio ducentos annos antecedat, alijs certis Breuiarijs vsa fuisse constiterit: quibus ut inueteratum illud ius dicendi, & psallendi suum officium non adimimus, sic eisdem, si fortè hoc nostrum, quod modò promulgatum est, magis placeat, dummodo Episcopus, & vniuersum Capitulum in eo consentiant, vt id in choro dicere, & psallere possint, permittimus. Omnes verò, & quascumque Apostolicas & alias permissiones, ac consuetudines, & statuta, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia firmitate munita, necnon priuilegia, licentias, & indulta, precandi, & psallendi, tam in choro quam extra illud, more & ritu Breuiariorum sic suppressorum, prędictis Ecclesijs, monasterijs, conuentibus, militijs, ordinibus, & locis, necnon S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus & alijs Ecclesiarum Prælatis, cæterisque omnibus & singulis personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & Regularibus, vtriusque sexus, quacumque causa cõcessa, approbata, & innouata, quibuscumque concepta formulis, ac decretis & clausulis roborata, omninò reuocamus, volumusque illa omnia vim & effectum de cætero non habere. Omni itaque alio vsu, quibuslibet, vt dictum est, interdicto, hoc nostrum Breuiarium ac precandi psallendique formula in omnibus vniuersi orbis Ecclesijs, monasterijs, ordinibus, & locis, etiam exemptis, in quibus officium ex more & ritu dictæ Romæ Ecclesiæ dici debet, aut consueuit, salua prædicta institutione, vel consuetudine prædictos ducentos annos superante, præcipimus obseruari. Statuentes Breuiarium ipsum, nullo vnquam tempore, vel totum vel ex parte mutandũ, vel ei aliquid addendum, vel omninò detrahendum esse: ac quoscumque qui Horas Canonicas, ex more & ritu ipsius Romanæ Ecclesiæ, iure vel consuetudine, dicere, uel psallere debent, propositis pœnis per Canonicas sanctiones constitutis, in eos, qui diuinum Officium quotidie non dixerint, ad dicendum & psallandum posthac in perpetuum, Horas ipsas diurnas & nocturnas, ex huius Romani Breuiarij præscripto, & ratione omninò teneri, neminemque ex ijs, quibus hoc dicendi psallendique munus necessariò impositum est, nisi hac sola formula satisfacere posse. Iubemus igitur omnes, & singulos, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & cæteros Ecclesiarum Prælatos

latos vt, omissis, quæ sic suppressimus & aboleuimus, cæteris omnibus, etiam priuatim per eos constitutis, Breuiarium ipsum in suis quisque Ecclesijs, monasterijs, conuentibus, ordinibus, militijs, diœcesibus, & locis prædictis introducant, & tam ipsi, quàm cæteri omnes presbyteri, & Clerici, Sæculares, & Regulares, utriusque sexus, necnon milites, & exempti, quibus officium dicendi, & psallendi quomodocumque, sicut prædicitur, iniunctum est, vt ex huius nostri Breuiarij formula, tam in choro, quàm extra illum, dicere & psallere procurent. Quod verò in rubricis nostri huius officij præscribitur, quibus diebus Officium beatæ Mariæ semper virginis, & Defunctorum, item septem psalmos pœnitentiales, & Graduales dici ac psalli oporteat: Nos propter varia huius vitæ negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præscriptione remouendum duximus; uerùm debito prouidentiæ pastoralis admoniti, omnes vehementer in Domino cohortamur, vt remissionem nostram, quantum fieri poterit, sua deuotione, ac diligentia præcurrentes, illis etiam precibus, suffragijs, & laudibus, suæ & aliorum saluti consulere studeant. Atque vt fidelium uoluntas, ac studium magis etiam ad salutarem hanc consuetudinem incitetur, de omnipotentis Dei misericordia, beatorumquè Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, qui illis ipsis diebus, in rubricis præfinitis, beatæ Mariæ, vel Defunctorum Officium dixerint, toties centum dies, qui verò septem psalmos, vel Graduales, Quinquaginta, de iniuncta ipsis pœnitentia relaxamus. Cæterum ut præsentes literæ omnibus plenius innotescât, mandamus illas ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, earumque exempla de more affigi; Volumusque & Apostolica auctoritate decernimus, quòd post huiusmodi publicationem, qui in Romana curia sunt præsentes, statim lapso mense, reliqui uerò, qui intra montes, tribus, & qui ultra ubique locrum degunt sex mensibus excursis, uel cùm primum uenalium huius Breuiarij uoluminum facultatem habuerint, ad precandum, & psallendum, illius ritum, tam in choro quam extra illum, maneant obligati ipsarum autem literarum exampla manu Notarij publici, & sigillo Prælati Ecclesiastici, aut illius curiæ obsignata uel etiam ipsis uoluminibus absque prædicto, uel alio quopiam adminiculo Romæ impressa, eandem illam ubique locorum fidem faciant, quam ipsæ præsentes, si essent exhibitæ, uel ostensæ. Sed ut Breuiarium ipsum, ubique inuiolatum, & incorruptum habeatur, prohibemus ne alibi usquam, in toto orbe, sine nostra, uel specialis ad id Commissarij Apostolici, in singulis Christiani orbis regnis, & pro-

uincijs deputandi, expressa licentia, imprimatur, proponatur, vel recipiatur: Quoscumque verò, qui illud secus impresserint, proposuerint, vel receperint, excommunicationis sententia eo ipso innodamus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, permissionis, reuocationis, iussionis, præcepti, statuti, indulti, mandati, decreti, relaxationis, cohortationis, prohibitionis, innodationis, & voluntatis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationẽ Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M. D. LXVIII. septimo Idus Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

M. Dat.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

BVLLA S. D. N. D. Pij Diuina prouidentia Papæ V. Super residentia facienda in Parochialibus per obtinentes eas, ac Canonicatus, aut dignitates, seu aliud beneficium.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

CVpientes pro nostri pastoralis officij munere Christi fidelium animarum saluti, quantum cũ Deo possumus, salubriter consulere, & Parochialibus ecclesijs ab earum Parochis, prout tenentur, in diuinis debitè, & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura Cõstitutione, omnes, & singulos Rectores Parochialium Ecclesiarum, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibuscumque Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, ac alijs Christiani orbis partibus consistentes, qui Parochialem Ecclesiam, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, seu principalẽ in quibusuis patriarchalibus, aut metropo-

tropolitanis vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesijs seu aliud quodcumque beneficium Ecclesiasticum, etiam quorumcumque dispensationum à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac literarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti Constitutione abolemus, & reuocamus, seu quocumque alio prætextu obtinent, cum prima, & præcipua debeat esse cura animarum eos ad residendum in Ecclesia Parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitoque eorum officio fungendum omninò teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tamquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententijs, & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniarijs arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcumque beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi, & compelli posse, & debere auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus; & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesijs Parochialibus omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cuiuscumque beneficij, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, & alijs, quæ ex iusta causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscumque Iudices & Cōmissarios, etiā causarum palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicare, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid secus super his à qunquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, uel in posterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus, non obstantibus præmissis, ac quibusuis dispensationibus, literique Apostolicis desuper confectis, necnon Apostolicis in Prouincialibusque & Synodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, ordinationibus, & etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusuis personis in genere vel in specie, & aliàs quomodolibet concessis, & approbatis, in posterumque concedendis, & approbandis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrarijs, quibuscumque.

Volumus autem quod harum literarum transumptis etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in iudicio, quá extra adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum licet hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, pręcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicę, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo octauo, octauo Idus Iulij Pontificatus nostri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius.

S. D. N. D. Pij Papæ V. Extensio Decreti Concilij Tridentini, Sess. xxj. cap. ij. quod incipit, Cùm non deceat: loquentis de Clericis sæcularibus, ad Clericos regulares non professos, quòd non promoueantur ad sacros Ordines, nisi seruata forma dicti Decreti.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex sacrarum Conciliorum auctor & interpres, illa quę in huiusmodi Concilijs à prudentibus patribus in Spiritu sancto legitimè congregatis salubriter sancita sunt, pro sui Pastoralis officij debito dum ęquitas, honestas, & decus suadet, sicuti declarare, & moderare, ita etiam ad alios casus extendere consueuit. Sanè cum non deceat diuino ministerio ascriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quęstum exercere, sacro Tridentino Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps Clericus Sęcularis, quamuis aliàs moribus, scientia, & ætate esset idoneus, ad sacros Ordines promoueretur, nisi prius legitimè constaret eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficeret, pacificè possidere, vel aliàs ordinari non posset, nisi iuxta Decreti ab ipso Concilio desuper editi formam, &

tenorem.

tenorem. Cum aũt nulla in huiuſmodi Decreto religioſorũ Clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli (vt moleſtè accepimus) certorum ordinum Religioſi, ſeu Canonici, vel Clerici intra clauſtra Monaſteriorum, ſeu domorum more Regularium in communi viuentes, qui numquam, ſeu non niſi ad certum tempus profeſſionem emittunt, & ex clauſtro exire, uel dimitti, & ad ſęculum redire liberè & licitè poſſunt, religionis prætextu abſque titulo ſufficientis beneficij, nec iuxta dicti Decreti tenorem, ad ſacros Ordines ſe promoueri prętendunt, & à nonnullis Epiſcopis paſſim promoueantur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, ut ſic promoti, & è clauſtro exeuntes, & per ſęculum uagantes vel mendicare, uel ſordidum quæſtum exercere, non ſine ipſorum dedecore, ac ordinis vilipendio, & quamplurimorum Chriſti fidelium ſcandalo cogantur. Nos igitur qui ſingulorum Dei Miniſtrorum honorẽ, & decus (quantum in nobis eſt) ſinceris exoptamus affectibus, Motu Proprio, & ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicę poteſtatis plenitudine hac perpetuò valitura ſanctione, decretum prædictum de Clericis ſęcularibus loquens, ad omnes & ſingulos etiam cuiuſcumque ordinis Clericos religioſos, ſiue ſęculares more Religioſorum uiuentes, in communi, non profeſſos, harum ſeriè extendimus, & ampliamus, ac Religioſis, & alijs prędictis non profeſſis ut ad ſacros ordines promoueri, necnon omnibus & ſingulis Venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicę habentibus, vt ordines ipſos huiuſmodi religioſis perſonis impendere, niſi obſeruata forma dicti decreti non ualeant, in virtute ſanctę obedientiæ, & ſub indignationis noſtrę pœna interdicimus, & prohibemus, ac contrafacientes per annum à pręſtatione talium ordinum ipſo iure ſuſpendimus. Statuentes, & decernentes promotiones quarumlibet religioſarum perſonarum prędictarum ad ordines huiuſmodi contra ipſius decreti Concilij Tridentini formam, etiam cuiuſuis licentię illis ab Apoſtolica Sede, vel illarum ſuperioribus cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, & pręeminentiæ exiſtant, etiam ſi Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore pręfulgeant conceſſę, prętextu factas, exequutione prędictorum ordinum omninò carere, nullaſque prorſus, & irritas exiſtere, ſicque promotas perſonas in Altaris miniſterio miniſtrare non poſſe: Quinimmo miniſtrantes, priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, & alijs gratijs Clericis conceſſis, omninò priuari, & irregularitatis, aliaſque in dicto decreto contentas pœnas eo ipſo incurrere, à quibus, niſi à Roman. Pont. vel in mortis articulo minimè abſolui poſſint. Non obſtantibus quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtoli-

 cis,

cis, ac quorumuis Monasteriorum, & ordinum etiam iuramento, & confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis, illis, illorumque superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, efficacissimis, restitutiuis, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis in genere vel in specie, ac aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si aliàs pro illorum sufficienti derogatione de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores, formas, datas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Et vt præsentes literæ ad omnium notitiam perueniant, neuè quis illarum ignorantia excusari possit, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, pręsentes literas ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicę, ac in Acie Campi Floræ, publicari, & earum exempla affigi, & imprimi, illarumque exemplis etiam impressis manu alicuius Notarij publici, & Sigillo Prælati Ecclesiastici, vel eius Curiæ obsignatis, eandem prorsus fidem adhiberi quę ipsis pręsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę extensionis, ampliationis, interdicti, prohibitionis, appositionis, statuti, decreti, derogationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Sexagesimo octauo, Pridie idus Octobris. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

S. D. N.

S. D. N. Pij Papæ V. Constitutio contra offendentes statum, Res, & personas Officij Inquisitionis hæreticæ prauitatis.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

SI de protegendis cęteris omnibus ecclesię ministris, quos in fidem & clientelam nostram à Domino recepimus, cura nobis quotidiana insidet, quanto maiore studio eam nos solicitudinem capescere necesse est, vt qui in sacro Inquisitionis Hęreticæ prauitatis officio uersantur, sub tutela inuiolatæ auctoritatis huius Sedis periculorum omnium expertes, quęque munera ad exaltationem fidei Catholicæ exequantur? Cum itaque eius generis impiorum vis quotidie magis inualescat, qui omnibus malis artibus prædictum officium subuertere, ministrosque functionibus disturbare moliuntur, eo iam nos detrusit necessitas, vt nefariam, & scelestam illorum audaciam acerbiore castigationis verbere reprimamus. Hac igitur generali Constitutione de fratrum nostrorum consilio sancimus, vt quicumque siue priuatus, siue cuncta Ciuitas, siue Populus, siue Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustris, quemuis ex Inquisitoribus, Aduocatis, Promotoribus, Notarijs, alijsuè ministris prædicti officij, vel Episcoporum id munus in sua Diœcesi, aut Prouincia obeuntium, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocumque productum, vel euocatum, verberauerit, deiecerit, seu perterrefecerit, quiuè Ecclesias, ædes, aliasue res siue publicas, siue priuatas officij, aut ministrorum expugnauerit, inuaserit, incenderit, expilauerit: aut libros, literas, auctoritates, exemplaria, regesta, protocolla, exempla, scripturas, aliauè instrumenta, siue publica, siue priuata vbicumque posita combusserit, diripuerit, seu interuerterit; seu ex incendio, aut direptione, aut alio quocumque modo illa exportauerit, seu qui conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, siue capiẽdi, siue cõburendi, siue supprimendi causa fuerit, siue res, aut personas seruari, defendiuè prohibuerit: quiuè carcerem, aut aliam custodiã, seu priuatã effregerit, vinctum extraxerit, seu emiserit, capiendum prohibuerit, captumuè eripuerit, receperit, occuluerit, seu facultatem effugiendi dederit, seu iusserit id fieri, qui cœtũ, cõcursumuè fecerit, siue vt aliquid prædictorum fieret, homines accommodauerit, siue aliàs auxiliũ, con-

silium aut fauorem publicè, vel occultè in quolibet prædictorum scienter præstiterit, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, succensum, direptumuè, nullum denique damnum re ipsa sit sequutum; nihilominus is sit anathemate pręsentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque legis maiestatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocumque alio beneficio tẽporali, & perpetuo eo ipso, priuatus, sęcularis Iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebusque omnibus fisci iuribus applicatis vti etiam est de damnatis hæreticis per sanctiones Canonicas constitutum: eius filij paterna infamia subiecti, omnis, & cuiuscumque hæreditatis, successionis, donationis, & legati siue propinquorum, siue extraneorum omninò sint expertes, eisdem præterea portæ nunquam pateans dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut causam vllam proponere, vel prætendere possit, quin tantum nefas in contemptum; & odium huius officij admiserit, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. Quod de prædictis eorumque filijs statuimus, illud idem de omnibus Clericis, & presbiteris sæcularibus, & quorumuis ordinum, etiam exemptorum, regularibus, & quacumque etiam Episcopali, & maiori dignitate pręditis, ac etiam priuilegio quomodocumque suffultis, decernimus exequendum ita vt ipsi beneficijs, & officijs omnibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuati, per Iudicem Ecclesiasticum Hęreticorum more degradentur, demum potestati sęculari traditi, pœnis prædictis laicorum instar subijciantur; Pontificum tamen causis nobis, & successoribus nostris reseruatis ut re quęsita, & nobis renunciata contra eos ad depositionem; & alias pœnas prędictas procedamus, uti criminis atrocitas videbitur postulare. Quicumque autem pro talibus veniam petere, aut aliàs intercedere tentauerint, in easdem illas pœnas, quę in Hęreticorum fautores à sacris constitutionibus inferuntur, ipso facto se nouerint incidisse Verum si quis etiam huiusmodi criminum conscius, uel affinis, siue religionis studio, siue pœnitentia ductus rem adhuc incognitam retexerit, supplicio liberetur. Cæterum eam omnium, & quorumcumque absolutionem rationem à prædictis criminibus, necnon habilitationum, & restitutionũ etiam ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, vt successores nostri nullas nisi saltem semestri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis fastigium excurso, ac precibus apud supremum officium Inquisitionis hic institutum verificatis, concedant. Decernentes omnes, & quascumque huiusmodi absolutiones, habilitationes, & restitutiones quæ precibus sic non verificatis de cætero fient, nemini

protsus

prorsus prodesse, sed nec præsentibus, nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ex certa Romani Pontificis scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogari, nec derogatum censeri debere, & si illis ex quacumque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuersos, & singulos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & cæteros Ecclesiarum Prælatos per vniuersum orbem constitutos, vt per se, vel alium, seu alios præsentes literas, aut earum exempla in suis quisque Prouincijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, & Locis solemniter publicare, & quantum in se est, firmiter obseruari procurent, contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras, & pœnas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis: Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium exempla etiam impressa edantur, eaque. Notarij publici manu, & cuiuscumque curię Ecclesiasticæ, vel Prælati Sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem vbique locorum faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitę vel ostensæ. Cæterum omnes Orbis terrarum Principes, quibus gladij sæcularis potestas ad malorum vindictam est permissa: per eam, quam se tueri promiserunt fidem, obtestamur, ita suas quisque partes siue in præstando ministris prædictis auxilio, siue in criminum post Ecclesiæ sententiam animaduersione interponere, vt eorum quoque præsidijs ministri ipsi tanti officij munus pro Dei ęterni gloria, & religionis incremento fęliciter exequantur, amplissimum à Domino præmium recepturi, quod fidei prædictæ assertoribus in ęternæ beatitudinis consortio præparauit. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, legationis, statuti, decreti, iussionis, obtestationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Nono. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri, Anno Quarto.

SANCTISSIMI D. N. D. Pij, Papæ V. Constitutio, Super recitatione officij Beatæ Mariæ Virginis, cum Decretis, & Indulgentijs.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

SVperni Omnipotentis Dei prouidentiæ, ac benignitatis exemplo excitati, qui vt humanum genus ab errorũ tenebris vendicaret, & in veritatis semitam perduceret, suę gloriæ splendorem à cœlis in terram dimittere, lucisque æternæ radijs bonos pariter & malos perfundere dignatus est: Meditatio cordis nostri ad id potissimum tendit, vt fides catholica non solùm vbique augeatur, & floreat, sed etiam ne errorum tenebræ, atque superstitionum abusus pijs Christi fidelium mentibus inducantur, & si quæ irrepserunt, protinus euellantur. Cum itaque in exequutionem decretorum sacri Concilij Tridentini, gratia diuina assistente, Catechismo ad populi eruditionem edito, Breuiario ad sacras preces, laudes, & gratias Deo optimo maximo ab vtriusque sexus Ecclesiasticis persoluendas reformato, atque Missali, vt Sacerdotes intelligerent, quibus precibus, vti, qui ritus, quæuè cerimoniæ in missarum celebratione obseruandæ sint, ad pristinam sanctorum patrum normam restituto, eandem curam & operam adhiberi mandauerimus in emendando ac corrigendo gloriosissimæ Dei genitricis beatæ Mariæ Virginis officio, cuius recitatio sicut pusillis, & rudibus Christi fidelibus peculiaris esse dignoscitur, ita multis superfluis non sine legentium etiam scandalo, & quæ ad varias superstitiones facilè rudes ipsos inducere possunt, auaritia impressorum fuit refertum, qui vt Christi fideles ad emendos eiusdem officij libros à se impressos facilè allicerent, multa sub colore pietatis, & animarum spiritualis consolationis, ex eorum capite addiderunt, iamque ad antedicti Breuiarij vniformitatem eiusdem Dei genitricis, vt credimus, intercessione, eruditorum & piorum virorum, quos ad hoc delegimus, studio officium ipsum, resecatis, quæ aliena & incerta erant, correctum fuerit, & à nobis probatum Romæ impri, & impressum diuulgari iusserimus, vt inde spiritualis, quam optamus, Christi fidelium animabus proueniat consolatio: Motu proprio, &c. & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine officia quæcumque in primis Italico, seu quouis alio vulgari idiomate & sermone quomodolibet composita, atque officium anno proximè præterito 1570. Venetijs apud Iunctas impressum, his verbis, licet falso inscriptum; Officium Beatæ Mariæ Virginis per Concilium

Tridentinum Pio V. Pontifice maximo reformatum, denique & omnia & ſingula alia officia huiuſmodi etiam Latino ſermone ſub Hortuli animæ, ſeu Theſauri ſpiritualis, compendij, aut quouis alio titulo & nomine quomodolibet peruulgata, omnemque illorum vſum approbatione Apoſtolica ac conſuetudine & inſtitutione, inueteratis infra dicendis ſemper ſaluis, harum noſtrarum ſeriè perpetuò ab omnibus & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus Sæcularibus vel Eccleſiaſticis, etiam quorũuis Ordinum Regularium, & Militiarum Religioſis; qui de iure, conſuetudine, uſu, ſtatuto, inſtitutione, ac conſtitutionibus etiam eorundem Ordinũ, Militiarum, & Regulæ, ſeu aliàs quomodolibet ad recitationem officij Beatæ Mariæ tenentur, & obligati ſunt, tollimus, & abolemus; ipſisq; in uirtute ſanctæ obedientiæ interdicimus, ne aliud quàm hoc de mandato noſtro emendatum Beatæ Mariæ Virginis officium, & in impreſſoria officina Populi Romani, pro fideliter, & incorruptè imprimẽdis libris ſacris in alma Vrbe noſtra erecta, impreſſum, quouis prætextu dicere, recitare, legere, ſeu tenere quoquo modo audeant uel præſumãt; omni verò alio vſu ipſis (vt vniformiter ab omnibus ſic aſtrictis & obligatis recitetur, nec inter eos diuerſitas illud recitandi vllo vnquam tempore oriatur) interdicto, præfatum hoc noſtrum officium, ac precandi, pſallendique formulam per vniuerſum orbem in priuatis domibus, ac Eccleſijs, Monaſterijs, Conuentibus, Capellis, Oratorijs, Ordinibus, Militijs, & Locis etiam exemptis, tam virorũ, quàm mulierum, in quibus officium ipſum Beatæ Mariæ Virginis recitari (vt præmittitur) quomodolibet debet, præcipimus legi, dici, & obſeruari, illis tamen officijs exceptis (dummodo vulgari ſermone, vt pręfertur, non ſint compoſita) quæ ab ipſa prima eorum inſtitutione à Sede Apoſtolica expreſsè approbata fuerunt, vel quorum officiorum certum vſum conſuetudine, aut ipſa inſtitutione, ſupra tamẽ ducentos annos, aſſiduè in Eccleſijs, Monaſterijs, domibus, & locis vtriuſque ſexus Eccleſiaſticorum obſeruatum fuiſſe conſtiterit: quibus ſic aſtrictis, & obligatis, ut inueteratum illum ritum dicendi & pſallendi ſuum officium (dummodo, ut præmittitur, vulgari ſermone non ſit compoſitũ) non adimimus, ſic eiſdem, ſi fortè hoc noſtrum, quod modo peruulgatum eſt, magis placet (dummodo Epiſcopus, vel prælatus, & vniuerſum Capitulum in eo conſentiant) vt illud etiam in choro dicere, & pſallere poſſint, permittimus. Ab eis verò qui ad eiuſdem officij Beatæ Marię Virginis recitationem non aliqua obligatione tenentur, omnem eorundem officiorum vulgari ſermone quomodolibet compoſitorum, atque ſimilis idiomatis vulgaris orationum, etiam alijs officijs Latini ſermonis inſertarum, vſum penitus etiam auferrimus: illos nihilominus, ne vanis inuoluantur ſuperſtitionũ erroribus, quibus alia ferè omnia huiuſ-

modi

modi officia etiam Latino sermone referta esse deprehensum fuit, in Domino hortantes, vt ab aliorum Beatæ Mariæ, quàm huius nostri officij lectione ac vsu abstineant, firmiterque credant eisdem alijs officijs multas sua falsis & confictis sanctorum nominibus confictas orationes fuisse insertas: de quibus sicut de indulgentis, peccatorumque remissionibus, quæ recitantibus plerasque ex orationibus alijs officijs huiusmodi insertis, prout rubricis ibidem appositis designatur, conceduntur, nullam certam extare apud Ecclesiam rationem, propterea ritui & ordinationi in huius officij recitatione sic à nobis in vniuersali Ecclesia institutis, se conformantes, aliud eiusdem Beatæ Mariæ, quàm hoc nostrum officium non perlegant vel recitent. Ac vt ipsorum officiorum vulgaris idiomatis & sermonis abusus re ipsa penitus aboleatur, eadem omnia per omnes & singulos sæculares vel Ecclesiasticos etiam ad recitationem antedictam nequaquam astrictos, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis absque spe illorum vmquam recuperationis, alia verò Latino sermone, & alijs libris inserta, ad effectum emendandi, & a maculis seu erroribus expurgandi, sibi postmodum, cum sic per eosdem Inquisitores expurgata fuerint, restituenda consignari quã primum iubemus: statuentes huic nostro officio nuper edito nihil ullo vn quam tempore per quemcumque quauis auctoritate fungenté quouis prætextu addi, detrahi, uel immutari debere; ac omnes & singulos qui ipsum Beatę Mariæ Officium (vt præfertur) dicere, psallere, & recitare tenentur, ex huius nostri Romani officij pręscripto & ratione ad id omninò obligatos esse, & neminem muneri suo nisi hac formula satisfacere posse. Ac vt fidelium omnium voluntas & studium ma gis ad salutarem huius nostri Officij Beatę Mariæ Virginis, & orationum in eo reductarum lectionem & usum incitetur, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, auctoritate confisi, omnibus, & singulis qui ad recitationem huius modi non tenentur, quoties istud sic de mandato nostro reformatum quinquaginta dies: qui verò Defunctorum officium eodem uolumine insertum, alios quinquaginta: qui Septem Psalmos, aut Graduales etiã eodem volumine insertos, alios quadraginta: & qui aliquam ex orationibus ibidem pariter insertis deuotè recitauerint, alios quindecim dies de iniunctis sibi pœnitentijs misericorditer in domino relaxamus: obligatis verò eas duntaxat indulgentias concedimus, quę literis nostris super reformatione noui Breuiarij editis designantur, & huiusmodi Beatæ Mariæ Virginis, aut defunctorum officium, vel septem Psalmos, aut Graduales recitantibus conceduntur. Mandantes omnibus & singulis Venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, & cæteris Eccle-

siarum

ſiarum prælatis,vt reliqua omnia Beatæ Mariæ Virginis etiam per nos priuatim conſtituta, ab omnibus ad recitationem huiuſmodi quomodolibet aſtrictis, ipſa uerò uulgaris idiomatis, & ſermonis officia etiã ab his, qui nullo pacto ad id aſtricti ſunt,penitus omitti, reijci: atque uulgari, ſic & pariter alia etiam Latino ſermone compoſita,etiam alijs libris inſerta, inquiſitoribus prædictis ad effectum antedictum tradi & conſignari, iuris opportunis remedijs curent: officium verò iſtud noſtrum Beatæ Mariæ Virginis in omnibus & ſingulis ſuarum Ciuitatum, & Diœceſium Eccleſijs,Monaſterijs, Conuentibus, Ordinibus, militijs Oratorijs, Domibus, & Locis etiam laicorum introducant: & tam ipſis, quàm cæteris omnibus Presbyteris, Clericis, & alijs utriuſque ſexus Sæcularibus & Regularibus perſonis Eccleſiaſticis, necnon militibus etiam exemptis,quibus dicendi,recitandi, pſallendique, officium huiuſmodi quomodolibet (vt præfertur) iniunctum eſt,vt ex huiuſmodi formula vbique illud recitare & pſallere procurent, prædicta inſtitutione vel conſuetudine ducentos annos ſuperante (non tamen quò ad vulgaris ſermonis officia) ſemper ſalua. Concionatoribus quoque verbi Dei, atque Confeſſoribus, ut in eorum prædicationibus, atque confeſſionibus omnibus utriuſque ſexus Chriſti fidelibus prohibitionem & abolitionem dictorum officiorum vulgari idiomate, & ſermone compoſitorum, quodque Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis quàm primum conſignari debeant. Inſuper alterius quàm huius noſtri officij uſum & lectionem periculo ſuperſtitionum non carere; ac illud & alia eo inſerta (vt præfertur) recitantibus ſupradictam de iniũctis ſibi pœnitentijs relaxationem noſtram ſignificare,& eos ad cõforman. ſe in hoc prompta deuotione ritui, & ordinationi a nobis inſtitutis excitare, ad uſumque & recitationem huiuſmodi noſtri officij pietatis zelo hortari ſtudeant. Cæterum hæreticæ prauitatis Inquiſitores quibus officia hæc,& libros tradi & conſignari continget, munus & officium præcipuum erit,omnia,ſuperſtitiones, & errores in fide catholica redolentia omninò delere. Quod noſtrum Beatæ Mariæ Virginis officium, utubique terrarum incorruptum, ac mendis & erroribus purgatum præſeruetur, ac omnibus in noſtro & S. R. E. dominio mediatè uel immediatè ſubiecto commorantibus, vel ad illud quouis prætextu aduenientibus impreſſoribus, & alijs quibuſcumq; ſub amiſſionis librorum,ac quingentorum ducatorum aurì de Camera ipſo facto quoties contrauenerint officio Sanctiſſimę Inquiſitionis applican. reliquis uerò in quacumque orbis parte conſiſten. ſub excommunicationis latæ ſententiæ, & alijs arbitrij noſtri pœnis inhibemus, ne illud infra ſex annos proximos ſeparatim,vel alijs libris inſertum,ſub prædictis Hortuli animæ,Theſauri ſpiritualis compendij, vel alijs quibuſuis

nomi-

nominibas & titulis imprimere, aut alibi quàm in alma Vrbe nostra, & antedicta Po. R. officina impressum, tenere, recipere, donare aut venundare publicè vel occultè audeant, vel præsumāt. Dictis verò sex annis elapsis id etiam aliter non liceat nisi cum nostra, & Romani Pontificis pro tempore, vel specialis ad id commissarij Apostolici in singulis Christiani orbis regnis & Prouincijs deputandi, expressa licentia. Quas quidem nostras perpetua roboris firmitate subsistere, & nullo vnquam tempore reuocari, alterari, suspendi, limitari, aut moderari posse, in valuisque principis Apostolorum de vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ de more publicari & affigi, per huiusmodique publicationem & affixionem, omnes & singulos in eis comprehensos, videlicet, qui in Ro. Cur. adsunt, lapso mense; qui verò alia loca intra montes, post tres, & qui vltra incolunt, post sex menses, aut cùm primum sibi officium hoc nostrum venale propositum fuerit, ita volumus obligatos esse, & astrictos, ac si ipsimet illæ coram lectæ & intimatæ essent; ipsarum quoque exempla manu Notarij publici, & sigillo prælati Ecclesiastici aut illius curiæ obsignata, vel etiam dicti officij nostri beatæ Mariæ Virginis voluminibus absque prædicto vel alio quopiam adminiculo, Romæ tamen, & in officina antedicta impressa, eandem prorsus vbique fidem facere, quæ præsentibus adhiberetur, si essent ostensæ vel exhibitæ. Et sic in præmissis omnibus & singulis per quoscumque iudices & commissarios etiam S. R. E. Cardinales, & causarum Palatij Apostolici Auditores in quauis causa, & instantia, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & interpretari debere, necnon irritum & inane decernimus, quicquid secus super ijs à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis ac in quibusuis Synodalibus, Prouincialibus, vel generalibus, ac vniuersalibus Concilijs editis, alijsque etiam Apostolicis constitutionibus & ordinationibus, necnon Ecclesiarum, militiarum, & ordinum quorumcumque statutis, vsibus, moribus, & consuetudinibus, etiam iuramento roboratis, quibus omnibus, & singulis etiā si de illis eorūque totis tenoribus specialis expressa & indiuidua mentio habenda esset, in illis alias in suo robore permansuris, specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, interdicti, præcepti, permissionis, ablationis, iussionis, statuti, mandati, voluntatis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis

Domi-

Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo quinto, Idus Martij. Pontificatus Nostri, Anno Sexto.

Cæ. Glorierius.

Concessio Indulgentiarum, omnibus & singulis vtriusq; sexus Christi fidelibus, Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Mediolanensis, qui alicui doctrinæ Christianæ Sodalitati se adscripserint, vt debitam in ea operam præstent. 30. Octob. 1572.

GREGORIVS PP. XIII. *Ad perpetuam rei memoriam.*

IESV CHRISTI Redemptoris, qui in lucem gẽtium Doctor iustitiæ à benignissimo Patre Deo datus est, doctrina, in diuinis illis virtutibus, fide, spe, & charitate elucens, dum hominum mentes in terris instruit, certissimum eisdem iter commõstrat ad cœlestem, & ęternam vitam: ad quam nati cùm sint fideles, diligenti cura opus est, vt ab ineunte vsque ętate, cùm pręsertim sensus hominis ad uitia procliues sint, salutaribus illis fidei, doctrinęque Christianę institutis, ac pręceptis imbuantur, atque conformentur: Quocirca post Lateranen. Concilij ea de re decretum nuper Tridentina Sancta Synodus id piè statuit, ut saltẽ Dominicis, & alijs festis diebus in singulis Parochijs Christianę fidei rudimenta pueris tradantur, ijdemq; ad obediẽtiam Deo, & parentibus præstandã, accuratè erudiantur: cumq; Episcoporum in primis sit videre, ne, cũ paruuli petant panẽ, desit, qui frangat eis, illius rei exequendę curã Pastorali eorum vigilantię magnoperè commendauit, censurisq; Ecclesiasticis per eos, si opus sit, agi contra illos uoluit, qui hoc, quod deberent, officiũ non pręstiterint. Itaque saluberrimo hoc decreto incitatus, & Ecclesiasticę disciplinæ zelo incensus, Dilectus filius noster, Carolus Borrhomæus, tituli Sanctæ Praxedis, Sanctę Romanæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Mediolani, iam cum, sicut accepimus, priori suo Prouinciali Concilio unà cũ suę Prouincię Episcopis aliquid hac ipsa de re ex Tridentini eiusdẽ Synodi auctoritate constituerit; altero suo Prouinciali Concilio, quò diligentius & vtilius Parochi in illud suũ tradendæ doctrinæ munus incumberent, aliorũ ope-

ra adiuti, piorum hominũ ſodalitates, eo nomine in ſua, & in quibuſdem alijs Prouinciæ Mediolanenſis Eccleſijs iam pridem inſtitutas, ac vehementius ibidem Paſtoralibus ſtudijs excitatas, in reliquis ſingulis eiuſdem Prouinciæ vrbibus, uicis, ac locis de Prouincialium Epiſcoporum conſilio, & aſſenſu conſtitui decreuit. Nos igitur, qui pro officij noſtri munere uehementer hoc optamus, vt Chriſtifideles ſemper, tum maxime feſtis diebus in ijs ſtudijs, atque exercitationibus uerſentur, quæ ad excitandam pietatem, ad informandos mores, ad procurandam æternam uitam pertinent, primùm quidem ipſius Caroli Cardinalis, & Venerabilium fratrum noſtrorum Prouinciæ Mediolanenſis Epiſcoporum diligentiam, ſolicitudinemque Paſtoralem plurimum in Domino laudamus: deinde cum cupiamus, ut, quæ Deo auctore piè ſanctèque inſtitutæ ſunt, & propagatæ illo nomine ſodalitates, eæ in dies magis, adiutrice diuina gratia, ad Chriſti Domini gloriam, & animarum ſalutem augeantur; uniuerſas eas ſodalitates in Ciuitate, Diœceceſi, & Prouincia eadem Mediolanenſi, iam inſtitutas, & in poſterum inſtituendas, tum ſingulos utriuſque ſexus in illis adſcriptos adſcribendoſuè ſpecialibus fauoribus, & ſpiritualibus gratijs complecti uoluimus. Quamobrem de Omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus, uiris, & fœminis, qui, quęuæ in eadem, & Vrbe, & Diœceſi, & Prouincia Mediolani alicui doctrinæ Chriſtianę ſodalitati ſe adſcripſerint, ut debitam in ea operam prę ſtent, eis uerè pœnitentibus, & confeſſis annos decem, & totidem quadragenas, cùm uerò ijdem in officio ſuo perſeuerantes, confeſſi, & contriti, Domini corpus ſumpſerint, illis alios decem, & quadragenas totidem, quoties autem in doctrinæ Chriſtianæ ſcholis operam nauauerint, centum dies de iniunctis pœnitentijs, vel aliàs quomodolibet debitis miſericorditer in Domino relaxamus, ac præterea cum ijdem certo die, quẽ vnum in anno idem Cardinalis Archiepiſcopus, eiuſuè pro tempore ſucceſſor, aut alibi in Prouincia Epiſcopus, in ſua quiſque Eccleſia præſcripſerit, ſacram Communionem ſumpſerit, plenariam omnium, ſingulorumque peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem, ac plenariam item ijſdem in mortis articulo conſtitutis, ſanctum Ieſu nomenter inuocantibus, uel orationem Dominicam, Salutationemque Angelicam ſemel recitantibus, etiã miſericorditer in Domino concedimus atque elargimur his literis, quas ſub quibuſuis ſimilium, uel diſſimilium Indulgentiarũ reuocationibus, ſuſpenſionibus, uel derogationibus, per nos, ſeu Sedẽ Apoſtolicam, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cũ quibuſuis clauſulis, & decretis, pro tẽpore editis, & edendis nullatenus comprehenſas, ſed ſemper ab illis exceptas, & quotiens

illa

illa edentur, in pristino statu esse & censeri, atque eisdem Christi fidelibus perpetuo suffragari debere decernimus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annullo Piscatoris die. XXX. Octobris M. D. LXXII. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

LITERAE.

De Indulgentijs disciplinatorum, pœnitentium, & aliorum huiusmodi sodalitatibus, quæ in vrbe, Diœcesi, & Prouincia Mediolanensi sunt, à S. D. N. Gregorio XIII. concessis.

GREGORIVS PAPA XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex, cui per beatum Petrum Apostolorũ Principem in terris à Deo collata est animas ligandi, atque soluendi potestas, ad deuotionẽ Christi fidelium, suæ curæ commissorum, excitandam, eos quandoque proposita peccatorum suorum remissione, seu relaxatione ad pia, & meritoria opera exercenda benigne inuitat, vt ipsi se in huiusmodi pijs operibus exercentes, quod suis meritis in Regno cœlesti consequi non possunt, Indulgentijs, & remissionibus, vel relaxationibus peccatorum de thesauro Ecclesię depromptis adiuti fœliciter impetrare mæreantur. Cum igitur sicut accepimus in Ciuitate, Diœcesi, & Prouincia Mediolanensi multis adhinc annis plures Sodalitates, Confraternitates, seu Scholæ Pænitentiũ, Disciplinatorum, aut alio certo nomine institutæ sint, quarum Sodales, & Confratres salutari excitatione certis, statutisque diebus sibi ipsis separatim, vel communiter flagella adhibere solent, cumque Sodalitates prædictæ, earumque Leges, & Constitutiones in proxima Synodo Mediolanensi, quemadmodum etiam accepimus, Dilecti filij nostri Caroli Borrhomæi S. R. E. Presbyteri Cardinalis, Archiepiscopi Mediolani, & Prouincialium Episcoporum cura, & diligentia ita excultæ, & conformatæ sint, vt vberiores deuotionis fructus ferre indies possint, Cupientes nos pro nostra pastorali sollicitudine, omnes homines, quantum cum Domino pos-

sumus his, præsertim miseris afflictisque temporibus ad pœnitentiæ studium inflammare, & fidelium pietatem spiritualibus Ecclesiæ sanctæ thesauris, quibus fideliter dispensandis à Diuina clementia præfecti sumus, uehementius excitare, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Apostolorum eius Petri, & Pauli auctoritate confisi, uniuersis, & singulis dictarum Sodalitatum in Ciuitate, & Prouincia Mediolanensi iam erectarum, quæque in posterum prædictis alijsuè nominibus Apostolica, uel ordinaria auctoritate erigentur Sodalibus, & Confratribus, præfatam consuetudinem se flagellandi retinentibus, & illis, qui pro tempore illam amplectentur, cùm in prædictis ut supra Confraternitatibus, se conscribi fecerint, ac earum habitum deuotè acceperint, si contriti, & confessi sacram Eucharistiam sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem misericorditer concedimus, & elargimur. Et quoties ad sese flagellis cædendos contriti pariter, & confessi in vnum conuenerint, Decem annos, & totidem quadragenas: cum in Processionibus in habitu propriæ Confraternitatis incesserint, septem annos, & totidem quadragenas: illis autem, qui in prædictis Confraternitatibus vt supra, Apostolica, vel Ordinaria auctoritatibus approbatis, semper perseuerauerint, & sese cædendi pium institutum retinuerint, confessis, & contritis in articulo mortis sanctum Iesu nomen ore, uel saltem corde inuocantibus, plenariam, ut supra, Indulgentiam & remissionem omnium peccatorum suorum eadem auctoritate in forma Ecclesię consueta condonamus. Præsentibus, quas sub quibusuis similium, vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus, per nos, seu Sedem Apostolicam, sub quibusuis tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, pro tempore editis, vel edendis, nullatenus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illa edentur in pristino statu censeri, atque eisdem Christi fidelibus suffragari debere decernimus, perpetuò duraturis. Volumus autem, vt earundem præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & Sigillo alicuius in Ecclesiastica dignitate constituti munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, uel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die XXII. Decembris. Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo secundo, Pontificatus Nostri, Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

Reuo-

Reuocatio Priuilegiorum, consuetudinum, & statutorum præstandi, seu recipiendi fructus, distributiones, seu dulciaria.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

DVrum nimis, & incommodum arbitramur, quòd Ecclesiarum ministri in ijs, quæ ad ipsorum sustentationem suppeditant, dispendia patiantur. Quocirca cum hanc ad rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei auaritiæ prauitatem, editas ante hac sanctiones minimè satis esse intelligimus, nouæ constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cum itaque aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum Constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligeretur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel Beneficij, Canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesuè illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesijs dicuntur turnorum lucra interponerentur, licet sancta Synodus Tridentina hæc detestata mandauerit Episcopis, vt quæcumque huiusmodi, quæ in vsus pios non conuerterentur, atque ingressus eos, qui symoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem haberent, fieri non permitterent, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscerent, & illis tantum, quas probarent exceptis, reliquas vt prauas, & scandalosas reijcerent; eos verò, qui aduersus prædicta quauis ratione commisissent, pœnis contra symoniacos editis teneri decreuerit: multorum tamen indomita cupiditate, tàm prædicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omninò contemnuntur, aut in varios sensus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulque euocatorum ad illum auxilio plenius, euidentiusque consulendum fore, rati, reuocamus, & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia, consuetudines, & statuta quarumcunque Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarũ, etiam iuramento confirmatione Apostolica, aut alio quouis præsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo, ac

quantumcumque tempore etiam continuo obseruata, siue pro persoluendis Ecclesiarum, vel Prælatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue alijs etiam maioribus, maximis, & vrgentissimis causis concessa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, & moderata, quod vacantibus ipsarum Ecclesiarum dignitatibus, Canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficijs, & officijs, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones ex eis primo ab ipsa vacatione Anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mense Episcopali, seu capitulari, alioue loco integrè, uel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios Canonicos, & personas Ecclesiæ, seu capituli diuidantur. Quodque nullus etiam Apostolica auctoritate prouisus in Canonicum recipi, aut ad dignitatem, seu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel aliàs in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegijs, consuetudinibus, & statutis iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciauerit, seu capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (vt appellant) dulciaria, aut quid aliud præstiterit. Quorum omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis, quibuscumque illa concepta sint formulis, necnon irritantibus, & alijs decretis roborata: Volentes ea omnia uires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur, & interdicimus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegijs, & personis, ad quos id pertinet, ne posthac, fructus, aut distributiones huiusmodi, nec prorsus vllam eorum partem retineant, neue ipsorum cessionem, uel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocumque petant, vel exigant, aut quemquam siue ordinaria, siue Apostolica auctoritate prouisum, ad præstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediant, vel remorentur. Quicumque contrafecerint, si Ecclesiarum Antistes, tam diu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxatur: capitula verò, & collegia quæcumque Ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua, nisi in mortis articulo constitututi, ab alio, quàm à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimo iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, vt vbicumque huiusmodi fructus, & distributiones fabricæ, vel sacristiæ, aut alterius pij loci vsibus vltra seme-

ſtre tempus reperiuntur conceſſi, horum dumtaxat dimidia pars ipſi ſacriſtiæ, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis contrarijs quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab Apoſtolica ſit ſede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, Decreto prædictæ Synodi, ac etiam conſtitutionis felicis recordationis Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, Suſcepti, & alijs iuribus hac de re diſponentibus nihilominus aliàs in ſuo robore duraturis. Cæterum per prædicta non intendimus illis præiudicare capitulis, collegijs, menſis, aut perſonis, fructus, & diſtributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, ſiue poſſeſſionis apprehenſionem prouenientes ex ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio huiuſmodi percipientibus, vel retinentibus, quominus ipſi illos interim, vt antea, exigere valeant, & habere. Poſtremo volumus, vt præſentium exempla etiam impreſſa, Notarij publici manu & Prælati Eccleſiaſtici, eiuſuè curiæ ſigillo obſignata eandem illam prorſus fidem vbique locorum in iudicio, & extra illud faciant, quam facerent ipſæmet præſentes ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, præcepti, interdicti, decreti ſtatuti, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo, pridiè Kal. Iunij. Pontificatus noſtri anno quinto.

S. D. N. D. Pij Papæ V. noua conſtitutio, de confidentijs beneficialibus, earumq; caſibus, præſumptionibus, & probationibus, cum relaxatione cognitionis cauſarum, præterquam pendentium. Itemque futurarum, de collatoribus Epiſcopis, & ſuperioribus, beneficijsque Conſiſtorialibus.

PIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

INtolerabilis multorum peruerſitas, qui ſacroſanctas conſtitutiones nouis quotidie fraudibus eludere nituntur, ſæpe illarum authores in neceſſitatem adducit cautius prouidendi, quo pertinaciam animi ab-

improbis conatibus grauiore sanctione proposita reprimantur. Bene quidem & prouidenter fel. recor. Pius Papa IIII. Prędecessor noster ad tollendam fiduciarię mancipationis beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam, statuit & decreuit, ut ipso iure uacarēt Ecclesię, Monasteria, cęteraque beneficia Ecclesiastica in confidentiam à quibuscumque, etiā S. R. E. Cardinalibus cuiusuis personę contemplatione uel intuitu recepta, liberam illorum dispositionem sibi & Apostolicę Sedi reseruando, nec ualerent ipsorum collationes, seu concessiones, nec fructuum, nec pensionum reseruationes, nec facultates illas transferendi, nec regrediendi seu accedendi, & ingrediendi, ad Ecclesias, Monasteria, & Beneficia supradicta, illaque recipientes, fructus, pensiones, & alias res eorundem indebitè perciperent, prohibens quibuscumq; etiā sub censuris Ecclesiasticis, ne quid huiusmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit omnes & quascumque prouisiones, præfectiones, collationes, commendas, & alias dispositiones de Ecclesijs, Monasterijs, & Beneficijs, necnon reseruationes fructuum, pensionū, rerum, & iuriū, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasque facultates, siue per se, siue futuros Romanos Pontifices, etiam Motu proprio, ac consistorialiter, siue etiam per Ordinarios Collatores, etiam ad patronorum pręsentationem, cum interuentu confidentię huiusmodi, siue expressè, siue occultè, ac de iure præsumpto, & aliàs contra prędicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquam suffragari: sed Ecclesias, Monasteria, & Beneficia huiusmodi ipso iure vacare, ac prædictæ dispositioni reseruata esse, sicque per quoscumque etiam per præsumptiones & coniecturas legitimas, & alias eorū arbitrio procedendo (cùm alioqui confidentias huiusmodi in lucem erui, & probari non posse constaret) iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum & inane quicquid secus contingeret attentari, quemadmodū confectis super his literis suis plenius continetur. Verumtamen propter improbas multorum cupiditates, prędicta, quę ad purgandam hac perniciem Ecclesiā, & animarum salutem ab ipso prędecessore edita sunt, in multis deprehendimus viam aperuisse grauius delinquendi: siquidē cùm frequentibus plurium querelis pridem concitati, quod iudices in causis huiusmodi confidentiarum expediendis remissiores essent, omnes & singulas causas ipsas ubicumque, & inter quoscumque motas ad nos aduocauissemus, ac omnimodam huiusmodi causarum pręsentiū, & futurarum, rerumque omnium ex ipsis resultantium cognitionem nobis & successoribus nostris reseruauissemus & super quibusdam coram nobis processum fuisset, uarijs inde nec leuibus coniecturis intelleximus vitium quidem confidentiæ occultè irrepsisse, sed in plerisque, causis præsumptiones, & coniecturas, quę ad illud probandum dedu-

deducuntur, minimè sufficere, eiusque rei causa plurimos, qui ante literarum prędictarum editionem huiusmodi confidentias exercent, ubi cognouerunt obstructam ueritatem propter difficultates probandi in iudicio confidentias ipsas, contempta constitutione prędicta, Ecclesias, Monasteria, & Beneficia sic recepta ut prius retinere; alios fructus, pēsiones, & alias res percipere: alios eorum exemplo ad similia & grauiora fidentius cōmoueri: Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeūtes; alij ne cogantur ad sacros ordines, ad residentiam, ad incedendum in habitu Clericali, ut ad bellum proficiscantur, vt inimicos occidant: alij ut alieno nomine lites agant, aut defendant: alij propter crimina incapaces: quidam vt purgato delicto, uel absolutione consequuta illa repetant, eadem in alios deponunt, & in plerisque fructus ipsorum aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, sępe laicis & inhabilibus: plerique vel senes, vel infirmi, vt beneficia in domibus suis perpetuent, illa renunciarunt & renunciant in alios, qui uel profanam familiam cedentium de fructibus Ecclesiasticis alant, vel illa etiam nunc infantibus, aut nascituris asseruent, facto interdum circuitu retrocessionis, cum reseruatione fructuum & aliarum rerum, aut accessu, pręsertim ab his qui pręstandorum iurium Cameræ Apostolicę sunt immunes: alij aut incapaces, aut alijs beneficijs Ecclesiasticis onusti, aut Ecclesiastico ordini sese mācipare refugientes, aut merè laici beneficia Ecclesiastica alijs conferenda procurant, ut de illis postmodum ad libitum suum disponatur, fructus etiam percipientes illorum. Ad hęc plerique Ordinarij, & alij Collatores, ac etiam patroni laici curāt deponenda beneficia, ut fructus, seu pensiones capiant eorundem, alijsuè faciant ministrari. Alia item permulta eiuscemodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum puritas impiè uiolatur, disciplinæ Ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & imminens patratur exitium animarum. Quare nos uolentes periculosam talium audaciam noui iuris subsidio cohibere, præsentiū auctoritate statuimus, vt si quis quacumque auctoritate Ecclesiam, uel Monasterium, aut aliud beneficium Ecclesiasticum qualecumque, ex resignatione, uel cessione cuiuscumque personę simpliciter, aut cum circuitu retrocessionis, cum regressu vel accessu, etiam sola dimittentis intentione receperit, ut illa ne illud etiam in euentum regressus, uel accessus, eidem dimittenti, uel alteri postea conferatur, aut illius fructus, uel eorum pars alij vel alijs concedantur, uel pensiones soluantur ex eisdē hæc confidentia censeatur. Itidem si Ordinarius, uel alius Collator cōtulerit antehac, aut conferat in futurum beneficium Ecclesiasticū quouis modo uacans, ea conditione tacita, uel expressa, ut postea in alterum pro arbitrio Collatoris, seu alterius cuiuscumq; contra iuris cōmunis ordinationē disponatur, siue, ut de eo prouisus, fructus illius, uel par

tem

tem ad utilitatem, uel libitum conferentis uel credentis, aut alterius relinquat & remittat, seu pensionem illi, uel illis, quem uel quos idem collator aut cedens, uel alius per se uel alium scripto, aut verbo iusserit seu significauerit, persoluat, & pariter si à patrono etiam laico, uel alteri præsentatori, seu electori contigerit, aut contingat id fieri. Ad hæc si Clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut alius à solutione iurium ipsius Cameræ, vel etiam Cançellariæ Apostolicæ exemptus, post resignationem, uel cessionem alicuius extranei, de Ecclesia, Monasterio, vel alio beneficio Ecclesiastico in se, Apostolica vel alia auctoritate factam & admissam, illam vel illud, etiam confectis literis Apostolicis, & possessione apprehensa, in eundem resignantem, vel cedentem, modico spatio interiecto, veluti duorum aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterij, aut beneficij, vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reseruatum, aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illam vel illud, ipsi Clerico, vel Cardinali, aut alij exempto sit, fueritue concessus: Postremò si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit, quacumque auctoritate Ecclesiam, Monasterium, vel aliud beneficium Ecclesiasticum, quod ante, vel post commissum delictum, aut contractum irregularitatem dimiserit, in quouis horum casuum confidentiæ prauitas sit contracta, casusque huiusmodi literis prædictis comprehendantur ac si illis speciatim expressi fuissent, licet ipsum confidentiæ crimen alterius tantùm partis conscientia sit admissum. Ad probandum uerò plenè cófidétiarum abusum, inter aliàs etiam hæ præsumptiones, & coniecturæ habeantur legitimæ. Videlicet, Si quis post cessam ab se Ecclesiam, uel Monasterium, aut beneficium, & publicatam resignationem, seu cessionem, captamque à successore possessionem, sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se, vel alium, seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicumque successor, vel eius propinquis, ipsos, aut partem aliquam remiserit eorumdem. Si recipiens beneficium constituerit dimittendum, vel eius parentes, aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij dimissi, & illi vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit; Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta, quacumque auctoritate de beneficio Ecclesiastico per se, vel alium, seu alios, intercesserit, vel aliàs in negotio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto, etiam per manus possessoris, ac etiam

simplicis

simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocumque. Testes autem de quaque re singulares singulas probare maleant pręsumptiones, & coniecturas plurasque huiusmodi præsumptiones, coniecturę plenā probationem faciant in prædictis. Cæterum criminosi, & cæteri omnes qui ad perhibendum, in casibus Simoniæ testimonium recipi possunt, ad prædicta omnia admittantur. Sed ne quisquam etiam vana fiducia fretus, non intendendi contra se iudicij in crimine perseueret, vtque hoc malum grauioris censuræ stimulo vsquequaque prohibeatur, omnes & singulos qui hucusque Ecclesias, Monasteria, beneficia fructus, pensiones, aliasuè res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reuersi, & resipiscentes celeri dimissione sibi prospexerint, & qui quid tale admiserint in futurum, etiā omnibus & singulis alijs Ecclesijs Monasterijs, dignitatibus, administrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quæ pariter sub dicta reseruatione comprehendi volumus, necnon fructibus pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis, ac etiam Romanæ Curiæ, & alijs officijs temporalibus, pręsentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles decernimus, & in iuris subsidium excommunicationis sententia innodamus, à qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus ab alio quam à Romano Pontifice, absolutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione causarum huiusmodi, & reseruatione cognitionis illarū, rerumque omnium inde emergentium, nobis, & prædictis successoribus vt prædictum est, facta (causis illis dumtaxat exceptis, quæ iam coram nobis pendere noscuntur, ac etiam ijs, quas ratione Ecclesiarum, & Monasteriorum, quorū dispositio in Consistorio fieri consueuit, aut debet, itemque contra ordinarios Collatores, Episcopos, & alios superiores prælatos, etiam Cardinales, haberi contigerit, vt iam alijs nostris literis statutum est, audiendis, decidendis, & terminandis) harum serie prorsus relaxata, decernimus ita deinceps quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac prædictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sublata eis, & illarum quicumque quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique iudicare, interpretari, & diffinire debere, necnon irritum & inane quicquid secus in prædictis per quoscumque quauis auctoritate, scienter vel ignorãter, contigerit attentari. Quocirca omnibus locorum Ordinarijs districtius iniungimus, vt in suis quisque Ecclesijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, & Locis etiam exemptis, ad prædicta studiosè attendant, & quatenus illis relaxauimus, in delinquentes seuerè animaduertant, si Diuinæ Maiestatis iudicium, dictæque Sedis censuram voluerint euitare. In cęteris verò causis, negotijs nobis, & prædi-

ctis

ctis successoribus exceptis, eosdem locorũ Ordinarios præsentium au-ctoritate delegamus vt gratia & fauore postpositis, pro se quisque, cum venerit vsus, contra prędictos omnes sub ipsa exceptione comprehensos diligenter inquirant, suoque inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad prędictam Sedem quàm primũ transferant, vt nos & prędicti successores in causis huiusmodi procedentes, quod iustum fuerit, decernamus. Nos enim singulis ordinarijs ipsis, prędictos omnes & quoscumque alios, etiam exemptos, etiam per edictum publicum, constito prius summarie, & extraiudicialiter de non tuto ad illos accessu, citandi, & monendi, eisque, ac iudicibus ordinarijs, & delegatis, alijsq; personis quibuscumque, nè prædictorũ exequutionem quoquomodo impediant, val aliàs in illis sese interponant, etiam per simile edictum inhibendi, eosdemque alios contradictores, & rebelles quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac omnia alia iuris & facti remedia opportuna compellendi, auxilium brachij sęcularis, quandocumque opus erit, inuocandi, cęteraque in prędictis omnibus & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenã, & liberam tenore pręsentium concedimus facultatem: Non obstantibus fœl. recordat Bonifacij Papę VIII. prędecessoris nostri vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, alijsque Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, quodque Episcopis, Collatoribus, & Pręlatis prędictis, etiam Cardinalibus, vel quibusuis alijs communiter vel diuisim à prędicta sit Sede indultum, uel in posterum indulgeri contingat, quòd interdici, suspendi, uel excommunicari, aut contra indulta huiusmodi ad iũdiciũ trahi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, & ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis, generalibus, uel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quę pręsentibus non expressa, aut in totum non inserta effectus pręsentiũ, aut attributę prędictis Ordinarijs iurisdictionis explicatio, seu exercitiũ, uel exequutio impediri ualeat, quomodocumque uel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, cęterisque contrarijs quibuscumque literis prędecessoris huiusmodi nihilominus in suo robore duraturis. Volumus autem vt pręsentium exempla etiam impressa edantur, eaque Notarij publici manu, & cuiuscumque Curię Ecclesiasticę eiusuè Pręlati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra ubique locorum faciant, quam ipsę pręsentes facerent, si essent exhibitę uel ostensę. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę priuationis, statuti, decreti, innodationis, iniunctionis, delegationis, concessionis, & uoluntatis, infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare

prę-

prçſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romç apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicç, Milleſimo, Quingẽteſimo, Sexageſimo nono, Kal. Iunij, Pontificatus noſtri, Anno Quarto.

Cç. Glorierius.

S. D. N. Pij Papæ V. Statutum, de fructibus, quos amittunt, qui horas Canonicas non recitant.

PIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranen. Concilio pia & ſalubris ſanctio emanauit, vt quicumque habens beneficiũ Eccleſiaſticum cum cura, & ſine cura, ſi poſt ſex menſes quam illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo ceſſante impedimento, non dixerit, beneficiorum ſuorum fructus pro rata omiſſionis officij & tẽporis, ſuos non faciat: ſed eos, tãquam iniuſtè perceptos, in fabricas ipſorum beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneatur. Veruntamen multorum animi ſuſpenſione tenentur, cuiuſmodi ratæ prędictæ ratio ſit habenda: Nos huic rei euidentius, atque expreſſius prouidere volentes, ſtatuimus, vt qui horas omnes Canonicas uno vel pluribus diebus intermiſerit, omnes beneficij ſeu beneficiorum ſuorum fructus, qui illi, vel illis diebus reſponderent, ſi quotidie diuiderentur: qui verò matutinum tantùm, dimidiam: qui cęteras omnes horas, aliam dimidiam: qui harum ſingulas, ſextam partẽ fructuum eiuſdẽ diei amittat: tametſi aliquis Choro addictus, non recitans, omnibus horis Canonicis cũ alijs pręſens adſit, fructusque, & diſtributiones fortè aliter aſſignatas, ſola præſentia iuxta ſtatuta, conſuetudinẽ, fundationem, vel aliàs ſibi lucrifeciſſe pretendat. Is etiã pręter fructuum, & diſtributionum amiſſionẽ: Item ille qui primis ſex menſibus officium non dixerit, niſi legitimum impedimentũ ipſum excuſauerit, graue peccatum intelligat admiſiſſe. Declarãtes pręſtimonia, pręſtimoniales portiones, & qualiacunque alia beneficia, etiam nullum omninò ſeruitiũ habentia, obtinentes, cũ prædictis pariter contineri. At quicũque penſionẽ fructus, aut alias res Eccleſiaſticas vt Clericus percipit, eũ modo prædicto ad dicendũ officium paruum B. Marię Virginis decernimus obligatũ; & penſionũ, fructuum, rerumq; ipſarũ amiſſioni ob-

noxium.

noxium. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum, statuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ Apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo primo, Duodecimo Kal. Octobris. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cæ. Glorierius.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII. CONSTITVTIO.

Ne Agnus Dei benedicti minio inficiantur, nec venales proponantur.

GREGORIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

OMni certe studio & opera à nobis procurandum est, vt ea tollantur, quæ non conueniunt, ac nostrum & aliorum bonorum piorumque Christi fidelium animos offendunt. Itaque prouidè considerantes certas formas innocentissimi Agni imagine figuratas, & per Romanos Pontifices statis temporibus consecrari solitas, sicut Agni puri & mundi à Summo Pontifice benedicuntur, ita ab omnibus postmodum immaculatas, nō autem raro & coloribus vllis depictas, sed in sua albedinis munditiæ sanctificatas congruenti cum reuerentia teneri & conseruari debere: Statuimus & ordinamus, ac sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, prohibemus & interdicimus, ne quispiam siue vir, siue mulier, Sæcularis aut Ecclesiastici, etiam Regularis, Ordinis ille sit, & quocumque gradu, conditione, statu, nomine, dignitate, & honore præcellat, posthac in perpetuum Agnos Dei per Romanum Pontificem pro tempore existentem benedictos depingere, inficere, minio notare, vel aurum, aut colorem aliquē illis imponere, aut quidquam, aliud superinducere, neque depingi, aut miniari facere, nec illos venales proponere, seu tenere quouis prætextu, qualibetuè de causa audeat: verum eos albos, & mundos, Agnum illum purum & innocentem representantes,

qui

qui occisus pretiosissimo sanguine suo nos redemit, decenter ac reuerenter à cunctis haberi, deferri, & custodiri præcipimus, & ita ab omnibus fieri & censeri debere decernimus. Mandantes omnibus & singulis locorum Ordinarijs per vniuersum Christianum orbem constitutis, eorumque Vicarijs in spiritualibus generalibus, vt præsentem nostram constitutionem, & prohibitionem in suis quisque Ciuitatibus, & Diœcesibus statim publicare procurent, ita vt ad omnium notitiam quamprimum peruenire possit. Quicumque verò inobedientes fuerint, præter excommunicationis pœnam quam, vt præfertur, incurrent, etiam alijs pœnis, ipsorum Ordinariorum seu Vicariorum arbitrio plecti & mulctari volumus & iubemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus etiam quòd præsentium literarum exemplis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati Ecclesiastici obsignatis plena, eademque prorsus fides vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo secundo, Octauo Kal. Iunij. Pontificatus nostri, Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

LITTERAE, quod Regulares non possint absoluere confitentes, à casibus Episcopo reseruatis

Illustriss. & Reuerendiss. Domine.

CVm à sacra congregatione Cardinalium, qui præpositi sunt decretis Tridentini Concilij interpretãdis, Illustrissima Amplitudo tua quæsiuerit, an Regulares ex Priuilegijs à Sede Apostolica impetratis, præsertim autem ex eo, quod nominant Mare magnũ, possint in ijs casibus, quos sibi Episcopus reseruauit, absoluere confitentes; hac de re vbi congregatio accuratè egisset, deinde ad Sanctissimum D. N. retulisset, illius Sãctitas etiam de sententia Congregationis censuit, ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliauè Priuilegia Regularibus concessis, factam eis non esse potestatem absoluendi in casibus sibi ab Episcopo reseruatis. Deus Illustrissimæ Amplitudini tuæ perpetuam uitæ tranquil-

litatem

litatem & incolumitatem largiatur. Romæ die decima, Septembris. Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo secundo.

Illustriss. & Reuer. Amplit. tuæ.

Humiliss. Seruus Philipp. Boncomp. Cardinalis S. Sixti.

à tergo

All'Illustriss. & Reuer. Sig. mio osseruandissimo Monsignor il Cardinale Borrhomeo.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII. CONSTITVTIO,

De eleemosynis Monialibus præstandis.

GREGORIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam.

DEO sacris virginibus, quæ contemptis illecebris seculi, diuinis se obsequijs manciparunt, æquissimum est, præcipua quadam à nobis ac singulari sollicitudine prouideri, tum vt ab eis omnia, quę sanctū ipsarum propositum impedire possent, remoueantur, tum etiam vt eis in cultu Dei caste ac religiosè permanentibus, quæ ad uictū necessaria sunt, subministrentur. Et quidem post sacri Concilij Tridentini decretum, quo constitutio fel. recor. Bonifacij Papæ VIII. prędecessoris nostri, quę incipit, Periculoso renouatur, prohibens ne aut ipsis monialibus ex monasterijs suis egredi, aut ulli cuiuscumque sexus, aut ordinis personę ad eas ingredi liceat. Et præterea uniuersis Episcopis pręcipitur, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis, in alijs verò sedis Apostolicę auctoritate clausuram sanctimonialium, ubi violata, diligenter restitui, ubi uerò inuiolata, conseruari maximè procurent. Pię memorię Pius Papa V. etiam prędecessor noster uictui quoque & necessitatibus ipsarum prospicere cupiens, cum superiora illa approbasset, atque innouasset, eademque omnia etiam in monialibus quarumcumque

Mali-

Militiarum etiam Hierosolymitanę, omnibusq; alijs tacitè vel expressè religionem professis, quocumque nomine censerentur, locum habere decreuisset: ne illę quicquam detrimenti in necessitatibus suis ac occasione paterentur, etiam pręcepit locorum ordinarijs; & superioribus earum, vt fidelium eleemosynas per conuersas non professas, vel professas quidem, sed ętatis saltem quadraginta annorum, & iam pridem conuersas, quę in domibus contiguis, extra tamen monasterium degerent, colligendas curarent; ita tamen vt pręcictæ Conuersæ neq; clausuram aliarum monialium, nisi in casibus permissis, ingrederentur, nec ex illis ipsis habitationibus suis ad tales eleemosynas colligendas sine permissu Ordinariorum, aut Superiorum suorum exire possent. Quod sine hoc quidem sufficere videretur, idem Pius prędecessor mandauit ipsis Ordinarijs, & Superioribus, vt negotium darent aliquibus personis pijs tales eleemosynas colligendi, aliaque arbitratu suo prospicerēt, quę ad subleuandam Monialium inopiam expedire iudicarent. Cum autem, sicut accepimus, multę Moniales, etiam quę Tertiarię vocantur, sub solenni religionis voto, perpetuaque clausura degentes, alięque talibus literis comprehensę, & in ipsa clausura permanentes multis prętérea ad se sustentandas necessarijs egeant; neque vsque ad hoc tēpus vllo sufficienti remedio earum necessitatibus subuentum sit; quin etiā alię Tertiarię citrà vllum solenne hucusque votum viuant, quę ad suas suorumuè domos neutiquam redituræ essent, sed sub solenni religionis voto, & clausura prędictis permanerent, si earum congruę sustentationi prouideretur: Nos, qui illas necessarijs rebus destitui nolumus, certioresque facti sumus in multis Ciuitatibus, oppidis, villis, aut alijs locis tam in Ecclesijs, & Monasterijs, quam Hospitalibus, Collegijs, Confraternitatibus, & alijs locis pijs, etiam quæ à priuatis hominibus, tum Ecclesiasticis, tum Laicis multas ac diuersas eleemosynas Christi pauperibus erogari, Considerantes in huiusmodi personas vel in primis exercendam esse charitatem, quæ voluntaria paupertate suscepta ab omni hominum commercio segregatæ, Deo seruiunt, & assiduis precibus iram ipsius, ob peccata conceptam, à Christiano populo deprecantur: Illud quoq; cogitātes, si eis ad tales eleemosynas petendas ad loca prędicta conferre se liceret, vix fore, vt prędicta Monasteria, Ecclesię, loca, ac personæ, eis singulis non tantum saltem tribuerent, quantum singulis alijs pauperibus eodem concurrentibus solent, Vniuerso illi Deo deuotarum mulierum generi de opportunæ ac sufficientis subuentionis auxilio prouidere cupientes, De nobis attributæ potestatis plenitudine, statuimus, & ordinamus, vt omnes, & quicūq; Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij Ecclesiarū Prælati, necnon Abbates, Priores, Præpositi, & alij Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Metropo-

 politanas,

politanas, Cathedrales, & alias Ecclesias, necnon Monasteria, Prioratus, Prępositura, Canonicatus, prębendas, dignitates, personatus, administrationes, officia, cęteraque beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura sæcularia, & Sancti Benedicti, Sancti Augustini Cistercien. Cluniacen. Pręmonstranten. Cartusien. Camaldulen. Sancti Basilij. Cassinen. aliàs Sanctæ Iustinę, Montis Oliueti, Sancti Saluatoris, ac Lateranen. & Cruciferorum, seu Fratrum Sancti Hieronymi, necnon Prædicatorum, Minorum, Minimorum, & Carmelitarũ, Eremitarum eiusdem S. Augustini, Seruorum Beatę Mariæ, Sanctę Clarę, & quorumcumque aliorum tam virorum quàm mulierum Mendicantium ordinum, & Congregationum, & Militiarum regularia, etiã de iure patronatus Laicorum, etiam nobilium, Ducum, Regum, & aliorum Principum existentia, in titulum, commendam, administrationem, & aliàs quomodocumque obtinentes, necnon Rectores, Gubernatores, Confratres, Administratores, cęterique omnes, qui ratione illorum, necnon Capitulorum, Conuentuum, Mensarum, Hospitalium etiam Laicorum, & per Laicos administrari solitorum, Christi fidelium Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum, ac aliorum piorum locorum quocumque nomine nuncupatorum, & in quibusuis mundi partibus consistentium, quę singulis annis, mensibus, hebdomadis, vel diebus ex Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, Officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac Congregationum, Hospitalium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum piorum, & aliorum locorum prędictorum fructibus, redditibus, & prouentibus pauperibus Christi aliquas eleemosynas in pane, frumento, farina, vino, edulijs, pecunia, seu alijs ad victum, vel vestitum pertinentibus, etiam ad supplicationem, & preces & per cedulas, & bolletinos, aut aliàs distribuere, & elargiri ab immemorabili tempore consueuerunt, aut alio quocumque iure tenentur, ex dictis fructibus, redditibus, & prouentibus, & quoad Hospitalia prędicta ex ijs, quę, seruata in illis actuali Hospitalitate, supersunt, seu supererint, necnon quęcumque personę particulares, etiam laicę, vel vniuersitates etiam laicorum, quę testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione, etiam inter viuos, aliquas tales eleemosynas facere tenentur, dimidiam partem omnium, & quarumcũq; eleemosynarum, & largitionum huiusmodi quocumq; nomine nuncupatarum, quocumque tempore & modo distribui solitarũ, etiamsi speciali nota dignę, & secundum pias defunctorũ, aut aliorum voluntates sub certa forma ab eis testamento, vel alia quacunq; dispositione distribuendę sint, dummodo non in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quam victus, & alimenta pauperum distribuantur, quibuslibet prędictarum Monialium, etiam Tertiariarum sub solenni religionis

voto,& perpetua clausura de cætero viuentibus,& in terris & locis,quorum pauperibus huiusmodi eleemosynæ distribuuntur, cősistentibus, verè,realiter, & cũ effectu, & absq; vlla eleemosynarũ & largitionum huiusmodi petitione,exactione,& conquisitione,aut alia desuper à nobis expectata iussione,aut mentis nostræ declaratione,ac quibusuis mora,subterfugio,ac exceptione,cessantibus, reiectis, dare atq; distribuere omninò teneantur,& quã dimidiam partem nos illis applicamus.Vt aũt præmissa omnia cum charitate, & pietate procedant, & efficaciter suum effectum sortiãtur,vniuersis & singulis Patriarchis,Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorũ ordinarijs per Apostolica scripta mandamus, vt quisque per se vel alium seu alios ad præsentium exequutioně in suis Ciuitatibus,& Diœcesib.procedẽs,ab Ecclesijs,Monasterijs,Hospitalibus,Cõfraternitatibus,Scholis,Collegijs,Locis, & Ecclesiasticis, ac Laicis personis prædictis,etiã quomodolibet exẽptis,dimidium eleemosynarum hmõi exigant, ac pro portione, vt Ordinarijs ipsis locorũ æquum esse videbitur, singulis pauperũ Monialiũ etiã Tertiarum Monasterijs hmõi suarũ Ciuitatũ,& Diœcesum,etiã si alijs superioribus subiectæ sint,cũ effectu distribuant.Nos.n.eisdẽ locorum Ordinarijs etiã tanquã Apostolicæ Sedis delegatis,ac cuilibet illorũ tã per se, quã aliũ vel alios præmissa faciendi,ac etiã contradictores quoslibet & rebelles per penas pecuniarias eorundem Ordinariorũ,& cuiuslibet illorum arbitrio infrigendas,& applicandas, ac in subsidium sententias, cẽsuras, & pęnas Ecclesiasticas, aliaq; opportuna iuris & facti remedia quacũque appellatione postposita respectiuè cõpescendi auxiliumq; brachij Sæcularis inuocandi, aliaque in præmissis & circa ea necessaria, & opportuna faciendi,gerendi, mandandi, & exequendi, plenã,& liberam facultatẽ,& auctoritatẽ concedimus,& impartimur. Insuper,quia valde rationi consonũ est,vt etiã ij,qui ipsis Monialibus etiã Tertiarijs indigentibus præfatis consanguinitate aliqua sunt coniuncti, aliquod in præmissis subsidium conferant,cum ratio sanguinis,& debitum charitatis & honestatis id expostulet,singulis locorum Ordinarijs committimus,vt omni eos officio & diligentia monere,eisq; persuadere studeãt, parentes uerò & fratres ac alios,ad quos illas,si in sæculo permãsissent, dotare pertinebat, vel ad quos bona & successiones deuenerunt, & qui si eas nuptui tradidissent,multo amplius, quàm ingredientibus Monasterium dedissent,uel si qui eas nunc domi retinerent, vel si ad illorum domos redirent, eas alere tenerentur quibuscũque vijs ipsis beneuisis inducant, vt Monialibus etiam Tertiarijs prædictis iuxta eorum facultates charitatiue subueniant, scituri id sibi etiam ad animarum salutem plurimum profuturum. Cæterũ quod attinet ad Conuersas professas, quas prædictus Pius prædecessor per prædictas literas sub certis condi-

tionibus ibi contentis permisit posse manere extra Monasteria pro colligēdis eleemosynis eisdem locorum ordinarijs iniungimus, ut quibus Monasterijs prædictarum Monialium quotidianis laboribus computatis supradicta, uel alia qualibet ratione de sufficienti subuentione, & sustentatione prouissum esse cognouerint, easdem Cōuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque à suis Monasterijs amplius exire permittant, Conuersas uerò non professas, & profiteri nolētes dimisso habitu domum remittant; neque alias in futurum, nisi professionem suo tempore emissuras, atque sub perpetua clausura mansuras, in Monasteria huiusmodi recipi permittant. Quod aūt idem Pius prędecessor statuit de cætero nullas alias Cōuersas professas recipi amplius, etiam de consensu suorum superiorum, posse, ita esse intelligendum declaramus, pręter illas Conuersas, quę extra Monasterium in domibus contiguis degerent. Eleemosynarum uerò prædictarum contributionem & applicationem durare, & ualere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus Monialium etiā Tertiariarum huiusmodi (quem per illos locorum ordinarios, etiā in Monasterijs ab eorum cura, & regimine quomodocūq; exemptis, cum illarū superiorum interuentu stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerū alias recipi posse, etiam de consensu superiorum suorum, volumus & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales & Tertiarię ex proprijs redditibus Monasteriorum ipsorum, vel consuetis eleemosynis se commodè sustentare queant; super quo eorundem ordinariorū conscientiam oneramus: ita tamen ut decedentibus singulis ex tribus earundem Monialium partibus, tertiæ quoque earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successiuè in totum extinguantur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant. Declaramus pręterea nullis Monialibus etiam Tertiarijs licere habere ostium, per quod ex Monasterio introiri possit in ipsarum Monialium Ecclesiam exteriorem, in quam sęcularibus ad Missas & Diuina officia patere solet accessus, sed omninò muro obstruendum: neque itidem licere Monialibus etiam Tertiarijs egredi à ianua Monasterij, quę est pro clausura ipsius Monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venientibus vel ad rotam, vel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quę vulgo parlatoria vocantur, vel ad pulsandum ipsam ianuam clausuræ: quę loca, cum saltem pro causis prędictis patere solent sęcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt. Insuper quoscumque Dominos & Magistratus temporales in Domino hortamur, monemus, & requirimus, vt ad omnem ipsorum Ordinariorum, aut alicuius ipsorum petitionem, vel simplicem requisitionē illis in pręmissis

missis

missis assistentes omnem opportunum fauorem, & auxilium præstent, & exhibeant, Ipsis denique Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs pręcipimus, & mandamus, vt has præsentes nostras literas (quarum transumptis, etiã impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eandem vbique fidem in iudicio & extra adhiberi debere volumus, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ) singuli in sua Ciuitate & diœcesi publicent ac publicari eas quę iuxta earum continentiam, & tenorem vnà cum prædictis ac alijs prędicti Pij V. & aliorum prędecessorum nostrorum literis, & constitutionibus, & iussionibus pro integra clausurę instauratione, custodia, & firmitate editis inuiolabiliter obseruent, & obseruari faciant. Non obstantibus testatorum, & aliorũ uoluntatibus, ac fundationibus, & Bonifacij prędicti de una, & Concilij generalis de duabus, non tamen tribus dietis, ac quibusuis alijs Apostolicis, necnon in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis specialibus uel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis Ecclesiarum Monasteriorum, & illorum ordinum, Hospitalium, Militiarum, Confraternitatũ, Collegiorum, & aliorum piorum locorum prędictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegijs quoque, indultis, exemptionibus, libertatibus, gratijs, & literis Apostolicis; Ecclesijs, Monasterijs, & ordinibus, Hospitalibus, Confraternitatibus, Collegijs, & Pijs locis, ac eorum superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere vel in specie ac aliàs quomodolibet cõcessis, confirmatis, approbatis, & pluries innouatis; etiam si in eis caueatur expresse, quòd illis nisi sub certa inibi expressa forma, aut aliàs derogari non possit: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur pręsentibus, pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, contrarijs quibuscumque: aut si supradictis vel quibusuis alijs ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omninò hominum liceat hãc paginam nostræ ordinationis, statuti, applicationis, cõ-

cessionis, impartitionis, commissionis, iniunctionis, declarationum, decreti, voluntatis, onerationis, hortationis, monitionis, requisitionis, præcepti, mandatorum, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo secundo, tertio Kal. Ianuarij. Pontificatus nostri Anno primo.

Cæ. Glorierius.

Indulgentiæ à S. D. N. D. GREGORIO XIII. Perpetuò concessæ, omnibus Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Mediolanensis, Christi fidelibus, qui datis campanę signis, certo temporis spatio, ab Illustrissimo Archiepiscopo Mediolani in Ecclesia sua, & ab vnoquoq; eiusdem Prouinciæ Episcopo in suis Ecclesijs præscripto, aut præscribendo, orationi vacauerint.

GREGORIVS PAPA XIII. Vniuersis, & singulis Christi fidelibus Ciuitatis, & Diœcesis Prouinciæque Mediolanensi, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

COElestia arma, quibus inter cætera, dum in hoc sæculo nequam peregrinantur Christi fideles, aduersus suæ salutis hostes, in colluctatione assiduè vtendum eis est, preces sunt, & oratio sancta. Cuius quidem orationis studium, cum & perpetuum, & proprium, & necessarium eisdem esse, non solum verbis, sed exempli sui contestatione docuerit vnigenitus Dei filius, Christus, virtus, & sapientia patris: nos, quæ ad sanctam illam precandi, orandique exercitationem piè ac, religiosè, inspirante Deo, instituta sunt, in ijs illos sollicitè versari, spiritaliq; uirtute longius indies semper progredi, summoperè in Domino cupimus. Quare cum inter alia, quæ ad exercendam populi sui pietatem, sollicitudinis studio, dilectus filius noster Carolus Borrhomæus tituli sanctæ Praxe-

dis

dis S. R. E. presbyter Cardinalis, Ecclesiæ Mediolanensis Archiepiscopus, vtiliter instituit, illud ab eodem nuper introductum esse accepimus, vt, singulis diebus, dato certo campanarum signo, patres familias, tum in vrbe Mediolano, tum in diœcesi, vnà cum reliquis, qui de familia sunt, suæ quisque domi, ad orandum in locum vnum conueniant: salutare hoc institutum, nos illius commendantes charitatem in vobis, vt in consuetudinem, vsumque perpetuum recipiatis per Crucem Christi Domini vos nostra Apostolica auctoritate hortamur. Quo autem ardentiori pietatis zelo, ac frequentissimè in ea re, tam religiosè instituta, perseueretis; spiritualibus uos gratijs prosequi, & sanctæ Matris Ecclesię amplioribus etiam donis, ac thesauris cumulare voluimus. Itaque de Omnipotentis Dei, cuius Vicariam in terris gerimus, misericordia, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis, vtriusque sexus Christi fidelibus, humili, & contrito corde ad Deum conuersis, qui, datis campanæ signis, certo eo temporis spatio ab eodem Cardinale, & Archiepiscopo, præscripto, aut pro tempore præscribendo, orationi vacauerint, quoties id fecerint, dies centum; qui verò singulis diebus per totam hebdomadam ad præscriptum illud temporis spatium, in ea orandi exercitatione perseuerauerint, ijs annum præterea; qui per mensem, illis annos septem; & totidem quadragenas de in iunctis, vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs; qui autem salutaris huius instituti vsum retinuerint, si contriti, & confessi, die Dominico Quadragesimam proximè præcedente. Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum deuotè sumpserint, ijs plenariam omnium, & singulorum peccatorum suorum Indulgentiam; ac plenariam item in articulo mortis, misericorditer in Domino concedimus, & elargimur.

Vtque ad alias etiam eiusdē Mediolanensis Prouinciæ Vrbes, Oppida, vicos, & loca quæuis, orandi hęc instituta exercitatio sanctæ deriuetur; & quę vsquam instituta, piè retineatur, & conseruetur: nos pro ea, quam gerimus, omnium Ecclesiarum sollicitudine, hanc ipsam Indulgentiam omnibus, & singulis alijs Christi fidelibus, qui vsquam in eadem Prouincia hoc precandi institutum, ab suo Episcopo iam introductum, vel in posterum introducendum amplexi sunt aut amplectentur, eodem, vt supra, modo in Domino concedimus his literis; quas sub quibusuis similium, vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus per nos, seu Sedem Apostolicam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, pro tempore editis, & edendis nullatenus comprehensas, sed ab illis exceptas, & quoties illa

edentur, in priſtino ſtatu eſſe, & cenſeri, atque eiſdem Chriſti fidelibus perpetuò ſuffragari debere decernimus. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo, Piſcatoris die xxiiij. Octobris, Milleſimo, Quingenteſimo, Septuageſimo ſecundo, Pontificatus noſtri, Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

LITERAE. S.D.N.D. GREGORII PP. XIII. Conceſsionis indulgentiarum, & gratiarum Confraternitatibus Sanctiſs. Corporis Chriſti, in Ciuitate, & Diœceſi, ac Prouincia Mediolanenſi.

PIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

VNiuerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Licet is, de cuius munere venit, vt ſibi à ſuis fidelibus dignè, & laudabiliter ſeruiatur, de abundantia ſuę pietatis, quæ merita ſupplicum excedit, & vota; benè ſeruientibus ſibi multò maiora retribuat, quam valeant promereri: Nihilominus deſiderantes, Domino populum reddere acceptabilem, & bonorum operum ſectatorem, fideles ipſos ad complacendum ſibi, quibuſdem allectiuis muneribus, Indulgentijs videlicet & peccatorũ remiſſionibus inuitamus, vt exinde reddantur diuinę gratię aptiores, Vt igitur Chriſti fideles ad ingrediendas confraternitates ſub inuocatione ſanctiſſimi Corporis Chriſti, in Ciuitate, & diœceſi, ac Prouincia Mediolanen. hactenus Canonicè erectas, & impoſterũ erigendas eò libentius inducantur, quò exinde vberiori cœleſtis gratię dono conſpexerint ſe refectos; De omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus, qui dictas confraternitates ingrediētur, illorum ingreſſus, Plenariã, ac confratribus ipſis nunc, & pro tempore exiſtentibus, ac eorum ſingulis ter in uita, eorum peccatis prius confeſſis, & Euchariſtię ſacramento deuotè recepto, ſimiliter plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam concedimus: ipſiſque confratribus qui prædictum Sacramentum infirmis miniſtrandũ aſſociauerint, ſeu impediti, aſſociari fecerint, ac proceſſionibus, & diuinis officijs, quæ per eoſdem confratres celebrari facere contigerit, interfuerint quoties id fecerint, centum dies: qui verò

Eccleſiam,

Ecclesiam, in qua aliqua confraternitas eiusdem sanctissimi corporis Christi instituta fuerit, diebus Veneris cuiuslibet hebdomadę totius anni deuotè visitauerint, alios centum dies de iniunctis eis, seu quę iniungi deberét, pœnitentijs misericorditer in Domino relaxamus; præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis Confraternitati de Minerua, illiusque Confratribus sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibuscumque clausulis, & decretis, tam per fœlicis recordationis Paulum III. quam alios Romanos Pontifices prędecessores nostros cōcessis. Quibus omnibus, etiam si de illis, & illorum tenoribus mentio habenda foret, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cęterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, ꝙ si confraternitates prędictas ingredientibus, & confratribus ipsis Eucharistiæ Sacramentum associantibus, vel associari facientibus, ac interessentibus, & Ecclesias huiusmodi visitantibus, seu aliàs aliqua alia indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsum duratura per nos concessa fuerit, præsentes litteræ nullius existant roboris, vel momenti. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo quinto, Idibus Aprilis, Pontificatus nostri, Anno tertio.

Cæ. Glorierius.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII.

Reuocatio omnium licentiarum ingrediendi Monasteria Monialium & virorum, & prohibitio, ne habentes licentias ab Episcopis vel Superioribus in casibus necessarijs, ingrediantur Monasteria Monialium, nisi vrgentibus necessitatibus.

GREGORIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

VBi gratiæ & indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum afferre noscuntur; expedit illa salubri præsidentis consilio submoueri. Proinde Sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia quæ illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio

exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate præsentium reuocamus, & abolemus omnes & quascumque licentias ac facultates ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Monialium, ac etiam Virorum ordinum, quibusuis etiã Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscumque status, & conditionis mulieribus, ac etiam omnes, & quascumque licentias ingrediendi Monasteria, Domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscumque viris etiam eiusdem status, & dignitatis tàm à prædecessoribus nostris, quàm etiam à nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut alijs ex quibus quantumcumque vrgentibus causis sub quibuscumque tenoribus, etiam derogatoriarum derogatorijs, reuocatoriarum restitutorijs, alijsque efficacioribus clausulis, irritantibusque & alijs decretis etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicę potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumuè Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas, cassamusque, & annullamus literas desuper confectas, & processus habitos per easdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrẽda, super qua à nemine nisi à Romano Pontefice (prꝫterquàm in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prętextu Monasteria huiusmodi quouismodo ingredi audeant. Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, & alijs Monasteriorum vtriusque sexus superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorũ suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in Monasteria, Domos, & loca sua quempiam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus atque interdicimus omnibus, & quibuscumque personis Ecclesiasticis, & Sæcularibus, ac etiam ordinem quorumcumque etiam mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neuè Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant, Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, Monasteriorumque & ordinum prędictorum iuramento, confirmatione Apostolicis, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, exemptionibus, & indultis Apostolicis, illis eorumque Superioribus, prędictis ac alijs quibuscumque per quoscumque Romanos Pó-

tifices prędecessores nostros, ac nos, & dictam Sedem sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis, quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illas alias in suo robore permãsuris hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cęterisque contrarijs quibuscumque. Quoniam autem difficile esset prẹsentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis etiam impressis manu Notarij publici, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quę adhiberetur præsentibus, si essent exhibitę uel ostensę. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę reuocationis, abolitionis, cessationis, annullationis, inhibitionis præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prẹsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimoquinto. Idibus Iunij. Pontificatus nostri, Anno quarto.

M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

A. de Alexijs.

CONCESSIO INDVLGENTIAE causa orationis sine intermissione.

GREGORIVS PAPA XIII.

VNiuersis Christi fidelibus prẹsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum ad diuinam misericordiam implorandam, calamitatesq; propulsandas pręcipuum sit deuotę ad Deũ orationis remedium, illudque Venerabiles fratres Episcopi Prouincię Mediolanensis prouidè vsurpare soleant, orationem sine intermissione quando q; indicendo & proponendo. Nos vt fideles ipsi ad orationem huiusmodi eo libentius, & frequentius conueniant, quo ex hoc dono cœle-

stis

ſtis gratiæ vberius conſpexerint ſe refectos: precibus quoque dilecti filij noſtri Caroli tituli ſanctæ Praxedis presbyteri Cardinalis Eccleſię Mediolanenſis Pręſulis nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati: De omnipotentis Dei miſericordia ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, auctoritate confiſi, omnibus vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus in dicta Prouincia Mediolane. exiſten. qui orationi ſine intermiſſione iuſſu Epiſcopi pro tempore indicendę per horę ſpatiũ vacauerint, tres annos: qui vero proceſſioni interfuerint initio, vel in fine orationis celebratę huiuſmodi in Cathedralibus decem; in alijs vero Eccleſijs quinque annos indulgentię in forma Eccleſiæ conſueta concedimus. Ac vero ſemel in anno die ab Epiſcopo pręſcribendo ſi ſacram etiam Euchariſtiam vere pœnitentes, & confeſſi ſumpſerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remmiſſionem tenore pręſentium elargimur. Pręſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. Romę apud Sanctum Petrum ſub annullo piſcatoris. Die V. Aprilis. M. D. LXXX. Pontificatus Noſtri anno octauo, ſubſcripta.

Cęſ. Glorierius.

CONCESSIO INDVLGENTIAE vniuerſis fidelibus Prouinciæ Mediolanen. conuenientibus ad orationem quadraginta horarum.

GREGORIVS PAPA XIII.

VNiuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus Prouinciæ Mediolanen. pręſentes literas inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quam vberes ex orationis inſtituto ad populum Chriſtianũ ſemper prouenerint fructus, animo reuoluentes, ea libenter concedimus quibus fideles ad orationem maximè excitentur. Itaque de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus in dicta Prouincia Mediolanen. conſtitutis, qui orationi quadraginta horarum ordinarię vel extraordinarię iuſſu Epiſcopi expoſitę per horę ſpatium vacauerint, tres annos, qui vero proceſſioni interfuerint initio, vel in fine orationis celebratæ huiuſmodi, in Cathedralibus decem, in alijs

vero

vero Ecclesijs quinque annos indulgentiæ in forma Ecclesiæ consueta concedimus; ac vero semel in anno die ab Episcopo præscribendo si sacram etiam Eucharistiam verè pœnitentes, & confessi sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, tenore præsentium elargimur. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die V. Apr. M D LXXX. Pōtificatus nostri, Anno octauo.

Cæ. Glorietius.

CONCESSIO INDVLGENTIAE conuenientibus ad concionem, & Missam maiorem, & ad orationem, & processionem sub vexillo.

GREGORIVS PAPA XIII.

AD perpetuam rei memoriam, Cum nihil Pastorali nostrę sollicitudini ęque cordi sit, quam salus animarum, idcirco, quibus possumus, rationib. Christi fideles ad exercitationes spirituales, piaque officia incitamus, vt hac via incidentes per obseruationem mandatorum Domini, diuinam misericordiam, & gratiam consequi mereantur. Itaque de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, auctoritate confisi, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus in Prouincia Mediolanense pro tempore existentem qui sacrū sermonem, concionemuè audierint, quoties id egerint, toties quinquaginta dierum; qui vero die festo Missę maiori interfuerint, trium annorum, & totidem quadragenarum; qui Vesperis vnius anni; qui Cōpletorio quinquaginta dierum indulgentiam in forma Ecclesię consueta concedimus. Pręstereà ijs, qui collegiatim sub vexillo suę Ecclesię conuenerint ad visitationem alicuius Ecclesię, aut sacrę Reliquię, toties centum dierum, si ad processionem generalem quinquaginta dierum; si ad processionem particularem, vigintiquinque dierum: si ad stationem orationis publicę celebrandę centum dierum: Iis vero qui consueuerint, vt plurimum hęc officia, & exercitationes spirituales cum Parochiali vicinia collegiatim obire, semel in anno, & sanctissima Communione sumpta in die festo proprio, & pręcipuo suę Parochię plenariam omnium peccatorum suorum indulgen-

dulgentiam, & remissionem concedimus, & elargimur. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die quinto Aprilis, Millesimo, Quingentesimo, Octuagesimo. Pontificatus nostri, Anno octauo.

Cæ. Glorierius.

CONCESSIO INDVLGENTIAE celebrantibus, & conuenientibus ad Missam congregationum foranearum.

GREGORIVS PAPA XIII.

VNiuersis Christi fidelibus pręsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem. Ad augendam fidelium religionem, & animarum salutem cœlestibus Ecclesię thesauris pia charitate intenti, omnibus, & singulis Sacerdotibus Prouinciæ Mediolanensis, qui Missam congregationis quæ quolibet mense à Sacerdotibus foraneis ad præscriptum Decreti Prouincialis Mediolanen. habetur, celebrauerint, nec non omnibus Christi fidelibus qui dictæ Missæ interfuerint, vnũ annum de iniunctis eis, seu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs misericorditer in Domino relaxamus. Pręsentibus perpetuò valituris. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die X. Aprilis, Millesimo, Quingentesimo, Octogesimo. Pontificatus Nostri, Anno octauo.

Cæ. Glorierius.

CONCESSIO INDVLGENTIAE certa hora orantibus pro defunctis.

GREGORIVS PAPA XIII.

VNiuersis Christi fidelibus in Prouincia Mediolanen. constitutis præsentes literas inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem. fidelium defunctorum animas viuorum suffragijs iuuari pia charitate cupientes, spiritualia munera libenter proponimus, vt ijs allecti

lecti Christi fideles, deuota studiosius ipsis defunctis præstet suffragia. Itaque omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, qui pulsante campana alicuius Ecclesię dictę Prouincię Mediolanen. ad significationem orationis pro animabus defunctorum recitauerint psalmum De profundis, vel ter orationem Dominicam, & salutationē angelicam, quocumque die id fecerint, indulgentiam centum dierum misericorditer in Domino perpetuò concedimus, & elargimur. Contrarijs non obstantibus quibuscumque. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, Die X. Aprilis M. D. LXXX. Pontificatus nostri anno octauo.

Cæ. Glorierius.

CONCESSIO INDVLGENTIAE orantibus in eleuatione S. Corp. Domini, & ijs qui dum ad infirmos defertur deuotè prosecuti fuerint; ac illis item qui diebus festis, & frequenter communicauerint.

GREGORIVS PAPA XIII.

AD perpetuam rei memoriam. Ad excitandam populorum deuotionem, ac pietatem erga sanctissimū Eucharistiæ sacramentum, pro nostra pastorali sollicitudine intenti, precibus quoque dilecti filij nostri Caroli tit. sanctæ Praxedis presbyteri Cardinalis Ecclesiæ Mediolanen. Præsulis nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus Prouinciæ Mediolanen. qui pulsante campana in ciuitatibus, vel diœcesibus dictæ Prouinciæ ad significationem eleuationis Sanctissimi Sacramenti in Missa conuentuali, uel Parochiali, siue domi, siue in agro, siue in uia, aut alibi fuerint genuflexi orauerint, quoties id fecerint, unum annum: qui ad Ecclesiam ea de causa accurrerint, & ibi adorauerint, duos annos: qui uero sanctissimum sacramentum, cum ad ægrotum à Sacerdote defertur eundo, uel redeundo prosecuti fuerint, tres annos, qui die festo sanctissimam Eucharistiam uerè pœnitentes, & confessi sumpserint, quinque annos; qui consueuerint id facere saltem semel singulis mensibus, ac pręterea in festis diebus Domini Nostri Iesu Christi, B. Marię Virginis, omnium Apostolorū,

& sancti Ioannis Baptistæ, decem annos de iniunctis eis, seu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs toties quoties, misericorditer in Domino relaxamus, ac semel in anno die festo sancti pręcipui patroni Ciuitatis verè pœnitentibus, & confessis, idem sanctissimum Eucharistię sacramentum sumentibus, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Contrarijs non obstantibus quibuscumque. Pręsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo piscatoris Die X. Aprilis. M. D. LXXX. Pontificatus nostri anno octauo.

Cæ. Glorierius.

FACVLTAS INDVLGENTIAE AEGROtis concedendæ ab Episcopis Prouin. Mediol.

GREGORIVS PAPA XIII.

Venerabilibus fratribus Archiepiscopo, & suffraganeis Prouin. Mediolanen. salutem, & Apostolicam ben. Quemadmodum medicos corporis sanitaté, egrotantibus, quos inuisunt, maximè procurare cóuenit, ita etiam animarum medelæ à Deo Præfectos Antistites omni quidem tempore, sed præcipuè corporis mole, grauibus morbis obsessa, illarú curæ, & sanitati plurimum decet studere. Vt igitur id commodius, & alacrius facera valeatis, vestramque salutarem ægrotantes ipsi sentiant medicinam, vobis, & vnicuique vestrum, quotiescumque in vestri Ciuitate, & Diœcesi ęgrotantes aliquos Christi fideles in Domino visitaueritis, ut eisdem contritis, & confessis, plenariam omnium suorú peccatorum Indulgentiam; quandocumque verò eosdem sic ęgrotantes, per alios censueritis, uestro nomine uisitandos, septem annos Indulgentiæ, semel tantùm in illa infirmitate concedere valeatis, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi amplam liberam, & omnimodam facultatem, & auctoritatem concedimus, & elargimur. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque cótrarijs quibuscumque. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXX. Decemb. M D LXXX. Pontificatus nostri, anno oct.

Cæ. Glorierius.

De

DE TAXIS IN IVDICIIS ECCLESIATICIS Prouinciæ Mediol. seruandis.

GREGORIVS PAPA XIII. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem prouidentiæ suę partes impendere efficaces, vt illa, quę pro bono publico, & plurimorum indemnitate prudenter facta, & circunspectè disposita esse noscuntur, perpetuò firma, & illibata subsistant, & ab omnibus quos concernunt, etiam inconcussè obseruentur. Cum itaque, sicut accepimus dilectus filius noster Carolus tituli sanctæ Praxedis presbyter Cardinalis, Borromæus nuncupatus, ex dispensatione Apostolica Archiepiscopus Mediolanen. quasdam ordinationes, & taxas in tota Prouincia sua obseruandas per Iudices in Synodis diœcesanis deputatos pro causis commissarijs, necnon per conseruatores regularium exemptorumve quorumcunque in causis, coram eis quouis modo pendentibus, ac eorundem Notarijs, non tamen ubi ex aliquo statuto, aut consuetudine laudabili, nihil uel minor taxa exigeretur, ediderit, statuens siquidem, & ordinans, quòd Iudices prælati non pronuncient, prout in cedula, neque habeant terminum pro seruato, sed sententias suas liberè proferant, & descripto in die termini, vt statim publicent, easque recitent, uel recitari iubeant, propinas non accipiant, si salarium ordinarium aliquod habent, aliàs moderatas capiant, iuxta taxam inferius descriptam, & eo casu per manus Notarij causæ, sententia tamen prius nedum subscripta, sed etiam Notario consignata, & publicata, Quę sportulæ apud Notarium causæ post subscriptionem, & Notario traditam sententiam, & non antea deponantur, Notariusque huiusmodi depositionem in actis notare, & specificare teneatur. Pro interlocutorijs, aut alijs decretis uim diffinitiuæ non habentibus ante diffinitiuā, & prouidendis scripturis, informationibus, aut processibus, nihil prorsus accipiāt, munera, uel xenia à litigantibus nō accipiāt, nec quidem esculēta, & poculēta, nisi quę triduò consumi possint. Aduocatos, Procuratores, aut Sollicitatores, quorum opera ad patrocinandū coram ipsis cupiant quemquā uti, neq; uerbis nominent, neq; ullo modo significent, Aduocātes, procurantes, aut sollicitantes in causis coram eis pendentibus domi non retineant, neq; ēt Notariū causę: Notarios assumāt ab Ordinarijs locorū approbatos, qui non solum cauere debeant de scripturis fideliter custodiendis, sed etiā finitis causis de eisdem consignan. in Archiuijs Ordinariorum absque tñ præiudicio Notariorū eorundem habitis ab eorū Notariis quietantijs ne morte cuiusquam deperdātur; Assessores arbitrive, qui in causa

uſpitionis Iudicibus Ordinaris,uel alijs etiam delegatis adiungũtur nihil,aut quid minimum pro uidendis ſcripturis, & proceſſibus, nec etiam pro uoto deciſiuo accipiant:cum in vna, & eadem cauſa contra diuerſos unica citatione agitur,plures non dentur expeditiones, niſi ipſimet petierint,ſed unica tantum, & pro ea merces unica ſoluatur:qđ ſi ex neceſſitate duplicata occurrant,Notario tantum pro labore ſcripturę ſoluatur,idemque ſeruetur in ſententijs quibuſcunque etiam abſolutorijs ſi id commode præſtari poterit, attenta qualitate, & diuerſitate cauſarum,ut ſcilicet omnes reos in una cauſa unica comprehendat ſententia, & pro unica tantum ſoluatur. In cauſis criminalibus, in quibus de iure Fiſcus citari debet, non procedatur, nec ſententia feratur,niſi ipſo legitime citato: pro ſigillo tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus ad ſummum capiant realem unũ,& in mandatis de excarcerando in capitalibus,& pro relaxatione teſtiũ nihil, & in expeditionibus etiam quę fiunt in ciuitate cũ clauſula ſi quis, nihil prouiatico Iudicis in ciuitate nihil, ſi extra ciuitatẽ, ultra milliare,ſcuta duo,pro prima die,& ſi ſcutũ unum auri pro qualibet die ultra expẽſas honeſtas cibarias,& equorum uecturã, Notariuſq; capiat pro medietate: Notarij oẽs prædictorum Iudiciũ obſeruent taxas Notarij fori cuiuſlibet ordinarij pręſcriptas,ac ſecundũ illas exigant,pręterq̃ in caſibus in pręſenti reformatione expreſſis,in quibus eis liceat capere, qđ hic determinatũ eſt,niſi ordinariorum taxæ minores,& moderatiores hic ſint: Quo caſu illas in totum,etiam quoad expreſſa in præſenti reformatione ſequi debeant:Notarij nullum quantumuis leuem terminum per ſe ipſos etiã in forma,ut dicunt,ſine Iudicis decreto ſeruent; ubicunque procuratorẽ aliquem ad lites conſtitutum à principali ſuo lite pendẽte reuocare cõtingat,tunc Notarij nullo modo reuocationes huiuſmodi recipere poſſint, aut de illis rogari,niſi ſimul alter procurator,qui munus illud procurationis ſuſcipiat ab eodem legitimè conſtituatur,& de alterius conſtitutione eiuſque ſuſceptione apud acta doceatur, Notarius cum Iudici acta,ſeu alias ſcripturas detulerit, nihil omnino ultra duos ſolidos, etiam à ſponte dantibus ſub prætextu bibaliorum,ſeu regaliorum recipiat: Notarij, eorumque ſubſtituti,uel ſcribæ non poſſint eſſe procuratores in Curia,ſeu tribunali, in quo Notarij ſunt,& officium ſubſtituti exercent,uel ſcribunt: Iudices non ſint participes aliquo modo emolumentorum, quæ Notarij ex ſuis laboribus in cauſis coram eis pendentibus percipiunt. Ac inſuper propinas à præfatis Iudicibus obſeruandas limitauit in hunc modum, uidelicet, quòd in cauſis, ubi de ſumma uigintiquinque ſcutorum agitur ſupra decem reales nihil percipi debeat, A uigintiquinque autem ſcutis,vſque ad centum ſcuta tria ſcuta percipiantur,ſeu percipi poſſint, A centum uſque ad ducenta ſcuta

ſex,

ſex, A ducentis uſque ad quamcunque ſummam non ultra ſcuta decẽ, Pro ſententia declaratoria ob non paritionem monitorij in contumaciam non ultra realia ſeptem cum dimidio, pro declaratoria in uim litterarum, aut aliàs haben. vim diffinitiuæ ſi ſumma ſit certa, accipiāt, ut ſupra taxatum fuit. Vbi autem non eſt certa ſed agitur ad ipſarum litterarum executionem accipiant ſecundum cauſæ, & perſonæ qualitatẽ, dummodo non ultra quinque aureos. In beneficialibus verò ſi redditus annuus de quo agitur nō excedat ſummam centum ducatorū, capiant ſcuta ſex, A centum uero, uſque ad mille ſcuta duodecim, abinde ſupra non ultra ſcuta uiginti accipere ualeant. Quod ſi cauſæ ęſtimationem facilè non recipiant, moderatæ ſportulæ pro rerum, & perſonarum qualitate iuxta taxas prædictas recipi poſſint. In cauſis criminalibus, in quibus pœna à deportatione ſupra ueniret imponenda, non ultra quinque. In cauſis autem capitalibus, in quibus ſit traditio curiæ ſęculari, uel alia pęna corporalis imponitur, etiamſi in illa indemnitati partis conſulitur, & in illius fauorem niſi fuerit diues, à qua uſque ad uigintiquinque aureos poſſit accipi, etiam pronuntietur, non ultra quinque ſcuta accipiant. Caueant autem Iudices ne pro extorquendis ſportulis aliquem nolentem quouis modo abſolui ad petendam ſententiā huiuſmodi per cauſarum expeditionis dilationem, uel Rei in carceribus detentionem, uel per cautionis de ſe repreſentando, uel non diſcedendo, ubi aliàs illis de iure locus, non ſit præſtādi cautionem, aut aliàs quoquo modo inducant. Quæ omnia decreta, ſeu taxę, Iudicibus ſynodalibus, & conſeruatoribus ſic pręſcriptas ſeruent etiam Iudices ordinarij in omnibus cauſis delegatis, niſi ubi de conſuetudine, decretis uel conſtitutionibus Epiſcopalibus minor taxa ipſis ſeruanda propoſita eſſet, quam ſeruare teneantur, poſſintque locorum Ordinarij dictæ Prouinciæ Mediolanen. tanquam ſedis Apoſtolicæ delegati, prędictorum omnium cōtemptores, ac ipſis quoquomodo contrauenientes admonere, & ſi ſe emendare neglexerint, informationem de exceſſibus huiuſmodi ſumant, ac ad Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, ſeu Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Auditorem tranſmittāt, ut eã ad unguem non obſeruantes, iuxta exceſſuum exigentiam corrigi, & puniri poſsint, niſi ipſi Iudices magis ab Ordinarijs iudicari cōſenſerint, ac aliàs prout in inſtrumento, uel inſtrumentis publico, ſeu publicis, aut alio, uel alijs documento, ſeu documẽtis, aut ſcriptura, uel ſcripturis deſuper confectis plenius dicitur contineri. Cumque ſicut etiam accepimus idẽ Carolus Cardinalis, & Archiepiſcopus, ſeu Præſul ordinationes, & taxas prædictas per eum ſic, ut pręmittitur pro bono publico ſuæ Prouincię factas à nobis, & dicta ſede Apoſtolica confirmari, & approbari deſideret: Nos in præmiſſis oppoitunè etiam

prouidere uolentes, Motu proprio non ad ipsius Caroli Cardinalis, & Archiepiscopi, seu Præsulis, uel alicuius pro eo nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera uoluntate, & deliberatione, ac ex certa scientia nostra, & de Apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & singulas ordinationes, & taxas huõi per ipsum Carolũ Cardinalẽ, & Archiepiscopũ, seu Præsulem sicut præmittitur factas, prædictas Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, ac etiam innouamus, & ẽt de nouo perpetuo facimus, nec nõ illis plenariç, inuiolabilis, & ꝑpetuç firmitatis Apostolicç robur adijcimus, omnesq; & singulos tàm iuris, q̃ facti defectus, si qui interuenerint in eisdẽ supplemus, illasque ualidas, & efficaces perpetuò existere, & fore, ac suos plenarios effectus sortiri, & obtinere, nec nõ à Iudicibus Synodalibus, & Conseruatoribus, ac etiam Ordinarijs, & delegatis, ac Notarijs, cęterisq; supradictis, ac alijs oĩbus, & singulis dictæ Prouinciç ad quos spectat, & spectabit, quosq; prçmissa concernunt pro tp̃e quomodolibet in futurum, inuiolabiliter perpetuò obseruari, sicq; in præmissis a b oĩbus censeri, ac ita, & non aliter per prçfatos, & quoscunq; Iudices, & Cõmissarios ẽt quauis auctoritate fungentes, ẽt nostri sacri Palatij causarum Auditores, sanctæq; Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiã legatos de latere, & Sedis prçdictç Nuncios etiam cum facultate legati delatere, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritatç in quauis causa, & instantia iudicari, sententiari, & diffiniri debere, nec non quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, & declaramus; sicque etiam uolumus, & perpetuò statuimus, mandamus, præcipimus, taxamus, & ordinamus, nec non etiam perpetuum desuper silentiũ imponimus. Quocirca Venerabili Fratri Episcopo Alexandrin. ac dilectis filiis causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, & Archipresbytero Ecclesiæ Mediol. per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, uel duo, aut unus eorum per se, uel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis cõtenta quæcunq; ubi, & quãdo opus fuerit, ac quoties pro parte dicti Caroli Cardinalis Archiepiscopi, seu Præsulis, uel cuiuscunq; aut quorumcunq; aliorum, quorum interest, intererit, uel interesse poterit pro tempore quomodolibet in futurum solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra omnes, & singulas ordinationes, & taxas prædictas, ac præsentes nostras, litteras, & in eis contenta huiusmodi à Iudicibus Synodalibus, & Conseruatoribus ac ẽt Ordinarijs, & delegatis, ac Notarijs, cæterisque supradictis in dicta Prouincia, oĩbusq; alijs, & singulis ad quos spectat, & spectabit, quosq; premissa concernunt, & tangũt, ac concernẽt,

& tan-

& tangent pro tempore quomodolibet in futurum inuiolabiliter perpetuo obseruari, ac Carolum Cardinalem, & Archiepiscopum, seu Præsulem, ordinariosque omnes dictæ Prouinciæ Mediolanen. præsentes, ac pro tempore existentes, aliosque prædictos, quorum, vt prefertur, interest, & intererit, ac quemlibet ipsorum illis pacificè, & quiete frui, & gaudere, non permittentes eos per Iudices synodales, & Conseruatores, ac Ordinarios, & delegatos, ac Notarios, cæterosque prædictos, aut quoscunque alios de super quomodolibet molestari, inquietari, impediri, vel perturbari, contradictores quoslibet, & rebelles per Ecclesiasticas sententias, censuras, & etiam pecuniarias pœnas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis seruatis processibus sententias, censuras, & pœnas prædictas incidisse, & incurrisse declarando, aliasque etiam iteratis vicibus aggrauando, excommunicando, interdicendo, & interdictum Ecclesiasticum apponendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstan. fe. re. Bonifacij Papæ. VIII. predecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas quis auctoritate præsentium extra suam ciuitatem, & diœcesim ad iudicium non trahatur, alijsque Apostolicis, necnon etiam in alijs vniuersalibus, pro Prouincialibusque & Synodalibus Concilijs editis, & edendis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon etiam ciuitatis, diocef. & Prouinciæ Mediolanen. ac quarumcumque aliarum ciuitatũ, diocef. & locorum, necnon etiam Ecclesiarum, Monasteriorum, & ordinum etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus decretis, & præscriptionibus etiam immemorabilibus, ac legibus etiam Pontificijs, Imperialibus, Regijs, Ducalibus, & Municipalibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis etiam ciuitatibus, diocesibus, Prouinciæ, & locis, ac etiam Ecclesijs, Monasterijs. & ordinibus prædictis, illorumque Superioribus, Magistratibus, ciuibus, & incolis, ac Presulibus, Capitulis, Abbatibus, conuentibus, & superioribus, necnon Iudicibus Synodalibus, Conseruatoribus, Ordinarijs, Delegatis, & Notarijs, ceterisque supradictis, & quibusuis alijs personis in genere, vel in specie sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cumquibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis irritantibusq; & alijs etiam vim contractus, & statuti etiam perpetui, atque legis inducentibus decretis, ac etiam motu scientia, & potestatis plenitudine similibus, & etiam consistorialiter, ac alias etiã pluries, & iteratis vicibus in contrarium quomodolibet concessis, con-

 firmatis,

firmatis, approbatis, & innouatis, in posterumque etiam concedendis, confirman. approban. & innouan. Quibus omnibus, & singulis etiam si pro illorum sufficienti derogatione aliàs de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, indiuidua, & expressa, non autem per clausulas generales idem importan. mentio, seu quæuis alia expressio ad hoc habenda, aut quęuis aliàs exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac fide verbo ad verbum inserti forent, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes illis aliàs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, ac sufficienter derogatum esse, & fore decernimus, cæterisque contrarijs quibuscumque, Aut si Iudicibus Synodalibus, Conseruatoribus, Ordinarijs, & delegatis, ac Notarijs, cæterisque supradictis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, Die IIII. Iunij. M. D. LXXX. Pontificatus nostri anno nono.

Cæ. Glorierius.

ILlustrissimus, & Reuerendissimus D. D. Carolus S. R. E. tit. S. Praxedis, Presbyter Cardinalis, Dei, & Apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus sanctæ Mediolanen. Ecclesiæ, Quò facilius ad omnium, quorum interest, notitiam præinsertæ litteræ Apostolicæ cum originali cócordantes, deducãtur, & ne aliquis, sub prætextu ignorantię, se valeat excusare, eas imprimi, & publicari, copiasque illarum sigillo Sancti Ambrosij, ac Cancellarij Archiepiscopalis infrascripti subscriptione munitas, ad valuas Metropolitanæ Ecclesiæ, ac Palatij Archiepiscopalis, & S. Ambrosij, ac aliarum huius Ciuitatis Collegiatarum Ecclesiarum, affigi mandauit, publicationemque ac affixionem huiusmodi, perinde omnes, & singulos, ad quos spectant, arctare, & afficere, decreuit, ac si personaliter omnibus præsentatæ forent, pariterque exemplum vnum, tàm constitutionis Pontificiæ prædictæ, quàm præsentis decreti, singulis Reuerendiss. Comprouincialibus Episcopis transmitti iussit. Dat. ex Palatio Archiepiscopali. Die XXV. Iunij. M. D. LXXX.

M. Ant. Bellinus Med. Ecc. Can.
Ord. Archiep. Cancell.

Reuocatio

Reuocatio quarundam literarum Pij V. pro militibus S. Ioannis Hierosolymitani, ad terminos Decretorum Concilij Tridentini.

GREGORIVS PAPA XIII.
Ad perpetuam rei memoriam.

CIrcumspecta in omnibus actibus suis Romani Pontificis prouidentia, interdum ea quæ certis etiam rationalibus tunc suadentibus causis à sede Apostolica emanata reperiuntur, alia superueniente ratione, qua præsertim populorum offensioni occurritur, & Episcoporum iurisdictioni ritè consuliter, reducere, ac suam declarationem interponere consueuit, & aliàs desuper disponit, prout temporum, rerum, & personarum qualitate pensata, perspicit in Domino salubriter expedire. Cum itaque compertum sit, quamplurimos Clericos sęculares, necnon Laicos, gratijs, & priuilegijs, quibus Sedes Apostolica dilectos filios Magistrum, Conuentum, & milites Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani de Republica Christiana optimè semper meritos, ac eorum Ecclesias, & loca liberaliter prosequuta est, abutentes, vnde sibi religiosius viuendi legem imponere deberent, inde laxioris vitæ occasionem arripere, dum varios, sæpe etiam vanos exemptionis libertatisque titulos prætexunt: alij quidem quod pro Vicarijs, Capellanis, ministris, & inseruientibus Ecclesijs dicti Hospitalis quomodolibet ascripti sint, alij vero quod coloni, procuratores, & familiares ipsorum militum existant, quamuis in proprijs domibus licenter degant, nihilominus ex prædictorum militum priuilegijs, illorumque confirmatione etiam post Concilium Tridentinum à fœli. re. Pio Papa V. prędecessore nostro obtenta, pretendant se ab omni iurisdictione ordinariorum exemptos esse, nec ab illis inquiri, uisitari, puniri, aut corrigi posse, eoque ipso delictorum suorum sibi impunitate promissa, grauem in populo offensionem prębere, & in Episcoporum iurisdictione perturbationem indies maiorem excitare dignoscantur. Idcirco nos huic malo, quod à prędicto Concilio multò ante preuisum fuerat, salubriter prouidere volentes, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed ex mera nostra voluntate, ac deliberatione, & certa scientia, deque Apostolicę potestatis plenitudine omnia, & singula priuilegia, exemptiones, gratias, & indulta, Magistro, Conuentui, Militibus, & militię dicti Hospitalis per

quoſcunq; Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, & ſedem prædictam in genere vel in ſpecie quomodolibet conceſſa, & confirmata, nec non Pij Quinti litteras ſuper eorundẽ confirmatione emanatas ſub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die xxix. Nouembris. M D LXVIII. Pontificatus ſui Anno Tertio, ad prædicti Concilij decretorum terminos tenore præſentium reducimus, ac reducta eſſe, nihilque ex ipſis priuilegijs, exemptionibus, gratijs, & indultis Ordinarijs, locorum detractum eſſe, quominus ipſorum militum uicarij, capellani, miniſtri, ſeruientes, aſcripti, coloni, procuratores, & familiares militum huiuſmodi, quibus ea iam conceſſa ſunt, & in poſterum concedi contigerit, ab ipſis Ordinarijs tanquam Apoſtolicæ ſedis delegatis de eorum exceſſibus, criminibus, & delictis etiam extra viſitationem, quando, & quoties opus fuerit, inquiri, uiſitari, puniri, & corrigi poſſint, ipſorumque Ordinariorum iuriſdictioni plenè in prædictis ſubiecti exiſtant (exceptis tamen ijs, qui eccleſijs, alijſque locis dictorum militum actu ſeruiunt, & intra eorum ſepta, & domos reſident, ac ſub eorum obedientia uiuunt, quæ omnia debere ſimul concurrere intelligantur, ſiue ijs, qui legitimè, & ſecundum regulam prædictæ religionis profeſſionem fecerint, de qua loci Ordinario conſtare debeat) & ita in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque Iudices ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungẽtes, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, & definiri debere, præſenteſque litteras de ſubreptionis, uel obreptionis uitio, ſeu intentionis noſtræ defectu notari, vel impugnari non poſſe, ſed illas ſemper validas, & efficaces eſſe, nec per Magiſtrum, Conuẽtum, & milites prędictos quorumcunque priuilegiorum, ſtatutorum, conſuetudinum, & ſtyli prætextu ullatenus infringi, vel contra illas, & in eis cõtenta ueniri nõ poſſe, neq; debere, irritumq;, quoq; & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus, & declaramus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dicti hoſpitalis etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, ſtabilimentis, uſibus, & naturis, necnon declarationibus, ſententiis, iuramẽtis, concordijs, priuilegijs quoq;, indultis, & litteris Apoſtolicis Magiſtro, & Conuentui, ac militibus prędictis, & eorum Vicariis, capellanis, colonis familiaribus, procuratoribus, & alijs quibuslibet ipſorũ militum intuitu, uel contemplatione per quoſcunque Romanos Põtifices, & ſedem prædictam quomodolibet conceſſis, cõfirmatis, & innouatis; Quibus omnibus, & ſingulis, ét ſi pro ſufficienti

ficienti eorum derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus specialis specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idẽ importantes mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores, ac si de uerbo ad uerbũ nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes ad effectum præsentium duntaxat specialiter, & expresse motu simili derogamus, cęterisque contrarijs quibuscumque. Eisdem Pij Papę V. litteris memoratis quoad alia, & in eo maximè, quod uoluit prędictorum militum priuilegia, illorumque confirmationem non comprehendere, neque ecclesias, neque personas in his, quæ ad curam animarum pertinent, sed in his dicti Concilij Tridentini decreta omnino seruari debere, in suo robore permanentibus. Volumus autem, quòd præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutę munitis, eadem ubique fides, tam in iudicio, quam extra adhibeatur, quæ eisdem pręsentibus adhiberetur si forent exhibitæ uel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxv. Nouembris. M. D LXXX. Pontificatus nostri Anno Nono.

Cæ. Glorierius.

ILlustrissimus, & Reuerendissimus in Christo Pater, & D. D. Carolus S.R.E. Presbyter Card. tit. S. Praxedis Archiepiscopus Mediolani. Volens prædictas litteras, & in eis contenta ad omnium notitiam peruenire, mandauit earum exempla per infrascriptum R. Cancell. Archiepiscopalem subsignatas, sigilloque Archiepiscopali S. Ambrosij munitas, Basilicæ Metropolitanæ, & Palatij Archiepiscopalis ualuis, ac alijs locis solitis affigi, ac ad Reuerendissimos D. Episcopos Comprouinciales mitti. Dat. Ex Palatio Archiepiscopali, Die x. Ianuarij. M. D. LXXXI.

N. Gal. Vic. Generalis.

M. Ant. Bellinus Med. Ecc. Can.
Ord. Archiep. Cancell.

De

De Blasphemijs, & flagitijs Iudæorum, in quæ hæreticæ prauitatis Inquisitores animaduertunt.

GREGORIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

ANtiqua Iudęorum improbitas, qua diuinę bonitati semper restiterunt, tanto execratior consistit in filijs, quanto ipsi ad cumulandam patrum suorum mensuram in Dei filio repudiando, eiusque in mortem nefarie conspirando grauius deliquerunt: qui propterea suis effecti maioribus nequiores, proprijs sedibus expulsi, atque in omnes dispersi orbis terrarum regiones, seruitutique perpetuę mancipati, non maiorem in cuiusquam ditione clementiam, quam in Christianorum Prouincijs, maximè verò in Apostolicę pietatis gremio inuenerunt; quę pro eorum conuersione laborans, eos misericorditer excepit, atque in cohabitatione vnà cum filijs suis sustinuit, ad veritatisque lumen allicere pio semper studio conata est, rebusque ad vitam necessarijs iuuit, iniurijs, & contumelijs prohibuit; multis denique beneficentię suę priuilegijs circummuniuit: illi vero nullis beneficijs mansuefacti, nihilque de suo pristino scelere, remittentes, Dominum nostrum Iesum Christum in cœlo triumphantem adhuc in synagogis suis, & vbique persequuntur: Christi quoque membris infensissimi, non desinunt in religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis augere; quibus nos, ne pietatis nostrę puritas polluatur, aut à fœdis mancipijs Christo, Christianorumue nomini impunè illudatur obuiare volentes, Statuimus, ac etiam declaramus, Inquisitores hæreticę prauitatis, liberè procedere posse in omnibus causis, & casibus, qui sequuntur. Si quis Iudęus, aut infidelis in ijs, quę circa fidem cum illis nobis sunt communia, veluti Deum vnum, ęternum, omnipotentem, creatorem omnium visibilium, & inuisibilium, & similia non esse asseruerit, prędicauerit, vel priuatim alicui insinuauerit. Si dęmones inuocauerit, consulueritue, aut eorum responsa acceperit, ad illosue sacrificia, aut preces ob diuinationem, aliamue causam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris, alteriusue rei fumigationes obtulerit, aut alia quęuis impietatis obsequia pręstiterit. Si Christianos, verbo, facto, vel exemplo, aut alio quouis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentauerit. Si Saluatorem, & Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorem fuisse, Matremue Dei

non

non esse Virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quę per se hęreticæ dici solent, in Christianę fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impiè protulerit. Si cuiusuis eorum opera, auxilio, consilio, vel fauore, aliquis Christianus à fide desciuerit, quamque semel susceperat, abnegauerit, vel ad Iudęorum, seu aliorum infidelium ritus, ceremonias, superstitiones, vel impias sectas transierit; vel redierit, seu in hęresim aliquam inciderit; aut qui, vt Christi fidem abneget, seu in hęresim incidat, opem, consilium, auxilium, vel fauorē quomodolibet pręstiterit. Si quis Catechumenum, vel quemcumque ex Iudæis, aut infidelibus, Deo inspirante, ad fidem Christianam venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo eius voluntatē à fide, uel fidei instructione, aut à sacri baptismi susceptione, retrahere, auertere, uel dehortari, aut ne ad fidē ueniat, neue regenerationis lauacro abluatur; quouis modo impediuerit. Si quis apostatas, hęreticosue scienter domi suę acceptauerit, aluerit, commeatu iuuerit, seu quouis modo eis cibaria ubicumque prębuerit, aut dona, vel munera pederit, uel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associauerit, uel deducendos, seu associandos curauerit, aut sumptus ministrauerit, duces comitesue illis adiunxerit, uel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut inuestigari queant, fecerit. Quique dictos apostatas, aut hęreticos scienter aliquo modo receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opem, consilium, auxilium, vel fauorem quomodolibet præstiterit. Si libros hæreticos, vel Thalmudicos, aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut aliàs prohibitos tenuerit, custodierit, uel diuulgauerit, uel in quęcumque loca detulerit, aut ad eam rem operam suam accomodauerit. Si Christianos deriserit, redemptionisque nostrę hostiam salutarem in ara crucis immolatam, Christum Dominum ludibrio, & despectui habens, quandocumque, maxime uero in sacro Parasceues die agnum, siue ouem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit, in eamue conspuerit, seu quodcumque contra ipsam fecerit. Si nutrices Christianas contra Sacrorum Canonum statuta, diuersorumque Romanorum Pontificū, prędecessorum nostrorum, sanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens, die, qua Sanctissimum Eucharistię sacramentum sumpserint, lac, uno, uel pluribus diebus in latrinas, cloacas, uel alia loca effundere coegerit. In quibus casibus uniuersis, & singulis omnes prędictæ prauitatis inquisitores, omnium Regnorum, Prouinciarum: Ciuitatum, Dominiorum, & locorum uniuersi orbis Christiani Iudices, in suis quemque locis perpetuo delegamus, ut super his contra Iudęos, atque infideles quoscumque simul, uel separatim, prout in causis fidei iuxta sacrorum Canonum formam, necnon officij Inquisitionis huiusmodi Constitutionis, diligenter inquirant,

quirant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles repererint, in eos pro culpę modo, ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & aliàs de eis exempla edant, quę sceleratos illos deterreant ab huiusmodi flagitijs in posterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis Episcopis, & alijs locorum Prælatis, ac etiam illis prędictis Inquisitoribus in virtute sanctę obedientię pręcipimus, & mandamus, vt pręsentes nostras litteras in Ciuitatibus, & locis cuique subiectis publicare, & iuxta illarum tenorem procedere, ipsasque debitę executioni mandare procurent. Decernentes irritum, & inane, quicqnid secus per qooscumque scienter, uel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon exemptionibus, priuilegijs, immunitatibus, commeatibus, in fidem publicam receptionibus, & tolerantijs prædictis, Iudęis, & alijs infidelibus, Maranis, & Apostatis, tam in Dominijs, Terris, & locis nostris, & sedi Apostolicę mediate, uel immediate subiectis, quàm alia ubicunque Regnorum, Prouinciarum, & Dominiorum, gentium, & locorum commorantibus, uel in ea ex quibusuis Regnis, & partibus tam fidelium quàm infidelium confluentibus, eorumque Iudicibus, Aduocatis, & defensoribus quacumque auctoritate, potestate, & dignitate fungantur, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & quorumuis aliorum Principum tã per fel. rec. Paulum III. Decimo Kal. Martij, & Iulium etiam III. Non. Decem. Tertio anno sui cuiusque Pontificatus, quàm etiam quoscumque alios anteriores, & posteriores Romanos Pontifices, ac nos, & sedem Apostolicam, eiusque legatos, ac etiam Cameram Apostolicam sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & aliàs quomodocumque hactenus concessis, confirmatis, & innouatis, atque in posterum concedendis, confirmandis, & innouandis, quę omnia, etiam si de illis, illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua mentio, aut aliqua alia forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si ad uerbum insererentur pręsentibus pro plenè expressis habentes, harum serie specialiter, & expresse reuocamus, abrogamus, & omnino abolemus, cęterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem pręsentes in locis urbis consuetis de more publicari, & earum exemplis, etiam impressis, manu Notarij publici, & sigillo Sãctæ Romanę & uniuersalis Inquisitionis, uel personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eandem prorsus fidem vbique

tam

tam in iudicio, quàm extra illud adhiberi, quæ adhiberetur eisdē præsentibus si essent exhibitæ, uel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, declarationis, delegationis, præcepti, mandati, decreti, reuocationis, abrogationis, abolitionis, & uoluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationē Omnipotentis Dei ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicę millesimo quingentesimo octuagesimoprimo, Kal. Iunij. Pontificatus nostri Anno Decimo.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

A. de Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo quingentesimo octuagesimoprimo, Indictione nona, die uero decima mensis Iunij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Decimo, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad ualuas ecclesiæ Sancti Ioannis Lateranensis, Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Florę, ac etiam ad ualuas sepri Hebręorum, per nos Petrum Aloysium Gaytam, & Nicolaum Taglietum Apostolicos Curs.

Antonius Lodouicus Magister Cursorum.

ILlustriss. & Reuerendiss. in Christo Pater, & Dominus, D. Carolus, S.R.E. Tit. S. Praxedis, presbyter Cardinalis, Archiepiscopus S. Ecclesiæ Mediolanensis, vbi primum hoc statutum S. D. N. D. Gregorij Papæ XIII. accepit, Mediolani imprimi, & de more promulgari, tùm ad Reuerendiss. Episcopos huius Prouinciæ mitti mandauit. In cuius rei fidem, ego Marcus Anto. Cancellarius manu mea subscripsi. Ex Cancellaria Archiepiscopali die vij. Octobris. M D LXXXI.

M. Ant. Bellinus Canc. Archiepisc.

DE-

DECLARATIO SVPER facultate quam habent Ordinarii, & alij monialium Superiores ingrediendi earum monasteria.

GREGORIVS PAPA XIII.
Ad futuram rei memoriam.

DVbijs, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quod optima primum ratione Concilium sanxit Tridentinum; deinde in constitutione sol. re. Pij Papæ V. prędecessoris nostri Nonis Iulij Pontificatus sui anno tertio, atque item nostra Idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessarijs septa monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quę alterius ad id licentia non indigent: sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suæ uoluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio pręscriptam. Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & uiam scandalis pręcidere, ac sanctimonialium quieti consulere uolentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus Pręlatos omnes tam Sęculares quã Regulares, quibus cura, & regimẽ monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus; ac religiosis personis comitari. Quo circa uniuersos & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis ordinũ Abbates, Præpositos, Priores, Ministros, & alios quoscunq; Superiores Regulares serio monemus, ut facultate huiusmodi, qui eam habent, præter quam in casibus, ut præfertur, necessariis neutiquam vtantur. Quod si contrafecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus, atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima uice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesię interdictos, pro secũda à munere Pontificali, & a diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excõmunicatos existere: Regulares uero omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiace-

re.

re. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus, & prouincialibus concilijs editis, generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusuis Ecclesijs, earumve Prælatis, aut Ordinibus in genere, uel in specie sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis quouis modo concessis, approbatis, & innouatis, etiam si illis caueretur expresse, quòd nemo interdici, suspendi, uel excommunicari posset per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam de indulto huiusmodi mentionē, quibus, eorumque totis tenoribus, perinde ac si de uerbo ad uerbum insererentur præsentibus, specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Quoniam uero difficile esset præsentes ad singula loca perferri, uolumus earum exemplis etiam impressis, manuq; Notarij publici, ac sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si essent exhibitæ uel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, Die xxiij. Decembris. M. D. LXXXI. Pontificatus nostri Anno decimo.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Octuagesimo secundo, Indictione undecima, Die uero Sabbati trigesima Mensis Decembris, Pontificatus S. D. N. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno decimo, Retroscriptæ literæ in forma Breuis publicatę, & affixæ fuerunt in acie Campi Florę, ut moris est, per me Scipionem de Octauianis Apostolicum Cursorem.

Calixtus Brunettus Magister Cur sorum.

ILlustrissimus, & Reuerendissimus in Christo Pater, & D. D. Carolus S. R. E. Cardinalis tit. S. Prad. S. Eccl. Mediolan. Archiepiscopus, ubi primum hanc S. D. N. declarationem accepit, Mediolani imprimi, & ad Reuerendissimos Dominos Episcopos comprouinciales mitti, ac illis superioribus Regularibus, qui in hac Ciuitate, & Diœcesi, aliquam Monasteriorum monialium curam habent, eorum singulis dimisso exēplo solito Archiepiscopali sigillo S. Ambrosij commu-

nito

nito intimari, mandauit. In quorum omnium fidem, & attestationem, ego Canc. Archiepiscopalis infrascriptus manu mea subscripsi. Ex Cancellaria Archiepiscopali die xix. Ianuarij. M D LXXXII.

M. Ant. Bellinus Canc. Archiep.

CONSTITVTIO QVA CONCILII Tridentini pœnis subijciuntur Duellum priuatim committentes, locum dantes, ac etiam suadentes, auxiliantes, & spectantes.

GREGORIVS Episcopus Seruus Seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

AD tollendum detestabilem Duellorum usum Concilium Tridētinum excommunicationem, & alias grauissimas pœnas in concedentes locum ad Monomachiam, ac pariter in pugnantes, necnon patrinos, consulentes, suadentes, & spectatores salubriter quidem decreuit: sed crescente hominum malitia facinorosi non desunt, qui quod publicè prohibitum est, priuatim exequi non dubitent, dum se pœnas prædictas hoc modo eludere posse arbitrantur. Nos ad hæc coercenda plenius, euidentiusque prouidendum esse rati, considerantesque Duellum priuatum non minus cruentum, & animæ, & corpori noxium esse, quàm quod publicè perpetratur: Auctoritate Apostolica statuimus omnes illos, qui ex condicto statuto tempore, & in loco conuento Monomachiam commiserint, etiam si nulli patrini, sociiue ad id uocati fuerint, nec loci securitas habita; nullæue prouocatoriæ litteræ, aut denuntiationis chartulę pręcesserint, censuris, & pœnis omnibus à dicto Cōcilio propositis teneri perinde, ac si publico, & consueto abusu singulare certamen iniuissent. Volentes etiam locorum dominos, si certamen ex condicto huiusmodi permiserint, aut quantum in se fuerit, nō prohibuerint, omnesque illud fieri mandantes, instigantes, auxilium, consilium, uel fauorem dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia subsidia scienter subministrantes, aut ex composito spectatores, uel socios quouis modo sese præbentes, eisdem censuris, & pœnis subiacere, etiam si illi, qui ad locum destinatum pugnaturi accesserunt, impediti

impediti pugnã non commiserint, si per ipsos non steterit, quominus illa committatur. Non obstantibus priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus tamen, & aliis sanctionibus Apostolicis, ac de re disponentibus in suo robore duraturis. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ. M D LXXXII. Non. Decembris, Pontificatus nostri anno Vndecimo.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

A. de Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo quingentesimo octuagesimosecundo, indictione Decima, die uero Veneris uigesimaquarta mensis Decembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Gregori diuina prouidentia Papæ XIII. anno undecimo, retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad ualuas Ecclesiæ Sancti Io. Lateranen. Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ per nos Petrum Aloysium Gaytam, & Nicolaum Tallietum Apostolicos Cur. Pet. Delbequez Magister Cur.

Publicatæ Mediolani die x. Martij. M D LXXXIII.

M. Ant. Bellinus Cancell. Archiepisc.

CONSTITVTIO DE ABBATISSIS & alijs monasteriorum Monialium Præfectis, non ultra triennium per uniuersam Italiam in futurum eligendis.

GREGORIVS PAPA XIII.
Ad perpetuam rei memoriam.

EXposcit debitum pastoralis officij quod disponente Domino gerimus, ut ad ea sollicite intendamus, per quæ Monasteria, & alia religiosa loca, præsertim Deo dicatarum Sanctimonialium, secundum regularis disciplinę normam regantur, & gubernentur. Perpendentes igitur uaria, & multiplicia damna, quibus plerumque afficiuntur Monasteria Monialium, quæ per Abbatis, uel alias Præfectas perpetuas reguntur,

 èconu

ècontra uero Abbatissas, & alias Præfectas triennales scientes se lapso triennio suæ administrationis rationem esse reddituras, ac sperantes de bene gestis laudem promereri, pœnam uero, si male gesserint, metuentes, maiori studio, ac diligentia regimen, & administrationē Monasteriorum sibi commissorum gerere. His, & alijs rationabilibus causis adducti, hac nostra perpetuo ualitura constitutione statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in omnibus, & singulis Monasterijs Monialium Sancti Benedicti, Cistercien. Carthusien. & aliorum quorumcunq; ordinum in uniuersa Italia, & præsertim in utriusque Siciliç Regnis consistentibus, quæ nunc per Abbatissas, uel alias Prçfectas perpetuas reguntur, & gubernantur, cum primum Abbatissæ, aut aliæ Prçfectç huiusmodi regimini, & administrationi ipsorum Monasteriorum cesserint, etiam apud Sedem Apostolicam, uel decesserint, eorum Abbatissatus, seu Præfecturas uacare contigerit, Abbatissæ, aut aliç Præfectæ non amplius perpetuç, seu ad uitam (quarum nomen, ac titulum, ex nunc prout ex tunc Apostolica auctoritate ex certa nostra scientia, deque Apostolicç potestatis plenitudine tenore præsentium perpetuo extinguimus, & abolemus) sed triennales tantum à Conuentu uniuscuiusque Monasterij, & alias iuxta decreta sacri Concilij Tridentini, & regularia suorum ordinum instituta eligantur, & præficiantur, quæ postmodum elapso triennio, suis officijs perfunctç, præesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac a regimine & administratione Monasterij per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant, quo elapso, seruata eadē forma Concilij Tridentini, iterum, & pluries eligi possint. *Districtius* inhibentes omnibus, & singulis dictorum Monasteriorum Conuentibus, Superioribus, & personis, ne aliquam Abbatissam, aut aliā Prçfectam perpetuam, seu ad uitam, sed triēnalem tantum eligere, & præficere ullo modo audeant, uel præsumant. Quod si secus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum; Electionem, & Præfectionem huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, uel momenti fore: Sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes, etiam causarū Palatij Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanç Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Monasteriorum, & ordinum iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoq;, indultis, & literis Apostolicis eisdem Monasterijs, eorumque Superioribus, & personis sub quibuscun-

quibuſcunque tenoribus,& formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis in genere, uel in ſpecie, alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis,& innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum tenores,ac ſi ad uerbum insererentur præſentibus,pro ſufficienter expreſſis habentes,illis alias in ſuo robore permanſuris,hac uice dumtaxat ſpecialiter,& expreſſe derogamus,cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Cęterum quia difficile foret præſentes noſtras ad ſingula quęque loca,ubi neceſſarium fuerit deferre, uolumus quòd illarum tráſumptis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis,eadem prorſus fides in iudicio,& extra adhibeatur,quę præſentibus adhiberetur, ſi forét exhibitę,uel oſtenſę. Dat.Romæ apud Sanctum Petrum,ſub annulo Piſcatoris, die prima Ianuarij. M D LXXXIII. Pontificatus Noſtri Anno Vndecimo.

Cæſ.Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio,indictione undecima, die uero quarta Menſis Ianuarij, Pontificatus Sanctiſſimi Domini noſtri Domini Gregorij diuina prouidentia Papę Decimitertij,Anno vndecimo,retroſcriptę litterę affixę,& publicatę fuerunt in acie campi Florę dimiſſa earum copia auſcultata, & collationata cum dictis literis in ualuis eiuſdem aciei affixę per me Ioannem Freile,curſ.S.D.N.Papæ.

Petrus Delbequez Magiſter Curſ.

ILluſtriſs & Reueredisſ. in Chriſto Pater.& D. D. Carolus S.R.E. Cardinalis tit.S.Praxed.S. Eccl. Mediol. Archiepiſcopus,ubi primum hanc S.D.N conſtitutionem accepit,ut omnibus ad quos ſpectat innoteſcat,primum Mediolani imprimi,tum Baſilicę Metropolitanę, ac ędium Archiepiſcopalium ualuis, alijſq; locis ſolitis publicè affigi, & ad Ruerendiſs.Dom.Epiſcopos comprouinciales mitti, omnibuſq; & ſingulis Monaſteriorum monialium conuentibus iu hac Ciuitate,& Diœceſi Mediolanenſi conſiſtétibus,& illis ſuperioribus regularibus, hic aliquam eiuſmodi Monaſteriorum curam habentibus eorum ſingulis dimiſſo exemplo autentico, ſolito Archiepiſcopali ſigillo Sancti Ambroſij communito, intimari mandauit. In quorum omnium fidem,& atteſtationem,ego Cancell. Archiepiſcopalis infraſcriptus manu mea ſubſcripſi. Ex Cancellaria Archiepiſcopali die x. Februarij. M D LXXXIII.

M.Ant.Bellinus Cancell.Archiep.

CONSTITVTIONES, ET DECRETA

De Cura Pestilentiæ.

EX CONCILIO PROVINCIALI QVINTO MEDIOLANENSI EXTRACTA,

Et in hoc libello separatim a Constitutionibus & Decretis alijs collocata.

Summarijs vnicuique Capiti præpositis.

Per Reuer. Presbyterum Dominicum Zucchinettum à Suna, Verbani Lacus Nouariensis Diœcesis.

Indice rerum, & materiarum omnium hoc ipso in libello contentarum copiosissimo.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS,
Apud Franciscum de Franciscis Senensem.
M D XCV.

DE CVRA PESTILENTIAE.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Pestilentia, quæ loca inuaserit.*
2 *Pestilentiæ ius.*
3 *Pestis, ob Dei offensiones irruit.*

1 SVperioribus proximis annis funesta pestilentiæ contagio primùm vrbes aliquot Italiæ celeberrimas, oppida permulta, & pagos complures, deinde sensim longè, latèque dimanans, Mediolanum, eiusque Diœcesim ferè omnem, & aliquã Prouinciæ partẽ itã vehementer inuasit, vt multiplicem, variamque stragem ediderit. Quo afflictissimo tempore res multas commiseratione, lachrymis, luctuque dignas, & aliunde audiuimus, & oculis nostris in vrbe, Diœcesique Mediolanensi adspeximus.

2 Tanta enim illius uis est, tàmque vehemens, vt, cùm occultè in omnes partes progrediens, breui momento temporis, quasi repentino quodam impetu turbidæ tempestatis, homines obruat, teterrimi contagij metu omnes ferè consternentur. Quamobrem eo pauore animi commoti, atque obstupefacti plerique tantum abest, vt officij sui partes fortiter amplectantur, vt, quasi è mentis suæ statu repente dimoti, ne cogitare quidem, ne dùm deliberationes, consiliaque suscipere possint, quid in calamitate publica expediat, & quid planè necessarium sit. Alij verò eo metu affecti, dùm humanæ prudentiæ cautionibus se tueri volunt, eã sibi sollicitudinem, quæ tota mundanæ diligentiæ præsidijs nititur, itã præpostere struunt, vt religionis, pietatisque Christianæ, si omninò non obliuiscuntur, eius tamen officia intermittant: nàm sæpè fit, vt Missę sacrificio interesse, sacramenta suscipere, Ecclesiam frequentare, ad conciones sacras conuenire, supplicationes publicas, publiceque orationis munus obire negligant, & quos cognationis gradu coniunctissimos, quosque charos habent, si quãdo fortasse ij in pestiferam labem, aut in suspicionem eius inciderint; non modo illos non curent; sed etiam ab

Partitio officiorum, quæ pestilentiæ tempore præstanda sunt. Cap. II.

SVMMARIVM.

1 *Caritatis officia multa pestilentiæ tempore præstanda.*
2 *Officiorum ipsorum alia propria, & alia communia: & ad quos illa spectent.*

1 SVnt igitur permulta officia, quę pestilentibus tẽporibus Christiana charitas docet pręstanda esse, siue tempus spectetur, quò primùm pestis suspicio, periculumuè imminet; siue locus inspiciatur; in cuius viscera, illa miserandum in modum sese infudit; siue hoc ipsum consideretur, cùm scilicet, ea paulatim languescente, non solũ spes recuperandę publicę ualetudinis ostenditur, sed, cùm omnem à morbo confirmationem maior in dies progressio fiat, demùm omnis inde conualescentia existit.

2 Atque in ijs quidem officijs alia propria vniuscuiusque sunt, vtpotè Episcopi, & Parochi, & Cleri, tàm sęcularis, quàm Regularis, & Magistratus, & patrisfamilias, & omnis deniq; populi: alia uerò quędam communia, quę eiusmodi sunt, unde illa, quę propriè, pręcipuèque à singulis pręstanda sunt, proficiscuntur, atque emanant.

Officia multiplicis considerationis communia. Cap. III.

SVMMARIVM.

1 *Officia Communia cuius considerationis.* 2. 3.
2 *Peccatum, pestilentiæ causa.*
4 *Ad eam auertendam, quæ remedia adhibenda: Quodque ea in re Episcopi, Parochi, & Concionatoris officium.* 5.

1 IN communibus porrò officijs, in quorũ assidua cogitatione, atque vsu omnes sese piè exercebunt, hęc sanè erunt. Primùm secum tota mentis cogitatione, totoq; animo reputabunt omnes homines, quę, & quanta pestilentię uis sit, quàm tetra illius contagio, quantas, & quàm uarias

ſtrages breui edat; quàm multas miſerias, quàmque horribiles calamitates rebus publicis importet; quàm breui animi conſternatione cunctos uel fortiſſimos uiros aliquando afficiat; quàm ualdè ob eá cauſam formidoloſa, quòd ità de repentè ab hoc ſæculo ad tremendum illud Chriſti Domini iudicium animas abripit.

Deinde attentiſſima meditatione conſiderabunt, à quo peſtifera illa lues exiſtat, nempè à Deo, cuius uoluntati in primis illam acceptam referent. Dauid enim, optione data trium calamitatum, peſtis, famis, & belli, in ea deliberandi facultate peſtilentiam maluit, cùm dixerit, malle ſe in manus Dei, quàm hominum incidere.

2 Tùm cauſas, quamobrem peſte Deus mortales affligat, diligenti indagatione perquirent. Atque in ijs quidem cauſis cùm multę alię afferantur, ob quas calamitatibus, miſerijs, aduerſisque rebus homines ille diuexet, tamen hoc ſibi certò perſuadeant, quod à ſanctiſſimis patribus traditum eſt, cùm Dei maieſtatem multis hominum peccatis, flagitijsque lędi, ac uiolari uident, hanc ipſam cauſam potius eſſe, cur is calamitates, & plagas infligat; eo tamen Concilio, ut in uiam reducat homines, ne, ut ait S. Paulus, cum hoc mundo damnentur.

3 In eá prętereà cogitationem incumbent, quàm multiplex, quàmque ampla materia, & quaſi ſeges Chriſtianę uirtutis, caritatisque exercendę detur illa tam graui afflictione, grauiſſimisque illis, & permultis difficultatibus, quas ſecum peſtilentia inuehit. Qua in cogitatione uideant ſimul meritorũ, quibus adiutrice diuina gratia, ad cœlũ via munitur, fructus inde extare poſſe, & ampliſſimos, & vberrimos.

Hæc porrò per ſe ſatis explorata ſunt, meditationum, cogitationũque officia, in quibus peſtilenti tempore fideles aſſiduè verſabuntur: ſed multa inde conſequuntur, quæ eo ipſo præſertim tempore in omnium animis, mentibuſque perpetuò infixa inhærere debent.

Atqui in ijs illud maximè ſibi propoſitum habebunt, quantò anima corpori præſtat, tantò ſtudioſius animæ cura, & ſollicitudo, corporis incolumitati, & ſtudio in periculo præferenda eſt, in quo, & anima, & corpus eo peſtilenti tempore verſatur.

Immò verò illud pro certo, exploratoque habeant, à Deo potiſſimùm, & publicam, & priuatam ſingulorum incolumitatem, proſperámque corporis valetudinem omni pietatis officio implorari oportere: niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà vigilat, qui cuſtodit eam; inquit propheta. Quamobrem ſciant, ſpem omnem irritam, atque inanem eſſe, quæ Dei ope inprimis non nititur, ſed tota ſolum, uel in humana prudentia, diligentiauè, aut in rerum copia, atque opibus, aut in corporis robore & viribus, aut in alijs id generis prę ſidijs collocatur.

4 In animum autem perpetuò inducent, recuperandę, & publicę & priuatę

priuatę valetudinis,incolumitatiſque eas potiſſimùm rationes eſſe,quę ad Dei gratiam reconciliandam, ad veram peccatorum pœnitentiam, ad prauos vſus emendandos diligentiſſimè conferuntur. Iis porrò officijs, & rationibus neglectis, aut prætermiſſis,cætera putabunt parum valere, imò planè inutilia eſſe,illa verò etiam pernicioſa admodùm remedia,quæ ſecum peccatum coniunctum habent.

Hæc omnia cùm ſibi quiſq; perpetuò perſuaſa habeat, tùm maximè & priuatis colloquijs, & publicis concionibus non ſolùm Epiſcopus, ſed Parochi, & concionatores pro ſuo quiſque munere, hominum mentibus quàm diligentiſſimè inſerere ſtudebunt, tamquàm ſemina quædam officiorum ferè omnium Chriſtianorum,quæ infrà explicata,& demonſtrata peſtilentibus temporibus præſtanda ſunt. His porrò officijs cogitationum meditationumque certarum, quas eo de genere ſibi fideles animo rectiſſimè conceperint,inſtructi,non modo nō langueſcent; ſed valdè etiam ſe excitabunt in omnes partes præſtandi Chriſtianæ caritatis opera.

De Præſentia, & Conſtantia omnium. Cap. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi*
Parochorum. 3.
Sacerdotum. 4.
Clericorum
Magiſtratuum.
Populi. 5.
} *præſentia, & conſtantia tempore peſtis.*

2 *Epiſcopi exemplum, & officium in alijs ad conſtantiam cohortandis.*

1 SI nullo vnquam tempore, vel afflictiſſimo, aut Epiſcopi ſollicitudo, aut Sacerdotum miniſterium, aut magiſtratuum, decurionum, & aliorum omnium, qui præſertim prudentia, fortitudine,conſtantia,caritate, alijsque virtutibus præſtant, ſtudio quàm diligentiſſimo opus eſt; certè in peſtilentia, cuius immaniſſima vi, repentinoque impetu cuncta, niſi eorum virtute fulciantur,breui labuntur,atque ruunt,eſt maximè neceſſarium. Itaque ij omnes,ſingulique labenti patriæ,& auctoritate,& exemplo,& muneris commiſſi officio opem

necessario tempore ferre studebunt: proindeq; non modo illam non deserent, vt imperita multitudo aliquando factitare consueuit, vtpotè quæ ab omni consilio inops vulgo consternata, ac sola tantum pestis voce perculsa longè refugit; sed in eius custodia, quasique vigilia ità permanebunt, vt à rebus, & publicis, & priuatis, quibus eorum potestate, aut officio, virtuteque succurrendum est, oculos nunquàm deijciant.

Nec verò in tanta omnium perturbatione, ac trepidatione, animo demisso, & contracto, erunt, sed forti, magno, atque adeò paratissimo ad omnia caritatis officia, & ministeria. Neque propterea in ancipiti deliberatione versabuntur, aut in quæstionem adducent, quæ ipsi officia necessario præstare debeant, quæ rursùs minùs necessaria, quouè illis præstandis deuincti, sed ardenti dilectionis, & pietatis studio incensi, cuncta potius ijs officijs metientur, quæ sibi, in summa ea necessitate, periculouè constitutis, præstari ab alijs maximè velint.

Hanc ipsam porrò rationem, atque vsum in populis, etiam finitimis peste, aliauè calamitate ob pestem afflictis, subleuandis, & adiuuandis adhibebunt.

Et quoniam cunctis alijs studijs, atque officijs potior, multisque partibus præstantior est spiritualis cura, paternaque caritas, quam Episcopus, Parochi, animarum Curatores, & Sacerdotes, tamquàm optimi parentes de filiorum salute solliciti, omni paterno studio conferunt: ideò ipsos in primis admonemus, vt præsentes adsint pestilentiæ tempore, quo fideles opus admodum habent, & ipsius Episcopi auxilio, & eorundem Parochorum, Sacerdotumuè ministerio, cùm ad cætera omnia caritatis, misericordiæque opera, atque officia, tùm maximè ad spiritualia adiumenta, & ad Deum non solum precibus, sanctissimisque orationibus, sed etiam omni alia ratione placandum.

2 Quamobrem ob oculos sibi proposito tàm magno populi sibi commissi, periculo, paternæ caritatis viscera indutus, constantique illa Episcopalis animi virtute præditus, quæcumque pietatis officia à parente optimo, filijs præstari afflictissimo illo tempore oporteat, ea studio, & ministerio suo ità præstabit, vt ad omnia caritatis Christianæ opera cæteri homines inflammentur, cùm maximè singulari, & egregia illo suo exemplo, tùm verò etiam pio quodam ardore sanctarum cohortationum, quas ad Clerum, ad populum, ad magistratus, decurionesq; præsertim adhibebit, vt vniuscuiusque studium officiumque tùm vniuersè, tùm sigillatim excitet, & inflammet, cunctosque in curæ suæ officijs constantissimè contineat.

3 Parochi autem, animarumuè curatores, tantum abest, vt necessario eo tempore populum, cuius curam gerunt, aliquo modo destituant, vt fixa animi deliberatione sibi statuendum putent, omnia prorsùs, etiam

mortis

mortis pericula paratiſſimo animo ſubire potius, quàm fideles, Christi ſanguine redemptos, ac ſibi præcipuè in curam traditos, in ſumma penè omnium adiumentorum neceſſitate deſerere.

4 Reliqui etiam Sacerdotes, & Clerici, qui Eccleſiæ ſtipendio aluntur, vt Dei laudes concelebrent, preceſque pro populo adhibeant, tunc maximè intelligent, ſibi in ſtatione, & quaſi in perenni vigilia quadã Sacerdotali, & Clericali manendũ eſſe; cùm diuinæ iræ placatio exorari oportet, ſupplicationibus, litanijs, ſacrificijs, frequenti ſacramentorum vſu, & alijs Christianæ religionis miniſterijs, quæ potiſſimùm ſacerdotalis officij ſunt.

5 Populus uerò non modo longius à patria, quę una omnes omniũ charitates complectitur, non refugiet; ſed prę illius amore perſiſtet; hocque unum ſibi præſcribet, ut ereptis morum erroribus, conuulſiſq; uitiorum ſeminibus, unde peſtiferam labem, atque exitium comparatum eſſe exiſtimare debet, criminum, & peccatorum, quæcumque cõceperit, admiſeritue, uerè ſanctèque pœniteat, & uitæ emendandę propoſitum, fixa deliberatione ſuſcipiat, ſupplex item quàm frequentiſſimè ad Deum confugiat, qui in medio etiam nubis, & afflictionis arcum propitiationis ſuæ oſtendit, funeſtaque ęrumna oppreſos, ſuę itẽ diuinę benignitatis ope ſubleuat.

Epiſcopi ſollicitudo in orationibus publicis. Cap. V.

SVMMARIVM.

1 *Proceßiones triduanæ ab Epiſcopo indicendæ.*
2 *Et qua humilitate agendæ.*
3 *Oratio quadraginta horarum celebranda; in qua ſermo ſingulis horis habendus.*
4 *Peccatorum confeſſio, & communio.*
5 *Proceſſiones vniuſcuiuſque Collegij.*
6 *Statio certarum Eccleſiarum.*
7 *Oratio matutina, & veſpertina.*
8 *Oratio ſine intermiſſione.*
9 *Litaniæ quotidianæ.*
10 *Ieiunium, feria ſexta, & Sabbatho.*
11 *Benedictio ædium.*
12 *Litteræ ad Metropolitanum, & alios Epiſcopos.*

Iam

1 IAm uerò Episcopus, ad quem gregis custodiendi perpetua cura refertur, ut uniuersi populi supplicantis religiosa, solemnique oratione Deum placet, cùm primùm in locis finitimis pestis grassatur, certas, statasque publicas processiones 2 triduanas non semel; sed iterum, atque adeò sæpius, si opus erit, & in urbe, & Diœcesi indicet, quas ieiunio, eleemosyna, sacco, cilicio, omniq; męsto, & lugubri amictu, pedibus nudis, capite aperto, omni pœnitentię publicæ modo, uocibus ex intimo animo ad misericordię implorationem emissis, gemitu, lachrymis profusis, intentissimo assiduarum precum studio, & omni denique non externo solum, sed interno pietatis religiosę officio sanctè agi, atque celebrari studebit.

Ad quas processiones etiam sanctorum reliquias sacras, præsertim, quę insigniores sunt, uniuersè aliquando adhibebit.

3 Statam illam, & solemnem orationem quadraginta horarum, religiosè celebrabit: ad quam uniuersus Clerus, & populus, per certas regiones, & Parochias distinctus, ex Concilij Prouincialis quarti decreto, piè, & ordine conueniat. Atque in eius quidem celebritate, quò religiosius omnis Clerus, populusque ad publicę precationis studium excitetur, sermo breuis statis singulis horis à perito Sacerdote, qui orátes uehementius inflammet.

4 Curabit etiam, ut omnes, & singuli peccata confessi, certo dominico: alioue festo die, sacram communionem sanctè sumant.

5 Statas præterea processiones, quę speciatim ab uniuerso uniuscuiusq; Collegiatæ Ecclesię Clero, etiam Regulari, & ab unaquaque Ciuitatis, uel Diœcesis regione in singulas hebdomadas fiant, certo pręscripto modo instituet.

6 Certarum Ecclesiarum, in quibus præsertim insignia pietatis & religionis monimenta extant, uisitationem constituet, ut ad eas scilicet supplicandi causa, ac studio, uniuscuiusque uicinię Parochialis populus collegiatim certis diebus conueniat.

7 Orationem matutinam, ac vespertinam ardentius excitabit: & verò, vbi intermissa est, restituet quàm diligentissimè.

8 Orationem item sine intermissione, vbique, & in vrbe, & in Diœcesi, certa Parochialium, Collegiatarumque Ecclesiarum, ac Monasteriorum præterea distinctione indicet, atque statuet.

9 Litaniarum etiam quotidianarum, quas, & domi, & foris, certis locis, in Ecclesijsque præsertim adhiberi curabit, certam rationem inibit.

10 Ieiunium, si minus in hebdomada pluribus diebus, at in feria sexta sal-

ta saltem, vel Sabbatho, præter statos vigiliarum dies à populo agi suadebit: alia prętereà verę pœnitentiæ signa, diuinę misericordiæ implorandę studio suscipienda, demonstrabit.

11 In ijs quoque religiosis adiumentis illud etiam adhibebit, vt vniuscuiusque Parochię ędibus, domicilijs, & habitationibus Parochi singuli, stata religiosa prece ritè benedicant, ad instructionis, eo de generę in hoc Concilio editę, pręscriptum.

12 Vt autem denique totius Prouincię populi supplicatione etiam adiuuetur, eo necessario tempore litteras de periculo, suspicioneuè pestilentię ad Metropolitanum, cęterosque Prouincię Episcopos celerrimè scribet.

Cura Metropolitani, & Prouincialium Episcoporum. Cap. VI.

SVMMARIVM.

1 *Metropolitani cura, quæ pietatis opera indicenda, Diœcesi Prouinciæ peste affecta. 3.*

2 *Coepiscoporum quæ item officia præstanda.*

1 PEstilentiæ, quæ vrbi, locouè Prouinciali imminet, periculo audito, Metropolitanus eam curá, cogitationemque suscipiet, vt non solum in Metropolitana vrbe, eiusque Diœcesi; sed in vniuersa Pronincia supplicationem, orationem, & alia pietatis opera indicat, litteris omni cohortatione plenis.

2 Reliqui Prouinciæ Episcopi ei, cuius Diœcesis ex pestis periculo laborat, caritatis officia nauare non different.

Illi animum, spiritumque addent, & maiorem omni officiorum oratione facient, ad Episcopalis, paternęque caritatis partes in pestilentia, si irrepserit, exercendas. Quod officium sępius pręstabit vicinior Eps.

Proposito etiam exemplo sanctissimi Pontificis Cornelij, & beati Cypriani Episcopi, martyrum, quorum alter alteri, in laboribus, & periculis versanti, litteras plenas consolationis scribebat, Episcopum crebris litteris consolabuntur item, & confirmabunt.

Curam etiam aliquam inibunt, ut de illius, & Diœcesis, & urbis statu certiores aliquando fiant, quo ardentiori studio flagrent subleuandi necessitates.

Studo-

Studebunt in primis ei opem afferre tùm oratione, publicisq́ue supplicationibus, tum etiam eleemosynarum, prout vnusquisque poterit, largitionibus.

Omnem aliam pręterea rationem quisque diligentissimè exquiret, qua fratris Episcopi, eiusque etiam populi periculo, & difficultatibus, cum eo coniunctis, opportunè, ac benignè succurratur.

3 Id omne pietatis officium Metropolitanus longè flagrantiori studio præstabit, ut eius exemplo, ac documento cæteri Prouincialis inflammentur ad rei pię inuitationem.

Sollicitudo Episcopi in morum corruptelis eripiendis. Cap. VII.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi, quæ sollicitudo in morum corruptelis eripiendis.*
2 *In officijs pietatis ad vsum reuocandis.*
3 *Vitæ Episcopalis conformatio.*
4 *Familiæ Episcopalis disciplina sanctior.*
5 *Fori Episcopalis recognitio.*
6 *Inuestigatio Clericalis disciplinæ.*
7 *Synodi Diœcesanæ celebratio.*
8 *Vicariorum foraneorum euocatio.*
9 *Confessariorum, & Concionatorum congregatio.*
10 *Cleri, & Parochorum conuocatio.*
11 *Monasteriorum virorum & Monialium* — *reformatio.*
Locorum piorum
12 *Confratriarum.*
13 *Ciuitatis, & populi vniuersi morum conformatio.*

1 EPiscopus pręterea, cuius Diœcesis in periculo pestis versatur, tunc in primis accuratè inuestiget, quę potissimùm corruptelę, quę publica peccata sint, & quę scelera, flagitiaue, quibus Deus maximè offendatur, eiusque ira concitetur. Hęc igitur cùm funditus cõuellere studeat, tùm verò ea, quęcumq; sint diuino cultui repugnantia.

2 Ac rursùs, omnia pietatis officia in vsum vt diligentissimè reuocentur, sedulò curabit.

San-

3 Sanctioris disciplinæ initium à se faciet, perinde ac si peccatis suis potissimùm pestilentiæ, qua populus affligitur, causam dedisset; proinde in eo attentè figet oculos, vt accuratè perspiciat, quid à se velit Deus, quid iubeat, quid prohibeat.

Ad normam voluntatis diuinæ omnia sua consilia, omnes cogitationes, omnia opera, & verba, omnes deniq; vitæ suæ rationes cóformabit: & officij sui pastoralis momenta diuini iudicij legibus perpendet.

Et sua, & populi peccata pijs, & crebris gemitibus deplorabit.

Assidua prece, summaque sanctissimę orationibus contentione, diuini luminis illustrationem sibi deposcet, vt omnia videre, omnibus cósulere, esse pro omnibus vehementer sollicitus; & omnia denique quę ad populi sui curam rectissima n pertinent, circumspicere, & mentis oculos collustrare, necessario tempore possit, supplex perpetuò Deum orabit, ut disiectis peccatorum nubibus, pluuiam, & rorem diuinę suę misericordię effundat in populum suę curę commissum.

4 Cùm igitur vitę suę rationes diligenter examinabit, cunctaque videbit, quę à se pręstari oportet, vt nō modo in graui culpa; sed in nulla quidem, vel minima offensa sit apud Deum; tùm familię instituta, mores, omnem denique disciplinam recognoscet; & omnia non tantum vniuersè, sed speciatim, sigillatimque diligentissimè perlustrabit.

Tantumque quò ad eius fieri humanitus poterit aberit, vt quicquàm offensionis, culpæuè in vllo quoquàm residere patiatur, vt statuat potius, quasi nexu disciplinę sanctissimæ deuincire omnem familiam, ac domum Episcopalem, quę, tamquàm officina Christianarum virtutum, cæteris exposita esse debet ad imitationem.

5 Fori prętereà sui Ecclesiastici rationem, atque vsum omnem explorabit, hocque attentius, ac diligentius, quò grauiores Dei offensiones, & iniquè factis iniquisque iudicijs existere solent.

6 Peruestigabit etiam, ac dispiciet attentissimè Ecclesię suę Cathedralis, & Cleri illius disciplinam; in qua, si quid vel vniuersè, vel speciatim offendi animaduerterit, studiosissimè emendabit, & corriget; cùm pręsertim inde documenta omnis optimę institutionis, & normę sumi conueniat.

7 Vt verò reliquis omnibus, in quibus aliqua offensio subesse possit, prospiciatuè, & consulatur, Synodum Diœcesanam, si expedire censuerit, diligentissimè habebit, in qua pręcauebit, quę opportuna, quæ necessaria, quæque salutaria maximè erunt, pro temporis ratione.

8 At si minùs Synodum coget, saltem Vicarios foraneos ob eam ipsam causam euocabit, vt non in vrbe solum, sed in omni Diœcesis parte, etiam diligenter, depulsis morum erroribus, profligatis publicis offensionibus, euulsisque malefactorum seminibus omnis uitę emendatio.

tio, & disciplinę Christiano nomine dignę instauratio, atque adeò institutio, procuretur.

9 Hoc idem, quò in omnes partes rectè, sanctèque agendi studium vehementius excitetur, cùm Sacerdotibus confessarijs, & concionatoribus aget quam diligentissimè.

10 Reliquum etiam Ciuitatis Clerum sęcularem, & Parochos potissimùm sępius conuocabit; quos omnes cùm ad uitę innocentiā, tùm ad uirtutes, quæ in Sacerdotali, Clericalique ordine elucere debent, eorumque officia, vsque adeò excitabit, vt salutaris inde fructus in populum deriuetur.

11 Præfectos item monasteriorum cuiusuis ordinis, quæ in ciuitate sunt, ad se aliquando accerset; quibus cum omni cohortatione, sanctisq; admonitionibus, & ijs quidem frequentibus, vbi opus erit, aget, ut in omni monasterio, tùm virorum, tùm etiam feminarum, si quæ illorum curæ commissę sunt, sanctè, religiosèque viuatur, quemadmodum ex suscepti ordinis instituto ab ijs fieri oportet, qui in religionem se Deo dicarunt. Monialium verò, quarum curam gerit, reformationis rationem omnem suscipiet, & exequetur: quò sanctius illæ religionis officijs deditæ, calamitati publicæ, & vitæ meritis, & oratione, precationibusque succurant.

12 Itidem agere non desistet cum præfectis, curatoribus, ministrisuè locorum piorum, & cum cæteris item piarum confratriarum, scholarumuè hominibus.

13 Nec verò peccata, & offensiones publicas dissimulabit, si quis in eo, qui ciuitati præest, in magistratibus, in decurionibusque inesse perspexerit: sed annunciabit eis errata, in quibus offendunt. Nihilque ad salutem publicam potius esse ostendet, quàm ab illis in primis pietatis Christianæ opera vnicè coli, quàmque iustitiæ munus, & officium depulso omnis cupiditatis dominatu, rectissimè, atque æquissimè omnibus administrari.

Omni etiam officij genere cum eisdem aget, atque hoc sedulò instabit, & vrgebit, ut publica auctoritate, publicoque decreto, si modo res eiusmodi est, de qua per illos decerni liceat, tollantur, & radicitus extirpentur, quæcumque sunt, ob quæ Deus palàm præsertim ac publicè offendatur.

De populi denique vniuersi disciplina conformanda, & peccatis tollendis, ad quę procliuius, frequentiusuè prolabitur, omnem rationem etiam cum Sacerdotibus inibit, totus in ea cura defixus, vt à Dei offensionibus ad virtutum Christianarum officia illum planè reuocet.

Immò verò hoc etiam valdè studebit, vt voluptariæ omnes actiones, in quibus vulgi multitudo aliquando versatur, inani opinatione,

cum

cùm putet, pestilentiam mundanis lætitijs facilius caueri, omninò abijciantur, quales sunt saltationes, profanæ cantiones, commessationes, crapulæ, & cætera eius generis: quibus plerumque multa peccata coniuncta sunt.

Populum quoque inducere procurabit, & ad constituendum profusis sumptibus modum, & ad inueteretas malas consuetudines detestandas, atque planè abijciendas.

Id omne non solùm cum populo Ciuitatis; sed etiam cum Diœcesano paterna sollicitudine aget.

Accerset præterea ad se omnes præfectos vniuscuiusque collegij, etiam artificum; quorum operam, & diligentiam adhibebit ad rescindendos prauos vsus, si qui in eorum collegijs, aut artificijs sunt, vnde aliqua Dei offensio existat.

Patribus familias illud magnoperè suadebit, vt aleatorij ludi, imprecationes, blasphemiæ, verba impura, & turpia, impudicę choreę, saltationes, pompæ, luxus, profusa conuiuia, & cætera, quę ab intemperantia manant, procul ab omni domo arceantur.

Omnes verò, & vrbis, & Diœcesis partes cùm ipse accurrendo inuiset; tùm alios probatos viros Ecclesiasticos ob eam causam nomine suo mittet: & verò quæ opportuna sunt, curabit, atque adeò exequetur, vt nulla ex parte optimi parentis, vigilantisque pastoris cura, studium, vel ministerium desideretur.

Singulorum crimina diligentius inuestigabit, quæ præsertim cùm diuturniora sint, ad iræ diuinæ concitationem plus roboris habent, ut adulteria, concubinatus, vsuræ, nefarij contractus, bonorum Ecclesiasticorum vsurpationes, res malè partæ, & alia eiusdem generis, quibus præsens, salutareque remedium accommodabit.

Quamobrem vnumquemque, quasi somno obliuionis in peccatis dormientem excitabit, ut opus erit, ad pœnitētiam, ad lachrymas, & flagitiorum detestationem, depulsionemque ut re ipsa præstet, quæ cum disciplinæ Christianæ rationibus, & studijs conueniunt.

Pacem, & concordiam inter dissidentes reconciliabit.

Lites componere, controuersias dirimere, cuncta cuiusuis generis discidia tollere, simultatem, & odia restinguere, factionum semina conuellere studebit.

Quæ malè parta sunt, malèque ablata restitui curabit.

Omnes denique pastoralis officij, atque auctoritatis neruos eò intendet, vt & offensis publicis sublatis, & disciplinæ Christianę sanctioribus institutis, & omni rectè agendi studio, omnique Christianarum virtutum vsu, & exercitatione ab uniuerso Clero, populoque imploretur, atque exoretur misericordia Dei.

Cura

Cura in alijs cautionibus tuendæ publicæ valetudinis. Cap. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Tuendæ publicæ valetudinis causa edicta, & qualia ab Episcopo proponenda.* 2.

Præfecto Regionario.
3 *Vicario foraneo.* } *quæ facultates concedendæ.*
Visitatoribus.

Parochi
4 *Ecclesiasticorum aliorum* } *cura, & cautio in publica valetudine procuranda.*
Magistratus
5 *Decurionum.*

1 HIs adiumentis spiritualibus alias cautiones Episcopus adhibebit. Atque in primis quidem edictis Episcopalibus, aliaque omni ratione de publica ualetudine tuenda certas rationes inibit, atq; edicet, quas cùm in locis Ecclesiasticis, tùm ab hominibus Clericalis ordinis, ab alijsque Episcopali iurisdictioni subiectis inuiolatè ob bonum publicum seruari mandabit.

2 In omni autem deliberatione, & cautione, quam tuendæ publicæ incolumitatis causa suscipiet, id studebit, vt consulationibus cum magistratu sanitatis habitis, quicquid ipse eo nomine cauerit, cum illius publicis edictis, ad valetudinis publicæ commodum, piè & rectè pertinentibus, non dissentiat, nec discrepet; sed in omni eius generis ratione, quæ ad bonum publicum tota refertur, vnus, idemque sit vtriusque consensus, summaque in re adiuuanda publica charitatis conspiratio.

3 Idem præter ea, quæ hac instructione demõstrata sunt, potestatem etiam præfecto regionario, & Vicario foraneo, ac alijs visitatoribus faciet, alia non modo generatim, sed speciatim statuendi, atque exequendi, quę in pestifera contagione vtilia opportuna, & necessaria illi viderint ad publicam valetudinem tuendam, quę ab Episcopalibus præscriptis, & regulis non discrepent.

Quicquid verò illi agent, opportunèque ac necessariò statuent, id quàm primùm Episcopo significabunt.

In omni autem re, quam Magistratus sanitatis aget, vel cauebit, publicæ

blicæ valetudinis causa, operam dabunt, vt diligentem eius cautionem, studiaque imitentur ad Episcopalium regularum præscriptum.

4 Parochi etiam, cæterique Ecclesiastici homines id vnum quoque maximè studebunt, vt publicam ualetudinem omni charitatis officio curent, ac prætereà in executionis vsum accuratissimè perducant quæcumque non solùm hac instructione explicata sunt; sed quę Episcopus hoc ipso de genere, prout opportuna viderit, publicæ salutis causa statuerit, & quæ item præfectus regionarius, aut Vicarius foraneus, aliusuè visitator monuerit, mandarituè: immo etiam si Clericalis ordinis homines sunt, qui intrà alicuius Parochię fines habitant, illa quoque seruabunt, quęcumque vel ex hac instructione, vel ex Episcopi voluntate, vel alia iusta ratione Parochus commune fecerit.

Quæ pręterea à magistratibus Decurionibusuè ad eam publicę incolumitatis rationem piè, ac vtiliter constituentur, eadem, vt à populo planè seruentur, omni cohortationis officio monebunt.

5 Magistratus autem, & decuriones, vt eidem publicę valetudini prospiciatur, & consulatur, cùm omnia sapienter Christianęque pietati congruenter agent, tùm valdè cauebunt, quę diuino cultui, & caritatis officijs cùm impedimentum afferre possint, illa maximè fugienda, suo loco infra demonstramus, ac vehementer in Domino monemus.

Sollicitudo in vniuscuiusque præparatione spirituali. Cap. IX.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi sollicitudo in confirmationis sacramento ministranda.*
2 *In generali peccatorum confessione agenda.*
3 *In sacramentorum pœnitentiæ, & Eucharistiæ frequentatione.*
4 *In hortando ad pietatis operum exercitationem.*
In suadendo, vt æs alienum dissoluatur.
Vt lites componantur.
5 *Vt testamenta conficiantur.*
Vt res domesticæ, ante mortem, explicentur.
Præfectorum Regionariorum. }
Vicariorum foraneorum. }
6 *Visitatorum.* } *sollicitudo eadem, quæ suprà Episcopo præscripta.*
Parochorum. }
Præfectorum Collegijs, & Confraternitatibus. }

1 SOllicitus prętereà in eo Episcopus erit, vt imminenti illo pestis periculo, confirmationis sacramentum, quibus per ætatem, ex doctrina Romani Cathechismi ministrandum est, vbique ministret; cùm illi, si pestis irruet, in eo statu futuri sint, vt periculum mortis non modo in singulas horas, sed in singula momēta pertimescát.

2 Id etiam sedulò curabit, vt suę quisque conscientię latebris diligentissimè discussis, omnis antè actę vitę peccata confiteatur.

3 Tùm etiam, vt ad tàm salutare pœnitentię sacramentum omnis frequenter accedat; ità vt cùm quis se peccati mortalis labe inquinatum esse conscius erit eo sacramento illud expiare quàm primùm studeat: nec verò ad extremum differat, cùm non modo suspiciari sed certè omninò timere possit, ac debeat, si pestis Dei permissu irruerit, illo pestilenti tēpore maxima cum difficultate sibi pręstò fore subsidia tàm corporis, quàm animę.

Iidem ad frequentem sanctissimæ Eucharistię vsum fideles omni studio accendet; & vt saltem semel in hebdomada illam sumant.

4 Ad ea, quibus Dei iram placari, eiusque misericordiam implorari compertum est, pietatis opera, præsertim ad assiduam orationem, ad ieiunium, ad eleemosynam crebrò hortetur. Ad cuius largitiones vberiores populum fidelem valde etiam incendet, illud singulare exemplum Ethnicorum, qui euangelicę lucis expertes, cùm in grauissimam pestem olim inciderint, opinione persuasi, eam sibi calamitatem inflictam esse, quòd nullum pietatis studium, nullumque beneficentię, liberalitatisque officium egentibus hominibus contulerint, ad eā propulsandam id Cōsilij adhibuerunt, vt eorum domus, officinę, tabernę, indigentibus, ac pauperibus paterent, qui inde res, quas propterea palam omnibus exposuerant, ad vitæ vsum necessarias, gratis, liberèque sumerent.

5 Ab omnibus, eo pestis imminentis periculo proposito, domui suæ disponi, & consuli suadebit, vt scilicet vnusquisque æs alienum, si quod contraxit, rectè dissoluat, nomina quæcumque explicet; lites componat, transigatuè: testamentum conficiat; nec denique res domesticas contractas, difficultatibusq; implicatas relinquat; nè fortasse, si mors, vt in pestilentia euenire solet, continuò oppresserit, sibi, liberis, bonisque suis rectè consulere minus possit: indeque propterea vel litium, discordiarumuè inter filios, agnatosuè semina, vel æris alieni soluendi difficultates, tardioresuè solutiones, vel controuersiæ aliæ, & quod graue est, spiritualia incommoda existant, quæ animæ saluti detrimentum, perniciemuè afferant.

Hæc

6 Hæc eadē sanè omnia, & singula officia, in regione sibi commissa, & præfecti regionarij, & Vicarij foranei, & visitatores, & Parochi in Parochiali vicinia ex Episcopi instructione, & præscripto pro suo quisque munere præstare, atque exequi studebunt.

Hæc itidem ipsa pro sui muneris partibus cùm in collegijs, confraternitatibusque præfecti, tùm in ædibus priuatis curabunt diligēti studio, omnique caritatis contentione.

Præparatio adiumentorum spiritualium peste imminente. Cap. X.

SVMMARIVM.

1 *Confessariorum.*
Concionatorum.
2 *Sacerdotum.* 3.
3 *Visitatorum.*
} *præparatio, & deputatio, curante Episcopo.*
4 *Indulgentiarum à Summo Pontifice procuratio, & pro quibus.*
5 *Librorum spiritualium delectus.*
6 *Facultatum à Summo Pont. impetratio, & quarum.*
7 *A Metropolitano item; & quibus illæ concedendæ.*

1 EPiscopus verò omnia adiumenta, antequàm pestis populum inuadat, diligenter conquirat, & parare studeat, quibus fiat, vt, si pestis ingrueret, nè quid illis populis, quos inuaserit, desit; neque ad animæ salutem, neque ad corporis medicamentum victum, & curam.

Confessarios, concionatoresque quorum ministerio, operauè necessario eo tēpore adiuuetur, aliūde, vt diligētissimè potest, ad se accersere, & cōducere, tùm ad vrbem, tùm ad Diœcesis oppida, & loca præsertim insigniora curabit.

2 Ac præter Parochorū curā, certos etiā alios Sacerdotes vndique, quantùm poterit, omni pietatis officio cōquiret, qui caritatis ardore inflammati, paratissimi sint ad omnia Ecclesiastica ministeria illis præstanda, quos, vel pestis morbus, vel suspicio inuaserit.

Iis, & concionatoribus, & confessarijs, & alijs Sacerdotibus necessaria alimenta, vt subministrentur, omni ratione curabit.

3 Alios prætereà Clericalis ordinis homines, caritatis studio flagran-

ris deliget, qui modo huc, modo illuc visitando accurere possint.

Delectum item habebit aliquorum Sacerdotum, atque aliorũ quos potissimùm adhibere possit ad curam Ecclesiasticorum hominum, pestis morbo suspicioneuè laborantium.

4 Ad omnem porrò curam, quò vehementius vniuersi, & singuli pestilentiæ tempore incendantur, indulgentiam à Summo Pontifice ijs procurabit, vtpotè

Sacerdotibus, qui peste affectis sacramenta ministrarint.

Medicis, eos curantibus.

Chirurgis, tonsoribusuè, qui venam secant, quiuè plagis medicamentum apponunt.

Nutricibus, quæ infantibus peste laborãtibus, suspectisuè lac præbẽt.

Obstetricibus, quæ mulierum in eo morbo, suspicioneuè versantium, partum adiuuant.

Ministris, qui peste ægrotantibus assistunt.

Baiulis, qui pestiferè affectos, suspectosuè ad curationis locum perducunt, feruntuè.

Illis item, qui peste mortuorum corpora sepeliunt.

Iis denique omnibus, quicumque sint, vel mares, vel fœminæ, qui illorum sustentationi, & curationi aliquo modo seruiunt; qui item eleemosynam, pro facultatum ratione, in eorum adiumentum contulerint.

Facultatem item sibi ab eodem dari curabit, adiunctis ad eam certis priuilegijs, vt Regularium cuiusuis ordinis opera, ministeriouè sine vlla mora aut impedimento superiorum, pestilentiæ tempore vti possit.

5 Vt præterea populi caritas ad pauperum, pestilentiæque morbo, si Deus permiserit, laborantium curam, piumque studium accendatur, & longè, latèque progrediatur; libros, eo de genere grauissimè conscriptos, quos necessario eo tempore studiosè legat, ad vsum proponet, vt pote Gregorij Nazianzeni homiliam, sermones duos Gregorij Nysseni de pauperibus sublenandis, & Cypriani martyris sermonem vnũ de mortalitate, & alterum item de eleemosyna; atque aliorum præterea patrum libros eiusdem generis. Vt verò, quę ab illis, vel præcepta sunt, in morẽ, atque vsum afflictissimo præsertim pestilẽtiæ tẽpore inducantur; eos libellos, vulgariter conuersos, exiguoque volumine comprehensos, typis impressos, atque editos extare volumus.

Iis præterea libris alios de rerum spiritualium officijs, studijsque rectè conscriptos, prout opus esse viderit, ad legendum, cùm ob alios fructus, vtilitatesque adiunget, tùm etiam, vt nè populus, propter intermissas magna ex parte, in pestilentiæ periculis artes, & negotiationes, otio languescens, ad turpes, inanesque voluptates tempus traducat.

Alias

6 Alias verò facultetes, quæcumque pestis tempore vel necessariæ, vel opportunæ à Summo Pontifice impetrandæ erunt, ità in tempore diligenter impetrare studebit, vt si peste statim irruente litterarum cursus intercludatur, aut retardetur, ne mora vlla ijs adiumentis interponatur, quæ in pestilentia opus esse possint.

In ijs facultatibus erunt hæ scilicet.

Facultas concedendi plenariam indulgentiam peste laborantibus confessis, aut contritionis signa ostendentibus.

Facultas concedendi indulgentiam ijs, qui in quotidiana oratione, per septem horas distincta, versantur.

Facultas, priuilegiumuè aliquot altarium, vt cùm in eis s. Sacerdos pro aliquo defuncto Missæ Sacrificium obtulerit, eius animæ suffragetur ad liberationem à pœnis purgatorij.

Facultas, quæ etiam delegari possit, absoluendi saltem in foro Conscientiæ à peccatis, delictis, & censuris, Summo Pontifici reseruatis; etiam in litteris, die cœnæ Domini promulgatis.

Facultas etiam aliqua absoluendi in foro exteriori.

Dispensandi item cum Sacerdotibus in quibusdam irregularitatibus, etiam ob mortem secutam contractis, id quod facile euenire pestilentiæ tempore potest in curatione ægrotorum etiam sine vlla delicti culpa.

Conuertendi etiam alicuius eleemosynę legatæ vsum, saltem ad tēpus, si quando ad pauperum necessitates subleuandas illud expedire, vel necessarium censuerit.

Quæ enim ob piam aliquam causam legata, relictauè sunt, vt videlicet, vel in diuinum cultum, vel in puellarum nubentium dotem, vel in alium eius generis vsum erogentur; ea tunc sæpè expedit ad egentium hominum victum, & sustentationem conuerti.

Decernendi, statuēdiue vtilitatis publicæ causa quicquid opus erit, atque adeò compellandi etiam, vt Ecclesiastici homines ab Episcopali iurisdictione exempti, & Regulares etiam, ac locorum prætereà piorum, si quę eiusmodi loca, ab Episcopi iurisdictione immunia sunt, pręfecti, curatoresuè seruent, atque adeò præstent, quæcumque is ob publicā vtilitatē decreuerit statuerituè, pœnis etiā, & censuris propositis.

7 A Metropolitano etiam facultatem impetrabit, qua dum pestis est, sibi permissum sit ab aliquorum decretorum Prouincialium præscriptis rationibus, quę in pestilentia seruari minùs possunt, aliquando discedere; vtpotè à conditionibus loci, & Altaris, in quo Missa celebranda erit; à regulis item, quibus vetitum est, extrà sedem confessionalem in Ecclesia confessiones audire; & ab institutis etiam celebrandi foraneos conuentus; & ab alijs quàmpluribus eiusmodi decretis

Prouincialibus; quorum potestatem sibi à Metropolitano fieri opus esse, aut expedire ipse viderit.

Et quoniam pestis tempore tùm in ciuitate difficilis, tùm in Diœcesi difficilior ad Episcopũ aditus esse potest; id propterea in ijs, quæ Episcopalem auctoritatem requirunt, tunc expedit, ampliores facultates, & Parochis, & reliquis confessarijs Sacerdotibus, & Vicarijs præsertim foraneis concedi, permittiuè. Itaque pro locorum, personarumque ratione, proque pestis periculosius imminentis grauitate, liberius præsertim Vicarijs foraneis facultates varias delegabit; in quibus erunt hæ.

Facultas absoluendi, etiam in vtroque foro, à peccatis, criminibusuè, interdicto, & censuris, sibi reseruatis; ea adiuncta etiam facultate, vt cui delegarit, is saltem in foro conscientię eandem subdelegare possit.

Permittendi sacram confessionem audire extrà Ecclesię fines atque adeò etiam fœminis extrà confessionalem sedem.

Concedendi, vt Missa celebrari possit in omni Ecclesia & Altari, etiam ligneo; vt in vijs locisque eiusmodi, & prorogandi rursus facultatem datam.

Constituendi, & approbandi, etiam sine examine, confessarios, etiã qui Clericorum confessiones audiant.

Intermittendi Sacerdotales, Clericalesuè illos conuentus singulis mensibus præscriptos.

Præparatio annonæ, & Ministrorum ad curationem, & sustentationem publicam. Cap. XI.

SVMMARIVM.

1. *Episcopi sollicitudo in præparatione annonæ: & ministrorum ad publicam curationem necessariorum. 7.*
2. *Gregorij Magni exemplum in caritate annonæ.*
3. *Eleemosynæ colligendæ causa Episcopi officium cum Magistratibus.*
4. *Exemplum Episcopale in erogatione eleemosynarum.*
5. *Pauperum, & piorum locorum descriptio; pauperumque in locum vnum congregatio.*
6. *Confratria caritatis pestis tempore instituenda.*
Supellectilis, librorum, & scripturarum locus, & situs.

Nec

1 NEc verò ea præparatio, atque adeò præcautio negligenda est, vt à pestis contagione incolumis, & tuta supellex, vel Ecclesiæ vel Sacristiæ conseruetur.

Ideò, quę præsertim preciosior est, diligenter seligatur, & loco benè munito, & remotiori cautissimè foribus etiã obsignatis, asseruetur. Quo etiam loco monimenta iurium, libri volumina, scriptaque grauiora, quę ad Ecclesias pertinēt, in armario, aut arca custodiantur diligenter.

Omni officij genere Episcopus cum Magistratibus, decurionibusuè aget, atque adeò omni sollicitudine instabit, vt propius accedente pestilentiæ periculo, patrię, quæ ex horribili, funestaque illa contagione, multis, varijsque detrimentis affici potest, quàm opportunissimè, celerrimèque omni sua ope succurant.

Videant in primis, omniq; ratione præcaueant, ut cùm in peste difficultas annonæ simul inesse soleat, ne quid ad rei frumentarię, omnisque annonę vbertatem desit, ac proinde cautionem diligentissimam adhibeant, vt nemo quisquam sit, qui necessario eo tempore frumentũ supprimat, cùm præsertim sæpè fiat, vt grauissimo illo tempore, longè plures, quemadmodum vsu compertum, litterisque traditum est, fame necentur, quàm pestilentię vi extinguantur.

2 Quamobrem omnes, qui opibus circumfluunt, & ipsi magistratus præsertim, qui ciuitati præsunt, propositum sibi aliquando habebunt, clarum illud exemplum Sanctissimi Pontificis Gregorij Magni, qui & in peste, & in annonę caritate, apertis publicis horreis frumẽtaria largitione vsus est ad populi laborantis sustentationem.

3 Rationem pretereà Episcopus cum eisdem magistratibus inibit, vt tùm ex publico ærario, centuuè, tùm etiam eleemosynis, & omni alia subueniendi via, multorum inopia, egestateuè laborantium, victui necessario succuratur; eo prȩsertim afflicto tempore, quo prę pestis periculo, & metu, artificia, negotiationes, nundinationes, & quæstus, mercaturæuè commertium, agrorũ cultura, omnes alię cuiuscumque opificij exercitationes languescant, aut etiam magna ex parte cessant, vnde homines sibi victum parare solent: quò fit, vt innumerabiles homines, qui aliàs ab omni re inopes non sunt, sæpissimè ex fame laborent.

4 Quo in officio omni ità Episcopus se geret, vt cùm se eleemosynarum largitionibus, pauperum, miserabiliumque hominum, verè parentem, pastoremque ostenderit exemplo etiam suo, non minùs, quàm cohortationibus, omnique alio officio cæteros ad illorum sustentationem alliciat, atque inflammet.

5 Vt verò, quod ad sustentationem satis esse possit, omninò procure-

tur; omnes,& singuli,quibus subueniendum erit certo libro,rectè ordineque describantur. Qua in re monasteriorum etiam, & piorũ collegiorum, tàm virorum, quàm fœminarum, ac pauperum Clericorum ratio habebitur, quibus necessario eo tempore aliquid in eleemosynam conferendum erit.

Tantùm verò absit, vt inopes, & pauperes, pro quibus etiam Christus Dominus sanguinem profudit,è ciuitate, oppidis,pagisuè,ab omni ope de destituti exturbentur,vt non modò aliorum,sed mendicantium etiam ratio habeatur, ea scilicet, ut in vnum locum congregentur omnes; vbi, cùm alimenta corporis, tùm maximè omnia adiumenta spiritualia suppeditentur.

6 Parochi etiam, vbi instituta non est, in sua quisque regione Parochiali, confraternitatẽ, scholamuè hominum,charitatis nomine, Episcopali auctoritate instituent. Cuius confraternitatis erit, necessario illo tempore, & eleemosynas colligere, & cętera charitatis officia obire,ac præstare, quibus pauperes, & egentissimi homines subleuentur.

7 Instabit pręthereà Episcopus,vt ijdem Magistratus medicos certos conducant,cõscribantuè,ac paratos habeãt, qui peste laborantes curẽt.

Chirurgos, tonsoresuè certos deligant, qui venam secent, medicamentaque apponant.

Medicamenta, resque ad eorum victum necessarias parent, ac subministrent.

Famulos, famulasque & alios homines caritate Christiana prӕditos conquirant,qui operam,curationisuè sollicitudinem eisdem nauẽt.

Obstetrices certas habeant, quæ partum mulierum, peste ægrotantium, eoue nomine suspectarum excipiant.

Nutrices item certas ad eorundem liberos lacte alendos.

Caprarum etiam certum aliquem numerum ad lactis eisdem prębendi vsum, si quando nutricum copia non datur.

Vespillones item,quos Monattos dicunt,plures conducant,quorum alij illa officia pręstent, quæ à contagio integra sunt, & ab omni suspicione vacua: alij sint,qui peste affectis se duces, ac ministros prębeant; qui mortuorum corpora sepeliant; qui infecta domicilia expurgent & pannos iisdem infectos, & alia id generis exequantur.

Præparatio locorum curationis publicæ. Cap. XII.

SVMMARIVM.

1 *Loca publicæ curationis complura; & qualia.*
2 *Eorundem distinctio.*

Situs

1 DOmos publicas hospitales, locauè complura, ampla, & distincta, quę, alia scilicet peste affectis, alia eo nomine grauiter suspectis, alia minus suspectis, alia cōualescentibus vsui sint, apparent, necessariaque supellectile instruant.

Quæ distincta partim peste tabescentibus, partim suspectis, partim ministris, tùm in re cibaria, tùm in lectisternijs, tùm in pannorum purgatione, & lotione vsui sint.

Vestes prętereà, & lectisternia ad commutationis vsum pateant illis, qui, vel à peste conualescentes, confirmatiuè, aut à suspicione planè libri, inde migrant.

3 Situm etiam tuguriorum ad multiplicem illum vsum deligant, & præfiniant. Qua in re etiam, atque etiam caueant, ne loca, ædes, domicilia, aream, ac situs vllos quicumque sint, qui ad Ecclesiæ, lociuè pij cuiuscumque ius pertinent, vsurpent, occupent, impediant, aut aliqua seruitute implicent, nè ad breue quidem tempus. Quod si aliquo modo attentent, id nè committant, Episcopus inhibebit, atque interdicet. Si verò nullo modo aliunde situs, locauè haberi possunt, sed ad eam rem necessario vsui Ecclesiastica sunt: tunc ei, vel Ecclesiæ, vel loco, cuius sunt, scriptis publicis, à notario, rectè, ritèque confectis, omninò caueatur, vt quicquid dāni, detrimētiuè eo nomine fecerit, id resarciatur.

4 Qui situs amplus sit, vt ægroti à grauiter suspectis, hi à leuiter suspectis, qui etiam à conualescentibus separatim, aliquo scilicet interiecto sepimento, habitare possint.

Loco sit non humido, non vliginoso, sed editiori, & aprico, sicco, & salubri. Propè aquam fluentem sit, non torrentem tamen, vnde inundatio, eluuiouè aliquando extare possit.

Extrà vrbem, oppidum, pagumuè, loco tamen propinquo, & commodo

modo, vt adiumenta ad animæ curationem, & corporis vsum, aliaque caritatis officia, atque subsidia facilè, & opportunè illis subministrari, ac præstari possint.

Parent item materiam omnem, quæ idonea, quæque satis sit, ad tuguria, capellas, & domicilia, in eo situ benè exstruenda, vt infrà.

5 In eo situ cùm tuguria exstruenda erunt, hoc videant, & studeant.

Vt ità vel densissima palea, vel tabularum sectiliũ apta inter se commissura struantur, vt ab omni, aut pluuiæ, aut venti impetu, turbine, iniuriauè temporis tuta sint.

Vt ordine recto collocentur, &, si fieri potest, ab parte anteriori, ad septentrionem versus, vel in aliam partem salubrem spectent.

Vt singula, quò magis ab omni vligine, humiditateque defendantur, exiguo riuulo cingantur, per quem aqua pluuia ex eorum culmine defluens, aliò extra illorum situm deriuetur.

Vt eorum solum subiectis transuersis lignis, aut tabulis, palea insuper multa stratis, ab humo altius saltem tribus palmis extet.

Domicilia, seu casas extrà sæpta tuguriorum parent ad vsum laicorum præfectorum, curatorum, custodum, & ministrorum.

Loca item distincta lauationis, & purgationis vestium, & pannorum cuiuscumque generis.

Habitationem item distinctam, ad eorum vsum, qui illis purgandis, abluendisuè operam nauabunt.

Supellectilem etiam necessariam suprà demonstratam, necessariaque instrumenta præparent ad horum locorum publicæ curationis vsum.

Prospiciant quoque nè peste ingrauescente, palea desit, ad quotidianam tuguriorum subministrationem.

6 In omni autem domo hospitali, publicouè tuguriorum loco, tùm Crux alta, curante Episcopo, benè firmiterque humi suffixa erigetur loco medio, eoque editiori, & conspicuo: tùm ea in primis ratio habeatur, vt si ibi capella ex pariete iàm non est, ea cum Altari ex tabulis sectilibus, & asseribus exstruatur.

7 Immò verò vbi plures Sacerdotes constituendi erunt, si minùs totidem capellæ, at saltem duæ omninò exstruantur.

8 Atque in earum quidem exstructione hæ rationes mox infrà demonstratæ adhibebuntur.

Situ eminentiore struantur, ab omnique parte conspicuo, vt qui in tuguriolis, cellisuè sunt, ab eorum ostio, quò ad eius fieri potest, Sacerdotem celebrantem prospiciant.

Eo præthereà loco sint, si fieri potest, vt qui foris sunt, ministri, famuli, custodesuè, Missæ etiam sacrificium aspiciant.

Erunt

Erunt item forma, quæ quadri speciem exhibeat, longè, latèque brachia sex, aut minimum quinque patebunt.

Partes autem à latere ad ingressum capellæ versùs, ampliores etiam fiant licet, vsque adeò, vt pars anterior latè patens sit, brachia octo, aut rectè septem.

Pauimentum capellæ à tuguriorum solo altius extabit brachia quattuor, vel quinq; : ad cuius altitudinē ascensus fiet gradibus ligneis, vt Sacerdos celebrans è tugurijs paulò remotioribus prospici rectè queat.

Ligna verò, tignauè, quibus vapellæ structura sustentatur, ità firma, solida, fixa, atque inter se benè, aptèque compacta erunt, vt ventorum impetu, ac vi non modo non corruat, sed nè labascat quidem.

Ab omni latere capella fenestram cum valuis habebit, per quā Missæ sacrificium spectetur, cùm sudum, serenumuè erit: alioqui valuis occludetur, ne ex vento, pluuia, iniuriauè temporis, aliquid incommodi, indecori, offensionisuè accidat. Quæ verò fenestra à parte posteriori Altaris struetur, si quando struatur necesse est, ab Altaris superficie extabit altius vno brachio.

Pars anterior illius capellæ ità exstruetur, vt sera, claui, pessulo, vecte, & valuis benè firmis instructa, à furti, rapinæ alteriusuè iniuriæ periculo tuta sit, quò cautius sacræ vestes, sacraque vasa ad Missæ cultum pertinentia in capella seruentur; & sanctissimum etiam Sacramentum, quod ministrandum est ibidem custodiatur.

9 At verò vbi certus Sacerdos, qui assiduè assistat spirituali tuguriorum curationi, non constituetur, tunc capella non intra, sed extrà eorū fines, loco paulò remotiore, ità procul struetur, ut Sacerdos, aliunde accersitus, qui ibi Missæ sacrificium celebret, à contagionis periculo, ac suspicione tutus, pestilentiæ lege, ab Episcopo præscripta, non debent statos illos dies separatim ab aliorum uitæ commertio manere.

10 Vbi Sacerdotes constituentur, qui pręcipuè illis tuguriorum locis in cura spirituali inuigilent, domicilium eis parabitur loco finitimo, ac segregato aliquantulum à tugurijs; & ut fieri potest, ab alijs domicilijs incolarum, propè habitantium.

Si uerò tale domiciliū, lapidibus exstructum inueniri non potest, ex tabulis sectilibus, asseribusuè fiet loco nō longè à positura capellarū.

At si quando illud Sacerdotum domicilium à finibus tuguriorum aliquantulum aberit; eorum unicuique parabitur etiam propinquiori loco tuguriolum forma decenti, ex tabulis sectilibus, paleisuè confectum, ubi interdiu per pluuiam maneat, & cibum, ac somnum aliquando capiat, quò diligentiori assiduitate curæ sibi commissæ incumbat.

Domicilium Sacerdotale tale omninò erit, vt in eo Sacerdos separatim à Clerico habitare possit, itidemque ab alio Sacerdote, si plures

tes ibi constituendi erunt.

11 Si ad mortuorum sepulturam cæmiterium Parochiale & alia antiqua cæmiteria, locauè sacra ab Episcopo ad eum vsum constituta, satis nonfore existimabitur, situs alius parabitur, qui tuguriorum loco finitimus sit, quique peste ingrauescente mortuorum numerum capiat; & appositus prætereà sit, vt pariete cingi, & vbi aliquando deinceps extrui sacellum commodè possit.

Situs hic & ab Episcopo ritè consecrabitur, & firmissima sepe saltem, aut densis asseribus, aut macerie vndique ità cingetur, vt & lupis, & reliquis bestijs aditus omninò obstruatur.

12 Capella vnaquæque vbi Sacerdos constituendus erit, instruetur hac supellectile; vtpotè lapide sacro, calice, patena, cruce, & alia prætereà sacra imagine, candelabris binis, vestiū apparatu ad Missę vsum necessario, & mappis itē eo numero, vt suo tēpore commutari queant.

Habebit prætereà vasculum aquæ sanctę, aspergillum, & tintinabulum.

Superpellicea etiam numero saltem totidem, quot Sacerdotes sunt, & quot item Clerici.

Laternas item quattuor cum cereis: quę ad sanctissimi sacramenti, cùm fertur, cultum adhibebuntur.

Pixis etiam comparabitur, & tabernaculum ligneum, vbi sanctissimum sacramentum custodiatur, & umbella item, quæ saltem exigua, ab vno tantum homine gestetur.

Sacri olei vas etiam sit, ad vsum ministrandę extremæ vnctionis.

Libri rituales sacramentorum totidem, quot Sacerdotes.

Nec porrò supellex etiam, quod ad mappas attinet, conduplicabitur, vbi Sacerdotes plures residebunt, prout erit eorum numerus, saltem, quæ attinet ad mappas, & vestes.

Feretrum prætereà, vnum, duo, pluraue.

Pallium etiam præcipuum apparabitur, quod ad efferenda corpora eorum, qui peste mortem obierint, vsui erit; & plura item; eaquè loco distincto, & separato ab omni alia supellectile, asseruabuntur.

Armarium sub Altari extructum, ad vsum asseruandi supellectilem sacrarum Missæ vestium.

13 Hospitalibus domicilijs, locisuè tuguriorum, vbi hominum exiguus numerus, peste irruente, collocandus erit, Sacerdotem saltem vnū Episcopus præficiet: vbi verò aliqua multitudo, duos, atque adeò plures, pro multiplici varietate, & multitudine illorum, qui eò perducendi erunt; vt vnus peste affectis, pluresuè etiam, si quando morientium multitudo plures postulat, alter suspectis; alius minùs suspectis, vel conualescentibus, vel ministris quoque operam spiritualē nauet: eam-

que

que ob causam omnes in locis curationis resideant, assiduique sint, qui bus singuli Clerici adiungentur, qui eisdem in Missæ sacrificio, alijsque functionibus ministrent.

14 Iis Sacerdotibus, & Clericis, quæ ad victum, vestitumque necessaria sunt, suppeditabuntur à ministris publicis ex eo sumptu, vnde ali menta alijs præbentur, qui in eadem hospitali domo, locouè sunt.

15 Cum eisdem magistratibus, & decurionibus Episcopus aget, vt ni hil denique in sumptibus faciendis, alijsque officijs præstandis prætermittant, aut negligant: vt omni externa cura omnique externa administratione opportunè prospiciant imminentibus necessitatibus. Id porrò studium cùm laudabile est, ac nomine Christiano, & commemorabili pietate dignum, tùm planè necessarium.

16 Episcopus præterea certas domos, aut domicilia, locauè ampla, & à cæteris distincta parari studebit, quæ viui esse possint, aut Ecclesiastici ordinis hominibus, qui præsertim collegiatim viuunt, aut monialibus, aut ijs, qui in hospitalibus curantur, si fortè pestis in monasteria, hospitaliaué loca inuaserit. Ad quæ domicilia, locauè, vel ij omnes, qui in pestem, suspicionemuè inciderint, perducantur, asportenturuè; vel contrà fiat, ut scilicet peste affectis remanentibus, ad illa ipsa domicilia cæteri benè valentes & ab omni suspicione liberi, qui sunt eiusdem vel collegij vel monasterij, vel hospitalis ædis, habitatum veniant, nè illorum contagione inficiantur.

Officia, ipso pestilentiæ tempore ministranda, & constans in primis ministratio. Cap. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Pestilentiæ tempore ab Episcopo sollicitudo laboriosior adhibenda: quæque officia tunc ab illo præstanda cum Parochis, Sacerdotibus, Magistratibus, populo.*

2 *Parochi / Episcopi constantia, & quibus argumentis, ac rationibus illam sibi comparent.*

3 *Eorundem ardentior caritatis zelus, multorum sanctorum exemplo.*

4 *Populi constantia, & officia.*

1 Cum pestilens contagio, vel in ciuitate, vel in aliquam eius partem uel in Diœcesim, eiusuè locum aliquem sese infuderit, eò diligentior cura, & sollicitudo laboriosior proposita Episcopo erit, quò grauius, certiusque periculum fidelibus, suæ curæ commissis, instat.

Paro-

Parochorum, & Sacerdotum, quos conquisierit, sollicitudinem omni cohortatione, omnique officio, atque imitationis exemplo, quo alijs præibit, ardentius accendet.

Quem verò locum pestis peruaserit, eò quàm primùm Episcopus certos Sacerdotes mittet, qui spirituali curationi incumbant. Cui curationi intereà Vicarius foraneus, si locus Diœcesis sit, prouidebit, dum Episcopus illos mittet.

Magistratuum, decurionumque studium, & procurationem, quam pestis periculo imminente paulò antè exercitarat, uehementius eo ipso tempore inflāmare nō desistet, quo pestifera lues iàm serpere incepit.

Populi item caritatem, & pietatem sanctissimis, tùm orationum, piarumque exercitationum, tùm misericordiæ operum institutis, eò diligentius, studiosiusque incendet, quò vehementius illum, pestilentiæ metu perculsum, afflictum, ac penè prostratum cernit.

Quo in genere illam animi consternationem, ac stupiditatem quasi uecordiam quandam, quæ ex repentinis illis funestæ labis euentibus quàm sępissimè accidit, ex hominum mentibus ità euellere studebit, ut & summi, & medij, & infimi non modo præ timore partes officij sui non deserant; sed ergà Deum religione, & pietate in patriam, & amore ergà suos, & caritate in ciues, ualdè accensi, in omni fortitudinis, constantięque officio sese contineant, atque excitent, non solum ad labores, Christi Domini causa necessario tempore fortiter sustinendos, sed ad pericula etiam subeunda constantissimè. Itaque omnium animos confirmabit, non dictis tantum, sed factis, Episcopali robore, Episcopalisque uirtutis uerè dignis.

Perpetuò igitur huc, atque illuc accurret, afflictos eriget, mærentes, męstosque consolabitur, egentes subleuabit, orationis studium excitabit, opera, atque officia pietatis languere non sinet; & omnia denique tuebitur, quibus animi exsuscitantur, & maiores fiunt ad omnem sanctarum uirtutum exercitationem.

2 Parochi autem, & Episcopi pręclaro documento, exemploque instructi, & proposita in primis etiam sibi illa immēsa caritate, qua animas sibi in curam traditas, Christus Dominus dilexit, pręciosoque sanguine, in ara Crucis profuso, redemit, nō modo umquàm non erūt in ancipiti deliberatione officiorum, quę eis necessario pręstare debeant, sed nihil potius statuent, quàm illis in discrimine, calamitateque uersantibus, omne spirituale pabulum ministrare, etiam si uitę periculum subeant, memoria, & recordatione ea excitati, quòd sibi specialis cura commissa est, illas pascendi.

Et uerò meminerint, multò conuenientius, negligens quoddam studium obijci, ꝙ ipso ad Parochiales suos spiritualibus adiumētis necessario

ſario tempore ſubleuandos adhibent, quàm quòd uitio ijs dari ſolet, qui langueſcente caritate ſunt, nullaque cura ducuntur eoſdem adiuuandi rebus ad corporis uſum neceſſarijs.

In ea etiam recordatione verſabuntur, magnam ſibi oblatam opportunitatem, & accommodatam, cùm ad vitam pro grege profundendam, tùm ad operam ei vtiliter, neceſſarioque nauandam, non ſine prę clara teſtificatione deſiderij, & zeli, quo exardeſcere debent ſalutis animarum.

In contagionis etiam periculo, quod certè hominum opinione longè minus eſt, ob oculos ſibi ponent præcipuam illam curam, qua ſuos miniſtros Deus admirabiliter tuetur, ab omnique periculo incolumes conſeruent, dum ad diuinę maieſtatis gloriam, animarumque ſalutem procurandam, miniſteria ſua religiosè conferunt. Id quod peſtilentię ſuperiori tempore animaduerti licet, quo perpauci, aut ferè nulli animarum curatores, qui in ſuę curæ benè gerendæ officio, conſtantiſſimi, Parochialibus ſuis peſte tabeſcentibus cùm alia ſacramenta, tùm extremam etiam vnctionem miniſtrarint, mortem obierunt: contrà verò qui à ſui miniſterij functione longè refugerunt, cumplures morte erepti fuerunt.

Si rursùs contrà eueniſſet, hoc ſecum ſtatuent, nihil Sacerdoti, curam animarum gerenti, optabilius, nihilque ad caritatis meritum ferè præſtantius, quàm pro animarum, quæ ſibi, ſuæque fidei concreditæ ſunt, ſalute mortem oppetere. Immò verò non defuerunt ſanctiſſimi viri, qui ſcripſerunt tale mortis genus, à martyrij gloria non longè admodum abeſſe.

His, atque adeò alijs huius generis commentationibus, & rationibus, quę permultæ, illæ quidem ſacrarum litterarum monimentis conſignatæ ſunt, & ſanctorum patrum documentis, exempliſque explicatæ, Parochi, quaſi ſtimulis curæ ſuę incitati in dies ardentiori zelo ſeſe inflammabunt, ad rectè, cumulatèque exequendas Parochialis ſui muneris partes.

5 Iàm verò igitur, & Epiſcopus paſtoralis officij ſui religione adductus, & ijdem Parochi, animarumuè curatores, muneris ſuſcepti rationibus commoti, ſtudiosè, ſollicitèque præſtabunt, muneris, miniſterij ſui officia: ad quæ etiam, atque etiam vehementius ſeſe excitabunt, exemplo accenſi ſanctorum virorum, Cypriani martyris, Baſilij Magni, & Nicolai Epiſcoporum, Bernardini Senenſis, beatique Rochi, quorum omnium mirifica in contagioſo morbo cura extitit, & præterea Auguſtini ſanctiſſimi epiſtola ad Honoratum conſcripta, & prẹclaris item illis Dionyſij Alexandrini litteris, ex quibus Sacerdotalis, Clericaliſque officij functiones, quas in grauiſſimo peſte Sacerdotes, Diaconique

conique executi sunt, à se etiam omni caritatis studio, suscipiendas præstandasque facilè intelligent.

Sed nè longè solùm exempla petantur, domi etiam sunt, quorum documentis homines Ecclesiastici ordinis ad omne caritatis officiorum genus in pestifera labe exequendum instruantur.

Atque ij quidem sunt, Metropolitanæ Ecclesiæ Mediolanensis Archiepiscopi duo, omni laude florentes, Benedictns, & Aspertus. Hic in teterrima peste, quæ suo tempore omnem Italiam, populumque Mediolanensem præcipuè inuaserat, pestilenti lue tabescentes perpetuo studio visitasse, eisque sacramenta omnia ministrasse fertur: idque ipsum officium, eius exemplo, & iussu Parochi etiam accuratè præstitisse dicuntur; ille omni Europa, Italia, & vrbe, ditioneque Mediolanensi præsertim pestilentiæ morbo vexata, atque afflicta, cùm ea ipsa officia præstitisset, tùm cibum etiam, ac victum tabe languentibus manu sua ministrasse commemoratur.

4 Populus denique fidelis, Ecclesiasticorum hominum studijs, atque exemplis inflammatus, & eiusdem Dionysij præcipuis litteris commonitus, non afflictione, quasi tabescens, sed immenso quodam caritatis Christianæ, beneuolentiæque fraternę ardore incensus, patriam non destituet, coniunctissimos non deseret, fidelium corpora insepulta non proiciet, neque cætera aget, quę à deliberationis Christianæ officio aliena, olim gentes, à fidei religione auersas in pestilētia egisse ijsdem Dionysij litteris, proditum est.

Immo is occasionem nactus sanctè exercendi officia caritatis, omnisque religiosę virtutis talem se præstare studebit, quales in teterrima illa peste, quam ipsius item Dionysij litterę narrant, extitisse dicuntur, qui minimè perterrefacti, postis morbo afflictos frequentissimè inuisebant, illis sedulò inseruiebant, curationemque omnem ob Christi amorem pro viribus adhibebant.

Cautiones adhibendæ nè pestis latius serpat. Cap. XIIII.

SVMMARIVM.

1 *Cautiones, quæ ab Episcopo adhibendæ nè pestis latius serpat.*
2 *Processionum vsus, & ordo. 3.*
4 *Scholæ institutionis Christianæ, quo loco pestis tempore habendæ.*
Officia Parochialia qua in Ecclesia gerenda, vbi Ecclesia Parochialis sit extrà septa.

Sanctissi-

1 VBi pestis contagio aliquam, vel vrbis, vel Diœcesis partem inuadere cœpit, eam diligentem cautionem Episcopus adhibebit, primùm vt & in Parochis, & in omnibus Ecclesiastici ordinis hominibus, & vniuerso populo, pietatis Christianæ officia, studia, atque exercitationes, non solũ aliqua ex parte non minuantur, & languescant; sed quàm maximè fieri potest, diligenti sollicitudine augeantur, & sancto religionis zelo ardentius inflammentur. Denide hoc sedulò maximè cauebit, vt dùm in eo excitandæ pietatis officio, ac studio versatur, dumque hoc enixè curat, vt celebritate summa, vniuersique populi conuentu, & religioso hominum cætu res omnis Christiana eo tempore peragetur; at huic necessario in primis studio adiungat etiã omnem sollicitudinem, & cautionem, nè pestilentiæ vis latius serpat, sed reprimatur, atque extinguatur.

2 Et quoniam sanctarum processionum vsus afflictissimo quoque tẽpore, & in pestilentia præsertim, grauissimoq; morbo ab Ecclesia Dei perpetuò adhibitus est; ideò Episcopus non solùm imminente, vt nar-

ratum est, sed ingrauescente in dies peste, processiones, & supplicationes solẽnes toties instituet, atq; adeò peraget, quoties opus esse viderit.

Quo in processionum officio præstando, hoc studiosius inhærebit, quod præter sanctissimorum patrũ Basilij Episcopi, & Mamerti Viennensis documenta, ex quibus eæ processiones, quàm vtiles ad omnem calamitatem propellendam, quàm salutares sint, facilè intelligi potest, exemplis etiam vehementius inflammare debet, duorũ sanctissimorũ virorum Gregorij Magni, Pontificis, & Eutichij Constantinopolitani.

Hic vbi primùm processiones instituit, pestis vis tãdiù extincta est, dum ille ex hac uita migrauit. Ille verò Pontifice Pelagio, pestilentia mortuo, non modo non intermittendas, sed certo distincto fidelium ordine, ac solemni prece celebrandas illas censuit, nõ repentina morte deterritus hominum, qui octuaginta cum illo in processione obierant. Ad quod sanè officium perpetuò retinendũ, pièque excitandum, apud nos in primis valere debet, vel plurimũ, hoc etiam præclarum, luculentumque exemplum, quòd cùm scilicet sexaginta ferè antè hæc tempora annis ciuitas Mediolanensis eo funestæ pestis contagio varia, multiplicique strage diu affecta, atque afflicta, tandem nullo alio remedio sustentaretur, diuinitus liberata est, publicarum processionum, & triduanarum supplicationum officijs, & ardentissimis pietatis, pœnitentiæq; studijs, atque operibus.

3 Et si, inquit Cyprianus martyr sanctissimus, plurimorum mens solida est, & anima deuota, quæ pestilentiæ impetu non mouetur; sed tãquam petra fortis, & stabilis turbidam, violentamque eius tempestatem frangit: tamen quia nonnulli, vel præ imbecillitate animi, vel præ dulcedine sęcularis vitæ, ac quadam quasi mollitie minùs stare fortiter, nec pectoris sui inuictum robur necessario tẽpore præstare possunt: ideò vt ijs, qui in peste valde sibi cauendũ putãt ad cautiones descendimus, quas mox infrà demonstramus.

Id igitur Episcopus curabit, atq; efficiet, vt cùm in omni Ecclesia, omniq; celebritate, tùm in processionibus homines nõ cõferti, nõ dẽsi simul, & compressi inter se sint, sed ordine distincti, & aliquo interuallo separati, vt contagioni locus non detur.

Qua verò in Ecclesia pluries manè diebus singulis missæ sacrificiũ celebrabit, hoc cauebit, vt nõ eodẽ tẽpore ad eandẽ Ecclesiã, cùm præsertim perangusta est, populus conueniat, sed diuerso tempore tamen, nisi necessaria causa aliter postulet.

4 Scholæettereà institutionis Christianæ, loco aperto, & amplo, vtpotè in cemeterio, foro, triuio, habebuntur; idem expedire videtur, cùm in orationis communis, aliorumque pietatis officiorum exercitatione, tùm in concionibus aliquo modo.

Ecclesia

5 Ecclesia Parochialis, si extrà illa septa est, quibus hominũ aliundè venientium, & viatorum peregrinorumuè aditus, & ingressus pestis tẽporibus præcludi, atq; obstrui solet; Parochus si intrà illa septa vel intrà oppidi lociuè mænia, Ecclesiam aliam idoneam, & domicilium propinquũ vbi ipse habitet, inuenerit, eo sanctissimum sacramentum & curæ Parochialis munus de Vicarij foranei consensu transferat, licebit. At si aliò iustis de causis minus expediret, ibi tamen ea Parochialia munera geret, ad quę frequens populi concursus est, qualis est diebus festis Missæ Parochialis celebratio, prædicatio, vesperarum officium, & orationis communis, ac rei huiusmodi exercitatio. Id porrò omne, Episcopi iudicio, & voluntate statuetur.

6 Eiusdem iudicium erit, si quando pestis vel periculum, vel contagio aliquem locum vexare incipit, an propterea, vt populo locus amplus, & commodus detur, Altare extrà Ecclesiæ parietes, aut intra, sed in ipso ianuæ ingressu collocabitur, pręsertim cùm vel Sacerdos, qui celebrat, pestis nomine suspectus admodũ sit, & Ecclesia perangusta satis, vel cõtagio ad illius loci complures domos familiasuè dimanarit.

Quod si Episcopus ità faciendũ censuerit, tunc Vicarius foraneus, eiusdem concessu Missæ sacrificiũ in Altari portatili, quod ob eas causas intus in Ecclesia propè ianuã collocabitur, aliquoties celebrare permittet, idque præsertim die festo, & in Ecclesia præsertim, quæ exigua, & angusta valde est pro ratione multitudinis, quæ confertissima eò ad Missæ sacrificium vno tempore conueniet. Cùm verò Altaris portatilis facultatem dabit, eam cautionem præscribet, vt eo loco, & ità collocetur, vt ab omni uenti, temporisuè iniuria, ab omnique rei in decentis, atque offensionem præbentis, periculo tutum sit.

7 Parochialibus suis, qui quoniam extrà custodiæ fines, & cancellorum septa habitant, suspicionem aliquando maiorẽ prębent, cùm nullus ad eos aditus uiatorũ, peregrinorũuè ꝓclusus sit, sed ualde apertus, at planè liber Epi concessu, & auctoritate ità prospiciet, atq; consulet, vt in aliqua propinqua Ecclesia, sacellouè probato ad Missæ sacrificiũ conueniant; vbi itidem sermonibus, statis denunciationibus, cohortationibus, scholis Christianę institutionis, festo solẽmniq; officio vesperarum, processionibus, litanijs, orationi communi, & alijs pietatis Christianæ exercitationibus intersint.

8 Quam ob causam eis certum aliquem proprium Sacerdotem Diœcesanum constituet: cuius sustentationi succuretur eleemosynis, quas, vel ipsi, uel omnes illius Parochiæ homines ad eã conferent, aut certè alia inita eius sustẽtandi ratione, ut commodius fieri poterit. Sin hac via non succedet; hanc aliam aggredietur, ut, dùm pestilentiæ suspicio, & periculum est, aliquem Sacerdotem Capellanum illius oppidi,

lociuè, qui idoneus ad Parochialia officia præstet, Episcopi concessu ad illos homines eo potissimum tempore mittet, quo tantũ illius ministerio opus est. Si uerò complures Parochi sunt, unus aliquis eorũ curæ causa illuc se conferet. Immò si vel unus tantum Parochus, animarumque curator est, eam aliquando cogitationẽ atque laborẽ suscipiet, vt ad Parochiales illos suos, cùm per alias curæ occupationes licet, crebrò proficiscatur, ut tùm Missæ sacrificium celebret, sermonem habeat, & id generis officia omnibus uniuerse præstet, tùm etiam speciatim singulis, quibus opus est, sacramenta ministret & alia adiumenta spiritualia præbeat, quæ à se inprimis pręstari, suscepti officij Parochialis munus deposcit.

Sed demùm si omni ea ratione, ac uia spiritualibus illorum necessitatibus non satis prospectum, consultũque esse potest, nullo tamen modo Vicarius foraneus, aut præfectus, aut Parochus patietur, Parochiales illos, qui uerè pestilentię morbo non laborant, nec uerò certis causis in suspicione contagij uerè sunt, Ecclesiæ Parochialis communis, aliarũuè, quę illius membra sunt, aut intrà eius fines positę, aditu, & ingressu excludi, atq; adeò prohiberi, quo minùs ibi missę sacrificio, sacris concionibus, & cęteris Christianę pietatis actionibus uniuersè intersint, atque prętereà unusquisque speciatim sacramenta ibidem, aliaque spiritualia adiumenta à Parocho sumat.

9 Eam quoque rationem Parochus Episcopi concessu inire poterit, vt si quando præsertim, qui extrà custodiæ septa habitant pauciores sunt, quàm illi, qui intrà eiusdem fines domicilium habent, aliqui cancelli, per quos missæ sacrificium inspici possit, intus in Ecclesia Parochiali, si eius amplitudo hoc tulerit; alioquin in ipso vestibulo præfigantur, vt distincti, & separati inter se sint, qui intrà septa morantur, ab illis qui pauciores foris manent: atque hac quidem necessaria causa Parochus permittet eos Parochiales extrà Ecclesiæ ostium missæ sacrificiũ tũc spectare nullo decreto vel Prouinciali, vel Diœcesano obstãte.

Hæc ipsa cancellorum ratio, & uiatorũ, & illorũ etiam causa adhiberi poterit, qui alienæ curæ homines ad aliquã aliam Ecclesiam, Vicarij foranei iussũ conuenient, quod licet fortasse locus, vbi habitant, ab omni contagione, suspicioneuè liber sit; tamen ubi Ecclesia Parochialis sita est, ad quã conuenire debent, locus pestilentiæ morbo laborat.

Cancellorum etiam sepimento eos quoq; Parochus separabit, quos ex aliena Parochia ad Missæ sacrificiũ, diuina officia, & concionẽ accedere animaduerterit. Verùm cũ istis, ut maximè potest, admonitione omni aget, ut ad propriam eorum Ecclesiam Parochialẽ conueniant.

10 Iis, qui extrà præfixos in Ecclesia cancellos manent, aquæ sanctę vas præcipuum ab alio distinctum, ac separato loco collocatum, apparabitur.

tabitur. Quod extrà Ecclesiam, dùm pestis suspicio est, ponatur licet, modo tamen à canibus, alijsque brutis animantibus, & omni rei indecentis periculo tutum sit, aut inde in Ecclesiam, locumuè tutum asportari possit, Missæ sacrificio, diuinisque officijs peractis.

11 Vbi vel vniuersus populus, vel magna pars eius, aut vniuersa vicinia ædium suarum exitu prohibetur, Missæ sacrificium in oratorijs, Altaribusuè, quæ iàm parietibus exædificata sunt, quæuè tunc ex asseribus in vicinia, foro, via publica, locouè opportu niori exstruentur, celebrari Episcopus permittet: qui locum, vbi illa struentur, cùm primùm inspiciet, arbitratuque suo deliget, tùm cauebit sic extrui, vt suprà cautum est, de omni periculo euitando.

Hanc porrò curam is, cùm per alias occupationes non potest, in vrbe præfectis regionarijs, alijsuè, quos maluerit, & in Diœcesi vicarijs foraneis relinquet.

12 In ijs oratorijs, Altaribusuè, atque adeò singulis vicinijs Parochus, prout opus erit, statas denunciationes dierum festorum, vigiliarum, matrimoniorum, & rerum aliarum, quas de more enunciare solet, promulgabit, atque edicet, edicinè curabit.

13 Parochus quàm sæpissimè Parochiales suos, etiam de Altari moneat quàm grauiter peccent, qui pręmetu alicuius vel incommodi, vel detrimenti, aut alia causa pestiferam, contagiosamque labem, qua infecti sunt, occultè cælant, quamque exitiosum vitę suæ detrimentum inferant, propterea quòd si ab initio curationi se darent, facilius morbū depellerent; ac rursùs quàm vehementius alijs noceant, qui ob eam causam, quoniam illos non cauent, se facilè contagione inficiunt: & verò, quod maximè omnium interest, certo repentinæ mortis periculo sese ipsi offerunt, vt nè contritionem quidem, qua sua peccata doleant, animo concipiendi, nedum sanctissima sacramenta sumendi spacium, vel exiguum habeant.

14 Parochialis viciniæ, lociuè Decanis, vel Syndicis, Consulibusuè id curæ Episcopi nomine commendabit, vt diligenter, vigilantique studio singulorum morbum explorent, & si quem in contagionem incidisse compererint, quàm primùm se, & laicos, etiam eo nomine constitutos, certiores faciat, quibus, ex legibus magistratus sanitatis id denunciare debent.

15 Idipsum patres familias monebit, vt hoc itidem de ijs ipsis singulis sedulò præstent, qui in sua familia, famulatuuè sunt.

16 Populo prætereà suadebit, vt omnes, & singuli valetudinis publicę zelum, studiumque suscipiant; ità vt si quis aliquem viciniæ suę hominem, aliumuè ex peste laborare certò scit, aut probabiliter suspicatur, rem omnem confestim, & sibi, & laicis illis à magistratu constitutis

denunciet. Ad quod sanè officium quò vehementius incitet, certis argumentis demonstrabit, quàm graues pœnas Deus ab ijs reposcet, quorum negligentia, culpauè, tot, tàmque acerba damna, & mala non modo illis peste tabescentibus, quorum morbum patefacere debuerant; sed alijs etiam singulis, qui contagionem contraxerunt, & vniuersitati denique importata sint.

Aliam prętereà rationem omnem idem Parochus adhibebit, vt de cuiusque morbo certior quàm primùm fiat.

Illud verò pręter cętera populo significabit, sibi ab Episcopo illud pręscriptum esse, vt si quem in Parochiali vicinia ęgrè se habere senserit, illum statim inuisat: quò diligentius in tempore sanctissima sacramenta ministret, omneque aliud adiumentum, cùm ad animę salutem in primis, tùm ad corporis etiam curationem conferat.

17 Certo libro omnes, & singulos Parochiales suos notabit, non modò eos, qui pestilentia, suspicioneuè laborarint, ac demùm liberati fuerint, vbicumque vel domi vel in locis publicę curationis degerint, sed illos etiam qui pestifera labe affecti, mortem obierint, vbicumque manserint.

18 Denique opportunè Episcopus, tamquàm populi pater, vt multis rebus, quæ pestis tempore incommodè, acerbèque de repentè accidunt, paterna cura prospicere possit, per Parochos, & alios tùm Ecclesiasticos homines, quos huic curæ præfecerit, tùm per pios etiam laicos sibi nunciari, & significari curet, quæcumque Episcopalis officij sollicitudinem, operam, & studium requirunt.

19 Magistratus porrò, & Decuriones ad eas sollicitudines, quas maximas, prudenterque excogitatas in peste propulsanda ponunt, illam vnã maximè omnium necessariam curã adiungẽt, vt primò pietatis opera, atq; officia promouere studeant; tùm illa summoperè caueãt, quæ pijs officijs, diuino cultui, sanctis caritatis Christianæ exercitationibus, & religiosis publicis orationibus, aliquo modo vel repugnant, vel certè obstant; cũ hæc istius modi sint, quæ non imminuant, aut depellant, sed vehementius excitent, prouocentuè vim, impetumque pestilentiæ. Cõtrà verò illud certum, atque exploratum est, illam restingui frequenti piorum operum vsu, religioso diuinæ caritatis cultu, & publicis supplicationibus. Hoc ex antiquis Christianę religionis exemplis, quæ narrata sunt, planè declaratur.

Quamobrem hæc, præter cetera videbunt omni studio.

Vt in supplicationibus publicis frequentissimè sint.

Vt sanctarum, spiritualiumq; exercitationum studia, atque officia, nè quidquàm impediant.

Vt nihil obstent, quominùs ad Missæ sacrificium fideles conueniãt, concio-

conciones adeant, processionibus publicis intersint, orationes item publicas obeant, & priuatim quoque precentur.

Nec prætereà quidquam impedimenti afferant, quo minùs funera, Ecclesiastico more ducantur, & sepulturæ locus sacer detur, eiusdemque item officium peragatur.

Nec verò prohibeant liberis parentes, rursùsque parentibus liberos, & cognatis cognatos, cùm vel pestilentia affecti sunt, vel contagionis nomine suspecti, inseruire: neque publicorum ministrorum suorũ, aut eorum, qui oppidorum, vel vniuersitatum administrationi, curationique præsunt, minitationibus, aut perterrefactione patiantur illos ab ijs pietatis, caritatisque officijs auòcari, abduci, abstrahiuè.

Vt caueant, nè Parochos, animarumque curatores, & certos illos Sacerdotes, qui in publicis curationum locis ad sacramenta ministranda constituentur, aliosuè Ecclesiastici ordinis homines vllo quouis modo, vel nomine, vel prætextu impediant, quin, & sacramentorum administrationem, & debitas muneris Parochialis functiones, debitauè curæ officia, tùm vniuersè, generatimque populo, tùm speciatim singulis, contagione etiam affectis, suspectisuè præstent.

Hoc item ab illis in Domino vehementer petimus.

Vt nè aditu, exituuè oppidorum, pagorum, locorumuè eosdem prohibeant, contrà Ecclesiasticæ libertatis iura, & Episcopi præscripta, cui salutem, incolumitatemque populi, suę curæ commissi, nõ minùs sibi, q̃ ipsis cordi esse persuasum habere debent. Quo in genere tanto grauius peccarent eo periculoso tempore, quo Ecclesiæ ministros huc, atque illuc cõfestim die, noctuque in singulas horas, vel in momenta potius ad salutem animarum procurandam accurrere magis necessarium est, quàm alios etiam publicos præfectos, curatoresuè valetudinis corporũ, quibus aditus, atque exitus in omnes partes dari, & patere solet.

Vt longè refugiant ab eo detestabili vsu, peste affectos, suspectosuè, tamquàm pro derelicto habitos, abiecta scilicet omni eorum cura, ab vrbe, municipio, oppidouè inhumanè exturbandi.

Vt ne in ijs ipsis è domicilio ad tuguriola abripiendis plus exquisitæ diligentiæ adhibeant, quàm pro caritatis Christianæ ratione adhiberi par est.

Vt nè in illis secludendis, domique custodiendis seuerius agant, quàm cum Christiana caritate conueniens est.

Vt denique in omni cautione non magis prudentiæ suæ, quàm diuino auxilio innitantur.

20. Cùm verò ex Ecclesiasticis monimentis nusquam compertum sit, fidelem populum vnius ciuitatis, oppidiuè, vniuersum, vmquam in pestilentia, vt contagionem euitaret, hoc commisisse, vt diuturno admo-

1 SI Parochus ob aliam cauſam, quàm ob miniſterij ſui Parochialis occaſionem in peſtis ſuſpicionẽ inciderit, plures ſanè dies domi ſe continebit, quot ſcilicet pro ſuſpicionis ratione Epiſcopus boni publici cauſa ſtatuerit. Quod verò ad miniſteria Parochialibus ſuis pręſtanda attinet, ea ipſa ratio ſeruabitur quę Parocho ſuprà propoſita eſt, ſi quando miniſterij ſui occaſione in ſuſpicionem incidit.

2 Idem Parochus, aliuſuè Sacerdos, qui peſte laborantium curam gerit, quoties hominem ſibi commiſſum habet, qui in peſtilentiam, ſuſpicionemuè inciderit, vt & nullo loco officijs deſit, quę in eum conferre debet, & quàm cautiſſimè poteſt, omne periculum euitet, vbi ſe ad Dei voluntatem totum accommodarit, deliberationemque ſuſceperit mortis in ſingulas horas obeundę, vt animabus ſibi in curam traditis, ad ſalutem proſit: pręſidium verò incolumitatis ſuæ in Dei potiſſimùm cuſtodia poſuerit; has etiam cautiones adhibere poterit.

Vt ſi quando hominis peſte affecti, ſuſpectiuve confeſſionem audit, loco audiat, qui aliquantulum à lecto diſtet.

Cùm verò ſine magno illius incommodo id fieri poteſt, curet licet, vt ad feneſtram, aut oſtium, aut in porticum, veſtibulumve, aut ad impluuium, aliumve locum apertum accedat, vbi illum confitentẽ audiat, vt cubiculum declinet, in quo contagionis periculum timeri ſolet.

Vt eadem cautione in ſanctiſſimæ Euchariſtię miniſtratione vtatur.

Vt alijs remedijs ſe præmuniat, quę religioſorum hominum in primis conſilio probata, medicorũ iudicio vim aliquam repellendę contagionis habent.

Vt dùm intrà ſepta curationis publicę ſunt, veſtes contractiores, aut ità ſuccintas, quę infrà genua vix protendant, adhibeat.

Vt in ijs miniſtrationibus non pluuiali, ſed ſolum ſuperpelliceo, & ſtola vtatur.

Sacræ hoſtię particulam vnã, aut plures, quę ad communicantium vſum tunc ſatis erunt, ferre poterit: nec verò aliam prætereà, quę de more reportetur, dùm ad Eccleſiam, capellamuè redit.

At verò in omni ſacramento, multòque magis in ſanctiſſima Euchariſtia miniſtranda, cauebit, vt euitandi periculi, vel ſuſpicionis cauſa, nè quid vel minimum, quod nociuũ ſit, adminiſtrationis ritum introducat; neuè inſtrumentum, aliudve quid ſimile ad miniſtrationem pro digitis, vel adeò in ijs ipſis adhibeat.

Extrà domicilij ianuam, aut tuguriorum ſepta eos conſiſtere iubebit, qui ſanctiſſimum ſacramentum luminibus proſequuntur, Clerico excepto.

Quorum

Quorum luminum loco aliqua, si fieri potest, per eos accendi mandet, qui intrà illud domicilium, eave septa habitant, cùm iàm suspecti sint.

Sacerdotes, præfecti curationi spirituali hospitalis domus, alteriusuè loco, vbi morbo infecti, suspectiuè curantur, abstineant ab omni vel consuetudine, uel alio cōtrahendæ contagionis periculò, quod aliúdè existere possit, quàm ex sacris functionibus, & ministerijs, & alijs caritatis officijs, quæ præstanda susceperunt.

3 Eorum Sacerdotum, si plures sunt, vnus deligetur, qui ægrotis sacram communionem præbeat, cęteraque ministeria prestet, quibus obeundis propius accedat necesse est: at verò plures etiam pro multitudine ægrotorum; alius autem, qui peste suspectis curam, operamque suam in ijs ipsis ministerijs nauet; alius minùs suspectis, & conualescentibus, custodibusve, & famulis, cæterisque ministrabit, qui à suspicione liberi, in hospitalis domus, aut loci tuguriorum finibus extra septa degunt.

In sacramento autem pœnitentiæ ministrando; in sacra concione habenda; in doctrina Christiana tradenda; & alijs functionibus, quibus præstandis ad eos peste, vel affectos, vel suspectos appropinquare non est necesse, vnus, & item alter vicissim, prout inter se conuenerint; aut prout Episcopus maluerit, operam suam, curamque non ægrotis solum, suspectisuè nauare poterit; sed cęteris etiā, atque adeò illis, qui rectè valentes, extrà tuguriorum fines collocati constitutique sunt ad locorum eorum custodiam, vsum, & famulatum.

Cùm eorum Sacerdotum vnus ægrotis curam, ministeriumque nauat, alter ijs, qui tantum in suspectis habentur; cautè etiam ijs ambo mutua inter se consuetudine vtentur; nè præ suspicione fideles à suscipiendo eorum ministerio auertantur. Atque si in ijsdem domicilijs habitant, eorum tamen commertium aliquo interuallo disiunctum erit.

Eorum vnusquisque ad Missæ sacrificij vsum distinctas sacras vestes, mappas Altaris, distinctosuè etiam calices, si fieri potest, habebunt.

In capellis quoque Altaribusuè distinctis celebrabunt.

Si verò vna tantum Capella est, vnumuè Altare, nè vnus alterius indumenta, mappasuè adhibeat, tangatuè.

Si aliquando, vel in Missæ sacrificio, vel in sanctissimæ eucharistiæ ministratione, cùm Clericus desit, qui ministret, alter alteri ministrare necesse habet; vtriusque cautio eadem erit.

Cautio

Cautio in Sacerdote, qui ministrauit. Cap. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Parochus* / *Sacerdos* } *ob ministrationem sacramentorum, & aliorum ministeriorum in pestis suspicionẽ incidens, quid faciat; à quibus abstineat; quæque caueat. 8. 9.*

2 *Parochus, Sacerdos* / *Clericus* / *Famulus.* } 6. } *extrà Parochiam, & è loco illis deputato egredi prohibentur. 9. & quando egredi possint. 7.*

3 *Egrediens, quo signo vtatur: & quando vti desinet. 7. Et quando iterum vtatur. 9.*

4 *Baptismus, quo ritu, durante suspicione, ministrandus.*

5 *Deputatio Sacerdotis idonei ad sacramenta peste liberis ministrãda.*

1 PArochus, aliusuè Sacerdos, cùm vel peste tabescẽti extremam vnctionẽ ministrauerit, vel in eius cubiculo confessionẽ propius audierit, aut aliud denique egerit, vnde apud populum in probabilem pestis suspicionem inciderit, tunc aliorum commercio consuetudineuè per aliquot dies abstineat, nè benè valentibus contagij periculum, aut certè timorem iniiciat.

Dùm is, tãquam suspectus, domi se continet, si fortè acciderit opus esse alicui, itidem suspecto, aut infecto, qui Parochiæ suæ sit, aut alienę, at curæ suæ commissus, huic ministerium suum, operamuè sacramentis ministrandis præstabit.

Quo tempore ab aliorum commercio abstinet, in Parochiali tantũ Ecclesia, aliauè, quam præfectus regionarius, aut Vicarius foraneus cõstituerit, Missam celebrabit, & in eo prætereà solum Altare, in quo nemo alius Sacerdos eo tempore celebrabit.

Quod Altare si fieri potest, Cancellis munietur, quibus populo ingressus præcludatur.

Quo ipso tempore ad Missæ celebrationem vestes sacras & mappas Altaris adhibebit, quæ separatim loco distincto asseruabuntur; nec alijs Sacerdotibus tunc vsui erunt.

De suggestu, aliouè eius generis loco, qui à populi frequẽtia aliquo inter-

interuallo disiunctus sit, sermonem, concionemuè habere poterit.

Confessionē in Ecclesia intus,& foris,at in sede cōfessionali audiet; quæ præter laminam perforatam, aliquid etiam intermedium,interiectumuè habeat, opere chartaceo confectum. Extrà etiam confessionalem sedem audiat licet; ità tamen vt confitens ab eo distet tribus, quattuoruè cubitis.

Parochialem etiam viciniam, aliamuè curæ suæ commissam, obeat lice, cùm vel funus curare, vel alia Parochialia officia præstare necesse habebit.

Alia præterea loca adire poterit, cùm peccata confessurus ad alium Parochum,confessariumuè, qui propius absit, se conferat,opus est.

At sanè expediet eum confessarium ad eum potius in Parochiæ finibus accedere.

Cauebit autem,nè in chorum Ecclesię, vbi alij Sacerdotes sunt; neque aliò item, vbi frequens hominum conuentus est, proximè ad eos accedat.

2 Nec uerò idem Sacerdos extrà Parochię fines, excepta causa, quæ commemorata est, sine Episcopi, aut pręfecti regionarij, Vicarijve foranei facultate scripta discedet.

Neque porrò facultas dabitur, nisi cùm alijs suspectis sacramenta ministraturus est; aut bene ualentium etiam adhibita paulò ante demonstrata cautione,confessionem,Episcopi iussu,auditurus,aut ad Episcopum res,ad curam suam pertinentes relaturus, aut aliquid acturus, quod sua causa agi necesse est.

3 Quàm diu verò ab aliorum consuetudine suspicionis causa abstinet, cùm domo, aliqua causa, facultateve egredietur; semper,præterquàm cum sanctissimam Eucharistiam feret, ferulam albi coloris,quattuor cubitis longam, quod signum suspicionis erit, manu gestabit, vt omnes eius congressum proximumque accessum cauere possint.

4 Eo ipso tempore,dum suspectus est,baptismum infusionis,non immersionis ritu, vbi huius ritus consuetudo alijs temporibus est, ministrabit; statas uerò baptismi cerimonias ad id tempus differet, quo à suspicione liber erit: aut alium Sacerdotem adhibebit, qui baptismum statis cerimonijs ministret.

5 Alterius etiam Sacerdotis ministerio utetur, ad sanctissimam Eucharistiam, extremamque unctionem, Parochialibus suis ministrandam pestis suspicione non laborantibus.

Quamobrem Parocho,dum eo loco pestis est, ubi curam gerit,facultas detur, alium Sacerdotem substituendi, qui ab ordinis munere non sit suspensus,ut Parochialis curæ munera obeat. Ne tamen audiendis confessionibus alium Sacerdotem substituere possit, quem anteà Episcopus

ſcopus non probarit; niſi huius ſubſtitutionis poteſtatem idē feciſſet.

6 Clericus, famuluſuè Parochi ſuſpecti, aliuſuè, cuius opera uti uelit, quo tempore ille domi ſe continet, inde etiam nè ipſi quidem egrediātur ad præſcriptum: ſi quando autem exire neceſſe habebunt, ferulam de more geſtabunt.

7 Vbi ſeptimus dies, aut aliud tēpus, ab Epiſcopo præſcriptū prout uiderit expedire, præterijt, quo Parochus in peſtis ſuſpicionem ob miniſterium incidit, neque aliqua parte ſe læſum ſentit; nec uerò ſuſpicatur ſe contagione infectum eſſe; liberè, ut anteà, & ſine ferula omnia loca adire, Parochialiſque curæ munera obire poterit, niſi aliter Epiſcopus iuſſerit. Idem de Parochi Clerico, famulo, familiauè cenſendū erit: quæ ex Parochi, ob miniſteriū, ſuſpicione ſeſe domi cōtinuit.

8 Parochus autem, & Sacerdotes in loco curationis publicæ conſtituti, caueant, nè propiùs accedant, congredianturuè cum ijs, qui à peſtis ſuſpicione liberi ſunt: neuè alia ratione eis periculum, aut ſuſpicionem contagionis afferant.

9 Quamobrem è loco, in quo collocati ſunt, facultate ab Epiſcopo, pręfectouè regionario, aut à Vicario foraneo in Diœceſi non impetrata, nè diſcedant. Nec uerò illi pręfectus ſcilicet regionarius, & Vicarius foraneus, Epiſcopo incōſulto, dent niſi ob cauſam, quę uel ad ſpirituale miniſterium, uel ad publicam curationem ſpectet: ob quas cauſas ſępè accidit, eos ad alia loca mitti oportere. Cùm autē foras quanis cauſa facultateuè exeunt, ferulam albam, Parochis ſuprà conſtitutam geſtabunt.

Cautio in homine Eccleſiaſtico, ob aliam cauſam ſuſpecto, aut peſte etiam infecto, adhibenda. Cap. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Cautio ab Eccleſiaſtico peſte infecto, hæc adhibenda; vt domi ipſe, & ſua familia ſe contineat, neminemque intrà eam admittat.*
2 *Et quorum cura id ab ipſis exequendum.* 9.
3 *Parochi officium cum Eccleſiaſtico peſte laborante: deque eodem cum Epiſcopo vel præfecto regionario, Vicarioue foraneo.* 4. *Et curatoribus publicæ valetudinis.* 5.
6 *Regionarij præfecti, Vicarijque foranei.* } *cura in procuranda purgatione domorum, & ſupellectilis Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorū.*
Supellectilis Eccleſiaſtica index, & locus. 3.

Medici

7 *Medici à Parocho adhibendi, ad cognoscendum an quis peste mortuus, vel nè.*

8 *Vicarij foranei officium in prohibendo Ecclesiasticis egressu è loco suspecto; & in adhibendis cautionibus prædictis. 9.*

1 AD tuendam publicam valetudinē Episcopus eā facultatem Parocho dabit, vt non modò Ecclesiasticis hominibus, qui in Parochiali vicinia habitant; sed etiam socio curæ Parochialis, & Parocho item, proximè habitanti, si quis eorum in pestilentiam, eiusque suspicionē inciderit, hęc, vt infrà, præcipere, iubereuè possit.

Vt is scilicet vel infectus, vel suspectus intrà domicilium, certi præscripti temporis lege, se contineat, aliorumque consuetudine abstineat.

Vt neminem alium intrò ad se domum recipiat ad mittatuè.

Vt illius familia hoc ipsum omne itidem præstet.

2 Hanc eandem potestatem præfectus regionarius cùm in reliquos Ecclesiasticos homines, tùm in Parochos ipsos exequetur, non solum si quando eorum quispiam peste afficitur, pestisuè suspicionem prębet, verùm etiam alia de causa. Ad cuius rei exequendæ vsum pœnis arbitrij sui contrà contumaces aget.

Hæc ipsa facultas erit etiam vniuscuiusque Vicarij foranei, cui prætereà laicos homines, cum Ecclesiasticos idoneos non habebit, qui hæc exequantur, substituere licebit; si quid præsertim de repentè acciderit, quod aliena opera opus habeat.

Eisdem prætereà singulis licebit, etiam laicorum ministrorum custodiam, si ità quandoque expedire censuerint, adhibere.

3 Parochus igitur, vbi primùm Ecclesiasticus homo in suspicionem pestis incidit, facultate sibi data, vt opus esse viderit, statim diligenter, & prudenter vtetur.

Ecclesiæ autem vestes, & præcipuè, quibus ille propriè vtebatur, vnde contagiū existere possit, omni diligentissima cautione, vt nihil planè amittatur, certo loco, ab aliorum consuetudine semoto, reponi, & custodiri curabit. Qui locus benè sepietur, & munietur, & supellectilis, quæ in eo recondetur, index, omnisque alia opportuna cautio adhibebitur.

4 Episcopum prætereà, aut præfectum regionarium, aut Vicarium foraneum de tota re certiorem itidem faciet, vt, vbi rem ipsam diligenter cognouerit, vel aliquid aliud, vel idipsum diligentius statuat, prout expedire videbitur.

5 Rem item omnem curatoribus publicæ valetudinis, in ea vicinia

consti-

constitutis, quàm primùm significabit, vt & subministrentur, quæ eorũ opera, ministeriouè ei tunc subministrare necesse est, & omnis alia diligens cautio ab illis adhibeatur; quæ necessaria esset ad alios homines conquirendos, qui cum eo, alijsuè illius familiæ, domusuè commertiũ habuissent; aut alio modo eius rei causa suspecti esse possunt.

Si verò Parochus est, aut eius Clericus, aut familia domusuè, quæ in suspicionem incidit; hæc ipsa officia socius Parochialis curæ, si quem habet, alioqui Parochus propinquior præstabit.

6 Curabit porrò præfectus regionarius, aut Vicarius foraneus impensè admodum, vt & domicilia, & supellex Ecclesiarum, vel Ecclesiasticorum hominum quam diligentissimè expurgentur.

Ad cuius expurgationis rationem omne exquisiti studij, cautionisque genus Episcopus adhiberi iubebit, quod ex Magistratus præscripto in laicalibus rebus expurgãdis adhiberi solet. Et vbi opus esse censuerit, ad expurgationem eorundem ministrorũ operá vtendã curabit.

7 Cùm ex facti, quod euenerit, ratione, dubium existit, an quis peste mortuus sit, anuè illius supellex eo nomine suspecta, anuè alio genere morbi affectus; tunc Parochus medicos in consilium adhibebit, aliosnè peritos, eosque potissimùm, quos Magistratus curæ eiusmodi præfecerit; vt de re tota certius statuatur.

8 Parochus, aliusuè Ecclesiastici ordinis homo, qui loca incolit, quorum commertium ob suspicionis causam vetitum edicto publico est, nè inde egrediatur, prohibeat Vicarius foraneus, sicut cæteris eorum locorum incolis prohibitum est: ità tamen vt certis ijs regulis, & facultatibus, quę Ecclesiasticis hominibus peste suspectis, suprà constitutæ sunt, vtatur, & fruatur, præsertim, qui animarum curam quouis modo, aut nomine gerit.

9 Hæc omnis cautio tùm in Sacerdote ministrante, tùm in eo, qui ministrauit, tùm etiam in Ecclesiastico homine peste suspecto, quicũque sit, vt diligentissimè adhibeatur, atque seruetur, Parochi, vt suprà, cura erit. Quæ sanè cura omnis, cautioque in vrbe ad præfectum regionarium, & in Diœcesi ad vicarium foraneum maximè pertinebit.

Cautio in Monasterijs, & Collegijs pijs adhibenda. Cap. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Cautio in Monasterijs, & locis pijs qua adhibenda.*
2 *Diuina officia,* } *non ommittenda.*
3 *Missæ celebratio* }

Eleemosyna

4 *Eleemosyna illis facienda, & vnde. Vide etiam cap. seq. nu. 5.*
5 *Monasterio incapace, ad continendum suspectos, & liberos, quæ via ineunda.*
6 *Monasterijs Monialium peste suspectis, quæ alia cautio adhibenda. Clausuramque quando ob pestem egredi liceat.*

1 SI regularium hominum monasterium, aliudue Collegium Ecclesiasticum, aut domus, vbi collegiatim viuitur, in pestilentiam, eiusuè suspicionem inciderit, eadem tota ratio, & cautio, quæ mox suprà demonstrata est, ab Episcopo, & præfecto regionario, Vicariouè foraneo ipsius Episcopi nomine ità diligenter adhibeatur; vt omnes qui in eo monasterio, collegiouè habitãt; nisi aliquos solùm peste suspectos esse, manifestò constet, ab aliorum hominum consuetudine, commertiouè abstineant, & intrà monasterij, domusuè septa se contineant, ad Episcopi præscriptum. Eam verò cautionem inter se adhibebunt, vt alter ab altero ità separatim in consuetudine versetur, vt nè contagium contrahere possit. Quamobrem etiam in hortis tuguria strui expediet.

2 Verùm nè proptereà in eorum Ecclesia diuinus cultus intermittatur: sed diuina officia in choro, vt moris est, obeant; ità tamen, vt ibi alter ab altero separatim aliquo exiguo spacio interiecto sit.

3 Missas singuli in singulis Altaribus distinctis celebrẽt, sacris adhibitis indumentis, & instrumentis, quæ ex communi sacristiæ supellectile sumpta, ad suum quisque vsum eo tempore sigillatim locoque separato seruabit, & custodiet.

Ne verò vllum populo periculum inde existat, à capellis, vbi celebrabitur, & choro aditus ipsius populi secludatur, cancellis ferreis, ligneisuè, aut alio eiusmodi sepimento.

At nè dum se intra septa ab aliorum consuetudine abstineat, quicquam ad victum eis desit, è publico illo sumptu, qui necessario eo tempore ad pauperum sustentationẽ constitutus est, eleemosynam, vt opus erit, subministrari, curandum erit.

5 Si Ecclesiasticorum hominum in eodem monasterio, locouè collegiatim viuentium, magnus admodum numerus est, qui pestis nomine suspectus sit, nec verò domus, habitationisuè amplitudo eiusmodi est, vt omnes tugurijs etiam extructis commodè separatim habitare possint: expedit, vel eos omnes, qui ex peste, suspicioneuè laborant, vel, his relictis, alios rectè valentes, suspicioneque liberos ad aliam domum, monasteriumuè, aut etiã ad plura traduci, quæ tamen vacua sint,

& ità

& ità cõstructa, vt dùm curationis, aut suspicionis causa in illis manẽt, regularem modestiam Ecclesiasticamque ordinis sui disciplinam rectè seruare possint.

6 Hæc ipsa cura, & cautio adhibebitur, si quando fortasse monialium, in eodem monasterio viuentium, magnum numerum pestis peruaserit.

Sed in earum monasterijs, pestis nomine suspectis, magna ab Episcopo cautio adhibenda erit, nè ex ea occasione intrà septa monasterij aditus sit, sine necessaria causa.

Nec verò extrà clausurę septa, finesuè egrediendi facultas, nisi vrgente, necessariaque item causa monialibus permittatur.

Si verò aliquando necessitas efflagitat, vt illę intus visitentur, aut inspiciãtur; hoc nè à viris fiat, sed à fœminis honestis, curabit Episcopus.

Hoc ipsum itidem seruabit, si quando Monattorum opera, aut alia eiusmodi necessaria erunt.

De Baptismo infanti peste laboranti, suspectouè ministrando. Cap. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Baptismus, infantibus peste affectis, vel suspectis, vt ministrandus.*
2 *Liber baptizatorum pestis tempore.*

1 INfans nuper natus, peste laborans, aut eo nomine suspectus, quia à matre, pestifero morbo affecta ortus est, quàm primùm ob instans mortis periculum à Sacerdote, peste laborantium curam gerente, infusionis ritu baptizabitur, alijs statis cerimonijs tunc non adhibitis. Si Sacerdos abest, idem confestim ab alio præstabitur, qui præsens baptizandi formam norit: nec verò compater adhibeatur; aut talis, qualis infans est, compater, aut commater asciscetur, nempè ex morbo laborans, aut ex eadem causę origine suspectus si alij, qui liberi sũt, suspicione cõtagionis deterriti, id munus refugerint.

Posteà, si infans superstes erit, quàm primùm ab omni suspicione liber erit, in Ecclesiã Parochialem suam Sacerdoti Parocho offeretur, qui Ecclesię instituto reliquas statas cerimonias ei adhibebit.

Idem in baptismo seruabitur infantum, qui expositi, dubium est, an pestilentia suspecti sint.

Hoc ipsum quoque prę́stabitur in baptismo infantum, qui non ità

manifeſtò ſuſpecti videntur, quales ij ſunt, qui è mulieribus benè valentibus naſcuntur; quę tamen ex aliqua ſuſpicione vel domi incluſę, uel ad loca publicæ curationis perductæ ſunt, quoniam vel in loco ſuſpecto fuerunt, vel cum homine ſuſpecto conſuetudinem habuerunt.

2 Sacerdotes locorum curationis publicæ, quibus baptiſmum miniſtrarint, eorum, & parentum nomina, & reliqua de more in librum certum referant: quem deinceps à peſtifera lue purgatum ad archiuium Epiſcopale ferant. Vniuſcuiuſque autem, quē baptizarint, baptiſmū exſcriptum proprio etiam eius Parocho tradant: quē etiam, cùm primùm inde illi emittuntur, certiorem faciant de cerimonijs reliquis, quas non adhibuerint, vt ille in Parochiali Eccleſia ritè ſuppleat.

Officia Confratrum caritatis, & collectio eleemoſynarum, ac diſtributio. Cap. XX.

SVMMARIVM.

1 *Collectio eleemoſynarum peſtis tempore; & à quibus; & qua ratione facienda. 5.*
2 *Capſæ ad eleemoſynas colligendas vbi affigendæ.*
3 *Eleemoſynæ diſtribuendæ modus. 5. Eiuſdem diſtributio Parocho vetita. 6. Et quando permiſſa. 7.*
4 *Piorum locorum bona non alienanda; nec obligandæ.*
8 *Eleemoſynarum participes qui ſint; quique non.*

1 SCholæ caritatis homines Parocho deſcribendis Parochiæ pauperibus operam nauabunt, quos ſemel diligenter deſcriptos, ſepè generatim recognoſcent. Qua in recognitione ſi quid vel addendum, vel mutandum viderint, id Parocho nunciabunt, qui in deſcriptionis libro notabit, quod eo in genere opus erit, & Epō etiā referet.

Iidem ſingulis diebus ſedulò pauperes inuiſent, eoſque præſertim, qui peſte tabeſcunt, ſuſpectiuè ſunt.

Si quos inuenerint, qui recenter in morbum inciderint, quiuè ſpiritualis alicuius adiumēti indigeāt, de ijs eundē Parochū certiorē facient. Ipſi verò ſollicito ſtudio in id incumbent, vt quæ ad corporis vſum neceſſaria ſunt, pauperibus, peſteque affectis vndique conquirant.

Vt aūt omni ex parte cumulatiora caritatis ſubſidia comparent, cùm ad Epiſcopum, tùm ad præfectos regionarios, vicarioſuè foraneos, & Parochos perfugium ſæpiſſimè habebunt: quorum etiam auctoritate

ad

ad omnem eleemosynæ, pijque subsidij conquisitionem, atque apparatũ vtetur; sæpè etiã magistratũ,& decuriones,cõueniẽt, vt opus erit.

Id Parochus præter cætera maximè Parochiales suos cohortabitur, vt his præsertim pestilentiæ temporibus, omni commisseratione dignis, quantam maximam per facultates possunt, eleemosynam conferant ad subleuandas necessitates, non solum peste laborantium, suspectorumuè; sed aliorum etiam omnium, qui rerum inopia premuntur.

Quam ob causam singulis hebdomadis, semel, atque adeò sæpius, rariusuè, prout necessitas vrget, Parochialiumque opes ferunt, viciniam suam, adhibitis caritatis sodalibus, in omnes partes obibit, omnique studio, & caritatis pia contentione eleemosynam, quæ in eorum miserabilium vsum erogetur, ab omnibus efflagitabit.

2 In Ecclesia præterea Parochiali, in omnique viciniæ parte, præsertim pro foribus eorum, qui peste infecti, suspectiuè sunt, capsulas, duabus clauibus, inter se diuersis singulas clausas, certoq; signo, quod præcipuũ Episcopus constituerit, notatasque & distinctas publicè proponet, atque affiget: in quas oblatę eleemosynę eo nomine conijciantur E clauibus illis duabus vnam ipse Parochus, & alteram ille ex confratribus caritatis asseruabit, quem Episcopus, præfectusuè, vel Vicarius foraneus delegerit.

Si qua in Parochiali vicinia cũ plures sunt, vel pestifera labe inquinati, vel suspecti, vel alij inopes homines, quibus aliũde nõ satis succurri possit; Parochus ad Epm cõfugiet, cuius cõcessu in finitima etiã vicinia Parochiali capsulã eleemosynæ proponere, aut alia ratione subsidia caritatis comparari possit ad illorum sustentationem.

3 Vt autem necessario eo tempore pauperũ egestati vndiq; succurratur; eam facultatẽ, si ità necessitas tulerit, Eps aliquãdo permittet, vt piorũ locorũ præfecti, curatoresuè eleemosynarũ, quas certo præscripto tempore dari moris est, distributionẽ anticipient, vtpotè quę eleemosynam semestri, aut longioris temporis spacio in egentium vsum erogari consueuerat, ea omnis duobus, tribusuè mensibus, aut breuiori tempore, prout opus erit, distribuatur.

Ea autem cautio adhibebitur, vt ne eleemosynę distribuendæ ratio, atque vsus sine legitima auctoritate, & facultate vmquam immutetur, verbi gratia, quod puellis, virginibusuè nuptuidandis in dotem pia liberalitate erogari solet, aut debet, nè in panis eleemosynam, aliuduè genus conuertatur.

4 Nec verò piorum locorum prædia, aliauè bona immobilia hypothecę, pignoriuè dentur, aut alienentur, contrà ac testatorum voluntate, Canonum iure, pontificijs constitutionibus, & conciliorum, aut Synodi Prouincialis nostræ primæ decretis cautum est.

5 Omnis eleemosyna, quæ à caritatis confratribus congeretur, de Parochi, aut præfecti regionarij, aut Vicarij foranei consilio, & assensu, in eorum hominum vsum necessarium erogabitur.

In eleemosynæ autem erogatione habebitur ratio cùm in primis inopię, paupertatisque Sacerdotum, & monasteriorum cuiusuis generis, & ordinis, tum hospitalium ædium, locorumuè, quæ intrà Parochialis vicinię fines sita sunt.

Quibus Sacerdotibus, & monasterijs, ex ærario etiã publico, aut censu, vndè reliqui pauperes sustẽtãtur, necessaria alimẽta subministrari oportebit, cùm ob alias causas, tùm quia publico Ecclesiæ nomine religiosi illi homines quotidianis sacrificijs, supplicationibus, diuinorũque officiorũ cultu, & moniales etiã sacræ lachrymarum ui, peccatorũ deploratione, gemitu, vigilijs, ieiunio, atque assidua oratione, Dei iram afflictissimo illo tempore placare contendunt.

6 Cauebit aũt Parochus, ne rei cuiusquàm, quæ ad corporales quorũuis hominũ, etiã peste laborantiũ, suspectorumuè necessitates pertineat, præcipuã curã, præcipuumque onus sibi suscipiat, quo retardetur, aut impediatur, quin proprium curæ suæ officium exequatur: quod totum in rerũ spiritualium procuratione, atque administratione versari in primis debet. Ideò ab ordinario munere eleemosynę distribuendę, subuentionisque publicæ abstinebit.

7 Si quo autem in loco, & pauperum ingens necessitas, & penuria hominum vt id muneris rectè gerere possit, aliquando hoc suadebit; vt istius modi pondus ipse suscipiat, ac sustineat, ad Episcopum adibit, cuius facultate illud subeat, ac gerat.

Adhibere autẽ secum semper studebit pios aliquot Parochialis vicinię homines, aut confratres caritatis, quos tùm adiutores, tùm etiam testes fidelis dispensationis habebit. Hoc etiam ipsum, & præfectus regionarius, & Vicarius foraneus exequi pręstareque curabunt.

8 Vt omnis eleemosyna, quæcumque sit, quę colligetur, quibus oportet, rectèque distribuatur; nec verò imprudenter vsurpetur, atque absorbeatur ab ijs, qui aliunde cùm habeãt, vnde viuant, iniqua illa vsurpatione exitium animę suę pariunt, & vitę periculum illis prębent, qui summa rerum omnium angustia premuntur; ideò regionarius pręfectus, Vicarius foraneus, Visitator Episcopalis, & Parochus in primis omni opportuna ratione vbicũque sunt, qui pestis, suspicionisuè causa domi inclusi, aut etiam inopię nomine illam etiam pro foribus, aut de fenestris efflagitant, istos, & aliquando populum vniuersum, prout occasio tulerit, id grauiter monebit, docebitque peccati mortalis vinculo irretitos teneri, si qui sunt, qui consequendę eleemosynę causam aliquam pętexunt, & assimulant; atque adeò, si quã eo nomine, & causæ simu-

simulatione consequuntur, planè restituere debent.

Quamobrem grauissimè peccabunt, quicumque eleemosynam capient, illis egentibus hominibus solùm constitutam, qui aliunde certo reclusionis, aliouè pręstituto tempore non habent, vnde victum sibi parent: si re uera ipsi in eo paupertatis statu non sunt: nec uerò eá eleemosynam sine conscientię offensione, & labe retinere ullo modo poterunt, pręsertim, si ipsius eleemosynę curatores aliqua significatione, rationeuè pręcauerint, se constituisse ijs tantum, qui ea inopia, paupertateuè pręmuntur, illam distribuere.

Cura præstandæ & exercendæ pietatis in locis publicæ curationis, ac domibus occlusis. Cap. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Crux* } 2 *Altaria* } *in triuijs erigenda.*
3 *Asseruatio sanctissimi sacramenti, & vbi.*
4 *Oratio sine intermissione.*
5 *Sacerdotibus deficientibus, quid agendum, & à quibus.*
6 *Sumptio sanctæ Eucharistiæ.*
7 *Certa Christianæ vitæ disciplina in domibus occlusis.*
9 *Oratio septies in die certis horis.*
10 *Orationis signum campanis dandum; & quomodo; & quibus in Ecclesijs.*
11 *Litaniæ cantandæ, recitandæuè; & vbi.*
Litaniarum libelli, quibus, & à quibus distribuendi. 13.
12 *Officium beatæ virginis quando recitandum, cum publicatione indulgentiarum.*
1 *Parochorum* } *Sacerdotum* } *studium, vt prædicta præstentur.*

1 IN omni triuio crux loco decenti erigetur, ad quã orantes, & precantes spectent.

Ibidem, ad Episcopi pręscriptum, altaria exstruantur, in quibus Missę sacrificium offeratur; ità ut, qui Sacerdos, etiam regularis in illis obtulerit, celebrauerituè Episcopi iussu, satisfecisse censeatur muneri, quo astrictus est, celebrandi in alio cuiusuis Ecclesię Altari.

3 In Capella domus hospitalis, lociuè publicę curationis perpetuò sanctissimum sacramentum asseruetur: cui lampas accensa pręluceat.

4 In qua Capella Sacerdos, qui spirituali curationi præ est, aliquando orationem sine intermissione instituet, religiosèque atque ordine haberi studebit.

5 Vbi ob pestilentiæ propagationem, obitumuè, vel ægritudinẽ Sacerdotum, desunt, qui spiritualem peste languentium, vel suspectorum curam sustineat, gerantuè, vt quàm diligentissimè conquirantur, Vicarius foraneus in Diœcesi Episcopum certiorem celerrimè, & sæpissimè faciet, præfectus, in ciuitate: intereà verò eorum curam Parochis, alijsuè Sacerdotibus probatis, qui proximè habitant, magnoperè commendabit.

Idem officium præstabunt, si quando ob suspicionem pestis in Parocho, vel etiam infectionem inciderit, vt scilicet alium Sacerdotem in eius locum substituat, qui Parochialis curæ partes necessario tempore exequatur, quas ille per suspicionem ijs, qui suspicione carent, præstare minùs potest.

Cùm nemo Sacerdos est, qui publici tuguriorum loci curationem gerat; hoc saltem curabitur, vt die festo, & in hebdomada etiam certis alijs diebus eò loci, aliquis Sacerdos Ecclesiæ, aut viciniæ Parochialis Missæ sacrificium in oratorio ob eam causam extrà tuguriorum septa extructo offerat. Si verò nè id quidem fieri potest, quoniam nemo alius Sacerdos est, nisi vnus tantum Parochus, hic ipse aliquando per hebdomadam eò se conferet ad Missæ sacrum celebrandum.

Vbi in eo tuguriorum loco Sacerdotes plures sunt, tùm id curabunt, vt omnes quicumque ibi sunt, Missam spectent, audiantuè; tùm ipsi ob eam causam inter se rationem inibunt, vt cùm præsertim vna tantum Capella sit, alius benè mane, alius paulò tardius Missam celebret; aut certa alia hora commodiore id quisque præstet.

6 Præcipuè Parochus hoc valdè curabit, vt si quando, vel vniuersi ciues, vel aliqua vicinia, familiauè Parochialis domo egredi prohibentur; omnes, & singuli, antequàm se in suis quisque domicilijs per illud dierum spatium includant, peccata confessi, sacram communionem sumant. Si verò præ temporis exiguitate id tunc non præstabunt, pręstent saltem eo ipso ineunte tempore, & deinceps prætereà singulis hebdomadis, aut quintodecimo quoq; die, prout se illis per alias occupationes posse sacramenta ministrare viderit.

At pro curæ suę ratione, quæ ad ægrorum salutem spiritualia adiumenta spectant, hæc omnibus alijs anteponet.

7 Certam aliquam Christianæ vitæ normam eo tempore, cùm populus intrà domesticos parietes aliquamdiù se continet, pastoralibus litteris Episcopus commostrabit, vt quotidianas habeat pietatis Christianæ exercitationes, quibus perpetuum cursum teneat in via salutis.

Pietatis

Pietatis autem eâ officia proponet patribus familias, vt non solùm mane, sed vesperi, & meridie, singulisque horis ac momentis habeant spirituales exercitationes, in quibus omnis familia piè versetur.

8 Quamobrem, præter cætera, libros in singulas familias introducendos curabit, non solùm eos, quos suprà commemorauimus, sed sacrorum bibliorum partem aliquam, vt pote historiam Iob, libros Thobiæ, Epistolam sancti Iacobi, & volumen præterea de vitis sanctorum: è quibus seliget præsertim vitam sancti Sebastiani, S. Gregorij Magni, S. Rochi, S. Macarij, S. Euthichij Patriarchæ Constantinopolitani, S. Nicolai Episcopi, S. Bernardini Senensis, qui omnes pestilentię documenta, & exempla præbuerunt sanctissimarum virtutum.

9 Ad alias religiosas orationes introducet certos psalmos, & hos potissimùm, nempè psalmum sextum, vigesimum quartum, trigesimum primum, trigesimum septimum, quinquagesimum, septuagesimum octauum, centesimum primum, centesimum item & vigesimũ nonum.

Stata præterea illa oratio Parochi, & Sacerdotis, quę in singulos dies septies certis horis adhibebitur, etiã à custodibus, & ministris instituetur in omnibus tiguriorum septis, hospitalibus ædibus, singulis familię inclusæ domicilijs, omni loco, & publicè, & priuatim.

Quæ oratio vt rectè, religiosèque peragatur, curandum est diligenter ad Episcopi præscriptum.

10 Itaque orationis huius signum in vniuersę, vel partis populi reclusione, dabitur campanis primarię Ecclesiæ, Collegiatarũ item tàm Regularium, quam Sęcularium, si quę ibi sunt, dabitur. Itidem in Ecclesia Parochiali fiet, cuius viciniæ homines, familiæuè aliquę, contagionis nomine suspectæ, domi se continet.

Itidem fiet percussione paruulę campanæ hospitalis, aut alterius loci curationis publicę.

Signi ratio hęc seruabitur, vt distincto certo temporis spacio, nempè secunda quaq; hora, aut longiori, breuioriuè interuallo, prout dies contractiores, vel longiores sunt, septies in die campana pulsetur.

Initio orationis significandę percussio campanarum fiet, vt de more fit, cùm salutationis Angelicę, quę Aue Maria dicitur, signum datur; posteà continenter per horę quadrantem, certis campanę ictibus, breui interuallo distinctis, eiusdem significatio fiet, quę sono terminabitur, vt oratio vespertina solet.

11 Dùm verò campanis pulsatur, litanię, supplicationesuè ad Episcopi pręscriptum concinentur, recitabunturuè; ità, vt uel è fenestris, foribusuè ędium ab vna parte sint, qui illas pręcinant, & vicissim ab altera, qui religiosè succinant, & respondeant.

Quod sicubi ità pręstari non potest, intus in ædibus ipsis, loco om-

nium communi, aut, vbi optimè potest, statis illis significationis horis præstabitur.

Quam ob causã in vnaquaq; vicinia, vbi hæc precatio horaria celebrabitur, vnus, pluresuè Ecclesiastici homines, aut, si tales non ad sunt, alij pij viri, orationis vsu instructi; ad fenestram, foresuè ædium adhibebuntur, qui stata quaque hora, qua significatio fiet, orationis huius institutum, atque vsum rectè, ritèque moderentur, & dirigant, & eius studium in horas ferè singulas ardentius excitabunt.

12 Curabit prætereà Parochus, vt diebus saltem festis, vbi sunt, qui benè norint, de beata Maria virgine officium precum horarium statis illis septem horis distinctè recitent.

Sæpè euulgabit, atq; edicet, quò fideliũ mentes ad huius precationis vsum, studiumque inflammet, indulgentias eo nomine concessas.

13 Ac prætereà quidẽ, vnicuique Parocho, & Sacerdoti, breuiũ illorum librorum, quibus Epi iussu certæ preces, & litaniæ eius orationis causa editæ continentur, copia fiet, & gratis aliquo modo suppeditabitur, vt Parochialibus suis, & alijs, prout vsu venerit rectè distribuat.

14 His, atque adeò alijs omnibus pietatis exercitationibus Parochus, alijuè Sacerdotes, curationi spirituali præfecti, homines, sibi commissos, tẽpus in domibus occlusis, alijsq; locis tuguriorũ salutariter, & religiosè consumere studebunt quàm diligentissimè; vt nè otio tabescentes proclinius prolabantur ad Dei offensiones, & ad turpia flagitia.

Cura disciplinæ morum in eisdem locis. Cap. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Cura disciplinæ morum in locis publicis, Parochis, & Sacerdotibus commendata.*

2 *Mulierum*
3 *Virginum* } *pudicitiæ, & curæ eorundem opera consulendum.*
4 *Pupillorum*

5 *Marium à fœminis separatio.*

6 *Matrimonio celebrando à Tridentini Concilij forma non recedendum: & quid ulterius cauendum.*

7 *Concubinatus suspicioni ut prospiciendum: quique ea de re per Parochum admonendi.*

8 *Morum corruptelæ quæcumque Sacerdotum opera tollendæ.*

9 *Viri deligendi, qui morum corruptelas denuncient, & quibus.*

Parochis

1 Parochus, animarumque curator, & alij item Sacerdotes, curæ spirituali in locis præfecti, vbi infecti, suspectiue morantur, caritate paterna, & diligenti studio videbunt vitam, mores, pietatem, & religionem non modò eorum, qui pestis morbo suspecti, in hospitalibus, publicis domicilijs, aut intrà tuguriorum septa, sibi comissa, habitant, & illorum, qui præsertim reclusi, intrà Parochiæ suæ fines, in priuatis domicilijs manent, sed monattorum, & famulorum, & ministrorum, quicumque illis operam nauant, & eorum prætereà qui in illorum custodia collocati sunt.

2 Mulierum pudicitiæ, & adolescentum honestati prospiciant, qui intrà ea septa, hospitalesuè domos, aut domicilia priuata inclusi degũt.

3 Præcipuã autẽ curã suscipient, & sustinebunt, puellarũ, virginũ, & fœminarum, quę vel parentibus, vel coniugibus mortuis, discrimini, & periculo pudoris, ac pudicitiæ magis obnoxię, atque expositæ sunt.

Eas senioribus fœminis, & spectata honestate, pietatisq; studio insignibus, quæ in illis locis morantur, diligentissimè committent; quasique in manum tradent, & commendabunt omni caritatis officio.

4 Pupillorũ itẽ, præsertim infantũ curá gerent, eãq; potissimùm rationem habebunt, vt certo loco separato, dùm in publicæ curationis domicilijs, locisuè sunt, piè, rectèque educenter.

5 Cura eorundem erit, hęc etiam, vt quò ad eius fieri potest, à fœminis mares vbique separatim degant, præterquam si qui sunt eiusdem familiæ.

Curabunt pręstereà vt non solùm euitandę contagionis, sed honestatis in primis tuendę causa, qui in vno cubiculo, tugurioloue degunt, nullum suspectum cõmertium consuetudinẽuè habeant cum alijs, qui vel sunt diuersæ familię, vel in alio diuerso tugurio, cubiculouè manẽt.

6 Sæpè fit, vt in ijs curationis publicę locis non modò palàm, sed occultè futuri matrimonij sponsiones fiant: ideò Episcopus curabit, vt qui in illis locis, aut paulò postquam inde egressi sunt, matrimonium cõficere volunt, illius statę denunciationes cùm in Ecclesia Parochiali, tùm eò ẽt loci, vbi inclusi pestis causa sunt, aut paulò antè fuerũt fiant.

Ne quid verò de matrimonio contrà agatur, quàm Tridẽtina sanctione pręscriptum, ideò quàm sæpissimè illa in locis publicę curationis promulgetur, atque exponatur.

Ne pręstereà puellę in fraudem inducantur; omnis alia diligens ratio per Parochum, Sacerdotemuè, qui spirituali curationi præest, adhibebitur.

7 Vbi aliqua, vel concubinatus, vel vitę turpis suspicio suborietur,

aut indicium existet, de hac re omni Parochus, Sacerdosuè, spiritualis curę pręfectus, Vicarium foraneum, aut pręfectum regionarium, & hi Episcopum certiorem statim faciant, vt in tempore, primùm re inuestigata, cùm remedium opportunum periculo adhibere possit, tùm flagitiosa vita, omnique uitio diffluens, reprimatur, & coerceatur.

8 Illę verò morum corruptelæ, quę in ijs locis magna cum Dei offensione vulgò existere solent, quales sunt, commessationes, exhilarationes, cachinnationes, inhonestę congressiones, obscænę collocutiones, detractiones, maledicendi vsus, ludificationes, gesticulationes, lusiones, ludi aleatorij, saltationes, tripudia, crapulę, compotationes, congressusque illi, tot peccatis coniuncti; omnesque demùm turpes actiones, vt tollantur, radicitùsque extirpentur; ijdem Sacerdotes, & priuatis colloquijs, & cōcionibus, & suasionibus, & cohortationibus, & omni officij genere agent planè diligenter.

Quod si ijs rationibus assequi nō poterūt, quod ex disciplinę Christianę vsu erit, Episcopum ipsum adibunt, qui offensionibus eius generis omni via occurrat.

9 Quam ob causam, quò diligentius scilicet idem Episcopus nota, atque explorata habeat, quęcumque in ijs locis ad morum emendationem, correptionemque opus erunt; certos etiam aliquos laicos homines, Christianę, sanctęque disciplinę studiosos, non modò in tuguriorum finibus, hospitalibusque ędibus publicis, sed in omni Parochia secretò constituet, qui omnia inhonestę, turpisque vitę pericula, flagitiosas actiones, & corruptam omnem eorum disciplinam, qui ibi degunt, prudenti exploratione, diligenter indagent: quęque in offensa esse uiderint, de ijs, uel Episcopum ipsum, pręfectumuè regionarium, uel Vicarium foraneum, uel Parochum, uel Sacerdotem etiam curatorem sępissimè, atque adeò quotidie, si opus erit, certiorē facient.

Quæ disciplinæ ratio Parocho, & Sacerdotibus curationis publicæ tenenda sit. Cap. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Parochi Sacerdotumq;* } *disciplina in curatione publica.*

2 *Hi ad testamenti factionem neminem inducent: Abstinebuntque à testamenti, Codicilli, & omnis vltimæ voluntatis conscriptione.* 3

Parochus,

1 PArochus, & Sacerdotes curationis publicę cùm diligentem in alijs morum speculationem, curá, exercitationemque pietatis adhibuerint; hoc etiam maximè studebunt, ut ipsi, piè, sanctèq; viuendi studio, omnique religionis officio, atq; omni documento, & exemplo, cęteris omnibus pręluceant, ac summa quidem cautione in eo vtantur, vt non modo quicquam non offendant, peccentuè; sed ab omni peccati suspicione planè liberi sint.

Omni igitur intima, & externa pietate in illis publicę curationis locis seruient Dei glorię, cuius religiosus cultus perpetuò ob eorum oculos versari debet.

Studio caritatis, quę in eorum animis fixa semper inhęreat, agent omnia.

Quo studio ducti, & curę susceptę officio commoti longè ab ijs actionibus refugient, quę offensionem, aut mali suspicionem parient.

2 Cauebunt, nè eos, qui peste, suspicionèuè laborant, ad testamenti factionem, aut ad aliud ultimę uoluntatis genus, nè agnatis quidem illorum flagitantibus, ullo modo inducant, atque impellant: nisi aliquádo, uel Christiana caritas, uel propinquorum status, commisseratione dignus, aliter suaserit: tuncque si temporis spatium datur, rem ipsam, vt est, cum Episcopo, aut præfecto regionario, aut Vicario suo foraneo communicabunt.

3 A testamenti, codicillorum, donationis, & alterius id generis ultimę uoluntatis conscriptione abstinebunt; nisi urgens necessitas aliter deposcat, cùm alij scilicet ęquè idonei non sint, neque aliundè asciri possint, qui conscribant: tuncque ut auaritię, & sordidi quęstus suspicioni occurratur, testes, quò ad eius fieri potest, auctoritate, & vitę moribus insignes adhibebunt.

Idem prestabunt, si quando aliorum pecuniam, supellectilemve asseruandi, aut in aliquem usum erogandi, curam suscipient.

Speculatio in ministris publicæ curationis adhibenda. Cap. XXIIII.

SVMMARIVM.

1 *Parochi* / *Sacerdotum* } *speculatio in ministris publicæ curationis, & quibus capitibus constet, & quorum opera exequenda.* 13.

2 *Antiani nihil extorqueant, surripiantque.* 3.

Manè

4 *Manè non vesperi ad curationis locum, perducendi.*
5 *Viui cum mortuis; infecti cum suspectis non asportandi.*
6 *Supellex infecti, à supellectile suspecti separatim vehenda.*
7 *Liberis à peste domum redeuntibus, spacium concedendum ad res suas colligendas.*
8 *Tuguria infectorum à suspectis; hæcq; à minus suspectis, ut diuidenda.*
9 *Liber eorum qui ad loca curationis publicæ adducuntur, & qualis.*
10 *Tugurio in vnoquoque palea, culcitra, lodix non desit.*
11 *Infectis, suspectis, Ministrisque* — *lectus, supellex, medicinæ, cibus opportunè & ordine parandi.*
12 *Supellex, tuguriaque lignea infectorum, & suspectorum, purganda, & quæ comburenda: quæque alia agenda.*

1 PArochus Sacerdos, qui in hospitalibus, publicis ædibus, locisuè tuguriorum spiritualem curam gerit, hæc diligenti speculatione videbit.

Primò, vt eorum locorũ præfecti, curatores, cæteriq; omnes, qui, vel operam, vel officium, vel famulatum in illorum hominũ, curã, subleuationemque cõferunt, nè quid negligant, prętermittant, deserantuè, quod ad operæ, curæ, officij, ministerijuè suscepti partes attinet.

Vt nè quid prætereà committant, quod illis fraudi, & detrimento sit: quodque pia sollicitudine, & sincera cura, quam nauare debent indignum existat.

Quare ipse Parochus, Sacerdosuè præcipua capita, mox infrà demonstrãda, in primis animaduertet, in quibus scilicet frequentes eorũ offensiones esse solent.

Vt potissimùm illi ipsi, quicumque sint, caritatis studio, non negligenti opera, non languescenti ministerio, nec verò immodestè, non petulanter, non proteruè, non contumaciter exequantur debiti officij partes.

Vt mulieris morbosæ, suspectæuè corpus, aut cadauer dumtaxat inspiciatur, cùm necesse maximè est. Et verò inspectioni necessarij solum ministri intersint, vtpotè medicus, Chyrurgus, mulier aqua, & alius prætereà nemo.

Vt inspiciendis item marium corporibus ministri tantum adhibeantur, qui videlicet necessarij sunt.

2 Videbit item Parochus, Sacerdosuè, vt præfecti, vespillones, viciniç curatores, quos Antianos dicunt, alijque ministri, nihil omninò pecuniæ, muneris, donique extorqueant, cùm vel domicilia clauduntur,

vel

vel aperiuntur, vel alia quauis occasione modouè.

3 Vt ne pecunia, resque aliqua, aut supellex peste languentium vel suspectorum, vel mortuorum dirripiatur, dissipeturque & maximè cùm vel domo educũtur, vel moriũtur, vel in sepulturã traduntur, vel eorũ domicilia purgãtur, aut eorũ supellex ad loca purgationis exportatur.

4 Vt qui ad loca publicæ curationis perducuntur, vehunturuè, non vesperi, aut sub noctẽ, sed bene mane si fieri potest, perducantur, asportanturuè, quo Sacerdotibus, qui in ijs curationis locis resident, temporis spacium detur audiendi eorum confessiones, & alia, quę domi non susceperant, spiritualia adiumenta ministrandi, antequam nox aduentet; in qua, vt plerisque accidit, morte eripiant.

5 Vt nè eodem curru, vehiculouè mortui simul & viui; aut morbo tabescentes vnà cum his, qui solùm suspecti sunt, asportentur, si modo tamen suspecti nõ illi quidem sunt, qui sua sponte morbo affectis operam, curam, & studium nauent.

6 Vt hec ipsa cautio, diligensque distinctio in exportanda, importandauè supellectile adhibeatur, vt illa scilicet, quæ peste languescentis est, distincto curru, ac separatim vehatur, ab ea, q̃ suspecti hominis est.

Ideoque curandum erit, vt vehicula plura, quo ad eum distinctionis vsum satis sint, in tempore apparentur.

7 Vt ijs, qui ad loca publicæ curationis, domo abducuntur, temporis spacium detur colligendi pecuniam suam, supellectilem disponendi, constituendique cæteras res domesticas: ità tamen, vt nè diuturnior mora fraudi sit, & detrimento valetudini publicæ.

Vt spacium etiam detur colligendi sarcinulas, & aduehendi secum lectum, culcitras stramentitias, lodices, linteamina, tegetes, storeasuè, vestes, & alia id generis vsui necessaria. Sin autem ab initio tẽpus nõ habuerunt, detur posteà, adhibita custodia, vt moris est, & cautione.

Vt cuitandæ contagionis causa, tuguria morbo languentiũ, aliquo interiecto sepimento, verè ab illis seiuncta sint, quæ suspecti habitant. Eadem cautio adhibeatur tuguriorum, vbi sunt minùs suspecti, vt separẽtur ab ijs, qui grauissimè suspecti sunt. Itidẽ de conualescentibus.

9 Vt ordine describantur certo libro quicumque ad loca publicę curationis abducuntur. Quæ descriptionis ratio vniuscuiusque tugurij, cellæuè numero respondeat; vt singuli à Parocho, Sacerdoteuè constituto, medico, chirurgo, cęterisque ministris, facilè, distinctè inueniantur.

Vt ob eam ipsam causam, quoties quis recens ad loca curationis venit, aut inde abit; aut de vno in alterum commigrat; id omne ijsdem ministris significetur, & Sacerdoti præsertim, vt ministerij sui partes ei præstet.

10 Vt in vniuscuiusque tugurio, cubiculoue ad lectum sternendum quo ad eius fieri potest, satis paleę sit, culcitra item stramentitia, & cento, lodixue.

11 Vt quibus vel ex morbo laborantibus, vel suspectis, lectus, stramétis laneis, aliaque supellectile apparari, & sterni debet, ij pro ratione, statuque personarum, illud ipsum commodum consequantur, & ministri item publicè ad locum curationis constituti.

Vt ijsdem ministris, alijsque rectè ualentibus victus certa ratione suppeditetur, qui satis sit.

Vt ægrotis item stata hora subministretur, quibus etiam ratio adhibeatur cibi, qualis sit, & quantus, & quo item modo præbeatur.

Vt medicinæ, medicamentave in tempore, certisque præscriptis horis, & ordine apparentur, conficiantur, & præbeantur.

12 Vt & uestes, & supellex, & tuguria, cubiculave, quæ ex asseribus constructa sunt, ubi peste infecti, suspective manserunt, aut mortui sunt, proùt opportunitas tulerit, diligenter purgentur. Illa uerò tuguriola ex paleis inflammentur. Nec uero usui sint alijs, qui solùm suspecti sunt.

Vt ea ipsa tuguriola, cùm opus est, palea recenti, cùm intrinsecus optimè circumuestiantur; tùm extrinsecùs undique obtegantur, ut nè quando pluuia influat.

Vt mortuis efferendis, & sepeliendis nihil contrà agatur, fiatve, quàm de efferendi, sepeliendive modo, & de loco, ubi sepeliendi sunt, Episcopus statuerit.

Vt uerò hæc omnia in executionis usum rectè inducantur; Parochus, omnisque alius Sacerdos, quicumque intrà tuguriorum septa curam gerit, præfectus regionarius, & Vicarius foraneus, ut diligentissime poterunt, curabunt, crebris cohortationibus, assiduisque admonitionibus, omni caritate plenis; atque adeò, ubi opus est, repręhensionibus. Et omni prætereà paterno officio cum illis agent, ad quos summa curationis spectat, ut ordine, & quàm rectissimè cuncta gerantur. Quod si ne his quidem officijs, quicquàm adiumenti ad rem optimè administrandam non afferent; perfugiũ, ut primùm possunt, ad Episcopum habebunt, cuius consilio, studio, ope, & auctoritate, etiam apud magistratum, ut opus erit, si quæ perperam aguntur, ad rectam normam redigantur.

Visitationis officium multiplex. Cap. XXV.

SVMMARIVM.

Visitationis officium multiplex in quibus consistat. num. 1.

Regionum

Regionum præfecti
1 *Vicarij foranei* } *quarum rerum executionem procurent.*
Visitatores
2 *Loca curationis publicæ visitent: ob eamque rem quid inquirant.*
3 *Episcopi visitationis officia.*
4 *Litterę pastorales ad populos.*

1 EA omnia, quæ paulò ante, & mòx infrà demòstrantur, vel ad cautiones, vel ad curas, vel ad pietatis exercitationes, vel ad hominum mores, vel ad Sacerdotum in primis vitæ honestatem, & disciplinam pertinent, vt rectam omnem executionem habeant; hoc præfecti regionatij, aut Vicarij foranei, alijque Episcopales visitatores videbunt, curabuntque diligentissimè.

2 Quare loca publicæ curationis frequenter, vel quotidiè potius cùm opus erit, visitabunt, cunctaque perspicient, atque explorabunt, tùmque ad peste languentium, suspectorum, aut animæ salutem, aut corporis curationem spectant; tùm etiam quæ de eo genere omni speciatim, vniuersèque conscripta sunt.

Ac si quid vel deesse, vel in aliqua re peccari, offendiuè viderint, ad ipsum Epm̃ referent, qui de omni cautione, cura, piaque exercitatione, & disciplina sollicitus, in oĩ executione, vt opus erit, studiosè euigilabit.

3 Episcopus verò frequens in eo erit, vt vniuersos, & ferè singulos, peste vel infectos, vel suspectos, inuisat; paterna caritate consoletur, Episcopali liberalitate, & eleemosyna, quam manu sua pręebit, subleuet, si quos, inopia laborantes viderit: documenta opportuna det, atque accommodata ad sanctè, & cum Dei voluntate congruenter vitam agendam, mortemque fortiter, Christianoque more in Domino obeundam.

Crebrò item familias, quæ domi ob suspicionem se continent, breui sermone alloquetur, & ostendet in primis quæ vnicuique agenda sint, quæ rursùs fugienda.

Sæpè præterea in Diœcœsis loca infecta, suspectauè excurret, cunctaque oculis, paterna caritate incensus, lustrabit, vt populo suo afflicto, perculso, & penè prostrato, consolationes, remedia, subsidia, & alia Episcopalis dilectionis officia adhibeat, & præstet.

Non visitatores solum, sed alios etiam sæpè mittet, qui hæc eadem officia præstent.

Præfectorum, curatorum, & ministrorum publicæ curationis, operam, studiumque excitabit,

Si

Si quos negligentes, & delinquentes in officio comparerit, cum ijs non modo cohortatione, monitione, ſed aliquando etiam ſeueriore obiurgationis acerbitate aget, vt ſui quique muneris partes rectè, diligenter, & ſalutariter exequantur.

Si verò aliquando monitos obſtinatè operam dare cognouerit, vt contumaciter, malèque agant; vt iſti ab officio ſuſcepto amoueantur, curabit, atque efficiet.

Monaſtorum vitia, quæ in eo genere hominum grauiſſima ineſſe ſolent, increpabit acerrimè. Sique hac via non ſuccedet, vt in officio rectè agendi ſe contineant, illam aggredietur, vt magiſtratus pœnas repoſcant flagitiorum, quæ admiſerint.

4 Et quoniã per Epiſcopales occupationes omnibus locis præſens adeſſe non poteſt, eam etiam rationem aliquando inibit, vt ad populos litteras paſtorales ſcribat, quibus illos conſoletur, confirmet, & excitet ad optima quæque, prout occaſio tulerit.

Cura ſpiritualis ſigillatim vnicuique peſte affecto, vel ſuſpecto à Sacerdote adhibenda. Cap. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Cura ſpiritualis vnicuique peſte laboranti, ſuſpectoque à Parocho, Sacerdoteuè præſtanda in his conſiſtit.* 8.
2 *Vt illum celerrimè inuiſat; & ſine mora ſacramentum Pœnitentiæ miniſtret.*
3 *Vt illi Euchariſtiam pro viatico quàm primùm tradat, vbi certum ſit eum peſte infectum.* 10. *Vbi verò in ſuſpicione tantum ſit, vti communionem miniſtret.* 9.
4 *Vt extremæ vnctionis ſacramentum ſine mora conferat: vbi mortis certitudo ſit.* 11.
5 *Vt facultate abſoluendi à caſibus reſeruatis non abutatur.*
6 *Vt indulgentiam concedat Epiſcopalemque benedictionẽ impertiat.*
7 *Vt illum mortuum ſuffragijs adiuuet.*
12 *An ſupradicta diligentiſſimè præſtentur, à quibus inquirendum.*

Vbi

1 VBi primùm Parochus, aliusuè certus Sacerdos constitutus, aliquem, curæ suæ commissum, pestilentiæ morbo laborare certior factus est, eum, vt celerrimè potest, paterna caritate inuiset; atque in primis diligentissimè pœnitentiæ sacramentum ministrabit, & alia deinceps omnia adiumenta spiritualia ad animæ salutem.

2 Quamobrem diligenter planè cauebit, vt nè, cùm morbi, ex quo aliquis laborat, vis suspicionem pestilentiæ præbeat, falsa, inanique spe ductus, eum diutius in vita permansurum, id culpæ contrahat, vt absque sacramentis ille discedat.

Itaque hoc præsertim nullo modo pętermittet, quin pœnitentiæ sacramentum, mora non interposita, ministret.

3 Sacram autem Eucharistiam, nisi ob vomitum, aliudue impedimentum necesse est, aliquid moræ interponi; quàm primùm pro viatico ægrotanti, etiam si cibum sumpserit, omninò ministrabit; nisi manifestò apparet, illũ à morbo conualescere: pestilentia enim ægrotans in eo statu versatur, vt timendum sit, nè vel ad punctum temporis mortem obeat.

4 Quare extremæ etiam vnctionis sacramentum sine cunctatione, moraque ei ministrare poterit.

5 In sacramento pœnitentiæ ministrando videbit, vt facultate, vel Episcopali, vel etiam Pontificia, qua etiam à criminibus illis, quę Apostolicis litteris die Cœnæ Domini editis, continentur, absolui permissum erit, prudentissimè, atque salutariter vtatur.

Denique ægrotanti omnia illa caritatis ministeria, & officia præstabit, quę in extremo vitæ spiritu, alijs, curæ suæ commissis, præstare aliàs debet.

6 At verò præterea dùm æger aliquo sensu viget, earum Pontificalium litterarum auctoritate, indulgentiam ei concedet, Episcopique benedictionem impertiet.

Consolationes proponet, quibus illum ad benè, sanctèque in Domino moriendum excitet.

7 Vbi illũ obijsse audierit; eius animæ auxiliũ feret orationibus, precibus, & in primis sanctissimo Missæ sacrificio.

8 Eam ipsam diligentiam, quam peste laboranti adhibendam esse, paulò ante demonstratum est, idem Parochus, & sacerdos in spirituale adiumentum illius conferet, qui ex morbi solum suspicione laborat.

9 Sed, quod ad sanctissimę communionis ministrationem pertinet, dùm ille in suspicione tantum est, semel ab initio eam, non pro viatico tamen ministrabit, & deinceps aliquoties etiam, atque adeò sæpius,

aut rarius, pro pietatis studio, quo ille tenetur, pro que curæ occupationibus, quibus ipse Parochus, vel Sacerdos destinetur.

10 Et verò, quàmuis paucis ante diebus sacram ei communionem præbuerit, cùm tamen indicium eiusmodi erit, ex quo perspicuè manifestum sit, atque adeò certum, pestifera labe illum infectum esse, sanctissimum viaticum, etiam posteaquam cibum ægrotans cœperit, sine mora, pro illius preparatione, & statu ministrarit.

11 Quod sanè omne vt diligentissimè præstetur, videbit Episcopus omni accurata exploratione, & ratione, quam à præfectis regionarijs, & Vicarijs foraneis adhiberi mandabit.

Mox item extremæ vnctionis sacramentum ministrare poterit, vt paulò antè narratum est.

Cura omnis homini Ecclesiastico peste laboranti, vel suspecto, adhibenda. Cap. XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Cura præcipua à Parocho Sacerdoteuè adhibenda erga hominem Ecclesiasticum peste laborantem in spiritualibus subsidijs consistit.*
2 *Eleemosynæ conquisitio ad vsum corporis.*
3 *Monitio præfecti Regionarij, Vicarij foranei, Episcopi de Ecclesiastici hominis pestilentia, suspicioneuè.*
4 *Parocho Sacerdoti* } *curæ spirituali præfecto peste laboranti qui alius officia Sacerdotalia præstet.* 5.
6 *Ecclesiasticus homo morbo affectus, suspectusuè, ad loca curationis publicæ quando non, & quando maximè ducendus; & qua ratione; & quomodo ibi tractandus; & à quibus visitandus.* 7.
Peste nundùm irrumpente, viri ab Episcopo deligendi, qui sibi in morbum incidenti ministrent. 10.
8 *Episcopus, eiusque familia in pestis suspicionem incidens, quid agat, seruetque.*
Episcopus peste ægrotans, vt se consoletur. 11.
Domo non egrediatur; & quid ibi agat, cum Canonicis, &. 12.
Eodem ęgrotante supplicationes agendæ, oratioque sine intermissione indicenda. 13.
9 *Episcopo pestilentia affecto, proximior Episcopus, & Metropolitanus per Capitulum admonendus, & quod illius officium.*

1 CLericalis ordinis homo, cùm in pestem, eiusuè suspicionem incidit, illius maximè præcipuam, singularumque curam Parochus, aliusque Sacerdos, qui in publicæ curationis loco Sacramentis administrandis præfectus erit, suscipiet, atque geret, ità confestim, atque adeò in primis ad spiritualia auxilia, remediaque confugiens, vt documento, atque exemplo suo pietatem laicorum accendat, quo in genere ei propterea nullo sanè loco deerit. Quæ verò ad corporis vsum necessaria sunt, ea, qua via, & ratione suprà demonstratum est, satis, abundèque eidem subministrabuntur.

2 Itaque idē Parochus, cùm opus est, id præcipuè studebit, vt cùm ipse ad illius vsum eleemosynæ aliquid conferat, tùm caritatis subsidia ab hominibus, tàm Ecclesiasticis, quàm laicis conquirat studiosè, ac præterea, si necessitas vrget, ab Episcopo item.

3 De hominis Ecclesiastici pestilentia, aut suspicione Parochus vrbis præfectum regionarium, eumuè, cui tale munus Episcopus commiserit, Diœcesanus Parochus Vicarium foraneum, vt celerrimè potest, & quàm diligentissimè certiorem faciet: & verò Episcopum vterque, vt & hic, & eorum vnusquisque illa prætereà opera, atque officia præstare, aliaque studia ad illius auxilium conferre possit, quę illa temporum ratio suadet, atque deposcit.

4 Parochus, Sacerdosuè, qui spiritualem curam intrà loci publicæ curationis septa administrat, si morbo inficitur, aut aliquam eius suspicionem præbet; ei socius, si quem in cura Parochiali habet, omnia sacerdotalia ministeria, & officia præstabit, ordine, qui mox suprà expositus est, de cura spirituali vnicuique adhibenda. Si verò plures Sacerrdotes eorum septorum curatores sunt, qui susceptæ curę munere prior est, ea præstabit, nisi inter illos aliter conuenerit. Vbi autem socius nemo est, aut alius, in partem illius curę euocatus, ijs planè officijs, curandum erit, vt Parochus, qui proximus est, satisfaciat.

5 Veruntamen ex peste laboranti Parocho, nec curę sociū habenti, sacramenta, præsertim sanctissimam Eucharistiam & extremam vnctionem, si ille in Diœcesi est, ab eius præposito, aliouè, qui plebis totius curę præest; si in Ciuitate, ab Archipresbytero Cathedralis Ecclesiæ, vel etiam ab ipso Episcopo aliouè Sacerdote, quem sibi adiutorem eo tempore Episcopus asciuerit, vbi nullum in mora periculum subsit, ministrari, cùm proprium valdè est, & cum caritatis fraternę officio maximè coniunctum, tùm etiam ad Parochi languescentis consolationem longè accommodatissimum.

Quod vt in morem, vsumque inducatur, & planè prçstetur, hoc Episcopus suo in primis exemplo studebit.

6 Ecclesiasticus homo, morbo affectus, aut suspectus, vt ad loca publicç curationis perducatur, asporteturuè, hoc maximè studeat is, cui Episcopus id curç dederit, si modo curç, quam gerit, aut officij, cui prçest, ratio, vel ętas eius ingrauescentes, uel alia eius generis causa aliter non postulet: nàm ijs locis, longè melius, quàm domi suç subministrabuntur quçcumque tùm ad animç salutem, tùm ad corporis curarationem necessaria sunt.

Atqui illius perducendi, asportandiuè ea ratio adhibeatur, quç eius statui, & ordinis Ecclesiastici dignitati conueniens est.

Vt nè simul cum alijs, ut uulgò fit, & tamquàm unus de populo, sed solus, & ut is, cui prç ordinis dignitate honor deferendus est perducatur.

Vt ne uehiculo, curruuè communi asportetur.

Tugurium habeat, quàmuis intrà aliorum septa collocatum quò commodius, & medici, & medicamentorum copiam aliorumque ministrorum operam habeat; vt à reliquis tamen opore distinctum, & longiùs aliquantò separatum.

Diligentius instructum sit storeis, tegetibusuè, stramentis, lecto, culcitris stramentitijs, culcitris laneis, ceruicalibus, linteaminibus, & omni alia necessaria supellectile.

Is propè habeat famulum, aliumuè pium hominem, qui operam ei nauet in rebus corporis vsui necessarijs.

Ex ministris, qui extrà septa famulatum, operamuè prębent, unum aliquem habeat, qui prçcipuè ei uictum, medicamenta, & alias res necessarias opportunè extrinsecùs apparet.

Eius cura saltem alicui medico, & Chirurgo, alijuè curatori, aut ministro commendetur diligenter, ac sigillatim.

7 Sæpius & ab Episcopo ipso, & à Parocho, & à prçfecto, seu Vicario foraneo, & alijs Episcopi etiam nomine uisitetur.

8 Si aliquando acciderit, Episcopum pestis nomine suspectum fieri, domi se continebit, quamdiù expedire censuerit.

Dùm autem se domi continet, si pro suç speculationis munere, tempore tàm necessario, sibi aliquid oculis perlustrandum sit, ut opportunius prospiciat, & consulat, in urbe, Diœcesiuè foras prodibit, vt opus erit.

De familia autem sua si quis in pestis suspicionem inciderit, eum seruare iubebit, quç de Parocho, Parochique familia demonstrata sunt.

9 Sin autem pestilentia afficietur, de eius periculo per Capitulum,

vel

vel duos priores de Capitulo certior statim fiet Episcopus, qui propiùs abest, & Metropolitanus item. Cuius erit, fratrem Episcopum, ità laborantem, omni sollicitudine, & caritatis officio consolari: eique salutaria adiumenta, vt accuratissimè poterit, adhibere.

10 At nè Episcopus, si fortè in pestilentiam inciderit, vlla ope spirituali in primis destituatur, id sibi subsidij comparabit, antea quàm pestis in Diœcesim irrumpat, vt certos sib. Sacerdotes, caritatis zelo flagrantes, spiritualisque vitæ vsu peritos, præsertim ex Capitulo, conquirat, & paret, qui laboranti ex peste Episcopo, constanter ministrent, quæ ad animæ salutem pertinent.

11 Is verò, dùm æger, se etiam pijs, cęlestibusque meditationibus consolabitur, dùm spiritualium Sacerdotum assistentium colloquijs, atque etiam, si per morbi vim licet, lectione aliqua de sanctis, vtpotè Cypriano martyre, Bernardino Senensi, & beato Rocho, & alijs, quorum diuinæ virtutes in pestilentia eluxerunt.

12 Neque dùm morbo laborat, ex ædibus Episcopalibus, se aliò conferet, sed in ijs persistet; vt si fortè obeat, Clero & Canonicis, præsertim Ecclesiæ Cathedralis, id quod sanctissimi Episcopi religiosè fecerunt, tùm reliquis etiam extremum ferè spiritum agens, salutaria monita tradat, atque in statione sua Episcopali, quemadmodum Episcopum decet, ex hac vita migret ad Dominum.

13 Erit autem Capituli Cathedralis Ecclesiæ præ omnibus, dùm ille in pestis ægritudine est, supplicationi instare; ac præterea Vicarij generalis, orationem sine intermissione in vrbe, Diœcesique indicere, & habere, vt pro eo, communi omnium parente, precatio assidua, religiosaque ab vniuerso clero, populoque habeatur ad Deum.

Cura adhibenda, vbi quis conualescit à peste, aut ab eius suspicione liberatur. Cap. XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Cura Parochi erga conualescentes à peste, eò spectat, ut ad confessionem generalem inducantur.*

2 *Vt sacramenta frequentent.*

3 *Vt orationis matutinæ, & uespertinæ usum retineant, & alia religiosa officia exerceant.*

4 *Vt à peccandi occasionibus se abducant.*

5 *Vt puellæ / Virgines / Mulieres iuuenes* } *lectissimæ fœminæ commendentur: utque Parochus earum custodiam gerat. 6.*

7 *Vt puerorum* / *Adolescentum* / *Infantum* / *Ope destiturorum* — *curam paternam suscipiat.*

1 IN eam etiam curam totus incumbet Parochus, vt omnes, & singuli, qui à morbo conualescunt, aut à pestis periculo, suspicioneuè libere euadūt, tunç maximè fixa animi deliberatione propositoque verè nouę vitæ suscepto, & diligentissimè, religiosèque discussa conscientia, peccata omnia, quæcumque in anteacta vita admiserint, probato confessario Sacerdoti confiteantur; si quando pestis initio id minùs præstiterint.

2 Vt sanctissimorum sacramentorum frequentē vsum adhibeant.

3 Vt precationis, & orationis assiduæ, & frequentis, præsertim matutinæ, & uespertinę usum item, & consuetudinem suscipiant, aut susceptam retineant perpetuo.

Vt alia Christianæ religionis officia, quibus uitæ spiritualis studium exardescit, amplectantur, & colant diligenti exercitatione.

4 Vt ab omni malè agendi consuetudine, ab omnique peccandi occasione sese abducant; hominum, qui uitiorum, flagitiorumque impuritate inquinati sunt, commercium, & familiaritatem refugiant; & peccatorum, in quibus anteà prauo quodam usu uersati sunt, seminaria præcidere studeant.

Alia prætereà grati animi officia illis commonstrabit, quæ infrà, cùm de peste extincta agitur, uberius explicata sunt.

5 Quoniam autem sępè fit, vt in ijs puellæ, & uirgines, & mulieres florenti ætate, parentum, aut aliorum, qui proximè propinqui sunt, morte, ab omni ope destitutę sint, ac proinde periculum sit, nè ad impudicitiam turpiter prolabantur; ideò Parochus si quas in Parochiali vicinia habet, aut etiam ex Parochia sua in communis curationis hospitali, aliouè loco collocatas, illas singulas matronę honestę, illis propinquitate, aut uicinia coniunctæ, alijuè fœminę lectissimę, quo maximo potest, caritatis studio, commendet, ut eas, si necesse est, eleemosynę etiam largitione subleuet: in omnibusque rebus cùm earum curam illa suscipiat; tùm maximè, id quod caput est, in timore Dei, sanctæque uitæ ratione, easdem instituat, ac pręsertim ab omni labe puras, atque integras conseruet.

6 Atque in omni quidem huius custodię, officijuè genere ille ipse Parochus curam pręcipuam maximè substinebit. Ideòque ubi primùm

mùm uel conualuerint, uel à suspicione liberę erunt, illius cura, & studio in monasterio, locouè pio collocabuntur; aut matronę honestæ famulatui addicentur; aut alia honesta conditione earum necessitatibus, ac simul pudori prospicietur: & quo rectiùs, & cautùs id omne agatur; ad Episcopum etiam, si opus erit, confugiet.

7 Puerorum, & adolescentum, qui mortuis parentibus, & propinquis in eodem statu uersentur, & infantum etiam lactentium, & aliorum prętereà, qui ab omni re inopes, aliorum auxilo destituuntur, eandem ipsam curam, & sollicitudinē paternā suscipiet, ac sustinebit.

Cura mortuorum. Cap. XXIX.

SVMMARIVM.

1 *Mortuorum Episcopi cura.*
2 *Mortuus quot horis insepultus remaneat; quando, & quomodo, & à quibus efferendus.*
3 *Vespilones, Monattiuè, efferendis mortuis præficiendi: ijsque deficientibus à quibus alijs efferendi.*
4 *Funus, ex ritu Ecclesiæ; & à quibus Sacerdotibus agendum. 6.*
5 *Impensa funeris à quibus facienda.*
Eleemosina funeris, quanta. 8.
Sepultura; sepulturæque locus qualis. 9. 10.
7 *Sepulturæ nemo tradendus inscio Parocho, Sacerdoteuè: & quid ea in re ab illis agendum.*
11 *Clerici funus à quo celebrandum.*
12 *Officia pro mortuis quæ, quando, & à quibus agenda. 14. eaque in re officium Parochi. 15. 16.*
13 *Episcopi mortui funus, & exequiæ.*
17 *Episcopi officium in suffragijs mortuorum procurandis.*

1 HÆc pro mortuis pestilenti tempore præstanda Episcopus curabit, eoque vigilantius, quò grauior culpa multorum in eo caritatis officio aliquando exiltit.

Si quis igitur peste affectus, eouè nomine suspectus mortem obit, eius corpus nè citius duodecim horis, nec verò tardius quattuor, & viginti horis, vel eo circiter temporis spacio sepeliatur, postquàm obijt.

Noctu nè efferatur, nisi Episcopi concessu scripto aliter quandoque iustis causis permissum sit.

Curru item nè vehatur; nisi præ mortuorum multitudine, aliauè causa secùs fiat necesse est.

Nè humeris vnius tantum, tamquàm onus gestetur, succoleturnè; nec verò nudum, nulloque operimento tectum, etiam si curru feratur, nec alio modo indecenter, atque inhumanè.

Porrò à duobus efferatur decorè, binis longurijs, aut hastilibus solidis, benèque firmis, quibus feretrum sustineatur, aut scala decenti, alionè eius generis opere. Sit autem inclusum in capsam, vel linteamine rectè inuolutum; tùm pallio præstereà, ad hunc vsum constituto, corpora operiantur, etiam quando vehiculo efferuntur.

3 Ad efferendum vespillones, qui Monatti vulgò dicuntur, adhibebuntur; qui si minùs publico stipendio conducti sunt, curandum erit, vt corporis, & efferendi, & sepeliendi curam suscipiant, & gerant, qui in ea ipsa domo, familiauè sunt, in qua erat qui pestis morbo obijt; aut illi, qui, vel cognatione, vel amore, & caritate coniunctiores, cùm eius pestilentiæ contagio laborantis, curam præcipuam habuerint; vt ab illius latere non discesserint, mortui etiam funus, & sepulturam libentius, atque minori periculo curabunt, ac præstabunt, cum officio caritatis adducti, tùm etiam quia nihilominus aliquo temporis spacio ex lege magistratus, qui sanitati præest, seclusi, ab aliorum consuetudine sint oportet.

4 Funeris statis precibus, & psalmorum, aliorumque orationum officio, vt Ecclesiæ ritus est, prosequendi, celebrandiuè munus, ad Sacerdotes, locis illis peste loborantium constitutos, pertinebit, si qui sunt; alioquin id officiũ præstabit vnà cũ clerico proprius mortui Parochus.

At vnicuique tamen Parocho, animarumuè curatori liberum, integrumque erit, huis impensis certum alium Sacerdotem vnà cum Clerico constituere, qui Parochialibus suis, pestilentia mortuis, officium funerale præstet, cùm scilicet non in Parochiali Ecclesia; sed in cæmiterijs sepelientur; quæ præcipuè ad sepulturam constituta sunt pestis morbo morientium.

5 Si mortuus aliquid in bonis reliquit, hæredes omnem, & ceræ funeris totius impensam cogantur, pro illius qui obijt, dignitate; proque Cleri, quę ad funus adhibetur, ratione; ac pro sepulturę, quam sibi in aliqua certa sede delegit, modo. Sin autem vel in ædibus hospitalibus, vel in ijs locis tuguriorum mortem obijt, in earum ædium, locorumuè cæmiterio humabitur: cuius funeris, sepulturæuè officium Sacerdotes, & Clerici obibunt, qui ibi curam gerunt; vbi si complures non sunt, is vnus tantum, qui est, ad funus satis erit. Ceræ porrò sumptus, ab hospitalibus, eorumuè locorũ curatoribus fiet; isq; à bonis mortui, si q̃ in illis, vel hospitalib. domibus, vel tuguriolis relicta sunt, resarcietur.

Vbi

Vbi nulla alia ratio sumptus sit pro funere defuncti, ceram in funeris sumptum conferre, & sepulturam in cœmiterio curare, Parochi sit; vt cęteris Parochialibus suis, ab omni re inopibus, qui obeunt, itidem præstare debent.

6 Et campanarum sono, & cruce prælata, & luminibus accensis, & cæteris cærimonijs, statoque omni ritu Ecclesiastico & Parocho alioue Sacerdote, & Clerico saltē vno funus ducatur; etiam si Episcopi concessu, noctu fiat, & curru item non vnus solùm; sed plures; peste extincti efferantur. Quo in funere idem Parochus aliusuè Sacerdos, & Clericus superpelliceo induti, cùm pro ædium, alteriusuè loci foribus, vnde efferuntur, tùm in via, tùm loco demum, vbi sepeliuntur, psalmorum, precumque officium, vt moris est, pro mortuis præstent.

7 E domicilio autem, locouè, vbi qui peste mortuus est, non anteà efferetur sepulturæ causa, quam Parochus, alijuè illius curæ Sacerdotes, de obitu certiores in eo tēpore per vespillones, aliosuè ministros fiant; atque certa sepulturæ hora constituta, Parochus, aut constitutus ille sacerdos aduenerit, præsensuè aderit: qui vt in tempore adsit, curet omninò. E loco, vnde effertur, Parochus, alijuè Clericalis ordinis homines, qui funus obibunt, non ante ad Ecclesiam, cæmiteriumuè discedunt; quàm mortui corpus vespillones feretro, aut curru, alioué modo efferendum sumpserint; vt illi, quod ritus Ecclesiæ sanctæ postulat, statis precibus funus ritè ducant.

8 Funeris, sepulturæuè causa nè Parochus, aliusuè Sacerdos, neque Clericus item, plus eleemosynæ, nè spontè quidem oblatæ, vllo quouis nomine, prætextuuè capiat, quàm vel dare ob funus alio tempore solet, vel ab Episcopo pręscriptum est, aut concessum.

Nec verò emolumenti cuiusquam societatem cum vespillonibus: alijsuè funerum curatoribus, cæterisque id generis eo nomine ineat, cui rei, alijsque auaritiæ sordibus, atque suspicionibus vt occurratur; quicquid fructus, eleemosynæuè in singulos menses ab exequijs, quæ peste mortuorum nomine fient, acceperit; in vrbe pręfecto regionario, aut, si in Diœcesi est, Vicario foraneo singulis item mensibus scripto significet.

9 Peste mortui corpus nè extrà loci sacri fines sepeliatur, nè eo quidem nomine, quòd aliquo post tempore ad locum consecratū transferatur: sed in Parochialis Ecclesiæ, intrà cuius fines obijt cęmiterio humetur, aut, vbi illud non est, in ea ipsa Ecclesia, uel communi sepulturę loco, vel, si consensus ius habentium accesserit, priuato. Si verò prę cœmiterij, Ecclesięuè Parochialis angustia, aut prę mortuorum multitudine aliud ab Epō, cœmiteriū, vel in viciniæ Parochiali, uel in hospitalibus, vel in tuguriorū loco cōsecratū est, in eo ipse sepeliatur licet;

In

10 In sepeliendi officio ea cautio adhibeatur, vt in cœmiterijs, præsertim quę in vrbe, oppido, aut vico sunt altius fossę effodiantur, ubi in sepulturam corpora tradantur, nè inde fœtor contagiosus exhalet. Earum igitur altitudo tanta erit, ut supra cadauer terra extet altè congesta tres, quattuorue cubitos. Vbi uerò sępius sepulchrum aperiendū est, eò altius erit: & , quoties sepelietur, toties terra, aut calx, aut arena conijciatur, qua corpus benè obtegatur. Hęc atque adeò alia potior ratio adhibebitur ad corporum fętoris uim continendam.

11 Clericalis ordinis homo si fortè decedit, eius funus ab aliquo Cleri numero celebretur, & corpus intus in Ecclesia sepeliatur, si secùs fieri non cogit loci longinquitas, ad quem effertur.

12 In Altaribus priuilegiatis saltem pro Ecclesiastici ordinis hominibus tot Missæ pro defunctis celebrabuntur, quot ex illis peste mortui sunt; ità vt singulæ Missæ singulis mortuis applicentur.

13 Si Episcopum mori contigerit, eius funus, & exequiæ curabuntur, & celebrabuntur ad Concilij primi, & quarti Prouincialis præscriptum. Pro qua defuncti anima fiet, vt eodem Concilio quarto cautū est. Nec verò quicquam obstabit, quo minùs ei defuncto omnia debita pietatis officia præstentur: hocque ardentiori caritate, quòd paternam illius, accensamque dilectionem periculoso illo tempore gregi, sibi commisso, præstitit: pro quo non modo facultates, sed vitā constantissimè in Domino profudit.

14 Et quoniam illud in pestilentia quàm sæpissimè accidit, vt parentes simul, & liberi, eodem ferè tempore obeant, neque hæredem, successorẽuè vllum relinquant; aut, si quos relinquunt, i'li quidem sine cognationis gradu non arctius coniuncti, aut aliquando, si liberi superstites sunt, ij vel minores natu, vel sæpè eodem morbo affecti, vel suspecti, ob eamque causam à cæteris seclusi sunt. Quò fit, vt nemo ferè sit, qui Missæ sacrificijs, & statis diuinarum precum officijs, alijsque pietatis operibus earum animas adiuuare curet. Quamobrem præfectus regionarius, & Vicarius foraneus in sua quisque regione, vbi peste laboratur, pro si mortuis Missæ solemne sacrificium, præter aliam Missam conuentualem singulis hobdomadis, quò ad pestilentia cessauerit, feria secunda à Clero vniuscuiusque collegiatę celebrari iubeat; si modò per diei festi celebritatem, quæ in illam feriam incidit, id præstari liceet.

Hoc idem Sacerdotes singuli Missæ sacrificium facient.

In ea ipsa feria, quæ primùm in singulos menses inciderit, in vnaquaque vrbis regione, & in singulis Diœcesis partibus quibus Vicarius foraneus pręest, ab omnibus eiusdem regionis, & partium illarum Diœcesanarum Parochis solemne pro mortuis officium, solemneque

etiam

etiam Missæ sacrificium peragatur. quòd si in ea feria per officij ritum peragi non potest; in alia proximè sequenti præstetur. Huic autem rei præstandæ modum Episcopus, pro Diœcesis suæ ratione præscribet.

Singulis prętereà diebus, pręterquàm, cùm pro officij ratione, aut ob aliam causam non potest, Sacerdos vnusquisque in Missę sacrificio orationem, collectamuè pro mortuis religiosè dicat.

Moniales etiam certo hebdomadæ die, ab Episcopo pręscripto, officium mortuorum recitent.

15 Singulis quoque diebus dominicis vnusquisque Parochus, animarumuè curator, populum intrà Missarum solemnia admonebit; vt non modo tunc, cùm in Missę sacrificio pręsens adest, pro mortuis simul precetur; sed postridie illius diei, quo pro illis fiet, in Ecclesiam ad diuina officia, solemneque Missę sacrificium frequens conueniat. Qui verò impeditus adesse non potest, saltem vel domi, vel in officina, tabernauè, vel vbicumque erit, pro eis paululum oret, religiosis precibus adhibitis, prout est pietatis suę diligens studium.

16 Singulis denique dominicis diebus prima hora noctis certum campanarum signum de more solemne detur, quo & oratio quę tunc à fidelibus pro mortuis facienda est, & diuinorum officiorum celebritas, quę postero die eorũ causa agetur, omnibus vniuersè significetur.

17 Hęc autem omnis defunctorum animabus piè suffragandi ratio, Episcopo curante, ità inibitur, statueturque in tota Diœcesi, vel in eius parte, vt pestis sese diffuderit, vel Episcopus idem censuerit.

Hoc ipsum omne vt in suis Ecclesijs à regularibus pręstetur, omni cohortationis officio ille curabit. Quin etiam litteris cum Metropolitano, & alijs Prouincię Episcopis aget, vt par pietatis studium in sua quisque Ecclesia ijs defunctis pręstent.

Peste restincta quæ præstanda. Cap. XXX.

SVMMARIVM.

1 *Peste restincta, gratiarum actio, supplicationibus agenda. 17. hæcque ab Episcopo procuranda. 1.*
2 *Sacra communio.*
3 *Oratio quadraginta horarum.*
4 *Supplicationes triduanæ.*
5 *Christianæ institutionis regula.*
6 *Votorum persolutio.*
7 *Legatorum præstatio.*

Vitio-

8 *Vitiorum, & malarum corruptelarum profligatio.*
9 *Pietatis officiorum exercitatio.*
10 *Visitatio Ecclesiarum per se, & per alios. 12. & quæ in ipsa visitatione procuranda. 11. 13.*
11 *Charitatis operum restitutio; & quarum aliarum spiritualium rerum excitatio, & instauratio.*
13 *Librorũ de baptizatis, & matrimonio iũctis tẽpore pestis, exhibitio.*
14 *Cum Magistratibus, & Decurionibus de re frumentaria deliberatio.*
Viduarum, Pupillorum, Sacerdotum,
15 *Laicorum — & quorum patrocinium.*
16 *Mortuorum suffragatio.*
18 *Aliorum Episcoporum congratulatio.*
19 *Accepti beneficij ob recuperatam valetudinem, gratitudo; & consideratio à quo id euenerit. 20. Eaque in re Parochorum, & concionatorum officium 21.*
22 *Peccantium obstinatorum monitio, & perterrefactio.*
23 *Ad colendam beneficij memoriam proposita ratio.*
24 *Tuendæ recuperatæ valetudinis proposita regula.*
25 *Beneficij accepti perpetuum monumentum.*

1 DEi munere, beneficioque cùm primùm pestilentię vis paulatim languescere incipit, in eo potissimùm Episcopi cura versabitur, vt omni officij genere is populum excitet, atque inflammet nó modo ad orationem, obsecrationem, & gratiarum actionem, sicut Apostolus monet; sed ad pręcipua quędam religionis Christianæ studia, atque adeò opera, quibus diuinum illud beneficium, ac singulare, pia, grataque memoria prosequatur perpetuò.

2 Primò vt omnes, & singulos ad gratiarũ actionem instruat, ac paret; illud curabit, efficietque, vt peccata sanctè confessi, certo religioso die sacram communionem frequentissimi sumant.

3 Deinde statam illam orationem quadraginta horarum indicet, & celebrabit religiosissimè: ad quam cùm populus per vicinias Parochiales distinctus certis pręfinitis horis conueniet, in omni illa horaria statione, concionantis vel breuissimo sermone incitetur, atque accendatur ad ea officia, quę sanctissima ob accepti beneficij memoriam pręstare quisque debet.

4 Posteà verò supplicationes triduanas indicet: quas solemni apparatu

ratu,& omni religiosorum ordine, & frequentissimo vniuersi populi concursu; & prętereà tertio scilicet eorum die, sacra omni pompa sanctarum reliquiarũ ritè, religiosè, rectè, atque ordine celebrari studebit.

5 Atque vt rectissimam quidem viam emendationis, sanctiorisque vitę populus vniuersùs suscipiat, ac teneat; curabit in primis, vt vicinia Parochialis omnis, & vnaquęque familia, si minùs id pestis tempore fecit, nunc tandem Dei offensiones, morum corruptelas, prauos vsus, quibus anteà sese ullo tempore implicuerat, perpetua deliberatione, perpetuaque omni detestatione, pellat, abhorreat, planèque abijciat.

Certas uerò Christianę institutionis regulas unicuique hominum generi, ordini, & cõditioni accommodatas, Episcopus commonstrabit.

6 Curabit item hoc diligenter, ut si quę vota uel publicè, uel priuatim nuncupata sunt, quàm primùm, & piè, & religiosè, ritèque persoluantur ad pręscriptum huius Concilij.

7 Vt legata, aliouè nomine relicta, aut donata quęcumque in pestilentia pij usus causa sunt, rectè, sedulòque pręstentur.

8 Vt quę uitia, & quas morum corruptelas, dùm pestis uis, atque impetus irruebat, publicè, palamque populus detestabatur, hoc maximè professus, se illa tamquàm peccatorum seminaria, unde pestilentia extitit, abiecturum: ea planè in perpetuum profligat, eorum malorum fibras, & radices pręcidat.

9 Vt in primis quę Christianę pietatis officia, ac quę studia pestifero morbo languerunt, diligentius excitentur.

10 Quamobrem uisitationis munus quam primùm aggredietur diligẽtissimè: in quo munere hoc potissimùm studebit, atq; exequetur,

Vt Ecclesię, pręsertim Parochiales, si quæ ob pestem damni, detrimentiuè, aliquid fecerunt, resarciantur, & necessaria supellectile apparatuue instruantur.

11 Vt loca instaurentur, caritatisque opera, & subsidia, si quę uel neglecta, uel prętermissa, uel intermissa sunt, omninò restituantur, atque excitentur religiosius.

Vt Academię, Scholę, Collegiauè piè instituta renouentur, flagrantiori studio.

Vt diuinorum officiorum cultus omni parte florescat.

Vt sacræ conciones & frequentiores sint, & omni sanctissimæ disciplinæ officio instructiores; itidemque sacræ lectiones. Quamobrem lectissimos concionatores vndique conducere studebit ad suæ Diœcesis loca.

Vt in primis doctrinæ Christianæ Scholæ studiosius, frequentiorique multitudine exerceantur.

Vt piorum hominum Scholæ frequentissimæ sint, ardentiusque

versen-

versentur in omni pie agendi cursu, & progressione.

Vt aliæ piæ confraternitates erigantur; aliaque item piè instituta opera, exercitationesque excitentur.

Vt causæ piæ diligentissimè explicentur; &, si quæ in foro sunt, ad exitum perducantur.

Vt omnes denique, & singuli officia, studiaque sanctæ Christianæ disciplinæ diligentius amplectantur, & colant.

Frequentissimi ad indulgentiarum, & stationum celebritatem concurrant.

Ecclesias crebrius, religiosiusque frequentent.

Dierum festorum celebritatem ab omni seruili, mundanoque opere abstinentes, sanctè venerentur, & sanctificent officijs atque actionibus cælesti pręmio dignis.

Vt patres familias omnibus, & singulis, quos in familia, famulatuuè habent, sanctè viuendi leges accuratius tradant ad præscriptum regularum, quas ipse Episcopus eo nomine ediderit. Quanto autem quisque generis splendore, dignitate, opibus, præstat; tanto ardentiori studio omnis pietatis instituta, progressiones, atque officia tueatur.

Vt mercatores, artifices, institores, & cæteri cuiuscumque opificij homines, ministriuè, peste restincta, non tàm in excitandis industriæ, artisque suæ studijs, resumendisque ipsis artificijs diligentes sint, quàm solliciti admodum, & studiosi non modo in suscipiendis sanctè agendi institutis, sed in reijciendo omni vitio, quod in artis suæ vsu, atque exercitatione aliquando subesse solet: ità vt quæstui salutem animæ in negotiationibus, actionibus, & artificijs planè anteponant.

Monebit prætereà crebris sermonibus, in mercatura, quam faciunt, in omnique commertio nihil fraudis, nihil doli, nihil quęstus nefarij, nihil falsi, nihil periurij commitendam, concipiendamuè esse: ab officinis, & tabernis omnem viuendi intemperantiam, & turpiter dictorum obscænitatem profligandam esse: à iudiciali foro omnem auaritiam, rapinas, ambitionem, iniquitates, & pupillorum, viduarum, egentiumque hominum vexationes exterminari oportere: à priuatorum ædibus intemperantis, profusæque vitæ consuetudinem, ludos aleatorios, immoderatos sumptus, seruorum greges, conuiuiorum exquisitos apparatus, ingentem vestium pompam, & omnia denique quasi peccatorum seminaria conuellenda: à ciuitate capitales inimicitias, odia, simultates, factiones, improborum hominum cœtus, ludos publicos, & spectacula omnia prophana abijcienda. Hæc enim cùm eiusmodi sint, ob quæ Deus iratus, pestifero morbo populum contuderit, ac debilitarit; posteàquam eius singulari misericordia, donoque publica valetudo recuperata est; sunt omni cura, studioque euitanda, ne acce-

pro beneficio fideles abutantur, ad Dei iram grauius concitandam.

12 Hanc verò visitationem, quę omnibus officijs cumulata esse debet, Episcopus, quò studiosius pręstet, atque adeò perfectis, alios etiam visitatores adhibebit, qui omnes commonstratæ visitationis partes adiuent, atque exequantur.

13 In qua visitatione illud etiam curę erit, vt libri de matrimonijs & baptismis in pestilentia ministratis, proprio Parocho confestim tradantur: qui in codicem Parochialem quęcumque de eo ministrationis genere notata sunt, referantur ad pręscriptum.

Vt item infantibus, in pestilentia natis, quibus ob periculum statę solemnes baptismi cęrimonię adhibitę non sunt, quàmprimùm illis de more, rituque adhibeantur.

14 Et quoniam sępè fit, vt, peste depulsa, fames populum adoriatur; ideò eam etiam cogitationem, & curam Episcopus suscipiet, vt, re cum magistratibus, Decurionibusuè deliberata, populo in rei frumentarię caritate, quę existere posset, aliqua ratione succuratur; nè famę conficiantur, qui pestilentia extincti non sunt.

15 Viduarum pręterea, pupillorum, & pupillarum, eam curam suscipiat, quę suprà commonstrata est.

Sacerdotum, & religiosorum hominum, qui pestis tempore benè, pièque se gesserunt, ac pericula non reformidarunt, vt spirituali adiumento ęgrotantibus subuenirent, patrocinium, curamque habebit. Idem laicis, & mulieribus pręsertim, quę infectis morbo operam nauarunt, ipsè pręstabit.

16 Pro ijs verò, qui pestilentia confecti obierunt, per annum post recuperatam publicam valetudinem omnis diligentia, quę suprà pręscripta est, seruabitur in eorum animabus suffragandis.

17 Porrò Episcopus cum Metropolitano, is verò cum Prouincię Episcopis aget, vt supplicationibus, processionumque solemnitate, & omni pietatis sanctę officio, vbique in Prouincia de recuperata valetudine Deo gratię habeantur.

18 Rursùs Episcopi Prouincię coepiscopum, cuius Diœcesi, vrbsuè Dei beneficio à peste liberata est, paterna caritate inuisent; eidemque cùm priuatim pio colloquio, tùm publicè populo sanctissima concione gratulabuntur.

19 Vt porrò singularis beneficij, quod pestis morbo depulso, à Dei misericordia populus accepit, perpetuò memor sit, id Episcopus omni in primis ratione curabit; nè ob ingrati animi crimen, quod graue est, gratissimasq; Dei offensiones parit, grauiora deinceps mala, perniciosiusque exitium sentiat: ac proptereà grauitate exemplorum, quę ex sacris vtriusque testamenti litteris sumuntur, sępissimè declarabit,

quàm

quàm valdè oderit Deus ingrati animi crimen.

Itaque id vnum studebit, vt populus beneficium agnoscat, & quale sit, & quantum, quàmque omni munere, & dono, non corporali solum sed spirituali plenum, & cumulatum: ità vt planè ille intelligat se, peste liberatum, non modo pristina commoda publicę valetudinis recuperasse; sed etiam spirituales vtilitates, spiritualiaque emolumenta, quibus aliquando in pestilentia caruerat magno cum periculo salutis.

Crebrò illum excitabit ad sanctarum exercitationum, quibus in pestilentia difficulter vtebatur, religiosum studium, ad frequentem sacramentorum vsum, ad stationes obeundas, ad conciones, & lectiones sacras audiendas, ad dies festos in Ecclesijs, pijs orationibus, sanctisque meditationibus consumendas. Ad quę officia ardentius eum incendet, propositis incommodis, difficultatibusque quibus non sine quadam animi acerbitate, & cruciatu tunc impliciti erunt; cùm pręsertim vel in ipsa media morte non haberent aliquando, vnde spiritualibus adiumentis, & consolationibus sustentarentur.

20 Id studebit, vt pestis extinctę beneficium planè agnoscat non ab hominum prudentia, consilio, medicamentorum procuratione existere; sed à Deo in primis, qui mortificat, & viuificat, deducit ad inferos, & reducit.

Itaque insigni illius misericordia factum esse populus sciat, vt sedatis pestilentię tempestatibus, tranquillitate vitę perfruatur. Alioqui verendú esset, nè grauius plectetur, vt olim populus Hebręus, qui Agypti seruitute Dei ope mirabiliter liberatus, diuinum beneficium grati animi pietate cùm non agnouisset, pœnis deinde acerbissimis affectus est.

21 Cùm igitur Parochi, tùm concionatores ob eam causam sępissimè eam monebunt, & locis, quos ex sacrarum litterarum fontibus haurient, vberrimè tractatis, ostendent, in rebus prosperis, & ad voluntatem fluentibus, arrogantiam & superbiam fugiendam esse; sed Deo in primis omnium bonorum parenti, & auctori, quicquid prosperè & optimè successit, tribuendum esse: Ne dixeris in corde tuo, fortitudo mea, & robur manus meę hęc mihi omnia pręstiterunt; sed recorderis Domini Dei tui, quòd ipse uires tibi prębuerit, inquit ipse Deus, Id quò grauius in fidelium mentibus inserant, flagitia, & peccata aliquando exagitabunt, quę populus admiserit, rursùsque Dei beneficia pręclarè commemorabunt; ità vt is non auditione solùm percipiat, sed intimo animi sensu cognoscat, se non meritis suis, sed singulari Dei benignitate à pestilentia liberatum esse.

Cum illis, qui pestifera ęrumna correpti, vitam, moresque emendarunt, quique à Domino castigati, inquit propheta, eruditi sunt ad diuinas

-uinas iustificationes, ita agent, ut, cum emendationem tum liberationis à peste munus à Deo potissimum agnoscat: ac de vtroque beneficio perpetuas ei gratias agat; & cum mortifero morbo iamaffecti, eoque diuinitus liberati, omnis malè anteactę uitę pœnitentes, uiam sanctè agendi ingressi sint, in ea longius progrediantur perpetuò, neque eorum pœnitentia ficta sit, & simulata, uel breuis, quæ solum metu periculi nixa fuerit, quemadmodum de Antiochi, & Esau falsa pœnitentia litteris diuinis proditum est.

Eorum autem mentis cæcitatem grauissimè increpabunt, qui carnis sensu ducti, & mundi illecebris deliniti, quoniam opibus affluunt, cùm omnia sibi licere putent, non modo certissimo pestilentiæ periculo; sed neque recuperatę ualetudinis beneficio meliores facti sunt: Attriuisti eos, & renuerunt accipere disciplinarum; indurauerunt faciem suam super petram, & noluerunt reuerti: de istis ita narrat propheta Hieremias.

22 Illos denique qui peste restincta, obstinato, obfirmatoque animo sunt ad peccandum, uehementius deterrebit, ut scilicet, quamuis peste liberati sint, grauiora sibi pertimescenda proponant; cùm causa etiam adhuc subsit, unde sempiternam plagam accipiant. Recuperatio enim valetudinis magnam suspicionem, & metum perito medico affert, qui rursus multa signa uidet, ex quibus animaduertit, causam sublatam non esse morbi, ex quo ęger periculose laborauerat.

Istos monebit, etiam si unà cum bonis piorumque operum studiosis viris, ualetudinis publicę fruuntur beneficio, fore tamen aliquãdo, ut diuino iudicio, ab illis segregati, sempiternę salutis fructu careant.

Idipsi prætereà, quo secundioribus rebus in hac uita utuntur; eo magis illis timendum esse ostendant; certoq; persuadeant nullum deniq; malum, nullumve flagitium concipi, admittiuè, de quo Deus pœnam iustissimam non reposcat.

Ac proinde etiam illis metuendum sit, nè sempiternis illis cęlestis hæreditatis bonis priuentur, qui caducis, & fluxis huius uitæ rebus, & muneribus, donisque temporaneis aucti sunt.

Nè item cù eleemosynas, orationes, ieiunia, aliaque pia opera Deus respexerit; eo liberationis, beneficio solum illa officia compenset, tanquam cęlesti pręmio indigna, quod è charitatis fonte emanarint.

Et quod grauius multò est, illud extimescendum demonstrent, ut nè scilicet, cùm isti desperatæ uitæ emendatione sint, Deus propterea, peste depulsa, dimiserit eos secundum desideria cordis eorum, illosq; liberè, & impunè peccare permiserit, ut postea acerbissimis cruciatibus, ac sempiternis torqueantur, quippè, cùm maximè tunc iratus ille sit, cùm minimè irascitur. Sic enim populo Hæbreo iratior fuit, cùm

iratus non erat amplius: & requiescet, inquit, indignatio mea in te, & auferetur Zelus meus à te, & quiescā, ne irascar amplius, eò q non fueris recordata dierum adolescentiæ tuæ, & prouocasti me in oibus his.

Docebunt, nisi Dei munere fructum fideles ferant, inde hoc aliquando fore, ut non solùm illud amittant; sed eò grauioribus pœnis afficiantur, quòd se diuino beneficio indignos præbuerint, diuinaque benignitate abusi sint ad offensiones ipsius Dei, à quo tale munus, donumque acceperunt.

Recuperatæ valetudinis beneficium tributum, ob eamque causam vitæ spatium datum esse suadebunt, ut illud in pœnitentiæ operibus, & in sanctioris disciplinæ rationibus conficiatur.

23 Accendent populum ad omnia pietatis officia, quæ memoris, gratique animi sint.

Vt scilicet intimis sensibus, menteque humili, & religiosa cum id beneficium à Deo solo extitisse agnoscat, cor omne ad Deum conferat: Præbe mihi, ille inquit, cor tuum.

Vt omni oratione, prece, supplicatione, & diuinarum laudum con celebratione gratias Deo agat.

Vt tale beneficium liberis commemoret, exteris hominibus, quàm singulare fuerit, narret, & omni mutua gratulatione ità prosequatur, ut commemorando & gratulando, sese magis atque magis accendat ad sanctiora, & diuturniora, uel perpetua potius gratiarum actionis officia.

Vt se totum Deo offerat, restinctisque cupiditatibus, & exultantis animi sensibus repressis, ità se comparet, ut malit omnes res uel amplissimas reijcere, quàm à Dei voluntate diuinisque præceptis, & monitis discedere: idque sibi propositum habeat, quæ cumque possidet, cum à Deo habere, tùm ad illius gloriam, & ad suam, suorumque liberorum, agnatorum, propinquorum spiritualem salutem procurādam se libenti animo, liberalique uolunrate erogaturum.

Ac propterea, quæ à pestis incendio facultates liberatæ sunt, earum partem Deo tribuat: decimas, & primitias libentius persoluat: suppellectilem, & ornamenta ecclesijs ad religiosum illius cultum libenter, studioseque conferat.

Vt recuperata publica ualetudine non omnibus mundi lætitijs, ut fit, exultet: sed intelligat, quæ fidelis populi lætitia in recuperata publica incolumitate esse debeat, quàm moderatum gaudium, quàm cum ueræ pietatis officijs coniunctum.

Nec uerò mundi lętitijs elatus, insolentius se extollat; quòd una scilicet incolumitate publica, diuitijs, opibus, auri, argenti, rerumque omnium copia circumfluat; sed hæc intime in Domino gaudeat, & lętetur,

tur, quòd peste Dei beneficio depulsa, tot, tantisque spiritualibus commodis, quibus in pestilentia caruerat, liberè fruatur. Quòd ecclesias frequentet, quòd ad supplicationes frequens conueniat, quòd processiones solemnes obeat; quòd in sacris concionibus, rerumque diuinarum interpretationibus audiendis uersetur; quòd frequenti sacramentorum usu sese salutariter pascat: hæc sanè sunt salutaria commoda, ex quibus solidum, perpetuumque in Domino gaudium capiat. Quãtam enim consolationem fideles ex sacramentorum usu percipiant, uel ex hoc uno cognosci potest, quod dignum omni commeratione est. Fuit Mediolani, dùm pestis proximis annis sæuiebat in publica hospitali domo S. Gregorij homo quidam, qui peste mortuus putabatur, inde igitur ad locum asportatur, unde cęteri mortui, ad cęmiterium efferũtur. Eo loci cùm in magno cadauerum aceruo tota nocte penè sepultus fuisset; manè dùm publicæ curationis sacerdos, qui peste ægrotantibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ferre consueuerat, illac transiret, ubi ille, cadaueribus penè apertus iacebat; de repente ardenti sumendæ Eucharistiæ desiderio excitatus se in genua erexit, & hac diuina occasione exhilaratus, uoce, quam ab illo, animam exhalante, consolatio uix elicuerat, à sacerdote supplex petijt, sibi quoq; sanctissimum uiaticum dare: quod ubi sacerdos libentissimè ministrauit, & ille religiosè, summaq; ueneratione accepit, eodem loco statim in pestis acerbitate cum summo percepti sacri uiatici gaudio ex hac uita migrauit. Quem fidelem hoc pij hominis exemplum non afficit? cui non iucunda hæc plena consolationis commemoratio?

Iidem prætereà, & cõcionibus, & sermonibus agent, ut ualetudinis publicæ recuperatæ munus prosequãtur non uoluntate solũ obediendi diuinis præceptis; sed operibus, & affectionibus sanctissimis, quæ in diuinis monitis exequendis elucent.

Vt gratiarum actio, quæ ex sanctissimo omni opere constare debet, in perpetuis benè uiuendi officijs perseueret.

Vt hæc ipsa à toto populo, non à parte solum celebretur, ita ut alij benè agendo ædificent, alij malè agendo destruant.

Vt hęc ipsa non diuisa sit, ut partim scilicet Deo, partim mundo tribuatur; sed omnis ad Dei gloriam referatur.

Sacerdotes autẽ, & curatores animarum in primis sollicitudines suas, & uigilias in eo consument, ut populi, sibi culturæque suæ commissi, disciplinam studiosè instaurent, quò uberiores fructus, eosque sempiternæ uitæ præmio dignos ferant.

24 Tuendæ autem recuperatæ publicæ ualetudinis regulam proponant, à Christo Domino traditam, his uerbis; Vade, & noli amplius peccare, nè quid grauius tibi contingat.

Atque

Atque in huius quidem argumenti genere omnem progressionem spiritualem, libro Memoriali Mediolanensi uberrimè explicatam, excitabunt summo studio; summa omnis officij contentione, & rationũ momentis ex eodem libro depromptis: quem ob eam causam ad omnis eius generis tractationem adhibebunt.

25 Episcopus autem in uniuersam hanc curam, & sollicitudinem cùm perpetuo incumbet; tum curabit, ut perpetuum sit aliquod beneficij huius monimentum. Quamobrem rationem aliquam suscipiet, ut ad colendam eius memoriam, aut ecclesia, altarenè ędificetur, aut hospitalis domus eo nomine struatur, aut anniuersarię eleemosynæ, alteriusuè rei pium opus erigatur, aut dies festus aliquis potissimum instituatur, quo Missa solemnis, & supplicatio anniuersaria celebretur; aut piorum hominum confratria præcipua instituatur certis religiosi officij rationibus.

FINIS.

LAVS DEO.

INDEX RERVM, ET MATERIARVM, QVAE HOC DE CVRA Pestilentiæ libello continentur.

A

B

✠ Cam-

C

F

Quæ

N

Con-

con-

Sacerdo-

cap.

FINIS.

Errata impressoria huius libelli De Cura Pestilentiæ hoc signo ✱ notata: Hoc altero ✠ signo correcta.

✱ Pag. 3. nu. 2. Pestilentię ius,	✠ Pestilentię uis
Pag. 4. nu. 3 Pestis ius	Pestis uis
Pag. 6. nu. 2. eo tamen concilio	eo tamen consilio
P. 10. nu. 3. Singulis horis	addendum, habebitur
P. 13. nu 3. Sanctissimę orationibus	Sanctissimę orationis.
Ibid. nu. 5. Et iniquè	ex iniquè
P. 15. lin. 34. Discidia tollere	Dissidia tollere
P. 18. nu. 3. suspiciari	suspicari
P. 20. lin. 1. flagrantis	flagrantes
P. 21. lin. 1. faculteres	facultates
P. 25. nu. 2. planè libri	planè liberi
P. 29. nu. 1. uel in ciuitate	uel in ciuitatem
P. 31. lin. 12. conseruent	conseruat
Ibid. nu. 3. ministerij	ministerijque
Ibidem grauissimo peste	grauissima peste
P. 32 nu. 4. postis morbo	pestis morbo
P 33. nu. 1. Denide	deinde
Ibid. peragetur	peragatur
P. 51. nu 3. anticipient	anticipent
P. 54 nu. 5. sustineat	sustineant
P. 55. nu. 10. domi se continet	Domi se continent
Ibid. Campanę actibus	Campanę ictibus
P. 57. nu. 3. comittent	committent
Ibid. nu. 4. educenter	educentur
Ibid. nu. 6. Indo	Inde
P. 60. nu. 1. lin. 22. aqua	aliqua
P. 61. nu 4. eripiant	eripiantur
P. 67. nu. 3. Vicarius foraneum.	Vicarium foraneum
P. 68. nu. 6. ingrauescentes	ingrauescens
Ibid. tùm ad corporis	corporis
P. 78. lin. 28 committandum, concipiendamve	committendum, concipiendumve.
Ibid obscęnitarem	obscęnitatem
P. 80. lin 14. impliciti erunt	impliciti erant
Ibid. nu. 20 plectetur	plecteretur
Ibid. qui Aegypti,	qui ab Aegypti
Ibid. 21. eam monebunt,	eum monebunt

paginis in omnibus, in quibus hęc dictio charitas, sine aspiratione impressa cernitur, aspiratio ipsa pro adiuncta habeatur.